Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

FLAVII JOSEPHI

OPERUM

QUÆ SUPERSUNT

Pars Altera.

32. A. 12
2

KAISERLICHE KOENIGLICHE HOFBIBLIOTHEK WIEN

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗ, ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΗ,

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΩΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ.

JOSEPHI LIBRO DECIMOSEXTO

HISTORIARUM ANTIQUITATIS JUDAICÆ

HÆC CONTINENTUR.

α'. ΟΝ τρόπον Αλέξανδρος καὶ Αριστόβουλος ὁστὶ Ρώμης ἀπέστρεψαν πρὸς τὸν πατέρα· καὶ ὡς Σαλώμη καὶ Φερώρας, οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοὶ, ταῖς κατ' αὐτῶν διαβολαῖς ἐχρῶντο.

1. *Quomodo Alexander & Ariſtobulus Roma redierunt ad patrem: utque Salome & Pheroras, Regis fratres, eos calumniantur.*

β'. Ως γυναῖκας δοὺς τοῖς περὶ Αλέξανδρον καὶ Αριστόβουλον Ηρώδης πρὸς Αγρίππαν ἐξέπλευσεν εἰς Μιτυλήνην, κἀκεῖθεν αὐτὸν ἔπεισεν εἰς Ιουδαίαν παραγενέσθαι.

2. *Quomodo Herodes, cum Alexandro & Ariſtobulo uxores locaſſet, ad Agrippam in Mitylenen navigavit, eique perſuaſit ut inde in Judæam veniret.*

γ'. [a] Εφοδος Αγρίππα εἰς Ιωνίαν, καὶ ὡς Ηρώδης τὸ δεύτερον ἐξέπλευσεν πρὸς Αγρίππαν εἰς τὸν Βόσπορον.

3. *Agrippæ in Ioniam profectio. & quomodo Herodes denuo ad Agrippam navigavit in Boſporum.*

δ'. Εντυξις τῶν κατὰ Ιωνίαν Ιουδαίων Αγρίππᾳ, παρόντος Ηρώδου, περὶ ὧν ἠτιῶντο τοὺς Ελληνας.

4. *Judæorum in Ionia ſupplicatio ad Agrippam, præſente Herode, de iis quorum Græcos accuſabant.*

ε'. Ως Αγρίππας ἐβεβαίωσε μὲν αὐτοῖς τοὺς νόμους, Ηρώδης δὲ εἰς Ιουδαίαν ἀπέστρεψεν.

5. *Quomodo Agrippa ſuas illis leges confirmavit, & Herodes Judæam repetiit.*

ς'. [b] Ως διεδέξατο Ιεροσολυμίτας Ηρώδης, καὶ τὸ τέταρτον αὐτοῖς ἀφῆκεν τῶν φόρων τοῦ παρεληλυθότος ἔτους.

6. *Quomodo Herodes excepit Hieroſolymitanos, & quartam ſuperioris anni vectigalium partem eis condonavit.*

ζ'. Ως ἐταράχθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ηρώδῃ, [c] τιμῶντι μὲν Αντίπατρον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, χαλεπῶς δὲ τὰ περὶ Αλέξανδρον φερόντων τὴν ὕβριν.

7. *Quomodo domi Herodis oritur diſſidium, quod ille Antipatrum filium ſuum natu maximum pluris faceret, & res iſta ut contumelia doleret Alexandro.*

η'. Ως Αντιπάτρου Δαμασίοντος ἐν Ρώμῃ, τοὺς περὶ Αλέξανδρον καὶ Αριστόβουλον Ηρώδης ἄγων ἐπὶ Καίσαρος, αὐτῶν κατηγόρησεν.

8. *Quomodo, Antipatro Romæ degente, Herodes Alexandrum & Ariſtobulum ad Cæſarem ductos accuſat.*

θ'. Αλεξάνδρου ἀπολογία ἐπὶ Καίσαρος, καὶ διαλλαγὴ πρὸς τὸν πατέρα.

9. *Alexander cauſam ſuam agit ad Cæſarem, & pater cum filiis in gratiam redit.*

ι'. Ως ἀγῶνας ἤγαγε πενταετηρικοὺς Ηρώδης ἐπὶ τῇ Καισαρείας κτίσει.

10. *Quemadmodum Herodes quinquennale certamen ob Cæſaream ædificatam celebravit.*

ια'. Πρεσβεῖαι τῶν ἀπὸ Κυρήνης καὶ Ασίας Ιουδαίων ὡς Καίσαρα περὶ ὧν ἠτιῶντο τοὺς Ελληνας· καὶ ἀντίγραφα ἐπιστολῶν, ἃς Καῖσαρ καὶ Αγρίππας ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῶν ταῖς πόλεσιν.

11. *Judæorum Cyrenenſium & Aſianorum legatio ad Cæſarem de iis quorum Græcos accuſabant: & exemplaria literarum quas Cæſar & Agrippa pro ipſis ad civitates ſcripſerunt.*

ιβ'. Ως ἀπόρων χρημάτων Ηρώδης κατῆλθεν εἰς τὸν Δαυίδου τάφον, καὶ δημάτων αὐτὸν περιέχάντων, μνημεῖον ἔστησεν ἐπὶ τοῦ τάφου.

12. *Quomodo Herodes pecunia egens deſcendit in ſepulchrum Davidis, & terroribus perturbatus in oſtio ſepulchri monumentum exſtruxit.*

ιγ'. Ως Αρχέλαος ὁ Καππαδόκων βασιλεὺς Αλέξανδρον τῷ πατρὶ διήλλαξεν, [d] διηθίστα ὑπ' αὐτοῦ πρότερον· καὶ ὡς ὁ μὲν εἰς Καππαδοκίαν, Ηρώδης δὲ εἰς Ρώμην ἀνῆλθεν.

13. *Quomodo Archelaus Cappadocum rex Alexandrum à patre in vincula conjectum ei reconciliat: utque Archelaus in Cappadociam, & Herodes Romam profectus eſt.*

ιδ'. Απόστασις τῆς Ηρώδου βασιλείας τῶν τὴν Τραχωνα οἰκούντων, καὶ ἀφαίρεσις ἀπὸ τῶν στρατηγῶν [e] τῆς χώρας.

14. *Trachonitæ deficiunt ab Herodis regno, atque à regionis præfectis iterum ei adjiciuntur.*

ιε'. Ως Ηρώδης τοὺς εἰς τὴν Αραβίαν ἀφυγόντας τῶν ἀποστάντων ἐζητεῖτο, καὶ μὴ τυγχάνων ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτούς, ἐπιτρέποντος Σατορνίνου τοῦ ἡγεμόνος.

15. *Quomodo defectores, qui ſe in Arabiam receperant, depoſcebat Herodes; cumque iis potiri nequiſſet, exercitum in eos duxit permiſſu Saturnini ducis Cæſareani.*

a Illa Ἐφοδος Αγρίππα εἰς Ιωνίαν, καὶ ſupplevimus ex *MSS.* b Ita in *MSS.* antea in *Editis* hoc modo, ὑπέστρεψεν, καὶ τὸ τέταρτον &c. c Sic *Vat.* ἐστιμῶν in *Editis Aliiſque.* d Eo modo *Vat.* διηθίστα ὑπ' αὐτῶν, καὶ ὡς in *reliquis.* e Illa τῆς χώρας adjecimus è *Cod. Vat.*

16. *Quomodo Syllæus Arabs Herodem apud Cæsarem accusavit de impressione in Arabiam facta; utque Cæsare irato Herodes ope Nicolai crimina diluit.*
17. *Euryclis ad Herodem calumniæ adversus ipsius filios, & quomodo eos in vincula conjecit pater, & de illis ad Cæsarem scripsit.*
18. *Quomodo Herodes, Cæsaris permissu, Beryti in judicum assessu filios accusavit. Mors juvenum & corporum eorum sepultura in Alexandrio.*

ις'. Ως κατηγόρησε Σύλλαιος ὁ Ἀραψ τοῦ Καίσαρος, ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς τῆς εἰς τὴν Ἀραβίαν, τοῦ Ἡρώδου· καὶ ὡς ὑπὸ Νικολάου ἀπελύσατο τὰς αἰτίας Ἡρώδης, ὀργιζομένου Καίσαρος.

ιζ'. Διαβολαὶ Εὐρυκλέους κατὰ τῶν παίδων τοῦς Ἡρώδου· [a] καὶ ὡς ἔδησεν αὐτοὺς ὁ πατὴρ, καὶ τῷ Καίσαρι περὶ αὐτῶν ἔγραψεν.

ιη'. Ως, Καίσαρος ἐξουσίαν δόντος, ἐν Βηρυτῷ τῷ δικαστηρίῳ κατηγόρησε τῶν παίδων Ἡρώδης. [b] Θάνατος τῶν νεανίσκων, καὶ ταφὴ τῶν σωμάτων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

a Quæ sequuntur usque ad Ως Καίσαρος accepta debemus *MSS.* b Καὶ ὡς θανόντες ἐτάφησαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ *Vat.*

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν [a] ιβ'.

FLAVII JOSEPHI

ANTIQUITATUM JUDAICARUM

LIBER DECIMUSSEXTUS.

Continet hic liber tempus annorum XII.

CAP. I.

Herodis lex de furibus. Alexandrum & Aristobulum Roma reversos Salome & Pheroras calumniantur: iis tamen uxores dat Herodes.

Herodis lex de furibus.

CUM in reipublicæ administratione operam dedisset rex ut privatas omnes injurias, quæ tam in urbe quam in agris grassarentur, coerceret, *inter cætera* legem tulit, prioribus plane dissimilem, quam & ipse sancivit, *scilicet* ut extra regni terminos fures venditi educerentur. quæ res non solum facinorosis gravis erat, sed & ad mores patrios dissolvendos plurimum conferebat. nam servitutem servire apud exteros & diversam vivendi rationem habentes, & necessitate cogi ad faciendum quicquid illis imperare libuerit, magis religioni in injuriam cedebat, quam scelere deprehensis in supplicium, dum in priscis legibus de hujusmodi pœna cautum fuisset. Illæ enim jubebant furem quadruplo mulctari, aut si solvendo non esset vendi, sed non alienigenis, ne-

Furti pœna juxta Moysis legem. Exod. 22.

ΚΕΦ. α'.

Ἡρώδου νόμος περὶ κλεπτῶν. Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ἀπὸ Ῥώμης ἐπανορθώσαντας διαβάλλουσι Σαλώμη καὶ Φερώρας· αὐτοῖς μέντοι Ἡρώδης γυναῖκας δίδωσιν.

ΕΝ δὲ τῇ διοικήσει τῶν [b] ὅλων πραγμάτων ἐπανορθώσεις ὁ βασιλεὺς πολὺ μέρος ἀδικίας ἀνεῖλεν, τοῦ τε ἐν τῇ πόλει καὶ τοῦ χώρου ἁμαρτανομένου, πᾶσι νόμον θεὶς ἐφεστῶτα τοῖς θεσπίσμασιν, ὃν αὐτὸς ἐκύρωσε, τοὺς [c] ταριχεύοντας [d] ἀποδιδόμενον ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς βασιλείας. ὅπερ οὐκ εἰς τιμωρίαν μόνον τῶν παθόντων φορτικὸν, ἀλλὰ καὶ κατάλυσιν [e] πολλῶν τῶν πατρίων ἐθῶν. τὸ γὰρ ἀλλοφύλοις, καὶ μὴ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν διαιτᾶν τὸν βίον, ἀνάγκη, καὶ βιάζεσθαι πάντ' ὅσα θεσπίσαιεν [f] ἐξ ἀνάγκης ἐκείνοις ποιεῖν, ἁμαρτία τοῖς τὴν θρησκείαν λυμαινομένοις, πεφυλαγμένης δὲ τοῖς θεσπίσμασι τοιαύτης τιμωρίας. [g] ἐκέλευον δὲ οἱ νόμοι [h] τετραπλάσιον καταβαλεῖν τὸν κλέπτην, ἂν ἔχοντα δὲ πεπράσθαι μὴ, [i] ἀλλ' ὕπτια τοῖς ἀλλοφύλοις, ἂν δ' ὧν

a In hoc numero consentiunt *Codices* fere omnes, tam *Græci* quam *Latini*. adeo ut ista de re ne minima quidem occurrat difficultas. b Vox ὅλων deest *Busb.* c Ita in *libris omnibus*. Alibi semper (quod sciam) in aliis auctoribus, ταριχεύοντας. Apud *Zonaram*, τοὺς ταριχεύοντας ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς χώρας πατρώας. d Ἀποδιδόμενον *Busb.* Hunc locum, ut innumera alia non percepit *Vet. Interpr.* ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς βασιλείας vendi, est peregre venum ire, & *sub ea lege, ne in patria moretur, exportandum venire.* Phrasi hac utitur *Dio*, l. 54. ut ostendit *Cujac.* ad *Paratitl. Cod.* l. 4. t. 55. e Πολλῶν *Busb.* & *Vat.* f Mallem hoc ordine, ἐκείνοις ἐξ ἀνάγκης ποιεῖν. g Vide *Antiquitatum* lib. IV. c. 27. h Τετραπλᾶ καταβαλεῖν *Busb. Gall.* & *Vat.* τετραπλᾶν *Zonar.* i Ἀλλ' ὑπὸ τοῖς ἀλλοφύλοις, τοῖς δὲ γε ἰμπεδοῦς, ἵνα μήτε τῆς θρησκείας ἐκπίπτοιεν, μήτε πᾶς ἄλλος τὸ βίου δουλεύοιεν, ἀλλὰ τυγχάνοιεν μὴ ἐξουσίας ἀφέσεως. *Zonar.*

a Ita

ὥστε διοχεῖν τὴν ἀγωγὴν ἀτρεμοῦσαν. ἔδει γὰρ ἀφεῖσθαι μετὰ ἑξαετίαν. [a] τοῦτ', ὥσπερ ἐφάνη τότε χαλεπὴν καὶ παράνομον γενέσθαι τὴν κόλασιν, ὑπερηφανίας ἐδόκει μέρος, οὐ βασιλικῶς, ἀλλὰ τυραννικῶς αὐτῷ, καὶ τοῖς τὰ κοινὰ τῶν ἀρχομένων ὀλιγώρως, θεῖναι τὴν τιμωρίαν ἐπὶ τοσοῦτον. ταῦτα μὲν οὖν, καθ' ὁμοιότητα τῆς [b] λοιπῆς τρόπου γινόμενα, μέχρι τῶν Γλαφύρων, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ δυσνοίας.

que ut perpetuo ſerviat. oportebat enim ut poſt annos ſex manumitteretur. Hoc ipſum, ſicuti tunc æſtimatum erat in animadverſione pœnaque durum & iniquum, *ita* cum arrogantia conjunctum videbatur, quaſi non regio ſed tyrannico more, nulla ratione habita Judæorum reipublicæ, pœnam conſtituere in animum induxiſſet. Atque iſta quidem, eo modo quo conſueverat facta, in parte erant criminationum odiique in ipſum *popularis*.

Β'. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χειμῶνι, ἡ τὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν πλοῦν ἐποιήσατο, Καίσαρί τε συντυχεῖν ὁρμηθείς, καὶ θεάσασθαι τοὺς παῖδας ἐν τῇ Ῥώμῃ διατρίβοντας. Καῖσαρ δὲ τά τε ἄλλα φιλοφρόνως αὐτὸν [c] ἐδέξατο, καὶ τοὺς παῖδας, ὡς ἤδη τελειωθέντας ἐν τοῖς μαθήμασιν, [d] ἀπέδωκεν ἄγοντα εἰς τὴν οἰκείαν. ὡς δ' ἦκον ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ἀσμένοις ἦν ἰδεῖν τὰ μέγιστα τῶν ὄχλων ἔθνη, καὶ περίοπτοι πᾶσιν ἐγεγόνεσαν, τῷ τε μεγέθει τῆς περὶ αὐτοὺς [e] τύχης κοσμούμενοι, καὶ βασιλικῇ χρώμενοι τὰς μορφὰς ἀξιώματος οὐκ ἀποδέοντες. ὑπέφθονοί τε εὐθὺς ἐδόκουν, Σαλώμῃ τε τῇ τοῦ βασιλέως ἀδελφῇ, καὶ τοῖς Μαριάμμης ταῖς διαβολαῖς κεκηλωνισμένοις. ὅτε γὰρ ᾤοντο [f] διαπεύσεσθαι αὐτῷ δίκην δώσειν τὴν εἰς τὴν μητέρα τὴν ἐκείνων παρανομηθεῖσαν. τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην ὑπόθεσιν τοῦ δέους εἰς τὴν καθ' ἑκείνων διαβολὴν μεθέφερον, λοιδοροῦντες καθ' ἡδονὰς συνεῖναι τῷ πατρὶ, διὰ τὸ μὴ μητρὸς θανάτου, ὡς μηδὲ ὅσιον [g] ἦν δοκεῖν ὅτι ταὐτὸν συνεῖναι τῷ τεκούσης φονεῖ. ταῦτα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ὅτι μὲν πιθανὰ τὰς αἰτίας φέροντες, κακῶν εὐδύναντο, καὶ τὴν εὐνοίαν ἣν εἶχεν εἰς τοὺς παῖδας ἀφαιρεῖν. οὐδὲ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἄντικρυς ἔλεγον, ἀλλ' εἰς τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐσκόπτιζον τοὺς τοιούτους λόγους· [h] ἐξ ὧν πρὸς Ἡρώδην ἀναφερομένων ὑποκατεσκευάζετο μῖσος, οὐδ' αὐτῇ τῇ φύσει χρόνῳ νικώμενον.

2. Per id autem tempus profectus eſt in Italiam, quod deſiderarit & cum Cæſare colloqui, & filios ſuos, qui *tum* Romæ agebant, videre. Eumque Cæſar tum alias comiter excepit, tum filios ei, ut jam in diſciplinis perfectos, reddidit domum reducendos. Ubi ab Italia revertebantur, magnum erat populi erga juvenes ſtudium, & conſpicui fiebant omnibus, tum quod fortunarum amplitudine ornati erant, tum quod illis non deerat regiæ formæ dignitas: ſtatimque inviſi eſſe cœperunt & Salomæ regis ſorori, & iis qui calumniis ſuis Mariamnen confecerant. ita enim fore putabant, ut, ſi illi rerum potirentur, ipſi pœnas luerent ob illatam matri eorum injuriam. Itaque hanc ipſam metus cauſam adhibebant, ut calumnias illis ſtruerent, dictitantes, eos patris conſuetudine non delectari, propter necem matris, ut qui religioni ſibi ducerent cum illius interfectore degere. Ita enim à rei veritate ad rationem veriſimilem progredientes lædendi poteſtatem habuerunt, patrique eripiendi ſuam erga filios benevolentiam. neque enim illi quidquam palam dicebant, ſed in vulgus hujuſmodi rumores ſpargebant: quibus Herodi relatis, ſubinde oriebatur odium, quod poſtea natura ipſa vincere non potuit. Eo tamen tempore rex, cum adhuc ei maneret amor genitoris in liberos, omni ſuſpicione & criminatione potentior, & eis honorem habuit, quem debuit, & adultis uxores dedit, Ariſtobulo Berenicen Salomæ filiam, Alexandro vero Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam.

Herodis in Italiam profectio.

Herodis filios Romæ reverſos calumniantur Saleme & Pheroras.

II.

Herodes filiis ſuis uxores locat.

ΚΕΦ. Β'.

Ὡς Ἡρώδης δὶς ἐξέπλευσεν πρὸς τὸν Ἀγρίππαν· καὶ ὡς τὴν κατὰ Ἰουδαίων τὴν Ἑλλήνων ἐπαγγειλαμένων, Ἀγρίππας Ἰουδαίοις τοὺς νόμους ἐβεβαίωσεν.

CAP. II.

Quomodo Herodes ſemel & iterum ad Agrippam navigavit: atque Agrippa, accuſatione à Judæis in Ionia contra Græcos inſtituta, Judæis leges ſuas confirmavit.

ΤΑῦτα διοικήσας, ἐπειδὴ καὶ Μάρκον Ἀγρίππαν ἐπύθετο καταπεπλευκέναι πάλιν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπεσπεύσατο πρὸς αὐτὸν, ἐξίωσεν ἥξειν εἴς τε τὴν βασιλείαν αὐτῷ παρελθεῖν, καὶ τυχεῖν ὧν ἔδει φίλου καὶ ἀνδρὸς ξένου καὶ φίλου. καλέσαντος μὲν οὖν ἐξαίφνης λιπαροῦς ἐγκειμένου, ἦκεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Ἡρώδης δ' ὑπὲρ μὲν ἀρεσκείας ἀπέλιπεν, εἴ τι τοῖς νεοκτίστοις πόλεσιν ἐπιδεχόμενον αὐτὸν, καὶ [l] μετὰ τὸ τὰς κατασκευὰς ἐπιδεικνύναι, πᾶσαν ἀπόλαυσιν διαίτης καὶ πολυτελείας ἐξαλλάττειν αὐτῷ καὶ τοῖς φίλοις, εἴ τι τῇ Σε-

HIS factis, cum Marcum Agrippam iterum ab Italia in Aſiam navigaſſe intellexiſſet, eum propere adiit, obſecravitque ut in regnum ſuum veniret, & iis quibus affici oportebat apud hoſpitem & amicum uteretur. Et ille quidem, cum inſtaret urgeretque *Herodes*, annuit, & in Judæam profectus eſt. atque Herodes nihil, quod ei placeret, omiſit, & in oppidis recens conditis eum excipiens, dumque ædificia oſtenderet, ipſi ejuſque amicis omne genus deliciarum & magnificentiæ apparatum exhibens, & apud Sebaſten,

Herodes ad Agrippam navigat.

Agrippa in Judeam venit.

a Ita reſcripſi. in *libris* τὸ δ' ὅσιος. Si quis malit, τοῦδ', ὅπερ ἐφάνη, per me licet. b Sic *Bunb.* & *Vat.* καθ' ὃν τρόπον in *cæteris*. c Ἐξεδέξατο *Vat.* d Ἀποδίδωσιν *Vat.* e Ita *Vat.* ψυχῆς in *cæteris*. ut vertendum ſit, *& quod animi magnitudinem præ ſe ferebant.* f Iterum cum *Cod. Vat.* adſentiente *Epiphanio*, qui vertit, *dum putarent, quod ſi prævalerent, ultionem exigerent de his quæ in matrem ſuam commiſſa videbantur.* Διαπεύσεσθαι, οἱ μὴ δίκλω in *Editis Aliiſque*. g Ita plane cum *Cod. Vat.* in *Editis Aliiſque*, διὰ τὸ ἀληθὲς ἄλλως αἰτίας φέροντες &c. h Ἐξ ὧν *Bunb. Hen.* & *Vat.* i Ἐν ἡλικίᾳ *Vat.* k Ita *Vat. Bunb.* & *Zonar.* Καππαδόκων in *Editis Aliiſque*. l Sic lego cum *Cod. Vat.* μετ' αὐτῶ ἐπιδεικνὺς in *cæteris*.

Agrippa magnifice excipitur ab Herode.

ſten, & Cæſaream in portu à ſe exſtructo, & in propugnaculis itidem à ſe multis ſumptibus excitatis, Alexandrio *ſcilicet* & Herodio & Hyrcania. Quin & in urbem Hieroſolymitarum eum duxit, ubi ei populus obviam feſto veſtitu prodiit, fauſtiſque acclamationibus eum excepit. Agrippa autem Deo centum boves immolavit, & populo convivium præbuit, nemini rerum lautiſſimarum copia cedens. Is vero, cum ad ſemet oblectandum etiam plures adhuc dies manſiſſet, propter anni tempus feſtinabat: ſibi enim, neceſſe habenti Ioniam repetere, hyeme appetente navigare haud adeo tutum eſſe arbitrabatur.

Convivium lautiſſimum populo dat.

2. Atque ille quidem oram ſolvit, Herode ei, ejuſque comitum clariſſimis, multa largito.

III. Rex vero, cum in ſua ditione hyemem exegiſſet, ineunte vere eum iterum convenire properavit, ſciens eum in Boſporum expeditionem paraſſe: Rhodumque & Coon navigando prætervectus prope ad Lesbum appulit, ratus ſe eo loco offenſurum eſſe Agrippam. Sed à vento aquilonari correptus prohibetur navibus portum tenere. Ille vero *hac de cauſa* aliquot diebus apud Chium morabatur; *ubi* & multos, ipſum *ſalutatum* adeuntes benigne excipiens, regiis proſequitur muneribus: cumque urbis portam prolapſam animadverſiſſet, (quam, bello Mithridatico dejectam, haud facile erat illis, quemadmodum in cæteris fecerant, propter ejus magnitudinem & pulchritudinem inſtaurare) tantum pecuniarum eis contulit quantum ſatis ſuperque eſſe poſſet ad ſtructuram abſolvendam, hortatus ut non ceſſarent, idque ocius facerent, ut ſuum urbi ornamentum reſtituerent. Ille vero, cum ventus leniter flaret, primum Mitylenen, deinde Byzantium delatus, ut audivit Agrippam jam ultra Cyaneos ſcopulos provectum, quanta potuit contentione eum ſequutus eſt. Cumque apud Sinopen, in Ponto eum inveniſſet, ex inſperato quidem viſus eſt cum claſſe appellere, ſe tamen gratum præſtitit, multumque inter ſe amiciſſime conſalutabant, quippe quod Agrippa exiſtimaſſet ſe maximum ejus erga ipſum benevolentiæ & amoris teſtimonium accepiſſe, cum rex tantum mari curſum confeciſſet, & illius rebus opportune interfuiſſet, quibus, regno utpote relicto rerumque ſuarum adminiſtratione, nihil prius & antiquius habuit. In univerſis itaque ei in illa expeditione aderat Herodes, in rebus gerendis ſocius & adjutor, & in ſingulis conſiliarius & autor. ei etiam cum animum remitteret gratus & acceptus, ſoluſque omnium particeps, difficilium quidem propter benevolentiam, jucundorum vero honoris ergo. Quamprimum autem ab illis confecta erant negotia Pontica, quorum cauſa Agrippa illuc miſſus fuerat, minime placuit navibus uti ad revertendum, ſed Paphlagoniam & Cappadociam pertranſeuntes, ac deinde itinere pedeſtri in Phrygiam majorem profecti Epheſum pervenerunt, unde in Samum navibus trajecerunt.

Herodes Agrippam denuo adit.

Apud Sinopen comiter excipitur ab Agrippa.

Magna apud Agrippam eſt in gratia.

βασῆ, ἡ Καισαρεία τὸν ἐπὶ τοῦ λιμένα τοῦ ὑπ' αὐτῇ κατεσκευασμένον, καὶ τοῖς ἐρύμασιν, ἃ πολλαῖς δαπάναις ἐξωκοδόμησεν, [a] τό,τε Αλεξάνδρειον καὶ Ηρώδιον καὶ τὴν Υρκανίαν. ἦγεν δὲ καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ιεροσολυμιτῶν, ὑπαντῶντός τε τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἑορτώδει στολῇ, καὶ δεχομένου τὸν ἄνδρα σὺν εὐφημίαις. Αγρίππας δὲ τῷ Θεῷ μὲ ἑκατόμβῳ κατέθυσεν, [b] εἰσία δὲ τὸν δῆμον, ὄχλου τὸ μεγίστου [c] πλήθει λιπόμενος. αὐτὸς δὲ, ὅσον ὀπὶ τῷ καθ' ἡδονὴν καὶ ἐπὶ πλείους ὀπωρινὰς ἡμέρας, ἀφ' ἑτέρου χειμῶνος ἐπείγετο· τὸν δὲ πλοῦν, ὀπισθαίνοντος τοῦ χειμῶνος, οὐκ ἐνόμιζεν ἀσφαλῆ κομιζομένῳ πάλιν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν Ιωνίαν.

β'. Ἐκεῖνον μὲν οὖν ἀπέπλει, πολλαῖς αὐτοῦ δωρεαῖς τεθηκότα Ηρώδην, [d] καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς ὀπαδοὺς μοτάτους. ὁ δὲ βασιλεὺς, χειμάσας ἐν τοῖς οἰκείοις, γ'. ἔως ἐπείγετο συντυχεῖν αὐτῷ, [e] τὸν εἰς Βόσπορον εἰδὼς γραπτὰν παρημμένον· καὶ πλεύσας ἀφ' Ρόδου, καὶ Κῶ παρασχὼν τὸν ἐπὶ Λέσβον, οἰόμενον ἐκεῖ καλαλήψεσθαι τὸν Αγρίππαν. ἐκεῖ δὲ αὐτὸν ὑπολαμβάνει πνεῦμα βόρειον, ἔριγον τὸν ἀναγωγὸν τῶν νεῶν. ὁ δ' ὀπιδιατρίβων ἡμέρας πλείους ἐν τῇ Χίῳ· καὶ πολλοὺς μὲν τῶν παρόντων αὐτῷ δεξιούμενον ἀνελάμβανεν βασιλικαῖς δωρεαῖς. αὐτῆς δὲ τῆς πόλεως ἰδὼν πεπλακυῖαν τοῦ Μιθριδατικῷ πολέμῳ καθαιρεθεῖσαν, οὐχ ὥσπερ τὰ ἄλλα ἀφ' μέγεθος καὶ κάλλος ἀναξίαν ῥᾳδίᾳ λύσει· χρήματα δὲ ὅσα μὴ μόνον ἐπαρκέσαι, ἀλλὰ καὶ περιθεῖναι ἐδύνατο πρὸς τὴν σωτήλειαν τοῦ καταβάσματος, ἐπετέλλετο μὴ παρορᾶν, ἀλλὰ ταχὺ ἐγείρειν, ἀποκαθιστάντας τῇ πόλει τὸν ἴδιον κόσμον. αὐτὸς δὲ, λήξαντος τοῦ πνεύματος, εἰς Μιτυλήνην κἀκεῖθεν εἰς Βυζάντιον παραχομισθείς, ὡς ἤκουσεν ὅτι Κυανέων ἤδη πεπλευκέναι τὸν Αγρίππαν, μετέσπευδεν ὡς ἐκεῖνον. καὶ περὶ Σινώπην [f] τὸν ἐν τῷ Πόντῳ καταλαβὼν, ἀπροσδόκητος μὲν ὤφθη τοῖς ναυσὶν παρασκευῆς, ἀσμένως δὲ ἐφάνη, πολλά τε φιλοφρονήσεις [g] ἦσαν, ὥστε καὶ μεγίστην πίστιν εἰληφέναι δοκοῦντος εὐνοίας καὶ φιλοστοργίας τῆς εἰς τὸν αὐτὸν [h] Αγρίππα, τοσοῦτον μὲν πλοῦν ἀνύσαντος τοῦ βασιλέως, ὅλα ἀπολειφθέντος δὲ τῆς ἐκείνου χρείας, ἐκεῖνον μετὰ τοῦ καταλιπεῖν ἀρχὴν καὶ διοίκησιν οἰκείων πραγμάτων πρυτανεύειν ἔθετο. πᾶν γοῦν ἐκεῖνον αὐτῷ κατὰ τὴν στρατηγὸν Ηρώδης, ἔντε τοῖς πραγματικοῖς συναγωνιστὴς, καὶ τοῖς κατὰ μέρος σύμβουλος. ἡδὺς δὲ καὶ ταῖς ἀνέσεσι, καὶ μόνος ἁπάντων κοινωνὸς, ὀχληρῶν μὲν ἀφ' τὴν εὐνοίαν, ἡδέων δὲ ἀφ' τὴν τιμήν. ὡς δ' αὐτοῖς κατείργασο καὶ τὰ περὶ τὸν Πόντον, ὧν ἕνεκεν Αγρίππας ἐξάλη, τὸν ἀναχομιδὴν οὐκ ἔτ' ἐδόκει ποιεῖσθαι πλοῦν. ἀλλὰ [k] διαμεμφόμενοι τήν τε Παφλαγονίαν καὶ Καππαδοκίαν, καὶ κεῖθεν ὀπὶ τὴν μεγάλης Φρυγίας ὁδεύσαντες, εἰς Εφεσον ἀφίκοντο, [l] πάλιν δὲ ἐξ Εφέσου διέπλευσαν εἰς Σάμον.

πολλαὶ

a Perplexa eſt conſtructio, qualis Atticis familiaris eſt, ut oſtendit *H. Steph.* in *Append. ad Dial. Gr.* p. 125 &c. *b* Εσφ *Busb.* & *Hen.* *c* Πλήθει λειπομένων *Vat.* πλήθους λειπόμενον *Busb.* *d* Καὶ τὸν σὺν αὐτῷ *Busb.* *e* Videſis *Dionem*, l. 54. p. 538. *f* Τὸν ἐν Πόντῳ *Vat.* *g* Ησαν ἀφ' αὐτὸν *Busb.* *h* Αχείππου *Hen.* à prima manu. Αγείππα *Vat.* *i* Ita ex *Gall.* οὐκ ἀπολειφθέντος in *cæteris.* *k* Mallem παρεμφαίνοντες. *l* Ita *Vat.* πάλιν δ' ἐξ Εφέσου ἀφικνοῦντο εἰς Σάμον in *Editis Aliiſque.*

a Τισὶν

πολλαὶ μὲν οὖν καὶ καθ' ἑκάστην πόλιν εὐεργεσίαι τῷ βασιλεῖ κατὰ τὰς χρείας τῶν ἐντυγχανόντων ἐγένοντο. καὶ γὰρ αὐτὸς ὅσα ἀφ' χρημάτων ἰδίᾳ ἢ δεξιώσεως οὐ παρέλειπεν, ἐξ αὐτῆς τὰς δαπάνας ποιούμενος· καὶ τῶν παρ' Ἀγρίππα τισὶν ὑπεζητημένων μετὰ τῆς ἰδίας, καὶ διετράπετο μηδενὸς ἀτυχῆσαι τοὺς δεομένους. ὅτε δὲ καὶ ἐκείνου χρηστοῦ καὶ μεγαλοψύχου πρὸς τὸ παρέχειν ὅσα, τοῖς ἠξιωκόσιν ὠφέλιμα ὄντα, μηδὲν τῶν ἄλλων ἐλύπει, πλεῖον ἡ τοῦ βασιλέως ἐποίει ῥοπὴ, προτρέπουσα πρὸς τὰς εὐεργεσίας οὐ βραδυνόντα Ἀγρίππαν. [b] Ἰλιεῦσι μὲν γὰρ αὐτὸν διήλλαξεν ὀργιζόμενον, δέλτους δὲ Χίοις τὰ πρὸς τοὺς Καίσαρος ὑπηρόπους χρήματα, καὶ τῶν εἰσφορῶν ἀπήλλαξεν· τοῖς δὲ ἄλλοις καθὸ δεηθεῖεν ἑκάστοις παρῆν.

Et quidem multa per ſingulas civitates, Herodis in gratiam, data erant ab *Agrippa* beneficia, prout ſupplicantibus opus erat. Quin & *Herodes* ipſe nihil prætermiſit, quod, pecuniam largiendo & amice *omnes* recipiendo, præſtare potuit, ſumptibus etiam de ſuo erogatis; quotieſque deſideraretur aliquid interceſſit apud Agrippam, effecitque ut voti compotes fierent quicunque opem rogabant. Cum autem & ille eſſet *natura* benignus, animique magnifici ad largiendum quicquid petentibus prodeſſet, modo alios non læderet, non leve momentum erat & in rege, ad incitandum Agrippam vel ſponte currentem ad beneficentiam. Nam Ilienſibus, cum eis iraſceretur, illum reconciliavit, & pro Chiis debitam Cæſaris procuratoribus pecuniam perſolvit, & à tributis *eos* liberavit; itemque aliis, quacunque in re ſingulis opus eſſet, *libenter* adfuit.

Agrippa, Herodis de interceſſore, multa multis condonat.

γ'. Τότε δὲ πρὸς τ' Ἰωνίαν αὐτοῦ γενομένου, πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων, οἳ τὰς πόλεις ᾤκει, προσῆλθε, χαρᾷ καὶ παῤῥησίας ἐπειλημμένοι· καὶ τὰς ἐπηρείας ἔλεγον ἃς ἐπηρεάζοντο, μήτε νόμοις οἰκείοις ἐῶντες χρῆσθαι, δίκας τε ἀναγκαζόμενοι δίδοναι κατ' ἐπήρειαν τ' [c] εὐθυνόντων ἐν ἱεραῖς ἡμέραις, καὶ τ' εἰς Ἱεροσόλυμα χρημάτων ἀναπεμπόμενον ἀφαιρεῖντο, στρατιῶν καὶ λειτουργιῶν ἀναγκαζόμενοι κοινωνεῖν, καὶ πρὸς ζῶντα δαπανᾶν τ' ἱερῶν χρημάτων, ὧν ἀφειδῶς ἀεὶ, Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπιτρεψάντων κατὰ τὰς οἰκείας ζῆν νόμους. τοιαῦτα κατηγορούντων, [d] παρῆτήσατο μὲν ὁ βασιλεὺς ἀκοῦσαι Ἀγρίππαν αὐτοῦ [e] διαμολογουμένων· Νικόλαον δέ τινα τῶν αὐτῷ φίλων ἔδωκεν εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ δίκαια. τῷ δὲ Ἀγρίππα Ῥωμαίων τε τὰς ἐν τέλει, καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν τοὺς παρόντας αὐτῷ συνέδρους ποιησαμένῳ, καλέσας ὁ Νικόλαος ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων [f] ἔλεξεν.

3. Tunc vero, cum in Ioniam veniſſent, magna Judæorum multitudo (qui urbes illas incolebant) ad Agrippam, occaſione fiduciaque ſumpta, ſe contulerunt: & apud eum de injuriis, quæ ſibi fierent, expoſtulabant, ut qui ſuis uti legibus prohibeantur, & ſacris *diebus* in jus vocentur magiſtratuum iniquitate, & pecuniis ſpolientur quas Hieroſolyma *ad templum* mittere vellent, coganturque ad obeundam militiam & publica munera, & in ea ſacras pecunias inſumere, quibus ſemper ſoluti erant, cum eis Romani ſecundum patrias leges vivere permiſiſſent. Hæc dum vociferantur, rogavit Herodes Agrippam, ut illorum rationes audire vellet: allegavitque quendam ſuum amicum, nomine Nicolaum, qui Judæorum cauſam ageret. Cumque aſſeſſores ſibi advocaſſet Agrippa, Romanorum primos & qui aderant reges & principes, Nicolaus pro Judæis dicere aggreſſus eſt.

Iones Judæi de Græcis apud Agrippam expoſtulant.

δ'. "Ἅπασι μὲν, ὦ μέγιστε Ἀγρίππα, τοῖς ὀρθῶς χρείᾳ "γεγυμνασμένοις, ἀνάγκη καταφεύγειν ὅπῃ τοὺς ἀφελήσοντας "τὰς ἐπηρείας αὐτοῦ δυνησομένους· τοῖς δὲ νῦν ὀντυχάνουσι καὶ παῤῥησία. τυχόντες γὰρ πρότερον [g] ὑμῶν "οἷοις ἠύξαντο πολλάκις, τὸ μὲν τὰς χάριτας ἀφαιρεῖσθαι δ' ὑμῶν [h] αἰτοῦνται τῶν δεδωκότων, καὶ ζῶντα εἰληφότες μὲν αὐτὰς οὐδὲν τύπτον, οἷς μόνοις δίδοναι δυνάμεις, ἀφαιρούμενοι δ' ὑπ' οὐδενὸς κρείττονος, ἀλλ' ὑφ' ἴσου ἔχειν αὐτοῖς [i] ἀρχομένοις ὁμοίως ὑμῶν ἴσασιν. καίτοι γε εἰ μεγάλων ἠξιώθησαν, ἔπαινός ὅστι τῶν τετυχηκότων, ὅτι τοσούτων παρέσχον αὐτοὺς ἀξίους· εἴτε μικρῶν, αἰσχρὸν μὴ καὶ ζῶντα βεβαιοῦν τοὺς δεδωκότας. οἵ γε μὴν ἐμποδὼν ὄντες καὶ πρὸς ἐπήρειαν χρώμενοι Ἰουδαίοις, εὔδηλον ὡς ἐφ' ᾧ ἀδικοῦσι τοὺς εἰληφότας, εἰ μὴ νομίζοιεν ἀγαθοὺς οἷς [k] ἂν κρίνωσι ἐμαρτύρησαι, ὃ τῷ καὶ τοιαῦτα δεδωκέναι, καὶ τοὺς δεδωκότας, εἰ τὰς χάριτας "αὐτοῦ βεβαίους ἀξιοῦσι γενέσθαι. [l] εἰ δέ τις αὐτοὺς ἔροιτο δύο τούτων θάτερον ἐθέλοιεν ἂν ἀφαιρεθῆναι,

4. "Equidem omnes, Agrippa potentiſſime, "qui in anguſtiis ſunt, neceſſe habent ad eos "confugere, qui malis ipſos levare poſſunt: "hi vero, qui nunc ſupplices adſunt, etiam fi"ducia freti *accedunt*. Cum enim vos jam "ante habuerint quales *ut eſſetis* multis votis "expetiverunt, ne beneficia illis *veſtra* eripian"tur per vos poſtulant qui ea dediſtis: præſer"tim cum ea quidem ab iſtis acceperint, qui"bus unica erat dandi poteſtas; eiſdem vero "privati ſint, non à ſuperioribus, ſed ab illis, "quos ſciunt æque ac ipſos veſtro imperio ſub"jectos eſſe. quanquam ſi magna aſſequuti fue"rint, id ipſis in laude ponendum, quod tan"tis ſeſe dignos præſtiterint; ſin parva, turpe "erit, quod ea confirmare nolint ii ipſi qui de"derint. Minime enim dubium eſt quin iſti, "qui Judæos impediunt & modis indignis tra"ctant, eo ipſo quod injurii ſint eis qui *bene*"*ficia* acceperint, ſi bonos eſſe non exiſtiment, "quibus viri optimi, tam præclare de illis me"rendo, teſtimonium tribuerunt; & illis etiam "*injurii ſint* qui ea dederint, ſi gratiam illo"rum irritam fieri poſtulant. Si quis autem "eos interroget, utrum horum malint ſibi eripi, "vitam,

Nicolai Damaſceni concio.

[a] Τιὸν *Gall.* [b] Vide Excerpta ex *Nicolao Damaſceno* edita per *Valeſium*, p. 418. [c] Ita cum *Cod. Vat.* εὐθυνόντων in *cæteris*. [d] Ita *Hen.* παρῃτήσατο *Bunb.* παρεσιήσατο in *Editis Aliiſque*. [e] Sic *MSS.* ἁμολογουμένων in *Editis*. [f] Ελεγεν *Bunb.* [g] Ita cum *Cod. Vat.* ὑμῶν deeſt in *cæteris*. [h] Iterum è *Cod. Vat.* αἰτοῦντες in *Editis Aliiſque*. [i] Eo modo *Vat.* & *Hen.* à prima manu. ἀρχομένους in *Editis Aliiſque*. [k] Οἱ κρατοῦντες *Vat.* [l] Ita *Vat.* ὅτις in *cæteris*.

"vitam, an patrios ritus, pompas, ſacrificia
"& feſta, quæ Diis ſuis *in honorem* adhibentur;
"probe novi quod omnia potius perpetien-
"da eſſe ducent, quam ut aliquid ex inſtitutis
"patriis imminui ſinant. Quin & multi pro-
"pter iſta bella movent, ſummopere caventes
"ne quis ea tranſgrediatur: atque felicitatem,
"qua nunc univerſum hominum genus per vos
"fruitur, eo ipſo metimur, quod per provin-
"cias ſingulis liceat ſua ſolennia obſervare, mo-
"reque ſuo vivere. Et hoc quidem, quod illi
"ipſi ægre ferrent, contra alios facere vi co-
"nantur; quaſi non æque nefarie agant, ſive
"ſuam in deos pietatem negligant, ſive aliis
"contra jus faſque ſacra ſua adimi velint. Al-
"terum vero *illud* jam conſideremus. nunquid
"populus eſt, aut civitas, aut hominum natio, cui
"non maximum bonorum viſum eſt imperii
"veſtri patrocinium, & populi Romani pote-
"ſtas. Eſtne ullus qui veſtra beneficia irrita eſſe
"deſiderat? nemo certe, niſi mentis inops. neq;
"enim reperiuntur qui illorum publice priva-
"timque participes non fuerunt. Atqui veſtro
"quicunque munere conceſſa aliis auferre vo-
"lunt, nihil ſibimet, ex iis quæ vobis accepta
"debent, firmum & incolume relinquunt: quan-
"quam ea ejuſmodi ſint beneficia quæ ex di-
"gnitate æſtimari nequeunt. Nam ſi regnorum
"quæ olim fuerint præſentiſq; imperii rationem
"haberent, inter multa ab eo ad felicitatem il-
"lis ſuppeditata, etiam & hoc inſtar omnium
"agnoſcendum, quod non amplius ſervi ſed li-
"beri videantur. Noſtræ autem res, licet præ-
"clare nobiſcum agatur, non ita comparatæ
"ſunt ut invidiam nobis pariant. per vos enim
"factum eſt ut una cum omnibus vitam feli-
"citer degamus; & hoc ſolum cum aliis com-
"mune habere poſtulavimus, ut ſine impedi-
"mento nobis liceat patriam pietatem colere.
"id quod & in ſe videatur haud invidendum,
"& è re illorum eſſe qui conceſſerint. nam
"ſi Deus honore delectetur, illis etiam dele-
"ctatur qui permittunt ut honore afficiatur.
"Porro noſtris in inſtitutis nihil ab humanita-
"te alienum, ſed pietati omnia conſentanea,
"& cum juſtitia ſalutari conjuncta. Neque
"enim præcepta *noſtra* occultamus, quibus ad
"vitam inſtituendam utimur, ut *veteris* pie-
"tatis monumentis noſtræque inter homines
"profeſſionis. Septimum etiam diem addici-
"mus inſtitutis noſtris & legibus perdiſcendis,
"volentes ut hiſce, æque ac aliis quibuſcun-
"que, meditandis incumbamus, quibus ob-
"temperando peccata vitabimus. Et pulchra
"quidem *apparebunt*, ſi cui lubet ſigillatim
"ea diſcutere; nobis vero etiam antiqua eſſe
"*perſuaſum eſt*, licet nonnullis haud ita vi-
"deantur: adeo ut à vetuſtatis illorum honore
"ægre diſceſſuri ſint, qui pia mente ea accepe-
"runt & obſervant. Iſta *tamen* nobis vi & in-
"juria auferunt: immo & pecuniam, quam Deo
"dicandam colligimus, ſacrilege diripiunt, &

"ὁ ζῆν, ἢ τὰ πάτρια ἤθη, τὰς πομπὰς, τὰς θυ-
"σίας, τὰς ἑορτὰς, ἃς τοῖς νομιζομένοις προσάγε-
"σι θεοῖς, εὖ οἶδ' ὅτι πάντα μᾶλλον αἱρήσονται πα-
"θεῖν, ἢ καταλύσαι τι τῶν πατρίων. καὶ γὰρ τοὺς
"πολέμους οἱ πολλοὶ διὰ ταῦτα αἴρονται, φυλατ-
"τόμενοι μὴ παραβαίνειν αὐτά· καὶ τὴν εὐδαιμονίαν,
"ἣν νῦν τὸ σύμπαν τῶν ἀνθρώπων γένος δι' ὑμᾶς ἔχει,
"τούτῳ μετρεῖσθαι, τῷ ἐξεῖναι κατὰ χώραν ἑκάστοις
"τὰ οἰκεῖα τιμᾶσθαι, καὶ διάγειν. τοῦτο μὲν οὖν
"οὐκ ἂν αὐτοὶ παθεῖν ἐλόμενοι βιάζονται δρᾶν κατ'
"ἄλλων, ὥσπερ οὐχ ὁμοίως ἀσεβοῦντες, εἴ τε τῶν οἰ-
"κείων εἰς θεὸς [a] ὁσίων ἀμελοῖεν, εἴ τε τὰ οἰκεῖα πα-
"σιν ἀνοσίως [b] καταλύοιντο. τὸ δ' ἕτερον ἤδη [c] σκο-
"πῶμεν. ἔστι τις δῆμος, ἢ πόλις, ἢ κοινὸν ἔθνος
"[d] ἀνθρώπων, οἷς ὑμῶν μᾶλλον ἀγαθὸν πέφυκεν ἡ παρου-
"σία τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν κρά-
"τος; ἐθέλοι δ' ἄν τις ἀκύρους τὰς εὐτυχίας εἶναι
"χάριτας; οὐδεὶς οὐδὲ μανόμενος. οὐδὲ γὰρ εἰ-
"σὶν ἃ μὴ μετέχοντες αὐτῶν ἰδίᾳ καὶ κοινῇ. καὶ
"μοί οἵ τινες ὧν ὑμεῖς ἔδοτε παραμυθούμενοι, βέ-
"βαιον ὑφ' αὐτοῖς οὐδὲν ὂν δι' ὑμᾶς ἔχουσιν ὑπο-
"λείπονται. καί τοι τὰς μὲν τούτων χάριτας, οὐ-
"δὲ μετρῆσαι δυνατόν ἐστιν. εἰ γὰρ ἐκλογίσαιντο
"τὴν [e] πάλαι βασιλείαν, καὶ τὴν νῦν ἀρχήν,
"πολλῶν ὄντων ὅσα παρὰ εὐδαιμονίαν αὐτοῖς ἐπέ-
"σχεν, ἔτι κατὰ πάντων ἀρκεῖ τὸ μηκέτι δού-
"λους, ἀλλὰ ἐλευθέρους φαίνεσθαι. τὰ δ' ἡμέ-
"τερα, καὶ λαμπρῶς προκρίνοντα, οὐκ ἔστι βλά-
"φοντα. δι' ὑμᾶς γὰρ καὶ μετὰ πάντων εὐτυχοῦ-
"μεν, καὶ τούτου μόνου μετέχειν ἠξιώσαμεν, ἀκω-
"λύτως τὴν πάτριον εὐσέβειαν διαφυλάττειν, ὃ καὶ
"καθ' αὑτὸ δόξειεν οὐκ ἀβλαβὲς, καὶ πρὸς τῶν
"συγχωρούντων εἶναι. τὸ γὰρ θεῖον, [f] εἰ χαίρει τι-
"μώμενον, χαίρει τοῖς ἀπτεπτέπουσι τιμᾶν. ἐθῶν τε
"τῶν ἡμετέρων, ἀπάνθρωπον μὲν οὐδέν ἐστιν· εὐσεβὲς
"δὲ πάντου καὶ τῇ [g] σωζούσῃ δικαιοσύνῃ συγκα-
"θιερωμένα. καὶ οὔτ' ἀποκρυπτόμεθα τὰ παραγ-
"γέλματα οἷς χρώμεθα πρὸς τὸν βίον, ὑπομνή-
"μασιν τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνων ἀπτυπ-
"τωμάτων. τῷ τε ἑβδόμῳ τῶν ἡμερῶν ἀνίεμεν τὴν
"μαθήσει τῶν ἡμετέρων ἐθῶν [h] καὶ νόμων, μελέτῃ
"ὥσπερ ἄλλου τινὸς καὶ τούτων ἀξιοῦντες εἶναι, [i] δι'
"ὧν οὐχ ἁμαρτησόμεθα. καλὰ μὲν οὖν ἐὰν ἐξε-
"τάζῃ τις καὶ καθ' αὑτὰ τὰ ἔθη, παλαιὰ δὲ ἡμῖν
"κἂν μή τισι [k] δοκεῖ· ὡς αὐτῶν καὶ τὸ τῆς χρό-
"νου τιμητὸν [l] δυσαποδίδακτον εἶναι τοῖς ὁσίως παρει-
"ληφόσιν καὶ διαφυλάττουσιν. τούτων ἡμᾶς ἀφαι-
"ρεῖσθαι κατ' ἐπήρειαν, χρήματα μὲν ἃ τῷ Θεῷ
"συμφέρομεν ἐπώνυμα [m] διαρπάζοντες, καὶ φανερῶς
ἱερο-

a Ita *Vat.* ὁσίως in *Editis Aliiſque.* b Καταλυθεῖεν *Vat.* c Ita *Hen.* & *Epiphan.* σκοπήσωμεν in *reliquis.* d Sic *Vat.* & *Epiphan.* ἀνθρώποις in *cæteris.* e Iterum cum *Cod. Vat.* & *Epiphan.* πάσαν in *Editis Aliiſque.* f Ita *Vat.* & *Epiphan.* ut puto. ἀεὶ χαίρει in *Editis Aliiſque.* qua lectione retenta, mox legendum, τῇ χαίρει, vel χαίρει τε τιμώμενον. g Σωιζῇ *Vat.* forſan pro συνιζεν. h Καὶ νόμων μελέτῃ *Hen.* ℭ νόμων μελέτῃ *Vat.* forſan pro νόμων μελέτῃ. i Illud δι' habuimus è *Cod. Vat.* k Δοκεῖν *Hen.* l Ita reſcribere placuit è *Cod. Vat.* ὡς' αὐτῶν ℭ τῇ τῶ χρόνω τιμῇ τὸ δυσαποδίδακτον εἶναι in *Editis Aliiſque.* in *Epiphanii* verſione, *ut earum honor per longitudinem temporis non facile repellatur ab his qui eas caſte cuſtodiunt.* m Διαφθείροντες *Vat.* non ita *Epiphanius*, qui vertit, *rapientes.*

a Ita

"ἀπεσολῦντες, πάλιν δὲ [a]ὑπηδέντες, καὶ ταῖς ἑορ-
"ταῖς ἄγοντες ὅτι δικαιότερα, καὶ πραγματείας ἄλ-
"λας, ἢ κατὰ χρείαν τῶν συναλλαγμάτων, ἀλλὰ
"κατ' ἐπήρειαν τῆς θρησκείας· ἵν' καὶ συνίσασιν ἡμῖν,
"μίσῳ δ' ἃ δίκαιον ὑφ' αὐτοῖς αὐτοῖς πεπονθό-
"τες. ἡ γὰρ ὑμετέρα κατὰ πάντων ἀρχὴ, γινομένη
"μία, τὸ μὲν εὔνοιαν σπεύδει, τὸ δύσνοιαν ἀρνεῖ
"ποιεῖ τοῖς τοῦτον ἀντ' ἐκείνου προαιρουμένοις. ταῦτ'
"οὖν ἀξιοῦμεν, ὦ μέγιστε Ἀγρίππα, μὴ κακῶς πά-
"σχειν, μηδὲ ἐπηρεάζεσθαι, μηδὲ κωλύεσθαι τοῖς ἐπι-
"τηδείοις χρῆσθαι τοῖς ἡμετέροις, μηδ' ἀφαιρεῖσθαι τῆς
"ὄντων, μηδ' ἃ μὴ βιαζόμεθα τούτοις, ἐκεῖνο τού-
"τοις βιάζεσθαι. καὶ γὰρ οὐ δίκαια μόνον ἐστὶν,
"ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν δεδομένα προτέρων ἐστί. καὶ
"[b]δυνάμεθα καὶ πολλὰ δόγματα τῆς συγκλή-
"του, καὶ τὰς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ κειμένας δέλ-
"τους, ὑπὲρ τούτων ἀναγινώσκειν. ἃ δῆλον μὲν ὡς
"μετὰ πρέποντος τῆς ἡμετέρας εἰς ὑμᾶς πίστεως ἐδόθη,
"κύρια δὲ κἂν εἰ μηδενὸς [c]ὑπάρξαντος ἠκολούθει.
"ῥᾴδιον γὰρ οὐ μόνοις ἡμῖν, ἀλλὰ πᾶσιν ἀνθρώποις,
"τὰ μὲν ὄντα [d]ἐφυλάξασθε, μείζονα δὲ τῆς ἐλπιζομέ-
"νου προσθέντες, εὐεργετοῦντα πρὸς ἅπαντα. καὶ δύναιτ'
"ἄν τις ἐπεξιὼν τὰς ἐκείνων εὐτυχίας, ἃς δι' ὑμῶν
"[e]ἔσχον, ἀπειλημμένον πᾶσιν τὸν λόγον. ἵνα μέντοι
"καὶ δικαίως ἅπαντα αὐτῶν τυγχάνοντες, ἑαυτοὺς ὑπο-
"δείξωμεν, ἀρκεῖ πρὸς παῤῥησίαν ἡμῖν, τὰ πρότε-
"ρα σιωπήσασιν, τῷ βασιλεύοντι τοῦ ἡμῶν, καὶ σοὶ
"προσηκόντως, εἰπεῖν. ὁποῖα μὲν εὔνοια πρὸς τὸ
"ὑμέτερον οἶκον προυλέλειπται; ποία δὲ πίστις ὑπο-
"δεὴς ἐστιν; τίς δὲ ἡ γενόμενη τιμή; [f]ποία δὲ χρεία
"μὴ εἰς πρότερον [g]ὅρα; τί δὴ κωλύει, καὶ τὰς [h]ὑμε-
"τέρας χάριτας, τῶν εἰς τοσοῦτον εὐεργεσιῶν ἀριθμὸν ἔχ);
"[i]δίκαιον δ' ἴσως μηδὲ τῷ τοῦ πατρὸς Ἀντιπάτρῳ πα-
"ρελιπεῖν ἀνδραγαθίαν ἀμνημόνευτον, ὃς, [k]εἰς Αἴγυ-
"πτον εἰσβεβληκότος Καίσαρος, δισχιλίους ὁπλίτας
"βοηθήσας, ὅτ' αὐτὸν τοῖς κατὰ γῆν ἀγῶσιν, ὅθ' ὅτε
"ναῦν ἔδει, δεύτερος ἐκπάζετο. καὶ τί δεῖ λέγειν
"ὅσων ἐκεῖνος παρέσχε ῥοπὴν τότε χαρᾶς, καὶ πό-
"σων καὶ τίνων δωρεῶν ἐκεῖνος Καίσαρος ἠξιώθησαν;
"ἄνωθεν δέον [l]ἐπομνῆσαι τῶν ὑπατικῶν, ἃς ἔγραψε
"τότε Καῖσαρ τῇ συγκλήτῳ, καὶ ὡς δημοσίᾳ τιμὰς
"καὶ πολιτείαν ἔλαβεν Ἀντίπατρος. ἀρκέσει γὰρ [m]τὰ νῦν
"τὰ τεκμήρια τὴν καὶ τὰς χάριτας ἡμᾶς κατ' ἀξίαν
"ἔχειν, καὶ πρὸ σοῦ τὸ βέβαιον αὐτοῖς αἰτεῖν, παρ'
"ὧν καὶ προτέρων μὴ [n]δοθείσας ἴσως ἐλπίσαι, τὸ δὲ
"βασιλέως πρὸς ὑμᾶς ἄριστον καὶ τὸ ὑμέτερον
"πρὸς αὐτὸν ὁρᾶσιν. ἀπαγγέλλεται δὲ ἡμῖν ἐκεῖ
"τὸ ἐκεῖ Ἰουδαίων, ὡς μὲ ἐπέβης τῆς χώρας εὐμενὴς,
"ὡς δὲ ἀπέδωκας τῷ Θεῷ πέλεια ῥύματα, πᾶσι αὖ-
"τὸν ὑπατείαις εὐχαῖς, ὡς δὲ τὸ δῆμον ἐστίασας, ἃ τὰ
"παρ' αὐτῷ ἐκείνῳ ξένια προσῆκα. ταῦτα γὰρ πάντα ἃ

"tributa à nobis exigunt, & festis diebus in ju-
"dicia nos vocant, atque ad alia negotia ob-
"eunda, quibus non opus esset ex rerum con-
"tractarum fide, sed ut religionem nostram
"injuria afficerent: cui & *illi* nobiscum con-
"scii sunt, ut qui odio in nos præter jus &
"fas omne flagrarint. Nam cum vestrum in
"universos imperium ex æquo sit, ita compa-
"ratum est ut benevolentiam *mutuam* alat
"odioque obsistat, si qui huic potius quam illi
"studeant. Ista itaque te rogamus, Agrippa
"potentissime, ne quid mali patiamur, neque
"injuriosè tractemur, neque institutis nostris
"uti prohibeamur, neque fortunis nostris spo-
"liemur, neque illorum vi opprimamur cum
"vim iis nullam adhibeamus. nam & ista non
"solum æqua & justa sunt, sed & antea ve-
"stro beneficio concessa. Possumus & multa
"de iisdem senatus consulta, & tabulas in Ca-
"pitolio positas recitare. quibus sane, fide
"nostra perspecta, nosmet ornastis, sacrosan-
"ctis alioqui futuris, etiamsi gratiam vestram
"nostra non præcessissent merita. Nam non
"solum nobis sed & omnibus mortalibus sua
"conservastis, multisque præter opinionem in
"majus auctis vincendo benefacitis. adeo ut
"in immensum dicendi campum excurreret,
"qui singulorum res prosperas, quas vobis ac-
"ceptas referunt, numerando percenseret. Ve-
"rum ut nosmet istis omnibus *beneficiis*, quæ
"in nos contulistis, non indigenos ostendamus,
"sufficiat nobis ad confidentiam, priora omnia
"si tacuerimus, de eo, qui jam regno potitur
"tibique assidet, *pauca* dicere. Quod enim ille
"benevolentiæ *aut officii* genus vestræ familiæ
"non præstitit? qua in re fides ejus desidera-
"ta? quemnam erga vos honorem non exco-
"gitavit? ad quam necessitatem non primus
"adfuit? Quid igitur vetat, quo minus vestra
"beneficia tantis ejus in vos meritis respon-
"deant? Forsan & par est ut patris ejus Anti-
"patri fortitudinem silentio non prætereamus,
"qui, expeditione in Ægyptum facta à Cæsa-
"re, cum duobus armatorum millibus sup-
"petias tulit, & tam terrestribus quam navali-
"bus præliis nemini cedere compertus est. Et
"quidni dicerem, quantum illi eo tempore rebus
"ejus momentum attulerint, & quantis & qua-
"libus muneribus à Cæsare donati fuerint? cum
"antea debuerim literarum mentionem feciſſe,
"quas tunc Cæsar senatui scripsit; & quomo-
"do à populo honores & jus civitatis obtinuit
"Antipater. Hæc enim satis indicant, nos non
"immerito vestra consequutos esse beneficia,
"nec *sine ratione* petere, ut ea nobis confir-
"mares, quæ, si prius data non fuissent, à te
"sperare nobis licuisset, spectantibus regis erga
"vos animum, vestrumve in illum. Quin &
"nunciatum est à Judææ incolis, quam amice
"& benevole provinciam ingressus es, utque
"Deo justa sacrificia obtulisti, & votis rite fa-
"ctis illum honorasti, utque populum epulis
"adhibuisti, ejusque non dedignatus es hospi-
"talia munera. Atque hæc omnia, quibus
"vir

a Ita *Vat.* ὑπηδίοντες in *reliquis*. b Δυνάμεθ' ἂν *Vat.* c Ὑπαρξεν *Vat.* d Φυλάξαντες *Vat.* e Ἐχωσιν *Vat.* f Ita lego. ποῖα ἡ χρεία in libris. g Sic *Hav.* ὁρᾷ in *cæteris*. h Ita lego. ἡμετέρας in *libris*. i Καλὸν *Vat.* interpretamentum, ut puto, vocis δίκαιον k Illud εἰς è *Cod. Vat.* l Ἀναμῆσαι *Vat.* m Ταῦτα τὰ τεκμήρια *Vat.* n Ita *Vat.* & *Gall.* δοθείσης in *Editis Aliisque.*

"vir in tanta dignitate conſtitutus à gente & "urbe exceptus fuerit, pro argumentis haberi "debent amicitiæ inter te & Judæorum gen- "tem ſancitæ, propter neceſſitudinem quæ tibi "cum Herodis domo interceſſit. Horum te ad- "monentes, regiſque, qui jam præſto eſt tibi- "que aſſidet, nihil præterea poſtulamus, quam "ut ea, quibus nos impertiri voluiſtis, aliorum "vi & injuria nobis eripi non patiamini.

5. Cum ejuſmodi orationem Nicolaus habuiſſet, Græci quidem nullatenus interceſſerunt: non enim ut in judicio de rebus iſtis litigabatur, ſed ſupplicatio erat contra vim. nec illi quidem omnino inficiabantur, ſe iſta feciſſe: ſed eo ſe tegebant, quod dicerent Judæos ipſorum finibus uti, & in eo nunc injurios eſſe. Illi vero ſe bono genere eſſe demonſtrarunt, quodque *ubi verſarentur ibi* leges ſuas haberent in pretio, in eo illis injuriam non facere. Quamobrem Agrippa, intellecto quod vim paterentur, ſic reſpondit. "Se quidem propter Hero- "dis in ipſum benevolentiam & amicitiam pa- "ratum eſſe Judæis poſtulata concedere, eaque "etiam in ſe juſta exiſtimare: adeo ut ſi plura "quidem petiiſſent, non gravaretur ea illis lar- "giri, dummodo ſine incommodo fieret impe- "rii Romani. quoniam vero *tantum* poſtulant "ut quæ prius acceperint rata maneant, ſe con- "firmatum dare, ut nemo illis injuriam faciat "inſtituta ſua obſervare perſeverantibus". Cum iſta dixiſſet, concionem dimiſit. Atque Herodes coram ſtans ipſum ſalutabat, & quod ita in illos affectus eſſet gratias agebat. Ille vero hiſce delectatus paria referebat, illum in ſuos complexus accipiens ſalutanſque. Et tunc quidem à Lesbo diſceſſit. Rex autem mari domum reverti ſtatuit, atque ubi Agrippæ valedixerat oram ſolvit: & non multis poſt diebus Cæſaream appulit, vento uſus ſecundo. Indeque Hieroſolyma profectus convocavit omnem populum (ingens autem erat etiam ex agris multitudo) atque in mediam concionem progreſſus, eis totius itineris ſui rationem expoſuit, ſeque Judæis in Aſia perfeciſſe, ut deinceps ſua jura quiete retenturi eſſent. Prolixam etiam de rebus ſuis proſperis regnique adminiſtratione narrationem fecit, ut in omnibus utilitatis eorum ſtudioſus fuerit; atque lætitia elatus, quartam ſuperioris anni vectigalium partem eis condonavit. Illi vero, & gratia & oratione *regis* mirifice capti, vehementer lætati diſceſſerunt, bona multa *proſperaque omnia* regi optantes.

V. *Agrippa Judæorum immunitates confirmat.*

A Lesbo digreditur.

Herodes, Hieroſolyma reverſus, quæ in itinere geſſerit, populo exponit.

"οὐ [a] ἔθνει ἡ πόλει τοῦς ἄνδρα τοσοῦτον ὀφειλομένης "τοῦ γμάτων δεξιώσεως, καὶ σύμβολα φιλίας χρὴ δι- "κεῖν, ἣν ἀπέδωκας τῷ Ιουδαίων ἔθνει, τῆς Ηρώδου "τοῦξενίσεως αὐτῷ ἕνεκα. τούτων ὑπομιμνήσκοντές σε, "καὶ αὖθ' ὅτε παρόντος καὶ συγκαθεζομένου βασιλέως, "ἠξιώκαμεν τοῦτο ἕνεκεν, ἃ δ' αὐτοὶ δεδώκατε, "ταῦτ' ἄλλων μὴ τοῦδεῖν ἀφαιρουμένους.

ε'. Τοιαῦτα δὲ τοῦ Νικολάου διελθόντος, ἐγένετο μὲν ὀδεμία τῶν Ελλήνων ἀντικατάστασις· ὀδὲ γὰρ ὡς ὀ δικαστηρίῳ, δεῖ τῶν τοῦκειμένων διελάμβανον, [b] ἀλλ' ἵνα ἔντευξις ἦν ἐδιάζοντο. καὶκείνων ἀπολογία μὲν ὀδεμία, τοῦ μὴ ταῦτα ποιεῖν· τοῦφασις δὲ, ὡς τῷ χώραν αὐτοῖς νεμόμενοι, πάντα νῦν ἀδικοῖεν. Ὁ δὲ εὐγενεῖς τε αὐτοὺς ἐδείκνυσαν, καὶν τῷ τὰ οἰκεῖα τιμᾶν, μηδὲν λυποῦντες οἰκεῖν. συνιδὼν οὖν Αγρίππας βιαζόμενος, ἀπεκρίνατο ταῦτα. "Αγὼ μὲν τῷ Ηρώδου "τοῦς αὐτὸν εὐνοιάν τε καὶ φιλίαν, ἕτοιμος ἂν εἰ πᾶν "ὁτῶν χαρίζεσθαι [c] Ιουδαίοις ἀξιοῦσιν, καὶ καθ' αὐτὰ "δὲ δίκαια δοκεῖν· ὥς' εἰ μὲν ἐδέοντο καὶ πλειόνων, "οὐκ ἂν ὀκνῆσαι τάχα [d] μὴ λυποῦντα τῷ Ρωμαίων "ἀρχῷ τοῦδοκεῖν. [e] ἐπεὶ δὲ ἃ καὶ τοῦτον εἰλήφα- "σιν ἄκυρα [f] μὴ γενέσθαι, [g] βεβαιῶν αὐτοῖς ἀνεπηρεά- "στως ὀ τοῖς οἰκείοις ἀγαπᾶν ἔθεσι". τοιαῦτα εἰπὼν, διέλυσεν ἣν σύλλογον. Ηρώδης δὲ τοσοῦτος κατασάζετο, καὶ τῆς [h] τοῦς αὐτὸν ἀγαθότητος ὁμολόγα χάριν. ὁ δὲ καὶ εἰς ταῦτα φιλοφρονούμενος, ἴσον αὐτὸν παρεῖχεν ἀντιπλεκόμενος καὶ καταπαζόμενος. καὶ τότε μὲ ἀνεχώρησεν ἀπὸ Λέσβου. πλεῖν δ' ὁ βασιλεὺς ἐπ' οἴκου διέγνω, καὶ † Αγρίππου παραγενόμενος ἀνήχθη· κατάγεται δὲ εἰς Καισαρείαν ὑ πολλαῖς ὕστερον ἡμέραις, πνευμάτων ὀπτιπόδιον τυχών. κἀκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Ιεροσόλυμα, συνήγαγεν ἐκκλησίαν πάνδημον. ἦν δὲ πολὺς καὶκ τῆ χώρας ὄχλος. ὁ δὲ παρελθὼν, ἀπολογισμόν τε τῆς ἄλης [i] ἀποδημίας ἐποιήσατο, ἣ τὰ τοῦς Ιουδαίους ὅσοι χῃ τῆ Ασίαν ἦσαν, ὡς δι' αὐτὸν ἀνεπηρέαστος εἰς ὃ λοιπὸν ἔχουσιν. [k] διηγήσατό τε σύμπαν ὁπῇ ταῖς εὐτυχίαις, ἣ τῇ διοικήσῃ τῆς ἀρχῆς, ὡς [l] ὀδενὸς ὠφελείποιτο τῶν ἐκείνοις συμφερόντων, [m] ἀγαλλόμενός τε τὸ τέταρτον τῆς φόρων ἀφῆκεν αὐτοῖς ἣ παρελυλυθότος ἔτους. οἱ δὲ, ἣ τῇ χάριτι ἣ τῷ λόγῳ δεδημαγωγημένοι, μετὰ πλείστης ἀπῆσαν χαρᾶς, πολλὰ ἀγαθὰ [n] σευχόμενοι τῷ βασιλῆ.

VI. ε'.

CAP. III.

ΚΕΦ. γ'.

Quomodo domi Herodis oritur diſſidium, quod ille Antipatrum filium ſuum natu maximum pluris faceret, & res iſta ut contumelia doleret Alexandro.

Ως ἐτασιάσθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ηρώδη, πρωτιμῶντι μὲν Αντίπατρον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, χαλεπῶς δὲ τὰ περὶ Αλέξανδρον φερόντων τὴν ὕβριν.

Oritur domi Herodis diſſidium.

GLiſcebat autem indies domeſticum diſſidium, creſcendoque in deterius vergebat, dum Salome quaſi jure heredi-

ΠΡοῦβαινε δὲ [o] ἀεὶ τὰ κατὰ τὴν ζάσιν τῆς οἰκίας, καὶ χαλεπωτέραν ἐλάμβανε τὴν ὀδύνην, ἀντιμεταλαβούσης μὲ ὥσπερ οὐ κληρονομίας

[a] Illud in adjectum eſſe volumus è *Cod. Vat.* [b] Ita è *Cod. Vat.* ἀλλ' ἡ ἔντευξις in *Editis Aliiſque.* [c] Ιουδαίους, ἃ ἦ ἀξιοῦσιν ἐ κατ' αὐτὰ δίκαια δοκεῖν *Vat.* [d] Μὴν perperam *Vat.* & *Hen.* à prima manu. [e] Επειδὴ ἃ κ ἀκύρου *Vat.* ἰδὲ ἦ ἃ κ ἀκύρου *Busb.* [f] Ita in pleriſque *MSS.* μὴ γενέσθαι *Hen.* & *Baſ.* Poſt μὴ γενέσθαι ſubintelligendum ἀξιοῦσι, quod forſan alieno loco poſitum, v. 18. [g] Διὸ βεβαιῶν *Busb.* [h] Εἰς αὐτὸν *Vat.* [i] Εὐδημίας *Vat.* [k] Διηγήσατο τότε σύμπαν *Vat.* & *Busb.* [l] Οὐδὲν παραλείποι τῶν ὠφ. *Busb.* [m] Αγαλλιάμενός τε τ. *Busb. Hen.* & *Vat.* [n] Εὐδιάθετος *Busb.* [o] Αὖθις pro ἀεὶ *Busb.*

a Τῆς

μίας ὃ κτ' τ νεανίσκων μῖσος τ Σαλώμης, καὶ πᾶν ὅσον εὐθυμήκει κτ' τ μητρὸς αὐτῷ εἰς ἀπόνοιαν καὶ θράσος λαμβανόσης, μηδένα τ ἐξ ἐκείνης καταλιπεῖν, ὃς δυνήσαιτο τιμωρῆσαι τῷ θανάτῳ [a] τ ἀνηρημένης· ἐχόντων δέ τι καὶ τ νεανίσκων θράσους καὶ δύσνοιαν εἰς τ γεγεννηκότα, μνήμη τε τ μητρὸς οἷα πάθοι φυσικὴ τιμῇ ἀξίᾳ, καὶ τῆς ἔτι κρατεῖν ἐπιθυμία. πάλιν τε τὸ κακὸν ὅμοιον ἐγεγόνει τοῖς θείοις, βλασφημίαις μὲ ἐξ ἐκείνων εἰς τε τ Σαλώμην καὶ τ Φερώραν, κακοήθειαι δὲ τούτων εἰς τὰ μειράκια, καὶ μὴ πραγματείας ἐπιβουλή. ὃ μὲ γὰρ μῖσος ἴσον ἦν ἐξ ἀλλήλων, ὁ δὲ τρόπος οὐ μισεῖν οὐχ ὅμοιος. ἀλλ' οἱ μὲ ἐν τῷ φανερῷ λοιδορηθῆναι, καὶ προσονειδίσαι πεπτωκότες, εὐγενὲς ὑπὸ τ ἀπειρίας οἰόμενοι τὸ τ ὀργῆς ἀνυπόστολον. [b] οἱ δ' οὐ τοιοῦτον τρόπον, ἀλλὰ πραγματικῶς καὶ κακοήθως ἐχρῶντο ταῖς διαβολαῖς, [c] προσέλκοντες ἀεὶ τὰ μειράκια, καὶ ὃ θεοῦ καταλογιζόμενοι βίαιον ἔσεσθαι πρὸς τ γεγεννηκότα. τὸ γὰρ οὐκ αἰδεῖσθαι ταῖς τ μητρὸς ἁμαρτίαις, οὐδ' οἴεσθαι δίκην παθεῖν ἐκείνου, ἄοκνον εἰ πρὸς τὸ μὴ ἂν ἄξιον δοκοῦντα [d] τιμωρήσεσθαι, καὶ δι' αὐτοχειρίας. τέλος οὖν ἀνεπλήσθη πᾶσα ἡ πόλις τ τοιούτων λόγων, καὶ καθάπερ ἐν τοῖς ἀγωνίσμασιν, [e] ἠλέητο μὲν ἡ τῶν μειρακίων ἀπειρία, κατέχνη δ' ἡ τ Σαλώμης ἐπιμέλεια, καὶ παρ' αὐτῶν ἐκείνων τὰς ἀφορμὰς ὧν μὴ ψοφδῆ λέγειν ἐλάμβανεν. οἱ γὰρ ὕπατοι ἀχθόμενοι τῷ θανάτῳ τ μητρὸς, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνῳ καὶ σφᾶς αὐτοὺς κακῶς ἔλεγον, ἐφιλονείκουν ἐλεεινῷ μὲν ὥσπερ ἦν ἐποφαίνειν τῷ καθαρσίῳ τῆς μητρὸς, ἐλεεινοὺς δὲ αὐτοὺς οἱ τῆς ἐκείνης φονεῦσιν ἀναγκάζοιτας συζῆν, καὶ τῶν αὐτῶν μεταλαμβάνειν.

tario in adoleſcentes odium exercebat, atque ex iis quæ bene ceſſerant contra matrem eò temeritatis & audaciæ efferebatur, ut neminem relinquere è natis conaretur, qui occiſæ mortem ulciſci poſſet: atque adoleſcentes è contra feroces & in patrem malevoli fiebant, tum recordatione injuriæ matri illatæ, tum regnandi cupidine. Iterumque malum erat quale prius, quod & adoleſcentes Salomæ & Pheroræ libere & aperte maledicebant, atque illi malicioſi erant in adoleſcentes, eiſque enixe inſidias ſtruebant. Nam odium quidem utrinque par erat, modus vero illud exercendi diſſimilis. dum hi quidem palam conviciarentur & temere probra jacerent, præ rerum imperitia animi ingenui eſſe exiſtimantes iram non diſſimulare; illi vero, alia via aggredientes, calumniis callide & improbe confictis utebantur, juvenes ex omni occaſione provocantes, reputanteſque audaciam illorum verſum iri in vim contra genitorem. nam, cum matris criminum eos non puderet, neque eam jure occiſam eſſe putarent, fieri non poſſe colligebant, ut non eum ultum irent ſuis etiam manibus, quem cædis auctorem eſſe arbitrarentur. Tandem itaq; factum eſt ut urbs hujuſmodi ſermonibus plena fuerit, &, ut fit in certaminibus, juvenum quidem imperitiæ miſertum eſt, prævalebat autem Salomes cura & diligentia; atque ab illis ipſis occaſionem captabat ad dicendum quod veriſimile erat. Illi enim ægre adeo ferentes matris occaſum, poſtquam & ipſi & illis maledictum eſſet, ſtudioſe agebant, ut miſerabilis, ſicuti revera erat, videretur mater interitus, ipſique etiam miſerandi, qui neceſſe haberent una cum parentis interfectoribus vivere, & eadem cum illis participare.

Salome hereditario odio Mariamnes filios proſequitur.

Β'. Ταῦτα προὴλθε μειζόνως, καιρὸν ἐχούσης τ ζάσεως ἐν ἀποδημίᾳ ὃ βασιλέως. ὡς δ' ἐπανῆλθεν Ηρώδης, καὶ τῷ πλήθει διελέχθη καθὼς προφήκαμεν, προσέπιπτον εὐθὺς οἱ λόγοι παρά τε ὃ Φερώρα καὶ τ Σαλώμης, μέγαν ἀπὸ τ κίνδυνον ἔτι, τ παρὰ τ νεανίσκων ἀναφανδὸν διαπλαττόμενον, ὡς οὐκ ἀνέξοιτο μὴ πεπαμένοι τ μητρὸς τ φόνον. προσετίθησ δέ τι, καὶ ὡς ταῖς παρ' Αρχελάου ὃ Καππαδόκος ἐλπίσιν ἐπανέχοιεν, ὡς δι' ἐκείνου πρός τε Καίσαρα ἀφιξόμενοι, καὶ κατηγορήσοντες ὃ πατρός. Ηρώδης δὲ τεταραγμένος μὲ εὐθὺς ἀκούσας τούτων, ἐξεπέπληκτο δὲ μᾶλλον ὅτι καὶ τ ἄλλων τινὲς ἀπήγγελλον. καὶ ἀνέκαμπτε τῇ συμφορᾷ τά τε προτερήματα καταλογιζόμενος, ὡς ὅτε τ φιλτάτην ὅτε τ προσομιλοῦσαν αὐτῷ γυναικὸς ὤνητο, διὰ τὰς ἐγκυμονούσας ταραχὰς κτ' τ οἰκίαν. [f] τό,τε μέλλον ὃ προσαπειλούμενος ἤδη βαρύτερον καὶ μεῖζον ἔσεσθαι ὑπελαμβάνων, ὁ συγχυσὴ τ ψυχῆς ἦν. ᾧ γὰρ ὄντι πλείστα μὲ τ ἔξωθεν καὶ παρ' ἐλπίδας εἰς εὐτυχίαν αὐτῷ δαιμόνιον προσεπίθει· μέγιστα δὲ τ οἴκοι, καὶ μηδὲ προσδοκώμενα, δυστυχεῖν αὐτῷ συνέβαινεν, ἐκβατέρω προσιόντος ὡς οὐκ ἄν τις φήθη, καὶ παρέχοντος ἀμφήκεσιν τ ὑποβολιῷ, εἰ δέοι τῷ τοσαύτῳ εὐτυχίαν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων [g] ἀλλάξαι τ οἴκοι κακῶν, ἢ τοιοῦτο

Β'. Iſta propterea creſcebant, quod abſente rege major erat diſſenſionis occaſio. Quam primum vero reverſus eſt Herodes, & cum populo, ut jam ante diximus, colloquutus eſt, ſtatim ſermones ſerebant Pheroras & Salome, magnum illi periculum imminere ab adoleſcentibus, qui ei aperte minarentur, non ſe matris necem inultam relicturos. Addebant & illud, eos ſperare ab Archelao Cappadoce, fore ut ejus ope ad Cæſarem irent & patrem accuſarent. His ſermonibus auditis ſtatim turbatus eſt Herodes, eoque magis perculſus eſt, quod eadem ab aliis accipiebat. Atque ex hac calamitate ei in memoriam & cogitationem veniebant quæ prius acciderant, quod propter diſſidia inter domeſticos orta nec chariſſimis ſibi nec conjuge dilectiſſima frui potuerit. Atque futura præteritis graviora & majora fore ſuſpicans, plane confuſus erat animo. Nam revera foris quidem pleraque, etiam magis quam ſperaret, ad voluntatem fluebant, Dei beneficio: fiebat autem ut quæ maxima eſſent domi, etiam præter exſpectationem, male ei cederent; rebus utrinque aliter quam opinio tulerit evenientibus, & incertum reddentibus utrum præſtabilius fuiſſet, res foris quam feliciſſime geſtiſſe ac deinde malis domi implicari, an calamitates

Pheroras & Salome Alexandrum & Ariſtobulum apud Herodem accuſant.

[a] Τῆς δι' αὐτῶν ἀνηρημένης Vat. [b] Οἱ δὲ ὁ τ αὐτὸν τρόπον Vat. [c] Προϊλκοντες Vat. [d] Τιμωρήσασθαι Vat. Busb. & Gall. [e] Ηλεῖτο Gall. [f] Ita lego, ſicut in ora libri à docta manu emendatum inveni. prius erat τότε μέλλον τ. π. ἤ. βαρὺ καὶ μεῖζον ἐκείνων ὑπολ. in Cod. Vat. τότε μᾶλλον π. τ. ἢ βαρὺ καὶ μεῖζον ἐκείνων ὑπ. ſi rectum eſſet τότε μᾶλλον, in ſequentibus legendum οὑτῶν pro ἐκείνων. [g] Αλλαξαι Vat.

lamitates adeo magnas inter domeſticos effugiſſe, regnum detrectando & quæ homines in eo mirari ſolent.

Antipater Herodis filius.

3. Turbatus itaque & in hunc modum afflictus, ut pueros deprimeret, alterum filium, ſibi natum cum adhuc privatus eſſet, (vocabatur autem Antipater) accerſivit, & illum in honore habere ſtatuit; non ſicut poſtea cum ab eo plane victus eſſet & ad eum omnia referret: ſed eo animo ut audaciam filiorum Mariamnes coërceret, magiſque ut eos admoneret, id ita conſtituens. eo enim minus ſibi arrogaturos, ſi illis perſuaſum eſſet, regni ſucceſſionem neque ſolis ſibi neque neceſſario deberi. Hac de cauſa Antipatrum, *quaſi æmulum, ad ſe domum recepit, putans ſe bene ac ſapienter rebus ſuis providere; atque, repreſſa juvenum ferocia, licere tempeſtive eos meliores habere. Verum longe aliter evenit ac putarat. Nam & pueri gravi ſe injuria affici in-

Mariamnes filios male tractat, eiſque inſidias ſtruit.

terpretabantur: & Antipater, homo verſutus, poſtquam ſemel eò venit ut ſperare auderet quod antea non ſperabat, id unum dabat operam, ut fratres male tractaret, & primum eis locum non cederet, patrique adhæreret, qui jam ab illis alienatus erat per calumnias, & in id cui ſtuduerat facile adduci potuit, ut in eos indies magis magiſque irritaretur, calumniis oneratos. Omnes itaque rumores ab illo erant diſſeminati, qui *tamen* cavebat ne ipſe videretur hujuſmodi quid *ad patrem* deferre: ſed in eam rem uti maluit opera hominum, in quos nulla caderet ſuſpicio, quique id ex ſua in regem benevolentia facere crederentur. Jam vero multi Antipatrum propter ejus ſpem colebant, & hujuſmodi ſermonibus Herodi plane perſuadebant, quod ex ſuo in illum amore profecti viderentur. Cumque hæc per multos inter ſeſe fideles certatim agebantur, tum etiam ipſi adoleſcentes magnam ejus rei præbebant occaſionem. Nam frequenter lachrymas ob contumeliam, qua afficerentur, emittebant, & matrem appellabant: quinetiam aperte apud amicos patrem ut *iniquum* redarguere conabantur. quæ omnia, pro ea qua erat malitia, opportune aucupatus Antipater, Herodi non ſine additamento renunciabat, quibus factum

Atque Herodes ad eos deprimendos Antipatrum ad honores evehit.

eſt, ut domeſtica lis ſenſim deterior evaderet. Rex enim calumniis *iſtis* offenſus, & Mariamnes filios deprimere volens, Antipatrum indies novis augebat honoribus; adeo ut tandem victus ejus matrem domum aſciverit. Cæſari etiam ſæpe pro eo ſcribens, privatim hunc ei officioſiſſime commendabat. Cumque Agrippa quidem in eo eſſet ut Romam, poſt decem annos adminiſtratas Aſiæ res, peteret, à Judæa profectus *Herodes* ad illum navigavit, eiq; Antipatrum, quem unum ſecum duxerat, tradidit,

Antipater Romam mittitur ad Cæſarem.

Romam ducendum cum multis donis, ut fieret Cæſaris amicus: adeo ut jam omnia penes

μέγεθος τ῀ περὶ τὰς οἰκείας συμφορὰς ἀφφυγεῖν, οὐ τὰ μηδὲ [a] τὰ βασιλείας θαυμαζόμενα κεκλῆσθ.

γ'. Ταραττόμενος [b] δὴ ὁ Ἀγρικείμενος τ῀ τρόπον τ῀τον, ὅτι καθαιρέσει τ῀ μφρακίων ἕτερον αὐτῷ γενόμενον ἰδιωτ῀ὄντι παῖδα προσήγετο, καὶ τ῀τον εἶχεν τιμῇ· ἐκαλεῖτο δὲ Ἀντίπατρος· ὐχ ὥσπερ ὁ ὑστέρῳ καὶ τελέως ἡττηθεὶς αὐτῷ, καὶ πάντ' εἰς ἐκεῖνον ἀναφέρων, οἰόμενος δὲ [c] παραπρεῖαθ῀ θρίσας τὰς ἐκ Μαριάμμης, καὶ μᾶλλον εἰς ὑπόθεσιν ἡ ἐκείνων [d] οἰκονομῶν αὐτό. ὃ γὰ αὐθαδες ὐκ ἂν εἴη παρ' αὐτοῖς εἰ τ῀το πεισθεῖεν, ὅτι μὴ μόνοις μηδὲ ἐξ ἀνάγκης ἡ διαδοχὴ τ῀ βασιλείας ὀφείλεθ. διὸ καθάπερ ἔφεδρόν τινα τ῀ Ἀντίπατρον [e] εἰσήγαγεν, οἰόμενος ὀρθῶς προνοεῖν, καὶ χαλαζαλέντων τ῀ μφρακίων ἀξίναις εὐκαίρως χρῆσθαι βελτίοσιν. τὸ δ' ὐχ ὥσπερ ὠόησεν ἀπέβη. τοῖς τε γὰ παισὶν ὁ μετρίως ἐδόκει κεχρῆσθαι τῇ πρὸς αὐτὸς ἐπιμελείᾳ· καὶ δεινὸς ὢν τ῀ τρόπον Ἀντίπατρος, ἐπειδή παῤῥησίας τινὸς τ῀ ὁ πρότερον ὕσης ἐλπίδος ἀντεποιήσατο, μίαν ἔχων ὑπόθεσιν [f] κακῶν τὸς ἀδελφὸς, ἡ μὴ παραχωρεῖν τ῀ πρωτείων, ἀλλ' [g] ἐπέχεθ τῷ πατρὸς, ἤδη μὲν ἠλλοτριωμένῃ τοῖς Ἀγρικόλαις, εὐμεταχειρίστῳ δ' ὄντος εἰς ὅτῳ ἐσπουδάκει πολὺ χαλεπώτερον ἀεὶ γενέσθαι τοῖς Ἀγρικοβεβλημμένοις. ἦσαν οἶν ἅτοι παρ' αὐτῷ μόνῳ οἱ λόγοι, φυλαττομένῳ δι' αὐτ῀ δόξαν τὰ τοιαῦτα καταμεμύειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐχρῆτο συνεργοῖς τοῖς ἀνυπόπτοις, καὶ Ἀγρ῀ τ῀ εὔνοιαν τῷ πρὸς τ῀ βασιλέα πιστευθησομένοις αὐτὸ ποιεῖν. ἤδη δὲ πλείους [h] ἐγεγόνεισαν οἱ καὶ ἐκεῖνον ἐφ' οἷς ἠλπίκει θεραπεύοντες, καὶ ⟨῀⟩ Ἡρώδῃ ὐκ τ῀ δοκεῖν καθ' εὔνοιαν τὰ τοιαῦτα λέγειν ὑπαγόμενοι. καὶ τ῀των πολυπροσώπως καὶ πιστῶς ἀλλήλοις συναγωνιζομένων, ἔτι καὶ μᾶλλον αἱ [i] ⟨πρὸς⟩ τ῀ μειρακίων ἀφορμαὶ [k] προσεγίνοντο. καὶ γὰρ καὶ δάκρυα πολλάκις διὰ κατ' ἐπήρειαν ὧν ἠμάζοντο, καὶ τ῀ς μητρὸς [l] ἀνάκλησις, καὶ ⟨῀⟩ πατέρα φανερῶς ἤδη πρὸς τὸς φίλους ὁ δίκαιον ἐλέγχειν ἐπετήδευον. ἅπερ ἅπαντα κακοήθως ὑπὸ τῶν περὶ ⟨῀⟩ Ἀντίπατρον [m] καιροφυλακτήμενα, καὶ μειζόνως πρὸς τὸν Ἡρώδην ἐξαγγελλόμενα, προσῄδαινεν ὁ μισεῖν ἀφηγαζόμενα τὴν τ῀ οἰκίας φύσιν. ἀχθόμενό⟨῀⟩ γὰ ὁ βασιλεὺς τοῖς Ἀγρικόλαις, καὶ ταπεινώσαι βυλόμενό⟨῀⟩ τὸς ἐκ τ῀ς Μαριάμμης, μείζονα ἀεὶ πρὸς τιμὴν Ἀντιπάτρῳ παρεῖχεν· καὶ τέλος ἡττηθεὶς ἐπεισήγαγεν τὴν ἐκείνῃ μητέρα. Καίσαρι δὲ πολλάκις γράφων ὑπὲρ αὐτ῀ καὶ ἰδίᾳ συνίστη σπουδαιότερον. Ἀγρίππα μὲν οἶν ἀνιόντι εἰς τ῀ Ῥώμην, μετ῀ τ῀ διοίκησιν τῶν ὅσα τ῀ς Ἀσίας [n] δεκαετ῀ γεγενημένην, πλεύσας ἀπὸ τ῀ Ἰουδαίας, καὶ συντυγχάνων μόνον τι τ῀ Ἀντίπατρον [o] ἐπηγάγετο, καὶ παρέδωκεν εἰς Ῥώμην ἀνάγειν μετ῀ πολλῶν δώρων, Καίσαρι φίλον ἐσόμενον· ὥστε ἤδη πάντα δοκεῖν ἐπ'

[a] Ita *Vat.* τὰ βασίλεια θαυμαζόμενα κτήματα in *Edd. Aliiſque.* Omnia fere à τὰ δ' ὄντι &c. (v. 45. p. 713.) uſq; ad περιστόμενος in verſione ſua prætermiſit *Epiphan.* At *Gelenius* in hunc modum interpretatus eſt, *Revera enim quemadmodum foris ſupra ſpem fortuna utebatur propitia, ſic domi præter opinionem omnia male cedebant; ut merito ambigendum ſit, poſſitne penſari tanta felicitate externa ejus calamitas domeſtica; an ſatius eſſet carere ex æquo utraque, & intra privatam fortunam conſiſtere.* [b] Ita lego & interpungo auctoritate *Epiphanii.* antea in *Editis,* περιστόμενος δὲ ὁ Ἀγρικόλαος τ῀ τρόπου τ῀των ἐπὶ κ. τ. μειρακίων, ἕτερον &c. [c] Forſan ὡσαρεῖσθ. [d] Ita *Vat.* οἰκοδομῶν αὐτὸν in *Editis Aliiſque.* [e] Εἰσῆγεν *Vat.* [f] Ita è *Codd. Gall.* κακῶν τὸς ἀδελφὸς μὴ παραχ. *Busb.* καὶ τὸς ἀδελφὸς μὴ παραχ. *Hen.* & *Vat.* κακῶ, τοῖς ἀδελφοῖς μὴ παραχωρεῖν in *Editis.* [g] Ἐχεσθ *Busb.* & *Zonar.* [h] Ita *Vat.* γεγένηνται in *reliquis.* [i] Vox πρὸς deeſt *Hen.* & *Vat.* [k] Προσγίνοντο *Busb.* [l] Ἀναπλήσεως *Busb.* [m] Καιροφυλακτήμενα *Busb.* [n] Sc. ex quo à Cæſare in Syriam & Aſiam miſſus Lesbi permanſit. *Uſſerius* ad *A. M.* 3992. [o] Ἐπῆγετο *Busb.* & *Hen.* * Succedaneum, *Gelen.*

a Ita

ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ παρῶσθαι παντάπασιν ἀπ τῆς ἀρχῆς τὰ μειράκια.

illum esse, adolescentes vero spe regni prorsus excidisse viderentur.

ζ. ΚΕΦ. δ'.

Ως Αντιπάτρῳ ἀπαιρέοντος ἐν Ρώμῃ, τὰς περὶ Αλέξανδρον Ϲ Αριστόβουλον Ηρῴδης ἄγων ἐπὶ Καίσαρϛ, αὐτῶν κατηγόρησεν. Αλέξανδρος ἀπολογία ἐπὶ Καίσαρος, καὶ ἀλλαγαὶ πρὸς τὸν πατέρα.

CAP. IV.

Quomodo, Antipatro Romæ degente, Herodes Alexandrum & Aristobulum ad Cæsarem ductos accusat. Alexander causam suam agit ad Cæsarem, & pater cum filiis in gratiam redit.

VII.

ΠΡὸς μὲν οὖν τιμὴν, καὶ τὸ πρωτεῖον εἰ δοκεῖν, Αντιπάτρῳ παρῆκόρει τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ Ρώμῃ, πᾶσιν ἐπιϛαλκότϛ Ηρώδῃ τοῖς φίλοις, ἀφέσιμϛ ἦν. ἤχθετο δὲ τῷ μὴ παρεῖναι, μηδὲ ἔχειν ἐξ εὐκαίρου διαβάλλειν ἀεὶ τοὺς ἀδελφούς· καὶ μᾶλλον ἐδεδοίκει μεταβολὴν τοῦ πατρὸς, εἴ τι καὶ καθ' αὐτὸν ἀξιώσειεν ὑποπτέρους εἰς τοὺς ἀπ τῆς Μαριάμμης φρονεῖν. ταῦτα δὲ δι' ὑπονοίας ἔχων, οὐκ ἀφίστατο τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως· ἀλλὰ καὶ κεῖθεν, ὅπου ἀπάσειέ τι καὶ παροξύνειν ἤλπιζεν Ⓦ πατέρα κατὰ τῶν ἀδελφῶν, συνεχῶς ἐπέστελλεν· προφάσιν μὲν, ὡς [a] ὑποφαγωνιῶν αὐτοῦ, τὸ δὲ ἀληθὲς, ἀφ' ἧς εἶχεν ὑπὸ φύσει κακοηθείας, τῷ ἐλπίδα μεγάλην καθ' ἑαυτὸν ὑφανθῆναι ἐμπορεύμενϛ, ἕως εἰς τοῦτο προήγαγεν Ⓦ Ηρώδην ὀργῆς [b] ἀπ δυσφημίας, ὡς ἤδη μὲν ἔχειν δυσμενῶς τοῖς μειρακίοις. [c] ὑπὸ δὲ τῷ κατοικεῖν εἰς τοιοῦτον [d] ἐμβλῶπα πάθϛ, ὡς μητ' ἀμελῶν [e] μητ' ἀπ προπετείας ἁμαρτάνοι, κρεῖττον ἡγήσατο πλεύσας εἰς Ρώμην, ἐκ τῶν παίδων κατηγορεῖν πρὸς Καίσαρα, [f] καὶ μηδὲν αὐτῷ τοιοῦτον ὑπερπέσειν, ὃ καὶ μέγα ϛῆ μεγάθϛ τῆς ἀσεβείας ὕποπτον ἦν. ὡς δὲ ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην, ἐγένετο μὲν μέχρι τῆς [g] Αχυλαίας πόλεως Καίσαρα συντυχεῖν ἐπειγόμενϛ. ἐλθὼν δ' εἰς [h] λόγους, καὶ χαλεπὰ αἰτησάμενϛ ὑπὲ μεγάλοις [i] οἷς ἐδόκει δυσχεῖν, παρεσήσατο μὲν τοὺς παῖδας, ἠπάτο δὲ τῆς ὑπονοίας καὶ τῆς ὑπερβολῆς, "ὡς ἐχθρῶς ἔχουσιν "ἅπαντα τρόπον ἐπιδεικνύντες μισεῖν Ⓦ ἑαυτῷ [k] πα- "τέρα, ὥστε ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν καὶ τὴν βασι- "λείαν ἀμοιρότερον τρόπον ὑπολαβεῖν. ὁ δ' οὐδὲ θνήσ- "κων ἐξ ἀνάγκης μᾶλλον ἢ κείσει ὑπαδώσων τῷ "φιλεῖσθαι πρὸς αὐτὸν εὐσεβεστέρῳ ὑπὸ Καίσαρος "ἐξουσίαν ἔχοι. τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τὸ πλέον, ἀλλ' "εἰ καὶ ζώντες τρέφοιντο καὶ ὃ ζῆν ἔλαττον λόγος, εἰ μόνον "ἀποκλεῖναι τὸ πατρὸς δυνηθεῖεν. ὅτου ἄγριόν τι καὶ "μιαρὸν ὑπετετήκειναι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν μῖσος. καὶ ταῦ- "τῳ τῷ ἀτυχίαν αὐτὸς ὑπ μαχρᾷ φέρειν ἀναϛαθῆ- "ναι νῦν ἐξηγεῖϛ Καίσαρι, καὶ μαίνειν αὐτῷ τὰς ἀκοὰς "τοιούτοις λόγοις. καί τοι τί μὲ εἶπσαν παθόντες ἐξ αὐτῷ "δυσχερές; ὅτι τίνι δὲ μέμφονϛ βαρύνονται; πῶς δ' οἷόν ϛ

AT enim ista peregrinatio plurimum Antipatro profuit, tum ad honorem, tum ut *fratribus* prælatus videretur: quippe Romæ, cum de eo scripsisset Herodes ad omnes amicos suos, illustris fiebat. Cæterum ægre ferebat quod *patri* non adesset, neque commodam haberet occasionem fratribus perpetuo maledicendi: eoque magis veritus est ne pater mutaretur, si quid mitius de Mariamnes filiis sentire in animum induceret. Dum ista secum reputaret, à proposito suo non desistebat: sed & Roma, quoties sperabat se posse patrem contristare & irritare in fratres, assidue literas mittebat, magnam de eo solicitudinem simulando,* revera autem, qua erat ingenii malignitate, ex spe in se magna quæstum faciens, donec eo indignationis ex falsis rumoribus Herodem perduxit, ut jam adolescentibus infensus esse cœperit. Dum vero pigratur talem induere affectum, ne quid negligenter aut temere committeret, visum est ei satius Romam navigare, ibique eos coram Cæsare accusare, nihilque sibi tale permittere, quod ex magnitudine *sua* impietatis suspicionem daret. Ac postquam Romam pervenit, progressus est ad *urbem* Aquilejam, Cæsarem convenire festinans. Quamprimum vero datum esset sermonem cum eo habere, cumque orasset ut se de maximis, quibus implicati viderentur, incommodis, audire vellet, filios coram adduxit, deque eorum indole deplorata querebatur, atque de *nefario* eorum conatu, "quam "sibi inimici infestique erant, ut qui modis "omnibus id egerunt ut suum in patrem odium "ostenderent, eo usque ut illum perimerent, "regnumque crudelissimo facinore sibimet ar- "riperent. dum & ipse potestatem habeat à "Cæsare regnum relinquendi, cum morere- "tur, non ex necessitate sed judicio, filio isti "qui in maxima erga se pietate perseverarit. "Illis vero non tam magni imperium, quam, "si illo priventur, parvi penditur vita, dum- "modo patrem possent interficere. adeo im- "mane & fœdum illorum animis penitus infe- "dit & inveteravit odium. eamque calami- "tatem diu toleratam nunc demum se coa- "ctum esse Cæsari aperire, & aures ejus hu- "jusmodi sermonibus offendere. Atqui, quid "ab eo durius perpessi sint? aut qua de re "graviori querantur? Quomodo justum & "æquum

Antipater Romæ id agit ut literis patrem incenderet adversus fratres.

Herodes Alexandrum & Aristobulum Romam ducit.

Apud Cæsarem eos accusat.

[a] Ita *Vat.* & *Gall.* ὑπὲρ ἀγωνῶν & ὑπὲρ ἀγωνίαν perperam in *Editis*. [b] Ita lego ex conjectura, ἢ in ἀπ mutato, cum antea esset ϵ δυσφημίας. Verum ἢ μανίας legisse videtur *Epiphan.* qui vertit, *ad tantum iræ vel furoris perduxisset.* [c] Ex κατοικεῖν *Hen.* & *Vat.* [d] Ita *Vat.* ἀπλοῦν in *reliquis.* [e] Mitto ἢ σωφ. *Vat.* & *Hen.* à prima manu. [f] Sic *Vat.* & *Hen.* nec aliter ut puto *Epiphanius*, qui vertit, *nihilque sibi tale permittere* &c. ὡς μηδὲν αὐτῇ τοιοῦτον ἀπλοῦν παῖδος in *Editis Aliisque.* [g] Αχυλαίας *Hen.* unde pro Αχυλαίας *Editorum* fecimus Αχυλαίαν ex *Cod. Gall.* [h] Καίσαρα post λόγους addit *Busb.* [i] Οἷς δοκεῖ συνδυσχεῖν *Vat.* & *Hen.* à prima manu. [k] Ita ex *Cod. Busb.* nonnihil favente *Zonara*, hisce verbis, ἠπάτο ϛ τ' ὑπονοίας, ὡς τ' ἑαυτῶν πατέρα μισοῦντας, ἢ ἀφαιρεῖσθαϛ μελετῶντας αὐτὸν, ϵ ὅτους τῷ βασιλείαν λαβεῖν, in *Editis* πατέρα ἢ μετασχεῖσθαϛ τὴν βασ. paulo aliter *Vat.* πατέρα μετασχεῖσθαϛ ϵ τὴν βασ. [l] *Sed revera ad speratam regni successionem malis artibus viam sibi præmuniens, donec* &c. vertit *Gelen.* plane omisit *Epiphan.*

"æquum esse putant, ut quem ipse principa-
"tum longo tempore per multa pericula quæ-
"sisset, ejus non sinant esse dominum, eoque
"potiri, & optime merenti dare. nam hoc
"cum aliis pietatis præmiis proponitur ei cui
"in animo est præcedentem diligentia æqua-
"re, utpote qui speret talem sibi gratiam rela-
"tum iri. Quod vero nefas sit illis hac de
"re satagere, manifestum. nam qui semper
"regnum in animo habet, simul cogitat de pa-
"tris interitu, cum non nisi post illum asse-
"quuturus sit regnum. Ille vero quænam ipsis,
"ut in regio imperio viventibus regiisque libe-
"ris, hactenus non largiendo deesse passus est,
"non ornamenta, non ministerium, non deli-
"cias; immo & conjugia illis honoratissima
"procurasse, alteri suæ sororis, Alexandro vero
"Archelai regis filia collocata. Et quod ma-
"ximum est, ne post talia quidem *ansa* sua se
"potestate in eos usum, sed ad communem
"benefactorem Cæsarem adduxisse, & cedendo
"de omni eo quod aut pater læsus aut rex insi-
"diis petitus agere potuit, æquo cum illis jure
"disceptatum venisse: rogare tamen ne ipse
"omnino inultus sit, neque in summo metu æta-
"tem agat; cum, post ea quæ moliti sunt, ne
"ipsis quidem, si nunc *pœnam* effugiant, expe-
"diat diutius vivere, malorum extrema, quem-
"admodum patrarunt, certissime passuris.

Pueri patris accusatione confusi lachrymabantur.

2. Ista quidem Herodes magna cum vehe-
mentia filiis suis objecit coram Cæsare. Juvenes
autem etiam eo dicente confusi lachrymabant,
magis vero postquam Herodes dicendi finem
fecit. nam se quidem extra hujusmodi impie-
tatem esse ex conscientia bonæ mentis persua-
sum habuerunt, contra ea vero quæ illis pater
crimini dedisset, difficile esse, id quod erat,
sese defendere probe noverant, cum libere etsi
opportune verba facere haud eos deceret, ut
patrem, dum violenter semper & nimium festi-
nanter ageret, in errorem inductum ostende-
rent. Quid ideo dicerent non habebant, la-
chrymæque illis obortæ sunt & tandem vehe-
mentius suspirabant, veriti quidem, ne, si sile-
rent, ex conscientia *sceleris* viderentur hæsi-
tasse, haud vero invenientes quo pacto defen-
sionem sui expedirent, propter ætatis infirmi-
tatem animique consternationem. Non ta-
men Cæsar, aspiciens ipsos quemadmodum
perturbati erant, non sentiebat eos ex imperi-
tia & modestia potius hærere & impediri, quam
ex facinorum conscientia. nec quisquam ad-
erat quem non eorum misereseeret: immo &
patrem ita affecerunt, ut vere animo moveretur.

VIII.

Ex populi misericordia paululum recreantur.

3. Postquam vero *juvenes* animadvertunt &
patrem illis aliquanto magis benevolum, ipsum-
que etiam Cæsarem, insuper & aliorum singulos,
partim vicem ipsorum dolentes, partim à lachry-
mis non temperantes, alter illorum Alexander,

"καὶ δίκαιον λιὼ αὐτὸς ἐκτήσατο πολλοῖς χεφνοις καὶ
"κινδύνοις ἀρχλὼ, ζώντης οὐκ ἐᾷν κύριον εἶ), κρατεῖν
"τε, καὶ δίδοναι τῷ κατ' ἀξίαν. ὡς τοῦτό γε μὴ τ ἄλ-
"λων ἄθλων εὐσεβείας ἐκτίθεται τῷ [b] μέλλοντι τοῖς
"Ⓦ ποτὲ γινήσεσθαι τοιούτῳ τλὼ ὀπιμέλειαν, ἅτε καὶ
"τῆς ἀμοιβῆς τοσῆσδε ὄσης ὀπιτυγχάνειν. ὅτι δὲ μη-
"δὲ εὐσεβὲς αὐτοῖς ὑπὲρ τούτου πολυπραγμονεῖν, εὐδη-
"λον. ὁ γὰρ ἀεί τι περὶ τ βασιλείας εὐθυμούμενος, συλλο-
"γιζόμενος τ θάνατον ᾧ γεγεννηκότος, μᾶλ' ὃν ἄλλως οὐκ
"ἔστι τ ἀρχὴν ἀφαιρεῖσθαι. αὐτὸς δ' ὅσα βασιλευομένοις
"καὶ βασιλέως παισὶν ὑχ ὑστέρησεν, μέχρι νῦν ἀποδιδοὺς,
"ὑ κόσμον, ὑχ ὑπηρεσίαν, ὑ τρυφλὼ, ἀλλὰ καὶ γάμους
"τὰς ὀπισημοτάτας παρεσχημένος, τῷ μὲν ἐκ τῆς ἀδελ-
"φῆς, Ἀλεξάνδρῳ δὲ τλὼ Ἀρχελάου ᾧ βασιλέως θυγατέρα
"συνοικίσας. ὃ δὲ μέγιστον ὑδὲ ὀπὶ τούτοις λιὼ εἶχεν ἐξου-
"σίαν ζώντη κατ' αὐτοῦ χρησάμενος ἀγαγεῖν ὀπὶ τ κοι-
"νὸν εὐεργέτλω Καίσαρα, καὶ παρελόμενον αὐτῷ πᾶν ὅσον
"ἢ πατὴρ ἀσεβόμενος ἢ βασιλεὺς ὀπιβουλεύόμενος
"δυνατὸν, κείσεως ἰσοτιμίᾳ παρεσκεύαζε. [b] δέησει μέν-
"τοι μὴ παντάπασιν αὐτὸν ἀπιμώρητον γενέσθαι, μηδ' οὐ
"τοῖς μεγίστοις φόβοις καταζῆν, [c] ὑφ' ἑκείνοις λυσιτελοῦν-
"τος, ἐφ' οἷς ἐνεθυμήθη, ὁρᾶν τ ἥλιον, εἰ τῶν διαφθερίειν,
"ἔργῳ μέγιστα τ ἀνθρωπείων ὑ δράσαντας ὑ πεισομένους.

β'. Ταῦτα [d] μὲν Ἡρώδης ἐμπαθῶς ὑπάσατο πρὸς
Καίσαρα τοὺς αὐτοῦ παῖδας. τῶν δὲ νεανίσκων ἤδη μὲν καὶ
λέγοντος δάκρυα καὶ σύγχυσις λιὼ, μᾶλλον δ' ἐπεὶ
κατέπαυσεν Ἡρώδης Ⓦ λόγον. τὸ μὲν γὰρ ἔξω τῆς
τοιαύτης ἀσεβείας γενέσθαι, [e] Ⓦ λόγον πιστὸν [f] εἶδον ἐν
τῷ συνειδότι, τὸ δ' ἐκ τοῦ πατρὸς ὀπιφρεσθαι πάς
ἀμφιβολὰς, δυσαπολόγητον, ὥσπερ λιὶ, ἠδεισαν, οὐκ
εὐχημονοῦντος οὐδὲ τῆ κατὰ παῤῥησίαν λόγου τῆς
πρὸς Ⓦ χαρὸν, εἰ μέλλοιεν ἐκ βίας ἀεὶ καὶ κατὰ
πρόδλω ἐλέγχειν πεπλανημένον. λιὼ οὖν ἀπορία τοῦ
δυνασθαι λέγειν, καὶ δάκρυα, καὶ τέλος οἰμωγὴ
συμπαθεστέρα, δεδοικότων μὴ [g] ὡς εἰ σιγῶεν δόξου-
σιν ἐκ τῆς συνειδότος ἠπορῆσθαι, ῥᾳδίαν [h] δ' ὑχ
εὑρισκομένων τλὼ ἀπολογίαν [i] διὰ νεότητος καὶ τα-
ραχῆς ἧς ἐπεπόνθεσαν. [k] ὁ μὲν γε Καῖσαρ, ὀπιβλέ-
πων αὐτοὺς [l] ὡς εἶχον, ἀσαφέστερον ἐποιεῖτο τὸ μὴ κατὰ
συνείδησιν [m] ἀπροθυμοτέραν, ἀλλὰ ἐξ ἀπειρίας καὶ με-
τριότητος οἰκεῖαν. ἐλεεινοί τε ἐγεγόνεισαν [n] τοῖς παρού-
σιν ἰδίᾳ, καὶ τὸν πατέρα διεκίνησαν ἀληθινῷ [o] τῷ πάθει
συνεχόμενον.

γ'. Ἐπεὶ δὲ συνεῖδον εὐμένειάν τινα, καὶ παρ' ἐκεί- ιή.
νου, καὶ Ⓦ τοῦ Καίσαρος, καὶ τῶν ἄλλων δὲ
ἕκαστον, τοὺς μὲν συνδακρύοντας, ἅπαντας δὲ συναλ-
γοῦντας, πατρὸς αὐτῶν Ἀλέξανδρος, ὀπικαλεσά-
μενος

a Ita *Hen.* & *Vat.* μείζονα ποτὲ γενέσθαι τοιούτου τ ἐπιμελείας τε καὶ τ ἀμ. in *Editis Aliisque.* b Mallem δέησεν. c Quæ sequuntur usque ad finem orationis corrupta esse suspicor. neque facile existimari potest quomodo legerit *Epiphanius* qui vertit, *Et auferens à se totum quantum aut pater læsus aut rex insidiatus potuisset agere, pariter eos in judicio secum fecisse astare: & reliquum esse aut eos occidi, ne cum timore maximo ipse viveret; aut se opprimi, quatenus utrique fabula hominum aut opprobrium forent. Cum hac Herodes* &c. d Illud μὲ è *Codd. Bunb.* & *Vat.* e Τὸν λόγον redundare puto. f Εἶπον *Hen.* & *Vat.* Forsan εἶχον. g Illud ὡς ante εἰ, ut & σιγῶεν, quod statim sequitur, habuimus ex *Zonara*, qui præterea legit, δέξουσιν ἐκ τοῦ συνειδότος μὴ εὐπορεῖν ἀπολογίας. h In *Cod. Vat.* δ' ὡς ὑχ. i Ista διὰ νεότητος καὶ τ ταραχῆς ἧς ἐπεπόνθεσαν desunt in *Cod. Hen.* nec agnoscuntur ab *Epiphanio.* διὰ τε τ ν. *Vat.* k Ita lego. ὁ μὲν ὄγε Καῖσαρ in libris omnibus. l Ὡς εἶχον *Vat.* & *Hen.* à prima manu. m Ita *Gall.* ἀπροπόνητον in *Editis Aliisque.* ἄπονος *facinorosus* in *Vet. Gloss.* nec aliter intellexit *Epiphanius*, qui vertit *ex conscientia facinorosa.* n Forsan sic distinguendum, τοῖς παροῦσιν, ἰδίᾳ καὶ τ π. o Ita lego è *Cod. Gall.* τῷ πάθει in *Editis Aliisque.*

a Εὐεργεσίᾳ,

μηδ' αὐτὸν, ἐπιχείρει ἀφαιρεῖσθαι τὰς αἰτίας, καὶ, "πάτερ, εἶπεν, ἡ μὲν σὴ πρὸς ἡμᾶς εὔνοια δῆλη, καὶ "παρ' αὐτῷ τῷ κρίσει. οὐκ ἂν γὰρ εἰ τι δυσχερὲς "ἐνοίεις ἐφ' ἡμῖν, ὅτε καὶ πάντα σώζοντα προσή- "γαγες. καὶ γὰρ ἔξεστι, πατρῴοις μὲν ἐξουσίαις ὡς "βασιλεῖ, πατρῴοις δὲ ὡς πατρὶ, τοὺς ἀδικοῦν- "τας ἐπεξιέναι. τὸ δ' εἰς Ῥώμην ἄγειν, καὶ τοῦτον "ποιεῖσθαι μάρτυρα, σώζοντος ἐμοῦ. οὐδεὶς γὰρ ἀπο- "κτεῖναί τινα προαιρούμενος, εἰς ἱερὰ καὶ ναοὺς ἄγει. "τὸ δ' ἡμέτερον ἤδη κρῖναι. ὁ γὰρ ἂν ἐπαμύναι- "μεν ἔτι ζῶν, εἰ τοιοῦτον ἀδικηκέναι πατέρα πεπιστεύ- "μεθα. καὶ μήποτε τοῦτο ἀκούσωμεν, ἀντὶ τοῦ πε- "θνάναι μηδὲν ἀδικοῦντας, τὸ ζῆν ἀδικεῖν ὑποπτεύο- "μένους. εἰ μὲ δή τι εὖρεν λόγον ἡ ἀληθείας ἡ παῤῥησία, "μακάριον ἦ σὲ πεῖσαι, ἢ τὸν κίνδυνον ἀφανγεῖν. εἰ "δ' ὅπως ἡ ἀφαιρεσις κρατεῖ, παρεστὸς ἡμῖν ὁ νῦν "ἥλιος, ὃν τί δεῖ βλέπειν μετὰ τῆς ὑποψίας; τὸ "μὲν οὖν φάναι βασιλείας ὀρεγομένους, εὐχερὲς εἰς νέους "αἰτία, καὶ τὸ προσθεῖναι τιμὴν τῆς ἀθλίας μητρὸς "ἐκφυγόν σε τῆς προτέρας τιμῆς ἀτυχίαν ἐξεργά- "ζεσθαι. βλέψον δὲ εἰ μὴ κοινὰ ταῦτα καὶ πᾶσιν "ὁμοίως λέγεσθαι δυνησόμενα. κωλύσει γὰρ οὐδεὶς τῷ "βασιλεύοντι, παῖδες εἰ εἰσὶ νέοι καὶ μήτηρ αὐτῶν ὑπο- "φαίνοιτο, πάντας ὑποπτεύειν τῷ πατρὶ ὀφεύ- "λειν δοκεῖν. ἀλλ' ὁ τὸ ὑποπτον προς τοιαύτῃ αἰσί- "σεως ἀρκετόν. εἰπάτω δή τις, ἡμῖν εἰ τετόλμηται "τοῦτον, ᾧ καὶ τοῖς μὴ πρὸς πίστιν εἰωθόσιν ὑπὲρ εὐερ- "γείας λαμβάνειν. φαρμάκῳ σκευωρεῖσθαι ἐλέγχειν "δυνατός τις, ἢ συνωμοσίαν ἡλικιωτῶν, ἢ ἀφθο- "γγοὺς οἰκετῶν, ἢ γεγράμματα κατὰ σοῦ γεγραμμένα; "κρίτου τούτων ἕκαστον ἐφ' ὅπῃ καὶ μὴ γενόμενον σὲ "ἀφανῶς ἐπλάσθη. χαλεπὸν γὰρ ὑπ' ὀμονοίᾳ οἰ- "κεῖ δὲ βασιλείᾳ· καὶ τῷ ἀρχικῷ, ὦ σὺ φὴς "ἔπαθλον εὐσεβείας, συμβαίνει πολλάκις αἰτίαν γε- "νέσθαι τοῖς πονηροτάτοις ἐλπίδων, δι' ἃς ὑπὸ μίαν "ὑποστολὴν ποιῶνται κακοηθείας. ἀδίκημα μὲν οὖν "οὐδεὶς ἐρεῖ καθ' ἡμῶν. τὰς δὲ ἀφαιρέσεις πῶς ἂν "λύσειεν, ὁ ἀκοῦσαι μὴ θέλων; ἐλαλήσαμεν τι μετὰ "παῤῥησίας; οὐκ εἰς σέ, τοῦτο γὰρ ὦ πάτερ, ἄθεσιν, ἀλλ' "εἰς τοὺς ὑφ' ὅτῳ λελάληκε μὴ σιωπῶντας. τίς μη- "τέρα τις ἡμῶν ἔκλαυσεν; οὐχ ὅτι τέθνηκεν, ἀλλ' "ὅτι καὶ νεκρὰ κακῶς ἤκουσεν ὑπὸ τῶν οὐκ ἀξίων. "ἀρχῆς ὀρεγόμεθα, ἧς [b] ἴσμεν ἔχοντα τὸν πατέρα; "τί καὶ θέλοντες; εἰ μὲν εἰσὶν ἡμῖν τιμαὶ βασιλέων, "ὥσπερ εἰσὶν, οὐ κεκοσμούμεθα; εἰ δ' οὐκ εἰσὶν, οὐκ "ἐλπίζομεν; ἢ σὲ ἀφαιρεισάμενοι κρατήσειν τῷ "βασιλείαν προσοδοκήσαμεν, οἷς ὅτι γῆ βάσιμος, "ὅτι πλωτὴ θάλαττα μετὰ τοῦτον ἔργον; ἢ δὲ τῶν "ἀρχομένων εὐσέβεια, καὶ θρησκεία τοῦ παντὸς ἔθνους, "ὑπέκειτο ἂν πατροκτόνοις ὅτι τῶν προαιρέσεων ἦν, "καὶ εἰς ἁγιώτατον ὑπὸ σοῦ καθασκευασθέντα "ναὸν εἰσέναι; τί δ' εἰ καὶ τῶν ἄλλων κατηφεσή-

patre appellato, crimina diluere aggreſſus eſt, dicebatque, "Pater, qua es in nos benevolen- "tia ſatis declarat hoc ipſum judicium. nam "ſi quid in nos durius in animo agitaſſes, nun- "quam ad omnium ſervatorem nos adduxiſſes. "etenim poteras, vel pro regia vel patria po- "teſtate, de ſontibus ſupplicium ſumere. Cæ- "terum Romam nos ducere, & hunc ipſum "teſtem adhibere, ſervare volentis *indicium* "eſt. nemo enim, cui in animo eſt quenquam "interficere, ad templa eum ſacrariaque per- "ducit. Verum pejori adhuc ſtatu res noſtræ "ſunt. non enim amplius vivere ſuſtinere- "mus, ſi talem patrem nos læſiſſe cuiquam "perſuaſum eſſet. Fortaſſe & hoc iſto dete- "rius: ut cum mori debuiſſemus boni & inno- "centes, ſceleris ſuſpecti viveremus. Jam vero ſi "quid valeret fiducia ex veritate, nobis lætiſſi- "mum eſſet tibi fidem facere, & periculum "effugere. Quod ſi ita vincit calumnia, ſatis "ſuperque nobis præſens hic dies, quem quor- "ſum ſuſpecti intueremur? Et quidem dum "dicis nos regnum affectare, accuſationem in "juvenes bene accommodas, dumque adjicis "iſtam à matris miſeræ interitu petitam, ex hac "infelicitate præſenti cumulus accedit. Sed "vide obſecro, annon hæc nobis cum omnibus "communia ſimiliter *de iis* dici poſſint. Ni- "hil enim vetabit, quin rex, cui filii ſint ju- "venes & matri defunctæ ſuperſtites, eos in "ſuſpicionem vocet, quaſi *patri* ſtruant inſi- "dias. ſed ſuſpicio non ſatis eſt ad fidem hu- "jusmodi impietati faciendam. Dicat itaque "quiſpiam, an tale aliquid auſi fuerimus, unde & "incredibilia propter *hominum* credulitatem "fidem acquirere conſueverunt. Poteſt ne quiſ- "quam indicare venenum paratum, aut con- "jurationem cum æqualibus, aut corruptos *pe-* "*cunia* famulos, aut ſcriptas contra te literas? "atqui horum ſingula interdum de nihilo fin- "git calumnia. Grave enim regno eſt diſſi- "dium & diſſenſio in regia: atque ſæpe fit ut "principatus, quem tu dicis eſſe pietatis præ- "mium, homines flagitioſiſſimos ad ſpem ex- "citet, quæ facit ut nihil mali intentatum re- "linquant. Cæterum injuriam alicui factam "nemo nobis objicit. nos vero calumniis quo- "modo liberabit, qui nobis auſcultare recuſat? "An paulo liberius loquuti ſumus? at non in "te; nam hoc nefas eſſet: ſed in eos, qui "nihil quod dictum fuerit ſilentio premunt. "An noſtrûm quis matrem deflevit? *at* non "quod interierit: ſed quod mortua ab homi- "nibus inhoneſtis male audierit. Num regnum "appetimus quod ſcimus à patre teneri? at "quid in animo habentes? ſi enim nobis ſint "regii honores, id quod fatendum, nonne fru- "ſtra laboramus? ſin minus, nonne eos ſpe- "rare licet? An te interfecto in regnum ſuc- "ceſſuros eſſe exſpectavimus; quibus, tali fa- "cinore commiſſo, nec terra ambulanda nec "mare navigandum? num ſubditorum pietas, "& totius gentis religio ferre potuerit, ut par- "ricidæ ſumma rerum potirentur, & in ſan- "ctiſſimum à te inſtauratum templum ingre- "derentur? Sed quid? ſi cæteros contemnere "datum

[a] Εὐεργεσία, ὑπόπτια *Heſych.* Verum ὑπ' εὐεργείας habet *Vat.* ὑπὲς εὐεργείας *Hen.* [b] Ita *Gall.* ἴσμεν in *cæteris.*

"datum fuiſſet, num qui te interfecerit, dum "Cæſar in vivis eſſet, pœnam effugere po- "tuerit? Non tam impios genuiſti, neque "tam ſtultos, ſed infeliciores forſan quam re- "bus tuis expediat. Quod ſi nec aliquid no- "bis vitio vertendum habes, nec inſidias *tibi* "*locatas* inveniſti, quid tanti erat ut poſſet "ejuſmodi impietatis tibi fidem facere? Ma- "ter *quidem* occidit. illius vero caſus *mise-* "*rabilis* nullam nos irritandi, ſed admonendi "vim habuit. Equidem pluribus cauſam agere "nobis in animo eſt: ſed excuſationem non "admittunt quæ nunquam commiſſa erant. "Quapropter coram Cæſare, omnium domi- "no noſtroque in præſentia ſequeſtro, hanc "tecum pactionem facimus. Si poſſis, ô pater, "revera affectum in nos induere ab omni ſu- "ſpicione vacuum, liceat nobis vivere, quam- "vis haud ita feliciter. grave enim eſt magno- "rum malorum etiam falſo inſimulari. verum ſi "quid eſt quod timeas, perge tibimet cautionem "adhibere, nos nobiſmet rationem reddemus. "non enim uſque adeo chara nobis eſt vita, ut "eam in autoris dammum conſervare velimus.

Subit omnes juvenum miſeratio.

4. Cum ita cauſam ageret, tum Cæſar, qui jam ante gravi adeo calumniæ non credebat, magis adhuc mutatus eſt, & Herodem, quem nonnihil etiam confuſum animadvertit, continenter aſpexit; tum omnes, qui aderant, anxii erant & ſoliciti de juvenibus, ſermoque *de illis* per aulam diffuſus regem in odium adducebat. Nam quod calumnia parum credibilis illis viſa eſt, juveneſque in flore ætatis erant ſummaque corporum pulchritudine, illorum miſertum eſt, & miſeratio omnes ad opem illis ferendam trahebat. Sed multo magis poſtquam Alexander tam ſolerter prudenterque patris accuſationi reſpondiſſet. Verum non illis idem manebat oris vultûſque habitus, lachrymantibus quidem & præ mœſtitia in terram intuentibus: ſpei tamen melioris nonnihil effulgebat, atque rex, ex iis quibus ipſe ad perſuadendum uſus eſt haud juſte accuſaſſe viſus, excuſatione aliqua egebat, ut qui nihil ipſe haberet quo dicta redargueret. At Cæſar, paulatim cunctatus, adoleſcentes, licet à crimine abeſſe viderentur, tamen in eo peccaſſe dicebat, quod non ſe tales erga patrem præſtitiſſent, ut hominum ſermones reprimerent. Herodemque hortatus eſt, ut, depoſita omni ſuſpicione, cum pueris in gratiam rediret. Iniquum enim eſſe talia de iis, quos genuiſſet, credere; fierique poſſe ut animorum mutatio non ſolum medeatur iis quæ utriſque acciderant, ſed & alliciat ad benevolentiam, dum invicem excuſantes ſuſpicionis temeritatem, æquum cenſebunt ut majori ſtudio ad mutuum amorem ferantur. Has inter admonitiones pueris innuit: cumque illi patri ad pedes accidere & veniam orare pararent, antevertit pater eos orantes complecti, & in collum utriuſque invadere; adeo ut nemo præſens eſſet, ſive ingenuus ſive ſervus, qui non ad miſericordiam adduceretur.

Quid de illis ſenſerit Cæſar.

Patri reconciliantur.

"σαμεν, ἐδυνάτό τις φοβοῦσας ἀπιμώρητ@ μένειν, "ζῶντ@ Καίσαρ@; ὅτ' ἀσεβεῖς ὄντως ἐγέννησας, "ὄντ' ἀλογίστους, ἀτυχεστέρους δ' ἴσως ἢ σοὶ κακῶς εἰ- "χεν. εἰ δὲ μήτ' αἰτίας ἔχεις, μήτ' ὀπιβουλὰς εὐ- "είσκεις, τί σοι πρὸς πίστιν αὐτάρκες τοιαύτης δυσ- "σεβείας; ἡ μήτηρ τέθνηκεν. ἀλλά τοι τὰ [a] κατ' "ἐκείνω, ὃ παροξύνει ἡμᾶς, ἀλλὰ νουθετεῖν ἐδύ- "ναται. πλείω μὲν ἀπολογεῖσθαι βουλόμεθα, λό- "γον δ' οὐκ ὀπιδέχεται τὰ μὴ γενόμενα. διόπερ, ὀπὶ "τῷ πάντων δεσπότῃ Καίσαρι μεσιτεύοντι @ πα- "ρόντα κριτῇ, σωπήσομεθα ταύτῃ τὴν σωπή- "κλιν. εἰ μὲν ἀνύποπτον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν "πρὸς ἡμᾶς ἀφῆσιν ἀπολαμβάνεις, ὦ πάτερ, ζή- "σομεν, οὐδ' οὕτως μὲν εὐτυχῶς. δεινὸν γὰρ τῶν με- "γάλων κακῶν καὶ ψευδεῖς αἰτίας. παρούσης δὲ π- "ρὸς ὀρρωδίας, σὺ μὲν σὸ τῇ κατὰ σαυτὸν εὐσεβείᾳ "μένε, δώσομεν δὲ λόγον ἡμεῖς ἑαυτοῖς. οὐχ οὕτως ὁ "βί@ ἡμῖν τίμι@, ὡς ἔχειν αὐτὸν ἐπ' ἀδικίᾳ τῆ δεδωκότ@.

δ'. Τοιαῦτα δὲ λέγοντ@, ὅ, τε Καῖσαρ, σὸν τὸ πρότερον πιστεύων τῷ μεγέθει τῆς ἀμφολῆς, ἔτι μᾶλλον ἐξηλλάττετο, καὶ [b] συνεχὲς εἰς @ Ηρώδην ἀπέβλεπεν, ὁρῶν καὶκεῖνον [c] ὑποσυγχυνόμενον· ἀγω- νία τε τοῖς παροῦσιν ἐνεπεπλόκει, καὶ πρὸς τὸν αὐ- τὸν ὁ λόγ@ ἀμφοδεὺς ὀπίφοβον ἐποίει @ βα- σιλέα. τὸ γὰρ ἄπιστον τῆς ἀμφολῆς, καὶ τὸ πρὸς τὰς νεανίσκας σὺ ἀκμὴ καὶ κάλλει σωμάτων ἐλεεινὸν [d] ἐπε- σπᾶτο βοήθειαν. [e] ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπειδὴ καὶ τῷ λό- γῳ δεξιῶς καὶ μετὰ φρονήσεως ἀπήντησεν Αλέξαν- δρ@. [f] ὧν δ' ὧδ' ἐκείνοις ἔπι τοιοῦτον σχῆμα, κλαίου- σι μὲν ὅμως καὶ σὺν κατηφείᾳ πρὸς τὸν γλῶ νεν- ευκόσιν· ἡ δ' ἐλπὶς ἀμείνων ὑπεφαίνετο, καὶ δό- ξας ὁ βασιλεὺς ἐξ ὧν [g] αὐτὸς ἔπειθεν [h] οὐκ εὔλογα κατηγορηκέναι, [i] ἀφ' τὸ μηδὲν ἔχειν αὐτὸν ἐξελέγ- χειν, ἀπολογίας τινὸς ἐδέετο. Καῖσαρ δὲ μικρὸν ὀπι- σχὼν, τὰς μὲν νεανίσκας, εἰ καὶ πόρρω τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀμφολῆς δοκοῦσιν, αὐτόγε τοῦτο ἁμαρτεῖν ἔφη, τὸ μὴ τοιούτους αὐτοὺς παρέχειν τῷ πατρὶ, ὡς μηδὲ γενέσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον. Ηρώδῃ δὲ παρεκάλει, πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀφελόντα, ἀμφαλάττεσθαι τοῖς παισίν. ὁ γὰρ εἰ δίκαιον οὐδὲ πιστεύειν τὰ τοιαῦτα χ' τ' ἐξ ἀλλ· δύ- νασθαι δὲ τ' μετάνοιαν ἀμφοτέρως ὁ μόνον ἰάσασθαι τὰ συμβεβηκότα, παροξύναι δὲ τ' εὔνοιαν, ὃ ᾧ ὃ προ- πετὴς ἑκάτερος τὰς ὑποψίας ἀπολογούμενοι, ταυτὸ ἢ πλείονι πρὸς ἀλλήλους ἀξιώσουσι κεχρῆσθαι. τοιαῦτα νου- θετῶν, [k] ἔνευσε τοῖς νεανίσκοις. ἐκείνων δὲ βουλομένων ὑποπεσεῖν ὅτι δεήσει, προαναλαβὼν αὐτοὺς ὁ πατὴρ δακρύοντας ἠσπάζετο, παρ' ἕκαστον ἐν μέρει περιπλόκους, ὡς μηδένα τ' ἀποτυγχανόντων, ἐλεύθερον ἢ δοῦλον, ἀπα- σῆ γενέσθαι.

ε'. Τότε

[a] Κατ' ἐκείνης *Vat.* & mox ἐδὲ παρ. & ſtatim ἐδυνάτο. [b] Συνεχῶς *Busb.* [c] Υποσυγκεχυμένον *Busb.* & *Zonar.* ut & alibi apud *Joſephum.* [d] Επεσπάσατο *Busb.* [e] Ετι δὲ μ. *Busb. Vat.* & *Hen.* ἔρrima manu. [f] Ην δὲ ἐκείνοις *Hen.* ἦν δ' ἐκείνοις *Busb.* atque ita accepiſſe videtur *Gelenius*, qui vertit: *manentibus reis in eodem habitu, & præ mœſtitia humentes oculos in terram dejicientibus.* [g] Ita lego. αὐτὸν in *libris* tam *Editis* quam *MSS.* [h] Illud οὐκ inſerui è *Cod. Busb.* [i] Διὰ τὸ μηδὲν αὐτὸν ἐλέγχειν *Busb.* ἀφ' τὸ μηδὲν ἔχειν, δῆλ. *Hen.* & *Vat.* [k] Apud *Zonaram*, ἔνευσε τοῖς νεανίσκοις προσπεσεῖν τῷ πατρί. atque ita fortan *Epiphanius* legebat, qui vertit, *juvenibus innuit ad veſtigia patris ſeſe projicere. qua ſupplicatione pater eos lachrymabiliter & flebiliter complexus* &c.

a Καὶ

ε'. Τότε μὲ οὖν εὐχαριστησάντων Καίσαρι μετ' ἀλλήλων ἀπῆσαν, [a] καὶ σὺν αὐτοῖς Ἀντίπατρος ὑποκρινόμενος εὐφυῶς τῆς διαλλαγῆς. [b] Τῇ δὲ τῆς ὑστεραίας ἡμέρας Ἡρῴδης μὲ ἐδωρεῖτο Καίσαρα τριακοσίοις ταλάντοις, ἀγῶνά τε καὶ διανομὰς ποιήσαντι τῷ Ῥωμαίων δήμῳ· Καῖσαρ δὲ αὐτῷ τε μετάλλου τοῦ Κυπρίου χαλκοῦ τὸ ἡμίσειαν τοσοῦτον καὶ τὸ ἡμισείας τὴν ὀπιμέλειαν ἔδωκεν, καὶ τἄλλα ξενίαις καὶ καταγωγαῖς ἐτίμησε, καὶ τοῦ βασιλείας αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ἐφῆκεν, ὃν ἂν αἱρῆται τῶν παίδων διάδοχον [c] καθιστάναι, ἢ καὶ διαιρεῖν μέρος ἑκάστῳ τὸ πᾶν εἰς πάντας [d] διελευσομένης. ἐκείνου δὲ ἤδη θέλοντος αὐτὸ ποιεῖν, [e] οὐκ ὀπισέψειν ἔφη ζῶντι μὴ καὶ τοῦ βασιλείας καὶ τῶν παίδων κρατεῖν.

ς'. Ἐπὶ τούτοις ἐπανῆκε πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Ἀποδημοῦντος δὲ, ὁ μικρὸν μέρος ἀπέστη τῆς ἀρχῆς, τὸ περὶ τὴν Τραχῶνα· καὶ τούτους ⓐ καταλειφθέντες στρατηγοὶ χειρωσάμενοι, πάλιν ὑπακούειν ἠνάγκασαν. Ἡρῴδης δὲ πλέων σὺν τοῖς παισὶν, ὡς ἐγένετο κατὰ Κιλικίαν ἐν [f] Ἐλεύσῃ, τῇ μετονομασμένῃ νῦν [g] Σεβαστῇ, καταλαμβάνει τὸν βασιλέα τῆς Καππαδοκίας Ἀρχέλαον, ὃς αὐτὸν ἐκδέχεται φιλοφρόνως, ἡδόμενος ὅτι τὰς τῶν παίδων ἀλλαγὰς, καὶ τῷ τῆς Ἀλεξάνδρου, ὃς εἶχεν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, [h] τὰς αἰτίας ἐπανελύσω· δωρεάς τε [i] ἀντέδωκαν ἀλλήλοις ἃς εἰκὸς βασιλεῖς. Ἐντεῦθεν Ἡρῴδης, ὅτι [k] Ἰουδαίας ἐλθὼν, καὶ γενόμενος ἐν τῷ ἱερῷ, περὶ τῶν πεπραγμένων [l] κατὰ τὴν ἀποδημίαν διελέγετο, τήν τε Καίσαρος εἰς αὐτὸν φιλοφροσύνην, καὶ τἄλλα διεξιὼν, ὅσα κατ' μέρος αὐτῷ προεχθέντα συμφέρειν ἡγεῖτο καὶ [m] τὰς ἄλλας εἰδέναι· τέλος ὅτι νουθεσίᾳ τῶν παίδων κατέκρεψε τὸν λόγον, τὰς περὶ τὴν αὐλὴν, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ὁμόνοιαν προκαλῶν, καὶ τοὺς υἱοὺς μετ' αὐτὸν ἀποφαίνων βασιλέας γενέσθαι, [n] πρῶτον μὲ Ἀντίπατρον, εἶτα καὶ τοὺς ἐκ Μαριάμμης Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον. ἐν δὲ τῷ τότε πάντας ἀποβλέπειν εἰς αὐτὸν ἀξιῶν, καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην ἁπάντων δοκεῖν, μήτε γήρᾳ παραποδιζόμενον, ἐν ᾧ δὴ χρόνῳ τὸ πρὸς ἀρχὴν ἐμπειρότατον ἔχοι, ὅτε τοῖς ἄλλοις ὑποτηδεύμασιν ἐλαττούμενον, ἃ δύναται καὶ βασιλείας κρατεῖν καὶ παίδων ἄρχειν· τούς τε ἡγεμονίας καὶ τὸ στρατιωτικὸν, εἰ πρὸς ἕνα βλέπειν αὐτὸν, ἀταράχους ἕξειν τὴν βίου ἕξιν, καὶ πᾶσαν ἀφορμὴν εὐδαιμονίας ἐξ ἀλλήλων ἔσεσθαι. Ζῶντ' εἰπὼν, ἀφίησιν τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς πλείστοις μὲ [o] ἀρεστὰ [p] διειλεγμένος, οἷοις δ' οὐχ ὁμοίως. ἤδη γὰρ ὑπὸ τῆς ἀμίλλης καὶ τῆς ἐλπίδος ἃς ἐδεδώκει τοῖς παισὶν, ἐνεωτέριζε πολλὰ, καὶ νεωτέρων ἐφιέμενα.

5. Et tunc quidem Cæſari gratias egerunt, & una diſceſſerunt, comitante Antipatro cum ſimulatione lætitiæ ob amoris redintegrationem. Sequentibus autem diebus largitus eſt Herodes Cæſari trecenta talenta, ludos agenti & Romano populo congiaria dividenti: & Cæſar ei dimidium reditum æris Cyprii donavit, & alterius dimidii curam commiſit, & præterea hoſpitiis & manſionibus eum honoravit, atque de regno ei poteſtatem dedit, quem vellet filiorum ſucceſſorem ſuum conſtituendi, aut honorem in ſingulos pro rata parte dividendi. Cumque Herodes id è veſtigio facere veller, negavit Cæſar permiſſurum ſe, ut non per omnem vitam dominus eſſet & regni & filiorum. *Antipater lætitiam ſimulat ex reconciliatione patris & fratrum.*

6. Poſtea ille rurſus in Judæam rediit. Dum autem peregre abeſſet, Trachonitæ, ejus ditionis pars non exigua, rebellarunt: ſed relicti illic duces eos ſubegerunt, iterumque ſub imperium redegerunt. Cæterum Herodes, cum filiis navigans, ubi juxta Ciliciam appulit ad *inſulam* Eleuſam, quæ nunc mutato nomine Sebaſte dicitur, illic offendit Archelaum Cappadociæ regem, qui eum perhumaniter excipit, lætus admodum quod cum filiis in gratiam rediiſſet, quodque Alexander, qui filiam ejus *in matrimonio* habuit, crimina ei objecta diluiſſet: atque munera, quæ regibus convenirent, ſibi invicem largiti ſunt. Inde Herodes in Judæam reverſus, ingreſſuſque in templum, de iis quæ in profectione ſua egiſſet orationem habuit, Cæſaris in ipſum liberalitatem narrando perſequens, ut & præcipua quæque ab ipſo geſta, quæ non neſcire aliorum intereſſe exiſtimabat: & in extremo ſuæ orationis filios ſuos monitis inſtruxit, aulicoſque & reliquum populum admonuit, ut concordiam tuerentur; declaravitque filios poſt ſe regnaturos, primum Antipatrum, deinde Mariamnes liberos, Alexandrum & Ariſtobulum. In præſentia autem edixit ut omnes in ipſum intuerentur, eumque pro domino & rege ducerent, nihil ſenectute impeditum, quæ ex omni vitæ tempore rerum uſu aptiſſima ad imperium exercendum, atque aliis non cedit inſtitutis, quibus poſſumus regna moderari & liberos regere: duces quoque cum exercitibus, ſi ſe unum reſpiciant, ſumma tranquillitate vitam acturos eſſe dicebat, ſibique invicem omnino fore felicitatis auctores. His dictis, conventum dimiſit: fuitque ejus oratio grata multis, ſed aliis non item. jam enim ex contentione & ſpe quam filiis dederat, multi res novas moliebantur earumve deſiderio tenebantur. *Trachonitæ rebelles domantur.* *Herodis poſt reditum concio ad populum.*

Ϛ'. ΚΕΦ. ε'. CAP. V. IX.

Ὡς Ἡρῴδης ἀγῶνας ἤγαγε πενταετηρικοὺς ἐπὶ τῇ Καισαρείας κτίσει· ὡς τε τόπους πλείους μεγαλοπρεπῶς ᾠκοδόμησε καὶ ἐκόσμησε, πολλά τε ἄλλα λαμπρῶς ἔπραξεν.

Quomodo Herodes quinquennale certamen ob Cæſaream ædificatam celebravit: utque loca quamplurima magnifice ædificavit ornavitque, atque alia multa ſplendide geſſit.

Περὶ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον συντέλειαν ἔλαβεν ἡ Καισάρεια [q] Σεβαστὴ ἣν ᾠκοδόμει, [r] δεκάτῳ μὲ ἔτει πρὸς

Circa id tempus Cæſarea Auguſta, quæ ab eo condebatur, perfecta & abſoluta eſt, decimo quidem anno ad finem perducto *Herodes, exædificata Cæſarea, ludos agit.*

---

a Καὶ μετ' αὐτῶν *Buſb.* *b* Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ *Buſb.* & *Zonar.* *c* Καθιστᾶν *Zonar.* *d* Ἐλευσομένης *Vat.* & *Hen.* à prima manu. *e* Οὐκ ἐπιτρέψειν ἔφη, ζῶντι ἢ τῆς βασιλείας ἔφη κρ. *Hen.* & *Vat.* *f* Ἐλεύσῃ νῆσος, σεσεισμένη τῇ ἠπείρῳ, ἣν συνῴκισεν Ἀρχέλαος, καὶ μετωνόμασεν βασίλιον. *Strabo*, l. 14. *g* Νῦν Σεβαστὴ Κιλικίας, ἡ νῦν Σεβαστή. *Steph. Byzant.* voce Ἐλαιοῦσσα. *h* Τὰς αἰτίας *Buſb.* *i* Ita *Vat.* ἀντέδοσαν in reliquis. *k* Ἰουδαίων *Buſb.* *l* Περὶ *Vat.* & *Hen.* à prima manu. *m* Τὰς ἄλλας *Vat.* & *Hen.* à prima manu. ut & mox κατέκρεψε. *n* Πρῶτον μὲ τὸν Ἀντίπατρον, εἶτα καὶ τοὺς Μαριάμμης *Buſb.* *o* Ἀρεστὰ *Buſb. Hen.* & *Vat.* *p* Ita *Buſb.* διειλεγμένος *Vat.* διαλεγόμενος in *Editis Aliiſque.* *q* Σεβαστὴ abeſt ab *Epiphanii* libris. *r* Lib. XV. c. IX. p. 695, v. 39. ᾠκοδόμει (Καισάρεια)

perducto toto opere, ſtata autem ſolennitate in annum ejus regni duodetrigeſimum & Olympiadem centeſimam nonageſimam ſecundam incidente. Statim itaque ad eam dicandam magnam adhibuit celebritatem & ſumptuoſiſſimum apparatum. Indixit enim certamen muſicum, & ludos gymnicos. nam gladiatorum magnum numerum & ferarum præparaverat, curſuſque equorum & quicquid ejuſmodi ſtudii pretioſius erat & Romæ & alibi uſpiam. Quin & hoc certamen Cæſari conſecravit: quod ita inſtituit, ut per ſingula quinquennia inſtauraretur. Ille autem omnem ad iſtiuſmodi ſpectacula apparatum propriis ſumptibus ſuppeditari voluit, ut inde major eſſet liberalitatis ſuæ laus. Verum & de ſuo Julia, Cæſaris uxor, multa ex iis, quæ in Italia maximo in pretio habita, mittenda curavit, ut nihil ad *ſplendorem* deeſſet. ſumma omnium efficiebat quingenta talenta. Cum autem in urbem ſpectatum conveniſſet ingens multitudo, & legationes, quæ à *diverſis* populis mittebantur ob accepta beneficia, omnes excepit diverſoriis & menſis & continuis hilaritatibus, dum hominum frequentia ſpectaculis ſe totos dies oblectat, noctu vero lætitiis & ſumptibus in eas profuſis: adeo ut ab univerſis extolleretur ob animi magnitudinem. Nam in omnibus, quibus ſtuderet, id agere contendebat, ut quæ prius oſtenſa erant longe ſuperaret. Atque perhibetur & Cæſarem ipſum & Agrippam aliquoties dixiſſe, Herodis imperium minime reſpondere animi ejus magnitudini: dignum enim eſſe qui totius etiam Syriæ & Ægypti regno potiretur.

Ludorum magnificentia.

2. Poſt hanc autem celebritatem & lætitiam aliam urbem condidit in campo qui dicitur Capharſaba, electo ad hoc loco irriguo, & terra arboribus accommodata, & amne urbem ipſam circumfluente, & luco *eam* circumdante pulcherrimo, pro arborum magnitudine. Hanc ab Antipatro patre nominavit Antipatridem. Ædificavit & alium locum ſupra Hierichuntem, magnæ ſecuritatis nec minoris ad habitandum amœnitatis, quem matris ſuæ nomine Cypron appellavit. Porro fratri Phaſaëlo, ex ſuo erga illum amore, monimentum dedicavit pulcherrimum, turrim in ipſa urbe exſtructam, quæ magnitudine Phariam adæquaret, eamque Phaſaëlum nuncupavit, quæ & urbi partim eſſet in ſecuritatem & *fratri* defuncto in memoriam propter appellationem. Itemque urbem ipſi cognominem conſtruxit in valle Hierichuntia, qua itur boream verſus: quæ in cauſa erat, ut terra omnis finitima, *antea fere* deſerta, incolarum induſtria cultior evaderet. hanc autem Phaſaëlidem nominabat.

Herodes oppida quædam condit.

Antipatris exſtructa.

Cypron conditum.

Phaſaëlus turris & oppidum.

3. Quin & alia ejus beneficia longum eſſet dicere, quæ contulit in civitates, tum in Syria, tum in Græcia, & ubicunque eum ver-

Herodis in exteros liberalitas.

τέλος ἐλθόσης αὐτῷ τ ὅλης κατασκευῆς, ἐκπεσούσης δὲ τ πανηγυρικῆς εἰς [a] ὄγδοον καὶ εἰκοστὸν ἔτος τ ἀρχῆς, ἐπ' [b] Ολυμπιάδος δευτέρας καὶ ὀγδηκοστῆς περὶ τὰς ἑκατόν. [c] ἣν οὖν εὐθὺς περὶ τὴν καθιερώσεις μείζονι ἑορτῇ, καὶ παρασκευαῖς πολυτελέσταις. κατηγγέλκει μὲν γὰρ ἀγῶνα μουσικῆς, καὶ γυμνικῶν ἀθλημάτων. παρεσκευάκει δὲ πολὺ πλῆθος μονομάχων καὶ θηρίων, ἵππων τε δρόμον, καὶ τἆλλα πολυτελέστερα τ ὧν τῇ Ρώμῃ [d] καὶ παρ' ἄλλοις πᾶσιν ἐπιτηδευμάτων. ἀνετίθει δὲ καὶ τοῦτον τ ἀγῶνα Καίσαρι, [e] ἐκ πενταετηρίδος παρεσκευασμένος ἄγειν αὐτόν· ὁ δ' αὐτῷ πᾶσαν τιμὴν εἰς τὰ τοιαῦτα παρασκευὴν ἀπὸ τ οἰκείων διεπέμπετο, τιμῶν φιλοτιμίαν ἐπικοσμῶν. [f] ἰδίᾳ δὲ καὶ ἡ γυνὴ Καίσαρος [g] Ιουλία, τὰ πολλὰ τῶν ἐκ πολυτελεστάτων ἀπέστειλεν, ὡς [h] μηδὲν ὑστερεῖν. τὰ πάντα σωτιμώμενα παλάντων πεντακοσίων. συνελθόντος δὲ εἰς τὴν πόλιν ὄχλου πλείονος ἐκ θεωρίαν, [i] καὶ πρέσβεων ὡς ἔπεμπον οἱ δῆμοι, δι' ἃς ἐπεπόνθεισαν εὐεργεσίας, ἄπαυλας ἐξεδέξατο καταγωγάς, καὶ τραπέζας, καὶ διηνεκέσιν ἑορτάς, ἐ παντηγύρεως ἐν μὲ ταῖς ἡμέραις ἐχούσης τὰς ἀπὸ τ θεαμάτων ψυχαγωγίας, ἐν δὲ ταῖς νυξὶ τὰς εὐφροσύνας καὶ τὴν εἰς τοῦτο πολυτέλειαν, ὡς ἐπίσημον γενέσθαι τ μεγαλοψυχίαν αὐτ. εἰς πάντα γὰρ, ἅπερ ἂν ἐπιτηδεύσειεν, ἐφιλονείκει τῇ τ ἤδη γεγενημένων ἐπίδειξιν ὑπερβάλλεσθαι. καὶ φασὶν αὐτόν τε Καίσαρα καὶ Αγρίππαν πολλάκις εἰπεῖν, ὡς ἀποδέοι τὰ τῆς ἀρχῆς Ηρώδῃ τῆς ψυχῆς ἐν αὐτῷ μεγαλοψυχίας· ἄξιον γὰρ εἶ) καὶ Συρίας ἁπάσης καὶ Αἰγύπτου τὴν βασιλείαν ἔχειν.

β'. Μετὰ δὲ τ πανήγυριν τούτων καὶ τὰς ἑορτὰς, πόλιν ἄλλην ἀνήγειρεν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ λεγομένῳ [k] Καφαρσαβᾶ, τόπον ἔνυδρον καὶ χώραν ἀρίστην φυτοῖς εὐλέξας, ποταμῷ τε περιῤῥέοντος τὴν πόλιν αὐτὴν, καὶ καλλίστῳ κατὰ μέγεθος τ φυτῶν περιφλοίσβοτος ἄλσους. τοῦτον ἀπὸ Αντιπάτρου τ πατρὸς Αντιπατρίδα προσηγόρευσεν. ἐπώνυμον δὲ καὶ τῇ μητρὶ χωρίον ὑπὲρ Ιεριχοῦντα οἰκοδομήσας, ἀσφαλείᾳ τε διαφορον, ἐ καθαρότητος ἥδιστον, ἐκάλεσε Κύπρον. Φασαήλῳ τε τ ἀδελφῷ μνημεῖα διὰ τ γεγενημένην πρὸς αὐτὸν φιλοστοργίαν [l] ἀνετίθει τὰ κάλλιστα, πύργον ἐπ' αὐτῆς τ πόλεως ἀναστήσας, [m] ὑδὲν ἐλάττω τ Φάρου, ὃν προσηγόρευσεν Φασαήλιον, ἀσφαλείας τε τῇ πόλ μέρος ὄντα, ἐ μνήμης τῷ τετελευτηκότι διὰ τ προσηγορίαν. ὁμώνυμον δὲ αὐτῷ, ἐ πόλιν περὶ τ αὐλῶνα τ Ιεριχοῦντος ἔκτισεν, ἀπόντων πρὸς Βορρᾶν ἄνεμον, δι' ἧς καὶ τὴν πρὸς χώραν ἔρημον ἅπασαν ἐργοτέραν ἐποίησεν τοῖς ἐπιμελείαις τ οἰκητόρων. Φασαηλίδα καὶ τοῦτον ἐκάλ.

γ'. Τὰς δὲ ἄλλας εὐεργεσίας ἄπορον εἰπεῖν, ὅσας ἀπέδωκεν τοῖς πόλεσιν, ἔν τε Συρίᾳ, ἐ πρὸς τ Ελλάδα, ἐ παρ' οἷς ποτ'

ρεια) ἐξετελίσθη διαδεκάτῃ χρόνῳ. adeo ut, forſan hîc reſcribendum διαδεκάτῳ. id quod probare conatur *Petitus* in *Animadverſ. ἀκυβέρνητος*, tom. 3. p. 319. *a* Anno regni Herodis (poſt Antigoni mortem inchoati) XXVIII. *Uſſer.* ad A. M. 3994. *b* Anno videlicet illius tertio. *Id.* Vide *Noriſii* Cenotaphia Piſana, p. 153. *c* Ην οὖν εὐθὺς καθιερώσεως μείζονος ἑορτῆς *Vat.* & *Hen.* à prima manu. *d* Και παλαιοῖς τισιν *Vat.* & *Hen.* à pr. m. *e* Και πεντ. *Vat.* & *Hen.* à pr. m. *f* In libris ἰδίᾳ, abſque puncto ſubſcripto. *g* Ita Liviam, Auguſti uxorem, paſſim appellat, ut & alii, poſtquam in familiam Juliam adſumeretur ex teſtamento Auguſti, ut narrat *Tacitus* in *Annalium* libro primo. *h* In libris, ὡς μηδὲν ὑστερεῖν τοῖς πάντα &c. nulla diſtinctione adhibita. *i* Ita *Buſb.* & ut puto, *Epiphan.* τῇ πεντηκοστῇ ἡμ in *Editis Aliiſque*. *k* Lib XIII. c. XV. p. 598. v. 4. ἀπὸ τ Χαφαρσαβᾶ, ἣ νῦν Αντιπατρὶς καλεῖται. adeo ut idem eſſe videatur nomen urbis & campi. Hîc loci etiam Καφαρσαβᾶ habet *Cod. Gall.* *l* Επίθει *Vat.* & *Buſb.* *m* Οὐδὲν ἔλαττον *Hen. Buſb.* & *Vat.*

a Mallem

ποτ' ἂν ἀποδημήσας τύχα. καὶ γὰρ πλείους λειτουργίας, καὶ δημοσίων ἔργων κατασκευὰς, καὶ χρήματα τοῖς δεομένοις ἔργοις [a] εἰς ὀπιμέλειαν, τῶν πρότερον ἀκαλεπόντων, ἄφθονα χαρίσασθαι δοκῶ. τὰ δὲ μέγιστα καὶ λαμπρότατα τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, Ροδίοις μὲν τὸ τε Πύθιον ἀνέστησεν οἰκείοις ἀναλώμασι, καὶ παρέσχεν ἀργυρίου πολλὰ τάλαντα πρὸς ναυπηγίαν. [b] Νικοπολίταις δὲ τοῖς ἐπ' Ακτίῳ κτισθεῖσιν ὑπὸ Καίσαρος τὰ πλεῖστα τῶν δημοσίων συγκατεσκεύασεν. Αντιοχεῦσι δὲ, τοῖς ἐν Συρίᾳ μεγίστην πόλιν οἰκοῦσιν, καὶ κατὰ μῆκος τεμνει πλατεῖα, [c] ζωστὴν αὐτὴν στοαῖς παρ' ἑκάτερα, καὶ λίθῳ τὴν ὑπαυθρον ὁδὸν ξεστῷ καταστρέσας, πλεῖστον εἰς κόσμον καὶ τὴν τῶν οἰκούντων εὐχρηστίαν ὠφέλησεν. τόν γε μὴν Ολυμπιάσιν ἀγῶνα, πολὺ τῆς προσηκούσης ἀδοξότερον ὑπ' ἀχρηματίας [d] Διατιθεμένων, τιμιώτερον ἐποίει, χρημάτων προσόδους καταστήσας· καὶ πρὸς θυσίας καὶ ἄλλον κόσμον [e] ἑστιατοποίησεν τὴν πανήγυριν. Διὸ δὴ ζωστὴν τὴν φιλοτιμίαν δίκαιος ἀγωνοθέτης ἐν τοῖς πλείστοις ἀνεγράφη.

δ'. Τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἐπέρχεται θαυμάζειν τὸ δεινὸς τῆς ἐν τῇ φύσει προαιρέσεως. ὅταν μὲν γὰρ εἰς τὰς φιλοτιμίας καὶ τὰς ἐνεργασίας ἀπίδωμεν, ἃς ἐκέχρητο πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἄν τις αὐτὸν καὶ [f] τῶν ἐλαττόνων [g] τετιμηκότων ἠρνήσατο μὴ σπουδολογεῖν εὐεργετικωτάτην κεχρῆσθαι τὴν φύσιν. ὅταν δὲ εἰς τὰς τιμωρίας καὶ ἀδικίας, ἃς εἰς τοὺς ἀρχομένους καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἐπεδείξατο βλέψῃ [h] τις, καὶ καταμάθῃ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ [i] δυσπαράγωγον τοῦ τρόπου, νικηθήσεται θηριώδη δοκεῖν καὶ πάσης μετριότητος ἀλλότριον. ἔνθεν καὶ διάφοροί τινα καὶ μαχόμενοι ἐπ' αὐτῷ νομίζουσι γενέσθαι τὴν προαίρεσιν. ἐγὼ δ' οὐχ ὅτως ἔχειν, μίαν αἰτίαν ἀμφοτέρων τούτων ὑπολαμβάνω. φιλότιμος γὰρ ὢν, καὶ τούτου τοῦ πάθους [k] ἠπιμένου ἰσχυρῶς, προσήγετο μὲν εἰς μεγαλοψυχίαν, εἶπου μνήμης εἰς αὖθις ἡ κατὰ τὸ παρὸν εὐφημίας ἐλπὶς ἐμπέσοι. ταῖς δὲ δαπάναις ὑπὲρ δύναμιν χρώμενος, ἀναγκάζετο χαλεπὸς εἶναι τοῖς ὑποτελέσι. τὰ γὰρ εἰς ὕς ἐδαπάνα πολλὰ γινόμενα, [l] κακὸν ποιεῖσθαι ἐξ ὧν ἐλάμβανεν ἐποίει. καὶ σπουδῶς ἐφ' οἷς ἠδίκει τοὺς ὑποτελεῖς μισούμενον ἑαυτὸν, τὸ μὲν ἐπανορθοῦσθαι τὰς ἁμαρτίας οὐ ῥᾴδιον ἐνόμιζεν· οὐδὲ γὰρ εἰς τὰς προσόδους λυσιτελὲς ἦν· ἀντιφιλοτείμει δὲ τὴν δύσνοιαν αὐτῷ εὐποιΐας ἀφορμὴν ποιούμενος. εἰ μὲν [m] οὖν τοὺς οἰκείους εἴ τις λόγῳ μὴ προσδοῖτο ἅλλον ὁμολογούμενος, [n] ἢ δόξειεν εἰς τὴν ἀρχὴν τι προσκτᾶσθαι, οὐκ ἰσχυὸς ἑαυτῷ κρατῶν ἐγίνετο, καὶ διεξῆλθεν ὁμοῦ συγγενεῖς καὶ φίλους, ἴσα πολεμίοις τιμωρούμενος, οὐκ ὢν μόνος ἥλιῳ τετιμῆσθαι τὰς

sari contigit. nam & ingentem pecuniæ vim impendiſſe videtur pluribus muneribus publicis, & publicorum operum exſtructionibus, operibuſque non ſatis curatis, exhauſta, quæ jam ante ſuppeditata erat, pecunia. Maxima vero & nobiliſſima ab eo facta erant in Rhodiorum gratiam, quibus Pythium templum ſuis ſumptibus exædificavit, & ad naves compingendas multa argenti millia præbuit. Nicopolitarum autem urbi, apud Actium à Cæſare conditæ, ad pleraque loca publica exſtruenda, plurimum contulit. Antiochenſibus etiam, maximam in Syria urbem habitantibus, plateam, mediam ejus longitudinem ſecantem, porticibus ex utraque parte incluſam dedit, & viam ejus ſubdialem lapide polito ſtravit, ad maximum ejus ornamentum & incolarum commoditatem. Porroque fecit ut ludi Olympiaci, propter pecuniæ inopiam nominis gloriæ haud ſatis reſpondentes, majori in honore haberentur, annuos eis reditus aſſignando: & quoad ſacrificia aliumque apparatum magnum celebritati honorem conciliavit. Ob hanc itaque liberalitatem fere omnium voce perpetuus in tabulas relatus erat Agonotheta.

Pythium templum ab Herode exſtructum.

Ludi Olympii ab eo magnifice inſtaurati.

4. Jam vero alios forſan ſubeat mirari tantam in eo animi ingeniique diverſitatem. Nam ſi ejus liberalitatem ſpectemus & beneficentiam, qua erga omnes uſus eſt, non eſt ſane ut quiſquam, qui vel minimum ei tribuerit, inficias eat, quod natura propenſiſſimus fuerit ad benefaciendum. Sin autem quis reſpexerit ſupplicia & injurias, quibus ſubditos affecit & ſibi conjunctiſſimos, ſecumque perpendat quam durus fuerit & inexorabilem ſe præbuerit, victus fatebitur ipſum videri ferum & immanem & ab omni manſuetudine alienum. unde *plerique* exiſtimant voluntatem ei variam fuiſſe & ſibi diſſentientem. Ego vero, ſeorſum ab iis ſentiens, unam eandemque utriuſque cauſam fuiſſe arbitror. Eo enim quod honoris eſſet cupidiſſimus & totus huic affectui deditus, incitabatur ad magnificentiam, ſicubi ſpes eſſet aut in præſens laudis aut in poſterum memoriæ: quare quod profuſior eſſet ſumptibus quam res pateretur, ſubditis aſper & iniquus eſſe cogebatur. nam cum aliis plurimum largiretur, neceſſe erat id aliquando ab aliis male quærere. ſibique conſcius, quod ſubditorum in odium incurrerit ob injurias illis factas, difficile quidem arbitrabatur vitia iſta corrigere *& offenſas lenire* (neque enim fieri potuit niſi reditus ſuos minueret) contra vero nitebatur, ex illorum malevolentia captans occaſionem ſuas augendi facultates. Et quidem ad familiares quod attinet, ſi quis ad ejus voluntatem non loqueretur, ſervum ſe ei *obſequentiſſimum* profitendo, aut aliquid in regnum ejus moliri creditus fuerit, ex impotentis animi effrenatione cognatos ſimul & amicos perſequebatur, tanquam in hoſtes vindicatum eſſet, iſtiuſmodi in ſe peccata admittens, quod

Herodis ingenium varium, & hujus diverſitatis cauſæ.

a Mallem εἰς ἐπιμέλειαν. b Ita *Suetonius* de Nicopoli: *Quoque Actiaca victoriæ memoria celebrior in poſterum eſſet, urbem Nicopolin apud Actium condidit, ludoſque illic quinquennales conſtituit.* c Hîc verbum aliquod excidiſſe ſuſpicor, quod agnoviſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *ex utraque parte porticibus ornavit.* d Διατιθέμενον *Busb.* e Ita *MSS.* ἑστιατοποίησεν in *Editis.* f Ita *Gen.* τ' ἐλαττόνων τετιμηκότων *Baſ.*. g Τετιμημένων *Vat.* & *Hen.* à prima manu. h Illud τις è *Cod. Busb.* i Δυσπαραίνετον *Vat.* & *Hen.* à pr. m. k Ἡπιωμένου *Busb.* l Κακὸν ποιεῖσθαι ἐξῆν ὑποτελέσαι με ποιεῖν *Vat.* & *Hen.* à pr. m. m Οὖν deeſt *Vat.* n Η παρὰ τοῦ ὑπάτου ἴσχυε ἰσοῦσθαι τῇ ἀρχῇ, ἢ τι δὲ αὐτῷ πραγματεύσαιτο. *Zonaras.*

quod ipſe ſolus honorati vellet. Quam vehementi autem hujus rei deſiderio teneretur, mihi teſtimonio ſunt iſti honores, quos Cæſari & Agrippæ aliiſque amicis deferendos curavit. quemadmodum enim majores colebat ipſe, ita ſibi *à minoribus* fieri volebat; & quod illе optimum ſe dare putabat, id *ab aliis* ipſum deſiderare indicio erat. Atqui Judæorum gens lege ſua ab iſtis omnibus abhorrebat, & aſſuefacta erat majorem juſti & æqui quam gloriæ rationem habere. quapropter ipſi non adeo grata erat & accepta, quod non potuiſſet ſtatuis & templis & hujuſmodi rebus *inſanam* regis ambitionem adulari. Mihi quidem hæc cauſa videtur, cur familiares & conſiliorum participes male tractando peccaverit, dum exteros & alienos beneficiis demereri ſtuduerit.

Herodes cur in exteros liberalis in ſuos ſævus fuerit.

τοιαύτας ἁμαρτίας ἀναλαμβάνων. μαρτύριον δέ μοι τούτου δ' πάθος, ὅτι μέγιστον τοῦ αὐτὸν εἶναι, καὶ τὰ γινόμενα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ Ἀγρίππα καὶ τῶν ἄλλων φίλων τιμᾶς. οἷς γὰρ ἐθεράπευεν τοὺς κρείττονας, τούτοις κἀυτὸς ἠξίου θεραπεύεσθαι. [a] καὶ τὸ κάλλιστον ὧν ᾤετο παρέχειν, τῶν ὁμοίων ἐπιθυμίαν ἐδήλου. τοῦτο μὲν Ἰουδαίων ἔθνος ἠλλοτριώτατα νόμῳ τοῖς πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ συνείθισται τὸ δίκαιον ἀντὶ τοῦ τοῖς δόξαν ἠγαπηκέναι· διόπερ οὐκ ἦν αὐτῷ κεχαρισμένον, ὅτι μὴ δυνατὸν εἰκόσιν, ἢ ναοῖς, ἢ τοιούτοις ἐπιτηδεύμασιν κολακεύειν τοῦ βασιλέως τὸ φιλότιμον. αἰτία μὲν αὕτη μοι δοκεῖ τοῦ Ἡρώδου τοὺς μὲν τοὺς οἰκείους καὶ συμβούλους ἁμαρτίας, τοὺς δὲ τοὺς ἔξω καὶ μὴ προσήκοντας εὐεργεσίας.

X. **CAP. VI.**

Judæorum Cyrenenſium & Aſianorum legatio ad Cæſarem de iis quorum Græcos accuſabant: & exemplaria literarum quas Cæſar & Agrippa pro ipſis ad civitates ſcripſerunt.

ΚΕΦ. ς'.

Πρεσβεία τῶν ἀπὸ Κυρήνης καὶ Ἀσίας Ἰουδαίων πρὸς Καίσαρα περὶ ὧν ἠτιῶντο τοὺς Ἕλληνας· καὶ ἀντίγραφα ἐπιστολῶν, ἃς Καῖσαρ καὶ Ἀγρίππας ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῶν ταῖς πόλεσιν.

Judæorum Aſianorum legatio ad Cæſarem.

CÆterum Judæi, qui in Aſia & Lybia Cyrenenſi degebant, à civitatibus vexabantur, cum à ſuperioribus quidem regibus in ſua jure defenſi fuiſſent, tunc vero per Græcos injuriis afficerentur, adeo ut ſacra pecunia ſpoliarentur, & privatim læderentur. Quapropter cum in ea calamitate eſſent, neque Græcæ crudelitatis finem ullum invenirent, miſerunt etiam iſtis de rebus legatos ad Cæſarem. Ille vero iis eadem jura conceſſit & ad provinciales ea de re ſcripſit: cujus reſcripti exemplar ſubjecimus, ut nobis teſtimonio ſit, qua in nos voluntate erant imperatores ſuperiores.

Τοὺς δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἰουδαίους, καὶ ὅσους ἡ πρὸς Κυρήνην Λιβύη κατέχει σκάφην αἱ πολεις, τὸ μὲ [b] πρότερον βασιλέων ἰσονομίαν αὐτοῖς παρεχομένων, τὸ δὲ τῷ τότε δι' ἐπηρείας ἔχοντων τὸ Ἑλλήνων αὐτούς, ὡς καὶ χρημάτων [c] ἱερῶν ἀφαίρεσιν ποιεῖσθαι καὶ καταβλάπτειν [d] τὸ τοῖς ὅτι μέρος. πάσχοντες δὲ κακῶς, καὶ πέρας οὐδὲν εὑρίσκοντες [e] τὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπανθρωπίας, ἐπρεσβεύσαντο [f] πρὸς Καίσαρα καὶ περὶ τούτων. ὁ δ' αὐτοῖς τὸ αὐτῷ ἰσοτέλειαν ἔδωκεν, γράψας τοῖς κατὰ τὰς ἐπαρχίας· ὧν ὑπεθέμεθα τὰ ἀντίγραφα μαρτύρια τοῦ διαθέσεως ἣν ἔχον ὑπὲρ ἡμῶν ἄνωθεν οἱ κρατοῦντες.

Auguſti Cæſaris edictum.

2. "CÆSAR AUG. PONT.MAX.TRIB. "POTEST.EDICIT. Quandoquidem Judæo"rum gens non ſolum hoc tempore fida & gra"ta populo Romano inventa fuerit, ſed & mul"to ante, maximeque ſub patre meo Cæſare "imperatore, & in primis pontifex maximus "Hyrcanus: placuit mihi & conſiliariis meis "auctoratis, de ſententia populi Romani, ut "Judæi ſuis moribus uti ex patria ipſorum lege "ſinerentur, quemadmodum uſi fuiſſent tem"pore Hyrcani pontificis ſummi Dei; neque "eorum donaria attingerentur, ſed Hieroſoly"ma mitti *permitterentur*, & iis tradi quibus "eſſet recipiendi munus Hieroſolymis delega"tum: neve cogerentur ad vadimonia præſtan"da Sabbatis, aut quæ ante hæc fuerit præpara"tio ab hora nona. Quod ſi quis furatus ſacros "eorum libros aut ſacram pecuniam, ex cella "Sabbataria aut ex cella conclavium virorum, "compertus eſſet, pro ſacrilego haberetur, ejuſ-

β'. "ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, ΔΗ"ΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΛΕΓΕΙ. ἐπειδὴ τὸ ἔθνος "τὸ τῶν Ἰουδαίων εὐχάριστον εὑρέθη, ὄ μόνον τῷ ἐνεστῶ"τι χρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ προγεγενημένῳ, καὶ μάλιστα "ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς αὐτοκράτορος Καίσαρος, τοῖς "δήμου τῶν Ῥωμαίων, ὅτι ἀρχιερεὺς αὐτῶν Ὑρκα"νὸς, ἔδοξέ μοι καὶ τῷ ἐμῷ [g] συμβουλίῳ κατὰ ὁρκω"μοσίαν γνώμῃ δήμου Ῥωμαίων, τοὺς Ἰουδαίους χρῆσθαι "τοῖς ἰδίοις θεσμοῖς κατὰ [h] πατρίων αὐτῶν νόμον, "καθὼς ἐχρῶντο ἐπὶ Ὑρκανοῦ ἀρχιερέως Θεοῦ ὑψίστου, [i] τὰ "τε ἱερὰ εἰ) ἐν ἀσυλίᾳ, καὶ ἀναπέμπειν εἰς Ἱεροσόλυμα, "[k] καὶ ἀποδίδοσθαι αὐτὰ τοῖς ἀποδοχεῦσιν Ἱεροσολύμων, "ἐγγύας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτοὺς ἐν σαββασιν, ἢ τῇ [l] πρὸ "τούτης παρασκευῇ, ἀπὸ ὥρας ἐνάτης. ἐὰν δέ τις φωραθῇ "κλέπτων τὰς ἱερὰς βίβλους [m] αὐτῶν, ἢ τὰ ἱερὰ χρήματα, "[n] ἔκ τε σαββατείου, ἔκ τε [o] ἀνδρῶνος, εἰ) αὐτὸν ἱερόσυλον, καὶ

"

a Plenius in *Cod. Vat.* καὶ τὸ κάλλιστον ὧν ᾤετο παρέχειν τὸ τοῦ δίδυμον εἶναι τὸν ἴσον τοῦτο ὁμοίων ἐπιθυμίαν ἐδήλου. b Πρότερον *Busb.* c Illud ἱερῶν è *Codd. Gall. Busb. & Vet. Interpr.* d Αὐτοὺς ἐπὶ μέρος *Busb.* e Κατὰ τὸ τῶν Ελλ. *Vat. & Hen.* à prima manu. f Πρὸς τὸν Καίσαρα περὶ τούτων *Busb.* παρὰ Καίσαρα καὶ π. *Vat. & Hen.* à pr. m. g Συμβούλων *Hen.* à pr. m. h Πάτριον *Vat.* i Id eſt, ut nemo ἱερόσυλος rapaces in ſacram pecuniam manus injiciat. k Καὶ ἀποδίδοσθαι τοῖς ἀποδοχεῦσιν *Vat.* & rectius, ut puto, quam in *Editis Aliiſque.* l Sc. ἡμέρας. eodemque ſenſu τοῦ αὐτῆς *Vat.* eſt qui malit τοῦ ἑορτῆς. Vide *Langium* de *Annis Chriſti*, l. 1. p. 24. m Illud αὐτῶν è *Cod. Vat. & Vet. Interpr.* n *Ex Synagogis* vertit *Epiphanius*, quæ Σαββατεῖα (vel Σαββάτια juxta *Cod. Gall.*) forſan dicebantur, quia ſingulis Sabbatis in eas conveniebant Judæi. Porro in Synagogis erant arcæ, in quas conjiciebant ſtipem, quam ſinguli conferebant, ſive ad levandam tenuiorum inopiam, ſive in uſus ſacros. Harum arcarum formam deſcriptam habes apud Judæorum magiſtros. o Ἀνδρῶν, inquit *Suidas*, οἶκος ἔνθα οἱ ἄνδρες διάγουσιν ἀφωρίζας. Forſan ἀνδρῶνας hic vocat Auguſtus, quæ *Andronitides* appellantur *Vitruvio*, in quibus ſolis erant Bibliothecæ, non in *Gynæconitidibus.*

a Ἀναπήγνυτε

"ἡ βίον αὐτῷ ἐνεχθῆναι εἰς τὸ δημόσιον τῶ Ρωμαίων. τὸ
"τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν, ὑπὲρ τ ἐμῆς
"εὐσεβείας, ἣν ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑπὲρ Γαΐου
"Μαρκίου Κινσορείνου, καὶ τοῦτο τὸ ἀφίσωμα καλῶς
"ἀναθεῖναι εἰ βουλοίμεθα τόπῳ γενηθέντι μοι
"ὑπὸ τῆς κοινῆς τ Ασίας εἰ [b] Αγκύρᾳ. ἐάν δέ τις πα-
"ραβῇ τι τῶν προειρημένων, δώσει δίκην ἡ μετρίαν".
ἐπιλογραφήθη δὲ τῷ Καίσαρος ναῷ.

γ'. "ΚΑΙΣΑΡ ΝΟΡΒΑΝΩ, ΦΛΑΚΚΩ, ΧΑΙ-
"ΡΕΙΝ. Ιουδαῖοι, ὅσοι ποτ' ἦν εἰσὶν [c [οἱ]] δ' ἀρχαίαν
"συνήθειαν ἐθάσιν χρήματά τε ἱερὰ φέροντες ἀνα-
"πέμπειν εἰς Ιεροσόλυμα, ἀκωλύτως τοῦτο ποιείτωσαν".
καὶ ταῦτα μὲν Καῖσαρ.

δ'. Αγρίππας δὲ ὁ αὐτὸς ἔγραψεν ὑπὲρ τ Ιουδαίων τ
τρόπον [d τοῦτον]. "ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΟΥ-
"ΣΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ. τ εἰς τὸ ἱερὸν δ
"ἐν Ιεροσολύμοις ἀναφερομένων ἱερῶν χρημάτ τ ἐπιμέλειαν
"ἐγὼ φυλακὴν βούλομαι τοὺς ἐν Ασίᾳ Ιουδαίους ποιεῖσθαι κτ'
"τὰ πάτρια· τούς τε κλέπτοντας ἱερὰ χρήματα τ Ιουδαίων,
"καὶ φεύγοντάς τε εἰς τὰς ἀσυλίας, βούλομαι ἀποστατοῦν
"ἐγὼ δικαίως τοῖς Ιουδαίοις, ὡς δικαίως ἀποστατοῦντι οἱ ἱερό-
"συλοι. [e ἔγραψα δὲ καὶ Σιλανῷ τῷ στρατηγῷ, ἵνα σάβ-
"βασι μηδεὶς ἀναγκάζῃ Ιουδαίων ἐγγύας ὁμολογεῖν.

ε'. "ΜΑΡΚΟΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΚΥΡΗΝΑΙΩΝ ΑΡ-
"ΧΟΥΣΙ, ΒΟΥΛΗ, [f ΔΗΜΩ], ΧΑΙΡΕΙΝ. οἱ δὲ
"Κυρήνῃ Ιουδαῖοι, ὑπὲρ ὧν ἤδη ὁ Σεβαστὸς ἔπεμψεν πρὸς
"τὸν δὲ Λιβύῃ στρατηγὸν [g τότε] ὄντα Φλάβιον, καὶ
"πρὸς τοὺς ἄλλους τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπιμελουμένους,
"ἵνα ἀνεπικωλύτως ἀναπέμπωσι τὰ ἱερὰ χρήματα
"εἰς Ιεροσόλυμα, ὡς ἔθος αὐτοῖς πάτριον, ὁρῶσι
"μοι νῦν, ὡς ὑπό τινων συκοφαντοῦντ [h] ἐπηρεάζοιντο,
"καὶ ὡς ὑπὸ προφάσει τελῶν μὴ ὀφειλομένων κωλύοιν-
"το· οἷς ἀποκαθιστάναι κατὰ μηδέν τρόπον [i] δύ-
"ναμένοις, καὶ εἴ τινων ἱερὰ χρήματα ἀφῄρηνται τ
"πόλεων τοὺς εἰς ταῦτα ἀποκεκριμένους, καὶ ταῦτα
"διορθώσασθαι τοῖς ἐκεῖ Ιουδαίοις κελεύω.

ς'. "ΓΑΙΟΣ ΝΟΡΒΑΝΟΣ ΦΛΑΚΚΟΣ ΑΝ-
"ΘΥΠΑΤΟΣ [k] ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ ΧΑΙ-
"ΡΕΙΝ. Καῖσάρ μοι ἔγραψε κελεύων μὴ κωλύεσθαι τοὺς
"Ιουδαίους, [l ὅσοι ἂν ὦσιν χ'] ὁ πάτριον αὐτοῖς ἔθος συνα-
"γόντες, χρήματα ἀναπέμπῃ εἰς Ιεροσόλυμα. ἔγραψα
"ὑμῖν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι Καῖσαρ καὶγὼ ὅπως θέλομεν γίνεσθαι.

ζ. Οὐδὲν ἧττον καὶ Ιούλιος Αντώνιος ἀνθύπατος ἔγρα-
ψεν. "ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗ-
"ΜΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ. οἱ δὲ τῇ Ασίᾳ κατοικοῦντες Ιουδαῖοι
"ἰδοῖς Φεβρουαρίοις δικαιοδοτοῦντί μοι ἐν Εφέσῳ ὑπέδειξαν,
"Καίσαρα τ Σεβαστὸν καὶ Αγρίππαν συγχεχωρηκέναι αὐτοῖς

"que bona in publicum populo Romano ad-
"dicerentur. Decretum etiam quod mei in
"honorem ſcripſerunt, ob meum in univerſum
"hominum genus pietatem, & ob Caji Mar-
"cii Cenſorini *in illos* merita, una cum hoc
"edicto reponendum eſſe jubeo in loco cele-
"berrimo à communi Aſiæ mihi Ancyræ con-
"ſecrato. Si quis contra ea, quæ ediximus,
"fecerit, non levi mulctabitur pœna". In-
ſcriptum eſt columnæ in templo Cæſaris.

3. "CÆSAR NORBANO FLACCO S. *Auguſti Cæſaris literæ.*
"Judæis ubicunque gentium degentibus, qui
"ex veteri inſtituto ſoliti erant etiam pecu-
"niam ſacram Hieroſolyma mittere, liceat hoc
"facere nemine prohibente". Atque hæc qui-
"dem Cæſar.

4. Porro & ipſe Agrippa pro Judæis ſcri- *Agrippæ literæ ad Epheſios.*
pſit in hunc modum. "AGRIPPA EPHESIO-
"RUM MAGISTRATIBUS, SENATUI,
"ET POPULO S. Pecuniæ ſacræ, quæ Hie-
"roſolyma in templum mitti ſolebat, procura-
"tionem & cuſtodiam penes Judæos in Aſia eſſe
"volo more patrio: & ſi qui ſacram Judæo-
"rum pecuniam furati ad aſyla confugerint,
"eos inde abſtrahi volo & Judæis *in ſupplicia*
"dari, quo jure abſtrahi ſolent ſacrilegi. In-
"ſuper & Silano prætori ſcripſi, ne quis Ju-
"dæum Sabbatis compellat ad vadimonia præ-
"ſtanda.

5. "M. AGRIPPA CYRENÆORUM *Ejuſdem literæ ad Cyrenenſes.*
"MAGISTRATIBUS, SENATUI, POPU-
"LO S. Judæi Cyrenenſes, pro quibus jam
"Auguſtus ſcripſit Flavio Libyæ prætori, aliiſ-
"que iſtius provinciæ procuratoribus, non eſſe
"vetandos mittere ex more patrio ſacram pe-
"cuniam Hieroſolyma, nunc me interpella-
"runt, dicentes ſe vexari à delatoribus qui-
"buſdam improbis, vetarique hoc facere ſimu-
"latione quorundam tributorum quæ minime
"debentur: quibus ſine ulla moleſtia in inte-
"grum reſtitui jubeo, etiam ſacram urbis uniuſ-
"cujuſque pecuniam, ſi quæ hominibus erepta
"fuerit ad eam colligendam cuſtodiendamve
"delectis, curarique *in poſterum* ut res iſtæ
"Judæis, qui illic ſint, in melius cedant.

6. "CAJUS NORBANUS FLACCUS
"PROCOS. SARDIANORUM MAGI-
"STRATIBUS S. Cæſar mihi ſcripſit, jubere
"ſe, ut Judæi, qui more patrio *ſacram* pecu-
"niam collegerint, nequaquam vetentur eam
"Hieroſolyma mittere. Vobis itaque ſcripſi,
"ne vos lateat quod & Cæſar & ego hoc ita
"fieri volumus.

7. Nec aliter Julius Antonius procoſ. re- *Julii Antonii literæ ad Epheſios.*
"ſcripſit. "EPHESIORUM MAGISTRA-
"TIBUS, SENATUI, POPULO S. Judæi,
"Aſiam habitantes, mihi, idibus Februariis
"Epheſi jus reddenti, indicaverunt, Cæſarem
"Auguſtum & Agrippam ipſis conceſſiſſe, ut
"ex

a Ἀνατιθέναι malit *Caſaubonus*. Sed vulgata lectio bene ferri poteſt. nam apud *Dionem*, τιμάν τινα τῷ Καίσαρι &c. b Ita cum *Scaligero*, *Caſaubono*, *Aliiſque*. ἀργύρῃ in *Græcis* omnibus. At *Sam. Petitus* (in lib. IV. *Var. Lect.* c. XI. & in *Animadverſ. ἀνεπιδότους*, tom. II. p. 126.) τὸ ἀργυρῇ pro τῷ ἀργύρῃ legendum putat, hoc eſt, *argentea* ſeu *ſtela* ſeu *tabella*. Verum iſtam emendationem (tum ob alia tum quod inſolitus ſit vocis illius ἀργυρῆς uſus) rejicit Ill. *Ex. Spanhemius* in *Epiſtola prima* ad *Mollerum*, quam videſis, p. 91. c Voculam οἱ uncis incluſam dedi ad ſenſum ſupplendum. qua non admiſſa, vertendum, *Judæi, quotquot ubilibi gentium ſunt, ſolisi erant ſacram pecuniam Hieroſolyma mittere. id ipſis facere nunc liceat*; pleniore diſtinctione poſita poſt Ἱεροσόλυμα. d Τοῦτον ſolus *Hen.* e Ita cum *Cod. Vat.* & melioribus *Epiphanii* libris. ἔγραψα δὲ Σιλανῷ in *Editis Aliiſque*. f Illud δήμῳ è *Cod Vat.* & *Hen.* conſentientibus *Epiphanii* libris. g Τότε τυγχάνοντα *Vat.* & *Hen.* h Ἐπηρεαζέσθωσι *Vat.* i Ἐκκλυομένοις *Hen.* & *Vat.* k ΕΦΕΣΙΩΝ apud *Philonem* in lib. *de Legatione ad Cajum*, p. 1036. l Forſan ἃ ἂν ὦσιν, ut apud *Philonem*.

"ex ſuis legibus & inſtitutis viverent, & primi-
"tias, quas unuſquiſque ſponte ſua ex pietate
"in Deum ſolvet, liceat, nemine prohibente,
"cum comitatu *Hieroſolyma* deportare. ro-
"gabantque ut ipſe, convenienter iis quæ à
"Cæſare & Agrippa conceſſa erant, meam
"ſententiam decreto ſancirem. Volo itaque
"vos ſcire, Cæſaris & Agrippæ voluntatem
"eſſe, ut permittantur pro libitu vivere atque
"agere juxta patriam conſuetudinem.

8. Et hæc quidem apponere neceſſe habui, ut oſtenderem Græcis, quorum in manus maxime perventura ſunt quæ de rebus noſtris geſtis perſcripſi, quod ſuperiore tempore omni in honore habiti, nequaquam à magiſtratibus prohibiti fuerimus ex patriis legibus vitam inſtituere; ſed eorum etiam auctoritate freti & muniti religionem Deique cultum conſervavimus. Sæpius autem illorum mentionem facio, ut gentes *nobis* reconciliem, odiique in nos & illum cauſas in hominibus nihil penſi habentibus inſitas ejiciam. Nam gens quidem nulla eſt, quæ tota eiſdem utitur inſtitutis, ſed oppidatim *fere* diſcrepatur plurimum. At jus ipſum omnibus ex æquo hominibus accommodatur, tam Barbaris utile quam Græcis: cujus quidem rationem habentes maximam quæ apud nos ſunt leges, faciunt nos, eas recte modo obſervemus, cunctis hominibus benevolos & amicos. Quamobrem par eſt, ut & iſta ab illis expetamus; neque nos arbitrari à ſe alienos debent *alii*, in eo quod inſtitutis differamus, ſed id potius ſpectare an ad virtutem & probitatem comparata ſint. Hoc enim ad omnes communiter pertinet, ſolumque per ſe ſufficit ad tuendam hominum vitam. Sed ad narrationem inſtitutam redeo.

"χρῆσθαι τοῖς ἰδίοις νόμοις καὶ ἔθεσιν, ἀπαρχάς τε ἃ
"ἕκαστος αὐτῶν ἐκ τῆς ἰδίας προαιρέσεως εὐσεβείας ἐνε-
"κα τοῦ πρὸς τὸ θεῖον [a] ἀνακομιδῆς συμπορευομένους, ποιεῖν
"ἀνεμποδίστως. ἦτον τε ὅπως καγὼ ὁμοίως τοῖς ὑπὸ
"τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Ἀγρίππα δοθεῖσιν τιμῇ ἐμὴν γνώμην
"βεβαιώσω. ὑμᾶς οὖν βούλομαι εἰδέναι, ὅτι τοῖς τοῦ Σε-
"βαστοῦ καὶ Ἀγρίππα βουλήμασιν, συνεπιτρέπειν [22] αὐ-
"τοὺς χρῆσθαι τοῖς πατρίοις κτλ. τὰ πάτρια χωρὶς ἐμποδισμοῦ.

η'. Ταῦτα μὲν οὖν παρεθέμην ἐξ ἀνάγκης, ἐπεὶ δὲ μέλλουσιν αἱ τῶν ἡμετέρων πράξεων ἀναγραφαὶ τὸ πλέον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἥξειν, δεικνὺς αὐτοῖς ὅτι πάσης τιμῆς [b] ἄνωθεν ὑπετυγχάνοντες, οὐδὲν τῶν πατρίων ἐκωλύθημεν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων πράττειν, [c] ἀλλὰ καὶ συνεργούμενα τὰ τῆς θρησκείας ἔχοντες καὶ τῶν εἰς τὸν Θεὸν τιμῶν. ποιούμεθα δὲ πολλάκις αὐτῶν τιμῶν μνήμην ὑπομιμνήσκοντες τὰ γένη, καὶ τὰς ἐμπεφυκυίας [d] ἀλογίστοις ἡμῶν τε καὶ ἐκείνοις μίσους αἰτίας ἐκκαθαίροντες. ἔθνεσιν μὲν γὰρ οὐδὲν ὄφελος ἕτερον ἕτερον τῶν αὐτοῖς ἀεὶ χρῆσθαι, κατὰ πόλεις ἴδιά τινα νομοθετήσαντας· ὅπερ πολλῆς ἐγγινομένης τῆς πλάνης. τὸ δίκαιον δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμοίως [e] ὑπέκειται φύσει λυσιτελέστατον ὂν Ἕλλησίν τε καὶ Βαρβάροις, ὃ πλεῖστον ἄξιον παρ' ἡμῖν νόμοι λόγον ἔχοντες ἅπασιν ἡμᾶς, εἰ καθαρῶς ἐμμένοιμεν αὐτοῖς, εὐνοῦς καὶ φίλους ἀπεργάζονται. διὸ καὶ ζητοῦμεν παρ' ἐκείνων ἡμῖν ἀπαντᾶν, καὶ δεῖν οὐκ ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν ὑπολήψεων οἴεσθαι τὸ ἀλλότριον, ἀλλ' ἐν τῷ πρὸς καλοκαγαθίαν ὑπηρεσίας ἔχειν. τοῦτο γὰρ κοινὸν ἅπασιν, καὶ μόνον ἰσχυρὸν διασώζειν τῶν ἀνθρώπων βίον. [f] ἐπάνειμι δὲ ὅπου τὰ συνεχῆ τῆς ἱστορίας.

XI. CAP. VII. ΚΕΦ. ζ'. ια'.

Quomodo, poſt Herodis deſcenſum in ſepulchrum Davidis, ingraveſcebat diſſidium in domo Herodis.

Ὡς μετὰ τὸν Ἡρώδου καταβασιν εἰς τὸν Δαυίδου τάφον, μειζόνως ἐστασιάσθη τὰ περὶ τὸν οἶκον Ἡρώδου.

Herodes pecunia egens deſcendit in ſepulchrum Davidis.

HErodes vero, qui tum in regno ſuo tum extra ingentes ſumptus faciebat, cum jam ante audiviſſet, Hyrcanum ſuum in regno anteceſſorem, aperto ſepulchro Davidis, inde tria millia talentorum argenti abſtuliſſe, atque ibi multa adhuc plura reſtare, quæ ejus largitioni abunde ſufficerent, multo quidem ante in animo habebat ut idem faceret: tunc vero noctu recluſo ſepulchro, eo cum amicorum ſuorum fideliſſimis intravit, cavens ne id in urbe reſciſceretur. Et pecunias quidem depoſitas ſimiliter ac Hyrcanus non invenit, ſed aurea ornamenta multumque ſupellectilis pretioſæ, quæ omnia abſtulit. Ac, dum accurate rimatur, voluit & ulterius progredi etiam uſque ad conditoria, in quibus ſita erant corpora Davidis & Solomonis. Et duos quidem è ſuis ſatellitibus amiſit, flamma ex adytis (ut ferebatur) prodeunte quæ in intran-

Ὁ γὰρ Ἡρώδης, πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν, εἴς τε τὰς ἔξω καὶ τὰς ὑπὸ τῇ βασιλείᾳ χρώμενος, ἀκηκοὼς ἔτι τάχιον ὡς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ [g] βασιλεὺς, ἀνοίξας τὸν Δαυίδου τάφον ἀργυρίου λάβοι τρισχίλια τάλαντα, κειμένων πολὺ πλειόνων [i] ἔτι, ἃ δυναμένων εἰς ἅπαν ἐπαρκέσαι τῆς χορηγίας, οὐκ πλείονος μὲν δ' οἰήσεως εἶχεν τὸν ὑπόχειρον· ὁ δὲ ὃν τότε νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον, εἰσέρχεται [k] περιπατευσάμενος ἥκιστα μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως [l] φανερῶς εἰ), παρειληφὼς δὲ τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων. ὑποθέσιμα μὲν οὖν χρήματα, καθάπερ Ὑρκανός, οὐχ εὗρεν· [m] κόσμον δὲ χρυσοῦ καὶ κειμηλίων πολύν, ὃν [n] ἀνείλετο πάντα. ἀσφαλῶς δ' εἶχεν, ὑπομελεσέραν ποιούμενος ζήτησιν, εἰσδυτέρω τε χωρεῖν, καὶ κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς ἐκεῖνος τό τε Δαυίδου καὶ τὸ Σολομῶνος τὰ σώματα. καὶ δύο μὲν αὐτῶν [o] δορυφόρων διεφθάρησαν, φλογὸς ἔνδοθεν εἰσιούσης [p] ἀπαντήσασα

ὡς

[a] Rectius forſan ἀνομίᾳ. Verum hoc non ſufficit ad locum integritati ſuæ reſtituendum. Videſis *Annott.* [aa] Αὐτοῖς *Vat.* [b] Αὐτοῖς *Vat.* & *Hen.* à prima manu. [c] Ita è *Cod. Vat.* vel συνεργούμεθα, quomodo *Epiphanius* legiſſe videtur, qui vertit, *ſed & defendebamur, religiones & honores in Deum ſervantes.* ἀλλὰ & συνεργῶς μεθημόσυνα τ' θῦ. in *Editis Aliiſque.* [d] Τοῖς ἀλογίστοις ἡμῶν *Vat.* τοῖς ἀλογίστοις ὁμῶν *Hen.* [e] Ἐπικεῖσθαι *Vat.* & *Hen.* à pr. m. [f] Ἐπάνειμι ζ πάλιν ἐπὶ τὰ σ. *Vat.* [g] Ἡρώδης ζ *Busb.* [h] Βασιλεύσας *Busb.* & *Zonar.* [i] Ita lego cum *Cod. Hen.* πλειόνων ἔτι ᾗ δ. in *aliis.* [k] Περιπατησάμενος *Busb.* [l] Φανερὸς *Hen.* & *Busb.* [m] Κόσμον ζ πολὺν κειμηλίων χρυσοῦν *Busb.* & *Zonar.* κόσμον δὲ χρυσοῦ κειμηλίων πολὺν *Vat.* & *Gall.* [n] Ἀσείλατο in *Editis Aliiſque.* [o] Ἐνδον *Vat.* verum ἔνδοθεν juxta *Epiphan.* [p] Ἀπαντήσασης *Zonar.*

a Επὶ

ὡς ἐλέγετο. φοβηθεὶς δ' αὐτὸς ἐξῆλθε, καὶ τῇ δόξῃ ἱλαστήριον μνῆμα λευκῆς πέτρας ᵃ ὑπὲρ τῷ τομίῳ κατεσκευάσας, πολυτελὲς τῇ δαπάνῃ. τοῦτο καὶ Νικόλαος, ὁ κατ' αὐτὸν ἱστοριογράφος, μέμνηται δ' κατασκευάσματος, ὃ μὲν ᵇ ὅτι κατῆλθεν, οὐκ εὐσεβεῖ τῇ φορᾷ ξένῳ ὑπάρχων. ἀμαρτεῖν δὲ καὶ τἄλλα τοῦτον οὐ πρόπαν χρώμενος τῇ γραφῇ. ζῶντι γὰρ αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ καὶ σὺν αὐτῷ, κεχαρισμένως ἐκείνῳ καθ' ὑπηρεσίαν ἀνέγραφεν, μόνον ἀπόμενος τῶν πρὸς εὔκλειαν αὐτῷ φερόντων· πολλὰ δὲ καὶ τὸ ᵈ ἐμφανῶς ἀδίκων ἀπηκριβασκευάζων, καὶ μὴ πάσης ἀσυδησίας ὑπεκρυπτόμενος. ὅς γε καὶ τὸ Μαριάμμης φόνον, καὶ τὸ παίδων αὐτῆς ᵉ ὡμῶς ὑπὸ βασιλεῖ πεφασμένων, εἰς εὐσέβειαν ἀνάγειν βουλόμενος, ἐκείνης τε ἀσέλγειαν, καὶ τῶν νεανίσκων ὑποβουλὰς κατεψεύδετο. καὶ ἀμαρτάνει τῇ γραφῇ, τὰ μὲν πεφασμένα δικαίως τῷ βασιλεῖ, ὡς ὑπὲρ τοῦ σώζεσθαι ἐκείνῳ τὴν ἀρχὴν ἐπαινῶν· ὑπὲρ δὲ τῶν ὠφελημάτων ἐσυσδασμένως ἀπολογούμενος. ἐκείνῳ μὲν οὖν, πολλῷ ἄν τις, ὡς ἔφην, ἔχοι τοῦτο συγγνώμην. οὐ γὰρ ἱστορίαν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ ὑπουργίαν τῷ βασιλεῖ ταύτην ἐποιεῖτο. ἡμεῖς δὲ καὶ γένους ὄντες ᶠ ἀγχοῦ δ' ἐξ Ασαμωναίων βασιλέων, καὶ ἀφ' οὗτο σοῦ τιμῆς τ' ἱερωσύνην ἔχοντες, ὃ φύσασθαί τι ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ εὐσεβεῖς ὑπειλήφοτες, καθαρῶς καὶ δικαίως ἐκτίθεμεν τὰς πράξεις, πολλοὺς μὲν τ' ἐγγόνων τ' ἐκείνῳ βασιλεύοντας ἔτι δ' ὑπεροπτῆς ἔχοντες, τ' δ' ἀλήθειαν πρὸ ἐκείνων τετιμηκότες, ᵍ ἢν, ὅτι δικαίως ἐγίνετο, συνέβη τι πρὸς αὐτοῖς ἐκείνοις ὀργῆς τυγχάνειν.

β'. Ηρώδης δὲ ἀφ' τ' ὀπτεύσεως ἐποιήσατο τὸν τάφον, χεῖρον ἐδόκει πρᾶξαι ἐν τοῖς τ' τῶν οἰκίαν, εἴτε δὴ ὃ μιαίματος ὀπιδόντος εἰς ἃ μάλιστα ἐν πρότερον ἐνόσει, πλείω γενέσθαι πρὸς ἀνηκέστου ἐξελθεῖν συμφοράς, εἴτε καὶ ὁ τύχης ἐν ᵇ ἐκείνοις τ' ὀπάσειν ποιησάμενος, ἐν οἷς τὸ τ' αἰτίαν εὐχερῆ ἐν μακρὰν πίστιν παρεῖχε τῷ ἀφ' τῶν ἀσέβειαν αὐτὸν τὰς συμφορὰς ἀπηντηκέναι. ἔστι γὰρ ἐμφυλίου πολέμου τ' τῶν αὐλικῶν, καὶ μίσος πρὸς ἀλλήλους ἀνηφθαλλομένων τοῖς ἀφεστῶσιν. ἐκρατήνει δ' ἀεὶ τ' ἀδελφῶν Αντίπατρος, δεινὸς ὤν, ᵏ ἔξωθεν μὲν ἐπιβάλλειν αὐτοὺς τοῖς αἰτίαις, αὐτὸς δὲ πολλάκις ἀπολογούμενος τόπον ˡ λαμβάνῃ, ἵν' ἢ ὃ δοκῶν εἶναι πρὸν αὐτὸν πρὸς τὰς ὀπαδὰς ὧν ἐδόκει. καὶ τέλος ᾧ τρόπῳ ποικίλως ἐκπεμελετήθη τ' πατέρα, μόνος ὑπὲρ δ' ἐκείνου σωτηρίας ἅπαντα πράττειν αὐτὸς πεπιστευκώς. ὁ δὲ καὶ Πτολεμαῖον, ὃς ἦν ᵐ αὐτῷ διοικητὴς τ' δ' βασιλείας πραγμάτων, Αντιπάτρῳ συνίστη, καὶ μετ' ἐκείνου μητρὸς ὑπὲρ τ' ἐπιγόνων ἐβουλεύετο. καὶ καθόλου τὰ πάντα ἦσαν αὐτοῖ, καὶ πράττειν ὅσα θέλοιεν, καὶ πρὸς δύσνοιαν ἄγειν τ' βασιλέα τ' ἔξωθεν οἷς ἐδόκει συμφέρειν. ὧ δ' οὐ τ' Μαριάμμης χαλεπώτερον ἀεὶ διεπίπτετο, ⁿ καὶ τ' ἀπο-

tes incidit: ille vero perterritus exiit, & placandi numinis gratia, exſtruxit in oſtio ſepulchri magnis ſumptibus monumentum albo lapide. Hujus etiam operis meminit Nicolaus hiſtoriarum ſcriptor, qui eo tempore floruit; non tamen *memoravit* quod *in ſepulchrum* deſcenderit *rex*, ut qui præter decorum id factum eſſe noverit. Quin & in aliis ad hunc modum ſcribit. Nam cum & in regno ejus vixerit & ſimul cum eo, quæ illi grata eſſent, eique inſervirent, ſcriptis mandavit, ea tantum attingens quæ ad gloriam illius pertinerent: inſuper & multa ejus facinora manifeſto injuſta aliis coloribus depingens, & quantum potuit occultare ſtudens. Ille etiam Mariamnes ejuſque liberorum cædi, crudeliter à rege perpetratæ, ſpecioſam cauſam aſtruere volens, illam calumniatur quod impudice ſe geſſerit, juveneſque quod inſidias ſtruxerint. totoque opere idem fecit, quæ à rege præclare geſta erant nimium extollens, quæ vero improbe egerit excuſare laborans. Cæterum illi, ut dixi, facile quis poteſt ignoſcere. nam id ſibi negotii dedit, non ut res geſtas aliis narraret, ſed ut regi gratificaretur. Nos vero, qui etiam generis propinquitate Aſamonæorum reges attingimus, proptereaque ſacerdotii honore fungimur, minime id nos decere rati ut illorum gratia falſi quid audeamus, incorrupte ſinceque res *ante* actas exponimus, multos quidem è poſteris illius regno potitos adhuc reverentes, ita tamen ut veritatem quam eos pluris fecerimus, *etſi, dum id honeſte fiebat, acciderit etiam, ut eos ipſos nobis iratos habuerimus.

Nicolaus Damaſcenus notatur.

Joſephus ex ſtirpe Aſamonæorum.

2. Cæterum Herodis domeſticæ res, poſteaquam ſepulchrum aggreſſus eſt, indies deterius habebant, ſive diris ultricibus in eam partem invadentibus qua jam ante maxime laborabat, ut malum ingraveſceret ad inſanabilem uſque calamitatem, ſive fortuna eo tempore in illum impetum faciente, quo res opportune adeo ceciderunt, ut fidem haud parvam facerent ipſum propter impietatem in miſerias iſtas incidiſſe. Diſſidium enim erat in regia quod belli civilis ſpeciem præ ſe ferebat, & mutua creſcebant odia, unde alii alios certatim calumniis onerabant. Antipater autem ſemper aliquid adverſus fratres moliebatur, adeoque malitioſe verſutus erat, ut eos ab aliis inſimulandos curaret, & ipſe ſæpe eos ſimulate excuſaret, ut quoniam benevolus videretur facilius conata ſua perficere poſſet. Atque hoc pacto ita callide patrem circumveniebat, ut crederet unum eſſe Antipatrum, cui patris ſalus ſummæ curæ foret. Quinetiam Ptolemæum, negotiorum regni ſui procuratorem Antipatro commendavit *rex*, ac magnis de rebus cum Antipatri matre conſultabat. In ſumma ii omnia erant, ut & quæ vellent facerent, & in alios prout iis videretur regis odium commoverent. Erat autem ea res Mariamnes filiis indies gravior; & quod ad omnia

Herodis domeſticæ turbæ.

Antipatri calliditas.

a Επὶ τ' τομίων κατεσκεύασε πολυτελεστάτῃ δ. *Busb.* ἐπὶ τῶ τ. κατεσκεύασατο πολυτελεστάτῃ δ. *Gall.* b Καὶ κατῆλθεν *Busb.* & *Vat.* ὅτι κατῆλθεν *Hen.* à prima manu. c Sic forſan *Epiphanius*, qui vertit, *quæ ad gloriam ejus pertinebant.* τ' ὑπὲρ αὐτῷ φερόντων *Vat.* d Εμφανῶν ἀδικιῶν *Hen.* & *Vat.* atque ita forſan *Epiphan.* e Οὕτως ὠμῶς τ. β. πεπραγμένων *Vat.* οὕτως ὠμῶς τ. β. πεπραγμένων *Hen.* f Αγχοῦ τ' ἐξ Ασαμωναίων *Vat.* ἀγχοῦ τ' ἐξ Ασαμωναίων *Hen.* g Ita lego. ἦν *Hen.* à prima manu. ἦν in *Editis Aliiſque.* mox pro σωιδόν τι mallem σωιδσαι. h Εν ἐκείνῳ *Vat.* & *Hen.* i Κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν βασιλικὴν *Zonar.* k Δι' ἄλλων μὲν αὐτὰς αἰτίας, αὐτὸς δὲ πολλάκις ὑπαπολογούμενος, ἵνα δοκῇ σὺνους ἐκείνους, ἀνύποπτος ὢν τῷ πατρὶ περὶ τοὺς ἐγχειρίσεις, τὰ μάλιστα τ' ἐκείνου σωτηρίας φροντίζων δοκῇ *Zonar.* l Περιβάλλειν *Busb.* m Λαμβάνει *Busb.* & *Vat.* n Επὶ τ' πραγμάτων *Busb.* o Καὶ τὴν αἰτίαν ὑπ' ἰὼν *Vat.* p Vel, β quid forte, dum honeſte fiebat, ipſos offenderit. ac ſi lectum fuiſſet συνίοη τι.

a Ita

Diſſidia inter mulieres.

omnia ſuttima nati eſſent, minimum eos pupugit dedecus, neque ſe repelli ſuamque dignitatem minui ferre poterant. Immo & de feminis, Glaphyra Archelai filia Alexandri conjux, ſimultatem cum Salome exercebat, partim propter ſuum in maritum amorem, partim quia habita eſſet paulo inſolentior in ejus filiam. nam nupta quidem erat Ariſtobulo, quam illa pari ſecum dignitate eſſe indigne ferebat.

Pheroras in regis odium incurrit, quod ſervam mulierculam regis filiabus prætulerit.

3. Cæterum altera hac lite exorta, etiam turbas ciebat Pheroras regis frater. Illi vero erat privata ſuſpicionis & odii cauſa. Nam amore quidem captus eſt ſervæ mulierculæ, quam habebat, atque ita perdite eam adamavit, ut ſpreta regis, quam ſibi deſponderat, filia, ſervæ totus adhæreſceret. Quam rem ægre ferebat Herodes, quaſi contumelia affectus, cum frater quem tot beneficiis ornaverat & eo potentiæ evexerat ut pene regni ſocius eſſet, ſibi in amore parum reſponderet: atque in eo homine ſeſe infelicem eſſe exiſtimabat. Et puellam quidem, cum parum æquum haberet Pheroram, Phaſaëli filio nuptam locavit: tempore vero aliquanto poſt, arbitratus fratris amores jam refrixiſſe, de prima apud eum expoſtulavit, & ut ſecundam, nomine Cypron, duceret, poſtulavit. Tum Ptolemæus Pheroræ conſilium dat ut omiſſis amoribus ſuis *fratri opprobrio eſſe deſineret. Turpe enim eſſe, ſervam deperiundo, ſemet privare regis amicitia, eique moleſtiam faceſſere & ſibi odium conflare. Ille itaque, id è re ſua eſſe videns, quod ſibi ante accuſato venia data fuiſſet, cum muliere, quamvis ex ea jam filium haberet, divortium facit: regique pollicebatur, ſe filiam ejus ſecundam ducturam, & nuptias in diem trigeſimum conſtituebat, fide jurejurando data ſibi cum repudiata nihil amplius rei fore. Verum præteritis triginta diebus, adeo amore victus erat, ut nihil eorum præſtiterit quæ pepigerat, ſed iterum ſervæ adhæſerit. Quam rem Herodem ægre tuliſſe iratoque animo palam erat: dum ſibi ſemper aliquod ea de re verbum elabi ſinebat; unde multi ab ira regis occaſionem ſumebant de Pherora detrahendi. Jamque eò proceſſum eſt, ut non dies, non hora ulla quieta foret, quin ſemper novæ aliquæ ſimultates intervenirent, quas ejus conſanguinei & ſummi amici inter ſe exercebant.

Salome filiam ſuam eò perduxit, ut ſecreta domus mariti proderet.

Nam hinc quidem Salome, quæ animo infenſo infeſtoque erat in Mariamnes filios, ne filiam quidem ſuam, Ariſtobuli juvenum alterius conjugem, paſſa eſt ita ſe in maritum gerere ut poſtulabat conjugium, ei perſuadens ut ſecreta illius colloquia renunciaret, ipſique proderet; & cum aliquid (ut fieri ſolet) offenſionis accidiſſet, multas ſuſpiciones injiciens. Quibus factum eſt ut omnia illorum arcana reſciſceret, & filiæ animum alienaret à marito. Atque illa matri gratificans narrabat, illos ſæpiuſcule, dum ſeorſum eſſent, mentionem facere Mariamnes, patrem vero odiſſe, atque identidem denunciare, ſi unquam rerum potiμίαν ἐπ' εὐγενείας οὐκ ἔφερεν προῳσμένοι, καὶ τάξιν ἀπιμοτέραν ἔχοντες. ἄγε μὴν γυναῖκες, ἡ μὲ Αλεξάνδρῳ συνοικοῦσα, θυγάτηρ Αρχελάϋ γλαφύρα, μῖσος εἶχεν εἰς τὴν Σαλώμην, κατά τε τὴν πρὸς Φ ἄνδρα ἀμφίθεσιν, καὶ τῷ πρὸς τὴν ἐκείνης θυγατέρα δοκεῖν ὑφηνιώτερον ἀμφεῖσθαι. συνῴκει μὲν γὰρ Αριστοβούλῳ, ἦν δὲ ἰσοτιμίᾳ αὐτῆς [a] ἀνηξιοπάθει Γλαφύρα.

γ'. Δευτέρας οὖν ταύτης ἕνεκα ἐμπεπλοκίας, ὑφ' ὧ τὸ βασιλέως ἀδελφὸς Φερώρας ἔξω τάραχης ἦν. ἰδίαν δὲ ὑπόθεσιν ὑποψίας τὴ μίσους εἶχεν. ἐμπεπλόκη μὲν γὰρ εἰς ἔρωτα δουλοδούσης ἀνδρὶ γυναικὸς, ἤπητο δὲ τὸ ἀνθρώπου μεμηνότος ὅτι τοσοῦτον κεκτήμενος, ὥσ' ἀνδρὶ τῷ τὸ βασιλέως ἐγγυηθείσης θυγατρὸς, τὴ μὲ ὑπερηφανῆσαι, τοῖς δὲ [b] τῆ δούλη τὸ νῦν εἶχεν. ἤχθετο δὲ ἀπιμαθεὶς Ηρώδης ᾧ πολλὰ μὲ εὐεργετῆσαι τὸ ἀδελφὸν, δυνάμει δὲ τὴ κοινωνὸν ἔχειν τὸ βασιλείας, τὴν ὅμοιον εἰς τὰς ἀμοιβὰς ὁρῶν, καὶν ᾧ προσώπῳ δυσχεῖν ᾠήθη. καὶ τὸ μὲ κόρη, μὴ τυχὸν Φερώρα δικαίῳ, παιδὶ Φασαήλου δίδωσιν· αὐτὸς δὲ, χήρᾳ διελθόντος οἰόμενος ἤδη πρὸς μακέναι τὸ ὀπιθυμίαν τὰδελφῷ, ᾧ τε τὸ πρῶτον ἠπᾶτο, καὶ τὸ δεύτεραν ἠξίου λαμβάνειν· Κύπρος δ' ἐκαλεῖτο. Φερώρᾳ δὲ [c] συμβουλεύει Πτολεμαῖος ἤδη παυσαμένῳ τὸ εἰς τὸ ἀδελφὸν ἀπιμίας, καταβαλεῖν τὸ ἔρωτα. τὴ γὰρ αἰσχρὸν [d] ἥδονῆς ἡτιῶσθαι, ἀποστερεῖν μὲ αὐτὸν τὸ εὐνοίας τὸ πρὸς βασιλέως, ἄπιστον δὲ καὶκείνῳ παραχῆς καὶ μίσους πρὸς αὐτὸν καθίσασθαι. ταῦτ' ἐκεῖνος [d] εἰδὼς λυσιτελήσοντα, ᾧ τὴ πρότερον ἐν διαβολαῖς γενόμενος συνεγνῶσθαι, τὸ μὲ ἄνθρωπον, ἤδη τὴ παῖδα ἐξ αὐτῆς ἔχων, ἀποπέμπει· βασιλεῖ δὲ ὁμολογῆ λήψεσθαι τὴν δευτέραν αὖθις θυγατέρα, τὴ τριακοστὴν ἡμέραν συνέδεσθαι γάμῳ, συνεπομνύμενος ὡς ἤδη ἔπι καινώνημα πρὸς τὸ ἀποπεμφθεῖσ' ἔσαι. διελθουσῶν δὲ τὸ τριάκοντα ἡμερῶν, τοσοῦτον ἦν ἡττων ᾧ ἔρωτος, ὥστε μηδὲν μὲ ἔτι ποιῆσαι τὸ ὁμολογημένων, πάλιν δὲ διατελεῖν ὅπὶ τῆ πρώτῃ. ταῦτα φανερῶς ἤδη τὸ Ηρώδῃ ἐλύπει, τὴ πρὸς ὀργὴν ἦγεν. ἦσαν οὖν λόγοι τινὲς ἀεὶ παρεμπίπτοντες παρ' αὐτῷ, τὴ πολλαὶ τὸ ὀργὴν ᾧ βασιλέως ἀφορμαὶ τὸ κατὰ Φερώρα διαβολῶν ἐποιοῦντο. διέλειπε δὲ [e] ἡκέτι τις ἡμέρας ἤδ' ὥρα, καθ' ἣν ἀτρεμεῖν αὐτῷ συνέβαινεν, ἀλλ' ἀεί τι προσέπιπτεν καινῶν ἀγωνισμάτων συγγενῶν καὶ φιλτάτων εἰς ἀλλήλους πεποιημένων. [f] τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Σαλώμη χαλεπὴ καὶ δύσνους ὖσα τοῖς ἐκ Μαριάμμης, οὐδὲ τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα συνοικοῦσαν Αριστοβούλῳ πατρὶ τῶν νεανίσκων εἶα τῆ τοῦ γάμου προσήκειν εὐνοίᾳ χρῆσθαι, λέγειν εἴπι [g] λαλήσειεν κατ' ἰδίαν ἀναπείθουσα καὶ μηνύειν ἑαυτῆ, καὶν τοῖς προσκρούσμασιν, οἷα συμβαίνῃ, πολλὰς ὑποψίας εἰσάγουσα. δι' ὧν αὐτὴ μὲ ἅπαντα τὰ κατ' ἐκείνους ἐμάνθανε, δύσνουν δὲ τὴν παῖδα τῷ νεανίσκῳ πεποιήκει. χαριζομένη δ' ἐκείνη τῆ μητρὶ πολλάκις ἔλεγεν ὡς μέμνηνται μὲ ἰδιάζοντες ἐκεῖνοι τὸ Μαριάμμης, ἐσυγήκασι δὲ τὸ πατέρα, συνεχὲς δὲ διαπειλοῦσιν, εἰ τύχοιεν αὐτοί ποτε τὸ ἀρχῆς,

[a] Ita *Busb.* ἀνεξιοπάθει *Hen.* à prima manu. ἀναξιοπάθει in *Editis Aliisque.* [b] Τὴν δούλην *Busb.* [c] Ita *Gall.* συμβουλεύῃ in *cæteris.* [d] ἡδονὴν *Hen.* à pr. m. οἰκίαν *Vat.* [e] Οὐκέτ' ἤν; *Vat.* & *Hen.* à pr. m. [f] Vide *Scheidii* Indicem ad *Herodianum*, voce ὅτι. [g] Ita *Busb. Hen. Vat.* & *Epiphan.* λαλήσοιεν in *Editis Aliisque.* * *Al.* fratri obtemperaret. *Vel*, fratrem non amplius contemneret.

a Sic

ἀρχῆς, τὰς μὲν ἐκ τῶν ἄλλων γυναικῶν παῖδας Ἡρώδῃ γεγενημένας, καμογραμματεῖς καλασκόπους· [a] ἁρμόσειν δὲ εἰς τοιαύτην χρείαν ὃ νῦν ὑπομελὲς αὐτῷ καὶ πρὸς [b] παιδείαν ἐσπουδασμένον· τὰς δὲ γυναῖκας, εἴ ποτε καὶ ταύτας [c] εἶδεν ὑπὲρ μητρῴου κόσμου μετειληφυίας, ἀντὶ τῆς παρούσης ἀβρότητος ἀπειλεῖν ὡς [d] τείχεσιν ἠμφιεσμένας [e] καθειργνῦνται, μηδὲ τὸν ἥλιον βλέπουσαι. ταῦτ' εὐθὺς ἀπηγγέλλετο ἀφὸ τῆς Σαλώμης τῷ βασιλεῖ· καὶ κεῖνος ἤκουεν μὲν ἀλγεινῶς, ἐπειρᾶτο δὲ διορθοῦν. ἐκακοῦτο δὲ ταῖς ὑποψίαις, καὶ χείρων ἀεὶ γινόμενος ἅπασιν ἐπ' πάντων ὠμίζευεν. ὑ μὲν ἀλλὰ τότε μὲν ὠπιπλήξας τοῖς παισὶν, ἀπολογησαμένοις ῥᾴδιον εἰς τὸ χεῖρον ἐγίνετο. ταῖς δ' ἐξῆς πολὺ [f] χείρων προσέπεσεν.

δ'. Ὁ γὰρ Φερώρας ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἔχοντα τὴν Ἀρχελάου θυγατέρα Γλαφύραν, ὡς ἐδηλώσαμεν, Σαλώμης ἔφη λεγούσης ἀκριβείᾳ, τὸν Ἡρώδην πεπόθαι τὸν τῆς Γλαφύρας ἔρωτον, καὶ δυσαπαρηγόρητον εἶναι πρὸς τὴν ὀπτηδυμίαν αὐτῆς. τοῦτο οὖν ἐκεῖνος ἀκούσας, ὑπό τε νεότητος καὶ ζηλοτυπίας ἐξεκαίετο· καὶ τὰ κατὰ τὴν πρώην εἰς τὴν παῖδα γενόμενα παρ' Ἡρώδου, πολλάκις δὲ ἦσαν αἱ τοιαῦται φιλοφρονήσεις, ὅτι τὸ χεῖρον ἐλάμβανεν, ἐξ ὑποψιῶν ἀφ' ὧν ὑπενόησε λόγων. οὐκ ἀνασχέσθαι τε τὴν ὀργὴν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ ἐλθὼν πρὸς τὸν πατέρα, [g] καταμηνύει τὰ ὑπὸ τῆς Φερώρα ῥηθέντα μετὰ δακρύων. Ἡρώδης δὲ πολὺ μᾶλλον ἐκπαθὴς γενόμενος, καὶ ὃ σὺν αἰσχύνῃ τὸν ἀφ' ἁλῶν ἐφευσμένον ὑ φέρων, ἐτετάρακτο. καὶ πολλάκις μὲν ὠδύρετο τὴν προπέτειαν τὴν οἰκείαν, οἷος εἰς αὐτὸς γενόμενος, οἷον τυγχάνοι. μεταπέμπεται δὲ τὸν Φερώραν, καὶ προσομιλήσας, "[h] κάκιστε ἁπάντων, εἶπεν, εἰς τοῦτο "τῆς ἀμότητος καὶ σκληρᾶς ἥλθες ἀχαριστίας, ὡς τοιαῦτα "μοι περὶ ἡμῶν [i] νοῆσαι, τοιαῦτα δὲ λαλεῖν; ἆρ' οὐχ ὁρᾷς "τὴν σὴν προαίρεσιν, ὡς ὑ βλασφημίας ἐσχασμένος, "τοὺς τοιούτους λόγους τῷ παιδὶ προσήνεγκας, ὑπόβου- "λον δὲ καὶ φάρμακον αὐτὸν ποιούμενος τὴν ἐμὴν ἀπω- "λείας; τίς γὰρ ἂν, εἰ μὴ δαιμόνιον ἀγαθὸν ἔτυχεν ὢν- "σφ [k] οὗτος ὁ παῖς, ἠνέσχετο ἂν πατέρα μὴ πίστασθαι "ἀφ' τοιαύτην ὑποψίαν; πότερον δὲ λόγον [l] εἰς τὴν "ψυχὴν, ἢ ξίφος εἰς τὴν δεξιὰν ἐμβαλεῖν [m] αὐτῷ δο- "κεῖς κατὰ σοῦ γενησόμενος; τί δέ σοι βούλεται, τὸν μισοῦν- "τά τε αὐτὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, πρὸς μόνην τὴν κατ' "ἐμοῦ βλασφημίαν, εὔποιαν ὑπολαμβάνειν, καὶ περὶ τού- "των λέγειν ἃ τῆς σῆς ἀσεβείας ἴδιον καὶ νοῆσαι καὶ ἀφ- "θαλεῖν; ἔρρε κάκιστε εἰς εὐεργέτην καὶ ἀδελφὸν γενόμε- "νος, καὶ σοὶ μὲν ἡ συνείδησις [n] αὐτὴ συζήσεται· ἐγὼ δὲ "δι' ὑμᾶς ἀεὶ τοὺς ἐμοὺς, μήτε ἀμυνόμενος κατ' ἀξίαν "καὶ μείζονας εὐεργετῶν ἢ τυχεῖν [o] εἰσὶ δίκαιον.

ε'. Τοιαῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεύς. Φερώρας δὲ ἐπ' αὐτοφώρῳ τῇ μοχθηρίᾳ ἁλούς, Σαλώμῃ ἔφη ταῦτα [p] συνθῆσθαι, καὶ παρ' ἐκείνης εἰς τοὺς λόγους. ἡ δὲ ὡς μόνον

rentur, facturos de filiis, quos Herodes ex cæteris uxoribus ſuſtuliſſet, ſcribas paganos; (ad quod munus idoneum fore ſtudium quod tum in literas impenderent) feminis vero, ſi unquam matris ſuæ mundo comptas viderent, minari, facturos, ut pro præſenti veſtitu & deliciis centonibus induti includerentur, ut ne ſolem quidem aſpicerent. Hæc continuo à Salome regi referebantur: atque ille ea dolenter quidem audiebat, operam vero dabat ut omnia componeret. Suſpicionibus autem adeo erat exagitatus, ut deterior indies fieret & omnibus contra omnes crederet. Quanquam tunc filios quidem objurgavit, & audita eorum purgatione, paulo melius in præſentia ſe habuit. at poſtea tamen longe pejora evenerunt. *Nonnulla à Salomes filia paſſa-ſta contra maritum.*

4. Nam Pheroras cum ad Alexandrum veniſſet, qui Glaphyram, ut memoravimus, Archelai filiam *in uxorem* habuit, ſeſe ex Salome audiviſſe dicebat, Herodem effictim amare Glaphyram, nec facile deſiderium ejus leniri poſſe. Qua re audita, ille, ex juventutis fervore & zelotypia vehementer inflammatus erat; & quam comitatem Herodes erga puellam ſæpe honoris cauſa exhibuit in pejorem partem vertebat, ſuſpicione injecta ex iis quæ audierat. Atque doloris ex ea re impatiens, patrem adiit, eique Pheroræ verba non ſine lachrymis refert. Herodes autem multo magis ira percitus, & ſe turpis adeo criminis falſo inſimulari non ferens, turbatus eſt, ſuorumque malitiam ſæpe deplorabat, exprobrans ipſis, quàm magnos eos affecerit beneficiis & quam indigne ab iis acceptus fuerit. Moxque Pheroram evocat, &, cum multis eum opprobriis oneraſſet, "Omnium, inquit, *hominum* ne- "quiſſime, adeone ſupra modum & inſigniter "ingratus evaſeris, ut talia de nobis cogites, ta- "lia loquaris? Nonne perſpectam habeo quid "velis, quod non ſolum ut nobis convicia fa- "ceres hujuſmodi ſermones cum filio inſtitue- "ris, ſed ut ſuaderes mei in interitum inſidias "& veneficia parari? Quis enim, niſi qui "Deum præſentem haberet ut iſte puer, non "ultum iret patrem ob hujuſmodi criminis "ſuſpicionem? Utrum tibi videris ſermonem "in animum, an in dextram gladium inſe- "ruiſſe, quo parentem conficeret? aut quid "tibi voluiſti, qui, cum & ipſum oderis ejuſ- "que fratrem, benevolentiam ſimulaſti, dun- "taxat ut in me calumnias projiceres, atque "ea *liberius* diceres, quæ tu ſolus, qua es im- "pietate, in animo & in ore habere potuiſti? "Apage, peſſime de benefactore & fratre me- "ritus, & quamdiu vivas te angat crucietque "ſcelerum conſcientia: ego vero non deſinam "meos *benignitate* vincere, & debitas pœnas "ab illis non exigendo, & majoribus quam "mereantur beneficiis eos proſequendo. *Quod egre ſert Herodes.*

5. Atque iſta quidem rex. Pheroras vero, in manifeſto facinore deprehenſus, Salomen iſta commentam eſſe dicebat, & ab ea *prima* hæc verba prodiiſſe. At illa, cum præſens adeſſet, *Culpam in Salomen rejicit Pheroras.*

a Sic *Busb.* & *Hen.* ab altera manu. ἀρμόσειν in *ceteris.* b Ita *Hen.* & *Busb.* παιδίαν in *Editis Aliiſque.* c Ἰδοιεν *Busb.* d Τειχίνοις *Busb.* e Καθηδύνται *Busb.* f Ita *Busb.* χείρων in *reliquis.* g Καταμηνύσασα τὰ *Vat.* h Κάκιστε πάντων *Vat.* i Νοῆσαί τι ϵ λαλεῖν. k Αὐτὸς ὁ παῖς *Vat.* l Εἰς τὴν ψυχὴν ἢ παιδὸς *Busb.* & *Zonar.* m Αὐτῷ *Busb.* & *Zonar.* n Ita vel αὕτη legendum cenſeo pro αὐτῇ, quod præ ſe ferunt libri omnes. o Εἰσιν ἄξιοι *Vat.* p Συμπείσειν *Vat. Busb.* & *Hen.* à pr. m. συνῆλθεν *Zonar.*

Salome ſe purgat. eſſet, ſimulac hæc audivit, exclamavit ratione probabili, nihil tale ab ipſa profectum eſſe, ſed omnes ſtudere eam regi inviſam facere, idque modis omnibus agere ut occideretur, propter ſuam erga Herodem benevolentiam, dum ſemper pericula præviderit: ac tunc ſibi multo infenſiores eſſe. ipſam enim ſolam fratri ſuadere, ut quam habebat uxorem repudiaret, regiſque filiam duceret; itaque non mirum eſſe, ſi fratri inviſa foret. Hæc dicens, & ſibi capillos ſubinde vellens pectuſque pulſans, ore vultuque fidem faciebat ſe vere omnia negare, ſed ingenii ejus perverſitas ſimulationem in factis eſſe coarguebat. Interea Pheroras medius tenebatur, nihil quidem ad ſemet excuſandum habens, ut qui ſe iſta dixiſſe non inficias iverit, ſed aliunde audiviſſe non crederetur. Itaque duravit diutius ea perturbatio, & verborum mutua contentio. tandemque rex, & fratrem & ſororem exoſus, *eos* dimiſit, filioque collaudato, qui ita continens fuiſſet, & eos ſermones ad patrem tuliſſet, ſero admodum ad curam corporis ſe contulit. Poſt id diſſidium

Male tamen audit. male audiebat Salome, quippe quæ prima videretur iſtam confinxiſſe calumniam: & eam regis uxores oderant, ſcientes eam natura difficilem eſſe, & quæ ſubinde mutaretur, & modo inimica modo amica, pro temporis opportunitate, fieret. Itaque Herodi ſemper aliquid adverſus eam dicebant, & ad id majorem audaciam eis addidit caſus quidam.

Syllæi & Salomæ amores. 6. Erat Arabiæ quidem rex Obodas, homo natura ſegnis & tardus: hujus autem negotiorum pleraque adminiſtrabat Syllæus, vir acer & juvenis adhuc, idemque formoſus. Hic *Syllæus* cum aliquando ad Herodem ob aliquod negotium veniſſet, & inter cœnandum Salomen vidiſſet, animum ad eam adjecit: & viduam eſſe cum ſciret, cum ea verba fecit. Et Salome, quæ fratri minus quam antea chara eſſet, neque non juvenem valde amaret, in conjugium conſentiebat: ac ſequentibus diebus, cum ad cœnam ibatur, multa magnaque ſigna cernebantur eorum conventionis. Hæc regi referebant uxores, ejuſmodi turpitudinem deridentes: & Herodes eadem de re quæſivit etiam ex Pherora, juſſitque ut in cœna obſervaret, quomodo ſe erga ſe invicem gererent. Ille vero retulit, facile ex eorum aſpectibus & nutibus intelligi poſſe, utrumque ad eam rem proclivem eſſe. Poſtea diſceſſit ſuſpectus Arabs: deinde poſt duos aut tres menſes rediit ob eam rem nominatim, & de ea cum Herode loquutus eſt, ab eo Salomen petens in matrimonium. fore enim ei hanc affinitatem non inutilem, ut commercium habeat cum Arabum * regno, quod & jam, ſi poteſtas ſpectetur, ſibi contigit, multoque magis penes ipſum futurum eſſet. Cum autem hoc ad ſororem referret Herodes, & eam interrogaret an ad nuptias conſentiret, protinus quidem illa annuit.

ἤκουσεν, ἐτύγχανεν δὲ παροῦσα, πιθανῶς ἀνεβόησεν, ὡς ὑδεὶς εἴη [a] παρ' αὐτῆς τοιοῦτον, ᾗ ὅτι διὰ ταυτὸς ὀργὴν ἐστιν ἅπασιν εἰς μῖσος [b] ἀλαγεῖν αὐτῷ τὸν βασιλέως, ᾗ πάντα πρόπον [c] ἀπελεῖν διὰ τὴν εὔνοιαν ἣν ἔχη περὶ τὸν Ηρώδην, ἀεὶ προγινώσκουσα τοὺς κινδύνους· ὁ δὲ τῷ παρόντι ᾗ μᾶλλον ἐπιβουλεύειν. μόνη γὰρ ἀναπείθουσα τὸν ἀδελφὸν [d] ἀπολύειν μὲν ἔχει γυναῖκα, λαμβάνειν δὲ θυγατέρα τὴν βασιλέως, εἰκότως ὑπ' ἐκείνου μισουμένη. τοιαῦτα λεγόντων, ᾗ πολλάκις μὲν ἐπιστρατομένης τὸν τοῖχον, πολλάκις δὲ τυπτόντων τὰ στέρνα, ἡ μὲν ἄψις ἔχει τὶ πρὸς τὴν ἄρνησιν πιθανόν, ἡ δὲ κακοήθεια τοῦ τρόπου τὸ οἰκεῖον τοῖς γενομένοις ὑπόκρισιν ἀπεσήμαινεν. ὁ δὲ Φερώρας εἰς μέσον ἀπείληπτο, μηδὲν εὐχρηστον εἰς ἀπολογίαν ἔχων, εἰπεῖν μὲ ὁμολογουμένως, ἀκῦσαι δ' ὃ πιστευόμενον. ἐγένετο δὲ ὅτι πλεῖον ἦτε σύγχυσις, καὶ ἡ τῶν λόγων εἰς ἀλλήλους ἄμιλλα. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς, τόν τε ἀδελφὸν ᾗ τὴν ἀδελφὴν μεμισηκὼς, ἀπεπέμπετο, ᾗ τὸν υἱὸν ἐπαινέσας τὸ ἐγκρατείας, ᾗ ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀνενέγκαιτο τοὺς λόγους, ὀψὲ τὸν ὥραν περὶ θεραπείαν τοῦ σώματος ἐγένετο. τοιαύτης δὲ τὴν μάχης ἐμπεσούσης, κακῶς ἤκουσεν ἡ Σαλώμη, παρ' αὐτῆς δὲ ἐδόκει κεκινῆσθαι τὰ [e] περὶ τὴν διαβολήν· αἵτε τοῦ βασιλέως γυναῖκες ἤχθοντο, φύσει δυσχερεστάτην εἰδυῖαι, ᾗ γινομένην ἄλλοτ' ἄλλῃ κατὰ καιρὸν ἔχθραν καὶ φίλιαν. ἔλεγον οὖν ἀεὶ τὶ πρὸς τὴν Ηρώδην κατ' αὐτῆς, ᾗ τὶ συμπεσὸν ὅτι μεῖζον [f] ἤγαγεν τὸ εἰς τοῦτο παῤῥησίαν.

ε'. Ην μὲν γὰρ ὁ τῆς [g] Αραβίας βασιλεὺς [h] Οβόδας, ἀποχώμων καὶ ναθὴς τὴν φύσιν· Σύλλαιος δ' αὐτῷ [i] διώκει τὰ πολλὰ, δεινὸς ἀνὴρ καὶ τὴν ἡλικίαν νέος ἔτι καὶ καλός. [k] ὅτος νεωστὶ χρείας οὖν τινος ἐλθὼν ὡς τὸν Ηρώδην, σαυδεπτῶν [l] ἴδεν τὴν Σαλώμην, καὶ τὸν νῦν ἔχει πρὸς αὐτὴν· γνώσκων δ' ὅτι καὶ χήρα τυγχάνει, διελέγετο. Σαλώμη δὲ καὶ χεῖρον ἢ πάλαι φερομένη πρὸς τὸν ἀδελφὸν, καὶ ᾗ νεανίσκον οὐχ ἁπαλῶς ὁρῶσα, πρὸς ᾗ γάμον ὥρμητο· [m] τῆς τε μεταξὺ φαιτώντων ὅτι τὸ δεῖπνον σκεφαίνετο πλέον τε καὶ μὴ μάτην τὸν ἐκείνων ὁμολογίας. Ταῦτα δὲ αἱ γυναῖκες ἀνέφερον τῷ βασιλεῖ, ἀμυζῶσαι τὸν ἀχημοσύνην. Ηρώδης δὲ καὶ πρὸς τὸν Φερώρα πρωτοπυθάνετο, καὶ τηρεῖν ἠξίου πρὸς ὃ δεῖπνον, πῶς τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐχήκασιν. ἐκεῖνος δὲ ἀπήγγελλεν, ὅτι καὶ νεύμασι καὶ βλέμμασιν ὐκ ἄδηλοι τὰ ὁρμῆς εἰσιν ἀμφοτέρων. μετὰ τοῦτο, ὁ μὲν Αραψ ὑποπλοῦς ὢν ἀπῆει· ἀφαλιπὼν δὲ δύο μῆνας ἢ τρεῖς, ἔρχεται πάλιν ὡς ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, καὶ λόγους Ηρώδῃ προσέφερεν, ἀξιῶν αὐτὸν τὸν Σαλώμην δοθῆναι πρὸς γάμον. ἔστε δ' ὐκ ἀλυσιτελὲς ὃ κῆδος ὑπάρξειν τῆς τοῦ Αράβων ἀρχῆς, ᾗ αὐτῷ καὶ νῦν ἤδη παρεῖναι δυνάμει, καὶ μᾶλλον ὀφείλεσθαι. ᾧ δὲ Ηρώδης ᾗ λόγον ἀναφέρει, καὶ πυθανομένῃ τὴν ἀδελφὴν, εἰ πρὸς γάμον ἑτοίμως [n] ἔχει, ταχέως μὲν ἐκείνη προσήκατο. Σύλλαιος

a Sic *MSS.* παρὰ deeſt *Editis.* *b* Κατασκόπων *Busb.* *c* Ενίχειν *Vat* ἀνίχειν *Hen.* à prima manu. *d* Ἐκβαλεῖν μὲν ἔχει γυναῖκα, λαβεῖν δ' θυγατέρα τὸν βασιλέως· Διὰ τοῦτο μεμισῆσθαι *Busb.* *e* Περὶ τὴν Διβόλης *Busb.* *f* Ἦρε τὸν κατ' ἐκείνης ἐχθρὸν *Busb.* *g* Sc. Ναβαταίων, ut apud *Strabonem*, l. 16. p. 780. *h* Οὐάδας *Busb.* perperam, ut conſtat ex *Strabone*, l. 16. p. 781. ubi Οὐόδας dicitur. *i* Hic Syllæus Ναβαταίων ἐπίτροπος dicitur *Straboni*, p. 780. *k* Υπὸ χρείας δέ τινος *Busb.* ſine ὅτος. *l* Εἶδε *Busb.* *m* Ita verto ac ſi lectum eſſet ταῖς τε ἐξῆς, ſc. ἡμέραις, aut μεταξὺ acciperetur pro poſtea. Eſt qui legendum eſſe conjicit, τοῖς τε μεταξὺ φαιτόντων, aut ταῖς τε μεταξὺ φαιτουσῶν. *n* Ita *Vat.* & *Busb.* ἔχη in *cæteris.* * Principatu, quem jam ſibi nunc adeſſe, magis vero futurum ex plano credebat, *Epiphan.* cum Arabibus, quorum principatum & ſibi deberi & jam magna ex parte contigiſſe, *Gelen.*

Σύλλαος δὲ, ἀξιώντων αὐτὸν ἐγγραφῆναι τοῖς τ Ἰουδαίων ἔθεσι, καὶ τότε γαμεῖν, ἄλλως γὰρ οὐκ ἐξὸν δυνατὸν, οὐχ ὑπομείνας, ἀλλὰ καταλυθήσεσθαι τοὺς τ Ἀράβων ἐπῆν, εἰ τοῦτο ποιήσειεν, ἀπαλλάττεται. Σαλώμην δὲ ὅτε Φερώρας ἤδη διέβαλλεν εἰς ἀκρασίαν, καὶ μᾶλλον αἱ γυναῖκες, λέγουσαι κοινωνίαν αὐτῇ γενέσθαι πρὸς τ Ἄραβα. τῷ δὲ κόρῳ ᾧ ταδελφῷ καταπεμπόντων ὁ βασιλεὺς, ᾧ ὁ μὲν Φερώρας οὐκ ἔλαβεν, ὡς προεῖπον, [a] ἀπημεμψάμενος τ γυναικὸς, αὐτούσης Σαλώμης εἰς τ υἱὸν ὃν Κοστοβάρῳ γενόμενον, ὥρμητο μὲν ἐκείνῳ [b] συνοικῆσαι. μεταπείθει δὲ ὑπὸ τ Φερώρα, τ νεανίσκον οὐκ εὔνουν ἔσεσθαι λέγοντος, διὰ τὴν ἀπώλειαν τ πατρὸς, καὶ δικαιότερον εἰ) λαβεῖν τ αὐτ παῖδα τ τετραρχίας ὄντα διάδοχον. ὅπερ δὲ συνεβούλευε, ἠτεῖτο, [c] καὶ μετέπεισεν ὅπως. [d] ἐκείνη μὲν οὖν, ἀντιμεταθέσεως τῆς ἐγγύης, ἐγαμεῖτο [e] τῷ Φερώρα παιδὶ, φέρνην ἐπιδοτ ἑκατὸν τάλαντα τ βασιλέως.

Syllæus vero, cum rogaretur ut ipſe in Judæorum mores concederet, atque tum demum matrimonium iniret, (aliter enim fieri non poſſe) non conſenſit, dixitque, ſi faceret, ſe ab Arabibus lapidatum iri: atque ita diſceſſit. Inde Salome à Pherora, ut mulier intemperans, vituperabatur, magiſque etiam à feminis, quæ eam cum Arabe rem habuiſſe dicerent. Cum autem Salome filio ſuo è Coſtobaro nato puellam peteret, à rege fratri ſuo Pheroræ deſponſam, ei tamen non nuptam, quòd, ut antea dixi, *alterius* uxoris amore captus eſſet, *rex* quidem voluit illam ei locare; ſententiam vero mutavit ſuaſu Pheroræ, dicentis, haud fore ut amaret *eam* propter patris ſui cædem; atque ſatius eſſe ut ſibi *in generum* caperet ipſius filium, qui in Tetrarchiam ſucceſſurus erat. Atque ita *prioris offenſæ* veniam impetravit, ſimulque in ſuam ſententiam regem adduxit. Tum illa quidem, mutatis ſponſalibus, nuptum datur Pheroræ puero, rege centum talentorum dote eam locupletante & ornante.

Non fiunt nuptiæ, quod Syllæus in Judæorum mores concedere noluerit.

Herodis filia Pheroræ filio nupta datur.

ΚΕΦ. ιʹ.

Ὡς Ἡρώδης συλλαβὼν ἔδησε τὸν Ἀλέξανδρον, ὃν μετ' ὀλίγον Ἀρχέλαος ὁ Καππαδόκων βασιλεὺς Ἡρώδῃ αὐτὸ πατρὶ διήλλαξεν.

CAP. VIII.

Quomodo Herodes Alexandrum in vincula conjecit, quem non multo poſt Archelaus Cappadocum rex patri ejus Herodi reconciliat.

ΟΥΚ ἀνῆτο δὲ τὰ [f] κατὰ τὴν οἰκίαν ἀεὶ καὶ [g] μείζους τὰς ταραχὰς λαμβάνοντα. [h] ἐν συμπίπτ τοιοῦτόν, ἐξ αἰτίας μὲ οὐκ εὐσχήμονος, χορῆσαι δὲ πρόσω χαλ δυσχέρειαν. ἦσαν εὐνοῦχοι τῷ βασιλῇ λαμπροὶ καὶ μετρίως ἐσωφρονισμένοι. τούτων ὁ μὲν οἰνοχοεῖν, ὁ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ [i] κατακοιμίζειν [k] τ βασιλέα πεπίστευτο, καὶ τὰ μέγιστα τ ἐν τοῖς ἀρχαῖς. [l] καὶ τὶς ἀγγέλλει τῷ βασιλῇ διαφθαρῆναι τούτους ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς ὅτι πολλοῖς χρήμασιν. [m] ἀνακρινάντι δὲ περὶ [n] μὲν τῆς γεγενημένης πρὸς αὐτὸν κοινωνίας καὶ μίξεως, ὡμολόγουν· ἄλλο δὲ οὐδὲν δυσχερὲς εἰς τ πατέρα συνειδέναι. βασανιζόμενοι δὲ μᾶλλον, καὶ ὑπ' τοῖς ἀνάγκαις ὄντες, ὑπετεινόντων ἀεὶ τ ὑπηρετῶν, καὶ χαριζομένων τῷ Ἀντιπάτρῳ τὸ τοιοῦτον, ἔλεγον, ὡς εἴη δυσμενὴς πρὸς τὸν πατέρα καὶ μῖσος ἔμφυτον Ἀλεξάνδρῳ· ὑπενοίᾳ δ' αὐτοῖς Ἡρώδῃ μὲν ἀπεγηρακέναι πρεσβύτην ἤδη τετυχηκότα, καὶ τῷ γήρᾳ ὑποκαλύμματα ἐν χερσὶν ποιούμενον, μελαίνοντα τὰς τρίχας, καὶ κλέπτοντα τ ἔλεγχον τ ἡλικίας. [o] εἰ δ' αὐτῷ προσέχοιεν τ νῦν προσιγνομένῳ τῆς βασιλείας, διὰ καὶ μὴ βλομένου γε πατρὸς οὐκ ἄλλου τινὸς εἰ), ταχὺ τ πρῶτον ἕξειν ἐν αὐτῇ τόπον. ἐν γὰρ μόνον ἀφ' τοῦ γένους, [p] ἀλλ' ἤδη καὶ τὰς ὑπάρξεις ἕτοιμον αὐτῷ τοῦ κρατεῖν εἰ). πολλοὶ μὲν γὰρ τ ἡγεμόνων, πολλοὶ δὲ τ φίλων συνεῖσιν, ἐν οἷς πονηροὶ, πᾶν ὅτι οὖν ἐν δρᾶν καὶ πάσχειν.

β'. Τούτων τῶν λόγων ἀκούσας Ἡρώδης, ὅλος ἐγένετο τῆς ἐπηρείας καὶ τῆς ὀργῆς, τὰ μὲν εἰς ὕβριν ῥη-

A Tamen in tranquillo non erant res domeſticæ, ſed magis magiſque indies creſcebant turbæ. Atque iſtiuſmodi quid accidit, quod ab initiis non adeo honeſtis profectum magnas peperit difficultates. Erant ſpadones *quidam* regi propter formæ elegantiam chariſſimi. quorum unus ei erat à poculis; alter à menſa; tertius ſopiendi regis procurationem habebat, & regni maxima negotia adminiſtrabat. atque hos ab Alexandro *ejus* filio multa pecunia corruptos quidam regi indicavit. Illi vero, cum interrogati eſſent, an cum eo conſueverint & congreſſi fuerint, rem faſſi ſunt; aliud quiddam in patrem flagitium nullum ſcire. Sed cum acrius cruciarentur & in neceſſitatibus eſſent, & à miniſtris in gratiam Antipatri ſemper crudelius torquerentur, *in hanc ſententiam* dixerunt, Alexandrum ſcilicet patri eſſe infenſum, innatumque odium alere; ſeque ab eo monitos,* Herodem imperium abdicaſſe, ut qui jam inutilis eſſet, & ſenectuti annorum operimentum faceret, capillos denigrando, occultandoq; quicquid ætatem proderet. Quod ſi ejus partes ſequi vellent; fore ut eo regnum adepto (quod vel invito patre ad alium neminem venturum eſſet) brevi primas in regno tenerent. ſibi enim facile eſſe imperio potiri, non ſolum propter genus, ſed etiam propter apparatum quem haberet. quippe quod multi & ducum & amicorum, nec ii mali homines, ab ipſo ſtarent, ad quidvis & faciendum & patiendum parati.

Novæ turbæ domi Herodis.

Exuchorum de Alexandro confeſſio.

2. His auditis, Herodes iræ timoriſque plenus erat, contumelioſe dicta ægre ferens, quæque

Ex qua irritatur Herodes.

a Ita *Vat.* & *Busb.* ἀπώμνυ, forſan pro ἀπώμνυ, in *Editis Aliiſque.* b Ita *Busb.* συνοικῆσαι in *reliquis.* c Καὶ μὴ πείσας ἔτως *Vat.* & *Hen.* à pr. m. d Ἐκείνης *Hen.* & *Busb.* e Ita *Baſ.* τῷ τῦ Φερώρα μειρ. *Busb.* τῷ Φερώρα μειρ. *Gen.* f Sic lego & diſtinguo, quo ſere modo *Busb.* qui οἰκίαν habet & ἀεὶ poſt ἀεὶ omittit. καὶ τὰ οἰκεῖα, ἀεὶ καὶ in *Editis Aliiſque.* g Μεῖζον *Vat.* & *Hen.* à pr. m. h Καὶ συμπίπτει τι τοιοῦτον *Busb.* ἕτερον τι συνέπεσε *Zonar.* i Κατευνάζειν *Zonar.* k Illud τ è *Cod. Busb.* l Καὶ τὶς ἀναγγέλλει *Busb.* m Ita *Vat.* & *Busb.* ἀνακρίνοντι in *Editis Aliiſque.* n Illud μὲ è *Cod. Vat.* & *Ves. Interpr.* o Ἢν δ' αὐτῷ *Vat.* p Ἀλλὰ δὴ *Busb.* * Herodem quidem ſpernere velut ſuperfluum, & cooperientem ſenectutis ſuæ tempora, dum annos ætatis celaret &c. *Epiphan.*

Herodes, calumniis fidem habens, sævit in suos.

que suſpicionem movebant pro periculoſis habens: adeo ut ex utriſque magis irritaretur, & exacerbatus metuerit nè quid revera gravius contra ſe conflatum eſſet, quam ut illo tempore de eo ſatis cavere poſſet. Quo factum eſt ut eam rem aperte non excuſſerit, ſed homines miſerit ad obſervandos eos quos ſuſpectos habebat: atque adeo in omnes ſuſpicione & odio laborabat, ratuſque tutius eſſe ut multos ſuſpicaretur, etiam de innocentium fide magnopere dubitabat. In ſumma, nullus modus erat: quo quiſque magis eum frequentabat, eo magis timebatur, tanquam qui lædere magis poſſet; qui vero ad eum non itabunt, eos plerumque vel tantum nominaſſe ſat erat, ſtatimque ad ſui ſecuritatem facere credebatur ut interficerentur. Ad extremum eò verſi ſunt aulici, quoniam certa ſpe ſalutis carerent, ut alii in alios inveherentur, dum pro ſe quiſque cogitat, ſi alterum accuſare anticipet, ſe poſſe eſſe ſalvum. Deinde, ubi quis alterum oppreſſerat, inviſus erat, adeoque merito ob ea ulciſcendus videbatur, quibus alios læſerat, ſolummodo quod eos anteverteret. Quin hac ratione ſeſe nonnunquam de privatis inimicitiis vindicabant: & ipſi viciſſim deprehenſi ſimiliter pœnas dabant, & occaſione tanquam machina & decipula in adverſarios utebantur, ac deinde eodem, quem aliis obtenderant, laqueo capiebantur. Nam regem mox pœnitebat, quoniam quos necaſſet convicti non eſſent: quodque pejus erat, non utebatur ea pœnitentia ad talia deinceps cavenda, ſed ad eos ſimiliter puniendos, qui alios accuſaſſent.

ῥηθέντα χαλεπῶς, τὰ δ' εἰς ὑποψίαν οὐκ ἀκινδύνως ἐλαβών. ὥστε καὶ μᾶλλον ἐξ ἀμφοτέρων ἠρεθίζετο, καὶ πικρὸς ὢν ἐδεδοίκει [a] μηκέτι ταῖς ἀληθείαις σωφρονέναι ἐπ' αὐτὸν ἰσχυρότερον, ἢ φυλάξασθαι πρὸς ἐκεῖνον ὡς χαλεπόν. [b] ἔνθεν δὴ οὐκ φανερῶς τιὼ ἔφυγαν ἐποιεῖτο, κατασκόπους δὲ τῶν ὑποψιῶν διέπεμψεν· ὑποψία τε καὶ μίσει πρὸς ἅπαντας ἦν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν ἐπ' ἀσφαλείᾳ λαμβάνων πολλῇ, [c] καὶ κατὰ τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῇ χρώμενος διετέλει. πέρας τε οὐδὲν ἦν, ἀλλὰ μένειν οἱ νομιζόμενοι μᾶλλον, ὡς ἂν καὶ μᾶλλον ἰσχύοντες, ἐδόκουν αὐτῷ φοβερεῖ· τοῖς δ' οἷς οὐκ ἦν σωφρονεῖν πλείω ὀνομάσαι μόνον ἐδόκει, καὶ μέρος εὐθὺς ἀσφαλείας ἐδόκουν ἀπολλύμενοι. τέλος τε ἦν περὶ αὐτὸν, ὃ τῷ μηδὲν ἔχειν βέβαιον εἰς ἐλπίδα σωτηρίας, ἐπ' ἀλλήλους ἐτράπησαν, [d] νομίζοντες μὲν εἰ φθάσας ἕτερος ἕτερον ἔβαλε, τοῦτ' αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν φέρειν. ὀλίγοι δ' εἴ ποτε τύχοιεν ὄντες ἀξίωμα γενόμενοι, καὶ [e] τῷ δικαίως αὐτοὶ παθεῖν ἐφ' οἷς ἀλλήλους ἠδίκησαν [f] προλαμβάνοντες μόνον. ἤδη οὖν οἰκείας τινὰς ἔχθρας ἐπεξιέναι τῷ τοιούτῳ τρόπῳ, καὶ καταφωραζόντες τὸ τοῖς ὁμοίοις ἐγένοντο, ὄργανον καὶ πάγιον ὅτι τοὺς ἐχθροὺς νοοῦντες, καὶ σωφαλιζόμενοι τῇ πείρᾳ, καθ' ὧν ἐπῆσαν ἐπεβάλλοντο. ἦν γὰρ μετάνοια τῷ βασιλεῖ ταχὺ διὰ τὸ μὴ πρόφασιν [g] ἁμαρτάνουσι ἀναιρεῖν ἐπεγίνετο, καὶ ζῶντας τὸ χαλεπὸν, οὐκ εἰς ὃ παύσασθαι τὰ ὅμοια δρᾶν, ἀλλ' εἰς τὸ τιμωρήσασθαι τοῖς ἴσοις τοὺς ὀφειλομένους ἀπηρτίζετο.

Turbis mirum in modum agitatur regia.

3. Hujuſmodi quidem turbis agitabatur aula. Quinetiam multis amicorum denunciavit, non fore deinceps cur ad ſe officii cauſa ventitarent, aut in regiam intrarent: idque edicti eò fecit, quod propter eorum reverentiam minus peccare licenter audebat. Nam & tunc expulit *aula* Andromachum & Gemellum, qui erant de ejus veteribus amicis, & multum ejus domui, *tum curandis regiis negotiis*, tum legationibus & conſiliis, profuerant, ejuſque filios docuerant,* & ſane primum tenuerant apud eum auctoritatis locum: & alterum quidem, quod Demetrius ejus filius Alexandrum frequentaret; Gemellum vero, quod illum noſceret animo eſſe in Alexandrum benevolo. nam & ei puero adhuc in ludo literario adfuerat, & Romæ commoranti comes adhæſerat. Cæterum & hos expulit, porroque graviori pœna libenter affeciſſet: ſed ne licenter graſſari videretur in viros tantæ dignitatis, ſatis habuit honore eos & poteſtate ſibimet peccanti obſtandi privare.

Andromachus & Gemellus regia pulſi.

Malorum auctor Antipater.

4. Horum autem omnium cauſa erat Antipater, qui, poſtquam inſanam patris licentiam animadverterat, cum jam diu ei à conſiliis fuiſſet, vehementer eum urgebat, eoque facilius quæ vellet perficere putabat, ſi omnes qui ſibi reſiſtere poſſent è medio tollerentur. Tunc igitur ejectis Andromacho & Gemello, ut re-

γ'. Τοιαύτη μὲν οὖν τῶν περὶ τὸν αὐλὸν ταραχή. [h] πολλοῖς δὲ τῶν φίλων ἤδη καὶ τοῦτ' αὐτὸ προεῖπεν, ὡς οὐδ' ἐμφανίζεσθαι δέον αὐτῷ λοιπὸν, οὐδ' [i] εἰς τὸ βασίλειον εἰσιέναι. ταύτην δὲ τὴν παρρησίαν ἐποιεῖτο, [k] καθὸ ἦν παρρησίας ἐλάττονος ἢ πλείονος σύνεσις μετειλήφει. καὶ γὰρ Ἀνδρόμαχον καὶ Γέμελλον, ἄνδρας ἄνωθεν φίλους αὐτῷ, καὶ πολλὰ μὲν περὶ τὰς βασιλικὰς χρείας, ἔντε πρεσβείαις, καὶ συμβουλίαις ὠφελήσαντας αὐτὸν ἦν οἶκον, συμπαιδεύσαντας δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς, καὶ τί γὰρ ἦν πρῶτον παρρησίας τόπον ἐχυκότας, παρῃτήσατο τότε. καὶ μὲν, ὅτι Δημήτριος ὁ παῖς αὐτοῦ συνῆθης ἦν Ἀλεξάνδρῳ, Γέμελλον δὲ εὖνουν ὑπεφάμην ἐκείνῳ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς προφοῖς καὶ τῇ παιδίᾳ πρόσφορος γενόμενος, καὶ τιὼ ἐν τῇ Ῥώμῃ συνδιέτριβεν ἀποδημίαν. παρῃτήσατο δὲ καὶ τούτους [l] ἡδέως μὲν ἂν καὶ χεῖρον· ὑπὸ δὲ τοῦ μὴ κατ' ἀνδρῶν οὐκ ἀσήμων ἔχειν τιὼ ἄχει τοσούτων παρρησίαν, τιμῶ τε τιμιὼ καὶ τὸ [m] δικαίως κωλύειν [n] ἁμαρτάνοντα παραμύθιον.

δ'. Ἦν δὲ τούτων ἁπάντων αἴτιος Ἀντίπατρος, ὃς, ἐπειδὴ τὸ νεανικὸς τοῦ παρὸς παρρησίας καλέμαθεν, ἐκπαλαι μὲ συνεδρεύων αὐτῷ προσέκειτο, καὶ μᾶλλον ἐδόκει τι περαίνειν, εἰ τὸ ἀντέχειν δυναμένους ἕκαστος ὑπεξαμοιρεθείη. τότε γοῦν τὸν περὶ τὸν Ἀνδρόμαχον ἀπελαθέντων λόγου

[a] Hîc τὸ poſt μηκέτι ſubintelligendum videtur. [b] Ἐνθένδε δὴ οὐκ φ. *Buſb.* [c] Καὶ deeſt *Buſb.* [d] Νομίζοντες ἢ εἰ φθ. *Vat.* & *Hen.* à prima manu. [e] Τῷ pro τοῦτο. [f] Προσλαμβάνοντες *Vat.* προσιλαμβάνοντες *Buſb.* [g] Ἁμαρτάνοντα ἀναιρεῖν ἐπιγίνετο *Vat.* ἁμαρτάνοντας ἀναιρεῖν γίνεται *Hen.* [h] Πολλοὶ δὲ τῶν φίλων ἤδη καὶ τοῦτ' αὐτὸ προεῖπεν *Vat.* [i] Εἰς τὰ βασίλεια *Buſb.* & *Zonar.* [k] Καθ' ὃν ἡ παρρησία *Buſb.* [l] Ἡδέως μὲν ἂν ἐκ τούτου, τοῦτο *Vat.* & *Hen.* à pr. m. [m] Δικαίως λύειν *Vat.* [n] Ἁμαρτάνοντα in *libris.* * *Magis ad verbum, & quid enim aliud quam primum &c.*

a Ἐπιτοκε

γου καὶ παῤῥησίας, τοῦτον μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσους ἥγετο πιστοὺς Ἀλεξάνδρῳ, βασάνοις ἀνέκρινεν, εἴ τι κατ' αὐτοῦ πολυπραγμονῆσαι εἰδείησαν. οἱ δὲ ἀπέθνησκον, οὐδὲν ἔχοντες λέγειν. τὸ δ' ἰδὼν φιλονεικίας αἴτιον, εἰ μή τι τοιοῦτον ἦν οἷον ἐκεῖνος ἐνεήσκητο· καὶ δεινὸς Ἀντίπατος ἦν μὲν οὖν αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναίτιον εἰς ἐγκράτειαν καὶ πίστιν ἀφαλεῖν, ὑπαισχύνην δὲ ζητεῖν οὐκ πλείονα τὸ λανθάνον τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ τις ἐν πολλοῖς τοῖς βασανιζομένοις εἶπεν, ὡς [b] εἰδείη Ἀλέξανδρον λέγοντα πολλάκις, ὅταν ἐπαιρόμενος αὐτὸς τύχοι τὸ τε σῶμα ὡς εἰη μέγας, καὶ τὴν τοξικὴν εὐτυχῆ, καὶ τἆλλα τὰ πρὸς ἀρετὴν ὑπὲρ ἅπαντας, ὅτι ταῦτα αὐτῷ καλὰ μᾶλλον ἢ ἀγαθὰ πρὸς τῆς φύσεώς εἰσιν· ἄχθεσθαι γὰρ ἐπ' αὐτοῖς καὶ πατέρα καὶ φθονεῖν. αὐτὸς τε [d] ὅταν μὲν ἅμα πρεσβυτῶν συστέλλειν αὑτόν, καὶ καθυφεῖν ὡς μὴ μεῖζον ὀργᾶσθαι· τοξεύων δὲ ἐν τοῖς κυνηγεσίοις ἐκείνῳ παρῆν· [e] ἀποσκόπῳ ῥίπτειν. τὴν γὰρ φιλοτιμίαν εἰδέναι τῆς γεννητόρος, τὴν ἐν εὐδοκιμοῦντων. [f] βασανιζόμενος οὖν ἐπὶ λόγῳ, καὶ προσγινομένης ἀνέσεως τῷ σώματι, προσεπέθετο, ὅπως ἐν συνέρροι [g] ἔχων τὸν ἀδελφὸν Ἀριστόβουλον, [h] βουλεύσαιτο ἐν κυνηγεσίῳ λοχήσας ἀνελεῖν τὸν πατέρα, καὶ φεύγειν εἰς Ῥώμην, ἐπειδὴν τοῦτ' αὐτῷ προχωρήσῃ, τὴν βασιλείαν αἰτησόμενος. εὑρέθη δὲ καὶ γράμματα τοῦ νεανίσκου πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ἐν οἷς ἐμέμφετο τὸν πατέρα μὴ δίκαια ποιήσειν, Ἀντιπάτρῳ χώραν ἀποτέμνοντα προσόδου ἑξακοσίων παλάντων φερούσαν. ὅτι τούτοις εὐθὺς μὲν ἔδοξε τὸ πιστὸν ἔχειν Ἡρώδης, ὡς ἤκουσε, κατὰ τῆς τοῦ παιδὸς ἐπιβουλίας· καὶ συλλαβὼν ἔδησε τὸν Ἀλέξανδρον. αὖθις δὲ οὐκ [i] ἀνιεὶς χαλεπὸς ὤν, τὰ μὲν ὑφ' οἷς ἤκουσεν ἄγαν πεπιστευκὼς· ἀναλογιζόμενος [k] δὲ ἄξιον μὲν ὑποψίας ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν ἐφαίνετο, μέμψεις δὲ καὶ νεανικαὶ φιλοτιμίαι, [l] καὶ τὸν κτείναντα φανερῶς εἰς τοῦτο Ῥώμην ὁρμᾶν ἀπίθανον. ἠξίου δὲ καὶ μεῖζόν τι λαβεῖν τῆς περὶ τὸν υἱὸν ὠμότητος τεκμήριον, καὶ φιλόνεικον· ἢν μὴ δόξαι προπετῶς τὰ δεσμὰ καταγνωκέναι. τοῦ δὲ φίλων τῶν Ἀλεξάνδρου βασανίζων τοὺς μὲν τέλει, διέφθειρεν αὐτοῦ ὀλίγους, οὐδὲν εἰπόντας [m] ὧν ἐκεῖνος ἤθετο. πολλῆς δὲ τῆς εἰς τοῦτον ἑτοιμότητος ὄσης, καὶ φόβου καὶ ταραχῆς περὶ τὸ βασίλειον, εἷς τις τῶν νεωτέρων, ὡς ἐν τοῖς ἀνάγκαις ἐγένετο, ἀφαπέμπειν ἔφη τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις τὸν Ἀλέξανδρον, ἀξιοῦντα κλητῆναι ἅττον ὑπὸ Καίσαρος, ἔχειν [n] δὲ αὐτῷ πρᾶξιν ἐπ' αὐτὸν συνιστάμενον μισοῦσαν, Μιθριδάτην τὸν βασιλέα Πάρθων τῶν πατρὸς ἠρημένου κατὰ Ῥωμαίων φίλον· εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ φάρμακον ἐν Ἀσκάλωνι παρεσκευασμένον.

gem alloqui & admonere non poſſent, cœpit rex in omnes tormentis quæſtionem habere, quos Alexandro fideles eſſe credebat, ut extorqueret ſi quid ille contra ſe molitus eſſet. Illi vero cum nihil dicere haberent, moriebantur. id quod regem reddebat furioſiorem, quia nihil eorum quæ male ſuſpicaretur deprehendi poſſet: & Antipater ita malitioſus erat, ut cum quis reipſa innocens reperiebatur, negaret innocentiam eſſe, ſed *erga Alexandrum* conſtantiam atque fidem, regemque inſtigaret ad quærendum ex aliis de arcanis inſidiis. Atque accidit, inter complures qui cruciabantur, ut unus fateretur, ſe noſſe Alexandrum dicere ſolitum, cum à corporis proceritate & jaculandi peritia cæteratumque virtutum ſingulari excellentia collaudaretur, eas ſibi naturæ dotes magis pulchras eſſe quam bonas, quippe patri inviſas & invidioſas. itaque ſe cum patre ambulantem ſeipſum ſupprimere ſolere atque demittere, ne illo major videretur: & in venatione cum patre jaculantem data opera aberrare, ut qui patrem gloriæ ſtudioſiorem norit, quam ut alios ferret ſibi laudem ex iſtis comparare. Deinde ſuper ea re tormentis interrogatus, remiſſo cruciatu illud addidit, Alexandrum cum fratre ſuo Ariſtobulo ſtatuiſſe in venatione patrem inſidiis perimere, & tum patrato facinore Romam ad petendum regnum perfugere. Repertæ ſunt præterea Alexandri ad fratrem literæ, in quibus de patre conquerebatur, qui inique Antipatro regionem daret, ex qua ducenta talenta ad eum redirent. Hîc continuo ſibi viſus Herodes certum aliquod habere argumentum ſuſpicionis, quam de pueris conceperat, Alexandrum comprehendi & in vincula tradi jubet. Deinde ne ſic quidem moleſtus eſſe deſinebat, partim quia auditis non multum fidei adjungebat, partim quia rem perpendendo nihil apparebat cur deberet ab illis per inſidias appeti, ſed videbat querimonias eſſe & contentiones juveniles, neque credi poſſe ut qui patrem interfecerat palam Romam proficiſceretur. Quapropter majus argumentum culpæ filii habere volebat, & ſollicitus erat ne eum inconſideratius in vincula dediſſe videretur. Itaque ſummos amicorum Alexandri eouſque excruciavit ut multos necârit, nec tamen quicquam extorſerit eorum quæ exſpectabat. Huic ille rei dum vehementer incumbit, & regia timorum turbarumque plena eſt, fuit juvenis quidam, qui, ubi tormenta ei admota erant, fatebatur, Alexandrum Romam ad amicos literas miſiſſe, ut ſe curarent à Cæſare cito accerſendum. habere ſe novas adverſus eum res, quas ei indicare vellet, videlicet ſuum patrem cum Mithridate Parthorum rege amicitiam contra Romanos coiiſſe: atque illud adjecit, Alexandrum habere paratum venenum Aſcalone.

Multi ex Alexandri amicis in tormentis necati.

Quidam, tormentorum vim non perferens, Alexandrum accuſat.

Alexander in vincula conjicitur.

Alteri etiam extorquetur confeſſio.

5. His

a Ἐσώθη *Busb.* b Οἶδε *Busb.* c Ὅτι ταῦτα αὐτῷ τὰ καλὰ, λυπρὰ μᾶλλον *Busb.* ὅτι ταῦτα αὐτῷ καὶ μᾶλλον ἦσαν *Vat.* d Ὅταν μὲ συστεῖλαν *Vat.* & *Hen.* à prima manu. e Ita edendum cenſui. ἀποσκοπῆ in *libris.* ſi quis ἀποσκοπὴς malit, per me licet. f Βασανιζομένου τοῦ τι λόγου *Vat.* & *Hen.* à pr. m. g Ita *Vat.* & *Hen.* à pr. m. ἴσχει in *Editis Aliiſque.* h Eo modo *Baſ.* atque ita fere *Zonaras*, ἐφωτήθη ἔτι, ὡς [ἀλλ' ὅτι *Busb. Vat.* & *Hen.* à pr. m.] καὶ βουλεύσαιτο σὺν Ἀριστοβούλῳ ἐν κυνηγεσίῳ ἀνελεῖν τὸν πατέρα, ἔπειτα φεύγειν εἰς Ῥώμην, τὴν βασιλείαν μεταδιώκοντα. *Epiphanius* vertit, *addebat, quod patrem Ariſtobulum conſcium haberet, ut in venatione patrem perimerent, ad Romam confugerent, regnumque peterent.* antea editum erat, ſenſu plane mutilo, Ἀριστόβουλον τὸ κυνηγεσίῳ λοχήσαντα φεύγειν εἰς Ῥώμην. i Ἀνιεὶς *Busb.* k Γὰρ *Hen. Busb.* & *Vat.* l Καὶ τὸν πατέρα κτείναντα *Busb.* τὸν κτείναντος legiſſe videtur *Epiphan.* m Οἷς ἐκεῖνος *Zonar.* n Γὰρ *Hen. Busb.* & *Vat.*

Alexander, quo magis Herodem irritaret, insidias structas esse fatetur.

5. His rebus credidit Herodes, & in iis malis nonnullam temeritatis suæ consolationem cepit, sibiipsi assentando & majora esse quam erant mala persuadendo. Verum non est inventum venenum, licet diligentissime quærendum curaverit; neque tamen id negavit Alexander, ut qui de industria malorum magnitudinem augere vellet: sed patris temeritatem majori adhuc crimine incitavit, forsan ut hoc ipso facilitatis in calumniis fidem habendo pudorem ei incuteret, non minima tamen dedita opera, ut, si forte crederetur, ipsum cum tota regia malis exagitaret. Dimisit enim quaternas literas, in quibus significabat, "nihil "opus esse tormentis, neque procedendum ul- "terius, quippe quod ipse insidias fecerit, & "quidem socio Pherora & regiorum amico- *Conjurationis socios indicat, viros regi fidissimos.* "rum fidissimis; Salomen quoque ad se ve- "nisse noctu & secum per vim concubuisse: "atque omnium conatus eo tendere, ut regem "de medio tollerent, atque ita perpetuo me- "tu liberarentur". Inter cæteros etiam accusabantur Ptolemæus & Sapinnius, qui regi fidelissimi habiti sunt. Quid enim multis? haud aliter ac si rabies eos occupasset, in se invicem efferabantur qui aliquando fuerant amicissimi, cum neque sui defendendi neque alios refellendi, ad veritatem patefaciendam, locum haberent, sed omnes nullo judicio neci darentur. atque dum alii vincula, alii necem, vel eorundem exspectationem deferent, solitudo & mœstitia, pro præteriti temporis felicitate, regiam complebant. Itaque tota Herodis vita ei erat acerba, ut qui *perpetuo* turbaretur, &, quod nemini se auderet credere, tristi futuri exspectatione cruciaretur. Quinimo frequenter animo suo persuadebat, invadi se à filio, & eum stricto gladio astare. adeo ut, dum in ea cogitatione dies noctesque versatur, non secus ac furiosus & mente captus baccharetur. Atque ita quidem ille se habebat.

Herodem vitæ tædet.

XII. *Archelaus astute agit, ut Alexandrum patri reconciliet.*

6. Ubi autem ista de Herode intellexit Archelaus Cappadocum rex, & de filia & de adolescente sollicitus, amicique vicem dolens qui in tantas inciderit turbas, *Hierosolyma* profectus est de industria ut res componeret. Cumque eum *sicut audiverat* affectum inveniisset, tempori nequaquam congruere existimavit, ut eum reprehenderet aut temeritatis argueret. fore enim ut ille æger animi irritaretur, & quo majori studio semet excusaret ira vehementiori exardesceret. Quapropter alia via aggressus est ad ea quæ tam male ceciderant emendanda, adolescenti quidem succensendo, & Herodem hominem æquum esse pronunciando, qui nihil temere feciisset. atque illud insuper adjecit, se filiæ suæ & Alexandri matrimonium dissoluturum, ac ne filiæ quidem jure parsurum esse, si quid ea sciret quod Herodi non indicasset. Rex autem ubi Archelaum (quem sibi adversaturum putabat) à se stare vidit, suique in gratiam tantam præ se ferre iracundiam, aliquan-

ε'. Τούτοις ὁ Ἡρῴδης, καὶ πλέα φαρμακῶν αὐτὸς ἑαυτοῦ ζητεῖν οὐχ εὑρέθη, [a] τῷ δ' ὑποβολιμαίῳ τῶν κακῶν Ἀλέξανδρος οὐκ φιλονεικίας ὑπερῤῥῶσαι θέλων, εἰς μὲν ἄρνησιν οὐκ ἐτράπετο· μετῆκε δὲ τῷ προπέτειαν τοῦ πατρὸς ἁμαρτίᾳ μείζονι, τάχα δὲ καὶ ἀφ' τούτου δυσωπῆσαι βουλόμενος τὸ περὶς τὰς ἀφορολὰς ἕτοιμον, οὐχ ἥκιστα δὲ εἰ καὶ ἔτυχεν πιστευθεὶς κακοῦ αὐτὸν καὶ πᾶσαν τὴν βασιλείαν προκρημένου. γράμματα γὰρ γράψας ὁ βίβλοις τέτταρσιν ἀπέστειλεν, ὡς οὐδὲν δεῖ βασανίζειν, οὐδὲ περαιτέρω χωρεῖν, γενέσθαι γὰρ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ ταύτης συλλαμβάνειν τόν τε Φερώραν καὶ τοὺς πιστοτάτους ἀπ' τῶν φίλων, Σαλώμῃ δὲ καὶ νύκτωρ ἐπεισελθεῖσαι [c] ἄκοντι μιγῆναι· καὶ πάντας ὅτι ταὐτὸν ἥκειν, τὸ ῥᾷστον ἐκείνου ἐκποδὼν ποιησαμένους, ἄδειαν τῆς ἀεὶ προσδοκίας ἔχειν. ἐν τούτοις καὶ Πτολεμαῖος διεβέβλητο καὶ [d] Σαπίννιος, οἱ πιστότατοι τῷ βασιλεῖ. [e] καὶ τί γὰρ ἢ καθάπαξ λύττης πολὺς ἐμπεσούσης κατ' ἀλλήλων οἱ πάλαι φίλτατοι τεθείωντο, μήτ' ἀπολογίας μήτ' ἐλέγχου τόπον ἐῶσι ἀληθείας ἐχόντων, ἀλλ' ἀεὶ γινομένης ἀκρίτου τινὸς εἰς ἅπαντας ἀπωλείας. καὶ τῶν μὲν δεσμὰ, τῶν δὲ [f] θάνατον, τῶν δὲ τὸ ταῦτα μέλλειν ἐπ' αὐτοῖς ὀδυρομένων, ἡσυχία τε καὶ κατήφεια τὸ βασίλειον ἀπεκόσμει τῆς πρώην εὐδαιμονίας. καὶ χαλεπὸς ἦν Ἡρῴδῃ πᾶς ὁ βίος ἐκτεταραγμένῳ, καὶ τὸ μηδενὶ πιστεύειν μέγα τῆς προσδοκίας κολαστήριον ἔχοντι. πολλάκις γοῦν ὡς ἐπανιστάμενον αὐτῷ τὸν υἱὸν, ἢ καὶ ξιφήρη παρεστῶτα ἀφ' φυλακίας ἐλάμβανεν. ὕπνος ἡ ψυχὴ, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς τούτῳ γινομένη, πάθος ἀνεμάξατο μανίας καὶ ἀγνοίας οὐκ ἧττον. ᾗ καὶ μὴ πρὸς ἐκεῖνον εἶχεν ὅπως.

ς'. Ἀρχέλαος δὲ ὁ τῆς Καππαδόκων βασιλεύς, [b] ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ τὸν Ἡρῴδην, ἀγανιῶν τε ὑπὲρ τοῦ γαμβροῦ καὶ τῇ νεανίσκῳ, καὶ συναλγῶν ἀνδρὶ φίλῳ τῆς ἐπὶ τοσόνδε ταραχῆς, ἦκεν οὐκ εἰς παέργῳ θέμενος τὰ πράγματα. καὶ καταλαβὼν ὅπως ἔχοντα, τὸ μὲν ὑπιπμᾶν ἢ φᾶναι γενέσθαι τι προπετὲς αὐτῷ τελέως ἀνοίκτον εἰς τὸν χειρὸν ἠγήσατο. φιλονεικήσειν γὰρ κεκακωμένον, καὶ μᾶλλον ἀπολογεῖσθαι ἀπεύδοντα πλείονος ὀργῆς ἀναπλησθήσεσθαι. [h] μετῆλθε δὲ τάξιν ἑτέραν τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἠτυχημένων, ὀργιζόμενος τῷ νεανίσκῳ, καὶ κεῖνον ὑπειρῆ λέγων, τῷ μηδὲν ἐκ προπετείας ἐργάσασθαι. τόν τε γάμον ἀφαλύσειν ἔφη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ μηδ' ἂν τῆς γαμετῆς φείσασθαι [i] δικαίως εἴ τι συνῄδειν τούτῳ ἁμαρτάνουσαν. τοιαῦτα δ' ὄντος [k] Ἀρχελάου ἐς προσδοκίαν [l] ὧν ὁ Ἡρῴδης ᾔει, [m] ὃ δὲ πλέον ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ὀργὴν ὑποδεχομένου, μελέπιπλεν

a Διὰ ἢ τῶν κακῶν ὑπερβολὴν ὁ Ἀλέξανδρος φιλονείκως ἀφαιρεθεὶς τὴν βουλὴν ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθροὺς, ἵν' αὐτῷ συναπόλωνται, γράμματα ἔπεμψε τῷ πατρὶ Zonar. b Καππαδοκίας Busb. c Ita lego. ἀκοντι in libris Editis & plerisque MSS. αὐτῷ μιγῆναι ἄκοντι Busb. αὐτῷ μιγῆναι τῇ ἄκοντι Zonar. d Σαπίνιος Busb. Σαπήνιος Gall. in Epiphanii versione Sapphinius. e Ita legendum censui, prout p. 730. v. 37. τῇ τί γὰ ἀ in Editis & MSS. plenius τῇ τί γὰ ἄλλο ἤ, quid enim aliud nisi, vel quid enim aliud quam. f Θάνατος in libris. g Illud ὡς abest Hen. & Vat. h Μετῆλθε δ' ἑτέραν Busb. i Δικαίως abest Vat. & Busb. k Ἀρχελάου reposui è Cod. Busb. & Vet. Interpr. l Ἧ Ἡρῴδης Vat. ὧν ὁ Ἡρῴδης Hen. à pr. m. m Τὸ δὲ πλέον ἐπ' αὐτῷ Vat. Ita interpretatur Epiphanius, ac si legisset τὸ πλέον αὐτῷ.

a Ita

πιπλεν ὁ βασιλεὺς τ χαλεπότητος, καὶ λαβὼν ὀκ ἔ δικάιᾳ δοκεῖν τὰ πεπραγμένα πεποιηκέναι, κ᾽ μικρὸν εἰς τὸ ἔ πατρὸς ἀνιμεθίσατο πάθος. [a] οἰκτρὸς δὲ ἦν ὁ ἀμφοτέρως, ὅτε μὲν ἀπελύοντο τινὲς ταὶς ἔ νεανίσκυ ἀλαζονείαις εἰς ὀργὴν ἐκπαροξυνόμενος, ἐπειδὴ δὲ Ἀρχέλαος συγκατηγόρει, τρὸς δάκρυα καὶ λύπην ὁλκ ἀπαθῆ μεθιστάμενος· ἐδεῖτο γὰρ ἐκείνυ μήτε ἀλγῦναι τ γάμον, ὀργῆς τε ἔλαττον ἔχειν, ἐφ᾽ οἷς ὁ νεανίσκος ἠδίκησεν. Ἀρχέλαος δὲ, ὡς ἀλαζόνα ὀπτεκέτερον, εἰς τε τὺς φίλυς μετέφερεν ταὶς ἀλαζονείαις, ἐκείνων εἰ) λέγων νέον ὄντα καὶ κακοηθείας ἀναίσθητον ἀλαφθῆραι· τόν τε ἀδελφὸν αὐτῷ μᾶλλον εἰς ὑποψίαν καθίστη. ἔ γὰ Ἡρώδυ χαλεπῶς καὶ τρὸς τ Φερώραν ἔχοντος, ὁ μὲν ἀπειρία ἔ διαλλάξαντος, Ἀρχέλαον ὁρῶν μάλιστα δυνάμενον, αὐτὸς τυχὼν τρὸς ἐκεῖνον ἐτράπετο μελανείμων, καὶ πάντα τὰ σημεῖα τ μὴ μικρὰν ἀπωλείας ἔχων. Ἀρχέλαός τε ὕτε ὑποδεξάμενος τ ἔντευξιν, ὅτ᾽ ἔφη δυνατὸς εἰ) ταχὺ μεταπείθειν ὅτας ἔχοντα τ βασιλέα· βέλτιον δὲ εἰ) αὐτῷ τρεσπέναι καὶ δεῖσθαι, τ πάντων αἴτιον αὐτὸν ὁμολογῆντα. [b] ἀφελήσῃ γὰ ὅτως ἔ θυμῷ τὸ τρεπτὸν, αὐτὸς δὲ [c] συλλήψεσθαι παρών. ζῶντα δὲ [d] πειθηνίος αὐτῷ, σὺν ἀμφοτέροις λῦ διαπεπραγμένον. αἵ τε διαβολαὶ τῶν δόξαι ἀφῄρηντο ἔ νεανίσκυ, καὶ Φερώρᾳ Ἀρχέλαος διαλλάξας, ὅτως εἰς Καππαδοκίαν ἀπῆλθε, κεχαρισμένος, ὡς ὐκ ἄλλος ὁ τῇ τότε τρεπτάσῃ τ χαρᾶς, Ἡρώδυ γενόμενος. ὅθεν καὶ δώρεις αὐτὸν ἐτίμησε πολυτελεστάτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις [e] μεγαλοφρεπὴς ὁ τοῖς μάλιστα φίλτατον ἡγησάμενος. ἐποιήσατο δὲ ᾗ σωθῆκας εἰς Ῥώμην ἐλθεῖν, ἐπειδὴ τρὸς τύτων ἐγκαλεῖ Καίσαρι, καὶ μέχρις Ἀντιοχείας ὅτι τὸ αὐτὸ παῆλθον. ἐκεῖ καὶ ⓣ ἡγεμονία Συρίας [f] Τίτιον, ἐκ διαφορᾶς Ἀρχελάῳ κακῶς ἔχοντα, διήλλαξεν Ἡρώδης, καὶ πάλιν εἰς Ἰουδαίαν ὑποστρέφει.

tulum de acerbitate ſua remiſit, & dum putaret jure facta videri quæ feciſſet, paulatim animum paternum induit. Jamque in utramque partem miſerandus erat. cum quidem nonnulli conjectas in Alexandrum calumnias refellebant, turbabatur; cum vero Herodem defendebat Archelaus, ad fletum convertebatur, graviterque dolore affectus erat: eò uſque ut eum oraverit, ne connubium diſſolveret, neque adeo juveni ob maleficia iraſceretur. Itaque ubi paulo æquiorem factum vidit Archelaus, vertit in amicos calumnias, ab iis dicens corruptum Alexandrum, qui juvenis eſſet, neque malitiam ſentiret: & ſuſpicionem etiam magis in *regis* fratrem detorſit. nam cum Pheroras etiam in Herodis indignationem incurriſſet, ille, cum neminem haberet per quem cum rege in gratiam redire poſſet, videns magnam eſſe Archelai auctoritatem, eum adiit atratus, omniaque ſigna de ſalute deſperantis præ ſe ferens. Tum Archelaus ſupplicis preces admiſit, fieri tamen poſſe negavit, ut tantam regis iram cito reſtingueret; proinde præſtare, ut ipſe ab illo veniam peteret, ſeque totius mali auctorem eſſe confiteretur. ita enim ipſum immodicam *regis* iram diminuturum, ſe vero tum in auxilium commode adfuturum. Cum autem hæc ei perſuaſiſſet, perfecit ut pax utrique componeretur. atque ita juvenis præter opinionem crimine ſublevatus eſt, & Pheroram Herodi reconciliavit: deinde ſe in Cappadociam recepit, Herodi ut temporibus illis gratior quam quiſquam alius. adeo ut eum muneribus pretioſiſſimis honoraverit Herodes, & in aliis magnificus fuerit, eumque pro ſummo amico habuerit. Pepigit etiam iturum ſe Romam, quoniam de ſuis negotiis ad Cæſarem ſcripſiſſet: iveruntq; una Antiochiam uſq;. & litem ibi compoſuit Herodes inter Archelaum & Titium Syriæ *præſidem; atq; ita in Judæam reverſus eſt.

Archelaus in Herodis amicos Alexandri crimina transfert.

Herodes cum Alexandro & Pherora redit in gratiam.

Herodes comitatur Archelaum Antiochiam uſque, & lites componit inter Archelaum & Titium.

ΚΕΦ. ϑ΄.

CAP. IX.

XIII.

Περὶ ἀποστάσεως τῶν Τραχωνιτῶν. ὡς Ἡρώδης κατηγόρησεν ὁ Σύλλαιος πρὸς Καίσαρα· καὶ ὡς, Καίσαρος ὀργιζομένυ, Ἡρώδης τὰς αἰτίας ἀπελύσατο διὰ Νικολάυ.

De Trachonitarum defectione. Quomodo Syllæus Herodem apud Cæſarem accuſavit: atque Cæſare irato Herodes ope Nicolai crimina diluit.

ΓΕνομένῳ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ, κἀκεῖθεν ἐπανήκοντι, συνέστη πόλεμος τρὸς τὺς Ἄραβας, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ⓐ κατοικῦντες τὸν Τραχῶνα, Καίσαρος ἀφελομένυ Ζηνόδωρον καὶ τρεσθέντος Ἡρώδῃ τὸν χῶρον, λῃστεύειν μὲν ὐκ εἶχον ἐξυσίαν ἔτι, γεωργεῖν δὲ καὶ ζῆν ἡμέρως ἠναγκάζοντο. [g] τῦτο δ᾽ οὖν ἐκείνοις ὐχ αἱρετὸν, ὐδὲ λυσιτέλειαν ἔφερεν ἡ γῆ πονύντων. ὅμως δὲ [h] κατ᾽ ἀρχὰς μὲν, ὐκ ὀπτρέπουλος τῇ βασιλέως, ἀπέχοντο τῶν εἰς τὺς τρυοίκυς ἀδικημάτων. καὶ πολλὴ ἀλλ᾽ τῦτο ἦν εὐδοξία τῆς ὀπιμελείας Ἡρώδυ. πλὴν

POſtquam autem Romam ivit, & inde revenit, bellum ortum eſt adverſus Arabas ob hujuſmodi cauſam. Incolæ Trachonis, poſtquam Cæſar eam regionem, Zenodoro ademptam, Herodi attribuerat, amplius quidem latrocinari nequibant, terram vero colere & quiete vivere cogebantur; id quod eis parum placebat, † nec admodum idoneum agriculturæ ſolum *habebant*. veruntamen à principio, rege eos coërcente, finitimos nullis laceſſebant injuriis. qua ex re Herodes magnam diligentiæ laudem adeptus eſt. Illo autem

Trachonitarum rebellio, ejuſque cauſæ.

a Ita lego cum *Cod. Busb.* οἰκτρὸς in *reliquis*. b In *Editis Aliiſque* ὠφελήσῃ. veteri mendo, quod & codices obſedit *Epiphanii* qui vertit, *quia prodeſſent hæc ad ejus indignationem mitigandam.* Verum cum ἀφελεῖν habeat *Busb.* ἀφελήσειν repoſui, prout legendum eſſe docuit *Cotelerius* in *Notis* ad *Monumenta Eccl. Gr.* Vol. 2. p. 578. Μαλάξαι γὰρ ἔστι τὸ σκληρὸν τ ὀργῆς *Zonar.* c Ita *Busb. Gall. Hen.* & *Zonar.* συνήψεσθαι in *Editis*, nullo plane ſenſu. d Πειθόντος ἦ τῷ Φερώρᾳ *Busb.* e Ita cum *Cotelerio* in *Notis* ad *Mon. Eccl. Gr.* vol. 2. p. 634. μεγαλοπρεπῶς in *libris* omnibus. *& omnibus magnifice ditavit* in verſione *Epiphanii.* f Ita reſcripſi, prout exſtat in *Cod. Mediceo* & pleriſque *Epiphanii* libris *MSS.* atque apud *Strabonem*, l. 16. p. 515. Τίτιον in *Editis Aliiſque.* quod male ſe habere poſt *Cæſaubonum* (in *Exercitt.* p. 136.) contra *Montacutium* (in *Apparatu*, p 154.) oſtendit *Ill. Card. Noriſius* in *Cenotaphiis Piſanis*, pag. 206. &c. g Τὸ δ᾽ ἦν *Busb.* & *Vat.* h Διὰ δὲ ⓣ βασιλέως *Busb.* * Procuratorem, *Epiphan.* † Neque terra reſpondebat laboribus, *Gelen.*

a Ita

autem Romam profecto, cum & puerum Alexandrum accuſabat, & Antipatrum ſuum filium commendaturus Cæſarem adibat, Trachonis incolæ mortuum eſſe Herodem ſermonibus divulgarunt, rebellaruntque, & iterum finitimum agrum, ut ante conſueverant, diripere & vaſtare cœperunt. At tum regii duces, abſente ipſo, eos domuerunt. Cæterum fuerunt circiter quadraginta latronum principes, qui, captorum exemplo territi, ex iis finibus ceſſerunt, ſeque in Arabiam receperunt, & à Syllæo, poſtquam is à Salomes conjugio aberraverat, accepti ſunt, qui eis locum munitum dedit : qua habitatione uſi, cœperunt non ſolum Judæam incurſare, verumetiam univerſam Cœlen-Syriam, receptum & præſidium maleficis ſceleratiſque præſtante Syllæo. Herodes autem, Roma reverſus, comperit eos gravia damna ſuis intuliſſe: & quoniam latronibus ipſis potiri nequibat, quippe ſecuritate ex Arabum tutela fretis, eas contumelias ægre ferens, Trachonem obiit, & latronum conſanguineos necavit. Ea res, quam pro gravi injuria habuerunt, tanto reddidit irritatiores, præſertim quod legem habebant, quæ ſuorum interfectores omnibus modis ulciſci juberet: adeo ut, quicunque tandem ſequuturus eſſet eventus, ex univerſa Herodis ditione prædas agere eamque diripere non ceſſarint. Ille vero, hac de re loquutus cum Saturnino & Volumnio, Cæſarianis ducibus, latrones ad ſupplicium depopoſcit. Quamobrem latrones ſeipſos magis etiam confirmare, & numero aucti omnia perdere, loca pagoſque Herodiani regni vaſtando, hominesque quos ceperant interficiendo: adeo ut hujuſmodi incurſiones bellicis ſimiles eſſent. homines enim jam circiter mille erant. Quam rem moleſte ferens Herodes latrones depoſcebat, & ſexaginta talenta exigebat, quæ Obodæ per manus Syllæi mutua dederat, quorumque dies tranſacta jam erat. At Syllæus, qui Oboda rejecto omnia regebat, negare in Arabia eſſe latrones, & pecuniæ ſolutionem differre : qua de re coram Saturnino & Volumnio, qui tum Syriæ * præeſſent, diſceptatum eſt. Tandem vero, illis ita decernentibus, convenit, Herodi intra dies triginta pecuniam ſolutum iri, & utrumque alterius homines redditurum, quos in ſuo regno haberet. Atque Herodes quidem neminem omnino Arabem habere compertus eſt, neque ob maleficium, neque ob aliam cauſam : at Arabes convicti ſunt habere in ſuis finibus latrones.

Latrones à Syllæo recepti.

Eos ad ſupplicium depoſcit Herodes.

XIV. *Syllæus, cum promiſſis non ſteriſſet, Romam proficiſcitur.*

2. Cæterum cum jam elapſa eſſet dies præſtituta, Syllæus, antequam aliquid eorum quæ debebat feciſſet, Romam profectus eſt. Herodes vero exſequebatur redditionem pecuniarum & latronum qui apud Arabas erant, Sa-

σαντος δὲ εἰς τὴν Ρώμην, ὅτι καὶ ὁ παῖδὸς Αλεξάνδρου κατηγόρει, καὶ ὡς Ἀντίπατρον τὸν ἑαυτοῦ παρελήλυθει Καίσαρει, λόγοι ὡς [a] ὀπολωλὼς εἴη. Ἀφαστιέργοντες ⓘ τὸν Τραχῶνα νεμόμενοι, τῆς τε ἀρχῆς ἀπέστησαν, καὶ πάλιν ὅθεν τὰ σεσῶθαι τοὺς πλησιοχώρους [b] ἀδικεῖν ἐτρέποντο. τότε μὲν οὖν αὐτοὺς οἱ στρατηγοὶ τοῦ βασιλέως ὄντος, ἐχειρώσαντο. [c] εἰσὶ τετταράκοντα δέ τινες ἀρχιληϊσταί, κατ' ἀρχὰς τοῦ ἡλικότων, ἐξέλιπον μὲν τὴν χώραν, εἰς δὲ τὴν Αραβίαν ἀφορμήσαντες, Συλλαίου δεξαμένου μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Σαλώμης γάμου, τόπον τε ἔρυμνον ἐκεῖνος δίντος, ᾤκησαν· καὶ κατατρέχοντες οὐ μόνον τὴν Ιουδαίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Κοίλην Συρίαν ἅπασαν ἐλπίζοντο, παρέχοντος ὁρμητήριον τοῦ Συλλαίου, καὶ κακῶς [d] ποιοῦσιν ἄδειαν. Ηρώδης δὲ, ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἔγνω πολλὰ τῶν οἰκείων αὐτῷ κεκακωμένα· καὶ τοῦ μὴ λῃστῶν ἐγκρατὴς οὐ δυνάμενος γενέσθαι διὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἣν οἱ τοῦ Αραβῶν πεποίησαντο, χαλεπῶς δὲ ἔχων αὐτὸς τὰ ἀδικήματων, [e] ἐπελθὼν τὸν Τραχῶνα, τοὺς οἰκείους αὐτοῦ ἀπέσφαξεν. ὑπὸ τοῦτο ἐκεῖνοι καὶ μᾶλλον τοὺς ὀργὰς ὧν [f] ἐπεπόνθεισαν, ὄντος αὐτοῖς καὶ νόμου πάντα τρόπον [g] ἐκδιέναι τοὺς τῶν οἰκείων φονεῖς, ἀνυποπτήτους τοῦ Ηρώδου πᾶσαν ἅρπαγὴν καὶ φόρτους διετέλουν. ὁ δὲ διαλεγόμενος περὶ τούτων τοῖς Καίσαρος ἡγεμόσιν Σατορνίνῳ τε καὶ Οὐολομνίῳ, [h] ὅπως κολάσει τοὺς λῃστὰς ἐξαιτούμενος. ὅθεν ἔτι καὶ μᾶλλον ἰσχυρὸς ἐγένοντο, πλείους μὲν ἐγίνοντο, πάντα δὲ ἐταράττον ἐπαναστάσει τοῦ Ηρώδου βασιλείας χωρία καὶ κώμας πορθοῦντες, καὶ τοὺς λαμβανομένους τῶν ἀνθρώπων [i] διεσφάττοντες, ὡς ἐν πολέμῳ τινὶ ἀδικίαν ἐσομένην. ἐγεγόνεισαν γὰρ ἤδη περὶ χιλίους· ἐφ' οἷς ἀχθόμενος Ηρώδης, τούς τε λῃστὰς ἐζήτει, καὶ χρέος ὁ παρὰ Συλλαίου δωρεισας ἐτυχεν Οβόδα, τάλαντα [k] ἑξήκοντα, παρημέρου αὐτοῦ τῆς προθεσμίας, ἀπολαβεῖν ἠξίου. Σύλλαιος δὲ τοῦ μὲν Οβόδου παρεωσάμενος, αὐτὸς δὲ ἅπαντα διοικῶν, τούς τε λῃστὰς ἔξαρνος ἦν μὴ εἶναι τοῦ Αραβίου ἔθνους, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ἀνεβάλλετο, περὶ ὧν ὅτι τε Σατορνίνου καὶ Οὐολομνίου τοῦ Συρίας ὑπατευόντων, ἐγένοντο λόγοι. τέλος δὲ [l] συνέθεντο δι' ἐκείνων σφίσι τριάκοντα ἡμερῶν τριάκοντα, τὰ τε χρήματα τοῦ Ηρώδου ἀπολαβεῖν, [m] καὶ τοὺς ἀλλήλων οἰκέτας τῆ βασιλείᾳ. καὶ ὧδε μὲν Ηρώδη, τοῦ Αραβῶν ὑδεὶς εὑρεθῆ ὁ συνὼν, ὅτι ἐπ' ἀδικίᾳ, ὅτι κατ' ἄλλον τρόπον· ⓘ δ' Αραβες ἠλέγχοντο τοὺς λῃστὰς παρ' αὐτοῖς ἔχειν.

β'. Διελθούσης δὲ τοῦ προθεσμίας ὁ Σύλλαιος, ὑ- ιδ'. δὲν τῶν δικαίων [n] πεποιηκὼς, εἰς Ρώμην ἀνέρχεται. ῥᾳσια δὲ τοῦ χρημάτων καὶ τοῦ παρ' ἐκείνοις λῃστῶν Ηρώδης ἐποιεῖτο, καὶ τοῦ περὶ τὸν Σατορνίνον καὶ Οὐο-

a Ita reſcripſi è *Cod. Gall.* cum ὀπολωλὸς & mox ἡμόρφους antea editum eſſet. διὸδη λόγος ὡς ὀπολωλὸς εἴη. διαπαρέντες δὲ οἱ τοῦ Τρ. *Busb.* b Ηδικων pro ἀδικεῖν ἐτρέποντο in *Cod Busb.* ἐτράποντο *Gall.* c Aliud quiddam in ſuo codice habuiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit. *ex quibus* XL. *principes latronum cum cognatione ſua à Trachone provirc.* d Ποιοῦντος *Vat. & Hen.* à pr. m. e Επαφελθὼν *Busb.* f Επεποίηνται ἠτιδίωται *Busb.* g Ita cum *Cod. Busb.* ἐκτεῖναι in *Editis Aliiſque.* h Eo plane modo *Vat.* τὸν ἐπὶ κελ. in *reliquis.* i Απεφάττοντες *Busb.* ἀπεφαττον *Vat.* k Πεντηκόντα *Busb.* non ita in *cæteris*, aut in *Epiphanii* libris. l Συνέθεντο *Vat. & Hen.* à prima manu. m Καὶ τὰς ἀλλήλων ἑκατέρᾳ ἀπολαβεῖν τῇ βασιλείᾳ *Busb.* quo ſane modo legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *& eos qui de utroque regno auſugiſſent invicem reddere.* n Πεπονηκὼς, ἀλλ' εἰς P. *Busb.* * *Sc.* non æquata poteſtate & imperio. cum Saturninus id temporis eſſet Legatus Proprætor Syriæ, Volumnius vero tantum Procurator ejuſdem provinciæ, ut oſtendit *Noriſius* in *Cenotaph. Piſ.* p. 206. & *Pagi* ad *Ann. Baronii*, p. 30.

Οὐολύμνιον ὑπιτρεπόντων ἀγνωμονῆσαι, [a] ἐπεξίεναι. γραπάν τε ἔχων, προσήγαγεν εἰς τὴν Ἀραβίαν, τρισὶν ἡμέραις ἐπὶ καθημένοις ἀφανύσας. καὶ νομίσας ὑπὲρ τοῦ φρουρίου τοῦ τοὺς λῃστὰς ἔχοντας, [b] αἱρεῖ μὲν ἐξ ἐφόδου πάντας αὐτούς, κατασκάπτει δὲ τὸ χωρίον, [c] Ραεπὰ καλούμενον· τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν ἐλυμήνατο. συνεσταμένων δὲ τῶν Ἀράβων ἡγουμένου Ναχέβου, μάχη γίνεται· καθ' ἣν ὀλίγοι μὲν [d] τῶν Ηρῴδου, Ναχέβου δὲ ὁ τῶν Ἀράβων στρατηγὸς, καὶ περὶ εἴκοσι πέντε τῶν σὺν αὐτῷ πίπτουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι πρὸς φυγὴν ἐτράποντο. πυθόμενος δὲ τοῦτο, χιλίους [e] Ἰδουμαίων ὑπὸ τῇ Τραχωνίτιδι κατοικίσας, [f] ἦρχε λῃστὰς τοὺς ἐκεῖ· καὶ περὶ τούτων τοῖς ἡγεμόσιν ἔπεμπεν εἰς Φοινίκην οὖσιν, δηλώσοντας ὅτι μηδὲν πλέον ἢν ἀγνωμονοῦντας ἐπεξελθεῖν ἔδει τοὺς Ἄραβας αὐτῷ πρέποντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι πολυπραγμονοῦντες εὕρισκον οὐ ψευδόμενον.

turnino & Volumnio permittentibus ut contumaces etiam armis perſequeretur. Atque exercitum habens in Arabiam eum duxit, ſeptem manſiones triduo emenſus. Et poſtquam ad præſidium, quod latrones habebat, pervenit, omnes primo impetu cepit, & locum *munitum*, qui Raëpta vocabatur, complanavit: aliorum vero nihil violavit. Cumque latronibus Arabes, Nacebo duce, ſubſidio veniſſent, prælium committitur: in quo pauci quidem ex Herodianis *deſiderati ſunt*, Arabum vero dux Nacebus una cum ſuorum circiter viginti quinque ceciderunt: reliqui in fugam compulſi ſunt. Iſto autem de illis ſumpto ſupplicio, cum tria Idumæorum millia in Trachonitidem deportaſſet, regionis illius latrones coërcuit: totaque de re literas dedit ad duces qui erant in Phœnicia, quibus eos certiores fecit, quod nihil amplius, quam in contumaces Arabes *fieri* oportebat, ab eo actum fuiſſet. Et iſta quidem illi, cum in ea diligenter inquirerent, vera eſſe comperiebant.

Herodis expeditio in Arabiam.

ιε'. γ'. Ἀγγελοι δὲ Συλλαίῳ καταχήσαντες, εἰς Ρώμην τὰ πεπραγμένα διεσάφουν, εἰς μεῖζον ὡς εἶχος ἕκαστον τῶν γενόντων αἴροντες. ὁ δὲ ἤδη μὲν ἐπιφανὴς ἐπὶ Καίσαρι, τότε δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ἀναστρεφόμενος, ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς μεταμφιέννυται μέλαιναν ἐσθῆτα, ἣ παρελθὼν ἔλεγεν [g] ὡς αὐτὸν, ὅτι πολέμῳ τὰ [h] περὶ τὴν Ἀραβίαν ἐπὶ κακῷ κεκακωμένα, [i] καὶ πᾶσα ἀνάστατος ἡ βασιλεία στρατιᾷ πορθήσαντος αὐτῷ Ηρῴδου. [k] δακρύων δὲ, πεντακοσίους μὲν ὅτι διχιλίοις Ἀράβων ἀπολωλέναι τοὺς πρώτους ἔλεγεν, ἀνηρῆσθαι δὲ [l] ἐν τῷ στρατηγὸν αὐτῶν Ναχέβον, οἰκεῖον αὑτῷ καὶ συγγενῆ, πλοῦτον δὲ διηρπάσθαι τὸν τῶν Ραεπηνῶν. καταφρονηθεὶς δὲ τῷ Ὀβόδᾳ, ὑπὸ ἀθυμίας οὐκ ἀρκέσαντα τῷ πολέμῳ, διὰ τὸ μήτ' αὐτὸν, μήτε τὴν Ἀραβικὴν δύναμιν παρεῖναι. τοιαῦτα δὲ Συλλαίου λέγοντος, καὶ προσθέντος ὅτι φόνους, ὡς ὑφ' ἂν αὐτὸς [m] ἀπέλθοι τὴν χώραν μὴ πεπιστευκὼς ὅτι Καίσαρι μέλοι τὴν εἰρήνην ἅπασιν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, μηδ' εἰ παρὼν ἐτύγχανεν ἐκεῖ λυσιτελῆ ποιῆσαι τὸν πόλεμον Ηρῴδῃ, παροξυνθεὶς ὅτι τοῖς λεγομένοις ὁ Καῖσαρ, ἀνέκειτο τὴν Ηρῴδου τοὺς παρόντας, καὶ τὴν ἰδίαν τοὺς [n] ἀπὸ Συρίας ἥκοντας, αὐτὸ μόνον, εἰ τὴν στρατιὰν Ηρῴδης [o] καταγοι. τὴν δὲ τοῦτο μὲ αὐτὸ λέγειν ἀνάγκην ἐχόντων, τὸ δὲ ἐφ' ὅτῳ καὶ πῶς ἂν ἀκούοντος, ὀργή τε μείζων ἐγίνετο τῷ Καίσαρι, καὶ γράφει πρὸς τὸν Ηρῴδην, ταῦτα ἄλλα χαλεπῶς, καὶ τοῦτο τὸ ὑβριστικώτατον ὅ κεφάλαιον, "ὅτι πάλαι χρώμενος "αὐτῷ φίλῳ, νῦν ὑπηκόῳ χρήσῃ." γράφει δὲ καὶ Σύλλαιος ὑπὲρ τούτων τοῖς Ἄραψιν. οἱ δὲ ἐπαρθέντες ὅτε τὴν λῃστῶν ὅσοι διέφυγον ἐξεδίδοσαν, ὅτε τὰ χρήματα [p] διελύοντο, νομάς τε ἃς ἐκεῖνα μισθωσάμενοι διακατεῖχον, ἀμοιβὰς ἐχρῶντο, πεπαυμένου δὲ τὴν Ἰουδαίων βασιλέως διὰ τὸν ὀργὸν τὸν Καίσαρος. ὑβρίσθηται δὲ τῷ χαρῷ καὶ οἱ τὸν Τραχωνίτην ἔχοντες, τῆς τῶν [q] Ἰδουμαίων φρουρᾶς

XV. *Syllæus Herodem apud Cæſarem accuſat.*

3. Nuncii autem Romam celeriter ad Syllæum res geſtas pertulerunt, &, ut fere fit, ſingulas in majus auxerunt. Ille vero, qui jam id conſequutus erat ut Cæſari innoteſceret, & forte tum circa palatium erat, his auditis, confeſtim mutata veſte pullatus Cæſari indicatum ibat: Arabiam bello eſſe vexatam, & univerſum regis exercitum everſum ab Herode, qui regionem vaſtaverat. Ad hæc lachrymans querebatur, duo millia quingentos Arabiæ primarios cecidiſſe; eorumque ducem Nacebum occubuiſſe, amicum cognatumque ſuum: direptaſque divitias, quæ Raëptis eſſent, contempto Oboda ut ad bellum ſuſtinendum inferiore, quoniam nec ipſe Syllæus, nec Arabum exercitus adeſſet. Cum iſtiuſmodi verba faceret Syllæus, &, ut invidioſiorem redderet Herodem, illud etiam adjiceret, ſe eam profectionem ſuſcepturum non fuiſſe, niſi Cæſarem putaſſet daturum operam, ut cum omnibus omnes pacem haberent, neque, ſi ipſum ibi adeſſe contigiſſet, fauſtum Herodi bellum futurum fuiſſe; his verbis irritatus Cæſar, quæſivit ab Herodis amicis qui aderant, & à ſuis, qui ex Syria venerant, hoc ſolum, an Herodes exercitum duxiſſet. id quidem cum illi fateri neceſſe haberent, Cæſar vero quam ob cauſam & quo pacto non auſcultaret, cum ille magis ira exardeſcebat, tum ſcripſit acerbius Herodi, & inter alia, literarum ſumma hæc fuit, "Se eum aliquando in amicis habuiſſe, "nunc pro ſervo habiturum". Syllæus quoque ea de re ſcripſit ad Arabes. atque illi *literis ejus* elati neque prædones elapſos dedidere, neque pecuniam ſolverunt, inſuper & paſcuis, quæ Herodis erant & ipſi conduxerant, gratis utebantur, quoniam Judæorum rex eſſet Cæſaris ira dejectus. Item Trachonitæ, hanc occaſionem nacti, in Idumæorum præſidium conſurgunt,

Cæſar in Herodem irritatur.

Trachonitæ in eum inſurgunt.

[a] Τὰς Ἀραβίας poſt ἐπεξίεναι addit *Busb.* [b] Ita *Busb.* αἱρεῖ in *Editis Aliiſque.* [c] Ραπτα *Vat.* Ράπτα *Gall.* in *Epiphanii* libris *Repta.* [d] Illud τῶν inſertum dedi è *Cod. Busb.* [e] Ιδυμαίους *Busb.* [f] Ειρχε *Busb.* [g] Illa ὡς αὐτὸν deſunt *Busb.* [h] Κατὰ τὴν Ἀραβίαν *Busb.* [i] Καὶ πᾶσαν ἀνάστατον ἡ βασίλειον στρατιᾷ πορθήσαντος αὐτῷ Ηρῴδου in *Editis Aliiſque.* καὶ πᾶσαν ἀνάστατον ἡ βασίλειαν στρατιᾷ πορθήσαντος αὐτὴν Ηρῴδου *Vat.* unde reſcribere non dubitavi, καὶ π. ἀ. ἡ βασιλεία στρατιᾷ π. nec aliter, ut puto, legebat *Epiphanius*, qui vertit, *totumque regnum commotum ab Herodis exercitu fuiſſet.* [k] Δακρύων μὲν *Hen.* à prima manu. & *Vat.* qui mox μὲ poſt πεντακοσίους negligit. [l] Illud καὶ è *Cod. Vat.* & *Epiphan.* [m] Ita lego pro ἐπέλθοι, quod in *Editis* exſtat & *MSS.* in *Epiphanii* verſione, *quod nec ipſe rediret in provinciam, neque ſi præſens fuiſſet, commodum fuiſſet cum Herode bellum committere.* [n] Ita *Vat.* ἀπὸ Συρίας in *Editis Aliiſque.* [o] Καταγάγοι *Busb.* & *Baſ.* [p] Διελύτων *Busb. Hen.* & *Vat.* [q] Ἰδυμαίων *Busb.* & *Hen.* à pr. m. nec aliter *Epiphan.*

consurgunt, atque una cum Arabibus latrocinantes, qui Idumæorum agrum populabantur, non solum lucri sed etiam ultionis causa miris modis in eos sæviebant.

Legatos ad Cæsarem frustra mittit Herodes.

4. Herodes autem ista omnia ferre cogebatur, perdita, quam in Cæsare habuerat, fiducia, & animum multo quam ante demissiorem gerebat. nam *Cæsar* legationem missam ab Herode ob causæ suæ defensionem audire nolebat, eamque iterum venientem re infecta remisit. Itaque erat ex istis in magna solicitudine atque metu,& ei permolestus erat Syllæus, tum quod ei crederetur, tum quod Romæ esset, & eo tempore ad majora spiraret. Nam

Aretas Obodæ in Arabum regnum succedit.

Obodas quidem diem supremum obierat, Æneas vero, cognomento Aretas, Arabum imperium occupat. Cæterum Syllæus eum per calumnias deturbare, regnumque invadere nitebatur, magnas largitiones aulicis faciens, multasque Cæsari promittens. Aretæ quoque Cæsar succensebat, quod regnum usurpasset, neque prius ad se scripsisset. Verum & ille literas cum muneribus ad Cæsarem mittit, & in his auream coronam multa talenta pendentem : quibus in literis Syllæum accusabat, ut qui malus servus esset & Obodam veneno sustulisset, quo etiam vivo rerum dominus fuisset, dum & Arabum uxores adulteraret, & pecuniam mutuaretur, ut imperium sibimet vendicaret. Cæsar autem ne hos quidem *legatos*

Cæsar ei offensus.

audire dignatus est, sed nullo accepto dono remisit. Judææ vero & Arabiæ regna indies deterius se habebant, tam propter turbas, quibus agitabantur, quam quia nemo erat qui ei malo mederetur. Nam *duorum* regum alter nondum certo rex erat ; alter vero Herodes, quod semet vindicatum iverit,Cæsarem iratum habens, omnes contumelias perpeti cogebatur. Cum autem nullum finem videret malorum, qui eum circumsteterant, Romam iterum mittere decrevit, si quid æquius amicorum gratia & precibus apud Cæsarem posset obtinere.

Nicolaus Damascenus ad Cæsarem missus.

Atque istam quidem legationem suscepit Nicolaus Damascenus.

καπξαναςάντες, ὑ λησηείοις χρώμενοι μᾶ τ Αράβων, οἱ ἐλεπλάτυν τ ἐκείνων χώραν, ὐχ ᵃ ὅπι ὠφελείας μόνον, ἀλλὰ καὶ μνησικακίας χαλεπώτεροι τὰς ἀδικίας ὄντες.

δ'. Ηρώδης δὲ ζῶντα πάντα φέρων ἠνείχετο, μεταβεβληκυίας αὐτῷ τ παῤῥησίας, ὡ ἦν ἔχε ἀφ' Καίσαρα, ᵇ καὶ τὸ μεῖζον ἀφήρητο ᾧ φρονήματος. ὀδὲ γ πέμψαντος αὐᾦ πρεσβείαν ἀπολογησομένην ὁ Καῖσαρ ἠνέσχετο, πάλιν δὲ τὰς συνελθόντας ἀπράκτους ἀνέπεμψεν. ὡ δ' οὖν ὅπι τούτοις ἀθυμία καὶ δίκη, ὅ, τι Σύλλαος ὐ μετρίως ἐλύπει, πιστευθείς τι καὶ παρὼν ἐν τῇ Ρώμῃ, τότε δὲ καὶ μειζόνων ἀπόμβος. ὁ μὲν γ Οβόδας ἐτεθνήκει, πραλαμβάνει δὲ τὼ τ Αράβων ἀρχὼ Αἰνείας, ὁ μετονομασθεὶς Αρέτας. τοῦτον γ ἐπεχείρει ἀφανολαῖς παρασάμβος αὐτὸς ᶜ ἀναλαμβάνειν τὼ ἀρχὼ, χρήματα μὲν πολλὰ διδοὺς τοῖς πρὸ τὼ αὐλικῶ, πολλὰ δὲ Καίσαρι δώσειν ὑποχνύμενος. ὁ δὲ τῷ μὴ τ Αρέταν ὑπεύθυνα ποιήσειν αὐτῷ βασιλεύειν ὠργίζετο. πέμπει δὲ κἀκεῖνος ὑπόλωὼ καὶ δῶρα τῷ Καίσαρι, στέφανόν τε χρυσῆν ἀπὸ πολλῶν ταλάντων. ἡ δὲ ὑπόλη κατηγόρει Σύλλαιον ὅτα πονηρὸν ὄλον, Οβόδαν τε φαρμάκοις ἀφθεῖραι, καὶ ζῶντος ἔτι κρατεῖν αὐτόν, τάς τε τ Αράβων μοιχεύοντα, καὶ χρήματα δανειζόμενον, ὡς' ἐξιδιώσασθαι τ ἀρχήν. προσέχεν δὲ ὐδὲ τούτοις ὁ Καῖσαρ, ἀλλ' ἀποπέμπει μηδὲν τ δώρων λαβών. τὰ δὲ πρὸ τὼ Ιουδαίαν καὶ Αραβίαν, ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἐπεδίδου, τὰ μὲ εἰς ἀταξίαν, τὰ δ' ὡς καταφθειρομένων μηδένα προσιόντα. τ γ βασιλέων ὁ μέ, ᵈ ὕπω τὼ ἀρχὴν βεβαίαν ἔχων, ὐκ ἰσχυὸς ὡ κωλύειν τὰς ἀδικίας· Ηρώδης δὲ, ἐφ' οἷς ᵉ ἠμύετο πάλαι ὀργισθέντος αὐᾦ Καίσαρος, ἁπάσας τὰς εἰς αὐτὸν πραγμάτων φέρων ἀναγκάζετο. πέρας δ' ὑδὲν ὁρῶν τ προκειμένων κακῶν, ἔγνω πάλιν εἰς Ρώμην ἀποστέλλειν, εἴ τι δυνατὸς μετρίως εὑρεῖν ἀφ' τε τ φίλων, καὶ πρὸς αὐτὸν Καίσαρα τὼ ὐτυχίαν ποιησόμενος. κἀκεῖ μὲν ὁ Δαμασκηνὸς ἀπῆει Νικόλαος.

XVI. **CAP. X.** **ΚΕΦ. ι'.** ιε'.

Quomodo Eurycles Herodis filios ad ipsum calumniatus est : utque eos in vincula conjecit pater, & de illis ad Cæsarem scripsit. De Syllæo à Nicolao accusato.

Ως Ευρυκλῆς τὺς Ηρώδε παῖδας διέβαλεν· καὶ ὡς ἔδησεν αὐτὺς ὁ πατὴρ, καὶ τῷ Καίσαρι περὶ αὐτῶν ἔγραψε. περὶ Συλλαίε τε καὶ Νικολάε κατηγορηθέντος.

VErum res suæ domi, filiorumque, qui multo magis in ipsum eo tempore exacerbati erant, valde turbari cœperunt. Omnino enim nec jam ante obscurum erat, fortunam malorum, quæ in homines cadunt, maximum & gravissimum regno *ipsius* minatam esse : tunc autem ingruebat & in majus crevit ex hujusmodi causa. Eurycles *quidam*

Eurycles Lacedæmonius.

Lacedæmonius, honesto loco natus, sed homo nequam,voluptatibus & assentationi deditus,ita tamen recte ut non animadverteretur, cum peregre ageret apud Herodem, multis muneribus

Ξεστεπάραχλο δὲ τὰ περὶ τ ᶠ οἰκείαν γ τὺς παῖδας αὐᾦ ᵍ πολὺ χεῖρον ἐσχηκότας χ τ τ χαρὰν ἐκεῖνον. ὅλως μὲ γὰρ, ὐδὲ τ ἔμπροσθεν χρόνον ʰ ἀσύνοπλον ὡ, ὡς ὃ μέγιστον γ δυσερέσαβον τ ἀνθρωπίνων παθῶν ⁱ ἠπείληται τῇ βασιλείᾳ διὰ δ τύχης· ἐπέβαινε δὲ γ μᾶλλον νυξήθη τότε πρὸς τοιαύτιν αἰτίαν. Εὐρυκλῆς ἀπὸ Λακεδαίμονος, ὐκ ἄσημος τ ὀκᾷ, κακὸς δὲ τ ψυχὴν ἄνθρωπος, γ περὶ πρυφὴ γ κολακείαν δεινὸς ᵏ ἑκατέραν αὐτῶν ἔχων τε γ μὴ δοκεῖν, ὑπεδήμησας ὡς τ Ηρώδην, δῶρά τε δίδωσιν

a Ἀπὸ ὠφελείας *Hen. & Vat.* *b* Καὶ μᾶζον *Hen. & Vat.* *c* Ἀναλαμβάνειν *Vat. & Hen.* à prima manu. *d* Ο μὲν ὐδέπω τὼ ἀρχ. *Vat.* *e* Ημυείατο *Bunb.* *f* Οικίαν *Bunb. & Zonar.* *g* Πολὺ χεῖρον ἐσχηκότα *Bunb.* πρὸ τ in ceteris. χεῖρον ἴσχε τὰ κῦ τὺς παῖδας *Zonar.* *h* Ανίκητον legisse videtur *Epiphan.* qui vertit, *& haec sine suspicione manquam fuisset, malum tamen plus tunc ex hujusmodi causa praevaluit.* *i* Απείλητται in *Editis & MSS.* unde ἠπείλητται fecimus. *k* Cum in *Editis Aliisque* fuerit ἑκατέραν, rescripsimus ἑκατέρων. in *Cod. Vat.* ἑκάτερον.

a Ita

δίδωσιν αὐτῷ, καὶ πλείω πρὸ ἐκείνου λαβών, τοῖς εὐχερείαις τῆ ἐντεύξεσιν ἐπραγματεύσατο φίλος ἐν τοῖς μάλιστα γενέσθαι βασιλέως. ἦν δ' αὐτῷ καταγωγὴ μὲν ἐν τοῖς Ἀντιπάτρου, πορεύεσθαι δὲ καὶ συνήθεια πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον· Ἀρχελάῳ γὰρ ἔλεγεν εἶναι τῷ Καππαδόκι ἀπὸ συγγενείας. ὅθεν καὶ τὴν Γλαφύραν ὑπερεφιλεῖτο τιμᾶν· καὶ πολὺς ἦν ἀφανῶς μὲν ἐκθεραπεύων ἅπαντας, ἀεὶ δὲ τοῖς λαλουμένοις ἢ γινομένοις παρέχων, ὡς ἐξ αὐτῶν ἀπολαύειν τὰς ἀφελείας. τέλος δὲ τοιοῦτος ἐκείνῳ γέγονε τὰς συντυχίας ἀπέβαινεν, ὡς ἐκείνῳ μὲν εἶναι φίλος, τοῖς δὲ ἄλλοις δοκεῖν κατὰ τὸ συμφέρον ἐκείνῳ προσεῖναι. τὸν οὖν Ἀλέξανδρον προσεκτήσατο νέον ὄντα, καὶ περὶ ὧν ἐπεπόνθει μηδενὶ μέν, πρὸς ἐκεῖνον δὲ μόνον ἀδεῶς πεπεισμένον ἐξεῖναι λέγειν· ἐδήλωσεν οὖν ἀχθόμενος ὡς ὁ πατὴρ ἠλλοτρίωτο, καὶ τὰ περὶ τὴν μητέρα διηγεῖτο καὶ τὸν Ἀντίπατρον, ὅτι παρωθούμενος αὐτοὺς τῶν τιμῶν τὰ πάντα ἤδη δυναται. τούτων δὲ ἀνεκόλουθον ἔφη, κατεσκευασμένου μὲν μῖσος ἤδη τοῖς πατρός, μηδὲ συμποσίοις μηδὲ συλλόγοις ἀνέχεσθαι, λέγων. τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος, ὡς εἰκὸς, ἐφ' οἷς ἤλγει. τὸν δὲ λόγους Εὐρυκλῆς Ἀντιπάτρῳ τούτους ἀνέφερεν, λέγων μὴ ὡς οὐχ ἕνεκα σοῦ τοῦτ' αὐτὸ ποιεῖν, νικᾶσθαι δὲ ὑπὸ σοῦ νικώμενος τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων, καὶ φυλάττεσθαι προσκελεύομαι τὸν Ἀλέξανδρον. οὐ γὰρ ἁπλῶς τοῦτο ἔκαστον λέγειν, ἀλλὰ τοῖς ῥήμασιν αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτοχειρίαν. Ἀντίπατρος μὲν οὖν εὐνοϊκῶς ὑπολαμβάνων ἐκ τούτων, μεγάλας αὐτῷ παρ' ἔκαστα δωρεὰς ἐδίδου, καὶ τέλος ἤδη πείθει πρὸς τὸν Ἡρώδην ἀναφέρειν τοὺς λόγους. ὁ δ' οὐκ εἰς τὸν Ἀλεξάνδρου δύσνοιαν ἐξ ὧν ἔλεγεν ἀκηκοέναι διηγούμενος ἀπίθανος, ἀλλ' ὅτου διέθηκε τὸν βασιλέα, πολλῶν ἀεὶ τοῖς ῥήμασι καὶ παροξυνόντων, ὡς ἀμετάγνωστον ποιῆσαι τὸ μῖσος. ἐδήλωσε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ χαλεπόν. εὐθὺς γὰρ Εὐρυκλῆ δίδωσι πεντήκοντα τάλαντα δωρεάν. ὁ δὲ ταῦτα λαβών, καὶ πρὸς τὸν Ἀρχέλαον ἀναβὰς τὸν βασιλέα τὸν Καππαδόκων, τὸν Ἀλέξανδρον ἐπῄνει, καὶ χρήσιμος ἔλεγεν αὐτῷ εἰς πολλὰ πρὸς τὰς διαλλαγὰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα γεγενῆσθαι. χρηματισάμενος δὲ καὶ παρ' ἐκείνου, πρὶν καταφωραθῆναι τῆς κακοηθείας, ἀπῆλθεν. Εὐρυκλῆς μὲν οὖν, ὑδὲ ὁ τῆ Λακεδαίμονι παυσάμενος εἶναι μοχθηρὸς, ὅτι πολλοῖς ἀδικήμασιν ἀπεστερήθη τῆς πατρίδος.

β'. Ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς οὐχ ὥσπερ πρότερον εἶχεν πρός τε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Ἀριστόβουλον, ἀκούειν μόνον τὰς κατ' αὐτῶν διαβολὰς, ἀλλ' ἤδη διὰ μίσους οἰκείου γεγενημένου αὐτὸς, εἰ καὶ μὴ λέγοι τις, ἐξεργάζετο, πολυπραγμόνει ἕκαστα, καὶ πυνθανόμενος, καὶ πᾶσιν ὑποβλέπων τοῖς βουλομένοις, εἴ τις ἔχοι τι κατ' ἐκείνων εἰπεῖν, Εὐάρατόν τε Κῷον Ἀλεξάνδρῳ συνειδέναι. ἃ τοῦτο μὲν οὖν κατ' ἡδονὴν ὁ πάντων ἥδιστον Ἡρώδης ἐλάμβανεν.

ei datis & majoribus acceptis, urbanitate ſua ſeſe in intimam regis amicitiam inſinuavit. Antipatri quidem hoſpitio utebatur, ad Alexandrum vero itabat, multumque cum eo erat; ut qui ſe Archelao Cappadociæ regi familiariſſimum eſſe dictitaret. ideoque Glaphyræ honorem ſe præbere ſimulabat: atque in eo totus erat ut omnes clam coleret, & quæ dicerentur & fierent ſemper obſervabat, ut ita calumniis retineret hominum benevolentiam. Poſtremo id conſequutus eſt, ut, cum ſe in familiaritatem alicujus dedidiſſet, ejus amicus eſſe videretur; quod ſi alium frequentaret, id ejus gratia facere putaretur. Alexandrum itaque, ut juvenem, adeo ſibi conciliavit, ut ei perſuaſerit, ſe tuto poſſe ei querelas de iis quæ paſſus fuerat concredere, id quod alii audebat nemini. Suam igitur vicem dolens ei aperuit, ut pater *ab ipſo* alienatus eſſet, narravitque ei cuncta de matre, itemque de Antipatro, quod is, ipſis ab honoribus repulſis, omnem ſibimet poteſtatem arripuiſſet. Atque iſta haud ferenda eſſe dicebat, præſertim quod pater tantum in eos odium jam conceperat, ut cum ipſis, prout adjiciebat, nec convivia nec colloquia communicare ſuſtineat. Talia quidem ipſi, ut veriſimile erat, dolor ſuggerebat. Hæc autem verba Eurycles Antipatro referebat, dicens quidem, non illius gratia hoc ipſum ſe facere, ſed tanti eſſe momenti rem ut tacere nequeat, quò illi ab Alexandro cavendum eſſe putet. neque enim hæc ſine affectu eum dicere, quin non obſcuram præ ſe ferre nocendi voluntatem. Jam vero Antipater, cum ex iſtis eum ſibi amicum opinaretur, ei ſæpe liberaliter largiebatur: & ad extremum perſuaſit, ut ea referret Herodi. Ille vero, dum ex iis quæ ſe audiviſſe dicebat de Alexandri malevolentia verba faceret, non difficulter fidem inveniebat, atque ita regem affecit, orationis calliditate eum circumagens atque irritans, ut odium inexpiabile *in filium* ſuſciperet. id quod ea ipſa hora oſtendit. nam Eurycli extemplo quinquaginta talenta dedit. Is vero cum iſta accepiſſet, & Archelaum Cappadociæ regem adiiſſet, *ei* laudabat Alexandrum, ſeque ei in componenda cum patre pace magno uſui fuiſſe prædicabat. Hac arte Archelao etiam pecunia emuncto, antequam detegeretur malitia, diſceſſit. Et quidem Eurycles iſte, cum *poſtea* in Lacedæmone improbus eſſe non deſiiſſet, ob multa facinora à patria relegatus eſt.

Eurycles in Herodis & Antipatri & Alexandri amicitiam ſe inſinuat.

Ab Antipatro & Herode muneribus donatur.

Archelao etiam pecuniam extorquet.

2. Judæorum autem rex non ut ante ſatis habebat criminationes adverſus Alexandrum & Ariſtobulum audire: verum etiam tam inteſtino in eos odio flagrabat, ut, ſi nemo criminaretur, ipſe ad criminandum induceret, omnia ſpeculando & explorando; & omnibus, ſi quid contra eos haberent, dicendi poteſtatem faciendo: ac perfecit ut ei referretur, Evaratum Coum cum Alexandro conſpiraſſe. Et hoc quidem omnium libentiſſime audivit Herodes.

Herodes filiis fit infenſior.

3. Huc

a Τοῦτο in Cod. Gall. b Ex ἐκείνῳ Vat. c Ita Vat. & Busb. ὑπέβαινεν in Editis Aliiſque. d Προσεῖναι Busb. e Οὕτως Ἀλέξανδρον παράγων ἵνα ὅτα ἐκεῖ ὧν ἐπεπόνθει μὴ ὡς πεπεισμένον μηδενὶ μὲν, πρὸς ἐκεῖνον Vat. f Ὡς μηδὲ συμποσίοις ἢ συλλόγοις ἀνέχεσθαι Vat. g Illa ἐκ τούτων ἐ Codd. Hen. & Vat. h Πιθανὸς Vat. i Διαβὰς Busb. k Τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος Vat. l Περιεργάζετο juxta Zonaram. qui hoc ipſum ex Joſepho ad hunc modum narrat; Ἡρώδης ἦ τοσοῦτον πρὸς τοὺς παῖδας ἐξώργιστο, ὡς μηκέτι δίκαις ἀφορᾶσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ἐπεργάζεσθαι τὰ ἐκείνων, ἔ πυθέσθαι ἐσπούδαζε. m Forſan κατ' ἀκοήν.

Jucundus & Tyrannus ſe ſolicitatos ab Alexandro, ut inter venandum Herodem interficerent, fatentur.

3. Huc & majus quiddam contra juvenes accedit, dum novæ ſemper in eos excogitantur calumniæ, & omnes ut ita dicam certatim id agunt, ut grave aliquid de iis ad regem deferrent, quod pro ſalute ipſius facere videretur. Erant Herodi ſatellites duo, qui propter corporis fortitudinem & proceritatem habebantur in pretio, videlicet Jucundus & Tyrannus. Ii, offenſo rege depulſi, cum Alexandro equitabant, &, quoniam homines exercitati eſſent, erant in honore, & auri aliquantum, aliaque dona accipiebant. Quapropter rex eos ſtatim ſuſpectos habuit, & in quæſtionem vocavit. Illi vero, poſtquam diu perſtiterant, tandem dixerunt, Alexandrum ſibi perſuadere voluiſſe, ut Herodem in venatione feras perſequentem occiderent. facile enim confingi poſſe, equo delapſum ſuiſmet venabulis tranſfixum eſſe. nam & ante pene ſimile quiddam ei acciderat. ſimulque indicaverunt aurum in equili defoſſum eſſe, & venatorum præfectum convicerunt, ſibi regia venabula, & Alexandri aulicis arma, ipſius juſſu, dediſſe.

In Alexandrii præfectum quæſtio.

4. Poſt hos comprehenditur & torquetur præfectus præſidii Alexandrii: quippe accuſatus, promiſiſſe adoleſcentibus ſeſe eos caſtello recepturum, eiſque regiam pecuniam, quæ in ea munitione eſſet, traditurum. Atque ipſe quidem *præfectus* nihil confeſſus eſt: ſed prodiit ejus filius, & ita eſſe dixit; literaſque tradidit ſcriptas, ut videbatur, manu Alexandri, *in hanc ſententiam.* "Perfectis, ſi Deus vo-
Literæ fictæ à Diophanto, manum Alexandri aſſimulante.
"luerit, omnibus quæ inſtituimus, veniemus ad "vos: ſed date operam, ſicut promiſiſtis, ut "nos caſtello recipiatis". Poſt hanc ſchedam non dubitabat Herodes, quin inſidiæ ſibi à filiis paratæ fuerint. Alexander autem dicebat, manum ſuam à Diophanto notario aſſimulatam, eamque ſchedam ab Antipatro malitioſe effictam. Erat enim Diophantus aſſimulandarum literarum peritiſſimus; tandemque alias ſimulaſſe convictus morte pœnas dedit.

5. Eos autem, *in quos fœrat* habita quæſtio, produxit rex Hierichunte ad populum, ut accuſarent pueros: atque illos quidem multi lapidibus obrutos necarunt. cum vero idem Alexandro & Ariſtobulo facturi eſſent, hoc ipſum quidem nè fieret prohibuit rex, per Ptolemæum & Pheroram populi impetum reprimendo. at pueros ita concludendos cuſtodiendoſque curavit, ut eos adiret nemo, cunctaque eorum facta & dicta obſervarentur. Et nihil omnino à condemnatis differebant infamia & *futuri* metu. Eorum autem alter Ariſtobulus tantum animi dolorem concepit, ut
Operam dat Ariſtobulus ut Salomen Herodi infenſam reddat.
Salomæ amitæ ſocruique ſuæ perſuadere tentaverit, ut ipſius calamitatem acerbe ferret, eumque odio haberet, qui ſe eò perduci ſineret. "Etenim nonne tu quoque, inquit, in mortis "periculo verſaris, cum omnia quæ hîc fiunt "Syllæo ſpe conjugii detegere dicaris? Hæc

Alexander & Ariſtobulus in carcerem conjecti.

γ'. Επιγίνε) δὲ χτ) τ̃ νεανίσκων μεῖζόν τι, σκευωρυμένης ἀεὶ τ̃ κατ' αὐτ̃ διαβολῆς, ϗ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν ἄθλω τότε προκειμένω, λέγω τι περὶ ἐκείνων [a] δυσχερὲς, ὁ φὸς τ̃ ϐ βασιλεύοντος εὐδοκῆ σωτηρίας. σωματοφύλακες ἦσαν Ηρώδη δύο, κατ' ἰσχὺν καὶ μέγεθος τιμώμενοι, Ἰάκυνδος καὶ Τύραννος. ὅτοι, προσκρούσαντος αὐτοῖς τ̃ βασιλέως ἀπεωσμένοι, [b] τοῖς περὶ Αλέξανδρον ἦῃ σωιππαζόμενοι, ϗ χτ) [c] γυμνασίαν τιμώμενοι, ϗ τι χρυσίον ϗ δωρεὰς ἄλλας ἐλάμβανον. εὐθὺς οὖν καὶ τότε ὁ βασιλεὺς ἔχων ὑπονοίαν, ἐβασάνιζεν. οἱ δὲ, ἀγαπαρτήσαντες πολὺ χρόνον, ὕστερον ἔλεγον, ὅτι πείθοι φονεύειν αὐτὸν Ηρώδην Αλέξανδρος, [d] ἐπεὶ περὶ κυνηγέσιον θηρίων δόκων προσβάλοι. [e] δυνατὸν γὰ τ̃ εἰ) λέγειν, ὡς ἀπὸ ϐ ἵππου κατενεχθεὶς [f] ἀναπαρείη ταῖς ἑαυτ̃ λόγχαις. καὶ γὰ πρότερον αὐτῷ τοιοῦτον γεγενῆ πάθος. [g] ἐπέδειξαν δὲ καὶ χρυσίον ἐν τ̃ ἱππῶνι κατορωρυγμένον, καὶ τ̃ ἀρχικυνηγὸν ἐξήλεγχον, ὅτι καὶ λόγχας αὐτοῖς δοίη βασιλικὰς, καὶ τοῖς Αλέξανδρου θεραπόυσιν ὅπλα, κελεύοντος ἐκείνου.

δ'. Μετὰ τότε ὁ φρούαρχος Αλεξανδρείου ληφθεὶς ἐβασανίζετο· [h] καὶ γὰ ἐκεῖνος αἰτίαν ἔιχε δέξαθαι τ̃ φρουρᾶ, καὶ παρέξειν τοῖς νεανίσκοις χρήματα ὑπεχῆθαι, τὰ κείμενα τ̃ βασιλικ̃ κατ' ἐκεῖνο ὄ φρούριον. αὐτὸς μὲν οὖν οὐδὲν ὡμολόγησεν· υἱὸς δὲ αὐτ̃ παρελθὼν ταῦτα ἔφη γενέαθ, καὶ γράμματα ἐπέδωκεν, [i] ὡς εἰ) εἰκάσαι τ̃ Αλεξάνδρου [k] χειρός. "Τελέσαντες, σὺν Θεῷ εἰπεῖν, ἃ "προεθέμεθα πάντα, ἥξομεν πρὸς ὑμᾶς· ἀλλὰ πειρά-"σητε, καθὼς [l] ὑπέχεσθε, δέξαθαι ἡμᾶς τ̃ φρουρίῳ." μετ̃ τοῦτο τὸ γράμματεῖον, ὁ μὲν Ηρώδης [m] ἐκέπ οὐδιασίμως ἔιχε περὶ τ̃ τῶν παίδων εἰς αὐτὸν ὀπιθυλῆς. Αλέξανδρῳ δὲ [n] Διόφαντον ἔφη τ̃ γραμματέα μιμήσαθαι τ̃ τύπον, ϗ δι' Αντιπάτρου κακουργηθῆναι τὸ γραμματίδιον. [o] ὁ γὰ Διόφαντος ἐδόκει τὰ τοιαῦτα δεινὸς· ὁ ὑστέρῳ δὲ διελεγχθεὶς ἐπ' ἄλλοις, ὅπως ἀπέθανε.

ε'. Τὺς δὲ βασανισθέντας ὁ βασιλεὺς καὶ εἰς τὸ πλῆθος προήγαγεν ὁ Ιεριχοῦντι [p] κατηγορήσοντας τῶν παίδων· [q] καὶ τότε μὲν οὐκ χειρὸς ⓐ πολλοὶ βάλλοντες ἔκτειναν. ὡρμημένων δὲ καὶ τὺς περὶ Αλέξανδρον ὁμοίως κτ̃ναι, τοῦτο μὲν ὁ βασιλεὺς παρητήσατο, διὰ Πτολεμαίου καὶ Φερώρα τὸ πλῆθος ἀναστείλας. ὑπὸ δὲ φυλακὴ καὶ τήρησις αὐτ̃, καὶ προσήει μὲν [r] ὑδεὶς, πάντα δὲ ἐπεσκοπεῖτο τὰ γινόμενα καὶ λαλούμενα. [s] καὶ τί γὰρ ἦ καταδίκων ἔχον ἀδοξίαν καὶ δέος. ἕτερος δὲ αὐτ̃ Αριστόβουλος, οὐκ ϐαρυθυμίας [t] ἐπαγόμενος καὶ τλὺ ἑαυτ̃ πτοίδα καὶ πενθερὰν συναλγεῖν αὐτῷ τ̃ τῶν συμφορῶν καὶ μισεῖν ⓦ τὰ τοιαῦτα πειθόμενον, "ϔ γὰρ, ἔφη, καὶ σοὶ κίνδυνος ⓦ ἀπωλείας, "[u] ἀμφιβεβλημένῃ Συλλαίῳ κατ' ἐλπίδα [x] γάμων "ἅπαντα ταῦτα πρᾶγμα εἶναι"; τότε οὐκ εἰκῆ τα-

χὺ

[a] Δυσχερὲς πρὸς τ̃ ϐ βασιλεύοντος σωτηρίαν Vat. [b] Τοῖς deeſt Vat. [c] Γυμνάσια Vat. Busb. & Hen. à manu ſecunda. [d] Επειτ' ἐς κυν. Busb. atque ita Hen. voce ἐπὶ in ora libri poſita. ἐπεί τι περὶ κ) Vat. [e] Δυνατὸν γὰ ἦν λέγειν Busb. & Hen. à pr. m. [f] Εμπαρείη Busb. & Gall. ἀναπαρείη Hen. à pr. m. [g] Επέδειξαν ϔ κ) τὸ χρυσίον Vat. [h] Καὶ τὸν αἰτίαν εἶχεν ὡς ἐπαγγειλάμενος δέξαθαι τὸ φρούριον Busb. κ) ὁ φρούραρχος δὲ ϔ Αλεξανδρίου ἠπάζατο, ὡς ἐπαγγειλάμενος δέξαθαι τὺς παῖδας εἰς τὸ φρούριον Zonar. [i] Ως εἰκάσαι Vat. & Zonar. [k] Φερομένου post χειρὸς addit Busb. [l] Υπίχησθε Vat. [m] Οὐκέτι ἐσδιασίμως ἦν Zonar. [n] Hujus Diophanti meminit Tzetzes, Chil. VI. [o] Ο γὰρ τοῦ Δ. Vat. [p] Καὶ τὺς κατηγορήσοντας τ̃ παίδων legiſſe videtur Epiphan. qui vertit, & accuſatores eorum. [q] Καὶ βάλλοντες ἐπίκτειναν Busb. [r] Οὐδεὶς ἐπ Vat. [s] Καὶ καταδίκων ἔχον ἀδοξίαν κ) δέος Zonar. [t] Υπαγόμενος Vat. [u] Ita Busb. Gall. & Zonar. Αμφιβεβλημένης in Editis Aliiſque. [x] Γάμου Vat.

[a] Ταῦτα

χὼ μάλα ταδελφῷ προσφέρει τὺς λόγυς. ὁ δὲ, ὡς ἔπ χαζοχὼν αὐτὸν, δῆσαί τι κελεύει, καὶ ἀφαγήσαντας ἀπ' ἀλλήλων ὅσα κακῶς ἐποίησαν ὑπὸ τῷ πατρὶ [a]ζῶντα γραψαμένυς ἀποφέρειν. οἱ δὲ, ἐπεὶ τῦτο προστέταχτο αὐτοῖς, ἐγγράφυσιν, ὑπόβυλιν μὲν [b]ὧν τι νοῆσαι κατὰ τῦ γεγενημότος, ὥτε συσκευάσασθαι, δρασμῷ δὲ ὑποβαλέσθαι, καὶ τῦτο δι' ἀνάγκιν, ὑπὸ πλῆ καὶ δυσχερῶς ὄντος αὐτοῖς τῦ βίυ.

ε'. Κατὰ τῦτον τὸν χρόνον ἥκοντος [c]ἀπὸ Καππαδοκίας πρεσβευτῦ πρὸς Ἀρχελάυ, Μήλα τινὸς, ὃς ἦν τῶν δυνάστης τῆς ἐκείνυ, βυλόμενος Ἡρώδης ὑποδείξασθαι τὴν δύσνοιαν Ἀρχελάυ πρὸς αὐτὸν, ἐκάλει τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἦν ἐν τοῖς δεσμοῖς, καὶ πάλιν ἠρώτα περὶ τῆς φυγῆς, ὅπυ καὶ πῶς ἐγνώκασιν ἀποχωρεῖν; ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, "πρὸς Ἀρχέλαον, ἔφη, κἀκεῖθεν εἰς Ῥώμην ὁμο- "λογήσαντα ἀφαπέμψειν. ἀλλ' οὐδὲν ὅτι ἄτοπον ὅτε "διχερὲς ὑπετυμπάνθη κατὰ τὸ πατρὸς, ὑδὲ ὅσα συνε- "σκάφασιν κακοπραγίας τὸν ἀναιτίων ἀληθὴς εἶναί τι τύπον. "βύλεσθαι δὲ αἰτιάζειν καὶ τὺς περὶ Τύραννον εἰς ἀξιό- "τασιν ἀσφαλεστέραν, ἀλλὰ καὶ τύτυς [d]ἀπολέσαι βάτιον, "Ἀντιπάτρυ τῦ πλήθει τὺς ἰδίυς ἐγκαθιζάνλος φίλυς.

ζ'. Τοιαῦτα λέγοντος, ἐκέλευσεν ἅμα τόν τε Μήλαν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἄγειν ὡς Γλυφύραν τὴν Ἀρχελάυ, καὶ πυθέσθαι παρ' αὐτῆς εἰ μηδὲν ἠγνόει τῶν εἰς ὑποβυλὴν Ἡρώδυ γιγνομένων. [e]ὡς δὲ ἦκον, εὐθὺς μὲν ἡ Γλαφύρα, δεσμώτιν ἰδῦσα τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν, καὶ κατακλασθεῖσα, μέγα καὶ [f]συμπαθὲς ἀνώμωξεν. ὣς δὲ καὶ ὁ νεανίσκος δάκρυα, καὶ τῶν παρόντων ὀδυνηρά τις ἦν, μέχρι πλέονος ὑδὲ ἐφ' οἷς ἦκον εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι δυναμένων. ὡς δὲ ὁ Πτολεμαῖος, [g]τύτῳ γὰρ ἄγειν αὐτὸν ἐπετέταχτο, φράζειν [h]κελεύσαντος, [i]εἴ τι τῶν πραττομένων ἡ γυνὴ συνοίδεν αὐτῷ· "τί δὲ ἂν, ἔφη, συνέγνων [k]τῆς ψυχῆς ἐμοὶ περιμένη "πλέον, ἢ κοινωνοῦσα τέκνων; " ἡ δὲ πρὸς ταῦτα μὲ ἀνεβόησεν, "ὡς συμφορὰν μὲ οὐδὲν ἄτοπον· εἰ δὲ φέρει [l]πρὸς "πιστείαν τὴν ἐκείνυ τὸ καὶ κατ' αὐτῆς τι ψεύσασθαι, "πάντα ὁμολογεῖν." ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, "ἀσεβὲς μὲν οὐδὲν, "εἶπεν, οὐδὲ ὧν ὑπονοῦσιν ὃς ἥκιστα ἐχρῆν, ὥτε αὐτὸς "συνειδυῖα, ὥτε [m]σὺ οὐδὲν οἶδα, ἀλλ' ὅτι παρ' Ἀρχέλαον "ἀποχωρεῖν ἐγνώκειμεν κἀκεῖθεν εἰς Ῥώμην." Ταῦτα καὶ- κείνης ὁμολογούσης, ὁ μὲν Ἡρώδης, Ἀρχέλαον [n]ἐξελεγχθαι τὸν πρὸς αὐτὸν δυσνοίας [o]ὑπολαβών, δίδωσιν Ὀλύμπῳ καὶ Οὐολομνίῳ γράμματα, κελεύσας [p]τὸ παράπλῳ μὲν Ἐλεύσῃ τὴν Κιλικίας πρόσχωσι, [q]Ἀρχελάῳ δ' [r]περὶ τύτων ἀποδῦναι, καὶ μεμψαμένυς ὅτι τὴν [s]ὑποβυλὴς ἐφάψαιτο τοῖς παισὶν, ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην πλεῖν. κἂν εὕρωσιν ἀνύσαντά τι Νικόλαον, ὡς μηκέτι αὐτῷ δυσχεράνειν Καίσαρα, δίδόναι ταῖς ὑποψίαις, καὶ τὺς ἐλέγχυς, ὡς τὴν [t]νεανίσκων καλεσκευασμένυς ἀπέστειλεν.

verba illa protinus *Herodi* fratri narratum it. Ille vero, ut qui non amplius ſemet cohibere potuerit, eum ſine ulla cunctatione conſtringi jubet, & utrumque ab altero ſeparatum ſcripto prodere quicquid mali in patrem commiſiſſent. Illi vero, quoniam ita ipſis mandatum eſſet, ſcribunt, ſe in patrem inſidias neque cogitaſſe neque ſtruxiſſe: fugam autem adornaſſe, idque vi coactos, quia ſuſpectam moleſtamque vitam degerent.

Ariſtobulus, Salome ejus conſilia Herodi narrante, conſtringitur.

6. Eo tempore, cum veniſſet ex Cappadocia legatus ab Archelao, Mela quidam, unus ex illius dynaſtis, volens Herodes ei oſtendere Archelai in ſe malevolentiam, Alexandrum vinctum accivit ad ſe, & ex eo iterum quæſivit de fuga, quonam & quo pacto diſcedere decreviſſent? Ad quod reſpondit Alexander, "ad Archelaum, qui ſe inde Romam eos miſſu- "rum promiſiſſet: verum in patrem nihil qui- "dem ſceleris aut maleficii conatos fuiſſe, ne- "que eorum quæ ipſis ab adverſariis malitioſe "imponerentur, quicquid verum eſſe. voluiſſe "etiam *ſe*, ut de Tyranno & illo altero cir- "cumſpectius haberetur quæſtio, ſed illos ce- "lerius periiſſe, auctore Antipatro, qui amicos "ſuos inter multitudinem ſummiſiſſet.

Nonnulla ab Alexandro quæris Herodes coram Mela Archelai legato.

De fuga ad Archelaum ſe cogitaſſe fatetur Alexander.

7. Hæc eo dicente, juſſit *Herodes*, ut Melas & Alexander ad Glaphyram Archelai filiam ducerentur; & ex ea quæreretur, ecquid inſidias Herodi ſtructas ſciret. Quò ut ventum eſt, Glaphyra, ſimulac vinctum conſpexit Alexandrum, caput ſibi percuſſit, animoque conſternata magnum triſtemque ploratum edit. Quin & juveni manarunt lachrymæ, atque iis qui aderant miſerabile adeo erat ſpectaculum, ut diu id cujus cauſa venerant dicere aut facere nequirent. Tandem vero cum Ptolemæus (huic enim mandatum erat ut illum duceret) juſſiſſet dicere, ecquid ei factorum conſcia foret mulier; "quî potuit, inquit, non "conſcia eſſe, quæ mihi ſit vel ipſa anima cha- "rior, & communes mecum natos habeat?" Ad hæc quidem illa exclamavit, "nullius ſe malæ "rei conſciam: ſed *tamen* ſi ejus utilitas poſtu- "let, ut aliquid vel contra ſeipſam mentiatur, "omnia confeſſuram". Tum Alexander, "ſcelus "quidem, inquit, nullum eorum quæ ſuſpican- "tur quos minime omnium decebat, neque ego "cogitavi, neque tu noſti, niſi quod ad Arche- "laum nos recipere decreveramus, & inde Ro- "mam". Iſta etiam illâ fatente, Herodes, ratus Archelaum malevolentiæ in ſe convictum eſſe, dedit Olympo & Volumnio literas, juſſitque ut inter navigandum ad Eleüſam Ciliciæ **inſulam* appulſi Archelao ſcriptum de his redderent, &, poſt expoſtulationem quod inſidiarum particeps cum filiis ſuis fuiſſet, recta inde Romam navigarent. & ſi quid illic à Nicolao expeditum invenirent, adeo ut Cæſar †ipſi non ſuccenſeret, literas *ei* & teſtimonia traderent, quæ contra adoleſcentes parata mittebat.

Interrogatur etiam de iiſdem Glaphyra.

Olympus & Volumnius Romam miſſi.

Cæterum

a Ταῦτα γραψαμένης Καίσαρι ἀποφέρειν Busb. b Οὔτ' ἐνοῆσαι Busb. c Ἐκ Καππαδοκίας τῦ πρεσβύτῦ τῦ παρὰ Vat. d Ἀπολέσαι Vat. e Ita Vat. & Busb. nec aliter *Epiphanius*, qui vertit, *qui cum venisset*. ὡς ἦκεν in *Editis*. f Περιπαθὲς Busb. g Τῦτο γὰρ αὐτῷ ἐπιτέτακτο Busb. h Κελεύσαντος Vat. i Εἴ τι τῶν πραττομένων σύνοιδε τὴν γυνὴ Busb. quo fere modo *Epiphan.* qui vertit, *interrogante Glaphyram* [*Ptolemæo*] *ſi quid de his quæ fiebant cognoſceret*. k Ὑπὲρ τῆς ψυχῆς Busb. l Πρὸς τὴν σὴν. Hen. & Vat. m Illud σὺ δὲ *Cod. Busb. & Epiphan.* n Ἐξελελέχθαι Vat. o Καταλαβὼν Busb. παραλαβὼν Hen. à pr. m. p Ἐν παράπλῳ τῇ Κιλικίᾳ προσχόντας *Zonar.* unde pro Ἐλεύσῃ (quod in libris omnibus exſtat) reſcripſi Ἐλαίᾳ. Vide p. 719. q Ἀρχελάῳ τι Busb. Hen. & Vat. r Περὶ τύτων ἀπολῦσαι Busb. & *Zonar.* ſ Ita è *Codd. Busb. & Gall.* ὑποβολὴς in *reliquis*. t Civitatem *Epiphanio*. Vide *Annott.* ad p. 719.

† Sc. Herodi.

Archelaus Herodi ſe excuſat.

Cæterum Archelàus ſeſe purgabat, de ſuſceptione quidem juvenum confitendo, quod è re illorum ipſorum eſſet patriſque, * ne quid præterea durius in eos ſtatueret, dum illis ſuccenſeret ob ea quorum ex ſuſpicione orta eſſet diſſenſio; non tamen miſſurum fuiſſe ad Cæſarem, neque aliud quidquam ex ſua in illum malevolentia juvenibus promiſiſſe.

Literæ ab Olympo & Volumnio traditæ Cæſari, Herodi ope Nicolai reconciliato.

8. Cum autem Romam perveniſſent, opportunitatem habuerunt literas tradendi Cæſari, quòd eum Herodi reconciliatum offenderunt. Nam Nicolai legatio hunc in modum ſe habuit. Quamprimum Romam venit & in palatium profectus eſt, viſum eſt ei non ſolum id agere cujus cauſa venerat, verum etiam Syllæum accuſare. Nam Arabes, priuſquam cum iis colloqueretur, aperte inter ſe diſſentiebant, quorum nonnulli cum ſe à Syllæo ſubduxiſſent, ad Nicolaum ſe applicuere, facta omnia injuſta ei indicantes, manifeſtiſque indiciis oſtendentes, eum multos ex Obodæ hominibus interfeciſſe. cum enim diſceſſionem fecíſſent ſubreptæ erant literæ, quibus ipſum redarguebant. Quam rem ſibi valde opportunam videns Nicolaus, ea utebatur ad id quod ſibi agendum erat, modis omnibus ſtudens ut Cæſarem cum Herode in gratiam redire faceret. Certo enim ſciebat, ſi vellet Herodis facta defendere, non habiturum audientiam; ſin Syllæum accuſare conſtitueret, fore ut occaſio ſibi daretur Herodis cauſam *melius* agendi.

Syllæum apud Cæſarem accuſat Nicolaus.

Conteſtata igitur lite, dictaque die, Nicolaus, adſiſtentibus ſibi Aretæ legatis, & alia Syllæo objiciebat, "& quod regi ſuo Arabumque "multis perniciem attuliſſet, quodque † ad per- "turbandum ſtatum pecunias mutuo ſumpſiſ- "ſet; eum etiam arguebat mulieres corrupiſſe, "tam Romæ quam in Arabia: &, quod ma- "ximum eſſet, adjiciebat, Cæſarem alienaſſe, "quod *ipſum* nihil veri de geſtis ab Herode do- "cuerit." * Ubi autem ad hunc locum ventum eſt, eum interpellabat Cæſar, jubens hoc unum diceret de Herode, "annon exercitum "in Arabiam duxiſſet, & bis mille & quingentos "homines illic occidiſſet, & direpto agro ab- "duxiſſet captivos?" Ad hæc Nicolaus, "de "his ſe vel maxime, ajebat, docere poſſe, hæc "partim nihil habere veri, partim non ita fa- "cta, ut tute intellexiſti, nec ut ob ea merito "ſuccenſere *Herodi* debeas". His præter opinionem auditis, & Cæſare attentiorem ſe præbente, cum narraſſet de quingentis talentis mutuo datis, & de Syngrapha, in qua cautum fuerat, ut liceret Herodi, ubi dies præſtituta ceſſiſſet, pignora capere ex univerſa *Arabum* terra, "hanc expeditionem non expeditionem eſſe dicebat, ſed juſtis de cauſis pecuniæ "ſibi debitæ exactionem. neq; tamen huc feſti- "nanter decurriſſe *Herodem*, ne tum quidem "cum formula cautionis id permitteret, ſed

Herodem criminibus ei falſo objectis purgat.

Αρχέλαος μὲν οὖν ἀπελογεῖτο, δέξασθαι μὲ τὴς νεανίσκυς ὁμολογήσας ἀφ' τὸ συμφέρειν αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τῷ πατρί, [a] μὴ χαλεπώτερόν τι περιθῆναι κατ' ὀργὴν ὧν ὑποπίπτειν ἔχοντες ἐφασίαζον, ἢ μὲν καὶ πρὸς Καίσαρα πέμψειν, ὅδε ἄλλο τι κατ' δύσνοιαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμολογῆσαι τοῖς νεανίσκοις.

η'. Εἰς δὲ τὴν Ρώμην ἀποκομισθέντες, ἔδοσαν τε καιρὸν [b] ἀποδῶναι τὰ γράμματα τῷ Καίσαρι, διπλαγμένοι εὑρέντες Ηρώδην. τὰ γὰρ περὶ τὴν Νικολάου πρεσβείαν ἀπέβη τῶτον τὸν τρόπον. ὡς ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ περὶ τὴν αὐλὴν ἐγένετο, πρῶτον μὲν ἦν ἐφ' οἷς ἐλπίζει μόνον, ἀλλὰ καὶ Συλλαίου κατηγορεῖν ἠξίου. καὶ [c] Ⓐ Αραβες δῆλοι περὶ τὴν σύστασιν ὄντες ἀλλήλοις πολεμῶντες, ἀποστάντες ἐξ αὐτῶ, καὶ τῷ Νικολάῳ προσελθόντες, τὰς ἀδικίας ἁπάσας ἐμήνυον, καὶ τῶν Οβόδου ὡς ἀφαιρέτων πλείστων ἀφορμὴν παρέχοντες. ἰῶ γὰ καὶ τὰ γράμματα [d] αὐτῶ κατὰ τὴν ἀπόστασιν ὑφηρημένα, ἀφ' τῶτων ἤλεγχον. ὁ δὲ Νικόλαος [e] ἐπιτυχίαν ταύτην ὁρῶν αὐτῷ προσγεγενημένην, δι' αὐτῆς ἐπραγματεύετο τὸ μέλλον, ἐπεὶ γὰρ ἐλθεῖν εἰς ἀφορμὰς Ηρώδῃ [f] ποιῆσαι Καίσαρα. σαφῶς γὰρ ἠπίστατο βουλομένῳ μὲν ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν ἔπραξεν οὐκ ἔσεσθαι παῤῥησίαν· ἐθέλοντι δὲ κατηγορεῖν Συλλαίου, γενήσεσθαι καιρὸν ὑπὲρ Ηρώδου λέγειν. συνεχώρουν οὖν ἐπ' ἀλλήλοις καὶ δοθείσης ἡμέρας, [g] Νικόλαος, παρόντων αὐτῷ τῶν Αρέτα πρέσβεων, τά τε ἄλλα κατηγόρει Συλλαίου, "τὸν τε τῦ βασι- "λέως ἀπώλειαν λέγων καὶ πολλῶν Αράβων, χρήμα- "τά τε ὡς εἴη δεδωρεισμένῳ ἐπ' ἀδεῖ ὑγιὲς, καὶ μοι- "χείας ἐξελέγχων, ἃ τῶν οὐ Αραβίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ "τῶν οὐ Ρώμῃ γυναικῶν· πρὸς τέλος δὲ τὸ μέγιστον, "ὡς ἐξαναστήσειε Καίσαρα, μηδὲν ἀληθὲς διδάξας ὑπὲρ "τῶν Ηρώδῃ πεπραγμένων". ὡς δὲ ἦκεν ὅπῃ τῦτον Ⓐ τόπον, ὁ μὲν Καῖσαρ ἐξεῖργεν αὐτὸν τῦτο μόνον ἀξιῶν ὑπὲρ Ηρώδου λέγειν, "[h] ὡς ἃ γραπτὰ ἤγαγεν "εἰς Αραβίαν, μηδὲ διχιλίους καὶ πεντακοσίους ἀποκλεί- "ειεν τῶν ὁπλ, μηδὲ αἰχμαλώτους λάβοι τὴν χώ- "ραν ἁρπάσας". [i] πρὸς ταῦτα ὁ Νικόλαος, "ὑπὲρ τύτων, ἔφη, καὶ μάλιστα διδάξειν, ὅτι μηδὲν ἢ "τὰ πλείστά γε αὐτῷ ἃ γέγονεν [k] ὡς σύ τε ἀκήκοας, "ἃ δίκαιον ἰῶ χαλεπώτερον ἐπ' αὐτοῖς φέρειν". πρὸς δὲ τὸ πρόσδοξον Καίσαρος ἐδόντος αὐτὸν ἀκριβατεῖν, τὸ δάνειον [l] εἰπὼν τ πενταχοσίων ταλάντων, ἃ τ συγγραφὴν, ἐν ᾗ καὶ τῦτο ἰῶ [m] προσγεγραμμένον, ἐξεῖναι τ πρᾶξιν παρελθόντος χρόνου λαμβάνειν ἐξ ἁπάσης τ χώρας, "τ μὲ [n] γραπτὰν ἃ γραπτὰν ἔλεγεν, ἀλλ' ὅπῃ "[o] δίκαιον τ ἰδίων ἀπαίτησιν χρημῦ· καὶ μηδὲ ταχὺ "[p] ταῦτην, μηδὲ ὡς ἐπέτρεπον αἱ συγγραφαὶ, πολλάκις "μὲ

a Μὴ τὰ χαλεπώτερον *Busb.* b Αποδῶναι *Busb.* c Illa οἱ Αραβες desunt *Busb. Vat.* & *Hen.* à prima manu. mox autem poſt πολεμῶντες in *iiſdem* habentur οἱ ἦ Αραβες. d Αὐτῶ ὁ (*ſor.* ἃ) κατὰ τὴν ἀπόστασιν ὑφηρημένα ἀφ' τύτων ἤλεγχον *Vat.* Forſan, ἢ γὰρ τῶν χ. ἁ. κ. τ. ὑ. ὑφηρημένα, καὶ ἀφ' τ. e Ἐντυχίαν τινὰ ταύτην ἐρῶν *Busb.* & *Vat.* f Ποιῆσαι deeſt *Vat.* g Ο Νικόλαος παρόντων αὐτῷ τῶν *Busb.* h Εἰ μὴ γραπτὰ, & mox ἀπίστουν, *Busb.* & *Vat.* i Ὁ ἦ Νικόλαος *Busb.* k Ως σὺ ἀκήκοας *Vat.* ὡς σύ τε ἀκήκοας *Hen.* à pr. m. ὡς σύγε ἀκ. ab altera manu. l Εἶπεν *Vat.* m Προκεχραμμένον *Vat.* n Hic γραπτὰ ſumitur pro χρέωσις. o Ita cum *Busb. Vat.* & *Hen.* à pr. m. ut αἰτίαν aut ἀφεῖναι ſubintelligatur. forſan delendum ἐπὶ ante δίκαιον. in *Editis* δίκαιον. p Ita *Busb. Vat.* & *Hen.* à pr. m. ταύτην in *reliquis.*

* Ne quod illi ſuſpicionibus adacti minus ſe obſequentes patri præbuerant, id ipſa iracunde magis quam paterne vindicaret, *Grotius.* † Pro nullo reip. commodo, *Epiphan.* * *Vel*, in hac orationis parte interfatus eſt Cæſar.

a Ὁ μὲ

"μὲν ὅτι Σατορνῖνον ἐλθόντα καὶ Οὐολούμνιον τὸν τῆς
"Συρίας ἡγεμόνας· τελευταῖον δὲ, ἐν Βηρυτῷ τυ-
"χὸν Συλλαίου τοῦ σοῦ τυχεῖν ἐπομόσαν-
"τα, ἢ μὴν σὺν τοῖς ἡμέραν τριάκοντα παρέξειν τὰ
"χρήματα, καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἡρώδου
"περφυγόντας. ὧν οὐδὲν ποιήσαντος Συλλαίου πά-
"λιν ὅτι τοὺς ἡγεμόνας ἐλθεῖν Ἡρώδου, καὶ ἐκείνων
"ἐφέντων αὐτῷ λαμβάνειν τὰ ῥύσια, μόλις ὕστερον ἐξ-
"ελθεῖν σοὶ τοῖς τόδε αὐτόν. Ὁ μὲν δὴ πόλεμος
"ὡς ὅτοι τραγῳδοῦντες ἔλεγον, καὶ τὰ τῆς ὑπόθρα-
"τείας τοιαῦτα. καὶ τοι πῶς ἂν εἴη πόλεμος, ὅπου
"πεφάντων μὲν τοῦ σῶν ἡγεμόνων, δεδωκυίας δὲ τῆς
"σεαυτῆς, ἡσυχημένου δὲ μετὰ τοῦ ἄλλων θεῶν, καὶ
"τοῦ σοῦ, Καῖσαρ, ὀνόματος. τὰ δὲ περὶ τοὺς
"αἰχμαλώτους ἐξῆς ἤδη λεκτέον. λῃσταὶ Τραχῶνα
"Τραχῶνα κατοικοῦντες, τεσσαράκοντα τὸ πρῶτον,
"εἶτα αὖθις πλείονες, τὰς Ἡρώδου κολάσεις ἀφυγεῖ-
"ν, ὁρμητήριον ἐποιήσαντο τὴν Ἀραβίαν. τού-
"τους ὑποδέξατο Σύλλαος ὅτι πάντας ἀνθρώ-
"πους πέφυκε, καὶ χώραν ἔδωκε νέμεσθαι, καὶ τὰ
"κέρδη τοῦ λῃστῶν αὐτὸς ἐλάμβανεν. ὁμολόγησε δὲ
"καὶ τούτοις ὅτι τοῖς αὐτοῖς ὅρκοις ἀποδώσειν ᾗ
"αὐτὴν τοῦ δημεύσαι προθυμίαν. καὶ δυνατὸν ἂν
"ὀκ ὀπιδεῖξαι κατὰ τὸ παρὸν ἄλλόν τινα τῆς
"Ἀράβων χώρας, ἢ τούτους ἐξῃρημένους, ὐδὲ πάν-
"τας, ἀλλ' ὅσοι μὴ λαθεῖν ἴσχυσαν. οὕτως οἶδε καὶ
"τοῦ τῆς αἰχμαλωσίας ὑπερφόνου συλοφυτήματος
"περιττὸς, μέγιστον, ὦ Καῖσαρ, κατάμαθε πλά-
"σμα καὶ ψεῦσμα προὸς τὴν σὴν ὀργήν· αὐτὸς ποιη-
"σάν. φημὶ γὰρ, ἐπελθούσης ἡμῖν τῶν Ἀράβων δυ-
"νάμεως, καὶ τῶν περὶ Ἡρώδην πεσόντος ἑνὸς καὶ
"δευτέρου, τότε μόλις ἀμυνομένου, Νάκεβον τὸν γρα-
"μματέα αὐτοῦ, καὶ σὺν πέντε καὶ εἴκοσι τοὺς πάν-
"τας, ὧν ἔκαστον αὐτὸς εἰς ἑκατὸν ἀναφέρων, διχλίους
"καὶ πεντακοσίους τοὺς ἀπολωλότας ἔλεγε.

Θ'. Ταῦτα μᾶλλον ὠκίνει τὸν Καίσαρα, καὶ πρὸς
τὸν Σύλλαον ὑπεγραφεὺς, ὀργῆς μεστὸς, ἀνέκρινεν ὁπό-
σοι πεθνήκασι τῶν Ἀράβων. ἀπορουμένου δὲ αὐτοῦ, ἡ πε-
πλανημένη λέξις, αἵτε συνθήκη τῶν δημείων ἀναγινώσκοι-
το, ἡ τὰ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, πόλις τε ὅσαι λῃσή-
εια κατηπῶντο. ἡ πέρας εἰς τοῦτο κρατήσει Καῖσαρ, ὡς
μὲν Συλλαίου καταγνῶναι θάνατον, Ἡρώδην δὲ διαλλάτ-
τοντος, μέλανιαν ἐφ' οἷς ἐκ διαβολῆς πικρότερον ἔγραψεν
αὐτοῦ πεπονθώς, καί τι τοιοῦτον εἰπεῖν εἰς τὸν Σύλλαον, ὡς
ἀναλήψεσθαι αὐτὸν φόνου λόγῳ πρὸς ἄνδρα φίλον ἀγνω-
μονῆσαι. Ὃ δὲ σύμπας, ὁ μὲν Σύλλαος ἀνεπέμπετο, τὰς δί-
κας ἡ τὰ χρέα τοῖς δεδημοσίοις ἀποδώσων, εἶτα ὕστε-
ρον κολασθησόμενος. Ἀρέτα δὲ ὐκ εὐμενὴς ἦν Καίσαρι, ὅτι
τὴν ἀρχὴν μὴ δι' ἐκείνου καθ' αὐτὸν ἔλαβεν. ἐγνώκει γὰρ ἡ

"post aditos aliquoties Syriæ duces Satur-
"ninum & Volumnium: denique, postquam
"apud Berytum his coram Syllæus * per tuam
"fortunam jurasset, omnino intra trigesimum
"diem se & nomen exsoluturum, & deditu-
"rum qui ex ditione Herodis *in Arabiam* pro-
"fugerant. & cum horum nihil Syllæus præ-
"stitisset, iterum ab Herode appellatos du-
"ces; cumque hi ei permisissent pignora ca-
"pere, vix tandem cum suis profectum in
"Arabiam. Equidem hoc, inquit, est quod,
"tragice exaggerantes bellum appellant, at-
"que ejusmodi erat ista expeditio. At quo
"modo bellum dicatur *hæc juris persequutio*,
"post impetratam à ducibus à te datis ve-
"niam, idque ex præscripto cautionis, post
"violatum & Deorum aliorum numen & tui,
"Cæsar, nominis majestatem. Jam restat di-
"cere, quæ ad captos homines pertinent. Cum
"Trachonitæ latrocinari cepissent, quadragin-
"ta primum, mox etiam complures, ne ab He-
"rode ad supplicium raperentur, in Arabiam
"perfugerunt. Hos recepit Syllæus, & omnium
"hominum in damnum aluit, locumque ad
"habitandum dedit, immo & horum ex latro-
"ciniis quæstûs partem in se vertit. Eodem
"tamen juramento spopondit, hos se deditu-
"rum illa ipsa die, quæ & pecuniæ exsolven-
"dæ erat præstituta. nec potest ostendere in
"præsenti quenquam alium præter hos ex Ara-
"bia abductum, ac ne hos quidem omnes, sed
"qui latebras reperire nequibant. Jam cum
"videris illud invidiæ plenum de hominibus
"captis nihil esse nisi calumniam, rogo aliud,
"Cæsar, cognoscas nequissimum figmentum
"& mendacium, quo usus hic est, ut te ad
"iram concitaret. Pro cognito enim affirmo,
"cum in nostras partes irrupisset Arabum exer-
"citus, & eorum qui Herodi parebant unus at-
"que alter periissent, tum demum, & non an-
"te, sua tutante Herode, occubuisse Nacebum
"illorum ducem, & una homines non supra
"xxv. è quorum iste singulis centenos faciens,
"bis mille & quingentos narrabat occisos.

9. Cæsarem *jam ante nutantem* hæc *ma-* *Syllæus capitis damnatus.*
xime commoverunt; & ad Syllæum versus, jam manifestus iræ, quærit quot Arabes interie-
rint. Illo autem hærente, & male se edoctum fatente, lecta est rei creditæ cautio, lectæ & ducum literæ, & civitatum querelæ de latrociniis. Tandem eò perductus est Cæsar, ut capitis quidem Syllæum damnaret, Herodi vero conciliaretur, ut quem jam pœniteret eorum, quæ calumniis inductus duriora ipsi scripserat; & Syllæo hoc quoque exprobraret, se ejus falsis verbis adductum † ut in amicum *veterem* amicitiæ officia exueret. In summa, remittitur Syllæus jure functurus, & æs alienum soluturus, deinde afficiendus supplicio. Aretæ autem parum amicus erat Cæsar, quod per se non exspectata ipsius voluntate regnum arripuisset. *Constituerat enim & Arabiam

a Ὁ μὲν ἂν δὴ πολ. *Vat.* b Illud τὸν è *Codd. Busb. & Vat.* c Notatu dignum, adverbium negativum verbo postponi, licet constructio & Latinitas exigant ut præponatur. ἡ δυνατὸν οὖν ὐκ ἐπιδεῖξαι κ. τ. παρὸν ὐδ' ἄλλόν τινα *Vat.* ἐ δυνατὸν ἂν ἐπιδ. κ. τ. παρὸν ὐκ ἄλλόν τινα *Busb.* d Αὐτὸς πεπονῆσθαι *Vat.* αὐτὸ ποιῆσαι *Busb.* e Τῆς τῶν Ἀράβων *Vat.* f Πεσόντων *Busb.* g Σωσῖνος ποσῖν πεσόντος *Busb.* h Illud ἡ è *Codd. Busb. & Vat.* i Ita *Hen. Busb. & Vat.* ἡ πὶ ἡγ. in *Editis.* k Ὅσαι τὰ λῃσήεια *Vat.* * *Al.* per tuum Genium. † *Vel*, ut in amicum delinqueret. *vel*, discederet ab officiis amicitiæ. *vel*, virum sibi amicum offenderet. * *Alii versum*, Itaque statuerat *&c.*

a Παρ'

Arabiam Herodi dare: ſed huic rei obſtiterunt literæ, quas *de pueris* miſerat Herodes. Nam cum Olympus & Volumnius placatum eſſe Cæſarem audiviſſent, illico eis, prout juſſerat Herodes, viſum eſt, literas de filiis ei reddere & argumenta *ad inſidias illorum patefaciendas*. Quibus lectis Cæſar haud conſultum putavit, alterum imperium & ſeni & circa pueros laboranti addere. Itaque Aretæ homines admiſit: & eo ob id duntaxat reprehenſo, quod temere feciſſet, non exſpectando dum regnum à ſe haberet, munera accepit & ei principatum confirmavit.

Aretæ reconciliatur Cæſar.

Ἀρεθίαν Ηρώδῃ διδόναι· διεκώλυσε δὲ τὰ [a] παρ' ἐκείνῳ πεμφθέντα γράμματα. τοῖς γὰρ περὶ τὸν Ολυμπον καὶ Οὐολλούμνιον, εὐμενῆ Καίσαρα [b] πυθομένοις, εὐθὺς ἔδοξεν ἐξ ἐπιστολῆς Ηρώδου τὰ περὶ τῶν παίδων γράμματα καὶ τὰς ἐλέγχους ἀναδιδόναι. Καῖσαρ δὲ ἀναγνοὺς, ὃ μὴ ἀρχὴν ἄλλην [c] προσθήναι γέροντι, καὶ κακῶς πράττουσι τὰ περὶ τοὺς παῖδας, οὐκ ὠήθη καλῶς ἔχειν. δεξάμενος δὲ τὸν περὶ Αρέταν, καὶ τοῦτο μόνον ἐπιτιμήσας, ὡς προπετείᾳ χρήσαντι, ᾧ μὴ παρ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀναμεῖναι λαβεῖν, τά τε δῶρα προσήκατο, καὶ τὴν ἀρχὴν [d] ἐβεβαίωσε.

CAP. XI.

ΚΕΦ. ια'.

Quomodo Herodes, Cæſaris permiſſu, Beryti in Judicum aſſeſſu filios accuſavit: quæque Teron, immoderata & militari libertate uſus, paſſus eſt. De morte juvenum & eorum ſepultura in Alexandrio.

Ως, Καίσαρος ἐξουσίαν δόντος, ἐν Βηρυτῷ τῷ συνεδρίῳ κατηγόρησε τῶν παίδων Ηρώδης· οἷά τε Τήρων, ἀμέτρῳ καὶ στρατιωτικῇ παρρησίᾳ χρώμενος, πέπονθε. περὶ πλούτης νεανίσκων, καὶ ταφῆς αὐτῶν ἐν Αλεξανδρείᾳ.

Cæſaris ad Herodem literæ.

HErodi autem reconciliatus *Cæſar* ad eum ſcribit hujuſmodi verbis, "Dolere "ſe vicem ejus, qui tales haberet filios, "oportereque in eos, ſi quid gravioris ſceleris "ſuſceperant, ut parricidas animadvertere: "ſe enim ei ejus rei poteſtatem facere. Sin "nihil niſi fugam inſtituerant, corrigendos ali-"ter, neque ad extrema veniendum. Se etiam "ſuadere, ut ea de re judicium haberet conci-"lio indicto apud Berytum, *in qua Romani "degerent, & advocatis ducibus, & Cappa-"dociæ rege Archelao, omnibuſque reliquis "quos ſibi amicos & dignitate illuſtres putaret, "eorum ſententiam in judicio ferendo ſeque-"retur." Ita quidem Cæſar ad eum ſcripſit.

Ηρώδης δὲ γράφει διηλλαγμένος ὅτι τε τοῖς παισὶν ἄχθεσθαι, λέγων, "καὶ δεῖν εἰ μὲν ἀνοσιώ-"τερόν τι τετολμήκασιν [e] ἐπεξιέναι [f] παλεμο-"λοίας ὄντας· [g] αὐτῷ γὰρ ἐφῆναι ζημίαν τιμὴν ἐξουσίαν. εἰ "δὲ ὁρασμὸν ἐνόησαν, ἄλλως νεωτερίσαντα μηδὲν "ἀνήκεστον ἁμαρτάνειν. [h] συμβουλεύειν δὲ ἔχειν αὐ-"τῷ συνέδριον ἀποδείξαντα περὶ Βηρυτὸν, ἐν ᾗ κατοι-"κοῦσι Ρωμαῖοι, καὶ παρακαλοῦντα τούς τε ἡγεμόνας, καὶ "ὃν βασιλέα τῆς Καππαδόκων Αρχέλαον, ὅσους τε τῶν ἄλ-"λων οἴεται φιλίᾳ τε καὶ [i] ἀξιώματι ἐπιφανεῖς, με-"τὰ τῶν ἐκείνων γνώμης ὅπη χρὴ ἁμαρτάνειν." Καῖ-σαρ μὲν ταῦτα [k] ἐπέστελλεν. ὁ δὲ Ηρώδης, τῶν γραμ- ιζ'.
XVII. Herodes vero, literis ad ipſum perlatis, lætitia ſtatim geſtiens exſultabat, tum quod Cæſar ſecum in gratiam rediiſſet, tum propter poteſtatem ſibi factam de filiis pro arbitrio ſtatuendi.

Herodis in filios immanitas.

Et *neſcio* quo modo factum eſt, ut qui prius in ſecunda fortuna durus quidem pater fuerat, non tamen temerarius, aut præceps ferebatur ad filiorum interitum; nunc rebus ſuis in melius mutatis & fiducia fretus, novo more laxaverit habenas odiis. Advocavit itaque quos viſum eſt ad concilium; ſed Archelaum non advocavit: noluit enim ut is intereſſet ex ſuo in eum odio, aut quod vereretur ne voluntati ſuæ repugnaturus eſſet.

Eos accuſat in concilio Beryti habito.

2. Poſtquam autem duces, atque alii, quos ab urbibus accerſivit, Berytum advenerunt, filios quidem (nam in concilium eos adducere noluit) in vico Sidoniorum, nomine Platana, collocavit, prope urbem, ut ſiſti poſſent ſi *forte* vocarentur; ſoluſque per ſe *in curiam* ingreſſus, centum & quinquaginta virorum in conſeſſu uſus eſt accuſatione, non tam propter infortunium & neceſſitatem miſerabili, quam patri filios criminanti valde indecora. Nam vehemens erat, & in crimine demonſtrando turbidus, & maxima furoris & agreſtis immanitatis præ ſe ferebat indicia; non permittens af-

μάτων ὡς αὐτὸν ἀπενεχθέντων, θεραπὴς μὲν ὑὸς ὅτι ταῖς ἁμαρτίαις ἐγένετο, θεραπὴς δὲ καὶ τῷ πάντα ἐξεῖναι κατὰ τῶν παίδων αὐτῷ. καὶ πῶς [l] ὁ μὲν εὐπρά-τειν, ὁ δὲ πρότερον χαλεπὸν μὲν, ἀλλ' ὅτε θρασύν, ὅτε προπετῆ, τοῖς τῶν ἀπώλειαν τῶν τέκνων παρεῖ-χεν αὐτόν· ὁ δὲ τῷ τότε μεταβολῆς ἀμείνονος καὶ παῤῥησίας ὑπολαβόμενος, τὸ μῖσος ὑπαγορεύει τῷ ἐξουσίαν. [m] διέπεμπεν οὖν ὅσους ἐδύκει καλεῖν εἰς τὸ συνέ-δριον, Αρχελάου χωρίς. ἐκεῖνον γὰρ [n] δι' ἔχθος οὐκ ἠξίου συμπυθάνεσθαι, ἢ καὶ τῇ προαιρέσει νομίζων ἐμ-πόδων ἔσεσθαι.

Β'. Γενομένων δὲ ἐν Βηρυτῷ, τῶν τε ἡγεμόνων, καὶ τῶν ἄλ-λων [o] ὅσους ἀπὸ τῶν πόλεων ἐκάλεσε, τοὺς μὲν παῖδας, ὑπὸ γὰρ ἠξίου παράγειν εἰς τὸ συνέδριον, ἐν κώμῃ τινὶ [p] Σιδωνίων εἶχε, [q] Πλατάνῃ καλουμένῃ, πλησίον τῆς πόλεως, ὡς ἔχειν εὐ κλητεῖσι προσχρῆσαι. μόνος [r] δὲ καθ' αὐτὸν εἰσελθὼν, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα συγκαθημένων ἀνδρῶν, κατηγόρει καλῶν ὑβριν ὑπ' ὀδυνηρὰν ὡς πρὸς ἀνάγκην ὧν ἠτύχει, πλεῖστον δὲ ἀπεοικυῖαν ἡ πατὴρ ὑπὲρ παισὶν εἰπεῖν. βίαιος γὰρ ἦν, καὶ περὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς αἰτίας ἐτετάρακτο, καὶ μέγιστα θυμοῦ καὶ ἀγριότητος ἐνεδίδου σημεῖα, τούς τε ἐλέγχους οὐκ

a Παρ' ἐκείνῳ pro πρὸς ἐκείνον reposui è *Cod. Busb.* b Πυθομενοις *Vat.* c Προστῆναι *Hen.* à prima manu. προσῆναι *Vat.* d Ἐβε-βαίωσεν *Vat.* & *Busb.* e Επεξιέναι *Busb.* ἐπεξιέναι ὡς παρεμαλοίας *Zonar.* f Παρεμαλοίας, forſan pro παρεμαλοῦς, *Gall.* & *Vat.* g Αὐτῷ ἐφῆναι τ. *Vat.* h Συμβουλεύειν *Vat.* & forſan *Epiphan.* i Αξιώματι ἐπιφανεῖς *Vat.* k Επίστειλεν *Busb.* l Τὸ μὲν σὺν ὑπεράγειν *Vat.* m Εὐθὺς ὃν διέπεμπεν *Busb.* & *Epiphan.* n Δι' ἔχθρας *Busb.* δι' ἔχθρα *Zonar.* o Οσους τῶν πόλεων *Vat.* p Ita *Busb. Vat.* & *Epiphan.* & *lib.* 1. *de Bello Jud.* Σιδωνίᾳ in *Editis.* q Παλαστῇ *Vat.* r Δὲ Ε καθ' αὐτὸν *Busb.* & *Hen.* r Απόδειξιν *Vat.* * *Id eſt*, quæ eſſet Romanorum colonia.

a Εφ'

οὐκ ἐκείνοις ὑπηρέπων χαταμαθεῖν· ἀλλὰ συμπορεύειν αὐτοῖς προσιθεὶς, πατρὶ κατὰ παίδων ἀρχήμοσα, καὶ τὰ γραφέντα δι' αὐτῶν ἐκείνων ἀναγινώσκων, οὐ οἷς ὑποβουλὴ μὴ ἢ τις ὑπόνοια δυσνοίας οὐκ ἐγέγραπτο, μόνον δὲ ὡς φυγεῖν βουλόοιντο, καὶ λοιδορίαι τινὲς εἰς αὐτὸν ὀνείδη προφέρουσαι ἀφ' ὧν τιμὴ δύσοιαν. [a]ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ὡς ἐγένετο, μᾶλλόν τε ὠξύθυμα, καὶ τὸ πρᾶον εἰς ὁμολογίαν τῆς ὑποβουλῆς δι' ἐκείνων ἤνυσαν, ἐπομνύμενος, ὡς ἥδιον ἂν θάνοιτο [b]τῆς ζωῆς ἢ τοιούτων ἀκούειν λόγων. τὸ δὲ τελευταῖον εἶπεν, "ὅτι καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ Καίσαρος δόσει τιμὴ ἐξουσίαν αὐτὸς ἔχοι", [c]προσέθηκε καὶ πάτριον αὐτῷ νόμον, [d]ὃς ἐκέλευσεν, "[e]εἰ τῶν κατηγορηθέντων οἱ γονεῖς ὑπθοῖεν [f]τῇ κεφαλῇ τὰς "χεῖρας, ἐπάναγκες εἶ) τοῖς πρεσβῦσι βάλλειν, καὶ "τῦτον ἀποκλείειν ⓐ τόπον. ὅσῳ ἕτοιμος ἂν αὐ"τὸς ἐν τῇ πατρίδι καὶ τῇ βασιλείᾳ ποιεῖν, ὅμως "ἀναμένειν τιμὴ ἐκείνων κρίσιν· ἦκεν μέντοι, δικαίᾳ μὲ "οὐκ ὄντως ὑπὸ φανερῶς οἷς ἐκ τῶν παίδων ὀλίγῳ πάθοι, "[g]συμοργιαθῆναι δὲ καιρὸν ἔχοιλας, ὡς ὑδενὶ ἂν τῶν πόρρω "γενομένων ἀμελῆσαι τοιαύτης ὑποβουλῆς ἄξιον.

γ'. Ταῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, καὶ τῶν νεανίσκων οὐδὲ ἕως τῆς ἀπολογίας παρεγμένων, συμφρονήσαντες ⓐ κατὰ τὸ συνέδριον ὡς ὑπουκέναι καὶ διαλλαγῶν χεῖρον ἔχοιεν, τιμὴ ἐξουσίαν [h]ἐβεβαίουν αὐτῷ. καὶ [i]πρῶτος μὲν Σατορνῖνος ἀνὴρ ὑπατικὸς, καὶ τῷ ἐπ' ἀξιώματος, ἀπεφήνατο γνώμιον [k]αὐθαιρεστάτην προεισάσει χρώμενος. ἔφη γὰρ "καταδικάζειν μὲν τῶν Ηρώδου παίδων, κλείειν δὲ οὐκ οἴεσθαι "[l]δίκαιον, αὐτὸς παῖδας ἔχων, καὶ τοῦ πάθους μείζονα "ν ὄντος, εἰ καὶ πάντα δι' αὐτοὺς διδυσύχησε." μετ' ἐκεῖνον ⓐ Σατορνίνου παῖδες, εἵποντο γὰρ αὐτῷ τρεῖς ὄντες προσβύται, τιμὴ αὐτιμὴ γνώμιον ἀπεφήναντο. Οὐολύμνιος δὲ ἄντικρυς ἔφη κολάζειν θανάτῳ τοὺς ὄντως ἀσεβήσαντας εἰς ⓐ πατέρα. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τοῦ ἑξῆς οἱ πλείους, [m]ὥστε μηκέτι ἄλλό τι δοκεῖν, ἢ καταδεδικάσθαι τιμὴ ὑπὸ θανάτῳ τοὺς νεανίσκους. καὶ ἐκεῖθεν μὲ εὐθὺς Ηρώδης ἦκεν, ἄγων αὐτοὺς εἰς Τύρον, καὶ ὅ γε Νικολάῳ πλεύσαντος ὡς αὐτὸν ἐκ τῆ Ρώμης ἐπυνθάνετο, προσδυνησάμενος τὰ ὁ Βηρυτῷ, ἥν τινα ἔχοιεν γνώμην περὶ τῶν παίδων αὐτῷ, καὶ οἱ ἐν τῇ Ρώμῃ αὐτῷ φίλοι. κἀκεῖνος εἶπεν, "ὅτι δοκῷ μὲ [n]ἀσεβῆ εἶ) τὰ "ἐκείνοις περὶ σὲ ἐγνωσμένα, χρῆναι μέν τοι αὐτοὺς [o]καθείρ"ξαντα, δεσμώτας φυλάττειν. καὶ εἰ μὲ [p]ἕτερόν σοι δοκοίη, "κολάζειν αὐτούς, μὴ φαίνοιο ὀργῇ ὃ πλέον ἢ γνώμῃ χρῆσθαι· εἰ δὲ ταναντία, λύειν, μὴ ἀνεπανόρθωτον "εἴη σοι ὃ ἀτύχημα. τὰ αὐτὰ δὲ δοκῷ καὶ ἐν Ρώμῃ τοῖς "πλείοσι τῶν σῶν φίλων." καὶ [q]ὃς σιωπήσας [q]ἐν πολλῇ ἐγένετο συμποίᾳ, κἀκεῖνον ἐκέλευσε συμπλεῖν αὐτῷ.

sessoribus ut argumenta ponderarent atque perpenderent: sed, haud convenienter patri contra filios, ipse ea tuens atque defendens, & quæ ab illis scripta erant legens, in quibus nihil insidiarum inerat, aut sceleris quod machinati fuerant, sed tantum cogitatam fugam continebant, & maledicta quædam in patrem contumeliosa, propter ejus in eos malevolentiam. Ad quæ ubi ventum est, exclamabat etiam vehementius, crimenque exaggerabat, perinde ac si de insidiis confessi fuissent, jurans se vitam amittere maluisse quam talia audire. Postremo autem, cum dixisset," se tum jure naturæ, "*utpote patrem*, tum permissu Cæsaris potesta"tem habere," addidit & legem patriam quæ *Lex Judæorum de filiis contumacibus.* jussit, "ut, si parentes filio accusato manus in "caput imponant, necesse habeant circumstan"tes in eum lapides mittere atque ita eum oc"cidere. quod cum ipse in sua patria & re"gno facere potuisset, illorum tamen senten"tiam exspectasse: qui tamen eò non ut judi"ces (utpote in tam manifestis *insidiis*, qui"bus parum abfuit quin ipse *extrema* passus "fuisset à filiis) sed ut iræ suæ adjutores op"portune venissent, ac si par esset, nemini, "quamvis remoto, negligendas esse ejusmo"di insidias.

3. Hæc loquuto rege, & juvenibus ne ad causæ quidem suæ dictionem introductis, assessores, cum eum iratiorem esse percepissent, quam ut ad æquitatem aut concordiam perducere possent, potestatem ei confirmarunt. Et *Mittem sententiam ferunt Saturninus ejusque filii.* primus quidem Saturninus, vir consularis, & magnæ auctoritatis, sententiam protulit moderatissimam cum pietatis adjuncto. dicebat enim, "se damnare quidem Herodis filios, non "vero justum censere ut morte multentur, ut "qui ipse filios haberet, cum majus esset hoc "supplicium, quam omnia quæ ab ipsis acci"dere mala potuissent." Deinde Saturnini filii (nam tres una secum legatos habebat) eandem sententiam sequuti sunt. Sed Volumnius *Duriorem Volumnius Aliique.* è contra morte plectendos pronunciabat, qui se in patrem tam impie gessissent. In eadem deinceps ivit maxima pars reliquorum, adeo ut nil aliud crederetur, quam capite damnatos iri juvenes. Moxque illinc Tyrum proficiscitur Herodes, pueros secum ducens: & Nicolaum ad se Roma reversum interrogat, postquam ei acta Beryti narraverat, quænam fuerit amicorum suorum, qui Romæ essent, de pueris sententia. Cui ille respondit, "videri eis *Nicolai responsum ad Herodem.* "impios quidem esse filiorum in te conatus, "debere tamen eos à te vinculis custodiaque "teneri. postea, si severior sententia placue"rit, *morte* posse puniri, ne iracundia magis "quam ratione usus esse videare: sin mitiora "malis, posse absolvi, ne in immedicabile in"fortunium incidas. Hæc sunt quæ plerique "omnes amici tui Romæ degentes censent." Tum ille, cum aliquandiu in tacita cogitatione fuisset, Nicolaum secum navigare jussit.

4. Ubi

a Ἐφ' οἷς *Busb. & Gall.* b Τῆ ζῆν *Vat. & Busb.* c Προσέθηκε ᾗ ℭ *Hen.* à prima manu. d Ἐκέλευεν *Busb.* e Εἴτε κατηγορέσαντος *Busb. Vat & Zonar.* Hac de lege confer *Deut.* c. 21. v. 19, & 20. & *Josephum* in *Antiq* l. 4. c. 8. p. 168, 169. Videtis etiam *Seldenum* l. 3. de *Synedriis*, c. 13. p. 555. & *Grotium* ad *Deut.* c. 21. v. 20. f Ἐπὶ τῇ κεφαλῇ *Vat & Hen.* à pr. m. g Συνοργιάσαι δὲ κ. καιρὸν *Hen.* à pr. m. h Ἀπεδείκνυον *Gall.* i Πρῶτον *Vat.* k Αὐθεντικὴν *Vat.* αὐθημερεστάτη *Busb.* l Ita *Gen. Gall.* & i ac. δικαιῶν *Bas Busb. & Hen.* m Ὡστε κ μηκετι *Vat.* n Ἀσεβῆ μοι εἶναι *Hen.* o Καθείρξας *Hen.* p Ἕτερος *Busb. & Vat.* q Ἐν πολλῇ εὐνοίᾳ *Hen.* à pr. m. ὁ πολλῇ ἐχόντο εὐνοίᾳ *Vat.*

Herodes filios ſecum ducit Cæſaream.

4. Ubi autem Cæſaream ventum eſſet, cœperunt ſtatim vulgo de pueris loqui: atque per regnum ejus ſuſpenſi tenebantur, *cunctis* quo tandem res illorum evaſuræ eſſent exſpectantibus. metuebant enim omnes ne propter inveteratum diſſidium immineret eis exitium, atque vicem illorum graviter dolebant: tamen nec vocem ullam temere vel emittere vel etiam audire ab alio licebat ſine periculo; ſed miſericordiam, *quam de pueris habebant*, clauſam tenebant, & tam atrox facinus dolenter quidem, ſed taciti ferebant. Unus autem, nomine Tero, regis olim miles, qui filium habebat Alexandro æqualem atque amicum, quicquid alii quieti occultabant, ipſe libere eloquebatur, & ſæpe palam in vulgus exclamare cogebatur, dicens, "interiiſſe veritatem, ſublatum "jus ex hominibus, vigere mendacium & ma"litiam, & tantam nubem rebus inducere, "ut à peccantibus ne maxima quidem mala "in homines cadentia cerni poſſent." Hæc tam libere dicens, videbatur quidem non ſine periculo facere: ſed movebat omnes æquitas rei, quod animoſe & fortiter ſe illis temporibus gereret. quapropter omnia quæ ille diceret libenter omnes audiebant ut ab eo dicta, & cum ſibi cavendum eſſe ſilentio providerent, tamen ejus confidentiam collaudabant. nam tanti mali exſpectatio unumquemque cogebat quodcunque liberet pro eo loqui.

Tero verba facit ad populum paulo liberiora.

Pari fiducia alloquitur regem.

4. Ille vero regem ipſum adiit audaciſſime, & ſolum cum ſolo colloqui velle dicebat: ac facta poteſtate, "Non poſſum, inquit, ô Rex, "diutius ferre hanc animi anxietatem. Equi"dem audacem hanc confidentiam, ſed tibi "neceſſariam & conducibilem, ſi quid ab ea "utilitatis perceperis, meæ vitæ antepoſui. "Sanuſne es, aut ubi eſt excellens illud inge"nium, quo tot tantaſque res aſſequutus es? "quæ eſt iſta amicorum cognatorumque ſoli"tudo? quos equidem, quamvis præſentes, "nec cognatos nec amicos judico, qui tantum "ſcelus in quondam felici regno perpetrari "ſuſtineant. Et tu non aſpicies quid agatur? "duos juvenes regina conjuge tibi natos, omni "virtute ornatiſſimos interficies, tuamque ſe"nectutem uni puero committes, qui ſuſce"ptam de ſe ſpem male ſuſtinuit, & conſan"guineis, quos ipſe toties jam capitis damna"ſti? Nonne cogitabis vulgus ſilere, tamen "peccatum videre, & facinus odiſſe: exerci"tumque univerſum, & maxime præcipuos, "miſericordia commoveri erga infelices, odio "erga infelicitatis auctores?" Audiebat rex iſta, principio quidem non omnino *intemperanter: ſed ubi ſcilicet Tero facinus & domeſticorum perfidiam aperte taxavit, commovit ſe rex. Et Tero è contra paulatim modum exceſſit immoderata & militari libertate uſus. nec tempus ſatis ſcite & commode cepit. Unde ita turbatus eſt Herodes, ut, ea verba pro conviciis magis quam pro utili admonitione

Regem nimia libertate uſus offendit.

δ'. Ως δὲ [a]ἦκεν εἰς Καισάρειαν, ἦ λόγος εὐθὺς ἅπασι τ παίδων, καὶ μετέωρος ἡ βασιλεία, [b]ποῖ ποτε χωρήσειε τὰ κατ' αὐτὸς ἐκδεχομένων. δεινοὶ γὰρ ὑπῆρχε πάντας δέος ἐκ παλαιᾶ καθασεσιασζομένης εἰς αὐτὸ ὃ πέρας ἐλθεῖν, καὶ τοῖς μὲ παθεσιν ἐδυσχέραινον. οὐκ ἦν δὲ ὐδὲ εἰπεῖν τι ασφαλὲς, ὅτε ἄλλω λέγοντος ἀκύειν ἀκίνδυνον, ἀλλ' ἐγκεκλεισμένοι τ ἔλεον, ὀδυνηρῶς μὲν, ἀναύδως δὲ τὴν ὑποβολὴν ὅ πάθος ἔφερον. εἷς δὲ [c]αὐτῷ πάλαι τραπώτης, [d]ὀνόματι Τήρων, ἦν αὐτῷ καθ' ἡλικίας ὄντος Αλεξάνδρῳ φίλος, πάντα, ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδύομα δι' ἡσυχίας ἦν, [e]αὐτὸς ὑπ' ἐλευθερίοτητος ἐξελάλει, καὶ βοᾶν ἠναγκάζετο πολλάκις ὑπ τοῖς πλήθεσιν, ἀπαρακαλύπτως λέγων, "ὡς ἀπώλοιτο μὲν ἡ "ἀλήθεια, τὸ δὲ δίκαιον ὐκ τ ἀνθρώπων ἀνηρημένον εἴη, "κρατεῖ δὲ τὰ ψεύσματα καὶ ἡ κακοήθεια, καὶ το"σοῦτον νέφος ἐπάγει τοῖς πράγμασιν, ὡς μηδὲ τὰ μέ"γιστα τ ἀνθρωπίνων παθῶν ὁρᾶσθαι τοῖς ἁμαρτάνουσιν." τοιοῦτος ὢν, ἐδόκει μὲν ὐκ ἀκινδύνως παῤῥησιάζεσθαι· τὸ δὲ εὔλογον ἐκίνει πάντας, ὐκ ἀνάνδρως αὐτῷ πρὸς τὸ καιρὸν ἰσαμένῳ. διὸ καὶ πάντα, ἅπερ αὐτὸς εἴποιεν, ἕκαστος ἡδέως ἤκουεν ὑπ' ἐκείνῳ λεγόμενα, καὶ ὃ καθ' αὑτὸς ἀσφαλὲς ὐ τῷ σιγᾶν προφορώμενοι, τὴν ἐκείνῳ παῤῥησίαν ὅμως ἀπεδέχοντο. τὸ γὰρ προσδοκώμενον πάθος, ἐδιάζετο πάντα ὅν τινα οἷόν ὑπὲρ αὐτῷ λαλεῖν.

δ'. Ο δὲ ἡ πρὸς τ βασιλέα μὴ πάσης παῤῥησίας ἀσταμένος, μόνος μόνῳ λέγειν ἠξίου· καὶ συγχωρήσαντος, [f]ἡ δυνάμενος, εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, ἀφαιρεῖσθαι ὅτι "τοιούτῳ πάθει, τ τολμηρὰν ταύτην παῤῥησίαν, ἀναγκαίαν "δὲ σοὶ, καὶ συμφέρουσαν εἰ [g]λάβοις τι χρήσιμον ἐξ "αὐτῆς, ὀφθῆναι τ ἐμῆς ἀσφαλείας. [h]ποῖ ποτε φέρον- "τό σε, καὶ πεπίωκεν ὐκ τ ψυχῆς αἱ φρένες; ποῖ δὲ "καὶ ὁ πρεπὼς ἐκεῖνος νοῦς, ᾧ πολλὰ καὶ μεγάλα κα- "τώρθωσας; τίς δὲ ἡ τ φίλων καὶ συγγενῶν ἐρημία; κρί- "νω δὲ, ὐδὲ παρόντας αὐτοὺς εἶ) συγγενεῖς ἢ φίλους, οἳ "θεωροῦσι τοιοῦτον μῖσος ὅτι τῇ μαινομένῃ ποτὲ βα- "σιλείᾳ. σὺ δὲ ὐ σκέψῃ τι περαινόμενον ὅσι; [i]δύο νεα- "νίσκους ἐκ βασιλίδος [k]σοὶ γυναικὸς γεγεννημένους, εἰς πᾶσ "ἀρετὴν ἄκρους, ἀναιρήσεις, σεαυτὸν ὑπ γήρᾳ καθαλιπὼν "ἐφ' ἑνὶ παιδὶ κακῶς οἰκονομήσαντι τ εἰς αὐτὸν ἐλπίδα, ἦ "συγγενέσιν ὧν αὐτὸς ἤδη τοσαυτάκις [l]κατέγνως θανάσιμον; "ὐκ ἐννοήσεις ὅτι ἦ τ ὄχλων ἡ σιωπὴ τ ἁμαρτίαν ὅμως "ὁρᾷ καὶ μισεῖ ὅ πάθος· ἤτε γραπτὰ πᾶσα, καὶ ταύτης σὺ "προῤῥοὴς, ἔλεον μὲ τ ἀτυχούντων, μῖσος δὲ τ ταῦτα "διαπραττομένων ἐρίσασι;" ἦκεν τούτῳ ὁ βασιλεὺς, ἐπ ἀρχῇ μὲ ὐ παῤῥάπασιν ἀγνωμόνως· ἀλλὰ, τί δῆ ἦ λέγειν, [m]διεκίνησεν ἑαυτὸν ἀφαμένῳ ὐ Τήρωνος σιαργῶς ὐ τε πά- θους ἦ τ περὶ τὰς οἰκείας ἀπιστίας. αὐτὸς δὲ ὁ μὲν ἐπεδέδυ χῖ μικρὸν ἀμέτρῳ ἦ στρατιωτικῇ χρώμενος παῤῥησίᾳ. ὃ δὴ ἀπαράδοτον [n]ἐξέπιπτε ὐ χαρᾷ. ταραχὴς δὲ Ηρώδης ὀξε- πίμπλατο, ἦ μᾶλλον ὀνηδίζεσθαι δοκῶν, ἢ πρὸς ὃ συμφέρον ἀκύειν

a Ηλθεν *Busb.* & *Vat.* b Ita *Busb. Hen.* & *Baſ.* ποίποτε in *aliis.* c Αὐτῶν *Busb.* & *Vat.* d Ονομα *Busb Vat.* & *Zonar.* e Αὐτὸς ἐπ' ἰλ. *Vat.* f Ita cum *Cod. Vat.* & *Epiphan.* ἀδυνάμενος εἶπεν, ὦ βασιλεῦ διακαιρεῖσθαι in *Editis Aliiſque*, niſi quod διακαιρεῖ habeat *Hen.* à pr. m. g Ita *Vat.* λάβοις in *cæteris.* h Ποῖποτε οἴχονται σε *Busb.* ποῖ ποτε οἴχονταί σε *Vat.* i Ει δύο ν. *Busb.* k Illud σοὶ deeſt *Vat.* l Κατέγνωκας *Busb.* & *Vat.* m Διεκίνησεν αὐτὸν *Vat.* n Υπεξέπιπτε *Vat.* ὑπεξέπιπτε *Busb.* * *Al.* libenter, *aut* non iracunde, *aut* æquis auribus.

a Εκεισε

ἀχθῆναι τὸν λόγων, [a] ἐπεὶ καὶ τοὺς [b] διακειμένους βαρέως καὶ τοὺς ἀδανακλήτους ἡγεμόνας ἐπύθετο, προσάπτῃ [c] τὸ τοιαῦτα διαβουλίων ἄπονίας, καὶ τὸν Τήρωνα δίκαιος ἔχειν ἐν φυλακῇ.

ε'. Τότε γενηθέντος, ὑποπτεύσῃ τῷ κυρῷ καὶ Τρύφων τις κουρεὺς τοῦ βασιλέως, ὃς ἔφη προσιὼν ἐκ πολλῶν ἤδη πολλάκις ὁ Τήρων, ὁπόταν [d] θεραπεύῃ τὸν βασιλέα ξυρῷ τὸν λαιμὸν [e] ὑποτεμεῖν· ἔσεσθαι γὰρ αὐτῷ πρὸς [f] τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον, καὶ μεγάλας λήψεσθαι δωρεάς. Ταῦτα εἰπόντα συλλαμβάνειν κελεύει, καὶ μὴ ταῦτα βάσανος λαβὼν τοῦ τε Τήρωνος, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦ κουρέως. διακρατηθέντος τε τοῦ Τήρωνος, ὁρῶν ὁ νεανίσκος τὸν πατέρα, χαλεπῶς μὲν ἤδη διακείμενον, ἔχοντα δὲ ἐλπίδα σωτηρίας, [g] αὐτό τε τὸ μέλλον ἐκ τῶν περὶ τὴν πάροδον δυσχερείας τεκμαιρόμενον, ἔφη "[h] μηνύειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ παραιτήσῃ αὐτὸν τοῦ "φεύσεσθαι τὸν βασάνων καὶ τὸν αἰκίας αὐτόν τε καὶ τὸν πατέρα." δόντος δὲ πίστιν ὑπὲρ τούτοις, ἔλεγεν "ὡς εἴη σωθῆναι τις "ὑπὸ θεῶν δι' αὐθυμερείας βασιλέα τὸν Τήρωνα. προσιὼν "θεῶν δὲ εὔποροι εἰσὶ) μόνοι μόνῳ, καὶ πράσσοντα παθεῖν τι τῶν "εἰκότων ἐκ ἀγεννὲς Ἀλεξάνδρῳ χαριζόμενον". ταῦτα μὲν [i] ὧν ἐκεῖνος εἶπεν, ἐξαιρεῖται τὸν πατέρα τὸν ἀνάγκης, ἄδηλον εἴτε τὴν ἀλήθειαν ἐκβιασθεὶς φράζῃ, εἴτε καὶ παραφρὴν νοήσας τινὰ ταύτῃ τὸν κακοῦ αὐτῷ καὶ ὃν γεγεννηκότι.

ς'. Ὁ δὲ Ἡρώδης, [k] εἴ τι πρότερον ἐνδιάσημον ἦν αὐτῷ περὶ τὴν τεκνοκτονίαν, τότε τόπον ἢ χώραν κατέλειπεν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ πᾶν ἐξηρημένος ὃ δυνάμενον αὐτῷ ὑπόνοιαν ἀμείνονος λογισμοῦ παρασχεῖν, ἔσπευσεν ἤδη τέλος ὀπιθεῖναι τῇ προαιρέσει. καὶ [m] προσαγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, τριακοσίους τε τοὺς ἡγεμόνας τοὺς ἐν αἰτίᾳ γενομένους, καὶ τὸν Τήρωνα σὺν τῷ παιδί, [n] καὶ τῷ πρὸ ἐκείνου διελέγοντι κυρεῖ, κατηγορίαν ὁ ἀπάντων αὐτῶν ἐποιήσατο· κἀκείνους μὲν ὁ πλῆθος ἀεὶ τοὺς παραλυχνίους βάλλοντες, ἀπέκτειναν. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Ἀριστόβουλος, ἀχθέντες εἰς Σεβαστὴν, ὑπὸ ἄξονος τοῦ πατρὸς, στραγγάλῃ κλείνονται. τὰ δὲ σώματα νύκτωρ εἰς Ἀλεξάνδρειον ἀπέθεντο, τοῦ τε μητροπάτορος ἐκεῖ, καὶ τῶν πλείστων αὐτοῖς προγόνων [p] κειμένων.

ζ. Ἴσως μὲν οὖν ἂν ἄλογον εἶναι δόξαι τοῖς καταφανέσι, πρόφασιν οὐκ πολλοῦ τὸ μῖσος ὅσον αὐξηθῆναι, καὶ πρεσβύτερον προελθὸν ἀποκλῖναι τὸν φύσιν. ἀπίστασις δὲ γονέων εἰκότως, εἴτε εἰς τοὺς νεανίσκους ἀνοσίου τοῦ τοιούτου αἰτίᾳ, πρὸς αἰτίαν ὀργῆς [q] ἀναγαγόντας τὸν πατέρα, καὶ χείρω προσκευάσαντας τὸν χαλεπότητα ἀνήκεστον αὐτοῖς, εἴ τε καὶ πρὸς αὐτὸν οἰκεῖον ἀπαθῆ καὶ πρεπτὸν ὄντα περὶ τὸν ἐπιθυμίαν τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς ἄλλης εὐδοξίας, ὡς μηδένα οἴεσθαι προσηκόντων, ἐφ' ᾧ πᾶν τὸ βουλόμενον ἀκίνητον ἔχειν, ἢ καὶ τὸν τύχην πρυτανεύσαντος λογισμῷ μείζω τοῦ δυνάμεως ἰσχυκέναι, ὅθεν καὶ πειρώμεθα τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ὑπ' ἐκείνης [r] προκαθωσιῶσθαι τῆς τὸ γενέσθαι πάντως ἀνάγκης, καὶ καλοῦμεν αὐτὸν [s] εἱμαρμένην, ὡς σφόδρα ὄντος, ὃ

ducens, ubi milites rem ægre ferre & duces indignari audivit, tam eos qui nominati fuerant quam ipsum Teronem in custodia vinctos adservari jusserit.

5. Hoc facto Tryphon quidam, regis tonsor, arrepta occasione, regem adiit, eique nunciabat, Teronem sæpe sibi persuadere voluisse, ut regi barbam tondens eum novacula jugularet: ita principem locum apud Alexandrum habiturus, & magna præmia consequuturus. Hæc loquutum jussit rex comprehendi: ac deinde de Terone & ejus filio & tonsore quæstio habita est. Cumque Tero persisteret, juvenis patrem male jam mulctatum, nec ullam spem salutis habere videns, & quid futurum esset ex summis ejus angoribus conjiciens, dicebat "se regi veritatem patefacturum, si fore "polliceretur ut & ipsi & patri tormenta & "cruciatus remitteret." Ubi autem rex ei fidem dedit, ajebat, "constitutum fuisse, ut Te-"ro regi manum afferret; ac factu facile esse "ut solus solum aggrederetur: quo perpetra-"to, si quid ei finistrum accidisset, id honori "fore, dum Alexandro gratificaretur." Istis quidem ab illo dictis, patrem à necessitate redemit: neque scitur, verumne dixerit vi coactus, an id fecerit ut à semetipso & patre dolorem depelleret.

Tryphon Herodis tonsor Teronem accusat.

Confessio filii Teronis.

6. Herodes vero si vel minimam antea de filiis *suis* occidendis dubitationem habuerit, jam ei nullo in anima loco relicto, sed ejectis omnibus quæ sibi vel tantillum melioris consilii suggerere possent, institutum exsequi properavit. Cumque in cœtu produxisset triginta duces, in reos relatos, & Teronem cum suo filio, & tonsorem indicem, eos omnes accusavit: atque populus, conjectis quæcunque venerunt in manum, eos necavit. Alexander vero & Aristobulus, ducti Sebasten, jussu patris ibi strangulantur: & corpora noctu portantur Alexandrium, ubi siti erant maternus avunculus & multi ex majoribus eorum.

Tryphon, filius ejus, & tonsor lapidati.

Aristobulus & Alexander jussu Herodis strangulati.

7. Et forsan quidem aliquibus minime mirum videbitur, odium inveteratum adeo crevisse, & eousque processisse, ut ipsam naturam vinceret. Merito autem dubitari possit, an adolescentibus ejusmodi quid vitio vertendum, quod patri justam illis succensendi causam dederint; ac deinde ita eum perversitate sua irritarint, ut implacabilis evaderet: an quod ipse adeo durus fuerit & ferreus, & tam in aliis rebus gloriæ quam dominationis vehementer cupidus, ut neminem sibi *socium* assumendum putaret, quod quicquid ei placeret firmum ratumque haberi voluerit: an *quod dicendum* fortunam vim obtinuisse, omni consilio prudentiæ licet pleno potentiorem; unde & credere solemus, humanos actus à necessitate quadam præfancitos esse ut omnino fiant, eamque vim fatum vocamus, quòd nihil sit quod illa

a Ἐπειδὴ Busb. b Ἀπεχθῶς, aut aliud adverbium excidisse aut subintelligendum esse existimo. *Epiphanius* vertit, *quia milites eum abhorrerent, & primates eorum sibi indignarentur.* c Τῷ τι ὀνόματι δηλωθέντων ἀπόντων Vat. τὰς τι ὀνόματι δηλωθέντας ἄπαντας Busb. d Θεραπεύει Busb. ὡς πολλοὶ πολλάκις αὐτὸν ὁ Τήρων, ὁπόταν θεραπεύῃ Vat. e Ἀποτέμνειν Vat. τεμεῖν Zonar. f Τοῖς abest Vat. g Ἑαυτῷ τε τὸ μ. Vat. αὐτῷ τε τὸ μ. Busb. h Μηνύσειν Vat. i Illud ὧν ἐ Cod. Vat. k Οὐδ' εἰ τὸ πρ. Vat. & Hen. à pr. m. l Ita cum Cod. Vat. μεταποιεῖσθαι in Editis Aliisque. m Προῆγεν Vat. προσαγαγὼν Zonar. n Καὶ τῷ ἐκείνου Busb. o Ἀπάντων ἐποιεῖτο Busb. p Post κειμένων habemus τοῦτο τὸ πλῆθος τῶν πανίσκων in Cod. Busb. q Εἰσαγόντας Vat. forsan pro ἀναγαγόντας. r Προκαθωσιῶσθαι τῇ δ' μοίρᾳ πάντως ἀνάγκη Vat. Est qui malit ὑπ' ἐκείνης προκαθωσιῶσθαι τῇ τ.γ.π. ἀνάγκῃ, per illam (*sc.* fortunam) quod eos evenire omnino necesse sit, à culpa esse præexemptos &c. s Alludere videtur ad notationem Latini nominis potius quam Græci. nam *fatum* à *faciendo* dictum videri potest: at in Græco idiomate, quo usus est *Josephus*, εἱμαρμένη non ab *efficiendo* sed *fortiendo* deducitur. *Salianus* in *Ann. Eccl.* l. 6. p. 386.

illa non efficiat. Cæterum ſatis erit, ut arbitror, ſententiam hanc, *quò refellatur*, cum illa conferre, quæ nobiſmet aliquid *in agendo* tribuit, nec prohibet quo minus ſua cuiq; imputetur morum pravitas: quæ jam olim ante nos ſapienter in *Lege tractata ſunt. Ex duabus autem reliquis cauſis, ea quæ ad filios ſpectat *merito* culpari poteſt, tam ex juvenili arrogantia quam faſtu regio, quod calumniis in patrem auſcultarint, & in acta ejus & vitam parum æqui inquiſitores fuerint; malitioſe ſuſpicaces, & linguæ temperare neſcii, & ob utrumque iis obnoxii qui id egerunt ut eos obſervarent, & ad gratiam captandam *Herodi omnia* indicarent. Veruntamen, non eſt ut pater juſtam excuſationem inveniat ſuæ in filios impietatis, qui omni re ad fidem certam inſidiis faciendam deſtitutus, nec aliud habens ad eos convincendos hujuſmodi conatûs in *ipſius perniciem* parati, ſuſtinuit ex ſe genitos interficere; forma egregia *juvenes*, & ab alienigenis omnibus valde expetitos, quibus nihil ad ſtudia & exercitationes deerat, ſi aut venationi ſeſe dare, aut militiæ muneribus vacare, aut pro re nata dicere oporteret. Horum vero omnium gnari erant peritique, præſertim Alexander natu major. Satis enim fuiſſet, etiamſi *eos* damnare libuiſſet, aut vivos in vinclis aſſervare, aut procul à regno relegare, cum abunde tutus ageret Romanorum potentia munitus, qua fretus non erat ut vel repentinum impetum aut vim *apertam* metueret. Tam cito autem eos occidiſſe, & ut impotenti affectui gratificaretur, quid aliud eſt quam argumentum impiæ licentiæ. præſertim quod adeo peccaverit, cum eſſet ætate provectior. Quin & neque mora aut dilatio facit ut ei quodammodo ignoſcatur. Nam ut quis repentino caſu perculſus & commotus ad atrocia facinora impelleretur, utut grave ſit, ſæpe tamen ſolet accidere. Verum ut re perpenſa, cum ſæpe incitaretur & ſubinde cunctaretur, poſtremo tale quidpiam aggrederetur & perpetraret, ſanguinarii animi eſt & obſtinati in deterius. id quod & poſtea declaravit, dum nec reliquis parceret quos chariſſimos habuerit: qui tametſi minus miſerabiles erant, quod jure merito perirent; ſimilem tamen exercuit crudelitatem, eò quod ab illorum cædibus non temperarit. Sed de his dicturi ſumus in ſequentibus.

μὴ δι' αὐτὸν γίγνεται. τοῦτον μὲν οὖν ὃν λόγον ὡς *νομίζω πρὸς ἐκεῖνον ἀρκέσαι φήσειν, ἡμῖν τε αὐτοῖς [b] ἀποδιδόντα τι, καὶ τὰς ἁμαρτωλὰς τῶν ὑπτιασμάτων οὐκ ἀνευθύνους ποιοῦντας· ἃ πρὸς ἡμᾶς ἤδη πεφιλοσόφηται καὶ τῷ νόμῳ. τῶν δὲ ἄλλων δύο, τὸ μὲν ἀπὸ τῶν παίδων μέμψαιτ' ἄν τις αἰτίαν, ὑπό τε αὐθαδείας [c] νεωτερικῆς καὶ βασιλικῆς ὀιήσεως, ὅτι καὶ ἁμαρτόλων ἠνείχοντο κατὰ τὸν πατρὸς, καὶ τῶν προσποιουμένων αὐτοῖς [d] χρῆναι βίον οὐκ εὐμενεῖς ἦσαν ἐξεταστὰς, καὶ κακοήθεις μᾶλλον ἢ νουνοεῖν, ἀκριτεῖς δὲ λέγειν, εὐάλωτοι δὲ δι' ἀμφότερα τοῖς ὑπτιῶσιν αὐτὸν, καὶ πρὸς χάριν καταμινύουσιν. ὁ μὲν τοι πατὴρ, οὐδὲ σύντροπος ἔοικεν ἀξιοῦσθαι τοῦ περὶ ἐκείνου ἀσεβήματος, ὃς, ὅτε πίστιν ὑποβολῆς σαφῆ λαβὼν, ὅτε αὐθαιρέτῳ ὑπηχεύρησεν ἐλέγχειν ἔχων, ἐτόλμησεν ἀποκτεῖναι τοὺς ἐξ αὐτοῦ φυτὰς, ἀείσους μὲν τὰ σώματα, καὶ περιποθήτους πᾶσι τοῖς ἀλλοτρίοις, οὐκ ἀποδόντας δὲ οὐ τοῖς ὑπτιάσμασιν, εἴπερ θηρᾶν, ἢ γυμνάζεσθαι [e] τὰ πολέμου, ἢ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐμπεσόντων ἔδει. τούτων γὰρ ἁπάντων μετεῖχον, Ἀλέξανδρος δὲ καὶ μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος. ἦρκει γὰρ, εἰ καὶ κατέγνω, καὶ ζῶντας ὅμως ὑπὸ δεσμοῖς, ἢ ξενιτεύοντας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔχειν, μεγάλῳ ἀσφάλειαν αὐτῷ περιβεβλημένῳ τὴν Ῥωμαίων δύναμιν, δι' ἣν οὐδὲν οὔτε ἐξ ἐφόδου καὶ βίᾳ παθεῖν ἐδύνατο. τὸ δὲ ἀποκτεῖναι ταχὺ, καὶ πρὸς ἡδονὴν τοῦ νικῶντος [f] αὐτὸν πάθους, ἀσεβείας τεκμήριον ἀνυποτιμήτου. καὶ τῆς ἡλικίας ἔτι ὕστις σὺν γήρᾳ τοσοῦτον ἐξήμαρτεν. ἦγε μὲν παρηλικὴ, καὶ τὸ γεννίζον συγγνώμην οὐκ [g] ἂν αὐτῷ τινα φέρει. ταχὺ μὲν γὰρ ἐκπλαγέντα καὶ κεκινημένον χωρῆσαι πρός τι τῶν ἀτόπων, εἰ καὶ δυσχερές, ἀλλὰ ἀεὶ συμβαῖνον· [h] ὁ δ' ὑπτιάσει δὲ, καὶ πολλάκις μὲν ὁρμηθέντα πολλάκις δὲ μελλήσαντα, τὸ πολύτλητον δὲ ἐκποδὼν καὶ ἀφανίσαι, φονώσης καὶ δυσμενοῦς ψυχῆς ἀπὸ τῶν χθονίων. ἐδήλωσε δὲ καὶ τοῖς αὐθις, οὐκ ἀποχρώντως ὧν δὲ τῶν λειπόντων ὅσους ἐδόκει φιλτάτους, ἐφ' οἷς τὸ μὲν δίκαιον ἔλαθον ἐποίει συμπαθεῖσθαι τοὺς ἀπολλυμένους, τὸ δὲ ὁμὸν ὅμοιον ᾤου, τῷ μηδὲ ἐκείνων [i] φεισαμένῳ. δέξιμον δὲ ὑπὲρ αὐτῶν ἐξῆς ἀφηγήσομαι.

Finis Libri decimi ſexti.

Τέλος τῆς βιβλίου ἑκκαιδεκάτης.

a Ita conjicit vir doctiſſimus, *T. Terry Gr. L. Prof.* Antea in *Editis* erat, ὡς μείζω π. ἰ. ἀ. κτλ. & mox Διαφορὰς. nullo plane ſenſu. *b* Ἀποδιδόντας τι & mox ποιοῦντας *Vat.* & *Hen.* à pr. m. Ἀποδεχόμενον ἢ ἡμῖν τι αὐτοῖς ἀπαιδεύτως τι &c. legendum cenſet *Salianus*, vertenduinque, *verum hunc ſermonem, qui cauſas humanis ſuperiores attingat, movisſe ſufficiat; eum autem amplectamur, qui & nobis ipſis aliquid tribuit, nec varietatem ſtudiorum noſtrorum obnoxiam faciat rationi reddendæ.* Vel, certe nihil addendo, ita ſi placet interpretemur, *hunc ergo ſermonem, quem ſcilicet ſubjicio, ut illo utiliorem movere ſufficiat, qui nobis ipſis tribuat aliquid, & non omnia fato, & multiplices actiones noſtras examini ſubjiciat.* c Vide *J. A. Boſii* diſſertationem de παιδικαῖς ἐπιθυμίαις ad 2 *Tim.* c. 2. v. 22. in *Theſauro Theologico Philologico*, vol. 2. p. 687. *d* Περὶ τὸν βίον *Vat.* *e* Τὰ πόλεων *Vat.* *f* Ita lego. αὐτὴν in libris. *g* Illud ἂν è *Cod. Vat.* *h* Ἐν ὑπτιάσει δὲ τῷ μᾶλλον ποτ. *Vat.* & *Hen.* *i* Φεισαμένῳ *Vat.* * *Id eſt*, in Legis commentariis.

ΤΑΔΕ

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗ, ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ,

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΩΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ.

JOSEPHI LIBRO DECIMOSEPTIMO

HISTORIARUM ANTIQUITATIS JUDAICÆ

HÆC CONTINENTUR.

α'. Ως Αντίπατρος ἐμισήθη ὑπὸ παντὸς τοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· καὶ ὡς διὰ τοῦτο ἐθεράπευσε τοὺς ἐν Ρώμῃ πολλοῖς χρήμασι, καὶ τὸν πεπιστευμένον τὴν Συρίαν Σατορνῖνον, καὶ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνας.

1. *Quomodo Antipater genti universæ invisus erat ob fratrum ipsius cædem: utque ob hanc causam amicos, qui Romæ erant, ingenti pecunia sibi conciliare studebat, atque etiam Saturninum Syriæ præsidem, & duces qui cum eo erant.*

β'. Ως Ηρώδης ὁ βασιλεὺς, ἰδὼν τὴν Τραχωνίτιν χώραν μὴ δυναμένην εὐσταθεῖν διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων, Ζάμαρην Ἰουδαῖον, ὃν Βαβυλῶνος ὑπεχωρήσαντα, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ διαιτώμενον, μεταπεμψάμενος, [a] ἐγκατῴκισεν αὐτῇ, καὶ ἔχρητο αὐτῷ προβλήματι πρὸς τοὺς Ἄραβας.

2. *Quomodo Herodes rex, cum vidisset regionem Trachonitidem in tranquillo esse non posse ob crebras Arabum incursiones, Zamarin Judæum, qui Babylone relicta in Antiochia degebat, accersivit, locumque ad habitandum dedit in Trachonitide, eoque usus est propugnaculo contra Arabes.*

γ'. Ως Ηρώδης τοὺς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου τῶν ὑῶν αὐτοῦ παῖδας προσποιησαμένου, καὶ τὰς Φερώρα θυγατέρας μνηστευσαμένους αὐτοῖς, Ἀντίπατρος ἔπεισε τὸν πατέρα τὴν μνηστείαν εἰς τοὺς παῖδας μεταθεῖναι τοὺς αὐτοῦ. καὶ ὡς ἐθεράπευεν Ἀντίπατρος τοὺς περὶ Φερώραν, βουλόμενος ἤδη δι' αὐτῶν ἐπιβουλεῦσαι τῷ πατρί. καὶ ὡς γνοῦσα ἡ ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως Σαλώμη, κρυφαίως ἀπήγγειλεν τῷ ἀδελφῷ. καὶ ὡς Ηρώδης παρήγγειλεν Ἀντιπάτρῳ μὴ φοιτᾶν πρὸς Φερώραν, μηδὲ ἀπορρήτων μηδὲν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ. ὁ δὲ φανερῶς μὲν οὐδὲν ἐπέφ, ἀλλὰ κρυπτῶς, καὶ τούτου δὲ οὐκ ἐλάνθανεν τὸν Ηρώδην.

3. *Quomodo Antipater, cum Herodes Alexandri & Aristobuli filiorum suorum filios sibi adsumpsisset, eisque Pheroræ filias despondisset, patri suasit, ut illas è contra filiis suis desponsatas daret. utque Antipater Pheroram studiose colebat, eo animo ut ipso ad insidias patri struendas uteretur. utque Salome, regis soror, insidias sibi cognitas clam fratri narravit. utque Herodes Antipatro interdixit, ne ad Pheroram iret, neve arcani aliquid ei nunciaret. atque ille nihil horum palam faciebat, sed remotis arbitris; id quod Herodem non latebat.*

δ'. Ως Αντίπατρος ἔγραψε τοῖς ἐν Ρώμῃ φίλοις, ὅπως καλῶν αὐτὸς γράψαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, πείθοντας ἵνα πέμψῃ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα μετὰ πολλῶν χρημάτων· καὶ πεισθεὶς Ηρώδης ἐξέπεμψε τὸν υἱόν.

4. *Quomodo Antipater ad amicos suos Romæ degentes scripsit, eos obsecrans patri scriberent, ut ei suaderent ipsum Romam ad Cæsarem mittere cum ingenti pecunia: quibus obsequutus Herodes eò misit filium.*

ε'. [b] Ως Αντίπατρος ἔπεισε Φερώραν ἵνα ἀνέλῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ Ηρώδῃ φαρμάκῳ, δοὺς αὐτὸς τὸ φάρμακον Φερώρᾳ. καὶ ὡς ὁ βασιλεὺς Ηρώδης παρήγγειλεν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Φερώρᾳ ἐκβαλεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἢ ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς βασιλείας. ὁ δὲ ἀσμένως ἤκουσε καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν τετραρχίαν, κἀκεῖ μετ' ὀλίγον τελευτᾷ.

5. *Quomodo Antipater Pheroræ suasit ut Herodem patrem suum pharmaco tolleret, quod ille Pheroræ dederat. utq; Herodes rex jussit fratri ejus Pheroræ, ut uxorem suam repudiaret, aut è regno discederet. cui ille libenter morem gessit, & in suam Tetrarchiam se recepit, ubi non multo post diem supremum obiit.*

ς'. Κατηγορία τῆς γυναικὸς Φερώρα ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρων Φερώρα ὡς ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ. καὶ ὡς Ηρώδης ἐκζητήσας εὗρεν τὸ φάρμακον, κατασκευασμένον ἐπ' αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Αντιπάτρου, καὶ βασανίσας ἔγνω τὰς Αντιπάτρου βουλάς.

6. *Pheroræ uxor à Pheroræ libertis accusatur occisi veneno mariti. utque Herodes, inquisitione facta, pharmacum invenit sibi à filio suo Antipatro paratum, & quæstione habita deprehendit Antipatri insidias.*

ζ'. Κατάπλους Αντιπάτρου ἐκ Ρώμης πρὸς τὸν πατέρα. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ καταγνωσθεὶς θάνατον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ὑπὸ [c] Κοϊντιλίου Οὐάρου τοῦ τότε πεπιστευμένου τὴν Συρίαν, ἐδέθη μέχρι τῆς ἐσομένης διαγνώσεως ὑπὸ Καίσαρος.

7. *Antipater Româ navigans ad patrem venit. utque à Nicolao Damasceno accusatur, & capitis damnatus à patre, & à Quintilio Varo, tunc Syriæ præside, in vinculis adservatur, donec ea de re certior factus esset Cæsar.*

a Ἐγκατῴκισεν in *Editis & MSS.* b Illa ὡς Αντίπατρος ἔπεισε &c. usque ad vocem Ηρώδης accepta debemus *Codd. Vat. & Gall.* c Ita cum *Strabone Aliisque.* Κοϊντιλίου in *Editis & MSS.*

8. *Legatio ab Herode ad Cæſarem miſſa de Antipatro: utque Cæſar, accuſatione audita, capitis eum damnavit.*

9. *De Herodis morbo, motaque ob eam cauſam ſeditione: & quomodo puniti erant ſeditioſi.*

10. *Quemadmodum Antipater, cum ei crederetur mortuum eſſe Herodem, verba fecit ad cuſtodem de liberatione è vinculis: quam ob rem patris juſſu interimitur.*

11. *Herodis mors, & quænam teſtamento legavit Cæſari, qualiſque facta erat diviſio in tres filios, & quomodo Archelaum Judææ regem conſtituit.*

12. *Herodis epiſtola ad exercitum, & munificentia erga milites, & cohortatio ad eos ut fidem Archelao filio ſuo præſtarent.*

13. *Sepultura Herodis in Herodio caſtello, utque in feſto ſeditionem movit populus contra filium ejus Archelaum: & ut Archelaus tria ſeditioſorum millia occidit, atque ipſe cum fratre ſuo Herode Romam navigavit ad Cæſarem, regni cura fratri ſuo Philippo commiſſa.*

14. *Quomodo Sabinus Cæſaris in Syria procurator Hieroſolyma aſcendit, vi contendens ut ſibi Herodis pecuniæ & munitiones traderentur ab Archelai curatoribus. utque curatores ab Archelao relicti populo ſuaſerunt, ut arma caperent, & Sabinum exercitumque ejus in Antonia obſiderent. & ut Varus, iſtis auditis, magna cum militum manu Hieroſolyma aſcendit, Sabinoque ab obſidione liberato in ſeditionis auctores animadvertit; ac deinde, rebus in Judæa compoſitis, literis Cæſari ſignificavit res à ſe geſtas.*

15. *Quomodo Cæſar Herodis teſtamentum ſancivit, cuſtodita ejus filiis ſucceſſione: & de falſo Alexandro.*

16. *Et ut Archelaus à conſanguineis ſuis coram Cæſare accuſatur, & illis ſuperatis regnum accepit; cumq; decem annos imperaſſet, accuſatione iterum in eum inſtituta, Viennam relegatus eſt, quo facto regnum ipſius in provinciam mutavit Cæſar.*

η'. [a]Πρεσβεία πεμφθεῖσα παρὰ Ἡρώδου πρὸς Καίσαρα κατ᾽ Ἀντιπάτρου· καὶ ὡς Καῖσαρ, ἀκούσας τὰς κατηγορίας, κατέγνω αὐτοῦ θανάτου.

θ'. Περὶ τῆς Ἡρώδου νόσου καὶ στάσεως τῶν Ἰουδαίων [b]δι᾽ αὐτήν· καὶ κόλασις τῶν στασιαστῶν.

ι'. Ὡς δόξαντος Ἀντιπάτρου Ἡρώδην τετελευτηκέναι, Ἀντίπατρος διαλεχθεὶς τῷ σωματοφύλακι περὶ ἀφέσεως· [c]καὶ διὰ τοῦτο Ἀντιπάτρου ἀναίρεσις.

ια'. Ἡρώδου [d]τελευτή, καὶ διαθήκη τοῦ αὐτοῦ πρὸς Καίσαρα, καὶ μερισμὸς πρὸς τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ὡς Ἀρχέλαον βασιλέα ποιεῖ τῆς Ἰουδαίας.

ιβ'. [e]Ἐπιστολὴ Ἡρώδου πρὸς τὸν στρατὸν, καὶ ἑκάστῳ αὐτῶν δωρεὰ, καὶ παράκλησις πίστεως πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχέλαον.

ιγ'. [f]Ταφὴ Ἡρώδου ἐν Ἡρωδίῳ τῷ φρουρίῳ, καὶ ὡς ὁ λαὸς ἐστασίασε πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχέλαον ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ ὡς Ἀρχέλαος τελειλίους αὐτῶν ἀνεῖλεν, αὐτὸς δὲ ἔπλευσε πρὸς Καίσαρα σὺν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἡρώδῃ εἰς Ῥώμην, πιστεύσας τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ Φιλίππῳ.

ιδ'. Ὡς Σαβῖνος ὁ ἐν τῇ Συρίᾳ Καίσαρος ἐπίτροπος ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα, βίᾳ αἰτῶν τὰ Ἡρώδου χρήματα καὶ φρούρια παρὰ τῶν Ἀρχελάου ἐπιμελητῶν. καὶ ὡς ἔπεισαν οἱ [g]Ἀρχελάου ἐπιμεληταὶ τὸν λαὸν χωρεῖν ἐπὶ ὅπλα, καὶ πολιορκῆσαι τὸν Σαβῖνον καὶ στρατὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀντωνίᾳ. καὶ ὡς παῦται ἀκούσας ὁ Οὔαρος μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ῥυσάμενος τὸν Σαβῖνον ἐκ τῆς πολιορκίας, τοὺς αἰτίους τῆς στάσεως ἐκόλασε· καὶ καλῶς διαθεὶς τὰ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἔγραψε Καίσαρι, δηλῶν [h]αὐτὰ τὰ πραχθέντα.

ιε'. Ὡς Καῖσαρ τὰς Ἡρώδου διαθήκας βεβαίας ἐποίησε, φυλάξας τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὴν διαδοχήν· καὶ περὶ Ψευδαλεξάνδρου.

ις'. [i]Καὶ ὡς κατηγορεῖται Ἀρχέλαος παρὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ παρὰ Καίσαρος, καὶ νικήσας ἔλαβε τὴν βασιλείαν· καὶ βασιλεύσας μοχθηρῶς δεκαετίαν, πάλιν κατηγορηθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Βίεννας, τὴν δὲ βασιλείαν αὐτοῦ μετέθηκε Καῖσαρ εἰς ἐπαρχίαν.

a Hoc ſummarium nobis conſervatum dederunt *MSS. Vat.* & *Gall.* b Ita *Gall.* δι᾽ αὐτὸν *Vat.* deſunt *Editis Aliiſque.* c Sic *Gall.* διὰ ταῦτα in *reliquis.* d Eo modo *Vat.* τελάστι, διαθήκη σὺς κ. in *Editis Aliiſque.* e Hoc ſummarium etiam debemus *MSS. Vat.* & *Gall.* f Illa καὶ ταφὴ Ἡρώδου ἐν Ἡρωδίῳ φρουρίῳ, quæ in *Editis* ſubjiciuntur verbis iſtis βασιλέα ποιεῖ τῆς Ἰουδαίας, in principio hujuſce ſummarii habent *MSS. Vat.* & *Gall.* g Illud Ἀρχελάου è *Cod. Vat.* h Αὐτὰ τὰ πραχθέντα deſunt in libris omnibus præter *Vat.* i Illa ὡς κατηγορεῖται uſque ad vocem πάλιν accepta referimus *Codd. Vat.* & *Gall.*

Φ Λ. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν [a] ιδ'.

FLAVII JOSEPHI
ANTIQUITATUM JUDAICARUM
LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

Continet hic liber tempus annorum XIV.

ΚΕΦ. α'.

Ως Ἀντίπατρος ἐμισήθη ὑπὸ παντὸς τοῦ ἔθνους διὰ τὸν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὡς διὰ τοῦτο ἐθεράπευσε δοὺς ἐν Ῥώμῃ πολλοῖς χρήμασιν, καὶ τὸν πεπιστευμένον τὸν Συρίαν Σατορνῖνον, καὶ δοὺς στρατηγοὺς αὐτῷ ἡγεμόνας. Περὶ Ἡρῴδου γάμων καὶ παίδων.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ δέ, ἀναιρήσας τοὺς ἀδελφούς, [b] ἀσεβείᾳ τε τῇ ὑστάτῃ καὶ ἀλαστορίᾳ τῇ ἐπ' αὐτοῖς τὸν πατέρα βεβουλημένος, εἴ τι χεῖρον ἢ ἐλπὶς οὗ αὐτῷ βίου λοιπὸν ἀπαλλαγεὶς δὲ φόβου οὗ ἐπὶ τῇ ἀρχῇ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς μὴ ἐπιτιμήσοντος, [c] ἐργασίαις καὶ ἄσκοις αὐτοῦ εὔνοιαν τὸ μὴ βασιλείαν ἀφαιρεθῆναι. [d] τοσοῦτ' ἐφίλει τὸ ἔθνος μῖσος πρὸς αὐτόν. ὅτος δὲ [e] αὐτῷ καὶ τοῦτο χαλεπὸν, πλείονας παρελύπει τὸ φρονηματιόν, ἀλλοτρίως ἔχοντι τῇ γνώμῃ πρὸς αὐτοὺς, εἰς ὃς τὰ πάντα λοιπὸν τοῖς βασιλεῦσιν ἀναγκαῖον τῆς οἰκείας ἀσφαλοῦς, ὁπότε τύχοι τὸ ἔθνος νεωτέρων ὀρεγόμενον πραγμάτων. τοσοῦτος κίνδυνος ἐμπέπτωκεν αὐτῷ ὁ ὄλεθρος τῶν ἀδελφῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σωτηρία τις τῷ πατρὶ, οὐδὲν ἄλλο ἢ βασιλεὺς ὢν καὶ πιστεύεσθαι παρ' αὐτοῦ μειζόνως, ἐξ ὧν ἐπολεμεῖτο καλῶς ἔχειν, εὐνοίας βεβαιώματα εὑρημένος, ὡς ἐπ' ἀσφαλείᾳ σωτηρίας τῆς Ἡρῴδου τοὺς ἀδελφοὺς [f] ἐπιδιδεχώς, ἀλλ' οὐκ ἔχθρᾳ τῇ πρὸς ἐκείνους καὶ πρὸ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα. τοιαῦτ' αὐτὸν διέστασαν ἀραί. ἅπερ δὴ πάντα μηχαναὶ τῆς ὑπὲρ τὸν Ἡρῴδην ὁδοῦ ἵσαντο Ἀντιπάτρῳ, ἐρημοῦντι αὐτὸν μὲν κατηγόρων ἐφ' οἷς πράττειν διενοεῖτο, Ἡρῴδῃ δὲ αὖ

CAP. I.

Quomodo Antipater genti univerſæ invisus erat ob fratrum ipſius cædem, utque ob hanc cauſam amicos, qui Romæ erant, ingenti pecunia ſibi conciliabat, atque etiam Saturninum Syriæ præſidem, & duces qui cum eo erant. De Herodis conjugiis & liberis.

ANTIPATRO autem, poſtquam fratres ſuſtuliſſet, & patrem extrema nequitia & furiis illorum injurias ulciſcentibus circumdediſſet, nihil ad ſpem, quam de reliqua vita conceperat, firmandam affulgebat. Nam omni de imperio metu liberatus, quod nihil cum fratribus commune habiturus eſſet, tamen ut regnum adipiſceretur opus arduum fore & impeditum ſentiebat: odium in ipſum tam inveteratum genti penitus inſederat. Cum autem & hoc ei grave eſſet & moleſtum, majorem adhuc ſolicitudinem ei injiciunt milites, animos ab ipſo alienos habentes, quorum ex fide pendet omnis regnantium ſecuritas, ſi quando gens *ipſa* novarum rerum ſtudio teneatur. tantum periculi ſibi conflavit ex fratrum interitu. Neque tamen non cum patre regnabat, nihil plane à rege diſcrepans: & majorem apud eum auctoritatem habebat, benevolentia ſibi ex iis ob quæ periiſſe debuerat firmiori conciliata, quaſi in Herodis ſecuritatem fratrum delator exſtitiſſet, non autem ex odio quo illos proſequebatur & in primis patrem. tales ipſum agitabant diræ. Quæ ſcilicet omnia Antipatro viam ſternebant ad Herodem *ſubmovendum*, id agenti ut nemo eſſet qui ipſum accuſaret de iis quæ perpetrare cogitabat, utque Herodes perfugium

Antipater fratribus ſublatis populo & militibus invisus.

Cum patre res Judaeorum administrat.

a Ita in *Græcis* omnibus & pleriſque *Latinis*. b Ἀσεβείᾳ τε ὑστ. & mox ἀλαστορίᾳ τῇ π. *Busb.* c Ἐργασίαις ἢν ἡ τοῦ βασιλείας ἐπιτυχία *Zonar.* d Ita *Busb. Gall* & *Epiphan.* τοσοῦτο φίλει in *Editis Aliiſque*. e Ita ex conjectura. αὐτῷ in *libris*. f Προδιδεχώς legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *proditor exſtitiſſet*.

a Ita

Antipater patris necem machinatur.

fugium non haberet aut auxilium, ſi Antipater ſemet hoſtem ei aperte profiteretur. Proinde ex odio in patrem factum eſt, ut fratribus inſidiaretur. Sed tunc longe magis ſtimulabatur cœptos conatus perſequi. *ſcilicet* quod Herode defuncto pro certo regnum adepturus eſſet: ſin vero diutius viveret, magno in periculo foret, ne patefacto facinore, cujus ipſe auctor erat & machinator, patrem eo adigeret ut hoſtis ſibi fieret. Hac de cauſa nullis ſumptibus parcebat ut patris amicos demereretur, hominum in ſe odium abolere volens magnis beneficiis, præſertimque amicos qui Romæ erant, miſſione ingentium munerum ſibi benevolos reddens, & in primis Syriæ prætorem Saturninum. Fore etiam ſperabat, ut eorum quæ dono dedit magnitudine ſibi conciliaret Saturnini fratrem, iiſdemque artibus & regis ſororem, quæ uni de præcipuis Herodis amicis nupſerat. eratque mirus artifex fidem iis faciendi, quibuſcum verſaretur, veram eſſe quam ſimulavit amicitiam, & ad odium in quoſcunque illud ſuſceperat diſſimulandum callidiſſimus. Non tamen fallebat amitam, quæ eum jampridem exploraverat, nec jam decipi poterat, præſertim quod omnes adhibuerit machinas ad occurrendum ejus malitiæ: quamvis avus maternus Antipatri Salomæ filiam haberet in matrimonio, eam quæ antea nupſerat Ariſtobulo, auctore & conciliatore nuptiarum Antipatro, nam alteram ex ejus marito habebat Callææ filius in uxorem. Sed nec affinitas hæc effecit quo minus perſpecta eſſet ejus malitia, ſicut nec prior illa conſanguinitas odium exſtinguere potuit. Salomen autem, quæ Syllæo Arabi ex amatoria cupiditate matrimonio jungi ſtudebat, compulit Herodes ut nuberet Alexæ, operam ſuam ei præſtante Julia, & Salomæ ſuadente, ut nuptias non detrectaret, ne apertæ cum ipſa illi intercederent inimicitiæ, utpote quod juraverit Herodes, nunquam ſe eam amaturum, niſi vellet ſeſe nuptum dare Alexæ. Atque paruit Juliæ, & quod Cæſaris uxor eſſet, & quod præterea utilia admodum ſuaderet. Hoc ipſo tempore Herodes regis Archelai filiam, Alexandri uxorem, ad patrem remiſit, eique dotem de ſuo reſtituit, ne quid eſſet inter eos controverſiæ.

In demerendis patris amicis nullis ſumptibus parcit.

Amitam fallere non potuit.

Salomen ad Alexæ conjugium compulit Herodes.

Glaphyræ patri ſuo remiſſa.

Herodis progenies.

2. Herodes autem filiorum liberos alebat accuratiſſime (ſuſtulerat enim Alexander ex Glaphyra duos mares, & Ariſtobulus ex Bernice Salomes filia tres filios & duas filias) & cum liberos aliquando, præſentibus amicis, in conſpectum eorum dediſſet, & filiorum fortunam deploraſſet, orabat ne tale quidquam illorum liberis accidat, ſed ut virtute aucti, inſuper & æqui bonique ſcientia, gratiam pro educationis cura dignam rependant. Spoſponditque in matrimonium, ubi ad id ætatis adoleviſſent, Alexandri filio grandiori Pheroræ filiam, Ariſtobuli autem filio Antipatri filiam; Ariſtobuli autem filiam *unam* addicebat Antipa-

Nepotibus ſuis ſponſalia fieri curat Herodes.

χαλαφυγῆς, [a] ἢ βοηθείας, αὐτῷ γ' Ἀντιπάτρῳ φανερὸς πολεμίῳ καταστάντος. ὥστε μίσῳ μὲν ᾧ πρὸς τ πατέρα ἐπρατ|ε τ' ἐπιβουλὴν τ ἀδελφῶν. τότε δὲ [b] ἤπλετο μᾶζόνως γ' εὐχέρειαν μὴ ἀφέξεσθ|αι τ πράξεως. ἀποθνήσκοντος μὲν γὰρ Ἡρῴδ|ου, βεβαίως αὐτῷ περιγενομένης τ ἀρχῆς· ἐξικνουμένῳ δὲ εἰς ὃ πλέον ἐπιζῆν, κινδύνων ἂν περιστάντων ἐξαγγελτῆ γενομένης τ πράξεως, ἧς συνήθης γεγονὼς, πολέμιον ἠνάγκαζε τ πατέρα κατασ|τῆναι. [c] ᾗ διὰ τοῦτο χαρίζεσθ|αι πολυτελῶς ἦν τοῖς περὶ τ πατέρα, κέρδεσι μεγάλοις ἐκπλήσσων ὃ τ ἀνθρώπων μῖσος πρὸς αὐτὸν, ᾗ μάλιστα τοὺς ἐπὶ Ῥώμης φίλους πομπαῖς μεγάλων δωρεῶν εὐνοῦς [d] κεχρημένος, πρὸ πάντων δὲ Σατορνῖνον, τ τ Συρίας ἐπιμελητήν. ὑποδέξασθαί τι ἦν ἐλπὶς αὐτῷ ᾗ τ Σατορνίνου ἀδελφὸν μεγάλῃ δώρων ἃ εἰδ|ῇ, ᾗ τ ἀδελφὴν γ' βασιλέως, ἀνδρὶ προσώτῳ τ περὶ τ Ἡρῴδ|ην συνοικοῦσ|ᾳ, ᾧ αὐτῷ τρόπῳ χρώμενος. ψευσάμενός τε φιλίαν πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας ἀφνόταλος ἐπ|επιστευθ|ᾶ, ᾗ μῖσος ἀράμενος ἐφ' οὓς τινας ἐπικρύψασθ|αι συνεπόταλος. ᾗ μὴν ἥπατα γε τ πιθήδα, προκαλανενοηκῶς ἐκ πλείονος αὐτὸν, ᾗ μηκέτ' οἷαν ᾗ παραλογισθῆναι, ᾗ διὰ ὃ ἤδη παρασκευῇ τῇ πάσῃ ἀντιτεχνάσθ|αι αὐτ πρὸς ὃ κακότροπον· καί τοι ξυσ|ᾶλῃ αὐτῆς συνάκτ|ᾳ θεῖος πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου προνοίᾳ τῇ ἐκείνου καὶ διαπράξει, [e] λαβὼν τὴν κόρην τρίτην Ἀριστοβούλῳ γεγαμημένην, [f] τὴν γ' ἑτέραν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς [g] Καλλαΐα παῖς γυναῖκα εἶχεν· ἀλλ' ᾔδει ὅτι τῷ μὲν καταποιεῖσθαι πονηρὸν ὄντα [h] ἰῷ ἡ ἐπιγαμία τεῖχος, ὥσπερ ᾔδ' ἡ τρίτην συγγένεια τρὸς τὸ ᾗ μεμισῆσθαι. τὴν δὲ Σαλώμην Ἡρῴδης, ἐπισταλκῶν Συλλαίῳ ᾧ Ἀραβι γαμηθῆναι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν, βιάζ|ε τ' Ἀλεξᾷ συνοικεῖν, συμπραστάσης αὐτῷ [i] Ἰουλίας ᾗ πειθούσης τ Σαλώμην μὴ ἀνῆσθ|αι τ γάμου, μὴ καὶ [k] ἔχθρα καθίσαιτο αὐτοῖς πρῶτ|ον, ὁμωμοκότος Ἡρῴδ|ου μὴ ἂν ἐπιγήσειν Σαλώμῃ, μὴ ἐκδεξαμένῃ τ Ἀλεξᾶ γάμον. καὶ ἐπείθετο Καίσαρός τε ὄσῃ γυναικὶ τῇ Ἰουλίᾳ, καὶ ἄλλως συμβουλεύσῃ πάνυ συμφερούσ|ᾳ. ὃ τούτῳ δὲ καὶ τὸν Ἀρχελάου θυγατέρα ᾧ βασιλέως Ἡρῴδης ἐκ τ αὐτῆς πατέρα ἐξέπεμψεν Ἀλεξάνδρῳ συνοικήσουσαν, ἐκ τ αὐ τὸν τοῦτον ἔσχε προδοὺς, ὥστε ἀμφισβήτημα αὐτοῖς μηδὲν εἶ|ναι.

Β'. Ἀνέτρεφε δὲ αὐτὸς τ παίδων τὰ τέκνα πάνυ ἐπιμελῶς· ἦσ|ᾶν γὰρ ᾧ μὲν Ἀλεξάνδρῳ ἐκ Γλαφύρας ἄρσενες δύο, Ἀριστοβούλῳ δὲ ἐκ [l] Βερνίκης τ Σαλώμης θυγατρὸς ἄρσενές τε τρεῖς, καὶ θήλειαι δύο· καί ποτε παρόντων αὐτῷ τ φίλων ὠδυρησαμένου τὰ παιδάρια, ᾗ τ τέων ἀναπλαύσας τ τύχην, ἤυξατο μηδὲν τοιόνδε παισὶν τοῖς ἐκείνων συνελθεῖν· αὐξηθέντας δὲ ἀρετῇ, [m] ᾗ συμφορᾷ γ' δικαίᾳ, τὰς τροφὰς ἀμείψασθ|αι ἃς ἐπυιεῖτο. [n] ἐπεγήμετό τε εἰς γάμον, ὁπότε ἀφίκοιτο εἰς ὥραν τ ἐπ' αὐτῷ, ᾧ μὲ πρεσβυτέρῳ τ Ἀλεξάνδρου παίδων Φερώρᾳ θυγατέρα, ᾧ δὲ Ἀριστοβούλου τ Ἀντιπάτρου, ᾗ θυγατέρα τ Ἀριστοβούλου ἐπωνόμαζε παιδὶ ᾧ Ἀντι-

[a] Ita lego ex conjectura. ἢ βοηθεῖν αὐτῷ in *Editis & MSS.* in *Epiphanii* verſione, *non habens qui ſibi auxiliaretur.* [b] Sic *Hen. & Gall.* ἦν δὲ in *Editis Aliiſque.* [c] Καὶ ᾗδ' ἐχαρίζοντ|ο *Hen.* à pr. m. [d] Ita lego cum Cl. *Lowthio.* κεχρησάμενος in *libris.* [e] Παρελαβὼν *Vat.* [f] Τὴν γ' ἑτέραν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς *Vat.* [g] Καλλαΐας legiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit *nam alteram Calleas viri ejus filius habebat uxorem.* [h] Illud ἰῷ e *Codd. Vat. & Gall.* [i] Ἰουλίας τ Καίσαρος γυναικὸς *Bulb.* [k] Ita *Bulb.* ἐχθρὰ in *reliquis.* [l] Βερνίκης *Vat.* [m] Illud ᾗ non agnoſcit *Vat.* [n] Ἐγεγήμετο *Vat.*

a Vocem

Αντιπάτρου, ἡ δὲ ἑτέραν τ Αριστοβούλου θυγατέρα, Ηρώδη παιδὶ ὧν αὐτῷ, ἔγημε δὲ [a] βασιλεὺς ἐκ τ τοῦ ἀρχιερέως θυγατρός. πάτριον γὰρ [b] τοῖς αὐτοῖς πλείοσιν ἡμῖν συνοικεῖν. ἐφρόντιζε δὲ τοὺς μισητείας τ παίδων ὁ βασιλεὺς ἐλέῳ τ ὀρφανῶν, εἰς εὔνοιαν αὐτῷ διὰ τ ὀπυιαμίαν τ Αντίπατρον [c] προκαλούμενος. Αντίπατρος δὲ γνώμῃ τῇ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς πολιτεύειν οὐκ ἔλιπεν ἡ πρὸς παῖδας αὐτοῖς γνησίους. ἔτι δὲ πατρὸς αὐτῷ περὶ αὐτοὺς ἠρέθιζεν αὐτὸν, [d] μείζονας ἔσεσθαι τ ἀδελφῶν προσδεχόμενον, ἡ μάλιστα ὁπότε ἀνδρωθεῖεν, Αρχελάου [e] συλλημψομένου τοῖς γνησιωτέροις βασιλέως ἀνδρὸς, ἡ Φερώρᾳ δὲ ᾧ ἐμέλλομεν γαμεῖν τ θυγατέρα. τετάρχης δὲ οὗτος ἦν. ἐπῆγειρε δὲ αὐτὸν, ἡ ὅ πᾶν πλῆθος ἐλέῳ μὲ δὲ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς χρώμενον, μίσει δὲ πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἐξαλλαγεῖν οὐκ ἀπηλλαγμένον κακοτροπίας τ ὅτι τοῖς ἀδελφοῖς. ἐμηχανᾶτο οὖν διάλυσιν τ δὲ πατρὶ ἐγνωσμένων, εἰ δεινῷ πλήμενος εἰ [f] προσλήψοιτο τοσοῦδε αὐτοὺς ὁμιλοῦσαν δυνάμεως. ἡ μεθέπιπτεν Ηρώδης εἴκειν δεινὸς τῇ Αντιπάτρου, ὥστε αὐτὸν μὲ τ θυγατέρα Αριστοβούλου γαμεῖν, ἡ τ Φερώρᾳ τ υἱὸν αὐτῷ. ἡ τὰ μὲ τ ὁμολογῶν δὲ γάμου τοῦτον κινεῖται τ τρόπον, ἄκοντος δὲ βασιλέως.

γ'. Ηρώδης δὲ δὴ βασιλεὺς τοῦτον τ χρόνον συνῴκει γυναῖκας, ἥτε Αντιπάτρου μήτηρ, ἡ ἡ θυγατὴρ δὲ Αρχιερέως, [g] ἐξ ἧς ἡ ὁμώνυμος αὐτῷ παῖς ἐγεγόνει. ἦν δὲ ἡ ἀδελφῆς παῖς αὐτῷ μία γεγαμημένη, ἡ [h] ἀνεψιὰ [i] σὺν αὐταῖς. ἡ ταύτας μὲ τέκνων ὑδὲν [k] ἐφύη. ἦν δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν καὶ δὲ Σαμαρείτις ἔθνους μία, ἡ παῖδας [l] αὐτῇ Αντίπας ἡ Αρχέλαος, ἡ θυγατὴρ Ολυμπιάς. ἡ ζώντων μὲ ὕστερον Ιώσηπος γαμῷ, βασιλέως ἀδελφιδοῦς ὤν. Αρχέλαος δὲ ἡ Αντίπας [m] ὅτι Ρώμης ἐτράφη παρὰ ἰδιώτῃ τροφὰς εἶχον. Κλεοπάτρα τε Ιεροσολυμῖτις ἐγεγάμητο αὐτῷ, ἡ παῖδες ἐξ αὐτῆς Ηρώδης τε ἐγεγόνει ᾧ Φίλιππος, ὃς ἡ αὐτὸς ἐν Ρώμῃ τροφὰς εἶχεν. ἡ Παλλὰς δὲ ἦν ἐν ταῖς γαμεταῖς, Φασαήλου πεποιημένη αὐτῷ παῖδα· πρὸς γε μὴν ζώσαις Φαῖδρα ἡ Ελπὶς ἦσαν, ἐξ ὧν θυγατέρες δύο ἦν, Ρωξάνη ἡ Σαλώμη. τὰς δὲ πρεσβυτέρας αὐτῷ θυγατέρας ὁμομητρίας τ τοῦ Αλέξανδρον, ὧν ἑτέραν Φερώρᾳ ᾧ γάμον, συνῴκισε ᾗ μὲ Αντιπάτρῳ [n] ᾧ βασιλέως ἀδελφῆς παιδὶ ὄντι, Φασαήλῳ δὲ τ ἑτέραν· ἡ ὅτος Ηρώδου ἀδελφῆς παῖς ἐγεγόνει. ἡ τοῦτο μὲ Ηρώδου ὃ γένος ἴδε.

tri filio, Ariſtobuli vero alteram Herodi filio ſuo, quem ex pontificis filia rex ſuſtulerat. nam mos nobis eſt patrius eodem tempore plures habere uxores. Hæc liberorum ſponſalia faciebat rex pupillorum miſericordia, ut eis Antipatri amorem ex affinitate conciliaret. Antipater autem non ceſſabat eundem animum erga liberos gerere, quem erga fratres habuerat. Patris etiam ſtudium, quod in eos exſtitit, vehementer illum irritabat, cui jam perſuaſum erat, illos fore potentiores ipſius fratribus, præſertim quod, cum forent adulti, Archelaus, vir regiæ dignitatis, nepotibus auxilium laturus eſſet, & Pheroras, qui & ipſe tetrarcha, pupillarum alteram filio ſuo conjugem accepturus. Quin & ipſum provocabat, quod populus miſeratione orbatorum parentis, odioq; in ipſum malitiæ in fratres reum, cuncta *demum* patefacturus eſſet. Itaq; tentabat ut patrem ad ſua decreta reſcindenda pertraheret, periculoſum ducens, ut eos in ſocietatem adſciſceret qui tanta eſſent poteſtate. Atq; Herodes precibus Antipatri flexus à ſententia ſua diſceſſit, ita ut Antipater ducturus eſſet Ariſtobuli filiam, Antipatri vero filius Pheroræ filiam. Et ſponſalia quidem, invito rege, in hunc modum mutantur.

Antipatri odium in Ariſtobuli & Alexandri liberos.

3. Eo autem tempore Herodes rex uxores novem habebat, videlicet Antipatri matrem, ac pontificis filiam, ex qua filium ſuſtulit ſibi cognominem, ut & fratris ſui filiam & *alteram* ſororis ſuæ filiam, quæ *duæ* liberos non habuerunt. Erat etiam illi inter uxores Samaritana una, ex qua filios *duos* procreavit Antipam & Archelaum, & filiam *nomine* Olympiadem, quæ poſtea Joſepho nupſit regis fratris filio. Archelaus autem & Antipas Romæ apud privatum quendam educabantur. Cleopatra etiam Hieroſolymitana ei nupta erat, ex qua filios genuit Herodem & Philippum; qui Philippus Romæ educabatur. Porro in uxoribus erat etiam Pallas, quæ ei Phaſaëlum filium peperit. Præterque illas habuit Phædram & Elpim, ex quibus duas filias ſuſtulit Roxanen & Salomen. Filias autem ſuas grandiores, Alexandri *filii ſui* ſorores ex eadem matre, quas ducere Pheroras recuſarat, elocavit, alteram quidem Antipatro ſororis ſuæ filio, alteram vero Phaſaëlo, qui & fratris ſui filius erat. Atque hæc fuit Herodis progenies.

Herodis uxores liberique.

β'. ΚΕΦ. β'. CAP. II. II.

Περὶ Ζαμάριος Ιουδαίου ἐκ Βαβυλῶνος, ὃς ἐπιβουλῶν Αντιπάτρου κατὰ Ηρώδου· καί τινα περὶ Φαρισαίων.

De Zamari Judæo Babylonio, de inſidiis Antipatri contra Herodem; deque Phariſæis nonnulla.

Τότε δὲ βουλόμενος πρὸς Τραχωνίτας ἀσφαλὴς εἶναι, χώμην, πόλεως μέγεθος οὐκ ἀποδέουσαν, ἔγνω Ιουδαίοις κτίσαι ἐν μέσῳ, δυσέμβολόν τε ποιεῖν τ αὐτῷ, ἡ τοῖς πολεμίοις ἐξεπίτομος ὁρμώμενος, ἐμβαλὼν οὐκ ἐξ ὀξείας κακουργεῖν. ἡ ἁρπάσαντος ἄνδρα Ιουδαῖον ἐκ τ Βα-

Eo autem tempore, cum vellet adverſus Trachonitas in tuto eſſe, ſtatuit vicum, qui urbi magnitudine non cederet, Judæis in medio condere, ut & ſuam terram contra irruptiones muniret, factoq; è propinquo in hoſtes impetu, repentina incurſione eos infeſtaret. Cumq; intelligeret Judæum quendam è Babylonia

Herodes urbem condit, quæ Judæis propugnaculo eſſet contra Trachonitas.

a Vocem οὗτος poſt βασιλεὺς addit *Vat.* b Κατὰ ταὐτὸν *Zonar.* c Ita cum *Cod. Vat.* προσκαλούμενος in *cæteris.* d Sic *Hen.* à pr. m. μείζονα in *Editis Aliiſque.* e Προσδεχόμενον in *Editis Aliiſque.* συλλημψομένου *Vat.* in *Epiphanii* verſione, *nepotibus auxilium prabiturus* &c. unde συλλημψόμενον reposui. f Εἰ προσλήψοιτο τοσῆδε αὐτοὺς in *Editis Aliiſque.* οἱ προσλήψει τοσῆδε αὐτοὺς *Vat.* προσλήψοιτο σῆσδε *Hen.* in *Epiphanii* verſione, *adverſum ſibi repuans ſi contra ſe talium adunaretur potentia.* g Ἐξ ἧς δὴ ἡ *Vat.* & *Busb.* h Ἐξαδέλφη δηλαδὴ· τὰς γὰρ ἐξαδέλφας ἀνεψιὰς ἐκάλουν οἱ παλαιοί, ὡς ἔστιν εὑρεῖν πολλαχοῦ ἡ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ, ἡ παρὰ τοῖς βίβλοις ταῖς νομικαῖς. *Zonar.* i Σὺν αὐτῇ *Vat. Busb.* & *Zonar.* k Ita *Hen.* & *Busb.* ἰφύει in *Editis.* ἴφυ *Gall.* l Αὐτῆς *Vat.* & *Busb.* m Illa ἐπὶ Ρώμης ἐ *Cod. Vat.* & *Epiphan.* n Ἀδελφῆς αὐτῆ & mox ὅτος ἀδελφῆ αὐτῆ π. *Busb.* o Ita cum *Epiphan.* Ιουδαίων in *Græcis* omnibus.

Zamaris, Babylonia ejectus, in Syria habitat.

bylonia cum quingentis equitibus, qui omnes eſſent ex equo ſagittarii, & cognatorum multitudine ad centum homines, Euphrate forte trajecto, degere in Antiochia quæ eſt ad Daphnen Syriæ, eique Saturninum, qui tum prætor erat, locum dediſſe ad habitandum, nomine Valatha, hunc *ipſum* ejuſque comites accerſivit, pollicitus ſeſe ei terram daturum in præfectura Batanæa, quæ Trachonitidi confinis eſt, eo animo ut ejus habitationem propugnaculum *in hoſtes* haberet: promiſitque regionem vectigalibus immunem, utq; ipſi incolerent nullis tributis obnoxii, quæ pendi ſolebant, cum terram ab exactionibus liberam *eis* dediſſet.

Eum in Batanæam pertrahit Herodes.

Bathyram, aliaque loca condit Zamaris.

4. His inductus Babylonius venit, terraque occupata in ea caſtella ædificavit, atque vicum, quem Bathyram appellari voluit. Erat & iſte vir præſidio tum incolis adverſus Trachonitas, tum Judæis qui ex Babylonia Hieroſolyma veniebant ob ſacrificia, ne latrociniis eos vexarent Trachonitæ; multique ad eum ſe receperunt, & undique ii quibus curæ erant patria Judæorum inſtituta. Et facta eſt ea regio valde populoſa, quod ſecure ageretur cum immunitate in omnibus, quæ eis Herode vivente *ita* manſerunt. Philippus vero filius ejus, principatum adeptus, pauca & non diu ab eis exegit. Cæterum Agrippa Magnus & filius ejus ei cognominis eos etiam valde atriverunt, tamen libertatem eis adimere noluerunt. A quibus Romani cum accepiſſent principatum, libertatis dignitatem etiam illis conſervarunt, ſed tributis quæ imperarunt in univerſum eos oppreſſerunt. Et iſta quidem ſuo tempore accuratius deinceps perſequar.

Philippus Herodis filius & Agrippa M. Zamaritas duriuſculè tractant.

Zamaris moritur, Jacimo filio relicto.

5. Zamaris autem Babylonius, quem ad hanc regionem poſſidendam accerſit Herodes, moritur, poſtquam cum virtute vitam egiſſet, liberis egregiis poſt ſe relictis, & in his Jacimo, qui, fortitudine illuſtris, Babylonios ſuos ad equitandum inſtituit: atque turma horum virorum reges iſti in ſatellites uſi ſunt. Jacimus, cum ſenex eſſet, moritur, & Philippum filium reliquit, virum manu ſtrenuum, & in cæteris ob virtutem ſupra alium quemcunque memorabilem. quare fidam ei amicitiam firmamque benevolentiam præſtitit rex Agrippa: & milites, quotquot rex alebat, ille ad *militiæ munera* exercebat, & quocunque expeditionem facerent *eos* ducebat.

Philippus Jacimi filius.

III.

Apud Herodem plurimum valebat Antipater.

6. Cum autem Herodes in eo eſſet, quem dixi, rerum ſtatu, omnia ſpectabant ad Antipatrum, neque ea quibus *aliis* prodeſſet rata faciendi poteſtate carebat, id quod & ipſi conceſſerat pater, bene ſperans de ejus benevolentia & fide; adeo ut majorem in eis poteſtatem ſibi vendicare auſus, quod patri latebat ejus nequitia & verbis facile fidem *ab eo* impetrabat, erat & omnibus formidabilis, non tam propter poteſtatis magnitudinem, quam propter verſutam malitiam; maximeque eum colebat Pheroras, & ipſe *viciſſim* mirum in modum Pheroram, quem Antipater inſtructis

Amicitia inter Antipatrum & Pheroram.

Βυλωνίας [a] σὺν ἱππεῦσι πεντακοσίοις ἱπποτοξόταις πᾶσι, καὶ συγγενῶν πλήθει εἰς ἑκατὸν ἀνδρῶν τὸν Εὐφράτην διαβεβηκόσι κατὰ τύχας, ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ ὑπὸ Δάφνῃ τῇ Συρίας διατρίβοντι, Σατορνίνῳ δέ τότε στρατηγοῦντι εἰς ἐνοίκησιν αὐτῷ δεδωκότος χωρίον, [b] Οὐαλαθᾶ ὄνομα αὐτῷ, μεταπέμπεται τοῦτον σὺν ᾧ πλήθει τῷ ἑπομένων, παρέξειν ὑποχήμιος χῶν, [c] ἐν τοπαρχίᾳ τῇ λεγομένῃ Βαταναίᾳ, ἀφίξεσθαι δὲ αὐτὴ τῇ Τραχωνίτιδι, βουλόμενος προβλημα τὴν κατοίκησιν αὐτῷ κατὰ χώραν. ἀτελῆ τε τὴν χώραν ἐπηγγέλλετο, καὶ αὐτοὺς εἰσφορῶν ἀπαλλαγμένους ἁπασῶν [d] αἷς εἰωθυῖαι ἐγκατοικεῖν, τὴν χῶν [e] ἄπρακτον παρέξομεν.

Δ'. Τούτοις πεισθεὶς ὁ Βαβυλώνιος ἀφικνεῖται, καὶ, λαβὼν τὴν χῶν, φρούρια ᾠκοδομήσατο, καὶ κώμην, Βαθυρὰν ὄνομα αὐτῇ θέμενος. προβλημά τε ἦν οὗτος ὁ ἀνὴρ, καὶ τοῖς ἐγχωρίοις τοὺς πρὸς τοὺς Τραχωνίτας, καὶ Ἰουδαίοις τοῖς ἐκ Βαβυλῶνος ἀφικνουμένοις [f] διὰ θυσίας ὑπὸ Ἱεροσολύμων, ὅτι μὴ λῃστείας ὑπὸ τῶν Τραχωνιτῶν κακουργεῖσθαι. πολλοί τε δὴ αὐτὸν ἀφίκοντο, καὶ ἀπανταχόθεν οἷς τὰ Ἰουδαίων θεσπεσίως πάτρια. καὶ ἐγένετο ἡ χώρα σφόδρα πολυάνθρωπος, ἀδεία δὲ ὑπὸ πᾶσιν ἀτελὴς, ἃ [g] παρέμενεν αὐτοῖς Ἡρῴδου ζῶντος. [h] Φίλιππος δὲ ὁ υἱὸς ἐκείνου, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, ὀλίγα τε καὶ ἐπ' ὀλίγοις [i] αὐτοὺς ἐπράξατο. Ἀγρίππας μέντοι γε ὁ μέγας, καὶ ὁ πᾶς αὐτῷ καὶ ὁμώνυμος, καὶ πάνυ ἐξετρύχωσε αὐτούς, οὐ μέντοι τά γ' ἐλευθερίας κωλύειν ἠθέλησε. πρὸ' ὧν Ῥωμαῖοι δεξάμενοι τὴν ἀρχὴν, τὸ μὲν ἐλεύθερον καὶ αὐτοὶ τηροῦσι τῷ ἀξίωσιν, ὀλιγοχρονίους δὲ τοὺς φόρους εἰς τὸ πάμπαν ἐπίεσαν αὐτούς. καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς ἀκριβώσομαι προϊόντος τοῦ λόγου.

Ε'. Τελευτᾷ δὲ Ζάμαρις ὁ Βαβυλώνιος, ὃν ὑπὸ κτήσει τῆσδε τῆς χώρας Ἡρῴδης [k] πεζαπολεῖται, ζήσας μετ' ἀρετῆς, καὶ παῖδας [l] λιπόμενος ἀγαθούς· Ἰάκειμον μὲν, ὃς ἀνδρείᾳ γενόμενος ὀνομαστὸς ἱππεύειν [m] συνεχρότησεν τοὺς ὑφ' αὐτῷ Βαβυλωνίους, καὶ ἴλην παῖδας τῶν ἀνδρῶν ἐδορυφόρει τοῦτον τοὺς βασιλέας. καὶ Ἰάκειμος, ὁ γήρᾳ τελευτῶν, Φίλιππον ἄνδρα χείρονα ἀγαθὸν κατέλιπεν τὸν υἱόν, καὶ τἄλλα ἀρετῇ [n] χρήσασθαι [o] πρὸ' ὃν πᾶν οὕτω ἀξιόλογον. διόπερ φιλία τε πιστὴ καὶ εὔνοια ἀσφαλὴς αὐτῷ πρὸς Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα· γραπτὰ δὲ, ὁπόσων ὁ βασιλεὺς ἔτρεφεν, οὗτος ἀσκῶν διετέλει, καὶ ὅπη ἐξοδεύειν δέοιτο ἡγούμενος.

Ϛ'. Ἡρῴδου δ' ὃ ὃς ἦν οὗτος, ἀφεώρα τὰ πάντα πράγματα εἰς Ἀντίπατρον, καὶ ἐφ' οἷς ὠφελήσε χρεῶν ὐκ ἀπήλλακτο ἐξουσίας, ὑπεκχωρήσαντος τοῦ πατρὸς, ἐλπίδι εὐνοίας καὶ πίστεως, [p] ὡς καὶ περαιτέρω κλᾶσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τολμηρὸς καθιστάμενος, [q] ᾗ ὁ ἄδολος τῷ πατρὶ εἰκῇ κακουργῶν, καὶ ἐφ' οἷς ἦν πιστότατος. ἦν τε πᾶσι φοβερὸς ὐχ ἧττον ἰσχύι τῆς ἐξουσίας, ὡς δ' κακοτρόπῳ τῷ τρόπῳ· μάλιστα δὲ αὐτὸν Φερώρας ἐθεράπευε, καὶ ἀπεθεράπευτο δεινῶς, πάνυ τοῦ Ἀντιπάτρου προτιμήσαντος αὐτὸν

[a] Illud σὺν è *MSS.* ἱππεῦσι deeſt *Vat.* [b] Οὐλαθᾶ *Vat.* [c] Ἐν τῇ ὑπαρχίᾳ *Busb.* [d] Sc. ἐσφορᾶς. antea diſtinctum erat, ἀπαλλαγμένους ὑπαπασῶν τῶν γ. π. [e] Fuit cum aut legendum cenſerem χῶν ἄπρατον, aut vertendum *terram feriatam.* [f] Καπὶ θυσίαν *Vat.* [g] Παρέμενον *Vat.* [h] Φίλιππος δὲ ὁ υἱὸς ἐκείνου *Vat.* & *Epiphan.* [i] Ita *Busb.* αὐτοῖς in *Editis.* [k] Sic *Vat.* πεσεῖται in *Editis.* πεζεπολεῖται *Hen.* à pr. m. [l] Λιπὼν *Busb.* [m] Συνεκρότησεν τοὺς ὑφ' αὐτῷ Βαβυλωνίους *Vat.* [n] Χρῆσθαι *Vat.* [o] Ita lego. πρεῖττον in *Editis.* [p] Illud ὡς deeſt *Vat.* [q] Διὰ τῷ in *Editis* & *MSS.* ut & mox ἄπιστον.

ℵ Eſt

αὐτὸν καὶ τὰ τῶν γυναικῶν συνιζαμβύε τὰ πρὸς αὐτόν. ἐδεδήλωτο γὰρ Φερώρᾳ γαμετῇ τε καὶ μητρὶ ταύτης, καὶ ἀδελφῇ, ἃ ταῦτα μισῶν τὰς ἀνθρώπους ὕβρει θυγατέρων αὐτῷ παρθένων· ἀλλ' ὅμως ἠνείχετο, πρᾶόν τε ὄντων τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ τοιούτων ἀνθρώπων, καὶ ἀλλήλοις εὐνοίᾳ συμπράττειν τὰ πάντα μὴ ἀπολλαγμένων. ὥστε παντοίως ὁ Ἀντίπατρος ὑπῆκτο αὐτάς, καὶ δι' αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς μητρός. ταὐτὸν γὰρ ἄμφω αἱ τέσσαρες γυναῖκες ἔλεγον. Φερώρᾳ δὲ τοῖς Ἀντιπάτρου ἐπ' ὀλιγωρίαις τισὶν αἱ γνῶμαι διήλλαττον. ἀντίπαθος δ' ἦν αὐτοῖς ἡ βασιλέως ἀδελφή, πρόνοιαν τε ἔχουσα τῶν πάντα, καὶ τὴν εὔνοιαν αὐτῶν ὅτι κεκοῖς τοῖς Ἡρῴδου θεωρουμένη εἰδυῖά τε, καὶ μηνύειν οὐκ ἀποτρεμμένη. οἱ γνόντες οὖν ἀπεχθείᾳ βασιλικῇ τὴν εὔνοιαν αὐτῶν, ὅτι κεκοῖς τοῖς Ἡρῴδου θεωρουμένοις ἔφ', ὅτι ποῦσιν ὥστε φανερὰν μὴ γενέσθαι τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν σύνοδον, μίσους δὲ καὶ λοιδορίων εἰ καιρὸς παρασκοποῖεν, καὶ μάλιστα Ἡρῴδου παρόντος ἢ εἴ τις πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλοι ἐμελλεν κρυπτὰς δὲ τὰς τῆς εὐνοίας ἐκράτουν καθίσταις. καὶ ἐφρασον ὕπνοι. ἐλάνθανε δὲ τὴν Σαλώμην, ὅτι πρῶτον ἡ διάνοια αὐτῶν ὅτι τοιάδε ἐφρενώθη, ὅτι ἐπὶ δὲ τοῖσδε χρῆναι οὐκ ἀπόλλακτο αὐτή. πάντα δὲ ἀνίχνευέ τε, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν μείζονας ἐκδηλοῦσα ἀποσήμαινεν, συνόδους τε κρυπτὰς καὶ πότους, βουλευτήριά τε ἀφανῶς κατεσκευασμένα· "ἃ μὴ ἐπ' ὀλέθρῳ σφῶν ἐκείνου συντεθειμένων, κἂν πεφανερῶσθαι "μὴ κεκωλύσθαι. νῦν δὲ τὰς μὲν ἐκ δὲ παρὸν διαφόρους καὶ "τὰ πάντα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἀλλήλων λέγοιλας, εἰς δὲ ὃ ἀφανὲς "νὲς τοῖς πολλοῖς τὴν εὔνοιαν ἀναπεθειμένους, καὶ ὁπότε ἀλλήλοις "συμμονωθεῖεν φιλίᾳ πρόσωθεν μὴ ἀπολλαγμένους ὁμολο- "γεῖν, πολεμεῖν τοῖς ὡς λανθάνῃ χρώμενοι εὐνοίᾳ τῇ ἀλ- "λήλων ἐπισυδάκοιεν." καὶ ἡ μὲν, ταῦτα ἀνίχνευέ τε καὶ ἀκριβῶς συντυγχάνουσα δὲ ἀδελφῷ ἀνέφερε, σωιέντι μὲν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ δι' ἑαυτῆς, εἰς δὲ ὃ θαρσεῖν ἔτι ἀφικεμένῃ ὑποπτοῖς κεθιζαμένοις διαβολαῖς τὸν ἀδελφῆς. καὶ δὴ γὰρ μόριόν τι Ἰουδαϊκοῦ ἀνθρώπων ἐπ' ἀκριβοῦσθαι μέγα φρονοῦσι πατρίου νόμου, οἷς χάριεν ὃ θεῖον πρασσομένοις ὑπῆκτο ἡ γυναικῶνις. Φαρισαῖοι καλοῦνται, βασιλεῦσι δυνάμενοι μάλιστα ἀντιπράσσειν, προμηθεῖς, καὶ ἔτι πρόπας εἰς ὃ πολεμεῖν τε καὶ βλάπτειν ἑτοιμότατοι. πάντας γὰρ Ἰουδαίους βεβαιώσαντος δι' ὅρκων ἢ μὴ εὐνοήσειν Καίσαρι, καὶ τοῖς βασιλέως πράγμασι, οἵδε οἱ ἄνδρες οὐκ ὤμοσαν, ὄντες ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι· καὶ αὐτοὺς βασιλέως ζημιώσαντος χρήμασιν, ἡ Φερώρᾳ γυνὴ ἔζημίωσεν ὑπὲρ αὐτῶν εἰσφέρει. οἱ δὲ ὀμοσάμενοι τὴν εὔνοιαν αὐτῆς, πρόγνωσιν δὲ ἐπεπιστεύοντο ὀλιγωρητοῦ τοῦ Θεοῦ, πρόλεγον οἷς Ἡρῴδης μὲν καταπαύσειν ἀρχῆς ὑπὸ Θεοῦ ἐψηφισμένης ἄνωθέν τε καὶ γένει ἐπ' αὐτῷ, τῆς τε βασιλείας εἰς τε ἐκείνου πρόσεσθαι καὶ Φερώρου, παῖδάς τε οἱ εἶναι αὐτοῖς. καὶ τάδε, ἃ γὰρ ἐλάνθανεν τὴν Σαλώμην, ἐξαγγελτὰ βασιλεῖ ἦν, καὶ ὅτι τὰ περὶ τὴν αὐλὴν ἐφθείρηντο πολλοί· καὶ ὁ βασιλεὺς τὰ τε φανερὰ σφῶν τοὺς αἰτιωτάτους ἀναιρεῖ, καὶ Βαγώαν τὸν εὐνοῦχον Καρόν

in eum feminis callidiſſime irretiverat. erat enim Pheroras uxori ſuæ & ſocrui obnoxius & uxoris ſorori, quamvis eas peroſus propter injurias filiabus ſuis virginibus illatas: ſed tamen ferebat, neque quidquam ſine his feminis facere poterat, quæ hominem illaqueaverant, & aliæ aliis, omnibus in rebus quibus mutuo adjuvarentur, fideles erant. adeo ut eis eſſet Antipater addictiſſimus, tum per ſeipſum tum per matrem. eadem enim dicebant hæ quatuor feminæ. Sed exorta eſt inter Pheroram & Antipatrum diſſenſio ob nullius momenti cauſas. Eos quippe diſſociabat regis ſoror, quæ jampridem rem totam explorabat, & cum eorum concordiam Herodi detrimentoſam eſſe ſciret, eam indicare non detrectabat. Itaque illi, cum ſuam concordiam regi non placere cognoſcerent, ut quæ ei in damnum cederet, cogitarunt palam non convenire, ſed mutua interdum odia & convicia ſimulare, præſertim præſente Herode, aut quopiam qui id ei dicturus eſſet: ſecreto tamen conjunctiores fore, quam unquam antea. id quod faciebant. Salomen autem neque latebat quod primum de ejuſmodi rebus inſtituerant, neque procul erat cum eadem exſequi cœpiſſent. Sed & omnia perveſtigabat, & fratri etiam in deterius aucta renuncians *ei* indicabat occultos congreſſus, & compotationes, & arcana conſilia, "quæ, inquit, niſi in perni- "ciem illius ſtruerentur, quo minus palam fie- "rent nihil prohibuiſſe. Nunc vero qui co- "ram diſſident & nihil non conviciorum ja- "ctant ad ſe invicem lædendos, ubi ex omnium "oculis ſeſe abſtulere, benevolentiam profite- "ri, & cum ſecum verſentur ab arbitris remo- "ti, amicitiæ indulgere, non refugientes à con- "juratione de illis oppugnandis, quibus ſuam "benevolentiam occultam eſſe ſtuduerunt." Et hæc quidem illa perſcrutabatur, fratrique, cum ei adeſſet, accurate referebat, qui & ipſe per ſe magnam jam partem ſciebat, ſed nihil audebat, quoniam ſuſpectos habebat ſermones ſororis. Erat etiam Judæorum quædam ſecta, qui legis accuratam cognitionem profitebantur & de ea ferociebant, quibus, ſe Deo charos eſſe ſimulantibus, addictæ erant feminæ. Ii Phariſæi vocantur, *homines* qui maxime regibus auſi ſunt reſiſtere, cauti, & ad aperte bellandum lædendumque prompti. Et quidem cum univerſa Judæorum natio juraſſet ſe Cæſaris regiſque rebus fauturos eſſe, ii non juraverunt, cum eſſent ſupra ſex millia: cumque eos rex mulctaſſet, Pheroræ conjux mulctam pro eis ſolvit. Pro quo beneficio ut ei gratiam referrent (credebantur enim futura ſcire ex afflatu divino) fore prædixerunt, ut Herodes ejuſque progenies Dei decreto imperium amitterent, idque ad eam & ad Pheroram eorumque liberos deferretur. Atque hæc regi, nam Salomen non fugiebant, nunciata erant, & aulicorum nonnullos ab eis corruptos eſſe: quamobrem rex Phariſæorum nocentiſſimos interfecit, & Bagoam ſpadonem, & Carum quendam

Feminarum ſodalitium.

Phariſæi fidem regi jurejurando dare recuſant.

Mulctantur, & Pheroræ conjux mulctam pro eis ſolvit.

Salome Herodi mulierum aliorumque conſilia aperit.

Phariſæorum de novo rege vaticinium.

a Μισῶν τὰς Hen. μισῶν τὰν Bunb. μισῶντ@ Ἡρῴδε τὰς ἀνδρ. malit Cl *Aldrichius*, quem vide in *Annott.* ad l. 1. de *Bello Jud.* b Οἱ οὖν αὐτὸν ἀπαγγέλλοιεν ἐμελλεν *Vat.* c Ita lego pro αὐτῆ *Editorum Aliorumque.* αὐτὴ *Vat.* d Διὰ πάσης γυναικῶν *Gall.* & *Vat.* e Ἐπ' ἐξακοσίοις *Vat.* & *Bunb.* f Φρονοῦντων *Bunb.* g Βασιλεῖ *Bunb. Vat.* & *Epiphan.* h Ἐπεπίστευντο *Bunb.* i Καὶ τῆ γένει τῆ *Bunb.* k Ita *Vat.* & *Epiphan.* τὸν non agnoſcitur ab *aliis.*

quendam regis puſionem, eo tempore pulchritudinis primas tenentem. Necavit etiam ex ſua familia omnes, qui cum Phariſæorum dictis conſenſerant. Fuit autem per eos elatus Bagoas, quod dicerent eum patrem beneficumque appellatum iri ejus, qui ex eorum prædictione creandus rex eſſet: habiturum enim eum regem omnium rerum poteſtatem, & Bagoæ vires conciliaturum cum muliere congrediendi, proprioſque liberos gignendi.

Bagoas & Carus plurimique ex Phariſæis eorumque ſatoribus occiſi.

τι παὰ τῶν τότε τυγχάνοντα ἀρετῇ τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ παιδικὰ ὄντα αὐτῷ. κλέπτει δὲ καὶ πᾶν ὅ,τι τῷ οἰκείῳ συνειςήκει οἷς ὁ Φαρισαῖος ἔλεγεν. ἦρτο δὲ ὁ Βαγώας ὡς αὐτοῦ, ὡς πατήρ τε καὶ εὐεργέτης ὀνομαζόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπὲρ καταστασθησομένου τυγχάνοντος βασιλέως· κατὰ χεῖρα γὰρ ἐκείνῳ [a] πάντα ἔσται, παρέξοντι αὐτῷ γάμου τε ἰσχύν, καὶ παιδώσεως τέκνων γνησίων.

CAP. III.

De inimicitia quæ Herodi cum Pherora interceſſit. Quomodo Herodes Antipatrum miſit ad Cæſarem. Deque Pheroræ obitu.

Herodes Pheroræ uxorem accuſat, ſuadetque Pheroræ ut eam dimittat.

IGitur Herodes, ſumpto de Phariſæis convictis ſupplicio, convocat amicos, uxoremque Pheroræ accuſat, & injurias virginibus illatas hujus feminæ audaciæ imputans, & de hac ſibi facta contumelia actionem conſtituens, "utpote quod faceret diſſi-
"dium inter ipſum & fratrem, & ex ingenio
"ſuo hoſtilitatem inter ipſos, quoad poterat, tam
"factis quam verbis excitaret, ſuiſque impen-
"diis evitata eſſet ſolutio mulctæ ab ipſo im-
"poſitæ, nihilque jam ſine illa ageretur. Re-
"cte igitur facturum Pheroram, ſi nec preci-
"bus nec admonitionibus meis impulſus, ſpon-
"te ſua hanc mulierem dimitteret, ut quæ nos
"in mutuas inimicitias conjectura ſit: & nunc,
"ſi fraternam neceſſitudinem tibi vendices,
"oportet miſſam facias hanc uxorem. Sic enim
"frater mihi germanus eris, & amore con-
"junctus." Pheroras autem, licet verborum vi moveretur, dicebat tamen "ſe neque ejus
"fratrem eſſe deſiturum, neque fore ut uxo-
"rem ſuam non amaret; morique malle, quam
"amiſſa uxore dilecta vivere." Tum quidem Herodes ſuam ob iſta in Pheroram iram diſtulit, gravi licet contumelia affectus: Antipatroque & ejus matri interdixit, ne cum Pherora colloquerentur, utque daret operam Antipater, ne feminæ convenirent. id quod illi quidem promiſerunt: ſed nihilominus conveniebant interdum, ſimulque convivia agitabant Pheroras & Antipater. Quinetiam rumor erat, habere Antipatrum cum Pheroræ uxore conſuetudinem, Antipatri matre lenocinante.

Pheroras uxorem dimittere recuſat.

Herodes Antipatro interdixit colloquio cum Pherora.

CAP. III.

De inimicitia quæ Herodi cum Pherora interceſſit. Quomodo Herodes Antipatrum miſit ad Cæſarem. Deque Pheroræ obitu.

IV. 2. Patrem autem ſuſpectum habens *Antipater*, & ne ejus in ſe odium longius progrederetur metuens, ſcripſit ad amicos ſuos Romæ degentes, Herodi ſignificare jubens, ut Antipatrum primo quoque tempore mitteret ad Cæſarem. id quod Herodes fecit, & Antipatrum magnis cum muneribus miſit, necnon teſtamentum ſuum, in quo ſtatuebat ut poſt mortem ſuam regnaret Antipater, ſin vero prius moreretur, filius ſuus Herodes, quem habebat ex filia pontificis. Eodem autem tempore, quo Antipater, *Romam* profectus eſt, Syllæus Arabs, cum quidem nihil eorum præſtitiſſet quæ Cæſar imperaverat: eumque poſtu-

Herodes Antipatrum miſit ad Cæſarem.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ ἔχθρας Ηρώδη πρὸς Φερώραν ὑπαρχούσης. ὡς Ηρώδης ἐπέμψε τὸν Αντίπατρον πρὸς Καίσαρα. περί τε Φερώρα τελευτῆς.

ΗΡώδης δὲ, κολάσας τοὺς Φαρισαίων τοὺς ὑπὸ τοῖσδε ἐληλεγμένους, συνέδριόν τε ποιεῖται τῶν φίλων, καὶ κατηγορίαν τῆς Φερώρα γυναικός, τήν τε ὕβριν τῶν παρθένων [b] τῇ τολμῇ τῆς γυναικὸς ἀναπτθεὶς, καὶ ἔγκλημα ταύτην ἀτιμίας αὐτῷ ποιούμενος, "ὥστε ἀγωνο-
"θετεῖν φάσιν αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν [c] καὶ πόλεμον ἐκ
"φύσεως αὐτοῖς καὶ λόγῳ καὶ δι' ἔργων ὅσα δύναιτο, τήν
"τε ἀφάλυσιν τῆς ζημίας τῆς ὑπὲρ αὐτῆς ὑποληθείσης τε-
"λεσι ἀφαφευχθῆναι τοῖς ἐκείνης, τόν τε γάμον πεφορα-
"γμένον ὅδεν ὅ,τι μετ' αὐτῆς. ἀνθ' ὧν [d] Φερώρᾳ χά-
"λως [e] ἔχῃ, μὲ δείσῃ μὲν μηνυτὴς τῶν ἐμῶν, αἰδοῖ-
"κέλευσον ἀποπέμπειν γυναῖκα ταύτην, ὡς πολέμιόν μοι
"πρός με σοὶ αἰτίαν ἐσομένην· καὶ νῦν, εἴπερ ἀντιποιῇ
"συγγενείας τῆς ἐμῆς, ἀπείπασθαι τήνδε τὴν γαμετήν. [f] με-
"τεῖς γὰρ ὄντως ἐμὸς ἀδελφός τε καὶ τέρψιν μὲν ἀπηλλαγμέ-
"νος." Φερώρας δὲ, καίπερ λόγων ἀρετῇ τεθωπευμένος,
"ὅτε συγγενείας τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔλεγεν κτήσεσθαι δίκαιον
"μᾶλλον, [g] ὅτε τὸ πρὸς τὴν γαμετὴν εὐνοϊῶν· αἱρεῖσθαί τε πρό-
"τερον [h] φανεῖσθαι, ἢ ζῶν τολμᾶν ἀπεστερῆσθαι γυναικὸς αὐτῷ
"κεχαρισμένης." Ηρώδης δὲ Φερώρᾳ μὲ ὑπερβάλλεσθαι τὸν ὑπὲρ
τούτοις ὀργὴν, καὶ τῷ ἀνήδονον τιμωρίαν εἰσπεπραγμένος· Αν-
τιπάτρῳ τε ἀπεῖπε καὶ μηδὲ τῇ ἐκείνου Φερώρᾳ τε μὴ ὁμι-
λεῖν, καὶ τῇ γυναικεῖ φυλάττεσθαι ὅ εἰς ταὐτὸν συνιόντες.
οἱ δ' ὡμολόγουν μέν, συνῄεσαν δὲ ἥ τε ἡμέρα, καὶ συνεκώμα-
ζον Φερώρας καὶ Αντίπατρος. ἐφοίτα δὲ ὁ λόγος, ὁμιλεῖν
καὶ Αντιπάτρῳ τὴν Φερώρου γυναῖκα, συμπεφυτεύσθαι αὐ-
τοῖς τὰ εἰς τὴν σύνοδον τὴν Αντιπάτρου μητρός.

β'. Υφορώμενος δὲ τὸν πατέρα, καὶ δεδιὼς μὴ εἰς πλεῖον προχωρῇ τὰ δι' μίσους ἐπ' αὐτῷ, γράφει πρὸς [i] τοὺς ἐν τῇ Ρώμῃ φίλους, κελεύων ὑποτίθεσθαι Ηρώδῃ, πέμπειν ἤ τάχος Αντίπατρον ὡς Καίσαρα. ὃ γενομένου, ἔπεμπεν Ηρώδης Αντίπατρον, δῶρα συνεκπέμψας ἀξιολογώτατα, καὶ ἀφιστᾶσθαι αὐτὸν Αντίπατρον [k] ἀπεδείκνυε βασιλέα, φάσαντος δὲ τελευτᾶν, Ηρώδου τὸν ἐκ τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς υἱὸν αὐτῷ γεγενημένον. συνεξορμᾷ δὲ Αντιπάτρῳ καὶ Σύλλαιος ὁ Αραψ, μηδὲν ὧν προστάξε Καῖσαρ ἀπεπραγμένος· καὶ Αντίπατρος αὐτοῦ κατηγορᾷ

a Τὰ πάντα *Vat.* *b* Καὶ τὰλμᾳ τῇ γ. legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *& virginum injuriam & audaciam mulieris exponens.* *c* Illud καὶ inſertum dedi ex *Epiphanio.* Forſan legendum, ἐκ πάλαι ἐμφύλιον αὐτ. *d* Eo modo ipſe: antea erat Φερώρᾳ. in *Cod. Busb.* ὦ Φερώρα. *e* Εἶχεν *Vat.* *f* Μήτις μὲ γὰρ ὄντως ἀδελφός τε *Vat.* *g* Οὔτε τῷ πρὸς τ. γ. εὐνοίαν *Busb.* *h* Θανεῖν *Busb.* *i* Τοὺς ἐν Ρώμῃ *Vat.* *k* Επιδείκνυε *Busb.*

a Ως

κατηγορῆ ὅτι Καίσαρος, ὃν ὧν πεῖσαι Νικόλαος. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ Ἀρέτα Σύλλαιος· [a] ὡς πολλὰς ἀπέκτεινεν ὁ Πέτρᾳ ἀξιολόγων, ὧν δὲ γνώμιμον τὸν αὐτῷ, καὶ μάλιστα [b] Σόημον ἄνδρα [c] τῇ εἰς πάντα ἀρετῇ τιμᾶσθαι δικαιότατον, ἀνηρημένον δὲ καὶ Φάβατον Καίσαρος δοῦλον. καὶ Σύλλαιος αἰτίαν ἔχειν ὑπὲρ τοιῶνδε ἐγκλημάτων. [d] Κόιντος δὲ Ἡρῴδου σωματοφύλαξ τοῦ βασιλέως μάλιστα πιστευόμενος ὑπ' αὐτοῦ. τοῦτον πεῖσαι Σύλλαιος ὅτι χρήμασι μεγάλοις Ἡρῴδην ἀνατεῖται, καὶ ὑπέσχετο. μαθὼν οὖν Φάβατος, Συλλαίου τοὺς αὐτὸν ἐφηκότος, δηγεῖται τοὺς περὶ βασιλέα. [e] ὁ δὲ Κόιντον βασανίζειν συλλαβὼν, καὶ πάντα [f] ἀνάπυστα δι' αὐτοῦ συλλαμβάνει δὲ καὶ [g] δύο ἑτέρους Ἄραβας καταγορεύσει τῇ Κοίντου [h] πειθόμενος, ὧν μὲν φύλαρχον ὄντα, ὧν δὲ Συλλαίου φίλον. [i] οἳ καὶ αὐτοὶ, βασανίζει δ' αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, ὁμολόγουν, ὅτι παρεῖεν ἐξοτρύνοντες μὴ μαλακίζεσθαι Κόιντον, καὶ εἴπερ δέοιτο καὶ συγχαρήσοντες αὐτῷ τοῦ φόνου. καὶ Σατορνῖνος, δηλώσεως αὐτῷ πάντων ὑπὸ Ἡρῴδου γενομένης, εἰς Ῥώμην [k] ἐξέπεμψεν αὐτούς.

lavit apud Cæſarem Antipater eorundem criminum, quorum ante fuerat poſtulatus à Nicolao. Quin & Aretas eum inſimulabat interfectorum Petræ, injuſſu ſuo, multorum, & quidem primariorum virorum, & potiſſimum Soëmi, ob ſuam in omnibus virtutem honore dignitſimi, inſuper & necis Fabati Cæſaris ſervi *eum accuſabat*. Et in Syllæum *quidem* inſtituta erat accuſatio ex hujuſmodi cauſa. Habebat Herodes rex ſatellitem nomine Corinthum, cui ſummopere fidebat. Huic ſuaſit Syllæus grandi pecunia ut Herodem occideret. id quod ille ſuſcepit. Hoc ubi ipſius Syllæi indicio reſcivit Fabatus, regi ſignificavit. Ille vero Corinthum comprehendi juſſit, & ab eo quæſtione totius criminis confeſſionem expreſſit. curavit etiam comprehendendos Arabas duos, fidem habens Corinthi indicio; quorum alter tribûs præfectus, alter Syllæi amicus erat: qui & ipſi, quæſtionem de eis habente rege, confeſſi ſunt, ſeſe veniſſe ut Corinthum adhortarentur, ne animo deficeret, promittentes, ſi res poſtularet, ei operam ſuam ad eam cædem perpetrandam. Hæc omnia cum expoſuiſſet Herodes Saturnino, miſit eos Romam Saturninus.

Antipater & Aretas Syllæum accuſant apud Cæſarem.

ε'. γ'. Φερώραν δὲ, ἰσχυρῶς ἐμμένοντα εὐνοίᾳ τῆς γυναικὸς, ἀναχωρεῖν εἰς τὸν αὐτοῦ Ἡρῴδης κελεύει. ὁ δὲ ἀσμένως ὅτι τὸν τετραρχίαν ἀπῆρεν, πολλὰ ὁμόσας ὡς οὐ πρότερον ἥξειν ἢ πύθοιτο Ἡρῴδην τετελευτηκότα· ὥστε καὶ νοσήσαντος τοῦ βασιλέως ἀξιωθεὶς ἥκειν ὅτι τινων πιστεύοιτο [l] ἐντολῶν, ὡς ἤμελλε τελευτᾶν, οὐχ ὑπήκουσεν [m] ὅτι τῇ πίστει ὅρκων. ὁ μὲν Ἡρῴδης γε μισεῖται ὑπ' ὅτι τοιοῦδε ἐκείνου γνώμιμον [n] πεφαρμακευμένος· ἐκεῖνος δ' ἔχων ἀλλ' ἦκεν ὡς τὸν Φερώραν, ἐπειδὴ ὕστερον ἄρχεται νοσεῖν, [o] καὶ μεταπλήσεως αὐτοῦ μὴ γενομένης. θανόντα δὲ περιστέλας ὅτι Ἱεροσολύμων ἀγόμενος ταφῆς ἠξίωσε, καὶ πένθος μέγα ἐπ' αὐτῷ πεποίητο. τοῦτο Ἀντιπάτρῳ καὶ τοῦτο ὅτι Ῥώμης πεπλευκότι χειμῶν ἐγένετο ἀρχὴ, τῆς ἀδελφοκτονίας αὐτὸν [p] μνημένου τοῦ Θεοῦ. διηγήσομαι δὲ καὶ πάντα περὶ αὐτοῦ λόγον, ὡς ὑπόδειγμα [q] τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἐσόμενον, τοῦ ἀρετῇ πολιτεύεσθαι ὅτι πᾶσιν.

3. Pheroram autem, in conjugis amore obſtinate perſeverantem, juſſit Herodes in ſuam regionem diſcedere. Ille vero, cum multa juraſſet non ſe prius rediturum quam Herodem obiiſſe intelligeret, libenter in ſuam tetrarchiam ſe recepit: adeo ut cum rex ægrotans eum orandum curaſſet ut ad ſe veniret, quod ei quaſi moriturus vellet aliquid coram mandare, noluit propter jurisjurandi religionem. non tamen in iſtis eodem animo ſe erga fratrem geſſit Herodes, ſuam jam ante mutando ſententiam: ſed poſtea quam Pheroras ægrotare cœperat, etiam non vocatus, ad eum viſendum ibat. cumque mortuum in feretro reponendum curaſſet, Hieroſolyma deportatum ſepultura dignatus eſt, luctuque ingenti proſequendum edixit. Ea res Antipatro, quamvis Romam profecto, malorum fuit initium, Deo tandem repoſcente ab eo fratricidii pœnas. Totam autem de eo narrationem perſequar, ut in poſterum hominum generi documento ſit, in omni vitæ inſtituto adhibendam eſſe virtutem.

V. *Pheroras, Herodis juſſu, in tetrarchiam ſuam ſe recipit.*

Pheroræ obitus.

ε'. ΚΕΦ. δ'.

Κατηγορία τῆς γυναικὸς Φερώρα ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρων Φερώρα ὡς ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ. καὶ ὡς Ἡρῴδης ἐκζητήσας εὗρεν τὸ φάρμακον, κατασκευασμένον ἐπ' αὐτῷ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀντιπάτρου, ἓ βασανίσας ἔγνω τὰς Ἀντιπάτρου ἐπιβουλάς.

ΕΠηρῴδη Φερώρας τελευτᾷ, ταφαί τε ἐγκρίνοντος αὐτῷ, ἀπελεύθεροι δύο [r] τοῦ Φερώρα τιμῶν, προσελθόντες

CAP. IV. VI.

Pheroræ uxor à Pheroræ libertis accuſatur occiſi veneno mariti. utque Herodes, inquiſitione facta, pharmacum invenit ſibi à filio ſuo Antipatro paratum, & quæſtione habita deprehendit Antipatri inſidias.

POſt obitum Pheroræ ſolutaſque ei exſequias, duo Pheroræ liberti, quos habuerat in pretio, Herodem *regem* adierunt,

Pheroræ liberti uxorem ejus veneficii accuſant.

---

a Ὡς πολλὰς ἀπεκτονὼς τοῦ τὸ π. *Vat.* b Σόνδιν *Gall.* & *Epiphan.* Σόημον *Vat.* c Ita *Vat.* & *Busb.* τῇ πάντα in *cæteris.* d Κοίνθιος δὲ τοῦ τοῦ Ἡρῴδου juxta quoſdam *Epiphanii* libros. Κίερμος δ' ὃν Ηε. *Vat.* e Ο δὲ τόν τε Κ. *Vat.* f Ita lego cum *Cod. Busb.* ἀνάπυστα perperam in *aliis.* g Δύο Ἀραβῶας in *Editis.* δεκτέρους Ἀραβῶας *Vat.* & *Hen.* à prima manu. unde cum *Joſepho* in l. 2. *de Bello Jud.* δύο ἑτέρους Ἀραβῶας reſcripſi. h Ita cum *Epiphanio*, qui vertit, *confeſſioni credens Corinthi.* πυθόμενος in *Editis Aliiſque.* i Brevius in *Cod. Busb.* οἱ τὰ αὐτοὶ βασανιζόντες ὡμολόγουν. k Ita cum *MSS.* ἐξέπεμπεν in *Editis.* l Ἐντολῶν ὧν ἤμελλε τελευτᾶν in *Editis Aliiſque.* ἐστολῶν, ἢ μέλλοι *Vat.* quod non diſplicet, vocula πρὶν ſubintellecta, aut ſine ea ἢ μέλλοι τ. Verum cum *Joſephus* (in l. 1. *de Bello Jud.*) habeat ὡς πυθόμενος, levicula cum mutatione ὡς ἤμελλε τελευτᾶν reposui. m Ἐπὶ τιμῇ *Vat.* n Προαπεφαρμάκευσεν *Vat.* forſan pro προαπεφαρμάκευ. quod verbum in ſuo codice habuiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *non tamen Herodes in his rebus imitatus illius exemplum, meliorem circa Pheroram voluntatem ſuæ mentis oſtendens.* o Μεταπλήσεως αὐτῷ μηδὲ γενομένης *Busb.* p Τεμφθὲν *Vat.* perperam in *Editis* τετυμένου. q Τῷ ἀνθρωπείῳ γενησόμενον *Gall.* & *Vat.* r Ita lego & diſtinguo ex conjectura, firmat *Epiphanius*, dum vertit, *Pheroræ itaque mortuo, humatoque celebritate magnifica, duo ex liberis* [ἰσ. *libertis*] *ejus, qui in honore habebantur, ad Herodem veniunt, poſtulantes* &c. in *libris* ταφῆτας [ταφῆτας *Busb.*] ἐγκρίνοντος αὐτῷ [αὐτῷ *Vat.*] ἀπελεύθεροι δύο τ. Φ. τιμῶν, ὅτοι προσελθόντες, Ἡρῴδῃ [προσ. Ἡρῴδη *Busb.*] ἤξιουν μὴ &c. Si quis ὅτοι retinendum cenſeat, aut in αὐτῷ vertendum, non refragabor. f Τῷ Φερώρᾳ *Vat.*

Narratio de Pherora veneno ecciſo.

runt, rogantes ne fratris necem inultam relinqueret, ſed de eo ita miſere & infeliciter mortuo quæſtionem haberet. His verbis auſcultante rege (videbantur enim vera eſſe) dicebant illum, pridie quam ægrotaſſet, cœnaviſſe domi uxoris ſuæ, comeſoque pharmaco, quod ei in ferculo inſolito appoſitum fuiſſet, inde interiiſſe. idque pharmacum allatum fuiſſe à quadam muliere Arabica, nomine quidem amatorii (philtrum enim appellari) ſed re ipſa ad Pheroram *veneno* tollendum. Sunt autem Arabicæ mulieres veneficæ maximæ: & quæ tum inſimulabatur, eam conſtabat amicæ Syllæi eſſe amiciſſimam. eique perſuaſuras ut pharmacum venderet, eò loci *ubi habitaret* profectas fuiſſe *ajebant* matrem & ſororem uxoris Pheroræ, & in reditu ſecum illam adduxiſſe, uno die ante iſtam cœnam. His verbis incenſus rex, feminarum ſervas torſit & nonnullas liberas: cumque nihil appareret, quòd nulla earum quidquam confiteretur, tandem una vehementer cruciata nihil aliud dixit, niſi ſe Deum precari ut talibus implicaret cruciatibus matrem Antipatri, quæ illorum omnium malorum cauſa eſſet. Iſta Herodem eò perduxerunt, ut cruciatus intenderet, quo factum eſt ut omnia, mulieres torquendo, cognita haberet, convivia, clandeſtinos conventus, atque etiam verba quædam Pheroræ mulieribus enunciata, quæ ipſe ſoli dixerat Antipatro (erant autem quæ pater Antipatro in mandatis dederat, ut celaret centum talenta *ab ipſo data*, ne cum Pherora colloquia miſceret) odiumque Antipatri in patrem, & apud matrem querimonias de tam longa vita, dum interim etiam ipſe conſeneſceret, ut etiamſi regnum adipiſceretur, nunquam eo tantum delectaretur. eſſe etiam multos tum fratres tum filios, qui una ſecum in ſpem regni nutrirentur, quæ res ſpes ſibi dubias redderet: quandoquidem jam nunc, ſi quid fatale ſibi accidiſſet, fratrem ſuum, non filium, ab Herode regem conſtitui. Conquerebatur etiam de atroci regis crudelitate, & filiorum cæde; quorum malorum metu ipſe ſibi Romam proficiſcendum prudenter excogitaſſet, Pheroras autem in ſuam tetrarchiam.

Herodes Antipatri & mulierum ſecreta detegit.

Doridem Antipatri matrem Herodes ejicit è regia.

2. Conveniebant autem hæc cum ſororis ſuæ dictis, multumque, ad elevandam perfidiæ ſuſpicionem, feminas adjuvabant. Rex vero, cum in Antipatri malitia deprehendiſſet Doridem matrem illius, ubi omni ornatu, qui erat multorum talentorum, eam ſpoliaverat, poſtea dimittit, & cum feminis Pheroræ amicitiæ fœdus iniit. Maxime autem regem in filium ejus exacerbavit Samaritanus quidam

Ηρώδην, ἠξίουν μὴ ἀνεκδίκητον καταλιπεῖν τὸν ἀδελφὸν τεθνηκότα, ἀλλὰ ζήτησιν ποιεῖσθαι τοῦ ἀλόγου τε καὶ δυσηχοῦς μεταστάσεως. ὡς δ' ὑπεφαίνετο τοῖς λόγοις, πιστὰ δὴ ἐδόκει, δεσπότην μὲ αὐτὸν ἔλεγον ὠνεῖσθαι τῇ γυναικὶ τῇ Φερώρα τοῦ νόσου, φάρμακόν τε προσκομισθὲν οἱ βρώματι μὴ πρότερον εἰωθότι ἐμφαγόντα ὑπὸ τούτου τελευτῆσαι. κομισθὲν μέντοι γενέσθαι τὸ φάρμακον ὑπὸ γυναικός ἐκ τῆς Ἀραβίας, λόγῳ μὲν ὅτι προσποίησιν ἐρώτων, φίλτρον γὰρ δὴ ὄνομα αὐτοῦ εἶναι), τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι τῇ Φερώρα τελευτῆσαι. φαρμακίδες δὲ εἰσὶ γυναῖκες αἱ ἐκ τῆς Ἀραβίας· ἧς δὲ ταῦτα ἐπεκάλουν, ἡ τοῦ Συλλαίου ἐρωμένης ἐν ταῖς μάλιστα ὡμολογεῖτο εἶναι φίλη. πείσασά τε αὐτὸν ὅτι φάσμα φαρμάκου, εἰς τοὺς τόπους ἐλήλυθεν, ἥτε μήτηρ τοῦ Φερώρα γυναικὸς ἡ καὶ ἀδελφὴ, ἡ ἐπαίνεσον αὐτὴν ἀγόμενον ἡμέρας μιᾶς. ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων παροξυνθεὶς δήλας τε ἐβασάνιζε τὰς γυναῖκας [b] καί τινας ἐλευθέρας, ἡ ὄντος ἀφανοῦς τοῦ πράγματος, διὰ δὲ μηδεμίαν ἐξευρεῖν, τελευταία τις προσῆλθε [c] αὐτῇ τῶν ἀληθέστερον, ἄλλο μὲν οὐδὲν, θεὸν δὲ [d] ἐπικαλεῖσθαι τοιαῦτα δὲ αἰτίαις δώσειν ἀφαιρεῖν τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα, χαλεπὴν τῶν ἐπιόντων αἰτίαν πᾶσι γενομένην. ταῦτα [e] εἰς ὑπόπτωσιν Ἡρῴδῃ ἄγει, ἡ τὰ πάντα βασάνοις τῶν γυναικῶν [f] ἀνάπυστα λαμβάνει, οἵ τε κῶμοι, ἡ αἱ κρυπταὶ σύνοδοι, ἡ δὴ καὶ λόγων πρὸς μόνον τὸν εἰρημένον ἐξοίσειν πρὸς τοὺς Φερώρα γυναῖκας· λαμβάνει δὲ ταλάντων ἑκατὸν [g] δωρεὰν ὑπεκρύπτεσθαι [h] ὑπὸ τοῦ μὴ φράζειν πρὸς Φερώραν τῷ Ἀντιπάτρῳ κέλευσις ὑπὸ τοῦ πατρός· μίσος τε πρὸς τὸν πατέρα, ἡ ὀλοφυρμοὶ πρὸς τὴν μητέρα, ὡς ὑπὸ μήκιστον τοῦ πατρὸς βίου ἐξημένης, ἡ [k] αὐτῷ μηδὲν ἐλάσσονος τοῦ γήρως ὑπομενούσης, [l] ὡς μηδ' ἐλθεῖν τὴν βασιλείαν ὁμοίως εὐφραίνειν πατ' αὐτόν. πρὸς τρέφεσθαί τε πολλοὺς ὑπὸ τῇ βασιλείᾳ ἡ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφῶν παῖδας, ὑδαμῶς ἀδεᾶ τὴν ἐλπίδα [m] προχωρούσης τἀσφαλοῦς· καὶ δὴ καὶ ἡ νῦν, εἴ τι πάσχοι αὐτὸν [n] συμβαίη, ἀδελφῷ μᾶλλον ἢ παιδὶ φῶτ αὐτῷ κελεύειν τὴν ἀρχὴν δίδοσθαι. ὠμότητά τε πολλὴν καταγορεῦσαι τοῦ βασιλέως, ἡ τοὺς σφαγὰς τῶν υἱέων, φόβῳ τε μὴ ἡ αὐτοῦ ἄπαις ἥδη, τὴν μὲ ὅτι Ῥώμης ἄραι τάχιον ὑπονοῆσαι, Φερώραν δ' ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τετραρχίαν.

β'. Ταῦτα δὲ συνῆδε τοῖς λόγοις τοῦ ἀδελφοῦ, ἡ πολὺ, τοῦ μὴ ἀπιστίαν ἔτι ὑποπτεύεσθαι, [o] συνῆρεν αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς, κεκτυπάμενος ὅτι καλὰ τοῦ Ἀντιπάτρου τὴν Δωρίδα τὴν μητέρα αὐτοῦ, πάντα τὸν περὶ αὐτὴν κόσμον τῶν πολλῶν ὄντα [p] ἀφειλόμενος, ἔπεμψε αὐτὴν [q] ἀποπέμπει, ἡ τοῖς Φερώρα γυναιξὶν φιλίαν [r] ἐπείσατο. μάλιστα δὲ ἐξώτρυνεν εἰς ὀργὴν κατ' τοῦ παιδὸς τὸν βασιλέα, Σαμαρείτης

ἀνὴρ

a Τῆς δὲ Φερώρα γ. *Vat.* τὸ Φερώρα γον. *Busb.* *b* Καὶ τινας ἡ ἐλ. *Busb.* *c* Αὐτῆς *Vat.* *d* Ἐπικαλεῖτο *Busb.* & *Zonar.* *e* Εἰς ἐπίστασιν *Busb. Hen.* & *Vat.* εἰς ἐπίτασιν *Epiphanius*, ut puto, qui vertit *ad inſtandum.* εἰς ἔξιτασιν legi poteſt. *f* Ita cum *Epiphanio.* ἀνάπυστα in *Editis.* *g* Sic lego. Δωριὰς *Busb.* & *Vat.* δωριᾶς *Hen.* à pr. m. δωρεὰ in *Editis Aliiſque.* *h* Illa ἐπὶ τοῦ μὴ (quæ deerant in *libris* tam *Editis* quam *MSS.*) inſerta dedi ipſius *Joſephi* auctoritate nixus, qui (in *lib.* 1. *de Bello Jud.*) iſta habet, δέους γὰρ αὐτοῦ πρὸς ἑκατὸν ταλάντοις, ἐπὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν Φερώρα. *i* Βίου *Busb. Vat.* & *Hen.* à pr. m. *k* Ita *Vat.* & *Busb.* αὐτῷ & mox χάρις in *Editis Aliiſque.* *l* Ὡς μηδ' ἂν ἐλθεῖσαν *Vat.* ὡς μηδ' αἰσθέσθαι τοῦ τῆς βασιλείας ἥδιον, εἴπερ αὐτῇ γένηται, διὰ γῆρας ἤδη αὐτῷ ἐπικείμενον *Zonar.* *m* Ita *Busb.* προχωρούσης in *cæteris.* *n* Vocem συμβαίη acceptam debemus *Cod. Busb.* *o* Ita quidem lego cum *Cod. Busb.* niſi quod συνῆγεν αὐτοῖς in συνῆρεν αὐτοῦ mutaverim. ταῦτα, συνῆδε γὰρ τοῖς λόγοις τοῦ ἀδελφοῦ ἡ πολὺ, τοῦ μὴ ἀπιστίαν ἔτι ὑποπτεύεσθαι, συνῆγεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, κεκτυπάμενος ἐπὶ καλοῖς τοῦ Ανт. τ. Δ. &c. in *Editis Aliiſque.* *Epiphanius* vertit, *Quibus Herodes auditis, agnoſcebat fororis ſuæ ſermones, quos ad ſe ſæpius detulerat. Incitabatur autem rex ſuper Antipatri nequitia, juſſitque matrem ejus ornamenta ſua cuncta contradere, quæ multorum conſtabant pretio talentorum. quæ poſtquam abſtulit rejecit eam, & in amicitiam mulierum Pheroræ pro damnatione dedicavit.* Si quis malit, ταῦτα, συνῆδε γὰρ τ.λ.τ. ἀδελφοῦ, πολὺ &c. prout edidi, per me licet. *p* Ἀφαιρεῖται *Zonar.* qui ad hunc modum rem exponit, τούτοις ἡδὺ καταγνὺς Ἀντιπάτρου ὁ βασιλεὺς, ἁρπαζεῖται μὲ τὴν οἰκείαν μητέρα τῶν Δωρίδα τοῦ περὶ αὐτῆς πάντα κόσμον, πολλῶν ὄντα πολλῶν· αὐτῷ ἡ ἀποπέμπεται &c. *q* Ἐκπέμπεται (foras ejicit) legiſſe videtur *Epiphan.* *r* Ita lego cum *Cod. Busb.* ἐπείσατο in *Editis Aliiſque.*

a Παρε-

ἀνὴρ Ἀντίπατρος, ὀπίλεγκτόν τ᾽ ὑὸν τ῀ βασιλέως Ἀντίπαλρον, ἄλλά τε αὐτ῀ ὸν τ῀ις βασάνοις κατεκπὸν, καὶ ὅτι [a] ῳδιασκευασάμενος φάρμακον θανάσιμον, δοὺς Φερώρᾳ, κελεύσας ῳδὲ τ᾽ ἀποδημίαν αὐτ῀, [b] ἵν᾽ ὡς πλεῖστον ἀφεστὼς τ῀ ὸν τούτοις ὑποτοπασμῶν, ᾧ παλαὶ δέοιτο, καὶ κομίσας μὲ Ἀντίφιλον ἐξ Αἰγύπτου τὸ φάρμακον, ἵνα τ῀ Ἀντιπάτρου φίλοις, ζαλῶσαι δὲ ὡς Φερώρᾳ δεῖ· [c] Θευδίονος ἀδελφοῦ τ῀ μητρὸς Ἀντιπάτρου τ῀ βασιλέως παιδὸς, καὶ ὅτου ἐλθεῖν ὃ φάρμακον εἰς τ᾽ γυναῖκα τ῀ Φερώρου, δόντος φυλάσσειν τ῀ ἀνδρὸς αὐτ῀ς. ἡ δὲ ὁμολογ῀ μὲν ὑπ᾽ ἀναγκαίου τ῀ βασιλέως, [d] καὶ δραμοῦσα ὡς κομίσοιτο, [e] ῥίπτει ἑαυτ῀ν τέγους αὐτίκα, ὑπὸ πόδας τ῀ πλώσεως γενομένης. καὶ ὅτου ἐπεὶ [f] ἀνεκτήσατο αὐτ῀ν, ἄδειάν τε αὐτ῀ ὑπισχνούμενος καὶ τοῖς οἰκείοις [g] μηδὲν ἐπ᾽ ἀφανισμῷ τἀληθοῦς τροπομένη, τρέψειν γαμετὸ κακοῖς τοῖς ὑσάτοις ἀγνοουμένοις προθεμένην, ὑπισχνεῖται, ἢ ὄμοσεν, ἢ μὴν [h] ἐρήσειν τὰ πάντα ὅτι ἐπράχθη τρόπου, λέγουσα μὲ, ὡς ἔφας ⓐ πολλοὶ τ῀ ἀνθρώπων, ἀληθῆ τὰ πάντα. "[i] ἐκομίσθη γὰρ ὦ τ᾽ Αἰγύπτου τὸ φάρμακον ὑπ᾽ Ἀντι- "φίλου, ἀδελφός τε ὄντος ἰατροῦ ὧν ἐπίσοι· καὶ Θευ- "δίονος ὡς ἡμᾶς κομίσαντος, ἐφύλαξον αὐτὸ, ῳδὲ Φε- "ρώρᾳ λαβοῦσα ὅτι σὲ ὑπ᾽ Ἀντιπάτρου ἡτοιμασμένον. "ἐπεὶ οὖν ἐπόσῃ Φερώρας, καὶ [k] ἐθεράπευες αὐτὸν ἀφικό- "μενος, ὁρῶν σε τ῀ εὔνοιαν [l] ἣν περὶ αὐτὸν ἐχρῆν, ἐπικλά- "σθη τε τ῀ ἀγωγίᾳ, καὶ μεταχαλάσας με, ὦ γύναι, φη- "σὶ, δεισιδαίμονός με Ἀντίπατρος ὅτι παρὰ μὲ ᾧ [m] ἑαυτοῦ, "ἀδελφῷ δὲ ᾧ ἐμῷ, θανάσιμόν τε γνώμῃ σπουδεὶς καὶ "φάρμακον ὁ ἀγχοτάτω [n] αὐτ῀ πεπερασμένος. νῦν "οὖν, ἐπειδὴ ὅ, τε ἀδελφὸς ὑδὲν ἀρετῇ ἧ πρότερον "ἐχρῆτο [o] περὶ ἐμὲ ὑφαιρῶν ὧπλαν, ἐμέ τε ἐλπὶς ὑκ εἰς "μακρὰν ἀπόσεσθ᾽ ὅ βίου, φέρε, μὴ γνώμῃ ἀδελφοκτόνῳ "[p] ἀποτρίψωμεν προπάτορας τοὺς ἐμαυτ῀, ὦ φάρμακον, "[q] χεῖρέ τε ἐμὲ βλέποντος, [r] κομίσασάν τε ὑδὲν εἰς ἀνα- "λῶς πράσσειν ᾧ ἀνδρὸς τὰς σπουδάς· καὶ ὃ μὲν πλεῖστον "καύσασαν ᾧ φαρμάκου τυχεῖν, ὑπολειπομένῃ δὲ ὀλί- "γον, ἵνα εἰ Φερώρᾳ μεταζαίνοις, [s] πεμέποι κακῶς αὐτὴν "ὁ βασιλεύς, [t] μεθίζαιο διάφασιν ποιημένη τ῀ ἀναγκ῀ς." ταῦτα εἰποῦσα, τό, τε φάρμακον καὶ τ῀ πυξίδα εἰς ὃ μέσον παρῆγεν. καὶ ἀδελφὸς δὲ Ἀντιφίλου ἕτερος καὶ μητὴρ αὐτ῀ς, ἀνάγκης τε καὶ βασάνων σφοδρότητι, [u] ταὐτὰ ἔλεγον, καὶ ἐγνώριζον τ῀ πυξίδα. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ὑ ἀρχιερέως ἡ θυγατὴρ, γυνὴ δὲ ὑ βασιλέως, ὡς πάντων τούτων ἴσων γενομένη, [x] κρύπτειν τε προθυμηθεῖσα αὐτά. ᾗ διὰ ταῦτα Ἡρώδης ἐκείνην τε ἐξέβαλε, ᾗ τ῀ υἱὸν αὐτ῀ς ἐξήλοιφε τ῀ διαθ῀κ῀ς, [y] εἰς ὃ βασιλεύσας μεμνημένον ἐκεί- νου· καὶ τ῀ πατρὸς τιμὴ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφείλατο Σίμωνα

nomine Antipater, ipſius Antipatri regis filii procurator, qui inter cruciatus dixit & alia, & hæc in primis; paratum ab Antipatro mortiferum venenum, quod Pheroræ dediſſet, eique mandaſſet ut cum peregre profectus eſſet, ne in minimam rei hujuſmodi ſuſpicionem veniret, id patri porrigeret, allatumque fuiſſe id venenum ex Ægypto per Antiphilum, unum de amicis Antipatri, miſſum inde ad Pheroram à Theudione fratre matris Antipatri regis filii, atque ſita perveniſſe ad uxorem Pheroræ, cui ſervandum Pheroras tradidiſſet. Illa vero cum rex eam *iſta de re* interrogaſſet, id quod erat confeſſa eſt; & quaſi venenum petitum ſe foras proripuiſſet, ſeipſam de tecto præcipitat; ſed in pedes delapſa non interiit. Atque ita, poſteaquam ipſam recreaſſet, eique & omnibus domeſticis veniam promittendo, dummodo nihil de veritate celaret, porroque extremos cruciatus *minando*, ſi obſtinate aliquid reticere decreviſſet; pollicetur, juravitque ſeſe rem omnem uti geſta eſſet dicturam, id quod fecit, nihil niſi verum, ut plerique dixerunt, proferens. " Apportatum eſt venenum, inquit, ex " Ægypto per Antiphilum, qui id ſui cujuſdam " fratris medici opera habuerat: cumq; Theu- " dio illud ad nos pertuliſſet, ipſa ſervavi ac- " ceptum à fratre meo, paratum ab Antipatro " adverſum te. Igitur cum Pheroras ægrota- " ret, & tu ad eum curandum veniſſes, ille, " animadverſa tua in ſe benevolentia, fractus " animo me evocat, &, ô uxor, inquit, circum- " venit Antipater me, dum in ſuum ipſius pa- " trem eundemque meum fratrem conſilia ca- " pit mortifera, & quod iis ſubſerviat vene- " num comparat. Nunc igitur, quandoqui- " dem frater meus facile oſtendit nihil ſe de " priſtina ſua erga me virtute diminuere, & " ego non diu ſuperſtitem fore me ſpero, age, " ne parricidali animo majores meos impiem, " affer venenum, & ſpectante me combure. " ſeque, cum illud attuliſſet, ſine cunctatione " viri mandatis obſequutam eſſe, maximaque " pharmaci parte in ignem conjecta, parum " ſibi reſervaſſe, ut ſi poſt obitum Pheroræ in- " clementius ipſam tractaret rex, vita decede- " ret *patiendi* neceſſitatem effugiens." His dictis, pyxidem cum veneno in medium protulit. Quin & alter Antiphili frater & mater ejus, tormentorum vehementia compulſi, eadem fatebantur, & pyxidem *quam attulerant* agnoſcebant. Inſuper & pontificis filia, eademque regis uxor, accuſata eſt, ut quæ hæc omnia ſciviſſet & celare voluiſſet. Hanc ob cauſam repudiavit eam Herodes, ejuſque filium de teſtamento ſuo expunxit, quod ejus, ut qui regnaturus eſſet, meminerit: ſocerum quoque ſuum Simonem Boëthi filium pontificatu

Antipater Samarita Antipatrum accuſat.

Pheroræ uxoris confeſſio.

Mariammem pontificis filiam dimittit Herodes filiumque ejus de teſtamento expungit.

a Παρασκευασμένον Busb. b Ἵν᾽ ὡς πλεῖστον ἀφεστὼς τ῀ ὸν τούτοις Vat. ἵν᾽ ὡς πλεῖστον ἀφεστὼς τ῀ τοιούτων ὑπόπτων. Busb. c Ita cum Cod. Busb. Θευδίονος μητρὸς Ἀντιπάτρου ἀδελφοῦ in reliquis. d Καὶ ἀπιέναι κομίσων Zonar. e Ῥίπτει ἑαυτ῀ν τοῦ τέγους ἑαυτοῦ Busb. & Zonar. f Ita etiam Epiphan. ἀνεκτήσατο αὐτοῦ ſolus Hen. g Μὴ ἐπ᾽ ἀφανισμῷ Busb. h Ἐρεῖν Busb. Vat. & Zonar. i Κεκομισμένον τε γὰρ ὦ τ᾽, & mox ἀδελφὸς ᾧ Busb. & Vat. k Ἐθεράπευσεν Hen. à pr. m. l Ita Busb. & Vat. ἣν in Editis Aliiſque. m Αὐτοῦ Busb. & Vat. n Forſan αὐτῷ. o Περὶ ἐμὲ & mox ἐμοί τε Busb. p Ἀποτριψώμεθα Busb. & Vat. q Καίων τε Busb. & Vat. r Κομίσασάν τε Busb. & Vat. ſ Ita Busb. ἐξιατοῖ Hen. à pr. m. ἐξιατοῖ in Editis. t Sic Cod. Busb. μεθίσταιο in Editis. μεθίστατο αὐτῷ Vat. καθίσταιο Hen. à pr. m. u Ita Busb. & Vat. ταῦτα in reliquis. x Sic Busb. κρύπτειν πρ. in ceteris. y Ita plane Zonaras. ſi quis malit εἰς τὸ βασιλεύσαι μετ᾽ Ἀντίπατρον μεμνημ. per me licet. εἰς ὃ βασιλεύσει μετ᾽ αὐτὸν, ᾗ τ῀ π. in Editis Aliiſque. εἰς ἃς βασιλεύσει μ. ἀ. Hen. à prima manu. εἰ ὁ βασιλεύσει μενοῦν, ᾗ τ῀ π. Vat. quo fere modo legiſſe videatur Epiphan. qui vertit, *filium autem ejus ex teſtamento deleviſſe in cæteris permanſiſſe.* Eſt qui μενοῦν αὐτὸν legendum eſſe conjicit, è veſtigiis Cod. Vat.

a Καθίσταιο

Simoni pontificatum abrogat Herodes, & Theophilum facit pontificem.

ficatu abdicavit, & eum honorem ad Matthiam Theophili filium, natu Hierosolymitanum, detulit.

3. Dum hæc fiunt, venit Roma Bathyllus Antipatri libertus: &, quæstione habita, deprehensus est venenum afferre, quod Antipatri matri & Pheroræ traderet, ut si prius in regem vires non habuisset, eum illo tollerent. Venerunt & Roma literæ ab Herodis amicis, consilio & rogatu Antipatri, in quibus insimulabantur Archelaus & Philippus, quasi patrem ob interemptos Alexandrum & Aristobulum vituperassent, eorumque misereſcerent: seque jam à patre non aliam ob causam accersi dicerent, quam ut evocati ab eo similiter necarentur. obtinueratque ab amicis Antipater magnis largitionibus, ut sibi ad hæc operam suam commodarent. Quinetiam ipse Antipater de illis ad patrem scripsit, atrocibus eos onerans criminibus; & *sub finem* eos omnino excusat, juvenes esse dicens, eorumque verba ætati imputans. ipse interim decertabat contra Syllæum, & colendis primoribus incumbebat, comparatis splendidis ornamentis ducentorum talentorum pretio. Mirum autem alicui videatur, quod septimum jam mensem tam multa adversus eum moverentur in Judæa, quorum ipse omnium ignarus esset. Verum in causa erat diligens itinerum custodia, atque hominum in Antipatrum odium: nemo enim erat qui suo periculo libenter vellet illius incolumitati consulere.

Archelaus & Philippus ab Antipatro accusantur.

τ῀ δ᾽ Βαθῦν, [a] καθιστᾷ δὲ Ματθίαν [b] τ῀ Θεοφίλυ, Ιεροσολυμίτην γένει.

γ΄. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βάθυλλος ἐκ Ῥώμης ἀπελθόντος Ἀντιπάτρου παρῆν, ὁ βασανισθεὶς εὑρίσκει φάρμακον κομίζοντα, δοθὴν [c] τῇ τε αὐτοῦ μητρὶ καὶ Φερώρᾳ, ὡς εἰ ὅ πρότερον μὴ ἀπόλοιτο τοῦ βασιλέως, τούτῳ γοῦν μᾶλλον χαρίζοιντο αὐτόν. [d] ἀφίκετο δὲ γράμματα παρὰ τ῀ ἐν Ῥώμῃ φίλων πρὸς Ἡρῴδην, [e] γνώμῃ καὶ ὑποθορύσῃ Ἀντιπάτρου, ὅτι κατηγορίᾳ Ἀρχελάου καὶ Φιλίππου συγκείμενα· ὡς δῆθεν διαβάλλοιεν τὸ τ῀ πατέρα ὅτι σφαγῇ τ῀ περὶ Ἀριστόβουλον καὶ Ἀλέξανδρον, δι᾽ οἴκτου δὲ καὶ αὐτοὺς λαμβάνοιεν· [f] ἤδη γὰρ καὶ ἐκαλοῦντο ὑπὸ τ῀ πατρός, οὐχ ὡς ἐφ᾽ ἑτέροις, [g] ἀλλ᾽ ὅτι πρὸς κἀκείνους προσαπολωλέναι τ῀ κλήσεως αὐτοῖς γινομένης. Ταῦτα δὲ μεγάλων μισθῶν οἱ φίλοι τ῀ Ἀντιπάτρῳ συνέθεσαν. γράφει δὲ καὶ αὐτὸς Ἀντίπατρος τῷ πατρὶ περὶ αὐτῶν ὅτι μείζους τ῀ αἰτιῶν, καὶ παντελῶς ἀπαλλάσσει [h] φάσκων αὐτὰ μειράκια, τ῀ δὲ λόγων τῇ ἡλικίᾳ [i] ἀνάθεσιν ποιούμενος. αὐτὸς δέ, δι᾽ ὧν τὰ περὶ Σύλλαιον ἠγωνίζετο, καὶ περὶ θεραπείαν τ῀ πρώτων ἀνδρῶν ἐσπούδαζε, κόσμου τε [j] ἀπρεπεῖς ταλάντων ἐώνητο διακοσίων. θαυμάσαι δ᾽ ἄν τις ὅπ [k] τοσοῦτος ὁ Ἰουδαίοις κατ᾽ αὐτοῦ κεκινημένοις μισὶ πρότερον ἐπιὰ, οὐδὲν αὐτῷ δῆλοι γένοιτο. ἄϊπνον δ᾽ εἶχ ἤτοι ἀκριβεία καὶ φυλακὴ τ῀ ὁδῶν, καὶ [l] μῖσος τ῀ ἀνθρώπων ὃ πρὸς Ἀντίπαλον· οὐδεὶς γὰρ εἶ ὅς προθύμως, κινδυνεύων τῷ αὐτοῦ, πρεσβεύειν τ῀ ἐκείνου ἀσφαλειῶν καθίστατο.

VII. CAP. V. ΚΕΦ. ε΄. ζ΄.

Antipater Româ navigans ad patrem venit. utque à Nicolao Damasceno accusatur, & capitis damnatus à patre, & à Quintilio Varo, tunc Syriæ præside, in vinculis adservatur, donec ea de re certior factus esset Cæsar.

Καταίρει Ἀντίπατρος ἐκ Ῥώμης πρὸς τὸν πατέρα. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ Νικολάου τ῀ Δαμασκηνοῦ, καὶ καταγνωσθεὶς θανάτου ὑπὸ τοῦ πατρὸς, & ὑπὸ Κοιντιλίου Οὐάρου τοῦ τότε πεπιστευμένου τὴν Συρίαν, ἐδέθη μέχρι τῆς ἐσομένης διαγνώσεως ὑπὸ Καίσαρος.

Herodes scribit Antipatro ut redire maturet.

HErodes vero, cum ei scripsisset Antipater, sese brevi omnibus rite confectis venturum, rescripsit, ira dissimulata, *cavere* jubens ne diu moraretur in itinere, ne quid sibi eo absente incommodi accideret: simulque leviter conquerebatur de ejus matre, promittens sese, postquam ille venisset, querelas illas missum facturum; atque modis omnibus amorem in illum præ se ferebat, ne quid ille suspicatus reditum ad ipsum non maturaret, sed *diutius* Romæ degens regno insidiaretur, & in ipsum etiam aliquid moliretur. Has literas accepit Antipater in Cilicia, cum quidem prius Tarenti eas accepisset quæ Pheroræ obitum declarabant: quem quidem obitum doluit, non Pheroræ amore, sed quia mortuus esset non interfecto patre, quod se facturum susceperat. Ubi autem ad Celende-

Ηρῴδης δὲ, Ἀντιπάτρου γεγραφότος πρὸς αὐτὸν, ὡς [m] τὰ πάντα οὐ χρὴ διαπεπραγμένος τρόπον ἥξοι ἐν τάχει, ὀπτυφάμενος τ῀ ὀργῇ ἀντιπέμπει, κελεύων [n] μὴ βραδύνειν εἰς τ῀ ὁδὸν, [o] μή τι πάθοι παρὰ τ῀ ἐκδημίαν αὐτοῦ· καὶ ἅμα τ῀ [p] μητρὸς κατηγορῶν ὡς ὀλίγον, [q] καθήσειν μέμψεις ἐπαγγελλόμενος τὰς πρὸς αὐτὴν, ὁπότε ἐκεῖνος ἀφίκοιτο. ταυτί τε τρόπῳ φιλοτιμίας τῷ περὶ αὐτὸν ἐπεδείκνυτο, δεδιὼς μή τι ὑποτοπήσας ὑπερφάλλοιτο μὲ ὀδύας τὰς πρὸς αὐτὸν, τῇ δὲ Ῥώμῃ [r] ἐνδιατρίβοντος ἐφεδρεύοι τῇ βασιλείᾳ, καὶ δή [s] καὶ [t] διαπράσσοιτό τι αὐτοῖς τούτοις ἐν Κιλικίᾳ τοῖς γράμμασιν ὀπτυχάνῃ, τοῖς δὲ τ῀ Φερώρᾳ τελευτὴν διασαφοῦσιν, ἐν Ταράντῳ πρότερον ἤκουσε τε ἤνεγκεν οὐκ εὐνοίᾳ τῇ Φερώρᾳ, διότι δὲ ὁ πατὴρ τ῀ ἀναίρεσιν οὐ διαπραξάμενος, ὥσπερ ὑπέσχετο, ἀπέθανεν. περὶ δὲ Κελέν-

a Καθίστατο solus *Vat.* b Τὸν τ῀ Θεοφ. *Hen.* à pr. m. c Ita cum *Busb.* δόσεσι τι τῇ αὐτῇ in *Editis Aliisque.* δόσεσι τι τῇ ἰσοτῇ *Vat.* d Ἀφίκετο *Busb. Vat.* & *Hen.* e Illud γνώμῃ restitui contentientibus tribus *MSS.* & *Epiphanio*, qui vertit, *consilio Antipatri & dictatione.* f Ἤδη καλεῖσθαι *Busb.* g Ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς κἀκείνοις προσαπολωλεκόσι κατακλίσεως αὐτῶν γενομένης *Vat.* προσαπολωλέσθαι hîc loci habet *Cod. Gall.* h Φάσκων τὰ μειράκια τ῀ δὲ τῇ ἡλ. τ. ἀ. π. αὐτὸς ὢν τὰ πρῶτα Σ. ἠ. ἐσπούδαζε τ. πρ. ἀγ. κόσμου τε ἀξιοπρεπῆς τάλαντα ἐώνητο διακόσια *Vat.* i Ἀξιοπρεπῆς *Busb. Hen. Vat.* & *Gall.* k Τοσοῦτος *Vat.* l Μῖσος τ῀ ἀν. τὰ πρὸς Α. ὅ. γ. ἦν ὃς πρ. κινδύνου τοῦ αὐτῷ πρεσβεύειν τ῀ οὕτως ἀσφαλῶν κ. *Vat.* m Τὰ πάντα ἢ χρὼ διαπραγμένος ἥξειν *Vat.* n Μὴ ἀπιέναι τ῀ εἰς τὸν οἶκον *Vat.* o Ita *Busb.* μηκέτι in *cæteris.* p Μητρὸς αὐτοῦ *Vat.* q Ita cum *Cod. Busb.* (ut θήσειν μέμψεις in l. 1. *de B. J.*) καθίσειν in *Editis.* καθήσειν *Vat.* καθήσειν *Gall.* ἀναθήσειν μέμψεις αὐτῷ ἐπαγγ. juxta *Zonaram.* r Vocem κτήσεως, quæ post ἐνδιατρίβοντος erat in *Editis Aliisque.* ejiciendam censui auctoritate *Cod. Busb.* Quid in suo codice habuerit *Epiphanius*, conjiciat, cui lubet, ex ejus versione, *ne Romæ demorans aliquas sibi possibilitates pararet, & in regno Rom. muneris alicujus fieret minister* &c. s Illud καὶ è *Cod. Vat.* t Διαπράσσοιτο τι αὐτῷ *Vat.* & *Hen.* à pr. m.

a Ent-

Κελένδρων τ Κιλικίας γενόμενος ἐνεδίαζεν ἤδη πρὸς ὃ οἴκαδε πλεῖν, δεινῶς τῇ ἐκβολῇ τ μητρὸς λελυπημένος. καὶ τ φίλων οἱ μὲν ἐκέλευον αὐτὸν ζητά πη καραδοκῆσαι ἐπίχειν, οἱ δὲ μὴ διαμέλλειν τ οἴκαδε πλεῖν· λύσειν γὰρ ἅπαντα γενόμενον αἰτίαν πᾶσαν, ἃς καὶ νῦν οὐκ ἐτέρωθεν, ἀλλὰ διὰ τ ἐκείνου ἀπουσίαν, ἰσχυὰ τοῖς κατηγόροις ὑποπεπτωκέναι. τούτοις πεισθεὶς ἔπλει τε καὶ προσέβαλε Σεβαστῷ λιμένι λεγομένῳ, ὃν κατασκευάσας Ἡρώδης πολλῶν χρημάτων ὑπὲρ τιμὴν τὴν Καίσαρος, καλεῖ Σεβαστόν. ὁ δὲ πρῶτος δ' ἐπὶ Ἀντίπατρον ἤδη τοῖς κακοῖς, μήτε προσιόντος αὐτῷ μηδενὸς, μήτε προσαγορεύοντος, ὥσπερ ὅτε ἐξήει μετ' εὐχῶν καὶ ἀγαθῶν ὑπερημισμάτων· ταῖς δ' ἐναντιωτάταις ἀραῖς οὐκ ἐκωλύοντο αὐτὸν δίκας, ποινὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀποτίνειν ὑπειληφότες.

β'. Ἐτύγχανε δὲ ὁ Ἱεροσολύμοις τότον τ χρόνον Οὐάρος [b] Κοϊντίλιος, διάδοχος μὲν Σατορνίνῳ τ ὁ Συρίας ἀρχῆς ἀπεσταλμένος, [c] ἥκων δὲ αὐτός τε σύμβουλος Ἡρώδῃ, περὶ τ ἐνεστηκότων αὐτῷ δεήσεων. καὶ αὐτῷ συνεσκευάσθαι, παρῆν ὁ Ἀντίπατρος ἀδεὴς αὐτῷ ἐκπύστου γεγονότος. εἴσεσι δὲ εἰς τὸ βασίλειον, ἐπὶ πορφυρίδος ἀμπεχόμενος. καὶ αὐτὸν μὲν δέχεσθαι οἱ θύραις, ἀνείργουσι δὲ τοὺς φίλους. ἐθορυβεῖτο δὲ ἤδη σαφῶς οἷ ἐληλύθει κακοῦσθαι, ἐπειδή καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸν προσιόντα ὡς ἀσπάσοιτο ἀπέωσατο, ἀδελφοκτονίαν τε ὀνειδίζων καὶ βάλλων ὀλέθρῳ ὃν ἐπ' αὐτῷ, πάντων τε ἀκροατὴν καὶ δικασὴν ἔσεσθαι Οὐάρῳ τῷ αὔριον. καὶ ὁ μὲν τοιούτῳ κακῷ ἅμα τε ἀκροαθέντος καὶ παρόντος τῷ μεγέθει προφερόμενος ᾤχετο, ὑπαντιάζουσι δ' [d] αὐτῷ ἥ τε μήτηρ ᾗ ἡ γυνή· αὕτη δὲ διὰ ἡ γενομένη Ἀντιγόνῳ παῖς τῷ πρὸ Ἡρώδου Ἰουδαίων βεβασιλευκότι· παρ' ὧν τὰ πάντα ἐκμαθοῦσα ὁ Ἡρώδου ἀγὼν ἦν.

γ'. Τῇ δ' ἐξῆς [e] συνήδρευε μὲν Οὐάρος τε καὶ ὁ βασιλεύς, εἰσεκλήθησαν δὲ καὶ οἱ ἀμφοῖν φίλοι, καὶ οἱ συγγενεῖς βασιλέως, Σαλώμη τε ἡ ἀδελφὴ, [f] εἴ τε τινὲς μηνύσειν ἔμελλον, καὶ ὧν [g] τινὲς βάσανοι γεγόνασιν, οἰκέται τε μητρῴοι τοῦ Ἀντιπάτρου, μοχθῷ περιέργων συνειλημμένοι ἢ ἐκεῖσον ἦκεν, ὑποτολμῶ φέροντες, ἧς τὸ κεφάλαιον τ γεγραμμένων ἦν, "μὴ [h] ἐπανιέναι, ὡς πάντων τῷ πατρὶ ἥκοντα "εἰς [i] πύστιν, μόνην τε ἂν καταφυγὴν αὐτῷ λιπεῖν Καί- "σαρα, καὶ σὺν αὐτῇ ὃ μὴ ὑπ' πατρὶ ὑποχείριον γενέσθαι." Ἀντιπάτρου δὲ προσπεσόντος τῷ πατρὶ περὶ τὰ γόνατα, καὶ ἱκετεύοντος μὴ προδιειλεγμένῳ καταψῆφον δίκην, ἀλλ' ἀκροάσεως [k] αὐτῷ γενομένης πρὸς τῷ πατρὶ, ἀκροᾶσθαι δυναμένῳ, τοῦτον κελεύσας Ἡρώδης ἀπάγειν εἰς μέσον, "αὐτὸς ὠλοφύρετο τῶν παίδων τὸ πολύ- "στονον, ὅτι τοιαύτας αὐτῷ τύχας [l] γενομένοις, εἰς "Ἀντίπατρον ἐμβαλεῖν αὐτῷ τὸ γῆρας. προφάσει τε ᾗ παι- "δεύσειν ἀξιῶν αὐτοὺς ἐξηυρημένος, καὶ πλού- "του εὐχερείαν ὁ χορηγὸς ὡς ἐθελήσουσι προτιθεὶς εἰς

rim in Ciliciam venit, dubitare cœpit utrum in patriam ire deberet, matris ejectionem ferens iniquiſſime. Atque amicorum quidem alii ſuadebant ut exitum alicubi exſpectaret, alii vero ut ſine mora domum rediret: adventu enim ſuo crimen *matris* omne ſoluturum, at nunc una ejus abſentia confirmatos eſſe delatores. Ab his perſuaſus oram ſolvit, appellitque ad portum nomine Sebaſtum, quem magno ſumptu conſtructum in honorem Auguſti Sebaſtum appellavit Herodes. Jam mala ſua in conſpectu habuit Antipater, utpote quod nemo ei obviam prodiret, ſalutaret nemo, ut in ejus diſceſſu factum fuerat, cum quidem ei fauſta omnia comprecati fuiſſent: quin è contra eum, nemine prohibente, exſecrabantur, putantes venire ad dandas de nece fratrum pœnas.

Antipater, Sebaſtum portum appulſus, male excipitur.

2. Erat eo tempore Hieroſolymis Quintilius Varus; miſſus Saturnino ſucceſſor ad gubernandam Syriam: veneratque Herodis rogatu, ut ei ſuper præſentibus negotiis conſilium daret. Atque his concilium habentibus, ſupervenit Antipater, ignarus totius negotii, & in palatium purpuratus adhuc intrat. Eum janitores ingredi ſinunt, amicos excludunt. Tum vero ille turbari, quò redactus eſſet plane intelligens; præſertim cum à patre, ad quem ſalutandum accedebat, repelleretur, ei fratrum necem perpetratam & patris tentatam exprobrante; ac poſtridie Varum aditurum, & de toto negotio judicaturum *dicente*. Et ille quidem, tanto malo audito pariterque imminente, ad ejus magnitudinem animo diſtractus abiit, moxque ei occurrunt mater & uxor: (illa autem erat Antigoni filia, ejus qui ante Herodem regnaverat in Judæa) è quibus cum rem omnem reſciviſſet, ſeſe ad cauſæ ſuæ defenſionem præparavit.

Quintilius Varus Syriæ præfet.

3. Poſtero die conſederunt in concilio Varus & rex, advocatis eò utriuſque amicis, regiſque conſanguineis, & ejuſdem ſorore Salome, & iis qui crimen aliquod indicaturi erant, & iis de quibus habita fuerat quæſtio, & matris Antipatri ſervis, qui paulo ante ejus adventum comprehenſi fuerant, literas ferentes, quarum ſumma hæc erat: "Ne reveniret, pa- "trem enim de tota re certiorem eſſe factum, "jamque hoc unum ei ſupereſſe perfugium, "ut ad Cæſarem ſe reciperet, neve ſimul cum "ipſa in patris manus veniret." Cum autem Antipater ſeſe patris ad pedes abjeciſſet, oraſſetque ne quidquam de ſe ex præjudicata opinione decerneret, ſed ſibi audientiam faceret pater, ut qui integer manſurus ſit & incorruptus, Herodes, eo in medio collocari juſſo, "de "filiis ſuis conqueri aggreditur, per quos tot "infortunia perpeſſus, in ſenectute incidiſſet in "improbitatem Antipatri. Deinde memorabat, "quantum curæ illis educandis inſtituendiſque "impenderit, quantumque divitiarum opportu- "ne illis, quandocunq; voluerint, ad omnia ſup- "peditarit,

Antipater judicio ſiſtitur coram Varo.

Ab Herode accuſatur.

a Ἐπὶ τιμῇ τ Κ. *Busb.* *b* Ita *Busb.* Κοϊντίλιος in *Editis* omnibus. Κοΐντιλλιος *Vat.* Vide *Var. Lect.* ad pag. 745. *c* Ἦκων δὲ καὶ αὐτὸς *Busb.* ἦκεν δὲ αὐτὸς τε *Hen.* & *Vat.* *d* Ita *Busb.* αὐτὸν in *reliquis*, tam *Editis* quam *MSS.* *e* Συνήδρευον *Zonar.* *f* Εἴτ' ἄτινες *Vat.* *g* Vocem τινὲς non agnoſcit *Vat.* *h* Ἐπανιέναι *Hen.* & *Vat.* ἐπανιέναι *Busb.* & *Zonar.* *i* Ita ex conjectura. πίστιν in *Editis* & *MSS.* *k* Fuit cum putarem aut legendum eſſe αὐτοῦ, aut δυναμένου. *l* Γενομένοις, ἀφόρητον ἂν τ δυσμενείας λάβοι ἀπόστασις, καὶ ἐς *Ant. Busb.* γενομένῳ, ἀφόρητον ἢ τ δυμφορᾶς λάβοι ἀπόστασις τ ἀφόρητον, καὶ οἷς *Ant. Vat.* in *Epiphanii* verſione, *quod tales illi filios habere contigiſſet, per quos fortunæ tales exſurgerent, aut unde tantam divinitatis indignationem comparaverit, ut ſua ſenectus in Antipatri nequitias incidiſſet.*

a Ita

"peditarit, quibus ſe nihil profeciſſe quo mi-
"nus inſidiis illorum in vitæ diſcrimen addu-
"ceretur; ut citius quam fata ſinerent, aut
"quam jure liceret paterve vellet, ſcelerate re-
"gnum arriperet. Sibique mirum videri aje-
"bat, qua ſpe elatus Antipater, quave auda-
"cia fretus eo uſque procedere non dubitârit.
"Succeſſorem enim imperii jam ſcripto teſta-
"mento deſignatum fuiſſe, ſibi quoque viven-
"ti nec dignitatis ſplendore nec poteſtatis
"amplitudine cedere, talenta etiam quinqua-
"ginta, proventum in ſingulos annos, tuliſſe,
"cumque Romam proficiſceretur, dono acce-
"piſſe talenta trecenta in viaticum. Quin &
"ipſi objiciebat, quod fratrum, ſi quidem eo-
"rum, ut qui improbi eſſent, accuſationem in-
"ſtituiſſet, imitator exſtiterat: ſin vero ut qui
"boni fuiſſent, quod inique adverſus tales
"conſanguineos criminationes ad ſe attulerat.
"Se enim nec comperiſſe de iis quicquam niſi
"ejus indicio, nec quicquam eorum quæ per-
"peſſi ſunt ſtatuiſſe niſi ex illius ſententia &
"conſilio: quos ipſum omni crimine abſolve-
"re, quippe parricidii illorum hæredem con-
"ſtitutum.

Nicolaus Damaſcenus Antipatri crimina exaggerat.

4. Hæc dicenti Herodi obortæ lachrymæ finem dicendi fecere. Atque Nicolaus Damaſcenus, qui & regi amicus erat & convictor prope quotidianus, & pleriſque ſuis rebus, quemadmodum agebantur, interfuerat, cum eum rogaſſet rex ut reliqua adderet, quæ pertinerent ad criminum probationem & redargutionem perſequebatur. Tum Antipater, ut cauſam ſuam defenderet, ad patrem converſus, & quæcunque eſſent paternæ in eum benevolentiæ exempla percurrens, honores ipſi habitos enumerabat, qui nunquam ei obtigiſſent, niſi ſua in ipſum pietate eos promeruiſſet:

Antipatri defenſio.

"ſe enim quæcunque providenda erant ſoler-
"ter proſpexiſſe, & ſicubi res manuum ope-
"ram poſtularet ſuo labore omnia confeciſſe;
"atque haud veriſimile eſſe, ut qui patrem
"aliorum ab inſidiis eripuerit, ipſe ei inſidia-
"retur, & virtutem, quam in iis opprimendis
"oſtenderat, malitia, hujuſmodi facinora co-
"mitante, obſcuraret. præſertim cum jam an-
"te, nemine vetante, regni ſucceſſor declara-
"tus fuerit, & in partes venerit honorum qui-
"bus in præſens tempus fruitur. atq; haud con-
"ſentaneum eſſe, ut qui rerum omnium dimi-
"dium ſine periculo & cum dignitate teneret,
"totum cum infamia & diſcrimine cupide
"appeteret, dum in incerto ſit an obtineri
"poſſit: maximeque, poſtquam vidiſſet quam
"gravia perpeſſi ſunt fratres; quorum ipſe,
"cum forſan delituiſſent, index erat & accu-
"ſator, itemque ſupplicii autor, quamprimum
"nefarii in patrem ſceleris convicti fuerunt.
"Atque iſtæ quidem, in quas domi venerat,
"contentiones argumento eſſe, quam ſincera
"fide & benevolentia in patrem ſe geſſerit.
"Quæ vero Romæ egerit, teſtatiſſima eſſe

"πάντα· ὧν οὐδὲν ἐπ' ἐμποδίσματι γενέσθαι τῷ μὴ
"οὐχ ὑπβυλῇ τῇ ἐκείνων κινδυνεῦσαι τελευτᾶν, ὑπὲρ
"τοῦ ἆσον δυσεβῶς τὴν βασιλείαν ἁρπαβεῖν,
"ἢ φύσεως νόμῳ μεταξάντ@, εὐχῇ τε τοῦ πατρὸς
"καὶ δίκῃ. τοῦτο Ἀντίπατρον θαυμάζειν, πίνων ἐλπί-
"δι ἐπαρθεὶς θαρσῆσαι ὑπὲ τοιαῦτα χορεῖν μὴ [a] ὑπο-
"πτραπεῖαι. ἀβέβαιον μὲν γὰρ ἀποφήναθαι ἀβὲ
"γεγραμμάτων τῆς ἀρχῆς, ζῶντ@ δὲ ἐπ' οὐδενὶ [b] μειο-
"νεκτεῖν, ἀξιώματός τε ὑπιφανείᾳ καὶ δυνάμει ὑπ-
"σίας, πεντήκοντα μὲν τάλαντα ἐπέτειον πρόσοδον
"κομιζόμενον, δωρεὰν δ' εἰληφότα ὁδῷ τῆς εἰς Ρώ-
"μην πεντακοσίων ταλάντων ἀριθμόν. ἐπεκάλει δὲ
"καὶ τῶν ἀδελφῶν, εἰ μὲν πονηρῶν γεγονότων κατη-
"γορείαν ποιησάμενος, μιμητὴς γεγονότ· εἰ δὲ μὴ [c] ἀβὲ
"κεινῆς τοιῶνδε ἐπαγωγὰς ἐπάγοιτο αὐτῷ τῶν συγγε-
"νῶν. τὰ γὰρ πάντα ὑδαμόθεν ἀλλὰ μόνου τῆ ἐκεί-
"νου μαθητικότα, πρόξαι τὰ ἐπ' αὐτοῖς πεπρα-
"γμένα γνώμῃ τῇ ἐκείνου· οὓς ἀπολύειν κακοῦ παν-
"τὸς κληρονόμον τῆς πατροκτονίας αὐτοῖς καθιστά-
"μενον.

Δ'. Ταῦθ' ἅμα λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται, λέ-
γειν τε ἄπορ@ ὢν. καὶ Νικόλα@ ὁ Δαμασκηνὸς
φίλ@ τε ὢν τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ πάντα συνδιαι-
τώμεν@ ἐκείνῳ, καὶ τοῖς πράγμασιν ὃν παρῆν πρόθυ-
μ@ συλλαβεῖν, δεηθέντι τῷ βασιλῇ τὰ λοιπὰ
εἰπεῖν, [d] ἔλεγεν ὁπόσα ἀποδείξεών τε καὶ ἐλέγχων ἐχό-
μενα ἦν. καὶ τῆ Ἀντιπάτρου κατὰ διαμολογίαν πρὸς
τὸν πατέρα τετραμμένου, καὶ ὁπόσα ἐνδείγμα-
τα τῆς εὐνοίας πρὸς αὐτὸν διεξιόντ@, τὰς πιμὰς
αὖ ἐπῆρχον αὐτῷ προφερόμεν@, [e] ἃς μὴ ἂν ποτε
γενέσθαι μὴ ὄντ ἀρετῆς ἀξίῳ περὶ αὐτὸν γεγονότ·
"καὶ γὰρ ὁπόσα προϊδεῖν δήσειε πάντων προβου-
"λικέναι σωφρόνως, εἴτε πινὰ ἐδεῖτο χειρῶν πόνῳ τῷ
"αὐτῷ ὑκπεπραχθαι τὰ πάντα, εἰκός τε ὂν μὴ τῆ
"ἀλλαχόθεν ἐπιβυλῶν τὸν πατέρα ἐξελόμενον αὐτὸν
"ὑπιβυλευτικῇ κατασῆναι, καὶ ἀφανίζοντα ἀρετικὸ λῷ
"ἐπ' ἐκείνοις ἐμαρτυρεῖτο, κακίᾳ τῇ ὑπὲ τοῖσδε [f] μελ-
"λύσῃ σωτηρίαν. [g] καίτοιγε τῷ βασιλεύοντ@ ἀβέ-
"δοκον προαποδεδεῖχθαι, καὶ τῷ σωματολαυστοῦντι
"πλῆθ, αἰ εἰς τὸ παρὸν πρεῖπαν, ὂν ὑπεκεκωλύαθ.
"εἰκός τε ὂν μὴ τῆ ἁπάντων ἀκινδύνως καὶ μετ'
"ἀρετῆς ἔχοντα τὴν ἡμέτεραν, μὴ φόνων καὶ κινδύνῳ
"ἐφίεσθ ὅλῳ, ἄδηλον εἰ δυναμένῳ προσγενέσθαι· καὶ
"ζῶντα πεῖσθέντων τὴν ζημίαν τῶν ἀδελφῶν, καὶ μᾶλ-
"λον μὲ καὶ κατηγορητὴν γενόμενον λανθάνειν δυνάμε-
"νον, κολασθῆν τε ἐπεὶ φανεροὶ κατέστησ πονηροὶ τὰ πρὸς
"τὸ πατέρα ὄντες. ᾗ τάδε μὲ αὐτῷ τῷ σιζῶντα ἠλγυνι-
"σμένων παραδείγματα ἔτι, τῷ ἀκράτῳ εὐνοίᾳ πρὸς τὸν
"πατέρα πεπολιθμένων. τῷ δ' ὑπὲ Ρώμης μάρτυρα ἔτι
"Καίσαρα,

a Ita cum *Cod. Vat.* ὑποπτραπῆναι in *reliquis*. b Ita cum *Cod. Vat.* πλουτικτεῖν in *cæteris*. c Διακινῆς, teſte *Suida*, ἀνὴρ πρὸς πρόφασιν exponitur apud *Græcos Bibliorum Interpretes*, in *Pſ.* 24. v. 3. atque ita hîc loci ἀβὲ κινῆς accipio. d Illud ἔλεγεν e *Cod. Busb.* e Voculas ἃς μὴ reſtitui è *Cod. Vat.* f Ita lego ex conjectura. μέλλουσι in *Editis & MSS.* Forſan & ᾗ ante ἀφανίζοντα & ὑπὲ ante τοῖσδε commode ſatis abeſſe poſſunt. g In *Græcis* omnibus, καίτοιγε δ' μέλλοντ@. Verum cum μέλλοντ@ vox nihili ſit, aut βασιλεύοντ@ aut βασιλείαν reponendum cenſeo, fretus auctoritate *Epiphanii*, qui vertit, *præſertim, cum ſucceſſor regni ſuiſſet oſtenſus &c.*

a Paulo

"Καίσαρα, ὅπισθεν τῷ Θεῷ ἀπατηθῆναι μὴ οἷόν τε
"ὄντα. ὧν πίστιν εἶναι τὰ ὑπ' ἐκείνου γεγρα-
"μμένα ἐπιτήδεια, οἷς ἐξ ἐλαττόνων ἔχειν ἰσχυροτέρας
"εἶναι τὰς ὑποψίας τῶν φασιάζειν αὐτὸν ἠθελημέ-
"νων, τὰς πλείους ἀποδημίας τῇ αὐτοῦ σωτηρίᾳ
"χρόνῳ τοῖς ἐχθροῖς ἐγγενομένης, ἵν' οὐκ ἂν αὐτοῖς
"ὑπόνοιαν τοιαύτην παρασχεῖν." Ἀναβάλλοντο δὲ
καὶ τὰς βασάνους εἰς ψυχολογίαν, ὡς τῆς ἀνάγκης
φύσιν ἐχούσης διδάσκειν τοὺς ὑποπεσόντας ἡδονῇ τὰ
πολλὰ τῶν ἐρωτηθέντων λέγειν, [a] καὶ παρέχοντο αὐ-
τὸν εἰς βάσανον.

ε'. Ἐπὶ τούτοις τοῦπος τῆς συμφορᾶς γενομένης· σφό-
δρα γὰρ ὠκλειεν ὁ Ἀντίπατρον, δάκρυσίν τε καὶ [b] αἰ-
κίαις τοῦ προσώπου χρώμενον, ὥστε καὶ τοῖς ἐχθροῖς δι'
οἴκτου καταστῆναι, [c] φοιτῶν δὲ καὶ Ἡρώδην ἤδη κεμ-
πτόμενόν τι τῇ γνώμῃ, κἂν μὴ βουλόμενον ἔκδηλον εἶ)·
Νικόλαος ἀρξάμενος οἷς τε ὁ βασιλεὺς κατήρξατο
[d] λόγοις, μείζοσιν ἐκδεινῶν, καὶ ὁπόσα ἐκ βασάνων ἢ
μαρτυρίων σωτηρίας [e] τῷ ἀποδείξει τοῦ ἐγκλήματος.
"μάλιστα δὲ τῷ ἀρετῷ ὑπερολὺ ἐχρῆτο τοῦ βασι-
"λέως, ἥτοι εἰς τε τροφὰς καὶ παιδεύματα χρησά-
"μενος τοῦ ἡβᾶν, ὑδαμόθεν εὐγνώστου ὀνησιφόρου αὐτῷ, περι-
"πλακῆναι ἑτέρωθι ἀφ' ἑτέρων. καίτοιγε οὐχ' ὅπως θαυ-
"μάζειν τοῦ πρότερον τῷ ἀβουλίαν· νεωτέρους γὰρ καὶ
"κακίᾳ συμβούλων διεφθαρμένους ἀπαλείψαι τὰ τῆς
"φύσεως δικαιώματα, ἀρχῆς [f] θᾶσσον ἢ χρεὼ μεταποιεῖ-
"σθαι σπουδάσαντας. Ἀντιπάτρῳ δ' ἂν δικαίως τῷ
"[g] μιαιφονίαν καταπλαγῆναι, μὴ μόνον ἅπαξ δ' πολλοὺς
"[h] εὐεργετηθέντα ἢ λογισμὸν ὥσπερ τὰ ἰοβολώτατα τῶν
"ἑρπετῶν μὴ μαλαχθέντος, καίτοιγε καὶ κείνοις πρὸς
"ἐγγινομένης μαλακίας δ' ἀδικεῖν τοὺς εὐεργέτας, ἀλλὰ
"μηδὲ ταῖς τύχαις τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸ μὴ μιμητὴν
"αὐτοῦ καθαρπαγῆς ἢ ἀμότητος ἐμποδὼν γάντος. καὶ-
"τοιγε, ὦ Ἀντίπατρε, τῶν ἀδελφῶν μηνυτὴς τε ὢν τολ-
"μήσαι αὐτὸς ἦς, καὶ ἐρμηνεὺς τῶν ἐλέγχων, καὶ κολα-
"κὴς [i] τῶν πεφασμένων. [k] καὶ δ' τῷ ἐπ' ἐκείνοις ἐγκα-
"λῶμεν θυμῷ χρῆσθαι μὴ ἐλλείποντος, ἀλλὰ δ' μᾶλλον
"ἢ ἀσπλαγχνίαν [l] αὐτοῦ σπουδάσαντος ἐκπεπλήσμεθα, εὐ-
"ρίσκοντες [m] καὶ ἐκεῖνα οὐκ ἐπ' ἀσφαλείᾳ δ' πατρὸς, ἀλλ'
"ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἀδελφῶν παρασμένα, ὅπως μισοπονηρίᾳ
"τῇ καθ' αὐτοῦ φιλοπάτωρ εἶ) πεπιστευμένος, ἀδεεστέραν
"ἐπ' αὐτῷ κακουργεῖν σπουδάζοις δύναμιν. ὃ δὴ δ' τοῖς
"ἔργοις παράσημος. [n] ἅμα δὲ δ' τοὺς ἀδελφοὺς αἰτήσεις ἐφ'
"οἷς ἤλεγχας πονηροὺς γεγονότας, δ' τοὺς ὁμοπραγήσαντας
"αὐτοῖς οὐχ ὑποδιδοὺς, φανερὸν τοῖς πᾶσι καθιστὰς ὡς δ'
"συνθήκαις σφῶν αὐτοὺς κτᾷ δ' πατρὸς ποιησάμενος, [o] ἐπαν
"ἄλλως καθηγορεῖν, βουλόμενος σοὶ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ πατροκτο-
"νίας κέρδος αἰνεσθαι κτᾷ μόνας, δ' δυοῖν ἀγώνων εὐφροσύνην καρ-
"πούμενος, τρόπῳ δ' σοῦ ἀξίαν. φανερῶς μὲν δ' κτᾷ τῶν ἀδελφῶν, ᾧ

"Cæſari, quem æque difficile eſt ac Deum
"ipſum fallere & decipere: quibus fidem fa-
"ciunt literæ ab eo miſſæ, quas periniquum
"eſſe hominum, id ſibi proponentium ut ſe-
"ditionem turbaſque moverent, calumniis
"poſthaberi, ad quas magna ex parte confin-
"gendas otii abunde nactos eſſe inimicos,
"dum ipſe abeſſet, quod ſe præſente nunquam
"habere potuerint." Quinetiam in quæſtio-
nes invehebat, quibus factum eſt ut falſa dice-
rentur, quaſi ea eſſet vis neceſſitatis ut homi-
nes ei ſubjectos adigeret ad multa loquenda in
dominantium gratiam: tandemque ſeſe in
quæſtionem offerebat.

5. Cum ex his dictis mutatio facta eſſet
totius conſeſſus, (miſerebat enim eos valde
Antipatri, qui obſoleto vultu magnam vim la-
chrymarum profundebat, adeo ut ejus etiam
adverſarii miſericordia commoverentur; im-
mo & ipſum Herodem jam flecti apparebat,
licet id animadverti nollet) Nicolaus oratio-
nem à rege cœptam atrocius perſequens, ar-
gumenta omnia ad accuſationem firmandam,
quæ ex quæſtionibus aut teſtium fide haberi
poterant, denſabat. "Imprimis vero regis vir-
"tutem prædicabat, & merita in bene edu-
"candis inſtituendiſque liberis, quorum ille
"non modo fructum perciperet nullum, ſed in-
"de in alias ex aliis incideret calamitates. Ne-
"que tamen adeo ſe mirari priorum filiorum
"temeritatem: fuiſſe enim juvenes, & à ma-
"lis conſultoribus corruptos, ut majori quam
"oporteret fruendi imperii feſtinatione à na-
"turæ legibus deſciſcerent. At Antipatri ſtu-
"pendum plane ſcelus, quem tot patris
"merita non flexerint, venenati in morem
"animantis, niſi quod hujus quoque generis
"feritas aliquid creditur benefactis emolliri;
"nec *fratrum* quidem miſeranda exempla
"abſterruerint, quo minus eos imitaretur ob-
"firmato in duritatem animo. Atqui tu ipſe,
"*inquit*, ô Antipater, index fuiſti facinoris
"fratrum, tu argumenta ſuppeditaſti, tu in
"convictos ut animadverteretur feciſti. Nec
"id culpamus quod in illis iram ſatiaſti: ſed
"hoc miramur te tam ſubito æmulatum ipſo-
"rum improbitatem: & hinc diſcimus quæ
"feciſti antea, in iis propoſitam tibi fuiſſe non
"ſalutem patris, ſed fratrum perniciem, dum
"infectando ſcilicet ipſorum malitiam id con-
"ſequutus es ut patris amans filius credereris,
"majores inde vires & audaciam ad ſcelus
"aggrediendum ſumeres. id quod docet res
"ipſa. Item & fratres ſuſtuliſti ob ea quæ il-
"los nequam factos redargueras: at conſcios &
"adjutores eorum non dedidiſti, ut facile omni-
"bus appareat, te tacito cum his fœdere inito
"accuſationem ingreſſum, eo nimirum ani-
"mo ut ſolus parricidii compos fieres, & ex
"duabus concertationibus duplicem, ſed utram-
"que tuo dignam ingenio, perciperes voluptа-
"tem. palam quidem confectis fratribus, quo
"nomine,

Nicolaus Damaſcenus accuſationem ab Herode captam proſequitur.

a Paulo aliter legit & diſtinguit *Euſeb.* ad hunc ſcilicet modum; καὶ πάλιν παρέχοντο ἑαυτὸν εἰς βάσανον. ἐπὶ τούτοις τοῦπος δ' συμφορᾶς γέγονε. σφόδρα γὰρ &c. dein ἐκδηλον εἶναι. ὁ δ' Νικόλαος &c. atque ita fere legiſſe & diſtinxiſſe viſus eſt *Epiphanius*. b Ἀκτείᾳ δ' πρ. *Vat.* c Φοιτῶν δ' ἤδη καὶ Ἡρώδην εἶναι *Vat.* d Παλιλογεῖν poſt λόγοις addunt *Vat.* & *Epiphan.* e Mallem ἀπὸ δ. f Ita *Vat.* θᾶσσον ἢ χρεμέτων μετ. in *Editis Aliiſque.* g Μιαιφονίαν *Vat.* & *Epiphan.* h Εὐεργετηθέντα *Vat.* i Vocula τῶν non agnoſcit *Vat.* k Eo modo *Vat.* ἐπὶ τῶν ἐπ' ἐκ. in *Editis Aliiſque.* l Illud αὐτοῦ è *Cod. Vat.* m Καὶτοιγε καὶ ἐκεῖνα ἐπ' ἀσφ. *Vat.* n In *Cod. Vat.* ἅμα δὲ &c τ. o Ἐπὰν ἄλλως *Vat.*

" nomine, tanquam rem præclare geſſiſſes, ul-
" tro gloriaris, & merito quidem; ſin minus,
" tu illis pejor, qui clam patris vitæ inſidiatus
" es, illos, non quod patri moliti eſſent necem,
" odio habens, (nam ſi id eſſet non te obli-
" gaſſes eodem crimine) ſed quod regni hæ-
" redes eſſent juſtiores: patrem autem inter-
" ficere voluiſti, ſcilicet fratribus ſuperadditum,
" ut periculum effugeres, ne quæ in eos ca-
" lumniatus es celeriter detegerentur, & quæ
" tu meritus es ſupplicia ea de infelici patre
" exigeres, repertor non vulgaris parricidii, ſed
" quale hactenus ignorat *hominum* vita. Non
" enim tantum patri filius inſidiatus es, ſed &
" amanti te, beneficiis ab eo affectus, re ipſa
" jam particeps regni, & ſucceſſor etiam de-
" ſignatus, immo & voluptatem imperii jam
" ante capere nequaquam prohibitus, ſpe futu-
" ræ poſſeſſionis certiſſima præmunitus, con-
" ſcripta patris voluntate. At tu non Herodis
" bonitate, ſed pravitate ingenii tui res metie-
" baris, id agens, ut patri indulgentiſſimo par-
" tem quæ ei reſtabat de imperio auferres, &
" cujus conſervator volueras dici, eum reipſa
" conareris interficere: ac quaſi non ſatis eſ-
" ſet temet malum eſſe, matrem etiam tuis
" peſſimis conſiliis impleſti, atque fratrum con-
" cordiam diſſociaſti; ac deinde patrem fe-
" ram appellare auſus es, ipſe peſſimos ſerpen-
" tes exſuperans feritate animi, unde illud vi-
" rus in proximos ſanguine & tantorum tibi
" bonorum auctores in promptu eſſet, ſtipato
" ſatellitiis, armato aſtubus, nec virorum tan-
" tum ſed & mulierum adverſus ſenem, quaſi
" tuus ille odio tam injuſto infeſſus animus ad
" maleficia non ſufficeret. Et nunc apparere
" hîc audes, ut poſt tortos homines, liberos,
" ſervos, viros, feminas, tuam unius ob cau-
" ſam, poſt tot indicia eorum qui tecum con-
" ſpiraverant, veritatem oppugnes: quaſi quod
" patrem rebus humanis voluiſti eximere pa-
" rum ſit, niſi inſuper evertas legem in te ſcri-
" ptam, & Vari æquitatem, & ipſam vim ju-
" ſtitiæ. Itane tuæ confidis audaciæ & impu-
" dentiæ, ut etiam tormentis temetipſum ſub-
" jici velis, dum prius habitis quæſtionibus fi-
" dem detrahis, ut illi ſcilicet, qui patrem
" tuum ſalvum voluerunt, mendaces habean-
" tur; illis vero credatur quæſtionibus quas tu
" rexiſti? Quando regem liberabis, Vare,
" à conſanguineorum injuriis? quando ex-
" ſtingues portentum illud hominis, eum dico
" qui in fratrum perniciem patris amorem ſimu-
" lavit; ac deinde cum ſolus brevi regno eſſet
" potiturus, fata ejus maxime omnium præcipi-
" tare voluit? Scis quippe parricidium in omnem
" ferri injuriam, *& naturæ pariter ac vitæ ho-
" minum eſſe infeſtum, nec ideo minus eſſe *par-*
" *ricidium* quia tantummodo cogitatum; &
" qui non punit, naturæ ipſi facere injuriam.

Multa præterea contra Antipatrum addidit Nicolaus.

6. Addidit ſuper hæc *Nicolaus* de matre Antipatri nonnulla, quæ illa garrulitate muliebri effutierat, conſultos vates, & ſacra facta quibus rex devoveretur; & quæ in Pheroræ

" καὶ ἠγάλλω ὡς ὅτι τοῖς μεγίστοις, καὶ ἐμοὶ ἄξιον ὄντα
" φρονεῖν, εἰ δὲ μήγε, σὺ χείρων οἷς κρύπτειν δόλον κα-
" τὰ τοῦ πατρὸς [a] συνετίθεις, ἐκείνως μὲν, οὐχ ὡς
" τῷ πατρὶ ἐπιβεβουλευκόταις μισῶν, ὁ γὰρ ἂν ἐξώ-
" κειλας αὐτὸς [b] αὐτοῖς ὅτι θᾶττον ἔδει πλησίαν,
" ἀλλ' ὡς ἁρμόδιος τῆς ἡγεμονίας σὺ δικαίτερον ἂν
" γενόμενος· τὸν δὲ πατέρα ἐπισφάζειν τοῖς ἀδελ-
" φοῖς, ἵνα [c] ἧσσον ὡς ἐκείνων ἐπικαταψεύδηται μὴ
" ἐλεγχθῇς, καὶ ὃν αὐτὸς δίκας ἔδει δοῦναι ἄξιος
" [d] γένοι, τούτῳ τῷ δυσνοίᾳ εἰσπράξας πα-
" τρὸς, ἐπινοῶν πατροκτονίαν ὁ κοινήν, ἀλλ' οἵαν μό-
" νῳ σοὶ νῦν οὐχ ἱστόρησεν ὁ βίος. οὐχ υἱὸς γὰρ μόνον πα-
" τρὶ ἐπεβούλευες, ἀλλὰ καὶ φιλοῦντι καὶ εὐεργετικό-
" τι, κοινωνὸς τῆς βασιλείας ὢν τοῖς ἔργοις καὶ ἀφέ-
" δρᾳ προφανεῖς, καὶ τιμῇ μὲν ἡδονῇ τῆς ἐξου-
" σίας ἤδη προλαμβάνειν μὴ ἐπικωλυόμενος, ἐλπί-
" δι δὲ τιμῇ εἰσαῦθις γνώμῃ τοῦ πατρὸς καὶ χρόμμασι
" προφαλισμένος. ἀλλ' οὐχ ἅρα τῇ Ἡρῴδου ἀρε-
" τῇ τὰ πράγματα, γνώμῃ δὲ καὶ πονηρίᾳ ἔκεινες
" τῇ ἑαυτῶν, βυλόμενος ἅπαντων σοι ὑπακούσαντος πα-
" τρὸς καὶ τὸ μέρος ἀφαιρεῖσθαι· καὶ ὃν προσποιῇ
" τοῖς λόγοις σώζειν, τοῖς ἔργοις τοῦτον ἀφανίσαι ζητῶν,
" καὶ μὴ μόνον αὐτὸς πονηρὸς καθιστάμενος, ἀλλὰ καὶ τὴν
" μητέρα ᾧ ἐπενόεις πιμπλὰς, καὶ φασιοπυῶν τοῖς εὖ-
" νοιαν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τολμῶν θηρίον ἀποκαλεῖν τὸν
" πατέρα, παντὸς ἑρπετοῦ χαλεπώτερον τὴν ἀφάνειαν κατε-
" σκευασμένος, ἣν τὸν ἐκείνου ἰὸν ὅτι τοὺς συγγενεστάτους
" τοὺς ὅτι τοσούτοις εὐεργέταις παρεκάλεις ὅτι συμμα-
" χίαις φυλάκων, καὶ τέχναις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν φρασ-
" σόμενος χρῆν γέροντος, ὥσπερ ὑπ' ἀρκύσιν σὺ τὴν ἀφα-
" νείας μῖσος ὃ ὑποκυρῶν ἔδειξησας. ὑμῶν νῦν ἐλήλυθας
" μὴ βασάνους ἐλευθέρων οἰκετῶν ἀνδράσι καὶ γυναιξὶν διὰ
" σὲ γεγονυίας, μηνύσεις τοῦ συναμοτοῦ, ἀνηλέγων τῇ
" ἀληθείᾳ πιστεύων, καὶ οὐχὶ μόνον τὸν πατέρα ἀναιρεῖν
" μεμελετηκὼς οὐκ ὢν ἀνθρωπείῳ, ἀλλ' ἤδη καὶ νόμον κα-
" τὰ σὸν γεγραμμένον, καὶ τιμῇ ἀρετιμῇ ὃν Οὐάρῳ, καὶ τῇ
" δικαίᾳ τιμῇ φύσει. ὅπως ἅρα [e] τῇ ἀναιδείᾳ πεποιθὼς
" ὥστε καὶ βασανίζεσθαι ἀξιοῖς, καὶ ψευδεῖς λέγων τὰς
" βασάνους τοῦ προβεβασανισμένου, ἵν' ⓘ μὴ ῥυόμενοί σε
" τὸν πατέρα ἐκκρεμασθῶσιν ὃν ἠληθευκέναι· αἱ δὲ σαὶ βά-
" σανοι [f] δοκῶσι πίσαι; ὦ ῥύσι Οὔαρε τὸ βασιλέα τὸν ἐπι-
" ρείας τοῦ συγγενῶν; ὁδὲ ἀπολεῖς πονηρὸν θηρίον, ἐπ'
" ὀλέθρῳ μὲ τοῦ ἀδελφῶν εὐνοίας προπαυσόμενον ὃν πατρὸς,
" ἔνθα δὲ μάλλοι χρὴ μόνας ταχέως ἀποίσασθαι τὸν βασι-
" λείας, πάντων εὖ ἴσθι ἀνασιμώτατον ἀναφαιρόμενον;
" γνὺς ὅτι πατροκτονία κοινὸν ὅσιν ἀδίκημα καὶ τὸν φύσεως
" καὶ ὃν βίᾳ, πεφυκῶς ὁδὲν ἧσσων ὡς ὃν βεβουλευμένου·
" καὶ ὁ μὴ κολάζων ἀδικεῖ τὸν φύσιν.

ς'. Προσετίθει ἤδη τοὺς τοῦ μητρὸς Ἀντιπάτρου, ὁπόσα
πρός τινας ἐν κυφολογίᾳ γυναικείοις εἰρημένα, μαντείας τε
καὶ θυσίας ὅτι ὧν βασιλεῖ γενοίμης, καὶ ὁπόσα μὲν τοῦ Φερώρᾳ
γυναικὸς

a Συντίθεις *Vat.* b Αὐτὸς deeſt *Vat.* mox αὐτὰς pro αὐτοῖς malit Cl. *Lowthius.* Forſan σὺν αὐτοῖς legendum, aut συνεξώκειλας αὐτὸς αὐτοῖς. c In *Editis* ἥσσων. ſed ἧσσον malui cum Cl. *Lowthio.* d Γένοιο & mox εἰσπραξοις *Bunb.* e Illa τῇ ἀναιδείᾳ πεποιθὼς ὥστε καὶ βασανίζεσθαι ἀξιοῖς, ℰ è *Cod. Vat.* deprompta, & à *Veteri Interprete* confirmata, in textum recepimus. f Ita *Vat.* δεξοπισω in *Editis Aliiſque.* * Eſt qui vertit, *neque minus naturæ ac vitæ hominum eſſe infeſtum, quam ei cui exitium molitur.* a Ita

γυναικὶ Ἀντιπάτρῳ ὑσίλγητο μετὰ οἴνου καὶ λύμης ἐρωτικῆς, τῶν τε βασάνων τὰς ἀναγκαίους καὶ ὁπόσα μαρτυρίων ἐχρῆν. πολλὰ δὲ καὶ παντοῖα λοιπὸν, τὰ μὲν προμεμασμένα, τὰ δὲ πρὸς ὀξέως ἀπαγγέλλεσθαί τε καὶ βεβαιοῦσθαι ἐφευρημένα. οἱ γὰρ ἄνθρωποι καὶν εἴ τι χρὴ φόβου τοῦ Ἀντιπάτρου, μὴ διαφρασάμενοι τὰ αὐτοῦ, σιγῇ παρεδίδοσαν, ὁρῶντες αὐτὸν ὀφθαλτὸν τῆς κατηγορίας τε ἀρξάντων γεγενότα, καὶ τὰ ποτὲ πολλοῖς αὐτῷ συγγνόντα τύχοις προφανῶς αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς προδιδόντας, οἳ καὶ ἁπλήστως μίσους τοῦ πρὸς αὐτὸν διαφορούντο, [τότε πάντα ἐξέφερον.] κατάσευσθε δὲ ὁ τοσοῦτον ἔχθρας τε ὀφειλόντων κατηγορεῖν, ὡς μεγέθει τόλμης ὧν ἐπιτίμοις κακῶν, καὶ δυσμενείας τὰ πρὸς τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς, φόνους καὶ ἀλληλοφθορίων ἀναπεπλεωκὼς τὸν οἶκον, ᾧ μήτε μίσος τις δίκαιον μήτε φιλίας δι' εὐνοιαν χρέμψος, ἀλλ' ὡς μέλλοντι αὐτῷ συμφέρειν. ὧν ἁπάντων οὐκ πλέονος αὐτοῖς Ⓐ πολλοὶ προαισχοπημένοι, οἵτῳ δὴ μάλιστα ἀρετῇ κρίνειν πεφύκασιν ὀφθὲν τοῖς πράγμασι, διὰ ὃ μὴ ὀργῆς ἀπηλλαγμένως ὀφθῆναι τοῖς γιγνομένοις, καὶ καθόδους οὐ τοῖς πρὶν ἐγχθέσι ποιεῖσθαι, προγεγονότων ἀδείας ἐξέφερον εἰς μέσον ὁπόσα εἰδεῖεν. πολύτροπά τε κακῶν ἀποδείξεις ἦσαν, ὑδαμόθεν ψεύδους αἰτίαν ἐγκλείσας δυνάμενα, ἀφ' ὃ μήτε ὠνοῖτο τῇ πρὸς Ηρώδην λέγειν τοὺς πολλούς, μήτε ὑποψίαν κινδυνεύειν, σιγῆς ἐφ' οἷς ἔχοιεν εἰκότως ἐγκαλυμμένης. ἀλλὰ ὅ πομπεύσαν τε ἠγεῖσθαι τὰ πράγματα, καὶ τὸ Ἀντίπατρον ὑπ' ἀσφαλείᾳ τῇ Ηρώδου, πομπείᾳ δὲ τῇ αὐτοῦ, πάσης ἄξιον τιμωρείας. [d]πολλά τε ἂν ἐν τοῖς πολλῶν οἷς μὴ παρηγγέλετο εἰκότως ἀγορεύεσθαι, ὅστε Ⓐ Ἀντίπατρον καὶ τὸ ὅτι πλεῖστον πάντα δεινότατον ὄντα ψεύσασθαι καὶ [e]ἀπρυθιάσαι, μηδὲ ὅσον ὑπὸ φωνῆς ὅτι τὸ ἀντιλέγειν τὴν ἰσχὺν εἰσφέρεσθαι. Νικολάου δὲ παυσαμένου τῶν τε λόγων καὶ τῶν ἐλέγχων, Οὖαρος [g]ἐκέλευσεν Ἀντίπατρον [h]ἐπ' ἀπολογίαν τῶν ἐγκλημάτων χωρεῖν, εἴπερ αὐτῷ παρασκευὴ τις μὴ ὑπόκρυφος τοῖς ὀφειλομένοις εἴη. καὶ γὰρ αὐτὸς εὔχεσθαι καὶ Ⓐ πατέρα εἰδέναι τῶν ὁμοίων εὐχόμενον, μηδὲν αὐτὸν ἀδικοῦντα φωρᾶν. ὁ δ' ὅτι χαμαὶ ἔκειτο ἀναπεφυκώς, τῷ τε Θεῷ καὶ πᾶσι [i]προσήθης τὸ ὅτι μαρτυρήσαι αὐτῷ μηδὲν ἀδικεῖν, ἢ τεκμηρίοις ἐμφανέσι φανῆναι, μὴ οὐκ ὀφθῆναι αὐτὸν τῷ πατρὶ γεγονέναι. ἐωθότες μὲν καὶ πάντες οἷς ὀφλείπει ἀρετῆς, ὁπότε μὲν ἐγχειρεῖταί τινα κακῶν, [k]ὡς τῷ θεῷ τὸ πᾶσιν ἀφανίσαντες, γνώμῃ τῇ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα χωρεῖν· ὁπότε δὲ φαράμενοι κινδυνεύοιεν δίκην ὑποσχεῖν, κατ' ὀλίγον αὐτῷ μαρτυρεῖν τὰ πάντα [l]ἐκτρέπειν. ὁ δὴ καὶ τῷ Αντιπάτρῳ συμβέβηκεν. τὰ πάντα γὰρ ὡς οὐ ἐρημίᾳ τῷ θεῷ ἀμπεπερασμένῳ,

uxores Antipater in vino atq; amoris æstu proterve fecerat; tum vero repetiit quæ tormentis comperta erant: multa autem & varia erant, & quæ testes partim præmeditati partim ex tempore eoq; certiora responderant. Homines enim, *Antipater ab universis accusatur.* etiam si quid metu Antipatri, cujus facinora scire non refugerant, silentio premebant, cum viderent ipsum criminationibus eorum, * qui accusare cœperunt, obnoxium, & fortunam, quæ multa ei olim indulserat, manifesto illum inimicis, qui insatiabili in eum odio flagrabant, tradentem, tunc omnia prodebant. Præceps autem actus est *suum in exitium*, non adeo illorum inimicitiis qui ad accusandum aggressi sunt, ac magnitudine ausorum & scelerum quæ excogitavit, malevolentiæque in patrem fratresque; & quod domum *paternam* seditione & mutuis cædibus impleverat, nec odia justa exercens, nec amicitiam ex benevolentia colens, sed prout in rem suam fore videretur. Quæ omnia cum jamdudum multi observarint, (qui scilicet optime comparati erant ad judicandum de rebus, quod & ira non accensi facta suffragiis suis confirmarunt) atque antea prohibiti fuerint de iis gravius queri, quam primum tuto licuit, cœperunt pro se quisque ea proferre quæ scirent. Cumque varia criminum afferrentur indicia, quæ neque redargui neque falsitatis convinci potuerunt, quod neque ad regis gratiam plerique loquerentur, neque illis objici posset quod periculi metu silentio quidquam texerant, damnarunt *omnes* nefaria facinora, & Antipatrum non tam ob patris securitatem quam suam nequitiam omni supplicio dignum censuerunt. Multa etiam à multis, qui non interrogati erant, dicebantur, ita ut, licet Antipater callidissimus esset mendaciorum artifex frontisque perfrictissimæ, tamen nec respondere ad hæc aut omnino hiscere auderet. Postquam autem Nicolaus & dicere & dictorum probationes afferre desierat, jussit Antipatro Varus, ut se- *Varus Antipatro dicendi pro se potestatem facit.* met ad criminationes depellendas accingeret, si quid paratum haberet, quo se non teneri criminibus quorum accusabatur, ostenderet; valde enim & se optare, scireque patrem quoq; idem velle, ut in maleficio non deprehendatur. Ille vero, pronus humi jacens, Deum omnesque appellabat ut testatum fieret, se nullæ culpæ affinem esse, aut ut manifestis signis ostende- *Antipater manifestissimis indiciis convictus Deum invocat.* retur se nihil adversus fratrem molitum fuisse. Solent nimirum omnes quibus deest virtus, cum scelus aliquod aggrediuntur, quasi Deum rebus humanis præsentem adesse negassent, suopte arbitrio ad agendum ferri: ubi vero deprehensi in judicii periculum venerint, Deum testem invocando *conari* omnia *contra se allata* evertere. id quod & Antipatro accidit. Postquam enim nefaria omnia, tanquam è mundo sublatum esset numen, perpetrasset, ubi

a Ita legi & distinxi, cum antea esset ad hunc modum, *Αντιπάτρῳ μὴ διαφρασάμενοι τὸ αὐτοῦ σιγῇ* &c. absque ulla interpunctione. b Verba illa uncis inclusa inserui non sine auctoritate *Epiphanii*, qui vertit, *quod odio ineffabili adversus eum nitebantur: tunc omnia prodebant.* Quæ sane necessario postulat sensus, nisi οἳ πρὸ ante ἁπλήστως deleamus. c Ita *Vat.* in *cæteris* ἐπιτίμοις. d Πολλὰ ἂν ἐν τοῖς ἄλλοις παρὰ πολλῶν οἷς μὴ παρήγγειλεν αὐτὸς κατὰ Ἀντίπατρον ἀγορεύεσθαι *Basil.* e Ἐπιφθεγξάμενος *Vat.* f Ἐπ' ἀντιλήψει *Vat.* g Ἐκέλευσε τὸν Ἀντίπατρον *Basil.* h Ita *Basil.* ἐπ' ἀπολογίᾳ, aut ἐπ' ἀπολογίᾳ in *Editis Aliisque.* i Προσθεὶς *Vat.* τὸν Θεὸν ἐπικαλούμενος ἐπιμαρτυρῆσαι αὐτῷ μηδὲν ἀδικεῖν. *Zonar.* k Εἰ ἐν τούτῳ ὄντι τὸ πᾶσι τὸ παρὰ τὸ τυχὸν ἀφορίσαντες in *Editis Aliisque.* ὡς ἐν τῷ θεῷ τὸ πᾶσι παρατυγχάνον ἀφορίσαντες *Vat.* quam lectionem sequutus sum, nisi quod οἱ ἐν in οἷον mutarim, & ἀφορίσαντες in ἀφορίσαντος. *Epiphanius* vertit, *solens quippe universi, quibus justitia deficit, quando facinorum aliquorum perpetratores existunt dicere, sibi liberum arbitrium ex divinitate concessum: quando vero* &c. Fuit cum legerem, οἷον τῷ θεῷ πᾶσι παρατυγχάνειν ἢ φονέσαντος. Legendum conjicit *Vir Doctus*, οἷον τὸ θεῖον πᾶσι παρατυγχάνειν ἢ φονέσαντος. l Ita cum *Cod. Vat.* ἐπιτρέπειν in *Editis Aliisque.* in *Epiphanii* versione, *per invocationem ejus omnia testimonia conantur evertere.* * *Al.* qui in imperio erant.

ubi ſupplicii metu undique conſtringeretur plane deſtitutus juris præſidiis, quibus crimina dilueret, Dei iterum virtute petulanter abuſus eſt, eum conteſtans, ut ſuæ potentiæ acceptum tulerit quod adhuc ſuperſit, productis in medium quæ nullo puncto temporis intermiſſo facere auſus eſt pro patris incolumitate.

7. Tum Varus, cum crebris interrogationibus nihil ab Antipatro eliceret præter Dei invocationem, rem infinitam eſſe videns, venenum coram omnibus proferri juſſit, ut quænam ei vis ſupereſſet *è veſtigio* experiretur. Quod ubi allatum erat, Varique juſſu cuidam capitis damnato ut propinaretur datum, confeſtim exſtinctus eſt. Tunc ille ſurgit & è concilio diſcedit, & poſtridie Antiochiam proficiſcitur; ubi plurimum commorari ſolebat, quoniam id Syrorum palatium eſt. Herodes vero filium protinus vinculis aſtringendum curavit: neque vulgo ſciebatur, quid cum eo loquutus Varus fuiſſet, antequam diſcederet: multi tamen opinabantur ex ſententia illius acta eſſe quæcunque in Antipatrum admiſerat *Herodes*. Eo vincto, miſit de eo literas Romam ad Cæſarem, & una homines qui eum verbis de Antipatri malitia docerent. Per eos autem dies interceptæ ſunt literæ per Antiphilum ex Ægypto (ibi enim ille degebat) ad Antipatrum ſcriptæ: in quibus, à rege ſolutis, iſta continebantur. "Mitto tibi Acmes literas, etiam "cum vitæ meæ diſcrimine. noſti enim mihi "rurſus à duabus familiis imminere periculum, "ſi deprehendor. Opto tibi in iſto negotio "ſucceſſum." in hanc ſententiam ſcripta erat hæc epiſtola. Rex autem & alteram epiſtolam requirebat. Nuſquam tamen apparuit: & ſervus Antiphili, qui lectam attulerat, negabat ſe ullam præterea accepiſſe. Cum autem dubius hæreret rex, unus ex amicis ejus, animadverſa quadam futura in interiori ſervi tunica (nam duabus erat indutus) conjectavit in plicatura latere literas. atque ita erat. Epiſtolam igitur arripiunt, quæ *quidem* iſta ſcripta continebat. "ACME ANTIPATRO. "Scripſi ad tuum patrem quales volebas lite- "ras, eique exemplum mitto fictarum Salomes "literarum ad Dominam meam, quibus lectis "ſcio ſumpturum de Salome tanquam inſidia- "trice ſupplicium." Fuerant autem literæ hæ, quæ Salomes ad Acmes dominam eſſe videbantur, compoſitæ ab Antipatro Salomes nomine quantum ad ſenſum, ipſius vero Acmes verbis. Literæ autem ſic ſe habebant. "ACME "REGI HERODI. Ego dans operam ut ni- "hil te lateat eorum quæ contra te fiunt, nacta "Salomes epiſtolam ad Dominam meam con- "tra te ſcriptam, eam mihi periculoſe ſed ti- "bi utiliter exſcripſi, & tibi miſi. Hanc illa "ſcripſit volens nubere Syllæo. Igitur literas "conſcinde, ne ego de vita pericliter. Ad ipſum autem Antipatrum ſcripta erat epiſtola, indicante *Acme* ſe mandatis ejus obſequutam eſſe, & ad Herodem ſcripſiſſe, quaſi Salome ei ut inſidiaretur omnia agere feſtinaret: inſuper &

Antipater in vincula conjectus.

Herodes legatos ad Cæſarem mittit.

Antiphili literæ ad Antipatrum.

Acmes literæ ad Antipatrum.

Acmes literæ ad Herodem.

[a] κατηγόσης αὐτὸν παντοχόθεν τῆς δίκης ἀπείρα τῶν ἀλλαχόθεν διαφωμάτων, [b] οἷς ἀπολύσαιτο τὰ ἐγκεκλημένα, αὖθις ἐπαειρόμενον τῇ ἀρετῇ τοῦ θείου, μαρτυρίαν ὑπισχνῆται αὐτῷ, ὅπως ἰσχύι τῇ ἐκείνου βεβαιότερος, εἰς μέσους [c] ἀδεκαστὶ ὁπόσα δεῖ τῷ πατρὶ προσήκει τολμᾷν οὐκ ἀπέλιπεν.

ζ. Ὁ δὲ Οὐάρος, ἐπεὶ πολλάκις ἀνακρίνων τὸν Ἀντίπατρον, οὐδὲν εὐπορεῖτο πλέον τῆς ἀναπλήστου τοῦ Θεοῦ, ὁρᾷ ἀπέραντον ὂν τὸ γινόμενον, ἀπέλευσε τὸ φάρμακον εἰς μέσους ἀφεθῆναι, [d] ἵν' εὐθὺς τὸ θεῖον αὐτοῦ δύναμιν. ἡ κωμῳδούμενος, τοῦ δηλαδὴ τὸν ἁλωκότων πίνειν κελεύσαντος Οὐάρου, τὸ φάρμακον ἔφαγε. τότε δ' ἐξαναστὰς ἀπῆλθε σὺν σπουδῇ, καὶ τῇ ἑξῆς ἐπ' Ἀντιοχείας· [e] ἔνθα δὴ καὶ τὸ πλεῖστον ἦν αὐτῷ αἱ διατριβαί, διὰ τὸ Σύρους τοῦτο βασίλειον ἔχειν. Ἡρώδης δὲ τὸν υἱὸν εὐθὺς ἐδέσμησε δεσμοῖς. ἄδηλοι δὲ τοῖς πολλοῖς ἦσαν αἱ Οὐάρου πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαι, καὶ τί αὐτῶν ἀπεκαλύφθη. εἰκάζετο δὲ τοῖς πολλοῖς γνώμῃ τῇ ἐκείνου πρᾶξαι ὁπόσα δεῖ τὸν Ἀντίπατρον ἔπραξεν. δύσας δὲ αὐτὸν εἰς Ῥώμην ὡς Καίσαρα ἐκπέμπει γράμματα δεῖ αὐτῷ, καὶ τοὺς ἀπὸ γλώσσης διδάξοντας τὸν Καίσαρα τὴν κακίαν τοῦ [f] Ἀντιπάτρου. ἁλίσκεται δὲ ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς ἡμέρας καὶ ὑπὸ τὴν Ἀντιφίλου πρὸς Ἀντίπατρον γεγραμμένη· ὁ Αἰγύπτῳ δὲ αὐτὸς διέτριβε· καὶ λυθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τάδε ἐδήλου. "Ἐπέμψά "σοι τὰ πρὸ Ἀκμῆς ὑπηρέτου, μὴ φεισάμενος τῆς ἐμῆς "ψυχῆς. οἶδα γὰρ ὅτι αὐτοῖς κινδυνεύω ἐπὶ δυσὶν αἰτίαις "εἰ γνωσθείην. σὺ δ' εὐτυχοίης περὶ τὸ πρᾶγμα." τοιαῦτα μὲν ὑπηρέτου τάδε ἐδήλου. ἐζητεῖτο δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἑτέραν ὑπηρέτην. τὰ μὲν φθερεῖ γὰρ ἦν· καὶ ὁ τοῦ Ἀντιφίλου δοῦλος, ὃς τὰ ἀναγνωσθεῖσ' ἔφερεν, ἠρνεῖτο ἑτέραν πρόσβολὴν ἔχειν. ἀπορίας δὲ ἐχούσης τὸν βασιλέα, τῶν φίλων τις τῶν τοῦ Ἡρώδου θεώμενος ὑπερράμμενον τοῦ δούλου τὸν ἐντὸς χιτῶνα, ὑποδύντι γὰρ δύο, εἶχεν οὗτος τὴν ὑπηλυγῆς κρύπτειν τὰ γράμματα. καὶ ἦν δὲ ἄρα. λαμβάνουσιν οὖν τὴν ὑπηρέτην, ἐγγεγραμμένα τι ἐν αὐτῇ τάδε. "ΑΚΜΗ ΑΝΤΙΠΑΤΡΩ. "Ἔγραψα τῷ πατρί σου οἷάπερ ἤθελες ὑπηρέτην, καὶ ἀντίγραφον "πεμψασα τῇ πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν ὡς πρὸς Σαλώμης "ἔγραψα· ἣν ἀναγνοῦς, οἶδ' ὅτι τιμωρήσῃ Σαλώμῃ ὡς "ὑπούλῳ." ἦν δὲ ἡ πρὸς τὴν Σαλώμης δοκοῦσα εἶναι πρὸς τὴν διάνοιαν αὐτῆς, ὑπ' Ἀντιπάτρου ἐπ' ὀνόματι τῆς Σαλώμης, ὅσα γὰρ ἡ διάνοια θέλοι [g] ὑπαγορευομένη, λέξει δὲ συνέχεσθε αὐτῆς. τὰ δὲ γεγραμμένα ἦν τοιάδε. "ΑΚΜΗ ΒΑ- "ΣΙΛΕΙ ΗΡΩΔΗ. Ἐγὼ ἔργον ποιουμένη μηδέν σε λαν- "θάνειν τῶν χθ' σοὶ γινομένων, εὑροῦσα ἐπιστολὴν Σαλώμης πρὸς "τὴν ἐμὴν κυρίαν χθ' σοὶ γεγραμμένην, ὑπὲρ κινδύνου ἐμαυτῆς, "σοὶ δὲ ὠφελίμως ἐξεγραψάμην, [h] καὶ ἀπέσταλκά σοι. Ζώστην "δὲ ἐκείνη ἔγραψε γήμασθαι Συλλαίῳ θέλουσα. καταίσχυσον "οὖν τὴν ὑπὲρ Ἀντιπάτρου [i] ἵνα μὴ κἀγὼ ὑπὲρ ζῆν κινδυνεύσω." πρὸς δὲ αὐτὸν ἐγέγραπτο Ἀντίπατρον, διασαφούσης ὅτι διακονουμένη κελεύσαιμι ὑπὲρ ἐκείνου αὐτῇ τι γράψαι πρὸς Ἡρώδην, ὡς Σαλώμης ἐπιβούλως αὐτοῦ φρονούσης ἐπιζητούσης τὰ πάντα· καὶ

ἀντίγραφον

a Ita lego. κατηγόσης in *libris* tam *Editis* quam *MSS.* b Οἷς τὰ ἐγκεκλημένα λυθεῖσιν ἐπαροίνει τῇ ἀρετῇ *Vat.* c Παρεκβαίνοντος *Vat.* d Ἵν' εὐθὺς τὸν π. *Vat.* e Ἔνθα δὴ ἐ τὸ πλεῖστον ἦσαν αὐτῷ διατριβαί *Vat.* f Inter Ἀντιπάτρου & ἁλίσκεται verba illa καὶ Καισαρείᾳ γράμμα τῷ Καίσαρος poſita habet *Cod. Vat.* nullo plane ſenſu. g Ὑποχρεούμενη *Vat.* h Καὶ ἐπέσταλκά σοι *Vat.* i Eſt qui malit ἀφοσιώσῃ.

a Καὶ

ἀντίγραφον τ ὡς πρὸς δέσποιναν τ αὐτῆς πεμφθείσης βιτωλῆς ἀπὸ Σαλώμης ἀποπέμψειν αὐτή. ἦν δὲ ἡ Ακμὴ, Ιουδαία μὲ ὂ γένος, ἐδούλευε δὲ Ιουλίᾳ τῇ Καίσαρος γυναικί· ᾗ ἔπραττε ταῦτα φιλίᾳ τῇ Αντιπάτρου, ὠνηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ, μεγάλῃ δόσῃ χρημάτων, συγκακουργεῖν [a]κατά γε τ παιρὸς καὶ κτ τ πατρίδος.

exemplar epiſtolæ ad Dominam ſuam à Salome miſſæ ad eam mittendum curaſſe. Erat autem hæc Acme Judæa genere, Juliæ Cæſaris uxoris ſerva: atque iſta faciebat in Antipatri gratiam, qui eam grandi pecunia corruperat, ut ipſum adjuvaret in nece maturanda patri amitæque.

η'. Ηρώδης δὲ, ἐκπλαγεὶς μεγάθει τ Αντιπάτρου κακίας, ὥρμησε μὲ ᾗ ὠδῖνα χρῆμα αὐτὸν ἀνελεῖν, ὡς κύκηθρον μεγάλων γενόμενα πραγμάτων, καὶ μὴ μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆ ἀδελφῆ ἐπιβεβουλευκότα, καὶ ὃ Καίσαρος διεφθαρκότα τ οἰκίαν. ἐξώτρυνε δὲ αὐτὸν καὶ ἡ Σαλώμη, [b]στερνοτυπομένη, ᾗ κλέπτειν αὐτὴν κελεύσας, εἴ τινος ὅτι τοιοῦσδε πίστεως αἰτίαν ἀξιόχρεων οἷά τε ὠφελεῖν γένοιτο. Ηρώδης δὲ μεταπέμψας, ἀνέκρινε τ υἱὸν, κελεύων εἴ τι ἀντεκεῖν ἔχοι, λέγειν μηδὲν ὑποστελλόμενον. ἐπεὶ δὲ ἀχανὴς ἦν, ἤρετο αὐτὸν, [c]ἐπειδὴ πανταχῆ πεφώραται πονηρὸς ὤν, τοὺς γοῦν [d]συγκακουργήσαντας αὐτῷ τὰ πράγματα μὴ μέλλῃ [e]κατέπεῖν. ὁ δὲ Αντιφίλῳ τ πάντων αἰτίαν ἀνετίθη, ἕτερον δ' οὐδένα προσετίθη. Ηρώδης δὲ θερμαλγῶν ὥρμησεν μὲ πέμπειν ὅτι Ρώμης τ υἱὸν ὡς Καίσαρα, λόγον ὑφέξοντα τ ὅτι τοῖσδε [f]βουλεύμασιν. ἔπειτα δείσας μὴ βοηθείᾳ τ φίλων [g]εὐπορωτέρᾳ ᾗ κινδύνῳ ἀλαφυγών, αὐτὸν μὲ δέσμιον ὡς καὶ πρότερον ἐφύλαττεν· αὖθις δὲ [h]πρεσβεῖς ἐξέπεμψε ᾗ γράμματα [i]ἐπὶ κατηγορίαν τ υἱέος, ὁπόσα τε Ακμὴ συγκακουργήσειεν αὐτῷ, καὶ ἀντίγραφα τ βιτωλῶν.

8. Herodes autem, ſingulari Antipatri malitia ſtupefactus, impetu ferebatur ad ipſum è veſtigio tollendum, ut magnarum rerum turbatorem, & qui non ſibi ſolum ſed & ſorori inſidias ſtruxerat, domumque Cæſaris corruperat. Quin & ipſum incitabat Salome, quæ pectus plangeret, ſeque occidi juberet; ſiquod argumentum iſtis de rebus fide dignum contra ſe afferri poſſit. Itaque Herodes filium evocavit & interrogavit, juſſitque ut ſine ulla diſſimulatione diceret, ſi quid contra haberet. Illo autem *ad hæc* obmutescente, petiit ab eo *Herodes*, ut, poſtquam undequaque malus reperiretur, ſaltem ſuos in his ſceleribus *ſocios & adjutores* ſine mora nominaret. Ille vero Antiphilum omnium auctorem eſſe dicebat, neque quenquam alium indigitabat. Tum Herodes valde dolens, feſtinavit Romam mittere filium ad Cæſarem, pœnas daturum ſcelerum quæ mente agitaverat. Deinde veritus ne amicorum ope periculo eximeretur, eum in cuſtodia, ut antea, habuit: iterumque legatos miſit ad Cæſarem & literas ad filium accuſandum, indiciaque eorum quæ Acme ad illius maleficia contulerat, adjunctis literarum, *quæ ſupra poſitæ ſunt*, exemplaribus.

Herodis in Antipatrum odium.

Legatos literaſque de eo Romam mittit.

η'. ΚΕΦ. ς'.

Περὶ τ Ηρώδου νόσου καὶ σέσεως τ Ιουδαίων δι' αὐτὸν καὶ κόλασις τ σεσιαςῶν.

ΚΑΙ ὁ μὲν πρέσβεις [k]ὅτι ἡ Ρώμης [l]ἐπήροιτο, ὁπόσα τε ἀναχρινομένους δώσοι λέγειν [m]προεκδιδαχθέντες, καὶ τὰ γράμματα φέροντες. εἰς νόσον δὲ ὁ βασιλεὺς ἐμπεσὼν ἀφῆκας γράφει, τῷ νεωτάτῳ τῶν υἱῶν τιμῶ βασιλείαν διδούς, μίσει [n]τῷ πρὸς τ Αρχέλαον καὶ Φίλιππον ὃν τ Αντιπάτρου ἀφεβολῶν, Καίσαρί τε [o]τάλαντα χίλια, καὶ γυναικὶ Ιουλίᾳ τῇ Καίσαρος καὶ τέκνοις καὶ φίλοις [p]καὶ ἀπελεύθεροις Καίσαρος πεντακόσια. ἔνειμε δὲ καὶ τοῖς υἱέσι χρήματα καὶ πρόσοδους καὶ ἀγροὺς, καὶ υἱέσι τοῖς ἐκείνων· Σαλώμῃ τε ὅτι μέγα [q]ἐπλούτιζεν τιμῶ ἀδελφῇ, [r]εὔνουν τε οἱ πᾶσι πρὸς αὐτὸν ἀφημελημκυῖαν, καὶ μηδαμοῦ ἢ θρασυνομένην κακουργεῖν. ἀπεγνακὼς δὲ θεοίσθη, [s]ᾗ γὰρ θεὶ ἔτος ἑβδομηκοστὸν ἦν, [t]ἐξηγρίωσεν ἀκράτῳ τῇ ὀργῇ καὶ πικρίᾳ [u]εἰς πάντα χρώμενος· αἴτιον δὲ ἦν δόξα ᾗ καταφρονεῖσθαι, καὶ ἡδονῇ τὰς τύχας αὐτῷ ὃ ἔθνος φέρειν. ἄλλως τε ἐπειδή πες τ [x]δημοτικωτέρων ἀνθρώπων καὶ ἐπαίεσθαι αὐτῷ ἀφ' οἱασοῦν αἰτίας.

De Herodis morbo, motaque ob eam cauſam ſeditione: & quomodo puniti erant ſeditioſi.

INterea, dum legati jam ante edocti quid reſponderent ad interrogata, & literas ſecum ferentes, Romam properabant, rex in morbum lapſus, teſtamentum fecit, in quo filiorum ſuorum natu minimo regnum dabat, ob odium quo tum Archelaum & Philippum ob Antipatri calumnias proſequebatur; Cæſarique mille talenta donabat, & Juliæ Cæſaris uxori & Cæſaris filiis & amicis & libertis quingenta. Filiis præterea ſuis pecuniam & penſiones & agros diſtribuebat, itemque nepotibus ſuis: Salomen etiam ſororem ſuam valde locupletabat, quod in omnibus ſummam ei benevolentiam præſtiterit, & nuſquam aliquid adverſus eum moliri auſa fuerit. Cumque *ex eo morbo* convaliturum ſe non ſperaſſet, quippe jam ſeptuaginta circiter annos natus, *mirum in modum* efferatus eſt, & ex ira & acerbitate omnia ſtomachabatur; eoque præcipue nomine, quod contemni ſe gentemque ſuo malo delectari putabat. accedit quod exſtiterunt quidam è maxime popularibus, qui in eum etiam conſurrexerunt ob hujuſmodi cauſam.

Herodes morbo correptus teſtamentum condit.

Herodis in ſenio amarulentia.

2. Erant

---

a Κατά τι τῦ π. *Vat.* b Στερνοτυπομένη *Busb Vat. & Zonar.* c Επειδὴ τὰ πάντα πανταχῆ *Vat.* d Κακουργήσαντας *Vat.* e Απεπεῖν *Vat.* f Βεβουλευμένων *Busb.* g Εὐμαίρως τ κινδύνων ἀλαφυγὰς *Busb.* h Πρεσβείας *Vat.* i Επὶ κατηγορίᾳ *Vat.* k Επὶ τιμῶ Ρωμῶν *Busb.* l Ita *Gall.* ἐπείγοιτο *Busb.* ἐπήγετο in *Editis Aliiſque.* m Sic lego, προεκδιδαχθέντες in *Libris* tam *Editis* quam *MSS.* n Ita lego cum *Zonara.* Μίσει τῷ πρὸς τ τ Αρχ. *Busb.* μίσει τότε πρὸς in *Editis.* o Τάλαντα χιλίων & mox πεντακοσίων *Vat. & Busb.* p Καὶ ἀπελεύθεροις πρὸς πεντακοσία in lib 1. *de Bello Jud.* q Sic *Vat. & Busb.* ἐπλούτισεν in *cæteris.* r Εὔνουν τε αὐτῷ ἐπὶ πᾶσι ἀφημ. *Vat.* s Καὶ γὰρ θεὶ ἐτῷ ἑβδομήκοντα ἐνιαυτὸν ἦν legendum eſſe contendit *S. Petitus* in *Animadverſionibus antiquitatis*, Tom. 1. p 524. ut & (ſupra (p 624. v. 43.) πρὸ πεντεκαιδεκάτου ὄντι, ις'. γὰρ αὐτῷ ἐγένοντο μόνα ἔτη. t Ita in *pleriſque libris.* ἐξηγρίωτο *Busb. & Zonar.* u Mallem εἰς πάντας χρ. x Ita *Busb.* δημωτικώτερον *Vat.* δημοτικώτερον in *Editis Aliiſque.*

a Ita

η'. CAP. VI. VIII.

De Herodis morbo, motaque ob eam cauſam ſeditione: & quomodo puniti erant ſeditioſi.

Περὶ τ Ηρώδου νόσου καὶ σέσεως τ Ιουδαίων δι' αὐτὸν καὶ κόλασις τ σεσιαςῶν.

ΚΑΙ ὁ μὲν πρέσβεις [k]ὅτι ἡ Ρώμης [l]ἐπήροιτο, ὁπόσα τε ἀναχρινομένους δώσοι λέγειν [m]προεκδιδαχθέντες, καὶ τὰ γράμματα φέροντες. εἰς νόσον δὲ ὁ βασιλεὺς ἐμπεσὼν ἀφῆκας γράφει, τῷ νεωτάτῳ τῶν υἱῶν τιμῶ βασιλείαν διδούς, μίσει [n]τῷ πρὸς τ Αρχέλαον καὶ Φίλιππον ὃν τ Αντιπάτρου ἀφεβολῶν, Καίσαρί τε [o]τάλαντα χίλια, καὶ γυναικὶ Ιουλίᾳ τῇ Καίσαρος καὶ τέκνοις καὶ φίλοις [p]καὶ ἀπελεύθεροις Καίσαρος πεντακόσια. ἔνειμε δὲ καὶ τοῖς υἱέσι χρήματα καὶ πρόσοδους καὶ ἀγροὺς, καὶ υἱέσι τοῖς ἐκείνων· Σαλώμῃ τε ὅτι μέγα [q]ἐπλούτιζεν τιμῶ ἀδελφῇ, [r]εὔνουν τε οἱ πᾶσι πρὸς αὐτὸν ἀφημελημκυῖαν, καὶ μηδαμοῦ ἢ θρασυνομένην κακουργεῖν. ἀπεγνακὼς δὲ θεοίσθη, [s]ᾗ γὰρ θεὶ ἔτος ἑβδομηκοστὸν ἦν, [t]ἐξηγρίωσεν ἀκράτῳ τῇ ὀργῇ καὶ πικρίᾳ [u]εἰς πάντα χρώμενος· αἴτιον δὲ ἦν δόξα ᾗ καταφρονεῖσθαι, καὶ ἡδονῇ τὰς τύχας αὐτῷ ὃ ἔθνος φέρειν. ἄλλως τε ἐπειδή πες τ [x]δημοτικωτέρων ἀνθρώπων καὶ ἐπαίεσθαι αὐτῷ ἀφ' οἱασοῦν αἰτίας.

INterea, dum legati jam ante edocti quid reſponderent ad interrogata, & literas ſecum ferentes, Romam properabant, rex in morbum lapſus, teſtamentum fecit, in quo filiorum ſuorum natu minimo regnum dabat, ob odium quo tum Archelaum & Philippum ob Antipatri calumnias proſequebatur; Cæſarique mille talenta donabat, & Juliæ Cæſaris uxori & Cæſaris filiis & amicis & libertis quingenta. Filiis præterea ſuis pecuniam & penſiones & agros diſtribuebat, itemque nepotibus ſuis: Salomen etiam ſororem ſuam valde locupletabat, quod in omnibus ſummam ei benevolentiam præſtiterit, & nuſquam aliquid adverſus eum moliri auſa fuerit. Cumque *ex eo morbo* convaliturum ſe non ſperaſſet, quippe jam ſeptuaginta circiter annos natus, *mirum in modum* efferatus eſt, & ex ira & acerbitate omnia ſtomachabatur; eoque præcipue nomine, quod contemni ſe gentemque ſuo malo delectari putabat. accedit quod exſtiterunt quidam è maxime popularibus, qui in eum etiam conſurrexerunt ob hujuſmodi cauſam.

Herodes morbo correptus teſtamentum condit.

Herodis in ſenio amarulentia.

2. Erant

Judas & Matthias in Herodem conjurant.

2. Erant Judas Sariphæi & Matthias Margalothi F. Judæorum eloquentiſſimi & legis patriæ interpretes præſtantiſſimi, virique populo chariſſimi, quoniam juventutem docerent. qui enim virtuti comparandæ ſtudebant, eos quotidie frequentabant. Hi *duo*, audientes regis morbum eſſe inſanabilem, concitarunt juventutem, ut, ſublatis operibus quæcunque à rege præter patriam conſuetudinem facta fuiſſent, certaminis pro pietate præmia ex legibus ferrent. nam ex eo quod auſus eſſet ea facere quæ ne fierent lege cautum erat, morbum iſtum *dicebant* ut & cætera infortunia proficiſci, quibus aliquanto ſecus atque ſolent homines multatus fuit. quippe nonnulla ab Herode contra legem fabricata fuerant, quæ ei crimini dabant Judas & Matthias. Fecerat enim rex & ſuper majorem portam templi dedicaverat ingentem & magni pretii aquilam ex auro. Lege autem vetitum eſt iis, qui volunt ex ejus inſtitutis vitam agere, vel quidquam cogitare de imaginibus erigendis, operamve dare animantium ſimulachris conſecrandis. Atque adeo dictitabant illi magiſtri aquilam iſtam de-

Juventutem concitant ad ea tollenda quæ rex contra Moyſis legem fecerat.

turbandam eſſe: "quod ſi cui ejuſmodi im-
"mineat periculum ut morti devoveatur, bo-
"num ea ex re propoſitum illis, qui pro legi-
"bus patriis conſervandis tuendiſque moritu-
"ri ſunt, longe magis è re ſua eſſe videri quam
"voluptatem ex vitæ uſura percipiendam, eo
"quod ſempiterna ſibi laude comparata vi-
"tam relicturi ſint, præſenti ſeculo celebran-
"dam, futuriſque in omne ævum memoran-
"dam. Et quidem iis, qui ſine periculo vi-
"tam agunt, non effugiendam eſſe mortis ca-
"lamitatem, proinde recte facturos, qui virtu-
"tis deſiderio tenentur, ſi, quod fors tulerit
"cum laude & gloria amplectentes, diem ob-
"ierint ſupremum. quippe magnum *ſortis* leva-
"men, præclaris operibus, ad quæ provocant
"pericula, immori, ut ex gloria illorum ad filios
"redundet utilitas, ejuſque in partem tota
"cognatio tam viri quam feminæ veniant.

Aquila aurea dejicitur.

3. Dum illi his & aliis ſermonibus juventutem incitant, nunciatur obiiſſe regem. id quod plurimum adjuvabat *iſtos* magiſtros. Itaque illi meridie aquilam demolitum eunt, atque eam ſecuribus diſcindunt, ſpectantibus multis qui in templo morabantur. Hoc ubi regis prætori nunciatum eſt, is, ſuſpicatus majorem aliquam rem, quam revera eſſet, tentari, eò cum magna manu proficiſcitur, ſatis valida ad multitudinis impetum repellendum, quæ *tum* id agebat ut tolleretur quod rex dedicaverat: cumque inopinantes aggreſſus eſſet, (quales plerumque ſolet eſſe vulgus ad audendum aliquid magis opinione temere præſumpta quam tuta rerum proviſione adductum) & incompoſitos *adortus*, quique nihil quod in rem ſuam eſſet animo proſpexerant, juvenes ad quadra-

Prætor regis milities ducit in conjuratores.

β'. Ἦν [a] Ἰούδας ὁ Σαριφαίου, καὶ Ματθίας ὁ Μαργαλώθου Ἰουδαίων λογιώτατοι, καὶ παρ' οἷς πᾶσι τῶν πατρίων ἐξηγηταὶ νόμων, ἄνδρες καὶ δήμῳ προσφιλεῖς διὰ παιδείαν [b] τῶν νεωτέρων· ὁσημέραι γὰρ δημόθουν αὐτοῖς πάντες οἷς προσουσίοις ἀρετῆς ἐπετηδεύετο. οἵ τε πυθανόμενοι τοῦ βασιλέως τὴν νόσον θεραπεύειν ἄπορον οὖσαν, ἐξῆραν τὸ νεώτερον, ὥστε ὁπόσα [c] παρὰ τὰ νόμιμα τὸν πάτριον κατεσκεύασε ἔργα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ταῦτα [d] καθελόντες εὐσεβείας ἀγωνίσματα παρὰ τὰ νόμιμα φερέσθαι. καὶ γὰρ δὴ διὰ τοῦτο τόλμαν [e] αὐτοῖς, παρ' ἃ διηγόρευεν ὁ νόμος, τὰ ποιήσειν, ταῦτα ἄλλα ἀπ' συμπτυχεῖν οἷς παρὰ θεὸν ἀνθρώπῳ διετέθη, καὶ δὴ καὶ τοῦ νόσου. ἐν γὰρ Ἡρώδῃ πινὰ παραγματευθέντα παρὰ τὰ νόμιμα, ἃ δὴ ἐπεκάλουν ἐπὶ τοῖς Ἰούδᾳ καὶ Ματθίαν. "κατεσκεύακει δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τῶν πυλῶν τοῦ μεγάλου τοῦ ναοῦ ἀνάθημα καὶ λίαν πολυτελὲς, ἀετὸν χρύσεον μέγαν. κωλύει δὲ ὁ νόμος εἰκόνα τινὰ ἀναζώσεως ὑπάρχειν καὶ πᾶσαν ζῴου ἀναθέσεως ὑπαπαθέσθαι τοῖς βίοις κατ' αὐτὸν [f] παραγραμμένους. "[g] ὥστε ἐκέλευον οἱ σοφισταὶ τὴν ἀε-
"τὸν καθαιρεῖν· [h] καὶ γὰρ εἴ τις ἂν γένοιτο κίνδυνος [i] τῷ
"εἰς θάνατον ἀνακειμένῳ, πολὺ τὸ ὂν τῷ ζῆν ἡδονῆς λυ-
"σιτελεστέραν φαίνεσθαι τοῖ [k] προτεθειμένοις ἀρετοῖ
"ὑπ' αὐτοῦ, τοῖς ὑπὲ σωτηρία καὶ φυλακῇ τοῦ πατρίου
"[l] μελλήσουσι τελευτᾶν, διὰ τὸ ἀίδιον [m] τοῦ ἐπαινεῖσθαι φή-
"μην καταστενάμενος, ἐν τε τοῖς νοῦ ἐπαινεθήσεσθαι
"καὶ τοῖς ἐσομένοις ἀειμνημόνευτον [n] καταλιπεῖν τὸν βίον.
"[o] καίτοιγε τοῖς ἀκινδύνως διαγομένοις ἄφυκτον εἰ τοῦ
"συμφορὰν, ὥστε καλῶς ἔχειν τοῖς ἀρετῆς ὀρεγομένοις
"ὃ καταψηφισμένον [p] αὐτοῖς μετ' ἐπαίνου καὶ τιμῆς δι-
"χομένοις ἀπέναι τοῦ βίου. [q] φέρειν καὶ κέρδιον πολλῷ
"τὸ ὑπὲ καλοῖς ἔργοις, ὧν μνησθέντα καὶ κίνδυνον εἶ,
"τελευτᾶν, καὶ ἅμα ἰέσι τοῖς αὐτοῖς, καὶ ὁπόσοι τοῦ
"συγγενοῦς καταλείπουσι ἄνδρες ἢ γυναῖκες, καὶ τοῖσδε
"περιποιῆσαι ὄφελον εὐκλεᾶ τῇ ἀπ' αὐτοῖ.

γ'. Καὶ [i] μὲν τοιούτοις λόγοις ἐξῆραν τοὺς νέους. ἀφικνεῖται δὲ λόγος εἰς αὐτοὺς τεθνάναι [r] φράζων καὶ βασιλέα, καὶ συνέπεσε τοῖς σοφισταῖς. καὶ μέσης ἡμέρας ἀνελθόντες κατέσχον τε, καὶ πολέχεσιν [s] ἐξέκοψαν καὶ αὐτόν, πολλῶν ὑπὸ τῷ ἱερῷ ἀγορεύοντων. καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως, ἀγγέλλεται γὰρ ἡ ἐπιχείρησις πρὸς αὐτόν, ἀπὸ μείζονος ἀγνοίας ἢ ἐπράσσετο ὑπολαβών, ἄνευσι χεῖρας πολλῷ [t] ἀγόμενος, ὁπόσοι ἀνθέξοιεν τῷ πλήθει τῶν πειρωμένων καθαιρεῖν τὸ ἀνάθημα. [u] ἐπιπεσόν τε μὴ προσδεχομένοις, ἀλλ' ὁποῖα ὄχλος φιλῇ δόξῃ μᾶλλον ἀμαθῇ ἢ πρόνοια ἀσφαλεῖ ταπολμήσοι, ἀσυντάκτοις τε καὶ μηδὲν τοῦ ὑπάρχοντος προσδοκωμένοις, τῷ τε πέαν οὐκ ἐλάσσοις παρακόντα ἀν-

δρῶν,

a In *lib.* 1. *de B. J.* Ἰούδας τε ὁ Σαριφαίου, καὶ Ματθίας Μαργάλου. b Τῶν νεωτέρων *Busb.* utraque lectio ferri poteſte c Παρὰ νόμον τῶν πατρίων *Busb.* d Καθελόντων *Busb.* e Niſi ſic diſtinguatur poſt αὐτῶν & νόμος, legendum, ut me monuit *Vir doctus*, αὐτῶν παρ' ἃ διηγόρευεν ὁ νόμος τοῦ Μωϋσέως. ee Κατεσκεύακεν γὰρ ὁ βασ. *Busb.* f Ita *Busb.* προσεγραμμένους in *Editis Aliiſque.* g Ὥστε ἐξεκάλουν *Vat.* h Ἦν γάρ τινι κίνδυνος καὶ τῶτο γίνηται *Zonar.* i Τῷ αὐτὸ καθαπάσαντι *Busb.* k Προστεθειμένων *Vat.* l Μέλλουσι *Busb.* m Illud τοῦ è *Cod. Vat.* n Ita *Vat.* καταλιπεῖν τὸ κλέος in *cæteris.* o Paulo aliter legiſſe viſus eſt *Epiphanius*, qui vertit, *Nam etiamſi quiſquam ſine periculo valeat aliquando præclarum opus efficere, poſt paululum tamen venturam mortem naturæ lege non valebit effugere. Proinde pulchrum eſt his &c.* p Αὐτῷ *Vat.* q Φέρειν *Vat.* Φέρειν γὰρ κ. *Baſ.* r Vocem φράζων omittit *Busb.* & commode abeſſe poteſt. ſ Ἐξήγαγον *Busb.* ἐξῆραν *Vat.* & *Joſephus* ipſe l. 1. de *Bello Jud.* t Ἐπαγόμενος *Busb.* u Ita *Vat.* & *Busb.* ἐπιπεσὸν μὴ προσ. in *cæteris.*

a Καὶ

ὁρῶν, οἱ δὲ πρὸς ἔμβυον ἐπτόηντο εἰς φυγὴν τὸ λοιπὸν πλῆθος καταπλαγέντος, συλλαμβάνει, καὶ τοὺς εἰσηγητὰς τοῦ τολμήματος Ἰούδαν καὶ Ματθίαν, ἄδοξον ἡγούμενος ὑποχωρεῖν τὴν ἔφοδον αὐτῷ, [a] καὶ ἀνηρώτα ὅπῃ τὸν βασιλέα. ἐσομένου δὲ ἐπεὶ ἀφίκοντο ἐπ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως, [b] εἰ τολμήσαντα αὐτῶν τὸ ἀνάθημα καθελεῖν; "ἀλλὰ καὶ πεφεύγηταί γε "ἡμῖν τὰ φευκτέα, [c] καὶ πέπρακται τὰ πεπραγμένα, "μετ' ἀρετῆς ἀνδράσι πρεπούσης. τῷ τε γὰρ θείῳ "τῇ ἀξιώσει πεπιστευμένα βεβοήθηται ὑφ' ἡμῶν, [d] καὶ τῷ "νόμῳ τῇ ἀκροάσει πεφροντίσμεθα. θαυμαστόν τι οὐδὲν εἰ "τῶν δογμάτων ἀξιωτέρους [e] τελοῦμεν [f] ἡγησάμενα [g] τοὺς "νόμους, οὓς Μωϋσῆς ὑπαγορεύσας καὶ διδαχῇ τοῦ Θεοῦ γρα- "ψάμενος κατέλιπεν. ἡδονῇ τε τὸν θάνατον οἴσομεν, καὶ "πυρείαν ἥν τινα ἐπιβάλλοις, ἀφ' ὧν μὴ ἐπ' ἀδίκοις ἔρ- "γοις ἀλλὰ φιλίᾳ τοῦ εὐσεβοῦς [h] μέλλειν συνεῖσθαι δοκοῦμεν "μιλήσῃ αὐτῷ." καὶ οἱ μὲν ταῦτα πάντες ἔλεγον, οὐδὲν ἐλλειπεστέρᾳ τῇ τόλμῃ τοῦ λόγου χρώμενοι, ἢ θαρσήσαντες τὸ ἔργον προάγειν οὐκ [i] ἀπειπάμενοι. [k] βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς καταδήσας, ἐξέπεμπεν εἰς Ιεριχοῦντα, καλέσας Ιουδαίων τοὺς ὑπὲρ τέλει. καὶ παραγενομένων, ἐξεκλησιάσας εἰς ὃ αὐτὸ θάλαττον ὅπῃ κλινιδίου κείμενος ἀδυναμίᾳ τοῦ ᾖειν, "τὸν [l] ἀγωνιῶν τε ἐφ' ὅσον ἄγχιναι ἦν ἐπ' αὐτοῖς "γεγονῖαι ἀπεριθμεῖτο, ἡ δὲ ναὸν τὴν κατασκευὴν ὡς με- "γάλοις τέλεσι τοῖς αὐτοῦ γένοιτο, μὴ [m] δυνηθέντων ἔτεσιν "ἑκατὸν εἰκοσιπέντε τὸν Ασαμωναίου ὑπ' οἷς ἐβασίλευον "τοιοῦδέ τι ὅπῃ τιμῆ πρέξαι τοῦ Θεοῦ. κοσμῆσαι δὲ καὶ "ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις, [n] ἀφ' ὧν ἐλπίδα μὲν αὐτοῦ γε- "νέσθαι [o] καὶ μετὰ θάνατον καταλελεῖφθαι μνήμην τε αὐτοῦ "καὶ εὐκλειαν. καταβοᾶ τε ἤδη, διότι μηδὲ ζῶντα ὑβρί- "ζειν ἀπόχοιντο εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἡμέρας τε καὶ ἐν ὄψει τοῦ "πλήθους ὕβρει χρωμένους ἅψασθαι τοῦ ὑπ' αὐτοῦ [p] ἀνακεμέ- "νου, καὶ καθαιρήσειν ὑβρίζοντάς τε ποιεῖσθαι, λόγῳ μὲν εἰς αὐτὸν, "ἀληθείᾳ δὲ εἴ τις [q] ἐξετάζοι ὁ γεγονὼς ἱεροσυλήσαντας.

δ'. Οἱ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἀμότητα αὐτοῦ μὴ δὴ καθ' αὐτοῦ ἐξεργάσασθαι εἰσπράττοιτο τιμωρίαν, ὅτι γνώμην ἔφασαν αὐτὰ πεπράχθαι τῇ αὐτοῦ, φαίνεσθαί τε αὐτοῖς οὐκ ἀπηλλαγμένα κολάσεως αὐτὰ εἶναι. ὁ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις πρᾴοτέρως εἶχεν, Ματθίαν δὲ τὸν ἀρχιερέα παύσας ἱερᾶσθαι ἐς ἄπαντα τοῦ μέρους τούτου γενεόθαι, [r] καθίστα Ἰώζαρον ἀρχιερέα, ἀδελφὸν γυναικὸς τῆς αὐτοῦ. ὅπῃ δὲ [s] Ματθίᾳ τούτῳ ἱερωμένῳ, συμβαίνει καὶ ἕτερον ἀρχιερέα καταστῆναι πρὸς μίαν ἡμέραν διὰ Ιουδαίους νηστείαν ἄγουσιν. αἰτία δὲ ἔστιν ἥδε. ὁ Ματθίας ἱερωμένῳ, τὸ νυκτὶ τῇ φερούσῃ εἰς ἡμέραν ἣν ἡ νηστεία συνίστατο, ἔδοξεν τὸ ὀνείρατι [t] ὁμιλῆσαι γυναικί· καὶ ἀφ' τοῦδε δυναμένῳ ἱερουργεῖν, Ἰώσηπος ὁ τοῦ [u] Ελλήμου συνιερώσατο αὐτῷ, συγγενὴς

ginta, qui reliquis fuga dilapſis cum animoſe exſpectarant, comprehendit, factique ſuaſores duceſque Judam & Matthiam, qui ſibi dedecori eſſe putarunt ad adventum ejus recedere; eoſque ad regem perduxit. Quos, cum rex, poſtquam ad eum venerant, interrogaſſet, an quod ipſe donaſſet, id dejicere auſi fuiſſent? "At nos, *inquiunt*, de iis quæ deliberata erant "deliberavimus, & quod factum erat id feci- "mus, atque ut viros bonos forteſque decuit. "Nam & iis ſuccurrimus quæ Dei honori ſa- "crata ſunt, & de lege ex ejus auditione ſo- "liciti eſſe didicimus. nihilque mirum ſi ſer- "vatu digniora credimus juſſis tuis ea quæ "Moyſes Deo docente & ſuggerente ſcripta "reliquit. nobiſque volupe erit mortem, etiam "quovis ſupplicio exacerbatam, obire, ut qui "conſcii erimus nos cum ea congreſſuros, non "ob maleficia, ſed ob pietatis amorem." Atque in iſtis quidem illi omnes conſentiebant, audacia verbis reſpondente adhibita, qua animati facinus aggredi non dubitarunt. Rex autem, ubi eos colligaverat, Hierichuntem nuncios miſit, Judæorum primores eò accerſens. Cumque illi conveniſſent, concione advocata in ipſum theatrum, *is* in lectica jacens, quoniam ſtare non poſſet, "enumerabat quot & "quamdiu eorum cauſa labores pertuliſſet, ut- "que templum magnis ſuis ſumptibus exſtru- "xiſſet, cum Aſamonæi nati centum viginti "quinque annis (quibus regnaſſent) nullum "unquam tale opus ad Dei honorem facere "potuiſſent. idque ſe ornaſſe *adjiciebat* præ- "cellentibus donariis, pro quibus ſe etiam poſt "mortem celebratum & collaudatum iri ſpe- "raſſet. Hîc vero clamare cœpit, eos ne "vivente quidem illo à contumeliis abſtinere, "quin luce palam audere ſuis donariis manus "admoliri, eaque deturbare, per ſimulationem "eum contumelia afficiendi, ſed reipſa (ſi res "diligenter perpenderetur) id eſſe ſacrilegium.

4. Illi vero ejus crudelitatis metu, ne forte, efferatus in ipſos, vindictam exigeret, negarunt id factum de ſua ſententia, ac *ſibi* videri facinus vindicandum. Atque ille in alios ſatis leniter ſe geſſit, ſed Matthiam pontificatus honore, ut earum rerum nonnulla ex parte auctorem, abdicavit, & Jozarum uxoris ejuſdem *Matthiæ* fratrem pontificem creavit. Hujus Matthiæ pontificatu accidit, ut alius crearetur pontifex, in unam *duntaxat* diem, qua Judæi *ſolenne* jejunium agebant, ob hujuſmodi cauſam. Is Matthias, munere ſacerdotali fungens, ea nocte, quæ jejunii diem anteceſſit, viſus eſt ſibi ſecundum quietem rem habere cum muliere: quam ob cauſam cum rem divinam facere non poſſet, ei vicariam operam præſtitit Joſephus Ellemi filius, ejus conſanguineus.

Judas & Matthias cum aliis ad Herodem perducti.

Seſe arroganter excuſant.

Vincti Hierichuntem mittuntur.

De illis queritur Herodes ad Judæorum primores.

Jozarus pontifex ſubſectus in locum Matthiæ.

Joſephus creatur pontifex in unam diem.

a Καὶ ἀνήκαγεν *Vat.* & *Busb.* κατήγαγε in *lib.* 1. de *B.* 7. b Εἰ ἐτόλμησεν *Zonar.* c Καὶ οἱ ἄνδρες, πέπρακται, εἶπον, καὶ χωρίζειν δὲ χρὴ &c. *Zonar.* d Καὶ τῷ νόμῳ τε ἐπείσθη τὸ σῶφρον. ἔσωμα. *Vat.* e *Al.* τετιμῆσθαι. f Ita lego cum *Cod Vat.* ἡγεμόνα *Baſ.* ἡγεμόνα *Gen.* g Illud τοὺς è *Cod. Busb.* h Ita cum *Cod. Vat.* qui mox habet ἐπομιλῆσαι. Locum hunc corruptum eſſe ſuſpicor. nec ad eum ſanandum quidquam confert *Epiphanius*, qui vertit, *non enim pro injuſto facinore ſed pro amore pietatis nobis ſuſtinenda ſunt.* i Sic *Vat.* ἀπεπράπουτο in cæteris. k Βασιλεὺς τε αὐτοὺς καταδήσας μετέπεμψεν εἰς Ιεριχοῦντα Ιουδαίων τοὺς ὑπὲρ τέλει. ℓ παραγενομένων ἐξεκλησίασεν εἰς τὸ *Vat.* βασιλεὺς δὲ δήσας αὐτοὺς, ἐξέπεμψεν εἰς Ιεριχοῦντα, καὶ κωλύσας *Busb.* m Εὐπορίαν *Busb.* & *Zonar.* m Ita *Vat.* & *Busb.* δυνηθέντος in *Editis Aliiſque.* n Ἀφ' ὧν ἐλπίδα ἔσεσθαι αὐτοῦ καὶ μετὰ θάνατον *Busb.* o Καὶ μεθ' ὑπὸ θάνατον *Vat.* p Ἀνακειμένων καὶ καθαιρήσειν ὑβρίζοντάς τε ποιεῖσθαι *Busb.* ἀναστηθεμένων καὶ καθαίρεσιν ὑβρίζοντας τε ποιήσασθαι *Busb.* q Sic *Busb.* ἐξετάζοι δὲ μετὰ τοῦτο in *reliquis.* Forſan tamen legendum, ἀληθείᾳ δὲ εἴ τις ἐξετάζοι δὲ γεγονὼς. r Καθιστᾷ *Busb.* ſ De Joſepho Matthiæ ſuffecto, nocturnam pollutionem paſſo, vide *Miſn. tom.* I. 1. Hujus etiam rei exſtat memoria in *Talm.* Hieroſ. *Horaijoth tom.* fol. 47. col. 4. t Ὡμιληκέναι *Busb.* & *Vat.*. u Ελλήμου *Busb.* & *Epiphan.*

Vivicomburium Judæ & Matthiæ.

neus. Hunc autem Matthiam Herodes munus deponere coëgit: alterum vero Matthiam, qui ſeditionis auctor exſtiterat, & ejus ſociorum nonnullos, vivos igni cremavit. eadem etiam nocte fuit lunæ defectio.

Herodis morbus & cruciatus.

5. Herodi autem morbus magis magiſque ingraveſcebat, Deo pœnas ſcelerum illius exigente. Nam ignis quidem erat eum lente exurens, qui non tantum tactui ardorem prodebat, quantum partibus internis dolorem afferebat. Ab eodem malo erat vehemens aliquid aſſumendi deſiderium, cui quidem non obtemperare non licebat. aderat etiam inteſtinorum exulceratio, maximeque eum vexabant acerbi in colo cruciatus. quin & pedes occupaverat humor aqueus & pellucens, ſimiliſque erat circa abdomen mali labes. porro genitalium putredo gignebat vermes; & laborabat, cum erectus eſſet, gravi ſpirandi difficultate, quæ tum ob anhelitus fœtorem tum ſpiritus crebritatem erat moleſtiſſima. denique convulſiones per univerſa propemodum membra inſuperabile ipſi robur addebant. Ajebant porro divini, & qui in hujuſmodi vaticinandi ſcientia ſtudium ſuum collocaverant, hanc multiplicem impietatis pœnam Deum à rege expoſcere. Ille vero, licet gravius affligeretur quam ut quis cruciatum ferre poſſe videretur, ſalutem tamen ſperabat, & medicos accerſebat, & eorum conſiliis per omnia obſequebatur: trajectoque Jordane fluvio thermis utebatur Callirhoënſibus, quæ præter cæteras tot dotes etiam potui commodæ ſunt. Hæ aquæ in lacum influunt, qui bituminis ferax eſſe dicitur. Ibi cum medicis viſum eſſet, ut eum refoverent, demiſſus in ſolium olei plenum, *non multo poſt* in eo eſſe credebatur ut animam efflaret. ſed famulis ploratum edentibus ad ſe rediit: ac de ſalute ſua deſperans, quinquaginta drachmas militibus viritim juſſit diſtribui. Inſuper ducibus & amicis ingentem pecuniæ vim largitus eſt, ac deinde iterum Hierichuntem revertebatur: ubi atra bile correptus adeo exacerbatus eſt, ut ad extremum hujuſmodi facinus excogitaverit. Cum totius gentis primores, ubicunque degerent, juſſu ipſius ad eum conveniſſent (quæ fuit ingens ſane multitudo, tota quippe gente evocata, & univerſis edicto obſequutis, quòd pœna capitis iis intentata eſſet qui mandata negligerent) rex, ut qui ſimiliter in omnes inſontes ſonteſque ſæviret, eos in Hippodromum cunctos concluſit, deinde, accerſita ſorore ſua Salome ejuſque viro Alexa, dicebat, "ſe, nimirum quod "tantis undique premeretur doloribus, non "procul à morte abeſſe: quæ res tolerabilis "& omnibus optanda eſt. ut vero ſine ulla "

Herodis crudelitas ultima.

ὧν. Ηρώδης δὲ, τόν τε Ματθίαν ἐπεπαύκει τ' ἀρχιερωσύνης, καὶ τ' ἕτερον Ματθίαν, ὃς ἐνηγέρκει τὸ ῥάσιν, καὶ ἄνδρας σὺν τ' ἑταίροις αὐτῦ ἔκαυσε ζῶντας. καὶ ἡ [b]σελήνη δὲ τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἐξέλιπεν.

ε'. Ηρώδῃ δὲ μειζόνως ἡ νόσος ἐπεκραίνετο, δίκλωσιν τῶν ἀδικημάτων ἐπαραστωμένῳ τ' Θεῦ. πῦρ μὲν γὰρ [c]μαλακὸν ἐνῆν, [d]σὺν πολλῷ ἀποσημαῖνον τοῖς ἐπαφωμένοις τ' φλόγωσιν, [e]ὁπόσον τοῖς ἐντὸς παρεστήκῃ τ' κάκωσιν. ἐπιθυμία δὲ ἐμεῖν τ' δέξασθαί τι ἀπ' αὐτῦ· ᾧ γὰρ οὐ μὴ οὐχ ὑπουργεῖν. καὶ [g]ἑλκώσεις τῶν τε ἐντέρων καὶ μάλιστα τ' κώλων ἦσαν ἀλγηδόνες. καὶ φλέγμα ὑγρὸν περὶ τὰς πόδας ᾠδαινεν· παραπλησία δὲ [h]ἡ περὶ τὸ ἧπαρ κάκωσις ἦν. [i]ναὶ μὴν ἡ τ' αἰδοίου σῆψις σκώληκας ἐμποιοῦσα· πνεύματός τε ὀρθία [k]ἔντασις, καὶ [l]αὖτη λίαν ἀηδὴς ἀχθηδόνι τε τ' [m]ἀποφορᾶς, καὶ ᾧ πυκνῷ τ' ἄσθματος, [n]ασασμός τε περὶ πᾶν μέρος, ἰσχνὸν οὐχ [p]ὑπομένων τροσπάλμους. [q]ἐλέγετο δὴ ὑπὸ τ' [r]θειαζόντων, καὶ οἷς ζῶντα τροαποφθέγγεται [s]σοφία τρόκειται, ποινὴν τ' [t]πολλῶν δυσσεβῶν ζῶντι ὁ Θεὸς ἐπιτρέπειν παρὰ τ' βασιλέως. [u]ὁ δὲ, καίτοι δὴ μειζόνως ἢ ἀντίοχοι ἄν τις παλαιπωρούμενος, ἐν ἐλπίδι [x]τ' ἀνασῴζειν μὲν, ἰατρῶν τε μεταπέμπων, καὶ ὁπόσα ἀρωγὰ ὑπαγορεύσειαν χρῆναι [y]μὴ ἀποτετραμμένος· πορευθείς τε πρὸς Ιορδάνην, θερμοῖς τοῖς κατὰ Καλλιρόην αὐτὸν παρεδίδου, ἄτοπ σὺν τῇ ἐς πάντ' ἀρετῇ καὶ πότιμά ἐστιν. ἔξεισι δὲ ὅ ὕδωρ τῦτο εἰς λίμνην τ' ἀσφαλτοφόρον λεγομένην. κἀνταῦθα τοῖς ἰατροῖς δοκῆ ὥστε ἀναβάλλειν αὐτὸν, καθιεθεὶς εἰς πύελον ἐλαίῳ πλέον, δόξαν μεταβάσεως ὑπέπιπτεν αὐτοῖς. τ' δὲ οἰκετῶν ὀμωγῇ χρωμένων τρεπτικῶν, καὶ μηδ' ἥντινα ἀμφὶ τ' σωθησομένῳ ἐλπίδα ἔχων, τοῖς γραπτώταις [z]ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἑκάστῳ κελεῦσαι νεμηθῆναι. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῦ καὶ φίλοις τοῖς αὐτῦ ἐδωρεῖτο, καὶ παρῆν αὖθις ὅθεν Ιεριχῦντος· μέλαινά τε χολὴ αὐτὸν ἥρπ' ὅτε πᾶσιν ἐξαγριάνασα, ὥστε [a]δὴ τελευτῶν τοιάνδε ὁρᾶξιν τοιανδεῖν. ἀφικομένων τροστάγματι ᾧ αὐτῦ Ιουδαίων ἀνδρῶν παντὸς τ' ἔθνους [b]ὁπόθεν ἀξιολόγων· πολλοὶ δὲ ἐγένοντο ὡς τ' παντὸς ἔθνους καλλακεκλημένης, καὶ πάντων ἀκροασαμένων τ' διατάγματος, εἰς γὰρ θάνατον ἦν ἀναπέμψαι τοῖς ἀλογήσασι τ' [c]ὑπολαῶν· ἐμμεμνημένῳ πᾶσι τοῦ βασιλέως ὁμοίους τοῖς τε ἀναιτίοις καὶ σαρεχικόσιν αἰτίαν, συγκλείσας αὐτοὺς πάντας ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, τὸν τε ἀδελφὸν αὐτῦ Σαλώμην καὶ τ' ἄνδρα αὐτῆς Αλεξᾶν μεταπέμψας, "τεθνήξεσθαι μὲν, ἔφη πρὸς, ἔλεγεν, ὅτι τοσούσδε τῶν "ἀλγηδόνων αὐτὸν [d]περιχῶσιν· καὶ τόδε μὲ οἰκτρόν τε "καὶ πᾶσι φίλοις σύμφορον. [e]ὁλοφυρμῷ δὲ ἄπειρον "καὶ

a Ζῶντας *Vat.* *b* Videſis *Scaligerum* in *Animadverſ. ad Chron. Euſeb.* p. 162. *Keplerum* de *Anno Natali Chriſti* p. 80. *Petavium* in lib. X. *de Doctr. Temp.* c. 66. *Uſſerium* ad *A. M.* 4000. *Langium* de *Annis Chriſti*, p. 346. & *Pagi Apparat.* ad *Ann. Baronii*, p. 35. *c* Μαλθακὸν *Zonar.* *d* Οὐχ ὧδε πολλῷ *Vat.* *Euſeb.* in *Hiſt. Eccl.* l. 1. c. 8. & *Nicephorus Caliſtus* in *Hiſt. Eccl.* l. 1. c. 15. *e* Apud *Euſeb.* & *Niceph.* ὅσον. *f* Ita *Vat.* & *Niceph.* τῶν ἀπ' αὐτῦ in *Editis Aliiſque.* ᾧ δέξασθαί τι, ὧδε ὧν μὴ οὐχ ὑπουργεῖν *Euſeb.* omiſſis ἀπ' αὐτῦ, quæ ſuperflua eſſe exiſtimat *Valeſius.* *g* Ita *Euſeb. Epiphan. Zonar.* & meliores *Euſebii* libri. ἕλκωσις in *Editis Aliiſque*, ut & apud *Nicephorum.* *h* Καὶ ἡ ἀεὶ *Euſeb.* *i* Καὶ μὴν τῆ *Nicepb.* *k* Ἔντασις *Vat.* & *Busb.* à pr. m. perperam. *l* Αὐτὴ *Euſeb.* & *Niceph.* *m* Ἐπιφορᾶς contra librorum omnium fidem legit *Gregorius* noſter, in tractatu *de Epiſcopo puerorum.* *n* Ita cum *Busb.* & *Zonar.* & quibuſdam *Euſebii* libris. ἰσπασμένος τε in *Editis Joſephi.* *o* Μέλος *Busb. Zonar.* & *Niceph.* *p* Ita *Vat. Busb. Euſeb* & *Niceph.* ὑπομενετῶ in *Editis Aliiſque.* *q* Ἐλέγετο γὰρ *Euſeb.* *r* Iterum cum iiſdem. θειαζόντων perperam in *Editis Aliiſque.* *ſ* Ita cum *Euſebii* libris. σοφία πρόκειτο *Niceph.* σοφία προσκειται in *Joſephi Editis* & *MSS.* *t* Τῶν πολλῶν ἐ δυσσεβῶν in *Editis Euſebii.* non ita in quibuſdam ejus *MSS.* quibuſcum conſentit *Joſephus.* *u* Ita *Busb.* καὶ ὡς ὁ μειζόνως ſine ὁ in *Editis Aliiſque.* *x* Τῶ ἀνασῴζεσθαι *Vat.* *y* Καὶ ἀπόντος. μὴ ἀναπόρθμος *Busb.* ſimiliſque lectio apud *Zonaram.* *z* Κατὰ π. *Vat.* *a* Ἤδη *Busb.* *b* Οπόσοι *Vat.* & *Busb.* *c* Εντολῶν *Busb.* *d* Περιπυοῦν *Vat.* *e* Τὸ ὁ ὀλοφυρμῶν τε ἄπειρον *Vat.*

a Εκτὸς

"καὶ πένθος οἰκεῖα ὁπῶν ἐπὶ βασιλεῖ ποιήσαιτο ἄν,
"μάλιστα αὐτῷ λυπηρὸν εἶναι. ὑπὲρ γὰρ ἐπισκοπεῖν τὰ Ιου-
"δαίων διανοίας, ὡς [a] εὐκταῖος αὐτοῖς καὶ πάνυ κεχα-
"ρισμένος ὁ θάνατος αὐτῷ, διὰ τοῦτο καὶ ζῶντος ἐπὶ ὁπο-
"σίοις ἐπείχεσθαι καὶ ὕβρει τῇ ὑπ' αὐτῷ ποιηθημέ-
"νοις. ἔργον δ' ἂν εἶναι ἐκείνοις εἰ, κήδεσίν τινα αὐτῷ φα-
"νῆναι δόξαντας ἐπιτάφιον γενέσθαι, καὶ ὁπόσοις [b] ἄλλοις βασι-
"λεῦσιν, καὶ πένθος διὰ ὅλου ἔθνους ἅπασιν ὀλοφυρομένοις
"ὁλοφυρμῶν [c] ἐπὶ παιδιᾷ καὶ γέλωτι αὐτῷ. ἐπὰν οὖν
"θάσσωνται τὸν ψυχρὸν ἀφέντα αὐτὸν, ἀθυμήσαντας,
"τῷ ἱπποδρόμῳ ὁ στρατιωτικὸν, ἀγνοοῦντι ἔτι τὸν θάνατον αὐτῷ.
"μὴ γὰρ ἐφίεσθαι εἰς τοὺς πολλοὺς ἐξενεγκεῖν ἢ τάδε
"[d] ἀθρόως κελεύειν ἀκοντίσαι τοὺς ἐγκαθειργμένους, ὑπὸ
"πάντων, τοῦτον ἀνελόντας τρόπον διχόθεν αὐτὸν ἅμα
"ἁμαρτήσαντας ἅπαντας εὐφρανοῦντος, κἀμοῦ τι δεῖν [e] ἐπιμέ-
"λειαν αὐτοῖς μέλλοντι τελευτᾶν, καὶ τῷ πένθει ἀξιολό-
"γῳ τιμῆσαι." καὶ ὁ μὲν μὴ δακρύων παρακελεύεται,
καὶ τῇ συγγενείᾳ τῷ εὐνοίᾳ καὶ πίστει τοῦ θεοῦ [f] ἐφεστια-
λῶν, ἐπόσκηπτε μὴ ἀτιμώσειν ἀξίων. καὶ ἐκεῖνοι ὁμολό-
γουν τε καὶ ὤμνυσαν.

ε'. Καταιτιάσαι δ' ἄν τις τοῦ ἀνθρώπου, [g] καὶ ὅτῳ τὰ πρέποντα ἤρεσκεν, ὡς ὑπὲρ τῆς
φιλοζωίας προέμενος τὰ εἰς τοὺς συγγενεῖς πεπραγμένα,
ἅπερ γοῦν τὸ ἆρτι ἐπιτολῶν ἥδιστ' ἀνθρώπειον [h] ἐπιφερομένων.
εἰ γὰρ καὶ ἀπιὼν τοῦ βίου προίοιτο ἔχει ὡς ὁ πένθει καὶ
ἁρμοῖ τὸ φιλτάτων τὸ πᾶν καθαγνίσαι ἔθνος, ἵνα ἀπὸ
ἐκείνου οἶκον κελεύων μεταχειρῆσαι, μηδὲν ἄδικον μήτε
εἰς αὐτὸν διαπραχόντας, μήτε ἐφ' ἑτέροις ἐγκλήμασιν κα-
τηγορίας αὐτῶν γενομένης, εἰωθότων οἷς προσοίκοις ἀρε-
τῆς καὶ πρὸς [i] τοὺς δίκῃ ἐχθροὺς γεγονότας ὁ τοιοῦτος
χαρεὶς τὰ μίση καταπίθαι.

"lamentatione aut luctu, qui rege dignus ſit,
"moreretur, hoc ſibi animum urere. Se enim
"quæ ſit Judæorum mens perſpectum habere,
"nihilque illis ſua morte optatius lætiuſque
"accidere poſſe, ut qui ſe vivente rebellare
"auſi fuerint, ſuoque donario contumeliam
"facere. Itaque illorum officii eſſe, ut ad ſe
"aliquantulum hoc dolore ſublevandum ali-
"quid decernèrent. Nam ſi ſecum ſentire vo-
"luerint, fore ut juſta ſibi ſplendida, & longe
"alia quam regibus ſolent, perſolvantur, ut-
"que ſerio per univerſam nationem luctu con-
"decoretur, quem alioquin non niſi per ludum
"jocumque deplorarent. Quare ubi illum
"animam egiſſe videbunt, debere eos collo-
"care circa Hippodromum milites, mortis
"ejus adhuc ignaros (neque enim eam niſi
"hoc perfecto indicandam) jubereque ſe ut
"omnes ibi concluſos miſſilibus configant:
"atque ita, cum iſti hoc modo perempti fue-
"rint, ipſum eos bifariam delectaturos eſſe,
"dum & illi ſui morientis voluntatem exſe-
"quantur, & is luctu memorabili cohoneſtabi-
"tur." Atque ille quidem eis iſta mandavit,
plorans miſerabiliter, & per amorem conſan-
guinitatis, perque fidem, quam Deo deberent,
eos obteſtans, ne ſibi honorem hunc denega-
rent: id quod illi ſe facturos eſſe promiſerunt.

6. Jam vero qui fuerit homini iſti animus, cui & priora forſan placebant, quod ex vitæ amore acta eſſent quæ in conſanguineos ſuos perpetraverat, ex iis licet conjicere, quæ modo in mandatis, ab omni humanitate alienis, dederat; *ſcilicet* ut totam gentem in luctum & chariſſimorum deſiderium conjiceret, jubendo unum aliquem è ſingulis familiis neci dari, nulla licet ipſum injuria affecerant, nec criminis cujuſpiam ab aliis accuſati fuerant: cum iis qui vel minimum ſibi virtutis vendicant moris ſit, in eos, quibuſcum illis juſtæ inimicitiæ, in ejuſmodi præſertim tempore odium deponere.

Quid auctor de Herode ſenſerit.

θ'. ΚΕΦ. ζ'. IX. CAP. VII.

Ἡρώδης διανοεῖ τὸν φόνον αὐτόχειρ γενέσθαι, καὶ μετ' ὀλίγον Ἀντίπατρον ἀναιρεῖσθαι κελεύει.

Herodes conatur ſibimet manus inferre; & paulo poſt Antipatrum interfici jubet.

ΤΑῦτα δὲ [k] διαγγέλλοντος αὐτοῦ τοῖς συγγενέσι, γράμματα παρῆν ὑπὸ τῶν εἰς Ῥώμην πρέσβεων ἀπεσταλμένων εἰς Καίσαρα· καὶ ἀναγνωσθέντων ὅ τε φάλαμος ἦν, ὡς ἥ τε Ἀκμὴς ὀργῇ τῇ Καίσαρος ἀπηρμένης, ἐφ' οἷς Ἀντιπάτρῳ συνηκμακυίᾳ, αὐτόν τε Ἀντίπατρον, ὡς ὅτι γνώμῃ τῇ ἐκείνου [l] ποιεῖτο ὡς πατρὸς καὶ βασιλέως, εἴτε φυγάδα ἐλαύνειν ἐβούλησεν, εἴτε [l] καὶ κτανεῖν. τούτων [m] ἀκροασάμενος Ἡρώδης, βραχὺ μέν τι ἀνέκλινεν ἡδονῇ τῶν γεγραμμένων, θανάτῳ τε τῆς Ἀκμῆς ἐπαυράμενος, καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ ὅτι ᾧ παιδὶ τιμωρίας. [n] ἐπεσῶσαν δὲ εἰς μέγα τῆς ἀλγηδόνος, παρίετο τελαλαμπερημένος σιτίων· καὶ ἤτησε μῆλον καὶ μαχαίριον. ἦν γὰρ ἐν ἔθει καὶ πρότερον αὐτῷ, [o] περιλήψασθαι αὐτὸ

INterim, dum iſta cognatis ſuis mandat, adveniunt Roma literæ à legatis, quos ad Cæſarem miſerat, quibus ſignificabatur, Acmen indignatione Cæſaris interfectam eſſe, quod Antipatro facinorum adjutrix fuerit, ipſumque Antipatrum relictum eſſe arbitrio illius, ut patris & regis, ſive in exſilium eum pellere vellet, ſive morte multare. Cum iſta accepiſſet Herodes, meliuſcule ſe habuit ex tam læto nuncio, animis & ex Acmes interitu ſublatis & ex poteſtate de filio ſupplicium ſumendi ſibi permiſſa. Cruciatibus autem in immenſum creſcentibus, langueſcebat inedia confectus: atque pomum popoſcit & cultellum. ſolitus enim erat & antea manu ſua poma decorticare

Herodis legati, Roma venientes, læta nunciant.

---

a Εκτὸς *Vat.* forſan pro ἐαυτοῦ. *b* Ita cum *Cod. Vat.* ἀδ' ἄλλων in *Editis Aliiſque.* *c* Ita lego. ἐπὶ παιδιᾷ in *Editis.* ἐπὶ παιδὶ καὶ γ. *Vat.* ἐπὶ παιδιᾷ *Busb.* qui & ὀλοφυρομένων habet. *d* Προέξειν *Vat.* & *Busb.* *e* Ita *Vat.* ἐπιστέλλειν in *Editis Aliiſque.* *f* Eo modo *Vat.* προσομιλεῖν in *reliquis.* *g* Eſt qui malit ᾧ ὅσα. Forſan καὶ ὅτῳ, vel καὶ αὐτῷ, vel καίτοι αὐτῷ τὰ πρ. *h* Ita ex conjectura. ἐπιφερομένων in *Editis* & *MSS.* *i* Ita lego cum *Cod. Vat.* τοὺς δὲ δίκῃ ἐχθροὺς γεγονότας τοιοῦτος κ. in *Editis Aliiſque.* *k* Παιεῖτο *Busb.* *l* Illud καὶ è *Codd. MSS.* *m* Sic *Busb.* & *Vat.* ἀκροώμενος in *reliquis.* *n* Ita *Busb.* & *Vat.* ἐπεσὼς & mox ἐβούλετο in *Editis.* ἐπεσὼν ὃ *Gall.* τῆς δὲ ἀλγηδόνος εἰς μέγα ἠρθέντος, ἀπείχετο μὲν σιτίων *Zonar.* *o* Περιγλύψασθαι *Busb.*

Herodes manus sibi inferre conatur.

corticare & fruſtatim comeſſe. Ubi id habuit, circumſpexit, & ſeipſum ferire voluit. Quod ſane feciſſet, niſi ejus ſobrinus Achiabus manum ei prehendiſſet, magnumque clamorem edidiſſet. unde tantus repente in regia ululatus & tumultus coortus eſt, quantus ſi mortuus rex fuiſſet. & Antipater, patrem vere mortuum credens cœpit confidenter, quaſi jam ſolvendus & rex nullo negotio futurus, loqui, cumque cuſtode carceris de miſſione agere, multa ei tum in præſens tum in futurum promittens, quaſi jam de re ejuſmodi inſtaret certamen. Ille vero non ſolum id, quod voluit Antipater, facere recuſabat, ſed & voluntatem ejus regi it nunciatum, poſtquam multas ab eo ſolicitationes expertus fuiſſet. Tum Herodes, qui jam ante male affectus erat erga filium, ubi audivit cuſtodem carceris iſta narrantem, cum exclamatione caput ſibi, quamvis in extremis eſſet, percuſſit, erectuſque in cubitum imperat, miſſis quibuſdam ſatellitibus, ut è veſtigio, ſine ulla cunctatione, Antipatrum interficerent, eumque in Hyrcania ignobili funere ſepelirent.

Mors Antipatri.

διʼ αὐτῆς ἠ κατʼ ὀλίγον τέμνοντι ἐαυτόν. λαβὼν δὲ καὶ περισκεψάμενος, γνώμιον εἶχεν ὡς παύσων ἑαυτόν. [a]καὶ ἐπεφάρχῃ, μὴ φθάσαντος αὐτῆ χαλαλαβεῖν τὴν δεξιὰν Αχιάβου, ὃς ἀνεψιὸς ἦν αὐτῆ. ἠ μέγα ἀναχαρόντος, οἰμωγή τε αὖθις ἀνὰ τὸ Βασίλειον ἦν, ἠ θόρυβος μέγας ὡς οἰχομένου τοῦ βασιλέως. [b]ἠ Αντίπατρος, πιστεύει δὲ τέλος ἀληθῶς τὸν πατέρα ἔχειν, θάρσει τε [c]ἐχρῆτο ὅτι τοῖς λόγοις, ὅλος ὡς ἤδη τῶν δεσμῶν ἀφησόμενος, ἠ τὴν βασιλείαν ἀκοινὶ [d]δεξόμενος εἰς χεῖρας· ἠ ᾧ εἱρκοφύλακι περὶ ἀφέσεως ἦν αὐτῆ διάλογος, μεγάλα ὑπισχνουμένου εἰς τὸ παρὸν ἠ τὸ αὖθις, ὡς ἂν περὶ τοιούτου τοῦ ἀγῶνος [e]ἐνεστηκότος. ὁ δὲ, ἠ μόνον ἀπιθὴς ἦν πράσσειν ἐφʼ οἷς ἠξίου Αντίπατρος, ἀλλὰ ἠ ᾧ βασιλεῖ ἀποσημαίνει διάνοιαν τὴν ἐκείνου, πολλῶν ἠ προσφοράς παρʼ αὐτοῦ χρώμενος. ὁ δὲ Ηρώδης ἠ πρότερον ἠχ ἡσυχάζοντος ὀργὴν τοῦ εὐνοίᾳ τοῦ ἱέως, ἐπεὶ ἤκουσε τοῦ εἱρκοφύλακος ταῦτα εἰρηκότος, ἀνεβόησέ τε ἀνατυπτόμενος τὴν κεφαλὴν, καὶ ᾧ ἐν ᾧ ὑσάτῳ ὢν, ἠ ὅτι [f]τὸν ἀγκῶνα περιάρας ἑαυτὸν κελεύει πέμψας [g]πινὰς τῶν δορυφόρων, μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀλλʼ ἐκ τοῦ ὀξέως [h]κλείναντας αὐτὸν ἐν Υρκανίᾳ [i]ταφὰς ἀσήμους ποιεῖσθαι.

X. CAP. VIII.

ΚΕΦ. η'. ι'.

De Herodis deceſſu, teſtamento & funere.

Περὶ Ηρώδου τελευτῆς, διαθήκης ἠ ταφῆς.

Herodis teſtamentum mutatum.

DEinde mutata voluntate teſtamentum ſuum denuo mutavit *Herodes*: & Antipam quidem (cui regnum reliquerat) Galilææ Perææque tetrarcham conſtituit, regnum vero Archelao dedit; atque Gaulonitidem & Trachonitidem & Batanæam & Peniadem Philippo filio ſuo, Archelai fratri, tetrarchiæ nomine conceſſit; & Salomæ ſorori ſuæ Jamniam & Azotum & Phaſaëlidem attribuit, & argenti ſignati quingenta millia. Quin & aliis, quotquot ſibi conſanguinei eſſent, proſpexit atque conſuluit, ſingulos, pecuniam iis largiendo redituſve *annuos*, egregie locupletans. Cæſari quoque *legavit* argenti ſignati centies centena millia, ac præterea vaſa *ſua* tam aurea quam argentea, pretiique ſtupendi veſtes. Juliæ autem Cæſaris uxori, & aliis nonnullis quinquagies centena millia. His factis, quinto poſt occiſum Antipatrum die vitam finivit, cum regnaſſet poſt interfectum Antigonum annos triginta quatuor; poſtquam autem à Romanis rex creatus fuerat, triginta ſeptem: vir pati in omnes immanitate, iræ effrenatæ, animoque jus faſque deſpiciente, fortuna autem, ſiquis alius, propitia uſus, ut qui ex privato ad regnum evectus fuerit, & innumeris circundatus periculis ex omnibus effugerit, & non niſi provecta ætate vita deceſſerit. Quod vero ad res domeſticas attinet, præſertimque filios ſuos, hîc quoque felix fuit ſua ſententia, quod ſe de inimicis victoriam reportaſſe exiſtimaverit, meo vero judicio pro miſero admodum & infelici habendus eſt.

Ejus deceſſus.

Auctoris de Herode judicium.

Τὰς δὲ διαθήκας αὖθις [k]μετέγραφε μεταβολῆς αὖπῳ περὶ τὴν διάνοιαν γενομένης· [l]Αντίπατρον μὲν, ᾧ τὴν βασιλείαν καταλελοίπει, τετράρχην καθιστὰς Γαλιλαίας τε ἠ Περαίας, Αρχελάῳ δὲ τὴν βασιλείαν χαριζόμενος, τήν τε [m]Γαυλανῖτιν ἠ Τραχωνῖτιν ἠ Βαταναίαν ἠ [n]Παναιάδα Φιλίππῳ, παιδὶ μὲν ᾧ αὐτῆ, Αρχελάῳ δὲ ἀδελφῷ γνησίῳ, τετραρχίαν [o]εἰ), [o]Ιάμνιαν δὲ ἠ Αζωτον ἠ Φασαηλίδα Σαλώμῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆ καταλείπει, ἠ ἀργυρίου ὅπισθεν μυριάδας πεντήκοντα. τοσοῦτος δὲ ἠ τῶν λοιπῶν, ὁπόσοι συγγενεῖς ἦσαν αὖπῳ, [p]χρημάτων τε δόσεσι ἠ τοσόδων ἀναφορᾶς, ἑκάστου ἐν εὐπορίᾳ καθιστάμενος. Καίσαρι δὲ ἀργυρίου μὲν ὅπισθεν μυριάδας χιλίας, χωρὶς δὲ σκεύη τὰ μὲν χρυσοῦ, τὰ δʼ ἀργύρου, ἠ ἐσθῆτα [q]παμπολυτελῆ. Ιουλίᾳ δὲ τῇ Καίσαρος γυναικὶ, καὶ παισὶν ἑτέροις πεντακοσίας μυριάδας. Ταῦτα προέξας ἡμέρᾳ πέμπτῃ, μεθʼ ὃν Αντίπατρον κτείνει τὸν υἱὸν, τελευτᾷ, βασιλεύσας μεθʼ ὃν μὲν ἀνεῖλεν Αντίγονον, [r]ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μεθʼ ὃν δὲ ὑπὸ Ρωμαίων [s]ἀπεδείχθη, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ἀνὴρ ὠμὸς μὲν εἰς πάντας ὁμοίως, καὶ ὀργῆς μὲν ἥσσων. χρείσσων δὲ δικαίου, τύχῃ δὲ εἰ καί τις ἕτερος κεχρημένος εὐμενεῖ. ἔκ τε γὰρ ἰδιώτου βασιλεύς καλασὰς, ἠ κινδύνοις περιπεσὼν μεγίστοις, πάντων ποιεῖται περιφάσιν, καὶ τοῦ ζῆν ὅπλ μήκιστον ἐξέλιπε. ὁπόσα δὲ τὰ κατʼ οἶκον περὶ υἱεῖς τοὺς αὐτοῦ, ὅσα μὲ γνώμῃ τῇ ἐκείνου, [t]καὶ τύχῃ πάνυ δεξιᾷ κεχρημένος διὰ τὸ κρίνας ἐχθροὺς κρατεῖν οὐκ [u]ὑστερῆσαι, δοκεῖ δέ μοι καὶ πάνυ δυσμενής.

Β'. Σαλώ-

a Καὶ πίπραχεν ἂν *Busb.* *b* Καὶ ὁ Αντίπατρος *Vat.* & *Busb.* *c* Ita *Busb.* & *Gall.* ἐχρᾶτο in *Editis Aliisque.* *d* Εξόμενον *Vat.* *e* Ita cum *Busb* ἀνεστηκότος in *cæteris.* *f* Illud τὸν è *Codd. MSS.* *g* Sic *Busb. Zonar.* & *Joſephus* l. 1. *de Bello Jud.* πρὸ τῶν in *Editis.* *h* Ita *Busb.* κτείναντας *Zonar.* κτείναντι in *Editis Aliisque.* *i* Eo modo *Busb.* & *Vat.* ταφὰς in *reliquis.* *k* Μετεγράφει *Busb.* *l* Αντίπατρον μὲν ὃν ᾧ *Busb.* *m* Γαυλανῖτιν *Busb.* *n* Παναιάδα *Busb.* videſis *Var. Lect.* ad p. 697. *o* *Al.* Ιάμνειαν. *p* Χρημάτων δόσεσι *Busb.* *q* Πάνυ πολυτελῆ *Busb.* πάνυ πολλὰ τίλως *Vat.* *r* *Joſephi* numeros hîc loci (poſt *Uſſerium* in *Annalibus* ad A. M. 4001.) defendit explicatque *Ant. Pagi* in *Apparatu* ad *Annales Baronii*, p. 35. Videſis *Joſ. Scaligerum* de *Emend. Tem.* p. 433. in *Can. Iſagog* p. 332. & in *Animadverſ. Euſeb.* p. 163. *Kepplerum de Anno Nat. Chriſti*, c. 9. & *Langium* de *Annis Chriſti*, p. 346. *s* Ita *Vat.* ἀποδέδεικται *Busb.* ἀπεδείκτο in *Editis* & *Zonara.* *t* Ita lego ex *Joſepho* in l. 1. de *Bello Jud.* deeſt vox τύχῃ in *Editis* & *MSS.* *u* Υστέρησαι *Busb.* & mox δοκεῖ *Vat.*

a Παρεχῆ

β'. Σαλώμη δὲ καὶ Ἀλεξᾶς, πρὶν ἐκπυστον γενέσθαι τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως, τοὺς ὑπὸ τὸν ἱππόδρομον καθαπερ κλεισμένους ἀπέπεμψαν, ὅτι τὰ αὐτοῖς, φάμενοι βασιλέα κελεύειν ἀπιέναι αὐτοὺς ὅτι τοὺς ἀγροὺς νέμεσθαι τὰ οἰκεῖα. προάγεται τε αὐτοῖς ἤδη εὐεργεσία μεγίστη εἰς τὸ ἔθνος. ἐφέρετο δ' ἤδη ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως· καὶ Σαλώμη καὶ Ἀλεξᾶς, συναγαγόντες τὸ στρατιωτικὸν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τὸ ἐν Ἱεριχοῦντι, πρῶτον μὲν ἐπιστολὰς ἀνέγνωσαν πρὸς τοὺς στρατιώτας γεγραμμένας, ὅτι τε πίστεως εὐχαριστίας καὶ εὐνοίας τῆς εἰς αὐτὸν, καὶ προθυμίαν ὁμοίαν παρεσχῆς Ἀρχελάῳ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, ὃν βασιλέα κατέστησε. ἔπειτα μέντοι Πτολεμαῖος, τὸν σημαντῆρα τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος, τὰς διαθήκας ἀνέλεγεν, αἳ λήψεσθαι κύριοι οὐκ ἄλλως ἔμελλον, ἢ Καίσαρος ἐπιτύχοντος αὐτάς. βοὴ οὖν εὐθὺς ἐκπιμπόντων Ἀρχέλαον βασιλέα, καὶ οἱ στρατῶται κατ' ἴλην τε καὶ οἱ ἡγεμόνες εὐνοιάν τε ὑπαρχοῦσαν καὶ προθυμίαν αὐτῶν, καὶ συλλήπτορα τοῦ Θεοῦ προσεκάλουν.

γ'. Ἐντεῦθεν δὲ τάφον ἡτοίμαζον τῷ βασιλεῖ, μελήσει Ἀρχελάῳ πολυτελεστάτην γενέσθαι τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ πατρὸς, καὶ πάντα τὸν κόσμον προκομίσαντος εἰς ὃ συμπομπεύσει τῷ νεκρῷ. ἐφέρετο δὲ ὅτι κλίνης χρυσέας λίθοις πολυτελέσι καὶ ποικίλοις διαπεπασμένης· στρωμνή τε ἦν ἁλουργὴς καὶ ἡμπέχετο πορφυρίσιν ὁ νεκρὸς, διαδήματι ἐσκιασμένος, ὑπερκειμένου στεφάνου χρυσέου, σκῆπτρόν τε τῇ δεξιᾷ περικείμενον. περὶ δὲ τὴν κλίνην οἵ τε υἱεῖς καὶ ὁ πλῆθος ἦν τῶν συγγενῶν· ὅτι δὲ τούτοις τὸ στρατιωτικὸν κατ' οἰκεῖα ἔθνη καὶ προσηγορίας διέκριθο, ἄνωθεν μεμαθήκατε. πρῶτοι μὲν οἱ δορυφόροι, μετὰ δὲ ὁ Θρᾴκιον, ὅτι δὲ τούτοις ὁπόσοι Γερμανοὶ, καὶ ὁ Γαλατικὸν μετ' αὐτοὺς, ἐν κόσμῳ πάντες ὡς πολεμιστηρίῳ. τούτων δὲ κατόπιν ἤδη πᾶς ὁ στρατὸς ὡς ἐς πόλεμον ἐξῳδοῦντες, ὥσπερ ὑπὸ λοχαγῶν ἀγόμενοι καὶ τοῖς ταξιάρχοις αὐτῶν. τούτοις εἵποντο πεντακόσιοι τῶν οἰκετῶν ἀρωματοφόροι. ἦγε δὲ ὅτι Ἡρῳδίου κατὰ ὁδὸν ἐπὶ τὸν τάφον ἐκείνου αὐτοῦ ταφῆναι κελεύσαντος ὡς αὐτός. Ἡρῴδης μὲν δὴ τὸν ἐπὶ τούτοις τρόπον.

δ'. Ἀρχέλαος δὲ, ὅτι μὲν ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ πένθους ὅτι τῷ πατρὶ τιμῶν διετέλεσε. τοσαύτας γὰρ ἀξιοῖ τὸ νόμιμον τοῦ πατρίου. ἑστιάσας δὲ τοὺς ὁμίλους, καὶ καταλύσας τὸ πένθος, ἄνεισιν εἰς τὸ ἱερόν. ἦσαν δὲ εὐφημίαι καὶ ἔπαινοι καθ' ὅσους τινὰς ἴοι, ἐκάστων τὰ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμουμένων εἰς τὸ δοκεῖν μείζοσι χρῆσαι ταῖς εὐφημίαις. ὁ δὲ εἰς ὑψηλὸν βῆμα πεποιημένον ἀνελθὼν, καὶ ἱδρυθεὶς εἰς θρόνον χρυσοῦ πεποιημένον, ἀντεδέξιωτο τοὺς ὁμίλους, χάρματα τῶν εὐφημιῶν τὴν εὔνοιαν αὐτῶν ἡδονῇ φέρων· χάριν τε ὡμολόγει, "ὅτι μηδὲν αὐτῶν μνησικακοῖεν ἀνθ' ὧν ὁ "πατὴρ εἰς αὐτοὺς ὠργίσθη, καὶ πειράσεσθαι μὴ "ἐλλείψειν ἀμειβόμενον τὸ πρόθυμον αὐτῶν. ἅρπ μέν- "τοι φειδὼ ποιεῖσθαι τοῦ βασιλείου ὀνόματος· τεκμήσασθαι δὲ

2. Cæterum Salome & Alexas, antequam divulgata eſſet regis mors, concluſos in Hippodromum domum dimiſerunt, dicentes regem jubere ut in provincias *ſuas* diſcederent, reſque domi curarent. ita quidem maximo beneficio ab illis affecta eſt gens *univerſa*. Atque jam mors regis in ore & ſermone omnium cœpit eſſe: ac Salome & Alexas, militia omni in Hierichuntis theatrum coacta, primum ſcriptas ad milites literas legerunt, in quibus rex eis ob fidem & gratum erga ſe animum, gratias agebat, & ut idem Archelao filio ſuo, quem regem inſtituiſſet, præſtarent orabat. deinde Ptolemæus, cui creditum erat regis ſigillum, teſtamentum recitavit, quod ratum eſſe non poterat, niſi prius inſpectum eſſet à Cæſare. Ac ſubito clamor exſtitit in honorem Archelai, eique milites gregatim, necnon duces, eandem, quam patri præſtitiſſent, amicitiam benevolentiamque præſtiterunt, Deumque ei ſecundum exoptarunt.

Salome & Alexas dimittunt Judæos in Hippodromum concluſos.

Archelao, ut regi, acclamatur.

3. At poſt hæc funus parabant regi, id agente Archelao ut pater ſplendidiſſime efferretur, atque omnem ornatum proferente ut *magna* cum pompa comitaretur mortuum. Ferebatur igitur in lectica aurea, multis & variis ingentis pretii lapidibus diſtincta; ſtragula murice fulgebat, & corpus purpura erat amictum, cujus vertici adhærebat diadema, ſupraque corona aurea; & dextra ſceptrum geſtabat. Lectum ſtipabant filii & cognatorum multitudo. His proximi erant milites per gentes ſuas diſtributi earumq; nominibus diſtincti, in hunc modum diſpoſiti. Primi incedebant ſatellites; deinde *agmen* Thracicum; poſtea Germani; & deinceps Galli; ornatu omnes militari: reliqua deinde exercitus multitudo, ac ſi in bellum iretur, ſub ſuis ducibus eorumque centurionibus. Hos ſequebatur quingenti famuli, aromata portantes. Ibant autem verſus Herodium octo ſtadia: ibi enim, ut ipſe mandaverat, ſepultus eſt. Et Herodes quidem hoc modo è vita exceſſit.

Exſequiæ Herodi ſolutæ.

4. Archelaus autem luctum dierum ſeptem in honorem patris integravit. tot enim dies poſtulat patria conſuetudo. Deinde cum multitudinem convivio excepiſſet, luctu finito, in templum aſcendit. atque omnes, quaqua tranſibat, fauſtis eum ominibus & præconiis proſequebantur, certatim id agentibus ſingulis ut quam lætiſſimas edere viderentur acclamationes. Tum vero ille, conſcenſo ſuggeſtu, ſublimis in aurea ſella reſidens, populum viciſſim excipiebat, oſtendens ſibi gratam acceptamque eſſe illorum benevolentiam, lætis gratulationibus expreſſam, eiſque gratias egit, "quod paterna- "rum in ipſos injuriarum memoriam depoſuiſ- "ſent, ſeque ſedulo conaturum *pollicebatur* ne "quid ſibi deſit, quo minus egregiæ illorum vo- "luntati vices rependeret. In præſenti qui- "dem regio nomine ſe abſtinere: appellationis "tamen

Luctu finito Archelaus populum convivio excipit.

Ejus concio.

a Παρεχῆ *Buſb.* παρεκαχῆ *Vat.* *b* Ελιγον *Vat.* qui mox habet ὑπατ. τὸν Αρχ. *c* Τῷ αὐτῶν *Vat.* *d* Ταφῷ *Buſb.* *e* Ita *Vat.* & *Buſb.* συμπεμπύσεσθαι in *Editis Aliiſque.* ἀλλὰ πάντα τὰ βασίλεια κόσμου παρήγγελε, συμπομπεύσοντα τῷ νεκρῷ in lib. 1. de *Bello Jud.* *f* Sic *Buſb.* & *Vat* ἀμπίσχετο πορφυρίσιν in *Editis Aliiſque.* *g* Ita cum *Cod. Vat.* & *Epiphanio*, qui vertit, *per propriàs & in-ſita nationes & diſcreta nominibus.* κατὰ οἰκείας προσηγορίας διέκρινε in *Editis Aliiſque.* *h* Ita lego ex conjectura, favente *Epiphanio*, qui vertit, *erant autem tali ordine diſtributi.* *i* Τούτοις ἐπέτασσετο π. *Vat.* *k* Vide *Annott.* ad extremum lib. 1. de *Bello Jud.* *l* Sic *Buſb.*. & *Vat.* πένθους τὸν ἐπὶ τῷ πατρὶ πρῶν διετέλεσε *Baſ. Aliique.* τοῦ τὸ τῷ π. *Gen.* *m* Χρῆσαι *Buſb.* *n* Χρυσοῦ *Buſb.* & *Vat.* *o* Ita cum *Buſb.* & *Vat.* ἀντεδέξιωτο in *Editis Aliiſque.* *p* Ομολογεῖν διότι μηδὲν *Vat.* *q* Πειράσεσθαι *Buſb.* *r* Ita *Vat.* & *Buſb.* φειδοποιεῖσθαι in *Editis Aliiſque.*

"tamen honorem conſequuturum, ſi Cæſar te-
"ſtamentum à patre ſcriptum auctoritate ſua
"confirmaverit: quam ob cauſam ipſum, cum
"ſtudioſe id ageret exercitus, ut diadema ei
"imponeretur, honorem inde adeo expetitum
"accipere noluiſſe, quod eſſet adhuc incerta
"voluntas ejus, qui iſtum valere ratumque
Archelai promiſſa. "eſſe juſſurus eſt. Verum, ſi fuerit adeptus
"imperium, ſibi non defuturam illius bonita-
"tem qui benevolentiam eorum remunerabit.
"operam enim daturum ut in omnibus erga
"eos patre melior eſſe videatur." Illi vero,
quo more vulgus ſolet facere, rati primis
Populi poſtulata. diebus aperiri mentem eorum, qui ad tantæ
poteſtatis faſtigium provehuntur, quo ſuavius
& humanius eos alloquebatur Archelaus, eo
magis eum collaudabant, & ſcribebant quæ
ſibi dari poſtulabant. Alii ut tributa annua di-
minuerentur clamabant; alii ut vincti ſolve-
rentur, quos & multos & longo tempore He-
rodes habebat: erant etiam qui vectigalia, re-
bus in foro emptis venditiſque impoſita, & ſa-
tis acerbe exacta, tolli efflagitabant. ad quæ
Archelaus minime contradicebat, quoniam id
ſuſceperat ut multitudini in omnibus gratifi-
caretur, quippe quod populi erga ſe benevo-
lentiam permagni momenti eſſe exiſtimaret ad
confirmationem regni ſui. Et hinc, facta re di-
vina, ad convivium cum amicis ſe contulit.

"αὐτὸν τῇ ἀξιώσει, εἴπερ βεβαίως Καῖσαρ ἐπικυρώσῃ
"τὰς Ἀρχελάου, αἳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐγράφησαν αὐ-
"τῷ. διὰ ἣν αἰτίαν σπεύδει τὸ στρατόπεδον ὁ Ἰεει-
"χοῦντι [a] Ἀρχέλαον αὐτὸν βασιλέα ἀναδῆσαι προθυμούμενον, δέ-
"ξασθαι τὸ βεβαιότατον τῆς ἐκείνου τιμῆς, ἀφ' τὸ
"μηδέπω τὸ κυρίως ἀποδώσοντα φανερὸν εἰ ἀπολαύσο-
"νται. βεβιώτων μέν γε εἰς αὐτὸν τὸ σεμνὸν καὶ λέγειν
"ἀρετῆς τε ἀμειψομένου τὴν εὔνοιαν αὐτῶν. ἀναδιδόναι δὲ
"ἐν πᾶσι τὰ πρὸς αὐτὸν φανεῖσθαι τοῦ πατρὸς ἀμείνονα
"τὰ πάντα." οἱ δέ, οἷς ὄχλος εἰώθασι φιλεῖν, οἰόμενοι τὰς
πρώτας τῶν ἡμερῶν τὰς ἀρχὰς ἐμφανίζειν τὸ μελλόντων
ὅτι παιδικὰς ἀρχὰς, ὅσῳ πραότερον καὶ θεραπευτικῶς ὁ Ἀρ-
χέλαος διελέγετο αὐτοῖς, τοσῷδε μειζόνως τε ἐχρῶντο τοῖς
ἐπαίνοις, [b] καὶ τὰς αἰτήσεις ἐπηρεῶν [c] ἐπεγράφοντο. ἃ μὲ
εἰσφορὰς ἐς οἰκιακοὺς φέρειν ἐπικυφίζειν βοῇ χρώμε-
νοι· ἃ δὲ ἐν δεσμωτηρίῳ, οἳ ὑφ' Ἡρῴδου ἐδέδεντο, πολ-
λοὶ δὲ ἦσαν καὶ πολλῶν χρόνων, ἀπόλυσιν. εἰσὶν δὲ οἳ
αἴρεσιν τῶν τελῶν, ἃ ἐπὶ πράσεσιν ἢ ὠναῖς [d] δημοσίαις ἐπε-
βάλλετο [e] πραοτέρως φερόμενα, ἠτοῦντο. ἀντέλεγέ τε ἐ-
δημοῖς Ἀρχέλαος, [f] ἐπεὶ ἥρατο ὁμίλου ἀσφαλὲς ὢν ποιεῖν
πάντα, ἀφ' τὸ νομίζειν μέγα πρᾶγμα εἰς τήρησιν τῆς
ἀρχῆς γενήσεσθαι, τὴν εὔνοιαν αὐτῷ τῆς πλήθους. ἐν-
τεῦθεν δὲ θύσας τῷ Θεῷ κατ' εὐωχίαν τρέπεται μετὰ τῶν φίλων.

XI. CAP. IX. ΚΕΦ. θ'. ια'.

Quomodo populus ſeditionem movit contra Archelaum: & ut ipſe Romam profectus eſt.

Ὡς ὁ λαὸς ἐστασίασε πρὸς τὸν Ἀρχέλαον· καὶ ὡς αὐτὸς ἔπλευσεν εἰς Ῥώμης.

Tumultuoſe agunt Judæi in occiſos ab Herode ultum ires Archelaus.

INterea Judæi quidam, novarum rerum deſiderio congregati, Matthiæ & ejus ſociorum, ab Herode occiſorum, mortem deplorabant, (qui tunc temporis exſequiarum honore privati erant metu Herodis, erant quippe iſti ob dejectam aquilam auream morte multati) magnum edentes clamorem & lamentationem; inſuper & convicia quædam, quaſi in mortuorum ſolatium, in regem *defunctum* jactabant. Cumque in unum locum convenirent, ab Archelao contendebant, ut id facinus in eos vindicaret, quos habuerat Herodes in pretio: utque in primis pontificem abdicaret ab Herode conſtitutum, aliumque deligeret magis legitimum & ad munus obeundum puriorem. Iſtis Archelaus, licet graviter illorum impetum ferens, annuebat, quòd illi iter inſtaret quod ad Romam quam ocyſſime facere propoſuerat, ut voluntatem Cæſaris de ſe perſpectam haberet. Miſſo itaque duce qui perſuaſione uteretur, ut omiſſo propter iſta vindictæ ſtudio conſiderarent, & morte pœnas dediſſe illorum amicos ex lege, & poſtulatis eorum magnas ineſſe contumelias, & tempus hoc alia *conſilia* poſcere, opuſque

ΕΝ τούτῳ δὲ τινὲς τῶν Ἰουδαίων, συνελθόντες περὶ τῶν ὑπὸ μέρος πραγμάτων, ὠδύροντο Ματθίαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὑφ' Ἡρῴδου ἀποθανόντας· οἱ πα-
ραχρῆμα δὲ [g] ἐκ τοῦ παντὸς τιμῆς φόβῳ ᾧ ἐκείνου [h] ἀπε-
στέρηντο, [i] ἦσαν δὲ τὸν ὑπὸ καθαιρέσῃ τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ [k] κα-
ταδεδικασμένων· [l] ὑπὸ μέγα τε τῇ βοῇ καὶ οἰμωγῇ χρώ-
μενοι, καί τινα, ὡς κύφισιν φέροντα τοῖς τεθνεῶσιν, ἀπερ-
ρίπτουν εἰς τὸν βασιλέα. συνῆδόν τε αὐτοῖς γενομένης ἐξίσου
τιμωρίας αὐτοῖς ὑπὸ Ἀρχελάου γενήσεσθαι κολάσεσι τοῖς
ὑπὸ Ἡρῴδου τιμωμένοις· καὶ πάντων γε καὶ σεμνότατον [m] τὸν ὑπ'
αὐτοῦ ἀρχιερέα καθιστῶντα [n] παύσασθαι, νομιμώτερόν τε ἅμα καὶ καθαρὸν ἀρχιερεῖσθαι
ἄνδρα [o] αἱρεῖσθαι. τούτοις Ἀρχέλαος, καίτοι δεινῶς φέρων
[p] τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἐπένευε, ἔχων τιμὴν ὅτι Ῥώμης ὁδὸν ἀνύε-
σθαι σπουδὴν αἴσχος, ὅτι σπεισκοπήσῃ τὸ δο-
κοῦντον Καίσαρι. πέμψας δὲ τὸν στρατηγὸν πειθοῖ χρῆ-
σθαι, [q] ἢ τῆς ὅτι τοιούτοις τιμωρίας ἀποσκοπεῖν, σκοπεῖν,
θάνατόν τε ὃς τοῖς φίλοις αὐτῶν συνέλθοι μετὰ νόμων
γεγονότα, καὶ τὰς αἰτήσεις ὡς ὅτι μέγα τοῦ ὑβρίζειν
προῖοιεν, τούς τε χαιρὸν οὐκ ἂν τοιοῖσδε εἴη, [r] μᾶλλον
δὲ

[a] Τὸ Ἀρχέλαον Vat. & Busb. [b] Καὶ τῇ αἰτήσεις Vat. [c] Ἐπίφερον Busb. ἐπιγράφατο Vat. [d] Ita lego, *Epiphanio* vertente, *alii vero gravedines, quas Herodes in emptionibus & in publicis nundinis conſtituerat, auferri vociferabantur.* ἀμοιβαίας in *libris* omnibus, nullo plane ſenſu. [e] Eo modo *Busb.* πρασσομένας in *Editis Aliiſque.* [f] Ita lectum eſſe volui prout conjecerat *Cotelerius* in notis ad Volumen ſecundum *Monumentorum Eccleſiæ Græcæ*, pag. 614. ἐπεὶ ἤρατο ὁμίλου ἀσφαλὲς ὢν ποιεῖν πάντα in *Editis.* ἐπείρατο ὁμ. ασ. ὢν ποιεῖν Vat. ἐπιχειρητῆ ὁμίλῳ ασ. ὢν ποιῶν πάντα Busb. [g] Ita cum *Cod Busb.* ἐκ τοῦ παντὸς in *ceteris.* [h] Sic *Busb.* & *Vat.* ἀπεστέροντο in *Editis Aliiſque.* [i] Iterum cum *Cod. Busb.* ἦσαν δὲ οἱ τὸν in *reliquis.* [k] Καταδεδικασμένων Busb. δεδικασμένων Vat. [l] Ita Vat. ὑπὸ μέγα δὲ τῇ βοῇ ϵ οἰμωγῇ χρ. Busb. ὑπὸ μέγα τε τῇ βοῇ καὶ οἰμωγῆς χρ. in *Editis.* [m] Illud τὸν ὑπ' *Codd. MSS.* [n] *Al.* παύσασθαι. [o] Vocem αἱρεῖσθαι non agnoſcit *Busb.* [p] Illa τὴν ὁρμὴν αὐτῶν deſunt *Vat.* & deerant forſan codici *Epiphanii*, nam vertit, *Archelaus autem, licet iſta graviter ferret, annuebat tamen* &c. [q] Καὶ σκιλδὸν ἐς τῆς ὑπὸ τοιούτοις τιμωρίας λόγ. Busb. [r] Μᾶλλον δὲ ὁ τῷ ὁμ. Busb.

a Ita

δὲ ὅμονοεῖν ἕως κατασημάνηται τὰ ἀρχεῖα ὑπὸ τῆ Καίσαρος ἀφίκατο ὡς αὐτούς, τότε γὰρ καὶ [a] βουλήσεσθαι ἃ ἂν ἀξιοῖεν σὺν αὐτοῖς· ἄρτι δὲ ἀνέχειν, [b] μὴ καὶ στασιάζειν δοκοῖεν.

β'. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ὑποσχὼν καὶ διδάξας ἃ πρακτέον, [c] ἐκπέμπεται πρὸς αὐτούς. οἱ δὲ βοῶντες λέγειν τε οὐκ εἶων, καὶ εἰς κίνδυνον ἔφασαν [d] ἀπολεῖσθαι ἐκεῖνόν τε καθίσασαν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα γε ὑπὲρ συφορήσεως καὶ ἀποτροπῆς τῶν τοιῶνδε ὀργιάζεσθαι τολμήσειν φλέγεσθαι φανερὸς ἦν, ἅτε δὴ πάντα βουλήσει τῇ αὐτῶν μᾶλλον ἢ ἐξουσίᾳ τὰ ἐφεστηκότων [e] συγχωρεῖν, δεινὸν ἡγούμενοι, εἰ ζῶντός τε Ἡρῴδου φοβηθεῖεν τῶν φιλτάτων, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ γινομένης τιμωρίας τὰ ἐπ' αὐτοῖς, [f] ὁρμητικότερα τοῖς γνώμαις, καὶ νόμιμόν τε καὶ δίκαιον ἡγούμενοι ὅ,τι μέλλήσουσιν ἡδονῇ αὐτοῖς φέρειν, κινδυνεύειν τε τὸν [g] ἀπ' αὐτοῦ φοβεῖσθαί τε ἁμαθεῖς, καὶ [h] εἴτε ἐπιβουλεύειν, ἐφ' ὁλοῖς αὐτοῦ γινομένης τῆς ἐπιχειρήσεως ἡδονῆς ἂν τῷ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐχθίστους [i] δικαιοῦντας αὐτοῖς. πολλῶν δὲ ἐκ τοῦ Ἀρχελάου πεμπομένων οἱ διαλέξοιντο αὐτοῖς, [k] τῶν δὲ οὐχ ὡς ἐπ' ἐκείνῳ, γνώμῃ δὲ τῇ αὐτοῦ [l] δεχθῆναι παιόντων, ὅπως εἰς τὸ πραότερον καθησήσονται αὐτούς, οὐδένα [m] ἠνείχοντο εἰπεῖν. ἀτάσθαλός τε λίαν ὀργῇ χρωμένων, φανερά τε ἦσαν ὅτι μέγα αὐξήσοντες τὰ σφῶν πλήθους ὑπισυρρυέντος αὐτοῖς.

γ'. Ἑορτὴ δὲ τότε τοῖς Ἰουδαίοις ἄζυμα προσπίπτειν πάτριον· [n] Πάσχα δὲ ἡ ἑορτὴ καλεῖται, ὑπόμνημα ὄντα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀπαρσεως αὐτοῦ γενομένης, καὶ θύσαι [o] αὐτὰ προθύμως, πλῆθός τε ἱερείων ὡς οὐκ ἐν ἄλλῃ καθεστήκοσιν ἐστὶ αὐτοῖς νόμιμον, κάτεισι δὲ πλῆθος ἀναρίθμητον οὐκ ἐκ χώρας, ἤδη δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑπερορίας ὅπου θρησκεία τοῦ Θεοῦ καὶ [p] νεωτερισαί τὰ περὶ τὴν Ἰούδαν καὶ Ματθίαν ἐξηγηταὶ τῶν νόμων ὠδυρόμενοι, συρόντες δὲ πρὸ ἱερῶν προφῆς ὑπορρῆντο, τοῖς στασιώταις οὐκ ὄν [q] ὀψικὴν μαλακτῆν [r] αὐτοῖς. καὶ δείσας Ἀρχέλαος [s] μηκέτι δεινὸν βλάσησιν αὐτοῦ τῇ ἀπονοίᾳ, πέμπει στρατιάν τε ὁπλιτῶν χιλίαρχόν τε τοῦ ἵππου ἀποστέλλει κατασχήσοντα τοὺς τὰ πάντα ὅμιλον τοῦ μανιώδους αὐτῶν [t] πλέον καταστήσαι· καὶ εἴ πῃ ἄρα ἄλλοι [u] πολὺ τὰ ἄλλα καθίσαντο προθυμίᾳ τῷ στασιάζειν, ἐπ' αὐτὸν ἀγαγεῖν. ὅπερ τούτους οἱ στασιῶται τῶν ἐξηγητῶν καὶ τὸ πλῆθος [x] ἐξηγείσαντο, βοῇ καὶ ἀλαλαγμῷ χρώμενοι· ὥρμησάν τε ὅτι τοὺς στρατιώτας, καὶ προσβαλόντες κατελάβοσι τοὺς πλείστους αὐτῶν. ὀλίγοι δέ τινες καὶ ὁ χιλίαρχος τραυματίαι διέφυγον. καὶ τοῖς μὲν θύουσι πρόξασιν ἄρα χρῶσιν αὐτοῖς ἡ θυσία ἦν. Ἀρχελάῳ δὲ ἄπορον

εsse concordia, donec ad ipsos reverteretur in imperio confirmatus approbatione Cæsaris; tunc enim de iis quæ postularent una cum illis consultaturum esse: interim vero quiescerent ne seditionis crimen incurrerent.

2. Et ille quidem, cum ista suggessisset educuisset*que*, ducem misit ad eos *hæc ipsa loquuturum*. Sed illi clamantes eum ne verbum quidem facere permiserunt, mortisque periculum ei intendetunt alterique cuipiam qui palam aliquid dicere auderet, quod eos ad sanam mentem perduceret, averteretque ab hujusmodi rerum studio, quod plus suæ voluntati tribuerent quam præsidentium auctoritati; grave esse existimantes, si charissimorum, quos vivo Herode amiserant, ne mortuo quidem illo impetraretur ultio, animis incitati, atque id demum jus & fas reputantes quod ipsis voluptatem allaturum videbatur, & periculum ab eo *intentatum* providere nescientes, etiamsi alicui de eo suspicio foret, præsenti quippe lætitia nimium elato, quod eos ulturi essent, quos sibi inimicissimos esse crediderunt. Et multis ab Archelao missis qui cum eis colloquerentur, quibusdam etiam non ipsius jussu sed sponte quasi sua *ad eos* advenientibus, ut ad mitiorem animum reducerentur, neminem eos vel tantillum alloqui passi sunt. Et seditio mota est ab iis qui valde irascebantur, palamque erat tumultum valde auctum iri, magno hominum numero ad eos confluente. *Ducem alium vult quempiam verba facere non sinit multitudo.*

3. Cum autem sub id tempus instaret festum, quo Judæis patrium est vesci non fermentatis panibus (Pasca enim illa festivitas appellatur, in memoriam exitus illorum ex Ægypto institutа, quam quidem agant ingenti lætitia, tumque illis mos est majorem quam in ulla alia solennitate victimarum numerum mactare, atque magna vis hominum ex *universa* regione lociſque extra illius fines *ad istam celebritatem* religionis ergo convenit) etiam seditiosi illi, Judam & Matthiam *legis* expositores lamentantes, in fano cœtus habuerunt, non deficiente victu, quem perturbatores istos non pudebat mendicato quærere. Itaque Archelaus, veritus ne quid gravius oriretur ex illorum insolentia, misit eò centurionem cum cohorte militum qui seditiosos coërcerent, priusquam cætera multitudo hujus furoris inficeretur contagio: & si quorum emineret in concienda seditione ferocia, illos ut ad se adducerent. In hos etiam populum irritarunt qui è factione erant *legis* expositorum, clamoribus suis & cohortationibus: adeo ut impetum in milites fecerint, propiusque adstantes maximam eorum partem lapidarint. verum ipse centurio & alii pauci effugerunt. Eoque facto manum iterum sacrificio admovent. Archelaus autem de rerum *Seditio mota in festo Paschatis.*

a Ita *Vat.* βουλόμενοι in *ceteris.* b Ὡς μὴ στασιάζοι *Busb.* atque ita forsan *Epiphanius.* c Ἐκπέμπει *Vat.* d Ita *Vat.* ἀπολογεμένου ἐκείνου καθ. in *Editis Aliisque.* e Ita lego cum *Cod. Vat.* & *Epiphan.* συγχωρεῖν δεῖν in *ceteris.* f Ὀργητικότερα *Vat.* g Sic *Vat.* ὑπ' αὐτῶ προσδοκᾷ in *reliquis.* h Εἴτε malit Cl. *Lowthius*, ita ut εἰτὸ vel ἴσως ante τὸ παραχρῆμα ἡδονῆς subintelligendum sit. i Est qui malit δικαίων αὐτοῖς. k Τῶν τε εἰπεῖν μὲ ὑπ' ἐκείνου, γνώμῃ δ *Vat.* Lectionem ab hac *Editaque* diversam habuisse videtur *Epiphan.* qui vertit, *aliis ex regis persona loquentibus, aliis autem ex illius quidem sententia, sed veluti ex sua mente monentibus* &c. l Παρεῖναι δεχθέντων *Busb.* m *Al.* Φάσκα. n Ita *Vat.* & *Busb.* αὐτῇ in *Editis Aliisque.* o Sic *Vat.* μετ' αἰχμῶν in *reliquis.* p Ita legere visum est, quod τῷ αὐτῷ habeat *Busb.* αὐτὰς in *Editis Aliisque.* q Μὴ καὶ τι *Busb.* r Ita lego cum *Cod. Busb.* favente *Zonara*, qui habet χιλίαρχον μὴ ἀτείρως ἐξέπεμψε, τῷ ὁμιλῷ καταστέλλοντα ἢ δῆμον στασιάζοντος. in *Editis* τῷ ὁμιλῷ τὸ σύστημα φρόνημα τὸ π. quæ lectio certe manca & vitiosa. s In *Editis* μὴ πλέον, sed μὴ expunxi auctoritate *MSS.* t Ita *Vat.* & *Busb.* πολλοὶ τὰ ἄλλα καθίσαντο in *Editis Aliisque.* u Ἐπὶ τούτοις *Busb.* ἐπὶ τοῦτον *Vat.* x Ἐξηγείσατο *Vat.* ἐξαγείσατο in *Editis.* ὅστε ὁ πλῆθος ἐξαγιάσατο *Busb.*

Magnam vim militum ad ſeditioſos coërcendos mittit Archelaus.

rum ſumma periclitari ſibi viſus eſt, niſi multitudinis impetum ex hujuſmodi occaſione retunderet: itaque milites omnes eò miſit & equites, qui eos qui foris eſſent, iis qui in templo forent, ſuccurrere prohiberent, & eos qui à peditibus evaſiſſent, jam in tuto ſe exiſtimantes, ferro exciperent. Ita occiſa ſunt ab equitibus circiter tria hominum millia: reliqui in montes qui in propinquo erant ſe receperunt. Et Archelaus proclamari juſſit, ut omnes domum diſcederent: id quod illi fecerunt, & feſtum, quamvis audaces propter rerum imperitiam, deteriora veriti reliquerunt. Deinde Archelaus ad mare deſcendit una cum matre, ſecum ducens Nicolaum & Ptolemæum, multoſque amicorum, relicta totius domus & principatus cura Philippo fratri ſuo. Eum comitata eſt Herodis ſoror Salome, una cum ſuis natis, multiſque conſanguineis, per ſpeciem adjuvandi Archelaum ad regnum obtinendum, ſed reipſa ad ei adverſandum, & maxime ad conquerendum de eo quod in templo factum fuerat. Cæſareæ autem Archelao occurrit Sabinus, Cæſaris in Syria rerum procurator, in Judæam properans ad cuſtodiendam Herodis pecuniam: ſed Varus ſuperveniens eum ab itinere avertit. aderat enim ab Archelao accerſitus per Ptolemæum: inque Vari gratiam Sabinus neque Judææ caſtella occupavit, neque pecuniam conſignavit, ſed Archelao, donec de ea Cæſar ſtatuiſſet, reliquit; eoque promiſſo Cæſareæ remanſit. Sed poſtquam Archelaus Romam ſolvit, & Varus Antiochiam diſceſſit, Sabinus Hieroſolyma profectus palatium occupat. Deinde, accerſitis præſidiorum præfectis omnibuſque rerum adminiſtratoribus, demonſtrat ſe rationes exigere, & de caſtellis ſtatuit arbitratu ſuo. non tamen cuſtodes Archelai mandata neglectui habuerunt: ſed in tuendo omnia, quæ illis in mandatis dederat, perſeverabant, & præ ſe ferebant, quod cuncta Cæſari reſervarent.

Tria Judæorum millia occiſa.

Archelaus Romam proficiſcitur.

Sabinus & Varus in Judæa.

Antipas Romam ſe confert.

4. Eo autem tempore Antipas quoque Herodis filius Romam ad obtinendum principatum profectus eſt, ſpe regnandi elatus ex Salomes promiſſis, ceu longe quam Archelaus dignior imperio, utpote in priore teſtamento rex inſtitutus, quod magis ratum eſſe deberet quam poſterius. Ille vero una ſecum ducebat matrem, & Nicolai fratrem Ptolemæum, quondam Herodi chariſſimum, & tum ſui ſtudioſum. At potiſſimum eum ad appetendum regnum impellebat Irenæus, qui orator erat & ob eloquentiæ exiſtimationem regni procurationem habuerat. unde etiam iis qui conſulebant ut cederet Archelao, qui & natu grandior & ultimo patris teſtamento rex conſtitutus eſſet, auſcultare nolebat. Poſtquam autem Romam pervenit, cognati omnes ejus partibus accedebant, non illi quidem ejus amore, ſed Archelai odio, cupientes ante omnia liberi eſſe, & ſub Romani præſidis adminiſtratione: quod

Ptolemæus frater Nicolai.

Irenæus orator.

ἐδόκει σώζεσθαι τὰ πάντα, [a] μὴ ἂν ἀνακόψαντι τὴν ὁρμὴν τοῖσδε ὁρμὴν τοῦ πλήθους· ἐκπέμπει δὲ πᾶν ὃ στρατόπεδον, καὶ τοὺς ἵππεῖς οἳ τοὺς τε [b] αὐτόθι ἐσκηνωκότας κωλύοιεν τοῖς περὶ τὸ ἱερὸν βοηθεῖν, καὶ τοὺς ἐκπίπτοντας ὑπὸ τῶν πεζῶν δέχοιντο ἀντελήφθαι δ' ἀσφαλῶς ἤδη πεπιστευκότας. καὶ εἰς μὲν τετρακισχιλίους ἄνδρας ἐκλείπουσι οἱ ἵππεῖς· τὸ δὲ λοιπὸν ὤρμητο ὅτι ὄρη τὰ πλησίον ἰόντες. ἐκήρυσσε δ' Ἀρχέλαος ἀναχωρεῖν ὅτι τὰ αὐτῶν πᾶσιν. οἱ δὲ ἀπήεσαν τὴν ἑορτὴν καταλιπόντες, φόβῳ κακῶν μείζονος, καίπερ θρασεῖς ὄντες διὰ τὸ ἀπαίδευτον. Ἀρχέλαος δ' ὅτι θαλάσσης κατῆλθε τὸν μητρὸς, Νικόλαον καὶ Πτολεμαῖον καὶ πολλοὺς τῶν φίλων ἐπαγόμενος, Φιλίππῳ τἀδελφῷ τὰ πάντα [c] ἐφεὶς καθίσταται δ' οἴκου καὶ τῆς ἀρχῆς. συνεξῆει δ' αὐτῷ καὶ [d] Σαλώμη Ἡρῴδου ἀδελφὴ τὴν γενεὰν ἀγομένη τὴν αὐτῆς. πολλοὶ δὲ τῶν συγγενῶν, λόγῳ μὲν ὡς συναγωνιούμενοι τῷ Ἀρχελάῳ ὅτι κλῆσιν τῆς βασιλείας, ἔργῳ δὲ ἀντιπράξοντες, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πεπραγμένων ἐν τῷ ἱερῷ ποιησόμενοι καταβοάς. [e] ὑπαντιάζει δ' ἐν Καισαρείᾳ τῷ Ἀρχέλαον Σαβῖνος, Καίσαρος ἐπίτροπος τῶν ἐν Συρίᾳ στρατιῶν, εἰς Ἰουδαίαν ὁρμιμένος ὅτι φυλακὴν τῶν Ἡρῴδου χρημάτων· καὶ αὐτὸν τῆς ἐπὶ τοῖσδε ὁρμῆς ἐπέσχεν ὁ Οὔαρος παρελθών. διὰ γὰρ Πτολεμαίου μεταπεμπτος ὑπ' Ἀρχελάου παρῆν· καὶ Οὐάρῳ Σαβῖνος χαριζόμενος, ὅτι τὰς ἄκρας [g] ὅσαι γε ἐν τοῖς Ἰουδαίοις ἦς παρέλαβεν, ὅτι τὰς ἰσχυρὰς καθεσπμήνατο, εἶα δ' ἔχειν Ἀρχέλαον μέχρι Καίσαρι δόξειέν τι περὶ αὐτῶν, καὶ ἔμεινεν ἐν τῇ Καισαρείᾳ τοῦθ' ὑποχόμενος. ἐπεὶ δ' ἐκπλεῖ μὲν ἐπὶ τὴν Ῥώμης Ἀρχέλαος, Οὐάρῳ δ' ἐπ' Ἀντιοχείας ἐγένετο κομιδή, Σαβῖνος ἐπὶ Ἱεροσολύμων χωρήσας παραλαμβάνει τὰ βασίλεια. μεταπέμψας δὲ τοὺς φρουράρχους, καὶ ὁπόσοι διοικηταὶ τῶν στρατιωτῶν ἦσαν, λόγους τε ἀπαιτῶν προδήλους ἦν, καὶ τὰς ἄκρας καθίσταται ἢ αὐτῷ [h] δοκεῖ. καὶ μὲν οἱ φύλακες [i] ἐν ὀλίγῳ τὰς Ἀρχελάου ἐντολὰς ἐποιοῦντο· ἀλλ' ἔμενον σώζοντες τὰ πάντα ἢ προστέτακτο αὐτοῖς. Καίσαρι δὲ φυλάσσειν ἔκαστα ἐδόκει τοσαυτοῦσιν αὐτοῖς.

δ'. Πλεῖ δὲ κατ' τοῦτον τὸν χρόνον ἐπὶ Ῥώμης καὶ Ἀντίπατρος, Ἡρῴδου μὲν παῖς, ἐπὶ ἀντιποιήσει δὲ ἀρχῆς, ὑποχέσεσι Σαλώμης ὁρμώμενος ἐπὶ ᾧ ἄρξειν, καὶ πολὺ [k] δικαιότερος Ἀρχελάου παραλήφεσθαι τὰ τάγματα, [l] ἠξιωκὼς ὅ κατὰ τὰς πρότερας διαθήκας βασιλεὺς ἀποφανθῆναι, ἃς ἀσφαλεστέρας εἶ τῶν ὑπογραφῶν. ἐπήγετο δὲ ὅτος τήν τε μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν [m] τὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, φίλων τε Ἡρῴδῃ τιμιώτατον γενομένου καὶ αὐτῷ προσκείμενον. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐνῆγεν ἐπ' ἀντιποιήσει τῆς βασιλείας φρονεῖν Εἰρηναῖος, ῥήτωρ ἀνὴρ, καὶ δόξῃ δεινότητος τὸν περὶ αὐτὸν τὰ βασίλεια πεπιστευμένος. διὸ δὴ καὶ τὸν κελεύοντα εἶκειν Ἀρχελάῳ πρεσβυτέρῳ ὄντι, καὶ τῶν ὑπὸ διαθήκαις ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐγλεχαμένῳ βασιλῆ, οὐκ ἠνείχετο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, καὶ πάντων τῶν συγγενῶν ἀπόρασις ἦν πρὸς αὐτὸν, οὐκ εὐνοίᾳ τῇ ἐκείνου, μίσει δὲ τῷ πρὸς Ἀρχέλαον, μάλιστα μὲν ὑπ' ἐπιθυμιῶν τοῦ ἐλευθερίας, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγῷ πεπάχθαι· εἰ δ' ἄρα

Antipas Romam ſe confert.

Ptolemæus frater Nicolai.

Irenæus orator.

a Εἰ μὴ ἀνακόψει Busb. μὴ οὐκ ἀνακόψειν Vat. b Ita in Cod. Vat. αὖθις in Editis Aliiſque. c Ἀφεὶς Busb. d Σαλώμη ἡ Ηρ. Vat. & mox ποιοῦσι τὰ τῶν συγγ. λόγους μὲν ὡς σ. e Ita hîc loci in libris omnibus. Supra tamen (p. 752. v. 28.) ὑπαντιάζω (è Cod. Busb.) jungitur cum dativo. f Ita cum Cl. Lowthio pro ἴσχυν Editorum & MSS. in lib. 2. de Bello Jud. τοῦτον ἐπίσχε σωφρονεῖν χωρεῖν Οὔαρ@ ἐκελεύων. g Ὅσαι τὰ τοῖς Vat. h Δοκοῖη Busb. i Mallem ἐν ὀλιγωρίᾳ. conjecturæ huic favente Joſepho In lib. 2. de Bello Jud. c. 2. ὃ μὲν οἱ φρουραρχοι τῶν Ἀρχελάου κατημέλουν ἐντολῶν. k Δικαιότερον in MSS. l Ita cum Cod. Vat. ἠξιωκὼς τῷ κατὰ in Editis Aliiſque. m Τῶ Νικολάου Busb.

a Ita

ἔσχε [a] τὴ ἐπιχείρη, λυσιτελέσειν Ἀρχελάῳ τ [b] Ἀντίπατρον λογίζόμενοι, συνέσπευδον Ἀντίπατρῳ τὴν βασιλείαν. καὶ Σαβῖνος κατηγόρει πρὸς Καίσαρα τοῦ Ἀρχελάου ἀφ' ἑαυτοῦ γραμμάτων.

ε'. Καίσαρι δὲ Ἀρχέλαος ἀποστείλας γράμματα, ἐν οἷς τὰ δικαιώματα ἐπεσκέπτετο τὰ αὑτοῦ, καὶ τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ τῷ πατρὸς, καὶ τὰς λογισμὰς τῶν Ἡρώδου [d] χρημάτων σὺν τῷ σημαντῆρι κομίζοντα Πτολεμαῖον, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον. ὁ δὲ, ἅτε τὰ ἀναγνοὺς τὰ γράμματα, [e] καὶ τὰς τοῦ Οὐάρου καὶ Σαβίνου ἐπιστολὰς, ὅπερ τι χρήματα εἰδὼ [f] καὶ τί ἐπ' ἔτους ἐφοίτα, καὶ ὡς Ἀντίπας ἐπ' οἰκείωσιν τ βασιλείας ἐπιπέμψει γράμματα, συνῆγε τοὺς φίλους, σὺν οἷς καὶ [g] Γάϊον τ Ἀγρίππου μὲν καὶ Ἰουλίας τ αὐτοῦ θυγατρὸς υἱὸν, πατρὸς δὲ [h] αὐτῷ γεγονότα, προέτρεπέ τε καθυβρίζειν παράλαβε, καὶ κελεύειν λέγειν τοῖς βουλομένοις περὶ τ εὐσεβείας. καὶ προῆγεν ὁ Σαλώμης υἱὸς Ἀντίπατρος, ἀναιδέστατός τε ὢν ἐπῆν καὶ πρὸς Ἀρχελάῳ οἰκειότατος, ἔλεγεν, "Ἀρχελάῳ παιδιὰ τὸν περὶ τῆς "ἀρχῆς εἰς λόγον, ἔργῳ τὴν δύναμιν αὐτῆς προέσθαι ἢ "Καίσαρα σωφρονῆσαι παρελπίσαι, ἐδίκαιον τὸ ἁμάρτη- "μα ἐλαφρῶς τοῖς παλαιοῖς χρῆσθαι τ ἑορτήν. ὧν γὰρ "ἀδικήσαντα ἄλλος, ἔχων τ τιμωρίαν εἰς τὸν ἔξω χρό- "νον δυνάμενος ἀναβαλέσθαι εἰ), καὶ μὴ ὑπ' αὐτοῦ "παραχθῆναι, εἰ μὴ βασιλέως, ἀδικοῦντος τὸ Καίσαρος "[m] ἀφροσύνη περὶ αὐτῆς ἐπιχειρήσαντος, εἰ δὲ ἰδιώτου, [n] πο- "λὺ χαλεπώτερον, διὰ μὲν βασιλείας ἀντιπαρεμφέρειν καλῶς "ἄν τι συγχωρῆσαι, διὰ δὲ Καίσαρος τ ἐπ' αὐτοῖς ἐξου- "σίας ἀφαιρεῖσθαι. καθήπτετο δὲ αὐτῆς ἡγεμόνων τινῶν ἐν δι- "φθερικῷ ° μεταξάσης ἐδίκαιον, ἢ προσῆκεν ἐδίκαιον, τὴν "θεὸν βασιλέως, [p] καὶ δικῶν ἀφαιρεῖσθαι ὡς ὑπὸ βασι- "λέως γενομένας, καταλύσεως τε αἰτήσεσιν τοῖς δημοσίᾳ "αἰτυμένοις, ἢ πάντων διάπραξιν, ὧν [q] ὀφθὲν ἂν μεῖζόνως "ἐδικαιώθη καθηκάμενον ὑπὸ δ Καίσαρος εἰς τ ἀρχήν. "ἀνεπίφθονον δὲ αὐτῷ ἢ τ ὀκ δ ἐκπεσόντος δεσμωτοῦ τ ἄφι- "σιν, ἢ πολλὰ τὰ μὲ γεγονότα, τὰ δὲ [r] ἢ πιθανὰ δυ- "νάμενα, διὰ τὸ φύσιν ἔχειν γίνεσθαι ὑπό τε νεωτέρων ἢ [s] φι- "λοτιμίᾳ δ ἀρχῆς προλαμβανόντων τ ἐξουσίαν. πένθος "τε ὧν ἐπὶ δ πατρὶ [t] ἀμελείας, καὶ κώμους αὐδυκτὴ τῇ "ὀλέθρῳ τελευτῇ γεγονότας· ἐφ' οἷς δὴ καὶ τῷ πλη- "θύι ἀρχὴν τ στασιάζειν λαβεῖν. εἰ τοιαῦτα εὐφρανθέν- "τος αὐτὸν τ πατρὸς, καὶ ὅτου μεγάλων ἠξιωκό- "τος, τοιοῖσδε ἀμείβεσθαι τ νέκυι, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς "δακρύειν μὲ προσποιούμενον τὰς ἡμέρας, ἀπολάβοιεν δὲ

si parum ſuccederet, Antipam magis è re ſua fore ſperantes quam Archelaum, operam ſuam Antipæ commodarunt ad regnum adipiſcendum. quin & Sabinus apud Cæſarem literis accuſabat Archelaum.

5. Cum autem Archelaus literas, in quibus jus ſuum tueretur, Cæſari miſiſſet, necnon patris teſtamentum, & Ptolemæum Herodianæ pecuniæ rationes ſigillumque ferentem, eventum exſpectabat. Ille vero poſtquam ſcripta iſta legerat, Varique & Sabini literas, & quantum pecuniarum annuique redditus eſſet *cognoverat*, utque Antipas regnum appetens literas miſiſſet, amicos convocat ut eorum ſententias audiat, & in his Cajum, Agrippæ quidem natum & Juliæ Auguſti filiæ, ſed ab ipſo *Auguſto* adoptatum, cui primum locum tribuit, imperatque ut qui velit de præſentibus negotiis verba faciat. Et primus quidem Antipater Salomes filius, homo in primis diſertus & Archolai adverſarius, dicebat, "Archelaum nunc "per ludibrium de regno agere, ut qui pote- "ſtatem ejus prius ſibimet vendicaſſet quam "bona Cæſaris cum venia licuerit, ei objiciens "audaciam qua impulſus in feſto die tam mul- "tos interemerat. Qui etiam ſi inique egiſſent, "oportebat vindictam externæ legitimæque "poteſtati reſervari, & non ab homine exigi, "qui, ſi ſpectetur ut rex, injuriam facit Cæ- "ſari, dum adhuc ignoret, quid ille de ſe ſta- "tuet, ſin vero ut privatus, multo pejus erit, "utpote cui, regiam dignitatem quærenti, haud "fas eſſet quidquam *à Cæſare* concedi, quod "Cæſarem in ipſos poteſtate privatum iverit. "Quin & ipſum perſtringebat, vitio ei verten- "do quod duces nonnullos in exercitu muta- "verit, & in ſolio regio ſeſe collocaverit, & "lites tanquam rex exſtitiſſet dijudicarit, po- "pulique poſtulatis palam factis annuerit, in "ſumma omnia ita fecerit, ut nihil amplius ei "in mentem venire potuerit, ſi à Cæſare in "imperio conſtitutus fuiſſet. Illi quoque im- "putabat, quod in Hippodromo vinctos di- "miſerit, aliaque afferebat multa, partim vera, "partim veriſimilia, quod hujuſcemodi res fie- "ri conſueverint ab adoleſcentibus, & qui "regnandi cupiditate imperium feſtinanter "præripiunt. Præterea ei crimini dabat negle- "ctum patris luctum, & comeſſationes eadem "qua ille obiit nocte celebratas: unde coor- "tam eſſe populi ſeditionem. Si, cum pater "tanta in eum contuliſſet beneficia & tam "magna ei præſtitiſſet, mortuo talem repen- "derit gratiam, ut interdiu tanquam perſonam "induens lachrymas ſimularet, noctes vero "ſingulas

Antipater Salomes filius Archelaum apud Cæſarem accuſat.

a Ita *Vat.* τὴς in *Editis Aliiſque.* b Ἀντίπατρον hîc loci *Vat.* & mox v. 2. Ἀντιπάτῳ & v. 12. Ἀντιπάτου c Ita *Busb.* Καίσαρ ἢ Ἀρχελάου τε εἰσπέμψαντος εἰς αὐτὸν γράμματα ἐν οἷς τὰ δικαιώματα ἐσκοπεῖτο τὰ αὑτοῦ in *Editis Aliiſque.* niſi quod ὡς pro ὁς & dein τι αὐτοῦ pro τὰ αὐτοῦ habeat *Vat.* d Ita *Busb.* & *Vat.* χρημάτων αὐτοῦ in *Editis.* e Καὶ τὰς Οὐάρου *Vat.* f Ita *Busb.* καὶ τὸ in *cæteris.* g Videſis *Salianum* in tom. 6. p. 410. *Caſaub.* c. *Baron.* p. 138. *Montacutium* in *Originibus Eccl.* part. 1. p. 273. *Keplerum* de *Anno Nat. Chriſti*, p. 90, 91. & *Noriſium* in *Cenotaph. Piſan.* p. 132. h Ita cum *Cod. Vat.* αὐτοῦ in *reliquis.* i Illa ἐπικαλῶν τὰ ἐπιτετολμημένα accepta debemus *Codd. Vat.* & *Busb.* necnon *Epiphanio*, qui vertit, *hujus teſtimonium eſſe dicebat ejus audaciam, quæ præſumpſerat in die feſto Judæos interimere.* k Ἔχων *Vat.* l Fuit cum legerem ἐξουσίας χρῶν δ. m Δι' ἄγνοιαν περὶ αὐτοῦ ἐπιχείρησαν in *Editis.* δι' ἀγνοίας περὶ αὐτοῦ ἴσως ἐπιχείρησαν *Vat.* unde Δι' ἀγνοίας (ex Δι' ἀγνοίαν ignoro, ſi *Lexicis* fides) pro δι' ἄγνοιαν ſubſtituit, & περὶ αὐτοῦ levicula mutatione pro πρὸς αὐτὸν. Si quis cum *Viro docto* malit, ἀδικοῦντος τ Καίσαρος Δι' ἀγνοῶν περὶ αὐτοῦ ἐπιχείρησαν, per me licet. *Epiphanius* locum ita vertit, *Qui & ſi injuſtum aliquid geſſiſſent, alios eos debere ulciſci, qui eos poſtea legitima & ordinata poteſtate compeſcere, & non ab illo tantam cædem fieri oportere. qui ſi ut rex illud feciſſet, contumeliam grandem Cæſari inſuliſſe firmabat, quod ignorans quid de eo adhuc diſpoſiturus eſſet, regia jam uti poteſtate præſumeret. Si autem uti privatus illa geſſiſſet, amplius eum deliquiſſe narrabat: quod regnum non poſſidens, ſupplicia quibuſlibet intulerit, de quibus decretum Cæſaris debuit expectari.* n Ita cum *Cod. Vat.* πολὺ χεῖρον, ὡς ἀφ' τὸ μηδεμίαν βασιλείας in *Editis Aliiſque.* o Ita *Busb.* μεταξάσης *Vat.* μεταξυτέρους in *Editis Aliiſque.* p Καὶ δικῶν ἀφαιρεῖσθαι ὡς ὑπὸ βασιλέως γενομένων *Vat.* q Ita *Vat.* ἐδὲν μεῖζόνως in *reliquis.* r Illud ἢ è *Cod. Vat.* s Ita *Vat.* φιλοτιμίαις in *Editis.* t Ἀμελείας τε ἢ κώμους αὐτῇ νυκτὶ ἐπὶ τῇ σὺν. *Busb.*

"ſingulas in voluptatibus regiis ageret, non "alium ſeſe oſtenſurum eſſe erga Cæſarem, ſi "ab eo regnum acceperit, quam erga patrem "*ſui amantiſſimum* ſe geſſit. cantu quippe "ſe oblectare & choreis tanquam in morte "inimici, non ſibi conjunctiſſimi & benefi- "centiſſimi. Omnium etiam indigniſſimum "eſſe oſtendebat, nunc venire ad Cæſarem, ut "regnum ipſius munere & conceſſu accipiat, "cum jam ante omnia *arbitrio ſuo* egiſſet, "quæ ab ipſo fieri poterant, poſtquam vali- "dam ea agendi poteſtatem dediſſet rerum "dominus. Maxime autem cædem in templo "nefarie factam verbis exaggerabat: utque "feſtiva ſolennitate etiam victimarum more "mactati fuerint, tam peregrini quam indige- "næ; & cæſorum corporibus fanum fuerit reple- "tum, idq; non ab alienigena, ſed qui legitimam "regis appellationem prætexens ferebatur ad "facinus, ut tyrannico ſuo ingenio obſequu- "tus poſſet explere injuſtitiam omnibus odio- "ſam. Quamobrem ne in ſomnis quidem ſpem "ſucceſſionis in regnum à patre habuiſſe, ut "qui mores ejus probe norit, & in potioribus "tabulis ejus adverſarium Antipam *ſucceſſo-* "*rem* conſtituerit; à patre quippe ad regnum "vocatum, non cum animam pariter ac corpus "vires deficerent, ſed dum integra eſſet mente "& ratione, eoque corporis robore quod ne- "gotiis obeundis adhiberi potuit. Immo ſi jam "antea tale de Archelao fuiſſet patris judicium "quale in poſterioribus tabulis, ipſum tamen "ſatis declaraſſe qualiſnam rex futurus ſit, qui "Cæſarem, cujus erat regnum ei largiri, lar- "giendi poteſtate ademptum iverit, & privatus "adhuc cives in templo jugulare non dubitarit.

6. Et Antipater quidem hujuſmodi verba loquutus, multiſque è conſanguineis ad ea quæ dixerat teſtimoniis ſuis firmanda adhibitis, fi- nem dicendi fecit. Surrexit vero Nicolaus, qui Archelai cauſam egit, dicebatque, "Illa qui- "dem quæ in templo facta erant obſtinatis po- "tius eorum animis qui paſſi ſunt imputanda "eſſe, quam Archelai poteſtati. qui enim ta- "les res cœptant, non eo tantum injuſtos eſſe "quod innocentes vexant, ſed & quod pacis "& æqui amantes in ultionem impellunt. Hos "autem homines verbo quidem in Archelaum "patraſſe hoſtilia, re ipſa autem in Cæſarem "res aperta eſt. Conſtat enim tumultuum au- "ctores, eos, qui ad vim & injuriam propul- "ſandam ab Archelao miſſi aderant, facto im- "petu occidiſſe, neque Deum neque fas die- "rum nobis ſanctiſſimorum reverentes: & hi "ſunt quorum non puduit Antipatrum ſuſci- "pere tutelam, ſive ut odio in Archelaum ſuo "morem gereret, ſive quod jus & æquum omne

Nicolaus pro Archelao reſpondet Antipatro.

"ἡδονῆς τῆς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅσαι νύκτες, φανεῖσθαί τε "καὶ τῷ Καίσαρι τοιόσδε ὄντα Ἀρχέλαον συγχω- "ρουῦτα τὴν βασιλείαν, ὁποῖός γέγονε καὶ τῷ τὸν "πατέρα. χορεύειν γὰρ καὶ ᾄδειν, ὥσπερ ἐχθρῷ πεσόν- "τος, ἀλλ' οὐκ ἀνδρὸς, ὅτου μὴ συγγενοῦς, τηλικαῦτα "δ' ἐπιτρεπτὰ ἐξημάρτανε. [a] δεινότατόν τε πάντων ἀπέ- "φηνε τὸ νῦν ἥκειν ἐπὶ Καίσαρα, καθαιρόντος τὴν ἐκείνου "χρησόμενον τῇ βασιλείᾳ, πάντων αὐτῷ προπεπονη- "μένων ὁπόσα γένοιτο ἂν [b] ὑπ' αὐτοῦ καὶ βεβαίως ἤδη "τῶν αὐτοκρατόρων ἀδιαιρέτου προσόντα. μά- "λιστα δὲ τὴν σφαγὴν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν [c] ἐδείκνυ τῷ λό- "γῳ καὶ τὴν δυσέβειαν, ὡς ἑορτῆς τε σεσηκυίας, καὶ ἱε- "ρεῖον ὑπὸ πρόπαν σφαχθοῖεν, ἔνιοι μὲν ξένοι, οἱ δὲ ἐγχώριοι "πλῆθός δὲ ὅ ἱερὸν νεκρῶν, [d] οὐχ ὑπ' ἀλλοφύλων, ἀλλὰ "τῷ μὴ νομίμων ὀνομάτων τὴν βασιλείας ἐφιεμένης τὸν πρά- "ξεως, ὅπως δυνηθεὶς πληρῶσαι τὴν φύσει τυραννίδος τὴν πᾶ- "σιν ἀνθρώποις μεμισημένην ἀδικίαν. δι' ἣν μηδὲ ὄναρ "ποτὲ ὀρθῶς τὴν βασιλείας αὐτῷ τὴν Ἀρχελάου ἀρετῇ θεῖ "παρὸς· ἐπίσασθαι γὰρ αὐτῷ τὸν τρόπον, καὶ τὴν ἐχθρὸν αὐτοῦ "ὄντ τὴν Ἀρχελάου τῶν ἰσχυροτέρων Ἀντίπαν καθίσασθαι· "κληθῆναι γὰρ ὑπατὸν θεῖ παρὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν [e] ὑχὶ νε- "κρῷ ὄντος πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχήν, ἀλλὰ ἀκριβεῖ "μὲν τῷ λογισμῷ χρωμένῳ, ἀλκὴν δὲ σώματος τοῖς πρά- "γμασιν ἐφιεμένου. εἰ δὲ καὶ πρότερον εἰς αὐτὸν ἐπίστις "τοῖς νῦν διατεθεῖσθαι [f] τὸν πατέρα, ἀποφαίνοιτο πολεμίου "ἂν γενέσθαι βασιλέως, τὸν μὲν κύριον προσθεῖναι τὴν βασιλείαν "Καίσαρα ἀφῃρημένου θεῖναι τὴν ἐξουσίαν, τοὺς δὲ πο- "λίτας ἰδιώτην ὄντα ἀκμὴν σφάζειν τὸν ἱερῷ μὴ ἀπο- "τετραμμένον.

5'. Καὶ Ἀντίπατρος μὲν τοιάδε εἶπεν, καὶ μαρ- τύρων προσῆσαν τὰ εἰρημένα [g] κρατυνάμενος πολ- λοῖς τοῖς συγγενῶν, παύεται τῷ λέγειν. [h] ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου, καὶ ἔλεγεν, "τὰ μὲν "ὑπὸ τῷ ἱερῷ γνώμῃ τῶν πεπονθότων ἀναπθεῖας μᾶλ- "λον ἢ ἐξουσίᾳ τοῦ Ἀρχελάου. τοὺς γὰρ ἐπὶ τοιοῦσ- "δε ἄρχοντας, οὐ μόνον τῷ καθ' αὑτοὺς ὑβρίζοντι ἐπι- "τηδεύοις, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναγκάζοντι εἰς τὸν ἄμυ- "ναν αὐτῷ εὐγνωμονεῖν προαιρουμένοις. ὡς δὲ πρό- "λημα ἔδοσαν λόγῳ μὲν κατ' Ἀρχελάου, τὸ δὲ ἀλη- "θὲς εἰς Καίσαρα φανερὸν εἶναι. τοὺς γὰρ ὑβριοῦν- "τας, κωλύτας [i] γενομένους καὶ ὑπ' Ἀρχελάου "πεπομφότας, κλεῖναι βουληθέντος, οὔτε τοῦ Θεοῦ ὅτε "τοῦ νόμου τῆς ἑορτῆς ὁ φονεὺς γενομένους, οὐκ Ἀντί- "πατρον ὑκ αἰσχύνεσθαι ἐκδικητὴν καθιζάμενον ὅτι πρα- "τέα ἔχθρας τὴν αὐτῷ πρὸς Ἀρχέλαον, ἢ [k] μίσει τοῦ ἀρετῆ "δικαίου.

a Ita cum *Cod. Vat.* δεινότατόν τε πάντων ἐπιφαρὲς τὸ νῦν *Busb.* ἐξημάρτανε, δεινότατόν τε πάντων ἀπεφαίνετο τῶν ἥκειν in *Editis.* *b* Ὑπὸ σοῦ *Vat.* *c* Ita *Vat. & Busb.* ἐδείκνυτο in *Editis Aliisque.* *d* Deeſt ὑχ in *Cod. Vat.* qui mox habet ἀλλὰ κὴ τοῦ μὴ νομ. *e* Οὐχὶ νο- σοῦντος πρὸς τοῦ σ. *Vat.* *f* Ita *Vat.* in *cæteris* deeſt τὸν. *g* Ita *MSS.* κρατυνομένου in *Editis.* *h* Ἀνίσταται ὁ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου. τοὺς γὰρ ἐπὶ τοιοῖσδε ἄρχοντας ἐ μόνον τὸ καθ' αὑτοὺς ὑβρίζοντι εἶναι ποιητέοις in *Editis.* Ἀχαλάϊς, & ἔλεγεν, τὰ μὲν ἐν τοῦ ἱερῷ γνώμῃ τῶν πεπονθότων ἀναπθεῖς μᾶλλον ἢ ἐξουσίας τοῦ Ἀρχελάου. τοὺς γὰρ &c. *Busb.* Ἀρχελάου, κὴ ἔλεγεν τὰ μὲν ἐν τοῦ ἱερῷ γνώμῃ τῶν πεπονθότων ἀναθεὶς μᾶλλον ἢ ἐξουσίας τοῦ Ἀρχελάου· τοὺς γὰρ ἐπὶ τοιοῦσδε ἄρχοντας, ἐ μόνον τὸ καθ' αὑτοὺς ὑβρίζοντι εἶναι ποιητέοις, ἀλλὰ & τοῦ ἀναγκάζοντι εἰς ἄμυναν τῶν συγγ. *Vat.* in *Epiphanii* verſione, *Surgit Nicolaus pro Archelao verba facturus*: *dicebas itaque, Illa quidem quæ in templo contigerant, improbitate potius eorum quæ paſſi ſunt, quam Archelai poteſtate contigiſſe: ſiquidem tantum eos facinus aggreſſos fuiſſe, ut non ſolum injurias contumeliaſque jactarent, ſed etiam eos qui devote humiliterque vivere diſponebant, ulciſci prætenderent.* Ipſe lectionem *Vaticanam*, paucis mutatis, in textu exprimendo ſequutus ſum. Si cui inſolens videatur τῷ ὑβρίζοντι poni pro ὑβρίζειν & τῷ ἀναγκάζοντι pro ἀναγκάζειν, adeat *H. Stephani Append. ad al. Scripta de Dial. Attica* p. 164. Fuit cum pro καθ' αὑτοὺς legerem ἀθρόους vel κὴ ἀθρόους. *i* Παραγενα- μένους *Vat.* *k* Ita ex conjectura pro φύσει, aut ſane μίσει τῦ δικαίου, ejecta voce ἀρετῇ. In *Epiphanii* verſione, *& odio magis quam natura juſtitiæ judicarent*, ac ſi legiſſet, κὴ μίσει μᾶλλον ἢ φύσει τοῦ δικαίου κρίνοντα.

a Φύσει

"διχόθ. οἱ παρελθόντες ἢ μὴ τοὺς ἀφανισμένους ἄρ-
"χοντας ἀδίκων ἔργων, οὕσδ' εἰσὶν οἱ βιαζόμενοι ἢ μὴ θέ-
"λοντας τοὺς ἀμυνομένους ἐφ' ὅπλα χωρεῖν. ἀνεπίθευ δὲ
"καὶ τὰ λοιπὰ πᾶσι τοῖς ὑπὸ βουλῆ τῇ κατηγόροις. ὑδὲν
"δ' ὅτι μὴ ὑπ' μὴ γνώμης τοῦ αὐτοῦ γεγενημένοις αἰτίας
"ἦν ἀδικεῖν ὑπάγεσθαι. ὑ τῇ [a] φύσει τοιούτους αὐτοὺς γε-
"γονότας ποιεῖ), ἀλλὰ τῷ βλάψειν ἂν δοκεῖν Ἀρχέ-
"λαον. τοσόνδε αὐτοῖς ἦν) βουλὴ τῶν ὑφεώντος εἰς
"ἄνδρα συγγενῆ, καὶ πατρὸς μὲν εὐεργέτιν, [b] σωήθη
"δὲ αὐτοῖς καὶ ἀφ' πάντος οἰκείως πεπολιτευμένον.
"τοῖς γε μὴν ἀφιδήκας ἐκεῖ τι συφρονοῦντος γε-
"γεάφθαι τῆ βασιλέως, καὶ [c] κυριωτέρας τοῦ γεγραμ-
"μένου ποιεῖσθαι, ἀφ' τὸ Καίσαρα δεινότιν τοῦ
"ὅλου [d] καταλελεῖφθαι τοῖς τὴν κείνου τοῦ οὐ αὐ-
"τοῖς γεγεαμμένου. μιμήσεσθαί τι ὑδαμῶς Καίσαρα
"τὴν ὕβριν αὐτοῦ, [e] οἱ τῆς Ἡρώδου παντοίας ὠφελού-
"σαντες παρ' ὧν ἔζη χαρὰν δυνάμεως, τὰ πάντα ὀλί-
"γου ὕβριν γνώμης ἐπείγοντο αὐτῷ, ὑ δ' αὐτοῦ σὺν
"συγγενῆ τοιούτων γενομένου. ὄχθη Καίσαρά τε [f] ἀνδρὸς
"ὑπ' αὐτῷ πεπαιμένου τὰ πάντα καὶ φίλου καὶ συμ-
"μάχου καταλύσειν τοὺς ἀφιδήκας, ὅτι πίστει τῇ αὐ-
"τοῦ γεγεαμμένας ὑδὲ μιμήσεσθαι κακίαν τὴν ἐκεί-
"νων τὴν Καίσαρος ἀρετὴν καὶ πίστιν, τοῖς ἅπασιν
"ἢ οἰκουμένην ἀνεπιδίαστον γενομένην, καὶ μανίαν καὶ [g] λο-
"γισμῶν ἔκφασιν καταλείπειν ἀνδρὸς βασιλέως, ὑᾧ μὲν
"ἀγαθῷ τὴν ἀφιδοχὴν καταλελοιπότος, πίστει δὲ
"τῇ αὐτοῦ τοιαυτευτότος. ὅτι ἁμαρτάνειν Ἡρώδην
"ποτὲ περὶ κρίσιν τοῦ ἀφιδόχου, σωφρονοῦντα κεχρημέ-
"νον ἐπὶ τῇ Καίσαρος γνώμῃ τὰ πάντα ποιεῖσθαι.

ζ. Καὶ Νικόλαος μέν, τοιάδε διελθών, καταπαύει τὸν λόγον. Καῖσαρ δὲ Ἀρχέλαον, προσπεσόντα αὐτῷ πρὸς τὰ γόνατα, φιλοφρόνως τε ἀνίστη, φάμενος ἀξιώτατον εἶ) τῆς βασιλείας· πολλοῦ τε ἀπέφαινε τρόπον γνώμης τοῦ αὐτοῦ ἦν ἄλλα προφέρειν, ἀλλ' ὁπόσα αὖ τε διαθήκη ὑπηγόρευον, ὑ Ἀρχελάῳ συνέφερεν. ὑ μέντοι ἐκεκύρωτο ὑδέν, [h] ὡς ἂν ἐκ τοῦ ἀφιδείγματι χρώμενον ἐπ' ἀσφαλείας Ἀρχέλαον εἶ). ὑ ἀφανίσειεν τὸν ἀνδρῶν γενομένης ἐσκοπεῖτο καθ' αὑτὸν εἴ τι Ἀρχελάῳ τοῦ βασιλείου [i] εἴη κυρώσειν, [k] ἢ τι νομοῖ αὐτῆς ποιεῖσθαι πάντι τῷ Ἡρώδου γένει, καὶ ζῶντα πάντων πολλῆς ὠφελείας δεομένων.

"averſatur. Certe qui adoriuntur alios, ni-
"hilque mali ſuſpicantes injuriis laceſſunt, hi
"ſunt qui nolentes cogunt ſui cauſa ad arma
"recurrere. Tum reliquorum omnium, quæ
"objecta fuerant, cauſam aſſignavit iis ipſis
"qui à conſilio erant accuſatoribus. Nihil re-
"ferri unde color quæratur injuriæ, quod non
"ipſis factum ſit ſuaſoribus. Neque ea per
"ſe eſſe improba, ſed in odium Archelai ita
"referri ut improba videantur. Tanto illos
"agi ſtudio lædendi cognatum hominem, de
"ipſorum parente bene meritum & ipſos
"omnibus amicitiæ officiis proſequutum. Te-
"ſtamentum à patre factum bene mentis com-
"pote, & haud dubie poſteriores tabulas po-
"tiores eſſe prioribus, eoque magis quod Cæ-
"ſari omnium, quæ in iis ſcripta ſunt, pleniſſi-
"mum arbitrium relinquitur. Non timendum
"ne horum iniquitatem Cæſar imitetur, qui
"Herodis, ex cujus viventis potentia fructus
"plurimos cepere, nunc mortui voluntatem
"oppugnant; idque ſatis ſibi conſcii, neuti-
"quam ſe de Herode ita meritos ut Arche-
"laus fuit. Non is eſt Cæſar qui viri amici,
"bellorum ſocii, qui in omnibus etiam in hoc
"ipſo à Cæſare pendere ſemper voluit, reſcin-
"dat teſtamentum ſuæ commiſſum fidei. Mul-
"tum ab horum malignitate abeſt Cæſaris
"virtus ac fides, toti humano generi teſtatiſſi-
"ma; neque id in eum cadit, ut non ſanæ
"mentis pronuntiet regem, qui primum filio
"bono hereditatem reliquerit, deinde in hoc
"ipſius Cæſaris fidem imploraverit. Quan-
"do teſtamentum condidit Herodes, ita ſa-
"puit ut Cæſaris arbitratui cuncta ſubmitte-
"ret: ne in herede quidem eligendo deſi-
"pere potuit.

7. Et Nicolaus quidem, cum iſta oratione percurriſſet, finem etiam dicendi facit. Cæſar autem Archelaum, qui ſeſe ad pedes ejus abjecerat, comiter allevavit, regno digniſſimum eſſe dicens: ſeque ſatis oſtendit ſic eſſe affectum, ut non aliter facturus eſſet, quam teſtamentum poſtularet, & è re Archelai eſſet. Verum, ubi Archelaum, ut qui *benevolentiæ ejus* indicio ſatis magno fretus eſſet, ſecurum eſſe animadvertit, nihil ſanxit. Poſtea dimiſſo concilio, diſpexit ipſe ſecum, utrum regnum Archelao confirmare deberet, an vero id omnibus Herodis filiis communiter dividere, idque quoniam omnes plurimum egerent auxilio.

Cæſar benigne alloquitur Archelaum.

ΚΕΦ. ϛ'. CAP. XII. XII.

Στάσις Ἰουδαίων πρὸς Σαβῖνον· ϗ ὡς Οὔαρος τὰς αἰτίας αὐτῆς ἐκόλασεν.

Seditio Judæorum contra Sabinum: & quomodo Varus in auctores ejus animadvertit.

ΠΡότεροι δὲ, ἢ κύρωσίν τινα τούτων γενέσθαι, [l] Μαλθάκη τε ἡ Ἀρχελάου μήτηρ νόσῳ τελευτᾷ· ϗ παρὰ Οὔαρον τὸν Συρίας ἡγεμόνα παρῆν γράμματα τῶν Ἰουδαίων ἀπόστασιν διασαφοῦντα. ὅ τε γὰρ Ἀρχελάου μὴ τοῦ ἐκπλεῦσαι ἐθορυβήθη ὅλον τὸν ἔθνος· ϗ Οὔαρος αὐτὸς, ἐπεὶ παρῆν, τοὺς αἰτίους τῆς κατάσεως τιμωρίᾳ περιβαλὼν, ϗ ὅτε πλείστους τῶν στάσεως

Antequam vero horum quicquam ſanciri eſſet, obiit morbo Malthace mater Archelai: veneruntque à Varo Syriæ præſide literæ, quæ Judæorum rebellionem declararent. Nam poſt Archelai diſceſſum, ſeditionem fecit univerſa natio: & Varus, qui illic aderat, in ejus auctores animadvertit, ac ſeditione (quæ gravis ſane fuit) maxima

Malthace mater Archelai moritur.

Varus ſeditionem Hieroſolymis compeſcit.

a Φύσει δὲ ὅπως αὐτοὶ *Busb.* φύσει τῇ ὅτως αὐτοὶ *Vat.* *b* Ita è *Cod. Busb.* σωήθη in *cæteris.* *c* Vocem τίνων poſt κυριωτέρας addit *Busb.* *d* Sic *MSS.* καταλιῖφθαι in *Editis.* Quin & ἀφ' τὸ Καίσαρα ὡς δεινότιν τοῦ ὅλως καταλιλιῖφθαι habet *Busb.* *e* In *Cod. Vat.* ὅτι τοῦ Ἡρώδου. *f* Ἀνδρὸς ὑπ' αὐτοῦ *Vat.* *g* Λογισμῶν *Vat.* *h* Ita cum *Cod. Busb.* ὡς αὐτὸν in *Editis Aliiſque.* *i* Ἐπικυρώσειν *Vat.* ἂν κυρώσειν *Busb.* *k* Sic *Cod. Vat.* ὅτι τινὶ αὐτῶν ποιεῖσθαι in *Editis Aliiſque.* *l* Ita *Vat.* & in l. 2. de *Bello Jud.* Μαρθάκη perperam in *Editis Aliiſque.*

maxima ex parte compoſita, Antiochiam profectus eſt, relicta Hieroſolymis una legione ad Judæos reprimendos, ſi quid moverent. nec tamen quicquam proficiebat ad finem ſeditioni imponendum. Nam digreſſo Varo, Sabinus ibi, ceu Cæſaris procurator, manens, multum Judæis negotii faceſſebat, ſperans eos iis copiis, quæ magnæ reſtabant, cohiberi poſſe. Circumducebat enim frequentes armatos ſatellites, per quos Judæos premens atque turbans rebellare cogebat. Etenim caſtella vi conabantur occupare, & ad pecunias regias veſtigandas impetu animi magno acrique ferebantur, lucrorum & rapinarum cupidine incitati.

Sabinus Judæis moleſtus.

Turbæ in feſto Pentecoſtes.

2. Inſtante autem Pentecoſte, feſtum enim eſt nobis patrium ita appellatum, conventum eſt Hieroſolyma non ſolum religionis gratia, ſed etiam indignatione contumeliarum Sabini: coïveruntque plurima Galilæorum & Idumæorum & Hierichuntiorum millia, & omnes Tranſjordanini, & Judæorum magna vis, qui ad univerſos ſeſe aggregaverunt, & plus aliis cupiditate incenſi in Sabini ultionem feſtinarunt: atque in tres turmas diviſi hoc modo caſtra metantur. Pars quidem una Hippodromum occupat, reliquarum vero duarum altera à ſeptentrionali templi regione meridiem verſus orientalia tenebat; tertia autem illorum pars ad occidentem poſita erat, ubi regia locabatur. Atque iſta illi agebant, ut Romanos ab illis undique incluſos obſiderent. Tum Sabinus (nam & multitudinem eorum formidabat, ſpirituſque hominum elatos, qui mori facile maluerunt quam victoriam non reportare, ubi vincere virtutis loco habetur) confeſtim per literas Varo rem ſignificabat; atque, ut fieri ſolet, non intermittebat hortari ut ſibi celeriter auxilium ferret, legionem quippe ibi relictam in maximo verſari periculo, quod non longe abeſſe exſpectarent quin ipſi capti trucidarentur. Ille vero, arcis excelſiſſima turri occupata, (ea Phaſaëlus appellabatur, in honorem Phaſaëli Herodis fratris exſtructa atque ita nominata, poſtquam à Parthis occiſus fuerat) inde Romanis ſignum dedit, ut Judæos exeuntes adoriantur. & cum ipſe ne ad ſuos quidem amicos deſcendere auderet, poſtulabat ut alii propter ejus avaritiam ſe prius mortis periculo objicerent. Cumque Romani eruptionem feciſſent, commiſſum eſt acre prælium: in quo licet hoſtibus revera ſuperiores eſſent Romani, non tamen animis fracti erant aut deſponderunt Judæi ad conſpectum periculi, poſtquam multi de ſuis ceciderant: quin per circuitum conſcenſis porticibus, quæ circum exterius templi ſeptum erant, magnaque pugna edita, & ſaxa dejiciebant, partim è manibus partim è fundis, utpote in hujuſmodi pugnis bene exercitati. & ſagittarii univerſi il-

Acre prælium inter Judæos & Romanos.

ὀλίγον πανσάμενος πολλῆς γενομένης, ἐπ' Ἀντιοχείας ἦ ἀναζυγὴν ἐποιεῖτο, τάγμα ἐν ᾧ τραπὰς ὁ Ἱεροσολύμεις λιπόμενος, ἦ Ἰουδαίων νεοτεροποιίαν ὀπτομένη. ὁ μὲν ἐπεπράγετό γε ὐδὲν ὅτι παύλη ᾧ [a] μὴ ὐ τασιάσαντος αὐτῷ. ὅτε γὰρ Οὔαρος ἀπῆει, ὁ Σαβῖνος [b] ὁ ὀπίτροπος ᾧ Καίσαρος ὑπομένας αὐτόθι μεγάλως [c] τὰς Ἰουδαίας κακοπάνει, τρατιᾷ τε τῇ κατακαλειμμένῃ πιστεύων ὡς ᾗ θεράποντι αὐτῷ, ᾗ ᾧ πλήθει. [d] πολλὰς γὰρ ὁπλίσας δορυφόρους ἐχρῆτο αὐτοῖς, ἐπείγων τὰς Ἰουδαίας ᾗ ἐκτραόσων ὅτι ὀποτάσῃ. τάς τε γὰρ ἄκρας ἐδιάζετο καταλαμβάνειν, ᾗ τὰ βασιλικὰ χρημάτ' ἐπ' ἐρήνῃ τροθύμως ὥρμητο βίᾳ διὰ κέρδη ᾗ πλεονεξιῶν ὀπιθυμίας.

Β'. Ἐπιτάσης δὲ τῆς Πεντηκοστῆς, ἑορτὴ δὲ ἡμῖν ὄτι πάτριος τοῦτο κεκλημένη, ὕπ κατὰ τιμὴ θρησκείαν μόνον παρῆσαν, ἀλλ' ὀργῇ φέροντες τιμὴ παροινίαν τῆς Σαβίνου ὕβρεως, μυριάδες συνηθροίσθησαν ἀνθρώπων καὶ πάνυ πολλαὶ, Γαλιλαίων τε ᾗ Ἰδουμαίων, Ἱεριχουντίων τε ἡ πλῆθος, ᾗ ὁπόσοι περάσαντες Ἰορδάνην ποταμὸν οἰκοῦσιν, [e] αὐτῶν τε Ἰουδαίων πλῆθος ἦν ὁ τρὸς πάντας [f] συνελέγετο, ᾗ πολὺ τροθυμότεροι ἦ ἄλλων ὅτι τιμωρίᾳ ᾧ Σαβίνου ὡρμηκεσ. ᾗ τρία μέρη νεμηθέντες ὅτι τοιῶνδε τρατοπεδεύοντ' χωρίων. οἱ μὲ ἦ Ἱπτόδρομον ὑπολαβόντες, ᾗ ἦ δὲ λοιπῶν δύο μερῶν οἱ μὲν τὸ βορείῳ ᾧ ἱερῷ τρὸς μεσημβρίαν [g] τεταμμένοι ἦ ἕξαν μοῖραν εἶχον· μοῖρα δὲ αὐτῷ ἡ τρίτη τὰ τρὸς δυόμενον ἥλιον, ἔνθα ᾗ ὁ βασίλειον ἦν. ἐπράσσετο δὲ τὰ πάντα αὐτοῖς ὅτι πολιορκίᾳ ἦ Ρωμαίων ἀπαλαχθῆναι αὐτοῖς [h] ὑποκεκλεισμένοις. ᾗ Σαβῖνος, ἔδεισε γὰρ τό τε πλῆθος αὐτῷ ᾗ τὰ φρονήματα ἀνδρῶν, ἐν ὀλίγῳ τὸ θανεῖν ποιουμένων ὑπὸ ᾧ ἡττᾶσθαι μὴ ἐθέλειν ἐφ' οἷς ἀρετὴν κρίνειν [i] αὐτὸ ᾗ τὰ φρονήματα ἀνδρῶν, ἐν ὀλίγῳ τὸ θανεῖν ποιουμένων ὑπὸ ᾧ ἡττᾶσθαι μὴ ἐθέλειν ἐφ' οἷς ἀρετὴν κρίνειν [i] αὐτὸ τὸ νικᾶν, ὡς χρῆμά τε εἰς ἦ Οὔαρον ἔπεμπε γράμματα· ᾗ, ὃ σύνηθες, οὐκ ἀνίει κελεύων ἐκ ᾧ ὀξέως βοηθεῖν, εἰς κινδύνου μεγίστου ὄ ἐγκαλαλειφθεὶς στρατεύματος ὡς ἐκ ποτοῦ, διὰ ὃ μὴ εἰς μακρὰν ἐλπίζειν κακοπαθήσεσθαι λαφθέντας αὐτούς. αὐτὸς δὲ ᾧ φρουρίῳ [k] ᾧ ὑψηλότατον ἦ πύργον καλαλαβόμενος Φασάηλον, ὅτι τιμῇ ᾧ Ἡρώδου ἀδελφῷ Φασαήλου ὠκοδομημένον τε καὶ ὕντος εἰρημένον, τελευτῆς ὑτὸ Παρθαίων αὐτῷ γενομένης, κατέσκε τοῖς Ρωμαίοις ἐπεξίεναι τοῖς Ἰουδαίοις. αὐτὸς μὲν ὐδ' εἰς τὺς φίλους τολμῶν κατιέναι, τὺς δ' ἄλλους τροαπωθήσκειν αὐῷ τῆς πλεονεξίας ἐκέλευεν. τολμησάντων δ' εἰς τιμὴ ἔξοδον τῶν Ρωμαίων, μάχη ἐσωνήει χαρτερά· καὶ ⓐ Ρωμαῖοι [m] ᾗ τὸ πολεμίων ἔργῳ ὑκράτουν, ᾗ μὴν τά γε φρονήματά τοῖς Ἰουδαίοις ἔκαμνε τῇ ὄψει τῷ δεινῷ πολλῶν αὐτοῖς πεπτωκότων, τροσδυσάντες δ' ἀνιᾶσιν ὅτι τὰς τοὰς, αἷῳ ἦσαν ᾧ ἰσῷ ᾗ ἔξωθεν πρείσσον τροσέχουσι, καὶ πολλῆς μάχης γενομένης, λίθοις τε [n] ἠφίεσαν, τὺς μὲν [o] ὐκ χερὸς ὑπαίροντες, [p] ὃς δὲ σφενδονῶν, ἀθλητὰ [q] τρόπῳ τοιαύτης μάχης ὄντες. ᾗ οἱ τοξόται πάντες ὡσ-

a Τῷ μὴ τασιάσαντ@· αὐτῶν *Vat.* ᾧ μὴ ὐ τασιάσαι αὐτὸς *Basil.* b Illud ὁ inſertum dedi è *Cod. Vat.* c Τὸς τασιώτας *Basil.* τὸς τραπώτας *Vat.* d Πολλὰς δὲ ὅπλα ὁπλ. *Vat.* πολλὰς ὅπλα ὁπλ. *Basil.* e Videtis *Caſaubonum* contra *Baronium*, p. 27. *Edit. Lond.* f Συνελίχατο *Vat.* g In *Editis Aliiſque* τετραμμένοι, οἱ δὲ τὴν ἰώαν &c. verum οἱ ᾗ expunximus, ſenſu ita poſtulante. Quin & *Epiphanius* & ipſe *Joſephus* (l. 2. *de Bello Jud.*) noſtram lectionem firmant. h Ita *Basil.* ὑποκεκλεισμένοις in *Editis Aliiſque.* i Sic *Vat.* qui & κρίνει habet. αὐτὸν νικᾶν in *Editis Aliiſque.* k Τὸ ὑψηλότατον *Vat.* l Ita *Basil.* σπανίως in *reliquis.* m Iterum cum *Cod. Basil.* πολλῶν ᾗ ἔργων in *Editis Aliiſque.* Paulo aliter legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *& ſæpe Romani opere bellico & experientia ſuperiores exiſterent.* n Ita *Basil.* & *Joſephus* l. 2. *de Bello Jud.* ἀφείσαν in *Editis.* ἠφίεσαν *Vat.* o Ἐκ χειρὸς *Basil.* p Uſitatius τὺς ᾗ σφ.. q Ita *Cod. Vat.* ſi quis malit τρόπῳ τοιούτῃ μάχης, non refragabor. fuit cum legerem, ἀθλητὰ τρόπῳ τοιούτῃ μαχαιρῶν ὄντες.

a Ita

ωθεστηλμένοι [a] μεγάλα ἔβλαπτον τὸς Ρωμαίους, ἅμα δ' ὑπερδέξιοί τι ὄντες, καὶ δύσληπτοι μὲν ἄπορροι διὰ δ [b] ἀνέφαλοι τοῖς εἰσαναβαίνειν πειρωμένοις ἦσαν, ῥᾳδίως δὲ κρατεῖσθαι τὰς πολεμίους ἴσχυον. καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ μάχη συνέστη τοιάδε ἔσχε. ἔπειτα Ρωμαῖοι, δεινὰς φέροντες [c] τὰς δραμέσεις, πῦρ ὑπάσαν τὰς στέγας, λαθόντες ἐμβάλουσι τοὺς ἀναβεβηκότας ἐπ' αὐτάς. καὶ δ πῦρ ὑπό τε τῶν πολλῶν [d] προστιθεμένων καὶ μᾶλλον τὸ ἐγγύθεν φλόγα δυναμένων, ἤπτετο δ' ὀξέως ἡ τάχος. ἡ δὲ ξύλωσις, [e] παρέχουσα πίσσης τε καὶ κηροῦ πλέον, ἔτι δὲ κηρῷ χρυσὸν [g] ἐπαλειμμένον, εὐθέως [h] ἔσχεν· ἔργα τε μεγάλα ἐκεῖνα καὶ ἀξιολογώτατα ἠφανίζετο, καὶ τοὺς ὑπὲρ τὴν στέγην ὅλεθρος ὅτου ἀπροσδόκητος κατέλαβεν. οἱ μὲν δὴ δ' ὀρόφου καταῤῥαγέντος συγκατεφέροντο αὐτῷ, τοὺς δὲ ἔσω δεδιότας ἔβαλλον οἱ πολέμιοι· πολλοὶ δὲ [i] ἀπορίᾳ τε σωτηρίας, καὶ ἐκπλήξει κακοῦ δ περιεστηκότος, οἱ μὲν εἰς τὸ πῦρ αὐτοὺς ἑαυτούς· οἱ δὲ καὶ τοῖς ξίφεσι χρώμενοι διέφθειρον [k] αὐτοὶ ἑαυτούς. ὁπόσοι δὲ [l] εἰς τὸ κατόπιν χωρήσαντες ὀπίσω ἢ ἀναβεβήκεσαν ἐσώζοντο, οἱ Ρωμαῖοι παίοντες ἔκτεινον γυμνούς τε ὄντας καὶ τὰ φερόμενα ἐκλελυμένους, ὑπό τε ἀπορίας ἅμα καὶ τὸ ἄνοπλον βοηθοῦς δυναμένης. ἐσώθη δὲ τῶν ἀναβάντων ὀλίγου τὸ τέλος ὑπ' οὐδενός. ὑπό τε Ρωμαίων, διὰ δ πυρὸς ἢ παρέπεσον [m] ὠθούμενοι, ἁρπάζειν δ' ἐπείρων τὸν θησαυρόν, καθ' ὃν ἱερὰ ἦν χρήματα. καὶ διεκλάπη μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, Σαβῖνος δὲ ἀπεκόμισεν εἰς τὸ φανερὸν τετρακόσια τάλαντα.

γ'. Ἰουδαίους δὲ ἐλύπει μὲν τὸ πάθος τῶν φίλων, οἳ ὧδε ἔπεσον τῇ μάχῃ· ἐλύπει δὲ καὶ τῶν ἀναθημάτων ἡ ἁφαίρεσις. ὑ μὲν ἀλλ' ὅσῳ αὐτοῖς ἐτύγχανεν συνεστραμμένον καὶ [n] μαχιμώτατον, τούτῳ [o] ἐμβεβιέχοντες ὁ βασιλεὺς, ἠπείλει πῦρ τε [p] ὁμόσειν αὐτοῖς, καὶ παίσειν, καὶ κτείνειν, καλοῦντες ἢ τάχος ἀπιέναι, καὶ συνοδομένους ὑποχωρήσειν ἄδειαν καὶ Σαβίνῳ σὺν αὐτοῖς. καὶ τ βασιλικῶν τὸ πλεῖστον [q] ἀνεμίχθησαν τοῖς αὐτῶν. Ῥῦφος δὲ καὶ Γρᾶτος τετρακισχίλιοι [r] τ μαχιμωτάτων δ Ἡρώδου στρατεύματος ἔχοντες, ἄνδρας τοῖς σώμασι δρασκελεῖς Ρωμαίοις [s] προσετίθησαν. καί τι καὶ ἱππικὸν ἦν ὑπὸ Ῥύφῳ τεταγμένον, ὃ καὶ αὐτὸ προσεθήκατο τ Ρωμαίοις ἐξαγόντες. Ἰουδαίους δὲ οὐκ ἠμέλητο ἡ πολιορκία. ἀλλὰ καὶ τὰ τείχη μετήλλευον, καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις ἐκέλευον μὴ ἐμποδίζειν [t] ὅ ἀπολειπομένου χρόνου παρεῖναι αὐτοῖς ἐλευθερίαν τ πατρίου. Σαβίνῳ μὲν οὖν αὐκτὸν [x] ἦν ἀπιέναι μετὰ τῶν στρατιωτῶν, πιστεύειν δ' οὐκ οἷός τε ἦν ἅμα τοῖς συντεθειμένοις, καὶ τὸ [y] λίαν εὐγνώμον τῶν πολεμίων ἐπ' ἀποστροφῇ τοῦ [z] καταστομένου ἔσχεν. ἅμα δὲ καὶ τ Οὐάρου ἔξιν [a] προσδοκῶν ὑπέμενε [b] τὴν πολιορκίαν.

lis immiſti Romanis multum nocebant, & quod ſuperiore loco eſſent, atq; expugnatu difficiles, ut qui attingi nequirent ab iis qui tela ad eos adigere conarentur, & hoſtes nullo negotio profligare poſſent. Et diu quidem hunc in modum pugnatum eſt. Deinde Romani, * rei indignitate commoti, ignem porticibus (inſciis ipſis qui eò aſcenderant Judæis) ſubjiciunt. atque ignis, eo quod multa apponerentur quæque etiam flammam excitare poſſent, quam celeriter tectum corripuit. Ejus vero materies, quod & pice & cera abundaret, præterea auro cera perunctо, confeſtim *flammis* cedebat, atque opera magna & admiratione digniſſima ſenſim evanuerunt, & quotquot ſuper porticus erant improviſo perierunt exitio. nam alios ſecum ruina tecti trahebat, alii ab hoſtibus undique cædebantur: multi, nihil reliqui ad ſalutem videntes, maloque eos circumſtante attoniti, aut in ignem ſe conjiciebant, aut ut flammas effugerent ſeipſos gladiis ſuis occidebant. quicunque vero retro abſcedendo qua aſcenderant evadere conabantur, à Romanis omnes cæſi ſunt, quippe inermes animoſque debilitati, deſperatione nihil eos adjuvante quod armis erant deſtituti. ex iis itaque qui tectum aſcenderant ne unus quidem elapſus eſt. Tum Romani per flammam, quà dabatur, irruentes, theſauro potiebantur in quo recondita erat pecunia ſacra. ejuſque magna parte à militibus direpta, ipſe Sabinus talenta quadringenta palam recepit.

ignis, porticibus templi ſubjectus, exitio eſt Judæis.

Sacri theſauri direptio.

3. Interea Judæos magno quidem dolore affecit amicorum calamitas, qui in iſta pugna ceciderunt: illoſque etiam male habuit † *ærarii* & donariorum direptio. veruntamen, conglobatis ſuorum fortiſſimis quibuſque, hiſce regiam obſident, flammaſque ei & extrema omnibus minitabantur, jubentes ut celeriter exirent, quo facto promittebant nihil ipſis & Sabino nocitum iri. Proinde regiorum maxima pars ad Judæos ſeſe contulit. Sed Rufus & Gratus, qui tria millia è præſtantiſſimis Herodis militibus habebant, viros corpore validos ſtrenuoſque, ad Romanos tranſierunt, quin & idem fecerunt equites quidam quibus præerat Rufus, & ipſi facti ſunt acceſſio ad Romanos. Verum Judæi nihilominus obſidionem urgere, & cuniculos agere, atque obſeſſis clamare *ut exirent*, ne per ipſos ſtet quo minus tempus jam arripiant patriæ libertatem recuperandi. Et Sabino quidem nihil optatius, quam cum militibus exire; ſed Judæis fidere non poterat propter ea quæ perpetraverat: & non vulgaris hoſtium lenitas, *ipſi utpote ſuſpecta*, in cauſa erat quod conditiones rejecerit. adde quod à Varo exſpectabat auxilium, eamque ob rem obſidionem ſuſtinebat.

Rufus & Gratus ad Romanos tranſeunt.

4. Ea

a Ita *Vat. Busb.* & *Zonar.* μίγα in *Editis.* b Ita *Busb.* ἀνίφικτοι in *Editis Aliiſque.* c Sc. Ἐπὶ τοῖς δρομέοις. d Ita *Vat.* προστιθεμένων *Busb.* προστιθέμενοι in *Editis*: quo modo etiam *Epiphanius.* e Ita *Busb.* & *Vat.* παρεῖχον in *Editis.* f Iterum cum *Cod. Busb.* κῆρον in *cæteris.* g Ita in *Editis.* ἐπαλειμμένον *Busb.* & *Gall.* h Ita *Busb.* ἦκεν in *cæteris*, nullo plane ſenſu. i Ἀπορίᾳ σωτηρίας τε καὶ ἔκπλ. *Busb.* & *Vat.* k Illud αὐτοῦ è *Codd. Busb.* & *Vat.* l Εἰς τὰ κατόπιν *Busb.* m Σωζόντες *Busb.* παρεμβαθυζόντες corrupte in *Cod. Vat.* in *Epiphanii* verſione, *Romani autem per illud incendium in fiduciam ſublevati.* n Μαχητικώτατον *Busb.* ut & mox infra. o Ἐκπεριέχων τε τὸ βασίλειον καὶ ἠπείλει *Vat.* p Ita *Busb.* ὀμόσειν in *cæteris.* q Ita *Busb. Zonar.* & *Epiphan.* ἀνεμιγλήκεσαν σὺν αὐτοῖς in *Editis.* r Τὸ μαχιμώτατον *Vat.* ſ Προσέτεσσαν *Busb.* & *Vat.* t Τῶν ὧδε τῷ Ῥύφῳ πεπαγμένων *Vat.* u Τῷ ἀπολήψασθαι χρόνῳ τὴν ἐλευθερίαν τὴν πατρικὴν *Busb.* utram harum lectionum mavis per me licet accipias. x Ἐυκτὸν ἀπιέναι *Vat.* y Ita in *Cod. Vat.* λίαν μὲν εὐγνώμων in *Editis Aliiſque.* z Καταστηναμένου *Vat.* a Sic *MSS.* προσδοκῶν in *Editis.* b Ita cum *Cod. Busb.* τῇ πολιορκίᾳ in *Editis Aliiſque.* * Impune ſe talia perpeti non ferentes, *Epiphan.* † Vocem *ærarii* ex *Epiphanio* adjectam eſſe volui.

Tumultus in Judæa varii.

4. Ea autem tempeſtate exiſtebant in Judæa mille aliæ turbæ, multique plurimis in locis, aut lucri cupiditate aut odio in Judæos, bellum concitabant. Nam duo quidem hominum millia, qui aliquando ſub Herode meruerant, jamque dimiſſi erant, in ipſa Judæa inter ſe conſpirarunt, & regios oppugnare cœperunt; quibus Achiabus Herodis ſobrinus reſiſtebat, & ex agris in editiora loca compulſus (quippe ab hominibus rei militaris ſcientiſſimis) difficiles aditus inſidendo ſervabat quæ poterat.

Judas latro.

5. Exſtitit & Judas, Ezechiæ filius latronum præfecti, qui magnarum erat virium, quemque Herodes ægre oppreſſerat. Hic Judas apud Sepphorim Galilææ *oppidum*, coacta profligatorum hominum caterva, palatium adortus, arma omnia ibi repoſita occupavit, iiſque ſuorum ſingulos armavit, & omnem illic repertam pecuniam abſtulit, ſuique terrorem omnibus injecit, obvios quoſque diripiens ſecumque abducens, rerum majorum deſiderio regnandique cupiditate, eam adipiſci ſperans dignitatem non virtutis peritia ſed effrenata nocendi licentia.

Simon diadema ſibi imponit.

6. Fuit & Simon quidam regis Herodis ſervus, homo alioqui formoſus, & corporis amplitudine & pulchritudine excellens,† credituſque excellere. Hic, ſumpta ex rebus turbidis fiducia & diadema ſibi imponere auſus eſt, & congregata hominum multitudine, cum & ipſe rex illis inſanientibus ſalutatus fuiſſet, ſeque aliis digniorem imperio exiſtimaſſet, Hierichuntiam regiam à ſe direptam cremavit; aliaſque multas regis domos in multis regionis locis incendit, omnibus quæ in illis erant ſuis gregalibus in prædam conceſſis. Quin & majus quiddam perpetraſſet, * niſi mature in eum animadverſum fuiſſet. Nam Gratus, poſtquam regios milites Romanis junxiſſet, cum copiis ſuis omnibus Simoni obviam occurrit: & poſt longum & acre prælium, profligatis Simonianis, quippe Transjordaninis, & nullo ordine, audacia magis quam arte pugnantibus, Gratus nactus Simonem, per anguſtias, ut ſalutem ſibi quæreret, fugientem, caput ei amputavit. Apud Amatha quoque, ad Jordanem fluvium poſita, crematum eſt palatium ab hominum caterva Simonis ſimilium. Tantus tum furor per totam gentem graſſabatur, eo quòd proprium regem non haberet cujus juſto fortique imperio multitudo regeretur: qui vero alienigenæ ad caſtigandos ſeditioſos venerant, malum potius exacerbarent, graves ſuperbia ſimul & avaritia.

Idem facit & Athronges opilio.

7. Deinde & Athronges, vir neque generis dignitate illuſtris, neque magna virtute aut opum abundantia fretus, ſed opilio, cunctis cætera omnia obſcurus *viſus*, vaſto tantum corpo-

δ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἕτερα μύρια δορύβων ἐχόμενα τῶν Ἰουδαίων κατελάμβανε, πολλῶν πολλαχόσε κατ' οἰκείαν ἐλπίδας κερδῶν καὶ Ἰουδαίων ἔχθρας ὅτι τὸ πολεμεῖν ὁρμηθέντων. διχίλιοι μὲν τῶν ὑφ' Ἡρῴδῃ ποτὲ στρατευσαμένων, καὶ ἤδη καταλελυκότες, [a] ἐν αὐτῇ Ἰουδαίᾳ συζάντες θερσιτολέμων τοῖς βασιλικοῖς, ἀντιστατοῦντος αὐτοῖς [b] Ἀχιάβου τοῦ Ἡρῴδου ἀνεψιοῦ· καὶ τῶν μὲν πεδίων εἰς τὰ μετέωρα ἀνεσωμένων δι' ἐμπειρίαν τῶν εἰς τὰ πολεμικὰ τῶν ἀνδρῶν, ταῖς δὲ δυχωρίαις σώζοντο ὁπόσα δυνατά.

ε'. [c] Ἰούδας δὲ υἱὸς Ἐζεκίου τοῦ ἀρχιλῃστοῦ υἱὸς ὅτι μέγα δυνηθέντος, ὑφ' Ἡρῴδου δὲ μεγάλοις ληφθέντος πόνοις. οὗτος ἦν ὁ Ἰούδας θεὶ Σεπφώρει τῆ Γαλιλαίας, συστησάμενος πλῆθος ἀνδρῶν ἐπιτηδείων, ὁπλοφορεῖν [d] βασιλείῳ παιδείᾳ· ᾗ ὅπλων κρατήσας ὁπόσα αὐτόθι ἀπέκειτο, ὥπλισε τοὺς περὶ αὐτὸν καθ' ἕνα, ᾗ ἁποφέρει χρήματα ὁπόσα [e] κατελείφθη αὐτόθι, φοβερός τε ἅπασιν ἦν ἄγων ᾗ φέρων τοὺς προσυζαίνοντας, ὑπὸ θυμοῦ μειζόνων πραγμάτων ᾗ ζηλώσας βασιλέως τιμῆς, οὐκ ἀρετῆς ἐμπειρίᾳ, ᾗ δὲ ὑβρίζειν περιουσίᾳ, [f] κλήσας προσδοκῶν γέρας ὃ οὐτεύθη.

ς'. Ἦν δὲ καὶ Σίμων δοῦλος μὲν Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἄλλως δὲ ἀνὴρ εὐπρεπὴς, ᾗ μεγέθει ᾗ ῥώμῃ σώματος ὅτι μέγα πρόσχων τε ᾗ πεπιστευμένος. οὗτος ἀρθεὶς [g] τῇ ἀκρασίᾳ τῶν θεαμάτων, διάδημά τε ἐπέθηκε περιθέας, καὶ τινος πλήθους συζάντος ᾗ αὐτὸς βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς μανίᾳ τῇ ἐκείνων, ᾗ εἰ ἄξιος ἐλπίσας πρὸ ὁντινῶν, [h] ὃ ἐν Ιερεχοῦντι βασίλειον πίμπρησι δι' ἁρπαγῆς ἄλλου τὰ [i] ἐγκαλαλελειμμένα· πολλάς τε ᾗ ἄλλας τῶν βασιλικῶν οἰκήσεων, πολλαχοῦ τὰ χώρας πῦρ [k] ἐνιεὶς ἠφάνιζεν, τοῖς ὀφθησόσης [l] λείαν ἅγων τὰ ἐγκαλελειμμένα διαπέπρακτο δ' ἂν τι μεῖζον ἀπ' αὐτοῦ μὴ ταχεία διαφθορὰ γενομένης. ὁ δὲ Γράτος, τῶν βασιλικῶν στρατιωτῶν Ῥωμαίοις προσεθεμένους, μεθ' ὧν εἶχε δυνάμεως ὑπαντιάζει [m] τῷ Σίμωνι. ᾗ μάχης αὐτοῖς μεγάλης ὅτι πολὺ γενομένης, [n] τό τε πολὺ τῶν Περαίων, ἀσυντάκτοι ὄντες, ᾗ τόλμῃ μᾶλλον ἢ διαθέσει μαχόμενοι διεφθάρησ. καὶ αὐτοῦ Σίμωνος, φυγῇ ἁλόντος φάραγγος σώζοντος αὐτὸν, Γράτος συτυχὼν τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνει. κηλεπρήσθη δὲ καὶ [o] τὰ ὅτι ἐν Ιορδάνῃ ποταμῷ ὁ [p] Ἀμαθοῖς βασίλεια ὑπὸ τινῶν συσάντων ἀνδρῶν Σίμωνι ὁμοπλησίων. οὗτος πολλὴ ἀφροσύνῃ ἐπολίτευσε τῷ ἔθνει, διὰ ὃ βασιλέα μὲν οἰκεῖον οὐκ εἶ) τὴν καθέξοντα τὸ πλῆθος ἀρετῇ· τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπιθυμίας σωφρονισὰς [q] ὧν κατασάντος τὴν ἀνθρώπων, ὑπέκκαυμα αὐτοῦ ἁφάς τε ὧν ὑβρίζειν καὶ πλεονεκτεῖν γενέσθ.

ζ. Ἐπεὶ ᾗ [r] Ἀθρόγγης ἀνὴρ, οὔτε προγόνων ἐπιφανὴς ἀξιώματι, οὔτε ἀρετῆς θεωσίᾳ, ἢ τινῶν πλήθει χρημάτ, ποιμὴν δὲ ᾗ ἀνεπιφανὴς τοῖς πᾶσιν εἰς τὰ πάντα ὤν, ἄλλως δὲ, με-

γέθει

a Ita cum *Cod. Vat.* ἐν αὐτῇ ἰδίᾳ in *Editis Aliiſque.* καὶ τὴν Ἰδουμαίαν in l. 2. de *Bello Jud.* *b* Ἀλεξιάβου *Vat.* *c* Non alius fuiſſe videtur Judas hic, quàm Theudas ille de quo in *Act.* 5. 36. ut inquit *Uſſerius* ad *An. M.* 4001. p. 538. *Edit. Lond.* quem videſis. Alterius *Theudæ* meminit *Joſ.* in *Antiqq* l. 20. nec mirum eſt diverſis temporibus plures exſtitiſſe factioſos homines ejuſdem nominis. *d* Ita ex *MSS. βασιλεῖ* in *Editis.* *e* Sic *Busb.* & *Epiphan.* κατελήφθη in *reliquis.* *f* Κτήσιος *Vat.* *g* Τῇ ταραχῇ τῶν πρ. *Zonar.* *h* Τὸ, τὸν ἐν Ιερ. *Vat.* *i* Ἐγκαταλαμπρύνα *Vat.* *k* Sic *MSS.* ὁσὶς in *Editis.* *l* Ita cum *Cod. Vat.* λείαν ἀναγαγεῖν in *cæteris.* *m* Τῷ Σίμωνι *Busb.* *n* Τότε πολλοὶ *Busb.* *o* Τὰ ἐν Ιορδάνῃ *Vat.* & *Busb.* *p* Videri poſſet Amathus *Joſephi* eſſe eadem ac Ramoth in Gilead. Certe eandem urbem quam Ἀμαθοῖ vocat *Antiqq.* 17. 12. alibi (viz. l. 2. de *Bello Jud.*) Βηθαμαθοῦν vocat, quæ vox clara veſtigia vocis *Ramoth* indicat. *Relandus* in *Pal. S.* p. 560. *q* Ita cum *Cod. Busb* ὧν μὴ συσασάσοντος in *Editis Aliiſque.* *r* Ἀθρογγαῖος in lib. 2. de *Bello Jud.* Ἀθρόγγης *Busb.* * Niſi celeriter mutatio contigiſſet, *Epiphan.* niſi mature occurſum fuiſſet, *Gelen.* † Cui magna fuerant credita, *Epiphan.*

a Φρονῆσαι,

γίθει σώματος, καὶ τῇ χειρὶ χεῖρας ἀλκῇ διαφέροντα, ἐτόλμησεν ὅλῃ βασιλείᾳ [a] φερωνύμως, καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν τοῦ πλέον ὑβρίσαι, καὶ θνήσκειν οὐκ ἐν μεγάλοις πίθεσθαι τὸ ψυχῆς τὸ ὅλῃ τοιοῦσδε [b] ἀνάλωμα γενησόμενον. ἦσαν δὲ αὐτοῦ οἱ ἀδελφοὶ τέσσαρες, μεγάλοι τε οἱ αὐτοὶ, καὶ [c] ὅλῃ μεγάλα σφόδρα τῇ [d] χειρὶ χεῖρας ἀρετῇ πεπιστευμένοι, [e] τοῦ βλήματος ἕνεκα τὸ καθέξεως τὸ βασιλείας δοκοῦντες. λόχῳ τε αὐτοῦ ἦρχεν ἕκαστος. συλλέγει δὲ μεγάλη πλῆθος τοὺς αὐτούς. [f] καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἦσαν, καὶ [g] ὑπεστράτευον αὐτῷ ὁπόσα εἰς τὰς μάχας φοιτῶντες δι' αὐτοῦ. ὁ δὲ διάδημα περιθέμενος, βουλευτήριόν τε ἦγεν ὅλῃ τῶν ποιητέων, καὶ τὰ πάντα γνώμῃ ἀνακείμενα εἶχεν τῇ αὐτοῦ. διέμεινέ τε ὅλῃ πολὺ τοῦδε ὢν ἀνδρὶ ἡ ἰσχὺς, βασιλεὺς τε κεκλημένῳ, [h] καὶ ἃ θέλοι μὴ ἐπισφαλῶς, φόβῳ τε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἦσαν ὅλῃ μέγα προσκείμενοι Ῥωμαίοις τε καὶ τῷ βασιλεῖ, μίσει πολιτεύοντες ὁμοίως πρὸς ἀμφοτέρους. τότε μὲν ὕστερα ἢ χρήσαιτο ὅλῃ τοῖς Ἡρῴδου ἀρχῆς, Ῥωμαίοις δὲ [i] ὧν εἰς τὸ παρὸν ἔδοξαι ἀδικεῖν. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ ὅλῃ πλεῖον ὁμοίως ἐξηγριώθησαν. [k] διαφυγὴς τε οὐκ ἦν τοῖς πᾶσιν οὐ πᾶσι, τὰ μὲν κέρδους ἐλπίδι, τὰ δὲ καὶ συνηθείᾳ τοῦ φονεύειν. ὁπηνίκα δὲ [m] ποτὲ καὶ Ῥωμαίων λόχῳ καὶ Ἐμμαοῦντα, [n] οἱ σῖτον καὶ ὅπλα τοῖς στρατιώταις ἔφερον. καὶ προσιόντες Ἀρειον μὲν τὸν ἑκατόνταρχον, ὃς ἡγεῖτο τοῦ τάγματος, καὶ παραράξαντα τοὺς περὶ αὐτὸν, πεζῶν τοὺς κρατίστους [o] κατέκοπτον. οἱ δὲ λοιποὶ, δείσαντες πρὸς τὸ πάθος αὐτοῦ, Γρᾶτος σὺν τοῖς βασιλικοῖς οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν σκέπης αὐτοῖς [p] γενομένης, σώζονται τοὺς νεκροὺς καταλιπόντες. καὶ πολλοὺς μὲν χρόνον τοιούτοις τρόποις χρώμενοι μάχαις, Ῥωμαίους τε παρελύπησαν [q] οὐκ εἰς ὀλίγα, καὶ τὸ ἔθνος ἐκάκωσεν ὅλῃ μέγα. χειρῶνα δ' οὖν χείρω ὕστερον, ὁ μὲν Γράτῳ συμβαλὼν, ὁ δὲ Πτολεμαίῳ· καὶ ὁ προσφυέστατος Ἀρχελάῳ λαβόντος, ὁ τελευταῖος πάθει τε τῷ ἐκείνου λελυπημένος, καὶ ἄπορον ὁρῶν τὴν σωτηρίαν [r] ὑπὸ νόσου καὶ καμάτου πολλοῦ φιλαθρίᾳ τὴν δυνάμεως, ὅλῃ δεξιᾶς καὶ πίστει τῇ θείᾳ Ἀρχελάῳ παραδίδωσιν αὐτόν. καὶ τάδε μὲν ὕστερον ἦν.

η'. Ἀσφαλὲς δὲ ἡ Ἰουδαία ἔμπλεως λῃστῶν, καὶ ὡς ἂν συντύχοιέν τινι οἱ συστασιάσαντες αὐτῷ, βασιλεὺς προϊσάμενος ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ κοινοῦ ἀπείγετο, [s] ὀλίγα μὲν καὶ ἐπ' ὀλίγοις Ῥωμαίοις λυπηροὶ καθεστάμενοι, τοῦ δὲ ὁμοφύλου φόνου ὅλῃ μήκιστον ἐμποιοῦντες.

θ'. Οὐάρος δὲ, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον πυνθάνεται τὰ πραχθέντα, Σαβίνου γράψαντος πρὸς αὐτὸν, δείσας [t] περὶ τοῦ τάγματος, δύο τὰ λοιπὰ ἀπὸ τῶν τριῶν, τρία γὰρ ὅλῃ Συρίας τὰ πάντα ἦν, καὶ ἴλας ἱππέων τέσσαρας, ὁπόσα τε ὁ βασιλεὺς ἢ τινες τετράρχαι τότε παρεῖχον, ἀπείγετο βοηθῶν τοῖς ἐν Ἰουδαίᾳ τότε πολιορκουμένοις. ἔρητο δὲ πᾶσιν εἰς Πτολεμαΐδα ἐπείγεσθαι,

re & manuum robore insignis, regnum affectare ausus est, cui adeo placebat major nocendi licentia, ut mori certus parvi penderit vitæ jacturam, quam male agendo facturus esset. Illi autem quatuor erant fratres, qui & ipsi grandi statura, & ad facinus quodvis arduum manu prompti habebantur, magni momenti esse visi ad conservationem imperii. atque hi singuli singulis cohortibus præerant. convenit enim ad eos magna hominum multitudo. Atque illi quidem turmarum præfecti erant, & cum per se itarent pro Athronge prælia faciebant. Ipse autem diadema sibi imposuit, & de rebus agendis concilium habuit, omniaque gerebat arbitratu suo: & diu in potestate permansit, regio nomine, faciens quæ vellet; magnasque tum ipse tum fratres cædes edebant tam Romanorum quam regiorum, utpote utrisque ex æquo infensi, his propter licentiam quam sub Herode usi fuerant, Romanis propter injurias quas tum ab illis acceperant. Tempore autem consequenti magis magisque pariter in omnes efferabantur: & vix quisquam interitum poterat effugere, partim quod quæstui inhiarent, partim ob interficiendi consuetudinem. Hi aliquando Romanorum cohortem (qui frumenta & arma militibus ferebant) prope Emmauntem aggressi, ita circundederunt, ut Arium centurionem, legionis ducem, & quadraginta ejus peditum fortissimos, missilibus confixerint. Reliqui, illorum clade attoniti *erant*, auxilio tamen Grati, qui eis cum regiis succurrit, evaserunt, relictis cæsorum cadaveribus. In hunc modum longo tempore pugnas conferentes, & Romanis magna detrimenta intulerunt & gentem suam valde afflixerunt. Postea tamen subacti sunt, unus cum Grato prælio congressus, alter cum Ptolemæo: natuque maximo in Archelai potestatem redacto, ultimus qui supererat, ex fratris casu mœrore confectus, & nullam videns salutis spem reliquam, quod ejus copiæ vel morbo vel continuis laboribus exhaustæ essent, accepta fide & jurejurando ipse quoque Archelao se dedidit. Sed hæc postea facta sunt.

Athronges cum fratribus subactus.

8. Tunc autem Judæa plena erat latrociniis: & ut quisque seditiosorum cœtus coierat, reges creabantur, qui omnia agebant in perniciem reipublicæ; ut qui parum admodum & in rebus tenuissimis Romanis nocerent, ipsi vero in populares suos longe lateque cædibus grassarentur.

Latrociniis plena Judæa.

9. Interea Varus, ubi primum ex Sabini literis quæ gesta erant intelligit, solicitus de legione * *Hierosolymis relicta*, duas reliquas assumpsit, (quippe tres in universum erant in Syria) & quatuor turmas equitum, omniaque regum & tetrarcharum auxilia, atque celeriter obsessis in Judæa subsidio proficiscitur. omnibus autem jussum erat, qui præmittebantur, ut Ptole-

Varus Sabino succurrit.

a Φρονῆσαι, τοῦ κτώμενόν τι αὐτῷ ἰδίας πλέον *Vat.* φρονῆσαι τοῦ κτωμένου ἢ αὐτῷ ἰδίας πλ. *Busb.* b Ἀναλώματα *Vat. Busb.* & *Gall.* c Ἐπὶ μεγα *Vat.* d Κατὰ χεῖρα *Busb.* e Πρόκλημα mendose in *Cod. Vat.* & σφάλματος *Gall.* f Καὶ οἱ ἢ μὲν στρ. *Vat.* & *Busb.* g Ὑπεστρατηγουν *Busb.* h Καὶ πρόσοντι ἀσφ' ὕψηλον *Busb.* omissis μὴ ἀσφαλῶς. i Illud ὧν insertum dedi è *Cod. Vat.* Est qui malit ὄντι. k Διαζάλης *Busb.* l Τοῖς πᾶσιν ἀμφοτέροις *Vat.* m Ita *Vat.* & *Epiphan.* τότε in *Editis Aliisque.* n Οἱ σῖτόν τε καὶ *Vat.* οἱ σῖτα καὶ *Busb.* o Κατακόπτουσιν *Busb. Vat.* & in l. 2. *de Bello Jud.* p Γενομένων *Busb.* q Οὐκ ὀλίγα *Busb.* r Ὑπὸ μηνύσεως καὶ καμ. *Vat.* atque ita forsan *Epiphan.* qui vertit, *nam se solum manifeste cernens, & omni manu militum spoliatum.* s Ὀλίγα μὲ Ῥωμαίοις λυμαινόμενοι, τοῦ δὲ ὁμοφύλου φόνου ἐπὶ μήκιστον ἐμποιοῦντων *Busb.* in *Vulgatis* autem *Aliisque* non aliter ac edidimus, *nominativis* pro genitivis *absolutis* more Attico adhibitis. t Ita *Busb. Vat.* & in l. 2. de *Bello Jud.* περὶ τοῦ τάγματος in *Editis Aliisque.* u Ita ex *Epiphanio.* a Ita

Berytii & Aretas Arabs ſuppetias mittunt Romanis.

Ptolemaïdem properarent. Dant illi etiam Berytii, cum per urbem eorum iret, mille quingentos auxiliares. Aretas quoque Petræus, ex ſuo in Herodem odio amicus Romanis factus, alias ei ſuppetias affert præter pedites equiteſque. Coactis itaque ad Ptolemaïdem ſuis copiis, earum partem filio & cuidam amico tradit, eoſque ad bellum Galilæis ſupra Ptolemaïdem incolentibus inferendum mittit. Atque ille hoſtes prælio aggreſſus in fugam vertit, ca-

Sepphoris cremata, ut & Arus, Sampho & Emmaus.

ptoque & incenſo oppido Sepphori incolas vendidit. Ipſe Varus cum univerſo exercitu ad Samariam profectus, urbi (quod ſeditionis culpa careret) manus abſtinuit: ſed caſtra in vico, cui nomen eſt Arus, poſuit, qui Ptolemæi ditionis erat: eumque vicum Arabes, *Varo ab Areta ſubſidio miſſi*, Herodis odio amicis quoque ejus infenſi incenderunt. Illinc digreſſi Arabes, vicum alium, nomine Sampho, munitiſſimum & inſtructiſſimum, diripuerunt atque concremarunt. Quin toto itinere nihil eos effugit, omnia miſcentes flammis ac cædibus. Emmaus quoque, ſed ab incolis deſerta, juſſu Vari cremata eſt, ut iis qui ibi fuerant occiſi parentaret. Inde ad ipſa Hieroſolyma ducit, ubi Judæi, qui legionem ab ea parte obſidebant, ad primum venientis exercitus conſpectum fugæ ſe mandarunt, obſidione ſemiper-

Varus Hieroſolyma venit & legionem obſeſſam liberat.

fecta relicta. Hieroſolymitani autem Judæi, graviter à Varo increpati, ſeſe purgarunt; demonſtrantes ob feſta coiviſſe populum, neque ſuo conſilio bellum, ſed externorum audacia ſuſceptum; ſe quidem cum Romanis magis obſeſſos fuiſſe, quam eos obſidere in animo habuiſſe. Et jam ante Varo ſe obtulerant Joſephus Herodis regis ſobrinus, & Gratus & Rufus cum ſuis militibus, & Romani qui obſeſſi erant. At Sabinus in Vari conſpectum non veniebat, ſed clam ex urbe ſe ſubduxit & ad mare profectus eſt.

Varus in ſeditionis auctores animadvertit.

10. Tum Varus per regionem copiarum ſuarum partem ad conquirendos ſeditionis auctores mittit. factoque indicio, in quoſdam ut cæteris nocentiores animadvertit, cæteros vero dimiſit; duobus millibus ob eam cauſam in crucem ſublatis. Deinde milites, quod ad nullam rem utiles eſſe videret, exauctoravit: multa enim peccaverant, Varique præceptis & voluntati non obtemperaverant, cupiditate lucri quod eis ex maleficiis provenerat. Ille vero, cum decem Judæorum millia coïviſſe intelleXiſſet, eò celeriter ad eos opprimendos profectus eſt. atqui illi manus conſerere non auſi ſunt, ſed ex Achiabi ſententia omnes ſeſe dediderunt. Atque Varus, data plebejis defectionis venia, eorum duces omnes miſit ad Cæſarem. Cæſar autem pleroſque ex eis dimittit: & de illis qui ex Herodis conſanguineis ſeſe eis adjunxerant, ſupplicium ſumpſit, quod præter jus faſque contra neceſſarios ſuos arma tulerant.

ὁπόσοι προεξεπέμποντο. διδάσι τε αὐτῷ ὁ Βηρύτιοι, διότι αὐτῶν ἡ πόλις διεκύρους πεντακοσίους ἐχιλίους. πέμπει δὲ καὶ Ἀρέτας ὁ Πετραῖος, ἔχθρᾳ τε τῷ Ἡρῴδῃ φιλίαν τῶν Ῥωμαίων κτώμενος, συμμαχίαν μὲν ὀλίγην, χωρὶς πεζῶν τε καὶ ἱππέων. συναχθείσης δ' ἐν Πτολεμαΐδι [b] πάσης ἤδη τῆς δυνάμεως, μέρος τι ζώστης τῷ ἑῷ παραδίδωσι, καὶ ἐνὶ τῶν αὐτῷ φίλων, Γαλιλαίους ἐξέπεμπε πολεμεῖν, [c] οἱ ὑπὲρ τὴν Πτολεμαΐδος ἐχώμβωι κατοικοῦσιν. ὡς ἐμβαλὼν τοὺς τε ἀντικαταστάντας εἰς μάχην τρέπει, καὶ Σεπφώριν ἑλὼν, τοὺς μὲν οἰκήτορας ἠνδραποδίσατο, τὴν δὲ πόλιν ἐνέπρησεν. αὐτὸς δὲ Οὖαρος ὀλίγαις Σαμαρείας τῷ παντὶ στρατῷ προσιών, τὴν μὲν πόλεως ἀπέσχε διὰ τὸ ἀνέγκλητον ὀλίγοις τοῖς νεωτερίσασιν εἶναι· κατοικοῦντες δὲ ἔν τινι κώμῃ Πτολεμαΐδι κλήματι, [d] Ἄρους ὄνομα αὐτῇ. καὶ οἱ Ἄραβες μίσει τῷ Ἡρῴδου ἐμπίμπρασιν αὐτὴν, ἐχθρῶς καὶ πρὸς φίλους τοὺς ἐκείνου ἔχοντες. ἐκεῖθεν δὲ προϊόντες [e] Σαμφὼ κώμην ἑτέραν διήρπασάν τε οἱ Ἄραβες καὶ ἔκαυσε, πάντα ἐρημίᾳ καὶ ὀχυρᾷ. ἐν δὲ τῇ πρόσω, οὐδὲν αὐτοὺς διέφυγεν, ἀλλὰ πυρὶ καὶ φόνῳ τὰ πάντα μεταῖ ἦν. πίμπρασι δὲ καὶ Ἐμμαοῦν, Οὐάρου κελεύσαντος ἐπ' ἐκδικίᾳ τῶν [f] τελευτησάντων, προεκκλιθεῖσαν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων. ἐντεῦθεν δὲ καὶ Ἱεροσολύμοις ἤδη συνῆπτε, καὶ Ἰουδαῖοι οἱ κατ' πολιορκίαν [g] τὸ πάσχα τὴν ἑορτὴν ἄγοντες, καὶ ὅπλων τε προσόδου τῶν στρατιωτῶν ἐκ ὑπομείναντες ὤχοντο, ἡμίεργον τὴν πολιορκίαν καταλιπόντες. οἱ δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαῖοι, δῆθεν [h] Οὐάρου σφίσιν ἐκχεῶντος, ἀπελύοντο τὰς αἰτίας, ὡς τὸ μὲ συνόδου τὸ πλῆθος διὰ τὴν ἑορτὴν γενομένης, καὶ δὲ πολέμου μηδαμῆ γνώμῃ τῇ αὐτῶν, τόλμῃ δὲ τῶν ἐπηλύδων, συνελθόντες αὐτοῖς, καὶ συμπολιορκηθέντες Ῥωμαίοις μᾶλλον ἢ πολιορκοῦν προθυμίαν ἔχοντες. προσπεπλήκασι δὲ τῷ Οὐάρῳ, Ἰώσηπός τε ἀνεψιὸς Ἡρῴδου βασιλέως, Γράτος τε καὶ Ῥοῦφος τοὺς ὑπ' αὐτοῖς τῶν στρατιωτῶν ἄγοντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων οἱ πολιορκούμενοι. Σαβῖνος γὰρ οὐκ ἀφίκετο Οὐάρῳ εἰς ὄψιν, ἀλλ' ὑπεξῆλθε τῆς πόλεως [b] ἐπὶ θαλάσσης.

ι'. Οὔαρος δὲ, κατὰ τὴν χώραν πέμψας τοῦ στρατοῦ μέρος, ἐπεζήτει τοὺς αἰτίους τῆς ἀποστάσεως. καὶ σημαινομένων, [i] τοὺς μὲν ἐκόλασεν ὡς αἰτιωτάτους, εἰσὶ δ' οὓς καὶ ἀφῆκεν. ἐγένοντο δὲ οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν σταυρωθέντες διχίλιοι. μετὰ δὲ τοῦτο τὴν μὲν ἀλλην στρατιὰν ἀποπέμπει, χρήσιμον μὲν ὁρῶν ἐπ' [k] ἀδαμανοῖς καὶ τοῖς πράγμασι. [l] πολλὰ γὰρ ἠτάκτησαν αὐτοῖς καὶ [m] παρήκουσαν τῶν δογμάτων, καὶ ὧν ἐξίου Οὔαρος, ἐφέσει κερδῶν ἃ οὐκ ἐβούλοντο συνεγένοντο αὐτοῖς. αὐτὸς δὲ, μυρίους Ἰουδαίους συνεχεῖαν πυνθανόμενος, ἐπείγετο εἰς καταλῆψιν αὐτῶν. οἱ δὲ οὐκ ἦκον εἰς χεῖρας, ἀλλὰ παρέδοσαν αὐτοὺς γνώμῃ τῇ Ἀχιάβου συνελθόντες. καὶ Οὔαρος, τῷ πλήθει συγχωρῶν τὰς αἰτίας τῶν ἀποστάσεως, ἔπεμπεν ὅπως Καίσαρα ὁπόσοι ἡγεμόνες τῆς αὐτῶν. Καῖσαρ δὲ τοὺς μὲν αὐτῶν πολλοὺς δῆτεν, ὁπόσοι τε συγγενεῖς ὄντες Ἡρῴδου συνεστράτευον αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἐκόλασεν μόνους, οἳ μηδὲν φεισάμενοι δικαίου καὶ τῶν οἰκείων ἐστράτευον.

a Ita *Vat.* τὸν Ῥωμαίων in *cæteris*. *b* Sic *Vat. Bunb.* & *Epiphan.* illa πάσης ἤδη in *cæteris* deſiderantur. *c* Οἱ τὴν Πτολεμαΐδος ἐχώμβωι κατοικοῦσιν. οἷς ἐμβαλὼν *Bunb.* *d* An *Asharus* fit, cujus meminit *Hieronymus*, judicent alii. *e* Σεπφὼ *Bunb.* prout in lib. 2. de *Bello Jud.* *f* Συνεστιλαστησάντων *Vat.* *g* Τῶ πάγματ@· τῶ δὲ *Vat.* *h* Ἐπὶ φιλάσσειν *Bunb.* & *Vat.* *i* Ita *Vat.* οὓς μὲ ἐκόλασεν ὡς αἰτιωτάτους, εἰσὶ δ' οὓς ἀφῆκεν in *Editis Aliiſque*. *k* Οὐδαμοῖς ὄσοι πάγμασι *Vat.* *l* Πολλὰ τι *Vat.* *m* Ita cum *Cod. Vat.* παρήκουσαν in *reliquis*.

K E Φ.

ΚΕΦ. ιγ'.

Ιουδαίων πρεσβεία πρὸς Καίσαρα· ὡς ὡς Καῖσαρ Ηρώδου διαθήκας βεβαίας ἐπέτρεψεν.

Οὖαρος μὲν δὴ ταῦτα κατασκευάσας, καὶ φρουρὰν Ιεροσολύμων τὸ καὶ πρότερον καταλιπὼν τάγμα, ἐπ' Ἀντιοχείας ἀπέστειλε. Ἀρχελάῳ δὲ ὅτι Ρώμης ἑτέρων πραγμάτων ἐφύοντο ἀρχαὶ κατ' τοιαύτας αἰτίας. ἀφίκετο εἰς τὴν Ρώμην πρεσβεία Ιουδαίων, Οὐάρου τὸν ἀποστολον αὐτοῖς τῷ ἔθνει ὅτι κεχωρηκότος ὑπὲρ αὐτόνομίας αὐξονομίας. καὶ ἦσαν οἱ μὲν πρέσβεις οἱ ἀποσταλέντες γνώμῃ τοῦ ἔθνους πεντήκοντα, [b] συνίσαντο δὲ αὐτοῖς τὸν ὅτι Ρώμης Ιουδαίων [c] ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. Καίσαρος τε συνέδριον φίλων τε τῶν αὐτοῦ καὶ Ρωμαίων τῶν πρώτων [d] συναγαγόντος ἐν ἱερῷ Απόλλωνος, μεγάλοις τέλεσιν ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυμένῳ, οἱ μὲν πρέσβεις μετὰ τοῦ πλήθους τῶν αὐτόθι Ιουδαίων ἀφικνοῦντο· Αρχέλαος δὲ μετὰ τῶν φίλων. ὁπόσοι δὲ συγγενεῖς ἦσαν τοῦ βασιλέως, Αρχελάῳ μὲν συνεστάχθαι ἀφ' μῖσος τὸ πρὸς αὐτὸν ὑστέρει, τοῖς δὲ πρέσβεσιν ἀμφήκειν κατ' αὐτοῦ δεινὸν ἡγοῦντο, εἰ αἰσχύνη τὴν αὐτῶν ἀδελφοὶ γενέσθαι τῷ Καίσαρι κατ' ἀνδρὸς οἰκείου τοιάδε πράσσειν [e] πρόθυμείας. παρῆν δὲ ἤδη καὶ Φίλιππος ἀπὸ Συρίας, ἐξορμώντος αὐτὸν Οὐάρου, τὸ μὲν κεφάλαιον ὅτι σωτηρίᾳ τἀδελφῷ, πάνυ γὰρ εὐνόει Οὐάρος αὐτῷ, γενομένης δὲ [f] τῆς βασιλείας μεταβάσεως, καὶ τάδε ὑπώπτευεν Οὐάρος, νέμεσιν αὐτῆς γενήσεσθαι ἀφ' τὸ πολλοὺς τῶν (τοὺς) τῆς αὐξονομίας ὀλιγομένους, ὡς ὑστερεῖν δ' καὶ αὐτὸς μοίρας αὐτῆς τινα φέρεσθαι

β'. Ἀφ' οὗ οὖν τοῖς Ιουδαίων πρέσβεσι δεδόκτο, οἱ ὅτι καταλύσει τῆς βασιλείας ἦλπιζον λέγειν, ὅτι κατηγορίᾳ τῶν Ηρώδου ἀδικιῶν πρέποντας· "βασι-
"λέα μὲν ὀνόματι ἀποφαίνοντες [g] αὐτὸν, τῶν δὲ ὑπ' αὐτὸν
"τυραννίδι [h] ἐκάστας τὸ ἀνήκεστον [i] ἀναδεξάμενον [k] εἰς
"αὐτὸν ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν Ιουδαίων συνῆχθαι χρῆσθαι, τὰ
"πολλὰ καὶ φύσει τῇ αὐτοῦ πρὸς κακουργεῖν ὄντα ἀπλη-
"λεγμένον. πολλῶν γὰρ ὄντων οἱ ὀλέθροις ἀπολώλοιεν,
"[l] ὅσους οὐκ ἰσορρόπησεν τῷ πρώτῳ, πολλῷ δυσχερέ-
"στερος τοῦ πάθους ἐκείνων τοὺς ζῶντας (τοῖς) εἶναι, ἢ μόνον
"ὧν ὄψει καὶ ἀθυμίᾳ ἐπ' αὐτοὺς ἀναθεῖεν, ἀλλὰ καὶ
"ὧν τοῖς οὐσίαις. [m] πόλεις μέν γε τὰς μὲν πρὸ ἐποικί-
"σας, καὶ ὑπὸ ἀλλοφύλων οἰκουμένας, κοσμοῦντα μὴ
"παύσασθαι, καταλύσει τε καὶ ἀφανισμῷ τῶν ἐν τῇ
"ἀρχῇ αὐτοῦ κατῳκημένων. πενίας δὲ ἔπειτα τὸ ἔθνος
"ἀναπεπλησθαι, σὺν ὀλίγοις εὐδαίμον παρειληφό-
"τα, τῶν τε εὐπατριδῶν ὁπότε κτείνειεν αὐτοὺς ἐπ'
"ἀλόγοις αἰτίαις τὰς οὐσίας ἀποφερόμενον, καὶ οἷς συγ-
"χωρήσειε τὴν ἄδειαν τοῦ ζῆν, ψήφοις χρημάτων
"καταδικάζοντα. ἢ χωρὶς μὲν πράσσειν φόρους ὅτι-

CAP. XIII.

Judæorum legatio ad Cæsarem: & ut Cæsar Herodis testamentum confirmavit.

VArus itaque, his perfectis, Antiochiam profectus est, relicta Hierosolymorum ad præsidium priore legione. Romæ vero Archelao novum ortum est negotium ex hujusmodi causis. Judæorum legatio, Varo genti mittendi potestatem faciente, Romam veniebat, ad postulandam suis legibus vivendi libertatem. Et legati quidem, ex decreto totius gentis missi, quinquaginta erant: illis vero Romæ sese adjunxerunt supra octo Judæorum millia. Cumque Cæsar convocasset in ædem Apollinis, quæ ab ipso magnis sumptibus fuerat exstructa, concilium tam amicorum quam primorum Romanorum, venerunt eò legati, eos prosequente Judæorum Romæ degentium turba; Archelaus autem è contra cum amicis *aderat*. Verum regis quotquot fuere consanguinei ab Archelao stare recusabant, quod eum oderant, & tamen in eadem cum legatis contra eum ire illis grave videbatur, id sibi dedecori fore existimantes, velle coram Cæsare adversari homini tam propinqua necessitudine sibimet conjuncto. Philippus quoque eò venit ex Syria, impulsu Vari, maxime quidem ut fratris partes adjuvaret, (nam eum amabat Varus) facta vero regni mutatione (idque suspicabatur Varus fore ut regnum divideretur, quod multi essent qui suis legibus vivendi libertatem desiderarent) ut ipse sibi non deesset quo minus partem ejus aliquam obtineret.

Archelaus cum Judæis litigat: inde Judæorum legatio ad Cæsarem.

2. Igitur ubi dicendi locus datus est Judæorum legatis, cum de regno dissolvendo verba facere metuerent, ad iniquitatum Herodis accusationem se convertunt. "nomine quidem "eum regem exstitisse indicantes, at *re vera* "gravissima quæque in omni tyrannide in se "recepisse, & in Judæorum perniciem confla-"ta exercuisse, & à novis aliquammultis suo "etiam ingenio excogitatis non refugisse. Cum "itaque plurimi diversis mortis generibus oc-"cubuerint, quotquot superiore tempore nus-"quam reperire est, multo *tamen* infeliciores "iis qui interierunt superstites esse, non solum "quod ex vultu *illius* & animo in eos ma-"ligno anxietate laborent, verum etiam quod "de facultatibus suis in solicitudine versentur. "urbes quippe vicinas, ab exteris habitatas, "ornare non desisse, ut quæ in suo regno sitæ "sunt sumptibus exhaustæ funditus perirent: "& ad summam inopiam gentem suam ade-"gisse, quam cum paucis florentem accepe-"rat, nobilium, quoties ei visum fuerit eos le-"vibus de causis interficere, bona diripiendo, "quibusque vitam concesserit fortunis suis eos "spoliando. ac præterquam quod annua tri-

Judæorum legati Herodem & Archelaum accusans apud Cæsarem.

"buta

a Cum *Casaubono* (in *Exercitt. c. Baron.* p. 312.) vocem ἀπόστολον capimus pro ἀποστολὴ *missio, ipse mittendi actus.* qua fere significatione *literas dimissorias*, quas aliter *libelli Appellationis* dicuntur, *Paulus* Juris-consultus aliique Romani vulgo *Apostolos* dixerunt. Est tamen qui malit de viro quodam primario accipere, quem Varus Judæis ceu caput Legationis adjunxit. *b* Sic *Vat.* συνίσταντο *Busb.* συνίστατο in *Editis Aliisque.* *c* Ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους *Vat.* *d* Συνάγοντος *Vat.* *e* Προμηθείας *Vat.* *f* Τῆ βασιλείᾳ *Vat. & Busb.* *g* Illud αὐτὸν è *Codd. Busb. & Vat.* *h* Ita *Gall.* ἐκάστους in *Editis Aliisque.* *i* Sic *MSS.* ἀναδεξαμένου in *Editis.* *k* Εἰς ταὐτὸν *Vat.* *l* Vocem ὅσους inserui, favente nonnihil *Epiphanio*, qui vertit, *& tantos quidem Judæorum ejus crudelitatibus interiisse, quantos nunquam ex historia periisse cognoscerent.* ἐχ ἰσορρόπευ πῶ πρώτου *Vat.* qui mox ἐπ' αὐτοῖς habet. *m* Πόλεις τε τὰς *Vat.*

"buta ſingulis impoſita exigerentur, inſuper "etiam in uberiorem quæſtum munera collata "eſſe & in ipſum & familiares ejus & ami- "cos, ſervoſque illos qui vectigalibus colligen- "dis præfuerint; quippe quod immunitas ab "injuriis impetrari non potuerit, niſi auri ali- "quid argentive daretur. Cæterum virginum "corruptelas matronarumque pudicitiam ſum- "ma cum petulantia & immanitate attenta- "tam ſilere neceſſe habemus, quod miſeris par "fere ſolamen afferat ut iſta lateant facinora "ac ſi nunquam perpetrata fuiſſent. *In ſum-* "*ma*, tantas ſe ab Herode paſſos injurias, ut "majoribus ipſos afficere non potuiſſet beſtia, "ſi in homines imperium accepiſſet. Itaque "cum multæ acciderint genti everſiones migra- "tioneſque, nullum tamen exſtare in rerum mo- "numentis mali exemplum, cum quo conferri "poſſit præſens per Herodem genti illata ca- "lamitas. Quapropter merito ab eis Arche- "laum non ſine lætitia regem conſalutatum, "quod ita putarent fieri non poſſe, quin qui- "cunque tandem in regnum ſuccederet, ſeſe "Herode moderatiorem præſtiturus eſſet, at- "que adeo in ejus gratiam patrem publico lu- "ctu cohoneſtaſſe, alia etiam facturos ad de- "merendam ejus benevolentiam, ſi modo eum "aliquanto mitiorem habere poſſent. At ille, "quaſi veritus ne non germanus Herodis filius "crederetur, nihil ultra diſtulit, ſed ſtatim "quo eſſet in gentem animo oſtendit, idque "priuſquam principatum firmiter tenuerat, ut- "pote quod penes Cæſarem eſſet *imperium* "*illi* dare negareve. Immo & ſubditis futu- "ræ virtutis, modeſtiæ ſcilicet & æquitatis "qua in eos uteretur, in ipſo ſtatim primor- "dio ſpecimen edidit, eo in cives & Deum "perpetrato facinore, quo tria ſuorum popu- "larium millia in templo necavit. Annon igi- "tur juſtis de cauſis odio habebitur, qui, ut re- "liquæ crudelitati hoc demum accederet, ac- "cuſationem in eos inſtituit, quod circa im- "perium ei reſtiterint & contradixerint? In "ſumma autem hoc erat quod poſtulabant, ut "regno & hujuſmodi principatu liberati Syriæ "contribuantur, prætorumque Romanorum "adminiſtrationi ſubjiciantur: ita perſpicuum "fore, utrum ſeditioſi ſint rebuſque novis mo- "liendis addicti, an quieti modeſtique, cum il- "lis contigerit ut moderato imperio regantur.

Nicolaus Herodem & Archelaum excuſat.

3. Cum autem Judæi hujuſmodi orationem habuiſſent, Nicolaus etiam reges de criminibus purgavit, "Herodem quidem, quod nulla de "re ab illis accuſatus fuerit quamdiu viveret, "neque fas eſſe, ut, qui apud æquos *rerum ju-* "*dices* accuſare & de vivente ſupplicium ſu- "mere potuerint, mortuo accuſationem con- "flarent; quæ vero ab Archelao acta eſſent, "ad illorum improbitatem injuriaſque refere- "bat, qui cum res contra leges affectaſſent,

"ἁλλομένους ἑκάστοις τὸ ἐπ' ἔτους, χρείς δὲ [a] εὐ- "πρείας τῆς [b] μεταβολὰς αὐτῷ τε καὶ οἰκείοις "καὶ φίλοις, καὶ τῶν ἄλλων, οἳ ἐπ' ἀκροαῖξει τῶν "φόρων ἀξιοῖεν, ἀφ' τὸ μὴ εἶναι κτῆσιν τοῦ ἀνυβρί- "στου, [c] μηδὲ χρυσοῦ μηδὲ ἀργυρίου διδομένου. παρ- "θένων μέντοι φθορὰς, καὶ γυναικῶν ἁρπαγὰς, ὑπὸ- "σας ὅτι παρανίκα καὶ ἀπανθρωπία δραμένας, στυγᾶν, "ἀφ' τὸ ἀδοκήτως ἴσους εἶναι τοῖς πεπονθόσι, τοῦ μὴ "γεγονέναι, τῷ ὡς τοῦ ἀνέκπυστα αὐτὰ εἶναι τοσού- "δε Ἡρώδῃ ἐπισάγεσθαι τῷ ὕβρει αὐτοῖς, [d] ὁπόσον "οὐκ ἂν θηρίον, ἀνθρώπων ὑπερατεῖν δυνάμενος αὐτῷ "παραγενομένῳ. [e] πολλῶν γὰρ ἀναστάσεων καὶ μεταστά- "σεων παραλαβοῦσῶν ὁ ἔθνος, οὐδεμίαν [f] ἰσορροπὸν πρὸς- "τε τοιάνδε δυστυχίαν [g] ἐπελθοῦσαν αὐτῷ [h] παράδει- "γμα κακώσεως, ἧς αὐτῷ Ἡρώδης ἐπενέθη τῷ ἔθνει, "καὶ ἀφ' ὧν εἰκότως ἂν γενέσθαι τὸ ἀσμένως Ἀρ- "χέλαον βασιλέα προσειπεῖν, οἰομένους πάντα ὁ- "τιοῦν ὅτι βασιλείας ἐσόμενον Ἡρώδου μετρίω- "τερον [i] φανεῖσθαι, καὶ [k] τὸν τε πατέρα συνολοφύ- "ρασθαι αὐτῷ δημοσίᾳ, εἰ δὲ μετρίου τυ- "χεῖν δυνηθεῖεν, καὶ τἀλλὰ οἰκειούμενον. ἀλλ', "εἰσαῦτα μὲν οὐχ Ἡρώδου γνήσιον πεφύκατο υἱὸν, "οὐδὲν εἰς ἀναβολὰς, ἀλλ' εὐθὺς τοῦ ὀξέως ἐπάξειν "ἂν τῷ ἔθνει τὴν [l] ἀφόρητον αὐτῷ, καὶ ταῦτα μη- "δέπω τέλεον [m] κεκτημένον ἡγεμονίαν, ἀφ' τὸ "ὅτι Καίσαρι δοῦναι, καὶ μὴ, τὴν ἐξουσίαν εἶναι· "[n] παράδειγμά τε τῆς εἰς αὐτὴν ἀρετῆς πᾶσιν εἶναι τοῖς "ἀρχομένοις μετριότητα καὶ εὐνομίαν, ἣ χρήσει· "τό τε ἐν πρὸς αὐτοὺς, ἀπό τε ἐν πρὸς τοὺς ἀπολυ- "θείσης πρὸς ἀρετῆς, ὅτι τε τοῖς πολίταις καὶ πρὸ Θεοῦ, "τετραχιλίων ἀμαρτύρων ἀνδρῶν σφαγὴν ἐν ᾧ τεμένει συν- "αθροισθέντων. πῶς ἂν οὖν ἤδη [o] δικαίως μισοῦ χρήσαιτο καὶ "αὐτῷ, πρὸς τὴν λοιπὴν ἀμάστητι, ἢ ἔγκλημα τὸ ἀπι- "στίας καὶ ἀντιλογίας ὅτι τῇ ἀρχῇ προσφερόμενον; ἢ "δὲ κεφάλαιον αὐτοῖς τὸ ἀξιώσεως, βασιλείας [p] μὴ καὶ "τοιαύδε ἀρχῶν ἀπηλλάχθαι, προσθήκην δὲ Συρίας γε- "νόντας ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἐκεῖσε πεμπομένοις στρατηγοῖς· "φανερωθήσεσθαι γὰρ ὕπως εἴτε ἀληθῶς στασιώδεις εἶεν καὶ "νεωτερισμοῖς τὰ πολλὰ προσκημένοι, εἴτε καὶ εὐπαιθεῖς "μετριωτέραν τυχόντες αἰ ὑπηκόσονται αὐτοῖς.

γ'. Τοιαῦτα δὲ τῶν Ἰουδαίων εἰρηκότων, Νικόλα- [q] τούς τε βασιλεῖς ἀπήλλαττε τῶν ἐγκλημάτων, "Ἡρώ- "δην μὲν, διὰ τὸ παρ' ὃν ἔζη χρόνον, τυχεῖν ἀκα- "τηγόρητον, οὐ γὰρ δεῖν τοὺς ἐγκαλεῖν ἔχοντας ὅτι "μετρίοις, καὶ μὴ ζῶντος τιμωρίαν λαβεῖν δυ- "ναμένους, ὅτι νεκρῷ κατηγορίαν συνιστάναι, τὰ δὲ "ὑπ' Ἀρχελάου πραχθέντα ὕβρει τῇ ἐκείνου ἀπε- "πόθει, οἳ ἐλεγχόμενοι πραγμάτων πρὸς τοὺς νόμους, "καὶ

a Cum *Epiphanius* vertat *lucrandorum gratia*, aut ὕπερα poſt εὐπρείας excidiſſe aut ſubintelligendum eſſe exiſtimo. b Ita cum *Cod. Vat.* αὐτῶν τε in *Editis Aliiſque*. c In *libris* omnibus (tam *Editis* quam *MSS*) μηδὲ ὅπως μηδὲ ἀργυρίου διδομένου. nullo plane, ut mihi videtur, ſenſu. unde cum in *Epiphanii* verſione habeamus *auri vel argenti*, reſcripſi, μηδὲ χρυσοῦ μηδὲ ἀργυρίου διδομένου. eſt qui malit μηδ' ὅτως ἀργ. d Ὁπόσον ὑδ' ἂν θηρίον *Vat.* e Ita è *Cod. Vat.* καὶ μεταστάσεων deſunt in *cæteris*. f Ἰσορροπὸν *Busb.* g Ita *Vat.* ὑπελθοῦσαν αὐτῷ *Baſ.* & *Hen.* h Illa παράδειγμα κακώσεως omittit *Busb.* & ſtatim habet εἶναι αὐτὸς Ἡρώδης ἐπεί- λει τῷ ἔθνει. Sequuti ſumus *Cod. Hen.* perperam in *Editis* ἐν αὐτὸ Ἡρώδης ἐπιπέδει τὸ ἔθνος. i Ita *Busb.* φαίνεσθαι in *cæteris*. k Τόν τε πατέρα *Hen.* l Ἀπόνητον αὐτῷ *Busb.* m Sic *MSS.* κεκτωμένων in *Editis*. n Ita *Busb.* & *Hen.* ἓ παράδειγμα τῷ τ' ἰ. ἀ. ἀ. τ. τ. ἀ. μετριότητος ἓ εὐνομίαν in *Editis Aliiſque*. μετριότητα ἓ εὐνομίαν habet *Busb.* o Ita *Hen.* ἀ pr. m. δικαίῳ in *Editis*. ὕδη τῷ δικαίῳ *Vat.* p Illud μὴ è *Cod. Vat.* q Τούς τε βασιλεῖς, δι' ὧν ἔλεγον, ἀπήλλαττε *Busb.* a Πειθοῦς

"καὶ σφαγὰς ἄρξαντες τῶν κωλύειν ὑφείζοντας πρὸ-
"μηθουμένων, ἀμωμήτης γενομένης ἐγκαλοῖεν. ὑπεκ-
"λεῖ δὲ νεωτεροποιίας αὐτοῖς, καὶ τοῦ ζητάζειν ἡδο-
"νὴν ἀπαιδεύτοις τοῦ [a] πείσεσθαι δίκην καὶ [b] νόμοις,
"ὑπὸ τοῦ θέλειν τὰ πάντα νικᾶν." Ταῦτα μὲν οὖν
Νικόλαος.

γ'. δ'. Καῖσαρ δὲ ἀκούσας ἀφῆλιξε μὲν τὸ συνέδριον, ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ὕστερον Ἀρχέλαον βασιλέα μὲν οὐκ ἀπεφήνατο, ᾧ δὲ ἡμίσεως τῆς χώρας ἧπερ Ἡρῴδῃ ὑπετέλει ἐθνάρχῃ καθίζει· τιμήσειν ἀξιώματι βασιλείας ὑπο-
χυόμενος [c] ἐπὶ τῷ εἰς αὐτὸν ἀρετῷ προσφέροιτο. τῷ δὲ ἑτέρῳ ἡμίσει νείμας διχῇ, δυσὶν Ἡρῴδου παισὶν ἑτέροις παρεδίδου, Φιλίππῳ τε καὶ [d] Ἀντίπᾳ, ᾧ πρὸς Ἀρχέλαον τ' ἀδελφοὶ ἀμφισβητήσαντι περὶ τ' ὅλης ἀρχῆς. ᾧ τούτῳ μὲν ἥ τε Περαία, καὶ ὁ Γαλιλαῖον ὑπετέλουν· φορά τε
ἦν, τάλαντα διακόσια ὅ ἐπ' ἔτος. Βαταναία δὲ σὺν Τραχωνίτιδι, καὶ Αὐρανίτις σύν τινι μέρει [e] οἴκου ᾧ Ζηνοδώρου λεγομένου, Φιλίππῳ τάλαντα ἑκατὸν προσέφερε· τὰ δὲ Ἀρχελάῳ συντελοῦντα Ἰδουμαία τε καὶ Ἰουδαία, τό τε Σαμαρι-
τικόν. [g] τετάρτου μέρους ὄντος τ' φόρων παραλελωμένου, Καίσαρος αὐτοῖς κύφωσιν ψηφισαμένου, ἀφ' ὧν μὴ συναποστῆναι τῇ λοιπῇ πληθύι. ᾗ ἦσαν πόλεις αἳ Ἀρχελάῳ ὑπετέλουν, Στράτωνός τε πύργος, καὶ Σεβαστὴ σὺν Ἰόππῃ καὶ Ἱεροσολύμοις. [h] Γάζα δὲ καὶ Γάδαρα καὶ Ἵππος, Ἑλληνίδες εἰσὶ [i] πόλεις, ἃς ἀπορρήξας αὐτῆς διοικήσεως Συρίας προσθήκην ποιεῖ. προσῆν δὲ Ἀρχελάῳ φορὰ χρημάτων ὁ καθ' ἑνιαυτὸν, εἰς τάλαντα [k] ἑξακόσια, ἐξ ἧς παρέλαβεν ἀρχῆς.

ε'. Καὶ τάδε μὲν τοῖς Ἡρῴδου υἱέσιν τ' παλαιῶν παρῆν. Σαλώμῃ δὲ, πρὸς οἷς ὁ ἀδελφὸς ἐν ταῖς διαθήκαις ἀπενέμῃ· [l] Ἰαμνία δὲ καὶ Ἄζωτος καὶ Φασαηλὶς, καὶ ἀργυρίου ἑπτακισμύριοι πενθήκοντα· Καῖσαρ χαρίζεται καὶ τ' ἐν Ἀσκάλωνι βασίλειον οἴκησιν. ἦν δὲ καὶ ταύτῃ πρόσοδος οὐκ πάνυ, τάλαντα ἑξήκοντα [m] ἐπ' ἔτος· καὶ αὐτῆς ὁ οἶκος ἦν ἐν τῇ Ἀρχελάου ἀρχῇ. κομίζονται δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ᾧ βασιλέως συγγενεῖς ὁπόσα αἱ διαθῆκαι διηγόρευον. δυσὶ δὲ αὖ θυγατράσι παρθένοις, χωρὶς ὧν ὁ πατὴρ κατέλιπε, Καῖσαρ ἑκατέρᾳ δωρεὰν ἐπέθηκε [n] μυριάδων ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἀργυρίου ἑπτακισμυρίους, καὶ [o] συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς Φερώρα υἱέσι. χαρίζεται δὲ καὶ ὁπόσα αὐτῷ καταλέλειπτο τοῖς παισὶ ᾧ βασιλέως, ὄντα [p] πεντακοσίων ταλάντων καὶ χιλίων, ὀλίγα τ' σκύβων ὑπεξελόμενος, οὐχ ὅτι μεγέθει τέλους ὡς μνήμῃ τοῦ βασιλέως αὐτῷ κεχαρισμένα.

"& illorum cædes facere cœpissent quibus cu-
"ræ erat illos ab injuriis prohibere, nunc de
"injuriis vindicatis queruntur: & illis obji-
"ciebat rerum novarum studium, quodque se-
"ditionibus delectarentur, ut qui justitiam co-
"lere legibusque parere nescirent, quod in
"omnibus vincere *& superiores esse* vellent."
Atque hæc quidem Nicolaus.

XIII.

Cæsar Archelaum Ethnarcham facit, regnique dimidium Philippo & Antipæ dividit.

4. Cæsar autem hisce auditis dimisit concilium: at aliquot post diebus Archelaum quidem regem non declarat, sed ejus ditionis, quæ Herodi erat subjecta, in partem dimidiam *ipsum* constituit Ethnarcham; pollicitus regii nominis honorem, * si dignam rege virtutem præstitisset. Alteram vero partem dimidiam in duas partitus, reliquis duobus Herodis filiis divisit, Philippo & Antipæ, qui cum fratre Archelao de toto regno contenderat. Et huic quidem paruit Transjordanensis ager & Galilæa, quæ ei quotannis ducenta talenta pensitabant. Batanæa vero cum Trachonitide, & Auranitis cum parte quadam Zenodori, ut appellabatur, domûs Philippo datæ, ei talenta centum *reddebant*: Archelao autem tributæ erant Idumæa & Judæa & Samaria; quarta vectigalium parte condonata Samaritanis, Cæsaris decreto onere levatis, quod cum cæteris non rebellassent. Fueruntque Archelao subjectæ urbes, Stratonis turris & Sebaste, Joppe & Hierosolyma. nam Gaza & Gadara & Hippos fuere Græcæ civitates, quas ab ejus diœcesi avulsas Syriæ adjunxit *Cæsar*. Archelao autem ex suo principatu quotannis redibant sexcenta talenta.

Cæsaris erga Salomen liberalitas.

5. Atque hæc quidem Herodis filiis ex patris possessionibus obtigere. Salomæ vero præter ea quæ frater ei legaverat, videlicet Jamniam & Azotum & Phasaëlidem & argenti signati quingenta millia, Cæsar regiam ei dedit Ascaloniam. Ejusque annui reditus summa erat talenta sexaginta, ac domus ei in Archelai ditione posita erat. Quin & cæteris regis consanguineis reddita erant legata, ita ut testamento caverat. Duabus autem filiabus ejus virginibus, præter illa quæ pater reliquerat *Herodes*, Cæsar utrique dono dedit auri signati ducenta quinquaginta millia, easque Pheroræ filiis nuptum elocavit. Imo quicquid ei rex legaverat regis ipsius filiis distribuit, mille scilicet & quingenta talenta, paucis aliquot vasis sibimet reservatis, utpote donatis, non tam ob pretii magnitudinem quam ut regis memoriam conservarent.

Herodis duæ filiæ virgines Pheroræ filiis elocatæ.

a Πείθοις *Busb. & Vat.*. *b* Νομίμοις *Vat. & Hen. à pr. m.* *c* *Epiphanius* aliter legisse videtur: sic enim ille, *si laboribus & favoribus circa semetipsum meritus appareret.* Liquet codicibus usum in quibus erat scriptum ὡς αὐτόν. quam lectionem inepta verborum ambage ipse conatus est exprimere. *d* Ἀντιπάτρῳ *Vat.* *e* Sic infra τὸ Σαμαριτικόν. Verum τὰ Γαλιλαῖον habet *Busb.* *f* Cum dicat partem aliquam οἴκου Ζηνοδώρου (id est, *Abilenæ*) Philippo attributam, eo ipso indicat partem ejus potiorem penes alium fuisse. Is autem fuit Lysanias, cujus *Lucas* meminit, ex posteritate illius Lysaniæ qui eandem regionem (*Abylenam* dictam ab urbe Abyla, *Chalcidenen* aliis ab urbe Chalcide) Antonio per orientem imperante obtinuit, post patrem Ptolemæum Mennæi filium: à quo Lysania regio ista passim *Avonitis* dici cœperat. Et sicut post prioris Lysaniæ mortem dicta est *Zenodori Tetrarchia*, ita post Zenodori mortem, aut conductione ejus finita, cum alter Lysanias priori cognominis eandem regionem tenuit, dici iterum cœpit *Tetrarchia Lysaniæ*. Grotius ad *Luc.* c. 3. v. 1. *g* Τετάρτη μοίρας *Vat.* τετάρτου μοίρας *Busb* τετάρτου μέρος in *Editis*, unde levi mutatione rescripsi τετάρτου μέρους. *h* Quum *Gaza* tam longe remota fuerit à *Gadaris & Hippo*, suspicio nasci posset legendum Γίππου, quæ urbs utrique vicina fuit. *Relandus* in *Palæst. S.* p. 773. *i* Πόλεις, ἀπορρήξας αὐτὰς τ' ἀρχῆς ἧς Συρίας πτ. π. in *Editis Aliisque.* αὐτὰς τ' ἀκροάσεως Συρίας *Vat.* in *Epiphanii* versione, *quas abscindens a dispensatione Syriæ additamento Judææ regioni conjunxerat.* Verum (cum ista male conveniunt cum ipso *Josepho* in lib. 2. de *Bello Jud.* ubi habet ἀποτιμοῦμεν τ' βασιλείας προσθήκην Συρίας) non dubito quin scripserit, *quas abscindens ab ejus dispensatione Syriæ additamento conjunxerat.* unde ipse in textum reposui, ἃς ἀπορρήξας αὐτῆς τ' διοικήσεως Συρίας πτ. π. *Casaubonus* (in *Exerc.* c. *Baron.* p. 155) legit, πόλεις. ἀπορρήξας αὐτὰς τ' ᾧ βασιλέως, Συρίας πτ. π.. Forsan voluit τ' ἀρχῆς ᾧ βασιλέως. Est qui αὐτὰς (ut supra v. 20. ἄτοι) ferendum censet. Si ista displiceant, videsis *Norisium* in *Epochis Syro-Macedonum*, p. 482. & *Petitum* in *Eclogis Chronol.* p. 334. & in *Animadv. ἀπεδότους*, tom. 4. p. 123. 127. *k* Τετρακόσια in lib. 2. de *Bello Jud.* & *quadringenta* in quibusdam *Epiphanii* libris. *l* *Al* Ἰάμνια. *m* Τὸ ἐπ' ἔτος *Vat.* *n* Μυριάδας *Busb.* *o* Ita *Busb.* συνῴκησεν in cæteris. *p* In lib 2. de *Bello jud.* πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου. * *Vel*, si virtutem exhibuerit regno convenientem.

XIV. CAP. XIV.

De falso Alexandro.

Pseudalexander sede.

HIS ita à Cæsare ordinatis, juvenis quidam, genere Judæus, in Sidoniorum urbe educatus apud quendam Romani civis libertum, semetipsum in Herodis familiam adoptavit, ex formæ similitudine quæ illi erat cum Alexandro Herodis filio, qui fuerat occisus : id quod attestati sunt omnes qui utrumque viderant. atque hoc ei incitamentum erat, ut ad imperium occupandum animum adjiceret. Itaque adjutore in rebus agendis sibi assumpto, homine ejusdem tribûs, rerum aulicarum perito, ac præterea nequam & improbo, & natura comparato ad magnas turbas excitandas, ipsique facto ejusmodi malarum artium magistro, se Alexandrum esse præ se ferebat, Herodisque filium, qui abditus fuisset ab eorum quodam, quibus fuerat ejus interficiendi commissum negotium : qui quidem, ut hominibus imponeretur, alios interfecisset, se vero & fratrem Aristobulum conservasset. Hisce ille rebus elatus inflatusque eos fallere pergebat in quos inciderat : adeo ut, cum Cretam delatus esset, Judæi, quotcunque ibi natus est, ei fidem habuerint, largiterque illi nummos suppeditarint, quibus fretus se in Melum trajecit. Atque illic ingenti pecunia auctus est, quod regio sanguine ortum credidерint, sperarintque fore ut regnum paternum recuperaret, & de se bene meritis vicem rependeret. Romam itaque properabat, hospitibus suis eum deducentibus; *ac Dicæarchiam appulso tam bene res ceciderunt, ut in similem fraudem istius loci homines impulerit. Immo & ei tanquam regi sese adjunxerunt, tam alii quam quot cum Herode hospitium *vetus* fuerat & amicitia. In causa erat hominum natura, libenter ea quæ de se prædicabat accipiens, fidem iis conciliante forma : quippe qui facile iis persuaderet, quibus cum Alexandro familiaritas intercesserat, non alterum esse, sed ipsissimum illum ; id quod aliis etiam jurejurando firmarum. Adeo ut, fama de illo *percrebrescente* & ad Romam perlata, universa Judæorum illic agentium multitudo obviam ei prodierit, Deo adscribentes quod præter omnium opinionem salvus & incolumis sit, magnoque cum gaudio eum excipientes *maxime* propter maternum genus, quacunque per vias in curru sublimis incederet regio plane apparatu : quæ res fiebat sumptibus ejus hospitium. quin & magnus ad eum factus est populi concursus, faustisque ominibus ei acclamabatur, & nihil non actum fuerat quod iis solet accidere qui adeo præter spem servati sunt.

Judæis imponit.

Fraudem suspicatur Cæsar.

2. Cum autem hæc de eo Cæsari nunciata essent, fidem dicentibus non habebat, quod sciret Herodem haud facile potuisse decipi in

ΚΕΦ. ιδ'. ιδ'.

Περὶ Ψευδαλεξάνδρου.

Τούτων δὲ οὕτω [a] διατεταγμένων ὑπὸ Καίσαρος, νεανίας, Ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ὁπὸ δὲ τῆς Σιδωνίων πόλεως [b] ἀνατεθραμμένος παῤ τινι τῶν Ρωμαίων ἀπελευθέρων, [c] εἰσῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἡρῴδου συγγένειαν, ὁμοιότητι μορφῆς ἢ τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτῷ [d] ἀνηρημένου υἱοῦ Ἡρῴδου ἐμαρτυρεῖτο παῤ τοῖς γνωσθεῖσι. [e] καὶ τοῦτο παρόρμημα ἦν αὐτῷ εἰς τὸ μεταποιεῖσθαι τῆς ἡγεμονίας. καὶ ὁμοτράπεζα γενόμενα παῤ ἀλλοδαποῖς ὁμόφυλον ἄνδρα, ἔμπειρον δὲ τῶν ἀμφὶ τὸ βασίλειον, [f] πονηρὸν δὲ ἄλλως, καὶ ταράξαι μεγάλα πράγματα [g] φύσιν ἔχοντα, καὶ τοιαύτης κακίας διδάσκαλον αὐτῷ γενόμενον, ἀπέφαινεν αὑτὸν Ἀλέξανδρον, καὶ Ἡρῴδου παῖδα ὄντα ἁρπακλεμμένου [h] ὑπό τινος τῶν ἀναιρεῖν αὐτὸν ἐγκαλυμμένων· κτείναντα γὰρ ἑτέρους, οἷς ἀπατήσειν ἔμελλον τοὺς [i] θεωρουμένους, αὐτόν τε παρεπεποιῆσθαι καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀριστόβουλον. καὶ τούτοις αὐτός τε ἀνεπέρωτο, καὶ τοὺς ὁπαντιγχάνοντας οὐκ ἀπήλλαττο ἀπατῶν· ἀλλὰ Κρήτῃ προσενεχθεὶς, Ἰουδαίων ὁπόσοις εἰς ὁμιλίαν ἀφίκετο ἐπηγάγετο εἰς πίστιν, καὶ χρημάτων εὐπορηθεὶς δόσει τῇ ἐκείνου, ὁπὸ Μήλου διῆρεν. [k] πολὺ πλείονα δὲ ἐπεποίητο ὁπόσα αὐτῷ προσῆκεν χρήματα, [l] πίστει τῆς βασιλικῆς συγγενείας καὶ ἐλπίδι τοῦ ἀπολαβεῖν τὸν πάτριον ἀρχὸν, καὶ ἀμείψασθαι τοὺς εὐεργέτας. ὁπὸ Ρώμης [m] οὖν ἠπείγετο, ὑποπομπῇ τῶν ἰδιοξένων· καὶ Δικαιαρχία προσβαλὼν οὐκ ἠτύχει καὶ [n] τοὺς τῇδε Ἰουδαίους [o] ἐφ' ὁμοίᾳ ἀπάτῃ προσαγαγέσθαι. προσήεσάν τε ὥσπερ βασιλεῖ οἵτε ἄλλοι, καὶ ὁπόσοις ξενία πρὸς Ἡρῴδην καὶ εὔνοια ἦν. αἴτιον δὲ ἦν, τὸν ἀνθρώπων τὸ ἡδονῇ διαχόμενον τοὺς λόγους σὺν τῷ φερεγγύῳ τῆς μορφῆς· καὶ γὰρ τοῖς πάνυ ὁμιλικοῖς Ἀλεξάνδρῳ πολὺ τὸ πιστὸν ἐνεπίθει τῷ μὴ [p] ἔχειν ἕτερος, ἀλλ' αὐτὸς εἶναι, καὶ πρὸς τοὺς πλησίον [q] καὶ ὤμνυσαν. ὥστε καὶ [r] προσελθόντος εἰς τὴν Ρώμην λόγῳ τοῦ περὶ αὐτῷ, πᾶν τὸ τῇδε Ἰουδαίων [s] πλῆθος ὑπαντιάζοντες ἐδέησαν, τῷ θεῷ δόξαν τῆς σωτηρίας θεραζόντες ὅ ἔργον, καὶ χάρμα ποιούμενοι ἅμα τὸ μητρῷον αὐτῷ γένος, ὁπότε χωρὴν κατὰ τὴν πομπὴν διεσφορεύμενος· καὶ [t] πᾶν τὸ βασίλειον πρὸς αὐτὸν ὄχλημα ἦν ἀναλώμασι τῶν ἰδιοξένων, [u] μεγάλας τε παρεσκεύασεν ἐγίνοντο τῆς πληθύος, ὑποδοχεῖς τε εὔφημοι, καὶ ὁπόσα εἰκὸς τοῖς ὕπω πρὸ ἐλπίδος σωθεῖσι συντυγχάνειν φόβον ὅ,τι οὐκ ἐπρόσκειτο.

β'. Καίσαρι δὲ [v] ὡς ἀφίκετο ἀγγελία περὶ αὐτῷ, ἠπίστει μὲν διὰ τὸ μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀπατηθῆναι Ἡρῴδην τὸ πράγμασιν ὁπὸ

a Διατεταγμένων *Vat.* b Τεθραμμένον *Vat.* c Ita cum *Cod. Busb.* εἰσῴκησεν in *cæteris.* d Ἀνηρημένου *Bas.* e Καὶ ἀφ' τοῦτο δ' ἡγεμονίας μετεπεποίητο *Busb.* brevisculè, ut arbitror. f Πονηρὸν δὲ *Vat.* g Δυνατὸν *Busb.* h Ὑπὸ τῶν ἀπολλῶν ἀ. ἐς. *Vat.* ὑπὸ τινῶν τῶν ἀν. *Zonar.* i Θεωρουμένους & non ἀδεπιτεποιημένους *Busb.* k Ita *Vat.* πλείονα deest *Editis.* πολλὰ ἦν *Busb.* l Sic cum *Cod. Vat.* & *Epiphanio.* προφάσει in *Editis Aldinaque.* m Illud ἦν è *Cod. Busb.* & *Epiphanio.* n Ita *Vat.* τοὺς τῇδε Ἰουδαίους in *Editis.* o Ita *Vat.* ἀφ' ὁμοίας in *cæteris.* p Οὐχ ἕτερον ἀλλ' αὐτὸν εἶναι *Busb.* q Καὶ deest *Vat.* & *Busb.* r Ita *MSS.* προσελθόντες in *Editis.* s Λόγου περὶ αὐτοῦ *Vat.* t Ἐθνος *Vat.* u Sic *Vat.* πᾶν βασίλειον in *cæteris.* x Μεγάλας παρεσκεύασεν *Vat.* & *Busb.* y Ὡς ἀφίκετο ἀγγελία ἡ περὶ αὐτοῦ *Vat.* ὡς ἠγγέλθη περὶ αὐτοῦ *Busb.* z Puteolos.

a Ita

[a]ὅτι μέγαν ἀνήκουσιν αὐτῷ διὰς δὲ τὴν ἐλπίδι, Κέλαδόν τ' αὐτῷ πιὰ ἐξελευθέραν, ἀμιλικόσιν τοῖς μφαικίοις, πέμπει κελεύσας ἀγαγεῖν εἰς ὄψιν αὐτῷ τ' Αλέξανδρον. ὁ δὲ ἀνῆγεν, οὐδέν τι βελτίων ὅτι τῇ χρόνῳ τ' πολλῶν γενόμενος. [b]ὁ μὲν Καῖσαρ διπάτητο. ἀλλ' ἦν μὲ ἐμφερὴς, ὁ μὴν ὥστε ἀπατῆσαι τὰς σωφρόνως ἐκλογίζεσθαι δυναμένας. αὐτυργίας τε γὰρ [c]ἐπετρέχετο ὁ Ψευδαλέξανδρος, καὶ παρὰ ὃ ἐκείνῳ [d]ῥοδαρὸν ὁ σώματος ὑπὸ [e]τρυφῆς καὶ γναμπτότητος συνερχόμενον, διὰ τὰ σκληρότερα ἠσκῆσθαι ἐξεβεβήκει ὁ σῶμα. ἠτασάμενος οὖν συμπεισθῆναι ἐπὶ ψευδολογίᾳ διδασκάλῳ καὶ μαθητῇ, καὶ λόγων ταλμηρῶν συγκρότησιν, ἐζήτασε παρὰ Αριστόβουλον [g]τί καὶ γένοιτο [h]συνεκλαπέντος αὐτῷ, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὁ παραγενόμενος μεταποιήσεως τ' ἀξίας, ἧς παρῆκεν τυχεῖν τὸν ὕστερον γενόμενον. φαμένου δὲ ἐπὶ νόσῳ τ' Κυπρίων καταλελεῖφθαι, κινδύνων ὑφορᾶσθαι τ' χώραν, εἰ [i]παρὰ αὐτὸν συγαίη τι δεινὸν μὴ [k]πάντελὲς ἐξαλείφειν ὁ Μαριάμμης γένος, ἀλλὰ παρὰν Αριστόβουλος μένοι τὰς ἐπιβουλεύοντας. ζώντα διηχευζομένου, καὶ συνεζῶτος αὐτῷ τῇ μηχανοποιῷ τῆς παρέξεως, Καῖσαρ καταμόνας ἐπαναβὰν τὸ μειράκιον, "ἀλλά σοι μαθὸς εἶπε παρακύπτων "ὅ μὴ γὰ παρὰ ἐμὲ ἀπάτᾳ [l]χρησαμένῳ τὸ μὴ [ll]ἐπο- "λύμενον τ' σωτηρίας, φάθι δή μοι αὐτόν τε ὅς ἂν τυγχά- "νεις, καὶ ὅς σε τοιάδε ἐξετόλμησε ψεύσασθαι. μεῖ- "ζον γὰ τὸ ἐπιβούλευμα κακίας ἧς ἐπεχείρησας χρό- "νου ὃς γένοιτο τυγχάνεις." καὶ δὴ, ὁ γὰρ ἰῷ ἄλλως παρέσται, φράζει παρὰ τῷ Καίσαρος τὸ ἐπιβούλευμα, ὅτι πρόκοι, καὶ ἐφ' ᾧ τυγχάνοι [m]συλεύμενον. καὶ ὁ Καῖσαρ τῷ μὲν Ψευδαλέξανδρον, οὐ γὰρ ἐφαύσατο ὁμολογίαν τινὰ παρὰ αὐτὸν, διαχρήσειν ὁρᾶν αὐτυργήσαντι τῷ σώματι, ἐρέσσειν δὲ τοῖς ναύταις κελεύει. τῷ δὲ ἀναπείσαντα κλέπτειν. κελεύσαντι δὲ ἦρεν Μηλίους ὑπόσας [n]ἐπιτελέσασθαι εἰς τῷ Ψευδαλέξανδρον ζημιοῦν ἀναλοπέναν καὶ τὰ μὲν παρὰ τῷ Ψευδαλέξανδρον ταλμηρὰς [o]συντεθέντα οὕτως ἀνλοῦς εἶχεν.

re magna, quæ ipſum propius attingebat: nonnihil tamen ſuſpicans, Celadum unum è ſuis libertis, cum adoleſcentibus familiariter *olim* verſatum, mitti jubet ut Alexandrum ſibi in conſpectum adduceret. id quod ille fecit, non majori tamen quam vulgus ad eum diſcernendum erat perſpicacia. Verum non ita deceptus eſt Cæſar. nam erat quidem ſimilitudo, non tamen tanta ut eis imponeret, quibus paulo acrius erat judicium. Iſte enim falſus Alexander & labore aſperitatem manibus obductam habuit, & pro mollitudine corporis, qua eſſe debuerat, utpote delicatus & ingenuus, contra erat corpore ſcabriore & rigidiore. Poſtquam igitur animadvertit magiſtrum atque diſcipulum in eadem conſpirare mendacia, inque eadem conſentire loquendi libertate, quærebat *ex eo* quid factum ſit Ariſtobulo, ſimul cum eo *è cuſtodia* ſubrepto, & quam ob cauſam ille non veniſſet, ut jus tam præclaris natalibus debitum repoſceret. Cui ille reſpondit, in Cypro inſula, periculorum in mari formidine, relictum eſſe, ut ſi quid Alexandro humanitus accidiſſet, Mariamnes genus non funditus interiret, ſed Ariſtobulus ſuperſtes exciperet inſidiatores. Juvenem hoc affirmantem, cum eo conſentiente qui commenti auctor erat, Cæſar ſeducit, & ita dicit, "ſi mihi ve- "rum dicere voles, hoc tibi præmium erit quod "veniam & ſalutem aſſequuturus ſis. age ita- "que, dic mihi quis tu ſis, & quis tibi ejuſmo- "di res audere perſuaſerit. iſta enim quæ ani- "mo agitaſti & aggreſſus es majoris ſunt ma- "litiæ quam pro ætate tua." Tum ille, ut qui non poſſet aliud, totum commentum Cæſari exponit, & quo pacto, & à quo fuerit compoſitum. Et Cæſar Pſeudalexandrum, nam fidem ei datam fallere noluit, ad remiges relegavit, quod corpore ad tolerandos labores validum videret; & ejus fraudis auctorem interfecit. Cæterum Meliis abunde magna mulcta fuit pecuniarum amiſſio, quas in fictitium Alexandrum impenderant. Atque ita quidem cœptum Pſeudalexandri temerarium turpis conſequutus eſt exitus.

Celadus ad rem explorandam miſſus.

Pſeudalexander à Cæſare ad remiges relegatus.

ιε'. ΚΕΦ. ιε'.

CAP. XV.

XV.

Ως Αρχέλαος πάλιν κατηγορηθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Βίεννα.

Quomodo Archelaus iterum accuſatus Viennam relegatus eſt.

Αρχέλαος δὲ, τ' ἐθναρχίαν παραλαβὼν, ἐπεὶ εἰς Ἰουδαίαν ἀφικνεῖτο, [p]Ἰωάζαρον τ' Βοηθοῦ ἀφελόμενος τ' ἀρχιερωσύνην, [q]ὅπλαλῶν συγαίτην τοῖς στασιώταις, Ελεάζαρον τ' ἐκείνου [r]ἀδελφόν. ἀνοικοδομεῖ δὲ καὶ ὁ ἐν Ιερειχοῦντι βασίλειον ἐκ τραπεζῶν, τῶν τε ὑδάτων ὅπόσα [s]Νεαρὰν τ' κώμην [t]ἀφελεῖ ὑπορρέοντα, ἐξ ἡμισείας ἀποστρέφων, ἐπαγωγὴν αὐτῷ ποιούμενος τῷ πεδίῳ

Poſtquam autem Archelaus Ethnarcha factus in Judæam pervenit, Joazarum Boëthi filium pontificatu privavit, eum cum ſeditioſis conjuraſſe criminatus, idque munus Eleazaro ejuſdem fratri tradidit. Refecit etiam Hierichuntium palatium magnifice; & dimidiam aquam, qua Neara vicus irrigabatur, ductu ei facto, in campum divertit, quem

Joazarus pontificatu privatur, Eleazaro in ejus locum ſuffecto.

a Ita cum *Cod. Vat.* ἐπὶ μεγάλοι in *Editis Aliiſque.* b Οὐ μὲν ἦ Κ. *Bunb.* ὁ μὲν Καῖσαρ γε διπατᾶτο *Vat.* ὃ μὲν Καῖσαρ δὲ διπάτητο *Hen.* ἀ pr. m. c Ἐπιφερὴς *Vat.* atque ita forſan *Epiphanius*, qui vertit, *ex labore & opere valde attritus.* d Ita *Gen.* ῥοδαρὸν *Baſ.* ῥαδὸν *Vat.* ῥαδὼν *Bunb.* e Sic *Bunb.* & *Zonar.* & ut puto *Epiphan.* τροφῆς in *ceteris.* f Παρὰ τὸ σκληρότερα *Bunb.* & *Zonar.* g Ita *Baſ. Hen.* & *Vat.* τί ἢ γένοιτο *Bunb.* τί γὰ μεῖζον *Gen.* h Συνεκλεπτεὶς *Vat. Gall.* & *Flen.* à pr. m. i Ita lego. περὶ αὐτὸν in *Editis.* περὶ αὐτὸν ἐφορᾶν *Bunb.* περὶ αὐτὸν φορᾶν *Vat.* αὐτῷ ὁ φορᾶν *Flen.* ἀ τι περὶ ἐμὲ συμβαίη *Zonar.* k Παντελὲς ἐξαλείφειν *Vat.* παντελῶς ἐξαλοφεῖν *Bunb.* l Χρίσαντ *Bunb.* ll Forſan λυμήσαντος. m Συγκεκυμένον *Vat.* forſan pro *συγκεκυμένον.* n Ita *Vat.* τετελεσμένας in *ceteris.* Fuit cum legerem τετελέσαι. o Συντίνου ὕσους ἀνοῦς ἦχεν *Vat.* p Ἰάζαρον *Bunb.* Hujus in pontificatu Chriſtum natum eſſe admonet *Nicephorus.* ſub Matthia potius exiſtimat *Petavius* in lib. X. de *Doctr. Temp.* c. 55. q Vel ex Simone filio nepotem, *Uſſer.* ad *A. M.* 4002. r Ἐπιτελῶν δὲ καὶ τοῦτον *Vat.* ἐπιτελῶν ὃς συγαίτην *Bunb.* ſ Επιλαθόμενος *Vat.* t Verba iſta Νεαρὰν τὴν κώμην non agnoſcit *Epiphan.* ἐκβάλλων ὁ ποῖος Ἀναρὰν τὴν κώμην *Vat.* u Οφελεῖ in *Editis.* ὀφελεῖ *Vat.* unde ὀφελεῖ reſcripſi.

quem palmetis totum conſeverat. Vicum etiam conſtruxit, quem Archelaïdem nuncupavit: & contra leges patrias Glaphyram, Archelai *regis* filiam, Alexandri ſui fratris quondam uxorem, ex quo ipſa liberos habebat, in matrimonium duxit, cum apud Judæos res deteſtanda ſit fratris habere uxorem. Nec Eleazarus quidem in pontificatu permanſit, ſuffecto in ipſius viventis locum Joſua Siæ filio.

Eleazarus deponitur, eique ſucceſſit Joſua.

Archelaus iterum accuſatur.

2. Anno autem decimo principatus Archelai, fratres ipſius cum primoribus Judæorum & Samaritanorum, ejus crudelitatem & tyrannidem non ferentes, eum apud Cæſarem accuſant, maxime cum intellexiſſent contra Cæſaris feciſſe mandatum, quo jubebatur eos tractare leniter. Quamobrem Cæſar, audita accuſatione, cum iratus Archelai negotiorum quæ Romæ eſſent procuratorem, qui & ipſe Archelaus vocabatur, accerſiviſſet, non quidem Archelao quidquam ſcribere dignatus eſt, ſed tu, inquit, è veſtigio conſcenſa navi, age eum adeas, & nulla interpoſita mora ipſum ad nos adducas. Atque ille prima navigatione tranſmiſſus in Judæam venit, & Archelaum cum amicis epulantem deprehendit: cui cum voluntatem Cæſaris expoſuerat, ad maturandam profectionem perpulit. Ubi autem *Romam* venit, Cæſar, poſtquam illum cauſam ſuam contra certos accuſatores agentem audivit, eum in exſilium abegit, Vienna Galliarum urbe in commorandi locum ei aſſignata; pecuniaque ſpoliavit.

In exſilium miſſus.

Archelai ſomnium.

3. Antequam autem evocatus Romam iret Archelaus, ſomnium hujuſmodi ſuis amicis narravit. "Viſus eſt ſibi videre decem ſpicas, "tritici plenas, jam perfectas, quas, ut ipſi vi- "debatur, boves depaſcerent." Experrectuſque (putabat enim viſionem magna ſibi portendere) conjectores accerſit, qui in ſomniis verſabantur. Cum autem alii ab aliis diſſentirent (nam una eademque omnibus non erat interpretatio) Simon quidam Eſſæus, poſtulata dicendi venia, dixit Archelao, "Viſione illa "ſignificari rerum mutationem, idque in de- "terius. Boves enim ærumnam declarare, "quippe laborioſum animal; itemque rerum "mutationem, quoniam humus, quæ ab eis co- "leretur, eodem in ſtatu permanere non poſ- "ſet: ſpicas autem, cum decem eſſent, toti- "dem annorum indices eſſe, quoniam una æ- "ſtate proveniat ſpica. itaque Archelao fi- "nem adeſſe imperii." Atque ſic ille ſomnium enucleavit. Quinto autem die, poſtquam hoc ſomnium viderat Archelaus, *alter ille* Archelaus qui eum evocabat, à Cæſare in Judæam miſſus veniebat.

φοίνιξιν ὑπ' αὐτῆς πεφυτευμένῳ. κώμην δὲ κτίσας Αρχελαΐδα ὄνομα αὐτῇ πόλει· [a] καὶ τὸν πατρίῳ νόμῳ παῤ αὐτοῖς πανσάμενος, [b] Γλαφύραν μὲν τὴν Αρχελάου θυγατέρα, Αλεξάνδρου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ γαμετὴν γενομένην, ἐξ ἧς καὶ τέκνα ἦν αὐτῇ, ἀπώμοσεν ὡς Ιουδαίοις γαμετὰς ἀδελφῶν ἄγειν, γαμῆ. Διατελοῦντος δὲ ἔτι ὁ Ελεάζαρος ἐν τῇ ἱερωσύνῃ, ὑπεκτεταχθέντος αὐτῷ ζώντι Ιησοῦ [c] τοῦ Σιὲ παιδός.

Β'. [d] Δεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἀρχῆς Αρχελάου, οἱ πρῶτοι [e] τῶν ἀδελφῶν ἀνδρῶν ἔθνη Ιουδαίοις καὶ Σαμαρείταις, μὴ φέροντες τὴν ὠμότητα αὐτοῦ καὶ τυραννίδα, κατηγοροῦσιν αὐτοῦ ὅτι Καίσαρος, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἔγνωσαν αὐτὸν παραβεβηκότα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ὑπεικῶς ἀναστρέφηται πρὸς αὐτούς. ὁ τοίνυν Καῖσαρ ὡς ἤκουσεν, ὀργῇ φέρων, τὸν ἐπίτροπον Αρχελάου τῶν ἐν Ρώμῃ πραγμάτων, Αρχέλαον δὲ καὶ τότε ὄνομα ἦν, μεταπεμψάμενος, γράφειν μὲν Αρχελάῳ ταπεινὸν ἡγεῖται, σὺ δὲ πρᾶγμα, φησί, πλέον μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἐπανάγειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὃς ἐκπλεύσας ἐκ τοῦ ὀξέως πανσάμενος, καὶ ἀφικόμενος εἰς Ιουδαίαν [f] καταλαμβάνει τὸν Αρχέλαον ἐν [g] εὐωχίαις ὄντα μετὰ τῶν φίλων, τιμή τε ἀξιόναν ἐπισημαίνει τιμὴ Καίσαρος, καὶ ὥρμησεν αὐτὸν εἰς τὸν ἔξοδον. καὶ ὁ Καῖσαρ ἀφικομένου ὅτι τινων κατηγόρων ἀκροᾶται καὶ αὐτοῦ λέγοντος, [h] καὶ ἐκεῖνον μὲν φυγάδα ἐλαύνει, δῶς οἰκητήριον αὐτῷ Βίενναν πόλιν τῆς Γαλατίας· τὰ δὲ χρήματα ἀπεμέγκατο.

Γ'. Πέμπτον δὲ ἢ κληθεὶς [i] ὅτι Ρώμης ἀπελθεῖν Αρχέλαος, ὄναρ τοιόνδε ἐπιδιηγεῖται τοῖς φίλοις. "[k] δοκεῖ- "μους [l] ἀσταχυας δέκα τὸν ἀριθμὸν, πλέως πυρῶν τὸν ἰδίαν "ἀκμὴν ἀπειληφότας, δῆξα δοῦ [m] αὐτῷ βιβρωσκομένους "ὑπὸ βοῶν δοκεῖν." καὶ διεγερόμενος, φέρειν δὲ εἰς μέγα δόξαν οἰωνὸν τὸν ὄψιν αὐτῷ, μεταπέμπεται τοὺς μάντεις, οἷς τὸ ὀνειρόπαν ἦν αἱ ἀναφοραί. σκιδναμένων δὲ ἑτέρων ἀφ' ἑτέρας, ὃ δὲ εἰς ἕνα ἔκειτο πᾶσιν ἀφήγησις, Σίμων, ἀνὴρ γένος Εσσαῖος, ἀσφάλειαν αἰτησάμενος, "μεγάλο- "λην παραμυθίαν ἔλεγεν Αρχελάῳ φέρειν τὸν ὄψιν ὑπὲρ αὐτοῦ "θοῖς πράγμασιν. βόας μὲν γὰρ κακοπαθείας τε ὑποσαφεῖν, "διὰ τὸ ἔργοις ὑπιταλαιπωρεῖν τὸ ζῶον, μεταβολὰς δὲ "αὖ παραμυθεῖν, διὰ τὸ τὴν γῆν, πόνῳ ᾧ ἐκείνων ἀρωμένην, οὐ "ταὐτῷ μένειν ὑ δύνασθαι· τοὺς δὲ ἀσταχυας δέκα ὄντας, "τοσόνδε ἀριθμὸν σφίσιν αὐτοῖς οἰκείζειν, [n] τὸ δὲ ἑνὸς πα- "ραλόγου χρόνου. ὑ τὸν χρόνον ἐξήκειν Αρχελάῳ τὴν ἡγεμο- "νίαν." ὑ ὁ μὲν [p] ζωὴν ἐξηγήσατο τὸν ὄνειρον. πέμπτη δὲ ἡμέρα μετ' ὀλίγον ἦν ἡ ὄψις Αρχελάῳ συνῆλθεν, ὁ ἀναχαλώμενος Αρχέλαος πεμπτὸς εἰς Ιουδαίαν ἐκ τοῦ Καίσαρος ἐξεκέκτο.

Δ'. Πα-

[a] Τῷ πατρίῳ νόμῳ παρέδοσαν *Busb.* [b] Γλαφύραν τὴν Αρχελάου μὲν θυγ. *Vat.* [c] Σιὲ *Busb.* & *Vat.* Σὲ *Hen. à pr. m.* Σιὲ *Zonar.* In *Epiphanii* libris, *Seæ fil.* [d] At vero in *lib.* 2 *de Bello Jud.* non decem ſed novem Archelao tribuuntur anni. Non tamen hoc mirum, (inquit *Iſ. Voſſius* in *Chron. S.* p. 158.) decimus enim Archelai annus non fuit abſolutus (ſed tantum inchoatus ut dicit *Uſſerius*, quem omnino vide in *Annalibus* ad A. M. 4010.) Forſan ariſtæ illæ plenæ, quam in ſomnis videt, novem tantum fuere numero, decima fracta aut non plena. Vide etiam *Pagi Critica* in *Baronium*, Vol. 1. p. 13. [e] Αδελφῶν deeſt *Vat.* immo ἀδελφῶν ἀνδρῶν deſunt *Busb.* nec ea agnoſcit *Epiphan.* Forſan ἀνδρῶν fuerit à manu *Joſephi*, ſed ἀδελφῶν è margine in textum irrepſerit. Verum *Dio* (l. 55. p. 567.) à fratribus accuſatum fuiſſe prodidit, hiſce verbis, ὧνπερ Ηρῴδης ὁ Παλαιστινὸς (ita enim *Archelaum* appellat, nec hallucinatur ut recentes Hiſtorici ſcribunt, ſed *Archelaum* duplex nomen tuliſſe nos edocet, ſicut & *Archelaus* junior, qui *Herodes* dictus eſt. *Pagi* ad *Baron.* p. 13.) αἰτίαν πρὸς λόγου τῶν ἀδελφῶν λαβὼν, ὑπερ τῆς Αλκης ὑπερωμίσθη. unde reſcribendum cenſet *Petitus* (in *Animad. ἀνιψιῶν* tom. 1. p. 539.) οἱ ἀστοῦ τῶν ἀδελφῶν, ἀνδρῶν οὐ Ιουδαίων. Forſan diſtinguendum legendumque, οἱ πρῶτοι τῶν ἀδελφῶν, ἀνδρῶν τε ἐν Ιουδ. Ita verto ac ſi ſcriptum fuiſſet, οἱ ἀδελφοὶ σὺν πρώτοις τῶν ἀνδρῶν ἔνιοι Ιουδ. [f] Ita *Busb.* λαμβάνει in *cæteris.* [g] Sic *Busb.* & *Vat.* ἑωυχίαις in *Editis Aliiſque.* [h] Καὶ deeſt *Busb.* & *Vat.* [i] Εἰς Ρώμην *Busb.* [k] Τοιάνδε *Busb.* [l] Ita *MSS.* ut infra v. 39. ἀσπάχους in *Editis.* [m] Αὐτῶ *Busb.* [n] Τοσοῦνδε *Busb.* [o] Πεντάδων γὰρ ἑνὸς παρελκύσας ἔτους *Vat.* In *Epiphanii* verſione, *unam quippe ſuperam ætatem, & tempus ſuppleri aſſeverabat Archelao, quod de principatu ſuæ poteſtatis exiret.* [p] Ita *Vat.* prout p. 786. v. 2. τοῦτον in *reliquis.*

δ'. Παραπλήσια δὲ καὶ Γλαφύρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ συνέβη, βασιλέως Ἀρχελάου θυγατρὶ οὔσῃ, ἣν, ὡς πρότερον εἶπον, συνοικῆσαι παρθένον λαβὼν, Ἀλέξανδρος Ἡρῴδου μὲν υἱὸς, Ἀρχελάου δὲ ἀδελφός· ἐπεὶ δὲ συμβαίνει τὸν Ἀλέξανδρον ὑπὸ πατρὸς τελευτῆσαι, Ἰόβᾳ τῷ Λιβύων βασιλεῖ γαμεῖται, μεθαρμόσαντος δὲ τοῦ Λιβύος χειρώσασθαι ἐν Καππαδοκίᾳ παρὰ τῷ πατρὶ Ἀρχέλαος ἄγεται, τὴν [b]συνοικοῦσαν αὐτῷ Μαριάμμην ἐκβαλών. τοσόνδε αὐτὸν τὴν Γλαφύραν [c]ἀνέστρεψεν ἔρως. ἡ συνοῦσα τῷ Ἀρχελάῳ, τοιόνδε ὄναρ ἰδοῦσα· "ἐδόκει, τὸν Ἀλέξανδρον ὁπόταν "σπάσαι θεασαμένη, χαίρειν τε περιβάλλειν προθύμως. τὸν δὲ "κατάμεμψίν τε αὐτῆς ποιεῖσθαι, καὶ φάναι, Γλαφύρα, σύνη- "σθα ἄρα λόγῳ, ὃν ἄπιστα ἔλεγεν εἶναι γυναιξὶν, ἢ [d]συναμο- "λογήσασά μοι καὶ συγκαλυφθεῖσα παρθένος, παίδων ἡμῖν "γενομένων, λήθην παρεδίδους ἐραστὰς τοὺς ἐμοὺς, δόλῳ πρὸς ὁπο- "δημίᾳ γάμων. πλησίον δέ σου ἤδη ὄντος ὑβρεως, ἀλλὰ "καὶ τρίτον ἐπόλμησας [e]σεαυτῇ παρακοιμᾶσθαι νυμφίον, "ἀσπερεῖς καὶ ἀναισχύντως [f]ὑπενόστησας οἴκῳ τῷ ἐμῷ, καὶ [g]γά- "μῳ συμπηθεῖσα τῷ Ἀρχέλαου, ἀνδρὶ μὲν σεαυτῆς, ἀδελ- "φῷ δ' ἡμετέρῳ. ἀλλ' οὐκ ἔσομαί σε λήθην ποιησομένη εὐνοίας τῆς "σῆς, ἀπαλλάξω δέ σε παυλὸς ὃν ὀνήσιμος, ἡμῖν ὥσπερ [h]πρὶν "κατασκευασάμενος." Ταῦτα διηγησαμένη πρὸς τὰς συνή- "θεις τῇ γυναικὶ, μετ' ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ τὸν βίον.

Glaphyræ somnium.

4. Simile quiddam & Glaphyræ ejus uxori accidit, Archelai regis filiæ, quam, ut jam ante diximus, virginem in uxorem duxerat Alexander Herodis filius, Archelaï frater: postea vero, quam Alexander à patre fuerat interemptus, nupserat Judæ Libyæ regi, cujus post decessum, viduam domi patris in Cappadocia degentem, in matrimonium accepit Archelaus, repudiata uxore sua Mariamne. tantus erat ejus amor in Glaphyram. Igitur cum Archelai conjux esset, vidit hujusmodi somnium. "Visa est cernere astantem sibi Alexandrum, "qua re gavisa cupidissime eum complexa "est. At ille de ea questus est, dixitque, Gla- "phyra, ergo tu vulgare verbum comprobas, "quo feminis fidendum non esse dicitur, quæ "mihi desponsa & nupta virgo, genitis ex me "liberis, amores oblita meos, alii nupseris, ne- "que hac contumelia contenta, cum tertio "marito *sponsa* cubare ausa sis, cum dedecore "& probro in domum meam *iterum* ingressa; "Archelaoque viro tuo, fratri nostro, nupseris. "Ego vero meæ in te benevolentiæ idcirco "non obliviscar, quin te omni infamia libe- "rabo, meam facturus ut prius fuisti." Hæc cum apud mulieres socias suas narrasset, aliquot post diebus moritur.

ε'. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀλλότρια νομίσας αὐτὰ τοῦδε τοῦ λόγου εἶναι, διὰ τὸ περὶ τῶν βασιλέων αὐτὸν συντάσσειν, καὶ ἄλλως [i]ἐπὶ παράδειγμά τι φέρειν, τοῦτο ἀμφὶ τὰς ψυχὰς ἀθανασίας ἐμφορῆσαι, καὶ τὸ θεῖον προμηθείᾳ τὰ ἀνθρώπινα τοῦ ἐνδεχομένου τῇ αὐτῷ, καλῶς ἔχειν ἐνόμισα εἰπεῖν. ὅτῳ δὲ ἀπιστεῖται τὰ τοιάδε, γνώμης ἀπέστω· τὸ ἑαυτοῦ κώλυμα οὐκ ἂν γένοιτο τῷ ἐπ' ἀρετὴν αὐτῷ προτιθεμένῳ. τὸν δὲ Ἀρχελάου χώρας ὑποτελοῦς προσνεμηθείσης τῇ Συρίᾳ, πέμπεται [k]Κυρίνῳ τότε Καίσαρος, ἀνὴρ ὑπατικὸς, [l]ἀποτιμησόμενος τὰ τῆς Συρίας, καὶ τὸν Ἀρχελάου ἀποδωσόμενος οἶκον.

5. Ego vero, ista ab hac narratione non aliena esse ratus, quod mihi sermo sit de *ipsis* regibus, præsertimque quod aliquid in exemplum afferunt, & ad probandam animarum immortalitatem, Deique circa res humanas providentiam, commodum esse existimavi ut illa memorarem. Cui vero hæc videntur incredibilia, sua dum fruitur opinione, illi rei non sit impedimento, quæ ipsi datur pro incitamento ad virtutem. Cæterum ditione Archelai Syriæ contributa, missus est à Cæsare Quirinus, vir consularis, ut censum ageret bonorum in Syria, & Archelai domum addiceret.

Archelai Ethnarchia in provinciam redacta.

Τέλος τῆς βίβλου ἑπτακαιδεκάτης.

Finis Libri decimi septimi.

a Συντυγχάνει *Vat.* *b* Συνοῦσαν *Vat.* & mox (v. 8.) συνοικοῦσα, ut & *Busb.* *c* Ἐπέχει *Vat.* *d* Συναμόσασά τε *Vat.* *e* Ita *Busb.* & *Vat.* αὐτῇ in *Editis Aliisque.* *f* Ita *Vat.* ὑπενῆσα in *Editis.* ὑπενῆσα *Vat.* *g* Γάμῳ *Vat.* & *Busb.* &, ut videtur, *Flen. à pr. m.* *h* Ita cum *Cod. Busb.* ὃν in *reliquis.* *i* Ἐπὶ παραδείγματι *Busb.* *k* Κυρίνος *Straboni.* in aliquibus *Epiphanii* libris *Cyrinus*, in aliis *Cyrenius.* Verum Ὁ Κυρίνιος nomen fuit *P. Sulpicius Quirinus*, ut monstrat *Jac. Perizonius* in *Diss. de Augustea orbis Terr. descriptione*, p. 971. Rectius sane scribendum Κυιρίνῳ quam Κυρίνιος, nisi externis usitatum fuisset cognomina Romanorum in ος efferre. *l* Bis igitur à Cæsare in Syriam missus est, sed non ex eadem causa. Prioris ἀπογραφῆς (cujus meminit *Lucas*, c. 2. v. 2) causa, ut non tam in Judæa quam in toto orbe Romano omnes describerentur, ut quot & quantos delectus ad bellum populus Romanus facere posset, tam ex provinciis quam ex sociis regibus & civitatibus, sciri posset. Posterioris ἀπογραφῆς (cujus mentio *Act.* v. 37.) causa intra Syriam Palæstinam, & unius Archelai patrimonium & Tetrarchiam stetit; nec mera & nuda erat ἀπογραφὴ, sed redactio bonorum Archelai in fiscum, & exactio tributi super provinciales, Judææ post exsilium Archelai redactâ in provinciam & Romanis præsidibus parere jussâ. Qui plura hac de re scire desiderat, & de conciliatione *Lucæ* & *Josephi*, adeat *Montacutium* in *Originibus Eccl.* parte pr. sub initium, *Usserium* in *Annalibus* ad A. M. 4000. *Casaubonum* contra *Baronium*, p. 127. *Grotium* ad *Luc.* c. 2. v. 2. *Pagium* in *App. Chronol. ad Baronium*, p. 31 & 32. *Jac. Perizonium* in *Diss de Augustea Orbis Terr. descriptione. Reinesium* in *Epist.* LVII. *Ryckium* ad *Tacitum*, p. 38. & *Basnagium* in *Annalibus Politico-Eccles.* p. 108. &c.

ΙΑΔΕ

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗ, ΟΚΤΩΚΑΙΔΕΚΑΤΗ,

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΩΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ.

JOSEPHI LIBRO DECIMO OCTAVO HISTORIARUM ANTIQUITATIS JUDAICÆ HÆC CONTINENTUR.

1. *Quomodo Quirinus ad censendam Syriam & Judæam missus est à Cæsare, & ad Archelai facultates addicendas, Judæa è regno in provinciæ formam redacta: utque Coponius ad procurandam Judæam missus est. Et quomodo Judas Galilæus & alii nonnulli populo persuaserunt, ut bonorum censum impedirent, multique in eorum sententiam iverunt, donec Joazarus pontifex eos adduxit ad obedientiam Romanis præstandam, & ad censum facultatum admittendum.*
2. *Quænam sectæ, & quot apud Judæos philosophandi genera, & quæ instituta.*
3. *Quomodo Herodes & Philippus tetrarchæ urbes in honorem Cæsaris ædificarunt.*
4. *Quomodo Samaritæ, mortuorum ossa passim per templum dispergendo, populum septem dies polluerunt.*
5. *Quomodo Salome Herodis soror bona sua cum moreretur Juliæ Cæsaris uxori reliquit.*
6. *Quomodo Pontius Pilatus secum statuit Cæsaris effigies in Hierosolyma clam inferre; populusque, ea re cognita, à seditione in eum movenda non destitit, donec imagines Hierosolymis Cæsaream relatæ essent.*
7. *Quænam Judæis Romæ degentibus sub id tempus acciderint, & de populo corruptela depravato apud Samariam, utque Pilatus complures interemit.*
8. *Pilatus à Samaritis accusatur apud Vitellium. utque Vitellius eum Romam ad Cæsarem proficisci compulit, ut factorum rationem redderet.*
9. *Vitellii profectio Hierosolyma, & quomodo ei scripsit Tiberius Cæsar ut Artabano Partho persuaderet obsides ei mittere, bellumque contra Aretam susciperet.*
10. *Philippi obitus, & quomodo tetrarchia ejus facta erat provincia.*
11. *Herodes bellum movet contra Aretam, & prælio superatur.*
12. *Agrippa rex Romam mari proficiscitur ad Tiberium Cæsarem, utque à liberto suo accusatus in vincula conjicitur: & quo pacto post Tiberii excessum è Cajo solutus est, & rex factus est Philippi tetrarchiæ.*
13. *Quomodo Herodes tetrarcha Romam profectus & ab Agrippa accusatus in exsilium missus erat; utque Cajus tetrarchiam ejus dedit Agrippæ.*

α'. Ως Κυρλώιος ὑπὸ Καίσαρος ἐπέμφθη τιμητὴς Συρίας καὶ Ιουδαίας, καὶ ἀποδωσόμενος τὴν Αρχελάου οὐσίαν, μεταπεσούσης τὴν Ιουδαίας ἐκ βασιλείας εἰς ἐπαρχίαν· καὶ ὡς Κωπώνιος, ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος, ἐπέμφθη ἔπαρχος Ιουδαίας. Ὡς ὡς Ιούδας ὁ Γαλιλαῖος καί τινες ἕτεροι ἔπεισαν τὸ πλῆθος μὴ ἀπογράψασθαι τὰς οὐσίας, καὶ πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτῶν ταῖς γνώμαις, μέχρι Ιωάζαρος ὁ ἀρχιερεὺς ἔπεισεν αὐτοὺς μᾶλλον ὑπακούσαι Ρωμαίοις, καὶ ἀποτιμήσασθαι τοῦ βίου.

β'. Τίνες αἱρέσεις, καὶ ὁπόσαι ταῖς Ιουδαίοις [a] φιλοσοφίαι, καὶ τίνες οἱ νόμοι.

γ'. Ως Ηρῴδης καὶ Φίλιππος οἱ τετράρχαι πόλεις ἔκτισαν εἰς τιμὴν Καίσαρος.

δ'. [b] Ως Σαμαρεῖς, ὀστέα νεκρῶν διαρρίψαντες εἰς τὸ ἱερὸν, τὸν λαὸν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ ἐμίαναν.

ε'. Ως Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ Ηρῴδου τελευτήσασα τὰ αὐτῆς κατέλιπεν Ιουλίᾳ τῇ Καίσαρος γαμετῇ.

ς'. Ως Πόντιος Πιλάτος ἠθέλησε κρύφα εἰσενέγκαι εἰς Ιεροσόλυμα τὰς τοῦ Καίσαρος, γνοὺς δὲ ὁ λαὸς ἐξανέστησαν πρὸς αὐτὸν, ἄχρι ἐξεκόμισεν αὐτὰς ἀπὸ Ιεροσολύμων εἰς Καισάρειαν.

ζ'. Τὰ συμβάντα Ιουδαίοις ἐν Ρώμῃ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, καὶ πρὸς τῆς ἐν Σαμαρείᾳ καταφθορᾶς τοῦ πλήθους, καὶ ὡς πολλοὺς ἀπώλεσε Πιλάτος.

η'. [c] Κατηγορία ὑπὸ Σαμαρέων Πιλάτου ἐπὶ Ουϊτελλίου, καὶ ὡς Ουϊτέλλιος ἠνάγκασεν αὐτὸν ἀναβῆναι εἰς Ρώμην πρὸς Καίσαρα, καὶ ἀποδοῦναι λόγον πρὸς τὰ πεπραγμένων.

θ'. Ουϊτελλίου ἀνάβασις εἰς Ιεροσόλυμα, καὶ ὡς Τιβέριος Καίσαρ ἔγραψεν αὐτῷ, Αρταβάνην μὲν [d] τὸν Πάρθον πεῖσαι ὁμήρους αὐτῷ πέμψαι, πρὸς Αρέταν δὲ πολεμεῖν.

ι'. [e] Τελευτὴ Φιλίππου, καὶ ὡς ἡ τετραρχία αὐτοῦ ἐπαρχία ἐγένετο.

ια'. Πόλεμος Ηρῴδου τοῦ τετράρχου πρὸς Αρέταν τὸν τῶν Αράβων βασιλέα καὶ ἧττα.

ιβ'. Ἀπόλυσις Αγρίππα τοῦ βασιλέως εἰς Ρώμην πρὸς Τιβέριον Καίσαρα, καὶ ὡς [f] κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀπελεύθερος ἐδέθη· καὶ ὃν τρόπον ἐλύθη ὑπὸ Γαΐου μετὰ τὸν Τιβέριον τελευτὴν, καὶ ἐγένετο βασιλεὺς τοῦ Φιλίππου τετραρχίας.

ιγ'. Ως Ηρῴδης τετράρχης ἀναβὰς εἰς Ρώμην, κατηγορηθεὶς ὑπὸ Αγρίππα, ἐξωρίσθη· καὶ ὡς τὴν τετραρχίαν αὐτοῦ ἐδωρήσατο Γάιος Αγρίππᾳ.

a Ita lego pro φιλοσόφων. b Hoc summarium, & quod sequitur, eruimus è *Codd. MSS.* c Verba ista, Κατηγορία ὑπὸ Σαμαρέων Πιλάτου ἐπὶ Ουϊτελλίου, accepta debemus *MSS.* d Ita *MSS.* τὸν Πάρθον in *Editis.* e Hoc summarium habuimus è *MSS.* f Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ιουλίου ἰδίου in *Cod. Vat.*

ιδ'. Στάσις τ̃ ἐν Αλεξανδρείᾳ Ιυδαίων καὶ Ἑλλήνων, καὶ πρεσβεία ἀφ' ἑκατέρων πρὸς Γάϊον.

ιε'. [a] Κατηγορία Ιυδαίων ὑπὸ Απίωνος καὶ τ̃ συμπρεσβείων ὅτι τῷ μὴ ἔχειν Καίσαρος ἀνδριάντα.

ις'. Ως [b] ἀγανακτήσας Γάϊος πέμπει Πετρώνιον ἡγεμόνα εἰς Συρίαν, δὺς ἐπιλὰς σὺν αγαγόντα δ'ναμιν πολεμήσοντ Ιυδαίυς, ἐὰν μὴ θέλωσι δέξασθ αὐτὸν τ̃ ἀνδριάντα.

ιζ'. Τὰ συμβάντα τοῖς ἐν Βαβυλῶνι Ιυδαίοις, δι' Ασιναίου καὶ Ανιλαίου τὺς ἀδελφύς.

14. *Judæorum & Græcorum apud Alexandriam ſeditio, & legatio utrorumque ad Cajum.*

15. *Judæi ab Apione cæteriſque cum illo legatis accuſantur, quod Cæſaris ſtatuam non haberent.*

16. *Ut Cajus iratus in Syriæ præfecturam mittit Petronium, cum mandatis, ut exercitu coacto bellum inferret Judæis, niſi vellent ipſius ſtatuam recipere.*

17. *Quænam Judæis apud Babylonem acciderunt, ex factis Aſinæi & Anilæi fratrum.*

a Et hoc ſummarium nobis conſervarunt *Codd. MSS.* b Vocem ἀγανακτήσας addidimus è *MSS.*

Φ Λ. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΚΤΩΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν [a] λϛ'.

FLAVII JOSEPHI

ANTIQUITATUM JUDAICARUM

LIBER DECIMUSOCTAVUS.

Continet hic liber tempus annorum XXXII.

ΚΕΦ. α'.

Ως Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος ἐπέμφη τιμητὴς Συρίας καὶ Ιυδαίας, καὶ ὡς Κωπώνιος ἐπέμφη ἔπαρχος Ιυδαίοις. περὶ Ιούδα τ̃ Γαλιλαίου, καὶ περὶ αἱρέσεων τ̃ παρὰ Ιυδαίοις.

CAP. I.

Quomodo Quirinus ad cenſendam Syriam & Judæam miſſus eſt à Cæſare, & Coponius ad procurandam Judæam. item de Juda Galilæo, & de Sectis apud Judæos.

ΚΥΡΗΝΙΟΣ δὲ, τ̃ εἰς τὴν βουλὴν σωαγομένων ἀνὴρ, τάς τε ἄλλας ἀρχὰς ὑπατικὰς, καὶ διὰ πασῶν ὁδεύσας ὕπαιθος γενέσθαι, [b] τά τε ἄλλα ἀξιώματι μέγας, σὺν ὀλίγοις ὅτι Συρίας παρ̃ν, ὑπὸ Καίσαρος διχομοδότης τ̃ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητὴς τ̃ οὐσιῶν γενησόμενος. Κωπώνιός τε αὐτῷ συγκαταπέμπεται, [c] τάγματος τ̃ ἱππέων, ἡγησόμενος Ιυδαίων τῆ ὅτι πᾶσιν ἐξουσίαν. [d] παρ̃ν δὲ καὶ Κυρήνιος εἰς τ̃ Ιυδαίαν ἐφοδήσων τῆς Συρίας γενομένην, ἀποτιμησόμενός τε αὐτ̃ τὰς οὐσίας, καὶ ἀποδωσόμενος τὰ Αρχελάου χρήματα. Οἱ δὲ, καίπερ τὸ κατ' ἀρχὰς οὐ δεινῶ φέροντες τὸ ὅτι ταῖς ἀπογραφαῖς ἀκρόασιν, ἐπανακάμψασι δ' εἰς πλέον ἀναπείθονται, πείσαντος αὐτὺς δ'

INTEREA Quirinus, unus è Senatoribus *Romanis*, vir omnibus magiſtratibus jam perfunctus, & qui per omnes honorum gradus ad conſulatum uſque provectus fuerat, aliis etiam dignitatum inſignibus conſpicuus, cum paucis militibus in Syriam pervenit, miſſus à Cæſare, tum ut jus rederet populo, tum ut cenſus facultatum ageret. Mittitur etiam cum eo Coponius, vir ordinis equeſtris, qui ſumma cum poteſtate Judæis præeſſet. Quin & in Judæam Syriæ additam venit Quirinus, ut eorum bona cenſeret & Archelai pecuniam addiceret. Judæi vero, quamvis in principio vel nomen deſcriptionis ægre audire voluerant, paulatim tamen eò venerunt ut huic rei non adverſarentur, idque ſua-

Quirinus ad cenſendam Syriam & Judæam miſſus.

Coponius Syriæ præfes.

ſu

a Ita in *Græcis* omnibus. in *Latinis* quibuſdam XXXII. in aliis XXXIII. b Eſt qui legendum cenſet, τά τε ἄλλα ἀξιώματι μέγας, σὺν ὀλ. in *Editis* hoc modo diſtinctum erat, τά τε ἄλλα ἀξιώματι μέγας σὺν ὀλίγοις, ἐπὶ Σ. c In *Editis* talis erat interpunctio, τάγματος τ̃ ἱππέων ἡγησόμενος, Ιυδαίων τῆ ἐπὶ πᾶσιν ἐξουσίᾳ. nec aliter *Epiphanius* legiſſe videtur, qui vertit, *ductor totius equeſtris agminis, poteſtatemque Judæorum omnium gerens.* d *Sc.* ſecundo miſſus ad cenſum agendum, cum antea id munus obiiſſet Sentio Saturnino Syriæ præſide, cui cenſum priorem adſcribit *Tertullianus* (lib. 4. contra *Marcionem* c. 48.) ab aliis Quirino adſcriptum, ut qui Saturnino, quod exacte didiciſſet res orientis, cum extraordinario imperio adjunctus fuerat. Videſis auctores ad pag. 792. citatos, ut & *Noriſium* in *Cenoſaph. Piſ.* p. 321. & *Baſnagium* in *Annalibus Politico Eccl.* p. 203.

ſus pontificis Joazari, qui Boethi filius erat. Atque illi quidem, Joazari rationibus aſſentientes, ſine controverſia bonorum cenſum agi permiſerunt: Judas vero Gaulanites, ortus ex oppido Gamalis, Sadduco Phariſæo ſibi adjuncto, populum ad defectionem concitabat, *ambo* dicentes cenſum *eum* nihil minus ſecum afferre quam manifeſtam ſervitutem, & univerſam gentem ad libertatem vindicandam cohortantes: quaſi *ipſis* darent rem quidem bene agere & facultates ſuas in tuto reponere, boni vero hiſce majoris ſecuritatem habere, gloriæ *ſcilicet* & laudis ex animi magnitudine comparandæ; Deumque non alia ratione prompte eos adjuturum eſſe, quàm ſi conſultis ſuis ſtrenue operam navarint, præſertim ſi magnis rebus in animo agitatis, iis exſequendis nulli parcant labori. Atque ita (nam ſumma cum aviditate ea quæ dicerent accipiebant homines) in majus provehebatur temerarium quod auſi ſunt incœptum. nihilque fuit malorum, quo non, ex viris iſtis profecto, repleta erat gens, etiam ſupra quam dici poteſt: alioque poſt aliud bello exorto fieri non potuit, quin vi perpetua affligerentur, & amiſſione amicorum, qui ærumnas leviores facerent; accedente, quod frequens erat latronum graſſatio, magnaque primariorum virorum occiſio, prætextu quidem communis libertatis propugnandæ, revera autem lucri privati ſpe. unde coortæ ſunt ſeditiones, & ex his cædes publicæ, partim quidem popularium edita ſtrage, (dum in ſe invicem furerent homines eo animo ut nemo ex parte adverſa relictus eſſet) partim vero hoſtium: deinde ſequuta eſt fames, quæ omnem ad facinus quodcunque verecundiam ſuſtulit, urbium expugnationes, & excidia, uſquedum etiam templum ex iſta ſeditione igne hoſtili deflagraret. Tantum rerum novarum molitio & inſtitutorum patriorum mutatio valuit ad eos, qui in idem convenerant, perdendos. Siquidem Judas & Sadocus, qui quartum philoſophandi genus nobis invexerant & plurimos habuerant ſectatores ejus ſtudioſos, non in præſens tantum univerſam ſeditione rempublicam perturbarunt, ſed & mala futura, quæ tum radices egerant, ſeverunt irrigaruntque ejuſmodi philoſophia, cui non antea homines aſſueverant. De qua paucis volo diſſerere, eoque magis quod juniores iſtis inſtitutis dediti rebus noſtris exitium attulerint.

Judas Gaulanita populum ad defectionem ſollicitat.

II. *Judæorum Sectæ.*

2. Habebant Judæi à priſcis etiam temporibus tres patriæ philoſophiæ ſectas, unam quidem Eſſenorum, alteram vero Sadducæorum, tertiam autem, quam profitebantur Phariſæi nomine. Et quanquam de his egimus in ſecundo libro Judaïci belli, nunc tamen eas ſigillatim attingere non gravabimur.

ἀρχιερέως Ἰωαζάρου βουθοῦ δ' ἦσαν υἱὸς οὗτος. καὶ οἱ μὲν πεισθέντες τῷ Ἰωαζάρῳ τὸν λόγον, ἀπεριμάχως χρήματα, μὴ δὲν ἐνδιέσεσαν. Ἰούδας δὲ [b] Γαυλανίτης ἀνὴρ, ἐκ πόλεως ὄνομα Γάμαλα, Σάδδουκον Φαρισαῖον προσλαμβανόμενος, ἠπείγετο ὅπως ἀποστάσει, τῷ τε ἀποτιμᾶσθαι δὲν ἄλλο ἢ ἀνδραποδώδειαν ὑπιφέρειν λέγοντες, καὶ τὴν ἐλευθερίας ἐπ' ἀνθρώπῳ προκαλοῦντες τὸ ἔθνος. ὡς παρέξον μὲν κατορθοῦν εὐδαιμονοῦντας τῆς κτήσεως, ἀσφάλειαν δὲ τοῦ ταύτης βεβαίους ἀγαθοῦ, τιμὴν καὶ κλέος ποιήσεσθαι τὴν μεγαλόφρονα, καὶ τὸ θεῖον οὐκ ἄλλως ἢ ὅτι συμπράξει τῶν βουλευμάτων εἰς τὸ κατορθοῦν [d] συμπροθυμεῖσθαι, μᾶλλον ἂν μεγάλων ἐργάτας τῇ ἀφθονίᾳ καθιστάμενοι [e] μὴ ἐξαφίσταται πόνου τοῦ ἐπ' αὐτοῖς. [f] καὶ, ἡδονὴ γὰρ τὸ ἀκροᾶσθαι ὧν λέγοιεν ἐδέχοντο ἃ ἄνθρωποι, πρόκοπιν [g] ὅτι μέγα ἡ βουλὴ τοῦ πράγματος, κακὸν δὲ οὐκ ἔστιν ὃ μὴ φύεται ἐκ τοιᾶδε τοῦ ἀνδρῶν, καὶ περαιτέρω τῆς ἐκείνη, ἀνεκλήθη τὸ ἔθνος· πολέμων τε ἐπαγωγὰς οὐχ οἷόν τε [ἦν] ἄπαυστον τὴν βίαν ἔχειν, ἐν ἀποστέρησιν φίλων, οἳ καὶ ἐπελαφρύοιεν τοὺς πόνους, λῃστείαν δὲ μεγάλων ὑπιθέσθαι καὶ ἁρπαγὰς ἀνδρῶν τῶν εὐφορωτάτων, δόξαν μὲν τοῦ [h] ὀρθουμένου τῶν κοινῶν, ἔργῳ δὲ οἰκείων κερδῶν ἐλπίσιν. ἐξ ὧν φάσεως τε [i] ἐφύησαν, δι' αὐτὰς καὶ φόνος πολιτικός· ὁ μὲν ἐμφυλίοις σφαγαῖς, μανίᾳ τῶν ἀνθρώπων εἰς τε ἀλλήλους καὶ αὐτοὺς χρωμένων ὑπιθυμίᾳ τοῦ μὴ λείπεσθαι τοὺς ἀντικαθιστικότων, ὁ δὲ τοὺς πολεμίους· λιμός τε εἰς ὑστάτῳ ἀναχείμενος ἀναμιμνήσιας, καὶ πόλεων ἁλώσεις, καὶ [k] καταφλαῖς ἐμπρησμοῦ· μέχει δὲ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἐνέμαστο πυρὶ τοὺς πολεμίους ἤδη ἡ φάσις. ὅτως ἄρα [l] ἡ τῶν πατρίων κίνησις καὶ μεταβολὴ μεγάλας ἔχει ῥοπὰς τοῦ ἀπολυμένου τοῖς σπουδαζομένοις. εἶγε καὶ Ἰούδας καὶ Σάδδουκος, τετάρτην φιλοσοφίαν ὑπεισαχθεῖσαν ἡμῖν ἐγείραντες, καὶ ταύτης ἐραστῶν εὐπορηθέντες, ὄχλος τε ὃ παρὸν θορύβων τὴν πολιτείαν ἐτάραξαν, καὶ τοὺς αὖθις κακῶν κατειληφότων ῥίζας ἐφυτεύσαντο τῷ ἀτιμάσθαι τοῦτον φιλοσοφίας τοιᾶσδε. δεῖ μοι ὀλίγα βούλομαι διελθεῖν, ἄλλως τε ἐπεὶ ἡ δι' αὐτοὺς αὐξηθεῖσα τοῖς νεωτέροις ὁ φθόρος τοῖς πράγμασι [m] σωμετυχεῖ.

Β'. Ἰουδαίοις φιλοσοφίαι τρεῖς ἦσαν οὐκ ὀλίγου πάνυ ἀρχαίου τὸ πατρίων, ἥν τε Ἐσσηνῶν, καὶ ἡ τῶν Σαδδουκαίων· τρίτην δὲ ἐφιλοσόφουν οἱ Φαρισαῖοι λεγόμενοι. ἡ τυχαίως μέντοι δεῖ αὐτοὺς ἡμῖν εἰρημένα ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου· μνησθήσομαι δὲ ὅμως καὶ τῶν αὐτοὺς [n] ἐπ' ὀλίγων.

Β'.

γ'. Οἵτι

a Ενδιέσεσαν. Γαυλανίτης δέ τις ἀνὴρ *Busb. Vat.* & *Zonar.* *b* Lib. 20. à *Joſepho* (qui ſatis accurate Galilæam & Gaulanitem diſtinguit) *Galilæus* appellatur. Verum *Judæ* quidni nomen duplex, unum ab urbe natali, alterum à loco educationis aut habitationis: ſicuti *Apollonius*, Argonauticôn ſcriptor, qui patria *Ægyptius* erat, *Rhodius* appellatur. *c* Ita in *MSS.* ἧς τοῦτο in *Editis.* *d* Antea diſtinctum erat, συμπροθυμεῖσθαι· μᾶλλον, ἂν μεγάλων &c. *e* Iſta verba, μὴ ἐξαφιστῆται τοῦ ἐπ' αὐτοῖς φόνου, omittunt interpretes, tam *Epiphanius* quam *Gelenius*: forſan quod mendoſa eſſent. cumque ipſe idem ſuſpicarer, mihi placuit φόνου τοῦ ἐπ' αὐτοῖς mutare in πόνου τοῦ ἐπ' αὐτοῖς, duobus Viris doctis in id ipſum mecum conſentientibus. In *Cod. Busb.* καθιστάμενοι, ἐπὶ φόνου τι τοῦτ' ἐπεργάσεσθαι ἐξελίζοντες, ἡδονῇ γὰρ τὸ ἀκροᾶσθαι ὧν λέγοιεν τοῦ ἀνδρῶν, πρόκοπιν &c. *f* Non aliter mihi ſenſus conſtare videtur, niſi ita diſtinguatur. prius erat, καὶ ἡδονῇ γὰρ &c. *g* Ita è *Cod. Busb.* ἐπὶ μεγάλῃ ἐπροκόπη τοῦ πολεμήσοντος in *reliquis.* *h* Sic *Busb.* ὀρθομένου in *cæteris.* *i* Ita diſtinguendum cenſui. prius erat, ἐφύησαν δι' αὐτὰς, καὶ φόνος &c. *k* Καταφλαῖς in *Editis Aliiſque.* rectius καπνοφυγαὶ *Busb.* ipſe tamen, *Zonaram* ſequutus, καταφλαῖς prætuli. *l* Ita reſcripſi è *Cod. Busb.* ὅτως ἄρα τὰς τῶν πατρίων κινήσεις καὶ μεταβολὰς μεγάλας ἔχει χείρονας τοῦ ἀπ. τ. συνιδεῖν in *Editis Aliiſque*, nullo plane ſenſu. *m* Σωσυτύχει *Hen.* συντύχει *Vat.* *n* Επ' ὀλίγῳ *Busb.*

a In

γ'. Οἵτε γὰρ Φαρισαῖοι τὴν δίαιταν ἐξευτελίζουσι, ὑδὲν εἰς τὸ μαλακώτερον ἐνδιδόντες· ὧν τε ὁ λόγος κρίνας παρέδωκεν ἀλαθῶν, ἔστιν) τῇ ἡγεμονίᾳ, πειμάχοις ἡγέμοσι τὴν φυλακὴν [a] ὧν προσαγορεύειν ἠθέλησε. τιμᾶς γε [b] τοῖς ἡλικίας προήκουσι προσχωροῦσιν, [c] ὑδὲν ἐπ' ἀντιλέξει τῇ εἰσηγηθέντων ζωῆς [d] θείσῃ ἐπαγόμενοι. προσεσθαί τε εἱμαρμένην τὰ πάντα ἀξιοῦντες, οὐδὲ τὸ ἀνθρωπεῖον ὅ βουλόμενον τὸ [e] ἐπ' αὐτοῖς ὁρμῆς ἀφαιρεῖσθαι· δοκῆσαι τῷ Θεῷ κρᾶσιν γενέσθαι, καθ' ἣν ὁπόσα βουλευτηρίῳ καὶ τῇ ἀνθρώπων [f] ᾧ ἥρηται προχωρεῖν μὴ ἀρετῆς ἢ κακίας. ἀθανατόν τε ἰσχύειν ταῖς ψυχαῖς πίστις αὐτοῖς ἔνεστι, καὶ [g] ὑπὸ χθονὸς δικάσεις τε καὶ τιμὰς οἷς ἀρετῆς ἢ κακίας ὑπεναντίως ἐβίωσαν ἐπιφέρεσθαι, ταῖς μὲν ἐργμὸν ἀΐδιον προσιθεσθαι, ταῖς δὲ ῥαστώνην ἀναβιῶναι. καὶ διὰ ταῦτα τοῖς τε δήμοις πιθανώτατοι τυγχάνουσι, καὶ ὁπόσα θεῖα [h] δύχωρεῖ τε καὶ ἱερῶν ποιήσεως ἐξηγήσεσθαι τῇ ἐκείνων τυγχάνουσι θεσπίσματα. εἰς τοσόνδε ἀρετῆς [i] αὐτοῖς αἱ πόλεις ἐμαρτύρησε ἐπιτηδεύσαι γε ὅτι πᾶσιν χρήσιμον, ἔν τε τῇ διαίτῃ τῷ βίῳ καὶ λόγοις.

δ'. Σαδδυκαίοις δὲ τὰς ψυχὰς ὁ λόγος συναφανίζει τοῖς σώμασι. φυλακῆς δὲ [k] ὐδαμῶς τινῶν μετὰ ποίησις αὐτοῖς ἢ τῶν νόμων. πρὸς γὰρ τοὺς διδασκάλους σοφίας, ἣν μετίασιν, ἀμφιλογεῖν ἀρετὴν ἀριθμοῦσιν· εἰς ὀλίγους τε ἄνδρας ὗτος ὁ λόγος ἀφίκετο, τοὺς μέντοι πρώτους τοῖς ἀξιώμασι. προσέστασί τε ἀπ' αὐτῶν ὑδὲν ὡς εἰπεῖν· ὁπότε γὰρ ἐπ' ἀρχὰς παρέλθοιεν, ἀκουσίως μὲν καὶ ἀνάγκῃ, προσχωροῦσι δ' οὖν οἷς ὁ Φαρισαῖος λέγει, διὰ τὸ μὴ ἄλλως ἀνεκτοὺς γενέσθαι τοῖς πλήθεσιν.

ε'. Ἐσσηνοῖς δὲ ὑπὲρ μὲν Θεῷ καταλιπεῖν φιλεῖ τὰ πάντα ὁ λόγος. ἀθανατίζουσι δὲ τὰς ψυχάς, δικαιοσύνης ἡγεμόσι τὸν δικαίων τὴν πρόσοδον. εἰς δὲ τὸ ἱερὸν [m] ἀναθήματά τε στέλλουσι, θυσίας οὐκ ὑπιτελοῦσι διαφορότητι ἁγνειῶν ἃς νομίζουσιν, καὶ [n] διὰ τοῦτο εἰργόμενοι τοῦ κοινοῦ τεμενίσματος, [o] ἐφ' αὑτοῖς τὰς θυσίας ὑπιτελοῦσι. βέλτιστοι δὲ ἄλλως ἄνδρες καὶ πρόπαν, καὶ ὁ πᾶν ποιεῖν ὑπὲρ γεωργίας τεθραμμένοι. ἄξιον δὲ αὐτῶν θαυμάσαι παρὰ πάντας τοὺς ἀρετῆς μεταποιουμένους τὸ δίκαιον, μηδαμῶς ὑπάρξαι Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων τινὶ, [p] ἀλλὰ μηδ' εἰς ὀλίγον, ἐκείνοις δ' ἐκ παλαιᾶς συνελθὸν, ἐν ᾧ ὑπιτηδεύεσθαι [q] μὴ κεκωλύσθαι τὰ χρήματα κοινὰ αὐτοῖς ἔστι), πάλαι δὲ ὑδὲν ὁ πλοῦτος τὴν οἰκείαν μειζόνως, ἢ ὁ μηδ' ὅτι δν κεκτημένος· καὶ τάδε πράττουσιν ἄνδρες ὑπὲρ τετρακισχιλίους τὸν ἀριθμὸν ὄντες. καὶ ὅτε γαμετὰς εἰσάγονται, ὅτε δοῦλον ὑπιτηδεύσοντι κτῆσιν, ὃ μὲν εἰς ἀδικίαν φέρει ὑπολαμβάνοντες, ὃ δὲ φύσεως ἐνδιδόναι ποίησιν· αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἑαυτῶν [r] ζῶντες διακονίᾳ τῇ ἐπ' ἀλλήλοις ὑπιχρῶνται. ἀποδέχεται δὲ τὴν προσόδων [s] χειροτονοῦσι καὶ ὁπόσα ἡ γῆ φέρει, ἄνδρας ἀγαθοὺς [t] ἱερεῖς, ἀφὸ ποίησιν σίτου τε καὶ βρωμάτων. ζῶσι

3. Phariſæi enim tenuiter vivunt, nihil deliciis tribuentes: & quæ ratio judicavit bona ac tradidit, eorum regulam ſequuntur, tuenda omni modo cenſentes quæ ab illa præſcripta ſunt. exhibent & honorem ætate provectioribus, non id ſibi ſumentes arrogantiæ ut contradicant eis rebus quas illi induxere. Cumque dicant fato omnia fieri, voluntatem hominis non privant impetu à ſeipſa pendente: quippe ſic Deo placitum eſſe, ut certo temperamento miſcerentur in unum fati decretum & ratio humana, ſi quis vellet accedere aut cum vitio aut cum virtute. Credunt etiam animis vim eſſe immortalem, ac ſub terra vel præmiis vel pœnis eos affici, qui in hac vita virtuti ſe aut vitiis addixerint; & hos quidem ſempiterno carcere clauſos teneri, illis vero facultatem eſſe in vitam redeundi. & propter hæc *placita* tantæ apud populum ſunt auctoritatis, ut quæcunque ad religionem pertineant, ſupplicationes & ſacrificia, iſta ex eorum interpretatione fiant. amplum adeo virtutis teſtimonium eis dederunt civitates, quod iis quæ optima eſſent ſtuduerint, tam in vita quam oratione. *Phariſæi.*

4. Sadducæorum vero doctrina facit ut animæ cum corporibus intereant. Nec illi quicquam aliud præter legem ſibi ſervandum vendicant. nam contra magiſtros quidem ejus quam ſequuntur ſapientiæ diſputare, virtuti tribuunt: eorumque opinioni ſuffragantur pauci, ſed dignitate primi. atque ab illis nihil fere agitur: nam ſi quando magiſtratus gerunt, inviti & neceſſitate coacti, Phariſæorum opinioni aſſentiuntur, quod eos alioquin non ferret populus. *Sadducæi.*

5. Eſſeni autem omnia Dei in manu relinquenda eſſe cenſent. Animas immortales faciunt; fructuſque juſtitiæ magnopere expetendos ducunt. In templum autem donaria dum mittunt, ibi ſacra non faciunt, propterea quod luſtrationes habeant ſanctiores: hac de cauſa communi delubro arcentur, & ſacra ſua ſeorſum faciunt. Cæterum homines ſunt optime morati, & agriculturæ prorſus addicti. Convenit autem illos mirari, ſupra omnes qui virtutis laudem ſibi tribui volunt, propter juſtitiam, (minime quidem inter Græcos Barbaroſque cultam, ab illis tamen non ad breve tempus ſed à multis retro annis uſurpatam) qua modis omnibus agebant, ne quid eos impediret quo minus habeant bona inter ſe communia, ita ut dives ſuis bonis non magis fruatur, quam qui nihil poſſidet: ſuntque ſuper quatuor hominum millia qui hæc faciunt. & neque uxores ducunt, neque ſervos habere ſtudent, quod hoc iniquum, illud jurgioſum arbitrantur; ſed ſeparati vivunt, & alii aliis miniſtrant. Quæſtores etiam ſuorum proventuum & terræ frugum creant viros bonos ſacerdotes, qui frumentum parant & edulia. Vivunt omnes *Eſſeni, ſive Eſſæi.*

a In *Editis* ὧν προσαγ. Verum ὧν pro ἣν repoſui è *Cod. Busb.* qui ὧν ἀπαγορεύειν habet. *Hen.* & *Vat.* διὸ ὑπαγορεύειν. *b* Ita cum *Cod. Busb.* τὰ ἡλικίας πρ. in *cæteris.* *c* Οὐδ' ἐπ' ἀντ. *Busb.* *d* Poſt εἰσηγηθέντων lacuna eſt in *Cod. Busb.* *e* Οἱ θράσει ἐπ. in *Cod. Vat.* nec aliter *Hen. à pr. m.* *f* Sic *Busb.* atque ita legendum eſſe conjecerat *Caſaub.* in *Exercit.* c. *Baronium*, p. 58. ἐπ' αὐτοῖς nempe τοῖς ἀνθρώποις, *impetu qui eſt in hominis poteſtate*: ut ſit periphraſis liberi arbitrii. ἐπ' αὐτῆς in *Editis.* ἀπ' αὐτῆς *Vat.* ἐπ' αὐτῷ legit *P. Molinæus* in *Vate ſuo*, l. 3. c. 6. *g* Τὸ ὑπολήψεσθαι *Busb.* *h* Ὑποχωρεῖ *Busb.* *i* Εὐχῶν τε ἔφατε καὶ ἱερῶν π. *Vat.* εὐχῶν τε ἔφατε καὶ *Busb.* *k* Ita *Hen.* & *Gall.* ἀρετῆς αὐτῆς in *Editis Aliiſque.* ἀρετὴν αὐτοῖς *Busb.* *l* Οὐδαμῶς *Busb.* & *Gall.* *m* Ἀναθήματα στέλλοντες θυσίας ἐπιτελοῦσι *Hen.* & *Vat.* *n* Διὰ τοῦτο *Busb.* *o* Ἀφ' αὑτῶν *Vat.* & *Hen. à pr. m.* *p* Ita *Busb.* ἀλλὰ μηδὲ εἰς ὀλίγον, οὐκίνους οὐκ π. in *Editis Aliiſque.* *q* Iterum è *Cod. Busb.* μὴ κεκωλύσθαι. τὰ χρήματα τὰ κοινὰ αὐτοῖς ἐστι in *Editis Aliiſque.* *r* Sic *Cod. Busb.* ζῶντες ἐπὶ ἀμοιβαίᾳ τῇ ἐπ' ἀλλήλοις in *cæteris.* *ſ* Ita *Busb.* χειροτονοῦντες, in *Editis Aliiſque.* *t* Ἱερεῖς δὲ ἐπὶ ποίησιν σίτου τε καὶ βρωμάτων ἀποχωρεῖσθαι *Busb.*

omnes uno eodemque modo, & quammaxime referunt Dacas qui Poliſtæ appellantur.

Judas Galilæus quartæ Sectæ auctor.

6. Præter has tres ſectas, Judas ille Galilæus quartam introduxit, hominum qui cæteroquin cum Phariſæis ſentiunt, ſed libertatem ſic amant, ut eam mordicus tueantur, Deum unum pro rectore & domino habentes. Varias etiam mortes ſubeundas, cognatorumque ſupplicia & amicorum nihili faciunt, dummodo hominum neminem dominum appellent. Cum autem iſta multis perſpecta fuerint, de firma illorum in ejuſmodi rebus animi præſentia quidquam amplius dicere omiſi. Non enim veritus ſum ne mea de illis verba fidem non inveniant; ſed è contra ne minus quam debuit tam inſignem patientiam & doloris contemptum aſſequatur oratio. Hinc & iſta ex amentia

Geſſius Florus.

ægrotare cœpit gens, Geſſio Floro præſide, dum poteſtate ſua abutitur, eos ex deſperatione adigente ad defectionem à Romanis. Atque ita philoſophatum eſt à Judæis.

δὲ ἡδονὴν παρηλλαγμένας, ἀλλ' ὅτι μάλιστα [a]ἐμφέροντες Δακῶν τοῖς [b]Πολισταῖς λεγομένοις.

ς'. Τῇ δὲ τετάρτῃ τ῀ [c]φιλοσοφιῶν ὁ Γαλιλαῖος Ἰούδας ἠγεμονὰς κατέστη, [d]τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμης τ῀ Φαρισαίων ὁμολογοῦσι, δυσκίνητος δὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔρως ἐστὶν αὐτοῖς, μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τ῀ Θεὸν ὑπειληφόσι. θανάτων τε ἰδίας ὑπομένειν παρηλλαγμένας τὸ ὀλίγῳ πάσχειν, καὶ συγγενῶν πεφυκέναι καὶ φίλων, ὑπὲρ δὲ μηδένα ἄνθρωπον ὀνομάζειν δεσπότην. ἑωρακόσι δὲ τοῖς πολλοῖς τὸ ἀμεταλλακτον αὐτοῦ [e]τὸ ὑπὸ τοιούτοις ὑποστάσεως, περαιτέρω διελθεῖν παρέλιπον. ὃ γὰρ φόβος μὴ εἰς ἀπιστίαν ὑπολειφθῇ τι τ῀ λεγομένων ἐπ' αὐτοῖς, τοὐναντίον δὲ μὴ [f]ἐλασσόνως ὧν ἐκείνων καταφρονήσαιμι, δεδιὼς τ῀ ταλαιπωρίαν τ῀ ἀληθοῦς, ὁ λόγος ἀφηγήται. [g]ἀνοίᾳ τε τῇ ὀντεῦθεν ἤρξατο τοσοῦτον τὸ ἔθνος, Γεσσίῳ Φλώρῳ, ὃς ἡγεμὼν ἦν, οὐσίᾳ δὲ ὑβρίζειν ἀποπνοήσαντος αὐτοὺς ἀποστῆναι Ῥωμαίων. καὶ φιλοσοφεῖται μὲν Ἰουδαίοις τοσοῦδε.

III. CAP. II. ΚΕΦ. β'. γ'.

Quomodo Herodes & Philippus urbes ædificarunt in honorem Cæſaris. De pontificum & præſidum ſucceſſione: & quænam Phranti & Parthis acciderunt.

Ὡς Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος πόλεις ἔκτισαν εἰς τιμὴν Καίσαρος. περὶ ἱερέων καὶ ἡγεμόνων διαδοχῆς· ἅ, τε συνέβη φερόμενα καὶ τοῖς Παρθυαίοις.

Quirini cenſus finitus.

QUirinus poſtquam Archelai pecuniam addixit & cenſui finem impoſuit, qui factus eſt anno trigeſimo ſeptimo poſt Cæſaris Actiacam victoriam Antonii, Joazarum, cui cum plebe contentio fuerat, dignitate atque honore abdicavit, ejuſque muneri

Ananus pontifex.

Ananum Sethi filium præfecit. Herodes vero & Philippus in ſuæ uterque Tetrarchiæ poſſeſſionem invaſerunt. & Herodes Sepphorim

Herodes & Philippus urbes condunt.

munivit, & eam totius Galilææ *ornamentum fecit & urbem principem: item cum Betharamphtha (ipſa enim urbs erat) mœnibus cinxiſſet, Juliadem ab uxore imperatoris *eam* appellavit. Philippus quoque Paneadem apud Jordanis fontes poſitam conſtruxit, eique Cæſareæ nomen fecit: vicum etiam Bethſaidam, lacui Genneſaritico adſitum, cum ad dignitatem urbis perduxiſſet, multiſque habitatoribus & cætera opulentia auxiſſet, nomen ei dedit ab Julia Cæſaris filia.

Samaritæ pollutum templum.

2. Cæterum Coponio, quem cum Quirino miſſum diximus, Judæam adminiſtrante, hujuſmodi quiddam accidit. In Azymorum feſto, quod Paſcha vocamus, ſacerdotibus moris erat poſt mediam noctem aperire templi januas. tunc igitur, quamprimum apertæ ſunt, Samaritani quidam clam Hieroſolyma ingreſſi, oſſa humana disjiciunt per porticus & per to-

Κυρήνιος δὲ τὰ Ἀρχελάου χρήματα ἀποδόμενος ἤδη, καὶ τ῀ ἀποτιμήσεων πέρας ἐσχηκὼς, αἳ ἐγένοντο τεσσαρακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει μετὰ τ῀ Ἀντωνίου περὶ Ἀκτίῳ νίκην ὑπὸ Καίσαρος, Ἰωάζαρον τ῀ ἀρχιερέα καθαιρεθέντα ὑπὸ τ῀ πλήθους ἀφελόμενος τὸ ἀξίωμα τ῀ τιμῆς, [h]Ἄνανον τ῀ [i]Σὴθ ἰσᾷ ἀρχιερέα. Ἡρῴδης δὲ καὶ Φίλιππος τετραρχίας ἑκάτερος τὴν [k]ἑαυτῶν παρειληφότες καθίσαντο. καὶ Ἡρῴδης, Σεπφώριν τειχίσας, [l]πρόσχημα [m]τῆς Γαλιλαίας παντὸς, ἦγεν [n]αὐτὴν αὐτοκρατορίδα· Βηθαραμφθᾶ δὲ, πόλις ἣν καὶ [o]αὕτη, τείχει περιλαβὼν, [p]Ἰουλιάδα ἀπὸ τ῀ αὐτοκράτορος ἀγορεύει τ῀ γυναικός. Φίλιππος δὲ Πανεάδα, τ῀ πρὸς ταῖς πηγαῖς τ῀ Ἰορδάνου καλασκευάσας, ὀνομάζει Καισάρειαν· κώμην δὲ Βηθσαϊδὰν, πρὸς λίμνῃ δὲ τῇ Γεννησαρίτιδι, πόλεως ἀξιόχρεων ἀξίωμα, πλήθει τε οἰκητόρων καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει, [q]Ἰουλίᾳ θυγατρὶ τῇ Καίσαρος ὁμώνυμον ἐκάλεσεν.

β'. Κοπωνίου δὲ τ῀ Ἰουδαίαν διέποντος, ᾧ ἔφην Κυρηνίῳ συνεκπεμφθῆναι, τάδε πρᾶξαι. τ῀ [r]ἀζύμων τ῀ ἑορτῆς ἀγομένης, ἣν Πάσχα καλοῦμεν, ἐκ μέσης νυκτὸς οἱ ἐφ' τοῖς ἱερεῦσιν ἐθὺ ἀνοιγνύναι τὰς ἱερὰς τ῀ πύλωνας. καὶ τότε [s]ὡς ἐπεὶ τὸ πρῶτον ἔδοξε ἡ ἄνοιξις αὐτῶν, ἄνδρες Σαμαρεῖται κρύφα εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθόντες διαρρίπτουσιν ἀνθρωπείων ὀστῶν τὰς

[a] Ἐμφανῶς *Busb.* [b] Πλείοσις in *Editis* & *MSS.* Primus (inquit *Scaliger* in *Elencho Trihæreſ.*) odoratus eſt *Ortelius* Κτίσας eſſe *Strabonis.* Verum Πολισταῖς malo. Idem enim Πολισταὶ qui Κτίσαι. Omnes Scythæ & Thraces antiquitus *Nomades* erant, in plauſtris degentes. Primi inter illos φιλοσοφοῦντες quidam vicatim & oppidatim cœperunt habitare, qui ab eo Πολισταὶ & Κτίσαι dicti: quum tamen Ἄνοικοι, in quorum finibus habitabant, palabundi viverent, quod eorum nomen indicat. Adde quod nimis recederetur à veſtigiis corruptæ lectionis: ſi pro Πλείοσις legamus Κτίσας. Igitur Πολισταῖς veriſimum. Videſis *Tho Brunonem* in *Dillert. de Therapeutis*, & *S. Bochartum* ad calcem *Geogr. S.* p. 1052. *Edit. Lugd. Bat.* [c] Ita *Busb.* & *Epiphan.* φιλοσόφων in *Editis Aliiſque.* [d] Sic & *Zonaras.* Verum haud ita à *Joſephi* manu fuiſſe ſuſpicor: quod οἷς οἱ πρόσθεν τὰ μὲν habeat *Busb.* & *Epiphanius* vertat, *hujus ſequaces in veſtitu, in habitu, cæteriſque aliis, Phariſæis conſentiunt.* [e] Sic *Busb.* τ῀ deeſt *cæteris.* [f] Ita reſcripſi ex conjectura. prius erat ἐλάσσονος. [g] Ἐντεῦθεν ἤρξατο τὸ τ῀ Ἰουδαίων ἔθνος ἐκ ἀνοίας λέγειν, Γεσσίου Φλώρου ὄντος ἡγεμόνος ὃς ἐπὶ τῷ αὐτῶν ἐμπίπτοντος ὕβρισιν &c. *Zonar.* [h] Is *Annas* dicitur ab *Evangeliſtis* & *Zonara.* [i] Σὴς *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* Σιδεὶ *Zonar.* [k] Παρ' αὐτῷ *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* [l] Sc. πρόσχημα. [m] Eſt qui malit τ῀ Γαλιλαίας ἁπάσης. [n] Αὐτοκράτορα *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* [o] Τυγχάνει poſt αὐτὴ addunt *Busb.* & *Vat.* [p] Male Λιβιάδα apud *Euſeb.* ut oſtendit *Scalig.* in *Animadv. Euſeb.* p. 169. [q] Ἰουλίου *Busb.* [r] Videſis *Grotium* ad *Matth.* c. 26. v. 17. [s] Illud ὡς ἐπὶ *Codd. MSS.* & *Epiphanio.* * *Al.* propugnaculum fecit & regiam urbem.

a Vox

τῆς γραφῆς [a] παθόντ). [b] διὸ ὁ καὶ πάντας ἅπ ἱερῶ ἔρξαντο, [c] μὴ πρόσθεν ὅτι τοιάυτης νομίζοντες, τάυτ ἄλλα διὰ φυλακῆς [d] μείζονος ἦγον ὅ ἱερόν. ὑ Κωπώνιος μὲν ὑ πολὺ εἰς Ρώμην ἐπανακάμψ, διάδοχος δὲ αὐτοῦ ὁ ἀρχῆς παραγίνετ), Μάρκος [e] Αμβίβιος, ἐφ' ὑ ὑ Σαλώμη ἅ βασιλέως Ηρώδυ ἀδελφὴ μεταστᾶσα Ιυλία Ἰάμνειάν τε καὶ Ἀζωτον, ὑ τ τοπαρχίαν πᾶσ, τήνδε ἐν ᾧ πεδίῳ Φασαηλίδα ὑ Αρχελαΐδα, ἔνθα φοινίκων πλείστη φύτευσις, ὑ καρπὸς αὐτοῦ ἄριστος. Ἀμφιβίῳ) δὲ ὑ τῶν Αννιος Ῥοῦφος, ἐφ' ὑ δὴ ὑ τελευτᾷ Καῖσαρ, δεύτερος μὲ Ρωμαίων αὐτοκράτωρ γενόμενος, ἐπὶ δὲ ὑ πεντήκοντα τ ἀρχῆς ἔτη, τοσοῖς οἷς [f] μῆνας ἕξ, [g] ἡμέραις δυοῖν πλείοσιν· τάυτα δὲ αὐτοῦ ἅ χρόνω παρεκπεπλήρωκε ἔτη συνῆρξεν Αντώνιος· βιώσας ἔτη ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα. διαδέχ) δὲ ὧ Καίσαρι τ ἡγεμονίαν, Τιβέριος Νέρων, τ γυναικὸς αὐτῦ Ιυλίας υἱὸς ὤν. τρίτος ἦν ἤδη αὐτοκράτωρ, ὑ [h] πεμπτὸς ὑπ' αὐτῦ παρῶν Ιουδαίοις ἔπαρχος, διάδοχος Αννίῳ Ῥούφῳ, Οὐαλέριος Γρᾶτος· ὃς, παύσας ἱερᾶ τ [i] Ἀνανον, Ισμάηλον ἀρχιερέα ἀποφαίνει τ ἅ [k] Φαβί. ὑ τοῦτον δὲ μεθ' ὑ πολὺ μεθιστήσας, Ελεάζαρον τ Ἀνάνου ἅ ἀρχιερέως υἱὸν ἀποδείκνυσιν ἀρχιερέα. ἐνιαυτῷ δὲ διαλειπομένῳ, ὑ τόνδε παύσας, Σίμωνι ᾧ [l] Καμίθῳ τ ἀρχιερωσύνην παραδίδωσιν. ὑ πλέον ὑ τοῦτο ἐνιαυτῷ τ τιμὴν ἔσχηκε διετίαν χρόνου, ὑ Ἰώσηπος, [m] ὁ ὑ Καϊάφα, διάδοχος ἐκ αὐτοῦ. ὑ Γρᾶτος μὲ δεκαετίαν πράξας εἰς Ρώμην ἐπανακάμπτει, ἔνδεκα ἔτη διατρίψας ἐν Ιουδαίᾳ. Πόντιος δὲ Πιλᾶτος διάδοχος αὐτοῦ ἦκεν.

γ'. Ηρώδης δὲ ὁ τετράρχης, ὅτι μέγα παρὰ τῷ Τιβερίῳ φιλίας προσῆλθεν, οἰκοδομεῖται πόλιν ἐπώνυμον αὐτοῦ Τιβεριάδα, τοῖς χριστοῖς [n] ἐπικτίσας [o] αὐτὴν τῆς Γαλιλαίας, ὅτι λίμνῃ τῇ Γεννησαρίτιδι. θερμαὶ δὲ ὑπ' ἄκραις ἔισιν οἰκήσεις, [p] ἔστιν οἰκεῖν, [q] Αμμαοὺς ὄνομα αὐτῇ· σύγκλυδες δὲ ὤκηταν. ὄχλος δὲ οὐκ ὀλίγος δὲ καὶ τὸ Γαλιλαίων πλῆθος, καὶ ὅσοι μὴ ὑπ' αὐτῷ γῆς ἀναγκαῖοι, καὶ τοῖς βίαι εἰς τ κατοικίαν ἠγμένοι, πένητες δὲ καὶ τ ὀλίγα. ἐδέξατο δὲ αὐτοὺς συνοίκους καὶ τοὺς πανταχόθεν ὑπαυτομένους ἄνδρας ἄπορους, ὅτι δὲ ὑς μήτε σαφῶς ἐλευθέρους, πολλά τε αὐτοῖς καὶ ὅτι πολλοὺς ἠλευθέρωσε καὶ εὐεργέτησεν, ἀνάγκασμα ᾧ μὴ ἀπολείψειν τὴν πόλιν ὑπεθεὶς, κατασκευαῖς τε οἰκήσεων τελείαις τ αὐτῷ καὶ γῆς ἀποδόσ, εἰδὼς ἀθέμιτον ὂν οἰκισμὸν ὄντα, καὶ ἀπὸ τῶν Ιουδαίοις πατρίων, ἀφ' ὅτι μνήμασιν ἃ πολλὰ τῆδε ἴῳ ἀνηρημένοις τ ἵδρυσιν Τιβεριάδι γενέσθαι, μιαρὰς δὲ ὅτι ἑπτὰ ἡμέρας εἶ) τοὺς οἰκήτορας ἀναγορεύει ἡμῖν τὸ νόμιμον.

δ'. Τελευτᾷ δὲ ὑ Φραάτης ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς χ' τοῦτον τ χρόνον, ὑπὸ βουλῆς αὐτῷ γενομένης ὑπὸ Φραατάκου ᾧ υἱέως, χ' τοιαύτην αἰτίαν. Φραάτης, παίδων αὐτῷ γνησίων γενομένων, Ιταλικῇ παιδίσκῃ, ὄνομα αὐτῇ Θερμοῦσα, ζώντι

tum templum: ideoque *eos* omnes, præter ſuam in ejuſmodi feſtivitate conſuetudinem, à templo arcebant, cæteroquin & ſolito majorem fano cuſtodiam adhibuerunt. Non multo autem poſt Coponius Romam revertitur, eique ſucceſſit in prætura M. Ambivius; ſub quo etiam Salome Herodis regis ſoror, vita decedens, Juliæ reliquit Jamniam omnemque toparchiam, & Phaſaëlidem in planitie & Archelaïdem, ubi magna palmarum copia quarum fructus erat præſtantiſſimus. Huic ſucceſſit Annius Rufus, quo prætore mortuus eſt Cæſar *Auguſtus*, ſecundus Romanorum imperator, cum ſeptem & quinquaginta annis imperaſſet, prætereaque ſex menſibus & duobus diebus (quo tempore per quatuordecim annos ei in imperio ſocius erat Antonius) vixiſſetque annos ſeptem & ſeptuaginta. Cæſari autem in imperium ſucceſſit Tiberius Nero, uxoris ejus Juliæ filius. Hic tertius Romanorum imperator, & ab eo poſt Annium Rufum prætor in Judæam miſſus eſt Valerius Gratus: qui Ananum pontificatu privavit, & eum Iſmaëli Phabi filio tribuit. atque hunc non multo poſt abdicavit, & id munus Eleazaro Anani pontificis filio commiſit. uno autem poſt anno, ſacerdotium huic ademptum Simoni Camithi filio tradidit: cumque is dignitatem non ultra anni *ſpatium* tenuiſſet, Joſephus, cui etiam Caïaphæ nomen fuit, ei ſucceſſit. Et Grato quidem, cum in Judæa annos undecim exegiſſet, his actis Romam reverſo, Pontius Pilatus ſucceſſit.

Ambivius Judææ procurator.
Salome moritur.
Annius Rufus procurator.
Auguſti obitus.
Tiberius Nero imperator.
Valerius Gratus procurator.
Iſmaël, pontifex.
Simon pontifex.
Joſephus, Caiaphas dictus, fit pontifex.
Pontius Pilatus Judææ procurator.

3. Herodes autem tetrarcha, nam magna ei cum Tiberio amicitia interceſſerat, urbem ædificavit, ab ipſo Tiberiadem appellatam, in parte optima Galilææ poſitam, ad lacum Genneſareth. Thermæ autem non procul in vico ſunt, cui nomen Ammaus. Eamque convenæ habitarunt & quamplurimi ex Galilæa, coactique nonnulli è regione ſub illius imperio & per vim eò ad habitandum deducti, quidam etiam ex optimatibus. Quin & pauperes undique collectos ad incolendum admiſit, & nonnullos qui an liberi eſſent non conſtabat, illiſque numero multis magnas facultates & immunitates dedit, utque tenerentur adſtricti ad degendum in illo oppido, eorum domos *ſuis impenſis* exſtruxit eiſque agros è ſuis aſſignavit, quod ſciret habitationem eſſe Judaïcis legibus moribuſq; repugnantem, propterea quod, ad Tiberiadem collocandam, ſublata fuerant multa, quæ illic erant ſepulchra, cum lex noſtra hujuſmodi incolas pollutos pronunciet in ſeptem dies.

Tiberiadem ædificat Herodes.

4. Sub idem tempus etiam moritur Phrahates Parthorum rex, ex inſidiis illi à Phrahatace filio factis, hujuſmodi de cauſa. Phrahates, cum ei filii eſſent legitimi, ancillam Italici generis, cui nomen Thermuſa, quæ, cum aliis muneribus

Phrahates moritur.

[a] Vox ποιοῦντας deeſt *Vat.* & *Hen. à pr. m.* [b] Ita ex conjectura. antea in libris erat, ὑ Ἀγαπητὸς ᾧ ἱερῶ ἤρξατο. in *Epiphanii* verſione, *per templi cunctas porticus & per totum fanum oſſa jacium mortuorum, & ex illo cæpit in templo cuſtodia major adhiberi.* [c] Verba iſta, μὴ πρόσθεν ἐπὶ τοιούτοις νομίζοντες, deſiderantur in *Cod. Busb.* relicta lacuna dimidii verſiculi. nec ea quidem agnoſcit *Epiphan.* [d] Ita cum *Epiphanio.* μείζονας in *libris.* [e] Eo modo ſane legendum cum *Caſaubono*, vel Αμβίβιος. [f] Μῆνας ς'. una litera minus malit *Scalig.* in *Animadv. Euſeb.* p. 166. [g] Ita *Busb.* & *Zonar.* ἡμέρας *Cod. Vat.* ut & in *Editis Aliiſque.* [h] Ita cum *Caſaubono* male antea πέμπτος. [i] Ανανον *Euſeb.* & *Chron. Alex.* [k] Βαφὶ *Euſeb.* Βαφεὶ *Chron. Alex.* [l] Καμιθεὶ *Chron. Alex.* [m] Ita cum *Euſeb.* & *Niceph.* ὁ abeſt *Joſephi* libris. [n] Επιτειχίσας legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *mœnibus eam firmis fortibuſque circumdans.* [o] Ita *MSS.* & *Epiphan.* αὐτὴν abeſt *Editis.* [p] Εσιν in *Cod. Busb.* [q] *Al.* Εμμαοὺς. in nonnullis *MSS.* Αμμαθὼς. De *Emmao* videſis *Lud. Cappelli* Spicileg. ad *Luc.* c. 24. v. 13. [r] Ita *MSS.* ἦν abeſt *Editis.* [s] Sic *Busb.* ἀπ' αὐτοῦ *Hen.* ἀπ' αὐτῶν in *Editis Aliiſque.* [t] Επι ποσοῖς *Busb.* [u] Θερμαύσιν *Vat.* & *Hen. à pr. m.* Θερμάτν *Busb.* & *Epiphan.* [x] Ita ex *Epiphanii* libris. Θερμοῦσιν in *Græcis.*

Thermuſæ dolo & inſidiis Phrahataces regnum occupat.

neribus ei à Julio Cæſare miſſa erat, primum quidem pro concubina habuit; captus vero formæ illius pulchritudine, aliquanto poſt tempore etiam filio ex ipſa Phrahatace ſuſcepto, eam in matrimonium duxit & honoravit. Illa quidem cum univerſa quæ diceret regi perſuaderet, & modis omnibus ageret ut Parthorum regnum filio adſtrueret, nihil ſe effecturam intellexit, niſi viam aliquam excogitaret ad ſubmovendos legitimos Phrahatis filios. Perſuaſit igitur marito ut filios legitimos Romam obſides mitteret. Et illi quidem, nam haud facile erat regi Thermuſæ voluntati morem non gerere, Romam mittuntur. Phrahataces autem, qui ſolus ad res adminiſtrandas educatus erat & *inſtitutus*, moleſtum ſibi reputabat & longum fore, donec regnum à patre traditum acciperet. quo fit ut inſidias patri paraverit, matre eum adjuvante, cum qua rumor erat eum ſtupri conſuetudinem habere. Itaque cum pro utroque in odium veniſſet, ſubditis inceſti cum matre flagitium nihilo minus parricidio habentibus, priuſquam magnis viribus auctus eſſet facta ſeditione regno pulſus eſt, atque ita interiit. Cum autem Parthorum nobiliſſimi in eo inter ſe conſenſiſſent, ſine rege rempublicam adminiſtrari non poſſe, & è *regio* Arſacidarum ſanguine eſſe debere qui regnarent (alios enim imperare haud fas eſſe, ſatiſque habere contumeliarum quas ſæpius & hucuſque pertulit regnum, ex nuptiis cum Italica concubina factis liberiſque inde ortis) Orodem per legatos acciverunt, ut qui è genere regio, quamvis alias populo inviſus culpæque affinis ob immanem ejus crudelitatem, quippe ingenio intractabili & ad iram proclivi. Igitur & hunc quidem, inita conjuratione, interemerunt, ut nonnulli tradunt, inter libationes & epulas, nam moris eſt omnibus gladios geſtare, ut vero plerique dicunt, cum ad venationem eum prolicuiſſent. Itaque legatione Romam miſſa, in regem petierunt unum ex obſidibus: mittiturque Vonones, cæteris fratribus prælatus. videbatur enim iſti fortunæ ſufficere, quam ei duo maxima in terris offerebant imperia, ſuum & externum. Sed brevi barbarorum animos ſubiit conſilii mutatio, ut qui natura infidi *verſatileſque*, præſertim cum factis ſuis indigna accipiant. dedignabantur enim facere quæ alienum mancipium imperaret, ita vocantes obſidem, & iſta appellatione exaggerantes ignominiam. non enim jure belli datum eſſe qui Parthis imperitaret, ſed, quod multo pejus, per pacis contumeliam. Confeſtim autem mittunt qui Artabanum accirent in Media regnantem, genere Arſacidem. Illi perſuadetur, & cum exercitu venit. Cui Vonones occurrit; & cum primum quidem plerique Parthorum ab ipſo ſtetiſſent, prælio Artabanus victus in Mediæ montes fugam capeſſit: & non multo poſt magno coacto exer-

Phrahataces regno pulſus.

Orodes, evocatus ad regnandum, non multo poſt occiditur.

Vonones Roma miſſus ad imperandum.

Qui cum Parthis diſpliceret, Artabanus accitur.

ὑπὸ [a] Ἰουλίᾳ Καίσαρος μετ' ἄλλων δωρεῶν ἀπεσταλμένη, τὸ μὲν πρῶτον παλλακίδι ἐχρῆτο· καταπλαγεὶς δὲ τῷ πόλλῳ τῆς εὐμορφίας, παροῖσός τε χρόνῳ καὶ παιδὸς αὐτῇ ἐκ Φραατάκου γενομένου, γαμετήν τε τὴν ἄνθρωπον ἀποφαίνει καὶ τιμίαν. ἤ γε ὅτι πᾶσιν οἷς εἶπεν πιθανὴ ἦν βασιλέως γοητεία, καὶ ἀσεύδουσα ἐς αὐτὸν παιδὶ γενέσθαι τὴν Πάρθων ἡγεμονίαν, ἐώρα μὴ ἄλλως γενησομένην μὴ ἐποκλῶντος αὐτῇ μηχανηθείσης τὰ γνήσια τοῦ Φραάτου παίδων. πείθει οὖν αὐτὸν ἐκπέμπειν εἰς Ῥώμην ἐφ' ὁμηρείαν τοὺς γνησίους παῖδας. καὶ ἦτοι μὲν, ἃ γὰρ ἀντιφθέγγεσθαι εὔπορον Φραάτῃ τοῖς Θερμούσης ὑποτάγμασιν, ὅτι τὴν Ῥώμην ἐξεπέμποντο. Φραατάκης δὲ μόνος ὅτι τοῖς πράγμασι τεθράμμενος, δεινὸν ἡγεῖτο καὶ ἅμα χρόνιον τὸν πατρὸς διδόντος τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν. ὥστε ἐπιβουλεύει τῷ πατρὶ συμπράττει τὴ μητρός, ἣ δὴ καὶ συνίστατο λόγος. καὶ δι' ἀμφότερα μισηθείς, [b] ὡς δῆθεν ἦσαν τῆς παιδοκτονίας τὸ μύσος τῆς μητρὸς ἐρωτικῇ πλημμόρᾳ τῶν ὑπηκόων, φόβῳ πρωτολαθεὶς πρότερον ἢ φωνὰ μέγας, ἐξέπιπτε τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτου θήσεται. συμφρονήσαντες δὲ οἱ γενναιότατοι Πάρθων, ὡς ἀβασιλεύτους μὲν ἀμήχανον πολιτεύεσθαι, [c] οἱ δὲ βασιλεύοντες ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρσακιδῶν, ἃ γὰρ ἑτέρους ἄρχειν νόμιμον, ἀπέχρη δὲ πολλάκις καὶ μέχρι νῦν πειθοῖ τὴν βασιλείαν ἐκ τε γάμων τῶν Ἰταλικῆς παλλακίδος καὶ γενέσεων, Ὀρώδην ἐκάλουν προσβάντες, [d] ἵνα δ' ἂν ἄλλος μὴ ἐπίφθονον τῷ πλήθει καὶ ἐπαίτιον καθ' ὑποβολὰς ὠμότητος, πάντα γὰρ ἦν σκαιὸς καὶ σωδιάθετος εἰς ὀργήν, ἵνα δὲ τὴν ἐκ τοῦ γένους [e] Ἀρσακιδῶν. τοῦτον μὲν δὴ συστάντες [f] ἀπεκτείνυσιν, ὡς μέν τινες φασιν, ἐν σπονδαῖς καὶ πρασπέζαις, μαχαιροφορεῖν γὰρ ἔθος ἅπασιν, ὡς δὲ ὁ πλείων κατέχει λόγος, εἰς θήραν προσάγοντες. προσβεύσαντες δὲ εἰς Ῥώμην, ἠτοῦντο βασιλέα τὸν ὁμηρεύοντων· καὶ πέμπεται Βωνώνης προκριθεὶς τῶν ἀδελφῶν. ἐδόκει γὰρ χωρεῖν τῇ τύχῃ, ᾗ ἀπὸ δύο μέγιστα τὸ ὑπὸ ἥλιον ἡγεμονίαι προσφέρειν, ἰδίᾳ καὶ ἀλλοτρία. ταχεῖα δὲ ἀναπτοπὴ τὰς βαρβάρους ὑπεισιν, ἅτε καὶ σφαλερὰς φύσει ὄντας, πρός τε τὴν [g] ἀναξιοπάθειαν. ἀνδραπόδων γὰρ ἀλλοτρίων ποιησάμενοι τὸ προσασώμενον [h] οὐκ ἀξίων, τὴν ὁμηρείαν ἀντὶ δουλείας ὀνομάζοντες, καὶ τῆς ὑποπλήσεως τὴν ἀδοξίαν. ὃ γὰρ ἂν πολέμῳ δικαίῳ δίδοσθαι τὸν βασιλεύοντα Πάρθας, ἀλλὰ, ὃ τῷ παντὶ χεῖρον, εἰρήνης ὕβρει. Ὃ δὴ χρῆμα δὲ ἐκάλουν Ἀρτάβανον Μηδείας βασιλεύοντα, γένος Ἀρσακιδῶν. πείθεται δὲ Ἀρτάβανος καὶ μετὰ στρατιᾶς ἔπεισιν. ὑπαντιάζει δὲ αὐτὸν Βωνώνης. καὶ τὸ μὲν πρῶτον συμφρονήσαντος ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν Πάρθων, παραταξάμενος, [i] ἡττηθεὶς φεύγει πρὸς τὰς ὄρους τῆς Μηδείας Ἀρτάβανος· καὶ μετ' οὐ πολὺ συναγαγὼν πολλὴν στρατιὰν,

a Σιδωνῇ pro Ἰουλίᾳ reponendum cenſet *Bucherius* in *Belgio Rom.* p. 12. b Ita cum *Cod. Busb.* ἐρωτικῇ πλημμόρᾳ etiam habet *Vat.* ὑδὶ ἦσαν ὡς τὴ παιδοκτονίας τὸ μίσος, τὴ μητρὸς ἐρωτα πλημμόνων in *Editis.* c Οἱ δὲ βασιλεύοντες *Vat.* & *Hen.* in *Epiphanii* verſione, *cæperunt inſpicere quiſnam illis ex genere Arſacidarum fieret imperator.* d In *Hen.* ἵνα δ' ἂν ἄλλος. in *Vat.* ἢν δ' ἂν ἄλλος. unde reſcripſi ἵνα δ' ἂν ἄλλος. in *Editis* ἢν ἡ ἄλλος, & mox ἐπίφθονος & ὑπαίτιον, pro quibus ἐπιφθόνου & ὑπαιτίου ſubſtitui è *Codd. Busb.* & *Hen.* e Vocem Ἀρσακιδῶν inſertam dedi è *Cod. Busb.* f Ἀποκτείνυσιν *Hen* & *Vat.* g Ἀξιοπαθίαν *Busb.* Aliter legiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit, *ſiquidem ſunt etiam natura mutabiles, manſuetudinem itaque ejus cæperunt contemnere, indignum putantes ut ſervo ſubjicerentur alieno.* h Illud ὤν, ut ſenſus conſtaret, inſerui, favente *Epiphanio*, ut videre eſt ex ejus verſione jam allata. Si quis malit ἀπεῖναι, per me licet. i Νικᾷ καὶ φεύγει *Vat.* forſan pro νικᾶται καὶ φεύγει.

a Λέγεις

στρατιὰν, συμβάλλει τοῖς Βονώνῃ, καὶ νικᾷ, καὶ Βονώνας εἰς Σελεύκειαν ἀφικνεῖται φεύγοντας σὺν [a] ἀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν. Ἀρτάβανος δὲ πολλῇ τῇ προθυμίᾳ φόνον ἐργασάμενος, ὑπὲρ ἐκπλήξεως τῶν Βαρβάρων, μετὰ Κτησιφῶντος μετὰ τοῦ πλήθους ἀναχωρεῖ, κἀκεῖνος μὲν [b] ἤδη ἐβασίλευεν Πάρθοις. Βονώνας δὲ εἰς Ἀρμενίαν διαφεύγει, καὶ καταρχὰς μὲν ἐφίετο τῆς γνώμης, καὶ περὶ Ρωμαίους ἐπρέσβευεν. εἰς δὲ ἔπειτα Τιβέριος μὲν ἀπέστελλε, πρός τε τὴν ἀναιδρίαν καὶ τὴν Πάρθων ἀπειλάς· ἀπατᾶσθαι γὰρ δὴ πόλεμον ἀπατεώνων, μηχανὴν δὲ τοῦ ἑτέρᾳ βασιλείᾳ ὁδεμίαν, καὶ γὰρ οἱ περὶ Νιφάτην δυνατοὶ τῶν Ἀρμενίων Ἀρτάβανον προσειλόντες παραδίδωσι αὐτὸν Σιλάνῳ τῆς Συρίας στρατηγῷ. κἀκεῖνος μὲν κατὰ αἰδῶ τῆς ἐν Ῥώμῃ κομιδῆς ἐν Συρίᾳ παρεφύλαττεν· τῷ δὲ Ἀρμενίαν Ὠρώδῃ δίδωσιν Ἀρτάβανος, υἱὸν τῶν ἑαυτοῦ παίδων.

ε'. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ ὁ τῆς Κομμαγηνῆς [d] βασιλεὺς Ἀντίοχος, [e] διέσχε δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τοὺς γνησίους, καὶ παρεδίδοσαν ἀφ' ἑκατέρου μέρους, οἱ μὲν δυνατοὶ μεταβάλλειν τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας εἰς ἐπαρχίαν ἀξιοῦντες, ὁ πλῆθος δὲ βασιλεύεσθαι κατὰ τὰ πάτρια. ᾧ ψηφίζει ἡ σύγκλητος Γερμανικοῦ πέμπειν διορθώσοντα τὰ κατὰ τὴν ἀναβολήν, προσμαλόμενός [f] αὐτοῦ τὴν τύχης εὐκαιρίαν ἢ θανάτου. ᾧ γὰρ νοσοῦντος [g] κατὰ ἀναβολὴν, ᾧ πάντα διορθώσας, ἀπροόπτως φαρμάκῳ ὑπὸ Πίσωνος, κρυφῇ δὲ ἄλλων δεδόλωται.

citu cum Vonone congreditur, eumque superat, ita ut Vonones cum paucis è ſuis equitibus in Seleuciam fugeret. Artabanus autem magna cæde graſſatus in fuſos fugatoſque, quod animis conſternati erant barbari, cum copiis ſuis Creſiphontem ſe recipit. Et ille quidem jam Parthis imperabat. Vonones autem fuga in Armeniam dilapſus, & ſtatim quidem *ut eò venerat* regionis imperium affectavit, Romamque legatos miſit: ut vero repulſam paſſus eſt à Tiberio, & propter ipſius ignaviam & Parthi minas (nam per legatos ſe bellum illaturum minatur, via enim alia ad regnum conſervandum nulla erat, nam potentiores Armeniorum Niphatem accolentes Artabano ſe adjunxeruint) ſemet Silano Syriæ præſidi dedidit. Atque ille quidem eum utpote Romæ educatum reverentius apud ſe in Syria aſſervabat: Armeniam autem Orodi uni è filiis ſuis tradit Artabanus.

Vonones ab Artabano fuſus fugatusque.

Silano Syriæ præfidi ſe tradit.

5. Ea tempeſtate moritur etiam Antiochus Commagenæ rex: & contentio orta eſt inter plebejos & nobiles, ita ut utraque pars legationem Romam mitteret, proceribus quidem regnum in provinciæ formam redigi poſtulantibus, plebe vero patrio more regum imperio ſubjici. quapropter Germanicus ex Senatuſconſulto ad componendum Orientis ſtatum mittitur, fortuna occaſionem quærente illius exitio. Nam cum in Oriente eſſet, & res illic compoſuiſſet, Piſonis *miniſterio* & opera veneno ſublatus eſt; ſicuti alibi memoratum eſt.

δ'. ΚΕΦ. γ'.

Στάσις Ἰουδαίων πρὸς Πόντιον Πιλάτον. περὶ Χριστοῦ. οἷά τε συνέβη Παυλίνῃ καὶ Ἰουδαίοις ἐν Ῥώμῃ.

CAP. IV.

Judæorum contra Pilatum ſeditio. de Chriſto. & quænam acciderunt Paulinæ & Judæis Romæ.

IV.

Πιλάτος δὲ, ὁ τῆς Ἰουδαίας ἡγεμών, στρατιὰν ἐκ Καισαρείας ἀγαγὼν, καὶ μεθ' ὑρύσας χειμαδρῦς εἰς Ἱεροσολύμους, ὅπῃ καταλύσῃ τὰ νόμιμα τῶν Ἰουδαίων, [b] εἰσέφρησε προτομὰς Καίσαρος, αἳ [i] ταῖς σημαίαις προσῆσαν, εἰσαγόμενος εἰς τὴν πόλιν, εἰκόνων πομπὴν ἀπαγορεύοντος ἡμῖν τοῦ νόμου. διὰ ταῦτα οἱ πρότερον ἡγεμόνες ταῖς μὴ τοιούτοις κόσμοις σημαίαις ἐποιοῦντο εἴσοδον τῇ πόλει. πρῶτος δὲ Πιλάτος, ἀγνοίᾳ τὸ ἀνθρώπειον διὰ δ νύκτωρ γενέσθαι τὴν εἴσοδον, ἱδρύσας τὰς εἰκόνας φέρων [k] εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. οἱ δὲ ἐπεὶ ἔγνωσαν καὶ πλησίον παρῆσαν εἰς Καισάρειαν, ἱκετεύσοντες ποιούμενοι ὅπῃ πολλὰς ἡμέρας, ὅπῃ μεταθείη τὰ εἰκόνας. καὶ μὴ συγχωροῦντος διὰ τὸ [l] εἰς ὕβριν Καίσαρι φέρειν, ἐπεὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐν ἱππικῷ ἀγῶνι λιπαρεῖν, καὶ ἕβδομον ἡμέραν οἱ ὅπλοις ἀφανῶς ὁπλισθέντες οἱ στρατιωτικοὶ, αὐτὸς ὅπῃ ὁ βῆμα ἦν· ὁ δὲ οἱ ἐφ' ὑψηλοῦ καθεσθέντα, ὅπερ ἀπέκρυπτε τὰ ἐφεδρεύοντα στρατόν.

Pilatus autem Judææ prætor, cum exercitum è Samaria eduxiſſet & Hieroſolyma in hyberna tranſtuliſſet, ut Judaïcas leges aboleret, Cæſaris effigiem in militaribus ſignis *depictam* curavit intra urbem inferendam, cum lex imagines habere nos vetet. quam ob cauſam ejus deceſſores prætores ſoliti erant in urbem intrare cum ſignis quæ hujuſmodi carerent ornamentis. ſed Pilatus primus, ignorante populo, quippe noctu facto introitu, illatas imagines Hieroſolymis ſtatuit. Quam rem ubi populus reſcivit, magno agmine Cæſaream profecti ſunt, Pilatumque per multos dies orarunt, ut eas imagines aliò transferre vellet. illoque non concedente, utpote quod ea re Cæſari fieret contumelia, poſtquam illi eum urgere non deſinebant, die ſeptimo, cum milites occulte armaſſet, *ipſe* ſuggeſtum in circo factum conſcendit: quæ res colloçatum in inſidiis exercitum tegebat. Cumque

Pilatus Cæſaris effigiem in urbem infert.

Inde oritur tumultus.

a Λόχοις *Busb.* forſan pro λόχοις. b Ita *Hen.* & *Vat.* ἐσασίλευεν in *aliis*. c Πάρθοις *Busb.* d Vocem βασιλεὺς repoſui è *MSS.* & *Epiphanio*. e Διέτεα *Gall.* & *Busb.* δίτεον *Vat.* & *Hen.* f Ita è *MSS.* αὐτῷ in *Editis*. g Κατὰ τὴν ἀναστολὴν *Vat.* h Εφρησεν *Busb.* & *Gall.* forſan pro ἐφόρεσεν. ipſe, ſenſu ita poſtulante, mutavi ἐισφρῆσαι *Editorum Aliorumque* in ἐσίφρησεν. *Lambecius* (in *Commentariorum* l. VIII. p. 19.) μεθ' ὕδατος pro καθ' ὑγρὸς reponit, & quæ ſequuntur hoc modo diſtinguit & interpretatur, χειμαδρῦσαι τὸ ἡγ. ἐ. κ. τ. λ. τ. Ἰουδ. εἰσφρῆσαι, στρατιωτικοὺς αὖ τ. σ. προσῆσαι εἰσαγόμενος εἰς τὴν πόλιν εἰκόνων π. ἀπ. ἡ τ. νομ. κ. δ. τ. ἐ. π. ἡγ. τ. μ. μ. τ. κ. σ. ἐ. ἱ. τ. πόλεσ· πρῶτος δὲ Π. *Cæterum Pilatus*, Judææ *procurator*, *exercitum Cæſarea adducens*, *eumque inſidioſe ſtudens cum everſione legum Judaicarum Hieroſolymis hybernatum immittere*; *utpote imagines Cæſaris*, *quæ militaribus ſignis adjunctæ erant*, *in urbem introducens* (*cum tamen noſtra lege cautum ſit*, *ne hujuſmodi faciemus imagines*, *ideoque omnes qui ante eum fuerunt procuratores cum ſignis militaribus abſque tali imaginum ornatu urbem ingreſſi fuerint*) *primus ille*, *ignaris omnibus*, *quia noctu introitus fieret*, *illatas imagines Hieroſolymis ſtatuit*. i Ita reſcripſi cum *Cod. Busb.* τοῖς σημείοις in *Editis Aliiſque*. k Ὡς τὰ Ἱεροσόλυμα *Busb.* l Ita *Baſ. Busb.* & *Hen.* à ſecunda manu, quo fere modo τοῦτο ποιῶν ἀδικεῖν σε οἴομαι apud *Platonem*. Διὰ τὸ ὕβριν in *Ed. Gen.* διὰ τὸ μὴ εἰς ὕβριν *Vat.* & *Hen.* à pr. m. Legi poteſt, Διὰ τὸ ὕβριν Καίσαρι εἰσφέρειν.

a Καὶ

Cumque Judæi eadem rurſus ab eo flagitarent, ſignum militibus dedit, ut eos circumſiſterent, eiſque præſentem mortem minatus eſt, niſi quieti domum diſcederent. At illi humi procumbere, detectiſque cervicibus dicere, ſe longe mori malle, quam ut auderent quidquam contra legum ſapientiam committere. Atque *Pilatus imagines Cæſaris ſubmovet.* Pilatus, animorum conſtantiam & firmitatem in legibus conſervandis miratus, imagines è veſtigio Hieroſolymis Cæſaream referri juſſit.

Aquam Hieroſolyma inducturus ſeditionem concitat. 2. Tentavit etiam *Pilatus* aquam derivare Hieroſolyma, idque ſacrarum pecuniarum impenſis, petito fontis capite ducenteſimo ab urbe ſtadio. Sed Judæis diſplicebat quod circa aquam fecerat: coïveruntque hominum multa millia, qui vociferarentur ut ab inſtituto deſiſteret; nonnullis etiam, id quod in turba promiſcua fieri ſolet, convicia & contumelias homini dicentibus. Itaque ille magnum militum numerum habitu Judaïco, qui occultas ſub veſte ſicas ferrent, miſit in locum unde poſſent circundare Judæos; deinde Judæis ut ſe inde reciperent imperavit. *Magna Judæorum ſtrages.* Cumque Judæi conviciis eum petere inciperent, ſignum quod convenerat militibus dat: illi vero longe atrocius, quam juſſerat Pilatus, quietos æque ac ſeditioſos caſtigarunt. Iſti autem de pertinacia nihil recedebant: adeo ut, inermibus inclementer acceptis ab armatis eos adorientibus, multi ex illis hoc modo perierint, alii ſaucii diſceſſerint. Atque ita compreſſa eſt *hæc* ſeditio.

Illuſtre de Jeſu Chriſto teſtimonium. 3. Eo etiam tempore fuit Jeſus, vir ſapiens, ſi tamen virum eum appellare fas eſt. Fuit enim *mirabilium operum effector, magiſter hominum qui verum cum voluptate accipiunt: multoſque Judæos, multos item † Gentiles ad ſe *pellexit. Hic erat Chriſtus. quem cum Pilatus, ab hominum noſtrorum primis delatum, crucis ſupplicio addixiſſet, eum tamen amare non deſierunt, qui primum amaverant. Apparuit enim eis tertio die redivivus, divinis vatibus & hæc & mille alia de eo miranda effatis. atque ab eo denominata Chriſtianorum natio durat uſque ad hunc diem.

Sacra Iſidis ſedantur. 4. Circa eadem tempora etiam mali quiddam aliud Judæos perturbavit, Romæque accidit ut in fano Iſidis res ageretur, *ſumma* cum turpitudine conjuncta. Primum igitur facinus in Iſiacis commiſſum memorabo, ac tum

πάλιν δὲ τ Ιουδαίων ἱκετείας χρωμένων, ἀπὸ συνθήματος θείσησας τὰς στρατιώτας, ἠπείλῃ θανάτου ἀπιθήσῃ ζημίᾳ ἐκ τ ὀξέος, εἰ μὴ παυσάμενοι θορυβεῖν ὅπῃ τὰ οἰκεῖα ἀπίοιεν. οἱ δὲ πρηνεῖς ῥίψαντες ἑαυτοὺς, καὶ [a] γυμνίσαντες τὰς σφαγὰς, ἡδονῇ [b] δέξασθαι τ θάνατον ἔλεγον, ἢ τολμήσειν τ σοφίαν παραβῆσαι τ νόμων. καὶ Πιλάτος, θαυμάσας ὁ ὀχυρὸν αὐτῶν ὅπῃ φυλακὴ τ νόμων, παραχρῆμα τὰς εἰκόνας ἐκ τ Ιεροσολύμων ἐπανεκόμισεν εἰς Καισάρειαν.

Β'. Ὑδάτων δὲ ἐπαγωγὴν εἰς τὰ Ιεροσόλυμα ἐπεφέρετο, δαπάνῃ τ ἱερῶν χρημάτων, ἀπὸ διακοσίων σταδίων. οἱ δὲ, οὐκ ἠγάπων τοῖς ἀμφὶ τὸ ὕδωρ [c] πραγμένοις, πολλαί τε μυριάδες ἀνθρώπων συνελθόντες κατέβοων αὐτῷ, παύσασθαι τ' ὅπῃ τούτοις παρῃνημένοις· τινὲς δὲ καὶ λοιδορίᾳ χρώμενοι [d] ὕβριζον εἰς τ ἄνδρα, οἷα δὴ φιλεῖ παράνομον ὄμιλος. ὁ δὲ, στολῇ τῇ ἐκείνων πολὺ πλῆθος στρατιωτῶν [e] ἀμπεχόμενον, οἱ ἐφόρουν σικαρίας ὑπὸ ταῖς στολαῖς, ἀπέπεμψας εἰς ὃ προείλοντο αὐτούς, αὐτὸς [f] ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τ δὲ ὁρμήσαντα εἰς τὸ λοιδορεῖν, ἀποδίδωσι τοῖς στρατιώταις ὃ παρῃνέκειτο σημεῖον. οἱ δὲ καὶ πολὺ μείζονες, ἢ ὡς ἐπέταξε Πιλάτος, ἐχρῶντο πληγαῖς, τούς τε θορυβοῦντας ἐν ἴσῳ καὶ μὴ κολάζοντες. οἱ δὲ εἰσέφεροι ὃ μαλακὸν ὠδὴν, ὥστε ἄοπλοι ληφθέντες ὑπ' ἀνδρῶν ἐκ παρασκευῆς ὁπλισμένων, πολλοὶ μὲ αὐτῷ ταύτῃ καὶ ἀπέθανον, οἱ δὲ καὶ τραυματίαι ἀνεχώρησαν. καὶ ὅτω παύεται ἡ στάσις.

Γ'. [g] Γίνε δὲ [h] κατὰ τοῦτον τ χρόνον [i] Ιησοῦς, σοφὸς ἀνὴρ, [k] εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων [l] τ ἡδονῇ ταληθῆ [m] δεχομένων· καὶ πολλοὺς μὲ [n] Ιουδαίους, πολλοὺς δὲ [o] καὶ τ Ἑλληνικῶν ἐπηγάγετο. [p] ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τ πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ὑπαιτιαμένου Πιλάτου, οὐκ [q] ἐπαύσαντο [r] οἱ τὸ πρῶτον [s] αὐτὸν ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην [t] ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τ θεῖον προφητῶν [u] ταῦτά τε καὶ ἄλλα [x] μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ [y] εἰρηκότων. [z] εἰς ἔτι νῦν τ Χριστιανῶν [a] ἀπὸ τοῦδε [b] ὠνομασμένον οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον.

Δ'. Καὶ ὑπὸ [c] τὸν αὐτὸν χρόνον, ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβησε τοὺς Ιουδαίους, περὶ τὸ ἱερὸν τ Ισιδος τὸ ἐν Ρώμῃ πραχθὲν αἰσχιῶν οὐκ ἀπηλλαγμένον συντυχάντος. καὶ πρότερον τοῦτο τ Ισιακῷ τολμήματος μνήμην ποιησάμενος, [d] ὅτω μετα-

διδῶ

a Καὶ γυμνώσαντες τὰς σφαγὰς *Busb.* *b* Ita *MSS.* δέξασθαι in *Editis.* *c* Χειμῶνος in aliquot *MSS.* *d* Τὸ εἰζον *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* *e* Ἀμπεχόμενον *Busb.* *f* Ἐκέλευεν *Busb.* *g* Γίνεται δὲ *Busb.* & *MS. Iſidori Peluſiotæ Cæſareus*, quod probat *Lambecius*, ita ut verborum ſenſus ſit, *Fuit porro circa hoc tempus* &c. Sic enim teſtimonium hoc de Chriſto cum præcedente narratione optime ac convenientiſſime connectitur. Tolerari tamen hîc poteſt etiam particula δὲ, quia & hæc uſurpatur pro δὴ. *h* *Aliis* κατ' ἐκεῖνον τ χρόνον, & κατὰ τ καιρὸν τοῦτον. *i* Ιωσὴς τις *Euſebio* in *Hiſt. Eccl.* l. 1. c. XI. *k* Verba illa, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, agnoſcunt noſtri *Codd.* omnes, tam *Latini* quam *Græci*. Itaque *Voſſius* in *Chronol. S.* c. 17. (quod in uno ejus *exemplari Latino* deſiderentur) ſine ratione ſuſpicatur ab aliena manu acceſſiſſe. *l* Ita in *pleriſque libris*, & ſic loqui amat *Joſephus*, ut paulo ſupra, v. 5. & alibi. τ σὺν ἡδονῇ *Busb.* & *Euſeb.* in H. E. τ εὐ ἡδονῇ *Cedren.* omittuntur ab *Euſeb.* in *Dem. Evangel.* *m* Σωφρόνων *Euſeb.* in *D. E.* *n* Τῶν Ιουδαίων in *Euſeb. H. E. Niceph.* & *Suid.* probante *If. Voſſio.* τῶν Ιουδαϊκῶν *Euſeb.* in *D. E.* *o* Ita *Busb. Hen. Vat. Iſidor. Suid.* & *Zonar.* καὶ Ἑλληνικῶν *Baſ.* & *Euſeb.* in *D. E.* καὶ ἀπὸ τ Ἑλ. *Euſeb.* in *H. E.* καὶ ἀπὸ τῶν Ἑλληνισμῶν *Niceph.* quod cæteris præfert *If. Voſſius.* πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠράσατο Χριστοῦ *Niceph.* *p* Sc. ὁ λεγόμενος Χριστός. Sic enim *Pilatus* dixit, εἰ ὃν ποιητὴν Ιησοῦν τ λεγόμενον Χριστόν. *Hieronymus* vertit, *& credebatur eſſe Chriſtus*, unde, καὶ ὑπέπτευτο εἶναι Χριστὸς à *Joſephi* manu fuiſſe exiſtimat *Voſſ.* *q* Ἐξεπαύσαντο *Euſeb.* in *H. E.* quem ſequitur *Voſ.* *r* Οἱ τὸ πρῶτον *Busb.* & *Suid.* probante *Voſſio.* *s* Ita lego cum *Cod. Busb.* & *Euſeb.* in *H. E.* & in *D. E.* aſſentiente *Voſſio.* cæteris deeſt αὐτὸν. *t* Vox ἔχων abeſt *Euſebio* in *D. E.* *u* Ita *Busb. Iſidor. Euſeb.* in *H. E.* & *D. E.* ταῦτα καὶ ἄλλα &c. in *Editis Joſephi Aliiſque.* ταῦτα καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων ἁγίων αὐτῷ θαυμάσια *Cedren.* *x* Vocem μυρία omittendum cum nonnullis cenſet *Voſſius*, qui mox etiam cum illis mutato ordine legit περὶ αὐτῷ θαυμάσια εἰρηκότων. *y* Προεφητευκότων ſolus *Hen.* *z* Ita *Busb. Euſeb.* in *H E. Niceph.* & *Zonar.* ἕως τε νῦν in *Editis Joſephi Aliiſque.* ἕως οὗ εἰς ἔτι νῦν *Euſeb.* in *D. E.* *a* Ἀπὸ τοῦδε τ χρόνου οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον *Euſeb.* in *D. E.* cæteris omiſſis. Verum plura verba in ſuo codice habuiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *ſed & in hodiernum Chriſtianorum, qui ab ipſo nuncupati ſunt, & nomen perſeverat & genus.* *b* Ita *Hen.* & *Vat.* ὀνομασμένον *Aliis.* *c* Τὸν δ' αὐτὸν *Busb.* *d* Οὕτως μεταλάβω τ λ. *Busb.* οὕτως μεταδιδῶμι τ λ. *Gall.* * Eſt qui vertit *incredibilium.* Sed (ut notavit *Lambecius*) differentiam eſſe inter παράδοξον & ἄπιστον liquet ex *Iſocrate* ad *Nicoclem*, ἃ οἷς ἔστι παράδοξον, οὐκ ἄπιστον &c. † Omnes *Ethnicos*, qui in Deum verum non credebant, cujuſcunque fuerint gentis, Judæi Ἑλλῆνας ſive Ἑλληνιστὰς vocabant. * Sibi adjunxit, *Epiphan.*

a Παυλίνα

δηλῶ τ̃ λόγον ὅτι τὰ οἰ τοῖς Ἰουδαίοις γεγονότα. [a] Παυλῖνα λεῖ τ̃ δὴ ὅτι Ῥώμης εὐγένειαν τε ἀξιώματι [b] τῷ τε καθ' ἑαυτὴν ἐπιτηδεύματι κόσμῳ ἀρετῆς ὅτι μέγα εὐπρεπὲς τῷ ὀνόματι, δυνάμεί τε αὐτῇ χρημάτων λεῖ, καὶ γενέσει [c] τὴν ὥραν εὐφυεστάτη [d] καὶ τῆς ἥβης οἰ ἧ μάλιστα ἀγάλλονται αἱ γυναῖκες, εἰς τὸ σωφρονεῖν ἀνέκειτο ἡ ἐπιτήδευσις ἔν βίῳ. ἐγεγάμητο δὲ Σατορνίνῳ, [e] ᾧ εἰς τὰ πάντα ἀντισυμβιοῦν τῶν εἰς αὐτὴν ἀξιολόγων. ζηλώτης ἐρᾷ Δέκιος Μοῦνδος, τ̃ τότε ἱππέων οἰ ἀξιώματι μεγάλῳ· [f] καὶ μείζονος γὰρ ὕσης ἢ ὥστε ἀλῶναι δώρεις, ἀφ' ὧν [g] καὶ περιφέντων εἰς πλῆθος [h] εὐδοκεῖν, ἐξῆπτο μᾶλλον, ὥστε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἀργυρίου Ἀττικοῦ αὐτῇ δώσειν ὑποχείτας εὐνῆς μιᾶς. καὶ μηδὲ ὡς ὑπεκλαμβάνης, ὑ φέρων τὴν ἀτυχίαν ἔν ἔρωτος, εὐδεία σιτίων θάνατον ὑπεμᾶτο αὐτῷ κακῶς ἔχειν [k] νόμιζεν ὅτι Παυλίνῃ κακῶν ἔν κατειληφότος. καὶ ὁ μὲν ἐπεψήφιζέ τε [l] τοιαύτῃ τελευτῇ, καὶ πεφάνειν ὑκ [m] ἀπιλλάσετο. λεῖ δὲ Ἰδη πατρῷος ἀπελευθέρα τῷ Μούνδῳ, παντοίων ἴδρις κακῶν· [n] ἣ δεινὸς φέρουσα τὴν νεανίσκου [o] τὸ ψήφισμα τῆς θανεῖν, ὑ γὰρ ἀφανὴς λεῖ ἀπολούμενος, ἀνεγείρει τε αὐτὸν ἀφικομένη ἀφ' λόγου, πιθανή τε λεῖ ἐλπίδων τινῶν [p] ὑποχέσει ὡς ἀφαρπαγησομένων ὁμιλιῶν πρὸς τὸν [q] Παυλίναν αὖτ. καὶ δεχομένου τὸν ἱκετείαν ἡδονῇ, πέντε μυριάδων δήσειν αὐτῇ [r] μόνον ἔλεγεν, [s] ὅτι ἀλώσει τῆς γυναικός. καὶ ἡ μὲν ὅτι τούτοις ἀναγείρασα ⟨ὃ⟩ νεανίσκον, καὶ τὸ αὐτὴν λαβοῦσα ἀργύριον, οὐ ταὐτὰς αὐτὰς ὁδοὺς ἐτέλετο τοῖς πρεσβυτέροις, ὁρῶσα τῆς γυναικὸς ὅ μηδαμῶς χρημάτων ἁλισκόμενον. εἰδυῖα δ' αὐτὸν θρησκείᾳ τῆς Ἰσιδος σφόδρα [t] κατηγμένῳ, [t] τεχνᾶταί τι τοιόνδε. τῶν ἱερέων τινὶ ἀφικομένῃ [u] ἀφ' λόγων ὅτι πίστεσι μεγάλαις, τὸ δὲ μέγιστον δόσει χρημάτων, τὸ μὲ παρὰ μυριάδων δυοῖν κ [x] ἡμισείας, λαβόντος δ' ἔκδασιν τῷ πράγματος ἑτέρῳ τοιῷδε, ἀφικνεῖται τῷ νεανίσκου ⟨ὃ⟩ ἔρωτα αὐτοῖς, κελεύουσα παντοίως [y] ὅτι τῷ πλουμένῳ τὸν ἄνθρωπον ποιδέσαι. ⟨ὃ⟩ δ' ὅτι [z] πλήθει τοῦ χρυσίου [a] ἀναχθέντες ἐπιχωροῦντο. καὶ αὐτῷ ὁ γεραίτατος ὡς τὸν Παυλίναν ὡσαύτως, γενομένην εἰσόδων, καταμόνας τε ἀφ' λόγων ἐλθεῖν ἠξίου. καὶ [b] συγχωρηθέν, πομπὸς ἔλεγεν ἥκειν ἐπὸ τῆς Ἀνούβιδος, ἔρωτι αὐτῆς κεκαυμένος τῷ Θεῷ, κελεύοντος τε ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν. τῇ δὲ εὐκτὸς ὁ λόγος λεῖ, καὶ τοῖς τε φίλοις ὑπεκαλλωπίζετο τῇ ὅτι [c] τούτοις ἀξιώσει τῆς Ἀνούβιδος, καὶ φέρειν πρὸς ⟨ὃ⟩ ἄνδρα, δεσπότην

demum orationem convertam ad ea perſequenda quæ apud Judæos evenerunt. Erat Romæ Paulina & natalium dignitate illuſtris, & ob ſtudium quod ipſe virtutis decori impenderat magni nominis, porroque divitiis affluens, & forma egregia, ea etiam ætate qua maxime lætitia geſtiunt mulieres, ac præter cætera vita ad pudicitiam compoſita. Nupta autem erat Saturnino, viro cum ipſa in omnibus quibus eminebat conferendo. Hujus amore correptus eſt Decius Mundus, vir magnæ inter equites *Romanos* dignitatis: qui, cum eam comperiſſet fruſtra muneribus ſolicitari, ut quæ ingentia ab eo miſſa rejecerat, tanto magis amore accendebatur; ita ut ei pro uno concubitu ducenta drachmarum Atticarum millia polliceretur. At cum *ea* nec hiſce animo flecti potuerit, illi, ſe amore deſtitui graviter ferenti, optimum viſum eſt, inedia mortem ſibi conſciſcere propter malum quod ei ex Paulina acciderat. Atque ita quidem ille vitam finire decreverat, nec ei mora quin id continuo faceret. Fuit autem Mundo paterna liberta, Ide nomine, omnium malarum artium perita: quæ, cum ei valde diſpliceret ut juvenis in obſtinato moriendi propoſito perſiſteret, nam palam erat ipſum ſe perditum ire, ad eum veniebat verbiſque afflictum excitabat, fidem ei faciens ſpem ingerendo fore ut Paulinæ complexibus potiretur. Illoque precibus libenter auſcultante, ſubjiciebat, ſibi tantum opus eſſe quinquaginta drachmarum millibus ad expugnandam mulieris pudicitiam. Et illa quidem, cum iſtis juvenis animum erexiſſet, quantumque petierat pecuniæ accepiſſet, alia ipſam aggreditur via, quam ii quorum opera uſus fuerat & miniſterio, quod mulierem videret majorem quam ut pecunia caperetur. Gnara enim eam vehementer addictam eſſe Iſidis cultui, tale quiddam comminiſcitur. Conventis aliquot ex ejus ſacerdotibus, verbiſque ultro citroque habitis, ubi fidem quam maxime ſolennem acceperat, &, quod efficaciſſimum, pecuniam oſtentaverat, in præſens viginti quinque millia, & altera totidem re perfecta, indicat eis amorem juvenis, rogans modis omnibus adniterentur ut ei mulieris copiam facerent. Illi autem, auri vi magna inducti, id facturos recipiunt. & illorum natu maximus propere ſe ad Paulinam contulit, atque intromiſſus petiit ut remotis arbitris cum ea colloqueretur. quo conceſſo, venire ſe ajebat miſſum ab Anubide, Deo quippe illius amore capto, jubenteque ut ad ſe veniret. Illi verba iſta grata erant & optata, ſeque apud familiares ſuas jactabat ob honorem quo eam dignabatur Anubis: marito quoque indicat, condi-

Paulina Romana fraude ſacerdotis Iſidis à Mundo ſtuprata.

Ide patris Mundi liberta.

Anubis Deus.

a

a Παυλίνα τις legiſſe videtur *Epiphan.* b Τὸν καθ' ἑαυτὴν ἐπιτηδεύοντι κόσμῳ ἀρετῆς ἐπὶ μέγα εὐπρεπὲς τῷ ὀνόματι· δυνάμεί τε in *Editis Aliiſque.* τῷ τε καθ' ἑαυτὴν ἐπιτηδεύματι ἀρετῆς εἰς μέγα εὐπρεπὲς· δυνάμεί τε *Busb.* unde, quam minimum à veſtigiis vulgatæ lectionis recedendo, reſcripſi, ⟨ὃ⟩ τῷ καθ' ἑαυτὴν ἐπιτηδεύματι κόσμῳ ἀρετῆς &c. in *Epiphanii* verſione, *majorum dignitate præclara, ſtudio caſtitatis inſtenta, honeſtatis opinione perſpicua.* c Τῇ ὄψει *Busb.* & *Gall.* d Καὶ τ̃ ἡλικίας *Zonar.* e Ita cum *Cod. Gall.* nec aliter *Busb.* niſi quod τῷ non agnoſcat. τ̃ εἰς τὰ πάντα ἀντισυμβιοῦν τ̃ τ. in *Editis Aliiſque.* f Καὶ μείζονα γὰρ ὕσαν ἀλῶναι δώρεις *Vat.* & *Hen. à pr. m.* τὴν μείζων γὰρ ἢ ὥστε ἀλ. in *Editis Aliiſque.* ⟨ὃ⟩ μείζονος ὕσης ἀλῶναι, *Busb.* omnibus perpenſis reſcripſi, ⟨ὃ⟩ μείζονος γὰρ ὕσης ἢ ὥστε ἀλ. g Καβαπεμφθέντων *Busb.* h Ὑπεμένειν *Busb.* i Ἀττικῶν pro αὐτῇ δόσειν habet *Busb.* Vocem Ἀττικῶν etiam agnoſcit *Zonar.* atque *Epiphanius* vertit, *se etiam viginti myriadas drachmarum Atticarum ſe daturum pro uno concubitu ſpoſpondiſſet.* quibus factum eſt ut non dubitarim Ἀττικῶν in textum recipere. k Ἐνόμιζον *Busb.* & *Vat.* l Ita reſcripſi pro τοιαύτῃ τελευτῇ. Si quis malit τοιούτῳ τέλει, non repugnabo. m Ἀπηλλάσσετο in *libris* omnibus. n Αὕτη *Busb.* o Ita in *Editis.* τῷ ψηφίσματι in pleriſque *MSS.* p Ὑποχέσειν *Busb.* q *Al.* Παυλίνῳ. r Μόνον *Busb. Hen.* & *Vat.* ſ Ἐπὶ δόσει *Busb.* t Ita cum *Cod. Busb.* & *Epiphanio*, qui vertit, *tale aliquid machinatur.* τεχνᾶται τοιόνδε in *cæteris.* u Διειλέχθη *Busb.* x Ἡμισείᾳ *Busb.* unde pro ἥμισυ *Editorum* repoſui ἡμισείας. y Ἐπιλέγειν τ̃ ἀνθρώπου αὐ. *Busb.* z Ita cum *Cod. Busb.* πλησῇ in *cæteris.* a Θελχθέντες *Zonar.* b Συγχωρηθὲν *Busb.* c Τούτους *Busb.*

cta sibi cœnam & cubile Anubidis. Ille vero conceſſit, ut qui probe norat pudicitiam uxoris. Itaque it *mulier* in fanum, & cum cœnaviſſet, quo tempore ſomni hora erat, clauſis januis à ſacerdote, intus in Sacrario etiam ablatæ erant lucernæ, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab ejus conſortio aberravit; totamque noctem illi obſequuta eſt, Deum eſſe rata. Cumque ille abiiſſet, priuſquam moverentur ſacerdotes qui inſidias neſciebant, Paulina mane cum veniſſet ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, & propterea etiam apud familiares verbis *quam ampliſſimis* ſeſe extollit. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam ſpectantes, partim mirabantur, ut qui non potuerint, id quod æquum, fide indigna judicare, quando ad ejus pudicitiam & nobilitatem reſpiciebant. Tertia autem die poſt facinus patratum Mundus, ipſi obviam factus, "Paulina, inquit, equidem mihi & du-"centa millia ſervaſti, quæ potuiſtis facultati-"bus tuis adjicere, & morem nihilominus meæ "voluntati geſſiſti. nihil vero mea refert, quod "Mundum verborum contumeliis oneraſti; "ſed *magnæ* mihi res ipſa voluptati fuit ſub "Anubidis nomine latitanti." Et is quidem iſta loquutus diſceſſit: illa vero, ut quæ tum primum aliquid de flagitio reſcivit, & veſtem ſibi lacerat, & marito *protinus* indicat omnem inſidiarum turpitudinem, eumque obſecrabat, ut ipſam vindicatum ire non negligeret. Is autem totum negotium imperatori aperit. Atque Tiberius, cum rem omnem, quæſtione de ſacerdotibus habita, probe intellexiſſet, & illos cruci ſuffixit, & Iden exitii illorum cauſam, utpote quæ omnia machinata eſt in mulieris injuriam: inſuper & templum evertit, & Iſidis ſimulachrum in Tiberim fluvium demergi juſſit. Mundum autem exſilio multavit, cauſam ſatis idoneam ratus cur majori pœna non afficeretur, quod amoris vehementia deliquiſſet. Et iſta quidem ſunt, quibus templum Iſidis dehonestarunt ſacerdotes. Nunc autem ad ea narranda revertor, quæ per id tempus Judæis Romæ degentibus contigerunt: id quod jam ante facturum recepi.

Tiberius Iſidis ſacerdotes & Iden in crucem agit, Iſidis templum evertit, & Mundum in exſilium ablegat.

V. 5. Erat vir genere Judæus, patria quidem ſua profugus, ut qui accuſaretur quod contra leges fecerat & pœnam *ob maleficia* metueret, in omnibus vero nequam & improbus. Is tum Romæ degens, ſe quidem legis Moſaïcæ interpretem profitebatur, & tribus aliis per omnia ſui ſimillibus in ſocietatem aſcitis, Fulviæ, feminæ nobili, quæ, legem Moſaicam amplexa, ſeſe illis in diſciplinam tradiderat, perſuadent ut purpuram & aurum in templum Hieroſolymitanum mitteret: qui cum ea accepiſſent, in proprios uſus verterunt & profu-

Judæi urbe Roma pulſi ob Fulviam pecunia emunctam.

τε αὐτῇ καὶ αὐτὸν ὑπ' Ἀνούβιδος εἰσηγγέλθαι. σωνεχώρει δ' ἐκεῖνος, τὴν σωφροσύνην τ γυναικὸς ἐξεπιζάμενος. χωρεῖ οὖν εἰς τὸ τέμενος, ἡ δ' ἐπιτήσασα, ὡς ὕπνῳ κατεῖχε λαὸν, κλεισθεισῶν τ θυρῶν ὑπὸ τῶν ἱερέως, ἔνδον ἐν τῷ ναῷ καὶ τὰ λύχνα ἐκποδὼν λαὸν, καὶ ὁ Μοῦνδος, σωνεκέκρυπτο γὰρ τῆδε, οὐκ ἡμάρτανεν ὁμιλιῶν τ σὺν αὐτῷ· παννύχιόν τε αὐτὴ διεκονήσατο, ὑπειληφυῖα Θεὸν εἶ). καὶ ἀπελθόντος σωτερον ἢ κίνησιν ἄρξασθαι τ ἱερέων, οἱ τ' ὄπισθυλλον οὐκ ἤδεσ, ἡ Παυλίνα, σρωὶ ὡς τ ἄνδρα ἐλθοῦσα, τ' ὀπιφάνειαν ἐκδιηγεῖται γ Ἀνούβιδος, καὶ σολὺς ταῖς φίλας ἐπελαμπρύνετο λόγοις τοῖς ἐπ' αὐτῷ. οἱ δὲ, τὰ μὲ ἠπίσων εἰς τ φύσιν γ πράγματος ὁρῶντες· τὰ δ' ὑπ θαύματι κατῆιξαντο, οὐκ ἔχοντες ὡς χρὴ ἄπιστα αὐτὰ κρίνειν, ὁπότε εἰς τ σωφροσύνην καὶ ὄγκωμα ἀπίδοιεν αὐτῆς. τῇ δὲ ἡμέρᾳ μετ τ σύλληψιν ὑπανιπάσας αὐτὴν ὁ Μοῦνδος, "Παυλίνα, φησὶν, ἀλλά μοι καὶ εἴκοσι μυριάδας δι-"σώσω, δυναμένῃ οἴκῳ σροσθεῖναι τῷ ἑαυτῆς, σλακο-"νεῖσθαί τε ἐφ' οἷς σροσκαλύμμιλον οὐκ ἐνέλιπες. ἀ-"μέντοι εἰς Μοῦνδον ὕβρει διεχρῶ μηδέν μοι μελῆσαι τῶν "ὀνομάτων, ἀλλὰ τ ἐκ τῶν σράγματος ἡδονῆς, Ἀνούβιδι "ὄνομα ἐθέμιλο ἐμαυτῷ." καὶ ὁ μὲν ἀπῆει ταῦτα εἰπών· ἡ δὲ εἰς ἔννοιαν τότε σροῆλθεν γ τολμήματος, σειρήγυταί τε τὴν στολὴν, καὶ τὰ σῆσι δηλώσασα τῶν σαντὸς ὀπισθυλλήματος τὸ μέγεθος, ἐδέετο μὴ σρόφαν βοηθείας τυγχάνειν. ὁ δὲ τῷ αὐτοκράτορι ἐπισήμηνε τὴν σρᾶξιν. καὶ ὁ Τιβέριος, μαθόντας ἀκριβῶς σερὶ γενομένης ἐξετάσεως τῶν ἱερέων, ἐκείνους τε ἀνεταύρωσε, καὶ τὴν Ἰδην ὀλέθρου γενομένην αἰτίαν, καὶ τὰ σάντα ἐφ' ὕβρει σεσωθεῖσαν τ γυναικός· τόν τε ναὸν κατεῖλε, καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἰσιδος εἰς θ ὑδωρ σοταμὸν ἐκέλευσεν ἐμβαλεῖν. ʰ Μόνδῳ δὲ φυγῆς ἐτίμησεν, ⁱ κώλυμα τοῦ μὴ μείζονας κολάζειν, τὸ μετὰ ἔρωτος σερὶ σφαλῆναι τὰ ἡμαρτημένα, ἡγησάμενος. καὶ τὰ μὲν σερὶ τὸ ἱερὸν τ Ἰσιδος τοῖς ἱερεῦσιν ὑβρισμένα, τοιαῦτα ἦν. ἐπάνειμι δὲ ὅπῃ τὴν ἀφήγησιν τ ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίοις συντυχόντων, ὡς μοι καὶ κ σροεθέμην ὁ λόγος.

ε'. Ἦν ἀνὴρ Ἰουδαῖος, φυγὰς μὲ τ αὐτός, κατηγορίᾳ τε παραβάσεως λ νόμων καὶ δίκης σημείας τ ἐπ' αὐτοῖς, σονηρὸς δὲ εἰς τὰ σάντα. ᵐ καὶ δή σοτε τὸν τῇ Ῥώμῃ διατρίβοντα, σροσσοιεῖτο μὲ ἐξηγεῖσθαι σοφίαν νόμων τ Μωϋσέως, σροσαοιησάμενος τε τρεῖς ἄνδρας εἰς τὰ σάντα ⁿ ὁμοιοτρόπους, τούτοις ὀπιφαλήσας ᵒ Φυλβίαν, τ ἐν ἀξιώματι γυναικῶν καὶ νομίμοις σροσελληνιζομένην τοῖς Ἰουδαϊκοῖς, σείθουσι σορφύραν ᵖ καὶ χρυσίον εἰς τὸ ᵍ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερὸν διαπέμψαι· ʳ καὶ λαβόντες, ὅπῃ χρείας τοῖς οἰκείοις ἀναλώμασιν αὐτὰ

ε'.

a Κοίτων *Vat.* & *Hen. à pr. m.* Immo vero (inquit *Petitus* in *Antiquit. ἀνακλήτους*, tom. IV. p. 196.) ſurrexiſſe jam oportuerat, ut aperirent ei diſceſſuro fores. Adeo ut, cum moris illis fuerit ſummo mane Deam ſalutare, quas *ſalutationes* etiam *excitationes* appellabant, (ut conſtat ex *Arnobio*, l. VII.) non dubitem quin hanc *excitationem* appellet *Joſephus* κίνησιν, & locus hoc modo reddendus ſit, *cumque ille abiiſſet, antequam ſacerdotes doli conſcii excitationem eamve caperent.* Verum ipſe ſimplici verborum ſenſu retento, malui cum V. Cl. *J. Clerico* (in *Heſiodum*, p. 136) voculam οὖν ante ἡδέως inſerere. b Ita *Busb.* Παυλῖνα περὶ ὡς τ in *Editis Aliiſque.* c Ἀπελαμπρύνετο *Hen.* & *Vat.* d Illud εἰς ſupplevi è *Cod. Busb.* e Σαυτῆς *Busb.* nolui tamen in textum reponere, quòd *Budæus* exempla quamplurima afferat ἑαυτῦ poſiti pro σαυτῦ. f Προσκαλύμμιλον *Busb.* g *Al.* Θύμεθεν. h Μοῦνδον *Busb.* i Κώλυμα γ μειζόνως ηγλάσθη *Busb.* k Προσεσπόμην habet *Busb.* l Τινῶν poſt νόμων addit *Busb.* m Καὶ δή ποτε *Busb.* n Ὁμοιοτέρους *Vat.* o Φλυβῖναν paſſim *Hen.* & *Vat.* p Καὶ τὸ χρυσὸν *Busb.* q Vocula ὸ abeſt pleriſque *MSS.* r Καὶ λαβόντες, ἀνάλωμα ταῦτα ἐπὶ χρείας οἰκείας ποιῆσθαι· ☜ ὁ Τιβέριος ζώντα μὲν ἐκ Σατυρείου γ τ Φυλβίαν ἀνδρὸς ἐπισπάσα ζώντας κελεύσας πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν τ Ῥώμης ἀπελθεῖν *Busb.*

a Ita

αὐτὰ ποιῶν), ἐφ' ὅσῳ καὶ τὸ σῶμα τοῦτο ἡ αἴτησις ἐφάνη. καὶ ὁ Τιβέριος, ἐπεσημήνατο γὰρ αὐτὸν φίλος ὢν Σατορνῖνος ἡ Φυλβίας ἀνὴρ ᵃ ἐπισκήψει ἡ γυναικός, κελεύει πᾶν ὅ Ἰουδαϊκὸν τῆς Ῥώμης ᵇ ἀπελαθῆναι. οἱ δὲ ὕπαθοι, τετρακισχίλιοι ᶜ ἀνθρώπων ἐξ αὐτῶν στρατολογήσαντες, ἔπεμψαν εἰς Σαρδὼ τὴν νῆσον· πλείστους δὲ ἐπόλασε μὴ θέλοντας στρατεύειν, ἀλλὰ φυλακὴν τῶν πατρίων νόμων. καὶ ᵈ οἱ μέν, ἀλλὰ κακίαν τοσούτων ἀνδρῶν, ἠλαύνοντο τῆς πόλεως.

derunt; quem in finem ea etiam ab initio poſtulaverant. Quo fit ut Tiberius, ei quippe rem indicaverat quo amico utebatur Saturninus Fulviæ maritus ex uxoris inſtigatione, juberet cunctos Judæos Roma pelli. Ex quibus conſules delectu habito quatuor millia militum in Sardiniam inſulam miſerunt: plurimos etiam, qui ut ſervarent patria inſtituta militiam detrectarunt, pœnis affecerunt. Atque ita, propter quatuor hominum nequitiam, Judæi ejecti ſunt è civitate.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς ἐθορύβουν οἱ Σαμαρεῖς, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀπώλεσε Πιλάτος. ὡς κατηγορεῖται ὁ Πιλάτος, οἷά τε Οὐιτελλίῳ πεπραγμένα ἔδοξε τοῖς Ἰουδαίοις καὶ Παρθυαίοις.

CAP. V.

Quomodo tumultuabantur Samaritani, multoſque ex illis occidit Pilatus. utque Pilatus accuſatur, & quæ geſta erant à Vitellio apud Judæos & Parthos.

Οὐ κατέλαβε δὲ θορύβου καὶ ὁ Σαμαρέων ἔθνος. συγχέει γὰρ αὐτοὺς ἀνὴρ οὐ ὀλίγῳ τὸ ψεῦδος ᵉ πιθέμενος, ᶠ καὶ ἐφ' ἡδονῇ ἦν τοῖς πλήθεσι τὰ πάντα ποιεῖν, κελεύων ὅτι τὸ Γαριζεὶν ὄρος ἀνῆφθαι, ὃ ᵍ ἁγιώτατόν τε αὐτοῖς ὁρᾶν ὑπάρχει, ἰσχυρίζετό τε ἐμφανεῖς ποιήσειν τὰ ἱερὰ σκεύη τῇδε κατορωρυγμένα, ʰ Μωϋσέως ⁱ τῇδε αὐτὰ θεμένου κατέθεσαν. οἱ δὲ οὐδὲν ὅπλοις τε ἦσαν, πιθανὸν ἡγούμενοι τὸν λόγον, καὶ καθίσαντες ἔν τινι κώμῃ, Τιραθαβᾶ λέγεται, παρελάμβανον τοὺς ὁπισυλλεγομένους, ὡς μεγάλῳ πλήθει τῷ ἀνάβασιν εἰς τὸ ὄρος ποιησόμενοι. φθάνει δὲ Πιλάτος τὴν ἄνοδον αὐτῶν προκαταλαβόμενος ἱππεῦσί τε πομπῇ καὶ ὁπλίταις, οἱ συμβαλόντες τοῖς ἐν τῇ κώμῃ προσπεσοῦσι, τροπὴν γενομένης, τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δὲ εἰς φυγὴν τρέπουσι, ζωγρίᾳ τε πολλοὺς ἦγον, ὧν τοὺς κορυφαιοτάτους καὶ τοὺς ἐν τοῖς φυγάσι δυνατωτάτους ἔκτεινε Πιλάτος.

Interea ne Samaritani quidem tumultu caruerunt. Concitat enim eos vir *quidam*, qui mentiri pro nihilo ducebat & omnia ad ineundam à plebe gratiam faciebat; jubens ut ſecum montem Garizim conſcenderent, montium apud eos ſanctitatis opinione celeberrimum, illiſque aſſeverabat, ſe oſtenſurum ipſis, ubi eò pervenirent, ſacra vaſa à Moyſe iſtic defoſſa atque recondita. Illi vero, quæ diceret veriſimilia eſſe credentes, *ſtatim* arma ſumpſerunt; & in vico quodam Tirathaba nomine conſedentes ſibi adjungebant quotquot ſeſe ad illos aggregarent, ut magno agmine montem aſcenderent. Sed Pilatus prior viam, qua iretur, occupat equitibus quos miſerat & peditibus: qui congreſſi cum illis qui in urbem convenerant, primo conflictu alios occiderunt, alios in fugam verterunt, & multos etiam captivos abduxerunt, quorum præcipuos, & potentiſſimos eorum quos in fuga ceperant, interfecit Pilatus.

Seditio Samaritana.

Seditioſi à Pilato fuſi fugatique.

β'. Καταπλήσσει δὲ τῶνδε τὸν θόρυβον, Σαμαρέων ἡ βουλὴ πρὸς Οὐιτέλλιον ὑπατικὸν ἴασιν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, καὶ Πιλάτου κατηγόρους ἐπὶ τῇ σφαγῇ τῶν ἀπολωλότων. οὐ γὰρ ἐπὶ ἀποστάσει Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐπὶ ἀσφαλείᾳ τὴν Πιλάτου ὕβρεως, ᵐ εἰς τὸ Τιραθαβᾶ πεφυγέναι. καὶ Οὐιτέλλιος, Μάρκελλον τὸν αὐτοῦ φίλον ἐπιμελητὴν τοῖς Ἰουδαίοις γενησόμενον, Πιλάτου ⁿ κέλευσεν ἐπὶ Ῥώμης ἀπιέναι, περὶ ἃ κατηγορεῖν Ἰουδαῖοι ᵒ διδάξαντα τὸν αὐτοκράτορα. καὶ Πιλᾶτος, δέκα ἔτεσιν ἀφηγήσας ἐπὶ Ἰουδαίας, εἰς Ῥώμην ἠπείγετο, τοῖς Οὐιτελλίου πειθόμενος κελεύσεσιν, ᵖ ἐκ ὃν ἀντειπεῖν. πρὶν δὲ ἢ τὴν Ῥώμην φθάσαι αὐτόν, φθάνει Τιβέριος μεταστάς.

2. Sedato autem hoc Samaritanorum tumultu, ſenatus *eorum* mittunt ad Vitellium, virum conſularem & Syriæ præſidem, atque Pilatum cædis eorum qui interiêre accuſabant. non enim ut à Romanis deſciſcerent, ſed ut tutum à Pilati injuriis perfugium haberent, in Tirabatha ſeſe recepiſſe *dicebant*. Tum Vitellius, Marcello amico ſuo ad res Judæorum procurandos miſſo, Pilatum juſſit Romam proficiſci, ad objecta à Judæis *crimina* coram imperatore reſponſurum. Ita Pilatus, decem annis in Judææ provincia exactis, Romam properabat, Vitellii mandatis, quibus nihil contradicere audebat, obſequutus. At priuſquam Romam appelleret, deceſſit Tiberius.

Pilatus cædis accuſatus apud Vitellium & Romam miſſus.

Tiberius moritur.

γ'. Οὐιτέλλιος δὲ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἀνῆλθε, καὶ ἐν αὐτοῖς ἑορτὴ· Πάσχα δὲ καλεῖται. ἐλθὼν δὲ μεγαλοπρεπῶς Οὐιτέλλιος, τὰ τέλη τὰ ὠνημένων καρπῶν ἀνῆκεν εἰς τὸ πᾶν τοῖς ᵠ ταύτην κατοικοῦσι, καὶ τὴν στολὴν τὴν ἀρχιερέως, καὶ τὰ πάντα αὐτῆς κόσμον συνεχώρησεν ἐν τῷ ἱερῷ κείμενον ἔτος τοῖς ἱερεῦσιν ἔχειν τὴν ἐπιμέ-

VI.

Vitellius ab Hieroſolymitanis magnifice excipitur. Ejus erga Judæos liberalitas.

3. Vitellius autem in Judæam profectus, Hieroſolyma aſcendit, ea tempeſtate, qua feſtum ageretur quod Paſcha appellatur. Cumque à Judæis magnifice exceptus fuiſſet Vitellius, vectigal fructuum venalium Hieroſolymitanis in univerſum remiſit, & ſtolam pontificis cum omni ejus ornatu paſſus eſt in templo,

a Ita cum *Cod. Vat.* ἐπισχέψει perperam in *cæteris*. b Ἀπελθεῖν *Busb.* c Ἀνδρῶν ἐξ αὐτῶν *Busb.* ἀνδρώπους in *MS.* quo uſus eſt *Petitus*. d Καὶ οἱ μὲν δὴ ἀλλ' *Busb.* e Aliquid amplius in ſuo codice habuiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit, *vir quidam mentiri pro nihilo ducens, Caphedon nomine*. f Καθ' ἡδονὴν *Busb.* g Ἁγιώτατον αὐτοῖς *Busb.* h Ita cum *Cod. Busb.* πεφηνομένους in *cæteris*. i Ita etiam apud *Epiphanium* & *Zonaram*. Verum Ὀζίου malit Cl. *Relandus* in *Diſſert.* de *monte Garizim*, p. 155. & *Diſſert. ſecunda de Nummis Samaritanis*, p. 45. & ex *Chronico Samaritano* recitat traditionem de arca & vaſis ſacris juſſu Dei in monte Garizim reconditis ſub pontificatu Oziæ, cujus mentio fit 1 *Chron.* c. 6. v. 6. quam hiſtoriam aliter narratam videre eſt, 2 *Macab.* c. 2. v. 4. id quod me monuit Cl. *Lowthius*. k Ἐπεῖ *Busb.* l Πέμψας ἱππεῖς καὶ ὁπλίτας *Busb.* m Εἰς τὴν κώμην Τιραθαβᾶ *Busb.* n Ἐκέλευσεν *Busb.* & *Zonar.* o Δικαίζοντα *Busb.* & *Hen. à pr. m.* p Οὐκ ἀντεροῦν *Gall.* q Ταύτην *Busb.*

plo, ut olim, à ſacerdotibus adſervari. ſed eo tempore in Antonia, quæ turris eſt ita nuncupata, depoſita erat hujuſmodi de cauſa. Pontificum quidam Hyrcanus, ejus nominis primus, (nam plures erant eo nomine appellati) cum turrim in vicinia templi exſtruxiſſet, illic maxima ex parte vitam agebat, & ſtolam, quæ in ejus cuſtodia erat, eo quod ſibi ſoli licebat eam induere, ibi depoſitam habebat, quandocunque privata veſte reſumpta in urbem iret. idemque filii ipſius eorumque filii facere conſueverunt. Herodes autem, regnum adeptus, & turrim hanc, loco opportuno ſitam, magno ſumptu inſtruxit, Antoniæ nomine ei indito ex Antonio qui ipſi erat amicus, & ſtolam, ita ut ibi reperta eſt, apud ſe retinuit; ratus populum ea de re nihil novi contra ſe moliturum. Deinceps vero ſimiliter ac Herodes faciebat Archelaus, filius ejus, qui ei in imperio ſucceſſit: cujus regnum cum Romani ſibimet aſſumpſiſſent, nacti ſunt ſtolam pontificiam, in domo ex lapide conſtructa repoſitam, ſacerdotum cuſtodumque ærarii ſigillo obſignatam, caſtelli præfecto quotidie eo in loco lucernam accendente. Septem vero ante feſtum diebus illis ab arcis præfecto tradebatur: cumque ea *purificata uſus fuiſſet pontifex, die proxima poſt ſolennitatem rurſus eam in domum reponebat, ubi antea condita erat. idque quotannis fiebat, tribus feſtis & jejunii die. Vitellius autem facit ut *ſtola*, prout mos patrius ferebat, ſervaretur, dato arcis præfecto in mandatis, ut nec inquireret in locum ubi recondereretur, nec ad diem attenderet quo eâ uti oporteret. Cumque iſta feciſſet ut à gente gratiam iniret, & Joſepho pontifici, cui etiam Caiaphæ nomen fuit, ſacerdotium abrogaſſet, Jonatham Anani pontificis filium in ejus locum ſubſtituit, ac deinde Antiochiam reverſus eſt.

Sola pontificia in turri Antonia olim depoſita.

Caiaphas pontifex in locum Jonathæ ſubſtitutus.

4. Tunc etiam Tiberius ad Vitellium literas mittit, cum mandatis ut amicitiam pangeret cum Artabano Parthorum rege. Eum enim territabat, quod inimicus eſſet & Armeniam occupaſſet, ne majora *imperio* damna inferret; eaque ſolum lege ejus amicitiæ credendum eſſe *monet*, ſi obſides illi traderentur, præcipue vero Artabani filius. Cum autem iſta Tiberius ad Vitellium ſcriberet, ille ingentis pecuniæ largitione Iberorum & Albanorum regibus perſuadet, ut ſine mora Artabano

Res à Vitellio geſtæ contra Artabanum.

λεως, καθότι καὶ πρότερον ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσία. τότε δὲ ὁ τῇ Ἀντωνίᾳ, φόρεμα δ' ἔστι βύσσου λογάδιμον, ἡ ἀπόθεσις αὐτῆς ἐπ', ἀφ' τοιαύτης αἰτίας. τῶν [a] ἱερέων τις Ὑρκανὸς, πολλῶν δ' ὄντων οἱ τόδε ἐκαλοῦντο τὸ ὄνομα, ὁ πρῶτος, ἐπεὶ πλησίον τοῦ ἱεροῦ βάσει κατασκευασάμενος, ὁ μὲν πλείστῳ τὰ πολλὰ τοῦ βίου ἦγεν [b] καὶ τὴν στολὴν, φύλαξ δὲ ἐπ' αὐτῆς, ἀφ' ὃ [c] ἐν μόνῳ συγκεχωρῆσθαι δ' ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, [d] ταύτῃ ἔχειν ἐπεκεῖτο, ὁπότε εἰς τὴν πόλιν κατιὼν, ἀναλαμβάνοι τὴν ἰδιωτικήν. καὶ οἱ τῶ ἰδίοις αὐτῷ ταῦτα πρόσεσιν ἐπετήδευον, καὶ τέκνα ὁμοίως. Ἡρῴδης δὲ βασιλεύσας, τοῦ τε βάσει ταύτῃ, ὁ ὑπερθέσεως κειμένῃ, κατασκευάσας πολυτελῶς, Ἀντωνίας καλεῖ [e] ὄνομα, τῷ Ἀντωνίῳ φίλῳ ὤν, καὶ τοῦ στολὴν ὥσπερ καταλαμβάνει τῇδε κειμένῃ [f] κατέσχε, πιστεύων οὐδὲν νεωτερεῖν ἐπ' αὐτῷ [g] ὁ λαός. δῆθεν δὲ ἐπράσσετο ὅμοια τῷ Ἡρῴδῃ, καὶ ὁ ὑπαρξάμενος αὐτῷ βασιλεὺς Ἀρχέλαος υἱὸς ὤν· ᾧ Ῥωμαῖοι παρεδέξαντο τὴν ἀρχὴν, ὑπερέσχον τὴν στολὴν ᾧ ἀρχιερέως, ὑπακούσης δὲ οἴκῳ [h] λίθου οἰκοδομητῇ ἔνδον σφραγῖδι [i] τῶν τε ἱερέων καὶ τῶν ταμιείων φύλακι, ᾧ φρουράρχῳ ὃ ἐφ' ἡμέραν ἑκάστην λύχνου [k] ἅπτοντος. [l] ἐπὰ δὲ ἡμέρας τρεῖς τῆς ἑορτῆς, ἀπεδίδοτο αὐτοῖς ἔνδον ᾧ φρουράρχῳ· ᾧ ἁγνισθείσῃ χρησάμενος ὁ ἀρχιερεὺς μιᾷ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν, ἀπετίθετο αὖθις εἰς τὸ οἶκον, [m] ὅθεν ἔκειτο πρότερον. ᾧ τοῦτο ἐφάσσετο τρισὶν ἑορταῖς ἑκάστῳ [n] ἔτους καὶ τῇ νηστείᾳ. Οὐιτέλλιος δὲ ὅτι ᾧ ἡμετέρῳ πατρίῳ ποιεῖ τὴν στολὴν, ἧττον κύσοιτο μὴ πολυπραγμονεῖν ὑπισχνεῖται ᾧ φρουράρχῳ, ᾧ ὁπότε δέοι χρῆσθαι, ᾧ ταῦτα πράξας [o] ὅτι εὐσεβείᾳ ᾧ ἔθνους, καὶ τὴν ἀρχιερέα Ἰώσηπον [p] τὸν ᾧ Καϊάφαν ὑπαλλάξας ἀπαλλάξας τὴν ἱερωσύνης, Ἰωνάθην καθίστησιν Ἀνάνου ᾧ ἀρχιερέως υἱόν. ἐπ' Ἀντιοχείας δ' αὖθις ἐπανῆλθε τὴν ὁδόν.

δ'. Πέμπει δὲ καὶ Τιβέριος ὡς Οὐιτέλλιον γράμματα, κελεύων αὐτῷ πρόσεσιν φιλίαν πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρθων βασιλέα. ἐφόβει γὰρ αὐτὸν ἐχθρὸς ὤν, καὶ Ἀρμενίαν παρειληφώς, μὴ ὅτι πλέον κακουργῇ· [q] πιστεύειν δὲ τῇ φιλίᾳ [r] μόνως ὁμήρων αὐτῷ δοθέντων, μάλιστα δὲ τοῦ Ἀρταβάνου υἱέος. ταῦτα δὲ γράφων Τιβέριος πρὸς τὸν Οὐιτέλλιον, [s] μεγάλων δόσει χρημάτων πείθει καὶ τὸν Ἴβηρα καὶ τὸν [t] Ἀλβανῶν βασιλέα πολεμεῖν Ἀρταβάνῳ [u] μηδὲν ὀκνήσαι.

a Forſan ἀρχιερέων legendum. b Codicem *Epiphanii* uno commate auctiorem fuiſſe ſuſpicor. vertit enim barbare, *in loco templi vicino tabernaculum conſtruxerat, & ibi ex maxima parte degebat, ubi etiam ſtolam pontificalem habuit, ac cuſtos ejus exſtabat, propterea quod eam ſoli licebat induere quando intrabat templum: cæterum quando in civitatem privatis indumentis utebatur* &c. Unde locus hoc modo refingi poteſt, τῷ τὴν στολὴν ταύτῃ ἔχειν ἀποκειμένῃ, φύλαξ δὲ τῶν αὐτῆς, ἀφ' τὸ μόνῳ συγκεχωρῆσθαι δ' ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἐπόνει εἰσίοντα εἰς τὸν ναὸν, ἐπόνει δ' εἰς τὸν πόλιν πορ. c Καὶ μόνῳ ἰφτιὸς ὑπὸ τοῦ αὐτῷ, ταύτῃ εἶχον ἀπαρ. *Bunb.* d Ita *Bunb.* ταύτῃ in *cæteris.* e Ὀνόματι Ἀντωνίᾳ φ. *Bunb.* quo modo forſan *Epiphan.* qui vertit, *& Antoniam ex nomine Antonii, qui ei amicus erat.* f Ita *Bunb. & Euſeb.* κατέχει, πιστεύων δὲ, δὲν in *Editis Aliiſque.* g Τὸν λαὸν ἀφ' τοῦδ· ἐπράσσετο δ' ὅμοια *Bunb.* h λαὸν ἐπράσσετο δ' ὅμοια *Gall.* i λαὸν δ' αὐτῷ. ἐπράσσετο δ' ὅμοια *Euſeb.* in *Dem. Evangel* l. 8. p. 399. k Λιθῳ addidi è *Codd. MSS. Epiphanii, & Euſebii.* l Τῶν ἀρχιερέων malit *Petitus.* Paulo aliter *Epiphan.* qui vertit, *ſub ſigillo ſane pontificum & garzophylacis habebatur, à quo & cætera templi ornamenta & candelabrum quoque ſervabatur, quod tantum per dies feſtos ad uſum pontificum tradebatur. Tranſacta vero feſtivitate iterum in loco proprio reponenda reddebatur, & per tres usque feſtivitates ſingulis quibuſque annis & per jejunia dabatur atque reddebatur.* Obſervandum itaque *Epiphanium* non legiſſe ἐπτὰ ἡμέρας τοῦ τῆς ἑορτῆς, ſed tantum ἡμέρας τῆς ἑορτῆς, neque item agnoſcere τὸ ἁγνισθείσῃ. k Ἀπτοντος *Bunb.* l Credibile eſt inquit *Petitus* (in *Animadv. ἀπλόντος*, tom. IV. pag. 116.) non ſeptimo ante feſtum die, ſed pridie tantum feſti petitam fuiſſe ſtolam: unde reſcribendum cenſeo, ἔστω δὲ ἡμέρᾳ τοῦ τῆς ἑορτῆς. m Ita cum *Cod. Bunb.* καὶ ἀπέκειτο. τοῦτο ἔκειτο ἐστὶν ἑορταῖς. in *Editis Aliiſque.* n Iterum cum *Cod. Bunb.* τῷ τῶν νηστίων in *Editis*, τῷ τὸν νηστίων *Vat.* & *Hen. à pr. m.* ſi quis malit νυνὶ τῶν νηστίων, non repugnabo. Ex his intelligimus quibus diebus pontifex indutus eſſet ἀρχιερατικῷ στολῇ pontificum ornatum: nempe tribus illis Feſtis ſolennibus, *Paſchatis* ſcilicet, *Pentecoſtes*, & *Sennagogiæ*, itemque die *jejunii*, quem diem *Propitiationum* nominant. Videſis *Bonfrerium* in *Leviticum*, p. 648. & *Petitum* in *Animadv. ἀπλόντος*, tom. 4. p. 96. o Vocula ὅτι abeſt quibuſdam *MSS.* p Ita *Bunb. Epiphan. Euſeb.* & *Zonar.* Ἰώσηπον Καϊάφαν in *cæteris.* q Πιστεύων τῷ *Bunb.* forſan rectius. r Ita *Baſ. Bunb.* & *Hen.* μόνως in *cæteris.* quod bene ſarri poteſt. ſ Ita cum *Cod. Bunb.* μεγάλως in *Editis.* t Sic *Bunb. Epiphan.* & *Tacitus* in *Annalium* l. 6. c. 33. Ἀλανῶν in *Editis Aliiſque.* u Μὴ ἐκδικάσαι *Bunb.* * Nam non niſi ea luſtrata, ut quæ penes impuros alienigenas fuiſſet, utebatur ſummus Pontifex.

a Ita

διάσειν. ⓐ δὲ αὐτοὶ μὲν ἀντεῖχον, [a]Σκύθας δὲ, δόντος αὐτοῖς διόδους ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ τοὺς ὑπερβάντας [b]τοὺς Κασπίους ἀνοίξαντες, ἐπέχυσαν τῷ Ἀρταβάνῳ. καὶ ἤδη Ἀρμενία ἁφῆπτο αὐτῶν, καὶ πληθύσης πολέμων τῆς Παρθυαίων γῆς, εἴτε τῶν τῇδε ἀνατάσιν ἀνδρῶν, ἀτάρπατά τε διὰ αὐτοῦς τὰ πάντα, καὶ τοῦ βασιλέως ὁ υἱὸς ἐκ τύχης τῶν μαχῶν [c]ἔπεσε μετὰ πολλῶν ἀρετῇ μυριάδων. καὶ αὐτῷ Ⓐ πατέρα Ἀρτάβανον [d]Οὐιτέλλιος, πομπῇ χρημάτων ἐς τε συγγενεῖς [e]καὶ φίλους τοὺς ἐκείνου γινομένῃ, [f]ἐμέλλησε μὲν κτανεῖν ἀφ' ὧν τὰ δῶρα εἰλήφοτα. [g]αἰσθανόμενον δὲ τὸν ὅτι Βιτελλιὸ ὁ Ἀρτάβανος ἄφυκτον θέσαι, ἀφ' οὗ τὸ ἐκ πολλῶν καὶ τῶν πρώτων ἀνδρῶν συντεθεῖσαι [h]μὴ ἀνεῖσθαι τῷ ὅτι πέρας ἐλθεῖν, καὶ νομίζον καὶ ὁπόσον αὐτοῦ καθαρῶς συνειδέναι, καὶ τόδε ἤδη ἀφθαρμένον ὅτι δόλῳ τινὶ εἶναι τὸ περαιοῦσθαι, ἢ τὸν πέρας αὐτοῦ γενόμενον [i]μεταπέμψασθαι πρὸς τοὺς πρόσθεν ἀποστάντας, ὅτι τῶν ἄνω [k]σατραπειῶν ἔσαιεν αὐτόν. καὶ πολλὰ μετὰ ταῦτα φρασὶν ἀθρόαις [l]Δαῶν τε καὶ Σακῶν, καὶ πολεμήσας τοὺς ἀνθεστηκότας, κατέσχε τὴν ἀρχήν.

ε'. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Τιβέριος ἠξίου φιλίας αὐτῷ γενέσθαι πρὸς τὸν Ἀρτάβανον. ἐπεὶ δὲ κἀκεῖνος [m]προσληθεὶς,[n] ἀσμένως ἐδέξατο τὸν περὶ [o]αὐτοῦ λόγον, ὅτι τὸν Εὐφράτην παρῆσαν, ὅθεν τε Ἀρτάβανος ἦν ὁ Οὐιτέλλιος· ἦν δ' ἐξόχως ἐν πολέμῳ γεγυμνασμένος, καὶ ὁ μεσταὶ τὸν γεφύρας ἀλλήλοις ὑπαντιάζουσι μετὰ φυλακῆς ἑκάτερος τὸν περὶ [p]αὐτὸν. ἦν λόγων αὐτοῖς [q]συμβαντῶν γενομένων, Ἡρῴδης ὁ τετράρχης εἱστία αὐτούς, καὶ μέσον τὸν πόρον σκηνὴν ὑπερμεγάθους καὶ πόρῳ πολυτελῆ. ἦν Ἀρτάβανος μετ' ὀλίγον πολὺ πέμπει Τιβερίῳ ὅμηρον Δαρεῖον τὸν υἱὸν μετὰ πολλῶν δώρων, ἐν οἷς ἦν ἄνδρα ἐπιφανῆ τὸ μέγεθος, Ἰουδαῖον τὸ γένος [r]Ἐλεάζαρον ὄνομα, [s]ὃς διὰ τὸ μέγεθος Γίγας ἐπεκαλεῖτο. ὅτι τούτοις Οὐιτέλλιος μὲν ἐπ' Ἀντιοχείας ἦει, Ἀρτάβανος δὲ ὅτι τὴν Βαβυλωνίαν. Ἡρῴδης δὲ βουλόμενος δι' αὐτοῦ πρῶτον γνῶναι τὸν Καίσαρι τὴν ὁμήρων τε λῆψιν, ἐπέμπει [t]γραμματοφόρους, καὶ πάντα ἀκριβῶς γράψας εἰς ἐπιστολὴν, ἦν μηδὲν ὑπολιπόμενος ὅτι μνείας ἢ ὑπομνήσεως. [u]πρὸς Οὐιτέλλιον δὲ ἐπιπεμφθεῖσαν ἐπιστολῶν, ἧς ὁ Καῖσαρ ἐπισταμένους πρὸς αὐτὸν ἐς δῆλος αὐτῷ γέγοιτο, πρότερον πᾶν περὶ αὐτοῦ Ἡρῴδου προειδότος, παρέχθη ὁ Οὐιτέλλιος μεγάλως, ἧ πεποιήκει τὶ μέζονας ἢ ἐπιτάξαι ὑπολαμβάνων, ἄδηλον [v]ἐπ' αὐτοῖς ἐκφυῆναι ὀργὴν, μέχρι δὲ ἧ μετῆλθε, Γαΐου [w]ἀρχὴν παρέληφότος.

ς'. Τότε δὲ καὶ Φίλιππος Ⓑ, Ἡρῴδου δὲ ἰδίου ἀδελφὸς, τελευτᾷ τὸν βίον, [x]ἑβδόμῃ [y]ἐπὶ εἰκοστῇ [z]τοῦ Τιβερίου

bellum inferrent. At illi quidem huic repugnabant, Scythas vero, data illis facultate per provincias ſuas itineris faciundi, pyliſque Caſpiis patefactis, immiſerunt in Artabanum. Quo facto & Armeniam denuo Parthi amiſerunt, belloque per terram illorum pervadente, nobiliſſimi quique ejus gentis ceciderunt, regioque tota *ferro flammaque* vaſtata erat, atq; alicubi inter pugnandum filius regis cecidit cum multis copiarum millibus. Porro in eo fere erat Vitellius ut patrem quidem illius Artabanum, pecuniam ad cognatos ejus & amicos mittendo, perimeret, ope illorum qui munera acceperant. Ille vero cum intelligeret ſe inſidias effugere non poſſe, quod neceſſe erat ut quæ à multis viriſque primariis factæ eſſent ex illorum ſententia ſuccederent: cumque numerum iniret eorum qui ſibi adhærere profiterentur, & cogitaret etiam pleroſque ex illis *largitione* corruptos doloſe ſimulare benevolentiam, aut ſi periculum eorum faceret ad eos qui prius deſciverant tranſituros eſſe, *fuga* incolumis evaſit ad ſuperiores ſatrapias. Ac poſtea ex Dahis & Sacis magno coacto exercitu, & debellatis inimicis, imperium occupabat.

Armeniam amittunt Parthi.

Artabanus à Dahis & Sacis in imperium reſtituitur.

5. Iſtis auditis Tiberius juſſit ut Artabanus ſibi amicitia adjungeretur. Poſtquam autem ille invitatus ſermonem de ſe habitum lubenter accepit, ad Euphratem pervenerunt rex & Vitellius; junctoque fluvio in medio ponte obviam inter ſe facti ſunt, cum ſuis uterque ſatellitibus. Et cum de fœdere conveniſſent, Herodes tetrarcha convivio eos excepit, in medio ubi tranſiretur magnis ſumptibus erecto tentorio. Et non multo poſt Artabanus miſit Tiberio filium Darium obſidem cum multis muneribus: in quibus vir erat ſeptem cubitorum proceritate *ſpectandus*, genere Judæus, Eleazarus nomine, qui ex magnitudine Gigas cognominatus eſt. Poſt hæc Vitellius Antiochiam reverſus eſt, Artabanus in Babyloniam. Herodes autem, volens ut ipſe primus Cæſari nunciaret de impetratis obſidibus, tabellarios mittit cum literis, in quibus ſingula accurate perſcripſerat, adeo ut nihil reliqui eſſet quod ſignificaret legatus. Quo factum eſt, cum ipſe etiam miſiſſet literas, eique reſcripſiſſet Cæſar, ſe omnia, ut qui ex Herode ea prius inaudiviſſet, *jam ante* reſciviſſe, ut Vitellius vehementer perturbatus, ratuſque ſe graviorem, quam re vera erat, paſſum eſſe injuriam, iram in animo occultam gereret, uſque dum vindictam ſumeret, Cajo imperium adepto.

Amicitiam cum Artabano juſſu Tiberii inita.

Artabanus Darium filium Tiberio dat obſidem.

Vitellius Herodi tetrarchæ infenſus.

6. Tunc etiam Philippus, qui Herodis frater erat, vita deceſſit, anno quidem Tiberii principatus

Philippus Herodis tetrarchæ frater diem obit.

a Ita lego cum *Epiphanii* libris, & ex auctoritate *Taciti*, qui dicit, *Hiberos locorum potentes Caſpia via Sarmatas* [*Scytharum genus*] *in Armenios raptim effudiſſe.* Αλανὸς aut Αλᾶνος in *Græcis Joſephi.* b Sic *Busb.* τὰς Κασπίους & mox πλησθέντος in *Editis Aliiſque.* c Ἔπεσε *Vat.* & *Hen.* 2 *pr. m.* dein μετὰ πολλῶν φ. Paulo aliter legiſſe viſus eſt *Epiphanius*, qui vertit, *atque ita devaſtatur Armenia, omniſque terra Parthorum hoſtibus impletur & cladibus. nam primi eorum paſſim ubique perimuntur, morbis & bellis cuncta complentur. filius etiam ipſius imperatoris in ea pugna perimitur cum exercitu numeroſa, nam multæ myriades ibi defecere Parthorum.* d Οὐιτέλλιος δὲ πομπῇ *Vat.* & *Hen.* 2 *pr. m.* e Voculam τὸν ante οἰκεῖον omittit *Gen.* f Ἐμέλλησε *Busb. Hen.* & *Vat.* g Αἰσθόμενος *Busb.* h Ita *Busb. Hen. Gall.* & *Vat.* δὲ ἀνεῖσθαι in *Editis.* i Ita *Hen.* & *Busb.* μεταπέμψασθαι *Baſ.* μεταπέμψασθαι *Gen.* quod ſane interpretamentum vocis μεταπέμψασθαι, ut conſtat ex *Scholiis* in *Thucydidem*, p. 53. n. 26. *Edit. Oxon.* k Sic & *Epiphan.* σατραπειῶν *Vat.* & *Hen.* 2 *pr. m.* σατραπῶν *Busb.* l Δαῶν *Busb Vat.* & *Hen.* 2 *pr. m.* incertum quid legerit *Epiphan.* m Forſan προσκληθεὶς legendum. n Non, ut putavit *Joſephus*, ſub Tiberio, ſed ſub Cajo factum fuiſſe, ex *Suetonio* & *Dione* apparet. *Uſſerius* ad *A. M.* 4040. Conſer *Baſnagium* in *Annalibus Eccleſ.* p. 489. o Ita *Busb.* αὐτῶν in *cæteris.* p Ita *Busb.* αὐτῶν in *reliquis.* q Ita *Busb.* συμβεβαντῶν in *reliquis.* r Ἐλάζαρον juxta *Epiphanii* libros. s Ita *Busb.* & *Epiphan.* ὃς μέντοι τὸ μέγεθος γίγας ἐπεκαλεῖτο in *cæteris.* t Sic *Busb.* atque ita lego v. 39. πᾶσι utroque loco in *Editis Aliiſque.* u Γεγραμματοφόρους *Busb.* x Πρὸς Οὐιτέλλιον *Hen.* 2 *pr. m.* y Ita in *Græcis omnibus* & *Zonara.* ἑβδόμῃ τε καὶ δεκάτῃ ἐπὶ εἰκοστῇ ex *Epiphanii* libris emendant *Scaliger* & *Petavius.* Ἑβδόμῃ ἐπὶ δεκάτῃ ἐπὶ legendum eſſe contendit *Chr. Noldius* in *Hiſtoria Idumæa*, p. 277 & 278. Videſis *Langium* de *Annis Chriſti*, p. 349. & *Baſnagium* in *Annalibus Politico-Eccl.* p. 445. z Καὶ τοῦ *Vat.* & *Hen.* 2 *pr. m.*

principatus vigeſimo, poſtquam vero ipſe præfuiſſet Trachonitidi & Gaulanitidi atque etiam
Philippi elogium. Batanææ, anno trigeſimo ſeptimo. Vir ſuapte natura moderatus erga ſubditos, quietique ingenii; nam omnem vitam in ſua ditione agebat. Quoties autem domo progrederetur, cum paucis delectis incedebat, atque in ſolio ſedens unde jus diceret, quod dum iter faceret ſubſequebatur, ſi quis obviam factus ejus ope & auxilio egeret, ſine mora & dilatione quà occurſus erat poſito throno, in eo *ſublimis* ſedens cauſam cognoſcebat; & ſontes pœnis afficiebat, aut iniquis criminibus irretitos ſolvebat. Diem obit ſupremum in Juliade, atque illatus in monumentum, quod jam ante ſibi conſtruxerat, magnifice ſepultus eſt. Ejus autem principatum, nam ſine *liberis deceſſit, cum ſibi accepiſſet Tiberius, eum provinciæ Syriæ attribuit: tributa tamen quæ in Tetrarchia illius colligerentur, juſſit in eadem adſervari.

ἀρχῆς, ἠγησάμενος δὲ αὐτὸς ἐπὶ τεσσαρακοντα ἔτη τραχωνίτιδος καὶ [a] Γαυλανίτιδος, καὶ τῆς Βαταναίων ἔθνους πρὸς αὐτοῖς. μέτριον δὲ ἐν οἷς ἦρχεν ἐφάνη τὸν τρόπον καὶ ἀπράγμονα· διῆγεν μὲν γὰρ τὸν πᾶν ἐν τῇ γῇ τῇ ὑποτελεῖ ἐποιεῖτο. ἐφοδοι δ' ἦσαν αὐτῷ σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιλέκτων, καὶ ἐφ' θρόνου εἰς ὃν κρίνειν καθιζόμενος ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπομένου, ὁπότε τις ὑπαντιάσας ἐν χρείᾳ γένοιτο αὐτῷ βοηθεῖν, ἐνταῦθα εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' οὐκ ἐφ' ὀξέως ἱδρύσεως ἐφ' θρόνου ἢ καὶ τύχοι γενομένης, καθιζόμενος ἠκροᾶτο· καὶ τιμωρίας τε ἐπετίμα τοῖς ἀλῶσιν, καὶ ἠφίει τοὺς ἀδίκως ἐν ἐγκλήματι γενομένους. τελευτᾷ δ' ἐν Ιουλιάδι, καὶ αὐτῷ κομισθέντος ὅθι τὸ μνημεῖον, ὃ ἔτι πρότερον ᾠκοδόμησεν αὐτὸς, ταφαῖς λίνου πολυτελεῖς. τὴν δ' ἀρχὴν, ἐν ᾧ καταλειπόμενος παῖδας, Τιβέριος Θαλασσῶν, τῆς Θηκην ἐπαρχίας ποιεῖται τῆς Σύρων. τοὺς μέντοι φόρους ἐκέλευσε συλλεγομένους [b] ἐν τῇ τετραρχίᾳ ἐκείνου γενομένῃ καταπίπτειν.

VII. CAP. VI.

Herodes tetrarcha bellum movet contra Arabum regem, & profligatur: deque morte Joannis Baptiſtæ. Quo modo Vitellius Hieroſolyma aſcendit: nonnullaque de Agrippa, & Herodis magni poſteris.

Diſſidium inter Aretam & Herodem. SUB id autem tempus inter ſe diſſidebant Aretas rex Petrææ & Herodes, hujuſmodi de cauſa. Herodes tetrarcha uxorem duxerat Aretæ filiam, & cum ea jam longiuſcule vixerat. Cum autem Romam proficiſceretur, divertit ad fratrem, non tamen ex eadem matre, Herodem. nam Herodes ex Simonis pontificis filia natus erat. Ac Herodiadis hujus uxoris amore captus, quæ filia erat Ariſtobuli, utriuſque illorum fratris, Agrippæque magni ſoror, auſus eſt cum ea de nuptiis ſermones ſerere. Cui cum non diſplicerent, convenit inter eos, illam in ejus domum conceſſuram ſtatim atque ipſe Roma rediiſſet: inſuper pactum erat ut Aretæ filiam ejiceret. Atque ille quidem Romam advehitur, poſtquam iſta pepigiſſet. Ubi autem reverteretur, rebus Romæ perfectis, quarum gratia profectus eſt, uxor ejus, fama eorum quæ Herodiadi pactus fuerat ad ipſam perlata, antequam eam ille cuncta reſciviſſe intelligeret, mitti petiit Machæruntem, *caſtellum* in confinio ditionis Herodis & Aretæ ſitum, de ſuo conſilio nihil *ei* indicans. Atque Herodes mittendam curavit, ne quidem ſuſpicans mulieri quidquam innotuiſſe. Illa vero, (nam aliquandiu ante miſerat ad Machæruntem, tunc in patris ſui ditione & poteſtate) omnibus ad iter ineundum ab Aretæ præfecto paratis, eò per-

ΚΕΦ. ς'. ζ.

Πόλεμος Ηρώδῃ τῷ τετράρχῃ πρὸς Αρέταν τὸν Αραβων βασιλέα, ἐπὶ θυγατρὶ δὲ Φιλίππου τοῦ Βασιλέως Ιωάννου. ὡς Ουϊτέλλιος εἰς Ιεροσόλυμα ἀνήει· καί τινα περὶ Αγρίππα, καὶ τῶν Ηρώδου τοῦ μεγάλου ἀπογόνων.

ΕΝ τούτῳ δὲ στασιάζουσιν Αρέτας τε ὁ [c] Πετραῖος βασιλεὺς καὶ Ηρῴδης, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ηρῴδης ὁ τετράρχης γαμεῖ τὴν Αρέτα θυγατέρα, καὶ συνῆν χρόνον ἤδη πολύν. ἀπελθὼν δ' ὅθι Ρώμης, καὶ ἐν [d] Ηρῴδου ἀδελφοῦ οὔτος ὢν οὐκ ὁμομήτριος· ἐκ γὰρ Σίμωνος τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς Ηρῳδὴς ἐγένετο. [e] ἐρασθεὶς δὲ Ηρωδιάδος τῆς τούτου γυναικὸς, θυγατρὸς δὲ τοῦ Αριστοβούλου, καὶ ὄντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ, Αγρίππου δὲ [f] ἀδελφὴν τοῦ μεγάλου, τολμᾷ λόγων ἅπτεσθαι περὶ γάμων. καὶ δεξαμένης, συνθήκαι γίνονται μετοικίσασθαι πρὸς αὐτὸν ὁπόταν ἐκ Ρώμης [g] ἐπάνοδος γένοιτο. τοῦτο δὲ ἐν ταῖς συνθήκαις, ὥστε καὶ τὴν Αρέτα θυγατέρα ἐκβαλεῖν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ρώμην ἔπλει, ταῦτα συνθέμενος. ἐπεὶ δὲ ἐπανεχώρει διαπραξάμενος ἐν τῇ Ρώμῃ ἐφ' ἅπερ ἔσταλτο, ἡ γυνὴ, [h] πύστεως αὐτῇ περὶ τῶν πρὸς τὸν Ηρωδιάδα συνθηκῶν γενομένης, πρὶν [i] ἔκπυστος αὐτὸν γενέσθαι τὰ πάντα ἐκμαθοῦσα, κελεύει πέμπειν αὐτὸν ὅθι Μαχαιροῦντος· μέλλειν δὲ ὅτι τῆς τε Αρέτα καὶ Ηρῴδου ἀρχῆς· γνώμην οὐκ ἐκφήνασα τὴν ἑαυτῆς. καὶ Ηρῴδης ἐξέπεμπε, μηδὲν ἠπιστῆσθαι τὸν ἄνθρωπον προσδοκῶν. ὁ δὲ, παραπεσάλευε γὰρ οὐκ πλείονος εἰς τὴν Μαχαιροῦντα, [i] τότε πατρὶ αὐτῆς ἐπιστολὴν, πάντων εἰς τὴν ὁδοιπορίαν ἡτοιμασμένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Αρέτα, παρὼν,

[a] Alibi Γαυλανίτιδος, & forſan rectius. Vide *Cellarium* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 385. Eſt qui malit Αὐρανίτιδος. [b] Ἐν τῇ τετραρχίᾳ τῇ ἑαυτοῦ *Vat. & Busb.* [c] Πετραίων βασιλεὺς *Euſeb.* Ἀρεταῖος βασιλεὺς *Niceph.* [d] Cui etiam nomen Philippus. Immo veriſſimum (ut inquit *Grotius* ad *Matt.* c. 14 v. 3) credo inter Herodis Magni filios, qui novem fuere, duos appellatos fuiſſe *Philippos*: ſed horum alterum, qui natus erat ex Simonis pontificis filia, dictum fuiſſe *Philippum Herodem*, quomodo & iſte de quo hæc narratur hiſtoria *Antipater* aut *Antipas Herodes* dicebatur; atque iſto additamento *Philippum* hunc *minorem* diſtinctum ab altero *majore*, qui Trachonitidis fuit tetrarcha. Neque duos in tot liberûm numero dictos fuiſſe Philippos magis mirum videri debet, quam duos itidem eodem in numero dictos *Antipatros*: nam *Antipatri* & *Antipæ* idem eſt nomen. Videſis *Chr. Arnoldum* in *Hiſtoria Idumæa*, p. 201, 202, 203, 204. & p. 214, 215. *Montacutium* in *Originibus Eccl.* tom. 1. part. 2. p. 56, 57, 58. *Baſnagium* in *Annalibus Politico-Eccl.* tom. 1. p. 446. & *Noriſium* in *Paræneſi ad J. Harduinum*, p. 65. [e] Clarius aliquanto *Zonaras*, ἐρασθεὶς ἧς Ηρωδιάδος τοῦ ἀδελφοῦ γυναικὸς, θυγατρὸς Αριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀδελφῆς ἧς τοῦ μεγάλου Αγρίππα. [f] Ita *Hen.* & *Gall.* ἀδελφοῦ *Busb.* ἀδελφῆς in *Editis*. [g] Vide ſupra p. 803. v. 34. [h] Male in *libris* nonnullis ἔκπιστος. [i] Τῶν πατρὶ *Busb.* & *Hen.* * *Filiis* non *liberis* vertendum cenſet *Cellarius* (in *Diſſert. de Joanne B.* p. 385.) quia hereditatis cauſa dixit, ſive cur Tiberius ejus provinciam Syriæ adjecerit. Sed quid ita, ſi Herodias alterius Herodis Philippi fuerit uxor.

[a] Ita

παρῶν, καὶ [a] ἀφορμᾶται εἰς τὴν Ἀραβίαν κομιδῇ τῶν στρατηγῶν ἐκ ἀγαδοχῆς, παρῶν τε εἰς τ πατέρα ἦ τάχος, ᾗ αὐτῷ τ Ἡρῴδᾳ ἀφάνειαν ἔφραζε. [aa] ὁ δὲ ἀρχὴν ἔχθρας ταύτην ποιησάμενος, ὡς ἔτι ὅρων ἐν τῇ γῇ τῇ [b] Γαμαλίτιδι, καὶ δυνάμεων ἑκατέρων συλλεγεισῶν, εἰς πόλεμον [c] καθίστανται, στρατηγοὺς ἀπεσταλκότες ἀνθ' ἑαυτῶν. καὶ μάχης γενομένης, διεφθάρη πᾶς ὁ Ἡρῴδου στρατὸς, προδοσίαν αὐτῷ γενομένην ὑπ' ἀνδρῶν φυγάδων, οἳ ὄντες ἐκ τ Φιλίππου τετραρχίας Ἡρῴδῃ συνεστράτευον. ταῦτα Ἡρῴδης γράφει πρὸς Τιβέριον. ὁ δὲ, ὀργῇ φέρων τ Ἀρέτα ὅτι χείρησιν, γράφει πρὸς Οὐιτέλλιον, πόλεμον ἐξενεγκεῖν, ᾗ ἤτοι ζωὸν ἐλόντα [d] ἀναγαγεῖν δεδεμένον, ἢ κτανομένῳ πέμπειν τ κεφαλὴν ἐπ' αὐτόν. καὶ Τιβέριος μὲν ταῦτα προέσταλκε ἐπέστελλε τῷ κατὰ Συρίαν στρατηγῷ.

Aretas Herodis exercitum cædit.

Tiberius Vitellio scribit ut Aretæ bellum inferat.

β'. Τισὶ δὲ τ Ἰουδαίων ἐδόκει ὀλωλέναι τ Ἡρῴδου στρατὸν ὑπὸ τ Θεοῦ, καὶ μάλα δικαίως τιννυμένου κατὰ τοῦτο Ἰωάννου [e] τ ὀπικαλουμένου Βαπτιστοῦ. κτείνει γὰρ τοῦτον Ἡρῴδης, ἀγαθὸν ἄνδρα, [f] καὶ τοὺς Ἰουδαίους κελεύοντα, ἀρετῇ ἐπασκοῦντας, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ καὶ πρὸς τ Θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένους, βαπτισμῷ συνιέναι. οὕτω γὰρ καὶ τ βάπτισιν ἀποδεκτὴν αὐτῷ φανεῖσθαι, μὴ ὅτι τινῶν ἁμαρτάδων παραιτήσει χρωμένων, ἀλλ' ἐφ' ἁγνείᾳ τ σώματος, [g] ἅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνῃ προεκκεκαθαρμένης. καὶ τ ἄλλων συστρεφομένων, καὶ γὰρ [h] ἥδιστα [i] ὅτι πλεῖστον τῇ ἀκροάσει τ λόγων, δείσας Ἡρῴδης τ ὅτι τοσόνδε πιθανὸν αὐτῷ τοῖς ἀνθρώποις μὴ [i] ὅτι ἀποστάσεώς τινι [k] φέρῃ, πάντα γὰρ ἐῴκεσαν συμβουλῇ τῇ ἐκείνου προέξοντες, πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται, πρίν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι, [l] προλαβὼν ἀναιρεῖν, ἢ μεταβολῆς γενομένης εἰς τὰ πράγματα ἐμπεσὼν μετανοεῖν. καὶ ὁ μέν, ὑποψίᾳ τῇ Ἡρῴδου, δέσμιος εἰς [m] Μαχαιροῦντα πεμφθεὶς, τὸ προειρημένον φρούριον, ταύτῃ κτίννυται· [n] τοῖς δὲ Ἰουδαίοις δόξαν ὅτι τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνου [o] ὅλεθρον ἐπὶ τῷ στρατεύματι γενέσθαι, τ Θεοῦ κακῶς Ἡρῴδῃ θέλοντος.

Joannes Baptiſta ab Herode necatus.

γ'. Οὐιτέλλιος δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς πόλεμον τ πρὸς Ἀρέταν δυσὶ τάγμασιν ὁπλιτῶν, ὅσοι τε περὶ αὐτὰ ψιλοὶ καὶ ἱππεῖς συμμαχικοὶ ἦσαν τ ὑπὸ Ρωμαίων βασιλέων ἀγόμενος ὅτι τῆς Πέτρας ἤρετο, καὶ ἔσχε Πτολεμαΐδα. ὁρμώμενος δ' αὐτοῦ διὰ τῆς Ἰουδαίων ἄγειν [p] στρατὸν, ἀναπάσασθαι ἄνδρες οἱ πρῶτοι παρητοῦντο διὰ τὴν τῆς χώρας ὁδόν. ἦν γὰρ αὐτοῖς ἔθνος πάτριον, προσκυνεῖν εἰκόνας εἰς αὐτὴν φερομένας. πολλὰς δ' εἶναι σημαίας ὅτι-κειμένας. καὶ πεισθεὶς μεταβαλέσθαι τῆς γνώμης τὸ ὅτι τοιούτοις προβουλεῦσαι, καὶ διὰ τὸ μεγάλου

Vitellius in Aretam movet.

venit, atque inde in Arabiam properat ab uno præfecto ad alium advecta, & quam celerrime ad patrem venit, ipſique Herodis voluntatem aperuit. Inde autem ab eo inimicitiarum facto initio, accedente de finibus agri Gamalitici contentione, poſtquam utrique erant copiæ conſcriptæ bellum inter eos conflatum eſt, qui vicem ſuam legatos ſuos miſerunt. Commiſſoque prœlio, Herodes victus eſt & omnis ejus exercitus cæſus, quippe proditus à quibuſdam profugis, qui cum eſſent ex Philippi tetrarchia merebant Herodis ſtipendia. Hæc Herodes Tiberio per literas ſignificat. Ille vero, indigne ferens id quod aggreſſus eſt Aretas, ſcribit Vitellio, ut ei bellum inferat, & aut vivum captum in vinculis adducat, aut occiſi caput ad ipſum mittat. Atque Syriæ quidem prætori, ut iſta ageret, in mandatis dedit Tiberius.

2. Erant autem quidam è Judæis qui exiſtimarent, Dei ira periiſſe exercitum Herodis, qui juſtas ob interfectum Joannem, cognomento Baptiſtam, pœnas dabat. Hunc enim Herodes necari juſſit, cum eſſet vir bonus, Judæoſque ad virtutis ſtudium excitaret, præcipiens ut juſte quidem inter ſe, erga Deum autem pie agentes ad lavacrum accederent. Deo enim ita acceptum iri lavacrum *ajebat*, cum eo non ad expiationem criminum uterentur, ſed ad corporis munditiem, utpote mentibus jam ante per juſtitiam purificatis. Cumque multi ad eum undique confluerent (hujuſmodi enim ſermonibus mirum in modum elati erant) Herodes veritus ne tanta hominis auctoritas ſubditos ad defectionem impelleret (videbantur enim omnia de conſilio ejus facturi eſſe) ſatius eſſe duxit, priuſquam novi aliquid ex illo oriretur, illum è medio tollere, quam ut mutatione rerum facta, ipſe in diſcrimen adductus pœnitentiam ageret. Atque ille quidem ob hanc Herodis ſuſpicionem in vincula conjectus, miſſuſque ad caſtellum Machærumtem, cujus ſupra meminimus, ibidem cæſus eſt: Judæi vero perſuaſum habebant in ultionem necis ejus deletum eſſe exercitum, Deo propterea Herodi infenſo.

3. Vitellius autem cum ſe accinxiſſet quaſi ad bellum Aretæ inferendum, aſſumptis duabus legionibus, & quotquot circa illas erant levis armaturæ milites equiteſque à ſociis regibus miſſos ſecum ducens, Petram verſus properabat, & Ptolemaïdem pervenit. Cumque vellet per Judæam cum exercitu tranſire, ei obviam facti viri primarii deprecabantur iter per *ipſorum* regionem: neque enim ſui moris eſſe pati ſimulachra per eam ferri. multa autem eſſe *ſimulachra* in ſignis. Atque ille exoratus & mutavit quam ſibi iſtiuſmodi de rebus propoſuit ſententiam, cumque per magnam planitiem

a Ita cum *Cod. Busb.* & *Epiphan.* ἀφορμᾶτο in *Editis Aliiſque* pro ἀφωρμᾶτο ut puto. aa Niſi dicamus nominativum pro genitivo abſoluto more Attico poni, rectius forſan, οἱ δὲ ἀρ. ἐ. ταύτην ποιησάμενοι. b Γαμαλιτικῇ *Gall.* Γαμαλικῇ juxta *Epiphanii* libros. c Iterum cum *Cod. Busb.* καθίστανται in *cæteris.* d Ἀγαγεῖν *Busb.* e Τῷ καλουμένῳ *Euſeb.* in *Hiſt. Eccl.* f Ita cum *Cod. Busb.* & *Zonara.* nec aliter in *Euſebii Edit. nuperis.* niſi quod ἐπασκοῦσιν pro ἐπασκοῦντας habebant. καὶ τ. Ι. κ. ἀ. ἐπασκοῦσιν, & dein χρωμένους in cæteris *Joſephi* & *Euſebii* libris, ut & apud *Nicephorum.* g Οὕτω γὰρ δὴ καὶ *Gall. Euſeb.* & *Niceph.* Verum *T. Faber* malit οὕτω δὴ πως τ ψ. Vide *Epiſt.* 44. p. 133. h Ἡδέως ἐπὶ πλεῖστον *mirifice deleſtabantur,* in *Euſebii* libris. i Ἐπὶ πλεῖστον *Busb. Vat.* & *Hen. à pr. m.* k Ita *Busb. Gall. Niceph.* & *Zonar.* φέρειν in *Editis Aliiſque.* l Εὐκαιρον *Busb. Vat.* & *Hen. à pr. m.* m Ὑπ' αὐτῷ *Euſeb.* & *Niceph.* n Ita cum *Euſebii* & *Nicephori* libris. προλαβὼν ἀπλοῦν, ᾗ μεταβολῆς γενομένης, μὴ εἰς τὰ πρ. in *Zonaræ* & *Joſephi* libris, tam *Editis* quam *MSS.* o Τοῖς ᾗ Ἰουδαίοις δόξαι ἐπὶ τ. τ. ἰ. τ. ὀλισθεῖν ᾗ στρατῷ γενέσθαι, ᾗ Θεοῦ κακῶσαι Ἡρῴδῃ θέλοντος *Busb.* atque ita *Zonaras,* niſi quod habeat δόξαι pro δόξα.

a Ita

Vitellius honorifice ab Hierosolymitanis excipitur.

planitiem copias ire jussisset, & ipse cum Herode tetrarcha atque amicis ascendit Hierosolyma, Deo, in festo Judæis patrio quod instabat, sacrificaturus. Quo tempore cum adfuisset, & honorifice à Judæorum populo excideretur, illic quidem triduum mansit, atq; interim Jonatham pontificatu abdicavit, & fratrem ejus

Theophilus pontifex.

Theophilum in eo collocavit: illic vero quarto postquam venerat die, cum literas, quæ Tiberii obitum significarent, accepisset, populum juramento adegit ut Cajo faverent. Quin & milites ex itinere revocatos in sua quemque hiberna dimisit, quod non amplius ei eadem ac antea belli gerendi potestas esset, rerum summa ad Cajum delata. Fertur etiam Aretam, augurio acto quamprimum expeditionis Vitellii nuncium acceperit, dixisse; fieri non posse, ut iste exercitus Petram adiret, brevi enim moriturum esse ducem, vel qui belligerare jussisset, vel qui illius consilio morem gerere properaret, vel eum contra quem paratus esset exercitus. Et quidem Vitellius Antiochiam se recepit. Agrippa autem Aristobuli filius, anno antequam Tiberius moreretur, Romam proficiscitur, de re quadam cum imperatore transacturus, simulac potestas primum ei data esset. Volo itaque fusius aliquanto & uberius agere de Herode, deque illius fatu ortis disseminatisque: & quia magni refert ad historiam illos percensere, argumentoque est *certissimo* numen esse *aliquod*, quod nihil prosit numerosa soboles, neque ulla potentia quæ in hominibus dominatur, absque pietate erga Deum: si quidem intra centum annos contigerit, ut Herodis posteri, qui sane permulti erant, fere omnes interierint. Accedit quod humano generi documento sit, illorum perspectam habere infelicitatem: præsertim ubi de Agrippa narrationem fecero, viro admiratione dignissimo, qui ex vita privata, & præter omnium quibus notus erat exspectationem, ad tantæ potestatis fastigium provectus erat. Illorum quidem jam antea mentionem feci, nunc vero de illis agam accurate.

Herodis progenies ex Mariamne.

4. Herodi magno ex Mariamne Hyrcani filia natæ sunt duæ filiæ. Altera quidem Salampsio, quæ nupsit Phasaëlo consobrino suo Phasaëli filio fratris Herodis, dante illam patre: Cypros vero *altera* Antipatro & ipsa nupsit consobrino, Herodis nepoti ex sorore Salome. Et Phasaëlus ex Salampsione genuit quinque liberos, Antipatrum, Herodem, Alexandrum, & filias Alexandram ac Cypron, quæ nupsit Agrippæ Aristobuli filio. Alexandram vero duxit quidem Timius Cyprius, vir nobilis, cujus in matrimonio sine liberis defuncta est: Cypros vero Agrippæ duos filios peperit, & tres filias, Berenicen, Mariamnen, Drusillam. filii autem Agrippa & Drusus dicti sunt. Ex his Drusus ante quam pubescret diem obit. Horum autem pater Agrippa cum aliis etiam

πεδίον κελεύσας χωρεῖν τὸ στρατόπεδον, αὐτὸς τε μετὰ Ἡρῴδου τοῦ τετράρχου καὶ τῶν φίλων εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνήει, θύσων τῷ Θεῷ, ἑορτὴν πατρίαν τοῖς Ἰουδαίοις ἐπετηρίας. εἰς ἣν ἀπαντήσας καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων πλήθους εὐσεβοῦς, τρεῖς μὲν ἡμέρας ταύτας ἐμετεβάλετο ποιεῖται, εἰς δὲ Ἰωνάθου τοῦ ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος ἐχαρίζετο τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Θεοφίλῳ· τῇ τετάρτῃ δὲ καὶ γράμματα αὐτῷ προσκομισθέντα ἃ ἐδήλου τοῦ Τιβερίου τελευτήν, ἄρχειν τοῦ πλήθους ἐπ' εὐνοίᾳ τῇ Γαΐου. ἀνεκάλει δὲ καὶ ὁ στρατεύσας ὅπου τὰ οἰκεῖα ἕκαστον χειμαδιοῦντας, πόλεμον ἀφαιρούμενος ὁμοίως δυνάμενος, ἀφ' ὧν εἰς Γάϊον μεταπεπωκέναι τὰ πράγματα. ἐλέγετο δὲ καὶ Ἀρέταν οἰωνοσκοπησάμενον περὶ τῆς ἀγγελίας τῆς Οὐιτελλίου στρατείας φάναι, μηχανᾶσθαι ἂν τὸν στρατὸν τῆς ἐπὶ Πέτρας εἰσόδου· πυθέσθαι γὰρ τῶν ἡγεμόνων, ἢ τὸν πόλεμον κελεύσαντα, ἢ τὸν γνώμῃ τῇ ἐκείνου ὁρμημένον πράσσειν, ἢ ἐφ' ὃν γένοιτο ἡ στρατιὰ τοῦ στρατεύματος. καὶ Οὐιτέλλιος μέν, ἐπ' Ἀντιοχείας ἀνεχώρησεν. Ἀγρίππας δὲ ὁ Ἀριστοβούλου υἱός, σπουδῇ πρεσβεύσων ἢ πολιτεύσων Τιβέριον, ἐπὶ Ῥώμης ἄνεισι περάξων τι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, δυνάμεώς τινος αὐτῷ προσγενομένης. βούλομαι δὲ ἐνταῦθα ἐπὶ μακρότερον περί τε Ἡρῴδου καὶ γένους αὐτοῦ ὡς ἐγένετο, ἅμα μὲν καὶ πρὸς τὸ ἀνήκειν τῇ ἱστορίᾳ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον, ἅμα δὲ καὶ πρόνοιαν ἔχειν τοῦ θείου, ὡς οὐδὲν ὠφελεῖ πλῆθος, οὐδ' ἄλλη τις ἀλκὴ τῶν ἀνθρώπων ὑπερτεινομένων, δίκα τοῦ περὶ τὸ θεῖον εὐσεβεῖν· εἴγε οὗτος ἑκατὸν ἐτῶν ἐξόδου, σπανίως πλὴν ὀλίγων, πολλοὶ δ' ἦσαν, ἀφανισθῆναι τοὺς Ἡρῴδου ἀπογόνους. φέρε δ' ἄν τι καὶ περὶ σωφρονισμοῦ τοῦ ἀνθρωπείου γένους, τὸ τοιοῦ δυστυχίαν αὐτοῦ μαθεῖν· ἅμα δὲ καὶ τὴν Ἀγρίππαν διηγήσασθαι θαύματος ἀξιώτατον γεγενημένον, ὃς ἐκ πάνυ ἰδιώτου, καὶ πρὸς πᾶσαν δόξαν τῶν εἰδότων αὐτόν, ἐπὶ τοσόνδε ἠυξήθη δυνάμεως. εἰρήσεται μὲν οὖν καὶ πρότερον περὶ αὐτοῦ, λεχθήσεται δέ μοι καὶ νῦν ἀκριβῶς.

δ'. Ἡρῴδῃ τῷ μεγάλῳ θυγατέρες ἐκ Μαριάμμης τῆς Ὑρκανοῦ θυγατρὸς, γίνονται δύο. Σαλαμψιὼ μὲν ἡ ἑτέρα, ἣ γαμεῖται Φασαήλῳ τῷ αὐτῆς ἀνεψιῷ, Φασαήλου παιδὶ ὄντι τοῦ Φασαήλου ἀδελφοῦ Ἡρῴδου, διδωκότος αὐτῷ τοῦ πατρός· Κύπρος δὲ Ἀντιπάτρῳ καὶ αὐτὴ ἀνεψιῷ, παιδὶ τῆς ἀδελφῆς Ἡρῴδου Σαλώμης. ᾗ Φασαήλῳ μὲν ἐκ Σαλαμψιοῦς γίνονται πέντε παῖδες, Ἀντίπατρος, Ἡρώδης, Ἀλέξανδρος, θυγατέρες δὲ Ἀλεξάνδρα καὶ Κύπρος, ἣν Ἀγρίππας γαμεῖ ὁ Ἀριστοβούλου. Ἀλεξάνδραν δὲ γαμεῖ μὲν Τίμιος Κύπριος, ἀνὴρ τῶν ἀξιολόγων, πρὸς ᾧ δὴ καὶ ἄπαις τελευτᾷ· Κύπρῳ δ' ἐξ Ἀγρίππα μὲν ἄρσενες γίνονται δύο, θυγατέρες δὲ τρεῖς, Βερνίκη, Μαριάμμη, Δρούσιλλα. Ἀγρίππας δὲ καὶ Δροῦσος τοῖς ἄρσεσιν ὀνόματα, ὧν ὁ Δροῦσος πρὶν ἥβης τελευτᾷ. ὁ δὲ πατὴρ τούτων Ἀγρίππας ἐτρέφετο

[a] μετ

a Ita *Busb* τοῦ Οὐιτελλίου στρατιωτῶν in *reliquis*. b Ἢ τὸν πολεμεῖν, ἢ *Busb*. brevius aliquanto. c Περάξαντι *Hen. 2 pr. m. & Vat.* d Ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸ π. *Busb*. plenius aliquanto quam solet, forsan ἐξηγήσεως ἕνεκα. e Εἴρηται μὲν οὖν μοι καὶ πρ. π. ἀ. λεχθήσεται δὲ καὶ νῦν *Busb*. f Τῆς Ἀλιξάνδρας & Ἀλιξάνδρας τῆς θυγατρὸς Ὑρκανοῦ *Busb*. g Ita cum *Cod. Busb*. antea erat Φασαήλου παιδὶ ὄντι τοῦ Φασαήλου ἀδελφοῦ διδωκότος αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, *Phasaëli filio dante illam Phasaëlo fratre patris*. h Ita in *Editis*. αὐτῇ in *Cod. Hen. & Busb*. i Ita ex vestigiis corruptarum lectionum & lib. 1. *de Bello Jud.* c. 28. pro modulo restitui, τοῦδε τετρὶ τούτων Ἀγρίππας ἐτρέφετο μετὰ καὶ ἑτέρων ἀδελφῶν, Ἡρώδης τε καὶ Ἀλεξίωνος καὶ Βερνίκη. καὶ αἱ δὲ παῖδες Ἡρῴδου, ἥ τε μεγάλου. k ἥ Βερνίκη in *Editis*.

[a]μῦ ϗ ἑτέραν ἀδελφῶν, Ηρώδου τε ϗ Αριστοβούλου. ἐκ Βερνίκης ϗ αὗται παῖδες τοῦ ἡμετέρου Ηρώδου τοῦ μεγάλου· ἡ δὲ Βερνίκη Κοστοβάρου ϗ Σαλώμης παῖς τῆς Ηρώδου ἀδελφῆς. τούτους Αριστόβουλος ὑπολείπει [b]ὀπίσω λιπὼν ὑπὸ τοῦ πατρὸς σὺν Αλεξάνδρῳ τῷ ἀδελφῷ, [c]καθάπερ εἰρήκαμεν. ἐβδομηκοντοῦ δ' ἄρχοντος Ηρώδου μὲν ὅδε, ὁ τοῦ Αγρίππα [d]ἀδελφὸς, Μαριάμμην γαμεῖ θυγατέρα Ολυμπιάδος τῆς Ηρώδου [e]τοῦ βασιλέως θυγατρὸς, ϗ Ιωσήπου [f]τοῦ Ιωσήπου παιδὸς, ἀδελφὸς δ' ὢν τοῦ βασιλέως [g]Ηρώδου. ἴσχει δ' ἐξ αὐτῆς υἱὸν Αριστόβουλον. ὁ δὲ τρίτος τοῦ Αγρίππου ἀδελφὸς Αριστόβουλος γαμεῖ Ιωτάπην [h]Σαμψιγεράμου θυγατέρα τοῦ [i]Εμεσῶν βασιλέως. θυγάτηρ δὲ αὐτοῖς ἐγένετο κωφὴ, ὄνομα ϗ τῇδε Ιωτάπη. ϗ ταύτῃ μὲν τὰ ἀρσένων τέκνα. Ηρωδιὰς δὲ αὐτοῦ ἡ ἀδελφὴ [k]γήμασα Ηρώδῃ Ηρώδου τοῦ μεγάλου παιδὶ, ὃς γέγονεν ἐκ Μαριάμμης τῆς τοῦ Σίμωνος τοῦ ἀρχιερέως, ϗ αὐτοῖς Σαλώμη τῇδε, μετὰ τὸν τῆς γονῆς Ηρωδιὰς, ὅτι συνήθως φρονήσασα τὰ πάτρια, Ηρώδῃ γαμεῖται τοῦ ἀνδρὸς ὁμοπατρίῳ ἀδελφῷ, [l]διαστᾶσα ζῶντος. ἐπὶ δὲ Γαλιλαίων τετραρχίαν εἶχεν οὗτος. ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτῆς Σαλώμη Φιλίππῳ γαμεῖται, Ηρώδου παιδὶ τῷ τετράρχῃ τῆς Τραχωνίτιδος. ϗ ἄπαιδος τελευτήσαντος, Αριστόβουλος αὐτὴν ἄγει, Ηρώδου παῖς τοῦ Αγρίππου ἀδελφοῦ. παῖδες δὲ ἐγένοντο αὐτοῖς τρεῖς, Ηρώδης, Αγρίππας, [m]Αριστόβουλος. τοῦτο μὲν δὴ ὅ Φασαήλου ϗ [n]Σαλαμψίου ἐστὶ γένος. Κύπρῳ δ' ἐξ Αντιπάτρου θυγάτηρ τῆς Κύπρος, ϗ αὐτὴν Αλεξᾶς [o]Σελκίας γαμεῖ τοῦ Αλεξᾶ· ϗ [p]αὐτοῖς θυγάτηρ ἦν Κύπρος. Ηρώδης δὲ ϗ Αλέξανδρος, οὓς ἀδελφοὺς ἔφην Αντιπάτρου, ἄτεκνοι τελευτῶσιν. Αλεξάνδρῳ δὲ τῷ Ηρώδου παιδὶ τοῦ βασιλέως, ὃν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀπωλλύμην, Αλέξανδρος ϗ Τιγράνης ἐγεγόνεσαν υἱεῖς ἐκ τῆς Αρχελάου τοῦ Καππαδόκων βασιλέως θυγατρός. ϗ Τιγράνης μὲν [q]βασιλεύων Αρμενίας, κατηγορίαν αὖθις ὑπὸ Ρωμαίων γενομένην, ἄπαις τελευτᾷ. Αλεξάνδρῳ δὲ Τιγράνης ὁμώνυμος τῷ ἀδελφῷ τοῦ παῖς, ϗ βασιλεὺς Αρμενίας ὑπὸ Νέρωνος ἐκπέμπεται· υἱός τε Αλέξανδρος αὐτῷ τοῦ. γαμεῖ δ' οὗτος Αντιόχου τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως θυγατέρα Ιωτάπην· [r]νησάδος τε τῆς ἐν Κιλικίᾳ Ουεσπασιανὸς αὐτὸν ἴσα βασιλέα. ϗ ὅ μὲν Αλεξάνδρου γένος, εὐθὺς ἅμα τῷ φυῆναι, τῆς πατρίου ἐξέλιπε τοῖς Ιουδαίοις ἐπιχωρίου, μεταλαξάμενοι πρὸς τὰ Ελληνικὰ πάτρια. τοῖς δὲ λοιποῖς θυγατράσιν Ηρώδου τοῦ βασιλέως ἀτέκνοις τελευτᾶν συνέπεσεν. τῶν δὲ γενομένων Ηρώδου ἐκγόνων ὧν κατελέξαμεν ὄντων, ἐν ᾧ χρόνῳ Αγρίππας ὁ μέγας τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τοσοῦτον τὸ μοι τοῦ γένους προδιδηλωμένου, λέξειν λοιπὸν ὁπόσοις τε Αγρίππα τύχαι

fratribus educabatur, Herode & Ariſtobulo. nam & iſti filii erant *Ariſtobuli* filii Herodis magni ex Berenice: Berenice vero Coſtobari & Salomes ſororis Herodis filia erat. Hos Ariſtobulus infantulos reliquit, à patre cum Alexandro fratre occiſus, quemadmodum diximus. Poſtquam autem ex ephebis exceſſerant, uxores ducunt, Herodes hic, Agrippæ frater, Mariamnen filiam Olympiadis Herodis regis filiæ & Joſephi, filii Joſephi qui Herodis regis frater erat: & ex ea ſuſcepit filium Ariſtobulum. Tertius autem Agrippæ frater Ariſtobulus ducit Iotapen Sampſigerani Emeſorum regis filiam, & ipſis nata eſt filia ſurda, atque huic nomen Iotape. Et à maribus quidem hæc ſoboles erat. Herodias vero ſoror eorum nupſit Herodi Herodis magni filio, quem ſuſtulit ex Mariamne Simonis pontificis filia; illiſque genita eſt Salome, cujus poſt nativitatem Herodias, ut quæ in animum induxerat leges patrias violare, Herodi nupſit, viri ſui, à quo vivo diſceſſit, ex eodem patre fratri. Hic autem Galilææ tetrarchiam habebat. Ejus vero filia Salome nupta erat Philippo Herodis filio tetrarchiam habenti Trachonitidis. eoque ſine liberis defuncto duxit eam Ariſtobulus filius Herodis, fratris Agrippæ: illi autem nati ſunt filii tres, Herodes, Agrippa, Ariſtobulus. Et hæc quidem eſt Phaſaëli & Salampſionis progenies. Cypros autem Antipatro filiam Cypron peperit; ipſamque duxit Alexas Selcias, Alexæ filius: atque illis filia erat Cypros. Herodes autem & Alexander, quos Antipatri fratres fuiſſe dixi, ſine prole deceſſerunt. Cæterum Alexander Herodis regis filius, qui à patre fuerat interemptus, Alexandrum & Tigranem filios ſuſcepit, ex filia Archelai Cappadocum regis. Et Tigranes quidem Armeniæ rex, dum Romæ accuſationem ſubiret, ſine liberis obiit. Alexandro autem Tigranes fratri cognominis naſcitur filius, qui à Nerone ad regnandum in Armenia mittitur: atque Alexandrum filium genuit. Ille vero Iotapen duxit, Antiochi Commagenorum regis filiam: & inſulæ in Cilicia rex à Veſpaſiano factus eſt. Et Alexandri quidem ſoboles fere ab utero deſeruit patria Judæorum inſtituta, ad ritus tranſiens moreſque Gentilium. Cæteris vero Herodis filiabus contigit, ut ſine prole decederent. Cum autem Herodis poſteri, quos percenſuimus, è medio non ſublati fuerint, eo tempore quo Agrippa magnus imperium adeptus eſt; cumque horum genus jam ante declaraverim, ſupereſt ut narrem quos in caſus fortuna Agrippam demiſerit,

Editis. τοῦ δὲ πατρὸς τούτων Αγρίππου ἐτελεύτησε μὲν ϗ ἑτέρων ἀδελφῶν, Ηρώδης ϗ ϗ Αριστόβουλος ϗ αὐτὼ παῖδες τοῦ ἡμετέρου Ηρώδου τοῦ μεγάλου. Βερνίκη ϗ Κοτ. *Busb.* in *Epiphanii* verſione, *Agrippa autem à patre enutriebatur. Herodes autem & Ariſtobulus, & Beronice, etiam hi quoque filii fuerunt Herodis majoris.* in *Gelenii* verſione, *cum horum patre etiam reliqui germani educabantur apud eum, Herodes & Ariſtobulus, ſimulque Bernice. Hi nepotes Herodis magni ex filio: Bernice vero neptis è Salome ſorore & Coſtobaro nata eſt.* Αριστοβούλῳ δὲ οὖν Βερνίκης τῆς Σαλώμης θυγατρὸς, Ηρώδης μὲν ϗ Αγρίππας ϗ Αριστόβουλος ἦσαν, lib. 1. de *Bello Jud.* Vide etiam *Antiqq.* p. 750. v. 50. *a* Illa μοῖ ϗ ἑτέρων omittit *Epiphan. b* Λοιπὸν τὴν θνησκων *Busb. c* Ως ἤδη ἄρτιον *Busb. d* Ita *Busb.* & *Epiphan.* υἱὸς in *Editis Aliiſque. e* Voculam τοῦ addidi e *Cod. Busb. f* Iſta τοῦ Ιωσήπου παιδὸς reſtitui è *Cod. Busb.* Τῦ Ιωσήπου abſque παιδὸς habent *Hen.* & *Vat.* Videſis *Clar. Noldium.* in *Hiſtoria Idumæa*, p. 269. *g* Ηρώδου nobis ſuppeditant *Busb.* & *Epiphan.* Βασιλέως θυγατρὸς ἴσχει *Hen.* & *Vat. h* Ita in *Græcis* omnibus *Joſephi.* Σιναιγέμμου juxta *Epiphanium.* Σαμψιγεράμου Εμισηνῶν φυλάρχης apud *Strabonem*, l. 16. p. 753. Videſis *Reineſii Var. Lect.* p. 110. *i* Εμμεσηνῶν *Busb.* ſic & *Emeſa* apud *Plinium.* EMIΣΩN & EMIΣENΩN in *nummis. k* Ita è *Cod. Busb.* & *Epiphan.* γήματο in *cæteris. l* Διαστᾶσα τοῦ ἀνδρὸς γαμετῆς ζῶντος *Busb.* forſan ἐξηγμένης ἴσως. *m* Καὶ Αριστόβουλος ſolus *Busb. n* Ita *Gall.* Σαμψαίου mendoſe in *cæteris. o* Ita *Busb.* & *Epiphan.* Ελκίας *Gall.* Σέλκιος in *Editis Aliiſque. p* Sic lego, ſavente *Epiphanio*, qui vertit, *Alexæ vero hujuſque mulieris filia, ſuis item Cypros. q* Βασιλεὺς *Hen.* & *Vat. r* Ita lego ex emendatione Cl. *Hardvini*, (in *Nummis Antiquis illuſtratis*, p. 150.) quam approbat *H. Noriſius* in *Epochis Syro-Macedonum*, p. 135, 136. Ησιάδης τε τὸ κὸ K. in *Editis.* Ησιάδης τε abſunt quibuſdam *MSS.* relicta lacuna. in pleriſque *Epiphanii MSS.* Leſidis Ciliciæ civitatis à *Veſpaſiano* rex conſtituitur: in nonnullis Ιſiadis vel Ιſiadis &c. Ισιάδης τε τὸ κὸ Κιλ. Petitus in *Animadv. ἀνεκδότους*, tom. 1. p. 541. Utpote quod Iſſus urbs ſit Ciliciæ, Ισσικῷ voce omnes illas urbes ſignificari exiſtimans, quæ erant conventus Iſſici. *f* Καθὼς *Busb.*

miſerit, utque ex iis evaſerit, & ad maximam dignitatem & potentiam pervenerit.

σωέλθοιεν, ὥστε αὐτῷ Δρύσιλλαν συνοικῆσαι, ὅτι μέγιστον ἀξιώματός τε ἅμα καὶ χρημάτων ἐκράτει καὶ δυνάμεως.

VIII. CAP. VII. ΚΕΦ. ζ'. η'.

Agrippa rex Romam mari proficiſcitur ad Tiberium Cæſarem, utque à liberto ſuo accuſatus in vincula conjicitur: & quo pacto poſt Tiberii exceſſum à Cajo ſolutus eſt, & rex factus eſt Philippi tetrarchiæ.

Ἀγρίππας Ἀγρίππα μὲν βασιλέως εἰς Ῥώμην πρὸς Τιβέριον Καίσαρα, καὶ ὡς καταμηνυθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀπελυθέρου ἐδέθη· καὶ ὃν τρόπον ἐλύθη ὑπὸ Γαΐου μετὰ τὴν Τιβερίου τελευτήν, καὶ ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Φιλίππου τετραρχίας.

Agrippa Romæ degens ad inopiam redactus.

PAulo ante Herodis regis obitum, Agrippa Romæ degens, atq; convictore quotidiano & familiari uſus Druſo, Tiberii imperatoris filio, nactus eſt etiam Antoniæ, Druſi majoris conjugis, amicitiam; utpote quæ Berenicen matrem in honore habuerit, filiumq; dignitate augere voluerit. Cumque Agrippa natura eſſet magnanimus & munificus, quamdiu mater vixerit, voluntatem ſuam occultabat & diſſimulabat, quod noluerit ut mater ſibi hujuſmodi de cauſa iraſceretur. Poſtquam vero deceſſit Berenice, cum jam ſui eſſet arbitrii, facultates partim luxurioſe vivendo quotidie prodegit, partim immodica largitione profudit, maximos vero in libertos Cæſaris fecerat ſumptus, ſperans fore ut eorum opera adjuvaretur. Brevique ad inopiam redactus eſt, adeo ut non potuerit diutius Romæ commorari. acceſſit quod Tiberius filii ſui non ita pridem defuncti amicis interdixerat, ne in conſpectum ſuum venirent, ne ex illis viſis renovata filii memoria luctus ſuus redintegraretur.

Ἡρώδου μὲν βασιλέως ὀλίγον πρὸ τῆς τελευτῆς, Ἀγρίππας ὢν τῇ Ῥώμῃ διαπρέπων, καὶ ὁμοδοφίας καὶ συνηθείας αὐτῷ πολλῆς γενομένης πρὸς Δρῦσον τὸν Τιβερίου τοῦ αὐτοκράτορος υἱόν, καὶ Ἀντωνίᾳ τῇ Δρούσου τοῦ μεγάλου γυναικί, εἰς φιλίαν ἀφίκετο, Βερνίκης τὸν μητρὸς τιμωμένης πρὸ αὐτῆς, καὶ πρόσταξιν ἐξισχύας τὸν υἱόν. φύσει δὲ μέγας ὢν Ἀγρίππας, καὶ δωρεᾶς πολυτελὴς, ζώσης μὲν τὸν μητρὸς, οὐκ ἐξέφαινε τὸν ψυχῆς ὃ θέλοι, διαδιδράσκειν αὐτῆς ἐξισχύος τὸ ὅτι τοιούτοις γενομένην ὀργήν. ἐπεὶ δ' ἡ Βερνίκη τελευτᾷ, γνόμενος ὅτι πρὸς αὐτῷ τρόπῳ, τὰ μὲν εἰς πολυτέλειαν τὸν καθ' ἡμέραν διαίτης. τὰ δὲ εἰς ὃ μὴ μεῖζον τὸν δωρεῶν προϊέμενον ἀναλῶσαι τῶν χρημάτων, τὰ πλεῖστα δ' εἰς τοὺς Καίσαρος ἀπελευθέρους ἐτελέλεστο, ἐλπίδι πράξεως τῆς αὐτοῦ. πενία τε οὐ ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν ἦν, καὶ τοῦτ' ἦν κώλυμα τῆς ἐν Ῥώμῃ διαίτης. καὶ ὁ Τιβέριος τοῖς φίλοις τοῦ υἱέως τετελευτηκότος ἀπέπεμπεν φιλοτιμίαν εἰς ὄψιν αὐτοῦ, διὰ ὃ ἀνερρήγεσθαι πρὸς ὃ λυπεῖσθαι μνημοσύνων τοῦ παιδὸς θεωρίᾳ τῇ ἐκείνου.

In Judæam reverſus de nece ſibi conſciſcenda cogitat.

2. His itaque de cauſis conſcenſa navi in Judæam profectus eſt, male ſe habens, animoque dejectus & quod omnem ſuam pecuniam abſumpſerat, & nihil ei ſupererat unde ſolveret quod creditoribus debebat, qui & multi erant & motus ejus omnes obſervabant ne quà effugeret. Eò igitur redactus, ut quid ageret, neſciret, factorumque eum valde puderet, ſeceſſit in caſtellum quoddam apud Malatha Idumææ, & de manibus ſibi afferendis cogitabat. Subolet autem hoc Cypro uxori quod ille in animo agitabat, atque modis omnibus agebat ut eum ab hujuſmodi conſilio depelleret: ad ſororem quoque ejus Herodiadem ſcripſit, Herodi tetrarchæ nuptam, ſignificans, & quid rebus ita ſe habentibus Agrippa decreverit, & qua neceſſitate adactus eò devenerit: hortataque eſt eam ut pro jure cognationis afferret auxilium, maritumque ad idem faciendum perduceret, præſertim cum cerneret ipſam omnes vias perſequi quibus virum ſublevaret, idque cum opibus non adeo abundaret. Acceſſitus igitur à ſorore ejuſque marito, juſſus eſt habitare Tiberiade, aſſignata certa pecunia ut de victu caveretur, datoque ei in cumulum ædilitatis iſtius loci honore. Non tamen diu Herodes in ea voluntate perſtitit, quamvis ne ſic quidem ſatisfieret *Agrippæ* neceſſitatibus. Cum enim apud Tyrum convivium agerent, interque bibendum convicia *hinc inde* jacerenΒ'. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα ὅτι τῆς Ἰουδαίας πλέων ᾤχετο κακοδαιμονῶν, καὶ τεταπεινωμένῳ ὀλέθρῳ τε ὢν ἔσχε χρημάτων, καὶ ἀπορία τοῦ [d] ἀποτίσοντος τὰ χρέα τοῖς δανεισταῖς, πολλοῖς τε ὄσι καὶ ἀλεωρίου ὑπ' αὐτῶν οὐδενὸς ἐφικνουμένου. ὥστε ἀπορία τῶν παντάπασι, καὶ ἀθυμίᾳ τῇ ἐπ' αὐτοῖς, ἀναχωρήσας εἴς τινα πύργον ὃν [e] Μαλαθοὺς τῆς Ἰδουμαίας, ὃν διενοίᾳ [f] τοῦ μεταστήσοντος αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς τὴν Δρούσιλλαν Κύπρος ἡ γυνὴ, παντοία τε ἀπείργουσα τῶν ὅτι τοιούτοις βουλεύμασιν. ἀφικέσθαι δὲ καὶ ἐς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Ἡρωδιάδα Ἡρώδῃ τῷ τετράρχῃ συνοικοῦσαν γράμματα, δηλοῦσα τό,τε ὅτι τοῖς τοιούτοις τοῦ Ἀγρίππου [g] προβουλεύσαι, καὶ τὴν ἀνάγκην [h] ἣ ἐπ' αὐτὰ ἐξήγαγεν. ἐκέλευέ τε συγγενῆ οὖσαν βοηθεῖν, [i] καὶ ἅτε ἄνδρα πρὸς τοῦτο προθυμούμενον, ἡγεμονεύουσαν ὡς αὐτῇ παντοίως κουφίζοι τὸν ἄνδρα, καὶ ταῦτα οὐκ ἐξ ὁμοίων ἀφορμῶν. ὁ δὲ μεταπεμψάντως αὐτὸν, οἰκητήριον ἀπέδειξαν Τιβεριάδα, καί τι καὶ ἀργύριον ὥρισαν εἰς τὴν δίαιταν, ἀγορανομίας τε τῆς Τιβεριάδος ἐτίμησαν. ὁ μὲν ὅτι πλεῖόν γε Ἡρώδης ἐνέμενε τοῖς διδομένοις, κἀκεῖνο γε, οὐδ' ὡς ἀρκούμενον ἦν. ὁ γὰρ Τύρῳ πρὸς συνουσίᾳ ἐπὶ δεῖπνον τε γενομένων αὐτοῖς λοιδοριῶν, ἀνεκτὸν οὐκ ἠνεσάμην ὅσα Ἀγρίππας,

Agrippa Roma degens ad inopiam redactus.

Cypros uxor hæc de re ad Herodiadem ſcribit.

Agrippam ad ſe accerſunt Herodes & Herodias, eique Tiberiadem ad habitandum dant.

a Ita *Buſb.* & *Gall.* ἐξεφαίνετο οὐ ψυχῆς τὸ θέλον in *Editis Aliiſque.* b Sic cum *Cod. Buſb.* τὸ εἰς καθ' ἡμέραν διαίτης. in *cæteris.* Forſan ὃν τὸ καθ' ἡμ. id eſt, ὃν τὸ τὸ καθ' ἡμέραν διαίτης. c Iterum cum *Cod. Buſb.* τὸ ἤ, οὐκ τῶν δωρεῶν τὸ μὴ μεῖζον προϊέμενον ἀναλῶσαι in *Editis Aliiſque.* d Ἐκτίσοντος *Buſb.* ἀποτίσοντος *Gall.* e Eo modo *Buſb.* & forſan *Epiphanius*, qui habet, *Malathoes.* Μαλαθοὺς in *Editis Aliiſque.* Videſis Cl. *Relandum* in *Paleſtina S.* p. 885. f Τοῦ μεταστήσαι *Buſb.* g Προσύλλαβε *Buſb.* h Ἣν ἐπ' αὐτὸ ἐξῆγεν *Buſb.* ἣν ἐπ' αὐτὰ ἐξῆγεν in *Editis Aliiſque.* i Illa, ἡγεμονεύουσαν ὡς τοῦτο παρακαλοῦσα, habui è *Cod. Buſb.* ἐξ ἰσοτίμου ἄνδρα πρὸς ὑπεροχίαν προσκαλεῖν *Zonar.*

a Ita

Αγρίππας, τοῦ Ηρώδου τε ἐποιεῖτο εἰς ὑποδοχὰν καὶ τροφῆς ἀναγκαίας [a] μεταδόσιν, ὡς Φλάκκον τὸν Συριακὸν ἔσεσθαι, φίλον ὄντα Ρώμης τὰ μάλιστα αὐτῷ γεγονότα πρότερον, Συρίαν δὲ ὃν τότε διοικεῖν.

γ'. Καὶ δεξαμένου Φλάκκου αὐτὸν τούτῳ δῆλον, [b] παρακαλεσκότος αὐτῷ ἐκεῖ καὶ Αριστόβουλον, ὃς ἀδελφὸς ὢν Αγρίππου διάφορός τε ἦν. ὁ μὲν ἐλαφρότερον ἔχθρᾳ τῇ πρὸς Φλάκκον, ὥστε μὴ φιλίᾳ τοῦ ὑπάτικοῦ τὰ εἰκότα τιμὴν φέρεσθαι. ὁ μὲν ὅ,γε Αριστόβουλος οὐδὲν τι ἧσσον τοῦ Αγρίππου δυσμενῶς, μέχρι γ' εἰς ἔχθραν αὐτὸν Φλάκκῳ καθίστησιν, αἰτίαν τοιαύτην ὅτι τῇ δυσμενείᾳ ἐφαίνετο. Δαμασκηνοὶ Σιδονίοις περὶ ὅρων διάφοροι καθιστῶντες, μέλλοντος Φλάκκου περὶ τούτων ἀκροάσασθαι, μαθόντες τὸν Αγρίππαν ὡς παρ' αὐτῷ [c] μέγα δύναιτο, ἠξίουν μερίδος τοῦ αὐτῶν γενέσθαι, ἀργύριόν τε πλεῖστον ὡμολόγουν αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν πάντα ὅτι τῇ βοηθείᾳ τῶν Δαμασκηνῶν ὥρμητο πράσσειν. Αριστόβουλος δὲ, ὁ δὲ ἐλάνθανεν αὐτὸν ἡ ὁμολογία τῶν χρημάτων, κατηγορεῖ πρὸς τὸν Φλάκκον. καὶ βασανιζομένου δὲ πράγματος ἐπεὶ [d] φανερὰ ἦν, ἐξεώσθη τὸν Αγρίππαν φιλίας τοῦ πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, εἰς ὑστάτην ἀπορίαν περισωμένος, εἰς Πτολεμαΐδα παρῆν, καὶ κατ' ὀλίγον τῆς Συλλαίου διαίτης γνώμῃ ἐποιεῖτο [e] ἐπὶ τῆς Ιταλίας πλοῦν. ἀφορμὴν δὲ χρημάτων ἀπορίᾳ, ἠξίου Μαρσύαν, ὅτῳ αὐτὸν ἀπολύσειεν, πολιτὴν γενέσθαι τὸν ἐπὶ τούτοις [f] μηχανῶν, δανεισάμενον παρά τινων. καὶ ὁ Μαρσύας [g] Πέτρον κελεύει, Βερενίκης ὅτῳ ἀπολύσειεν τῆς Αγρίππου μητρὸς, ἀφεθήναι δὲ [h] τὸ ἐκείνου δικαίωμα ὑποπολῖτα τὸν Αντωνίας, αὐτῷ γὰρ ὑπάρχειν ἐπὶ γράμματι καὶ πίστει τῇ αὐτοῦ. ὁ δὲ, ἐπικαλεῖ γὰρ τῷ Αγρίππᾳ χρημάτων τινῶν ἀποφήνειν, [i] ἀναγκάζει τὸν Μαρσύαν δύο μυριάδων Αττικῶν συμβόλαιον ποιησάμενον πεντακοσίας καὶ [k] δισχιλίας ἐλάσσονα λαμβάνειν. συνεχώρει δὲ ἐκεῖνος κατὰ ὃ μὴ εἴη) ἄλλως ποιεῖν. εἰλημμένου δὲ τοῦ χρήματος τούτου, Αγρίππας εἰς Ανθηδόνα ἀφικνούμενος, ἐν λαβὼν ναῦν, [l] ὑπανάγεται. ὁ γοῦν Ερέννιος Καπίτων ὁ τῆς [m] Ιαμνίας ἐπίτροπος, πέμπει στρατιώτας, οἳ εἰσπράξοντες αὐτὸν ἀργυρίου τριακόσια μυριάδας ἅπασαν τῷ Καίσαρος ὀφειλομένας ἐπὶ Ρώμης παρ' αὐτοῦ, ἀνάγκης τε ἐπιτιθέσαν τῷ [n] μενοῦντος. καὶ τότε μὲν [o] πείσεσθαι τοῖς κελευομένοις προσποιητὸς ἦν, νυκτὸς δὲ ὑπεγενομένης, κόψας τὰ ὑπόγεια, ᾤχετο ἐπ' Αλεξανδρείας πλέων. ἔνθα Αλεξάνδρου δεῖται τοῦ [p] Αλαβάρχου μυριάδας εἴκοσι [q] δάνεια αὐτῷ δοῦναι. ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἂν ἔφη πιστεύειν, Κύπρῳ δὲ οὐκ ἠρνεῖτο, τιμῶ τε φιλανδρίαν αὐτῆς [r] καταπεπληγμένος, καὶ τιμῶ λοιπὴν ἅπασαν ἀρετήν. ἡ δὲ [s] ὑπισχνεῖτο, καὶ ὁ Αλέξανδρος, πέντε τάλαντα αὐτοῖς [t] ἐν τῇ Αλεξανδρείᾳ

tur, atque Herodes inopiam Agrippæ exprobraſſet, quodque victum ei ſuppeditaret, ille hoc nullo modo ferendum eſſe ratus, ad Flaccum virum conſularem ſe contulit, qui tunc Syriam adminiſtrabat, cum quo ſibi Romæ jam ante magna interceſſerat amicitia. *Herodes Agrippæ inopiam exprobat.*

3. A Flacco autem benigne exceptus, apud eum vitam agebat, ibi quoque ſecum Ariſtobulum habentem, fratrem quidem Agrippæ, ab ipſo vero diſſentientem. non impediit tamen hæc ſimultas, quo minus uterque viri conſularis uteretur amicitia, eundemque ut par erat honorem ab eo referret. At vero Ariſtobulus nihil de ſuo in Agrippam odio remittebat, nec quieſcebat donec Flaccum ei infenſum redderat, faciens ut ex hujuſmodi cauſa offenſionem exciperet. Damaſceni, orta cum Sidoniis de finibus controverſia, cum litem dijudicaturus eſſet Flaccus, cognito quod Agrippa multum apud eum valeret, rogaverunt ut adeſſet ipſorum partibus, magnam ei pecuniæ vim polliciti. Et ille quidem omnia ſtudioſe agebat ut Damaſcenis auxilium ferret. Ariſtobulus autem, (nam ipſum non latebat pactum de pecunia) *fratrem* apud Flaccum detulit. Quod cum facta inquiſitione ita eſſe deprehenderet, ab amicitia ſua Agrippam repulit. Ille vero in extremam egeſtatem relapſus venit Ptolemaïda, &, quod nuſquam alibi haberet unde viveret, in Italiam navigare decrevit. Cum autem ipſum inhiberet pecuniarum inopia, juſſit Marſyam libertum ſuum, ut, omni arte in hujuſmodi neceſſitate adhibita, mutuam alicunde pecuniam ſumeret. Atque Marſyas adit Petrum, Berenices Agrippæ matris libertum, ejus vero teſtamenti jure Antoniæ ditionis factum, eumque hortatur ut pecuniam Agrippæ ſyngrapha fideque accepta daret mutuam. At ille, (nam Agrippam pecuniæ, quam retinuerat, inſimulabat) Marſyam compellit ſyngraphan dare de viginti millibus drachmarum Atticarum, cum bis mille & quingentis minus accepiſſet. id quod ille fecit, ut qui ita facere neceſſe haberet. Accepta itaque pecunia, cum ad Anthedonem perveniſſet, navemque nactus eſſet, in eo erat ut ſolveret. Quod ubi comperit Herennius Capito procurator Jamniæ, miſit *eò* milites exacturos argenti trecenta millia, quæ Cæſaris filio ab eo debebantur dum Romæ ageret; à quibus illic manere coactus eſt. Et tunc quidem ſe juſſa facturum eſſe ſimulabat; de nocte vero, præciſis retinaculis, Alexandriam navigavit. ubi ab Alexandro Alabarcha popoſcit ut ducenta argenti millia ei crederet. Ille vero non ipſi ſe creditum dicebat: ſed Cypro **eadem poſtulanti* dare non recuſabat, ut qui conjugalem ejus amorem cæteraſque omnes virtutes obſtupeſceret. Illa autem cum fidejuberet, mox Alexander, quinque talentis Alexandriæ repræſentatis, *Ariſtobulus Flaccum ei infenſum reddit.* *Ad Flaccum ſe confert Agrippa.* *Metu Herennii Capitonis Alexandriam navigat.* *Pecuniam ab Alexandro Alabarcha impetrat.*

a Ita *Busb.* μεταδιδῶσιν in *Editis Aliiſque.* b Locum reſtitui ex *Epiphanio*, qui vertit, *retinuit ibi quoque Flaccus Ariſtobulum fratrem Agrippæ*; ἀφηνιτιλπρότερον ὁπῆ ἐ Αριστόβουλε *Busb.* forſan pro Αριστόβουλον. in *Editis* παρανατηχηκότος αὐτὸν ὁπῆ Αριστόβουλε. nullo plane ſenſu. c Μέγα δυνάσθαι *Busb.* μέγα δυνατ' ἂν *Vat.* & *Hen. d pr. m.* d Sc. ὁμολογία. Eſt qui malit φανερὸν, ut ad πρᾶγμα referatur. e Εἰς Ιταλίαν *Busb.* f Δανειῶν *Busb.* ſatis commode. g Ita *Busb.* & *Zonar.* αὐτὸν in *reliquis.* h Μισθὸς ſubintelligendum. i Ἀναγκάζει τὸν Αγρίππαν Μαρσύαν *Vat.* & *Hen. d pr. m.* k Καὶ χιλίας ἐλάσσονα *Busb.* l Ita cum *Cod. Busb.* quo modo apud *Philonem Alioſque.* ὑπανάγεται in *Editis Aliiſque.* m Ιαμνείας *Busb.* n Μίνου *Busb.* o Πειθησόμενος τοῖς κελευομένοις *Busb.* p Ἀλαβάρχου *Busb.* Αλαβάρχου in *cæteris* omnibus tam *Gr.* quam *Lat.* atque ita (non Αραβάρχου) ſcribendum eſſe docent *Boſius* in l. 2. *Epp. ad Atticum*, Ep. 17. & *Noldius* in *Hiſt. Idumæa*, p. 458. q Δάνεια *Busb.* r Τεθηπὼς *Busb.* ſ Ita *Hen.* & *Baſ.* ὑπισχνεῖτο *Busb.* ὑπεχνεῖτο *m Gen.* t Ἐπὶ τῇ Αλ. *Busb.* * Ita *Epiphan.*

ſentatis, promiſit ſe reliqua daturum eſſe ubi primum Dicæarchiam veniret, de illis metuens quod ſui profuſum noverat Agrippam. Et Cypros quidem, cum virum in Italiam navigaturum dimiſiſſet, ipſa cum liberis in Judæam reverſa eſt.

Agrippa in Italiam redit.

4. Agrippa vero Puteolos appulſus literas dat Tiberio Cæſari, qui *tum* ſeſe in Caprearum ſeceſſum abdiderat, veniſſe ſe officii cauſa illumque ut viſeret ſignificans, roganſque ut ſibi liceat in Capreas trajicere. Tiberius autem nil cunctatus & alia ad eum ſumma cum humanitate reſcripſit, & quod gauderet ipſum iterum ad ſe Capreas venire. Cumque ille adveniſſet, non minore alacritate, quam præ ſe tulerat literis, eum amplexus eſt & hoſpitio excepit. Poſtridie vero Cæſari allatis ab Herennio Capitone literis, quod Agrippa trecentis millibus mutuo ſumptis, nec ad conſtitutum tempus perſolutis, de reddendo admonitus, è locis ſuæ ditionis ſeſe fuga proripuiſſet, ita ut omnem ipſi pecuniam ab eo exigendi poteſtatem ademerit: cum iſtas legiſſet literas, ægerrime rem tulit Cæſar, & Agrippæ omnes ad ſe aditus præcludi juſſit, uſque dum debitum ſolveret. Ille nequaquam ira Cæſaris attonitus, ab Antonia Germanici & Claudii, qui poſtea Cæſar factus eſt, matre petiit mutuo trecenta millia, ne Cæſaris amicitiâ excideret. Illa vero, Berenices matris ejus memoria (iſtæ enim mulieres ſibi invicem perfamiliares erant) quodque ſimul ipſe educatus fuerat cum Claudio, argentum **quod poſtulabat* ei ſuppeditat; cumque *Agrippa* æs alienum exſolviſſet, patefactus eſt ei aditus ad Tiberii amicitiam. Deinde ipſi Tiberius Cæſar nepotem ſuum commendat, dato in mandatis ut eum foris egredientem comitaretur. Agrippa vero, quod benigne adeo exceptus fuerat ab Antonia, cœpit Cajum ſtudioſe colere, utpote nepotem illius, & in ſummo apud omnes honore ex illorum in patrem ejus benevolentia. Erat etiam Thallus quidam, genere Samarita, Cæſaris libertus. à quo decies centena millia mutuatus, & Antoniæ ſolvit quod ei debebat, & cum reliquum in ſumptus erogaſſet quibus Cajum demereretur, majore auctoritate apud ipſum pollebat.

Poſtea Tiberius, acceptis ab Herennio Capitone literis, Agrippæ omnem ad ſe aditum præcludit.

Ab Antonia pecuniam accipit Agrippa, & cum Tiberio in gratiam redit.

Cajum ſibi conciliare ſtudet.

5. Agrippa autem plurimum apud Cajum in gratia proficiente, quodam die dum una in curru geſtarentur & in ſermonem inciderent de Tiberio, accidit ut Agrippa (nam ſoli erant) *Deum* precaretur, ut Tiberius Cajo omnino digniori quamprimum imperio cederet. Has voces excepit Eutychus, Agrippæ libertus & auriga, & tum quidem ſilebat. Inſimulatus autem ab Agrippa, quod veſtem ei ſurripuerat (id quod revera factum erat) & ex fuga retractus, cum perductus eſſet ad Piſonem urbis præfectum, rogatus fugæ cauſam, ait ſe habere ſecreta quædam Cæſari enuncianda, quæ ſalu-

Agrippa, ab Eutycho liberto accuſatus, in cuſtodiam datur.

δής, τὸ λοιπὸν ὁ [a] Δικαρχίᾳ [b] γενομένῳ παρέξειν ἐπαγγέλλεται, δηλῶν τῷ Ἀγρίππᾳ τὸ εἰς τὰ ἀναλώματα ἕτοιμον. καὶ Κύπρος μὲν, ἀπαλλάξασα τὸν ἄνδρα, ὅτι τῆς Ἰταλίας [c] πλουσίμου, αὐτὴ μὲν τ' τέκνων ὅτι Ἰουδαίας ἀνέζευξεν.

δ'. Ἀγρίππας δὲ, εἰς Ποτίολους καταλαβὼν, ὅτι στολὴ εἰς Τιβέριον Καίσαρα γεγράφει διατώμενον ὁ [d] Καπρέαις, παρουσίαν τε τ' αὐτ' δηλῶν ὅτι θεραπείᾳ ᾗ ἄγει τῇ ἐκείνου, ᾗ ἀξιῶν ἔφεσιν αὐτῷ γενέσθαι εἰς Καπρέας παραβαλεῖν. Τιβέριος δὲ, ἅδην οἰκειάσας, τά τε ἄλλα αὐτῷ γεγράφει φιλανθρωπίᾳ χρώμενος, [e] ἔτι ᾗ χαίρειν ἐπισπώμενον ἐπὶ ᾧ σῶον ἐπανήκειν εἰς τὰς Καπρέας. ἐπεὶ δὲ ἀφικνεῖται, μηδὲν ὑφελὼν ὧν ὁ τοῖς γράμμασι προθύμως, παράζετό τε ᾗ ἐξένιζε. τῇ δ' ἑξῆς [f] Καίσαρι γραμμάτων τῶν Ἑρεννίου Καπίτωνος ἀφικομένων, ὅτι Ἀγρίππας μυριάδας τετρακοσίας δάνεισμα ποησάμενος, καὶ τοὺς τὰς καταβολὰς ἀναλιπὼν χρόνου τ' συγκείμενον ἀπαντήσεως γενομένης, οἴχοιτο φυγὰς ἐκ τ' ὑπ' αὐτῷ χωρίων, ἄκυρον αὐτὸν καθιστὰς τ' ἐπὶ τ' εἰσπραξομένων ἐξουσίας· τοιούτῳ ἀναγνοὺς τ' ὑπομνήματι [g] ἠγανάκτει ὁ Καῖσαρ, ᾗ μεταπέμπεται Ἀγρίππαν κελεύων εἰσόδους τῶν πρὸς αὐτὸν, ἄχρι δὴ [h] καταβαλῇ ὅ χρέος. ὁ δὲ, μηδὲν τῇ ὀργῇ ὧν Καίσαρος καταπλαγείς, Ἀντωνίας δεῖται, Γερμανικοῦ τε μητρὸς καὶ Κλαυδίου ὕστερον γενομένου Καίσαρος, δάνεισμα αὐτῷ δοθῆναι [i] τετρακοσίας μυριάδας, ἵνα φιλίας μὴ ἁμάρτοι τ' πρὸς Τιβέριον. ἡ δὲ Βερενίκης τε μητρὸς τ' μητρὸς αὐτῷ, σφόδρα γὰρ ἀλλήλαις ἐχρῶντο [k] ἄμφω γεωθῆκαι, ᾗ αὐτῷ ὁμοτροφίας πρὸς τὸν ἀμφὶ Κλαύδιον γεγενημένης, δίδωσι τὸ ἀργύριον, ᾗ αὐτῷ ἐποίσαντι τὸ χρέος ἀνεπικώλυτος ἦν ἡ φιλία τ' Τιβερίου. αὖθις δὲ αὐτῷ Τιβέριος ὁ Καῖσαρ συνίσησιν ἰσχὺν τ' αὐτ', κελεύων τὰ πάντα αὐτ' ταῖς ἐξόδοις παραλυσχάνειν. Ἀγρίππας δὲ φιλίᾳ δηχθεὶς ὑπὸ τ' Ἀντωνίας, κτᾶται θεράπαιναν πέμπτῃ τ' Γαΐου ἰσχυῖ τε ὄντος αὐτῇ, ᾗ εὐνοίᾳ ᾧ πάλαι εἰς τὰ πρῶτα τιμωμένου. ᾗ [l] δὴ τις ἦν Θάλλος Σαμαρεὺς γένος, Καίσαρος δὲ ἀπελεύθερος. παρὰ τούτου δάνεισμα [m] μυριάδων ἑπτὰ εὐρόμενος, τῇ τε Ἀντωνίᾳ καταβάλλει ὃ ὀφλισθὲν χρέος, ᾗ τ' λοιπῶν ᾧ ἀναλώμασι θεραπεύων τ' Γαΐου, μᾶλλόν τε ἐν ἀξιώματι ἦν πρὸς αὐτοῦ.

ε'. Περιόντος δὲ [n] εἰς μέγα τῷ Ἀγρίππᾳ τῆς πρὸς Γαΐου φιλίας, [o] ἀμφορεύοις ποτὲ λόγου περὶ τοῦ Τιβερίου ᾠδῆς, καὶ τοῦ Ἀγρίππα καθ' εὐχὰς παρομόσου, μόνος δ' ἦν, ἡ τάχος Τιβέριον ὑπεκφεύγοι τῆς ἀρχῆς Γαΐῳ παραχωρεῖν ἀξιωτέρῳ τὰ πάντα ὄντι. τούτων ἀκροᾶται τῶν λόγων Εὔτυχος, Ἀγρίππου δ' ἡνίοχος, καὶ [p] ἁρπάσαντα μὲν στολὴν παρεδίδου. κλοπῆς δὲ ἱματίων αὐτῷ τ' Ἀγρίππου ὑπαλυμμένης, ᾗ ἀκριβῶς δὲ ἐκπλύσῃ, φυγὼν ᾗ ληφθεὶς ἀπαγῆς αὖθ' ὅτι Πίσωνα γενομένης, ὃς ἦν φύλαξ τ' πόλεως, ἐρωμένου τ' αἰτίαν τ' φυγῆς, Καίσαρι, φησὶν, ἀπορρήτους ἔχειν λόγους εἰπεῖν ἐπ' ἀσφαλείᾳ

a Ita contracte hîc loci. alibi Δικαιαρχία. b Γενόμενος παρέξειν ὑπισχνεῖτο *Bunb.* γενόμενος παρέξειν ὑπισχνεῖτο *Hen.* c Illud malui quam Doricum πλουσιόμενον, quod in *libris* exſtabat. d Καπρεαίαις in *libris* pleriſque. forſan pro Καπρίαις. e Ita *Bunb.* ὧν χ. in *cæteris.* f Ita lego cum *Cod. Bunb.* Καίσαρι χαριζόμενον αὐτῷ π. in *Editis Aliiſque.* g Παρωξύνθη τε *Bunb.* quod non diſplicet. h Καταβαλεῖς *Bunb.* i Τὰς τετρακοσίας μυριάδας *Bunb.* k Αἱδὲ αἱ γυναῖκες *Bunb.* l E *Cod. Bunb.* ſcripſi, ᾗ δὴ τις ἦν pro ᾗ δὲ ἦν. & pro ἄνδρα ex conjectura repoſui Θάλλος, quem inter Tiberii Auguſti libertos fuiſſe conſtat ex *Gruteri Inſcriptionibus*, p. DXCIX. n. 7. Videſis *Indices* ad *Gruterum* & *Reineſium.* m Μυριάδων ἑπτακοσίων *Bunb.* n Εἰς μέγα *Bunb.* o Ita cum *Cod. Bunb.* ἀμφορεύοις π. λ. π. Τιβερίου in *Editis Aliiſque.* p Illud ᾧ inſertum dedi, auctoritate *Epiphanii.* * Ita *Epiphan.*

a Καὶ

τὸ συντείνειν αὐτῷ φέροντας. ὅπερ δείσας αὐτὸν ἐγκλεῖσαι εἰς τὰς Καπρέας καὶ Τιβέριος τὸ αὐτῷ τρόπῳ χρήσθαι, εἶχεν αὐτὸν δέσμιον, μᾶλλον δὲ καί τις ἑτέραν βασιλέων ἢ τυράννων γενόμενον. ὅτε γὰρ πρεσβείαν οὐδεμιᾶς ὀκνηρίας ὁ Τιβέριος ἐποιεῖτο, ἡγεμόσιν τε ἢ ἀπολέμοις ὑπ' αὐτῷ στρατεύειν ἐθνάρχαις τε ἢ βασιλεῦσιν ὑφειμένοις τὸν ἀφ' ἑσπέρας ἅπαντα λιμένα ἐπὶ τῇ Ἀσσυρίᾳ, ὑπόπτως μὲν φέρειν τοὺς ἐπιτιθεμένους. ὅθεν καὶ διαμαρτὼν ἀκριβοῦσθαι τὸν ἕλκοντα λιμόν. ὥστε καὶ τὸ φίλων ἐσομένων τινὶ αἰτίαν αὐτοῦ ὅ τι ὀκνεῖ τοιούτοις ὀλκῇ χρωμένῳ, ἔφη, "τοὺς μὲν πρεσβείας τοῦ- "σδε ὅπως μὴ ἀπαλλαγῶσι αὐτοῖς ὀκνῶ ὀξέως γινομέ- "νοις, ἕτερα πρόσωθεν ὑπηχουμένοις ἐπαίειν, ὄχλος "τε αὖθις γίνοιτο ὀκνοῦσι καὶ πομπαῖς ἐφε- "λκομένοις. τοὺς δ' ἀρχὰς συγχωρῶν τοῖς ἄπαξ εἰς αὐ- "τοὺς ἐπ' αὐτῷ καταξαίνειν, αὐθαδεστέρους τὸ ὑπο- "πτεύειν. φύσει μὲν γὰρ ἅπασιν ἡγεμονίαις τὸ πλεο- "νεκτεῖν. τοῖς δὲ μὴ ἐπιγίνεσθαι, ἀλλ' εἰς ὀλίγον καὶ ἄδη- "λον ὁπότε ἀφαιρεθῆναι, καὶ μειζόνως ἐξοτρύνειν ὅτι πλο- "πῆς τοὺς ἔχοντας. εἰ μὲν οὖν ἐφεσπόμενοι εἰς πλέον αὐ- "τοῖς, ἄδην τῶν κλοπῶν ἔχειν ἐπὶ τῷ πολλῷ τῶν "κεκορεσμένων ἀμελητέρους ὃ λοιπὸν αὐτοῖς χρωμένους. "ἀφειδοῦντι δ' ὑπερβεβηκόσι τὸν ὀξέως, ὑδα- "μοῦ δὲ ἀρκέσουσι τοῖς ἄθλα τοῖς ἄρχουσι προκεμέ- "νοις, ἀναστροφῆς αὐτοῖς ἢ διαμείψεως χωρῶν, οἷς οἷς πλή- "ρους ἂν προσειληφότας γενόμενα ἐπιδιδόναι τῆς αὖ- "θις τῷ ὀκνεῖν τῷ λαμβάνειν, ἀφ' ὃ τὸ ταχὺ οὐ χωρῶ "γενέσθαι μελαίνειν. κἀκεῖνό τι αὐτοῖς φρό- "τημα τοιματίᾳ τινὶ κεκμηκὼς μόρῳ κατὰ πλῆθος τοὺς "αὐταλεῖς ἐθέλοντας καί τις τῷ ἀφυτυχοῦντι οἰ- "κτίσας αὐτῷ τὴν δυσχέρειαν, καὶ νομίσας ἀδυναμίᾳ μὴ "βοηθεῖν, οἷός τε λιμῷ ἐπιτρέπειν αὐτοὺς ἀφιέσθαι. καὶ "δεομένου παύσασθαι τοῦ ὀκνεῖν τοιοῦδε, ἐπιθυμεῖν "ἤρετο τινὰ αἰτίαν τῷ ἀπορουμένῳ εἰς τὸν ἀφιε- "μένον καιρῷ τῷ ἐφεστηκότι. μείζονος γὰρ ἂν ἀδι- "κήσης με, ἔσπευ, ταύτας ἀπαγαγών. τοῖς μέν γε ἤδη πλη- "σθεῖσιν τῷ αἵματος, οὐκ ἴσ' ὁμοίως ἐπιτρέχει, ὄχλον "μοι ἀφαιρῶν, ἀλλά πῃ καὶ ἀνίσχυσιν. οἱ δ' ἀκρα- "φεῖς τοῖ κατ' αὐτοὺς λιμῷ συνελθοῦσι, καὶ πατρυιέ- "σιν ἤδη ἀφιλαμβάνουσι, καὶ ὀλέθρῳ ἀφειδοῦσι. "ἀφ' τοῦδε οὖν κενοῦσθαι ἐπὶ πολλῶν τοῖ κλοπῶν δι- "φθαρμένους τοῖς ἐπιτελέσιν ἀφορμὴν εἶ), μὴ συπε- "χὲς ἐξαποστέλλειν τοὺς ἡγησομένους, οἳ ἂν τέρπῃ μεῖον "ἐκπαλαιοῦν αὐτούς, φύσει τοῦ κέρδους ὁρμαστάτους σύμ- "μαχον ἀφιλαμβάνοντες τ' ἐλπίδα δ' ταχέως ἀφαι- "ρησομένῳ τ' εἴθην ἡδονῆς." μαρτυρεῖ δέ μοι φ λόγῳ; εἰ δ' ὅτι τοιούτοις φύσεσιν, Τιβερίῳ ὅ ἦσαν αὐτό. ἔτη

tis ejus intereſſent. quapropter ipſum in vincula conjectum Capreas mittebat: & Tiberius more ſuo vinctum ſervabat, quod cunctator, ſi quis alius aut rex aut tyrannus, factus eſſet. nam neque legationes ſine mora admittebat; neque curabat ut mitterentur qui præſidibus aut procuratoribus ab eo miſſis ſuccederent, niſi illi deceſſiſſent. unde fiebat ut vinctos quoque audire negligeret. Proinde, cum amici cauſam ipſam quærerent, cur adeo procraſtinaret, dicebat, "legationibus quidem ſe moras nectere, ne il- "lis cito dimiſſis, alii mox creati ad ipſum de- "nuo accedant legati, atque ita ſibi continuo "incumbat negotium illos accipiendi ableganque. Imperia autem illis, quibus ſemel ea "dederat, diuturna eſſe ſinere, ut aliquo ſal- "tem pudore adhibito conſulatur ſubditis. in- "genium enim omnium hominum in magiſtra- "tu proclive eſſe ad avaritiam. qui vero haud "perpetui ſunt, ſed ad breve tempus, ut incer- "tum ſit quando illis auferatur poteſtas, ma- "jori aviditate ad rapinas ferri. itaque ſi diu- "tius ea fruantur, furtorum ſatietate tandem "expleti, ut qui ſatis ſuperque ſibi acquiſive- "rint, deinde tardiores fieri ad rapiendum. "cum autem ocyus illis ſuccedatur, nequa- "quam fore ut magiſtratibus ſufficiant qui illis "in prædam expoſiti ſunt, tanto eis tempore "haud conceſſo, in quo anteceſſores ſui ſpo- "liorum pleni de habendi cupiditate remitte- "rent, quod revocati fuerant antequam ſatis "diu magiſtratum obiiſſent. Ac *deinde exemplo* "utebatur. Quodam vulnerato humi procum- "bente, magna vis muſcarum ulcera circum- "ſedebat: ac viator, cum forte adeſſet, vicem "ejus miſeratus eſt, languidiorem eſſe ratus "quam ut illas arcere poſſet, propiuſque ac- "cedens parabat eas depellere. Orante au- "tem *ſancto*, ut hujuſmodi quid facere omitte- "ret: *alter* ſubjiciens cauſam quærebat, cur "ita liberari à præſenti moleſtia negligeret. "Cui ille, gravius me læſum ibis illas abigen- "do. nam hæ jam plenæ cruoris non perinde "ac ante certatim agunt ut mihi moleſtiam "faceſſant; ſed aliquantulum remiſſius inſi- "ſtunt. Quod ſi *his depulſis* recentes & fa- "melicæ convenerint, & *me* jam attritum ac- "ceperint, etiam ad interitum uſque exſu- "gent. Has igitur ob cauſas & ipſum ſubdi- "tis ſuis, multis expilationibus male multa- "tis, haud ita frequenter, unum poſt alium, "rectores mittere, qui more muſcarum eos in- "feſtarent, præſertim cum natura propenſis ad "lucrum inſuper ad cupiditatem augendam in- "jiciatur metus, ne quæſtus ſibi adeo jucun- "dus cito eripiatur." Huic quod dixi de ingenio Tiberii res ipſa teſtimonio eſt; quod, duobus

Tiberii tarditas & cunctatio.

a Καὶ ἐπιτ. παρ' αὐτῷ Busb. b Χρῆσθ Busb. c Προκαμβάν & mox αἰδῆν non agnoſcit Busb. d Τοῖς ἅπαξ ἐπ' αὐτῷ κατατῆσαι ἐς αὐτοὺς Busb. e Ita, ut ellipſis ſit præpoſitionis ἐπὶ, in *libris noſtris* omnibus præter Busb. qui habet εἰκαίων ἕ πλ. quæ ſane conſtructio alibi quod ſciam non reperitur. Legi poteſt εἰκαίῳ ἴσχυε τὸ πλεονεκτεῖν, omiſſo εἶναι. aut potius, φύσει μὲ γὰ πᾶσιν ἡγεμονίαν ἕ πλεονεκτεῖν ἐφιεῖς. f B *Cod. Busb.* vocabulum πομπαῖς reſtitui in locum ἕ πανηγύρεις, quod exiſtimo margini appoſitum ἐξηγήσεως ἕνεκα, & poſtea in textum irrepſiſſe. g Hic loci ſtructura eſt perplexe compoſita, cujus complura exempla videre eſt apud *Fr. Steph.* in *Append. de Dial. Att.* p. 127. Alius forſan dixiſſet, ἄδην ἕ κλοπῶν ἴσχοις & mox αὐτοῖς χρωμένοις. h Προκεκμῶτες *Busb.* i Illud ὁ inſertum dedi è *Cod. Busb.* quod agnoviſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit, *quibus largitas temporis non eſt attributa.* dein poſt λαμβάνειν comma (quod in libris deerat) appoſui, ut ſequentia pendeant ab iſtis præcedentibus, ὑδαμοῦ δὲ ἀρκέσουσι τοῖς ἄθλα τοῖς ἄρχουσι ἄσον. k Ita *Busb.* quo modo & *Epiphan.* qui vertit, *exemplum etiam eis proferebat.* in *Editis Aliiſque* παραδειγμά τι αὐτοῖς φησὶ τοῦτον ἴλιγγι, aut τοῦτο ἴλιγγι aut φησὶ redundante. forſan, ὡς φασι τοῦτον ἴλιγγι. l Παρώξυνεν *Busb.* m Οἰκτίσας in *Editis.* οἰκτίρας αὐτὸν *Busb.* quod ſane mox poſtularet ἐ δυσχέρειαν. n Ἤρετο *Busb.* & *Zonar.* o Καὶ ὡς μείζονος γὰρ ἂν ἀδικήσῃς. & mox τοῖς μὲν γὲ *Busb.* p Οὐκ ἴσ' ὁμοίως *Busb.* q Νεκρᾶς τῷ λιμώττοντι *Zonar.* r Παραδίδοῦ *Busb.* s Ita lego. ἀφορμὴς in *libris.* t Σπουχεῖς *Busb.* u Ἀφαιρησομένῳ τῷ ἀφήδῃ *Busb.*

duobus & viginti annis rerum potitus, Judæis duos duntaxat miſerit qui gentis *illius* res adminiſtrarent, Gratum ejuſque in præfectura ſucceſſorem Pilatum. nec talem ſe geſſit erga Judæos, aliumque in cæteros imperio ſubditos. Quin & vinctorum cauſas ſe ſerius aliquanto cognoſcere indicabat, ne capite damnati quibus premuntur malis leventur, id quod facinoroſi iſti nequaquam meriti ſunt; ſed ut angoribus præſentibus, dum diutius in cuſtodia morantur, major accedat calamitas.

Agrippa rogat Antoniam, efficeret ut Tiberius Eutychum audiret.

6. Atque ob hanc quidem cauſam Eutychus ad cognitionem non delatus eſt, ſed in vinculis ſervabatur: tempore vero aliquanto poſt Tiberius Capreis venit Tuſculanum, ſtadiis fere centum ab urbe diſſitum: & Agrippa rogavit Antoniam, efficeret ut tandem audiretur Eutychus, de quibus ipſum accuſaret. Erat autem Antonia magno in honore apud Tiberium, & cognationis gratia, Druſi enim fratris uxor fuerat,& propter pudicitiam: nam florente adhuc ætate vidua manſit, & ſecundas nuptias recuſavit,quamvis eam hortatus eſt Auguſtus ut alicui nuberet, vitamque ab omni probro intactam conſervavit. huc accedebat & privatum beneficium quo maxime devinxerat Tiberium. Magna enim conſpiratione in eum facta à Sejano, (amico viri Antoniæ, & maximam eo tempore poteſtatem habente, quod ipſi mandata erat prætorianorum militum præfectura) & multi è ſenatoribus cum libertis ſeſe ei adjunxerunt, & corruptus erat exercitus, atque conjuratio non mediocres acceperat vires, reſque Sejano *proculdubio* ſucceſſiſſet,niſi Antoniæ audacia ſapientiâ ſuperaſſet Sejani malitiam. quam primum enim intellexit quæ in Tiberium machinati ſunt,omnia ei accuratiſſime perſcripſit, traditiſque literis Pallanti ſervorum ſuorum fidiſſimo miſit eum Capreas ad Tiberium. Ille vero, re cognita, Sejanum occidit & hujuſce conſilii participes; & Antoniam, quam antea magni faciebat, majore in honore habuit, eique in omnibus confidit. Ab hac itaque Antonia rogatus Tiberius ut Eutychum examinaret, "ſi quidem, in-
"quit, mentitus fuerit quod Agrippa iſte dixe-
"rit, Eutychus pœnam ſatis gravem ſubiit,
"quam ipſe ei conſtitui; ſin vero quæſtione
"habita vera eſſe deprehendantur, *videndum*
"ne forte dum pœnas expetit à liberto, faciat
"ut ſupplicium in caput ſuum recidat." At vero Agrippa, cum iſta ei narraſſet Antonia, eo magis precibus contendebat ut res diſcuteretur. Atque Antonia (nam rogare non deſiit Agrippa, multuſque in eo erat) tempus opportunum nacta, (vehebatur enim Tiberius in lectica jacens, præcedente ipſius nepote Cajo una cum Agrippa, cum jam pranſi eſſent) juxta lecticam ambulans, petiit vocari Eutychum & examinari. Ille vero, "Deos, inquit, teſtor,
"Antonia, quod non ex mea ſententia, ſed
"precibus tuis coactus faciam quod facturus

Antoniæ elogium.

Sejani conſpirationem Cæſari patefacit.

Antonia obtinet à Tiberio ut Eutychus audiretur.

δὲ δύο τοῖς εἴκοσιν αὐτοκράτωρ γενάμενος, δύο τοὺς πάντας Ἰουδαίοις ἐξέπεμψε διοικήσοντας τὸ ἔθνος, Γράτον τε, ὃς Πιλάτον, ὃς αὐτῷ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν. καὶ οὐκ ὀλίγα μὲν Ἰουδαίων τοιοῦτος ἦν, ἕτερος δὲ ὅτι τῶν λοιπῶν ὑπηκόων. ἀλλὰ καὶ τῶν δεσμωτῶν [a] ἐπεβούλευε τοὺς ἀκροάσεως ἀπεσήμηνεν [b] ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς μὴ θανάτου κύριον γενέσθαι τῶν οὐδενὸς κακοῦ, ἀλλ' ὃ μὴ ἐπ' ἀρετῇ τις ὅτι τοιούτοις τύχῃ συνελθών· τελουμένοις δὲ ἀχθηδόνι τῇ ὑπαρχούσῃ μείζονα προσῆπτεν τὴν δυσχέρειαν.

ς'. [c] Διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ Εὔτυχος ἀκροάσεώς τε οὐκ ἐτύγχανε, καὶ [d] δεσμοῖς ἐκεῖτο. χρόνῳ δὲ ὑστερουμένῳ, Τιβέριός τε ἐκ τῆς Καπρέας εἰς [e] Τουσκουλάνου προάγοντο), ὅσον ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν τῆς Ῥώμης. καὶ ὁ Ἀγρίππας ἀξιοῖ τὴν Ἀντωνίαν διαπράξασθαι [f] ὅ γένοιτο τῷ Εὐτύχῃ τῆς ἀκροάσεως ἐφ' οἷς τισι τὴν κατηγορίαν ποιοῖτο αὐτῷ. [g] τιμία δ' ἦν Ἀντωνία Τιβερίῳ εἰς τὰ πάντα, συγγενείας τε ἀξιώματι, δρῶσα δὲ ἦν ἀδελφῷ ὃ αὐτῷ γυνὴ, καὶ ἀρετῇ ὃ σώφρονος· νέα δὲ χηρεύειν παρέμεινε, γάμῳ τε ἀπεῖπε τῷ πρὸς ἕτερον, καίτοι τοῦ Σεβαστοῦ [h] κελεύσαντος πρὶ γαμεῖσθαι, καὶ λοιδορίαν ἀπηλλαγμένον διεσώσατο αὐτῆς τὸν βίον. ἰδίᾳ τε [i] εὐεργέτις ἦν εἰς τὰ μέγιστα τοῦ Τιβερίου. ὑπὸ γὰρ [k] μεγάλης συστάσης ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ Σηϊάνου, φίλου τε ἀνδρὸς, καὶ δύναμιν ἐν τῷ τότε μεγίστην ἔχοντος διὰ τὸ τὴν στρατηγὸν τῆς) [l] ἡγεμονίαν αὐτῷ, καὶ τῆς τε βουλῆς οἱ πολλοὶ, καὶ τὸ ἀπελευθέρων προσέτι ἔθνος, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διέφθαρτο, παρέκοπτέ τε ἡ ὑπὸ βουλὴν ὅτι μέγα, καὶ ἐπέπρακτο Σηϊάνῳ ὅ ἔργον, μὴ τὴν Ἀντωνίας τόλμην χρησαμένης σοφωτέρᾳ τῇ Σηϊανοῦ κακουργίας. ἐπεὶ δὲ μαθοῦσα τὰ ὑπὸ τῷ Τιβερίῳ [m] συγκείμενα, γράφει πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἀκριβῶς, καὶ [n] Πάλαντι ὑποδοῦσα τὰ γράμματα τῷ πιστοτάτῳ τῶν δούλων αὐτῆς, ἐκπέμπει πρὸς Τιβέριον εἰς τὰς Καπρέας. ὁ δὲ μαθὼν, τόν τε Σηϊανὸν κτείνει, καὶ τοὺς συνεπιβούλους· τιμῶν τε Ἀντωνίαν, καὶ πρὸ ἀξιολόγως ἄλλων, τιμωτέρᾳ τε ὑπελάμβανε καὶ παρὰ τοῖς πᾶσι πιστοτέρᾳ. ὑπὸ δὴ ταύτης ἡ Ἀντωνίας ὁ Τιβέριος παρεκαλέσθη τὸν Εὔτυχον ἐξετάσαι τὸν Εὔτυχον, "Ἀλλ' εἰ μὲν καταψεύσεται, φησὶν "ὁ Τιβέριος, [o] ὅτι Ἀγρίππᾳ τὰ εἰρημένα, Εὔτυχος ἀρκεῖ-
"σαν κομίζεται παρ' αὐτοῦ τιμωρίαν οὐ ἐπιτετύμηκε αὐ-
"τός· εἰ δὲ βασανιζομένου ἀληθῆ φανείη τὰ εἰρημένα, μή-
"πω κολάζειν ποθῶν τὸν ἀπελεύθερον [p] ἐπ' αὐτὸν μᾶλ-
"λον κελεύω τὸν δίκαιον." καὶ ὁ Ἀγρίππας ταῦτα φαμένης πρὸς αὐτὸν Ἀντωνίας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέκειτο ἀξιῶν ἐξέτασιν γενέσθαι τῶν πραγμάτων· καὶ ἡ Ἀντωνία, ὡς μὲν ἀνὴρ πολὺς ὢν ὁ Ἀγρίππας ἐπὶ τοῖσδε δεινὸς, καιρὸν προλαβοῦσα τοιοῦτον, ἠρώτητο μὲν Τιβέριος ἐπὶ φορείου κείμενος, προϊόντων Γαΐου τε ὃ ἐκείνης ἰσχὺς καὶ Ἀγρίππα, ἀπ' ἀρίστου δὲ ἦν, [q] προπεριπατοῦσα τῷ φορείῳ, παρεκάλει καλεῖσθαί τε τὸν Εὔτυχον, καὶ ἐξετάζεσθαι. ὁ δὲ, "ἀλλ' [r] ἴσως μὲν,
"εἶπεν, Ἀντωνία οἱ Θεοὶ ὅτι μὴ γνώμῃ τῇ ἐμαυτοῦ, ἀνάγκῃ
"δὲ τῆς σῆς προκλήσεως ἐξαγόμενον, ποιήσω τὸ
"προσό-

a Ἀνασοβῶ *Busb.* b Ὑπὲρ τῶν δικ. *Busb.* ὑπὸ τῆς δ. *Gall.* c Διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ Εὔτ. *Busb.* d Ita cum *Cod. Busb.* τὰ δεσμὰ ἠνείχετο in *Editis Aliisque.* e Iterum cum *Busb.* prout apud *Strabonem.* Τουσκολάνου in *Editis.* Τουσκολάνου *Vat.* f Illud τὸ δὲ *Cod. Busb.* g Τιμία δ' ἦν αὐτῷ Ἀντωνία Τιβερίῳ *Vat.* & *Hen.* à *pr. m.* h Κελεύοντος *Busb.* i Ita *Gall.* εὐεργέτης in *reliquis.* k Μεγίστης *Busb.* l Τὸν ἡγεμονίαν *Busb.* m Συνωμοσίαν *Busb.* n Ita *Gall.* nec aliter *Dio Caſſius.* Πάλαντι in *Editis Aliisque.* o Poſt Ἀγρίππᾳ ſupple εἰπὼν aut ſimile verbum. niſi malis ἐπὶ Ἀγρίππᾳ, cum ἐπὶ forſan pro ἐπὶ habeat *Busb.* p Ἐφ' ἑαυτὸν *Busb.* q Ἤδη πρὸ. *Busb.* r Ἰσως μὲν οἱ θεοὶ *Busb. Gall.* & *Zonar.*

a Περιπατοῦσα

"σεμνοσόμενα." Ταῦτα εἰπὼν κελεύει Μάκρωνα, ὃς Σηϊανῷ ἀφεδρεύσας ἦλθε, τὸν Εὔτυχον ἀγαγεῖν. [b]ὁ δὲ ἦν, ἤδη εἰς ἀναβολὰς παρῶν. Τιβέριος δ' αὐτὸν [c]ἤρετο, τί καὶ ἔχει λέγειν κατ' ἀνδρὸς ἐλευθερίαν αὐτῷ παρεσχηκότος. ὁ δὲ φησὶν, "ὦ δέσποτα, [d]ἡνιοχοῦντο μὲν "ἐφ' ἁμάξης, Γάϊός τε οὗτος καὶ Ἀγρίππας σὺν αὐτῷ, "ἐγὼ σφῶν ἐζόμην ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν, λόγων τε πολλῶν "ἀναπεπλεσμένων, Ἀγρίππας φησὶ πρὸς Γάϊον, [e]εἰ "γὰρ ἀφίκοιτό ποτε ἡμέρα ἡ μεταστὰς ὁ γέρων οὗτος "[f]χειροτονήσει σε ἡγεμόνα τῆς οἰκουμένης. ἥδιον γὰρ ἡμῖν "Τιβέριος ὁ ἡμῶν αὐξῆσαι γένοιτ' ἂν ἐμποδὼν τὸν σὸν "τελευτῆσαι καὶ ἥ τε οἰκουμένη γένοιτ' ἂν μακαρία, κἀ-"γὼ [g]πρὸς αὐτῆς." Τιβέριος δὲ πιστὰ ἡγησάμενος τὰ εἰρημένα, καὶ ἅμα μῆνιν ἀναφέρων τῷ Ἀγρίππᾳ παλαιὰν, διότι κελεύσαντα αὐτὸν ἀφεδρεύειν Τιβερίῳ [h]ἡγεῖτο αὐξῆσαι γενήσεται, καὶ Δρούσου παῖδα ὄντα, ὁ Ἀγρίππας οὐ τιμίως ἦγεν ἀλλαχρυσάμβου τὰς ἐντολὰς, καὶ πᾶς ὡς Γάϊον μετακάλιζε, τοῦτον μὲν δὴ φησὶ Μάκρωνι δῆσον. Μάκρων δὲ τὸ μὲν ὑφ' σαφῶς ὅτινα ἂν προσάξαιεν ἐξεπιστάμενον, τὸ δὲ οὐκ ἂν προσδοκῶν [i]περὶ τῷ Ἀγρίππᾳ αὐτὸν [k]βεβουλεῦσθαί τι τοιοῦτον, ἐπανέσχεν ἀκριβωσόμενος τὰ εἰρημένα. [l]ἐπεὶ δὲ Καῖσαρ προῆλθεν ὡς ἱππόδρομον λαμβάνει ὡς Ἀγρίππαν ἑστηκότα, [m]καὶ μὲν δὴ φησὶ Μάκρων τοῦτον ἔτι δεῖσθαι. τοῦ δὲ ἐπανερομένου ὅτινα οὖν, Ἀγρίππαν γε εἶπεν. καὶ ὁ Ἀγρίππας τρέπεται μὲν κατὰ δέησιν, τοῦ τε παιδὸς ᾧ συνετέθραπτο μνημονεύων, καὶ τοῦ Τιβερίου τῆς ἐπιτροπῆς. οὐ μὴν ἦνυεν γέ τι, ἀλλ' ἦγον αὐτὸν οἱ [n]στρατιῶται δέσμιον. καὶ καινά τε γὰρ στρατὸν ἦν, καὶ ἔτι οὔπω τοῦ ὀπτασιτίοις μὴ πολλοῦ γενομένου, δίψος ἐξέκαιεν αὐτὸν, καί τι καὶ ἡλιώδης, [p]καὶ τὸ πρὸ ἀξίας [q]κατελάμβανεν. ἱκετεύσαντός [r]οὖν τινα τοῦ Γαΐου παίδων θαυμαστὸν ὅσον, ὕδωρ οἱ ἀγγείῳ κομίζοντα, ἤτησε πεῖν. καὶ ὀρέξαντος προθύμως πιὼν, "ἀλλ' ἔνδον ἔτ' "ἀγαθοῖς, φησὶν, ὦ παῖ τὰ τῆσδέ σε ἡ ἀφθονίας γέ-"νοντο, ἀφειμένος μοι γενομένης τῶνδε τῶν δεσμῶν, οὐκ "ἂν βεβαιώσαιμι ἐλευθερίαν εὐεργετοῦντός σοι τοῦδε "Γαΐου, ὃς καὶ δεσμώτῃ μοι γενομένῳ ἀφθονεῖσθαι "καθαρᾷ τε τῇ στέγῃ καθεστῶσι σχήματι τῆς "τοῦ ἐμὲ ἀξιώσεως οὐκ [s]ἐνέλιπες." καὶ οὐκ ἐψεύσατο ταῦτα εἰπὼν, ἀλλὰ δὴ ἠμείψατο. ὁ ὑστέρῳ γὰρ βασιλεύσας ὡς θαυμαστὸν μεγέθους ἐλευθερίου τε ἀφῆκεν τοῦδε Γαΐου Καίσαρος [t]γενόντος λαβὼν, καὶ τῆς ὑσίας ἐπίτροπον καθίστησι. τελευτῶντί τε τῷ ὑῒ Ἀγρίππᾳ καὶ Βερενίκῃ τῇ θυγατρὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἀφθονησόμενον κατέλιπεν. ὁ τιμῇ τε ὧν ταύτῃ γεραιὸς τελευτᾷ. καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

ζ. Ἀγρίππας δὲ τότε δεθεὶς ἐφέπεται τοῦ βασιλέως, τοῦτόν τινι δείματι κλιθεὶς ὑπὸ ἀθυμίας, με-

"sum." Cum ista dixisset, Macroni, qui succesſerat Sejano, imperat Eutychum adducere. Et ille quidem sine mora aderat. Tiberius autem illum interrogabat, quidnam habeat quod diceret contra virum qui ipsum in libertatem vindicaverat? Cui ille, Domine, inquit, vehe-"bantur in curru Cajus hic & Agrippa cum "eo, atque ipse ad illorum pedes sedebam, & "post verba aliquammulta ultro citroque ha-"bita, Cajo dixit Agrippa, Utinam *tandem* "veniat dies, quo senex iste decedens te prin-"cipem orbis terrarum designet. nam Tibe-"rius ejus nepos minime nobis impedimento "erit, si à te tollatur: atque orbis *universus* "felicitate fruetur, eritque ut ego ejusdem "particeps fiam." Cum autem verba ista Tiberius credibilia existimasset, simulque ejus in animo vetus in Agrippam ira penitus insideret, quod, jussus ab eo Agrippa ut Tiberium nepotem suum Drusique filium coleret, ipsum contra quam mandaverat minus observasset, totumque se ad Cajum contulisset, ad Macronem versus inquit, huic sane injice vincula. At Macro, partim quod non satis intelligeret, quemnam vinciri juberet, partim quod non suspicaretur ipsum quidquam tale de Agrippa statuisse, cunctabatur donec certius sciret quæ dixerit *Tiberius*. Postquam autem Cæsar, cum in circo per orbem iviſſet, Agrippam stantem deprehendit, ædipol Macro, inquit, hunc jussi vinciri. Illo etiam tum requirente quemnam præciperet, Agrippam, inquit. Tum Agrippa ad preces convertitur, filium ei in memoriam revocans cum quo simul fuerat educatus, & Tiberium cujus institutionis curam gesserat. nihil tamen proficiebat, sed ipsum, ita ut erat purpura amictum, vinctum agebant *satellites*. Atque tum, nam æstus vehemens erat, quod inter vescendum parum admodum vini suppeditaretur, gravis illi accendebatur sitis. fiebatque ut animi nonnihil discruciaretur, remque ferret * indigne. Conspicatus igitur quendam è Caji famulis, Thaumastum nomine, aquam in vase portantem, petiit *aliquantulum* ad bibendum. Illoque porrigente, cum bibisset, "certe, inquit, *quandoquidem* "*hoc feceris*, tuo bono, ô puer, factum est "quod mihi ministrasti. cum ex his vinculis "effugero, nulla in me mora erit quin liberta-"tem tibi à Cajo impetrem, qui mihi etiam "vincto, prout antea cum dignitatis speciem "habuerim, ministrare non gravatus es." Neque mentitus est cum ista diceret, sed gratiam ei reposuit. nam regnum adeptus Thaumastum quam diligentissime, à Cajo, ubi Cæsar factus esset, impetratum manumisit, & rerum suarum curatorem fecit; morienſque hunc filio suo Agrippæ & Berenices filiæ similiter ministraturum reliquit. isque in hoc honore ætate provecta obiit. Et hæc quidem postea contigerunt.

Accusatio in Agrippam ab Eutycho instituta.

Agrippa in vincula conjectus.

7. Tunc vero Agrippa, dum in vinculis teneretur, cum aliquammultis itidem vinctis ante regiam

a Περιχθησόμενα *Busb.* b Καὶ ὃς μὲν ἤδη *Busb.* c Ἤρετο τί τε ἔχοι *Busb.* d Ἀνηρῶντο *Busb.* ἐφέροντο in *Editis Aliisque.* e Εἴ γε *Zonar.* f Χειροτονήσει *in Gall.* g Πρὸς αὐτῆς *Busb. Vat. & Flen. à pr. m.* ὑπὸ ταύτης ἐγὼ *Zonar.* quod *Wolfius* vertit, *atque ego in primis.* h Γενέσθαι *Busb.* i Ita *Busb.* ὑπὲρ τῷ Ἀγρ. in *ceteris.* k Προσῆκεν τί τ. *Busb.* l Ἐπεὶ δ' ὁ Κ. *Busb.* m Καὶ μὲν δὴ *Busb.* n Περφυείδι *Gall.* o Ita *Busb & Gall.* ἐπιτρόπου in *Editis Aliisque.* p Καὶ τὸ πρὸς ἀξίαν *Vat. & Flen. à pr. m.* Ista in sua versione omittit *Gelenius*, at *Epiphanius* hoc modo vertit, *unde quoque anxius factus, præter decus atque dignitatem cæpit cuncta respicere, unde posset suis invenire remedium, & conspiciens quendam ex famulis Caji &c.* q Προσελάμβανεν *Busb.* r Illud οὖν è *Cod. Busb.* s Ἀνέλιπες *Vat.* t Τὸν ὑὸν è *Cod. Busb.* γενόντος in *ceteris.* * *Vel*, non ex æquo.

regiam ſtabat, præ languore *paululum* reclinatus in arborem. Cumque ales quidam inſedisſet arbori, in quam ſe rejecerat Agrippa, (alitem hunc Romani bubonem appellant) unus è vinctis *natione* Germanus, viſo alite, quæſivit à milite quiſnam eſſet ille purpuratus. cognitoque eſſe Agrippam quidem nomine, Judæum vero origine, virumque ex ea gente nobiliſſimum, rogavit militem, qui ei *vinculis* copulatus erat, ut propius accederet ut cum eo colloqueretur, velle enim ex eo *nonnulla* de rebus patriis percontari. Quo impetrato, cum ei aſtaret, intercedente interprete, "ὁ juvenis, inquit, te quidem contriſtat "tanta ſubito facta mutatio, quæ tibi multam "magnamque importavit calamitatem. nec "facile meis verbis fidem habebis, quæ expli- "cant quid Deus tibi providerit, ut è malis "præſentibus effugias. Scito vero,(Deos meos "patrios Deoſque hujus loci *præſides* teſtor, "quorum voluntate in hæc vincula deveni- "mus) me dicturum omnia, nihil ut auribus "tuis darem petulanter loquendo, ſtudiove te "vana ſpe lactandi. nam hujuſmodi prædictio- "nes, ſi hallucinatus fuerit vates, revera *ali-* "*cui* plus afferunt triſtitiæ,quam ſi nihil omni- "no de illis accepiſſet. itaque æquum duxi "vel cum meo periculo tibi patefacere quid "Dii futurum eſſe prænunciant. Fieri *equi-* "*dem* non poteſt quin tua brevi ventura ſit ex "hiſce vinculis liberatio; dein ad ſummam "dignitatem provectus eris & potentiam, & "omnes beatum te prædicabunt quos tuæ jam "ſortis miſeret, felicemque habiturus es exi- "tum, liberis, qui tibi nati ſint, tuas relin- "quens opes. Memento autem, cum iſtam "volucrem denuo videris, te quinque poſt die- "bus moriturum eſſe. Hæc quidem eventura "ſunt quemadmodum Deus ſignificat, qui "hunc tibi alitem mittere dignatus eſt. cum- "que ipſe ea præſciverim, nefas eſſe putabam, "tecum nolle iſta quæ intelligerem communi- "care, ut de felicitate futura certior factus, "leve eſſe exiſtimes quod hoc tempore patia- "ris. Cum autem ad hanc felicitatem perve- "neris, fac noſtri quoque memineris, ut cala- "mitatem, cum qua nunc conflictamur, *tan-* "*dem* effugiamus." Hoc Germani prælagium tam videbatur Agrippæ ridiculum,quam poſtea admiratione dignum eſt habitum. At Antonia graviter ferens calamitatem Agrippæ, paulo quidem difficilius eſſe ſentiebat de eo verba facere ad Tiberium, prætereaque nihil apud ipſum precibus loci relictum eſſe: hoc vero à Macrone aſſequebatur, ut milites viri eſſent humaniores & modeſti, tam quibus curæ erat excubias agere quam centurio qui illis præeſſet & ei *copularetur; utque lavacra ei quotidiana concederentur, & liceret libertis & amicis eum adire, atque alia ei indulta eſſent quæ ad corporis curam facerent. Ingreſſique ſunt

Que Germanus quidam prædixerit Agrippæ in carcere.

Agrippæ miſeriam in cuſtodia ſolatur Antonia.

μετὰ πολλῶν οἱ ἐδέδεντο. καὶ τιν᾽ ὀρνέου καθίσαντα ὅπι τῷ δένδρου ᾧ Ἀγρίππας προσεκέκλιτο, βύβωνα δὲ Ῥωμαῖοι τὸν ὄρνιν τοῦτον καλοῦσι, τῶν δεσμωτῶν τις Γερμανὸς ἰδὼν ἠρώτα τὸν στρατιώτην, ὅστις εἴη ὁ ἐν τῇ πορφυρίδι. καὶ μαθὼν μὲν Ἀγρίππαν ὄνομα αὐτῷ, Ἰουδαῖον δὲ τὸ γένος, καὶ τῶν ἐκείνη ἀξιολογωτάτων, ἠξίωσε τὸν συνδεδεμένον αὐτῷ στρατιώτην, πλησίον ἐλθεῖν ἀφ᾽ λόγων· βούλεσθαι γάρ τινα ἀμφὶ τῶν πατρίων ἔρεσθαι αὐτόν. καὶ τυχὼν, ἐπεὶ πλησίον ἵσταται, δι᾽ ἑρμηνέως, "ὦ νεανία, φησὶ, κατα- "χθῆ μέν σε τὸ αἰφνίδιον τῆς μεταβολῆς, πολλήν τε ἔ- "τασε καὶ ἀθεσίαν ἐπαγαγὸν τῷ τύχῃ. ἀπιστία δὲ "σοι τῶν λόγων, οἶ᾽ ὅτι [b] φυγῇ κακοῦ τοῦ ἐφεστηκό- "τος [c] διαφεύγοιτο τοῦ θείου τὴν πρόνοιαν. ἴσθι γε "μὴν Θεοὺς τοὺς ἐμοὺς πατρῴους, καὶ τοὺς τῇδε ἔγχω- "ρίους, οἳ τόνδε ἐπιτετάνευσαν ἡμῖν τὸν σίδηρον, ἐπο- "μνύμενος, λέξω τἀ πάντα, οὔτε ἡδονῇ [d] γλωσσαλγῶ διδοὺς τὸν ἐπ᾽ αὐτοῖς λόγον, οὔτε ἀφελείᾳ εὐφυ- "μεῖν σε ἐπισυδαχώς. εἰ γὰρ ὅτι τοιοῦτός προφανὴς ῥᾴδιος ὑπερηκότος τοῦ ὑποδείξοντος, ἔργῳ χαλε- "πώτερον προσίδηται τὴν ἀληθινόν, τοῦ μηδ᾽ εἰ "τὴν ἀκολουθίαν ἀκριβάσαιτο αὐτῷ. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμὸν κιν- "δυνίοις προβαλλόμενος, δίκαιον ἡγησάμην σοι ἀφα- "σαφῆσαι τὴν προαγόρευσιν τῶν θεῶν. οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως "οὐκ εὐθὺς ἀπαλλαγή τό σοι τῶνδε τῶν δεσμῶν παρέ- "σαι, καὶ πρόρρησις ὅτι μείζονος ἀξιώματός τε καὶ "δυνάμεως, ζηλωτός τε ἂν γένοιο πᾶσιν οἷς νῦν δι᾽ οἴ- "κτου τὰς τύχας σου λαμβάνουσιν· εὐδαίμων τε ἂν "[e] πλοῖο τὴν τελευτήν, [f] παρὸν οἷ ἔλιπεν τὸν ὅλβον κατα- "λειπόμενος. [g] μεμνοῖσθαι δὲ ὁπότε εἰς αὖθις τὸν ὄρ- "νιν ἴδοιμο τοῦτον, πέντε ἡμέρας σοι τὴν τελευτὴν "ἐσομένην. ταῦτα πεπρόρρηται μέν ἦρ᾽ ἀποσημήνει "σοι [h] τὸ θεῖον τὸ ἐξαποφῆλαν τοῦτον τὸν ὄρνιν. προ- "γνώσῃ τε αὐτῷ σύνεσιν [i] προσγενομένην ἀποφαρεῖν σε, "ἄδηλον ἡγησάμην, ὅπως βλαπτόμενος ἀγαθῷ μέλλοντος "λυσιτελεῖν, ἐν ὀλίγῳ τὴν ἀχθηδόνα τοῦ παρόντος πάθους. μετ- "μνῆ δὲ [i] ποιεῖσθαι εἰς χεῖράς σου προσγενομένης τοῦ εὐδαί- "μονος, ἢ τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς διαφθορὰν δυσχεραίνειν ἢ ταύτῃ "σώσεσθαι." ἢ ὁ μὲν Γερμανὸς τοσάδε προφητεύσας, εἰς τοσόνδε ὤφλε γέλωτα ὑφ᾽ Ἀγρίππα, ἐφ᾽ ὅσον ἐν τοῖς ὕστερον [k] καλε- φάνη τεθαυμάσθαι ἄξιος. ἡ δὲ Ἀντωνία χαλεπῶς φέρουσα τὴν Ἀγρίππα δυσχέρειαν, [m] τὰ μὲν Τιβερίῳ περὶ αὐτοῦ διαλέ- γεσθαι, ἐργωδέστερον ἑώρα, ἢ ἄλλως ἐπ᾽ ἀφάκτοις γινόμε- νον. εὑρίσκετο δ᾽ αὐτῷ καὶ ὁ Μάκρωνος, στρατιωτῶν τε μετρίων αἱρεθεῖσι, παραφυλάξαι αὐτὸν ἐν φρουρίσιν, ἢ ἑκα- τοντάρχῃ ἐφεστηκότι τε ἐκείνοις ἢ συνδεῖσθαι ἐσομένῃ, λου- τρά τε καθ᾽ ἡμέραν συγχωρεῖσθαι, ἢ ἀπελευθέραν ἢ φίλων εἰσό- δους, τήν τε ἄλλην ἀκρόασιν ἢ τοῦ σώματος γένοιτ᾽ ἄν. εἰσήεσάν τε

a Τὸν διδυμάονα *Vat.* & *Hen. à pr. m.* b Ἀποφυγῇ *Busb.* c Διαφύγοι *Gall.* d Γλωσσάλγῳ *Busb.* e Ita cum *Busb. Vat.* & *Zonara.* πλοίῳ in *Editis Aliisque.* f Παρὸν οἷς ἔ ὅλβον in *Editis.* παρὸν οἷς ἴσην ἔ ὅλβον *Vat.* Verum cum πᾶσιν οἷ εἶν ἔ ὅλβον habeat *Busb.* & *Epiphanius* in verſione ſua *divitiæ tuis filiis qui tibi nati fuerint relinques*: reſcribere non dubitarim, παρὸν οἷ εἶν ἔ ὅλβον κα- ταλειπόμενος. g Μεμνῆσθαι *Busb.* h Θεῖον τὸ ἐξαπ. *Vat.* & *Hen. à pr. m.* ἔ Θεῖον τὸ *Busb.* i Ποιεῖ εἰς χεῖρας σοι παρ. *Busb.* k Κα- τεφάνη τε θαύματος ἄξιος *Vat.* & *Hen. à pr. m.* ἐφάνη θαύματος ἄξιος *Busb.* l Illa ἔ Ἀχέρπα inſerui, auctoritate *Cod. Busb.* & *Epiphanii.* m Τῷ μὲν Τιβ. *Busb.* * Is *ſcilices* cui Agrippas in cuſtodiam traditus erat. nam eadem catena & militem & reum copulabat, teſte *Seneca*, Ep. 5. qua de re videſis *Briſſonium* de *Formulis*, l. 5. p. 474. *Edit. Francof.*

a Cum

τι ἐς αὐτὸν φίλος τε Σίλας, καὶ τ' ἀπελεύθερων Μαρσύας καὶ ᵃ Στοιχὸς τροφὰς εἰσκομίζοντες ἃς ἔχαιρε, καὶ δι' ὑπομενὴν πᾶσαν ἔχοντες, ἱμάτιά τε καμίζοντες ὑπὸ τοξοτικοῦ τρόπου, ὁπότε νὺξ γένοιτο ὑπεστρώννυσαν αὐτῷ συμπράξει τῶν στρατιωτῶν, Μάκρωνος τοῦτο προθύμως ποιοῦντος. καὶ ταῦτα ἐπράσσετο ὑπὲρ μῆνας ἕξ, καὶ τὰ μὲν κατ' Ἀγρίππαν οὕτω εἶχε.

ad eum, Silas amicus, & è libertis Marſyas atque Stoechus, cibum ad comedendum afferentes quo delectabatur, omnemque erga ipſum officioſam ſedulitatem adhibentes. quin & ſtragula quaſi venalia apportantes, noctu ea ipſi ſubſternebant, militibus juſſu Macronis operam ſuam conferentibus. Atque hæc facta ſunt per ſex menſes, reſque Agrippæ ita ſe habebant.

η'. Τιβέριος δ' ἐπανελθὼν εἰς τὰς Καπρέας, ἠμαλακίζετο, τὰ μὲν πρῶτα μετρίως· ὑπιδύσης δ' εἰς τὸ μᾶλλον τῆς νόσου, ποιητὰς ἔχων ᵇ ἐπ' αὐτῷ τοὺς ἐλπίδας, Εὔοδον, ὃς ἦν αὐτῷ τιμιώτατος τῶν ἀπελευθέρων, κελεύει τὰ τέκνα προσαγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ᶜ χρῄζειν γὰρ ἀφικέσθαι, φησὶ, λόγων πρὶν ἢ τελευτᾶν. ἦσαν δὲ αὐτῷ παῖδες γνήσιοι μὲν ὑπάτου, Δρούσου γὰρ ἦν, ὁ μόνος αὐτῷ γεγονὼς, ἐτύγχανε τεθνεώς· υἱὸς δὲ τούτου κατέλειπε Τιβέριος, ὑπικαλούμενος Γέμελλος, Γαΐός τε Γερμανικοῦ παῖς ἀδελφοῦ υἱὸς γεγονὼς, νεανίας τε ἤδη καὶ παιδείαν ἐπιεικοποιὸν ὑπὸ πλείστου, εὐνοίᾳ τε τοῦ δήμου τιμώμενος, διὰ τὸν Γερμανικοῦ τοῦ πατρὸς ἀρετήν. ὑπὸ μέντοι γε δὴ τοῦτος ἦλθε καὶ τοῖς πλήθεσι τιμῆς, εὐσταθείᾳ τρόπου, ᾗ δεξιότητι τοῦ ὁμιλεῖν ἀνεπαχθὴς ὢν, ᾗ τῷ ἀξίωσιν λαμβάνειν ἴσος πᾶσιν εἶναι. ἐξ ὧν ὁ μὲν ὁ δῆμος ᾗ ἡ βουλὴ μείζονας ἦγον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοῖς στρατιώταις ἔκειτο ἐθνῶν, οἱ μὲν ὁμιλητότες ἀλισκόμενοι τῇ χάριτι τοῦ εὐπροσηγόρου, οἱ δὲ ᵈ τύχῃ τοῦ ἀκούσαι ἀφηνίασαν καταλαμβάνοντες. πένθος τε αὐτοῦ τελευτήσαντος πρώτοις πᾶσιν, ᾗ θεραπεία τοῦ ἀρχῆς ὑπεψευσμένοις τὴν συμφορὰν, λύπῃ δὲ ἀληθεῖ οἰκειουμένοις, ἅμα τὸ ἴδιον τυχὸν ἑκάστοις τῷ μάλασσαν αὐτοῦ ὑπελήφθη. ὅτου ἀνεπαχθὴς ὁμίλησε τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ὧν μέγα ὄφελος καὶ τῷ παιδὶ αὐτοῦ πρὸς πᾶσι ᵍ κατελέλειπτο· τοῖς τε ἄλλοις καὶ μάλιστα τὸ στρατιωτικὸν ἦρτο, ʰ αἱρετὸν ἀεὶ θεμένοις τὸ περὶ τῆς ἀρχῆς ἑκείνῳ προκινδυνεύειν, εἰ δέοι καὶ τελευτᾶν.

8. Tiberius autem Capreas reverſus, primum quidem modice cœpit ægrotare, morbo vero ingraveſcente, cum de ſalute deſperaret, Euodum, quem ex omnibus libertis maximi faciebat, liberos ad ſe jubet adducere: ſe enim deſiderare, dicebat, ut eos ante obitum alloqueretur. Sui quidem non jam in vivis erant liberi, nam mortuus erat Druſus quem unicum habebat: verum filius hujus Tiberius ſupererat cognomine Gemellus, & Cajus Germanici fratris filius, jam adoleſcens, & doctrina liberaliter inſtitutus, & gratioſus apud populum ob Germanici patris virtutem. Hunc enim populus maximo in honore habuit, quod eſſet moribus bene temperatis, in alloquiis comis & affabilis, quodque princeps dignatione cum omnibus par eſſe voluerit. Quibus fiebat, ut tam ſenatus quam populus majorem in modum eum diligerent colerentque; atque etiam è ſingulis gentibus in provincias redactis, alii quidem ſuavitate ejus in congreſſu & colloquiis capti, alii vero, ubi auditione eorum narrationis ea acciperent. ipſoque mortuo luctum omnes ingentem prætulerunt, non * ex obſervantia in imperium ſimulate calamitatem lugentes, ſed ſincero mœrore eam ut ſuam deplorantes, quod unuſquiſque ejus mortem ſemetipſum propius attingere crediderit. Quæ res & filio ipſius plurimum profuerunt ad omnium benevolentiam conciliandam: interque alios maxime etiam milites adeo devincti tenebantur, ut in lucro deputarent vel mortem, ſi neceſſe eſſet, oppetere, modo ei imperium poſſent aſſerere.

De Tiberio Gemello & Caio Germanici filio.

Germanicus populi delicia.

θ'. Ὁ δὲ Τιβέριος, Εὐόδῳ πρόσταγμα ποιησάμενος πρωῒ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ τὴν ἕω εἰσαγαγεῖν τοὺς παῖδας, εὐχῇ τοῖς πατρίοις θεοῖς σημεῖόν τι προφαντὸν αὐτῷ δεῖξαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀξιοῦντα, αὐτοῦδε μὲν τῷ μέν γε παιδὸς αὐτὴν καταλιπεῖν, μεῖζον δὲ δόξης τε καὶ βουλήσεως τῆς αὐτοῦ πεπιστευκὼς τοῦ Θεοῦ τὸ ἐπ' αὐτοῖς ᵏ ἀποφαίνεσθαι. οἰώνισμα δ' ὃν αὐτὸς προσεδόκα, εἰς ἐκεῖνον ἥξειν τὴν ἡγεμονίαν, ὃς ἂν πρῶτος ἀφίκοιτο πρὸς αὐτὸν πρότερος. ταῦτα διανοηθεὶς, πέμπτῃ μὲν γε ὑστέρᾳ τῆς παιδαγωγὸν, κελεύει ὑπὸ πρώτην ὥραν ἄγειν τὰ ᵐ παῖδα ὡς αὐτὸν, καταμελήσαντα προσηνείας τῆς Θεοῦ ὑπολαμβάνων. ὁ δ' ἀντιψήφιζεν αὐτῷ τῆς χειροτονίας. ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ὠθυμησάμενος, ἐπεὶ πάλιστα ἡμέρα ἦν, κελεύει τὸν Εὔοδον εἰσκαλεῖν τὸν παῖδα τῆς παρόντα προσπεσεῖν. ἐξελθὼν δ' ἐκεῖνος, καὶ τῷ Γάϊον τοῦ μὲν δόματος καταλαβὼν· ὁ γὰρ Τιβέριος

9. Tunc autem Tiberius, cum Euodum juſſiſſet poſtridie filios ſummo mane ad ipſum adducere, Deos patrios precatur, ut eum qui in principatum ſucceſſurus eſſet, manifeſto aliquo indicio ſibi oſtenderent, id quidem modis omnibus agens ut nepoti ſuo imperium relinqueret, plus vero ſigno, quod Deus oſtenſurus eſſet, fiſus, quam ſuæ ſententiæ aut voluntati. Augurium itaq; ei propoſitum erat, illi ceſſurum eſſe imperium qui ſequenti die ad ſe prior acceſſiſſet. Cum iſta ſecum reputaſſet, mittit ad nepotis ſui pædagogum, jubens ut prima luce puerum ad ipſum perduceret, †exiſtimans Deum inſuper habiturum eſſe imperatoris munus. Deus autem quod ille deſignavit irritum eſſe juſſit. Quippe cum is ita cogitaſſet, ubi illuxit, juſſit Euodum ut puerum qui prior adeſſet intro vocaret. Ille vero egreſſus, cum Cajum pro cubiculi foribus offendiſſet, (nam Tiberius nondum

Augurium Tiberii de ſucceſſore.

ᵃ Cum ὁ στοιχὸς habeant *Codd. Gall.* & *Busb.* & *Stechens* occurrat in melioribus *Epiphanii* libris; placuit Στοιχὸς pro Στοιχὸς *Ellebrorum* reſcribere. ᵇ Περὶ αὐτῷ *Busb.* ᶜ Χρῄζειν γὰρ ἀφικέσθαι φησὶ δ. λ. πρὶν τελευτᾶν *Busb.* ᵈ Ita lego cum *Cod. Busb.* ᾗ βούλεσθαι in *ceteris.* ᵉ Ita lego. περὶ in *libris.* ᶠ Μέγα ὄφελος· ἅμα τοῦτον *Busb.* ᵍ Κατελείλειπτο *Hen.* ʰ Αἱρετὸν ἀεὶ θεμένοις ᾗ ἀεὶ τῇ *Vat.* & *Hen.* ⁱ Διαδεξαμένῳ *Busb.* ᵏ Καταφανεῖσθαι *Gall.* ˡ Ἡμέρα *Busb.* & *Hen. à pr. m.* ᵐ Antea diſtinctum erat, παῖδα, ὡς αὐτόν. * Quin & aliter verti poteſt, ſi τῆς ἀρχῆς referatur ad συμφοράν. † Putans illa re numinis ſuperare ſententiam. *Epiphan.*

Cajus imperium præripis Tiberii nepoti.

noudum aderat, cibo ipſi tardiuſcule parato, atque Euodus plane neſciverat quid ſibi voluerit dominus) pater, inquit, te vocat, ſimulque eum introduxit. At Tiberius, ubi Caium aſpicit, tunc primum cogitare cœpit de Dei poteſtate, ſuumq; ſibi plane ereptum eſſe imperium, ut qui non amplius poſſet quod ſibi viſum eſt ſtatuere. Multis itaque & ſeipſum quidem deploravit, cui adempta erat poteſtas ratum faciendi quod jam ante decreverat, itemque Tiberium nepotem ſuum, ut qui ex augurio acto & omni de ſpe imperii deciderit, vitæq; diſcrimen adiret, quod foret ut ejus ſalus ab aliis iiſq; potentioribus penderet, qui non ferendum cenſebunt, ut vitam cum illis ageret, nihil ipſi profutura cognatione, quem metuet ſimul & odio habebit rerum dominus, partim quod proximus ſit imperio, partim quod pro incolumitate utque rerum potiatur inſidias contra tendere non deſinet. Erat autem Tiberius maxime addictus prædictionibus ex natalitiis; ad eas quæ feliciter evenerant vitam exigens, magis quam ii qui ſe totos huic rei dediderant. adeo ut Galbam aliquando ad ipſum venientem conſpicatus, ad quoſdam ei maxime neceſſarios dixerit, ecce homo qui Romanorum imperio aliquando erit honoratus. atque ille maxime *omnium* ex imperatoribus omni quod vel affine erat vaticinationibus credendum eſſe ratus, eo quod eum *aliquoties* non fefellerint, eas in rebus agendis adhibuit. Et tunc in anguſtiis erat propter eventum qui acciderat, graviter dolens ac ſi nepos jam exſtinctus eſſet, & ſemetipſum accuſans quod de venturis ſolicitus augurio uti voluiſſet. cum enim ſibi, à mœrore vacuo, liceret è vita excedere futurorum ignoratione, *jam* de ſe *plane* actum eſſe, ut qui moriturus eſſet cum præſenſione malorum quæ ſibi chariſſimis eventura erant. Quamvis autem conturbatus erat, quod inopinato adeo alii, quam ipſe voluerit, imperii vices habituri ſint, Cajo tamen invitus & præter voluntatem dixit, "Fili, etſi Tiberius mihi te "genere propinquior ſit, ego tamen & meo- "pte judicio & Deorum ſuffragiis tibi in ma- "nus trado Romanorum imperium. te vero "oro atque obſecro, ne ei admotus obliviſca- "ris aut meæ benevolentiæ, qui te in tantæ di- "gnitatis faſtigium provexi, aut tuæ cum Ti- "berio cognationis; ſed, intelligens quod Diis "volentibus & ſecundum eos tantorum bene- "ficiorum tibi auctor fuerim, gratiam mihi "referas pro mea ad iſta propenſa voluntate, "Tiberiique ut cognati rationem habeas: præ- "tereaque ſcias quod ſuperſtes Tiberius tibi "erit imperii ſimul & ſalutis propugnaculum, "interitus vero illius calamitatum origo. peri- "culoſa enim ſolitudo in ejuſmodi rerum celſi- "tudine conſtitutis; nec Dii inulta patientur "quæ præter jus faſque perpetrata legem de- "leant alia agere præcipientem." Iſta quidem

Tiberius genethliacis deditus.

Cajo imperium & Tiberium Gemellum commendat.

ὑ παρῶ μετώπῳ τῆς προφῆς αὐτῷ γενομένης, [a] ἤδει δ' ὁ Εὔοδος οὐδὲν οὐ ἐβούλετο ὁ δεσπότης· καλεῖ σε, φησὶν, ὁ πατὴρ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτόν. Τιβέριος δ' ὡς ἐσεῖδε Γάϊον, τότε πρῶτον [b] εἰς ὑπόνοιαν ἐλθὼν τῆς θείας τοῦ θεοῦ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἡγεμονίας παντελῶς [c] ἀφῃρημένης, ὑπτιάσας οἷς [d] ψηφίσοιτο δυνάμεως ἐκεῖθεν αὐτῷ μὴ παραγενομένης. πολλὰ δὴ [e] κατωλοφύρατο, αὐτὸν μὲ τ' ἐφ' οἷς προβουλεύσατο κυρῶν [f] ἀφῃρημένου τὸ κράτος, Τιβέριον δὲ τὸ ἰσόνοιον, ὡς τῆς τε Ῥωμαίων ἀρχῆς ὁμῶ ἁμαρτοῦσι καὶ τῆς σωτηρίας κεχωρισμένον, ἅμα δ' ἐπ' ἄλλων κρειττόνων ὄντα ἀνεκτὸν [g] εἰσηγησαμένῳ τὴν συναναστροφὴν [h] κεῖσθαι τῇ σωτηρίᾳ, αὐτῷ τε μὴ συγγενῆς ὠφελεῖν δυναμένῳ, φόβῳ τε καὶ μίσει τ' ἐφεστηκότος χρησομένῳ πρὸς αὐτὸν, τὰ μὲν ὡς προστρόπαιον τῇ ἀρχῇ, τὰ δ' ὡς ἀντιπράξαι λόγων ὑπέρ τε τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀπολήψεως τῶν πραγμάτων μὴ ἀφησόμενον. ἦν δὲ καὶ γενθλιαλογίας Τιβέριος τὰ μάλιστα προσκείμενος, [i] κατὰ τὸ κατορθούμενα αὐτῆς μειζόνως τῶν εἰς τὸν ἀναλεμένειαν ἐκόντων ἂν βίον [k] ἐξηγμένων. Γάλβαν οὖν ποτε θεασάμενον εἰς αὐτὸν εἰσιόντα, φησὶ πρὸς τοὺς ὑπτιωτέρους αὐτῷ, ὡς προσγένοιτο ἀνὴρ τῇ Ῥωμαίων [l] ποτὲ πιμπόμενος ἡγεμονίᾳ. τά τε πάντα μαντείων ὁπόσα ἐχόμενα πίθανα ἡγούμενος ἡγεμόνων μάλιστα ἀνὴρ ὕστος, ἐπὶ τῷ ἐπαληθεύοντος αὐτῷ ὅτι τοῖς προφήταις ἐχρῆτο αὐτοῖς. καὶ τότε δὲ χαλεπῶς ἐπὶ συντυχίᾳ τῇ γεγονότος, ὡς ἐπ' ὀλωλότι τῷ υἱεῖ τῷ παιδὸς ἀχθεσθείς [m] ἀφαπτόμενος, καὶ κατάμεμφιν αὐτῷ ποιούμενος, ἑαυτὸν οἰκτίστου προμηθὴς. παρὸν γὰρ ἐν αὐτῷ λύπης ἀπαλλαγμένῳ τελευτᾶν ἀμαθίᾳ τῶν ἐσομένων, ἀφαφθείρεσθαι τῷ προγνωσικῷ τὸν ἐσομένου δυσχέραν τοῦ φιλτάτου τελευτᾶν. κἀκεῖθ' δὲ συντεταραγμένος τῇ παρὰ δόξαν τῆς ἀρχῆς εἰς ἃς οὐκ ἤθελεν προῄδω, ἄκων τε καὶ μὴ βουλόμενος φησὶ γῆν πρὸς τὸν Γάϊον, "ὦ παῖ, καί σοι μοὶ συγγενέσθαι Τιβερίῳ ἢ κατὰ σὲ ὄντος, δόξῃ τε τῇ ἐμαυτῷ, καὶ [n] ᾧ "ὁμοψήφῳ ἐπ' αὐτῇ τ' θεῶν, σοὶ φέρων ἐγχειρίζω τὴν "Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. [o] ἀξιῶ δὲ σε μηδὲν ἀμνημονεῖν, ὁμο- "λήσαντα αὐτῇ, μήτε εὐνοίας τῆς ἐμῆς, ἃς εἰς τοσόνδε "σε ἀξιώματος καθίσημι μέγεθος, μήτε δ' πρὸς Τι- "βέριον συγγενῆς, ἀλλ' ὀμόσαμενον, ὡς σοί τε τοῖς θεοῖς, "καὶ μετ' αὐτὰς τοιάνδε σοὶ καταλιπὼν ἀγαθῶν πρε- "σβὺς, ἀμείβεσθαί μ' ὃ ἐπ' αὐτοῖς ἔθημεν, καὶ ἅμα "Τιβερίῳ φερεπόνως ἀφ' τὴν συγγένειαν· ἄλλως τε γι- "νώσκειν ὡς τεῖχος σοὶ καὶ τῆς ἀρχῆς ὁμῶ καὶ τῆς σωτη- "ίας πρεῖον γίνοιτο ἂν Τιβέριος, φεύγειν δὲ τὸ δυσ- "χῶς μεθιέμενος. αἱ τε γὰρ μονώσεις ὑπτιάνδυνοι τοῖς "εἰς τηλικούτων πραγμάτων ὄγκον [p] καταξᾶσιν, [q] καὶ "θεοῖς γὰρ ἀτιμώρητα ὁπόσα παρὰ δίκην πραχθέντα ἀφα- "νίζοι δ' νόμῳ ὃ ἑτέρως πρᾶξαι παραχρῆν." ταῦτα μὲν ὁ Τιβέ-

a Ita lego cum *Cod. Bunb.* ſavente aliquantulum *Epiphanio.* antea erat, γενομένης, ἤδει δὲ ἐδὲν οὐ ἐβούλετο. b Εἰς ὕπνωσιν *Bunb.* c Ita diſtinxi, cum in *Editis* eſſet ἀφῃρημένου ὑπτιαζῶν οἷς ψηφίσοιτο, δυνάμεως &c. d Ψηφίσηται *Gall.* e Ita *Bunb.* & *Epiphan.* κατωλοφυρέσθαι in *cæteris.* f Ἀφῃρημένου *Vat.* g Ita pro εἰσηγησαμένῳ vel εἰσηγησαμένου ut in *Editis Aliiſque.* h Hoc modo diſtinxi. prius erat, κεῖσθαι, τὸν σωτηρίαν αὐτῷ δ' μὴ &c. i Ita legendum cenſui levicula cum mutatione. antea erat, ἐπὶ κατορθώματα αὐτῇ μειζόνως τ. ἰ. τ. ἀ. ἐκόντων τ. β. ἐξηγμένων. nullo plane ſenſu. k Καταξιώσαν *Vat.* & *Hen.* à pr. m. κατηγμένων *Gall.* l Sic *Bunb.* ποτιμπόμενος in *Editis Aliiſque:* m Διαπτόμενος *Bunb.* n Τῇ ὁμοψήφῳ *Bunb.* o Ἀξιῶ τε σὲ μὴ ἀμνημονεῖν *Bunb.* p Ita lego. καταίσασιν in *libris.* q Οὐ γὰρ ἀτιμώρητα τοῖς θεοῖς *Bunb.*

a Ita

ὁ Τιβέριος ἔλεγεν, ὃ μὲν πιθανὸς ὢν τῷ Γαΐῳ καὶ τῷ ὑποχουμένῳ· ἀλλὰ καταστὰς εἰς τὴν ἀρχὴν, τόν τε Τιβέριον μαντείας [a] αἰρέσεως τῆς ἐκείνου, καὶ τοὺς [b] ἐπ' αὐτὸν συστηθησομένους, μετ' οὐ πολὺ τελευτᾷ.

loquutus est Tiberius, haud tamen Cajo persuadebat, licet ita facturum recipiebat: sed in imperio collocatus, & Tiberium *Tiberii nepotem* juxta illius præsagium tollit, & ipse non multo post ex insidiis in semet structis interemptus est. *Cajus Tiberium nepotem Tiberii tollit.*

ι'. Τιβέριος δὲ [c] τότε τὸν Γάϊον ἀποδείξας ἀφ' ὁδοῦ τῆς ἡγεμονίας, ὀλίγας ἀπόντους ἡμέρας, ἔθανε, σχὼν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν [d] ἡμέρας τρεῖς καὶ πέντε μῆνας, τοὺς ὁπάντων δυοῖν καὶ εἴκοσι. Γάϊος δὲ ἦν αὐτοκράτωρ τέταρτος. [e] Ῥωμαῖοι μὲν δὴ, πύσει τῆς Τιβερίου τελευτῆς, εὐφραίνοντο μὲν τῇ ἀγαθῇ τῆς ἀγγελίας· ὃ μὲν πιστεύειν γε βάρος ἦν αὐτοῖς, ὃ τῇ μὴ βούλεσθαι, [f] τοὺ πολλῶν γὰρ ἂν ἐπίμοσαι χρημάτων τὸ ἐπαληθεῦσαν τὴν λόγον, δέος δὲ μὴ ψευδοῦς τῆς ἀγγελίας γενομένης προεξαναλῶσιν ὀπίσω τὰ ἐπ' αὐτῇ χάρματος, εἶτ' [g] ἀπόλοιντο ἀφροσύνης αὐτῇ γενόμενοι. πλεῖστα γὰρ ἀνὴρ εἷς ἅπας Ῥωμαίοις τοῖς εὐπατρίδαις ἐργάσατο δεινὰ, δυσόργητος ὀπὶ παντὶ ὤν, καὶ ἀπήνεγκε τὸν ἐργάζεσθαι καλῶς, εἰ καὶ χωρὶς λόγου τινὸς αὐτὸν ἐπεμέλοντο τῆς μισοῦν, καὶ ὅτι πάσι μὲν οὖν κεῖσθαι ἐξαρκοῦσα φύσις ἦν, εἰς θάνατόν τε καὶ τὴν κυφοτάτην ἀνατροπὴν τοῦ ζῆν. ὅστε ἤδη δέ ἐπ' αὐτῷ λόγου φάσεως τοῦ ἀκροᾶσαι, εἰς ὅσον ἐβούλοιτο ἀπολαύσασθαι χρῆσθαι ἀκωλύτως δύνασθαι καιροῦ, ἃ προσεδόκα ψευδεῖσι τῆς ἐλπίδος. Μαρσύας δὲ τοῦ Ἀγρίππου ὁ ἀπελεύθερος, πυθόμενος [h] Τιβέριον τοῦ τελευτοῦ, [i] ἔθει δρομαῖος [k] τῷ Ἀγρίππᾳ [l] ἀγγελούμενος. καὶ καταλαβὼν οἷ ἐξόδους ὄντα εἰς τὸ βαλανεῖον, συνόδους πρὸς αὐτὸν, γλώσσῃ τῇ Ἑβραίων, [m] τέθνηκεν ὁ λέων, φησίν. ὁ δὲ ἀκούσας τε τοῦ λόγου πεπυσάμενος, καὶ χάρματι τῷ ἐπ' αὐτῷ ἐνεγκθεὶς, "ἀλλά σοι "ἅπαντα καὶ τὰ ὄντα τῶνδε εὐαγγελίας χάριτες ὀφείλω "παντοίας [n] γίνοιτο, μόνον ἀν ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ᾖ." ὁ δὲ ἑκατοντάρχης, ὃς γε τῇ φυλακῇ ἐφειστήκει τοῦ Ἀγρίππα, θεώμενος τὸν τε ἀσπασμὸν μὴ οἷας ὁ Μαρσύας ἀφίκετο, καὶ τὸ ἐκ τοῦ λόγου χάρμα τοῦ Ἀγρίππα συνελθὸν, ὑποπτεύσας τινὰ γεγονέναι τοῦ λόγου, [o] ἤρετο παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ λόγου τοῦ ἐφεστηκότος. ὁ δὲ τάχα μὲν παρέπεμπεν, ἐγκειμένου δὲ ἀποσημαίνει ὁ Ἀγρίππας, ἤδη γὰρ φίλος ἦν, μηδὲν ὀκνήσας. ὁ δὲ ἀκούσάς τε τοῦ ἡδονὴν τοῦ λόγου, διὰ ὃ εἰς ἀγαθὰ τὸν Ἀγρίππαν φέρει, παρῄνει τε αὐτῷ δεῖπνον. [p] εὐωχημένου δ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πότου προϊόντος, παρῆν τις λέγων, ζῇ τε ὁ Τιβέριος, καὶ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπανήξειν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἑκατοντάρχης δεινῶς θορυβηθεὶς τῷ λόγῳ, [r] ἀφ' ὃ εἰς θάνατον ἀνακείμενα πεπραχέναι, δεσμώτην τε καὶ ἐπ' ἀγγελίᾳ θανάτου [f] Καίσαρος συνδηπῆσαι μετὰ χάρματος,

10. At Tiberius, cum eo tempore Cajum principatus successorem declarasset, paucis diebus *huic rei* superstes vita decessit, postquam imperium tenuisset annos duos & viginti, ac præterea menses quinque & dies tres. Cajus autem quartus *Romanorum* erat imperator. Cumque Romanis quidem de morte Tiberii allatum esset, ex bono nuncio in sinu gaudebant, vix tamen ausi sunt inducere animum ut crederent, non quod id *magnopere* non vellent, nam verum esse quod nunciaretur vel ingenti pecunia redemptum irent; sed quod vererentur ne vano rumore ante tempus excitati gaudium suum proderent, deinde accusatione in eos instituta male perirent. Ille enim unus omnium patriciis Romanis mala quamplurima intulerat: homo ex qualibet re iracundia inflammatus, & qui ab ea exercenda cohiberi non potuit, etiamsi odii in aliquem temere causam arripuisset, & natura quidem proclivis ad sæviendum pro arbitrio, mortemque vel levissimorum supplicium constituens. adeo ut cum rumorem de eo sparsum libentissime audirent, lætitia perfrui quantum vellent inhibiti fuerint malorum metu, quæ frustrata spe ante oculos versabantur. Marsyas vero Agrippæ libertus, audita Tiberii morte, contento cursu Agrippæ nunciatum properabat; cumque ipsum forte offendisset in via quæ duceret in balneum, admoto ei capite, sermone Hebraïco, mortuus est, inquit, leo. Ille vero, cum probe norit quid sibi vellet istis verbis, & inde lætitia gestiret, "at tibi, inquit, tum "pro cæteris officiis, tum pro læto hoc nuncio, "gratias omnes & ago & habeo, modo vera sint "quæ nuncias." Tum centurio, qui præerat custodiæ Agripppæ; cum animadvertisset qua festinatione accederet Marsyas, & quantum gaudii ex illius verbis obortum esset Agrippæ, suspicatus sermonem illis fuisse de re nova, *protinus* eos interrogavit, de sermonibus quos inter se conferrent. Illi vero primum quidem diverticula quærebant, cum autem instaret *centurio*, Agrippa ei, ut qui jam amicus esset, sine mora omnia aperit. Atque ille ex iis voluptate cum eo communi fruebatur, quod in rem facerent Agrippæ; eique epulas apposuit. Cum autem iis adhiberetur, & meliuscule biberent, aderat quidam, nuncians Tiberium vivere, & cis paucos dies in urbem reversurum esse. Tunc centurio his verbis graviter turbatus, quod ea fecerat ex quibus vitæ discrimen adiret, ut qui morte Cæsaris audita hilaritet cum vincto epularetur, *Ex Tiberii morte magna populi lætitia.* *Marsyas Agrippæ Tiberii mortem nuncia.* *Rumor it Tiberium adhuc vivere.*

a Αἱρέσεως *Busb.* forsan *αἱρεῖ σοῖς.* *b* Ἐπ' αὐτῷ *Busb.* *c* Illud τότε è *Cod. Busb. & Epiphan.* *d* Cn Acerronio Proculo & C. Pontio Nigrino Coss. mortem obiit XVII. Kal. Apr. (*Suet. Tib.* c. 73. *Tacit. Ann.* VI. 50.) seu potius VII. sive Martis die XXVI. quum post Augusti excessum imperasset annos XXII. menses VII. dies VII. ut refert *Dio* in fine libri 58. non menses V. dies III. ut hic loci. nec menses VI. dies III. ut in *lib.* 2. *de Bello. Usserius* in *Annalibus* ad A. M. 4750. *Zonaras*, qui *Josephum* solet exscribere, habet μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἴσας. Videsis *Pagi Critic.* ad *Baron.* p. 29. *e* Ῥωμαίοις ἦκε μὲ πύσις τ. Τ. τ. τοῦ ἀγαθοῦ τ. ἀ. ὡ μὴ πιστεῦσαι. ὡ τῷ μὴ β. *Busb.* *f* Illud τοὺ non agnoscit *Busb.* qui mox habet ἐνεμείναντο, & dein ἐπαληθεύσαι. *g* Ita *Busb.* ἀπόλωνται in *cæteris.* *h* Τοῦ Τιβερίου *Busb.* *i* Ὡθεῖτο *Busb.* *k* Ita cum *Cod. Busb.* τοῦ Ἀγρίππου in *cæteris.* *l* Est qui malit ἀγχιλούμενος. nihil tamen mutare volui, licet simplex ἀγχιλίζομαι à quo ἀγχιλᾶμαι, raro occurrat. *m* Familiare erat Judæis tyrannice dominantes appellare *Leones*, ut constat ex 2 *Tim.* c. 4. v. 17. *Esth.* c. 14. v. 13. & *Ezech* c. 19. Videsis *Grotium* ad 2 *Tim.* c. 4. v. 17. & *L. Cappellum* in *Spicilegio* ad *Tim.* loco citato. *n* Illud ἀ. è *Cod. Busb.* qui etiam γίνωντο habet. *o* Τῷ Ἀγρίππα *Vat.* *p* *Al.* ἤρετο. *q* Εὐωχημένων δ' αὐτῶν *Busb.* *r* Ὡς εἰς θάνατον ἀναπείσματα πεπραχὼς *Busb.* *s* Αὐτοκράτορος συνδηπῆσαι ὅμως *Busb.*

Agrippa arctiori vinculo in custodiam datur.

laretur, Agrippam lectulo deturbat, dicitque; "Tu me impune, ut existimasti, falles mentitus "mortem imperatoris, & non capite lues hanc "linguæ petulantiam?" His dictis, Agrippam, quem prius solverat, vinciri jubet, & accuratiorem ei quam antea custodiam adhibet. atque eam noctem Agrippa in his malis exegit: postridie vero rumor in urbe de Tiberii morte increbruit, nec ab ea divulganda jam refugerunt homines, quibusdam etiam *hac de causa* sacra facientibus; moxque allatæ sunt à Cajo literæ, alteræ ad senatum quibus Tiberii mortem significabat seque in *defuncti* imperium succesisse, alteræ ad Pisonem urbi præfectum, quæ & hoc ipsum nunciarunt, jusseruntque Agrippam è militum custodia in eas ædes transferri quas habitabat antequam vinciretur: adeo ut vacuus à timore in posterum illic ageret. nam in custodia quidem servabatur, ita tamen ut remissius haberetur viveretque. At Cajus, postquam Romam venit; perducto secum Tiberii corpore, more patrio magnifice eum sepelivit, voluitque eadem die Agrippam è vinculis dimisisse, nisi ei obstitisset Antonia, minime quidem ex odio in vinctum, sed ut decori quod ad Cajum attinet ratio haberetur: ne, si confestim solveret quem ille vinxerat, cum lætitia nuncium Tiberii mortis accepisse videretur. Veruntamen non multis post diebus, domum ad se accersitum tonderi, vestemque mutare jubet: impositoque deinde in ejus caput diademate, tetrarchiæ, quæ Philippi fuerat, regem constituit, adjecta etiam Lysaniæ tetrarchia, & auream catenam pro ferrea ei dedit pari pondere. Marullum autem misit, qui equitum magister esset in Judæa.

Cajus senatui & Pisoni significat mortem Tiberii.

Cajus Agrippam vinculis solvit, regemque creat.

Agrippa in regnum suum navigat.

11. Anno autem Caji Cæsaris imperii secundo petiit Agrippa, id sibi concedi ut in regnum suum ejus ordinandi gratia navigaret, ea lege ut, cum omnia quo oportet modo composuisset, ad eum reverteretur. Et permittente imperatore patriam petebat, & præter exspectationem rex ab omnibus conspectus est, quantaque esset fortunæ potestas ostendebat hominibus, qui secum reputarent superiorem ejus egestatem præsentemque felicitatem. Et alii quidem beatum prædicabant, quod de spe sua non deciderit; alii vero vix poterant animum inducere, ut rem ita esse crederent.

ἀπωθεῖ τ' Ἀγρίππαν δ' κλινιδίου· ὁ δ', "ἦπου, φησὶν, λήσειν με "ὑπονοεῖς θανάσιμον δ' αὐτοκράτορος κλαψυσάμενος, ἀλλ' ὁ "κεφαλῇ τῇ σῇ τοῦτον [a] ἀναμαξάμενος τ' λόγον;" Ταῦτα εἰπὼν [b] κελεύει δῆσαι τ' Ἀγρίππαν, λευκοῦ πρότερον αὐτὸν, φυλακείου τε ἀκριβεστέρας [c] αὐτῷ ἢ πρότερον καθίστα. ἡ νὺξ μὲν ἐκείνην ὁ Ἀγρίππας ἐν τοιούτοις δὴ κακοῖς· τῇ δ' ὑστεραίᾳ λόγος τε [d] πλείων δὴ κατ' τ' πόλιν ἰσχυεν ὑπὸ τῇ τελευτῇ δ' Τιβερίου, ἐθάρρουν τε οἱ ἄνθρωποι φανερῶς ἤδη [e] θρυλεῖν, καί τινες καὶ θυσίας ἐπετέλουν, ὑπὸ τε φιλίᾳ τὰ ἀφικνοῦντα ἐκ δ' Γαΐου, ἢ μὲν πρὸς τ' σύγκλητον δ' Τιβερίου βεβασανισμένα τ' τελευτὴν ἐν τ' αὐτῷ ἐδήλωσεν ἡ ἡγεμονίας γενομένην, ἡ δὲ πρὸς [g] Πίσωνα τ' φύλακα τ' πόλεως, τοῦτό τε ἀγορεύουσα, ἐν τ' Ἀγρίππαν ἐκέλευσεν ἐκ δ' πρατοπέδου μετασῆσαι εἰς τ' [h] οἰκίαν ἐν ᾗ [i] πρότερον ἦν δεσμὴν διαιταν ἔχων· [k] ὥστε τὸ φάρος λοιπὸν ἦγε τὰ πρὸς αὐτῆς. φυλακὴ μὲν γὰρ ἐν τήρησις ἦν, μέντοι ἀνέσεως τ' εἰς τ' διαιταν. Γάϊος δ' ὡς [l] Ῥώμην παρῆν, ἄγων δ' Τιβερίου τὸ σῶμα, ταφάς τε αὐτῷ ποιῆται πατρίοις νόμοις τοῖς πατρίοις, Ἀγρίππαν δὲ ἀναμεσὸν λύσας ὅπερ πρόσθεν, κόλυμα Αντωνία ἦν, [m] ὅ τι μεσῃ δὲ πρὸς τ' δεδεμένου, πρεμνθείς δ' δ' Γαΐου εὐαρεπῆς, μὴ δόξαν ἀπαγγέλλοι ἡδονῇ δεχομένῳ τ' Τιβερίου μετάστασιν, ἄνδρα ὑπ' ἐκείνου δεδεμένον λύειν ἐκ δ' ὀξέως. διελθουσῶν μέντοι ὀλίγων πολλῶν ἡμερῶν, μεταπεμψάμενος αὐτὸν εἰς τ' οἶκον, ἐπιστείλῃ τε αὐτὸν, ἐν μεταμφιέσασθαι· ἔπειτα δὲ διάδημα περιτίθησι τῇ κεφαλῇ, ἐν βασιλέα καθίστησιν αὐτὸν τ' Φιλίππου τετραρχίας, [n] ὀνησάμενος αὐτῷ ἐν τ' Αυσανίου τετραρχίαν, ἀλλάξῃ τε τῇ σιδηρᾷ ἀλύσει χρυσῆν ἰσοσταθμον. [o] ἐπάρχειν δὲ [p] Ἰουδαίας ἐπέμπει Μάρυλλον.

ια'. Δευτέρῳ δὲ ἔτει τ' Γαΐου Καίσαρος ἡγεμονίας, Ἀγρίππας ἠξίου συγχώρησιν αὐτῷ γενέσθαι πλεῦσαντι, τιμὼν τε ἀρχεῖον κατασκευάσαι, ἐν τὰ ἄλλα εἰς δέον οἰκονομησάμενος ἐπανίοι. ἐν συγχωρήσεως δ' αὐτοκράτορος παρῆν, πρὸ ἐλπίδας τε ὤφθη πᾶσι βασιλεύς, πολλήν τε τ' τύχης ἐπεδείκνυεν [q] ἰσχὺν τοῖς ἀνθρώποις τ' ἐξουσίαν τοῖς θεωμένοις ἐκ λογισμῶν ὑπερέχειν τ' παρόντων, καὶ τῷ ὃ πρὸ παρόντων εὐδαίμονα. καὶ ᾧ μὲν ἐμακάριζον δ' μὴ ἀφαμαρτίᾳ [r] κρατοῦντι τ' ἐλπίδων· ᾧ δ' ὀλίγοι ἀπιστίᾳ τοῦ τῶν γεγονότων εἶναι.

IX. **CAP. VIII.** **ΚΕΦ. η'.** θ'.

Quomodo Herodes tetrarcha in exsilium missus est.

Ὡς Ηρῴδης τετράρχης ἐξωρίσθη.

Herodias Agrippæ fratris honoribus invidet.

HErodias autem Agrippæ soror, conjux Herodis tetrarchæ Galilææ atque Perææ, *invidebat fratri hanc potentiam, quod eum in celsiore honoris sede, quam maritum suum, collocatum cerneret, & quod *de provincia* quidem cum fuga discesserit, non

Ηρῳδιὰς δ' ἡ ἀδελφὴ δ' Ἀγρίππου, συνοικοῦσα Ηρῴδῃ, τετράρχης δ' ὄντος τοῦ Γαλιλαίας καὶ Περαίας, φθόνῳ τἀδελφῷ τιμὴν ἐδέχετο, ὁρῶσα δὲ πολὺ μείζονι ἀξιώματι γεγενημένον ἀνδρὸς τῆς αὐτῆς, ἀφ' ὃ φυγῇ μὲν τότε ποιήσαι τ' ἔξοδον, ἀφαλοῦσαι

a Ἀναμαξόμενον *Gall.* b Κελεύει δῆσαι, αὐτὸν ἤδη λευκοῦ *Busb.* c Ἡ πρότερον αὐτῷ καθίστατο *Vat.* & *Hen.* à *pr. m.* αὐτῷ ἢ πρ. καθιστᾷ *Busb.* d Πλείονα *Busb.* e Θρυλεῖν *Busb.* θρυλεῖν *Gall.* f Τὸν θάνατον *Busb.* g Πείσωνα *Busb.* h Sic *Busb.* & *Epiphan.* οἰκείαν in *reliquis.* i Πρότερον δ' δεδεμένον *Busb.* k Ita *Vat. Busb.* & *Epiphan.* ὥστε in *Editis Aliisque.* l Επὶ Ρώμης *Busb.* m Ita etiam *Epiphan.* ὁ πμέσον τῇ πρὸς τ' δ. *Vat.* & *Hen.* à *pr. m.* n Δωρησάμενον reſcribendum esse monuit Cl. *Petitus* in *Animadv. ἀπαιδεύτους*, tom. 3. p. 238. utpote quod Lysaniæ tetrarchiam non dederit Cajus, sed se daturum promiserit, id quod postea præstitit Claudius, ut constat ex l. 19. c. 4. Non tamen opus est quidquam in textu mutare, cum familiare sit huic auctori (id quod etiam in *Polybio* observavit Casaubonus) *aoristα* ponere pro *futuris*. o Ita quidem & *Epiphan.* forsan tamen ἐπαρχεῖν legendum. p Επὶ *Busb.* q Χρήσεως *Busb.* r Potestatem fratris ex invidia non ferebat, *Epiphan.*

a Ita

λῦσαι τὰ χρέα μὴ δυναίμθην, καθοδον δὲ μετ' ἀξιώ-
ματος, καὶ ὅτως πολλῷ θ' εὐδαίμονος. [a]ἐλυπεῖτο δ' ὃν
καὶ βαρέως ἔφερε [b]τῇ ὅτι τοσοῦτον μεταβολῇ, καὶ μᾶλι-
στα ὁπότε διάσαιτο μὴ τ' εἰωθότων ὀφθήσεσθαι δ' βασι-
λείας ὑπιφορτῶντα τοῖς πλήθεσιν, [c]ὑπερύπτεσθαι γὰρ ἠνέ-
χετο τὴν δυσχέιαν τῷ φθόνῳ, ἀλλὰ τ' ἄνδρα ἐξῆρε, κε-
λεύσας ὅτι τ' Ρωμῆς πλεῖν ὅτι μνησείᾳ τ' ἴσων. "ὁ
"γὰρ ἀνεκτὸν εἶ), φησὶ, τὸ ζῆν, εἰ Αγρίππας Αριστοβούλῳ μὲ
"μὸς ὢν, θανεῖν μὲν πατρὸς κακοπραγμένου, πενίᾳ δὲ
"ἐπόρῳ συνὼν, ὡς τελέως αὐτῷ ὑπανῳρίζεσθαι τὰναλήμα-
"τ' ἐφ' ἡμέρας, φυγῇ δὲ τ' διδανειστὸν τ' πλοῦν πε-
"ποιημένῳ, ἐπανελθεῖν βασιλεύς, αὐτὸς δέ γε ὢν
"παῖς βασιλέως, καὶ τῇ συγγενείᾳ τῆς ἀρχῆς κελεύοντος
"αὐτὸν ὅτι μεταποιήσει τῶν ἴσων, καθήζοιτο ἀγαπῶν τὸ
"ἰδιωτείᾳ ζῆν βίῳ. Ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν γε, Ηρῴδη,
"μηδὲν ἐλύπει σε τὸ τὰ ἐλάσσονι τιμῇ πατρὸς θ' γόνους
"εἶ), νῦν γοῦν ὁρέχθητι συγγενοῦς ἀξιώματος· μηδὲ ὑπὸ-
"μεινε ὑπολαβεῖν τοῦ ἧττον τιμῆς ἀνδρὶ, πλοῦτον τοῦ πρε-
"σβυτέρου τ' σὸν, μηδὲ πενίαν ὑποφήνης τ' σαυτοῦ, τῆς
"ἡμετέρας εὐπορείας ἀρετῇ μᾶλλον χρῆσθ' δυναμένῳ,
"μηδὲ δυστυχοῦντι ἀνεπαίσχυντον ἡγοῦ τ' χθὲς καὶ πρώην
"ἐλέῳ τοῦ σῷ ὑφοβοσκόμενον. Ἀλλ' ὅτι τ' Ρώμης ἴσω-
"μεν, καὶ μήτε πόνῳ φειδώ τις ἔσται, μήτε ἀργυρίῳ δα-
"πάνης καὶ χρυσίῳ, ὑφ' τὸ μὴ ἐπ' ὀλιγωροῖς σὲ βελ-
"τίοσι γενέσθαι τὴν τήρησιν αὐτῶν ἀναλώσειν [d]τ' ὅτι
"κτήσει βασιλείας ἐσομένης.

β'. Ο δὲ τίως μὲ ἀπεμάχετο ἀγαπῶν τ' ἡσυχέαν, ὑ
τῆς Ρώμης τ' ὄχλον δι' ἐπιστολίας λαμβάνων, ἀναδιδά-
σκειν τε αὐτὸν ἐπειρᾶτο. ἡ δ' ἐφ' ὅσον ἐξαναχωρῆσαι
ἴσως μειζόνως ἐπίκειτο, κελεύουσα μὴ ἀνιέναι πάντα
πρόσω ὅτι τῇ βασιλείᾳ· καὶ πέρας οὐκ ἀπῆκεν, ἕως
ἐξεκίνησεν αὐτὸν ὁμογνώμονα [e]αὐτῇ ἀκουσίως γενέσθαι,
ὑφ' τὸ μὴ εἶ) ἄλλως [f]ἀποφυγεῖν αὐτῆς τὸ ὅτι τοῖς
τοῖς ψηφισάμθνοι. κατασκευασάμθνός τε ὡς οἷόν πο-
λυτελῶς, καὶ φειδοῦ μηδενὸς χρήμθνος, ἀπῆγετο ὅτι τῆς
Ρώμης, ἅμα δὲ καὶ τὴν Ηρωδιάδα ἀγόμενος. Αγρίπ-
πας δὲ, τὸν τε ὑφήνιαν αὐτῷ καὶ τὸν κατασκευὴν
αἰσθανόμενος, καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο. ἐπεί τε ἀπε-
πλευκότας ἀκούει, πέμπει καὶ αὐτὸς ὅτι τῆς Ρώμης
Φορτυνάτον αὐτῷ τ' ἀπελεύθερον, δῶρά τε κομίζοντα τῷ
αὐτοκράτορι, καὶ ὑπολάς τι τῶ Ηρῴδῃ, ταῦθ καὶ
αὐτὸν διδάξοντα εἰ καιρὸς τὸν Γάϊον. ὁ δὲ ἐπανα-
χθεὶς τοῖς ἀμφὶ τὸν Ηρῴδην, καὶ δεξιῷ χρησάμενος
πρὸς πλοῦ, τοσοῦδε ἀπελείπετο τῷ Ηρῴδῃ, ὅσε τὸν μὲν
[g]ἐντυχεῖν Γαΐῳ, ὁ δὲ ὑπεκπέφευγεν, καὶ τοὺς ὑπο-
λοὰς ἀπεδίδη. καὶ προσπλεύσαι ἀμφοτέρους Δι-
καιαρχίᾳ, καὶ τὸν Γάϊον ὃ Βαίοις λαμβάνουσι· πο-
λίδιον δ' ἔστι καὶ τοῦτο τῆς Καμπανίας, [h]ὅσον ἀπὸ

valens debita diſſolvere, reverſus autem eſſet dignitate auctus, adeoque multa felicitate. Itaque dolebat, graviterque ferebat tantam *rerum* mutationem; maximeque cum illum vidiſſet regiis inſignibus ornatum per turbas invehi, non *amplius* ſuſtinuit *invidiæ ſuæ infelicitatem clam habere, ſed virum exſtimulavit ſuo hortatu ut Romam navigaret paremque honorem ambiret. "Sibi enim vitam non vi- "talem eſſe, dicebat, ſi Agrippa Ariſtobuli, à "patre morte multati, filius, & cum extrema "inopia conflictatus, ut omnino ei ad victum "quotidianum neceſſaria *ab aliis* ſuppedita- "rentur, poſtquam metu creditorum fugam "per mare capeſſiverat, cum regia dignitate re- "verteretur; ille vero, cum eſſet regis filius, & "cognatio cum imperio eum excitare deberet "ad eundem ſtatum ſibimet vindicandum, vita "privata contentus quieſceret. Atqui ſi antehac "nunquam tibi, Herodes, moleſtum fuerit infra "patrem è quo ortus es deprimi, nunc ſaltem di- "gnitatem tibi cognatam appete, neque ſuſti- "ne viro cedere te præunti in honore, quem "non puduit tuas aucupari divitias, neque fa- "cias ut illius egeſtas plus valere poteſtate vi- "deatur quam noſtra rerum omnia copia at- "que affluentia, neque non erubeſcendum exi- "ſtima illis inferiorem eſſe qui heri & nudiuſ- "tertius tua vixerant miſericordia. Sed Ro- "mam eamus, nec labori parcentes, nec auri "argentive impendiis, quod nequaquam me- "lius erit ea ſervare quam regno parando "prodigere.

Herodias maritum ſuum ad regnum petendum hortatur.

2. Ille vero interim quidem repugnabat, otium & quietem diligens; † ſuſpectaſque habens res Romæ turbatas, conabatur etiam uxorem meliora edocere. Illa autem, in quantum ipſum videret *ab itinere* refugientem, vehementius inſtabat, jubens ut regnandi cauſa nihil intentatum relinqueret; nec prius deſtitit, quam Herodem, etiam invitum, in ſuam ſententiam pertraxiſſet, ut qui forte defugere non potuerit quod ipſi agere conſtitutum erat. Ac cum omnia, quoad liceret, magnificentiſſime præparaſſet, ut nihil ſumptibus parceret, Romam, Herodiadem ſecum ducens, navigabat. Agrippa vero, intellecto eorum conſilio & apparatu, & ipſe *ad idem iter ſe parabat: & quamprimum eos ora ſolviſſe didicit, etiam ipſe Romam miſit Fortunatum, unum è libertis ſuis ad imperatorem cum muneribus & literis contra Herodem *ſcriptis*, utque iſtis de rebus Cajum ipſum *vivæ voce*, ſi opportune poſſet, certiorem faceret. Ille Herodem è portu ſubſequutus, & ſecunda navigatione uſus, ab Herode tantum modo à tergo relictus eſt, ut dum ille cum Cajo loqueretur, hic ipſe adveniret & literas *ei* redderet. Uterque etiam Dicæarchiam adpulit, & Cajum apud Bajas reperiunt. id autem oppidulum eſt Campaniæ, quinque

Frustra ei obnititur Herodes.

Tandem precibus Herodiadis victus cum ea Romam proficiſcitur.

Fortunatus Romam miſſus ab Agrippa ut Herodem accuſaret.

que

a Ita *Busb.* & *Epiphan.* ἐλυπεῖτο ᾗ ἧς in *cæteris.* b Τῇ αὐτῇ μεταβολῇ ſolus *Busb.* c Επιρύπτεσθαί τε *Busb.* quæ lectio ſatis commoda. d In libris τὴν, tam *Editis* quam *MSS.* e Αὐτῆς *Busb.* f Αποφυγὴν *Vat.* & *Hen.* à *pr. m.* quod ſane mox poſtularet ὑφ' ὑπὸ τούτοις ψηφισαμθνοι. in *Cod. Busb.* μὴ ὅπως ἄλλως ἀποφυγῆς αὐτῆς τὸ &c. g Εντυχεῖν *Busb.* h Ita cum *Cod. Busb.* ὅσον in *reliquis.* * Si quis malit aliter interpretari, nimirum quaſi ellipſis eſſet vocis ἴσως ante ὑφ' ὑπὸ τούτοις, per me licet. † Moleſtiam Romæ declinans, *Epiphan.* * Etiam ipſe ſemetipſum præparat, *Epiphan.* ipſe quoque ſe accinxit ad reſiſtendum, *Galen.* Αγρίππας ᾗ ἧς αὐτὸς ὡς τὸν Ρώμλον παρασκευάζετο, *Zonaras*: ex quo illa *ad idem iter* inſerui. Agrippam animum mutaſſe exiſtimat *Noldius* in *Hiſt. Idumæa*, p. 263. quod non conſtat eum Romam profectum eſſe: illudque (in lib. 2. *de Bello*, c. 8.) ἀκολήθησε γὰρ αὐτῷ πατρόθεν Αχείπτιος, intelligendum eſſe per *literas* aut *legatos*. Hæc ille. Verum dubito, an ſtatim Herodem ſequi in animum induxerit Agrippa: quem aliquanto poſt, ubi omnia ad iter neceſſaria pro dignitate regia apparaverat, Romam ſe contuliſſe manifeſtum eſt ex cap. IX.

a Vide

Cajus ad Bajas. que ferme ſtadia diſſitum à Dicæarchia. atque illic prætoria ſunt ſplendidiſſime inſtructa & apparata, quod imperatorum quiſq; ſuperiorem vincere ſtuduerit munificentia: calidaque lavacra ſuppeditat iſte locus, ſponte è terra ſcatutientia, quæ & utentibus proſunt ad inſtaurandam valetudinem, prætereaque ad vitæ delicias *plurimum* conferunt. Cajus autem, cum eodem tempore Herodem alloqueretur, in ipſum autem primum incidebat, & Agrippæ literas perlegeret, in Herodis accuſationem compoſitas (accuſabat autem eum & conſpirationis cum Sejano contra Tiberii imperium, & jam cum Artabano Partho adverſus Caji dominatum, atque hoc unum ad probanda ea quæ narraret afferebat, tantum armorum apparatum in ejus armamentariis eſſe repoſitum, qui ſatis erit inſtruendis virorum ſeptuaginta millibus) & iſto indicio commotus erat, & Herodem percontabatur, an vera eſſent quæ de armis nunciarentur. illoque arma ſe habere confitente (aliud enim dicere non poterat, ne veritati obloqueretur) *Cajus* credenda eſſe exiſtimans quæ ei de defectione objicerentur,

Agrippæ literis fidem habet Cajus.

ademptam illi tetrarchiam Agrippæ regno adjecit, itidemque pecuniam Agrippæ donavit, & Herodem perpetuo exſilio damnavit, Lugduno Galliæ oppido ei ad habitandum aſſignato. Cognito deinde ſororem Agrippæ eſſe Herodiadem, & pecuniam, quæ ad ipſam pertineret, *ei* conceſſit, &, ratus ipſam haud libenter fore calamitatis mariti participem, ipſi præſidio fore fratrem dicebat. At illa, "tu quidem, "imperator, magnifice admodum, ſicut dignitatem tuam decebat, iſta loquutus es, ſed "mihi, quo minus tui muneris gratia uterer, "impedimento eſt meus erga maritum amor, "cui in ſecunda fortuna cum fuerim ſocia, "non æquum eſſe cenſeo ut eum in adverſa "deſererem." At ille, ei quod tam elato eſſet animo vehementer iratus, ipſam quoque cum Herode *in exſilium* abegit, ejuſque facultates Agrippæ largitus eſt. Hanc ſane Herodiadi, quod fratri adeo inviderit, & Herodi, quod muliebris orationis vanitati fuerit obſequutus,

Herodem & Herodiadem perpetuo exſilio multat.

Cajus ſub imperii initium præclare res gerit.

pœnam intulit Deus. Cajus porro primo ac ſequenti *ſui principatus* anno *egregia* cum animi magnitudine res adminiſtrabat, atque moderate ſe gerens benevolentiam ſibi conciliabat tam apud Romanos quam cæteros ei ſubditos. Aliquanto autem poſt imperii magnitudine elatus more humano de ſe ſentire deſiit, ſemet Deum faciens; & in numinis contumeliam nihil non agere auſus eſt.

Poſtea divinos ſibi honores arrogat.

σταδίων πέντε ἡ Δικαιαρχία κεῖμενον. βασίλειά τε εἶσιν οἰκήσεως αὐτόθι πολυτελέσι κεχρημένα κατασκευαῖς, φιλοτιμηθέντος ἡ αὐτοκράτορος ἐκάστου τῶν γενομένων ὑπερβάλλεσθαι· λουτρά τε παρέχεται ὁ χωρίος θερμὰ γῆθεν αὐτόματα ἀνίοντα, ἀγαθὰ ὄντα τε ἰάσεις τοῖς χρωμένοις, καὶ ἄλλως πρὸς ἀνακτήσεις τῆς διαίτης συμφέροντα. Γάϊος δὲ ἅμα τε προσομιλοῦντι τῷ Ἡρῴδῃ, [b] θᾶττον δὲ αὐτῷ ἐπετύγχανε, ἅμα τε τῇ Ἀγρίππα τὰς ἐπιστολὰς ὀπίσω ὅτε τῇ κατηγορίᾳ τῇ ἐκείνου [d] συγκειμένας· κατηγόρει δὲ αὐτῷ ὁμολογίαν τε πρὸς Σηϊανὸν περὶ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, καὶ πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρθον ὅτε τῷ παρόντι περὶ τῆς Γαΐου ἀρχῆς, ἀποδείγματά τε λόγῳ μὲν αὐτῷ ὅπλων ἐπὶ ὁπλιτικὸν ἀρκέσοντα κατασκευὴ ἐν ταῖς Ἡρῴδου ὁπλοθήκαις ἀποκεῖσθαι· ἐκινεῖτό τε ἐπὶ τοῦτῳ ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει, καὶ ἤρετο τὸν Ἡρῴδην, εἰ ἀληθὴς ὁ περὶ τῶν ὅπλων λόγος. τοῦ δὲ, ἢ γὰρ ἐπὶ ἕτερα εἰπεῖν ἀφ' ὧν τὸ ἀντιφθέγξασθαι ἀληθεῖ, εἰπόντος τοῦτο εἰ) τὰ ὅπλα, περὶ ἡγεμόνος τοῦτ' εἰ) τὰ ὅτε τῇ ἀποστάσει κατηγορούμενα, τιμὴ τετραρχίαν ἀφελόμενος αὐτόν, προσθήκην τῇ Ἀγρίππα βασιλείᾳ ποιῆται, καὶ τὰ χρήματα ἐμοίρασε τῷ Ἀγρίππᾳ δίδωσι, αὐτόν τε φυγῇ ἀϊδίῳ ἐζημίωσεν, ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτῷ Λούγδουνον πόλιν τῆς Γαλλίας. Ἡρωδιάδα δὲ μὲν Ἀγρίππα ἀδελφὴν οὖσαν, τά τε χρήματα εἰδὼς ὑπόντα ἐκείνῃ ἴδια ἔδωκεν, καὶ τῷ μὴ κοινωνὸν νομίσας τῷ ἀνδρὶ τῆς συμφορᾶς, τύχῃ αὐτῇ τὸν ἀδελφὸν ἔλεγεν. ἡ δὲ "Σὺ μὲν αὐτοκράτωρ, εἶπεν, μεγαλοφρόνως τε καὶ ἀξιώματι τῷ σεαυτοῦ πρεπόντως ταῦτ' λέγεις, κώλυμα "δέ μοι ἔστιν χρῆσθαί σου τῇ χάριτι τῆς ἀμφὶ "πρὸς τὸν γαμβρὸν, ᾧ κοινόν με τῆς εὐδαιμονίας "γενομένῃ, ἀξιοῦντ' [h] ἐγκαταλιπεῖν ὅτι τοῖς τύχαις "καθημένον" ὁ δὲ [i] ὀργῇ τῇ μεγαλοφρονεῖν αὐτὸν πεποιήμενος, συνήλασε καὶ αὐτὸν τῷ Ἡρῴδῃ, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς τῷ Ἀγρίππα [k] δίδωσι. Ἡρωδιάδι μὲν δὴ φθόνῳ τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν, καὶ Ἡρῴδῃ γυναικείαν ἀκροασαμένῳ κηφολογίαν, δίκην ταύτην [l] ἐπέθηκεν ὁ Θεός. Γάϊος δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰκειούμενος, καὶ τὴν ἐξ ἧς πάνυ μεγαλοφρόνως ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι, καὶ μέτριον παρέχων αὐτὸν [m] εἰς εὔνοιαν προσήγετο, ὥστε τε Ῥωμαίοις αὐτοῖς καὶ τοῖς ὑπηκόοις. προῆλθε δ' ἐξίστατο τῆς [n] ἀνθρωπίνης φρονήσεως ἐπὶ μεγίστῳ τῆς ἀρχῆς ἀνθεκάζων αὐτὸν, καὶ τὰ πάντα ἐπ' ἀτιμίᾳ τῆς θείας πολιτείας ἦρτο.

X. **CAP. IX.**

De legatione Judæorum ad Cajum. Utque Cajus Petronium in Syriam miſit, ut bellum inferret Judæis, niſi vellent ipſius ſtatuam recipere.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ πρεσβείας Ἰουδαίων πρὸς Γάϊον. καὶ ὡς Γάϊος ἔπεμψε Πετρώνιον εἰς Συρίαν πολεμήσων Ἰουδαίοις, ἐὰν μὴ θέλωσι δέχεσθαι αὐτοῦ τὸν ἀνδριάντα.

Seditio Alexandriæ inter Judæos & Græcos.

ORta Alexandriæ ſeditione inter Judæos qui illic habitabant & Græcos, terni legati ex utraque factione lecti apud

ΚΑΙ δὴ γάσιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γενομένης Ἰουδαίων τε [o] οἱ οἰκοῦσι καὶ Ἑλλήνων, [p] τρεῖς ἀφ' ἑκατέρας [q] τῆς γάσιος πρεσβευταὶ αἱρεθέντες παρῆσαν

---

a Vide *Scholiaſten* ad *Thucydidem*, p. 4. n. 4. *Edit. Oxon.* b Ita in *Editis Aliiſque.* αὐτὸς ἦ *Busb.* αὐτὸν τε *Hen.* c Ἐκεῖσε *Busb.* d Ita ipſe diſtinxi. prius erat, συγκειμένας κατηγόρει &c. dein ἐκπλοΐαις ἀποκειμένη σκευῇ τε. e Κατηγόρει τε αὐτοῦ *Vat.* κατηγορεῖτας αὐτῷ *Hen.* f Γαλατίας *Busb.* g Ἐκείνης *Busb.* h Ita cum *Cod. Busb.* ἐγκαταλιπεῖν τὸ ἐπὶ ταῖς τύχαις καθημένου in *reliquis.* i Ita *Hen.* & *Vat.* forſan pro ὁ ᾧ ὀργῇ ᾧ μ. ἀ. ποιησάμενος. in *reliquis* ὀργὴν. Eſt qui reſcribendum cenſuit, ὁ ᾧ ὀργὴν ᾧ μεγαλόφρον αὐτῆς κεκινημένῳ. k Δῶρον δίδωσιν *Busb.* l Ἀπέτισεν *Busb.* m Εἰς εὔνοιαν πολλὴν *Busb.* n Ἀνθρωπείας *Busb.* & *Gall.* o Τοῖς οἰκοῦσι *Euſeb.* in *Hiſt. Eccl.* l. 2. c. 5. p Quinque legatos miſſos dicit *Philo* in *Legatione* ſub finem. q Illud τῆς è *Cod. Busb.* & *Euſeb.*

a Ali-

σαι ὡς τ̀ Γάϊον. καὶ δὴ γὰρ τῶν Ἀλεξανδρέων πρέσβεων ἦν Ἀπίων, ὃς πολλὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐβλασφήμησεν, ἄλλα τε λέγων, καὶ ὡς [a] τῶν Καίσαρος τιμῶν ἀφεστήκοιεν. πάντων γοῦν [b] ὅσοιπερ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ὑπήκοοι εἰσὶ, βωμούς τε Γαΐῳ καὶ [c] νεὼς ἱδρυμένοι, τά τε ἄλλα πάντα αὐτὸν ὥσπερ τοὺς θεοὺς δεχομένοις, μόνους τούσδε ἀδόξους [d] ἡγεῖσθαι ἀνδριᾶσι τιμᾶν, καὶ ὅρκων αὐτῷ [e] τὸ ὄνομα πιστοῦσθαι. πολλὰ δὲ καὶ χαλεπὰ Ἀπίωνος ἀφηκότος, ὑφ' ὧν [f] ἀρθῆναι ἤλπιζε τ̀ Γάϊον, καὶ αὐτὸς ἦν, Φίλων ὁ πρεσβευτὴς τῶν Ἰουδαίων τῆς πρεσβείας, ἀνὴρ τὰ πάντα ἔνδοξος, [g] Ἀλεξάνδρου τε τοῦ [h] Ἀλαβάρχου ἀδελφὸς ὢν, καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄπειρος, οὔτε τι ἐπ' ἀπολογίᾳ χρεὼν τῶν κατηγορημένων. Ἀφικνεῖται δ' αὐτὸν Γάϊος καλεύσας [i] ἀπαντῶν ἀπηλθεν· [k] θεωρητὴς τε ὢν, φανερὸς ἦν ἐργασόμενός τι δεινὸν αὐτούς. ὁ δὲ Φίλων ἔξιεν ἀθυμότερος, καὶ φησὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, οἳ περὶ αὐτὸν ἦσαν εἰς χεῖρ' ἀπαρρεῖν, Γαΐῳ [l] λόγῳ μὲν αὐτοῖς ὠργισμένῳ, ἔργῳ δὲ ἤδη [m] τ̀ Θεὸν ἐναντιαρξάμενον.

Cajum *imperatorem* aderant. atque unus ex Alexandrinorum legatis erat Apion quidam, qui multa acerbe & malitiose in Judæos dixit, tum alia eis objiciens, tum quod Cæsaris cultum aspernarentur. Nam cum omnes qui Romano imperio subditi erant, aras ac templa Cajo statuerent, prorsusque in aliis ei tanquam Deo honorem haberent, solos, *ajebat*, Judæos turpe existimare statuas illi dedicare ac per nomen ejus jurare. Hæc & alia gravissima Apion cum dixisset, quibus Cajum exasperatum iri sperabat, id quod verisimile erat, Philo princeps legationis Judæorum, vir undecunque clarissimus, Alexandrique Alabarchæ frater, & haudquaquam philosophiæ imperitus, ad respondendum ejus criminationibus se parabat. Verum prohibitus est à Cajo, jussusque ut ab ipsius conspectu secederet: tantaque erat *Cæsaris* iracundia, ut nemo dubitaret quin Judæos gravissime esset mulctaturus. At Philo contumelia affectus discessit, Judæisque circumstantibus dixit; bono ipsos animo esse oportere, quod Cajus verbis quidem ipsis succenseat, reipsa vero Deum sibi hostem constituerit.

Apion & Philo legati ad Cajum.

Philo cum ignominia à Cajo dimissus.

ια'. Β'. Γάϊος δὲ ὁ δεινῷ φέρων εἰς τοσοῦδε τιμᾶσθαι Ἰουδαίους μόνους, προσβυτὴν ὄντα Συρίας ἐπέπεμπτο [n] Πετρώνιον, ἀντὶ δὲ τοῦ [o] Οὐιτελλίου τ̀ ἀρχὴν, κελεύων χειρὶ πολλῇ [p] εἰσβάλλοντα εἰς τ̀ Ἰουδαίαν, εἰ μὲν ἑκόντες [q] δέχονται, ἱστᾶν αὐτῷ ἀνδριάντα ἐν τῷ ναῷ τ̀ Θεοῦ· εἰ δ' ἀγωνιοῦνται χρῶτο, πολέμῳ κρατήσαντα τοῦτο ποιεῖν. ὁ Πετρώνιος, Συρίαν παραλαβὼν, ἐπείγετο διακονεῖσθαι τοῖς [r] ὑπὸ Καίσαρος· συμμάχους δὲ πλείστην ὅσην ἠθροίσατο ἀθροίσας, καὶ τὰ γειμάζοντα δύο τ̀ Ῥωμαίων δυνάμεων ἄγων, [s] ἧκε Πτολεμαΐδος παρὸν αὐτόθι χειμάζων, ὡς τοῖς ἔαρ τ̀ πολεμεῖν οὐκ ἀφεξόμενος, τ̀ τοῖς τ̀ Γάϊον ἔχαρτο δεῖ τ̀ ἐπεσταλμένον. ὁ δὲ ἐπήνει τ̀ προθυμίας αὐτὸν, τ̀ ἐκέλευε μὲν εἰρήνην, πολεμεῖν δὲ μὴ [t] παθοῦσιν ἐθέλειν ἀλλοτρίωσις. Ἰουδαίων δὲ πολλαὶ μυριάδες παρῆσαν εἰς τ̀ Πετρώνιον εἰς Πτολεμαΐδα τ̀ δέησιν, [x] μὴ [y] ὅτι παρανομίᾳ σφᾶς [z] ἐπαναγκάζειν, καὶ παραβαίνειν τ̀ πάτριον. "εἰ δὲ σοὶ πάντως δέδοκται τ̀ "ἀνδριάντα φέρειν τ̀ ἱστᾶν, ἡμᾶς αὐτοὺς πρότερον [a] μεθ' "ὑμῶν ἀναιρήσεις, πρόσθε τὰ δεδομένα. [b] ἐν γὰρ ἂν ἀνεύ- "μεθα θεμιτὸν συγχωρεῖν παράσημα ἡμῖν ἀπηγορευμένα, "ἀξιώματί τε τ̀ νομοθέτου καὶ προπατόρων τ̀ ἡμετέρων, [c] εἰς ἀρετὴν ἀσκεῖν [d] αὐτοὺς κατηκολουθηκότων." Πετρώνιος δὲ, ὀργὴν λαβὼν, εἶπεν. "Ἀλλ' εἰ μὲ αὐτοκράτωρ "ὢν βουλόμενος χρῆναι τοῖς ἐμαυτοῦ, τάδε πράσσειν "ἐπινοῶν, [e] κἀγὼ δίκαιος ὑμῖν τοῖς μὲ ὁ λόγος ἔτος. "νῦν δὲ μοὶ Καίσαρος ἐπεσταλκότος, πᾶσα ἀνάγκη διακονεῖσθαι τοῖς ἐκείνῳ προσανεψηφισμένοις, ἀφ' τὸ εἰς

XI. *Petronius in Syriam missus à Cajo, cum mandatis ut statuam ejus in templo Dei erigeret.*

2. Verum Cajus, indigne ferens à Judæis solis ita se despici, legatum in Syriam mittit Petronium, Vitellii in imperio successorem, jubens ut cum magna manu in Judæam irrumpens, statuam ejus, si sponte quidem eam susciperent, in templo Dei collocaret: sin vero detrectarent, postquam eos vicisset id ipsum faceret. Petronius, susceptâ Syriæ administratione, Cæsaris exsequi jussa properabat: contractisque quantum poterat auxiliis, & duabus Romanorum legionibus assumptis, Ptolemaïdem veniebat, ut illic hyberna ageret, ac si *primo* vere bellum gesturus esset; quodque decreverat Cajo per literas significabat. Ille vero collaudata ejus alacritate, hortatus est eum ad agendum gnaviter, bellumque illis inferendum qui imperata non facerent. Judæorum autem multa millia Ptolemaïdem venerunt ad Petronium, orantium ne ad transgrediendum & patria instituta violanda cogerentur." Quod si, *inquiunt*, tibi omnino constitutum sit, statuam afferre & *in fano* collocare, "nobismetipsis prius interfectis quæ tibi visa "sunt perfice, nam, usque dum vivimus, non "est ut ea fieri patiamur quæ nobis vetita sunt, "& legislatoris autoritate & proavorum nostrorum, qui ea ut vetarentur ad virtutem spectare suffragiis suis confirmarunt." Ad hæc Petronius subiratus respondit: "si ita facere "cogitarem meapte auctoritate, meisque ipsius "consiliis obsequutus, æqua & honesta videretur vestra postulatio. Nunc autem cum Cæsar ista fieri jusserit, necesse omnino habeo "ejus decretis morem gerere, ne illis non ob-

Judæi Ptolemaïdem veniunt flagitium istud à se deprecaturi.

Petronii responsum ad Judæos.

"tem-

a *Al.* τ̀ Καίσαρος v. b Ουσι *Euseb.* & *Niceph.* in *Hist. Eccl.* p. 142. c Ναὸς *Euseb.* d Ita *Busb. Euseb.* & *Niceph.* ἡγούμενος in *Editis Aliisque.* e Τὸνομα *Niceph.* f Ἀναρθῆναι *Busb.* g Ita *Busb. Euseb.* & *Niceph.* Αλιξάνδρου ℨ in *Editis Aliisque.* h Summus apud Judæos, in Alexandria jus civitatis habentes, magistratus, qui à *Philone* in *Flaccum* Γενάρχης dicitur. Videsis *Animott.* ad p. 809. v. 43. & *Valesium* ad *Euseb.* i *Al.* ἐπ' αὐτῶν. k Ita *MSS. Euseb.* & *Niceph.* θεὶ ὀργῆς male in *Editis.* l Ita *Josephi* libri omnes, & *Niceph.* λόγῳ minus recte omittunt *Eusebii* codices. m Male τ̀ Θεὸν apud *Nicephorum.* Videsis *Valesium* ad *Eusebium.* n Publium Petronium, ut constat ex *Philone* in *Legatione ad Cajum* & ex *Antiquitatum* l. 19. c. 6. de quo plura apud *Usserium* in *Annalibus*, p. 635. *Edit. Lond.* o Ουιτελλίου *Busb.* p Εμβαλεῖν *Busb.* & mox ἐμβὰς δ'. q Δέχωνται *Busb.* & *Gall.* r Ὑποτελεῖς *Busb.* s Εἰς Πτολεμαΐδα παρῶν αὐτόθι χειμάζων *Busb.* t Πολεμεῖν ἐξορῶσι *Busb.* cui lectioni in versione adhæsi. u Ita *Hen.* & *Vat.* παθοῦσιν in *reliquis.* x Sic *Busb.* & *Epiphan.* τ̀ μενδὴν ἐπὶ in *ceteris.* y Καταναγκάζειν *Busb.* z In libris μεταχαρακτηρίζω. verum Ἀναχαρακτηρίζω habet *Zonaras.* a Οὐδὲ γὰρ δυνάμεθα ἐθέλοντες ἡσυχίαν ἀγεῖν ἄγομενοι *Busb.* receptam lectionem agnoscit *Epiphan.* b Post αὐτοὺς vel subintelligendum ἀπηγορευμένα εἶναι, vel suppliendum μὴ ποιεῖν, μὴ πρᾶσσειν, aut simile quid. c Δίκαιόν τε ἦν absque καὶ *Busb. Vat.* & *Zonar.*

a Ανήκεστον

Instant & urgent Judæi, ne ſtatua erigatur.

"temperando malum mihi graviſſimum accerſam." Cui Judæi. "Quoniam itaque hæc "tua ſententia eſt, ô Petroni, nihil eorum quæ "Cajus præceperit omittendum eſſe, neque "par eſt ut nos contra legis interdictum quid- "quam faciamus, qui Dei benignitate freti & "majorum noſtrorum perpeſſionibus hucuſque "in obedientia perſeveravimus; neque erit ut "ſuſtineamus adeo nequiter agere, ut quæ "Deus, ſi ea obſervemus, ſtatuerit nobis in "bonum ceſſura eſſe, ea mortis metu tranſgre- "deremur. Verum quamlibet calamitatem per- "feremus, dummodo leges patriæ maneant in- "columes, ut qui certo ſcimus effugii ſpem illos "manere, quibus propoſitum eſt periculis ſeſe "objicere, quod Deus à nobis erit, ſi propter "ejus honorem gravia patiamur, & ancipitem "fortunæ aleam experiamur: ſin vero tibi pa- "reamus, magnum ignaviæ dedecus admiſſu- "ros eſſe, ut qui ex ea id nobis aſſumpſerimus "ut legem violaremus, ſimulque Deum nobis "vehementer iratum habituros, qui vel te ju- "dice non poteſt non eſſe Cajo præſtantior.

Petronius Tiberiadem proficiſcitur.

3. Tunc Petronius, cum ex verbis *illorum* perſpexiſſet quam obſtinato & pervicaci eſſent animo, neque ſine pugna fieri poſſe ut Cajo in ſtatua dedicanda operam ſuam præſtaret, ſed multam factam iri cædem, aſſumptis amicis & famulitio quod ſecum habuerat, Tiberiadem properabat, ea mente ut quo in ſtatu Judæorum res eſſent *melius* diſpiceret. Atque Judæi, ſecum reputantes magnum ſibi ex bello cum Romanis imminere periculum, multoque adhuc majus ex legibus violatis adituros eſſe, iterum ad multa millia occurrunt Petronio cum ad Tiberiadem veniſſet, ſupplicantes ne ſe ad ejuſmodi neceſſitatem adigeret, neve ſtatuæ erectione urbem polluueret. "Annon igi- "tur, inquit Petronius, bellum Cæſari illaturi "eſtis, neque *bellicos* ejus apparatus, neque "veſtram imbecillitatem expendentes?" At illi, "minime, inquiunt, bellum geſturi ſumus, "ſed moriemur citius quam ut contra legem "aliquid faciamus." ſimulque proni procumbentes, jugulosque porrigentes, ad mortem oppetendam ſe paratos eſſe ajebant. Atque hæc per quadraginta dies *continuos* acta erant, ac ab humo colenda interim ceſſabant, idque cum ſementis faciundæ tempus eſſet: firmiterque permanebant in ſuſcepto conſilio propoſitoque moriendi deſiderio, antequam ſtatuam *in urbe* poſitam conſpecturi eſſent.

Tiberiadem ſe conferunt Judæi, vehementius cum Petronio agentes.

Petronio etiam ſupplicant Ariſtobulus & Helcias & Judæorum primores.

4. Cum autem res ita eſſent, Ariſtobulus Agrippæ regis frater, & Helcias *cognomine* Magnus, cum aliis iſtius familiæ optimatibus & primoribus Judæorum, Petronium adeunt, ei ſupplicantes, "ut, cum perſpectam haberet ob- "ſtinatam populi voluntatem, nihil furioſe mo- "veret quo eos in deſperationem ageret, quin "potius Cajo ſcriberet quemadmodum Judæi "nullis rationibus ad ſtatuam recipiendam ad- "duci poſſint; utque terræ cultura relicta ex "adverſo ſedeant, bellum quidem gerere recu-

"[a] ἀπιστοτέραν φέρει ζημίαν ἢ ϖροφάσει αὐτῆς. "ἐπεὶ τοίνυν ὕπω φρονεῖς, ὦ Πετρώνιε, φασὶν οἱ Ἰουδαῖοι, "[b] ὡς μὴ ἂν ὀλιγωλὰς ταὶς Γαΐῳ παρελθεῖν, ὑφ' ἂν αὐ- "τοὶ ϖροβαίημεν ὧν νόμων τὸν ϖεφαλόρθιον, [c] Θεῷ ϖει- "σθέντες ἀρετῇ καὶ ϖεφόνων πόνοις τὸ ἡμετέραν εἰς τοῦ "ἀπαράβατοι μεμψικότες, ὑφ' ἂν τολμήσαιμεν ὅπῃ το- "σοῦτον κακοὶ γενέσθαι, ὥστε ὁπόσα ἐκείνῳ δόξειε μὴ ϖρασ- "σόμενα ἀγαθῇ ῥοπὴν ἡμῖν φέρειν, [d] αὐτοὶ ϖροβαίνειν "ϖοτ' ἂν θάνατον φοβηθέντες. ὑϖομενοῦμεν δὲ εἰς τύχας "ἰόντες, ὅπῃ φυλακῇ τε πατρίῳ, καὶ κινδυνεύειν ϖρεπ- "μένοις ἐλπίδα ὅσαν ἐξεπισαίμεθα κἂν ϖεριγενέσθαι, διὰ "τὸ δὲ Θεῷ ὃ ϖησόμενον μὴ ἡμῶν, ὅπῃ τιμῇ τε τῇ ἐκεί- "νου τὰ δεινὰ ὑϖοδεχόμενοι, καὶ ἡ τύχης ὃ ἐϖ' ἀμφό- "τερα φιλῶν τοῖς ϖεράγμασι ϖροτυχάνειν, οὐκ δὲ ὅ "σοι ϖείθεσθαι, ϖολλοῦ μὲ λοιδορίαν ὃ ἀνάνδρου ϖροσκτ- "σομένῳ, ὡς [e] δ' αὐτὸ ϖράσσειν ὃ νόμου ϖροσσυ- "μένοις, καὶ ἅμα ϖολλοῦ ὀργοῦ ὃ Θεοῦ, ὃς καὶ ϖρὸ σοῦ "δικαίῃ γένοιτο ἂν βελτίονι Γαΐῳ.

γ'. Καὶ ὁ Πετρώνιος, ὡς τ' λόγων [f] θρασύμθυμος δυσκί- νησιν αὐτῆς τὸ φρονῆν, καὶ μὴ ἂν ἁμαχὶ δυάμενον αὐτῆς ϖροβενέσθαι ϖροκονίσασθαι τῷ Γαΐῳ τοῦ ἀνάθεσιν τοῦ ἀνδριάντος, ϖολοῦ δὲ ἔσεσθαι φόνον, τούς τε φίλους ἀνα- λαβὼν, καὶ θεραπείαν ἣ ϖερὶ αὐτὸν ἦν, ὅπῃ Τιβεριάδος ἠπείγετο, χρῆσθαι κατανοήσας τ' Ἰουδαίων τὰ ϖερά- γματα ὡς ἔχοι. καὶ Ἰουδαῖοι μέγαν ἡγούμενοι τ' ὀκ τοῦ ϖρὸς Ρωμαίους ϖολέμου κίνδυνον, ϖολὺ μείζονα δὲ κρί- νοντες ϖ ὀκ τοῦ ϖαρανομεῖν, αὖθις ϖολλαὶ μυριά- δες ὑϖαντιάζουν Πετρώνιον εἰς τὴν Τιβεριάδα γενόμενον, καὶ ἱκετείᾳ χρώμενοι μηδαμῶς εἰς ἀνάγκας τοιαύτας αὐτοὺς καθίσαι, μηδὲ μιαίνειν ἀνδριάντος ἀναθέσει τ' ϖόλιν. "ϖολεμήσετε ἄρα Καίσαρι, Πετρώνιος ἔφη, "μήτε τὴν ἐκείνου ϖαρασκευὴν λογιζόμενοι, μήτε τὴν "[g] ὑμετέραν ἀσθένειαν;" οἱ δὲ, "ὑδαμῶς [h] ϖολεμήσο- "μεν, ἔφασαν, τεθνηξόμεθα δὲ ϖρότερον ἢ ϖαραβῆναι "τοὺς νόμους." ὅπῃ τε τοῦ ϖρόσϖατα κείμενοι, καὶ ταὶς σφαγαὶς ϖροδεικνύοντες, ἕτοιμοι [i] καὶ κτείνεσθαι ἦσαν. καὶ ταῦτα ἐϖράσσετο ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ τῆς γεωργεῖν ἀϖρεπὲς ἦν λοιϖὸν ὅσαν, καὶ ταῦτα τ' ὥρας ὕσης ϖρὸς σπόρον· [k] ϖολλή τε ἦν ϖερὶ αὐ- τοῖς, καὶ τῆς διήνεκες ὁϖλιτῶν ϖρόθεσις, ἢ τοῦ ἀνά- θεσιν τοῦ ἀνδριάντος θράσασθαι.

δ'. Ἐν τοιούτοις δὲ ὄντων [l] τῶν ϖραγμάτων, Ἀρι- στόβουλος ὁ Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς, καὶ Ἑλ- κίας ὁ μέγας, ἄλλοι τε ὧν κράτιστοι τῆσδε τῆς οἰκίας, καὶ ὧν ϖρῶτοι σὺν αὐτοῖς, εἰσίασιν ὡς τ' Πετρώνιον ϖα- ρακαλοῦντες αὐτὸν, "ἐπειδὴ τὴν ϖρόθυμίαν ὁρᾷ τῆς "ϖληθύος, μηδὲν εἰς ὀλέθριον [m] αὐτῆς ϖροκινεῖν, ἀλ- "λὰ γράφειν ϖρὸς Γάϊον τὸ ἀνήκεστον αὐτῷ ϖρὸς τ' "ϖαροξυνθῆναι τοῦ ἀνδριάντος, ϖῶς τε ὀλιγάνδρους τοῦ "γεωργεῖν ἀνθαιρήσονται, ϖολεμεῖν μὲν ὐ βουλόμενοι "ϖρὸ

a Ἀνήκεστον Busb. b Ὡς ἂν τοῖς ὁπλοις τοῦ Γαΐου μὴ ϖαρελθεῖν Busb. c Οὗ ϖεσθέντες Vat. & Hen. quo admiſſo, inox ὑμείνους pro ὑμέτερον legendum. d Αὐτοὶ Vat. & Hen. e Δι' αὐτὸν Vat. & Hen. f Γνὺς δυσπ. ἀ. τ. φ. κ. μ. ἂν ἁμαχὶ τῷ φόνῳ δίχα Busb. omiſſis quæ ſequuntur, ϖολλὼ ᾖ ἔσεσθαι φόνον. g Ita Busb. & Epiphan. ἡμετέραν in Editis Aliiſque. h Ita cum Zonara. ϖολεμήσομεν, aut ϖολεμῆσαι μὲ in Joſephi libris. i Illud Ϛ ὲ Cod. Busb. k Πολλὴ τε ἦν αὐτοῖς τοῦ διήνεκες ἱκετηρία, εἰ μὴ ἀν. τ. ἀν. θαύμαστο Busb. l Ita Busb. Hen. & Vat. τ' abeſt cæteris. m Αὐτοῖς Busb.

"ἀφ' τὸ μηδ' ἐν δύναλζ, ἡνίκα δ' ἔχοιτες ἡδονὴν, τὴν
"ζημίαν τὰ νόμιμα αὐτοῖς, πῶς τι ἀσσόφ ἢ γῆς
"γενομένης λητείας ἀναφύοιντο, ἀδυναμίᾳ χαλεπαλῆς
"τ φόρου. ἴσως δ ἂν ἐπικλαθέντα τ Γάϊον μηδὲν
"ὠμὸν ἀφηνιᾶσαι, μηδὲ ἐπ' ἀνασάσῃ φρονῆσαι δ ἔθνος.
"[b] ἐμμένοντος δὲ τῇ τότε βουλῇ τῶ πολεμεῖν, τότε δ
"καὶ τοῖς ἅπασζ δ στρατεύματος." καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ
Ἀριστόβουλον ὅπως τούτοις Πετρώνιον παρεκάλουν. Πε-
τρώνιος δὲ, τῶν μὲν τοῦ Ἀριστόβουλον πάντοθεν
ἐπειγομένων, ἀφ' τὸ ὑπὲρ μεγάλων ποιεῖσθαι τὴν δέη-
σιν, καὶ πάσῃ μηχανῇ προσχρησαμένων εἰς τὰς ἱκετείας,
τοῦτο δὲ [c] καὶ τῶν Ἰουδαίων ὄχλος τὴν ἀπαραίτητον
τῆς γνώμης, καὶ δεινὸν ἠγάμενος τοσῶνδε μυριάσιν
ἀνθρώποις, μανίᾳ τῇ Γαΐου ἀφηκοσίμενος, ἐπαγαγὼν
θάνατον, εἰ αἰτίᾳ τὸ πρὸς Θεὸν σεβάσμιον [d] ἔχειν, καὶ
μετὰ πονηρᾶς μετὰ ζῶντα βίον ἐλπίδος διαγ-
νῶσθαι, πολὺ χρεῖττον ἡγεῖτο, [e] Ἐπιστεῖλαι τῷ Γαΐῳ ὅ
ἀπήκειν αὐτῷ, [f] ὀργὴ φέροντος μὴ ὀκνῆσαι τὸν ὀξέως δεδια-
κονημένον αὐτῷ ταῖς ἐπιστολαῖς, τάχα μὲν [g] γὰρ καὶ πεί-
σειν, καὶ τῷ ὅ πρῶτον μανίᾳ τῆς γνώμης ἐπιμένοντος, ἄφασθαι πολέμου τοῖς αὐτοῖς· εἰ δ' ἄρα τι καὶ
κατ' αὐτὸν πέπαυται τῆς ὀργῆς, καλῶς ἔχειν [h] τοῖς ἀρε-
τῆς μεταποιουμένοις, ὑπὲρ τοσῶνδε ἀνθρώπων πλήθους
τελευτᾶν. [i] ἔκειτο γὰν πιθανὸν ἡγεῖσθαι τὸν δεομένων
λόγον.

ε'. Συγκαλέσας δὲ εἰς τὴν Τιβεριάδα τοὺς Ἰουδαίους,
ὧν δὲ ἀφίκοντο πολλαὶ μυριάδες, καθεζόμενος ἐπ' αὐτοῦ
τοῦ τε ὄχλου καὶ παρόντι στρατιᾷ, ἣν γνώμης ἀπέφηνε
τῆς αὐτοῦ, τὸν δὲ αὐθαιρέτου τῶν προσταγμάτων,
τοῦ ὀργοῦ εἶδεν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ὅπως τὸ προχεῖ-
μα ὑπενεχθῆναι τοῖς προστάγμασι τοῖς παρὰ Καίσαρος βά-
ρος εἰσφερομένοις· ᾧ καλῶς ἔχειν, τὸν γε τιμῆς το-
σαύτης ὑπεστολόγτα συλλαφήσειν τῇ ὀκείᾳ, εἶδεν ὁπαν-
τίον προέσθαι. "ἡ μὲν δίκαιον ἡγεῖμαι, ἀσφάλειάν τε
"καὶ τιμὴν τοῦ ἰδιαυτοῦ μὴ ἧχ ὑπὲρ ὑμετέρας μὴ ὑπο-
"λογισμὸν τοσοῦτον ὄντων ἀναλῶσαι, [k] ἀφηκοσμένων τῇ ἀρε-
"τῇ τοῦ νόμου, ὃν πάτριον ὄντα προμάχεσθαι ἡγεῖσθε.
"καὶ τῇ ὅτι πᾶσιν ἀξιόσῃ καὶ δυνάμει ὁ Θεὸς, τὸν ναὸν
"οὐκ ἂν προῖδεῖν τολμήσοιμι ὕβρει πεσεῖν τῆς τ ἡγε-
"μονεύοντων ἐξουσίας. [l] θέλω δὲ ὡς Γάϊον, γνώμας τε
"τὰς ὑμετέρας ἀφοσιῶσαι, καὶ τῇ καὶ σωτηρείᾳ χρή-
"μων [m] ὑπὲρ τοῦ μὴ ὑμᾶς παρορᾶν σπουδάσαι ἐφ'
"οἷς προῄρησθε ἀγαθοῖς. καὶ συμπρᾶσσοι μὲν ὁ Θεὸς
"βελτίων δ ἀνθρωπίνης μηχανῆς καὶ δυνάμεως ἡ κατ'
"ἐκεῖνον ἐξουσία· φυτευέσθω ὑμῖν τε τὸν τήρησιν τ
"πατρίων, [n] καὶ αὐτῷ τὸ μηδὲν ἀνθρωπείας προ-
"γνώμεως βουλήσεσι τιμᾶν τ τῶν ἐκείνων ἁμαρτεῖν.

"santes, quippe quod eis vires desint, lubentissime vero morituri, prius quam aliquid contra patria instituta admittant; atque semente omissa latrocinia commissuri sint, quod nihil eis suppetat ad tributa solvenda. Fortasse enim Cajum de sententia moveri posse, ne nihil sævius statuat, neque de gente evertenda amplius cogitet. Quod si in eo consilio persistat ut bellum *vobis* inferat, tunc & ipsi licere ad rem aggredi." Et Aristobulus quidem & qui cum eo erant ad ista Petronium adhortati sunt. At Petronio, partim quidem Aristobulo cæterisque vehementius instantibus, ut qui pro rebus magni momenti preces adhiberent, atque omni arte & studio supplicationi incumberent, partim vero quod videret Judæorum in contrario proposito constantiam, *indignumque duceret, tot hominum millia, dum Caji insaniæ gratificatum iret, morte multando, vitio vertere pietatem & religionem erga Deum, ac deinceps magna cum solicitudine vitam agere, longe satius videbatur, ut per literas Cajo significaret, quam grave foret ut ei succenseret, quod non ocius exsequutus fuerit quæ jusserat, (forsan enim & ipsi quidem persuasurum esse) dein si in eadem ac antea permanserit mentis insania, ad bellum cum eis gerendum sese accincturum; sin vero iram ipsius in se convertat, decere virtutis cultores pro tanta hominum multitudine mortem non defugere. Statuit itaque supplicum orationi auscultare.

Petronii responsum ad Aristobulum aliosque.

5. Cum autem Judæos ad Tiberiadem convocasset (qui etiam ad multa hominum millia eò veniebant) eisque circumdedisset totum quem secum habuit exercitum, non suam voluntatem esse declarabat, sed Cæsaris mandatum, ut sine mora statim in eos ira effunderetur, qui ea detrectare ausi fuerint quæ facere decreverat: quandoquidem sibi conveniret, qui illius gratia & beneficio tantum honoris assequutus fuerat, ei obsequium præstare." Haud tamen *inquit* æquum esse arbitror, ut salutem honoremq; meum non pro vestra incolumitate, qui multi admodum estis, impendatis, dum operam vestram legi adeo præstanti addicitis, pro qua utpote patria modis omnibus contendendum esse existimatis. Mihique, summa Dei auctoritate & potentia freto, religio erit templum pati principum licentia profanari. Cajo itaq; mittam, ut eum de vestra voluntate certiorem faciam, quantum possim causam adjuvans, ne vos negligam passuros ob ea quæ honeste *vobismet* proposuistis. Auxilioque sit Deus (illius enim potestas omni arte humana & potentia superior est) & ita pro imperio faxit, ut & vos patrios ritus servetis, † nec ille, humanis cupiditatibus modum transgressus, etiam consuetis honoribus excidat. "Quod

Petronius convocat Judæos ad Tiberiadem.

Illisque pollicetur se Cajo scribere velle.

a Ἂν φέροντο *Bud.* quod forsan rectius. b Ἐμμένοντος δὲ τῇ βουλῇ ἐ κἄδε ἔτ π. *Bud.* οἱ δ' ἐμμένοντες τῇ κἄδε τῇ ψήφῳ *Zonar.* c Illud καὶ è *Cod. Bud.* d Σχεῖν *Bud.* e Ita cum *Cod. Bud.* ἐστείλατο in *Editis Aliisque.* f Ὀργὴ φέροντος *Vat.* g Illud γὰρ è *Cod. Bud.* h Sic *Bud.* τ ἀρετῆς in *reliquis.* i Prius distinctum erat & lectum ad hunc modum, πολυτῷ, ἔκειτο πιθανὸν &c. Cum autem sensus mihi haud constare videretur, insertam dedi voculam γὰν, plenamque distinctionem posui post πολυτῷ. k Ita legendum censeo. Ἀφηκοσίμενον in *Josephi* libris. l Ὑπέχειτο ἐπιστεῖλαι Γαΐῳ γνώμας τε τὰς αὐτῶν ἀφοσιῶσαι καὶ σπουδὴν τῆς σωτηρείας χρ. ὑπὲρ δ καθ' αὐτούς. dein v. 43. συμπρᾶσσοι μὲν ὁ Θεὸν ἴσχυε, & mox ἐμοὶ δὲ μηδὲν *Bud.* m Ita lego ex conjectura, cui ansam dedit pag. 814. v. 4. antea erat, nullo plane sensu, ὑπὲρ δ καθ' ὑμᾶς παρὰ γνώμην ποιεῖσθε ἐγκαλεῖς. *Epiphanius* vertit, *causam adjuvans & vestrum in bono propositum.* n Ita *Bud.* τῷ αὐτοῦ τὸ μηδὲν ἀνθρωπείας παρὰ γνώμην βουλήσεσι τιμᾶν τ ὧν θεῖον ἁμαρτεῖν in *Editis.* verum ἀνθρώπων pro ὧν θεῖον in omnibus *MSS.* * Sævum quoque ratus, ut multa millia hominum per ipsum darentur in mortem, si vellet Caji furiæ ministrare; simul etiam se Deum offensurum, & cum pessimis postea spebus advivere, *Epiphan.* † Et me tutari ut nec ab ipsis etiam excidam humanis honoribus, *Epiphan.*

"Quod ſi Cajus exacerbatus graviter mihi "ſuccenſeat & iraſcatur, quodvis diſcrimen ad- "ibo, omnemque feram calamitatem, quæ in "corpus animamque inciderit, ne vos totidem "numero pro iis quæ honeſte facitis pereuntes "videam. Abite igitur quò ſuum quemque vo- "cat negotium, & agriculturæ *ſtrenue* incum- "bite. Ipſe autem Romam literas mitto: nec "quidquam, quod in rem veſtram ſit, tam per "me quam per amicos, agere recuſabo.

Petronius hortatur Judæos, ad operam agriculturæ impendendam.

6. Cum iſta dixiſſet & Judæorum concionem dimiſiſſet, magiſtratus hortabatur, ut agrorum colendorum curam agerent, & alloquiis ſuis populum ad meliora ſperanda animarent. Et ille quidem multitudinem exhilarare properabat. Deus autem Petronio præſentiam ſuam declarabat, ſeque illi in omnibus adjutorem fore. Simul enim ac ille orationem finierat, quam habuit ad Judæos, Deus pluviam ingentem demiſit præter hominum exſpectationem, quod illa dies utpote ſerena admodum nullum pluviæ ſignum è cœlo dederit, ſiccitaſque magna per totum annum fecerit homines deſperare de aqua ſuperne deſcenſura, etiamſi cœlum nubibus obductum cernerent. Quapropter cum largus imber tunc præter ſolitum & opinionem ingrueret, ſpes facta eſt Judæis non irritam fore Petronii pro illis ſupplicationem.

Res Judæorum Cajo repræſentat.

Quin & Petronius eo magis admiratione perculſus eſt, ubi ei perſpicuum erat Deum res Judæorum curare, clareque indicare ſe illis præſentem adeſſe, adeo ut qui revera aliter ſentire in animum induxerant, quidquam contradicere non valerent: id quod & inter alia quæ ſcripſerat Cajo ſignificabat. omnia autem accommodata erant ad ſuadendum, eumque modis omnibus hortandum, ne tam multa millia hominum, ut eos interficeret, ad inſaniam adigeret (non enim niſi bello compulſos à religione patria diſcefluros) neve ſeipſum multaret reditibus ex ea gente accipiendis, & inſigni apud eam maledicto & contumeliæ ſeſe ſubjiceret in omne ævum. prætereaque Dei, qui illis præerat, poteſtatem, utpote manifeſtam, oſtendebat, quæque nihil dubium reliquit ad vim ejus demonſtrandam. Et in iſtis quidem totus erat Petronius.

Agrippa apud Cajum gratia, cui convivium ſplendide paratæ & magnifice.

7. Rex autem Agrippa, qui tum forte Romæ verſabatur, magis magiſque apud Cajum amicitia proficiebat. Cumque aliquando eum convivio exciperet, idque magno ſtudio curaque ageret, ut cunctos & impenſis in epulas factis, & in omnibus ad delicias & voluptates apparandis ſuperaret, ita ut nemo è cæteris, immo nec ipſe Cajus de iſtis æquandis cogitarit, multo minus ſuperandis, (adeo ille univerſis epularum apparatu facile præſtitit, deſiderioque omnia Cæſari *ad*

"εἰ δ' ὀκπυρωθεὶς Γάϊος εἰς ἐμὲ τρέψει ὃ ἀνήκεστον ἡ "ὀργῆς, πλήσομαι πάντα κίνδυνον καὶ πᾶσαν παλαιπω- "είαν συνιᾶσαι τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ, ὑπὲρ ὧ μὴ "ὑμᾶς τοσῶνδε ὄντας ὅτι ὅπως ἀγαθῆς θεᾶξεσι διαλ- "λυμένους ἰδωρεῖν. ἅπιτε οὖν ὅτι ἔργα τὰ αὑτῷ ἕκα- "στοι, καὶ τῇ γῇ ὅτιποιεῖτε. πέμψω δ' αὐτὸς ὅτι Ρώ- "μης, καὶ τὰ πάντα ὑπὲρ ὑμῶν δι' ἐμαυτοῦ καὶ τῶν φί- "λων οὐκ ὀκνησαπήσομαι ἀφικνεῖσθαι.

ε'. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἀφαλύσας τὴν Ιουδαίων τὴν σύλ- λογον, παρεμυθεῖσθαι τὴν εἰς τὸν γεωργίαν ἠξίου τοὺς δὲ πόλεις, καὶ κατομιλεῖν τὸν λαὸν ἐλπίσι χρησάμενος. καὶ ὁ μὲν εὐθυμεῖν ὃ πλῆθος ἔσπευδεν. ὁ Θεὸς δὲ [a] παρουσίαν ἐπεδείκνυτο τῷ αὐτῷ Πετρωνίῳ, καὶ τῷ ὅτι τοῖς ὅλοις σύλληψιν. ἅμα τε γὰρ ἐπαύετο ὃ λόγος, ὃν ποιεῖς τοὺς Ιουδαίους εἶπε, καὶ αὐτίκα ὑετὸν ἠφίει μέγαν [b] παρ' ἐλπίδα τοῖς ἀνθρώποις γενόμενον, ἀφ' ὃ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ αἴθριον ὄσαν οὐδὲν ὄμβρειμον ἀποσημαίνειν ἔτι τὴν περὶ τὸν ὑετόν, [c] καὶ τὸ παῖ ἔτος αὐχμῷ μεγάλῳ κατεχόμενον, ἐπ' ἀπογνώσει ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους ὕδατος ἄνωθεν, εἰ μὴ σύννεφόν ποτε θεάσαιντο τὸν ὑρανόν. ὥστε δὴ τότε πολλῷ μᾶλλον παρὰ [d] ὃ εἰωθὸς μᾶλλον παρὰ τὸ ἑτέρως δόξαν ἀριγμένου ὕδατος, τοῖς τε Ιουδαίοις ἐλπὶς ἦν ὑδαμῶς ἀτυχήσειν Πετρώνιον ὑπὲρ αὐτῶν δεόμενον. ὁ Πετρώνιος δὲ κατεπέπληκτο μείζονος, ὁρῶν σαφῶς τὸν Θεὸν τῶν Ιουδαίων παρεμυθούμενον, καὶ πολλῷ ἀποσημαίνοντα τῷ ὅτι φάνειαν, ὡς μηδ' ἂν τοῖς ἔργῳ παρεσκευασμένοις ταναντία φρονεῖν ἰσχὺν ἀναπλέξεως καθαλεῖφαι. [e] ὡς δὲ καὶ παρὰ τὸν Γάϊον σὺν τοῖς λοιποῖς ὁπόσα ἔγραφεν. ἐπαγωγὰ δ' ἦν τὰ πάντα καὶ παντοίως πρόσκαλοῦντα μὴ τοσαύτας μυριάδας ἀνθρώπων ἀποκτεῖναι, ἃς [f] κτείνοι, ἢ δι' ἄλλα γε πολέμου προσχήσειν τὸν νομίμων τὴν θρησκείας, παρασύρῃ τε τῆς ἀπ' αὐτῶν ἀποστρεφόμενος, καὶ τῷ προπάλῳ τῆς ἀρᾶς ὑποπτήσας μέλλοντα αἰῶνα. καὶ ἄλλως θείᾳ τὸ παρεσηκότος αὐτῷ τῷ [g] δύναμιν ὡς ἀκραιφνῆ ἀπέφαινε, καὶ μηδὲν ἀοδίαστον ὅτι δυόαμιν τῷ [h] αὐτῷ ὅτιδείκνυσθαι καταλιπῆσαι. καὶ Πετρώνιος μὲν ὁ τούτοις ἦν.

ζ'. Ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐτύγχανε γὰρ ὢν ἐν Ρώμῃ διατρίβων, προέκοπτε φιλίᾳ τῇ πρὸς τὸν Γάϊον μείζονος. καί ποτε παρεθεὶς δεῖπνον αὐτῷ, καὶ παρασκευὴν ἔχων πάντα ὑπερβάλλεσθαι, τέλεσί τε τοῖς εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ παρασκευῇ τῇ εἰς ἡδονὴν φέροντος, ὡς μὴ ὅπως ἄν τινα τῶν λοιπῶν ἀλλὰ μηδ' αὐτὸν Γάϊόν ποτε ἰσωθῆναι θελήσαντα οὐχ ὅπως [i] ὑπερβαλέσθαι· τοσοῦτον ἀνὴρ τῇ παρασκευῇ πάντας ὑπερῆρεν, [k] καὶ τῷ τὰ πάντα Καίσαρι ἐκφερεστάτην παρασχεῖν.

a Ita *Bunb.* & *Epiphanius*, qui vertit, *Deus autem ſuam manifeſtavit repente præſentiam.* παῤῥησίαν ἐπεδείκνυτο in *Editis.* παῤῥησίαν ἐπεδείκνυτο *Hen.* & *Vat.* b Μετ' εὐ ἐλπίδ' τίνα τοῖς ἀνθρ. *Bunb.* c Τῶ γὰρ πάντος ἔτους αὐ. μ. κατεχόμενον, ἐπ' ἀπογνώσει ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ὕδατος ὄμβρου *Bunb.* d Ita *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* τῆς παρὰ τὸ ὑπερδέξιον in *Editis.* τῆς παρὰ τὴν αὐτῶν δόξαν *Bunb.* e Voculam unam & alteram excidiſſe ſuſpicor. f Κτείνοι *Gall.* unde pro ἐκτείνοι (tam in *Editis* quam cæteris *MSS.*) haud aliud mihi occurrebat præter κτείνοι. Non dubito tamen quin hic locus in mendo cubet. Si quis malit ἐκποιῆν ἀποκτείναι, aut ἀποκτείνας κτείνοι, per me licet. *Epiphanius* vertit, *poſtulans ne tanta hominum millia contemneret, quæ non poſſent ſine bello & ingenti cæde ad tranſgreſſionem ſuæ religionis impelli.* g Neque hic locus, ut puto, mendo vacat. nam δυόαμιν aut hoc verſiculo aut in proxime ſequenti ſuſpectum habeo. *Epiphanius* vertit, *ſuper hoc quoque virtutem divinam Judæis præbere præſidium. nam exploratum eſſe firmabat pro Judæis evidenter indicium.* At *Gelenius* hoc modo *id quoque adjecit quam carus ſit Deo populus, quamque manifeſtis ſignis declaret ſuam erga illos benevolentiam.* h Antea αὐτῆς. Forſan τὴν αὐτῶ, deleto δυόαμιν. i *Al.* ὑπερβάλλεσθαι. k In *Editis*, ἐ τῷ τὰ πάντα Καίσαρι ἐκφερεστάτου π. quæ plane omiſerunt *Epiphan.* & *Gelen.* Unde, cum ἐκφερεστάτου habeat *Hen.* & ἐκφορεστάτου (forſan pro ἐκφερεστάτου) *Gall.* reſcripſi, τῷ τῷ τὰ πάντα Καίσαρι ἐκφερεστάτου παρασχεῖν.

a Ως

χεῖν· [a]καὶ ὁ Γάϊος ἐκθαυμάσας τὴν τε Ἀγρίππου αὐτῆς καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην, ὡς ἐπ' ἀρετῇ τῇ αὐτοῦ βιάζοιτο καὶ ὑπὲρ δύναμιν τῶν χρημάτων εὐποιΐας χρῆσθαι, βουλόμενός τε μιμήσασθαι τὴν Ἀγρίππου φιλοτιμίαν ἐφ' ἡδονῇ τῇ αὐτῆς προσομιλῶν, ἀνεμίμνησκεν οἶνου καὶ τὴν Ἀγρίππαν εἰς τὸ ἱλαρώτερον ἐκτεταμένον, φησὶ δὲ αὐτοῦ, τοῦτο γελοίως εἰς πότον Ἀγρίππα, "καὶ πρότερον μέν "σοι τιμὴν σαυτῷ ἤδειν ἣ ἔχῃς [b]παρὰ ἐμοῦ, καὶ "πολλὴν εὔνοιαν μετὰ παῤῥησίας [c]ἐπιδεικνυμένη, οἷς "ὑπὸ Τιβερίου περίεσσι δι' αὐτὸν, ὑπολείπεις τε ὑ- "δὲν καὶ ὑπὲρ δύναμιν [d]ἀρετῇ χρῆσθαι τῇ πρὸς "ἡμᾶς. ὅτι, αἰσχρὸν γὰρ κατάδηλά με ὑπὸ τῆς σῆς "σπουδῆς, ἀναλαβὲν βύλομαι τὰ ἐλλελειμένα πρό- "τερον. ὁλίγα γὰρ φῂς ὁπόσων σοι δωρεῶν ἐχόμενον "ἀπεκαρασάμην. ὃ δὲ πᾶν, ὅσῳ σοι ῥᾷον ἂν [e]προθυμίᾳ "τοῦ εὐδαίμονος, ἀγαπήσεταί σου προθυμίᾳ τε "καὶ ἰσχύϊ." καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, οἰόμενος ἴσως τε πολλὰ αἰτήσασθαι, ἢ καί τινων προσόδους πόλεων. ὁ δὲ, καίτοι τὰ αὐτὰ ἐφ' οἷς ἤτησε προδιασκεψάμενος, οὐκ ἐφικνεῖσθαι τὴν Ἀγρίππαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀξέως ἀμείβεσθαι τὸν Γάϊον, "ὅτι οὔτε πρό- "τερον κέρδος τὸ ἀπ' αὐτοῦ προσδοκῶν τοῖς τοῦ Τιβερίου ἐπιτολὰς διεπράξατο αὐτὸν, οὔτε νῦν παρὰ- "σου τι τοῦ εἰς χάριν τὴν ἐκείνου καρδῶν εἰκάσαι ἔτι "τοι λῆψιν μεγάλα δὲ εἶναι τὰ προδιδομένα, "καὶ παραπέμπω τῷ θείῳ χρωμένου τοῦ ἐλπίδων· καὶ "γὰρ εἰ τῆς σῆς ἐλάττονα δυνάμεως, τῆς γέ μου τῷ "εἰλικρότι Ἀγρίππᾳ τε καὶ ἀξιώσεως μείζονα. καὶ ὁ Γάϊος, [f]ἐκπλαγεὶς τὴν Ἀγρίππαν αὐτοῦ, πολλὸς ἦν ὀρέγεσθαι εἰπεῖν, [h]"ὅτι χαρίζοιτ' ἂν αὐτῷ προθύμως". ὁ δὲ, "ἐπεί τοι, ὦ δέσποτα, προθυ- "μίᾳ τῇ σῇ δωρεῶν [i]μὲ ἄξιον ἀποφαίνεις, αἰτήσομαι "παῖς μὲν εἰς ὅλον φερόντων τοῦδε, Ἀγρίππᾳ τὸ μεγάλως "με εὐδιατρέπειν, οἷς ἤδη παρέχες· ὅ,τι δ' ἂν σοι "δόξῃ περισσοῦ τοῦ εὐσεβοῦς, καὶ τὸ θεῖον σύμμα- "χον ἐφ' οἷς βλάπτειας προσκαλῇ, [k]καί μοι τοῦτο εὐ- "χλείας γένοιτο πρὸς τοῖς πιστευομένοις, ὡς μηδ' "ἑνὸς ἂν χρησαίμην ἀπὸ τῆς σῆς ἐξουσίας ἀτυχῆσαι "ποτε γόνυ. ἀξιῶ [l]γάρ σε τῷ ἀνδριάντι τῷ "ἀνάθεσιν, ἣν ποιήσασθαι κελεύεις Πετρώνιον εἰς τὸ "Ἱεροσολύμων ἱερὸν, μηκέτι προέσθαι Ἀγρίππᾳ.

ιε'. Καὶ ὁ μὲν, καίτοι τὸν ὑποκινδυνεύοντα τοῦτο ἡγούμενος· εἰ γὰρ μὴ πρᾶγμα ἔφερε Γάϊος, οὐδὲν ἄλλο ἢ εἰς θάνατον ἔφερεν· Ἀγρίππᾳ τὸ μεγάλα νομίζειν τε καὶ εἰ, κύβον ἀναρριπτεῖν ἐπ' αὐτοῖς ἠγεῖτο. Γάϊος δὲ ἅμα τῇ βεβαιώσει τοῦ Ἀγρίππου ἐκπλαγεὶς, καὶ ἄλλως ἀπρεπὲς ὑπολαμβάνων, ὅτι τοσοῦδε μαρ- τύρων ψευδῆς γενέσθαι θεὶς ἂν προθύμως ἐδιάζε- το αὐτοῦδαι Ἀγρίππαι, μετὰ τοῦ ὀξέως μετα-

luxum ſuppeditandi) tum Cajus animi ergo & magnificentiæ eum admiratus, ut qui etiam ſupra facultates ſumptibus immenſis ſibi placere contenderit, volenſque Agrippæ liberalitatem ad ſui oblectationem accommodatam æmulari, cum animus vino laxatus eſſet & ad multam hilaritatem traductus, dixit in convivio, ipſum ad bibendum invitante Agrippa, "& ipſe tibi jam antea conſcius eram honoris "quo me proſequutus es, & quantam mihi "benevolentiam oſtendiſti, etiamſi ex ea te "circumſteterint pericula à Tiberio intenta- "ta; & *jam* nihil omittis, quo mihi, fere ul- "tra quam poſſis, gratificeris. Quare, cum tur- "pe mihi ſit à te vinci tua erga me voluntate "& ſtudio, omnia quibus antea tibi deeram "jam adjecta eſſe volo. Quod ad munera at- "tinet quæ tibi dedi, ea levidenſia eſſe fateor: "id autem totum, quod tibi aliquid conferat ad "felicitatem complendam, alacriter & quoad "potero tibi ſuppeditabo." Et ille quidem iſta dicebat, ratus ampla latifundia poſtulaturum aut urbium aliquarum vectigalia. Is vero, quamvis ſibi decretum eſſet quid peteret, id tamen *in præſens* animo reticebat, & ſtatim "Cajo reſpondet, "quod neque prius, contra "quam mandaverat Cajus, illum coluerit, ut "qui lucri aliquid exſpectaret; neque jam in "ejus gratiam quidquam agere, ut inde vel "minimum lucri ſibi quæreret. abunde an- "tem magna eſſe priora ejus beneficia, & ul- "tra quam ſperaret quiſquam ſe paulo arro- "gantior: nam etſi minora eſſent quam quæ "dare poteras, mea tamen qui ea accepe- "rim exſpectatione & dignitate ſunt majora." Tum Cajus, eum propter animi contionentiam admiratus, magis inſtabat ut diceret, quidnam à ſe datum iri volueri? Cui ille, "quoniam "ex tua in me benevolentia, domine, præ te fers "me dignum haberi cui præterea aliquid largia- "ris, nihil quidem eorum quæ ad me locuple- "tandum attinent à te poſtulabo, quippe quod "tuæ gratiæ acceptum debeam ut iis rebus "præter cæteros excellam; illud vero te ro- "go, quod pietatis gloriam tibi conciliabit, fa- "cietque ut Deus tuæ *voluntati* faveat & ad- "jutor ſit, & mihi ad exiſtimationem pulchrum "erit apud eos qui fama id acceperint, ut qui "certum habuerim omnia propter tuam pote- "ſtatem impetraturum eſſe quorum opus mihi "fuerit. Oro igitur & obſecro te ut de ſtatuæ "dedicatione in Judæorum templo, mandata "Petronio, nolis amplius cogitare.

8. Et ille quidem licet hoc periculi ple- num duceret, (nam quæ perſuaderi non pote- rant Cajo ea mortem certiſſimam poſtulanti afferebant) quod tamen ea *quæ peteret* magna exiſtimaret ut revera erant, fortunæ aleam in iſtis experiri ſtatuit. Cajus autem *ſimul* officioſa Agrippæ liberalitate *mirifice* captus, pudendumque eſſe ratus mendacii in iſtis, ad quæ petenda Agrippam ultro provocaverat, coram tot teſtibus argui, ac ſi ſtatim eum promiſſi

Cajus Agrippæ magnificentiæ delectatus.

Quicquid ab ipſo petierit, ſe ei daturum eſſe polliceur.

Agrippa nihil aliud poſcit, quam ut mandatum, quod Petronio dederat, revocaret.

Annuit Agrippæ, haud tamen libenter.

a Ὡς τὴ Γάϊον ἀσθενεῖσθαι Bunb. & mox (v. 7.) φάναι pro φησὶν. b Illud παρὰ deeſt Bunb. c Ὑποδεικνύμενος Bunb. d Fuit cum legendum eſſe ſuſpicaretur ἀρετῆς χρῆσθαι. e Ita è Cod. Vat. ἂν ἱματοθείᾳ Baſ. ἂν ἱματοθείᾳ in aliis. quin & γε, quod antea ſequebatur Ἀγρίππου, delendum eſſe volui, & paulo ante vocalem δὲ inter τὸ & πᾶν inſertum dedi. f Τῶν τε πόλλω τε προσόδων αὐτοῦ καὶ τινων Vat. τῶν τε πόλεν τε προσόδων αὐτοῦ καὶ τινων Hen. à pr. m. τῶν τε πολλῶν τε προσόδων αὐτοῦ καὶ τινων Bunb. g Τῶν αὐτῶν αὐτῷ Bunb. h Ita Bunb. ὅτι χαρίζοιτό τ' ἂν αὐτῷ in Editis Aliiſque. i Illud μὲ è Cod. Bunb. ut & mox τι poſt αἰτήσομαι. k Al. καί μοι ταῦτ' εὐκλεὲς γένοιτο. l Ita Bunb. Vat. & Zonar. ἀξιῶ γάρ σου in ceteris.

Cajus, Agrippæ virtutem miratus, ſcribit ad Petronium, in Agrippæ gratiam.

promiſſi pœnituiſſet, ſimulque Agrippæ virtutem *egregiam* miratus, quod de imperio ſuo, aut amplioribus reditibus aut alia poteſtate augendo, parum ſolicitus, publicæ tranquillitatis curam ageret, pro legibus intercedendo & numine divino, poſtulatis annuit: ac ſcribit ad Petronium, eum collaudans, & quod exercitum collegerat, & ipſum per literas conſuluerat quid de Judæis faciendum cenſeret. "Cæ-
"terum nunc, *inquit*, ſi contigerit te jam ſta-
"tuam erexiſſe, ne tollatur: ſin vero nondum
"eam collocaſſes, ne quid amplius moleſtiæ
"ea de re tibi faceſſas; ſed exercitum volo di-
"mittas, diſcedaſque ad ea quæ primo tibi
"mandavi exſequenda. nihil enim mihi opus
"eſt ut ſtatua erigatur, Agrippæ gratificari cu-
"pienti, quem virum majoris facio quam ut
"ejus deſiderio & precibus quidquam denega-
"rem." Et hæc quidem Cajus ad Petronium ſcripſit, literis illius nondum lectis, quæ ſignificabant, Judæos ob ſtatuam illam ad ſeditionem concitatos. quin & ex voluntatis eorum indiciis palam erat eos minitari bellum adverſus Romanos. Itaque graviter dolens, quaſi id auſi fuiſſent ut experirentur ejus imperium, homo *ſcilicet* nihil turpe ducens, nullamque honeſti rationem habens, & in quemcunque pro arbitrio ira excandeſcens, cui nullam moderationem adhibuit, id ſibi in felicitatem cedere reputans ſi iracundiæ maxime indulgeret, *denuo* ſcribit Petronio *in hanc ſententiam.*

Non multo poſt ei literas dat acerbas & minarum plenas.

"Quandoquidem munera, quibuſcunque te
"donarent Judæi, meis mandatis prætuliſti, il-
"lis gratificari auſus alia quam juſſeram fa-
"ciendo, jubeo te, qui temet judicem conſti-
"tuiſti, quid tibi agendum ſit diſpicere, cum
"iræ meæ onus ſuſtinebis, poſtquam in te ex-
"emplum edam quod & præſentes & poſte-
"ros moneat, non negligenda eſſe imperato-
"ris mandata.

Quæ, poſtquam de Caji morte aliter accepiſſet, ad eum pervenerunt.

9. Has quidem literas ſcribit ad Petronium: eas tamen, dum in vivis eſſet Cæſar, non accepit Petronius, retardata eouſque perferentibus navigatione, ut aliæ literæ, quibus mortem Caji intellexerit, prius ad manus ejus venerint. Deus utique haud immemor futurus erat periculorum, quæ adierat Petronius in Judæorum gratiam Deique honorem. ſed cum Cajum è medio ſuſtuliſſet, illi infenſus quòd cultum *divinum* ſibimet arrogare fuerit auſus, Petronio mercedem perſolvere annituntur omnes tam Romæ quam per univerſum imperium, præcipue vero quotquot è ſenatoribus maxima erant dignitate, quod in eos iram ſuam effuderit Cajus. Et ille quidem moritur non multo poſt quam ad Petronium literas ſcripſerat, mortem ei denunciantes. Cauſam autem pro-

Caji obitus.

μέλῳ χρώμενος, ἅμα δὲ τῷ Ἀγρίππᾳ τιμῶ ἀρετῶ θαυμάσας, εἰ ὀλίγῳ αὔξειν τιμῶ οἰκείαν ἀρχῶ, ἤτοι προσόδοις χρημάτων ἢ ἄλλῃ δυνάμει, [a]τῶ καινῶ τῆς εὐθυμίας [b]ὑπεμελῶτο, προσθῶνται τὰς νόμους καὶ τὸ θεῖον, συλχωρεῖ· καὶ γράφει πρὸς τὸ Πετρώνιον, ὑπερῶν τε τῆς ἀθεσίσεως τῶ στρατεύματος ἐπαινῶν, καὶ τῶ πρὸς αὐτὸν πρὶ αὐτῶ ἀπειταλκότος. "νυν οὖν
"εἰ μὲν φθάνεις ἀνδριάντα ἑστακὼς, ἑστάτω· εἰ δὲ
"μήπω πεποίησαι τῶ ἀνάθεσιν, μηδὲν περαιτέρω κα-
"κοπαθεῖν. ἀλλὰ τὸν τε στρατὸν ἄφελυε, καὶ αὐτὸς
"ἐφ' ἃ τὸ πρῶτον σὶ ἔστελα, ἄπιθι. [c]οὐδὲν γὰρ ὅπι-
"λόμαι τῆς ἀναστάσεως τῶ ἀνδριάντος, Ἀγρίππᾳ
"χαριζόμενος ἀνδρὶ πρὸ ἐμοὶ τιμωμένῳ μειζόνως, ἢ
"ὥστε μὲ χρεία τῆ ἐκείνῳ καὶ οἷς κελεύσειεν αἰτεῖ-
"σῶν." Γάϊος μὲν δὴ ταῦτα γράφει πρὸς τὸ Πετρώνιον, πρότερον [d]ἢ ὀντυχεῖν ταῖς αὐτῶ ὑπατολαῖς ἐμφανέσαις ὅπι ὑποστασία Ἰουδαίων κῶ τὸ ἀνδριάντος ἐπέγειρεσθαι. [e]μηδὲν καὶ ἕτερον ὑποσημαίνειν τὸ ἄφάνειαν αὐτῶ, ἀλλὰ πόλεμον ἄντικρυς Ῥωμαίοις ἀπειλεῖν· καὶ θειαλογήσας ὡς ὅπι πρόφασις τῆς ἡγεμονίας αὐτῶ τετολμηκότων, ἀνὴρ ὅπι πᾶσιν ἥκιστα μὲν τῶ αἰσχρῶ, κρείττων δὲ τῶ βελτίστου, καὶ ἐφ' οἷς ποτὲ κρίνειν ὀργῆ χρῆσθαι πρὸ ὅτι τιν' οὖν ἐπειγόμενος, παίδευσιν [f]αὐτῆ ὑπ' ἢ τιν' οὖν προπέτειαν, ἀλλ' ἐφ' ἡδονῆ πιθεὶς τῆ ἐκείνου τιμῶ χρίσιν τῶ εὐδαίμονος, [g]γράφει πρὸς τὸ Πετρώνιον. "ἐπειδὴ
"δῶρα ὁπόσα σοι Ἰουδαῖοι παρίσχοντο, οὐ μέζοσι λό-
"γῳ τὸ ἐμοῦ πεποίησαι ὑπολῶν, διακονεῖσθαι τὰ πάντα
"ἡδονῆ τῆ ἐκείνου ἀρθεὶς, ὅπι προβάσει τὸ ἐμοῦ σύλο-
"λῶν, κέλευσόν σε, σαυτῶ κριτὴν γενόμενον, λογίσασθαι περὶ
"ὧ ποιητέον σοι ὑποκείλα ὀργῆ τῆ ἐμῆ, ἐπεί τοι προ-
"δεῖγμα [h]ποιοῦμαι ἂν σὲ τοῖς τε νῦν πᾶσι καὶ ὁπόσοι ὕστερον
"γένοιτ' ἂν, μηδαμῶς ἀκυρῶν αὐτοκράτορος ἀνδρὸς ἐντολάς.

9. Ταῦτα μὲν γράφει Πετρωνίῳ τιμῶ ἐπιστολῶ, οὐ μὴν φθάνει γε ζῶντος Πετρωνίου δεξάμενος αὐτῶ, βραδυπλόντος δὲ πλοῦ τοῖς φέρουσι εἰς τοσοῦτο, ὥστε Πετρωνίῳ γράμματα τοῦ αὐτῆς ἀφικέσθαι, δι' ὧν μανθάνῃ τὸ Γαΐου τελευτῶ. Θεὸς γὰρ οὐκ ἀφ' ἀμνημονήσων ἔμελλε Πετρωνίου, κινδύνων ὃς ἀνειλήφει ὅπι τὴν τὸ Ἰουδαίων χάριτι, ὑπὲ τιμῆ τῆ αὐτοῦ. ἀλλὰ τὸ Γαΐου ὑποσκευασάμενος [i]ὀργῆς ὧν ὅπι σεβασμῶ ὧ αὐτοῦ προφάσεων ἐτολμήσατε, τὸ μεθὸν χρεαλυθεῖν συνεργοῦ ὧ Πετρωνίῳ ἥ τε Ῥώμη, ὑπὲ πᾶσα ἡ ἀρχὴ, μάλιστα δ' ὁπόσοι τὸ βουλῆς πρώτων ἀξιώματι, ἄφ' ὃ εἰς ἐκείνους ἀνφάτῳ τῆ ὀργῆ χρῆσθαι τὸ Γαΐου. ὑπὲ τελευτᾶ μὲ ὑ μὴ πολὺ χρόνου, ἢ γράψαι ὧ Πετρωνίῳ τὸ ὅπι ὃ θανεῖν ἀναχθμένην ἐπιστολήν. τὸ δ' αἰτίαν ἐξ

a Τῶ καινῶ δ' ἰυθ. *Hen. d pr. m.* b Ἐπιμελεῖτο ἓ ὑπὲ τὸ νόμου πρυσθέντος συνχώρει *Busb.* c Οὐδὲν γὰρ ἴτι δίομαι *Busb. Hen. & Vat.* d Ita textum reſtituendum eſſe cenſui ex *Zonara*, qui hîc loci *Joſephi* verba exſcripſiſſe videtur. nec longe recedit *Busbequii* Cod. qui habet, πρότερον ἢ ἐντυχεῖν ταῖς αὐτῶ ὑπατολαῖς ἐμφανίσαις ὑπὲ ὑποστασίας τὰς Ἰουδαίους κατὰ δίξαν αὐτὰς ἐπείγεσθαι. perperam in *Editis Aldiſque*, πρότερον ἢ ἐντυχεῖν ὑπὲ ὑπόστασιν αὐτὰς κῶ δίξαν ἐπείγεσθαι. A libris noſtris valde diſcrepat *Epiphanius*, qui vertit, *Hoc enim Agrippæ gratiæ conceſſum eſſe volo, viro honorabili mihi ſemper, ſed nunc amplius honorando. Et Cajus quidem talia ſcribit Petronio, antequam ſeditio major oriretur. nam ita jam mentes omnium tumebant, atque talia voluntatum eorum indicia monſtrabantur, ut ſi forte contrarium nuncium advenirent, parati eſſent apertum bellum gerere cum Romanis. Sed Cajus, cujus animus obnoxius erat ſuſpitudini, alienus bono conſilio; & in omnibus quæ facienda decerneret, ira magis pertinax ad implendum, moderari ſe nullo modo ſciens, ſed beatitudinem judicans, ſi omne quod ſibi eſſet voluptati perficeret, poſtea ſcribit Petronio &c.* e Μηδὲν γὰρ ἴτερον *Busb. & Hen.* f Ita, monente Cl. *Lowthio*, legendum cenſui. antea erat αὐτὸν. g Γράφει αὖθις τῶ Πετρωνίῳ *Zonar.* In *Epiphanii* verſione, *poſtea ſcribit Petronio hujuſmodi verba.* h Ita cum *Cod. Busb.* antea erat, ἴνεκεν τοῦ παραδείγματος ποιοῦντό σε οἱ τε νῦν πάντες, καὶ ὁπόσοι &c. *Zonaras* habet παραδείγμα γὰρ σὲ ποιήσομαι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα &c. *Epiphanius* vertit, *jubeo temetipſum judicem fieri, & exigere quid debeas pati, qui me ad tantum iracundiæ concitaſti, ut exemplum efficiare conſiliis, & præſentibus & futuris, quo nullus audeat imperatoris mandata contemnere.* i Id eſt, δ' ὀργῆς.

a Illud

ἐξ ἧς τελευτᾷ, καὶ ὁ Φαβαλλῆς τὸ πρόπου ἀφηγήσομαι τοιόντος γε λόγου. Πετρωνίῳ δὲ πρώτιστα μὲν παρῆν ἡ ἀμφιφανῆσα γε Γαΐου τοῦ τελευτοῦ βίβλος, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ κελεύουσα αὐτὸν τελευτᾶν αὐτόχειρα. καὶ ἡσθη τε τῇ συντυχίᾳ γε ὀλέθρου, ὡς τὸν Γάϊον κατέλαβε, καὶ γε Θεοῦ τοῦ προνοίαν ἐξεθαύμασεν, ὑδενὶ εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ὅτε γε ὀξέως μισθὸν αὐτῷ τιμῆς τε τὸν εἰς τὸν ναὸν καὶ βοηθείας τὸν Ἰουδαίων συντείας προσοχωμένου. καὶ Πετρωνίῳ μὲν ὧδε μὴ αὐτῷ ὀφθεὶς διεφεύχθη ῥᾳδίως ὁ κίνδυνος γε ἰσῶν.

pter quam ſublatus eſt *Cajus*, & quemadmodum inſtructæ erant in eum inſidiæ, in ſequentibus narrabo. Ad Petronium autem primùm perlatæ ſunt literæ Caji mortem ſignificantes, & non multo poſt ei redditæ ſunt iſtæ, quibus ſemet ſua manu interimere jubebatur. ſimulque lætatus eſt quod ita evenerit ut Cajus mortem oppeteret, Deique admiratus eſt providentiam, quod nulla interpoſita mora confeſtim ei præmium dederit pro honore à ſe templo habito, & auxilio Judæis lato. Et ita quidem Petronius è mortis periculo ipſi non præviſo facile evaſit.

Petronius, acceptis Caji literis, Dei providentia obſtupeſcit.

ϛ'. ΚΕΦ. ι'.

Τὰ συμβάντα τοῖς ἐν Βαβυλῶνι Ἰουδαίοις, δι' Ἀσιναῖον καὶ Ἀνιλαῖον τοὺς ἀδελφούς.

Γίνεται δὲ καὶ περὶ τοὺς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ μάλιστα τοὺς Βαβυλωνίαν οἰκοῦντας Ἰουδαίους, συμφορὰ δεινὴ, καὶ φόνος τε αὐτοῦ πολὺς, καὶ ὁπόσους οὐκ ἰστορημένῳ πρότερον. περὶ ὧν δὴ τὰ πάντα ἐπ' ἀκριβείας διηγησόμενος, ἀναβήσομαι καὶ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν αὐτοῖς τὸ πάθος συνέτυχεν. Νεαρδὰ τῆς Βαβυλωνίας ἐστὶ πόλις, ἄλλους τε πολυανθρώπους, καὶ χώραν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν ἔχουσα, ᾗ σὺν ἄλλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἀνθράκων ἀπάλωσιν. ἔστι δὲ ᾗ πολεμίοις οὐκ εὐέμβολος, περίφρακτός τε γε. Εὐφράτης πᾶσαν αὐτὴν ἀπολαμβάνοντος, καὶ περιβασιδίως τειχῶν. ἔστι δὲ καὶ Νίσιβις πόλις κατὰ τοῦτον γε τὸν τοπαμὸν περίῤῥυτον. ὅθεν Ἰουδαῖοι, τῇ φύσει τοῦ χωρίου πεπιστευκότες, τό τε δίδραχμον τῷ Θεῷ καταβάλλειν ὁ ἑκάστου πάτριον ζώντι κατεπέμποντο, ᾗ ὁπόσα ἄλλα ἀναθήματα. ἐκομίζετο δὲ ὥσπερ τοῦ τάμιον ταῦτα τοῖς πόλεσιν. οὕτω δὲ ἔθος Ἱεροσολύμοις ἀπετέτμητο ἐκ χωρὶς, πολλαί τε μυριάδες ἀνθρώπων τὸν χαμαιθὼ τοῦ χρημάτων παρελάμβανον, διδότες τοῖς Παρθυαίων ἁρπαγαῖς, ὑποτελέσιν ὄντοις τῆς Βαβυλωνίας. καὶ ἦσαν δὲ Ἀσιναῖος ᾗ Ἀνιλαῖος, Νεαρδάται μὲν τὸ γένος, ἀλλήλων δὲ ἀδελφοί. καὶ αὐτοῖς, πατρὸς δ' ἦσαν ὀρφανοὶ, ἡ μητὴρ προσέταξεν ἐσῶν μαθοῦσ' ὑφαίνειν. οὐκ ὄντος ἀπρεπὲς τοῖς ἐγχωρίοις, ὅπερ τοῖς ἄνδρας ταλασιουργεῖν παρ' αὐτοῖς. τούτοις ὁ τοῖς ἔργοις ἐφεστὼς, παρ' ᾧ καὶ ἐμεμαθήκεσαν, βραδυτῆτα ἐπικαλέσας τοῦ ἀφίξεως, ἐκόλασε πληγαῖς. οἱ δ' ἐφ' ὕβρει τοῦ δικάσαι λογιζόμενοι, καταβασάσαντες τὰ ὅπλα πολλὰ ὅπουπερ ἐῶ ὅτι τοῖς οἰκίας φυλασσόμενα, ᾤχοντο εἴς τι χωρίον, ἀφορμὴν μὲν τοιαύτην ποιούμενοι, νομὰς δὲ ἀγαθὰς ἕξειν πεφυκὸς, καὶ χιλῶν ὁπόσοι εἰς τὰ χειμῶνα ἀποτίθονται. συνέστησάν τε ὡς αὐτοῖς τὸν ἀπορώτατοι, καὶ τύραννοι τοῖς ὅπλοις φερόντων στρατηγοί τε ἦσαν, καὶ τοῦ κακῶν ἡγεμόνες οὐκ ἐκωλύοντο εἶναι. παρελθόντες γὰρ

CAP. X. XII.

Quænam Judæis apud Babylonem acciderunt, ex factis Aſinæi & Anilæi fratrum.

CÆterum *ſub id tempus* Judæis in Meſopotamia, maximeque apud Babyloniam habitantibus, gravis incidit calamitas, & alia quacunque non minor; multaque facta eſt illorum cædes, quanta non antea in hiſtoria memoratur: de quibus accurate omnia expoſiturus, cladis illius cauſas prima ab origine repetam. Nearda urbs eſt Babyloniæ, & ex ſe populoſa, & fertilem amplamque regionem poſſidens, quæ cum aliis *plurimis* bonis etiam hominibus abundat: ad hæc non patet hoſtium aſſultibus, undique Euphrate & firmis muris circundata. porro & Niſibis urbs * intra fluminis ejuſdem ambitum poſita eſt. Quapropter Judæi freti locorum natura, & didrachmum, quod à ſingulis *Judæis* Deo pendi moris erat, ibi depoſuerunt, cæteramque votivam pecuniam. illis enim urbibus tanquam *communi* ærario utebantur: & inde Hieroſolyma ſuo tempore tranſmiſſa erat *pecunia*, multaque hominum millia eam deferendam in ſe recipiebant, metu Parthorum latrociniorum, quibus *tum* vectigalis erat Babylonia. Etenim *ex iſtis Judæis* erant Aſinæus & Anilæus, origine quidem Neardenſes, fratres vero germani. atque illis mater, nam patre erant orbati, id negotii dedit, ut velorum conficiendorum artem addiſcerent: id quod indigenis adeo non turpe erat, ut etiam viri lanificia exercerent. His *quadam die magiſter* qui operibus præerat, apud quem etiam artem didicerant, objecit quod tardiuſcule venerant, eoſque verberibus multavit. Illi vero caſtigationem ſibi contumeliæ eſſe exiſtimantes, cum arma omnia, quæ in ea domo adſervabantur, arripuiſſent, in locum quendam ſe conferebant, ubi fluvii divortium eſt, & magna eſſe ſolebat paſcuorum copia & ubertas fructuum, qui in hyemem poſſunt reponi. Atque ad eos mox confluxit juvenum quiſque egentiſſimus: quos cum armis inſtruxiſſent, & pro ducibus ſe gerebant, & haud ægre fiebat quin illis maleficiorum autores & principes ſe præberent. cum enim fa-

Judæorum in Meſopotamia & Babylonia calamitas unde orta.

Nearda & Niſibis Judæorum gazophylacia.

Aſinæus & Anilæus Nearda profugi.

Inopes & egeni ad eos ſe recipiunt.

a Ita ex conjectura. περιχώρων in *libris*. b Iterum ex conjectura αὐτῷ ὀφθείς. antea perperam in *libris* omnibus μὴ ἀντιπιθείς. c Illud καὶ è *Codd. Bunb. & Vat.* d Νιρδὰ *Bunb.* Ναρδὰ *Steph. Byzant.* Verum c & a apud Orientales facile permutantur, ut notavit *Berkelius*. e Ita lego, nec aliter forſan *Epiphan.* cujus verſionem adhibui. ἀνάπλεως in *libris* omnibus. qua lectione admiſſa, verba iſta, καὶ σὺν ἄλλοις ἀγαθοῖς ἐξ ἀνθράκων ἀνάπλεως redundare videntur, ut quæ in margine olim appoſita fuerint, in interpretamentum τοῦ, ἄλλως τε πολυανθρώπων. f Ita cum *Cod. Bunb.* τὸν δίδραγμον τῷ Θεῷ καταβάλλειν ex. in *cæteris*. g Ταμεῖον *Bunb.* h Ἀνατίμητον *Bunb.* i Ita *Bunb.* & *Epiphan.* qui vertit, *apud quem etiam ipſam artem didicerant.* καὶ ἐμεμαθήκεσαν παρ' αὐτοῦ in *Editis Aliiſque*. k Ita *Bunb.* & *Vat.* οἰκίαις in *reliquis*. l Προσελθόντες *Bunb.* * Ita placuit locum interpretari, quod certiſſimum ſit, Niſibin non *fluminis Euphratis appoſitam fuiſſe*, prout vertit *Gelenius*, ſed amni Mygdonio, qui in Tigrim influit.

Aſinæus & Anilæus, cum magnam ad ſe concivisſent hominum multitudinem, raptu vivunt.

ti eſſent inexpugnabiles, & arcem ſibi conſtruxiſſent, ad paſtores è ſuis dimittebant qui pecorum tributum illis imperarent, quantum ſatis eſſet in alimentum, adjicientes, ſe amicos illis futuros qui morem gererent, & ab hoſtibus undecunque ingruerent defenſuros; ſin imperata detrectarent, greges mactaturos. Illi vero, nam haud integrum eis erat quidquam aliud facere, mandatis obſequuti ſunt, & oves quotquot poſcerent mittendas curabant. Quo factum eſt, ut vires eorum augerentur, & poteſtatem haberent patrandi quodcunque illis, ex improviſo alios adortis, allubeſceret: atque adeo nemo illis obviam factus officiis eos demereri non ſtudebat, congreſſuriſque terrorem injiciebant. ita ut ſermo de illis increbreſceret & ad Parthorum regem perveniret.

Satrapa Babyloniæ die Sabbati eos adoriri ſtatuit.

2. Satrapa autem Babyloniæ, poſtquam hæc intellexerit, eos ipſo in ortu opprimere voluit, antequam malum ex illis latius ſerperet & dimanaret: collectoque quantum poterat è Parthis ac Babyloniis exercitu, verſus eos curſu incitato ire contendit, eo animo ut repentina facta impreſſione eos adoriretur, priuſquam aliquid eis nunciaretur de copiarum apparatu. Cum autem juxta paludem *quandam* aſſediſſet, quietem agebat: atque poſtridie, erat autem Sabbatum quo Judæi ab omni opere feriantur, ratus non auſurum hoſtem ſibi congredi, ſed abſque pugna captos vinctoſque ſe abducturum, lento greſſu procedebat, ut in eos ex improviſo impetum faceret. Sed Aſinæus, cum forte poſitis prope ſe armis cum ſociis in otio deſideret, "Viri, inquit, tinnitus equorum ad aures allapſus eſt, non quales eſt in paſcuis agentium, ſed qui ſeſſorem tergo vehant; & quoniam frænorum etiam ſonitum me audire perſuaſum habeam, vereor ne hoſtes nos circumvenientes aggrediantur. verum procurrat aliquis ſpeculatum, qui nobis quid immineat certo renunciet, atque vanam falſa reperiantur quæ diximus." Ac ille quidem iſta locutus eſt. & mox certi homines ſpectatum ibant, quid factum eſſet: celeriterque regreſſi, "neque te, *inquiunt*, "conjectura fallit de iis quæ moliuntur hoſtes, "neque illi amplius paſſuri ſunt ut nos male- "ficia impune committeremus. ex inſidiis "circumventi ſumus, pecorum ad inſtar ma- "ctandi, tanta equitum multitudine in nos in- "curſante, manus à pugna abſtinentes, quod "ex legis patriæ interdicto neceſſitate adacti "ſimus ad quieſcendum." Cæterum Aſinæus non utique ex ſpeculatoris ſententia, quid fieri oporteret, decernebat, ſed æquius eſſe ratus, ut, ſumptis animis ex neceſſitate in quam inciderat, legem violarent, dum injuriam ulciſcantur, etiam ſi mori certum eſt, quam ut nihil agendo morientes hoſtem *morte ſua* exhilararent, & ipſe arma corripit, eamque illis qui ſecum erant audaciam injiciebat, ut pari

Id quod ſuſpicatus Aſinæus quoſdam exploratum mittit.

De Satrapa incurſu ceriori factus arma corripit.

ὅπλ τὸ ἅμαχον, καὶ καθοπλίσαντες ἀκρόπολιν, διέπεμπον τοὺς τὰς νόμους φόρους αὐτοῖς κελεύοντες καταβάλλειν τῶν βοσκημάτων, ἢ ἀρκοῦσα ἐπιτροφὴ γίνοιτ' ἂν, πρυτιθέντες φιλίαν τε πεισομένοις, καὶ ἄμυναν τ' ἀλλαχόθεν ποθὲν πολεμίων ἀπειλοῦσιν. οἱ δὲ, ὡς γὰρ ἐξὸν αὐτοῖς ἕτερα τούτων ποιεῖν, ἠκροῶντο, καὶ τ' προβάτων [a]ἔστελλον ὁπόσα κελευσθεῖεν. ὥστε δὴ καὶ πλείων αὐτοῖς [b]συνελέγετο ἰσχὺς, κύριοί τε ἦσαν ἐφ' οἷς βουλεύσειαν ἐκ τοῦ ἐξεῖναι κακουργεῖν. θεραπεύειν τε αὐτοὺς ἤρητο πᾶς προστυγχάνων, καὶ ἦσαν φοβεροὶ καὶ τοῖς περιεσομένοις. ὥστε ἤδη περίκοπος λόγος περὶ αὐτῶν καὶ τῶν Πάρθων βασιλέως.

Β'. Ὁ δὲ τῆς Βαβυλωνίας σατράπης, μαθὼν ταῦτα, καὶ βεληθεὶς ἐπιφανῶς κωλύσαι, πρίν τι μεῖζον κακὸν ἐξ αὐτῶν ἀναφῆναι, συλλέξας στρατὸν ὅσον [c]ἐδύνατο πλεῖστον, καὶ Παρθυαίων καὶ τῶν Βαβυλωνίων, ἦλασεν ἐπὶ αὐτούς, φθάσαι θέλων προβαλὼν ἐξελθὼν πρὶν ἐξαγγελτοὺς γενέσθαι καθοπλίζοντας ἐπ' αὐτούς. [d]ἐπελθὼν δὲ τὸ [e]ἕλος, ἡσύχαζεν καὶ κατὰ μίαν ἐπέβησαν, ὡς δὲ σάββατον ἦγεν ἅπαντος χρήματος Ἰουδαίοις ἡμέρα, διόπερ οὐ πολεμίοις ἀπαγαστήσειν ἐπ' τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ἅμα χαλῶν ἄξων δεδεμένους, κατὰ βραχὺ προσήει χρόνῳ αἰφνίδιον ποιῆσαι τὴν ἐπίθεσιν. Ἀσιναῖος δὲ ἐτύγχανε σὺν τοῖς ἑταίροις καθήμενος, καὶ τὰ ὅπλα παρέκειτο αὐτοῖς· "ἄνδρες, φησὶν, χρεμετισμός μοι ἵππων προσέπεσεν, & "φορβάδων, ἀλλ' οἷος γίνεται ἀνδρῶν αὐτοῖς ἐποχουμένων· ἐπεὶ καὶ τινας ἀκροάσεως αἰσθάνομαι ψαλμῶν, "δέσποτα, μὴ ἐλπίσωσιν ἐφ' ἡμᾶς ἐπὶ πολέμια σχεθήσεσθαι. ἀλλὰ τὰ παρόντα κατόπτης, ἀπαγγελάτω ἡμῖν "σαφῆ τῶν ὑπεστώτων πυνθάνομαι. εἰ δὲ ὅτι ψευδῆ "δόξει μου λελέχθαι τὰ ἀρτιμέτρια." καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἶπε, καὶ ὥρμητο τοὺς [f]προσιόντας τὸ γνάμψον. καὶ ἦ τοῦ χ[g]ὸς παρελθόντες, "καὶ [h]ὅτι αὐτὸς ψευδῆ σαφῆς "εἰκασθεὶς εἰ) τῶν προσιόντων τοὺς πολεμίους, [i]ὅσον "οὐδέπω πλείονας ὑποπτέψειν ἤμελλον ἡμῖν ὑφεῖσθαι. πε- "πειλήμμεθα δόλῳ, μηδὲν βοσκημάτων ἀφαφέσαντες, "τοσῆσδε ἵππου πλήθους [k]ἐπελαυνούσης ἡμῖν ὑπὸ σπου- "δῆς χωρῶν κεκμηκόσι, ἀφ' ὃ τ' [l]κατείργασθαι φυ- "γαρκήσαι τῶν παρῳχημένων εἰς τὸ ἄριστον." Ἀσιναῖος δὲ οὐκ ἄρα γνώμῃ τῇ κατασκόπου κρίνει ἔμελλεν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ νομιμώτερον ἡγησάμενος τοῦ ὑπ' ἀσφάκτοις [l]τελευτῶντας εὐφραίνειν τοὺς πολεμίους, τὸ ἀλκῆς δράξασθαι ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν ἐκπεπτώκει, ἀφαιρεῖν τιμωρίαν ἀπολαμβάνοντας εἰ δέοι τελευτᾶν, αὐτός τε ἀναλαμβάνει τὰ ὅπλα, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ θάρσος ἐνεποίει, [m]ὃ δὴ τὰ

a Ἐστελλον *Busb.* *b* Συνλέγετο *Busb.* *c* Ηδυνατο *Busb.* *d* Ita lego ex conjectura. ἐπελθόντως in *libris*. *e* *Epiphanius* vertit, *nemoroſum locum, ibidem latitabat.* ἕλος *Heſychio.* πλησιόδης ἐ σύμφυτος τόπος. Infra locum appellat ὕλην. *f* Προσιόντας *Busb.* *g* Ita *Vat.* & *Fren.* ἐ ὅτι αὐτὸς ψευδὴς σαφῆς εἰκασθεὶς εἰ τῶν πρ. in *Editis Aliisque*. In *Epiphanii* verſione, *neque tu, inquiunt, falleris, ſed integre conjectaſti quæ adverſum nos geruntur*, quaſi legiſſet, ἐ ὅτι αὐτὸς ψευδὴς φασὶν, ἀλλὰ εἰκασθεὶς εἶναι τῶν πρ. Legi etiam poteſt, καὶ ὅτι αὐτὸς ψευδὴς φασὶ εἶναι εἰκασθεὶς τῶν πρ. *h* Sic legendum eſſe conjicio. ὅτι σύνειμεν πλείονας ἐπιτρέψειν ἡμῖν ὑφεῖσθαι in *libris* omnibus. nihil de iſtis in ſua verſione *Epiphanius*. *i* Ita *Busb.* ἐπιλαύσειν in *cæteris*. *k* Ita in pleriſque *MSS.* καθείρξασ in *Editis* & *Cod. Vat.* *l* Τελευτῶν εὐφραίνειν *Busb.* & mox δεξάμενος αὐτὸς ὑπὲρ τ ἀν. *Busb.* & *Vat.* *m* Τὸν περὶ τὰ ὅπλα *Busb.*

a Ita

τὰ ὅμοια [a]ἀρετῆς. ὁμόσαι οὖν ἴασι τοῖς πολεμίοις, καὶ πολλοὺς κτείναντες αὐτῶν, ἀφ' ὧν τὸ καταφρονοῦντας ὡς ὅτι τὰ ἕτοιμα χερῶν, εἰς φυγὴν τρέπονται [b]τὸ λοιπόν.

γ'. Ὁ δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς, ἐπεὶ ἀφίκετο αὐτῷ ἡ ἀγγελία τῆς μάχης, ἐκπλαγεὶς τῷ τολμήματι τῷ τῶν ἀδελφῶν, ἐπεθύμησεν αὐτοῖς ἐλθεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ ὄψεως καὶ λόγων καὶ πέμπει τῷ πιστότατον τῶν συμβουλίων λόγοντα, "ὅτι βασιλεὺς Ἀρταβανος, καὶ γὰρ ἠδικημένος ὑφ' ὑμῶν ὅτι χειρήσεως αὐτῷ τῇ ἀρχῇ γενομένης, οὐ ἐλάσσονι τιμῇ καθ' αὐτὸν τὸν ὀργὴν τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς πεποίημαι, ἀπέστειλέ με [c]δεξιάν τε καὶ πίστιν δώσοντα ὑμῖν, συλλῆψιν ἀδείαν τε καὶ ἀσυλίαν ὁδῶν, χρῆσθαι ὅτι φιλίᾳ "[d]προσχωρεῖν πρὸς αὐτὸν, δόλου τε καὶ ἀπάτης χωρίς· "δῶρά τε δώσειν ὑπισχνεῖται ᾗ τιμὴν, ἥτις ὑμῖν πρὸς "τῇ νῦν ὕσῃ ἀρετῇ μεγέθει δυνάμει τῇ ἐκείνου ἀφέ- "λεῖν." Ἀσιναῖος δὲ, αὐτὸς μὲν ὑπεβάλλετο ὁδοὺς τὰς ἀκεῖ, καὶ ἀδελφὸν δὲ Ἀνιλαῖον ἐκπέμπει μετὰ δώρων ὁπόσα πρέσβεις λῷ. καὶ ὁ μὲν ᾤχετο, καὶ εἰσὶν αὐτῷ γίνεται πρὸς βασιλέα. Ἀρταβανος δὲ, ἐπεὶ θεᾶται καὶ Ἀνιλαῖον καταμόνας ἥκοντα, ἤρετο τὸν αἰτίαν τοῦ καὶ τὸν Ἀσιναῖον [e]ἐφυστερηκότα. ἐπεὶ δὲ πυνθάνεται αὐτὸν δείσαντα ὑπὸ τοῦ ἔλεγε ὑποβρύχιον, ὅτι τοὺς τε πατρῴους θεοὺς ἐπόμνυτο, μηδὲν κακὸν [f]δράσειν αὐτούς, πίστει τῇ αὐτοῦ πεποιημένος τοὺς καὶ τὸν [g]δεξιὰν εἰδότα, ὅσῳ μέγιστον τοῖς παρ' ἐκείνοις βαρβάροις πρόσλημμα τοῦ θαρσεῖν γίνεται τοῖς ὁμιλοῦσιν. ᾧ γὰρ ἂν ψεύσαιτό τις δεξιὰν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν [b]γενομένην· οὗτοι πιστεύειν οἱονδιάσειεν εἰ τοιάσδε ἀσφαλείας δόσις γένοιτο, πρὸς τοῦ τε ὑπολαμβάνειν ἀδικήσειν κινδυνεύσοντα. καὶ Ἀρταβανος μὲν, ταῦτα πράξας, ἐκπέμπει τὸν Ἀνιλαῖον, πείσοντα τὸν ἀδελφὸν ἐπανελθεῖν. ἔπεφανε δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς χρῆσθαι [k]ὁσίῳ μέσῳ τῇ ἀρετῇ τοῦ Ἰουδαίων ἀδελφῶν εἰς φιλίαν κτήσασθαι τῶν ἀκείνου σατραπειῶν, ὁ ὑποπτεύσαι τι ὑοῦν καὶ ἀφυοίᾳ ὃ ὑποπτοποιῶν μέλλων ἐλάσειν ἐπ' αὐτούς. ἐδεδίει γὰρ μὴ καὶ προσχωρήσῃ πολέμῳ τῷ [l]ἀκείνῳ χρεὼν χώρασιν τοῦ ἀφεστηκότος, αὐξηθῶσιν ὅτι μέγα οἱ περὶ τὸ Ἀσιναῖον καὶ τὸν Βαβυλωνίαν, ἤτοι γε [m]συνήσαντες ἐπ' ἀκροάσῃ τῇ αὐτοῦ, ἢ καὶ τάττε γε [n]ἀτυχῆσαντες τῶν κακῶσαι μειζόνως ὃ ἀφημάρτοιεν.

δ'. Ὁ μὲν δὴ, ταῦτα ἀφικόμενος, ἐκπέμπει. ὁ δὲ Ἀνιλαῖος πιθανὸς λῷ τῷ ἀδελφῷ, τόν τε ἄλλον προθυμίαν δυνάμῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ὅρκιον ὃ γενησόμενον [o]ὅσα δὴ ἠπείγετο ἐς Ἀρταβανον. ὁ δὲ ἡδονῇ αὐτοὺς δέχεται προσγενομένους, ἐθαύμαζέ τε τὸν Ἀσιναῖον τοῦ ὀρθῆς τῆς ἐξέσεως εὐψύχου, καὶ τὸν ἀνδρείαν τὸν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις, καὶ πολλοὺς κτείναντες αὐτῶν, ἀφ' ὧν τὸ καταφρονοῦντας ὡς ὅτι τὰ ἕτοιμα χερῶν, εἰς φυγὴν τρέπονται [b]τὸ λοιπόν.

cum fortitudine ſeſe gererent. pugnam itaque ineunt cum hoſtibus, multiſque cæſis, quod cum contemptu eorum venerant, quaſi victoriam in manibus haberent, reliquos in fugam conjiciunt.

Artabanus ad Aſinæum & Anilæum de ſocietate & amicitia incunda mittit.

3. Parthorum autem rex, ubi de pugna illa *certi aliquid* fama acceperat, admiratus fratrum audaciam, eos videndi & alloquendi deſiderio tenebatur; miſitque ad eos fideliſſimum è ſatellitibus *ſuis*, qui diceret, "regem Artaba- "num, quamvis à vobis injuria affectum, ut "qui in regnum ejus invaſeritis, virtuti tamen "veſtræ iram ſuam condonare, meque miſiſſe "dextram vobis fidemque daturum, ab ipſo "concedi, ut ab omni periculo immunes iter "faciatis, quod *magnopere* vellet vos amicitiæ "ergo ad illum adire, nihil doli fraudiſque me- "tuentes: immo & dona *vobis* polliceri, & ho- "norem, qui ex illius potentia multum vobis "conferet ad præſentis virtutis incrementum." Tum Aſinæus ipſe quidem profectionem diſtulit, fratrem vero Anilæum miſit cum ejuſmodi muneribus quæ penes ipſum erant. Et ille quidem *recta* ibat, & *facile* ad regem admiſſus eſt. Artabanus autem, cum videret Anilæum ſolum ad ſe accedere, eum interrogabat quid cauſæ fuerit, quod Aſinæus non ſimul advenerit. Cum autem audiret illum præ metu ſe intra paluſtria continere, patrios Deos teſtabatur, ſe nihil eos læſum ire qui ſeſe ejus fidei commiſerant; dextramque ei protinus dabat, id quod apud omnes iſtius regionis barbaros fiduciam ingerit eos convenientibus. nemo enim fraudem adhibet, ubi dextra ab eo data fuerit; nec eſt ut quiſquam, cui injecta erat aliqua injuriæ ſuſpicio, *de fide* dubitet, qui iſtud auctoramentum acceperit. Et Artabanus quidem, cum iſta feciſſet, dimittit Anilæum, perſuaſurum fratri, ut cum eo reverſuro ad regem veniret. Iſta autem agebat rex, volens fratrum Judæorum virtute veluti fræno coërcere ejus ſatrapias, ne amicitiam cum eo & *ſocietatem* violent, ut quæ tum in eo eſſent ut deficerent, & *forſan* ad defectionem magis adhuc animis propenderent, ſi in illos expeditionem ſuſcepturus eſſet. Verebatur enim, ne, dum ille in bello eo occuparetur, quo defectores in poteſtatem ſuam redigeret, Aſinæus & Babylonii magnum virium incrementum caperent, aut bellum conflaturi cum de iſtis audiverint, aut, ſi hoc facere nequeant, opportunitatem captaturi vicina omnia latius depopulandi.

Benigne ab eo exceptus ad fratrem accerſendum dimittitur.

Aſinæus una cum Anilæo ad Artabanum proficiſcitur.

4. Et is quidem, cum in ejuſmodi mente & cogitatione verſaretur, *illum* dimittit. Anilæus autem perſuaſit fratri, & regis voluntatem erga eos & ſtudium prolixe commemorans, fidemq; jurejurando datam: ac proinde ad Artabanum properabant. Ille vero, ubi eò pervenerunt, læte admodum eos excipit, ſimulque mirabatur Aſinæum, quod tam magno animo

a Ita diſtinguo & lego cum *Cod. Bunb.* in *Editis Aliiſque*, ἀρετῆς, ὁμόσαι ἴασι &c. *b* Τὰς λοιπὰς *Bunb.* *c* Δεξιὰς in quibuſdam *libris*. *d* Forſan προσχωρεῖν πρὸς αὐτόν. Vide v. 26. *e* Ita *Bunb.* ἐφυστερηκότα in *reliquis*. *f* Δράσειν *Bunb.* *g* Hæc certiſſima fidei apud Perſas arrha eſt. Videſis *Comment.* in *Juſtinum*, l. XI. c. 15. ſub finem. *h* Γενομένην *Bunb.* *i* Οὕτως ἐκπέμπει *Bunb.* *k* Ἐνσεμνύνεται τὸν ἀρετὴν *Bunb.* σεσεμνυμένον τῇ ἀρετῇ *Suid.* qui locum hunc *Joſephi* verbis aliquot decurtatum affert in voce σεσεμνυμένον. *l* Ἐκείνου *Vat.* *m* Συνίσαντας ἐπ' ἀκ. τῇ αὐτοῦ, ἢ ἐ τάττε γε ἀτυχήσαντες *Vat.* & *Elen.* *n* Ita reſcribendum cenſui, quamvis ἀτυχήσαντες habeant *libri* omnes. *Epiphanius* locum vertit ad hunc modum, *Agebat autem hæc, opus habens illis fratribus, pro tutamine illius ſatrapiæ, eo quod in alienæ regionis facile poſſent ab imperio ſuo decedere, ut antequam tale aliquid contingeret, ipſe eos per amicitiam occuparet. timebat enim ne in Babylonia plurimi ſe Aſinæo conjungerent, & ille manum validam congregata, præſertim in illis locis tam munitiſſimis, facile ſe à Perſarum imperio defenſaret.* *o* Οἱ ἢ ἀδελφοὶ ἠπείγετο πρὸς τὸν Ἀρτ. *Bunb.* & mox ὃς ἢ ἡδονῇ.

a Τὸν

Aſinæum miratur Artabanus.

mo res gereret, cum cerneret ipſum videri ſtatura valde puſillum, primoque aſpectu facere ut contemptui eſſet iis qui eum convenirent, ac ſi eum pro nihilo ducerent; porroq; ad amicos ajebat, quod animum præ ſe tulerit, longe corpore, ſi ei conferatur, majorem. cumq; inter bibendum eum oſtenderet Abdagaſi, uni è prætorianis præfectis, & qui vir eſſet ei indicabat, & quam ſtrenue in acie dimicaret. Abdagaſe autem poſtulante, ut ei concederetur illum interficere, atque adeo pœnas tot injuriarum ab eo repetere, quas Parthorum imperio intulerat; "atqui non eſt, inquit rex, ut "hoc permittam in virum, qui meæ fidei ſe "credidit, præſertim cum dextram ei miſerim, "operamque dederim ut jurejurando adhibito "ei fidem facerem. Quod ſi vir ſis belli ſciens "fortiſque, nihil opus eſt ut meo perjurio uta-"ris ad injurias Parthorum imperio illatas ul-"ciſcendas: revertentem itaque adortus, eum "viribus tuis per me licet opprimas, dum tuum "mihi lateat conſilium." Mane deinde accito Aſinæo, "Tempus tibi eſt, inquit, ad tuos "concedere, ô juvenis, etiam ne plures è du-"cibus meis qui mecum ſunt ad te occiden-"dum irritentur, me ignaro nec opinante. "Tuæ autem fidei committo terram Babylo-"niam, ut eam tua cura tutam à latrociniis & "illæſam cuſtodias. Æquum autem eſt ut te "mihi benignum habeam, qui fidem meam "tibi inviolatam præſtiti, cum non de rebus "leviculis ageretur, ſed quæ ad ſalutem tuam "ſpectabant & incolumitatem." Cum iſta di-

Ejus ſalui proſpicit.

Muneribus auctum dimittit.

xiſſet & Aſinæum muneribus auxiſſet, ſine mora ad ſuos eum dimittit. Ille vero domum reverſus, caſtella partim nova condidit, partim vetera munitionibus firmavit: brevique eò potentiæ crevit, quantam alius ante ſe nemo adeptus eſt, qui ex hujuſmodi initiis rerum gubernaculo ſe admovere auſus eſt. Parthorum etiam duces, qui in vicinas provincias mittebantur, eum colebant & obſervabant: nam parva res meritiſque ſuis levior *illis* viſus eſt honos, quem à Babyloniis habuit. Erat autem in auctoritate *magna* & poteſtate, jamque omnia in Meſopotamia negotia ab illius nutu pendebant & arbitrio, ejuſque felicitas per annos quindecim indies magis magiſque augebatur.

Origo calamitatis quæ in fratres invaſit.

5. Cæterum cum bonis omnibus florerent *affluerentque*, eis adhærere cœpit mali labes ex hujuſmodi cauſa, poſtquam à virtute deſciverant, qua in tantam provecti ſunt potentiam, eamque in contumeliam verterant, à patriis moribus lapſi in voluptatum cupiditates. Cum forte veniret ad vicinam regionem adminiſtrandam Parthorum quidam dux, quem comitata eſt etiam uxor, quæ & cæteris dotibus laudes aliis præripuerat omnibus, præcipueque mirabili formæ elegantia, quæ ad hoc efficiendum maximo erat momento, ejus, ſive quod aliquid de pulchritudine illius fama

Aſinæus Parthicæ mulieris amore captus.

acceperat, ſive oculos in eam conjecerat, amator ſimul & hoſtis exſtitit Aſinæi frater Anilæus,

---

ἡμερῶν παντελὲς ὄντα ὀφθῆναι βραχύ τι καὶ τοῖς τὸ
πρῶτον ὄψει συνελθοῦσι δόξαι καταφρονήματος ἄφορ-
μὰς, ὡς ὑδὲν κείνοιεν αὐτὸν, φησί τι πρὸς τοὺς φί-
λους, ὡς μείζονα πάντα ὢν δικαίως παρέχοιτο τὴν ψυ-
χὴν τοῦ σώματος. ὡδέ τι πόθεν ἀκινὺς ἦ Ασι-
ναῖον Αβδαγάσης [a]τῷ αὐτῷ τραπεζάρχῃ, τό, τε ὄνο-
μα δηλοσαφεῖ, καὶ τὴν πᾶσιν ἀρετὴν ἦ [b]χρῶτο εἰς
πόλεμον. ἔ δὲ Αβδαγάσου κελεύοντος συγχώρημα
αὐτῷ γενέσθαι κτείναντα αὐτὸν ποινὴν ἀπαλαβεῖν ὑπὲρ
ὧν ὕβρισεν εἰς τὴν Παρθυαίων ἀρχήν, "Ἀλλ' οὐκ ἂν, ἔ-
"φη ὁ βασιλεὺς, συγχώρημα δοθὲν ἐπ' ἀνδρὶ [c]πίσει τῇ
"εἰς ἐμὲ πεπαῤῥησίᾳ, καὶ προσέτι δεξιάν τε πέμψας,
"καὶ θεῶν ὅρκους πᾶσιν γνέσθαι ἀσυδάσας. εἰ δὲ ἀνὴρ
"τυγχάνεις, τὸ πολέμιον ἀγαθὸς, μηδὲν ὀπτορκίας χρή-
"ζων ἐμοῦ Παρθυαίων [d]ἀσδίκει τὴν ἀρχὴν ἀδεῶς
"βεβαιώσων· ἐπαναχωρῶν γὰρ ὀπίσθεν ἀδεῶς
"κρότει τῷ σῷ σὺ, καὶ μετ' ἀγνοίας ἔ ἐμοῦ." ἔω-
θεν δὲ μεταπαλίσας ὁ Ασινᾶον, "ὥρα σοι, φησὶν, ὦ
"νεᾶνι, χωρεῖν ὀπὶ πὰ σαυτοῦ, καὶ μὴ πλείοσι τῶν
"σοῖσδε θρασυτῶν τὴν ὀργὴν ἐρεθίσοντας, ὀπτχειρεῖν
"σε τῇ σφαγῇ, καὶ δίκα γνώμης τῆς ἐμοῦ. ἀδε-
"καταθήκην δὲ σοὶ δίδωμι ἦ [e]Βαβυλωνίαν γῆν, ἀλή-
"θειάν τε, καὶ ἀπαθῆ κακῶν ἐσομένην ἐπὸ σοῦ
"φρουράδε. ἄξιον δὲ μοὶ τυγχάνει σὲ χρηστὸν ἀνε-
"πίληπτον σοὶ παρασχόμενον τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν, ἀπ'
"ὀπὶ κύφους, ἀλλ' ὀπὶ τοῖς εἰς σωτηρίαν ἀναγκαίοις
"νοις." Τοιαῦτα εἰπὼν [f]καὶ δῶρα δούς, ὁπηνίκα ἐκπέμ-
πει τὸν Ασινᾶον. ὁ δὲ εἰς τὴν οἰκείαν παραγενόμε-
νος, φρούρια κατασκευάζει, καὶ ὁπόσα [g]πρότερον
ἰσχύσεν, μέγας τε ὀλίγῳ ἐγεγόνει, καὶ [h]οὐ-
κ ἄλλον τῶν πρώτων ἐκ τοιαύτης ἀφορμῆς
ἅψασθαι πραγμάτων ὁ ταλαὶ γενέσθαι. Παρ-
θυαίων τε αὐτὸν ἐθεράπευον οἱ ζώντι καταπεμπόμε-
νοι πρατηρί· μικρὸν γὰρ ἐδόκει καὶ τῆς κατ' αὐτὸν
[i]ἦσον ἀρετῆς ἦ ἐκ Βαβυλωνίων πρεσβεῖα τιμὴ. ἐπὶ
δὲ τοῖς ἀξιώμασι καὶ δυνάμει· πάντά τε ἤδη τὰ
ὀπὶ τῆς Μεσοποταμίας πρὸς αὐτὸν ἦρτο πράγμα-
τα, προσέκοπτέ τε αὐτῷ ἡ εὐδαιμονία ὀπὶ ἔτη πεν-
τεκαίδεκα.

ε'. Ἀχμαζόντων δὲ αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν, ἀρχὴ αὐ-
τοὺς ὑπολαμβάνει κακῶν ἐκ τοιᾶσδε αἰτίας, ἐπι-
δὴ τὸ ἀρετὴν, ἦ προέκοψαν ὀπὶ μέγα δυνάμενοι,
ἐκτρέπουσιν εἰς ὕβριν ὀπὶ παραβάσει τῶν πατρίων
ἐπὸ ὀπιθυμιῶν καὶ ἡδονῆς ἐμπεσόντες. τῶν Πάρθων
τινὶ, πρατηρὸς δὲ ἀφίκετο τῶν ταύτῃ χωρίων, [k]ᾧδε
καὶ ἄπετο γαμετὴ, πά τε ἄλλα καὶ εἰς τὸ ἐπαινεῖ-
σθαι προσηλυφῶσα πασῶν, καὶ μείζονα ῥοπὴν ἐπ' αὐ-
τῷ λαμβάνουσα θαύματι τοῦ εὐπρεποῦς, ταύτης
εἴτε ἀκοῇ τῆς εὐπρεπείας ἐκμαθὼν, εἴ τε καὶ ἄλ-
λως αὐτόπτης γενόμενος Ανιλαῖος, ὁ τοῦ Ασινάου
ἀδελφὸς, [l]ἐρασθείς τ' ἐγεγόνει καὶ πολέμιος, τὸ μὲν
ἐπὸ

---

a Τῷ αὐτῷ τραπεζάρχῃ *Bunb.* b Ita *Bunb.* χρῶντο in *reliquis.* c Πίσει τῇ ἐμῇ *Bunb.* d Eo modo *Bunb.* ἀδίκως in *cæteris.* e Βαβυλωνίαν γῆν *Bunb.* f Καὶ δῶρα δόντα *Bunb.* quæ lectio amplectenda, nili *mox* aut *ſtatim* denotet. g Vocalem ω poſt σπρότερον inſerit *Bunb.* h Ita lego. οὐδὲν in *libris.* i Forſan ἧσσον. k Antea erat ᾧ δή. l Ita lego, antea erat, ἐρασθείς τε

a Ἐκεχειρο-

ἐπὶ τῷ μὴ ἄλλως ἐλπίζειν ἐκπεφόνεσθαι τὴν συύσδον τῆς γυναικός, μὴ τὴν ἐξουσίαν ὡς ἐπ' αὐτῇ κτηθείσῃ ἀφαιρεῖσθαι, τὸ δὲ ἐπὶ τῷ δυσαπλήκτῳ κρύπτειν τὴν ἐπιθυμίαν. ἅμα τε οὖν πολέμιος ἐπ' αὐτοῖς ἀνὴρ [a] ἐκεχειρωτόνητο, καὶ μάχης ἐπαίνῳ γενομένης [b] πεσόντος, ἀπηρημένην ἀλόχου ἐγεγάμητο ἐρασθῆ. ὑμοῦ δὲ καὶ μεγάλων δυσχερῶν Ανιλαίῳ τε ἅμα αὐτῷ καὶ Ασιναίῳ γυνὴ ἀφίκετο εἰς τὸ οἶκον αὐτῶν, ἀλλὰ σύν τινι μεγάλῳ κακῷ, ἀφ' ὁποιαύτῃ αἰτίας. ἐπεὶ γὰρ τάνδρὸς πενθηκότος αὐχμάλωτος ἤγετο, ἀφιδρύματα τῶν θεῶν, ἅπερ τῷ ἀνδρὶ καὶ αὐτῇ πατρῷα ἦν· ἐπεχώρουν δὲ τοῖς ἐκείνῃ πᾶσιν ὅσα τινὰ τὰ οἰκίας ἔχειν σεβάσματα, καὶ ἴσως ὅτι ξένης συνεπάγοιτο· κρύπτουσα, καὶ ταύτῃ γε πατρίῳ τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἔθος συναπήγετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον λελήθοτος αὐτῆς θρησκείαν ἐπαίειτο· γαμετὴ δὲ ἀποδειχθεῖσα, ἤδη κρότῳ τῷ αὐτῆς εἰωθότι, καὶ μᾶλλον οἷον νομίμων ὅτι γε πρότερα ἀνδρὸς, ἐθεράπευεν αὐτούς. καὶ τὰ ἑταῖροι οἱ μάλιστα τιμώμενοι πρὸς αὐτοῖς, ὃ μὲν πρῶτον ἐπίσκοπον, ὡς ἁδαμῶς πρέπουσι Εβραϊκοῖς, ἅδε ὁπόσα νόμοις τοῖς αὐτῶν ἐπέφορα, γυναῖκα ἀγαμίας ἀλλόφυλον, καὶ προσκαίνουσαν θυσιῶν καὶ σεβασμῶν τὰ αὐτοῖς εἰωθότων τὰ ἀκρίβειαν. ὁρᾶν οὖν μὴ τὰ πολλὰ τῇ ἡδονῇ τοῦ σώματος συγχωρῶν ἀπολέσῃ τὴν ἀρχὴν [d] ἐξ εὐσεβείας, καὶ τὴν εἰς τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ προσελθοῦσαν ἐξουσίαν. ἐπεὶ δὲ ἁδὲν ἐπέραινον, ἀλλὰ καί τινα αὐτῶν τὸν μάλιστα τιμώμενον, ὅτι παῤῥησίᾳ πλέονι χρήσαιτο, ἀπέκτεινε· ᾧ ὁ κλεινόμενος [e] εὐνοίᾳ τῇ τῶν νόμων ἐξ κτείναντος αὐτὸν τιμωρείαν ἐπηρέσατο ἀνδρὶ τε Ανιλαίῳ ἐξ Ασιναίῳ, [f] καὶ πᾶσιν ἑταίροις ὁμοίαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπαχθεῖσ γενέσθ πλὴν τινὶ, τοῖς μὲν, ὡς ἠγνόουν παρανομίαν γεγονόσι, τοῖς δὲ, ὅτι μὴ βοηθῶεν αὐτῷ τοιάδε πάσχοντι ἀφ' ὧ ὀκνηρῶς τοῖς νόμοις· ⓐ δὲ ἐθαρρύνοντο μὲν, ἠσχύνοντο δὲ, μιμνῄσκοντες οὐκ ἐξ ἄλλης αἰτίας, ἀλλ' ἰσχύι τῇ ἐκείνων, τῇ εὐδαιμονίᾳ συνελθόντες. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν θρησκείαν ἀκροῶνται [g] τῶν θεῶν τῶν Παρθυαίοις τιμωμένων, οὐκ ἔτι ἀνεκτὸν ἡγούμενοι τῷ Ανιλαίῳ τὸ ὑβρίζειν εἰς τοὺς νόμους, ὅτι τὸν Ασιναῖον ἐλθόντες καὶ πλέονες ἤδη κατιδόντ ἐξ Ανιλαίῳ, φάμενοι καλῶς ἔχειν, εἰ μὴ πρότερον κατ' αὐτὸν ἐσκοπούμενα ὄφελεν, ἀλλὰ νῦν γοῦν ὑπερφρονῆσαι πειρᾶσθ τὸ γεγενότ, πρὶν ἢ τὴν ἁμαρτίαν ἐκείνῳ τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις γενέσθαι εἰς ὄλεθρον ἀναπεμφθῆναι· τόν τε γάμον τῆς ἀνθρώπου λέγοντες ἐ μετ' αὐτῆς, ὅτι αὐτοῖς εἰωθοτῆς τεθεῖσθαι νόμων, καὶ τὴν θρησκείαν ἣν ἐπιτηδεύει ἡ γυνὴ ἐπ' ἀτιμίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐ αὐτοῖς σεβασμίᾳ πρέπουσαν. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη μὲν τὴν ἁμαρτάδα ἐ ἀδελφῆ μεγάλων αἰτίαν ἐξ κακῶν, ἐ ἐσομένην, ἐ μὴν ἀλλὰ ἐ ἠνείχετό γε εὐνοίᾳ ἐ συγγενῆς τιμώμενος, ἐ συγγιγνώσκων νόμων, ὡς ἐπὶ κρείττονος κακῷ τὸ ἐπιθυμίας τιμωμένῳ. ἐπεὶ δὲ πλέους τε

partim quidem quod nulla ei ſupereſſet ſpes potiundi muliere, niſi eam quaſi vi captam in poteſtatem ſuam redigeret, partim vero quod cupiditati ſuæ ſe reſiſtere non poſſe crediderit. Simul itaque ac maritus hoſtis illis declaratus fuiſſet, & pugna inita acie cecidiſſet, occiſi uxor captiva nupta erat amatori ſuo. non tamen ſine magnis calamitatibus, & ipſi Anilæo & Aſinæo importatis, in domum illorum ingreſſa eſt mulier, ſed cum magno illorum malo ex hujuſmodi cauſa. Poſtquam enim viro priore mortuo captiva duceretur, ſimulachra deorum ſibi maritoque ſuo gentilitia (moris enim eſt omnibus in illa regione & domi habere numina, ſecumque, cum peregre irent, geſtare) occultatabat, & atque ita patria conſuetudine ſecum aſportabat. & primo quidem ea clam omnibus colebat: cum autem facta eſſet uxor, ſuo priſtino more, iiſdemque quibus ſub priore marito aſſueverat ritibus, Deos venerata eſt. Tunc ſocii eorum, quos maximi faciebant, leviter eum primo reprehendebant, quod nequaquam ex inſtitutis Hebraïcis convenienterque illorum legibus ageret, in uxorem accipiendo mulierem alienigenam, & quæ ſacrificiorum cultuſque religioſi ritus illis accurate præſcriptos violaret. Videndum itaque ne dum nimium concedat corporis voluptati, à principatu excidat formæ cauſa, & à poteſtate quæ jam Dei auſpiciis eouſque proceſſerat. Poſtquam vero nihil proficiebant, acciditque ut quidam è ſuis, quem maximi faciebant, interficeretur, quod paulo liberius loquutus fuerit (qui & ipſe moriens ex ſuo in leges amore precatus eſt Deum ut vice interfectoris pœnas penderent Aſinæus ipſe & Anilæus, cunctique ſocii ſimili ab hoſtibus morte plecterentur, quod illi quidem ſcelerum auctores fuerint, hi vero auxilium ei non tulerint, talia patienti dum leges vindicatum iret) gravi dolore afficiebantur, patienter tamen ferebant, utpote ſibimet conſcii quod in univerſum illorum virtuti præſentem acceptam deberent felicitatem. Cum autem audirent de cultu deorum quos Parthi venerantur, contumeliam Anilæi in legem ſuam haud amplius tolerandam eſſe rati, factoque plurium concurſu ad Aſinæum, vociferabantur in Anilæum, dicentes, oportere eum, ſi prius parum potuit quid utile ſit diſpicere, nunc certe quod factum fuerit corrigere & emendare, antequam contigerit ut & ipſe & alii omnes peccati iſtius pœnas ſua pernicie luant; atque exprobrantes ei nuptias cum muliere alienigena, neque ex illorum conſuetudine neque receptis patriæ legibus congruenter factas, cultumque deorum, quem in Dei ab illis adorati opprobrium mulier illa induere ſatagit. Ille autem & ipſe probe novit, fratris peccatum magnorum malorum cauſam exſtitiſſe, porroque futurum eſſe; veruntamen tolerabat, benevolentiæ cedens ex cognatione ortæ, eique ignoſcens quod mala cupiditate ſe fortiori teneretur. Sed cum plurium indies concurſus

Nuptiæ Anilæi & Parthicæ mulieris.

Anilæo ob uxoris mores iraſcuntur ſocii.

Is à ſuis leviter reprehenſus quendam interficit.

Anilæus apud Aſinæum accuſatur.

[a] Ἐκεχειρωτόνητο πτῶσιν τινὰν ἢ μ. depravate in *Codd. Hen. Vat.* & *Gall.* [b] Eo modo diſtinguendum cenſui; & in verſione *ἡ γυνὴ* ſupplevi poſt *ἀφηρημένην*. prius abſque commate poſt *πεσόντος* lectum erat. [c] Ita *Bunb.* ἐξεσίλωσεν in *cæteris* omnibus. [d] Hic ellipſin eſſe puto ἐ ἐπὶς aut ἐκπε. [e] Ita lego cum *Cod. Bunb.* εὐνοίας τε ἔ τίμων ἢ πτ. in *Editis Aliiſque*. Forſan εὐνοίαν ἔ τίμων, at ellipſis ſit vocularæ ἀφ'. [f] Sic *Bunb.* & *Epiphan.* [g] πᾶσιν ἱεροῖς in *reliquis*. [h] Illud ἔ è *Codd. MSS.*

concurſus ad eum fieret, majoreſque ederentur clamores, tunc demum de iſtis Anilæum alloquitur, & de anteactis eum objurgans, jubenſque ut in poſterum ita facere deſinat, mulieremque domum ad cognatos remittat. Nihil tamen hac admonitione profectum eſt. Mulier autem ſentiens ſui cauſa tumultuari populum, & verita ne Anilæo propter amorem ſui durius aliquid accideret, veneno, quod Aſinæo in cibis miſcuerat, hominem ſuſtulit: nec quidquam metuebat ex iis quæ perpetraverat, quod judicem habitura eſſet *virum* ipſam perdite amantem.

Aſinæus ab Anilæi uxore veneno ſublatus.

Anilæus in Mithridatem educit exercitum.

6. Cæterum Anilæus, cum imperium jam ſolus ſuſcepiſſet, exercitum educit in vicos Mithridatis, viri apud Parthos primarii, & qui Artabani regis filiam in matrimonium acceperat: eoſque magna præda abacta populatus eſt. & magna quidem pecuniæ & mancipiorum vis in illis reperta eſt, multaque pecora & alia quamplurima quæ ea habentibus vitam faciunt beatiorem. Mithridates vero, qui tum forte in ea erat regione, audita vicorum expugnatione, indigne ferens quod Anilæus, quem non ante laceſſiverat, ipſum injuria afficere cœperit, ſuamque in præſenti dignitatem inſuper habuerit, poſtquam tantum equitatus, quantum poterat, collegiſſet, & ex omnibus eos qui ætate florerent, Anilæo obviam ibat, quaſi cum eo acie congreſſurus. Cumque ad vicum quendam è ſuis perveniſſet, illic ſe continuit & quieſcebat, quaſi poſtridie pugnam initurus, utpote Sabbati die, quem fauſtum in otio agunt Judæi. Anilæus autem cum iſta reſciviſſet ex homine alienigena, Syro genere, alterius vici incola, qui & alia diligenter ei narrabat, & locum ubi Mithridates *cum ſuis* epulaturus eſſet, ſumpta tempeſtive cœna, nocte iter faciebat, eo animo ut Parthos omnium quæ agerentur ignaros adoriretur: & circa quartam vigiliam eos adortus, alios quidem dormientes interficit, alios vero in fugam vertit. Mithridatem autem *ipſum* cum vivum cepiſſet, ſecum abducebat, nudum aſino impoſitum, quæ apud Parthos graviſſima habetur contumelia. Cumque in ſylvam tali propoſito eum perduxiſſet, juberentque amici ut Mithridatem occideret, ille ad diverſa contendens eos perdocebat: "nequaquam è re ſua "eſſe ut Mithridatem occiderent, ut qui pri-"mæ eſſet dignitatis inter Parthos, majorique "in honore quod ex nuptiis arctiori neceſſi-"tudine cum rege conjungeretur. nunc enim "toleratu haud difficilia eſſe quæ fecerant, & "licet contumelia affectus fuerit Mithridates, "quòd tamen vitam conſervatam vobis acce-"ptam debuerit, non obliturum eſſe gratiam il-"lis referre qui hujuſmodi beneficium *ei* dede-"rint. Sin vero malorum graviſſimum patie-"tur, non conquieſcet rex, donec magnam Ju-"dæorum in Babylonia ſtragem ediderit, qui-"bus *ſane* ut parceretur bene ſe haberet, tam

Mithridatem captum abducit.

ὁσημέραι [a] συνεφέρετο, καὶ πλείους ἦσαν αἱ καταβοαί, τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ Ἀνιλαίου, τοῖς τε θεῖον γενόσιν ὀπτῶσι, καὶ παύσασθαι ὃ λοιπὸν καλοῦσιν ἄνθρωπον ἀποπεμψάμενον εἰς τοὺς συγγενεῖς. ἐπράττετο δὲ ὑδὲν ὧν τὸ λόγιον. καὶ ἡ γυνὴ δὲ αἰσθανομένη μὴ δι' ὀργῆς δι' κατέχοιτο τοὺς λαοὺς δι' αὐτὸν, δείσασα δὲ τοῦ δι' Ανιλαίῳ [b] μὴ καί τι πάθοι ἔρωτι δι' αὐτὸν, φάρμακον τῷ Ἀσιναίῳ δοῦσα ἐν τοῖς σιτίοις, μεμιγμένα ἀνθρώπου, ἀδίκως τε ἐκ κρίσεως τοῦ δεῖ αὐτὸν τοιαῦτα προσδοκώμενον τῷ ἐργασθῆναι γενομένῳ.

6'. Ανιλαῖος δὲ, καταμόνας ἤδη τὴν ἡγεμονίαν ἐσχηκὼς, ἐξάγει στρατὸν ἐπὶ τοὺς Μιθριδάτου κώμας, ἀνδρὸς τοῦτο ἐν Παρθυαίοις, καὶ βασιλέως Αρταβάνου γυναῖκα γεγαμηκότος, ἀφ' ἧς λείας τε ἦγεν αὐτούς. καὶ πολλὰ μὲν χρήματα καὶ ἀνδραπόδων εὐπορίαν, πολλά τε πρόβατα, ἄλλα τε πολλὰ ὁπόσα ἐπὶ τοσοῦτον τοῦ εὐδαίμονος ὠφελεῖ τοὺς ἔχοντας. Μιθριδάτης δὲ, ἐτύγχανε γὰρ τῇδε [c] ὤν, ἐπεὶ ἀκούει τὴν κώμην τὴν ἄλωσιν, ἐν δεινῷ φέρων [d] ὁπότε μὴ προάρξαντος ἀδικεῖν Ανιλαίου ἄρξαιτο, καὶ παρόντος τοῦ ἀξιώματος ὑπερίδοι, ἱππέας συναγαγὼν πλείστους ὅσους ἐδυνάτο, καὶ τὴν πλείστην τὰς ἐν ἡλικίᾳ, παρὼν ὡς προσμίξων τοῖς περὶ Ανιλαῖον. καὶ ἔν τινι κώμῃ τὴν αὐτῷ καταλαβὼν ἡσύχαζεν, ὡς τῇ ὑπούσῃ [e] μαχησόμενος· ἦν δὲ τὸ εἶναι Σάββατον ἡμέραν τοῖς Ιουδαίοις ἐν ἀργίᾳ ἀγομένην. Ανιλαῖος δὲ ταῦτα πυθόμενος παρ' ἀνδρὸς Σύρου ἀλλοφύλου ἐξ ἑτέρας κώμης, τά τε ἄλλα φράζοντος ἀκριβῶς, καὶ τὸ χωρίον ἔνθα Μιθριδάτης ἤμελλε [f] δαψιλεύσασθαι, δειπνοποιησάμενος καθ' ὥραν ἤλασε νυκτὸς ἀμαθίσι τῶν ποιουμένων χρήσεων [g] τοῖς Παρθυαίοις ὑπὸ πόδας. καὶ περὶ φυλακὴν τετάρτην ὑπὸ πόδας, τοὺς μὲν ἐπὶ κοιμωμένους ἀναιρεῖ, τοὺς δὲ εἰς φυγὴν [h] τρέπει. Μιθριδάτῃ δὲ ζωγρίᾳ λαβὼν, ἦγεν ὡς αὐτὸν ὑπὸ ὄνοις γυμνὸν ἀναβήσας, ὅπερ ἀτιμιῶν μεγίστη νομίζεται παρὰ [i] Παρθυαίοις. καταγαγὼν δὲ εἰς [k] τὴν ὕλην μετὰ τοιοῦτον ὄχημα, καὶ κελεύοντων τῶν φίλων ἀναιρεῖν αὐτὸν Μιθριδάτῃ, ἀνεδίδασκεν αὐτοὺς ἀσύδην αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῶν· "μὴ γὰρ καλῶς ἔχειν ἀναιρεῖν ἄνδρα γέ-"νους τε ὄντα τοῦ πρώτου παρὰ Παρθυαίοις, καὶ "ὑπογαμίᾳ τῇ πρὸς βασιλέα μειζόνως τιμώ-"μενον. νῦν μὲν γὰρ ἀνεκτὰ εἶναι τὰ πεπραγμέ-"να· καὶ γὰρ [l] εἰ ὑβρίσθη Μιθριδάτης, ἀλλ' οἷν σωτηρίᾳ τῆς ψυχῆς [m] εὐεργετούμενον χάριτος "μνήσασθαι τοῖς τὰ τοιάδε [n] παθοῦσιν. [n] παθόν-"τος δὲ τι ἀνήκεστον, οὐκ ἀτρεμήσειν βασιλέα, [o] μὴ "οὐ μεγάλῃ σφαγῇ Ιουδαίων τὴν ἐν Βαβυλῶ-"νι [p] ποιησάμενον, ἐν φόβῳ καλῶς ἔχειν, ἀφ' ἑαυτῷ

"τῷ

[a] Συναπεφέρετο *Busb.* [b] Ita in *Editis.* μηκέτι *Busb.* [c] Voculam ὢν inſertum dedi ex *MSS.* [d] Ὁπότε μὴ ἄρξαντος ἀδικεῖν Ἀνιλαῖος ἤρξατο *Busb.* [e] Μαχούμενος *Busb.* [f] Ita diſtinguo cum *Cod. Busb.* & *Epiphan.* δαψιλεύσασθαι, καθ' ὥραν ἄλλων in *Editis Aliiſque.* [g] Τοῖς ἑωθινοῖς *Busb.* & *Epiphan.* [h] Τρέπεται *Busb.* [i] Πάρθοις *Busb.* [k] Supra p. 828. τὸ ὕλον. [l] Εἰ ἀδικήσειν *Busb.* [m] Εὐεργετούμενον μεμνήσεσθαι χάριτος τοῖς τοιάδε π. *Busb.* [n] Ita lego & diſtinguo cum *Cod. Busb.* καὶ δὲ τι ἀνήκεστον ἂν ἀτρεμήσειν βασιλέα in *Editis Aliiſque.* [o] Iterum cum *Cod. Busb.* non diſſentiente *Epiphanio* perperam antea erat, μὴ ὄν. [p] Ποιησάμενον *Busb.* & mox, ὄντα, ἀφ' ἑαυτῷ τῷ σ.

"τὴν συγγένειαν, καὶ ἅμα τὸ μὴ ἀσφαλῶς ἔσεσθαι ἐν "αὐτοῖς, πλάσματος τινος γενομένου, [a]τῇ κατ' ἐκεί- "νους ἀκμῆς πληθύι χρώμενον." καὶ ὁ μὲν ταῦτα διανοηθεὶς καὶ φράσας ἐν τῷ συλλόγῳ, πιθανὸς ἦν ἀφίστασθαί τε Μιθριδάτης. [b]ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν ἐπεύδειν ἡ γυνὴ, εἰ μὴ καταφρονήσεται βασιλέως τε γαμβρὸς ὤν, καὶ ταύτῃ [c]τιμωρήσεσθαι τοὺς ὑβρίσαντας εἰς αὐτὸν ὁρῶμενος, ἀγαπᾶν δὲ τὴν σωτηρίαν μετὰ ἀσφαλείας ὑπὸ Ἰουδαίων ἀνδρῶν [d]γενομένης. "καὶ νῦν ἐπανάδραμε τὴν ἀρετὴν, ἢ ἡσσᾶν ἐπό- "μνυμι τοὺς βασιλέως, ἢ μὴν καταλυθήσεσθαί σου "τὸν πρὸς σὲ διὰ γάμου κοινωνίαν." ὁ δὲ αὖ, τοῦτο μὲν τὴν ὀνειδῶν τὴν καθημέραν ἀχθηδόνα μὴ φέρων, τοῦτο δὲ τῆς γυναικὸς τὴν μεγαλοφροσύνην δεδιὼς μὴ καταλύοιτο αὐτῷ τὴν γάμων, [e]ἄκων μὲν καὶ μὴ βουλόμενος σπεύδει χωρεῖν ἐφ' οἷς ἐβούλετο πλεῖστον, [f]καὶ ἐλαύνει, οὐκ ἀναγκαῖον ὑπολαμβάνων ἔτι καὶ αὐτὸς τὴν σωτηρίαν, εἰ Παρθυαῖος ὢν ὑπὸ Ἰουδαίων ἐβούλοιτο ἀντιπολεμεῖσθαι.

ζ'. [b]Ἀνιλαῖος δὲ, ὡς μαθάνει παρασκευάζονται δυνάμει πολλῇ ὁ Μιθριδάτης, ἄδοξον ἡγησάμενος τὸ μένειν ἐν τοῖς ἕλεσιν, ἀλλὰ μὴ φθάσας [g]παραπάζειν τοὺς πολεμίους, εὐτυχίᾳ τε τῇ πρόσθεν ἐλπίζων ἅμα καὶ ἐξειν τοὺς πολεμίους, καὶ τὴν τόλμησιν καὶ εἰωθότι θαῤῥεῖν [h]ἀδιστυχήσειν, ἐξῆγε τὴν δυνάμιν. πολλοί τε πρὸς τῷ οἰκείῳ στρατῷ παρεσκευάσαντο αὐτῷ καθ' ἁρπαγὴν τῶν ἀλλοτρίων πραπησόμενοι, καὶ ἅμα πάλιν παρασπλήξοντες τοὺς πολεμίους. παρῆσαν δὲ ἀθρόοις εἰς σταδίους ἐνενήκοντα, [i]καὶ ἀφ' ἧς ἀνύδρου τῆς πορείας γενομένης, καὶ μεσημερίας [k]οὔσης, τότε μᾶλλόν τε τὸ δίψος, καὶ Μιθριδάτης ὀφθεὶς [l]προσέβαλλε πεπαλαιπωρημένοις ὑπερία τοῦ πιεῖν, καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὴν ὅπλα μὴ δυναμένοις. προπίπτει οὖν ἡ τε τοῦ Ἀνιλαίου αὐχενὰ, ἀφ' οὗ ἀπειρηφλικότας ἀκριφέστι παρεφέρεσθαι, καὶ φόνος πολὺς, πολλοί τε μυριάδες ἔπεσον ἀνδρῶν. Ἀνιλαῖος δὲ καὶ ὅσον περὶ αὐτὸν ἦν σωματικὸς [m]ὅπλ τῆς ὕλης ἐπανεχώρησεν φυγῇ μεγάλῃ, νίκης τῆς ἐπ' αὐτοῖς χαρὰν Μιθριδάτῃ παρισχόντες. Ἀνιλαίῳ δὲ παρῆν πλῆθος [n]ἄπειρον ἀνδρῶν πονηρῶν ὀλίγῳ τὴν σωτηρίαν ποιησόμενον, ῥᾳστώνης χάριν τῆς εἰς τὸ παρὸν, ὥστε ἀνταίσασθαι τὴν τούτων παρουσίαν γενέσθαι πλήθους τὴν ἀπωλείαν. οὐ μὴν ὅμοιοί τε ἦσαν τοῖς πεπλακόσι καὶ τὸ ἀμελέτητον. ἦ μὴν ἀλλὰ ἦ [o]τούτοις ἐπιφορᾷ τῆς κώμης τῶν Βαβυλωνίων, ἀνάσασά τε ἐν πάντα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Ἀνιλαίου ὕβρεως. καὶ Βαβυλώνιοι, καὶ οἱ ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ, πέμπουσι [p]εἰς τὰ Νεαρδὰ πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Ἰουδαίους Ἀνιλαίου ἐξαιτήσομοι. [q]ἦ μὴν δεξα-

"quod conſanguinei ſint, tam, quod nullum, *Mithridatem dimittit Anilæus.*
"erit vobis refugium, ſi res male ceciderint,
"cum ille juvenum illorum pleroſque in ſuam
"poteſtatem redegerit." Et cum ille quidem iſta cogitaſſet & in concione loquutus eſſet, ſuis ea perſuadebat; atque ita dimiſſus eſt Mithridates. Ipſum vero inde egreſſum conviciis excipiebat uxor, quod noluerit, cum & regis gener eſſet, atque adeo ſpretus & contemptus, eos perſequi qui injurias ei fecerant & contumelias, ſed contentus incolumitatis ſorte vivere maluerit, etiam poſtquam à Judæis ductus fuerat captivus. "Et nunc, in-
"quit, aut forti animo regredare, *aut per
"deos patrios juro me nuptiarum tecum ſo-
"cietatem dirempturam eſſe." Ille vero iterum (partim quod ægre ferret quotidianum opprobrium, partim quod veritus eſſet mulieris animum elatum nè cum eo divortium faceret) copias, non ſponte quidem neque volens, quantas potuit maximas, coëgit, & contra hoſtem proficiſcitur, non ferendam putans ſalutem *ſibi conceſſam*, ſi, cum Parthus eſſet, repulſam tulerit à Judæis adverſus eum bellum gerentibus. *Mithridates ab uxore impulſus ad bellum redintegrandum.*

7. Anilæus autem, audito Mithridatem in eo eſſe ut magnam militum vim contra ipſum duceret, inglorium ratus intra paluſtria ſe continere & non occupare illis obviam ire, ſimulque ex priori felicitate ſperans ſe hoſtes ſimiliter ac antea male multaturos, & audaciam *ſuis* audere jam aſſuetis non defuturam, copias eduxit. quin & multi præter ſuum exercitum ei ſeſe adjunxerunt, quaſi res alienas prædatum ituri eſſent, primoque aſpectu terrorem hoſtibus rurſus injecturi. At cum progreſſi eſſent uſque ad ſtadia nonaginta, facto itinere per loca arida ipſoque meridie, tunc eos & ſitis urgebat & Mithridates conſpectus in eos impreſſionem faciebat, potus inopia laborantes, & ob hoc ipſum & ſolis ardorem arma ferre non valentes. Itaque Anilæus cum ſuis turpem in fugam vertitur, quod viribus defectis res eſſet cum integris, multaque facta eſt cædes, & plurima hominum millia ceciderunt. Anilæus autem & quotquot circa eum erant fuga effuſiſſima in ſylvam ſe receperunt, facientes ut Mithridates exſultaret gaudio ex victoria ab illis reportata. Cæterum ad Anilæum confluxit ingens multitudo perditorum hominum, ſuam ſalutem parvi pendentium dummodo rerum aſperitate in præſens leventur, adeo ut incrementum quod ex illis ceperit occiſorum numerum adæquaverit: haud tamen conferendi erant cum iis qui acie ceciderant, quod rudes eſſent & inexercitati. Veruntamen cum illis impreſſionem faciebat in Babyloniorum vicos; atque iſthic vi & violentia Anilæi magna facta eſt rerum omnium vaſtatio. Tum Babylonii, cum iis qui bellum ſuſceperant, miſerunt Nearda ad Judæos qui illic erant, Anilæum *ſibi tradi* poſtulantes. Et cum dictis iſtis

Anilæus congreſſui cum Mithridate ſe parat.

Anilæani à Mithridate fuſi fugatique.

Anilæus in Babyloniorum vicos invadit.

a In *Editis* τὰ κατ' ἐκ. verum τῇ vel τῇ legendum eſſe monuit Cl. *Lombius.* atque τῇ prætuli, quod τι (forſan pro τῇ) habeant *Vat.* & *Hen. à pr. m.* b Ἐλθόντα *Busb.* c Τιμωρῶν τιμωρήσεσθαι *Vat.* & *Hen. à pr. m.* d Γενομένην *Vat.* & *Hen. à pr. m.* e Ita *Baſ. Vat.* & *Hen.* ἄκων μὲν ὁ βουλόμενος in *Edit. Gen.* quâ lectione admiſſa vertendum, *velit nolit.* f Καὶ ἤλασεν ἡ Ανιλαίου *Busb.* g Ἰουδαίων ἀξιωθεὶς ἀντιπολεμεῖσθαι *Vat.* & *Hen. à pr. m.* h Ἐξιὼν ἡ μᾶλλον ἀπολ. *Busb.* i Καὶ non agnoſcit *Busb.* & commode abeſſe poteſt. k Illud οὔσης ſupplevi è *Cod. Busb.* l Προσέβαλε *Busb.* m Ὑπὸ τοῦ ὕλου *Busb.* n Ita *Gall.* ἄπειρον aut ἄπορον in *Editis Aliiſque.* Ἀνιλαίῳ ἡ αὐτῷ στῖφος πλῆθος δ' ἐπῆλθεν ἀνδρῶν πονηρῶν *Zonar.* o Antea erat τοιούτοις, quod in τούτοις mutari juſſit Cl. *Lombius.* p Ita ut ſupra p. 817. v. 19. Νεαρδὰ hîc loci in *libris.* q Forſan, ἦ μὲν δεξαμένους, & dein οἷς αἰχμὴν σχεῖν ἐβούλοντο. r Aut deos teſtor, quibus curæ eſt regum dignitas, *Gelen.*

Anilæum ex improviſo adoriuntur Babylonii, ipſumque interficiunt.

iſtis nollent auſcultare, (neque enim ſi id maxime vellent hominem dedere potuerunt) ad pacem ineundam eos invitabant: atque illi ſe etiam deſiderare dicebant ut de pace convenirent, mittuntque una cum Babyloniis certos homines, qui cum Anilæo hac de re agerent. Tum Babylonii, poſtquam omnia perſpexiſſent, & qualis eſſet locus, in quo caſtra poſuerat Anilæus, exploratum habuiſſent, eos crapula ſomnoque gravatos adorti, impune quotquot nacti ſunt ipſumque Anilæum inter cæteros interficiunt.

Judæi Babyloniâ Seleuciam migrant.

8. Babylonii autem gravi Anilæi metu liberati, (illis enim obſtabat quo minus ſuum in Judæos odium effunderent, nam perpetuo fere inter eos diſſidia erant ex legum diverſitate orta, & cuicunque parti forte animi creverint prior alteram injuriis laceſſebat) & tunc itaque occiſis qui cum Anilæo erant, in Judæos impetum faciunt. Illi vero graviter ferentes Babyloniorum injurias, cum neque aliquid poſſent contra illos in acie neque ſimul cum illis vivere ſuſtinerent, migrabant Seleuciam, urbem illius regionis præcipuam, à Seleuco Nicanoris filio conditam. eam autem habitant Macedonum multi, plurimique Græci: quin & Syri numero non pauci cum illis verſantur. In illam itaque ſe recipiunt Judæi, & per quinquennium nihil mali illis accidit. Sexto autem anno poſt priorem cladem, peſtis in eos graſſata eſt Babyloniæ, & ex urbe novæ factæ ſunt migrationes: &, quod in Seleuciam ſe contulerint, ſane major eos occupat calamitas, propter cauſam quam memorabo.

Seditio inter Græcos Syroſque in Seleucia.

9. Inter Græcos in Seleucia & Syros plerumq; gliſcebat ſeditio & diſcordia, ita tamen ut Græci ſuperiores fuerint. Tunc itaque cum Judæi qui eò venerant ſimul cum illis viverent, orta eſt ſeditio, & Syri vincebant, quod ab illis ſtarent Judæi, viri qui prompte pericula adeunt, ſeque aliis ad bellum gerendum libenter adjungunt. Atque Græci, ex ſeditione male habiti, cum cernerent ſe ex illa una re priorem auctoritatem recuperaturos eſſe, ſi poſſent Judæos Syroſque diſſociare, ſinguli cum Syris illis colloquuti ſunt, quibuſcum antea interceſſerat familiaritas, pacem & amicitiam *facturos eſſe* pollicentes. Illi vero libenter *iſtis* auſcultabant. Poſt verba igitur aliquot ultro citroque habita, primariis ex utraque parte viris de gratia ineunda agentibus, ſtatim reconciliatio facta eſt. Cumque conſenſiſſent, utrique non aliam certiorem amicitiæ teſſeram ſibi invicem daturos eſſe exiſtimabant, quam ut Judæos *communi* odio proſequerentur: eoſq; ex improviſo aggreſſi ſupra quinquaginta hominum millia occidunt. atque omnes perierunt,

Facta inter eos reconciliatione, Judæos odio proſequuntur, magnamque eorum ſtragem edunt.

μόνοις τῶτον τ λόγον, ὑδὲ γὸ βυλομένους ἔκδοτον αὐτ. χειν [a] δυνατὸν ἦν, τ εἰρήνιο [b] τρύχαλῶντο· οἱ δὲ καὶ τοὶ χρήζειν ἔλεγον τ ὅπὶ τ εἰρώνης συμβάσεων, ὑ πέμπουσι μ τ Βαβυλωνίων ἄνδρας, [c] οἳ διελέγοντο περὶ τ Ανιλαῖον. ⓐ δὲ Βαβυλώνιοι [d] κατοπίας αὐτοῖς γενομένης, μαθόντες τὸ χωρίον ὅ ἦ ἱδρυμένος Ανιλαῖος ἦν, ὑπιπεσόντες κρύφα νυκτὸς μεθύσοι, καὶ καθ' ὕπνον πεπτωκόσι, κτείνουσιν ἀδεῶς πάντας ὅσους ἐγκατέλαβον, καὶ Ανιλαῖον αὐτὸν ἀπέκτειναν.

ι'. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἀπαλλαγέντες τ Ανιλαίου βαρύτητος· ὑπεύθυμοι γὸ ἦν αὐτοῖς μίσει πρὸ περὶς Ιουδαίους, [e] ἀεὶ γὰρ ἐς ὅτι πολὺ διάφοροι κατεστήκεσαν αἰτίᾳ τ ἐναντιώσεως τ νόμων, καὶ ὁπότερος ἐκ. γένοιτο θαῤῥεῖν θατέροις ἀλλήλων ἤπιος· καὶ τότε ὃν ἀπολωλότων τ περὶ τ Ανιλαῖον, ἐπεπήδων τοῖς Ιουδαίοις. οἱ δὲ ὀ δεινῶ πλήθυνοι τιὼ ὕβριν τ ὀπ τ Βαβυλωνίων, ὑ μήτε ἀντιπαράξαι μάχῃ δυνάμενοι μήτε ἀνεκτὸν ἡγούμενοι τιὼ συμφοράν, ᾤχοντο εἰς Σελεύκειαν τ ὀκείνη πόλιν ἀξιολογωτάτιν, Σελεύκῳ κτίσαντι ὑπὸ αὐτιὼ τῶ Νικάνορος. οἰκοῦσι δὲ αὐτιὼ πολλοὶ τ Μακεδόνων, πλεῖστοι δὲ Ελλῆνες, ἔστι δὲ καὶ Σύρων οὐκ ὀλίγοι τὸ ἐμπολιτευόμενον. εἰς μὲν δὴ τοῦτιν καταφεύγουσιν οἱ Ιουδαῖοι, καὶ ὅτι πέντε ἔτη ἀπαθεῖς κακῶν ἦσαν. πρὸ δὲ ἕκτ ἔτει μ τὸ [f] προῤῥηθὲν, φθορὰ ὁ Βαβυλῶνι ἐγένετο αὐτοῖς, [g] ὑ καιραὶ μεθοικήσεις ὀκ τ πόλεως· ὑ δὲ αὐτιὼ ἄφιξιν εἰς τιὼ Σελεύκειαν, ὑπδέχεται [h] δὲ μείζων αὐτὸς συμφορὰ δι' αἰτίαν ἣν ἀφηγήσομαι.

ιβ'. Σελευκέων τοῖς Ελλησι περὶς τὺς Σύρους ἐς ὅτι πολὺ ὁ ζῆλος καὶ διχονοία ὅτιν ὁ βίος, καὶ κρατοῦσι οἱ Ελλῆνες. τότε οὖν συνοικιζόντων αὐτοῖς Ιουδαίων γενομένων ἐζηλοῦσον, καὶ ⓐ Σύροι καθυπέρτεροι ἦσαν ἀρχαιολογίᾳ τῇ Ιουδαίων περὶς αὐτὺς, φιλονεικίαν τε ἀνδρῶν, καὶ πολεμικῇ περιθύμως ὑπεστεγμένων. καὶ οἱ Ελλῆνες περιωθούμενοι τῇ ζήλῳ, καὶ μίαν ὁρῶντες αὐτοῖς ἀφορμὴν ὑ ἀνασώσασθαι τὸ πρότερον ἀξίωμα, εἰ διανοηθεῖεν πᾶσαι [i] ζωτὸν λέγοντας Ιουδαίους καὶ Σύρους, διελέγοντο ἕκαστ περὶς τῶν Σύρων τὺς αὐτοῖς συνήθεις περὶ τ γενομένους, ἐφιλοῦντό τε καὶ φιλίαν ὑπερχόμενοι. ⓐ δὲ ἐπείθοντο ἄσμενοι. ἐγένοντο οὖν ἀφ' ἑκατέρων λόγοι, καὶ τοῦ πρότερον πρὸ ἑτέρων ἀνδρῶν περιαστῆναι ὅτι διαλλαγὰς τάχιστα ἡ σύμβασις [k] ἐγένετο. ὁμοσάντες τε, μέγα τεκμήριον ἐκάτεροι [l] ὁρᾶν παρ' ἀλλήλους ποιεῖσθαι τὸ περὶς Ιουδαίους ἔχθος· ὑπεσύροντες [m] τε αἰφνίδιον αὐτοῖς, κτείνουσι μυριάδας ὑπὲρ πέντε ἀνδρῶν. ἀπώλοντό τε πάντες, πλὴν

a Δυνάμενος ἦν Bud. δυνηθῆναι Vat. & Hen. à pr. m. b Προσπαλῶντο Vat. & Hen. à pr. m. c Ὡς ἐς ἀμφιλέξαντο Gall. & Κατοπτεύσας Bud. e Ante in Editis erat, ἡ Ανιλαῖου αὐτὸν ἐκπτώσεως· οἱ Βαβυλώνιοι ἦ ἀπαλλαγέντες τ Ανιλαίου βαρύτητος, ἐπιτιμῶντες δὲ ἦ αὐτῶν μίσει πρὸ περὶς Ιουδαίους, ἀεὶ γὸ ὡς ἐπὶ πολὺ διάφοροι κατεστήκεσαν αἰτίᾳ τ ἐναντιώσεως τ νόμων, ἡ ὁπότερος ἐκγένοιτο θαῤῥεῖν θατέροις ἐπίστευον ἀλλήλοις ἤπιον. ἡ τότε ὃν δὴ ἀπολωλότων τ περὶ Ανιλαῖον, ἐπεπήδων τοῖς Ιουδαίοις οἱ Βαβυλώνιοι. οἱ ὃ ἐπειδὴ τ. In eo diſcrepant Codd. MSS. quod ἐπέκτεινον deſit Gall. & Ανιλαῖον αὐτὸν κατέλαβον οἱ Βαβυλώνιοι. οἱ δὲ ἀπαλλαγέντες habeat Bud. ἀπέκτειναν οἱ Βαβυλώνιοι. οἱ ὃ ἔπεμπ. Hen. & Vat. in quibus mox οἱ μὲ ἡ τότε ὃν δὴ. denique οἱ Βαβυλώνιοι omittit Bud. cujus auctoritate & ipſe idem feci, totumque locum aliter quam prius diſtinctum dedi. Quo modo legerit Epiphanius, conjiciat cui libet ex ſequentibus, prout ille vertit, *ipſumque Anilæum obtruncant. Atque hoc modo Babylonii injuriis Anilæi & gravedine liberati ſunt. Impreſſio namque illis magno conſtabat odio, quod circa eos detinebatur. Nam prius ſemper inimicitias exercebant. Cauſa vero hujus iræ fuit ſæpe totum posterna quam ille oppugnabat: & properare ſibi ſemper invicem æmulabantur: unde ſi eorum quiſquam opportunitatem invenerat, ab injuriis non parcebat. Tunc itaque hoc modo perennis Anilæo, capare Babylonii Judæis inſtare &c.* f Sc. κακῶν. g Ita lego. antea erat ἡ καιραὶ πτίσεις ὀκ τ. π. Forſan malit aliquis, ἡ περιπέτειαι, aut καιραὶ πτίσεις ὀκ τ π. & mox δι' αὐτὸν ἄφιξιν. h Illud δὴ aberat Hen. à pr. m. δὲ Bud. i Ὁμοῦντας Bud. quod forſan interpretamentum Ζωτὸν λέγοντας. k Ἐκτέλεσε Bud. l Εὐοίας ἀπάλλας ἐξεῖν παρεχεῖν Bud. & Epiphanius vertit, *atque hoc modo invicem exhortantur ut cum Judæis bellum geram.* m Illud τε è Cod. Bud.

a Ita

πλεὶ εἰ πνες ἐλέῳ φίλων ἢ γειτόνων ἐπιχωρηθεὶν αὐτοῖς ἔφυγον. [b] τὰτοις δὲ ἰδὼ εἰς Κτησιφῶντα ἀποχώρησις, πόλιν Ἑλληνίδα, καὶ τῇ Σελευκείᾳ πλησίον κειμένην, ἔνθα χειμάζει τε ὁ βασιλεὺς κατ' πᾶν ἔτος, [c] ἡ πλείστη τ ἀποσκευῆς αὐτῷ τῆδε ἀποκειμένη τυγχάνῃ. [d] ἀσυήθεια δὲ ἦν ἐν αὐτοῖς τ ἔθνεσιν πεποιημένοις, τιμῆς τ βασιλέως Σελευκέων μὴ παρορπικότων. ἐφοβεῖτο δὲ ἡ πᾶν ὅ τῆδε Ἰουδαίων γένος τούς τε Βαβυλωνίους καὶ τὺς Σελευκεῖς. ἐπειδὴ ἡ ὁπόσοι ἦν Σύροι ἐμπολιτεῦον τοῖς τόποις ἑαυτὸν ἔλεγον τοῖς Σελευκέοις ὡὶ πολέμῳ ἐπ τοὺς Ἰουδαίους. ἡ συνελέγησ ἐς τὸ πολὺ εἴς τε τὰ [e] Νειρδὰ καὶ τὰ Νίσιβιν, ὀχυρότητι τ πόλεων κτήμθοι τ ἀσφάλειαν, καὶ ἄλλως πληθὺς ἅπασα μαχίμων ἀνδρῶν κατοικεῖται. καὶ τὰ μ χρ Ἰουδαίους τὺς ὁ Βαβυλωνίᾳ τοιαῦτα ἦν.

Τέλος τ βιβλίου ἐκκαιδεκάτου.

præter eos qui amicorum aut vicinorum misericordia evaserunt. Illi autem Ctesiphonta migrarunt, urbem Græcam & Seleuciæ in vicinia sitam, ubi rex quotannis hyemem agit, & impedimentorum ejus pars magna reposita erat. Verum certam fidem stabilemque sedem non invenerunt, Seleucensibus de honore regis minime solicitis. Etenim Judæi omnes in eò loco terrore Babyloniorum & Seleucensium perculsi erant, quippe quod Syri universi in ea regione consspirarint cum Seleucensibus ad bellum Judæis inferendum. unde factum est ut plerique Nearda ac Nisibin se receperint, in firmitate & munitionibus urbium *istarum* securitatem *suam* reponentes: accedente quod viri bellicosi universi illic habitarint. Atque ea quidem quæ ad Judæos in Babylonia spectabant, hujusmodi erant.

Finis Libri decimi octavi.

a Est qui ἐπιχωρηθέντα malit. † ἔλαθον pro ἐπιχωρηθὲν habet *Bud.* b Sic *Bud.* τότους τε in *cæteris.* c Καὶ ἡ πλείστη *Bud.* d Ita rescribendum censui, cum antea esset, ἀσύνητα ἦν αὐτοῖς τὸν ἔθνεσιν πεποιημένοις, τιμῆς † βασιλέως Σελευκέων μὴ παρορπικότων. *Epiphanius* vertit, *nulla tamen jam eis vivendi spes suras deridebat: nam etiam ibi omnis gens Judæorum terrore premebatur.* e Ita ut supra p. 827. v. 19. Νεάρδα aut Νεζδὰν in *libris.*

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗ, ΕΝΝΕΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ,

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΩΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ.

JOSEPHI LIBRO DECIMONONO

HISTORIARUM ANTIQUITATIS JUDAICÆ

HÆC CONTINENTUR.

α'. [b] Ὡς Γάϊος Καῖσαρ, ὑπὸ Χαιρέα, ἀνῃρέθη.

1. *Quomodo Cajus Cæsar, insidiis appetitus à Cassio Chærea, interfectus est.*

β'. Ὡς Κλαύδιος ὁ θεὸς αὐτὸς, βιασθεὶς ὑπὸ τ στρατιωτῶν, τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν.

2. *Quomodo Claudius avunculus ejus, coactus à militibus, imperium susscepit.*

γ'. Στάσις τ βουλῆς καὶ δήμου πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ σὺν αὐτῷ στρατεύματι.

3. *Seditio coorta inter senatum populumque & Claudium militesq; qui cum eo erant.*

δ'. Πρεσβεία τ βασιλέως Ἀγρίππα πρὸς τὴν βουλὴν, [c] καὶ ὡς συνῆλθόμοι οἱ στρατιῶται οἱ μετὰ τῆς βουλῆς ἀπεχώρησαν πρὸς Κλαύδιον, καὶ κύριον αὐτὸν κατέστησαν τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ βουλὴ μονωθεῖσα παρεκάλει Κλαύδιον αὐτῇ διαλλαγῆναι.

4. *Legatio regis Agrippæ ad senatum, usque milites qui cum senatu erant uno consensu discesserunt ad Claudium, summamque rerum ei detulerunt: quo facto senatus derelictus Claudium obsecrabat ut cum illis in gratiam rediret.*

ε'. Ὡς Κλαύδιος Καῖσαρ ἀποδίδωσιν Ἀγρίππα τὴν πατρῴαν αὐτὸ βασιλείαν ἅπασαν, πρόσθεις αὐτῷ ἔτι τὴν Λυσανίᾳ τετραρχίαν.

5. *Quomodo Claudius Cæsar reddidit Agrippæ omne regnum paternum; insuper adjecta etiam Lysaniæ tetrarchia.*

ς'. Προγέγραπται [d] Κλαυδίου Καίσαρος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὲρ τ ἐκεῖ Ἰουδαίων καὶ ἐν πάσῃ αὐτῷ ἀρχῇ.

6. *Programma Claudii Cæsaris ad Alexandrinos de Judæis qui illic erant & in universo ejus imperio.*

ζ'. Ἀπόπλους Ἀγρίππα τ βασιλέως εἰς Ἰουδαίαν.

7. *Navigatio regis Agrippæ in Judæam.*

η'. Ἡ ἐπιστολὴ Πουπλίου Πετρωνίου τ Συρίας ἡγεμόνος πρὸς Δωριέας ὑπὲρ Ἰουδαίων.

8. *Literæ Publii Petronii præsidis Syriæ ad Doritas pro Judæis.*

θ'. Ὡς βασιλεύσας Ἀγρίππας, τὸ Ἱεροσολύμων τεῖχος πολυτελῶς καθεσκεύαζεν, ἀτελῆ τὸν ἀγῶνα ἔσχε μεταξὺ πλουτήσας.

9. *Quomodo Agrippa rex Hierosolymorum mœnia magnifice instaurans, morte præventus opus cui studuerat imperfectum reliquit.*

ι'. Ὅσα ἐπράξε τρισὶν ἔτεσιν, ἄχρι τῆς πλούτης αὐτῷ· καὶ ὃν τρόπον τὸν βίον κατέστρεψεν.

10. *Quæ gesserit per tres annos usque ad obitum, & quo modo vitam finierit.*

a Ita *MSS.* οὐ τῷ ἐπιτιμωμένῳ λόγῳ in *Edit.* b Titulos paulo aliter ac in *Edit.* constituimus, nonnullos separando qui antea conjuncti erant; idque auctoritate *Codd. MSS.* c Quæ sequuntur usque ad titulum proximum habuimus è *Codd. MSS.* d Ita *MSS.* τοῦ Καίσαρος in *Edit.*

Φ Λ. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΕΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἔτη γ'. ἡμερῶν ς'.

FLAVII JOSEPHI
ANTIQUITATUM JUDAICARUM
LIBER DECIMUSNONUS.

Continet hic liber tempus annorum III. *menſium* VI.

CAP. I.

Quomodo Cajus à Chærea cæſus eſt.

Caji tyrannis & ſævitia.

CAJUS autem non in Judæos ſolos qui Hieroſolymis erant, quique in vicinis regionibus degebant, violentiæ ejus inſaniam effundebat, ſed eam per terras omnes & maria graſſaturam immittebat, quam late Romanum patet imperium, atque infinitis malis illud replevit, quot quantaque non antea memoriæ prodita ſunt. At maxime factorum ejus immanitatem experta eſt Roma, cum nihilo magis eam in honore haberet, quam cæteras civitates: tum alios ejus cives agens ferenſque, tum maxime ſenatores, eoſque præcipue qui patricii erant & gloria majorum oculos omnium in ſe convertebant. Quin & innumera excogitabat contra eos qui equites vocabantur, & in civitate, quod dignitate & opibus florerent, pari erant in exiſtimatione cum ſenatoribus, utpote ex quorum ordine in ſenatum habebatur delectus; quos ignominia afficiebat & de gradu dejiciebat, & tam vita quam pecunia ſpoliabat, quippe quod plerumque evenerit cædes illorum fieri ut divitias auferret. Porro divinam majeſtatem ſibi aſſerebat, ipſique honores plus quam humanos tribui à ſubditis poſtulabat; Jovis etiam templum frequentans, quod Capitolium vocatur, adeoq; fanorum omnium apud illos celeberrimum eſt, Jovem fratrem *ſuum* appellare auſus eſt. Alia quoque agebat ſimiliter ac ſi plane inſanus fuiſſet, quando à Puteolis Campaniæ urbe ad Miſenum uſque,& ipſum Campaniæ oppidum maritimum, gravatus triremi trajicere, & alioqui ad ſe maris do-

Jovis fratrem ſe appellat.

ΚΕΦ. α'.

Ως Γάϊος ὑπὸ Χαιρέα ἀνῃρέθη.

ΓΑΙΟΣ δὲ οὐκ εἰς μόνους Ιουδαίους τοὺς ὑπὲρ Ιεροσολύμους, καὶ τοὺς ὁπόσοι τῆδε οἰκοῦσιν, ἐπεδείκνυτο τῆς ὕβρεως τὴν μανίαν, ἀλλὰ λῃστὴς πάσης [b] ἐσομένην γῆς καὶ θαλάσσης ἔπεμπεν αὐτῷ, ὁπόση Ρωμαίοις ὑπήκοος, μυρίων τε ἀνέπλησεν αὐτὴν κακῶν, ὁπόσα μὴ ἱστορῆσαι πρότερον. μάλιστα δὲ ἠδάνεσε δεινῶς τὴν προγονομένην ἡ Ρώμη, κατ' οὐδὲν αὐτὴν τιμωτέραν τῶν λοιπῶν πόλεων ἡγουμένου, ἀλλὰ τούς τε ἄλλους ἄγοντα καὶ φέροντα, καὶ μάλιστα τὴν σύγκλητον, καὶ ὁπόσοι τούτων εὐπατρίδαι, καὶ προγόνων ἐπιφανείαις τιμώμενοι. μυρία τε εὐρίσκων, καὶ κατὰ τῶν ἱππέων μὲν κεκλημένων, ἀξιώματι δὲ καὶ δυνάμει χρημάτων ὁμοία τοῖς συγκλητικοῖς ὑπὸ τῆς πόλεως ἀγομένων, ἀφ' ὧν τοὺς ἐκ τούτων εἰς τὴν βουλὴν [c] καταλήσεις, ὧν ἀτιμώσεις ἦν καὶ μεταναστάσεις, κτεινομένων τε καὶ τὰ χρήματα συλωμένων, ἀφ' ὧν καὶ τὰς σφαγὰς ὡς τὸ πολὺ ἐπ' ἀφαιρέσει τῶν χρημάτων αὐτοῖς συντυγχάνειν. ἐξεθείαζε δὲ ἑαυτὸν, καὶ τὰς τιμὰς ὑπὲρ ἀνθρωπίνως ἠξίου γίνεσθαι παρὰ τῶν ὑπηκόων αὐτῷ, εἰς τε τὸν Διὸς φοιτῶν τὸ ἱερὸν, ὃ [c] Καπιτώλιον μὲν καλοῦσι, τιμιώτατον δ' ἀρ' αὐτοῖς [d] ὄζιν ἱερῶν, ἀδελφὸν ἐτόλμησε προσαγορεύειν τὸν Δία. καὶ τἆλλα ἔπραττε μανίας οὐδὲν ἀπολελειμμένος, ἐπεὶ καὶ ἀπὸ Δικαιαρχίας τῆς πόλεως ὁ Καμπανίᾳ κειμένης εἰς [e] Μισηνοὺς, ἑτέραν πόλιν ὀπιθαλάσσιον, [f] ἐν ἡ Δρύσασιν ἤδιον ἡγούμενος τριήρει περαιοῦν, ἢ ἄλλως ὀπισθάλλειν ἡγούμενος

a Sic *Baſ. Vat. Gall.* 1. 4. & *Epiphanii Cdd.* aliquot. ἐτῶν γ'. μηνῶν ς'. ἡμερῶν ιθ'. *Voſſ.* & *Gall.* 2. 3. 5. & in nonnullis *Epiphanii* libris, *annorum* III. *dierum* VIII. *menſium* VI. aut *dierum* VII. *menſium* VI. b Vocem ἐσομένην non agnoſcit *Busb.* Forſan pro ea reponi debet οἰκουμένης, vel βασιλευούσης. c Ita *Busb. Καπιτώλιον* in *reliquis*. d Ἐξ τῶν ἱερῶν *Busb.* e Ita reſcripſi pront in aliis auctoribus probatiſſimis, *Miſenum* in *Joſephi* libris. De hoc trajectu videſis *Cluverium* in *Italia Antiq.* p. 1120. f Καὶ deeſt *Busb.*

g Inter-

μενος

μιος αὐτῷ διαυότῃ ὅτι τ' ἁλιάσεως ζωυτά ἐ ὁπόσα χεὶ ὡδὲ γῆς ἀπαιτεῖν, ἀπ' ἄκρου ἐπ' ἄκρα [a]σταδίους τετράκοντα μέτρον τ' ἁλιάσεως [b]ζεύξας, ἐ εἴσω τ' κόλπον ἁπολαβὼν πᾶσαν, ἅλαδε ὀχεῖ τῇ γεφύρᾳ ὃ ἅρμα. Θεῷ γὰ ὅτι τοιαύτας πομπὰς χελῶς ἴχεσι τὰς ὁδούς. τῶν τε ἱερῶν τ' Ελληνικῶν οὐδὲν ἔτ ἀσύλητον [c]καταλίπτει· ὁπόσα γραφὰς ἢ γλυφὰς ἐχόμενα, ἐ τὰς λοιπὰς κατασκευὰς ἀναιρήσων ἐ ἀναπέμψων ἄγεσθαι κελεύσας [d]π' αὐτόν. "ἐ "γὰ οἰκεῖον τὰ καλὰ κεῖσθαι χελῶς ἴχειν, ἢ οὗ ἂν κελ- "λίστῳ, τυγχάνει δὲ τοῦτο ὂν τ' Ρωμαίων πόλιν." ἐκόσμει τε τοὺς οἰκείους ἀγρούτους τιμώ τε [e]οἰκίαις ἐ τοῖς κήποις, ὁπόσους τε αὐτῷ κατασκευὰς [f]ἀφ' γῆς τ' Ιταλῶν. ἐπεὶ ἐ τ' [g]Ολυμπάσι τιμώμενον Δία ὑπὸ τ' Ελλήνων, ἐ θέσιν ἀνομασμένον Ολύμπιον, Φειδίου ὃ Αθηναίου πεποιηκότος, ἐτόλμησε κελεῦσαι εἰς τ' Ρώμην μεταφέρειν. ἐ μὴν ἐταράχθη γε, τ' ἀρχιτεκτόνων φαμένων τοῖς Μέμμιον Ρήγλου, ὃς ἐπιτάκτο τῇ κίνησ ὃ Διός, ἁπαλεῖν τὸν ὄγκον κινήσεως αὐτῷ γεγενημένης. λέγε δὲ τ' Μέμμιον ἀφ' ζωύτα, ἐ σημεῖόν μοί ὄντα γεγενημένον ἢ ὡς ἄν τινα πιστὰ ἠγεῖσθαι, ὑποβαλέα τ' αἱρέσεως. καὶ γράφει τάδε τοῖς τ' Γάϊον ἐπ' ἀπολογίᾳ ὃ ὀκλιπεῖν ἀδιαχόητον τ' ὀπτελίαν. ἀπολέσθαι τε σὰ τύτων αὐτῷ κινδύνῳ γενομένῳ, σύζε [h]φθάσαντος ἤδη Γαΐου τελευτῆσαι.

β'. Εἰς τοῦτο δὲ τρόπου ὁ μανικὸν αὐτῷ, ὥστε δὲ ἐ ἡγεμὼν αὐτῷ γενομένης, ἀναχαμόσας ὅτι ὁ Καπιτώλιον ὅτι τοῖς γόνασι καθιδρυθὲν ἐ ἀγάλματος, καινὸν αὐτῷ τε καὶ τῷ Διὶ γενησόμενον· τὸ τέκνον [i]φάσκων, ἐ δύο χρεστοπεῖν αὐτῆς πατέρας, ὁπότερον μείζονα φάμενον [k]σὺ μέσῳ καταλιμπάνει. ἐ τάδε ἐπέχαλε πρᾶσσοντα αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι. [l]ἐπέτρεψε δὲ ἐ τοῖς οἰκέταις κατηγορεῖας ποιεῖσθαι τ' διαυοτῶν ἐφ' οἷς ποτ ἐθελήσειν ἐγκλήμασι. δεινὰ γὰ πάντα ἦν ὁπόσα [m]μέλλοι γενέσθαι, ἀφ' ὧν χαίρειν τε ἐ ὑπαγορεύοντι τῇ ὀκείᾳ τὰ πολλὰ γίνεσθαι, ὥστε ἤδη ἐ Κλαυδίῳ ἐτόλμα ποιῆσαι Πολυβίαιος ὁ ἅλλος κατηγορίαν, καὶ Γάϊος ἐπέχαλε κτ' πατρῴᾳ ὃ αὐτῷ δίκης φανάτῳ λεγομένης ἐπ' ἀκροάσει συνελθεῖν, ἐλπίδι ὃ καθελεῖν δύναμιν ἀνελεῖν αὐτόν. ἐ μὴ ἐξεγένετό γε αὐτῷ. [n]ἀναπεπλησμότος δὲ αὐτῷ συκοφαντιῶν ἐ κακῶν πᾶσαι τὰ οἰκουμένη ἧς ἐπῆρχε, καὶ πολλοὶ τ' δολερατείαν [o]ἐπῃρμένου τοῖς διαύοταις, [p]βεβουλαὶ καὶ πολλὰ ἤδη συνίσαντο, τ' μὲν ἐπ' ἀμυνῇ ἂν πάθαιεν [q]ἀρχὴ παυσμένων, τ' δὲ πρὶν ἐμπεσόντες κακῶν τυχεῖν μεγάλων πημένων ὃ μεταχειρίσασθαι τ' ἄνθρωπον. [r]ὅθεν δὴ τοῖς τε ἁπάντων νόμοις καὶ τῷ ἀσφαλεῖ μεγάλῳ συμπεσεῖν εὐδαιμονίας ῥοπὴ ὁ θάνατος αὐτῷ, ἔθνη τε ὃ ἡμετέρᾳ ἐδὴ εἰς ὀλίγον ἐξεγηγόνει

minum pertinere exiſtimans, ut ab eo eadem quæ à terra obſequia exigeret, ab uno promontorio ad alterum per triginta in mari ſtadia ponte juncto, intuſque ſinus omnis ſpatio comprehenſo, curru per pontem vectus eſt. ſibi enim utpote Deo convenire ejuſmodi itinera facere. Templorum quoque Græcorum nullum inſpoliatum relinquebat, quæcunque picturæ aliquid aut ſculpturæ haberent, reliquoſque ſtatuarum & donariorum apparatus ad ſe deportari jubens. "haud enim "decere, *ajebat*, ut quæ pulchra ſint alio in loco reponantur quam pulcherrimo, hunc au- "tem eſſe urbem Romam." Inſuper rebus ad ſe illinc advectis domum ſuam exornabat & hortos, ut & alia ſua per Italiam diverſoria. quippe qui & Jovem à Græcis in urbe Olympiæ cultum, atque adeo Olympium cognominatum, Phidiæ Athenienſis opus, Romam transferri jubere auſus eſſet. quod tamen non ſucceſſit, architectis Memmio Regulo dicentibus, cui id negotii datum fuerat, infractum iri ſimulachrum ſi loco ſuo moveretur. Ajunt etiam Memmium propter iſta, editis etiam prodigiis ſupra quam cuique credibile eſt, ab eo tollendo deſiiſſe; quæ & ipſe ſcripſit ad Cajum, ut ſemet excuſaret quod mandatis ejus non fuerat obſequutus. cumque ille propterea ſummum vitæ diſcrimen adiret, evaſit, Cajo utpote morte præpropere prærepto.

Cajus Puteolos & Miſenum pontes jungit.

Græcorum templa ſpoliat.

Jovem Olympium Romam transferri jubet.

2. Eo autem inſaniæ proceſſit; ut, cum filia ei nata eſſet, eam in Capitolium delatam in ſimulachri genua deponeret, communem ſibi cum Jove prolem eſſe dicens, duoſque ſe ei patres conſtituere, adjecto ſe in medio relinquere uter horum major ſit. Atque illum, hæc licet perpetrantem, tolerabant homines. Quin & ſervis permiſit dominos *ſuos* accuſare, & quæcunque vellent eis exprobrare crimina. Gravia autem erant omnia illis objicienda, quod pleraque eorum in ejus gratiam ejuſque hortatu illis crimini vertebantur: adeo ut in Claudium accuſationem inſtituere auſus fuerit Pollux ejus mancipium, & Cajus, cum capitis cauſa contra patruum diceretur, ad eam audiendam venire ſuſtinuerit, *ſperans ſibi datam iri poteſtatem ipſum tollendi. Propoſito tamen ſuo excidit. Cum autem totum ſuæ ditionis orbem calumniis malitiaque repleviſſet, ſervoſque in dominos magna poteſtate armaſſet, tum ſæpius in eum tendebantur inſidiæ: aliis quidem ei ſuccenſentibus ut acceptas injurias ulciſcerentur; aliis vero hominem interficere conſtituentibus, priuſquam ipſi in magnas calamitates inciderent. Proinde, ad leges omnium populorum conſervandas & ſecuritatem, feliciter admodum cecidit illius mors, gentique noſtræ præcipue, cui parum aberat quin

Jovi ſe æquat.

Servis dominos ſuos accuſare permittit.

Cajo ob hæc & alia flagitia ſtruuntur inſidiæ.

a Intervallum erat *trium millium & ſexcentorum fere paſſuum* juxta *Suetonium*, in *Caligula*, c. 19. b Illud ζεύξας è *Cod. Bunb.* c Κατέλυσεν *Bunb.* d Παρ' αὐτῷ *Bunb.* e Ita *Bunb.* οἰκείων in *reliquis.* f Διὰ τ' Ἱταλῶν γῆς *Bunb.* g Ita ſcribo, prout apud *Clementem Alexandrinum Alioſque.* cum antea eſſet Ολύμπιον. Si quis malit, leviori adhuc cum mutatione, Ολυμπίαν, per me licet. Ολύμπιον legiſſe videtur *Epiphan.* omiſſis, quæ ſequuntur, ἐ ὕστερον ἀνομασμένον Ολύμπιον. h Ita *Bunb.* φθάνοντος in *reliquis.* i Illud φάσκων è *Cod. Bunb.* k Sic *Bunb.* in μέσῳ ζ in *Editis Alliſque.* quod ſane poſtularet ut paulo ante legeretur ἐχ' ἐνέπρησεν. l Ἐπιτρέψας *Bunb. Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* quomodo & *Epiphan.* qui vertit, *molius eſt & ſervos ad accuſationem dominorum excitare* &c. m Μέλλοι λέγειν ζ αὐτῷ in *quibuſdam libris.* n In *Editione Baſileenſi* ſic diſtinguitur, ἀναπεπλησμότος, τοῖς διαύοταις ὠν. p Βεβούλαι *Bunb.* q Ὀργῇ ποιεμένων *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* quod forſan rectius. r Ὅθεν ἐπεὶ δὴ τοῖς τε *Vat.* & *Hen.* quod ferri poteſt, ſi commate diſtinguatur poſt πεμεχανημένων p. *ſeq.* v. 2. & ζ poſt βούλεμαι deleatur. Paulo aliter legiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit, *Proinde quoniam corruptis legibus, & hominibus in afflictione conſtitutis, non parvum beatitudinis momentum mors illius hominis apportavit* &c. * *Sperans etiam ipſum, quo faciliorem potentiam adverſus cæteros adipiſceretur, exſtinguere*, vertit *Epiphan.* ac ſi plura verba in ſuo codice habuiſſet.

quin funditus perierit, nisi mors illum celeriter occupasset. Volo itaque singula de illius interitu narrando percensere, præsertim quod & multum fidei afferat Dei potentiæ, & solatii illis qui in adversis sunt, & admonitionis iis qui perpetuam fore felicitatem putant, non autem in calamitatem tandem desinere, nisi illi comes adjungatur virtus.

Conspirationis in Cajum facta.

3. Tribus quidem viis ad necem ei machinandam itum est, idque trium virorum fortium ductu & auspiciis. Æmilius Regulus, ex Corbuba Iberiæ oriundus, nonnullos secum conjunctos habebat, volens aut eorum opera aut sua manu Cajum tollere. Altera conjuratorum cohors conflata erat, duce Cassio Chærea *prætorianorum* tribuno. Annius etiam Minucianus non parvæ præerat manui contra tyrannidem paratæ. Causa autem illis erat odii, quo impulsi in Cajum conspirarunt; Regulo quidem, quod suapte natura iracundus fuerit, oderitque omnia injuste perpetrata. nam fortis erat & animosus, ingenioque liberali, ita ut sua consilia non dissimularet. ea itaque cum multis communicavit, tum amicis, tum aliis, qui sibi visi sunt ad res agendas acres strenuique. At Minucianus partim quidem Lepidum ulciscendi desiderio, quem illi amicissimum & civem cum primis egregium Cajus occiderat, præsertim vero de se metuens, quod moris esset Cajo ira in omnes similiter ad mortem usque debacchari, ad rem aggrediendam se accingebat. Chæreas autem, quod eum valde puderet conviciorum in ipsum tanquam mollem & effeminatum à Cajo jactorum, quodque alioqui periculum adiret ex sua erga Cajum amicitia & observantia, necem ejus fore facinus homine ingenuo non indignum existimabat. Illis autem visum est consilium de re exsequenda cum omnibus communicare, qui injurias spectarent, easque inter se invicem flagrantes effugere desiderarent, Cajo sublato. Fortasse quidem fore ut res ex sententia succedat, pulchrum vero, si successerit, tot viros bonos *secum consentientes* habere, qui pro salute urbis & imperii expetunt etiam cum vitæ discrimine ad rem aggredi. At Cassium super omnia *ad facinus* stimulabat tum melioris famæ cupiditas, tum quod illi in proclivi foret Cajum interficere, cum ei utpote tribuno *prætoriano* liberior ad ipsum pateret aditus.

Ab Æmilio Regulo.

A Cassio Chærea.

Ab Annio Minuciano.

Ludis Circensibus in populum sævit Cajus.

4. Interea autem ludi agebantur Circenses: cui spectaculo mirifice dediti sunt Romani. Quin & magno studio in Circum concurrunt; factoque ingenti agmine, moris est illis quicquid desiderant ab imperatoribus flagitare. atque illi ejusmodi petitionibus, quod eis contradicere haud æquum censeant, nunquam non concedunt. Tunc itaque summa contentione Cajo supplicabant, ut aliquid de tributis re-

μὴ ὑπ' ἀπολωλέναι, μὴ παχείας αὐτῷ τελευτῆς ἀγγελομένης. βύλομαι δὲ δι' ἀκριβείας τὰ πάντα τοῖς αὐτῷ λόγον διελθεῖν, ἄλλως τε ἐπειδὴ καὶ πολλὴν ἔχει πίστιν τοῦ Θεοῦ ἡ δύναμις, καὶ ὠφελίαν τοῖς ἐν τύχαις κειμένοις, καὶ σωφρονισμὸν τοῖς οἰομένοις ἀίδιον εἶναι εὐτυχίαν, [a] ἀλλὰ μὴ δεῖν μᾶλλον φέρειν κακὸν ἀρετῆς αὐτῇ μὴ παραγενομένης.

γ'. Ὁδοὺς μὲν τρεῖς ὁ θάνατος αὐτοῦ παρεσκευάζετο, καὶ τούτων ἐκάστης ἄνδρες ἀγαθοὶ τὴν ἡγεμονίαν εἶχον. Αἰμίλιός τε [b] Ῥήγλος, ὁν Κορδύβης τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ γένος, συνεῖχέ τινας, ἢ δι' ἐχθραν ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ θυμοῦ ὑπ' ἄρασθαι Γάϊον. ἑτέρα δὲ αὐτοῖς συνεκρατεῖτο, ἧς Χαιρέας Κάσσιος χιλίαρχος ἡγεμὼν ἦν. Μινυκιανὸς δὲ Ἄννιος οὐκ ὀλίγη μοίρα τοῦ δήμου παρεσκευασμένων ἦν. αἰτία δὲ αὐτοῖς μίσους τοῦ πρὸς Γάϊον συνελθεῖν, Ῥηγίλῳ μὲν τὸ ὀργίλον καὶ μίσει χρώμενον πρὸς τοὺς μετὰ ἀδικίας ἐξαγόμενα. καὶ γὰρ ἦν τι θυμοειδὲς ἐν τῇ ἀφροσύνῃ καὶ ἐλευθέριον, ὑφ' ᾧ μηδὲν [c] σκέλλειν τοῦ βουλεύματος. πολλοῖς γοῦν ἀπεκαπύστατο, καὶ φίλοις, καὶ ἄλλοις δοκοῦσιν ἀπὸ δραστηρίοις. [d] Μινυκιανὸν δὲ τὰ μὲν Λεπίδου τε ἐκδικία, φίλου γὰρ ἀπὸ τὰ μάλιστα ὄντα τοῦτον καὶ τοῦ πολίτου σαφῶς ὀλίγοις ἀναιρεῖ Γάϊος, καὶ ἄλλως φοβηθέντα μὴ αὐτῷ ἀφ' ὧν πᾶσιν ὁμοίως ὁ Γάϊον ὅτι θάνατον ἀναπεμπόλῳ ἐπαφίεσαν τῷ ὀργῷ, ὅτι τῷ ἐγχείρησιν ἐλθεῖν. [e] Χαιρέαν δὲ αἰσχύνη φέρεσθαι ὅτι, τὰ εἰς τὸν ἀνανδρίαν ἔσχε τοῦ Γαΐου προφερόμενα, καὶ ἄλλως τὸ ἀφ' ἡμέρας κινδυνεύειν φιλίας καὶ θεραπείας, τῷ Γαΐου τελευτῷ οὐκ ἀπολαβὸν ἔσεσθαι ἐπολαμβάνειν. ⓐ δὲ καὶ πᾶσι κοινῇ προπηδᾶν τῷ ὅτι τῷ πράγματι σκέψα, τῷ τε θεῖον θαρσύνειν, καὶ ὑπομιμνῆσαι αὐτῷ ἐπ' ἀλλήλοις ἀκμάζουσαν ἀφορμὴν ἀφεμένοις ⓑ Γάϊον. ἴσως μὲν γὰρ ἂν κατορθῶσαι, κἀλὸν δὲ κατορθῶσι πλείστων ἀγαθῶν ἔχειν, ⓐ ὅτι συστηρία τῆς τε πόλεως καὶ τῆς ἡγεμονίας ποθῆσι καὶ μετὰ ὀλέθρου ἄπιεσθαι τῷ πράγματος. [f] πρὸς πάντα δὲ Χαιρέαν ἐπείγεσθαι, ὑπομάτος τε ὑπόθυμία μείζων, καὶ ἄλλως [g] προσήκειν τῷ Γαΐῳ ἀφ' τῷ χιλιαρχίαν ῥᾳστώνης αὐτοῦ κτείνειν ἐσομένης.

δ'. Ἐν τούτῳ δὲ ἱπποδρομίαι ἦσαν, καὶ σφοδρὰ ἐζέστα γὰρ Ῥωμαίοις ἥδε ἡ θηρεία δαπάνη. συνίασι δὲ προθύμως εἰς ⓑ ἱππόδρομον, καὶ ἐφ' οἷς χρῆζειν δόξαντα τοῦ αὐθεκάστορα κατὰ πλῆθος συνελθόντες. ⓐ δὲ, ἀναπλέκτους τὰς δήσεις κείναντες, σφόδρα ἀχαριστοῦσιν. ἐκέλευον δὲ καὶ ⓑ Γάϊον, [h] ἐλθόμῳ τῇ ἱκετείᾳ χρώμενοι, τῶν τελῶν ἐπανίεναι, καὶ

a Ἀλλὰ μὴ ἐπιφέρων κρατῆς *Vat.* & *Hen. à pr. m.* b Ita cum *Dione Millisque.* Ῥῆγλος aut Ῥήγλος in *Josephi* libris. c Ita lego. σκέλλειν in *libris.* d Ita reſcripſi pro *Minuciade*, & φοβηθεὶς τὰ αὐτοῦ τινῶν. e Ita lego ex conjectura. antea erat, Χαιρέαν δὲ αἰσχύνην φέρεσθαι ἐπειδὴ τὰ ἐ. τ. ἀ. ἐ. τ. Γ. προφερόμενα, ἢ ἄ. τὸ ἀφ' ἡμ. κ. φ. κ. δ. τ. Γ. τ. ἐ πανταλῶς ἔσεσθαι ἐπολαμβάνειν. οἱ δὲ κ. π. κ. σπουδῶν [σπουδῶν *Bunk.*] τὸν ἐ. τ. σὺ. τὰ πρὸ τε ὕ. δ. κ. ἐπ. ἀπαλὸν ἐπ' ἀλλ. ἐκ δ. ἀ. τ. Γάϊον. ἴσως μ. γ. κινδυνεύειν, κἀλὸν δὲ κατ. τ. ἀ. χείνιστ σ. τῶν τ. π. τῇ τ' ὑγιεινίας ποθῆσι, τῇ μ. ἀλ. ἀ. τ. ἀγ. in *Epiphanii* verſione, *Chereas vero confuſionem ſuam & Caji opprobria non ferebat, quibus eum arguebat, quod quaſi nihil in ſe fortitudinis haberet, inſuper etiam periculum ſibi per ſingulos dies imminere cernebat. Mortem quoque Caji omnes honeſtum opus & liberum excipere reputabant: cæteri vero cupiebant ſuper hoc habere commune conſilium; videntes tantas injurias, & exemplum pravum dari principatum cupientibus. Omnes ergo, ut tantis cladibus liberarentur, deſiderabant adverſus Cajum aliquid geri: decere tamen ad talia negotia bonos viros accedere, pro ſalute pietatis & imperii macula auferenda, etiam cum ſuo diſcrimine.* f Hic παρὰ inſertum dedi auctoritate *Cod. Hen.* & verſionis *Epiphanii.* g Προσῆκεν *Vat.* & *Hen. à pr. m.* h Ἐλθόμῳ ἱκετείᾳ χρώμενοι *Bunk.*

a Illa

καὶ [a]τῶν φόρων ὑπουφίζειν τι τοῦ ἐπαχθοῦς. ὁ δὲ οὐκ ἠνείχετο, καὶ πλέον τι τῇ βαρᾳ χρωμένων, ἄλλους ἄλλῃ διαπέμψας, κελεύει τοὺς βοῶντας λαβεῖν τε, καὶ μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀνελεῖν παραγαγόντας. καὶ ὁ μὲν ὑπέλυε ταῦτα, καὶ οἷς παρῄνητο ἔπραττον· πλεῖστοί τε ἦσαν ἃ ὑπὸ τοιούτοις ἀποθανόντες. [b]καὶ ὁ δῆμος ἑώρα μὲν, ἠνείχετο δὲ παυσάμενος τῆς βοῆς, ὡς ὀλίγῳ τινὶ ἕνεκα τῶν χρημάτων ὀφθαλμοῖς ἁρῶντες ὑπὸ τοιούτοις παραγίνεσθαι [c]θανάτου αὐτοὺς φέρουσαι. ταῦτα Χαιρέαν [d]σύηγε μειζόνως ἅπτεσθαί τε τῆς ὑποβουλῆς, καὶ παύεσθαι κατὰ τῶν ἀνθρώπων ὠμηνιακότα τὸν Γάϊον. καὶ πολλάκις μὲν, καὶ πρὸ τῆς ἐπιούσης ἐμέλησεν ὑπαχθεῖν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέσχετο λογισμῷ, τὸ μὲν κτεῖναι οὐκέτι διαφεύγοντι κακίας, τὸ δὲ καιρὸν ὑποσκοπῶν, ὅπως μὴ εἰς κενὸν, ἀλλ' ὑπὲρ καταστρέψει τῶν βεβουλευμένων τοῖς χερσὶ χρῷτο.

ε'. Ἐσπούδαστο δὲ πολὺ ἤδη χρόνου, οὐχ ἡδονῇ φέρων Γάϊος τὸν συναγορφόν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν [e]ἐπὶ τοῖς Γάϊος [f]ἐπαναξόμενον τούς τε φόρους, καὶ ἄλλα ὅσα καταβαλλόμενα εἰς τὸ Καίσαρος θησαυρὸν ἐφυστερήκει τοῖς χρεῶν, [g]ἀφ' οὗ καὶ ὁ [h]διπλασιάσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ χρόνον ἔδει ποιεῖσθαι τῇ [i]ἐπαναξάσῃ, πρόπω [k]ὃ αὐτῷ χρώμενος μᾶλλον ἢ τῇ Γαΐᾳ προσάξει, ἀφ' οὗ τὸ φανδοῦ χρῆσθαι τοὺς τύχας οἷόν τον λαμβάνων τὸ [l]ἐπὶ τοῖς ἐπαναξιν, εἰς ὀργὴν παρεκαλεῖτο τὸν Γάϊον, μαλακίαν ὑπολαμβάνων αὐτοῦ τὴν ἀθρόαν συνάγειαν τῶν χρημάτων. ἠνείχετο δὲ ταῦτα ἄλλα [m]ὑβριζεν εἰς αὐτὸν, καὶ ὁπότε ὃ σημεῖον [n]παρέχειν αὐτῷ τὸ ἡμέρας κατάκοπος εἰς αὐτὸν, θηλεά τε ἐδίδου τινὰ μάτια, καὶ ταῦτα αἰσχύνης ἀναπλεα. καὶ ταῦτα ἔπραττεν αὐτὸς οὐκ [o]ἀπηλλαγμένος ἐν τισιν τελεταῖς μυστικαῖς, ἃς αὐτὸς [p]συνίστα. τολμᾷ δὲ ἐνδυόμενος γυναικεῖός τε καὶ τινων ἀφιδίους πλοκαμίδων ὑπὸ, ἀλλά τε ὁπόσα ὑπὸ καταψῶσαι θηλύτητα τοῦ ἤθους ἔμελλεν, αὐτὸς τῷ ὅτι τοιούτοις αἰσχύνην ἐτόλμα Χαιρέᾳ προσκαλεῖν. [q]Χαιρέας δὲ, καὶ ὁπότε μὴ προλαμβάνοι τὸ σημεῖον, ὀργῇ παρίστατο, μειζόνως δὲ ὁπότε προδιδοίη, γελώμενος ὑπὸ τοῦ προλαμβανόντων, ὥστε καὶ οἱ συγχιλίαρχοι, παιδιὰν ἐποιοῦντο αὐτόν. ὁπότε γὰρ αὐτὸς μέλλοι τὸ σημεῖον παρ' αὐτοῦ ὁ Καίσαρος κομίζειν, προλέγον τινὰ τῶν εἰωθότων φέρειν εἰς παιδιάν. διὰ ταῦτα δὲ αὐτῷ καὶ χάρους παρίστατο κοινωνοὺς πάνυ προλαμβάνειν, ὡς οὐκ ἐπ' ἀλόγοις ὀργῇ χρώμενον. [q]καὶ δὴ γὰρ [r]Πομπήδιος, συγκλητικὸς μὲν, πάνυ

mitteret, & quod grave erat & oneroſum in vectigalibus levius faceret. Ille vero haud *æquo animo poſtulata* ferebat, cumque majori uterentur vociferatione, aliis *ſatellitum* aliò miſſis clamatores comprehendi jubet, & abſque omni mora & cunctatione ad ſupplicium duci. Et ille quidem iſta imperabat, juſſa vero exſequebantur quibus id negotii datum erat; * plurimique hujuſmodi de cauſa interempti ſunt. Et iſta quidem populus videbat, atque ita tolerabat ut ſtatim à clamoribus ceſſarent, cum ſibi ante oculos verſaretur, ut morte multarentur, qui ejuſmodi pecuniæ exactionem à ſeſe deprecabantur. Hæc magis etiam Chæream incitabant ut ad inſidiandum Cajo aggrederetur, faciendumq; ut ab immani in homines ſævitia deſiſteret. Et ſæpe quidem cogitavit de ipſo etiam dum epulis accumberet adoriendo, quibuſdam tamen rationibus *ab iſto incæpto* inhibebatur, non quod de illo occidendo quidquam dubitarit, verum ut occaſionem adeo commodam arriperet, ut non vano conatu ſed ad perficienda quæ decreverant *vi & manibus* uteretur.

Chærea multis de cauſis in Cajum incitatus.

5. Jam multum temporis in militia *prætoriana* exegerat, ægre ferens quod *tamdiu* cum Cajo verſaretur. Poſtquam autem cum vectigalibus exigendis præfeciſſet Cajus, aliiſque quæ tempori non ſoluta fiſco Cæſaris debebantur, in iſtis, quod & duplo majora facta eſſent, exigendis dum moratur, ſuæ magis naturæ *bonitatique* obſequens quam Caji mandatis, quodque afflictæ fortunæ poſtularent ut moderatio adhiberetur, vicem illorum, à quibus exigenda erant tributa, miſeratus, concivit in ſe iram Cæſaris, mollitiem ipſi exprobrantis quod tardiuſcule colligeret pecuniam. Contumelias igitur illi & alias ingerebat, & quoties ei daret teſſeram pro eo die quo ille munus obiret, femineum aliquod idque valde probroſum dabat vocabulum. Atque hæc faciebat, non alienus à probro in certis myſteriis celebrandis à ſe inſtitutis. nam cum veſtitum muliebrem ſibi induiſſet & cincinnos quoſdam capiti imponendos excogitaſſet, aliaque quæ vultum femineum ementirentur, ipſe non veritus eſt hujuſmodi probra Chæreæ objicere. At Chæreas, cum teſſeram quidem ab eo acciperet, ita commoveabatur, magiſque adhuc cum eam *aliis* traderet, derîſui habitus ab iis qui eam acceperunt erant; adeo ut cæteris tribunis ludibrium fieret. nam quoties illius eſſet teſſeram ab ipſo Cæſare afferre, prædicebant fore ut tale aliquod ludicrum, quale antea, afferret. Proptereaque ei fiducia accreſcebat ſibi ſocios adſciſcendi, ut qui non temere ad iram fuerit concitatus. Atque in his erat Pompedius, vir ordinis Senatorii, omnibus

Tardus in tribuis colligendis.

Quam ob rem mollitiem ei exprobrat Cajus; & ſignum petenti Priapum aut Venerem dat.

Conjurationis ſocios ſibimet quæritis Chærea.

a Illa τῶν φόρων non agnoſcunt *Vat. Busb.* & *Hen. à pr. m.* quibus conſentit *Epiphanii* verſio. b καὶ ὁ δῆμος ἑώρα μὲν, ἠνείχετο, παυσάμενος τῆς βοῆς, τὸν ὅτι τὰ τῶν χρημάτων ὁρῶντες παρ. *Busb.* c Ita cum *Cod. Busb.* εἰς θάνατον αὐτοὺς φέρουσα in *Editis Aliiſque.* Forſan, εἰς θάνατον αὐτοὺς φέρουσαι. d Ἀνέσασε *Busb.* e Ἐπὶ *Vat.* & *Hen. à pr. m.* ἐπὶ *Busb* ἐπαναξαι *Voſſ.* f Ἐπαναξάμενον *Busb.* ἐπαναξόμενος *Vat.* & *Hen. à pr. m.* g Ita lego cum Cl. *Lowthio*, & mox ἀφ' οὗ δὲ τὸ φ. inſertis καὶ & δὲ quæ aberant *Editis & MSS.* h Ἐπιδιπλασιάσασθαι *Busb.* i Ita *Busb.* ἐπαναξάσῃ in *cæteris.* k Τῷ αὐτῷ *Busb.* & *Voſſ.* l Sic *Busb.* & *Epiphan.* ὑπὸ τοῖς in *cæteris.* m Illud παρεῖχεν ἐ *Cod. Busb.* n Scilicet, αἰσχύνης. o Ita lego & diſtinguo cum *Epiphanio.* prius erat, συνίστατο, τολμᾷ δὲ ἐνδυόμενος &c. p Malim ſane, Χαιρέᾳ δ'. & mox ὀργῇ παρίστατο. q Hæc δ' pro καὶ δὴ γὰρ habet *Busb.* r Ita vel Πομπηΐδιος ſcribendum eſſe monet *Voſſius* ad *Paterculum*, l. 2. c. 15. * Plurimis itaque hac cauſa morientibus, populus ſpectans clamare ceſſavit. Tunc omnibus ferè facultates in contemptu fuerant, videntibus alios pro ſuis operibus ad mortem pervenire, *Epiphan.* † Aliiſque quæ Cæſaris erant inferenda theſauris, per illud omne tempus à rato negotio privabatur. in quo tamen majorem ſibi virtutem implendi operis aggregabat, quod more ſuo magis rebus intebatur, quam Caji obediebat imperio: parcebat enim humilibus atque depreſſis. Unde ad iracundiam provoc. *Epiphan.*

Pompedius à Timidio accusatur.

bus fere *reip.* honoribus perfunctus. Erat autem alias Epicureus, adeoque à negotiis abhorrens ac otii & quietis amans. Hunc accusabat Timidius ejus inimicus, quod convicia in Cajum petulantius jactarit; & testem adhibebat Quintiliam, feminam ex iis quæ in scenam prodibant propter formæ venustatem quamplurimos amatores habentem, interq; eos Pompedium. Cum autem illa dedignaretur sui amantem falso, id quod erat, testimonio gravare in causa capitis, Timidius urgebat tormentis eam subjici. Tum Cajus, animo exasperatus, Chæream jubet sine mora & cunctatione torquere Quintiliam: ideo potissimum ei solitus cædes & quæstiones injungere, quod putaret hæc exsecuturum inclementius, quo mollitiei notam effugeret. Quintilia porro, cum torquenda duceretur, consciorum cujusdam pedem inter eundum premebat, innuens ut fiduciam sumeret, neve ad tormenta ipsius expaveseceret. se enim forti animo & invicto ea perlaturam. De illa quæstionem habuit Chæreas acerrimam, non sponte sua sed necessitate coactus: cumque illa ne tormentis quidem victa cederet, duxit eam in Caji conspectum, ita corpore deformatam, ut nemo eam sine doloris sensu aspicere potuerit. Qua visa, uti erat, cruciatuum acerbitate vexata, Cajus, animo nonnihil commotus, & ipsam & Pompedium crimine absolvit: insuper & Quintiliam pecunia donavit, *in læsi corporis solatium & *calamitatis levamen*, quod dolorem intolerabilem fortiter & animose pertulisset.

Quintiliam torqueri jubet Cajus.

Cum nihil contra Pompedium faceretur, absolvitur à Cajo una cum Pompedio.

Chærea de Caji sævitia queritur coram Clemente & Papinio.

6. Ista Chæream vehementer angebant, ac si, quantum in se esset, causa malorum exstitisset hominibus, quibus etiam consolationem adhibere dignatus est Cajus: dicitq; Clementi & Papinio, quorum Papinius & ipse tribunus erat, Clemens autem præfectus prætorio: "Nobis vero, ô Clemens, studium non defuit omnia agendi quæ ad salutem imperatoris spectant. nam "ex iis qui contra imperium ejus conjurarunt, "alii nostra cura & opera necati sunt, alii tormentis adeo vexati, ut ipsi *Cajo* visi fuerint "miserabiles. †Annon interea mira cum virtute "educimus exercitum?" Tacente Clemente, quantumque ipsum puderet eorum quæ imperata erant vultus rubore præ se ferente, insaniam tamen imperatoris verbis increpare haud æquum esse censente, si suam salutem respiceret, Chærea jam sumpta fiducia, ad ipsum liberius & audacius loquitur, urbis & imperii calamitates numerando percensens; "quodque "horum causa vulgi sermonibus Cajus habere-"tur, sin vero in rei veritatem inquiratur, ego, "mi Clemens, & iste Papinius, & ante nos tu, "Romanis & universo generi humano tor-"menta admovimus, Caji mandata exsequendo: nostraque voluntate, cum penes nos fuerit facere ut desineret à tantis in cives & subditos injuriis, obsequium ei præstamus pro

Confessionem suam iis aperit.

ἀρχὰς δὲ διελκυλῶς ἅπασας. [2] Ἐπαύρει δὲ ἄλλως, καὶ δι' αὐτὸ ἀπεχόμενον ὀπιπθυτὴς βίου. τοῦτον ὑπέδεικνυσι Τιμίδιος ἐχθρὸς ὤν, ὡς λοιδορίᾳ χρησάμενον ἀφειδῶς κατὰ τοῦ Γαΐου, μάρτυρα παραλαμβάνων Κυϊντιλίαν, γυναῖκα τῶν ὀπὶ τῆς σκηνῆς ὀπιφανείᾳ ὑ ὡραίᾳ θεατὰς πολλοὺς ἔσαν, καὶ τῷ Πομπηδίῳ. καὶ τῆς ἀνθρώπου, ψεῦδος δὲ ἦν, δεινὸν ἡγουμένης μαρτυρίαν ὀπὶ θανάτῳ τοῦ ἐραστοῦ θεῖναι, βασάνοις ἐχρῆτο ὁ Τιμίδιος. καὶ Γάιος παρακελευσμένου κελεύει τὸν Χαιρέαν μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' εὐθέως βασανίζειν τὴν Κυϊντιλίαν, χρώμενος τῷ Χαιρέᾳ θεός τε τὰ φοινικᾶ, καὶ ὁπόσα φρενλώσεως δέοιτο, ὑπὸ τοῦ νομίζειν ὠμότερον ἀφηκοίσεσθαι, τὴν λοιδορίαν φεύγοντα ὑ μαλακίαν. Κυϊντιλία δὲ, ὀπὶ τὴν βάσανον ἀγομένη, τῶν συνιστόρων τινὸς ὀπιβαίνει τῷ ποδὶ, ὑποσημήνασα θαρσεῖν, καὶ μὴ τὰς βασάνους αὐτῆς δειλίαν· [b] δίδοσαν γὰρ κατὰ ἀνθραγαθίαν. Βασανίζει τοίνυν ὡμῶς ὁ Χαιρέας, ἄκων μὲν, κατ' ἀνάγκας δὲ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ· καὶ μηδὲν ὀφθῆναι ἧττον εἰς τὴν ὄψιν [c] τὴν Γαΐου, ἀφηκειμένην οὐκ εἰ [d] ἡδυπῆ τοῖς θεωρῶσι. καὶ ὁ Γάιος, παθών τι πρὸς τὴν ὄψιν τῆς Κυϊντιλίας δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ἀφηκειμένης, ὑ ἐγκλήματος ἠρίει καὶ αὐτὴν καὶ ⟨Ⓟ⟩ Πομπήδιον· ἐκείνῃ δὲ καὶ χρημάτων δόσιν τιμὴν ἀποδημίας ἐσομένην λόβης, διὸ ἐλελόβητο εἰς τὴν εὐθαγαίαν τοῦ ἀφορήτου τῆ ἀλγηδόνων.

ϛ'. Ταῦτα δεινῶς ἠίαστο Χαιρέας, ὡς αἴτιον ἀνθρώπους, ὑ ὑπὸ Γαΐου [e] παρηγορείας ἀξίους, κακῶν, ὅσων ἐπ' αὐτῷ γενόμενον· φησί τι πρὸς Κλήμεντά τε ὑ [f] Παπίνιον, ὧν Κλήμης μὲ ὀπὶ τῆ πραιτοπέδων, Παπίνιος δὲ ὑ αὐτὸς διὸ χιλιαρχῶν. "ἀλλ' ὀπὶ φυλακῆ γε, ὦ [g] Κλήμη, τὰ "πάντα ὅ αὐθεκάτορος ἡμῖν πρόσεστιν [h] οὐκ ἐλλέλειπε. "τῆ δὲ συνεμοκόπων αὐτῷ τῆ ἡγεμονίας προνοίᾳ ὑ πό-"νοις τοὺς μὲ ἀπεκτείναμεν, τοὺς δὲ ἐρρεβλώκαμεν ὀπὶ το-"σοῦτοι, ὡς ἐλεεινὸς καὶκείνῳ γενέσθαι. μῶν πόσης τε ἀρετῆς "ἡμῖν ἐξάγῃ τῆ στρατιᾶς;" σιγήσαντος δὲ ὅ Κλήμεντος, ὑ ὃ μὲ αἰσχύνη φέρειν τὰ προσταττόμενα ὑ ᾧ βλέμματι ὑ ᾧ φθέγματι παρεζάντος, [i] λόγῳ δὲ αὐτῷ τῆ μανίαν ὅ αὐθεκάτορος προσκαλεῖν ἄδικον ἡδυμένην προνοίᾳ ὅ ἀσφαλῶς, Χαιρέας δὲ ἤδη θαρσῆ χρώμενος ἐν λόγοις τὴν κινδύνων ἀνειμένους πρὸς αὐτὸν, τὰ κατέχοντα δηὰ τῆ πόλιν ὑ τῆ ἀρχὴν ἐπεξιών· "ὑ ὅτι λόγῳ μὲ εἶπ Γάιος ὁ τ' ὀπὶ τοιούτοις αἰ-"τίαν προσθέμενος, τοῖς δὲ τἀληθὲς ἐξετάζειν πφερμένοις, "ἐγώ τε, ὦ Κλήμη, ὑ οὗτοσὶ ὁ Παπίνιος, ὑ πρὸ ἡμῶν σύ, "ζώντας Ρωμαίοις τε ὑ ᾧ παντὶ [k] ἀνθρωπίνῳ τοὺς σφέλας "προσφερόμενοι, ὑ ὀπιτάγμασι τοῖς Γαΐου διακονούμενοι, "γνώμη τε τῆ αὐτῶν, παρὸν παύσαι τοσαύτη ἤδη χρόμε-"νον ὕβρη εἰς τε τοὺς πολίτας ὑ τοὺς ὑπηκόους, διακονούμεθα δορυφόροις

a In libris ὑπαύεσθαι. *b* Οἴσειν *Busb.* *c* Τῷ Γαΐῳ *Busb.* *d* Ἡδυπαῖς *Busb.* *e* In *Editis*, παρηγορείας ἀξίους οὐ αἰτίας κακῶν τὸ ὅσον ἐπ' αὐτοῖς γενόμενον. Fuit cum legerem οὐ αἰτίας. Sed, re melius propensa, voces οὐ αἰτίας, quasi interpretamentum vocabuli αἴτιον, in margine olim appositas, ejiciendas esse censui; & cum γενόμενον pro γενομένους habeat *Cod. Busb.* (qui illa *ἐν αἰτίας κακῶν ὅσον ἐπ' αὐτοῖς* omittit) locum ita refinxi prout in textu repræsentatum dedi. *f* Ita pro Παπίνιον rescripsi. Καπίτωνα *Busb* *g* Sic *Busb.* Κλήμης in *cæteris.* *h* Οὐκ ἐλέλειπτο *Busb.* & *Vat.* *i* Forsan τὸ ϛ αὐτῷ. αὐτοῖς *Hen. Voss.* & *Vat.* *k* Ἀνθρωπίῳ *Hen.* & *Vat.* * Unde illi solatium esset, propter quod graviter erat debilitata tormentis. nam non solum sanitas ejus corporis ex suppliciis rupta erat, sed etiam pulchritudo deformata, *Epiphan.* † Hæccine sunt nostræ militiæ munia, *Galen.* Ita nostram militiam cum nimia severitate tractamus, *Epiphan.*

a Ita

"δρυφόρους καὶ δήμιοι καθεστηκότες ἀντὶ στρατιωτῶν, καὶ
"τὰ ὅπλα ἔξωθεν φέροντες οὐχ ὑπὲρ ἐλευθερίας, οὐδὲ
"ἀρχῆς τῆς Ρωμαίων, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ δυναμένου
"τά τε σώματα αὐτῶν καὶ τὰ φονήματα, μεμιγμένοις
"τὸ καθ' ἡμέραν αἵματι σφαγῆς καὶ βασάνῳ τῆς ὀλέ-
"θρου, μάχεται δέ τις καὶ καθ' ἡμῶν ἀφορισθεὶς τοιοῦ-
"τος Γαΐου. ὁ δὲ εὐνοίᾳ τε πολιτεύει πρὸς τοὺς
"ἡμᾶς, δι' ὑφορίσεως δὲ μᾶλλον. καὶ ἄλλως ὑπὸ πολλῶν
"τῶν ἀπολλυμένων ἀπεχθάνεται· ὁ δὲ δή ποτε
"Γαΐῳ τὰ τῆς ὀργῆς, ἀφ' τὸ μὴ δίκαιον, ἀλλ' ἡδονῆς
"πέρας αὐτῆς τυχόντος· σκόπει δὲ προσεσόμεθα καὶ
"αὐτοί, δίκαιον καὶ τοῖς πᾶσι τὸ ἀπροβούλευτόν τε καὶ ἐλευ-
"θέρων βεβαίων, καὶ ἡμῖν κινδύνων ἀπαλλαγὰς ψηφίσασθαι.

ζ. Κλήμης δὲ τῷ μὲν ἀφίσεως τῷ Χαιρέου
[b] φανερὸς ἦν ἐπαινῶν, σιγᾶν δὲ ἐκέλευε, "μὴ καὶ φα-
"νῶσιν [c] εἰς πλείονας δι' λόγου, καὶ ἀφικομένων ὑπό-
"σα κρύπτεσθαι χρεὼν ἔχει, πρὶν τυχεῖν προάξαν-
"τας ἐπιτεύξει τῷ ἐπιβουλεύματι γενομένῳ, κολα-
"σθείεν· [d] χρόνῳ δὲ πᾶς αὐτὸς [e] καὶ τῇ ἀπ' αὐτοῦ ἐλ-
"πίδι προδιδόναι τὰ πάντα, ὡς προγενησομένης
"τινὸς αὐτοῖς ὀπωρείας τυχάρ. [f] αὐτὸν μὲν γὰρ ἔστω
"γήρως ἀφεῖσθαι τῷ ὅτι τοιοῦδε τόλμαν. τῶν μέν-
"τοιγε ὑπὸ σοῦ, Χαιρέα, σωτηθέντων καὶ ῥηθέντων,
"ἀσφαλέστερα ἂν ἴσως [g] ὑποθείμην, εὐπρεπέστερα δὲ
"πῶς ἄν τις καὶ δύναιτο." καὶ Κλήμης μὲν ὡς αὐ-
τὸν ἀναλύει, διὰ λογισμῶν τῶν τε ἀκεραθέντων καὶ ὁπόσου
αὐτὸς εἵρκτου προφερόμενος. Χαιρέας δὲ δείσας ὡς Κορνή-
λιον Σαβῖνον ἠπείγετο, καὶ αὐτὸν μὲ χιλίαρχον ὄντα, ἀξιό-
λογόν τε ἄλλως ἐξεπιτήδειόν τε αὐτοῦ, καὶ δι' ἐλευθερίαν ἐραστήν,
[h] καὶ διὰ τὸ καταφανὲς τῆς παρανομίας πολεμίως διακείμενον,
χρήζειν ἐκ τοῦ ἀξίου ἔργου τῆς ἐγνωσμένης [i] ἐγχειρήσεως, ὑπ'
αὐτοῦ καλὸν νομίσας εἶναι προαθεῖν, καὶ δεῖσθαι μὴ ὑπὸ Κλήμε-
τος ἐκφοίτησις [k] γένοιτο αὐτοῦ, ἄλλως τε τὰς μελλήσεις καὶ τὴν
χρῆσιν τὰς ἀναβολὰς [l] ὁρῶν τὴν ὑπερβαλλομένην πλήμμυρον.

η. Ἐπεὶ δὲ ἀσμένῳ καὶ τῷ Σαβίνῳ τὰ πάντα ἦν,
ἅπερ καὶ αὐτὸς γνώμης μηδὲν ἐκ ὑστεροῦντι ἴσως, [m] ἀποδει-
λίας δὲ τοῦ ὅτι τινὰ ἐπὶν ἀσφαλῆ εἶη τὰ τοῦ
ἐκείνου σιγῇ προδιδόντος, ἐπεί τε ἀνδρὸς πιπόρη-
το, ὃ μόνον φέγειν ἂν πύθοιτο προσθησομένου, ἀλλὰ
καὶ γνώμην φανεροῦντος τῷ αὐτῷ, πολλῷ μᾶλλον
ἤντο, καὶ μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἐῶντο τοῦ Χαιρέου. πρέ-
ποντά τε ὡς Μινουκιανὸν, αὐτοῖς μὲν ἐπιτηδεύσει ἀρε-
τῆς καὶ τῷ ὁμοζήλῳ τοῦ μεγαλόφρονος συνεῖη, [n] Γαΐῳ
δὲ ὑποπτον τῆς Λεπίδου τελευτῆς. πάνυ γὰρ δὴ φί-
λοι ἐγένοντο, Μινουκιανός τε καὶ Λέπιδος, καὶ δεί-
σαντι κινδύνων τῶν [o] καθ' αὑτούς. πᾶσι γὰρ τοῖς ὀ-
τίμοις φοβερὸς ἦν Γάϊος, ὡς ἐπ' αὐτῷ ἕκαστον, καὶ τοῖς
δοκοῦσι πως τῇ μανίᾳ χρῆσθαι [p] μὴ ἀφοσιώμενος· [q] φοβεροὶ

militibus satellites facti & carnifices, arma
haec gestantes non pro libertate aut imperio
Romanorum, sed pro ejus incolumitate, qui
eorum tam animos quam corpora in servitu-
tem redigit, foedati quotidie sanguine illo-
rum quos occidimus aut torquemus, donec
ipsius jussu ab aliis pari modo tractabitur.
Non enim propter ista, dum nobiscum ver-
satur, benevolentia nos prosequitur, sed po-
tius suspectos habet & *invisos*. *Praeterea
cum multa facta fuerit caedes (non enim ab
ira conquiescet, ut qui irascitur non ut jus
& aequum tueatur, sed ut animo gratificetur
suo) & nos quoque illius saevitiae obnoxii eti-
mus; cum opportuerit & omnibus securita-
tem & libertatem firmatum ire, & consti-
tuisse à nobismet pericula propulsare.

7. Et Clemens quidem Chereae sententiam palam approbat laudatque, tacere autem jubebat, "ne sermo in plures dimanaret, & di-
"vulgatis quae silentio premi oporteret, ante-
"quam res perficiatur prodito consilio & pa-
"tefactis insidiis, ipsi ad supplicium rapiantur:
"tempori autem procedenti & spei in poste-
"rum omnia permittenda, quasi auxilium eis
"ex inopinato suppeditatura esset fortuna. Sui
"quidem non esse ob aetatem ingravescentem
"tale aliquid audere. verum iis, quae tu, Chae-
"rea, machinatus es & dixisti, tutiora forsan
"possum suggerere, honestiora nemo quidem
"potest." Et Clemens quidem domum se re-
cepit, dum mente agitaret ea quae audierat
quaeque ipse dixerat, in contrarias partes distra-
ctus. Chaerea autem ea de re solicitus, ad
Cornelium Sabinum & ipsum tribunum pro-
perat, quem alioqui virum egregium esse no-
verat, & libertatis amantem, ideoque animo in-
fenso & inimico praesenti rerum statui, quod
vellet è vestigio ad ea quae decreverant exse-
quenda aggredi, opportunum esse ratus ipsi illa
proponere, metuens etiam ne per Clementem
prodderentur, † secumq; insuper reputans quan-
tum temporis cunctando perditurus esset.

Quomodo Chaereae consilium approbat Clemens.

Cornel. Sabinum adit Chaerea.

8. Cum autem libenter Sabinus omnia ac-
ciperet, ut qui jam ante pari modo animatus,
ideo tantum hactenus siluerat, quod neminem
habuerit cum quo consilium tuto communica-
ret; eumque in hominem incidisset, qui non
modo reticere, quae audiret, polliceretur, sed
& suam aperiret sententiam, multo magis ani-
mo confirmatus erat, & Chaeream orabat &
obsecrabat, ne qua mora fieret. itaque *ambo ad Minucianum se conferunt.* ad Minucianum se conferunt, eodem ac illi
virtutis studio accensum, cognataque animi
magnitudine illis similem, Cajo vero suspectum
propter necem Lepidi. Magna etenim inter
Minucianum & Lepidum intercesserat amici-
tia, idque ex communi periculorum metu. Nam
omnibus aliquem dignitatis gradum adeptis
terribilis erat Cajus, ut qui in eorum singulos
alioqui pro libitu saevire non desineret; sibi-
que

a Ita distinxi. antea erat, δ' ἀφιγμένου δὲ μᾶλλον, καὶ ἄλλως τ. κ. τ. λ. Χαιρέου δὲ. b ὃς γὰρ δὴ τύττιάν π. Ἐ. τ. τ. ἐ. τ. μ. δίκαιο, ἀλ. τ. κ. δ. τυγχάνων, ἐκείνου ἢ τ. κ. αὐτοῦ, Huds &c. c Εἰς πλείονας Bunb. d Χρόνῳ ἢ καὶ αὐτὸς Bunb. e Ita Vat. & Voss. & τῇ ἐπ' αὐτοῦ in Edit. Aliisque. Legi potest. & τῇ ἐπ' ἐκείνου ἐλπίδι. f Αὐτὸν Bunb. & mox παλαιὸν, & ἐπὶ τοιοῦδε τόλμαι. g Ὑποθείμην Bunb. h Ita Voss. καὶ τῇ Bunb. in Edit. & Ἀφικομένου. & mox Χρήσασθαι. i Τῆς ἐγχειρήσεως Vat. & Bunb. k Γένοιτο Bunb. l Rectius ἐπ. Bunb. ὡς deest Voss. m Sc. δι' ἀνοίαν. n Ita Bunb. Γάϊος in ceteris. o Sic Bunb. καθ' αὑτὸν in reliquis. p Perperam μὴ ἀφοσιώμενος in libris. q Ita Vossius, Bunb. & Epiphanius. φανεροὶ in ceteris. † Ad haec enim cum percontatum nuntius strages fecerit, Epiphan. † Super haec etiam dilationes temporum aliquid contrarium reputabat allaturas, Epiphan. Et omnem moram periculosam existimabat in tanto negotio, Galen.

que invicem formidini erant quod ægre & iniquo animo res ferrent, quippe qui aperte quæ ſentirent inter ſe loqui, odiumque, quo Cajum proſequebantur, indicare non ſuſtinerent timore periculorum, cum & aliàs ſuum in Cajum odium mutuo intelligerent, atque adeo benevolentiam erga ſe invicem habere non recuſarent.

Sermones de Cajo tollendo ferunt Minucianus & Chæreas.

9. Poſtquam autem conveniſſent & ſe mutuo ſalutaſſent (antea enim illis moris erat in congreſſibus primas deferre Minuciano, & ob dignitatis eminentiam, utpote civium nobiliſſimo, & quod omni laude cumulatus eſſet, præcipue vero cum ſermones fererent) ille dicere orſus Chæream rogabat, quodnam ſignum ea die *ab imperatore* accepiſſet. Vulgatum enim erat per totam urbem quomodo Chæreæ ſoleret teſſeris dandis illudere. Ille vero, verborum ridiculum nihil moratus, gratias agebat Minuciano, quod tantum ei in hiſce fidei habuerit ut cum eo colloqui vellet: "& tu "mihi, inquit, libertatis ſignum da, gratiæque "tibi referantur, quod me magis, quam mea "fert natura, excitaſti, neque mihi pluribus "opus eſt verbis ad animum erigendum fir"mandumque, ſi tibi eadem, quæ mihi, pla"ceant, & ejuſdem etiam antequam conveni"remus ſententiæ fuerimus. Uno quidem gla"dio accingor, ambobus vero ſufficiet. Age "itaque & ad opus aggrediamur: tuum du"ctum, ſi ita viſum fuerit, & imperium ſe"quar; aut ipſe præibo tuo fretus auxilio, ti"bique adjutori fidens. Ferro non egent, qui "rebus agendis fortem animum adhibent, à "quo etiam ferrum ſolet exacui. ipſe certe "totus feror in hoc negotium, nullo malorum "quæ poſſunt accidere metu ſolicitus. non "enim mihi vacat mei periculi rationem ha"bere, dum patriæ vicem doleo, è ſumma li"bertate in ſervitutem datæ, legum vi & au"ctoritate ſublata, & omnibus imminente à "Cajo pernicie. Utinam autem dignus ſim, "qui apud te judicem tuam in iſtis merear fi"dem, quandoquidem aliter ac ipſe de illis "ſentire tibi non integrum ſit.

Chæreæ animos facit Minucianus.

10. Minucianus autem, cum obſervaſſet quò ferebant verba, libenti animo eum amplectebatur, & laudando ipſum amplexandoque audaciæ ejus ſtimulos addebat, atque ita cum votis eum precibuſque dimittebat. Affirmant etiam nonnulli eum hoc modo in iis quæ dixerat confirmaſſe *Minucianum*. Cum enim in curiam ingrederetur Chærea, vox cujuſdam è turba ad eum impellendum fertur emiſſa, jubens perficere quod agendum erat, juvante Deo: & primum quidem Chereæ obortam eſſe ſuſpicionem, ne ab aliquo conjuratorum proditus caperetur; tandem vero intelleXiſſe adhortantis eſſe *verba*, ſive certo quodam,

τι ἀλλήλοις ἦσαν τῆς ὀπτὶ τοῖς πράγμασιν ἀχθηδόνος, ἀφασαφεῖν μὴν ἀλλήλοις ἄντικρυς τὴν ἀφάνειαν καὶ μῖσος τὸ πρὸς Γάϊον φόβῳ τινὶ κινδύνων ἀφέμενοι, [a] ἄλλως δὲ αἰσθανόμενοι ἓν ἀλλήλων μίσος πρὸς Γάϊον, καὶ [b] δι' αὐτὸ εὐνοίας χρῆσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους μὴ ἀπηλλαγμένοι.

θ'. [c] Γενομένης δὲ αὐτοῖς ἀξιώσεως ἑτέρῳ συνέβαλλον, εἰωθότες καὶ πρότερον ὁπότε συνέλθοιεν τιμὴν ἡγεῖσθαι Μινουκιανῷ, ὑπεροχῇ τε ἀξιώματος, γενναιότατος γὰρ ἦν τῶν πολιτῶν, καὶ τῷ ὅτι πᾶσιν ἐπαινούμενος, μᾶλλον ἐς ἄκρον τινος [d] λόγου, φλάσας καὶ εἰπεῖν ἤρετο Χαιρέαν, ὅ,τι καὶ σύνθημα δέδωκε σημεῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης. ἀοίδιμος γὰρ διὰ τῆς πόλεως ἦν ἡ εἰς Χαιρέαν διὰ τῶν σημείων τῆς δόσεως πρόφασις ὕβρεως. ὁ δέ, χάρμασι τῷ λόγῳ μηδὲν μελλήσας, ἠμείβετο τῷ Μινουκιανῷ τὸ ὅτι τοιοῦσδε [e] πιστεῦσαι ὁμιλίας χρήσασθαι πρὸς αὐτόν. "καὶ "σὺ μοὶ δίδως, εἶπε, σημεῖον ἐλευθερίας, χάρις δὲ σοὶ "[f] τῷ ἀναγείρειν με μείζονος ἢ ὥρ εἰωθα ἐμαυτὸν ὁρ"μᾶν, [g] δεῖ δέ μοι χρεία πλείονι ὀξὺ λόγων οἵ με θαρ"σῦναι, εἰ δὲ καὶ σοὶ ταῦτα δοκεῖ, [h] γνώμης γε τῆς "αὐτῆς κοινοὶ καὶ πρότερον ἢ συνελθεῖν γεγόναμεν. "[i] καὶ εἰ μὲν ὑπάξασμαι ξίφος, [k] ἀμφοῖν δ' ἂν ἀρ"κέσει. ὥστε ἴθι ἤδη ἔργων ἐχόμεθα, ἡγεμών τ' ἴσθι, εἰ βού"λοιο αὐτὸς, κελεύων με χωρεῖν, [l] ἢ καὶ προεισομαι "θάρσει τῇ σῇ, [m] συμπράκτορός τε πίστιν. ὑ"δὲ ἀσπερεία σιδήρου τοῖς τὸ ψυχρὸν εἰς τὰ ἔργα "προσφερομένοις, δι' ὃν καὶ ὁ σίδηρος ἀκριβοῦται "εἴωθεν εἶναι. ἄμεμπτός τε εἰς τὸν πρόξενον, οὐκ ἂν ἐν "αὐτὸς πάθοιμι ἐλπίδι προφερόμενος. ὑ γὰρ σχολὴ "κινδύνου μοι κρατυνεῖν τὸν ἐμαυτοῦ, θυλώσῃ τε πα"τρίδος ἐλαθρεπτάτης ἐπαλγοῦντι, καὶ τὴν νόμων τῆς "ἀρετῆς ἀφῃρημένης, τύς τε πάντας ἀνθρώπους ὀλέθρῳ "διὰ Γάϊον κρατυνθρότος. ἄξιος δ' ἂν εἴην φθῆ "σοὶ δικαιῆ πίστεως ὅτι τοιούτοις τυγχάνειν, ὅτι τῷ "ἴσια φρονεῖν αὐτοῖς καὶ σὲ μὴ ἀπηλλάχθαι.

ι'. Μινουκιανὸς δὲ, τῷ ὁρμῷ τῶν λόγων θαρσάμενος, ἠσπάζετό τε ἀσμένως, καὶ [n] προπαρεῖχετο τὴν τόλμαν αὐτῷ, ἐπαινέσας τε καὶ ἀσπασάμενος, μετ' εὐχῶν [o] δὲ καὶ ἱκετείας [p] ἀπελύετο. [q] καὶ ἰσχυρίζοντό τινες [r] ὕστερον βεβαιώσασθαι τὰ εἰρημένα. εἰσιόντος δὲ εἰς τὸ βαλανεῖον Χαιρέου, φωνὴν [s] λέγεται οὐκ ἐκ πλήθους γενέσθαι τινος ἐπ' ἐξορμήσει, κελεύοντος περαίνειν μὲν δὴ τὸ πρακτέον, καὶ προλαμβάνειν τὸ δαιμόνιον· καὶ Χαιρέαν τὸ μὲν πρῶτον ὑπεισέλθαι, μὴ καὶ τινος τῶν συνωμοτῶν προδότης γενομένου ἁλίσκοιτο, ἐκ τέλος συνέντα ὅτι προτροπὴ φέροι, εἴ τε παραγένοιτο

a Ἄλλως τε *Hen. Bunb. & Vat.* b Ita cum *Cod. Bunb.* δι' αὐτῶν in *ceteris.* c Γενομένης δ' αὐτοῖς ἀξιώσεων *Bunb.* d Ita lego & diſtinguo cum *Cod. Bunb.* antea erat, λόγου φλάσας, κἀκεῖνον &c. e Suſtuli comma poſt πιστεῦσαι, auctoritate *Cod. Bunb.* f Iterum ex *Cod. Bunb.* τὸ ἀναγείρειν με μείζονος ἢ ὥρας in *Editis Aliiſque.* τοῦ ἀναγείρειν με μείζονος ἢ ὥρας legendum eſſe conjecerat Cl. *Lowthius.* g Οὐδὲν μοι *Bunb. & Hen. à pr. m.* h Γνώμης τε *Bunb.* i Illud καὶ non agnoſcit *Bunb.* & commode abeſſe poteſt. k Ἀμφοῖν δ' ἂν ἀρκέσοι *Bunb.* l Ita lego. ἢ in *Ed. Baſ. Aliiſque.* m Eſt qui malit συμπαίσιστα. n Προστρίβεσθαι *Bunb.* o Illud δὲ abeſt *Bunb. & Hen. à pr. m.* p Ita cum *Hen. à pr. m. Vat. & Epiphanio.* ἀπελύοντο in *Editis Aliiſque.* q Καὶ ſalvo ſenſu abeſſe poteſt, nec (niſi *à ſecunda manu*) habet *Hen.* r Ita lego ex conjectura. ὡς βεβαίων τὰ εἰρ. *Voſſ.* ὡς βεβαίως τοῦτο εἰρημένα *in ceteris.* ſ Vocem λέγεται adjeci è *Cod. Bunb.* qui mox legit, μετ' ἐξορμήσεως, κελεύοντος πέρυσι μ. δ. τ. πρ. κ. προλαμβάνειν τὸ δ. *Epiphanius* vertit, *vox cujuſdam de populo fertur emiſſa, quæ quaſi admoneret, dicens, perfice quod agendum eſt opitulante divinitate.*

a Ita

νέσῃ τ̃ συνειδοτος ἀντισημαίνοντός τινος, εἴτε δὴ καὶ θ̃ Θεοῦ, ὡς ἐφορᾷ τὰ ἀνθρώπινα, ἀγαθοῦ αὐτὸν [a] χαρῆσαι. διελαλεῖτο δὲ ἀφ' ἑνὸς πολλῶν τὸ ἐπιβούλευμα, καὶ πάντες ἐν ὅπλοις παρῆσαν· οἱ μὲ [b] τ̃ βουλευτ̃ὧ ὄντες, οἱ δὲ ἱππεῖς, καὶ ὁπόσοι θ̃ στρατιωτικῶ συνῄδεσαν. ὑδεὶς γὰρ ἦν ὃς μὴ οὐ εὐδαιμονίᾳ ἀπεῖδεν τὸν Γάϊον μεταίσασιν, καὶ [d] δι' αὐτὸ πάντες ἠπείγοντο, ὁπόῳ δύναιτό τις πρόπω, [e] μηδὲ ἐκὼν εἶ) τῆς ἐπὶ τοιούτοις ὑστερεῖν ἀρετῆς, ἀλλ' ὡς ἔκαστος ὁρμῆς ἢ δυνάμεως, καὶ λόγοις καὶ δ' ἔργων, ἦρῶ ἐπὶ τυραννικτονίᾳ. [ee] ἔτι δὲ ἡ Κάλλιστος· ἀπελεύθερος δὲ τοῦ Γαΐου, πλεῖστά τε ἀνὴρ ἐς ὑτος ἐπὶ μέγιστον δυνάμεως ἀφίκετο, καὶ ὥσθ' ἄλλο ἢ ἰσοτύραννον ἔχε τὸν δυνάμει, φόβῳ τε τ̃ πάντων καὶ μεγέθει χρημάτων, ἄνδρ' ἐγένετο αὐτοῦ. δωροδοκώτατος γὰρ τοῦ καὶ ὑβριστικώτατος, παρ' ὅντινα οὖν ἐξουσίᾳ χρησάμενος ὥστε τὸ εἰκός· καὶ ἄλλως τε τῶ Γαΐου τὸν φύσιν ἐξεπισάμενος ἀνήκεστον ὄσαν, καὶ ἐφ' οἷς τοῦ κελεύοιεν ὑδαμῶς ἀντιπαύσασθαι χρωμένου, αὐτοῦ τε πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας τῶ κινδυνώδους αἰτίας, ὑχ ἥκιστα δὲ τὸ μέγεθος τῶν χρημάτων. ὥστε δὴ καὶ Κλαύδιον ἐλεεῖν πεύσει κρυπτῶς μεταπεμψάμενον πρὸς αὐτὸν, ἐλπίδι τῶ καὶ ἐς ἐκεῖνον ἥξειν τὸν ἡγεμονίαν Γαΐου μεταίσαντος, αὐτοῦ τὸν ὑπόθεσιν τῆς τιμῆς τὸν ἐφ' ὁμοίοις ἰσχύειν, ὡς καταθύμιος χάριν καὶ φιλανθρωπίας λόγον. ἐτόλμησέν γὰρ εἰπεῖν ὡς κελευσθεὶς ἀφαρπάσαι φαρμάκῳ τ̃ Κλαύδιον, μυείας εὔρετο θ̃ χρήματος τὰς [g] ὑπερβολάς. [h] δοκῶ δέ μοι πρεπόντως Κάλλιστος ἐπὶ ἦρα τῇ Κλαυδίᾳ τὸν λόγον τοῦτον. ἐπεὶ ὅτι Γαΐος ὡρμησεν μεταχειρίσασθαι Κλαύδιον ἐπείχετο τ̃ Καλλίστ πρόφασιν, ὅτι Κάλλιστος, κελευσθεὶς πρ τῶ πρᾶξιν εὐκτὸν [i] ὑπεβάλετο, [k] ἢ κακουργῶν εἰς τὸ διαυτὸ ὑπεροπλὰς, οὐκ ἂν οὐ θ̃ πρόχρημα τ μισθὸν ἐκομίζετο. ἀλλὰ δὴ [l] Κλαυδίῳ μέν πῃ θείᾳ δυνάμει σώσασθαι ὑπ μανίαν τ̃ Γαΐου, Κάλλιστον δὲ πρασσήσασθαι χάριτος κατάθεσιν μηδαμῶς ὑπ' αὐτ̃ γενομένης.

ια'. Τοῖς δ' ἀμφὶ τ̃ Χαιρέαν ὑπεβολαὶ τὸ καθ' ἡμέραν ἦσαν [m] ὀκνῶ τ̃ πολλῶν. ὁ γὰρ Χαιρέας [n] ἑκὼν θ̃ πρόσθεν ἀναβολὰ ἐποιεῖτο, πάντα καιρὸν ὑποτίθεσιν τῇ πρᾶξει νομίζων. καὶ γὰρ εἰς τὸ Καπετώλιον ἀνιόντα, [o] κατὰ θυσίας ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ὑποπλευμένας ὑπὸ θ̃ Γαΐου, παρῶ πολλάκις καιρὸς, καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλικῆς ἑστάμενον καὶ δίφρῳ χρυσῷ καὶ ἀργυρῷ χρήματα διαῤῥιπτοῦντα ὧσαν κατὰ κεφαλῆς, ὑψηλὸν δὲ ὄντι ὄχλος εἰς τ̃ ἀγορὰν φέρον, ὑπό τε τ̃ μυστηρίων τῶν πάνυ ἀπορρήτων ἐν τ̃ οἰκίᾳ τότε. πάντων γὰρ αὐτὸν ἀπειροπόλων [p] εὐλαβείᾳ τ̃ οἰκείοις εὐκρεπῶς [q] ἀναστρεφομένων, καὶ

suadentibus id conſciis, ſignum ex adverſo dante, ſive Deo, qui res mortalium intuetur, bono animo eſſe jubente. Multi autem jam participes facti erant inſidiarum, omneſque armati aderant, & ſenatores & equites, ſimulque militum quotquot erant conſcii. nemo enim erat qui non pro *magna* felicitate haberet Caji necem, atque adeo omnes, quocunque modo poſſent, ſtudioſe id agebant, ne quis in hoc facinore cæteris virtute cederet, ſed ſumma alacritate & pro ſua quiſq; virili ad tyrannicidium verbis factiſq; parati erant. Quin & Calliſtus *ſe eis adjunxit*: Caji enim libertus erat, vir unus qui, maxime omnium ad ſummam poteſtatem evectus, æquum fere cum tyranno habebat imperium, ex timore quem omnibus incuſſerat, & opum magnitudine quas ſibi comparaverat. nam munera quocunque modo acceperat, nec ullis abſtinuerat injuriis, præter fas & æquum omnes ſua poteſtate premens; ac præterea noverat Caji ingenium implacabile eſſe, adeoq; pertinax ut nunquam ab eo quod ſemel ſtatuerat in diverſum abiret, & ſe ob alia etiam multa in periculo eſſe *ſentiret*, non minime vero ob ingentem pecuniæ vim. Quo factum ut Claudium coleret, & clam ad eum tranſiret, ſperans, ſi ei cederet principatus, Cajo ſublato ſuam in iiſdem potentiam fore cauſam cur apud eum etiam in honore eſſet, ut qui jam ante eum demeruerit benevoli humanique animi officiis. nam jactare auſus eſt, quod juſſus à Cajo Claudium veneno tollere, id ipſum variis modis diſtulerit. Videtur autem mihi, Calliſtus de induſtria iſta finxiſſe, ut à Claudio gratiam iniret. quandoquidem nec Cajus, ſi Claudium perimere voluiſſet, Calliſti excuſationes *æquo animo* tuliſſet: nec Calliſtus juſſus *à Cajo* in re facta expetenda tergiverſatus fuiſſet; neque male agens, ac præter ea quæ dominus imperaverat, ſtatim meritas pœnas non ſuſtinuiſſet. Atque adeo Claudium quidem divinitus Caji furorem & inſaniam effugiſſe; Calliſtum vero finxiſſe beneficium à ſe collatum, ad quod ne minimum quidem contulit.

Conjuratorum numerus augetur.

Calliſtus ſemet illis adjungit.

Simulat ſe à Cajo juſſum veneno Claudium tollere.

11. Cæterum Chæreæ conatus indies differebantur *conſciorum* plerorumque ſegnicie. Nam ipſe invitus moram in re agenda ferebat, ut qui omne tempus facinori patrando opportunum eſſe duceret. *Etenim aggrediendi aſcendentem in Capitolium, ad mactandas pro ſalute filiæ victimas, ſæpe tempus oblatum erat, vel eum præcipitandi dum ſtaret in faſtigio baſilicæ (tectum autem ſublime eſt foro imminens) & nummos inde aureos & argenteos ſpargeret populo; vel opprimendi celebrantem arcana ſacra ab ipſo inſtituta. ipſum enim à nemine ſibi cavere, dum ſolicitus eſſet ut omnia in iis rite ſervatoque decoro fierent, minimeque

Chærea moræ impatiens.

a Ita *Busb.* ἡμερῶσιν abeſt *ceteris.* b Articulum etiam τ̃ addidi è *Cod. Busb.* c Ος οὐκ ἐφείδετο *Busb.* d Ita *Busb.* δι' αὐτῶ in *ceteris.* e Ως μὴ ἐκὼν *Busb.* ee Ita diſtinguo & lego, ſola conjectura fretus; cum antea eſſet, ἐπεὶ ὁ Κάλλιστος, ἀπελεύθερος δὲ τ̃ Γαΐου, ἡ πλ. f Τοιούτοις τισὶν ἐπὶ τοῖς ἐπὶ τοῖς *Vat.* & *Hen. à pr. m.* g Ἀναβολὰς *Busb.* h Ita cum *Cod. Busb.* quo fere modo legendum eſſe conjecerat Cl. *Lowthius.* Δοκεῖ δ μοι πρεπόντως in *Editis Aliiſque.* i Sic lego. ὑπελάμβανεν in *Joſephi* libris tam *Editis* quam *MSS.* k Ita *Hen. à pr. m.* ἢ ab *altera manu.* quo modo, in *Editis* & *MSS.* niſi quod ἢ pro ἢ habeat *Busb.* omiſſis ὑπὸ τὸ ὑπελάμβανεν. l Ut aliquem ex loco, quem corruptum eſſe ſuſpicor, ſenſum elicerem, ita reſcripſi, cum antea eſſet, Κλαυδίῳ, μὲν ἐκ τινος θείας δυνάμεως χρήσασθαι μανίαν τ̃ Γαΐου, Κάλλιστον πρασσήσασθαι &c. *Epiphanius* vertit, *ſed Claudium quidem divinitus à Caji veſania liberavit, Calliſtus autem pro commendatione finxit hanc gratiam, quæ ei nequaquam probabatur injuncta.* m Ita *Busb.* ἐκνέντων πολλῶν perperam in *Editis Aliiſque.* ἐκνύντων πολλῶν *Gall.* n Ἑκὼν εἶναι *Busb.* ἴσως ἐκὼν εἶναι *Vat.* & *Hen. à pr. m.* o Ita *Busb.* ἐπὶ τοῖς θυσίαις in *ceteris.* ἐπὶ τοῖς θυσίαις legendum eſſe conjiciebat Cl. *Lowthius.* p Ita lego, potius quam ἀναστρεφομένων, quod tamen in *libris* exſtat. * *Epiphanius* vertit, *nam dum Cajus in Capitolium aſcendiſſet, ut pro filia ſacrificaret, venit frequenter ad eum, & in imperialis loci culmine ſtantem, ac populo auri & argenti pecunias diſpergentem: dum hæc miniſteria gerentur, præcipitem ex eminenti loco cogitavit impellere, cum ſe à nullo videri putaret, nec inſidias feciſſe crederetur. Et licet non optata mors evenifſet, ipſi tamen acceſſiſſet audacia, ut præter ferrum perimeret.*

q Sic

nimoque crederet quenquam contra se quidquam moliri. Sed si nihil indicio sit, sibi, quasi à Diis, datam esse necis potestatem, ipsum tamen ita viribus valere ut vel absque ferro Cajum conficeret. Adeo Chærea infensus erat conjuratis, veritus ne tempus opportunum amitterent. Atque illi quidem sentiebant eum justis de causis irasci, atque è re sua esse quod ille adeo festinaret. Veruntamen postulabant paulisper deferri negotium, ne, si quid male succederet, tota civitas turbaretur conscios facinori perquirendo, ipsisque Cajum aggressuris nihil proficeret fortitudo, omnibus ad illum aditibus majori cura præclusis. Satius igitur esse, cum spectacula in palatio ederentur, sese ad rem admovere: (celebrantur autem in honorem Cæsaris, qui primus potestatem populi in se transtulit; fixisque prope regiam tuguriis eò spectatum veniunt patricii Romani cum liberis & uxoribus, necnon & ipse Cæsar) facileque illis fore, tot hominum millibus in locum angustum conclusis, ipsum dum ingrederetur adortum ire, cum ne satellites quidem, si id magnopere vellent, ei auxilio esse possent.

Tandem decretum, dum ludi Palatini aguntur, Cajum tollere.

12. Chærea ergo *diem ex die* exspectabat, cumque adessent spectacula, primo die ad rem aggredi constitutum erat. sed fortuna, quæ mores interposuit, plus poterat quam consilium, quod contra ipsum ceperant: cumque tres dies stati & solennes nihil agendo tererentur, vix die noviſſimo obtinuerunt ut res conficeretur. Itaque Chærea, convocatis qui conjuraverant, dicebat, "multum quidem elapsum est tempo-"ris, quod nobis segniciem exprobrat in hone-"stis consiliis exsequendis: grave autem erit, "si ex alicujus indicio in nihilum recidat quod "susceptmus, & Cajus inde exacerbatus magis "etiam sæviet *in universos*. An non videmus, "quod nobis nostrisque omnibus libertatem "auferimus, & Caji tyrannidem in majus au-"gemus; cum debeamus in posterum nobis-"met securitatem parare, aliisque felicitatem "largiendo ad fecula omnia ventura in admi-"ratione esse & honore?" Cum autem illi contra ista honeste quidquam dicere non possent, neque *tamen* facinus palam approbarent, sed quasi obstupefacti conticescerent, tum ille, "Quid, inquit, ô viri fortes, cunctamur & ter-"giversamur? Nonne videtis hunc esse spe-"ctaculorum diem ultimum, & Cajum *statim* "*ab eo* navigaturum esse? comparavit enim "se, ut navibus Alexandriam proficiscatur, Æ-"gypti visendæ gratia. Pulchrum autem no-"bis erit è manibus dimittere hominem pro-"pudiosum, cum magnifica Romanorum osten-"tatione terra marique incessurum? Quomo-"do vero non jure accusemur, ut quos pudeat "eorum quæ fient, si quis ipsum Ægyptius for-

Chærea conjuratis stimulos subdit.

ὑπηγώσει δ' οὐ θᾶττον ἐπιχειρήσει [a] τινὰ γενέσθαι πτοήσει. εἰ δὲ [b] μηδὲν σημεῖον, εἰς ὑπὸ τῶν θεῶν, αὐτῷ δύναμιν δ' ἀνάτυ ἀφαιτυχάνει, αὐτῷ δ' ἂν ἰσχυὸ ἐγγενέσθαι, ἢ μὴ σιδηροφορημένῳ διαχρήσασθαι τὸν Γάϊον. ὅτως δὲ ὀργῆς ἔσχε τὸς συνωμότας ὁ Χαιρέας, δεδιὼς τὰς χειρὰς μὴ διαῤῥύεν. οἱ δ' ἐώρων μὲ νομίμων τε χρήζοντα ἢ ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς αὐτῶν [c] ἐπηρόμενον. ἢ μὴν ἀλλ' ἠξίουν εἰς ὀλίγον γῆν ὑπερβολὴν χρήσασθαι, μὴ ἢ ὀλιγοφάλμαλος τῇ ἐπιχειρήσῃ συνελθόντος ταράξειε τὴν πόλιν, ζητήσαν τὸ συνειδότων τὴν πρᾶξιν γενομένων, ἢ τοῖς αὐτοῖς μελλήσουσιν ἐπιχφρεῖν ἄπορον τὴν ἀσφαλείας [d] ποιήσειεν, φραξαμένε Γαΐε τοὺς αὐτὸς μεζόνως. καλῶς οὖν ἔχειν θεωρεῖν τὸ ἐν Παλατίῳ ἐπιτελεμένων ἄθλων τε χρήματος· [e] ἄγονῃ δὲ ἐπὶ τιμῇ τε πρώτε μεταστησαμένε τὴν ἀρχὴν τε δήμε Καίσαρος εἰς αὐτὸν, μικρόν τι τοῦ τε βασιλέως καλύβης πικτῆ γενομένης, ἢ Ρωμαίων τε οἱ εὐπαίριδας θεωρῆσον ὁμῶς παισὶ καὶ γυναιξὶ ἢ ὁ Καῖσαρ· ῥᾳστόνην τε αὐτοῖς ἔσεσθαι πολλῶν μυριάδων ἀνθρώπων εἰς ὀλίγον χωρίον [f] καθειργνυμένων, ὥστε εἰσιόντα ἐπιχείρησι ποήσασθαι, δυνάμεως τοῖς ὑπασπισάις, εἰ καί τινες βοηθήσοιτο, μὴ [g] δυνατυξομένης αὐτῷ βοηθεῖν.

ϛ'. Ηνίκα δὲ Χαιρέας, καὶ τῶν θεωρεῖν ἐπιτελθησῶν τῇ τοιᾷδε διδυμένον ἅπτεσθαι τῆς πράξεως. ἰσχυρίζετο δ' ἐπὶ τῷ [h] κατ' ἐκείνου πρόφασιν τὰ τῆς τύχης συγχωρῆσι ὑπερβολάς· καὶ τὰς ἡμέρας ὑπερβαλλομένης [i] τὰς νομίμους ἡμέρας, μάλις κατὰ τὸν τελευταῖον αὐθις ἐπροφάνη τὸ ἔργον. [k] Χαιρέας δὲ συγκελεύσας τὸς συνωμότας, "πολὺς μὲν, ἔ-"φη, καὶ ὁ παρελελυθὼς χρόνος [l] ὀνειδίζει τὸ ἐπι-"μέλλον ἡμῶν ὅτι τοῖς ὕστερον βελθεῖσι μετὰ ἀρε-"τῆς δοκοῦσι δὲ εἰ ἢ μιαιφονίας γενομένης ἀσφαλεστέ-"ρα ἡ πρᾶξις, καὶ Γαΐε ὑμεῖν μᾶζόνως. ἢ οὐχ "ὁρᾶμεν ὡς τῆς ἐλευθερίας ἀφαιρεῦμεν ὁπόσα τῶν ἡμε-"τέρων, καὶ προσθήκην τῇ Γαΐε τυραννίδι χαριζό-"μενοι. δίον αὐτὸς τὰδεῖς τὸ λοιπὸν εἰ), καὶ τοῖς "ἄλλοις αἰτίαν τῇ εὐσαίμονι [m] δ' αἰῶ-"νι ἅπαντι τοῦ αὐθις ἐν θαύματι μεγάλῳ καὶ "τιμῇ κεῖσθαι;" τῶν δὲ οὐδὲ ἀντειπεῖν ὡς ἢ πάνυ [n] καλῶς δυναμένων, ὅτε τὴν πρᾶξιν ἀπτυρος δεχομένων, στῆ δὲ κατατπλήττον, "τί φησι, ὦ "γενναῖοι, ἀμέλλομεν; ἢ οὐχ ὁρᾶτε τὴν σήμερον "τῶν θεωρίων [o] ὑςάτην ἡμέραν ὖσαν, καὶ Γάϊον ἐκ-"πλευσόμενον; ὅτι γὰρ Ἀλεξανδρείας παρεσκεύα-"ται πλεῖν κατὰ θεωρίαν τῆς Αἰγύπτου. καλὸν δὲ "ὑμῖν προέσθαι τῶν χειρῶν τὸ ὄνειδος, τῇ Ρω-"μαίων μεγαλαυχίᾳ πομπεῦσον ἀφ' τε γῆς καὶ θα-"λάτης; πῶς δὲ οὐκ ἂν δικαίως κείνομεν αὐτοὺς "αἰσχύνῃ τῶν γεγενημένων, εἴ τις οὖν [p] αὐτὸν Αἰγύπτιος

κτείνει,

a Sic *Busb.* τινὶ γοῦν πτοήσονται in *ceteris*. *b* Locum hunc pro deploratissimo habeo, ut tamen sensum aliquem, licet languidum, inde elicerem, mutavi μηδὲν σημεῖον, εἰς τὸ θεῖον αὐτῷ in μηδὲν σημεῖον, εἰς ὑπὸ τῶν θεῶν, αὐτῷ. *c* Ita *Gall.* ἐπιχειρήσων in *Editis Aliisque*. *d* Ποιήσειεν insertum dedi, sensu illud aut simile verbum postulante. *e* Paulo aliter legisse videtur *Epiphanius*, qui vertit, *Hæc spectacula in palatio ob honorem Cæsaris, in parvo ejus vernulo templo, agentur, qui primus &c.* *f* Καθειργνυμένων *Busb.* *g* Ita cum *Cod. Busb.* συναγωνιζομένης αὐτῷ βοηθεῖν. ἄχρι δ in *Editis Aliisque*. *h* Sic *Busb.* πρὸ' οὗτινος in *ceteris*. *i* Ita lego cum *Ch. Lewisio*. ταῖς νομίμοις ἡμέραις in *libris*. *k* Haud aliter *Busb.* Χαιρέας δὲ πολλοὺς in *reliquis*. *l* Ita lego. ἐνοιδοῦσή τε τὸ in *Editis Aliisque*. ἐνοιδίζει τὸ *Busb*. *m* Ita *Ffem* nisi quod δ' αἰῶνι pro ἅπαντι habeat. ☞ ἅπαντι ἐν αὐθις in *ceteris*. *n* Ita cum *Cod. Busb.* qui etiam ὡς ὁ omittit. Forsan τὸ δὲ ἀντειπεῖν ὡς πάνυ καλῶς δυναμένων. *o* Ημέραν τελευτάιαν *Busb.* *p* Ita lego, favente *Epiphanio*, qui vertit, *nam quo modo non justa arimus confusioni obnoxii, si quis eum Ægyptius occidat, injuriam non ferens libertatis oppressæ.*

"κτείνας, τῷ ὕβρει ὑχ ἡγησόμενος ἀναγκαῖον τοῖς ἐλευ-
"θέροις γεγονόσιν. ἐγὼ μὲ οὖν ὀκνῶ εἰς πλείονα ἀνέ-
"ξομαι τὰς [a]σκέψεις [b]ὑμῶν, χαρήσομαι δὲ τοῖς κινδύνοις
"[c]ὑμῶν σήμερον, ἡδονῇ φέρων πᾶν ὅ,τι καὶ γένοιτο ἐξ αὐ-
"τῶν, ἢν δ' ἂν ὑποβαλόμενος [d]ἐπ' ἐμὲ ἴῃ. τί γὰρ δὴ
"καὶ γένοιτ' ἀνδρὶ φρόνημα ἔχοντι τούτου ἀεθλιώτερον,
"[e]Γάϊον ἄλλον πρὸ ἀναιρεῖν ἐμοῦ ζῶντος, καὶ ἐμὲ τῷ
"δόξαι ἀρετῷ ἀφῃρημένον.

ιγ'. Καὶ ὁ μὲ ταῦτα εἰπών, [f]αὐτός τε ὡρμᾶτο πρά-
ξων τὸ ἔργον, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐνεποίησε θάρσος, πᾶσί τε
ἐπὶ ἔρως ἄπλετος ἐγχειρήματος, μηδὲν ὑποβαλλομέ-
νοις. [g]ἑωθέν τε ἐπὶ τὸ παλατίου [h]γέγονε τὸ ξίφος ὑπο-
ζωσμένος [i]ἱππικόν. ἔθος γὰρ τοῖς χιλιάρχοις τοῦτο, ἐζωσμέ-
νοις αὐτῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ σημεῖον, ἐπεί τε ἡ ἡμέρα
κατέλαβε εἰς αὐτὸν τὴν παραλήψεως τοῦ σημείου. ἅρπ τε
συμβαίνει [k]πλῆθος εἰς τὸ παλάτιον ἐπὶ προκαλήψει θέας
πολλῷ θορύβῳ καὶ ὠθισμῷ, χαρᾷ φέροντος Γαΐου τ' ἐπὶ τοιοῦσ-
δε τῶν πολλῶν ἀγῶνι, [l]παρὰ τὰ ἀκριβὲς ὄντι, ὅτε τῇ
συγκλήτῳ [m]χωρίον, ὅτε τοῖς ἱππεῦσι, φοιτᾶν δὲ [n]ἔμελ-
λε, καὶ τοῖς ἀνδράσιν ὁμοῦ αἱ γυναῖκες, καὶ τὸ μὲ ὅλῳ [o]ἀναμε-
μιγμένοι τοῖς ἐλευθέροις. Γάϊος δὲ, πορρώθεν αὐτοῦ γενομέ-
νου, ἔθυε τῷ Σεβαστῷ Καίσαρι, ᾧ δὲ καὶ τὰ τῆς θυσίας ἦγε-
το καὶ πίπλοις τῶν ἱερείων τινός, συνέβη [p]αἵματος τοῦ [q]Ασπρή-
να τοῦ ἑνὸς τῶν συγκλητικῶν ἀναπλεῶσαι γένειόν. τοῦτο
Γαΐῳ γέλωτα μὲ παρέσχεν. ἐπὶ δὲ ἄρα εἰς οἰωνὸν τῷ Ασπρήνᾳ
φανερόν· [r]ἐπιγελασφάζῃ γὰρ τῷ Γαΐῳ. Γάϊος δὲ ἱστορεῖ-
ται τῷ μὲ φύσει τοῦ ἑαυτοῦ εὐπροσηγορώτατος γενέσθαι κατ'
ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ δεξιότητι χρώμενον ὁμιλίας πάνθ'
ὅσ' τις οἷός τε ἐκπλῆξαι τῶν θαυματοποιῶν. μεθ' δὲ τὴν
θυσίαν, ἐπὶ τὸ θεάτρου ἐπορεύθη, καὶ θᾶσσον αὐ-
τὸν τῶν [s]ἑταίρων οἱ ἀξιολογώτατοι. κατεσκεύαστο δὲ τὸ
θέατρον, πρώτου δὲ ἐγένετο τοῦ [t]ἔτους αὐτοῦ, τοιόνδε
τρόπον. θύρας [u]ἔχει δύο φερούσας, τὴν μὲ εἰς ἀγῶνα, τὴν δὲ
εἰς τοὺς εἰσόδους καὶ ἀποχωρήσεις, ὅπως μὴ ταράσσοιντο οἱ
ἔνδον ἀπειλημμένοι. ὅπ δὲ αὐτῆς τῆς καλύβης, ὑποδυτέρω
διαφράσμασιν ἑτέροις ἀπειλημμένοις ἐπαναστροφὴ τοῖς ἀν-
ταγωνισταῖς, καὶ ὁπόσα ἀκροάματα. συνκαθημένης δὲ τῆς
πληθύος, καὶ [v]τοῦ Χαιρέου σὺν τοῖς χιλιάρχοις οὐκ ἄποθεν τοῦ
Γαΐου, δεξιὸν δὲ τοῦ θεάτρου κέρως ὁ Καῖσαρ εἶχε. [w]Οὐαλί-
νιός τις τῶν συγκλητικῶν ἀνὴρ ἐστρατηγηκὼς, ἥρετο [x]Κλύβιον
καθεζόμενον αὐτοῦ, καὶ τοῦτον ὑπατικὸν, [y]εἴ τις αὐτὸν
πατρῴων πραγμάτων [z]ἀμφίκοιλος [a]πύστις, πεφημένης γε-
νόμενος τοῦ μὴ ἐξάκουστος εἶ) τάδε λέγων. τοῦ δὲ φαμένου
μηδὲν πεπυσμένου. σήμερον τοιγαροῦν, ὦ Κλύβιε, τυραννοκτο-
νίας ἀγὼν [b]πράξει. καὶ ὁ Κλύβιος, "ὦ γαπαῖε, φησὶ, [c]σίγα
μήτις ἄλλος Αχαιῶν μῦθον ἀκούσῃ. πολλῆς δὲ ὀπώρας ἐπι-
χωμένης τοῖς θεαταῖς, καὶ πολλῶν ὀρνέων ὁπόσα τῇ ἀσυρίᾳ

"te perimat, qui injuriarum inſaniam homini-
"bus liberis & ingenuis non ferendam exiſti-
"maverit. Ego ſane conſilia veſtra non am-
"plius morabor, ſed hodie paratus ſum me-
"met periculis objicere, lubentique animo
"ferre quicquid propterea evenerit; neque eſt
"ut ego, quodcunque ſit, rem procraſtinem.
"Enimvero quid forti & generoſo tam miſe-
"rabile, quàm ut alius me vivo Cajum occi-
"deret, mihique laudem iſtam præriperet?

13. Et ille quidem, his dictis, impetu ani- *Quenam acciderint, dum ſpectacula ederentur.*
mi ferebatur ad facinus patrandum, & reliquis fiduciam ingeneravit, ut omnes ſine dilatione rem aggredi cuperent; primaque luce ad palatium aderat gladio equeſtri ſuccinctus. nam moris erat tribunis, ut accincti ſignum peterent ab imperatore, & forte ea die vices ſignum accipiendi ad ipſum redierant. Et jam confluebat multitudo ad palatium magno tumultu, alio alium angente & premente, dum quiſque locum ſpectandi præripere nititur, magna voluptate hanc populi contentionem ſpectante Cajo: quòd nec ſenatoribus aſſignata eſſent loca, nec equitibus, ſed promiſcue ſederent, viri cum mulieribus, & ſervi confuſi cum ingenuis. Cajus autem, via ei patefacta & munita, *egreſſus* rem divinam faciebat Auguſto Cæſari, cujus in honorem ſpectacula edebantur; & cadente victima contigit cruore re- *Ominoſa res accidit Aſprenati.*
ſpergi togam ſenatoris cujuſdam Aſprenatis *nomine.* quod quidem à Cajo riſu excipitur, ipſi vero Aſprenati plane ominoſum accidit: ſimul enim cum Cajo cæſus eſt. Dicitur autem Cajum ea die magis quam natura ejus ferebat affabilem exſtitiſſe, eaque ſermonis comitate uſum eſſe ut omnibus miraculo fuerit. Sacro peracto ad ſpectacula ſe convertit, locumque ſuum in theatro occupabat; præcipuis ex amicis cinctus. Eo autem tempore exſtructum erat theatrum, ut quotannis fieri ſolebat, in hunc modum. Duo ei oſtia erant, quorum alterum exeuntibus ſub dium, alterum in porticum euntibus aut egredientibus patebat, ne turbarentur qui intus concluſi erant, & ut actores & muſici ex eodem tugurio, in quo & alterum ſeptis incluſum erat, exeuntes liberum regreſſum haberent. Conſidente itaque populo, & Chærea cum reliquis tribunis non procul à Cæſare, (dextrum enim theatri cornu Cæſar tenebat) Vatinius ordinis ſenatorii vir & prætorius, Cluvium & ipſum conſularem ſibi *forte* aſſidentem, ecquid rei novæ accepiſſet, interrogabat, ita tamen caute ut nemo vocem *ejus* exaudiret. quo dicente, nihil ſibi nunciatum eſſe, *Vatinius & Cluvius conſcii faciunt.*
hodie igitur, ô Cluvie, tyrannicidii fabula agenda eſt. Cui Cluvius, "Tace, ô vir fortis, ne quis "Achivorum ſermonem *iſtum* audiat." Multis deinde in ſpectatores ſparſis miſſilibus, quæ pomis conſtabant & avibus propter raritatem ſummi

a Σκίψεις *Gall.* b Ita cum *Epiphan.* ἡμῶν in *Græcis* omnibus. c Mallem ὑμῖν. d Εἰ πορεύῃ *Hen. à pr. m.* forſan itaque οἱ πορεύῃ. ſi quis malit ὅ,τι καὶ ἔσῃ, per me licet. e Ita lego cum Cl. *Lowthio*, ſenſu ita poſtulante. antea erat, Γάϊον ἀναιρεῖν ἐμοῦ ζῶντος, οὐ μὰ τὸν &c. f Αὐτός γε *Busb. Hen.* & *Vat.* g Sic *Busb.* & *Epiphan.* ἑωθὲς νε in *Editis Aliiſque.* h Vocem γέγονε acceptam debemus *Codici Busb.* ἐπῆν vel ἐπῆρτο, aut ſimile quid adjiciendum eſſe conjecerat Cl. *Lowthius.* i Τῶν ἱππικῶν. ἔθος γὰρ δὴ τοῖς *Busb.* ἱππικῶν pro ἱππικῶν habent *Hen.* & *Vat.* k Πλεῖθος *Busb.* l Id eſt, παρ' ὰ, quod uſitatius. ὃ γὰρ δηλόνοτι *Busb.* m Ita *Busb.* & *Hen.* χωρίον perperam in *reliquis.* n Ἔζοντο *Busb.* o Ἀναμὶξ *Busb.* p Ita *Busb.* αἵματος in *cæteris.* q Ἀσπρένα *Busb.* tam hic quàm infra. r Ἐπιγέλων *Busb.* ſ Δὲ *Busb.* t Ita *Busb.* Τοῦ Χαιρέα σ. τ. χιλιάρχοις σὺν ἄπωθεν in *reliquis.* u Sic ſcribo. in *Græcis* Βαλίνθων. *Batibius* in *Latinis.* x In *libris* Κλαύιτον vel Κλαυίτον. y Εἰ δή τις αὐτῷ π. πρ. *Busb.* z Ita lego. ἀφίκοιτο *Busb.* ἀπεφίκοιτο in *cæteris.* a Sic lego. πύσεως *Voſſ.* πύσις in *reliquis.* b Ita *Busb.* & *Voſſ.* ἀγῶνιστὴς in *Editis Aliiſque.* c Ex *Homeri Iliad.* ξ'. v. 90. ubi legitur, Σίγα, μή τις τ' ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον ἀκούσῃ Μῦθον.

a Sic

ſummi pretii habitis, Cajo volupe erat videre certamina hac de cauſa inita, utque ſpectatores de iſtis ſibimet arripiendis contendebant. Hic etiam duo acciderunt quæ prodigiorum loco habita ſunt. Etenim mimus introducitur, in quo cruci affigitur latronum dux, & pantomimus fabulam introducit Cinyram, in qua Cinyras ipſe occiditur & filia ejus Myrrha; eratque multus ſanguis arte effuſus, tum circa cruci affixum, tum circa Cinyram. Conſtat etiam illum eundem fuiſſe diem, quo Philippum Amyntæ filium, in theatrum ingredientem, interemit Pauſanias ejus amicus. Cum autem Cajus dubitaret, permaneretne uſque ad finem ſpectaculi, quòd dies eſſet ultimus, an lotus & cibo ſumpto reverteretur, uti jam ante ſolebat, Minucianus, ſupra Cajum ſedens, veritus ne tempus è manibus re infecta elaberetur, ſurrexit, ubi Chæream egreſſum viderat, ut ire maturaret ad ipſum confirmandum. Ejus vero Cajus comiter apprehendens *togæ* laciniam, Quonam, inquit, abis, bone vir? Et ille quidem, Cæſarem quaſi reveritus, denuo reſedit: at ſuperante eum metu non multo poſt exſurrexit, Cajo eum ab egreſſu non prohibente, quod exire putaret ad requiſita naturæ. Aſprenas autem, qui & ipſe *conſilii* particeps erat, Cajum hortabatur ut clam excederet, quemadmodum ſolebat, ad lavandum & prandendum, & tum demum reverteretur; utpote quod decretæ rei exitum expediri vellet.

Cajo periculum portenditur.

Ad facinus ſe parans conjurati.

14. Et Chærea quidem atque ſui ſemet opportune diſpoſuerunt; eiſque incumbebat, locum, qui ſingulis obtigit, ne deſererent ſtrenue operam dare: & indignabantur moras necti, quodque in manibus erat differri, quod jam eſſet hora diei bona. Chæreæ itaque, Cajo cunctante *exire*, in animo erat *in theatrum* regredi, ipſumque *illic* ſedentem adoriri. Cæterum cogitatione præceperat hoc ſine multa equitum qui aderant ac ſenatorum cæde fieri non poſſe: quamvis autem id ſciret, *Cajum aggrediendi* deſiderio ardebat, æquum eſſe ratus non morari ejuſmodi cædem, quæ *cæterorum* omnium incolumitate & libertate rependeretur. Cumque jam in eo eſſent ut theatrum ingrederentur, ſubito ſtrepitu ſignificatur ſurrexiſſe Cajum. quo factum eſt ut ſeſe converterent conjurati, & turbam dimovebant, quaſi eam ægre ferret Cajus, re autem vera ſui in ſecuritatem, ut qui vellent eum nudare præſidiis atque ita cædem patrare. Præcedebant autem eum Claudius patruus, & Marcus Vinicius ſororis ejus maritus, ut & Valerius Aſiaticus; (quos etiam *loco* depellere, ſi maxime id voluiſſent, ex dignitatis reverentia non licebat) Cajus vero ipſe ſequeba-

τίμια τοῖς κτωμένοις, ὁ Γάϊος ἡδονῇ τὰς ἐπὶ [a] αὐτοῖς ἐθεώρει μάχας, καὶ διαρπαγὰς οἰκουμένων αὐτὰ τ' θεωρῶν. ἐνθάδε καὶ σημεῖα μαθόντες δύο γενέσθαι. καὶ γὰρ μῖμος εἰσάγεται καθ' ὃν ταυροῦται [b] λῃστῶν ἡγεμών, ὅ, τε ὀρχηστὴς δράμα εἰσάγει Κινύραν, ἐν ᾧ αὐτός τε ἐκτείνεται, [c] καὶ ἡ θυγάτηρ Μύρρα, αἵμά τε ἱκανὸν πολὺ, καὶ ὅ τε ἐπὶ τ ταυροθέντα ἐκκεχυμένον, καὶ ὅ τε ἐπὶ τ Κινύραν. [d] ὁμολογεῖται δὲ καὶ τ ἡμέραν ἐκείνην γενέσθαι ἐν ᾗ Φίλιππον τ Ἀμύντου Μακεδόνων βασιλέα κλείνει Παυσανίας ἐις τ ἑταίραν, εἰς τὸ θέατρον εἰσιόντα. Γαΐου δὲ διαδιάζοντος εἴτε διαμένειεν εἰς τέλος τῇ θεωρίᾳ ἀφ' ὅ πλευταίαν εἶχε τ ἡμέραν, εἴτε λουτρῷ χρισάμενος καὶ σίτῳ εἶτα ἐπανίοι καθὰ καὶ πρότερον, Μινυκιανὸς ὑπὲρ Γαΐου καθεζόμενος, καὶ δεδιὼς μὴ [e] διαχυθείη τὰ τ χαρῶν εἰς κενὸν, ἐξαναστὰς ἐπεὶ δὴ καὶ Χαιρέαν εὖρε προεξεληλυθότα, [f] ἠπείγετο παρασώσειν αὐτὸν προελθών. λαμβάνεται δὲ αὐτῷ τ τολμῆς Γαΐος κατ' φιλοφροσύνην δῆθεν, καὶ ποῖ δὴ, φησὶν, ὦ μακάριε; καὶ ὁ μὲν αἰδοῖ [g] δοκεῖ τῷ Καίσαρος καθίζειν· χρείαν δ' ὁ φόβος ἐνῆν, ὀλίγον τε ἀφαλιπὼν εἶτα διανίσεται. καὶ ὁ Γάϊος [h] ὡδὲν ἐμποδὼν ἐνόμιζεν ἐξιόντι, δοκῶν ὅτι τινὰ τ ἀναπλέκτων ποιεῖται τὴν ἔξοδον. [i] Ἀσπρήνας δὲ, μετῆν δὲ καὶ αὐτὸς, παρήνει ᾧ Γαΐῳ [k] καθὸ πρότερον ὑπεξελθόντι πρός τε λουτρῷ καὶ ἀείσῳ γενέσθαι, καὶ ἔπειτα δὲ εἰσελθεῖν, [l] χρῆζων ὅτι πέρας ἀχθῆναι τὰ ἐγνωσμένα.

ιδ'. [m] Καὶ ὁ μὲν τοῦ Χαιρέου ἕπαινον μὲν ἀλλήλους ἦν χαμοὶ, καὶ ἐχρῆν ἕκαστον φαίνεσθαι ἢ προσαχθέσι μὴ ὀλιγωρίαν ὀφλισκάνοντας. ἤχθοντο δὲ τῇ διατριβῇ, καὶ τῷ μέλλεσθαι τὰ ὀν χερσίν. ἐπεὶ καὶ [n] ἦ ἐνάτην ὥραν ἤδη τὰ τ ἡμέρας ἦν, καὶ Χαιρέας, βαδιοῦντος Γαΐου, πρόθυμος ἦν ἐπεισελθὼν σὺν τῇ καθέδρᾳ προσαυτεῖν. προῄδει μέντοι τοῦτο σὺν πολλῷ φόνῳ τῶν τε βουλευτῶν, καὶ ὁπόσοι τῶν ἱππέων παρῆσαν· [o] καίπερ δὲ εἰδὼς, προθύμως ἦν, καλῶς ἔχειν ἡγούμενος, πᾶσιν ἀσφάλειαν καὶ ἐλευθερίαν ὠνούμενος ὀλίγῳ πίπτειν τὰ κατὰ τοὺς [p] ἀπολουμένους. καὶ δὴ τεταγμένων [q] εἰς ἕ θέατρον τὴν εἴσοδον, σημαίνεται Γαΐου ἐξαναστὰς, καὶ ὁρμᾷ ἐπ' αὐτόν. ἀνέστρεφον δὲ καὶ οἱ συνωμόται, καὶ [r] ἀνωθοῦντο τὴν πληθὺν, λόγῳ μὲν ἀφ' τὸ δυσχεραίνειν τ Γαΐον, ἔργῳ δὲ ἐπ' ἀδείας βουλόμενοι τὸ ἐρημίᾳ τῶν ἀμυνομένων καταφῆσαντες αὐτὸν ἄπιστα τῆς σφαγῆς. προεξῆσαν δὲ Κλαύδιος μὲν ὁ πατρῷος αὐτοῦ, καὶ Μάρκος [s] Οὐϊνίκιος ὁ τῆς ἀδελφῆς ἀνὴρ, ἔτι δὲ [t] καὶ [u] Οὐαλέριος Ἀσιατικὸς, [x] οὓς οὐδὲ βουλομένοις ἀφεκώλυσαν δύναμις τῷ αἰδοῖ τῆς ἀξιώσεως, εἶπετο δὲ αὐτὸς σὺν Παύλῳ

[a] Sic lego. *αὐτῆς* in *Editis Aliiſque*. *αὐτοῖς Voſſ.* [b] Ita lego. in *libris* ληφθεὶς ἡγεμών. *Bulengerus* (l. *de Theatro*, in *Append.* p. 250.) legit λῃστὴς ἡγεμὼν, & vertit *latro princeps*. Intelligendus Laureolus, latronum antelignanus, in crucem actus. Vide *Sueton.* in *Cajo*, c. 57. & *Petitum* ad *Leges Atticas*, p. 248. [c] Καὶ ἡ θυγάτηρ Μύρρα legit *Petitus*, loco jam citato. Sed verius eſt (ni *Joſephus* forſan in hiſtoria erraverit) excidiſſe verbum, quod ad Myrrham pertinebat, nimirum ἐφύρα vel ἐδήδοκτο. [d] Videſis *Uſſerium* in *Annalibus* ad A.M. 3668. & confer *Petitum* in *Comment.* ad *Leges Attic.* p. 248. [e] Διαλυθείη *Busb.* [f] Ita *Busb.* ἐπείγετο θεραπεύειν in *reliquis*. [g] Δοκεῖν *Busb.* & mox καθίζειν. [h] Ita cum *Epiphanio*. id quod me monuit etiam Cl. *Lowthius*. ἐμποδὼν ἦν, ἔξιόν τε in *Editis Aliiſque*. [i] Ita cum *Busb.* & *Epiphan.* antea erat, Ἀμυντῖνος δ', ὃ αὐτὸς πατρ. [k] Sic lego. καθ' ὃ in *Editis Aliiſque*. καθ' ὃς *Hen. à pr. m.* forſan pro καθὼς. [l] Ita *Busb.* & *Gall.* χρῆζον in *reliquis*. [m] Οἱ δ' π. τ. χ. *Busb.* [n] Τὴν abeſt quibuſdam *libris*. ἑβδόμην pro *innatam* juxta *Suetonium*. [o] Ita *Busb.* καίπερ δηδοὺς in *Editis Aliiſque*. [p] Ἀπολουμένους *Busb.* [q] Ita lego cum Cl. *Lowthio*. ἐις τὸ θέατρον τὴν εἴσοδον in *libris*. [r] Ἀπωθοῦντο *Busb. Vat.* & *Hen. à pr. m.* [s] Ita lego. Μανσιανὸς in *libris*. [t] Illud καὶ è *Cod. Busb.* [u] Ita legendum eſſe ſuadet *Epiphanius*, qui vertit, *Valerium Aſiaticum*. antea autem erat ἀνθυπατικὸς. Ex *Dione Caſſio* (ſub finem lib. LIX.) forſan legendum Οὐαλέριος Ἀσιατικὸς, ἀνὴρ ὑπατικὸς. [x] Ita lego pro οἷς, præeunte *Epiphanio*, qui vertit, *quos etiam ſi voluiſſent repellere* &c.

a Haud

Παύλῳ [a] Ἀρρωντίῳ. ἐπεὶ δὲ οὗτος ἐκ τοῦ βασιλέως, τὰς μὲν [b] εὐθείας ὁδοὺς λείπει, κατ' ἃς δὲ ἐστάλκεσαν τὸ δόλιον οἱ θεραπεύοντες αὐτόν, καὶ παρῆσαν οἱ περὶ τὸν Κλαύδιον· πρέπειν δὲ αὐτῷ γενόμενον ἀρεμιχόπα, καὶ ὅπου τόπων τοῖς λυτροῖς γενησόμενος, ἅμα καὶ παῖδας οἱ ἥκειν ἐκ τῆς Ἀσίας καταυλήσων, πομπῆς αὐτῷ ἐκείθεν γενομένης ὅπου ὕμνοις μυστηρίων ἃ ἐπετέλει, ἔνιοι δὲ καὶ πυῤῥιχισμοῦ οἱ ἐν τοῖς θεάτροις ἔσεσθαι. ὑπανταζει δὲ αὐτῷ Χαιρέας, καὶ ᾔτησε σημεῖον. ὃ δὲ τὸ εἰς χλεύην ἀναπεμφθὲν εἰπόντος, οὐδὲν ἐνδιάσας λοιδορίας τε ἐχρῆτο καὶ ὃ Γαΐῳ, καὶ ἀποσπάσας τὸ ξίφος ἐπάγει πληγὴν σφοδράν· ὃ μέν γε οὐ θανάσιμος. καίτογε φασί τινες προνοίᾳ δὲ Χαιρέᾳ γενέσθαι τὸ μὴ μιᾷ πληγῇ διεργάσασθαι τὸν Γάϊον, ἀλλὰ τιμωρεῖσθαι μείζοσι πλήθει τραυμάτων. ἐμοὶ δὲ ἀπίθανος ἔστω ὁ λόγος, ἀφ' ὃ μὲν ὀκνηρεῖν ἐν τοῖσδε τοῖς πράξεσι λογισμῷ χρήσασθαι τὸν [d] φόβον. Χαιρέαν δέ, ἐπεὶ ὅπως ἐφέρετο, πάντων ἥμισυ μοῖρα ἀφαιρεῖν, ἡδύλιον τῇ ὀργῇ χαριζόμενον μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ ὀξέως ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ τε καὶ τοῖς συνωμόταις κινδύνων χαριζόμενον, ἀφ' ὃ τὸ πολλὰς ἂν μηχανὰς ἔτι γενέσθαι βοηθεῖν Γαΐῳ μὴ φθάσαντι τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι. καίτοι ἔνθα Χαιρέᾳ λόγον ἂν γενέσθαι ὑπὲρ τοῦ Γαΐου τιμωρίας, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων, [e] ὅπως γε καὶ πρόξαιτο καλῶς ἂν εἶχε σπουδῇ χρησθῆναι τὰς ὀργὰς τῶν ἀμυνομένων, ὅπως ἄδηλον εἰ τύχοι καταρρῶν ἐπ' ἀλόγοις χρήζειν αὐτὸν τοῦ ἀπολέσαι καὶ τὸν κηδεστήν. καὶ τάδε μὲν εἰκάζειν παρέστω τοῖς βουλομένοις, ἢ καὶ θέλοιεν. ὁ δὲ Γάϊος, ἀλγηδόνι τῆς πληγῆς [f] φερόμενος· μεστοὺς δὲ τοῦ τε ὤμου καὶ τοῦ τραχήλου φερόμενον τὸ ξίφος ἐπέσχεν ἡ κλεὶς παρεστῶσα χερός· ὅτε ἀνεβόησεν ὑπ' ἐκπλήξεως, ὅτε ἐπεκαλέσατό τινας τῶν φίλων, εἴτε ἀπιστίᾳ εἴτε καὶ ἄλλως [g] ἀφρονήσει. γόνῳ δὲ χρησάμενος πρὸς τῆς ἀλγηδόνος [h] τὸ βέλτιον εἰς τὸ πρόσθεν ἵετο φυγῇ. καὶ δεξάμενος αὐτὸν Κορνήλιος Σαβῖνος, τῷ μὲν ἀφύλακτος ἦν [i] προκατειργασμένος, [k] ὠθεῖ κλιθέντα ὅτι γόνυ· πολλοὶ δὲ προσιόντες ἀφ' ἑνὸς [l] ἐγκελεύσματος ἕκαστοι τοῖς ξίφεσι, [m] κατακελευσμός τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς ὅτι τούτοις, ἦν. τελευταῖον δὲ Ἀκύλας ὁμολογεῖται κατὰ ἀπάντων πληγὴν ἐπαγαγών, ἣ μεθῆκεν αὐτὸν ἀκεραίως. ἀναθεὶς δ' ἄν τις τὸν πρᾶξιν Χαιρέᾳ. καὶ γὰρ εἰ σὺν πολλοῖς ἐπράχθη ὃ ἔργον ἀφ', ἀλλ' οὖν πρῶτός τε [n] ἐνεθυμήθη, τοιαῦτα ὡς πραχθείη προλαβὼν πολὺ τοῦ ἀπάντων, [o] καὶ πρῶτος μὲν πλημμυρῶν ἐξεῖπεν τοῖς λοιποῖς. δεχομένων δὲ ὅτι τῷ φόνῳ λόγῳ, ἀποράδας τε ἤθροισε, καὶ τὰ πάντα φρονίμως συναγαγόντας, ἔνθα γραμμῶν [p] εἰσηγήσῃ ὡς ἐχρῆν πολὺ κρεῖσσον ἐγίνετο, καὶ λόγοις καθωμίλησε χρη-

tur cum P. Arruntio. Cum autem intra regiam eſſet, de via recta decedit, ubi conſtituti erant famuli, quorum munus erat ipſi miniſtrare, & qua Claudius aliique præceſſerant; & in angiportum inſuetum deflectit, balneas petiturus, ſimulque pueros ſpectaturus, qui ex Aſia venerant, miſſi inde partim ut hymnos canerent in myſteriis quæ celebrabat, partim ut Pyrrhicam ſaltarent in theatris. Ipſi autem Chærea obviam venit, & ſignum petiit. Cumque ille probroſum quiddam & ridiculum daret, nihil moratus *Chærea* conviciis *Cajum* impetit, ſtrictoque gladio vehementem ei plagam inflixit, ſed non mortiferam. Sunt tamen qui dicunt, hoc à Chærea data opera factum eſſe, ut non uno ictu Cajum interimeret, ſed repetitis vulneribus magis eum excruciaret. At mihi parum credibile videtur quod afferunt, haud concedente timore in ejuſmodi rebus exſequendis rationem adhibere. Quod ſi ita exiſtimaſſet, Chæream profecto omnium ſtultiſſimum haberem, qui maluerit indulgere iracundiæ, quam celeriter ſemet & conjuratos è periculo eximere; maxime quando non deerant plurimæ viæ Cajo ſuccurrendi, niſi quam primum exhalaret animam. atque adeo Chæream rationem habuiſſe ſemetipſum & amicos æque ac Cajum affligendi, ſi, cum poſſet re bene geſta clam ſe *Cajum* ulciſcentium iræ ſubducere, nec in incerto eſſet an ex animi ſententia res ſuccederet, temere voluerit ſemet perdere ſimul & tempus. Et in iſtis quidem cuique ſuo uti atque frui judicio per me licet. At Cajus dolore ex vulnere cruciatus (nam enſi, inter humerum & collum impacto, obſtitit os juguli, ne altius penetraret) neque animo conſternatus exclamavit, neque amici cujuſpiam opem imploravit, ſive quod nemini ſatis fideret, ſive ea de re non cogitaret. Sed, cum gemitum expreſſiſſet angoris magnitudo, fuga ſe proripiebat ulterius. cumque eum excepiſſet Cornelius Sabinus, qui jam ante animo erat præparatus, inclinatum trudit in genua: atque multi circumſtantes, una cohortatione excitati, gladiis eum feriebant; atque adhortatio ad invicem erat, repete. In confeſſo autem eſt apud omnes, Aquilam extremum ei vulnus intuliſſe, feciſſeque ut confeſtim animam efflaret. Veruntamen Chærea cædis auctor merito exiſtimandus eſt. nam licet aliquammultos ad facinus patrandum ſibi adjunxerit; primus tamen illud excogitavit, & ante omnes quemadmodum res iſtæ gerendæ eſſent animo deſignavit, primuſque auſus eſt conſilium cum aliis communicare. Cum autem ſermonem probarent quem de cæde habuit, & diſperſos unum in locum congregavit, & omnibus bene ac ſapienter paratis, tum recta conſilia dando omnibus longe præſtabat, & ſcite admodum orationem ad ſuadendum accom-

Cajus trucidatus.

Aquila Cajo extremum ictum inflixit; at Chærea cædis auctor.

a Haud aliter *Epiphan.* & *Dion Caſſius.* Παύλῳ Ἀεντίῳ, aut Ταλαιπωρεντίῳ mendoſe admodum in *Joſephi* libris. b Ἐπ' εὐθείας *Bunb.* c Ita in *Editis.* ἐχρῶτο *Bunb.* & *Hen. 2 pr. m.* d Sic lego cum *Voſſ. Gall.* & *Epiphanio.* τὸν φόνον in *Editis Aliiſque.* e Ita *Baſ.* & *Hen.* ὅπου δὲ in *ceteris.* f Περιφερόμενος *Voſſ.* g Ita *Vat. Voſſ. Hen. 2 pr. m.* & *Epiphanius*, qui vertit, *ſive incredulitate ſive improvidentia.* φρονίσει in *reliquis.* h Τὸ πρεῖον *Bunb. Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* i Προκατειργασμένον *Bunb.* & *Voſſ.* k Ὠθεῖ τὸν κλιθέντα *Voſſ.* l Ita *Bunb.* ἐκκελεύσματος in *ceteris.* m In *Editis Aliiſque*, κατεκελεύσμεθά τε τοῖς ἀλλήλοις τὸν αὐτὸν ἵνα αὐτοῖς ᾖ. Verum uti delevi auctoritate *Cod. Bunb.* reliqua ex conjectura mutavi. Forſan tamen legendum, ἓν ἦεν αὐτοῖς αὐτοῖς ἴσον. quod ſimplicius. Phraſis illa πρὸς ἐπὶ τούτοις occurrit in *Gloſſario veteri.* n Ἐνεθυμήθη δεδόσθαι μόνον αὐτὸ ὡς πραχθείη προλαβεῖν *Gall.* ἐνεθυμήθη εἶναι μόνον αὐτὸ ὡς πραχθείη προλαβεῖν *Voſſ.* atque ita *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* niſi quod προλαβὼν habeat *Vat.* ὃς προλαβὼν abſque πραχθείη *Hen.* o Λοιτὸς γὰρ πᾶσιν. *Bunb.* p Ita lego. ἐπεγίνετο ἐχρῆν in *libris.*

accommodavit; ita ut & omnium animos ad audendum accenderit, &, cum tempus poscceret vim & manus adhiberi, tunc etiam primus conspicieiebatur incitari, & ad rem strenue aggrediendam ferri, & Caji cædem facile aliis perficiendam dare, postquam vulnus fere lethale ab eo accepisset. Adeo ut merito quicquid etiam à sociis perpetratum fuerit, Chæreæ consiliis, animi roboti, fortique manuum operæ acceptum ferendum sit.

Chærea cum sociis in Germanici ædes se recipit.

15. Et Cajus quidem, hujusmodi morte affectus, exanimis jacebat multis vulneribus confossus. At Chærea sociique, cum ab illis peremptus fuisset Cajus, haud fieri posse animadvertebant ut incolumes eadem via redirent, sive attoniti magnitudine facinoris (non enim levis periculi res erat occidisse imperatorem, populo insanienti gratum & acceptum, militibusque de eo non sine sanguine inquisituris) sive quod angustæ essent viæ ubi patrata erat cædes, & magna servitiorum multitudo eas obstruxisset, ut & milites qui ea die præsto erant ad custodiam imperatoris. proinde alia via incedentes contulerunt se ad ædes Germanici, patris Caji quem tunc occiderant, (erant enim conjunctæ palatio, quod ita unum erat, ut tamen, ædificiis ab iis qui in imperio fuerant adauctum & ornatum, *varias* habuerit appellationes, aut ab eo qui partem aliquam absolverit, aut ab eo qui partem aliquam ædificare inchoaverit) jamque elapsi è turba incursu satis tuti erant pro tempore, dum adhuc in occulto esset quod imperatori accidesset. Primi autem Germani aliquid resciverunt de Caji interitu. erant enim isti satellites genti cognomines, è qua delecti sunt qui legionem Celticam constituunt, homines gentis vitio proni ad iracundiam, id quod commune est illis cum cæteris barbaris, ut qui parum admodum consilii rebus agendis adhibeant, at viribus pollentes ferocesque, & primos hostium impetus excipere soliti, in quamcunque partem incubuerint magnum ad victoriam momentum afferant. Isti itaque, ubi aliquid de cæde Caji acceperant, vehementer indoluerunt, non ipsius virtutibus rem metientes sed suis commodis, (quod magnam ab iis gratiam inferat Cajus crebris largitionibus conciliatam) strictisque gladiis perquirentes Cæsaris interfectores, per domos discurrebant duce Sabino, qui tribunus illis præerat, non sua aut majorum virtute (nam gladiator fuerat) sed corporis robore ad istam præfecturam evectus. Cumque illis, postquam Asprenatem in frusta concidissent, (quod in eum primum inciderant, cujus toga, ut jam ante diximus, cruore victimæ respersa, sibi quod evenerat infaustum fore portendebat) proxime occurrisset Norbanus, civis cum primis no-

Germani Cæsaris satellites.

Legio Celtica.

Sabinus cum Germanis satellitibus Cæsaris interfectores quærit.

Asprenas cæsus.

Norbanus.

ρῶς, ὡς ὑ πολεμίᾳ ἀπάγκασί τε τὺς πάντας, ἐπεί τε χερὲς ἐλάμβανε χερὶ χρῆσθαι, φάσκοντας χαίνεσθαι θερμός τε ὁρμήσας, καὶ ἀφάμενος ἀρετῇ τῦ φόνου, καὶ τοῖς ἄλλοις εὐεπίβατον ἀποδείκνυσι καὶ προτιθεῖσι Γάϊον. ὥστε ἀν δικαίως καὶ ὀπόσα τοῖς λοιποῖς ἐπι πεπραγμένα, τῇ Χαιρέᾳ γνώμῃ τε καὶ ἀρετῇ προσήκειν καὶ πόνῳ τ χερῶν.

ιε'. Καὶ Γάϊος μὲν, τοιούτῳ τρόπῳ χρησάμενος τῆς τελευτῆς, ὑπὸ τῦ πολλοῦ τῦ τραυμάτων ἐκπνυχθεὶς ἔκειτο. οἱ δὲ περὶ Χαιρέαν, ἐπειδὴ κατείργασο αὐτοῖς ἤδη Γάϊος, ὁδὺς μὲν τὰς αὐτὰς ἰόντες σώζεσθαι αὐτοὺς ἀμήχανον ἐφάνη, ὄκνῳ τε τῶν γεγονότων· ὑ γὰρ μικρὸν ἦν ἀνδροκτόνος ἀπηνκόσι ὅ κινδύνευμα, ὑπό τε ἀνοίας τῦ δήμυ τιμώμενον, καὶ ὅτε περισφιλῆ, καὶ τῶν στρατιωτῶν μὴ ἀναμενεῖ πεισομένων τ ζήτησιν αὐτῦ· ἄλλως τε στενῶν ὑσῶν τ ὁδῶν καθ' ἃς ἔπραξαν τὸ ἔργον, καὶ μεγάλυ πλήθυς ἐμφράξαντος αὐτὰς τ θεραπείας, ὑ ὁπόσοι τ στρατιωτῶν ὑπὲ φυλακῆ ὄ αὐτοκράτορος ἐκέασπ παρῆς τ ἡμέραν. ὁδύς τε ἑτέρας χωρῆσαι παρῆς εἰς τ Γερμανικῦ μ οἰκίαν ὄ Γαΐυ πατρὸς, ὃν τότε ἀπῄρκεσ· συνημμένη δ' ἐκείπ, διὰ τὸ ἓν τὸ βασίλειον ὄν, ἐπ' οἰκοδομίαις ἑκάστ τ ὁ τῇ ἡγεμονίᾳ γεγονότων ἀσκηθὲν ἀπὸ μέρυς οἰόμαπ τ οἰκοδομησαμένων, ἢ καί τι μερῶν οἰκήσεως ἀρξάντων τ ἐπανυμίαν ἀποδεικνύντες· ὑ διεκπεσόντες ὄ πλήθυς τ ἐφόδυ ὁ ἀδεᾶς τὸ παρὸν ἦσαν, λανθάνοντος ἀκμὴν κακῦ ὄ τ αὐτοκράτορα παρειληφότος. θορῦντες δὲ εἰς τὺς Γερμανὺς ἡ ἀθροισις ἀφίκετο τ Γαΐυ τελευτῆς. ὁμοφόροι δὲ ἦσαν αὐτοὶ ὁμώνυμοι τῷ ἔθνει, ἀφ' ὑ κατελέχθησ, τὸ Κελτικὸν τάγμα ἀποτελοῦντες αὐτῦ. ἡμῶν δὲ χρῆσθ πάτριον ὄζειν αὐτοῖς, ὅσῳ ὑ αὐτόνομον ἔν ποτ ἑτέρυς Βαρβάρων, διὰ ὄ ἀσύνετυς λογισμὸν ὀλιγώρεσθαι τ ποινμένων, ῥωμαλέοι τε τοῖς σώμασι, ὑ τῇ πρώτῃ ὁρμῇ συπίπτοντες τοῖς πολεμίοις, ὑ ἂν ὁρμήσωσι μεγάλα κατορθοῦντες. ὅτοι ὑν πυθόμενοι ὄ Γαΐυ τ σφαγὴν, ὑ θεσπαλησίσαντες διὰ ὄ μὴ ἀρετῇ κρίνειν ὀλὶ τοῖς ὅλοις, ἀλλὰ συμφέρυσι δ' αὐτῦ, μάλιστα δὲ αὐτοῖς προσφιλὴς ἦν Γάϊος δόσεσι χρημάτ ὄ ὧνπερ αὐτῦ κλῶμενος, ἀσπασάμενοι τὰ ξίφη· προεστήκει δ' αὐτῶν Σαβῖνος χιλιάρχων, ὑ δ' ἀρετὴν ὑ γενναιότητα προγόνων, μονομαχος ὢν ἦν, ἰσχὺν δὲ σώματος τ ὀλὶ τοιούτοις κλινομένος ἀρχὴν διεξῄει τ οἰκίας ἀνερευνώμενοι τὺς σφαγέας ὄ Καίσαρος. Ἀσπρῆνάν τε κρεουργήσαντ αὐτοῖς, διὰ ὄ ἱ πρώτῳ ἐπιπεσεῖν, ὑ τ τολὴν μιάναι ὄ αἷμα τ θυμάτ, ὡς μοι δοκεῖ πρότερον, ὑκ ἐπ' ἀγαθῷ τ συνηυχίαν ἀποσήμηνε ὄ γενόντος, Νορβανὸς δεύτερος ὑπηντίαζεν, ἐν τοῖς γνησιωτάτοις

Sabinus cum Germanis satellitibus Cæsaris interfectores quærit.

Asprenas cæsus.

Norbanus.

---

a Ἀρετῇ deest *Bud.* forsan ἀρχῇ. b Ita lego ex *Epiphanio.* ποιούμενος in *Græcis* omnibus. c Ita rescripsi· ὑ δ' ὀπτεύοντες ὡς τ πλήθυς τὴν ἔφοδον in *Editis.* ὑ δυναμένους τ κτλ. *Bud.* d Bene ins. aliquanto in *Cod. Bud.* λανθάνοντος ἀκμὴν τ φόνυ τ αὐτοκράτορος. e Οὗτοι *Bud. & Voss.* f Quoniam infra (p. 849. v. 2.) imbecillum, ποιῶν αὐτοκράτορος παρειλήφατ τ αὐτοκράτορα, legendum censui, κατειλήφασιν, τὸ Βαλεσίων τάγμα παρεχόμενοι αὐτῶν. Κατειλήχασιν *Gall. & Voss.* κατειλήχασιν in *Editis Aldiq.* Porro, ἀφ' ὑ κατειλήχασιν τὸ Κελτικὸν τάγμα αὐτοκρατορικόν. g Οσῳ *Junius* ex conjectura, quod ὅσπερ ἀνδρῶν ἄ non habemus *Gall. Vat. & Flor. d pr. m.* Constat locum minime intellexisse *Epiphanium*, qui vertit, *eum autem amigoni, superioresque gentis suæ Celtice habentes regna, quorum patriæ mos est imperabili nil servire, sicut Hispanis & cæteris Barbaris.* h Ita *Vat. & Flor. d pr. m.* Δόξαν in *Editis Aldiq.* i Sic lego favente *Epiphanio.* ἔ δὲ ἀρξάντων in *Editis.* ὧν ἂν ἀρξάντων in *MSS.* k Ἀγαθὴ *Bud. Vat. & Flor. d pr. m.* Ἀγαθὸν ἀρούλει *Voss.* l Πρῶτ@· aut πρώτων in aliquibus *MSS.* m Βάρβαρ@· Νορβανὸς *Flor. d pr. m. & Epiphan.* n Ita *Bud. Gall. & Voss.* antea erat τὸν γνησιωτάτων absque τὸν.

a Iterum

τούτοις τῶν πολιτῶν, καὶ πολλοὺς αὐτοκελέτορας παρεχόμενον τῆς περιπατήσεως, καὶ μηδὲν αἰδούμενον αὐτοῦ τὴν ἀξίωσιν, ἰσχύϊ περιῆν ἁρπάσαντα τὸ ξίφος [a] τῷ περίτῳ ὀλίγου συμπλακείς, φανερός τε ἦν οὐκ ἀπεικότως τεθνηξόμενος, μάχεσθαι δὲ ἐπιχειρήσεσι πολλαῖς τῶν ὑπερισταμένων ἔπεσεν ὑπὸ πλήθους [b] τραυμάτων. τρίτος δὲ Ἀντήϊος, τῶν ἐκ τῆς [c] βουλῆς, σὺν ὀλίγοις ἢ τυχαίοις τοῖς Γερμανοῖς καθάπερ οἱ πρότερον ἐπιπεσών, ὑπὸ δὲ φιλοθεαμοσύνης καὶ ἡδονῆς τῆς αὐτόπτου γενέσθαι Γαΐου κειμένου, [d] μῖσος ὑπέφαινε πρὸς αὐτόν. ἦν γὰρ πατρὶ τῷ Ἀντηΐου, καὶ ὁμώνυμον, φυγάδα ἐλάσας, καὶ μὴ ἀρκεσθεὶς κτείνας τραπώτας ἀποπέμψας. καὶ παρῆν μὲν αὐτῷ ταῦτα εὐφραινομένῳ θεωρίᾳ τῇ τοιαύτῃ. θορυβουμένης δὲ τῆς οἰκίας, κρύπτειν αὐτὸν ἐνθυμουμένου, ἐκφυγεῖν τῶν Γερμανῶν τὸ εἰς τὴν ἔρευναν ἀκριβὲς, καὶ ὅτι τοῖς φόνοις ὁμοίας τῶν τε [e] αἰτίων καὶ μὴ ἐξαγιαστόντων. καὶ οἱ μὲν ζώντι [f] τεθνήκασιν.

ις'. [g] Εἰς δὲ τὸ θέατρον ἐπεὶ ἀφίκετο ὁ λόγος περὶ τῆς Γαΐου τελευτῆς, ἔκπληξίς τε καὶ ἀπιστία λῦ. ἡ μὲν γὰρ καὶ πάνυ ἡδονῇ δεχόμενοι ὅλεθρον αὐτῷ, κἂν [h] περὶ πολλοῦ ἡγησάμενοι σφίσιν ἀγαθὸν συνελθεῖν, ὑπὸ δέους οὐκ ἀπιστίᾳ ἦσαν. [i] εἰσὶ δὲ οἷς καὶ πάνυ ἀπ' ἐλπίδων λῦ, διὰ τὸ μὴ εὐθέλειν [k] τὶ τοιοῦτο ὑπὲρ Γαΐου γεγονέναι, μήτε ἀληθείᾳ περιΐδεσθαι, μήτε διὰ τὸ μὴ οἷόν τε [l] ἀνθρώπῳ ἐπὶ τοιᾷδε ἀρετῇ χρῆσθαι. [m] γύναια δ' ἦν ζώντα καὶ παῖδες, ὁπόσοι τε θῆλυ, καί τινες τῶν στρατιωτῶν. ἡδὺ δὲ τὸ μεταφορᾶς, καὶ ὅτι δεῖ ἄλλ' ἢ σωτηρίαν ποιοῦντες, καὶ διανοίᾳ [n] τῆς κατ' ἐκεῖνον ὕβρεως [o] ἐπαισθόμενοι τοῖς κρατίστοις τῶν πολιτῶν, τιμῆς τε ἅμα καὶ ὠφελειῶν τυγχάνειν. ἡ δὲ αὖ γυναικωνῖτις, καὶ τὸ νεώτερον, ὅτῳ ὄχλος φιλεῖ, θεωρίας τε καὶ [p] μονομαχιῶν δόσεσι καί τισι [q] χρειωμένων ἡδυναῖς [r] ἀνειλημμένοι· ἃ ἐπρέσβευτο, λόγῳ μὲν ὅτι [s] θρασύτης τῆς πληθύος, τὸ δὲ ἀληθὲς ἐκπεπλάνητο τῆς μανίας Γαΐου τὸ ὠμότητα. οἱ δὲ δοῦλοι διὰ ὃ οὐ [t] κατηγορίας τε εἶχον καὶ καθαρσίοις τῶν [u] δεσποτῶν, ἐκτροφῆς τῷ ὑβρίζοντι αὐτοὺς ὕσους τῆς κατ' ἐκεῖνον ὠμότητος. ῥᾴδιον γὰρ [v] ψευσαμένοις τε κατὰ τῶν κυρίων πιστεῦσαι, καὶ τὰ χρήματα ἐνδείξασιν αὐτῶν, ἅμα ἐλευθερίας τε εἶχον καὶ πλούτου, μισθῷ τῶν κατηγοριῶν, [x] διὰ τὸ ἆθλα αὐτοῖς προκεῖσθαι τὰς οὐσίας τῶν ὑστάτων. τῶν δὲ εὐπατριδῶν, εἰ καί τισι πιστὸς ὁ λόγος φανείη, τοῖς μὲν ἐκ τῆς προμηθίας τοῦ ὑπερφυοῦς, τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ θέλειν αὐτὸν ἡγεμόνας, στυγῆ παρεδίδοτο ἂν μόνον ὅτι τοῖς ἡγεμόσιν χαρᾷ ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τῆς ἀκροάσεως. οἱ

bilis, & qui inter majores ſuos permultos belli duces habuerit, nihilque ejus dignitatem reveriti eſſent, is, magnis viribus fretus, manibuſque cum eo qui primus ipſum adortus eſt conſertis gladium ei extorſit, & non inultus videbatur moriturus, donec, multis in eum irruentibus circumfuſus, plurimis vulneribus acceptis ceciderit. Tertius autem Antejus, ordinis ſenatorii vir, cum paucis non temere & fortuito, ſicuti priores, in Germanos incidit, ſed ſpectandi cupiditate *ductus*, utque lætitiam oculis ſuis caperet, Cajum proſtratum *exanimem* aſpiciendo, ſuum in eum odium oſtendebat. Anteji enim patrem, ejuſdem cum eo nominis, in exſilium egit *Cajus*, eoque non contentus, milites ad eum occidendum miſit. Et ea quidem de cauſa aderat, ut mortui ſpectaculo ſemet oblectaret. Cum autem turbata eſſet domus, & de ſe in latebras abdendo cogitarit, non effugit Germanos qui inveſtigarunt & perſcrutati ſunt omnia, & obvios quoſque fontes inſonteſque occidere furebant. Atque illi quidem ita interierunt.

Antejus interfectus.

16. Cæterum poſtquam in theatrum rumor de morte Caji perlatus eſt, obſtupuerunt omnes, nunciatiſque fidem habere noluerunt. Alii quidem, etſi cum lætitia interitum ejus acciperent, & vel quodvis darent ut ſibi liceret eſſe adeo beatis, præ timore haud adducti erant ut crederent. Alii vero *rem confectam eſſe* plane diffidebant, & quod nollent tale quidquam Cajo accidiſſe, ne veritati quidem auſcultabant, rem nulla humana vi confici poſſe ſibimet perſuadentes. At iſti fere erant feminæ & pueri, aut mancipia, & nonnulli ex militibus. Hi quidem, utpote quod ejus ſtipendia merentes ſimul cum eo exercerent tyrannidem, ejuſque inſolentiæ miniſtri, & optimum quemque civium concutientes, honore ſimul & opibus aucti eſſent. Mulieres vero & adoleſcentuli, deliniti captique mirifice, ut ſolet vulgus, ſpectaculis, muneribus gladiatoriis, & viſcerationibus: quæ facta erant editaque, verbo quidem ut iſta populum oblectarent, at re vera *ut inſanientem explerent Caji crudelitatem. Servi autem propter licentiam datam dominos accuſandi & contemnendi, ut quibus refugere liceret ad ejus auxilium cum illos injuria affeciſſent. facile enim erat fidem impetrare improbe confictæ in dominos calumniæ, & indicata eorum pecunia non libertatem ſolum aſſequi, ſed & divitias ex accuſationis inſtitutæ mercede, octava bonorum parte illis in præmium aſſignata. Cæterum patricii, quibus rumor credibilis videbatur, partim quod de inſidiis aliquid præſciverant, partim quod vehementer id cupiebant optabantque, non ſolum gaudium occultabant quod ex nunciatis perciperent, ſed & ſe nihil audire ſimulabant. Hi quidem

Qui homines Caji necem iniquo animo tulerint.

a Iterum cum *Bunb.* & *Voſſ.* τῷ περίτῳ in *Editis Aliiſque.* b Τῶν τραυμάτων *Bunb.* c Vocem ἀνὴρ poſt βουλῆς addit *Bunb.* d Διὰ μίσους γὰρ ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν, ὃν τῷ π. *Bunb.* e Ita *Bunb.* αἰτιῶν in *reliquis.* f Ita *Gall.* τεθνάναι in *ceteris.* g Ὡς δὲ ἐς τὸ θέατρον *Bunb.* h Παμπὰν ἐγ. *Voſſ.* verum περὶ παμπὰν hîc eodem ſenſu ac περὶ πλείονος & περὶ πλείστου. i Εἰσὶ δ' οἳ καὶ πάνυ ἀπ' ἐλπίδων ἦσαν *Bunb.* k Τὸ τοῦτον τῷ Γ. *Bunb.* l Ἀνθρώπου *Vat.* & *Hen.* m Ita *Bunb.* γύναια τε ὧν in *ceteris.* n Τῆς οἰκείου ὕβρ. *Bunb.* o Ὑπαισθόμενοι *Bunb.* p Μονομαχίαις *ſolus Bunb.* q Videſis *Caſaubonum* ad *Suetonium* in *Julio Cæſare*, c. 38. r Ἐκλελημμένοι *ſolus Bunb.* ſ Ita *Gall. Voſſ. Bunb.* & *Epiphan.* θρασείαις in *Editis Aliiſque.* t Διὰ Γαΐου *Bunb.* u Ita lego cum Cl. *Leunclio.* αὐτοκρατείᾳ in *libris.* x Ita diſtinguo. antea erat διανοῶν δεσποτῶν, τῷ ὑφ. y Ψευσαμένοις, & mox πιστεῦσαι, dein ἐλεύθερος & πλοῦτος *Bunb.* z Ita *Bunb.* & *Voſſ.* ἀλλὰ τὸ in *Editis Aliiſque.* * *Ad ſatiandam ſine crudelitatis inſaniam*, Epiphan. *re autem vera ſervichant crudelitati & inſaniæ principis*, Galen.

quidem veriti, ne ſpe falſi ad pœnas cogerentur, ut qui animi ſui ſententiam aperire nimium feſtinarint: illi vero qui rem reſciverant, quod conſiliorum participes eſſent, eo magis clam omnia habuerunt, alii alios ignorantes, metuenteſque ne ſi quid dicerent alicui, cui expediebat diuturnam eſſe tyrannidem, Cajo vivente prediti ad ſupplicium deposcerentur. Nam & alius ſparſus erat rumor, Cajum quidem vulnera accepiſſe, non tamen mortuum eſſe, ſed adhuc vivere, eique à medicis curationem adhiberi. nemoque adeo fidus deprehenſus erat, cui quiſpiam dicere auderet quod ſentiret. ſive enim *Caji* amicus eſſet, ſuſpectæ erat fidei, ut qui tyrannidi faveret, ſive odio eum proſequeretur, id ipſum dictorum ejus fidem imminuebat, quod eum oderit. Alius etiam rumor ferebatur, qui patriciis ſpei ſolatium eripiebat, ipſum *ſcilicet*, periculum deſpicientem & de vulneribus curandis parum ſollicitum, in forum, ut ſe habebat ſanguine cruentatum, evaſiſſe, atque ibi concionari apud populum. Et hæc quidem temere efficta erant ab iis, quibus propoſitum erat tumultus excitare, & in utramque partem pro affectu audientium trahebantur: * haud tamen ſedes ſuas relinquebant, metu criminis primo foras exeuntibus impingendi. non enim ex animo quo exierint factum iri de illis judicium, ſed ex eo quem illis affingere vellent delatores & judices.

De morte Caji rumores diverſi.

Germani milites in theatrum veniunt.

17. Sed poſtquam turba Germanorum ſtrictis gladiis circumdederat theatrum, ſpectatores de vita quiſque ſua metuere cœperunt, & ad cujuſvis ingreſſum expaveſcebant, quaſi jam-jam *ferro* concidendi eſſent; hærebantque inopes conſilii, quod nec ſe in tuto eſſe crederent, ſi diutius in theatro morarentur. Atque adeo, cum irrumperent, clamor toto theatro tollitur, ſupplicantium militibus *ſeque excuſantium* ut qui omnium ignari eſſent, tam eorum quæ de ſeditione movenda, ſi qua mota fuerit, erant deliberata, quam eorum quæ patrata erant. illis itaque parcere deberent, nec pœnas aliorum audaciæ ab omni culpa vacuis repoſcere, ſinerentque in facinoris, quodcunque commiſſum eſſet, auctores inquirere. Et illi quidem iſta, multoque plura cum ploratu & planctu Deum obteſtantes & implorantes dicebant, quæ præſentius periculum exprimeret, eoque modo ac quis in extremo vitæ diſcrimine aliquid proferret. Ad hæc frangitur militum ira; ipſoſque ſubpœnituit eorum quæ contra ſpectatores animo agitaverant: nam & *revera* crudele erat illud, ipſiſque licet irritatis *ita* videbatur, cum capita eorum qui cum Aſprenate cæſi erant aræ defixiſſent. quibus conſpectis, majorem in modum com-

μὴ δεδιότες, μὴ καὶ ψευθεῖσιν ἐλπίδος [a] τιμωρίαν συνέλθοιεν, ὡς [b] προεξορμήσασιν ἀποφήναντος τὴν ἀφάνειαν τὴν ἑαυτῶν. ὁ δὲ ἐξεπιζάμενοι, ἀφ' τὸ τ' ὀλιγωλῆς μεταλαχεῖν, μειζόνως ἔκρυπτον ἀλλήλων ἀγνοίᾳ, καὶ δεδιότες μὴ τοῖς πᾶσι δόντες, οἷς ἡ τυραννὶς ἐξῶσα [c] ὠφέλιμος ἦν, ζῶντος Γαΐου κολασθεῖεν ὀφλήσεως γενομένης. ἐπεὶ καὶ ἕτερος ἐπεφοιτήκει λόγος, ὡμιληκέναι μὲν [d] Γάϊον τραύμασιν, ὑ μὴν ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῶντα ὑπὸ θεραπείας εἶναι τῶν ἰατρῶν τινῶν. ἦν τε πιστὸς αὐτοῖς [e] ὑθεὶς, ᾧ καὶ θαρσήσας τις γνώμην ἀποφαίνοιτο τὴν αὐτῶν. ἦ γὰρ φίλος ὢν, ὕποπτος ἐγίνετο εὐνοίᾳ τ' τυραννίδος· ἦ ὑ μίσει τοῦ ἐκεῖνον χρώμενος, τῷ τοῦ αὐτὸν ὑδαμόθεν εὐνοίᾳ χρωμένῳ [f] ἀφαφθείρειν τ' ὀπὶ τοῖς λεγομένοις πίστιν. ἐλέγετο δὲ ὑπό τινων, οἳ καὶ μάλιστα τοῖς εὐπατρίδαις ἠφάνιζον τὸ εὐθυμοῦν τ' ἐλπίδος, ὡς ἀμελείᾳ κινδύνων γεγονότα, καὶ ἄφρονι [g] κομιδῆς τ' τραυμάτων, ὥσπερ εἶχεν ἡματωμένου ὀπὶ τῆς ἀγορᾶς διεκπεσεῖν, καὶ εἰς δημηγορίαν εἶναι. καὶ τάδε μὲν εἰκάζετο βουλήσει τῇ ἀλογίστῳ τ' θεῖν ὁρμημένων, καὶ ἐπ' ἀμφότερα δόξῃ τ' ἀκροάτων λαμβανόμενα· ὑ μὴν τό γε [h] σέβεσθαι ἐλείπετο, δεδιότες τὸν ἐπενεχθησομένην προεξιῶσιν αἰτίαν. ὑ γὰρ [i] ἀφ' ἧς ἐξίοιεν ἀφανοίας γενέσθαι θεὶ αὐτοὺς τὸν κείσιν, ἀλλὰ ἀφ' ἧς [k] εἰκάζειν θελήσειαν [l] οἵ τε κατηγορήσαντες καὶ ὁ δικάζοντες.

ιζ. Ἐπεὶ δὲ καὶ πλῆθος τ' Γερμανῶν περίεχε τὸ θέατρον [m] ἐσπασμένων τὰ ξίφη, πᾶσι τοῖς θεωμένοις ἐλπὶς ἦν [n] ὀπωλείας, καὶ τοῖς πᾶσαν ὕπνος εἰσῆλθε πλοία εἶχεν αὐτοὺς ὡς αὐτίκα μάλα συγκοπήσοντο. οἱ ἀμηχάνοις [o] τε ἦσαν, ὅτε ἀπέναι θάρσος εἰσφερόμενοι, ὅτε ἀκινδύνων τῷ θεατρικῷ τ' ὀπὶ ὁ θεάτρου πεπιστευκότες. εἰσπίπτουσι δὲ ἤδη, βοὴ ὁ θεάτρου ῥήγνυται καθ' ἱκετείαν τρεπομένη τ' στρατιωτῶν, ὡς πάντων ἀγνοίας αὐτῷ γενομένης ὑ τ' βουληθέντων [p] κτ' τ' ἐπανάστασιν, εἰ δή τις καὶ γένοιτο ἐπανάστασις, καὶ τ' γενησόμενον. φείδεσθαι οὖν, καὶ μὴ τόλμης ἀλλοτρίας [q] χάριν τ' ὑδὲν τὸ αἰτίαν γενομένων ὀπολαμβάνειν τιμωρίαν, παρέντας τὸ ἐρευνᾶν τῶν πεπραγότων, ὅ,τι καὶ πεπραγμένον εἴη, κατοκνῆσαι. καὶ οἱ μὲ ζῶντά τε καὶ πεφαγότα μᾶλλον δακρύοις καὶ τύποις προσώπων ὀπιθειάζοντες καὶ πολιώμενοι, ὁπόσα ἀνεδίδασκεν αὐτοὺς ὁ κίνδυνος ἐγγὺς πλησίον, ὡς ὡς ἄν τις ἀγωνιζόμενος περὶ τ' ψυχῆς εἴπειεν τι, ἔλεγον. θραύεται δὲ πρὸς ζῶντα τ' στρατιωτῶν ἡ ὀργὴ, καὶ [r] μετεμέλησεν αὐτοῖς θ' ὀπὶ τοῖς θεωμένοις βουλήματος· ὡμόν τε γὰρ ἦν τοῦτο καὶ ἐκείνοις καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἐδόκει, τὰς κεφαλὰς τ' περὶ τ' Ἀσπρῆνα ὀπὶ τ' βωμοὺς [u] ἀπερεισαμένας.

[a] Τιμωρίαν in *Editis Aliiſque.* quod ſane συνέλθοι poſtularet. τιμωρίας in *Vat.* & *Hen.* quod in τιμωρίαν mutavi. in *Epiphanii* verſione, *metuentes ne pœnæ ſuccumberent.* [b] Ita *Voſſ.* προεξορμήσασιν in *reliquis.* [c] Ita diſtinxi. prius erat ὠφιλιμῶ· ἦν ζῶντῶ· Γαΐῳ, κολασθεῖεν &c. [d] Γάϊον inſerui è *Cod. Busb.* & *Epiphan.* [e] In quibuſdam *MSS.* ὠθνὶ ὢν, vel ὠθνὶ ᾧ. Hic vulgatam lectionem retinui, vocula τις poſt θαρσήσας inſerta ex *Epiphanio*, id quod & Cl. *Lowthio* ſuboluit. [f] Διαφθείρειν *Voſſ.* [g] Ita *Busb.* κομιδῇ in *cæteris.* [h] Forſ. ἐξίσθαι ἴσως. [i] Ita placuit reſcribere, auctoritate *Epiphanii*, qui vertit, *quando non qua voluntate diſcederent accuſari poterant aut damnari*; *ſed quemadmodum vellent accuſatores aut judices.* antea erat, ἀφ' ἧς ἐξίοιεν. [k] Ἐγκαλέσειν *Vat.* & *Hen. à pr. m.* [l] Ita lego cum Cl. *Lowthio*, ſuadente *Epiphanio* in verſione jam allata. [m] Ἐσπασμένοι *Busb.* [n] Ἀπολεῖσθαι *Busb.* [o] Ita *Busb.* & *Epiphan.* ὃτι in *cæteris.* [p] Vocem κατὰ inſertam dedi, prout monuit Cl. *Lowthius.* Forſan tamen à *Joſepho* ſubintelligenda relicta erat. τοῖς ἐπαναστᾶσι *Vat.* [q] Παρ' αὐτῶν *Voſſ.* & mox ὠδὲν *Busb.* [r] Sic lego. ἔπεσόν τι in *Editis* & *MSS.* ἄπου τι conjecerat Cl. *Lowthius.* [s] *Epiphanii* auctoritate ductus μετεμέλησεν repoſui. antea erat μετεμελήσατῶ. [t] Ita *Voſſ.* ὅτι in *Editis Aliiſque.* [u] Ἀπηρείσαντο *Hen.* qua lectione admiſſa, locum hoc modo reſingerem, ὡμὸν τε γὰρ ἦν τοῦτο καὶ ὁ. π. ἐξ. ἐδόκει, ὅτι τὰς κ. τ. π. τ. Α. ὁ τ. βωμοὶ ἀπερεισαντο. * Neque loca ſua cuſtodiæ relinquebant, *Epiphan.*

a Forſan

μάνους. τοὺς δὲ μείζονας ἔπαθον οἱ θεοὶ, λογισμῷ τι ἀξιώσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐλέῳ τῶν παθῶν· ὥστε [a]παρ' ὀλίγον καὶ αὐτοῖς [b]ἤδη ἐλλειπτέρας τὰς τοῦ κινδύνου ὁμιλήσαιτο ἐπαναστασείας, ὧν ἄδηλον εἰ τῇ τοῦ συμφορᾶν, εἴτῳ εἰς τέλος φοβηθῆναι δύναιτ' ἄν. ὥστε, κἂν εἴ τινες τοῦ τεθνάναι μισοῦντα καὶ μὴ δίκης τὸν Γάϊον, ἀφαιρεῖσθαι τὸ ἐπ' αὐτῷ εὐφροσυνῶν [c]ᾗ τὰς χάρας, διὰ ὃ οὐ ῥοπὴ μέ τῳ συναπολυμένῳ γηροτάτῳ, τὸ δὲ πιστὸν τῷ σωτείναι μηδέπω τότε ἐκφεύγειν [d]συνελθεῖν.

ιη'. Ἦν δὲ [e]Εὐάρεστος Ἀρροῦντιος τὸ χρυσοῦν τὰ πω λήμμα, καὶ δι' αὐτὸ φωνῆς τε μεγάλης χρώμενος, καὶ [f]χρήματα τοῖς ἐνδεδεβλημένοις ὅμοια τοῖς Ῥωμαίων πλουσιωτάτοις, δύναμίς τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἐφ' οἷς ἐθελήσειε πράττειν ἐν τῇ πόλει, ἔν τε τῷ τότε καὶ τοῖς ὕστερον. ὅτος ἀγγελθεὶς αὐτὸν ὡς σὺν πενθιμώτατον· καί τοι μισῶν γε [g]παρ' ὅντινα οὖν ἐχρῆτο τοῖς Γάϊον, ἀλλὰ μὴν κρείττων ἡ διδασκαλία τοῦ φόβου καὶ γραπτὰ τοῖς κερδησομένου τὴν σωτηρίαν τε εἰς ὃ παρὼν ἡδονῆς· πάντα κόσμον ἐκτιθεὶς ὅσας, ὡς ἄν τις ἐπὶ τοῖς τιμιωτάτοις παρεσκευάσατο ἀπολωλόσιν, [h]ἀπεσημήνατο δὲ Γαΐου θάνατον ὅτι τὸ θέατρον παρελθών, καὶ ἔπαυσε τοὺς ἀνθρώπους ὅτι πλέον ἀγνοίᾳ συμφερομένους τοῦ γεγονότος. ἤδη δὲ καὶ [i]στήλας Ἀρροῦντιος περιῇν, ἀνακαλῶν τοὺς Γερμανούς, καὶ οἱ χιλίαρχοι σὺν αὐτῷ κελεύοντες καταπήγνυσθαι τὰ σίδηρα, καὶ ἀφιστάμενοι Γαΐου τὸν τελευτήν. τοῦτο [k]καὶ σαφέστατα ἔσεσθαι τοὺς ὑπὸ θέατρῳ συνειλεγμένους, καὶ πάντας [l]οἵ καὶ ὅπως οὖν τοῖς Γερμανοῖς συντύχοιεν. ἐλπίδος δὲ αὐτοῖς παραγενομένης, ἔμπνουν κεῖσθαι Γάϊον, [m]οὐκ ἔστι τινος χαλεπὸν εἰπεῖν ὁπόσον. τοσοῦτο ἐπιμείσασθαι αὐτοῖς εὐνοίας τὸν αὐτὸν, ὡς κἂν μὴ τὸ καθ' αὑτοὺς ἀπολωμένου τὴν ψυχὴν κτήσασθαι τὸ ἀεπιβούλευτον αὐτῷ [n]ἐν τοσαύτῃ δυσχερείᾳ μὴ συνεσόμενον. [o]παύσῃ δὲ τοῦ ὁρμητικότος εἰς τὴν τιμωρίαν, μαθήσεως σαφοῦς παραγενομένης αὐτοῖς ὅτι τῇ πλάστῃ [p]Γαΐου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς ἀχρεῖον ὅτι ἐξαιρεῖται τὸ τεθνάναι τὴν [q]εὐνοίας, ὃς ἀμείψαιτο αὐτοὺς ἀπολωλότος, ἢ δεῖ μὴ περαιτέρω τῆς ὕβρεως χρωμένων ὅτι τροφὴ γένοιτο ἐπὶ τὴν βυλῆς, ἔνθεν εἰς ἐκείνην τείνειν τὸ κράτος τοῦ ὅτι καταξαίτου ἄρχοντος. καὶ [r]οἱ μὲ Γερμανοὶ [s]εἰ μὴ μόλις, ἀλλ' ὅμως ἐπαύσαντο λύσσης τὸν ὅτι Γαΐου τῷ θανάτῳ καταλαμβανομένης αὐτούς.

ιθ'. Χαιρέας δὲ, σφόδρα γὰρ [t]περὶ Μινυκιανῷ ἔδεισε μὴ ἀφθαρείη μανίᾳ τῶν Γερμανῶν τοιούτων, ἕκαστόν τε τῶν φρουρούντων [u]μετίοι, προμηθείᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῷ δόμενος, καὶ μὴ ἀπολώλοι πολλοῦ ἐξέτασιν ποιούμενος. καὶ Μινυκιανὸν μὲ καὶ Κλήμης, ἀνάγει γὰρ ὅτι τοῦτον, [v]μεθήσει, πολλῶν μεθ' ἑτέρων συγκλητικῶν δικαιοσύνην τῇ φρά-

moti erant ſpectatores, cum & virorum dignitatem ſecum reputarent & eorum quæ paſſi ſunt miſeratione tenerentur: adeo ut parum abeſſet, quo minus præſentium periculorum metus illis incuteretur, quibus in incerto erat ſi quo tandem modo calamitatem evitare poſſent. Quo factum eſt, ut iis, qui Cajum libenter meritoque oderint, auferrentur lætitia & gaudium, quibus *alioqui* ex eo *mortuo* afficerentur: quod in eo fere erant ut vitam amitterent, nec ulla ejus conſervandæ ſpes fida & firma alicubi effulſit.

18. Erat autem *quidam* Euariſtus Arruntius rerum venalium præco, adeoque magna & canora voce, qui Romanorum ditiſſimos opibus æquabat, quique in quibuſcunque volueto plurimum in civitate pollebat, tam eo tempore quam poſtea. Ille, cum ſeſe ad luctum quam maxime compoſuiſſet, (quamvis enim Cajo erat omnium infenſiſſimus, præſenti tamen voluptati præferebat ea quæ docuit timor, ſuggeſſitque aſtutia quærendi ſibimet incolumitatem) lugubri ſumpto apparatu, uti mos eſt in cariſſimorum deſiderio, in theatrum progreditur, mortemque Caji denunciat, non paſſus multitudinem diutius in ignoratione eorum verſari quæ acciderant. Deinde columnas etiam circuibat Arruntius, & milites inclamabat, ſimulque cum eo tribuni, jubentes gladios recondere, & Caji interitum eis ſignificantes. quæ res manifeſto ſalutem illis attulit qui in theatrum convenerant, cunctiſque qui in Germanos quomodocunque inciderent: nam dum ſpes illis facta erat Cajum adhuc vivere, à nullo abſtinebant maleficio. Tantum ſuperfuit illis erga ipſum benevolentiæ, ut contenti fuiſſent vel vitam ſuam amittere, ſi modo potuerint illum ab inſidiis immunem præſtitiſſe, & à gravi adeo calamitate liberaſſe. Cum autem certiores facti eſſent de morte Caji, ſtatim deferbuit impetus quo in vindictam ferebantur, tam quod minime in rem ſuam cederet ſui in illum animi promptitudinem oſtendiſſe, mortuo eo qui gratiam illis relaturus eſſet, quam quod timerent, ne eos injurias facere pergentes animadvertatur à ſenatu, ſi ad ipſos ſumma rerum adminiſtratio perveniret. Atque adeo Germani quidem, licet ægre, à rabie ceſſarunt, quæ in eos invaſerat ex morte Caji.

Arruntius in theatro Caji interitum proclamat.

Germanorum militum rabies ſedata.

19. Cæterum Chærea, de Minuciano valde ſollicitus, ne periret in Germanos furentes incidens, & ſingulos militum adiens orabat eos atque obſecrabat, ut illius ſalutis rationem haberent, & ipſe diligenter inquirebat ne forte interiiſſet. Et Clemens quidem Minucianum, ad ipſum adductum, dimittit, cum multis aliis ſenatoribus facti juſtitiæ honeſtatique teſtimonium

Chærea de Minuciano ſollicitus.

a Forſan παρ' ὀλίγον in textum irrepſerit, utpote oræ appoſitum ad interpretamentum phraſeos ἤδη ἐλαττόνως. b Ἐλαττόνως ἢ κίνδυνον Bunb. c Illud ᾗ inſertum dedi, & mox ante τινι delevi, ſenſu ita poſtulante, neque id monente Cl. Lowthio. d Ita Voſſ. παρελθεῖν in cæteris. e Ita reſcripſi. εὐάρεστος Ἀρούντιος in libris omnibus Græcis Latiniſque. Erit forſan qui malit, εὔαρεστος aut εὐάρεστος facile princeps. f Sic Herodiano l. 1. c. 2. πλούτου ἀφειδοῦσι. Epiphanius vertit, induitus veſtibus diverſi coloris ad inſtar nobilium Romanorum, ac ſi legiſſet, ἐνδεδυκότα πολύχρωμα ἀφειδῶς πλουσίων Ῥωμαίων ἐπιτηδεύματα. g Παρόντων ἂν in Editis Aliiſque. παρ' ὃν τὸν ἂν Bunb. h Θρίων ἀπεσημαίνων legit Bunb. i Ita Hen. & Epiphan. qui vertit, deinde ſtatuas etiam Arruntius & loca ſingula circuibat. στήλας in Editis Aliiſque. ἱστάμενος Bunb. k Καὶ omittit Bunb. & commode abeſſe poteſt. l Οἵαξ ἂν τοῖς Bunb. οἵ τε ὅπως ἂν Hen. Voſſ. & Vat. m Οὐκ ἴσμεν Vat. & Hen. à pr. m. n Ita ex conjectura lego. antea erat τοσούτῳ δυσχερᾶ συνεσόμενον. Si quis συνεχόμενον malit, per me licet. o Παύσεται ᾗ τοῦ ἐγγιστοῦ, μαθήσεως Bunb. & Hen. p Γαΐου inſertum dedi, fretus auctoritate Cod. Bunb. & Epiphanii. q Συνοίσας Vat. & Hen. à pr. m. r Voculas οἱ μὲ non agnoſcunt Hen. Vat. & Voſſ. ſ Illa οἱ μὴ μόλις addidi è Cod. Voſſ. mox ἀλλ' οἱ ἐκ συμβάν ἐπαύσαντο mendoſe in Vat. & Hen. à pr. m. t Ita lego. περὶ Μινυκιανῷ in Editis & MSS. u Μέτοι οἱ πρ. in Vat. & Hen. à pr. m. Antea, μεθίοι π. μ. ἄ. συγκλητικῶν δ.

tium perhibens, virtutique illorum qui illud in animum induxerant, idemque exſequi minime dubitarunt: "nam ita fere eſſe tyrannos *dicebat*, "at ſe efferant voluptati habendo injuriarum "licentiam, haud vero inde felicem ſortiri vi- "tæ exitum, ut qui bonis omnibus inviſi in "ejuſmodi incidant calamitatem qualis Cajo "contigit, qui ante ſeditionem ortam conſla- "tamq; conſpirationem ipſe ſibimet factus eſt "inſidiator, atque non ferendis injuriis legum- "que contemptu in cauſa erat aliis quod ex "amiciſſimis hoſtes evaſerint, & nunc qui- "dem eos haberi Caji interfectores, re autem "vera ipſum à ſemet peremptum jacere.

20. Tum vero etiam è ſedibus in theatro ſurrectum eſt, quique intus erant in acerbos ineiderant tumultus: utpote quod ſeſe foras præripere certatim feſtinarent. In cauſa autem *Alcyon medicus.* erat Alcyon medicus, correptus *à nonnullis* quaſi ut quoſdam vulneratos curaret, dimitterſque qui cum eo erant, ſpecie quidem ut ea peterent afferrentque quibus opus eſſet ad medicinam ſauciis adhibendam, re autem vera ut ab *imminente* periculo *longius* abeſſent. At interea ſenatus in curiam convenit, populuſque in foro, ubi comitia haberi ſolebant, congregatur, & interfectores Cæſaris perquirere cœperunt; populus quidem acriter, ſenatus vero tantum in ſpeciem. Aderat autem & Valerius Aſiaticus, vir conſularis. is pro- *Valerii Aſiatici vox libera & honeſta.* greſſus in medium tumultuantium, & indignantium quod laterent qui imperatorem interfecerant, cum multi eum cupide interrogarent, quinam eſſet qui facinus patraverat, utinam ego, exclamat. Quin & conſules edi- ctum propoſuerunt, Cajum *graviter* accuſantes, populumque qui aderat militeſque domum ſe recipere jubentes; dum populo quidem ſpem magnam remiſſionis *onerum* facerent, militibus vero præmiorum, ſi conſuetum ſervarent ordinem, ab omni maleficio abſtinentes. nam metus erat, ne, illis exaſperatis, clade aliqua urbs multaretur, ſi ad rapinas *faciendas* & templa ſpolianda ſe verterent. Jam enim convenerat omnis ſenatorum multitudo, maximeque ii qui cædi erant conſcii, magna cum audacia animique elatione, quaſi jam penes ipſos eſſet rerum ſumma.

ξει [a] συμμαρτυρῶν, ᾗ ἀρετλὼ τοῖς ὀπτθυμημένοις καὶ τεθάνται μὴ ἀποδεδειλιακόσι· "τυραννίδα γὸ [b] εἰς ὀλί- "γον μὲ ἐλθεῖν ἡδονῆ ἕ ὑβρίζειν ἐπαρθείς, εὐτυχεῖς δὲ ὄκ "ἄρα παῦλαν τὰς ἀπαλλαγὰς ἕ βίυ, μίσει ἃ ἀρετῆς "πρὸς αὐτλὼ χρωμένης, ἀλλὰ μὴ τοιαύτης δυσκολίας, "ὁποία δὲ Γάϊον αὐτελθεῖν, πρὸ ἕ ἐπαιρασάιτων ᾗ συντε- "θέντων ἢ βλάψον αὐτὸν βλάβυλον αὐτῷ γενόμενον, ᾗ δι- "δάξαντα, οἷς [c] ὑβρίζειν ἀφόρητος ἦν ἀφαιρίζειν ἕ νόμυ ἢ "τεθέσιας, πολέμῳ τεθὸς αὐτὸν χρῆναι τὰς φιλτάτας, "καὶ νῦν λόγῳ μὲ εἶ) τύτυς οἱ ἀπρήκτυσι Γάϊον, ἔργῳ δὲ "αὐτὸν ὑφ' ἑαυτῆ κεῖσθαι διολαλότα.

κ'. Ἤδη δὲ καὶ ὁ θέατρον [d] ἐξανίσατο ἕ θόκυ, καὶ ταραχαὶ πάνυ πικραὶ ἐγένοντο ἕ εἴσω. αἰτία δ' λὺ ἕ τεθόμενος ἀμφυξομένυ ἕ θεατῶν [e] Ἀλκύων ὁ ἰατρὸς, συναρπασθεὶς ὡς ὅτι θεραπεία τινῶν τραυμάτων, ἐκπέμ- ψας δὲ τὰς συνόδους, λόγῳ μὲ ὡς ᾗ μετελευσομένυς ὁπόσα εἰς τ' ἴασιν τοῖς τραύμασιν τεθέσθοντο, ὃ δὲ ἀληθὲς, ὡς ἀπίσυτο κινδύνυ ἕ χαλεπωτέρυ. οἱ τύτῳ δὲ βυλῆς τε ἦς συνόδυ, καὶ ὁ δῆμος, ἦσαν καὶ εἰώθασιν ἐκ- κλησιάζειν ὅτι τ ἀγορᾶς καθαρὰς, [f] οἱ ζητήσυν ἕ σφαγέων ἕ Γαΐυ ἦσαν· ὁ μὲν δῆμος, καὶ πάνυ [g] ἐκθύμως, δοκεῖν δὲ καὶ ἡ βυλή. [h] καὶ λὺ γὸ Ἀσιατικὸς Οὐαλέ- ριος ὑπατικὸς ἀνὴρ, ἕτος [i] ὅτι τῶν δήμων καταρὰς θορυβόντων, [k] καὶ οἱ δεινῶ πθομένων ὅ ἔτι λανθάνον ἕ ἢ αὐτοκράτορα ἀπεκτακότα, ἐπεὶ τεθόμενος πάντες αὐ- τὸν ἤρου, τίς ὁ τεθέξας τυγχάνει, εἴθε γὸ ἔγωγε, φησί. [l] καὶ τοσῦτον δὲ καὶ οἱ ὕπατοι ἀφέκριμα, Γαΐυ μὲν κατηγορίας πάυμενοι, κελεύοντες δὲ τῷ [m] τότε δήμῳ καὶ τοῖς στρατιώταις, ὅτι τὰ αὐτῶν ἀπέρας· τῷ μὲ δή- μῳ, πολλὰ ἀνέσεως ἐπαγγελλόμενοι ἐλπίδα, τῷ στρα- τιωτικῷ δὲ τιμῶν, εἰ σὺ κόσμῳ μείνειαν τῷ εἰωθότι, μηδὲν ὑβρίζειν ἐξαγόμενοι. δέος γὸ λῦ μὴ ἐξαγριωσάντων ἀπο- λαύσωσι ἕ κακῶ ἡ πόλις, καθ' ἁρπαγὰς αὐτῶν ᾗ συλή- σεως ἕ ἱερῶν [n] τραπομένων. ἐφῆκει δὲ ἤδη ἕ βυλευτῶν ὅ πᾶν πλῆθος [o] συνειλεγμένον, καὶ μάλιστα ⓐ ἕ Γαΐυ [p] συνήντες ἕ φόνυ, θερμόν τε ἤδη χρώμενοι [q] ᾗ οὐ [r] φρο- νήματι μεγάλῳ ὄντες ὡς εἰς αὐτὺς ἀνακεκμένον [s] ἤδη ἕ πραγμάτων.

II. CAP. II. ΚΕΦ. β'. β'.

Quomodo ſenatores pro popolari republica contendebant, milites vero pro regio imperio. De cæde uxoris filiæque Caji, & de Caji ingenio & moribus.

Ὡς οἱ βυλευταὶ δημοκρατείαν ἔκεινον, οἱ δὲ στρατιῶται μοναρχίαν. ὠδὶ σφαγὴς Γαΐυ γυναικὸς ᾗ θυγατέ- ρος· οἷός τε λῶ Γάϊος τὸ ἦθη.

Claudius è domo extrahitur.

DUM ita ſe res haberent, repente Claudius è domo extrahitur. Milites enim eódem congreſſi, cum ul-

ΕΝ τύτῳ [t] δὲ ὅτιον ἕ στραλμὸν, αἰφνίδιον ἁρπάζει Κλαύδιος ἐκ ἕ οἰκίας. οἱ γὸ στρατιῶται, συνόδυ γενο- μένης

[a] Ita in *Editis Aliiſque.* μαρτυρῶν *Bunb. & Gall.*. [b] Εἰς ὠδὶν μὲν ἐλθεῖν legiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit, *tyrannidem dicens ad nihilum fuiſſe perductum, eo quod injuriarum voluptate fuerit elevata.* Fuit cum legerem, οἷς ὀλιγωρίαν μὲ ἐλθεῖν, aut οἷς ὀλί- γον μὲ ἐυδεῖν, aut ἡδέως. [c] Ita *Voſſ.* ὑβρίζειν in *cæteris.* [d] Ἐξανίσταν ἕ φυλάκων, ᾗ ταραχαὶ πάνυ πικραὶ in *Editis Aliiſque.* ἐξανίσταν ἕ φυλάκων, ᾗ ἀρχαὶ πάνυ πικραὶ ἐγένοντο ᾗ πᾶν ὅσυ *Vat.* & *Hen.* *à pr. m.* & ſimili fere modo legiſſe videtur *Epiphanius*, qui vertit, *jam ergo ſurgebant de theatro cuſtodia, quæ principio perniciosæ fuerant, quando omnes abſcedere feſtinabant.* Quæ cum parum ſibi conſtent, ignoſcat lector quod reſcripſerim, ἐξανίσταν ἕ θόκυ. [e] Ita *Voſſ.* & *Epiphan.* Ἀκυόνιος in *cæteris.* [f] Ἐπὶ ζη- τήσυν *Bunb.* [g] Ita in *pleriſque libris.* ἐυθήμως in *Edit. Gen.* [h] Ἡ ὁ ᾗ Ασ. *Bunb.* [i] Ita *Bunb.* ἐπὶ ἕ δήμῳ in *Editis Aliiſque.* quæ lectio mox poſtularet ἠρώτων. [k] Ita *Bunb.* ᾗ δεινῶ πθημένων τὸ ἐπιλανθάνον ἕ αὐτοκράτορα ἀπεκτακότα, vel ἕ ἀπεκτακότων. Quod bene ferri poteſt, ἀπεκτακότων mutato in ἀπεκτακότας, vel τὸν ἀπεκτακότα, prout conjecerat Cl. *Lowthius.* δεινῶ πθημένων τὸ ἐπιλανθάνον ἕ αὐτοκράτορα ἀπεκτακότων *Vat.* & *Hen.* [l] Illud ᾗ abeſt *Bunb.* & *Voſſ.* [m] Τότε non agnoſcunt *Bunb.* & *Voſſ.* [n] Τραπομένων ſolus *Bunb.* [o] Ita *Bunb.* & *Vat.* συνειλεγμένων in *cæteris.* [p] Perperam συνειλθόντες *Voſſ. Vat.* & *Hen.* *à pr. m.* [q] Καὶ in pleriſque *MSS.* [r] Ita in *Editis*, *Bunb.* & *Voſſ.* πλαφρονήματι *Vat. Hen.* & *Epiphan.* [s] Sic *Bunb.* δὴ in *cæteris.* [t] Ita *Bunb.* δὴ in *reliquis.*

μὴν [a]αὐτῷ ἀλλήλους, καὶ αὐτοὺς λέγειν ὅντας αὖθις τῶν πραττόντων, εἴαν δημοκρατίαν ἀδύνατόν τι [b]ἢ ἐγκρατῆ τοσοῦδε ἄν που χρόνου βεβηκυῖαν, ἐξικνεῖσθαί τι ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτῷ [c]γνώμης τῇ ἀρχαίᾳ, ἀπὸ τῆς [d]τὸ ἀρχῆς κεκτῆσθαι τὴν ἡγεμονίαν, ἐν πάντῃ λυπηρὸν αὐτοῖς εἰ μὴ ἐ συναρχοῦσι τὴν ἀρχὴν κεκτήσοιτο. κρεῖττον οὖν ἔχειν, ἀκμάζοντα ἔτι ὄντα τὸ τραγικὸν, ἡγεμόνα αἱρεῖσθαι Κλαύδιον, [e]πάντα τε ὄντα ἐ τιθηνῶδες, ἢ τὸ εἰς [f]βουλὴν συλλεγομένων ἐσόδους ὄντως ἐκ [g]ἀξιολογώτερα, προσγίνεσθαί τε ἀρετῇ, [h]καὶ τὸ κῦρ τὸ [i]παρ' ἑαυτοῦ μεμελετηκότα, [k]καὶ φαίνοντα εὐσεβέστερα τιμῶντα τε τὸ εὐσεβὲς, καὶ [l]ἀμείνω δίκαιος. ἔστιν ἀξιοπιστεύεσθαί τε, καὶ ἐπέρρωσαν ἐπὶ τῷ ἀξιοχρέῳ. ἤρκεσε μὲν δὴ Κλαυδίῳ [m]ὑπὸ τῶν φανησομένων. [n]Γαΐῳ δὲ Σέντῳ Σατορνίνῳ, καὶ τοῖς πεπυσμένοις τὰ Κλαυδίου ἁρπαγὴν, καὶ ὡς ἐπειδιάζετο τὴν [o]ἀρχὴν ἄκων μὲν δοῦναι, τὸ δὲ ἀληθὲς καὶ βουλόμενον τῇ αὐτῷ, κατασχεῖν ὑπὸ τῆς συγκλήτου, καὶ μηδὲν κεκαπλαγκέναι, [p]ἀλλ' ἥρως τε καὶ γενναίως ἀνδρῶν ἀριστέων παρεῖναι, τάδε λέγων.

β'. "Εἰ καὶ ἄκοντα, ὦ [q]ἄνδρες Ρωμῖοι, λαβὸν τὸ "κράτος πολλῇ ἄκων ἀνάγκῃ ὑπὸν ἡμῖν, ἀλλ' οὖν "ἔχομεν γ' ἐλευθερίᾳ τὴν ἀξίωσιν, ἄδηλον μὲν ἐφ' ὁπό- "σον [r]χρόνου ἐκτείνουσιν, καὶ γνώμῃ ἡμῶν, εἰ ἐκείνοισιν αὖ- "τὸν, κειμένῳ, [s]ἁρμόσει δὲ ἀκοῦσαι, καὶ ὑπὲρ ἀφαι- "ρεθέντων αὐτῶν, ὡδαμοῦ σιωπᾶσιν. ἐφικνεῖ δὲ ἡ "μὲν ἄρα [t]τῶν ἀρετῶν ἀποδημοῦσα, [u]καὶ μετ' ἀδό- "πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἀπόλαυσιν τῷ ἀδικεῖσθαι, καὶ μὴ τό- "μων ὡς ποτε ἴδιον [v]διαφθείρει, βοηθοῦσιν. ἐμοὶ δὲ ἡ "μὲ παρόντων ἀλλήλοις ἀμνημονῶ ὅτι, λέξω τὸ κρατο- "που αὐτῶν γεγονέναι ἡ δὲ πρὸ ἀπολέσεως [w]μνημόνη- "μόνη [x]μαχρεσύς τε ἡγοῦμαι τὸν ἐγκαυθήσεσθαι καὶ [y]ὀν- "ηφέντας αὐτῇ, ἢ [z]τῶν θεῶν ἄλλων [a]μόνους ἐξάλλ ἡμῖν "τύχαδε τοὺς ἄνδρας, ἐπ' ἀφ' ἡμῶν καὶ τέκνων ἡ ἀλκέας "ἡμῖν [b]ἔχθοντας αὐτῶν καὶ ἐπ' ἐ ἐν πᾶσι τοῦ αἰῶνος "τὸ ὅλον ἀθυμήσαντας τὸν ἄνδρας αὐτῶν. ἀμείνων δ' "ἂν γένοιτο ἡ ἥδε ἡμέρα τοῖς τε πατέρων ἡμῖν καὶ ὅσοι "γεγηράκαμεν. αἰὼν [c]ἐπιλοίπιος τοῖς τριακοντάρσι, [d]ἐὰν "τ' ἀφεθῶν αὐτῶν ὀργὴν γεγόντες [e]μετάσχωσι· "τοῖς δὲ νεωτέροις παίδευμα ἀρετῆς [f]κεκαινοτόμηται ἀλε- "θὲς ἀνδρῶν τοιῶνδε ἀφ' ὧν γεγόναμεν. πρὸ δὲ [g]δὴ καὶ "ἡμῶν, ἀφ' τὸν ἄρτι ἄφαν, σφόδρα τραγικώτερον ἂν ἔ "ζῳ μὴ ἀρετῆς, ἢ μόνη ὀλιγοστίζει τὸ ἀνθρώπειον θ' "ἀλλήλοις. ἐγὼ γὰρ τοὺς παλαιοὺς οὐδὲ ἀκοῇ [h]ἐπιλαβεῖν, "ὧν δὲ ὄψε [i]ὁμιλήσας ἐνθάμην, ἐῶσι χαίρειν τοὺς πολλοὺς ἐπὶ

tro citroque de rebus gerendis sermonem habuissent, fieri non posse confitebantur, ut populus sufficeret tot tantisque negotiis sustinendis, nec è re sua fore ut penes ipsum esset imperium: & si quis eorum, ad quos rediisset rerum summa, factus esset imperator, sibi id magnum in malum cedere, ut qui nihil opis & auxilii eò contulerant. optimum itaque esse, cum nondum de rebus aliquid decrevissent, principem eligere Claudium, & defuncti patrum, & nemini eorum, qui in senatum convenerant, dignitate non præferendum, sive natalium claritatis, sive institutionis *sive* ratio haberetur; quique factus imperator eos pro meritis honore afficeret & muneribus prosequeretur. Statim ac ista in animum induxerant, ea perfecerunt. quippe Claudius quidem à militibus *paulo post* fuerat abreptus. At Ch. Sentius Saturninus, quatenus illud de Claudio facta acceperat, quódque imperium quasi invitus quidem sibi vindicarit, re autem verâ sponte & voluntate sua, in senatorum tamen conscssu surrexit, nihilque attonitus hortationem, viris ingenuis & fortibus accommodatam, adhibet hujusmodi verbis. *Milites pro Claudio stare.*

2. "Etsi pro incredibili *dubitatur*, Quirites, "utpote quòd præter omittium spem nobis of- "fertur post tam longum temporis spatium, te- "nemus tamen libertatem, incertam quidem "quamdiu duratura sit, & in deorum, quorum "munus est, potestate sitam; sed quæ satis "in se habet ad nos exhilarandum, &, si de "ea decideremus, nonnihil *tamen* ad felici- "tatem conferet. nam & una hora viris bo- "nis & honestis sufficit, si cum mente integra "acta sit in patria libera, & legibus, quibus "olim floruit, administrata. De priore liber- "tate, utpote ante me natum amissa, nihil me- "morabo: præsentis autem insatiabili cupidi- "tate flagrans, illos beatissimos existimabo "quibus contigit in ista gigni & institui, proxi- "mumque post Deos *immortales* honorem "illis habendum, qui fecerunt, ut, sero licet "& hac demum ætate, illam gustaremus: at- "que utinam in perpetuum salva maneat & in- "columis. Nobis autem, juvenibus æque ac se- "nibus vel hæc dies sufficiat. senioribus se- "vum habebitur, si bonorum libertatis partici- "pes facti decesserint: junioribus vero docu- "mento erit virtutis, quæ viris istis in emolu- "mentum cessit, à quibus prognati sumus. "Nunc itaque & nobis in præsens nihil prius "esse debet & antiquius quam cum virtute vi- "vere, quæ sola hominibus libertatem parit "conservatque. Ex iis etiam quæ olim facta "erant auditione accepi, quibusq; ipse interfui "satis intellexi, quantum malorum in civitates "invehant *Ch. Sentii Saturnini oratio contra Tyrannidem.*

a Iterum cum *Cod. Bamb.* αὐτοῖς in *Editis Aliisque.* b Ex ἀρέσει *Bamb.* & *Voss.* c Sic *Bamb.* γνώμας vel γνώμῃς in *ceteris.* d Πανταῖς τε in *libris.* d Τῶν τῷ ἐπὶ χρόνῳ *Vat. Voss.* & *Bamb.* e Ἀξιολογώτατον *Bamb.* omissis ἐδόκει ἔ τινες ἐπ. f Καὶ παρ' αὐτῶν τῶν π. *Pan.* & *Voss.* g Καταμηδένα γὰρ αὐτοῦ. *Bamb.* h Ἀμείψασι *Bamb.* & *Flor.* i Sic lego. Γαΐῳ δὲ Σέντῳ Σατορνίνῳ in *Editis* omnibus. Γαΐῳ ἐπὶ ὧν Σέντῳ *Gall.* Γαΐῳ ἢ ἐπὶ ὧν Σέντῳ *Vat.* Γαΐῳ ἢ ἐπὶ ὧν Σατ. *Bamb.* k Ita *Bamb.* ἀρχὴν in *ceteris.* nullo plane sensu. l Ita modo *Bamb.* & *Pan.* ἀλλήλους ἐγκαυθήσεσθαι in *reliquis.* m Illud ὑπὸ τῶν φανησομένων habent *Flor.* n Ita *Cod. Bamb.* o Τοῦτον *Voss.* p Ita lego & distinguo, præsertim quod ἀφαιρεθέντων δὲ ἀφόβων habent *Flor.* ἀφαιρεθέντων δὲ ἀφόβων μὲν αὐτοῖς ὑδαμοῦ σιωπᾶσιν in *Editis Aliisque.* q Sic *Voss.* & in *reliquis*: & mox αὐθαιρέτων *Gall.* r Καὶ μὴ ἔτεσι τίσιν *Voss. Pan.* & *Flor.* d pr. m. s Ita distinguo. prius erat, διανοίᾳ βουλήσει. t Πρωτείων in *Editis.* πρωτολείπει *Vat.* quod in textum recepi. u Ita cum *Cod. Voss.* μισοπονηρίᾳ τὸ αἰδεῖσθαι in *Editis Aliisque.* w Ἐκβαρβαρίζει αὐτῷ *Voss.* & *Flor.* d pr. m. x Μακρὰν *Flor.* y Γένοιντο *Pan. Voss.* & *Flor.* d pr. m. z Prætexitur potius pro præterit. de quo Fr. Sepli. in *Append. ad Scr. al. de Dial. Att.* p. 142. a Ita ex conjectura. ἄλλων ἐφ' ἡμῖν γεγονότας μονονουχὶ in *Editis* & *MSS.* b Μίσους τε οὐκ δὲ *Flor.* d pr. m. μονονουχὶ μίσει τε ἐν τοῖσδε *Pan.* c Ita, vel παλιμβίοις, legendum omnino κατ' αὐθις ἐπιλοίπους in *libris* omnibus. d Ἢν *Voss.* e Forsan ὁμιλήσας. f Ita ex *MSS.* ἐλθὼν in *Editis.*

"invehant tyrannides, omni virtuti obſtando,
"& magnanimis libertatem auferendo, homi-
"nesque ad adulationem & metum inſtituen-
"do, dum res non ex ſapienti legum cautione,
"ſed ſuo ex arbitrio adminiſtrant. Ex quo
"enim Julius Cæſar in animum induxit po-
"puli poteſtatem tollere, legumque ratione
"inſuper habita & violata, rempublicam per-
"turbavit, jure ſuperior factus, ſuiſque cupi-
"ditatibus ſerviens, nihil quicquam malorum
"eſt quo non attrita fuerit civitas, omnibus
"certatim id agentibus, qui ei in imperium
"ſucceſſerunt, ut patriam conſuetudinem abo-
"lerent, & urbem, quoad ejus fieri potuit,
"fortibus & generoſis civibus exhaurirent;
"quod exiſtimarent hoc ad ſuam facere ſecu-
"ritatem, ſi cum hominibus verſarentur vitio-
"ſis & flagitioſis, & eorum, qui virtute præ-
"ſtantiſſimi haberentur, non ſolum ſpiritus
"deprimerent, ſed & in univerſum eos exitio
"addicerent. Quorum omnium, etſi multi fue-
"rint numero & intolerandam oſtenderint mo-
"roſitatem in imperio exercendo, unus Cajus,
"hodie vita defunctus, plura quam cæteri
"omnes atrocia facinora edidit, non in cives
"ſolum ſuos, ſed etiam in cognatos pariter &
"amicos indomitam laxando iracundiam,
"omnibus ſine diſcrimine graviora etiam ma-
"la inferens, ut injuſtas pœnas exigeret, iræ
"immanitate efferatus in deos ſimiliter ac ho-
"mines. Tyrannis enim non ſatis eſt volu-
"ptatem ſibi acquirere, etiam cum injuriis
"conjunctam, neque fortunas *aliorum* vexare
"& uxores; ſed id præcipue in lucris ponunt,
"inimicorum totas *è vivorum numero* extur-
"bare familias. Omnes enim liberi pro inimicis
"habentur à tyrannis: quorum benevolentiam
"ne ii quidem ſibi conciliare poſſunt, qui patien-
"ter accipiunt quicquid perpeſſi ſunt. Etenim
"conſcii ſibi quam multis malis nonnullos op-
"pleverint, utque illi magni animi deſpicien-
"tia & contemptione fortunam *adverſam* fe-
"runt, *ipſi*, ut quos ſua latere nequeant ma-
"leficia, ita demum ſecuritatem ſuſpicione
"vacuam ſibi pollicentur, ſi illos poſſint omni-
"no tollere. Itaque ejuſmodi malis levati, nul-
"lique poteſtati niſi quæ veſtra eſt obnoxii,
"quod genus adminiſtrationis reip. quam ma-
"xime valet & ad præſentem concordiam, &
"ad futuram incolumitatem, & ad propriam
"civitati bene conſtitutæ gloriam, debetis ſin-
"guli providere quod in commune conferat,
"aut è contra etiam, ſi cui diſpliceant quæ
"ante conſulta erant & proviſa, ſententiam
"proferre, idque ſine omni periculo; quod
"ejuſmodi dominus *vobis* non præſit, cui impu-
"ne licebit civitatem lædere, eoſque qui *libe-*
"*re* ſententiam dixerint arbitratu ſuo è me-
"dio tollere. Atque nuper tyrannidi nihil ma-

"ἀναπίμπλασιν αἱ τυραννίδες, καλύουσαι μὲ πᾶσαν ἀρε-
"τὴν, καὶ δ' μεγαλόφρονος ἀφαιρούμεναι ὃ ἐλεύθερον,
"κολακείας δὲ καὶ φόβου διδάσκαλοι καθιζάνουσαι, ἀφ'
"τὸ μὴ ὅπῃ σοφίᾳ τ νόμων, ἀλλ' ὅπῃ τῇ [a] ὁρμῇ τῶν
"ἐφεστηκότων [b] καταλείπει τὰ πράγματα. ἀφ' ὧ
"γὰρ Ἰούλιος Καῖσαρ φρονήσας ὅτι καταλύσει τῆς
"δημοκρατίας, καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸν κόσμον τῶν
"νόμων τὴν πολιτείαν [d] διετάραξε, [e] κρείσσων μὲν τῶ
"δικαίῳ γενόμενος, ἥσσων δὲ τῶ [f] καιρίαν ἡδονὴν αὐ-
"τῷ κομίσαντος, [g] οὐκ ἔστι ὅ,τι τῶν κακῶν ἡ διέλιπε
"τὴν πόλιν, φιλοτιμηθέντων πρὸς ἀλλήλους ἅπαντων
"οἱ [h] ἐκείνῳ ἀφόβοι τῆς ἀρχῆς κατέστησαν, ἐπ' ἀφα-
"νισμῷ τοῦ πατρίου, καὶ ὡς ἂν μάλιστα τῶν πολιτῶν
"ἐρημίαν τοῦ γενναίου [i] καταλείποιεν, ἀφ' ὃ οἴεσθαι
"πρὸς ἀσφαλείας εἶ) τῆς αὐτῶν τὸ κοδήλιος ἀνδρα-
"σιν ὁμιλεῖν, καὶ τῶν ἀρετῇ πρόσχημα πεπιστευμένων ἡ
"μόνον ὑφαιρεῖν τι τοῦ αὐχήματος, ἀλλ' εἰς τὸ πᾶν
"[k] ὑπτιάζειν αὐτῶν τοῖς [l] ὀλέθροις. ἐπ ἀπάντων,
"ἀεὶ θυμῷ τε πολλῶν ὄντων καὶ βαρύτητα ἀνύποιζον ὑπε-
"δεξαμένων καθ' ἃ ἕκαστος ἦρξεν, ἐς ὃν ὁ Γάιος ὁ
"σήμερον τεθνεὼς, [ll] πλέον τε πάντων δεινὰ [m] ἀπέδει-
"ξεν, ἡ μόνον εἰς τοὺς συμπολίτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς
"συγγενεῖς καὶ φίλους ἀπαράδοτον τὸν ὀργὸν [n] ἐπαφιείς,
"ὁμοίως τοῖς ἄπασι καὶ μείζω κακὰ σπεύδομεν
"ἀδίκως τὸν τιμωρίαν ἐπιφέρεσθαι, ὀργὸν ὁμοίως
"ἐς τε ἀνθρώπους ἐξαγριώσας καὶ θεούς. τυραννίδι γὰ
"ἡ [o] κερδαίνεσθαι τὸ ἡδὺ ἡδὲ μὴ ὕβρεως [p] ἀπεχρῆ-
"ται, ἢ εἰς τὰ χρήματα λελυπῆσθαι καὶ γαμετὰς,
"ἀλλὰ τὸ πᾶν κέρδος ἐκ τῆ πανοικεσίᾳ διωχλημένων
"τῶν ἐχθρῶν. ἐχθρὸν δὲ τυραννίδι πᾶν τὸ ἐλεύθε-
"ρον εἰς εὐνοιάν τε ἐκκαλεῖσθαι αὐτῷ, καὶ τοῖς ὀ
"ὀλίγῳ πλημέλους ὑπόσα πεπόνθασιν, οὐκ ἔστι ὅτε ἐκπι-
"γάμενοι γὰρ ἂν ἀναπλήσειαν κακῶν ἔστι ὃς, καλεῖ-
"ται μεγαλοφρόνως καταφρονήμασι χρῆται πρὸς τὸ
"τύχαι, αὐτοὶ λανθάνειν αὐτὰς ὧν πρόξεναι μὴ
"δυνάμενοι, μόνας πεύσει κτήσασθαι δ' [q] ἐπιτρέ-
"τὸ ἀδίκως, εἰ παντελῶς αἱρεῖσθαι δυσπαθεῖν αὐτάς.
"τοιαύτην δὲ κακῶν ἀπαγγελίαν, καὶ ἐπιτελεῖς ἀλ-
"λήλοις καταστάντες, αὖθ' πολιτειῶν ἐγκυμόνατος
"πρός τε ὃ παρὸν εὐνοιαν, καὶ τὸ αὖθις ἀνεπιβούλευ-
"τον, ἡ πρὸς δόξαν οἰκείαν τῇ ὀρθωμένῃ ἡ πόλεως,
"[r] δικαιοῦ τε ἐστὶ προνοῆσαι ἰδίᾳ τὸ εἰς κοινὸν αὖθ ἡ ἀφέ-
"λειαν ἀπάντων, ἢ καὶ ἀνταποφήναθ γνώμην, εἰς
"μὴ ἀρέσκοιτο τοῖς πραγμένοις, ἀδαμεῖς εἰς κίνδυνον
"[s] φέρουσαν, ἀφ' τὸ μὴ δικαιότατον εἶ) ἡ ἐφεστηκότα, ᾧ
"ἀνάθυμόν τι βλάπτοιτο τὴν πόλιν, καὶ αὐτοκράτορι μα-
"τασήσασθαι τὸν γνώμην. ἡ πάτροφε ἡ τυραννίδα
θάνατον

a Sic lego, ſola fretus auctoritate *Epiphanii*, qui vertit, *eo quod principum voluntati cuncta ſubjiciuntur*. *b* Καταλιπεῖν *Gall.* & *Voſſ.* *c* Ἀφ' ἅπερ *Bunb.* & mox βιαιοφρόνως, pro διαβονοφρόνως. & ἀκολασίαν pro πολιτείαν. *d* Συνταράξε *Voſſ.* *e* συνταράξε *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* *e* Sic *MSS.* quo modo legendum eſſe monuit *Oudinus* ad *Mon. Eccl. Gr.* vol. 2. p. 610. antea erat κρείσσων. *f* Κατ' ἰδίαν frequentius occurrit. *g* Οὐκ ἔστιν ὅπως ὅτι *Bunb. Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* *h* Ἐκείνῳ & οἱονεὶ in *MSS.* *i* Καταλείπωσιν *Vat.* *k* Ἐπιφαιζειν *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* *l* Ita cum *Cod. Bunb.* antea erat, ὀλίθροις ἢ ἀπάντων, ἀφ' ὑμῶν, & mox τίς ὧν ὁ Γάιος. *ll* Πλείω *Bunb.* *m* Ita *Bunb.* ἐπιδείξατο *Voſſ.* δέδειξατο *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* δέδειξεν in *Editis.* *n* Sic lego, levicula cum mutatione, pro ἐπιφοὶς, quod ἀφοὶς habeat *Bunb.* *o* Iterum ex conjectura. in *libris*, περδαίνεσθαι. *p* Forſan ἀπέχρη. ἢ ἕν οἷς τὰ χρ. *q* Ἀπέστω *Voſſ.* *r* Ita lego ex conjectura, δικαιοῦ τε ἀπονοῆσαι, ἀφ' τὸ εἰς κοινὸν αὖτῷ τὸν ἀφέλειαν ἀπαντᾶν in *Editis* & *MSS.* *s* Sic legendum cenſui. φέρουσι *Voſſ.* φέρειν in *Editis Aliiſque.*

a Ἐπιθημιον

"φόβῳ πάντων, πλὴν ὅτι ἀρχὴ καὶ τὸ τοῖς φόβῳ τὴν
"ἐκείνη θλομένοις ἀπιλογίας χρήσθαι. ἦ γὰρ εἰρήνης
"ἔτι πρώτης ἠνώμεθα, καὶ μαλθακότες ἀνδραπόδων δίκην
"πρόπω ζῆν, ὁπόσοι τε τὴν πόλιν [a]ἐπαίομεν συμφο-
"ρὰς ἀνηκούστους, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἐπείδομεν, φόβῳ ἅμα
"μετὰ ἀρετῆς τελευτᾶν μετὰ αἰσχύνης τῆς ὑστάτης
"ἐκκομιούντες τοὺς τελευτάς. τοιγαροῦν δὲ τοῖς [b]ἀρα-
"βῶσιν καὶ τύραννον τιμὰς, ἃς πρὸς μόνους, ἔξεστιν
"εἰσενεγκεῖν, μάλιστα δὲ Χαιρέᾳ τῷ Καισίῳ. σοὶ γὰρ
"τοῖς θεοῖς εἷς ἀνὴρ ὅδε πρώτοις ἡμῖν καὶ γνώμῃ καὶ χερσὶ
"τῆς ἐλευθερίας πέφυκε· σὺ καλὸν μὴ ἀμνημονεῖν, ἀλλ'
"ὅτι τῆς τυραννίδος ἐν ἐλευθερίᾳ τῆς ὑμετέρας
"προβουλεύσατό τε ἅμα καὶ προκινδυνεύσατο,
"ὅτι τῆς ἐλευθερίας ψηφίσασθαι τάς τε τιμὰς, προ-
"τον τε ἀνεπιτάκτους τοῦτο ἀναφήνασθαι. [c]ἔρχει δὲ καὶ λί-
"θιον καὶ ἐλευθέρως ἀνδράσιν πρέπον ἀμείβεσθαι τοὺς
"εὐεργέτας, οἷος δὲ καὶ ἀνὴρ ὅδε σοὶ ἡμᾶς πάντας
"γόνασι, ὀλίγοις προσηκόσιος Καισίῳ καὶ Βρούτῳ τοῖς
"Γαΐου Ἰούλιου ἀνῃρηκόσιν· ἐπεί γε οἱ μὲν φίλτατοι καὶ
"πολέμων ἐμφυλίων ἀρχὰς ἐπανερρίπτησαν τῇ πόλει, ὅ-
"τος δὲ μόνῃ τῆς τυραννοκτονίας καὶ τὸ ὀνοῦσθαι δεινῶν
"ἀπήλλαξε τὴν πόλιν.

γ'. Σέντιος μὲν τοιούτοις ἐχρῆτο τοῖς λόγοις, καὶ
τῶν βουλευτῶν ἡδονῇ δεχομένων, καὶ ὁπόσοι τῶν ἱππέων
παῆσαν. ἀναπηδήσας δὲ τὸν Τρεβέλλιος Μάξιμος
ἐξαιρεῖται τὸν δακτύλιον ἐκ Σεντίου· λίθος δὲ εἰ-
κόνα Γαΐου ἐγγεγλυμμένος ἐφορμᾶτο αὐτῷ· καὶ [d]σπα-
σθῆναι τε λεγομένου καὶ ὃν ἐπιτόνου ἐξέλκει, ὅσον ἦκεν, ὁ
λίθος [e]γλουτὸς. καὶ ἡ μὲν γλυφὴ [f]κατεαγυῖα.
ἐξελιλύθει δὲ ἡ νὺξ ὅτε μάλα, καὶ Χαιρέας δὲ ση-
μεῖον [g]αἰτεῖ τοὺς ὑπάτους· οἱ δὲ ἐλευθερίαν ἔδοσαν.
[h]ὃ θαύματι δὲ ἦν αὐτοῖς, καὶ ὁμοίᾳ ἀπιστίᾳ τὸ πρᾶ-
γμα. [i]ἔτει γὰρ ἑκατοστῷ, μετ' ὀλίγον διακοσιοστὸν ὃν
ἐξῆλθον ἀφ' ἧς ἐβασιλεύοντο, ἐπέστρεφεν ὅτι τοὺς ὑπάτους σημεῖα
ἡ ἔκδοσις. ὅτε γὰρ, ἐξῆσαν ἡ τυραννηθεῖσα τῇ
πόλει, κύριοι τῶν στρατευσίμων ἦσαν. Χαιρέας δὲ, τὸ σε-
μεῖον λαβὼν, παρέδωκε τῶν στρατιωτῶν τοῖς ἐκ τῆς
συγκλήτου σωτηρίοις. ἦσαν δὲ εἰς τετάρων τέλεσις,
οἷς τὸ [k]ἀδασίλευτον τιμώτερον τῆς τυραννίδος ἐφύ-
λαττον. καὶ οἵδε μὲν ἀπῆσαν μετὰ τῶν χιλιάρχων, ἀπε-
χάρει δὲ ἤδη καὶ ὁ δῆμος, εὐχαρὶς καὶ ἐλπίδος
καὶ φρονήματος, ὅτι τῷ κτησαμένῳ τὴν ἐλευθερίαν
αὐτοῖς, οὐκέτι ὅτι τῷ ἐφεστηκότι. καὶ τὰ πάντα ἦν ὁ
Χαιρέας οἷος.

δ'. [l]Χαιρέας δὲ, ὁ δεινῶ πεθέμενος [m]τὴν
τε γυναῖκα Γαΐου καὶ τὸν γαμβρὸν, ἀλλὰ μὴ παισὶ
ἄλεθρον αὐτῶν συντυχεῖν, ἐπεὶ καὶ πᾶν ὅ,τι ἐπολ-
λέπιτο αὐτῶν ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως λωφήσαν, ἢ τὸ

"jus dedit incrementum, quam iſtorum ſegni-
"cies, qui contra voluntatem imperantium ne
"hiſcere quidem auſi ſunt. quietis enim dul-
"cedine deliniti, & mancipiorum more vivere
"aſſueti, quotquot *à nobis* longius disjuncto-
"rum calamitates non ferendas audivimus,
"propinquiorum mala vidimus, metu morien-
"di cum virtute etiam morti ſummo cum de-
"decore conjunctæ occumbentes. Ante omnia
"autem tyranni interfectoribus honores quam
"ampliſſimos habere *fas eſt*, præſertim vero
"Chæreæ Caſſio. Nam ille erat unus ſecundum
"deos qui conſilio manuque nobis libertatem
"peperit: cujus haud decet *vos* obliviſci, ſed
"& ei, ut qui ſub tyrannide ante omnes pro
"libertate veſtra conſilium ceperit, primuſq; in
"diſcrimen ſemet conjecerit, recuperata liber-
"tate honores decernere, idque primum ve-
"ſtro conceſſu juſſuque factum oſtendere.
"Opus enim pulcherrimum eſt, & quod vi-
"ros liberos *inprimis* decet, benefactoribus
"gratiam reponere: qualis & ille erga nos
"univerſos exſtitit, Caſſio & Bruto qui Cajum
"Julium peremerunt plane diſſimilis; quoniam
"iſti quidem ſemina diſcordiarum bellique ci-
"vilis in urbe ſeminarunt, ille vero cæſo ty-
"ranno malis etiam omnibus inde ortis civita-
"tem liberavit.

3. Sentius hujuſmodi orationem habuit, ei-
que magna cum voluptate auſcultarunt & ſe-
natus & equitum quotquot aderant. Tum qui-
dam Trebellius Maximus exſiliens annulum
Sentio detrahit, in quo lapillus incluſus erat
inſculptam habens Caji imaginem, quem ille,
præ ſtudio dicendi, ut credebatur, faciendique
quæ in animum induxerat, ſibi auferre oblitus
eſt. Et ſculptura quidem è veſtigio fracta eſt.
Cæterum cum in multam noctem res productæ
eſſent, tum Chærea etiam à conſulibus ſignum
petiit: atq; illi libertatem dederunt. Iſta autem,
poſtquam facta eſſent, & præſentibus admira-
tioni erant, & vix fidem invenerunt. nam, anno
poſt centeſimo, quam illis primo ablata fuerit
imperii poteſtas, ad conſules rediit ſignum dare:
quippe illi, priuſquam regio dominatu tenere-
tur civitas, in milites poteſtatem habebant. At
Chærea, ubi ſignum acceperat, militibus tra-
didit qui à ſenatu ſtabant. erant autem numero
ad quatuor cohortes, qui maluerunt eſſe ſine
imperatore quam ſub tyrannide. Atque illi qui-
dem cum ſuis tribunis abierunt: pauloque
poſt etiam populus lætus admodum diſcede-
bat, cum ſpei plenus tum multum elatus, quod
ſummam poteſtatem ſibimet acquiſiviſſet, nec
amplius imperatori ſubeſſet. atque Chærea
cum illis magna erat in gratia.

Annalus Sentio, oratione finita, detrahitur.

Tessera data à senatu, libertas.

Fracta magis: pho.

4. Chærea autem indigne ferens Caji uxo-
rem ſuperare & filiam, totamque ejus fami-
liam non ad interneciónem deletam eſſe, (ut-
pote quod foret ut quiſquis ex illo reliquus
eſſet, is in perniciem civitatis legumque ſu-
peresſet)

Chærea Lupum mittit, ut Caji uxorem filiamque interficeret.

a Ἐπαίομεν *Voſſ.* & forſan *Epiphan.* qui vertit, *importabiles incurrentes ærumnas, & dein, etiam proximis malorum videbamur antevertere*; ac ſi legiſſet, πρῶτοι τὰ τοῖς πέλας ἄγαν ἐδακρύσαμεν. In *Editis Aliiſque*, ἐπόνου τε ἐπιόντα συμφορὰς ἀνηκόους, ἡμεῖς τε τοῖς πέλας ἐφείδομεν. Nam illa ἢ πίμπλην ex conjectura repoſui, & ἡμεῖς τε τοῖς πέλας in ἡμεῖς τε ἢ πέλας mutavi. *b* Ita *MSS.* ἀραβῶσιν in *Editis*. *c* Ἔρχου *Voſſ.* *d* Σπασθῆ ἢ λεγ. *Voſſ.* *e* Ita lego. γελοῖον in *libris*. *f* Κατεαγυῖαι *Voſſ.* κατεαγότος in *Editis Aliiſque*. *g* Ἤτει *Bunb.* *h* Ἐν θαύματι τε ἦν *Bunb.* *i* Ἔτει γὰρ ἑκατοστῷ μετ' ὀλίγον διακοσιοστὸν ἀφ' ἧς ἐβασιλεύοντο ὑπὸ τοὺς ὑπάτους σημεῖα ἡ ἔκδοσις in *Editis* & *MSS.* nullo plane ſenſu. Ἔτει γὰρ ἑκατοστῷ μετ' ὀλίγον διακοσιοστὸν ἀφ' ἧς ἐβασιλεύοντο ὑπὸ τοὺς ὑπ. &c. legendum eſſe monuit V. Cl. *Thomas Terry Gr. L. Profeſſor.* Quam ſane conjecturam acutiſſimam in *priioribus verbis* amplector, in *ſequentibus* vulgatam ſcripturam ſequor: ac deinde ὑπέστρεφεν inſertum dedi, auctoritate *Epiphanii*, qui vertit, *quia reverſa viderentur ad conſules hæc poteſtas*. *k* Ita *Bunb.* & *Epiphan.* βασιλεύτου in *cæteris*. *l* Ὁ δὲ Χαιρέας *Bunb.* *m* Ita cum *Cod. Bunb.* τὴν γυν. in *reliquis*.

pereſſet) ac præterea perficere feſtinans quod in animo agitaverat, ſuumque in Cajum odium lætitia complere, mittit Julium Lupum, unum è tribunis, qui Caji uxorem filiamque perimeret. Lupo autem, Clementis quippe cognato, id genus officium demandarunt, ut tyranni cædis, licet in re hujuſmodi, particeps factus virtutis laude decoraretur à civibus, haud ſecus ac ſi conſiliis eorum omnibus interfuiſſet qui facinus excogitaverant. Quibuſdam autem è conjuratis immanitatis eſſe videbatur in mulierem ſævitiam exercere, quando Cajus magis ex ingenio ſuo quam illius impulſu omnia commiſerit, quæ in cauſa fuerant ut & civitas malis ipſam vexantibus ſuccumberet, & civium quoſque fortiſſimos & nobiliſſimos amitteret: alii contra ejuſmodi quæcunque decreta erant ipſi vitio vertebant, & omnino etiam omnium, quæ à Cajo patrata erant, malorum ipſam inſimulabant, ut quæ philtrum ei dederit, ut animum ejus ſibi obnoxium redderet, & ad amandum eum induceret ſibique devinciret: adeo ut, illo ad inſaniam adacto, ipſam omnia machinatam eſſe in fortunas Romanorum, orbiſque totius in illorum ditionem redacti. Cumque in eam ſententiam itum eſſet, ut morte plecteretur (nihil enim ipſi profuerunt qui *hoc ipſum* diſſuadebant) mittebatur Lupus: nec ulla erat mora tarditate ſua, quo minus imperata faciendi tempus quam primum arriperet, ne ſua culpa fieret ut quidquam omitteretur quod ſalutis communis interfuerat. Cumque ingrederetur in palatium, Cæſoniam Caji conjugem offendit juxta mariti cadaver humi proſtratum, & deſtitutum rebus omnibus quas moris eſt exhiberi mortuis, cruore vulnerum ipſamq; fœdatam, & miſerandum in modum afflictam, filia propter ipſam procumbente: nec in ejuſmodi luctu & mœrore aliud quidpiam exaudiebatur quam Caji accuſatio, quod ipſi, quæ toties eum præmonuerat, fidem non habuerit. Quæ verba & eo tempore in utramque partem accipiebantur, & nunc ambiguam etiam præ ſe ferunt ſententiam ea audientibus, quippe qui faciunt ut utrinque, prout volunt, propendeant. Nam alii quidem iſta hoc ſibi velle perhibuerunt, ac ſi conſuluiſſet ei ut ad ſaniorem mentem rediret, & in cives *ſuos* ſævire deſineret, ne *male* interiret ab illis ſuo more acceptus: aliis vero perſuaſum eſt, ipſam, cum rumor de conjuratoribus percrebreſceret, Cajum hortatam eſſe, ut omnibus, etiamſi nihil inique egiſſent, nulla mora interpoſita & è veſtigio interfectis, ſeſe extra periculi metum poneret. idque tum exprobratum illi, quaſi ad agendum ſegniori, poſtquam ab ipſa præmonitus fuiſſet. Atque iſta quidem ſunt quæ à Cæſonia dicta erant, quæque de ea ſentiebant *homines*. Illa vero, quamprimum Lupum advenientem conſpicit, oſtendebat ei Caji cadaver, & cum lachrymis

De Cæſonia uxore Caji diverſæ ſententiæ.

Cæſonia ſoritur mariti.

νόμων, ἄλλως τε καὶ θέσθαι ἐπιτηδείως τελειώσασθαι τὴν αὐτῷ, καὶ πάνυ εὐφρόνην μῖσος ὃ πρὸς Γάϊον, Ἰούλιον ἀποπέμπει Λοῦπον, ἕνα τῶν χιλιάρχων, κτεῖνόντα τὸν γυναῖκα Γαΐου καὶ τὴν θυγατέρα. Κλήθωλος δὲ ὅτι συγγενὴς τῷ Λούπῳ τὸν ὅτι τοιόνδε ἐπιθέσθαι λειτουργίαν, ὅπως μεταχὼν καὶ ὅτι τούτοις τὴν τυραννικὴν ἀγαλλοῖτο ἀρετὴν πρὸς τὴν πολιτῶν, ὡς καὶ τῶν παντὸς ἐπιβουλεύμαλος δόξειν κοινωνῶν τοῦ πρᾶγματος σωθησόμενον. οἱόνις δὲ τὸν συνωμοτῶν καὶ ὠμὸν ἐδόκει τὸ ὅτι τὴν γυναικὶ θεμένῃ χρησόμενον, μᾶ ὁ Γάϊον φύσει τῇ αὐτῷ χρώμενον [b] τῇ συμβουλῇ τῇ ἐκείνης τὰ πάντα προέξειν, ἐξ ὧν τε πόλις ἀπηνοῦτο τοῖς κακοῖς, καὶ τὸν πολιτῶν ὅτι καὶ ἄνδρας ἐδόκει ἀπόλεσθαι. οἱ δὲ καὶ [c] τὸν μὲν ὅτι τούτοις ἀνεκάλουν αὐτῇ γνώμην, τὸ δὲ πᾶν καὶ τὸν Γάϊον παραγμένον κακῶν ἐκείνῃ τὴν αἰτίαν [d] ἐπέφερον, φάρμακον τῷ Γαΐῳ δοῦναι φίλτρον καὶ ἐρώτων ἐπαγωγὰς [e] αὐτῇ ψηφιζόμενοι, [f] ὡς εἰς μανίαν μεταχάιτος, καὶ πάντα αὐτῷ εἰ) τὴν πεπαυτημένην ὅτι ταῖς Ῥωμαίων τύχαις καὶ τὴν ὑποτελῆσθαι αὐτοῖς οἰκουμένης. ἐς πόρρω κυλισθὲν [g] ὅσον αὐτῷ τελευτᾶν, ἤδειν γὰρ οἱ ἐπιπαντοδαπὸς οἷόν τε ἀφελεῖν εἶναι, ἐστέλλετο ὁ Λοῦπος· ἐβραδυνέτο δὲ ἤδειν μελλήσειν τῇ κατ' αὐτὸν, ὅπως μὴ ἐκ εἰς χρεὼν διδασκοπαθῆ τοῖς ἀπεσταλκόσι, θέλων ἐπ' ἤδαμοῦς μεμπτὸς εἰ) τὴν ἐπ' ἀφελείᾳ δ' δίμου πονημένων. παρελθὼν δὲ ὅτι δ' βασιλείᾳ, καλαμβάνει τὴν [h] Καισωνίαν, χωὶ δὲ διὸ τῷ Γαΐῳ, ἐβδικατακειμένῳ τῷ σώματι δ' ἀνδρὸς χαμηπετεῖ, καὶ πάντων ὁ [i] ἀτυχία ἂν χαίζατο δὲ ὁ νόμος τῶν μετεσῶν, ἅμματί τε ἀναπεφυρμένῳ ἐκ τῶν τραυμάτων, καὶ πολλῷ τῷ καλαπωσίαν συμφερομένῳ, τῆς θυγατρὸς παρεῤῥιμμένης· ἠνύετό τε ὁ τοῖς τοιῶδε ὑδὲν ἕτερον, ἢ [k] καταμεμψις τῷ Γαΐῳ, ὡς [l] πιθανὸν ὁ χρὸς πολλάκις προηγορευκῶν αὐτῷ. ἐπ' ἀμφότερα [m] αὐτὸς ὁ λόγος καὶ τότε εἰχάζετο, καὶ νῦν ἐφ' ἑαυτοῖς πρόκειται τῇ ἀμοιρίᾳ τῶν ἀνεφαιτῶν, πρὸς ὅπ θελήσειαν ῥοπὰς τοῖς αὐτῷ προσθέμενον. οἱ μὲν [n] γὰρ ἀπεσημῆναι ἔφασαν τῷ λόγῳ, ὡς συμβουλευόμενος, ἀποστάντα μανιῶν καὶ τοῦ εἰς τοὺς πολίτας ὠμοῦ, μετρίως καὶ μετὰ ἀρετῆς ἐξηγεῖσθαι τῶν πραγμάτων, μὴ παρ' αὐτῶν ἀπολέσθαι πρόφασιν δ' αὐτῷ χρήσιμον οἱ δὲ, ὡς, λόγῳ τῷ περὶ τῶν συνωμοτῶν ἀπιφρονιτόντος, Γαΐῳ κελεῦσαι μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ἐκ τῶν ὀξέως πάντας μεταχειρίσασθαι αὐτούς, καὶ ἐν μηδὲν ἀδικεῖν, τὸ ἀδεὲς κωλύων καταλιπεῖν. καὶ τοῦτο εἰ) τὸ ἐπονειδιζόμενον, ὡς πρηγορευκῶν ἀμεπράξαθαι μαλακῶς γεγονότα. καὶ τὰ μὲν λεχθέντα ὑπὸ τῆς Καισωνίας, καὶ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι περὶ αὐτῆς ἐφρόνουν τοιαῦτα ἦν. ἡ δὲ, ἐπεὶ θεάσατο τὸν προσιόντα τὸν Λοῦπον, τότε σῶμα τοῦ Γαΐου προὐκάλυπτεν, καὶ ἅσσον ἰέναι παρε-

a Προῆσαν vel προῆσαν in *libris*. b Hic μᾶλλον ſubaudiendum relinquitur, ut in locis aliquammultis *N. Fabricii*. c Τῶν τῷ & mox γνώμῶν in *Editis Aliiſque*. τὴν μὲν & infra γνώμῶν *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* unde reſcripſi τὸν μὲν i. τ. i. ἀ. γνώμῶν. d Ita *Bunb.* & *Vat.* ἐπέφερον in *ceteris*. e Αὐτῇ *Bunb.* f Ita lego è *Cod. Bunb.* ὡς deerat in *Editis Aliiſque*. g Ὅσον non agnoſcit *Bunb.* & commode ſatis abeſſe poteſt. h Ita ſcribo ex *Dione Caſſio*. in *Joſephi* libris Κεσωνίαν vel Κεσωνίνα. i Sc. ἀτυχίᾳ. k Ita *Bunb.* τῷ μέμψις in *Editis Aliiſque*. προμεμψις *Vat.* l Iteram cum *Bunb.* aſſentiente *Voſſ.* πιθανὸν in *Editis Aliiſque*. m Hæc ὁ λόγος ἀ λ. *Voſſ.* n Illud γὰρ è *Cod. Voſſ.*

παρεκάλει μεθ' ὀλοφυρμοῦ τὸ δακρύειν. [a] ἐπεί τε τῇ διανοίᾳ μὲν συνεστηκότα εἶναι τὸν Λῦπον, τῷ προσιόντι δὲ ὡς ὅτι παράξει ὑπ' αὐτοῦ κεχαρισμένα, γνωρίσαντα [b] ἐφ' ὃ ἐληλύθη, τὴν τε σφαγὴν ἑτοίμως καὶ πάνυ προθύμως, πολυανθρώπου ὅπου εἰκὸς τὸν θάνατον σαφῶς ὀφθησόμενον, ζῆν γεγενότας, καὶ καλεύσας μὴ μέλλειν ὅτι τελεώσει τὸ δρᾶμα τὸ ἐπ' [c] αὐτῆς συνέθεσαν. καὶ ἦδη μὲν ὑπ' εὐψύχου τοῦτο τελευτᾶν οἷόν τε Λύπου, καὶ ἐπ' αὐτῇ δὲ θυγατρὸς. καὶ Λῦπος τοῦτο προσαγγέλλει ἤδη τοῖς περὶ Χαιρέαν.

ε'. Γάϊος μὲν δή, τέταρτον ἑαυτὸν ἡγεμονεύσας Ῥωμαίων [d] λείποντα πενταέτη μησὶν, οὕτω τελευτᾷ. ἀνὴρ, καὶ πρότερον ἢ τὴν ἀρχὴν σωφλῆναι, σκαιός τε καὶ [e] κακοπραγίας εἰς τὸ ἄκρον ἀφυέστατος, ἡδονῇ τε ἡνωμένος καὶ φίλος ἀφροδισίων. καὶ τὰ μὲν φοβερὰ κατάπληκτος, καὶ ἀφ' οὗτο ἐφ' οἷς θαρσήσας φονικώτατος· [f] τὰ δὲ ἐξουσίας ἐφ' ἑνὶ μόνῳ [g] πιμπλάμενος τῷ ὑβρίζειν εἰς ὃν ἥκιστα ἐχρῆν ἀλόγῳ μεγαλοψυχίᾳ χρώμενος, καὶ ποιητὴς ὧν τοῦ κτείνειν καὶ ἀδικεῖν. καὶ τοῦ μὲν θεὸς καὶ νομίμου μείζων ἐπισυδαιὼς εἶναί τε καὶ δοκεῖν, ἠνάγκαζε δὲ ἐπαίρων τὸ πληθος. καὶ πάντα ὅσα αἰσχρὰ κεῖνος ὁ νόμος ἔθετιμᾷ [h] τιμώτερα ἐνόμισεν ἀρετῆς. καὶ φιλίας [i] μὲν ἀμνήμων, εἰ καὶ πλείστη τις καὶ ἀφ' μεγίστων γένοιτο, οἷς [k] ποτὲ ὀργισθεὶς ὅτιπλὴξεν κολάσεως καὶ ἐπ' ἐλαχίστοις, πολέμιον δὲ ἡγούμενος πᾶν τὸ ἀρετῇ συνερχόμενον, ἀναπίπλεκεν ὅτι πᾶσιν οἷς κελεύσειε τιμὴ ὅτιθυμίαν λαμβάνειν ὅθεν καὶ ἀδελφῇ γνησίᾳ συνὼν, ἐξ ἣ καὶ μάλιστα ἀφ' φιλίας ἀφ' τοῖς πολίταις ἤρξατο σφοδρότερον τὸ μῖσος, ἀφ' τὸ πολλῶ χείρω μὴ ἰσορμίσειν, εἴς τε ἀπιστίαν καὶ ἔχθραν τιμὴ τοῦ θεοῦ καὶ προξένους ἀδικεῖν. ἔφην δὲ μέγα ἢ βασίλειον ἁδὲν ἀφ' πεπραγμένον [l] εἶπόν τις, ἢ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν συνόντων καὶ αὖθις ἀνθρώπων ἐσόμενον, πλεῖόν γε τῇ περὶ Ῥήγιον καὶ Σικελίαν [m] ὀπτιοποιητὸς ὑποδοχῇ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου σιτηγῶν πλοίων. τοῦτο δὲ ὁμολογουμένως μέγιστόν τε καὶ ὠφελιμώτατον τοῖς τε πλέουσι· καὶ μεῖον καὶ ὅτι τέλος γε ἀφίκετο, ἀλλ' ἡμίεργον ὑπὸ τοῦ ἀμβλυτέρου αὐτὸ ὅτιποιοῦντος κατελείφθη. αἴτιον δ' ἦν ἡ περὶ τὰ ἀχρεῖα σπουδὴ, καὶ ὃ δαπανῶντα εἰς ἡδονὰς, οὐ κατὰ μόνας ἔμελλον ὠφελεῖν ἀφ', ὑφαιρεῖν τιμὴ ὅτι τοῖς χρήσιμοσιν ἀναμολογημένους φιλοτιμίαν. ἄλλως δὲ ῥήτωρ τε ἄριστος, καὶ γλώσσῃ [n] τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥωμαίων πατρίῳ σφόδρα ἰσχυρὸς· σωίεται ὃν τοῦ πραγχῆμα, καὶ τοῖς ὑφ' ἑτέρων σωτηθεῖσί τε καὶ ὃν πλείονος προσυγκειμένοις αἰτιατὸν ὃν τοῦ ἔξειν, φαιλοῦσι πιθανότερος ὁ μείζω προάγμα-

& lamentis orabat, ut propius accederet. Cumque eum vidiſſet mente attonitum, & quaſi ad aliquid agendum quod ſibi diſpliceret accedentem, facta ei cognitione qua de cauſa veniebat, prompte admodum jugulum nudabat, deſum hominumque fidem implorans, quemadmodum ii conſueverunt qui vitam in deſperatis planeque perditis habent, jubenſque ut perficere non moraretur quod in ipſam conſtituerant. Atque illa quidem forti & magno animo moritur hoc modo à Lupo occiſa, ac deinde filiola *ejus*. moxque Lupus, iſta ut nunciaret, ad Chæream properavit.

5. Cajus igitur, cum quatuor annos demptis quatuor menſibus Romanis imperaſſet, ita moritur. vir, etiam antequam imperium adeptus eſt, durus & vecors & ſumme maleficus; voluptatibus deditus, & fautor delatorum. iis quidem quæ terribilia erant obſtupeſcens, adeoq; in cædem paratiſſimus; poteſtatem vero habens in hoc ipſum, ut ſtolide ferox & elatus eos quos minime oportet injurioſe tractarit, & occidendo & contra leges agendo ſibimet quærens divitias. Et diis quidem & legibus ſuperior eſſe & haberi voluit, populi tamen aſſentationibus obnoxius. Quibuſcunque etiam lex, tanquam factu turpibus, notam inuſſit, ea omnia majoris æſtimavit quam virtutem. Et quidem amicorum immemor erat, ſummi licet fuerint & in maximis rebus ſpectati, quibus *forte* iraſceretur, pœnas vel ob leviſſima infligens, atque univerſos virtute præditos pro inimicis habebat; ac ad omnia quæ ſua juberet voluntas, indomita & effrenata ferebatur cupiditate: quo factum ut etiam cum ſorore germana ſtupri conſuetudinem haberet, unde & illi maxime apud cives vehementius conflari cœptum eſt odium, quod *ſimile quid*, longo tempore non conſpectum, & ægre fidem impetrarit, eoſque ad inimicitias cum flagitii auctore ſuſcipiendas excitarit. Opus autem ullum, *vere* magnum aut regium ab eo factum nemo memorare poteſt, quodve præſentis ſæculi & futuri hominibus in emolumentum cedat, præter receptacula ab ipſo cogitata circa Rhegium & Siciliam navibus frumentariis ex Ægypto venientibus. quod in confeſſo eſt apud omnes maximum eſſe opus & navigantibus utiliſſimum; haud tamen abſolutum, ſed imperfectum ab eo, dum ſegnius conſtruitur, relictum. in cauſa autem erat rerum inutilium ſtudium, & quod, dum pecuniam in voluptates ſibi ſoli profuturas inſumeret, in rebus ex confeſſo melioribus liberalis & munificus eſſe deſierit. At vero & orator erat optimus, utraque lingua tam Græca quam Latina valde exercitatus; & quicquid diceretur celeriter arripiebat, compoſitis ab aliis & non mediocriter accuratis ex tempore reſpondens, ita factus ut majori quam quiſ-

Cæji elogium.

a Ita lego ex conjectura. ἐπεί τε τῇ διανοίᾳ συνεστῶτα εἶναι τὸν Λῦπον, ἢ μηδὲν ὑποπτεύσαντα ὃν ἐπὶ σφάξει τὸν αὐτοῦ κηρυκήϊον ἤν in *Editis* & *MSS.* ἐπεί τε διανοίᾳ τὸν αὐτοῦ συνεστῶτα εἶναι τὸν Λῦπον, ἢ μηδὲν ὑποπτεύσαντα ὃν ἐπὶ σφάξει κηρυκήϊον ἤν legit V. Cl. *T. Terry, Gr. L. Pr.* b Ἐφ' ὃν *Vat.* & *Hen. 2 pr. m.* forſan pro ἐφ' ὑ. c Ita *Bunb.* αὐτῆς in *Editis Aliiſque.* d Vide *Caſaub.* ad *Sueton.* in *Caligula*, c. 59. & *Pagi* Criticam ad *Ann. Baronii* p. 34. e Κακοτεχνίας *Bunb.* f Pro τὰ ſubſtitui δὲ, ut reſpondeat præcedenti μὲν. g Sic lego & diſtinguo cum *Cod. Bunb.* antea erat, πιμπλάμενος, τῷ ὑβρίζειν &c. h Ita ex conjectura. τιμώτερα ἐνόμισεν ἀρετῆς in *Editis* & *MSS.* τιμὴν ἐνόμισεν. ἀρετῆς ἢ φ. legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *ſua credidit eſſe ornamenta: virtutis & amicitiarum immemor, quando contra hæc cum illatione ſupplicii frequenter exorſus eſt.* Eſt qui malit, ὑπερτιμᾷ τιμῆς ἐνόμισεν ἀρετῆς. i Illud μὲν inſertum dedi, quod mox ſequatur δὲ. k In libris τότε, & mox ἐπιπλέξεν κολάσεως ἢ ἐλαχίστοις. l Ita *Bunb.* εἶπόν τις in *ceteris.* m Mallem ὑποποιητὸς ὑποδοχῇ. n Τῇ Ἑλλάδι *Bunb.* Videſis *Suetonium* in *Caligula*, c. 53.

quiſquam alius perſuadendi vi pollere videretur, tam ex ingenii felicitate, quam quod ad eam augendam multam exercitationem adhibuerit. nam neceſſe erat illi doctrinæ plurimum attendere, utpote filio nepotis ex fratre Tiberii, cui in imperium ſucceſſit, quod & ipſe, ad ſummam in ea gloria aſpirans, excellebat, pariterque ac ille eloquentiæ ſtudebat Cajus, viri neceſſitudine ſecum conjuncti & imperatoris voluntati morem gerens. Primaſque inter ſuæ ætatis Romanos agebat: nec tamen bona ex doctrina collecta quidquam ei proficiebant valebantque contra perniciem, quam ex licentia ſibimet accerſivit. adeo difficile eſt iis ſeſe moderari & regere, quibus ex poteſtate rationi reddendæ non obligata facile & expeditum eſt quidlibet agere. A principio, quod amicos ſibi adjunxerit ex optimis honeſtiſſimiſque, & eruditione & gloria præſtantiores fuerit æmulatus, magno ſtudio *à ſuis* colebatur: poſtea vero depoſita benevolentia quam erga ipſum habebant, quod inſolentius in eos debaccharetur, odioque ſuccreſcente, inſidiis ab illis interfectus eſt.

τι παρ' ὃν τινα οὖν γινόμθ@, εὐκολίᾳ τε εἰς αὐτὸ τῆς φύσεως καὶ τοῦ εἰς ἰσχὺν αὐτῇ [a]περιλαβεῖν μελέτῃ τοῦ ὀπτοπιῶν. ἀδελφῷ γὰρ παιδὸς υἱῷ γεγονότι Τιβερίῳ, ᾧ καὶ ἀφόδυχ@ γίνεται, μέγα ἀνάγκασμα παιδείας ἀντίχεσθαι, ἀφ' ὧ καὶ [b]αὐτὸς εἰς τὰ μέγιστα ὀρεγόμενος ἐν αὐτῇ κατορθῶν ἀφετάτοις, καὶ συνεφελοκάλει Γαΐ@, συγγενῆς τε ἀνδρὸς καὶ ἡγεμόν@ εἶκειν ὀπτυλεῖς. ἐπιτιθοῖ τε τὴν κατ' αὐτὸν πολιτῆν, οὐ μεῖον ἀπορεῖν οἷά τε ἐγένετο ἀπὸ τοῦ ὀκ τῆς παιδείας συλλεγόντα ἀγαθὰ τοῖς ⓐ [c]ἐπελθοῦσι ὄλεθρον ἀπὸ [d]τῆς ἐξουσίας. ὅταν ἄρα δυσκόλως ἡ ἀρετὴ τοῦ σωφρονεῖν, οἷς ἀνυπεύθυνον [d]τῷ πρόσθεν ῥᾳστώνη παρέστ. φίλους μὲν κομᾶν καὶ τὰ πάντα ἀξιολόγους ἐπισκοπεῖσθαι τὸ κατ' ἀπαρχάς, ἔπειτα παιδείας καὶ δόξης ζῆλον τῶν κρειττόνων, μέχρι δὴ τοῦ θεάτρου τῷ ὑβρίζειν [e]ἀπαμφιασθείσης εὐπρεπείας ἢ τοῖς αὐτὸν ἐχρήσαντο, [f]καὶ μίσους ἐπαυρέντ@, ὑπ' αὐτῆς ὀπτυλευθεὶς τελευτᾷ.

CAP. III.

Quo modo Claudius è domo extrahitur, & in caſtra aſportatur; utque ſenatus legatos ad eum mittit.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Κλαύδι@ ἁρπάζεται ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἄγεται· καὶ ὡς ἡ βουλὴ πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει.

Quo ſe recipit Claudius poſt cædem Caji.

CLaudius autem, cum de via, ut ſupra retuli, declinaſſet, qua incedebant qui cum Cajo erant, & turbata eſſet domus ex calamitate quam paſſa eſt morte Caji, de ſalute ſua anxius & ſollicitus, in locum quendam anguſtum deveniens ſemet occultabat, nihil quod ſibi periculo eſſet ſuſpectum habens, præter natalium claritatem. nam vitam privatam agens modeſte ſe geſſit, & præſentibus contentus erat, & ſtudio literarum, Græcarum præcipue, deditus, & modis omnibus turbarum inquietudinem devitans. Tunc autem, cum vulgus conſternatum eſſet animis, & tota regia militum furore compleretur, ſatelliteſq; ita ſe haberent ac ſi de pavore & confuſione privatorum participaſſent, illi qui prætoriani appellantur, totius exercitus pars integerrima, in deliberatione de rebus agendis erant. Quotquot autem aderant, Caji ſupplicium parvi pendentes, quod non immerito illud ei accidiſſe crediderint, id potiſſimum agebant, quo modo rebus ſuis optime conſulerent; præſertim cum Germani ab interfectoribus pœnas exigerent, ſuæ magis ut gratificarentur crudelitati, quam ut communi utilitati proſpicerent. Quæ omnia augebant trepidationem Caji de ſalute ſua ſolliciti, maxime cum videret Aſprenatis & cum eo cæſorum capita circumferri. quodam autem in loco ſtabat, in quem aſcenſus erat paucis gradibus, ut in obſcuritate deliteſceret. Quem ubi conſpexerat Gratus, unus è militibus qui regiam cuſtodiebant, non va-

Gratus forte incidit in Claudium, loco obſcuro latitantem.

ΚΛαύδιος δὲ, καθάπερ [a]ἀνάτερθεν ἔφθιο, [b]ἐκπεπτώκει αὐτῷ [i]τῷ Γαΐῳ ὁδὸν γινομένης, καὶ ᾧ οἴκῳ θορυβηθέντος πάσῃ τῇ συμπτώσει, ἔτι τινὶ φοβερῷ κατειλημμένος ἔκφυγεν αὐτὸν, ὑβριστὴν κινδύνων αἰτίαν πλεῖστ' ἀναφέροντος. μέτριον δὲ ἰδιώτης ὢν ἦγεν αὐτὸν, καὶ τοῖς [k]παροῦσιν ἀρκῶν [l]ἴσῳ, παιδείᾳ τε σεμνὸν, καὶ μάλιστα τῇ Ἑλλήνων, καὶ παντὸς δὲ εἰς θόρυβον ἀνακεκινημένου παντοίως ἀπαλλάττων αὐτόν. τότε δὲ πλοίας κατεληφυίας ὄχλου, καὶ δὲ βασιλείου παντὸς στρατιωτικῆς μανίας ἀνάπλεω γεγονότος, καὶ δειλίας καὶ ἀταξίας ἰδιωτῶν ἔτι ἀπειληφότων σωματοφυλάκων, [m]οἱ περὶ τὸ στρατηγικὸν καλούμενον, ὅπερ ἐστὶ τὸ στρατιᾶς καθαρώτατον, τὸ βουλῇ περὶ τοῖς πραγμένοις ἦσαν. ὁπόσοι δὲ καὶ παρετύγχανον, τὴν μὲν Γαΐου τιμωρίαν ὡς ὀλίγῳ πρόθεμενοι διὰ τὸ κατὰ δίκην αὐτὸν ἀπὸ τῆς τύχης συμπεπτωκέναι, τὰ δὲ περὶ αὐτοὺς ἀνεσκοποῦντο μᾶλλον, ὅπως τρόπον ὅτῳ καλῶς, καὶ τὴν Γερμανῶν τε τὸ τιμωρίας τὴν σφαγέων ὄντων, ὠμότητος χάριτι τὴν ἑαυτῶν μᾶλλον ἢ τὸ συμφέροντος τοῖς πᾶσιν. ὑφ' ὧν ἁπάντων ὁ Κλαύδι@ ἐθορυβεῖτο, δεδιὼς περὶ τῇ συμπτώσει, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τῶν περὶ τὸν Ἀσπρῆνα ἐπιθέατο τὰς κεφαλὰς περιφερομένας. εἰσήκει δὲ κατά τι προσβατὸν ὀλίγαις βαθμίσι χωρίον, ὑπεσκιασμένον κατ' αὐτὸν σκότῳ. καὶ Γράτ@ τῶν περὶ τὸ βασίλειον τῆς στρατιωτῶν φυλακὴν ἔχοντ@, καὶ ᾧ

[a] Ita lego. ωσγλαυῖν in *libris*. [b] Vide *Suetonium* in *Tiberio*, c. 70. & 71. [c] Sic *Bunb.* ἐλθόντα in *Editis Aliiſque*. [d] Antea erat τὸ πρόσθεν. [e] Ita lego cum Cl. *Leunclio*. ἀναμφιάστου in *libris*. [f] Illud καὶ inſertum dedi. [g] Sc. p. 847. v. 3. [h] Ita *Bunb.* nec aliter, ut puto, *Epiphanius*, qui vertit, *interruptione ſaſta viarum*. ἀποδείξεως in *Editis Aliiſque*. [i] Τῶν σὺν Γαΐῳ ἀδῶν *Bunb.* [k] Sic lego cum Cl. V. *T. Terrio*, πάσῃ ἀρκῶν in *libris*. [l] Illud ἴσῳ è *Cod. Bunb.* [m] Videſis Cl. *Perizonium* de *Prætorio* contra *Elſnerium*, p. 125.

μὲν ἀκριβοσαμένῳ τὴν ὄψιν ἀμαυρὸς ὢν ἀλλ' ὅτι σκότος, τῷ δὲ ἀνθρώπῳ εἶναι τὸν ἐπιβουλεύοντα κεῖνος εἰκάσας μιᾷ ἀπιλλαγμονῇ, προσίοντι τε ἐγγύτερον, καὶ ἐπιχωρεῖν ἠξιοῦντος ἐπύθετο, καὶ καθαλοῦν βιαιοτέρᾳ, [a] καὶ [b] Γερμανικὸς μέν ἐστιν, φησὶ πρὸς τοὺς ἑπομένους, καὶ [c] σπουδάζομεν τοῦτον ἡγεμόνα ποιεῖσθαι. Κλαύδιος δὲ ἐφ' ἁρπαγῇ παρεσκευασμένους ὁρῶν, καὶ δείσας [d] μὴ καὶ φόνου ἐπιθῶνται ἑαυτῷ, φοβεῖσθαι ἠξίου ὅ τι καὶ αὐτὸν ἀπειργασμένος [e] ἀνάμνησιν [f] αὐτοῖς ἐποιήσει, καὶ ὅ ἀφρονήσει τὸ γεγονὸς. ὁ δὲ Γρᾶτος μειδιάσας, ὑπανέστη τὴν δεξιάν, καὶ, "σιωπᾶν," φησὶ, μᾶλλον ἢ λέγειν δεῖ τὸν "σωτηρίας, δίον οὐ μεγαλοφρονοῦντα περὶ τὴν ἡγεμονίας, "ἀλλ' οἱ θεοὶ Γάϊον ἀφεῖλόν σου [g] συνεχώρησαν ἀρε- "τῇ, φέρειν τὸ εὐκλεὲς λαβόντες. ἀλλ' ἴθι καὶ τὸ "πρῶτον ἀπολάμβανε τὸ θεῖον." [h] ἀνεβάστασε δὲ 15 αὐτὸν ὁ πάνυ βαίων τῶν τοτὲ δυνάμενον, ὑπό τε φόβου καὶ χάρματος τὴν ἐρημίαν.

β'. Συνεστράφθη δὲ περὶ τὸ Γράτου ἤδη καὶ πλείων τὸ σωματοφυλάκιον, καὶ θεωροῦντες ὃ Κλαύδιον ἀγόμενον [i] ἐσκυθρώπαζον, δύζῃ τε ὅτι κόλασιν ἕλκει τὸ ὅτι 20 τοιοῖσδε ζημίαις, ἃς ἄνδρα ἀπρεπέσιτα ἀφ' βίου τοῦ παντὸς, καὶ κινδύνους ὑπ' αὐτῶν ὅτι τῆς Γαΐου ἀρχῆς ἀμυλικότας· τοὺς δὲ καὶ τοῖς ὑπάτοις [k] ἐμπρέπειν κρίσιν ἠξίουν τὴν περὶ αὐτοῦ. καὶ πλείονι τε φαντασίᾳ συνεφορμῶσι, φυγή τε ἦσαι τε ἀμύλῳ, καὶ [l] πρόδηλον ἀπο- 25 ρία τῷ Κλαυδίῳ δι' ἀοθένειαν τοῦ σώματος· ἦσαν καὶ οἱ ὄχλον αὐτῷ φέροντες περὶ τὴν ἁρπαγὴν αὐτῷ [m] παρεσκευασμένοις φυγῆς ἔσεσθαι αὐτοῖς, ἀπ' ἐλπίδος ἥκοντα τὴν σωτηρίαν τοῦ δικαίου. ὁ δὲ εὐρυχωρίας δὲ τοῦ παλατίου γενομένους· πρῶτον δὲ αὐτὸν ἅπαντες ὁ Ῥωμύλου 30 πόλεως τοῦτο πρωτοκτίσαντος λόγος· καὶ ἤδη τοῦ δήμου ἁπλαμβανομένου, πολὺ πλείων ἡ ἐπιφοίτησις ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν, χαρᾷ τὸν ὄχλον [n] δεχομένων τὸν Κλαύδιον, περὶ πλείονος τε ἐπὶ αὐτοῖς αὐτοκράτορα φάσθαι δεῖν ἄνδρα, [o] εὐνοίᾳ τῇ τοῦ Γερ- 35 μανικοῦ. ἀδελφὸς δὲ ἐπὶ αὐτῷ, ὅτι μέγα πᾶσι τοῖς ἐμπλεκόσι χαλεπότατος πλέον ὁ αὐτῷ ἀπολογισμός τε αὐτὸν εἰσῆκε τῆς τε πλησιοχίας τῷ ὁ τῇ συγκλήτῳ δυναστεύοντι, καὶ ὅσους ὅτι ὁ περὶ ἀρχῆς ἡμάρτηκε αὐτῷ. τοὺς δὲ καὶ τὸ ἀμήχανον τοῦ πράγματος 40 ἐς κατιόντι, καὶ πάλιν εἰς ἑνὸς ἀρχὴν μεθισταμένου τὸ ὅλον κινδυνεύειν αὐτοῖς φέρον ἀφ' οὗ κτησαμένου τὴν ἀρχὴν, [p] ἐφ' ὃ ὁ ὑπερέχοντι καὶ εὐνοίᾳ τῇ αὐτοῦ λαβόντα Κλαύδιον, μνημονεύοντι τε χάριτος αὐτοῖς ἀποδιδόντα τιμὰς, ἢ ὅτι ταύτης γένοιτο ἂν 45 ἀρχῆσαι.

γ'. Ταῦτα πρός τε ἀλλήλους, καὶ δι' ἑαυτῶν διεξήεσαν, καὶ τοῖς ἀεὶ προσπίπτουσι διηγοῦντο. ὁ δὲ

lens ſatis accurate faciem ejus noſcere prætenebris, hominem tamen eſſe exiſtimans qui *illic* inſidias locaret, propius acceſſit, ac cum illum rogaret Claudius ut recederet inſtare cœpit; atque apprehenſum eum agnovit, & ſequentibus dixit, & hic quidem Germanicus eſt, agite, eum conſtituamus imperatorem. Tum Claudius, ubi eos animadvertit ad ipſum extrahendum paratos, veritusque ne ſimiliter ac Cajus morte plecteretur, obſecrabat ut ſibi parcerent, illis in memoriam revocans, ut vitam aliis quam minime moleſtus egiſſet, illoque imprudente & *invito* acciditſet quod factum erat. ad quæ Gratus fabridens, *dextra* prehenſum ſic alloquitur, "Humiliter adeo loqui de- "ſine, cum te magno elatoque animo cogita- "re oporteat de imperio, quod dii Cajo abla- "tum tuæ conceſſere virtuti, orbis terrarum "commoda reſpicientes. age vero, & præ- "ſentem ſolum tibimet vindica." Suſtinebat autem ipſum, præ metu ſimul ac gaudio, ex iis quæ dicta erant, labentem.

2. Tunc autem ad Gratum jam concilii erant multi è ſatellitibus; & Claudium abducturum videntes, triſtem præ ſe ferebant vultum, exiſtimantes eum rapi ad ſupplicium ob ſuperas damni injurias, cum & à negotiis turbiſque petotam vitam abhorruerit, & Cajo imperante in magnis verſatus fuerit periculis: quidam etiam cenſebant, conſules decere judicium de illis ferre. Cumq; plures ad eos aggregati eſſent milites, & multitudo *inermis* fugo dilapſa eſt, & Claudio progrediendi difficultas erat propter virium imbecillitatem: nam lecticarii ejus, dum ipſe rapitur, oblata fugæ facultate, ſe periculo ereripuerant, de ſalute domini deſperantes. Cum autem perveniſſent in aream * palatii (quem quidem urbis Romanæ locum primum habitatum eſſe tradunt qui de ejus originibus ſcripſerunt) & jam attentarent earum reſpublicæ, multo major fit militum concurſus, Claudium oculis ſuis incueri geſtientium; magnoque tenebantur deſiderio illum conſtituendi imperatorem, ex ſua erga Germanicum benevolentia. nam frater erat illius, qui ſui gloriam ad ſummam auctam iis omnibus reliquerat quibuſcum verſatus fuerat. Illis etiam in mentem veniebat, quanta erant aviditate qui in ſenatu dominabantur; quæque admiſerant & perpetraverant dum imperio potiretur. Inſuper, dum ad rei difficultatem attendebant, ſecum cogitabant, illis, ſi rerum ſumma iterum in unius poteſtatem deveniret, periculum eſſe ab alio quocunque imperium occupaturo, præter Claudium, qui, cum ſponte conceſſu & benevolentia principatum acceperit, recordatione beneficii etiam honorem hujuſmodi meritis parem illis retribuet.

Ad Claudium latebris extractum concurſus militum.

3. Ita & inter ſe ſolique ſecum differebant, eademque ad obvios quoſque proferebant. qui, cum

a Illud καὶ è Cod. Bunb. b Germanici cognomen Druſo poſterisque ejus à ſenatu datum, memorant Suetonius in Claudio c. 1. c Ita Gall. σπουδὴν in reliquis. d Sic lego, ſuadente Epiphanio, qui vertit, *ne quoque Cajum ipſi quoque moverunt*: antea erat, μὴ καὶ φονὸν ἐπιθῶνται τὸν Γαΐου. e Ἀναμνήσαν αὐτοὺς τοῦ ἔργου. Bunb. f Ita lego. αὐτὸν in Editis. g Συνεχωρήσαντο Bunb. h Ita etiam legiſſe videtur Epiphan. qui vertit, *ſuſpenſabatque eum*. Eſt tamen qui malit ἀνεβίβασε. i Illud ἐσκυθρώπαζον inſertum è Cod. Bunb. k Ἐπιτρέπειν ἐξεῖναι τὴν κρίσιν τὴν ἐπ' αὐτῷ Bunb. l Sic Bunb. ἀπορίαν δῆλον ἦν Κλαυδίῳ Editi Aliique. m Non lubenter aliquid in textu mutare. licet valde mihi placuerit conjectura acutiſſima V. Cl. *T. Terrii, Gr. L. Profeſſoris*, ἀεὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῷ παρεσκευασμένοις φυγῆς ἔσεσθαι αὐτοῖς. n Eo modo Bunb. δεχομένοις in Editis Aliiſque. o Iterum cum Cod. Bunb. εὐνοίᾳ τοῦ in reliquis. p Ita lego ex conjectura. antea erat, τὸν πάλιν ἐς ἑνὸς ἀρχὴν μεθισταμένου τὸ ὅλον κινδυνεύειν αὐτοῖς φέρον ἀφ' οὗ τοὺς κτησαμένου τὴν ἀρχὴν μεθισταμένου τὸ ὅλον, πρὸς ὑπερέχοντι καὶ εὐνοίᾳ τῇ αὐτῶν λαβόντα κλ. * Errat *Joſephus*, ut videtur. nam in caſtra ſtatim delatum eſſe narrat Suetonius in *Claudio*, c. 10. *Caſaub.*

Claudius rapitur ad imperium.

cum iſta audirent, libenter in eorum ſententiam conceſſerunt, & armatis cinctum ſublimem in caſtra perferebant, ne quid eis feſtinantibus impedimento eſſet. Interea autem orta eſt diſſenſio inter populum ſenatumque: dum illi priſtinam appetunt dignitatem, & inductam à tyrannorum inſolentia ſervitatem effugere cupiunt, cum per tempus liceret; contraque populus, hanc felicitatem eis invidens, & fœnum eorum cupiditatibus imperatoriam poteſtatem eſſe intelligens, ſibique *adverſus potentiorum injurias* perfugium, Claudii raptu gaudebat, quòd exiſtimaret ab ipſo facto imperatore ſublatum iri diſſenſionem civilem, illi non diſſimilem futuram quæ ſub Pompejo exarſit. Senatus porro, cognito quod milites Claudium in caſtra tranſportaverant, ſui ordinis viros *dignitate* præſtantes ad eum mittunt, qui monerent, "ne ad imperium adipiſcendum "vim ullam adhiberet, ſed ſenatui cederet, è "tot *tantiſque* viris unus, futuruſve ex illis, "legibuſque concedens providere quod ad rei-"publicæ ordinem magni interſit, & in me-"moriam revocans mala quæ civitati intule-"runt priores tyranni, quæque ſub Cajo etiam "ipſe cum eis pericula pertulerat; neque, cum "oderit tyrannidis ſævitiam, quam alii inſo-"lenter exercebant, ipſe ſponte ſua auderet "in patriam debacchari. quapropter ſi *ſena-"tui* motem gerat, oſtendatque ſe prioris vi-"tæ quieti cum virtute conjunctæ firmiter ad-"hærere, fore ut maximis cumuletur honori-"bus à liberis civibus, & optimi viri exiſtima-"tionem ſibi pariat, qui non gravetur ſub le-"gibus per vices nunc præeſſe aliis nunc ſub-"jici. Quod ſi ab illis deſciſcere voluerit, me-"liora non edoctus ex Caji interitu, per illos "non licebit. nam & non exiguam militum "manum ab illis ſtare, & armorum ſupereſſe "copiam, ſervitiorumque multitudinem, quo-"rum opera in promptu ſit. Sed hoc præci-"pue ſpem illis facere, & fortunam & deos "non alios eſſe adjuturos, quam qui pro re-"cto & honeſto contendunt certantque. ta-"les autem iſtos eſſe qui pro patriæ liberta-"te pugnant.

Senatus legates ad Claudium mittit.

Veranius & Brocchus legati.

4. Et quidem legati, Veranius & Brocchus tribuni plebis, hujuſcemodi verba habuerunt: procumbenteſque ad ejus genua ſuppliciter orabant, ne in bellum & calamitates urbem conjiceret. Et cum viderent eum ſeptum magna frequentia militum, *ſentirentque* cum ejus copiis conſulares minime conferendas eſſe, adjecerunt; "ſi concupiſceret imperium, *debere* "à ſenatu datum accipere. melioribus enim "auſpiciis & majori cum felicitate eo uſurum "eſſe, cui contigerit ut dantium benevolen-"tiæ acceptum referat.

πυθανόμενοι τὰ θύρατα ἐδέχοντο ἢ τὰ ὅπλα, συμφράξαντές τε καὶ ἀπολείσαντες ἦγον ὅπῃ τῷ σπεύδοντι φορᾴδην ἀναβαστάσαντες, ὡς μὴ ἐμποδίζοιτο αὐτοῖς ἡ ἔπειξις. [a] διεσήκουσαν δὲ αἱ γνῶμαι τῷ τε δήμῳ καὶ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς. ὁ μὲν ἀξιώματός τε τῷ [b] πρώτῳ ὑπερήδετο, καὶ δουλείαν ἐπακτὸν αὐτοῖς ὕβρει τῶν τυράννων γενομένην φιλοτιμούμενοι ἀφαιρήσεσθαι, χείρω [c] ἀγαθοῦ· ὁ δὲ δῆμος φθόνῳ τε τοῖς ἐκείνου καθιστάμενος, καὶ τῶν πλεονεξιῶν αὐτῆς ὅτι-σύμμαχα τοὺς αὐθεκάτορας εἰδὼς, καὶ αὖ καταφυγὴν, ἔχαιρε [d] τῇ Κλαυδίου ἁρπαγῇ, ᾗσπερ τε ἐμφύλῳ, ὁπόταν καὶ ὅτι Πομπηΐου γένοιτο, ἀπαλλάξειν αὐτὸν ἐπιλαμβανομένων τούτων αὐτοκράτορα καθιστάμενον. γνοῦσα δὲ ἡ βουλὴ τὸν Κλαύδιον ἐπὶ τὸν πρώτιστον ἀφιγμένον εἰς τὸ στρατόπεδον, πέμπει τοὺς ἀξιοῦντας [e] ἄνδρας ἀρετῇ τοὺς ἐξ αὐτῶν προύχοντας, οἳ διδάξειαν "[f] μηδὲν ὅτι κρεῖττον τῆς ἀρχῆς βιάζεσθαι, παρεχωρεῖν δὲ τῇ συγκλήτῳ, τοσῶνδε ἀνδρῶν ἕνα ὄντα, "[g] ἢ ἐσόμενον, καὶ τῷ νόμῳ προσχωροῦντα τῷ ὅτι τοῖς κοινοῖς κόσμῳ τιθεῖ τὰ πρόσω, μνημονεύοντα [h] ὧν τε οἱ πρώτιστοι τύραννοι κακῶσαι τὴν πόλιν, καὶ ὧν ὑπὸ Γαΐου καὶ αὐτὸς κακοδαιμόνησε σὺν αὐτοῖς, μηδὲ μιμήσασθαι τὴν βαρύτητα τῆς τυραννίδος, ὑφ' ἑτέρων προκαμούσης τῆς ὕβρεως; αὐτὸν ἐθελῆσαι ὅτι παρεῖσθαι χαρᾶς τῆς πατρίδος. καὶ πειθομένῳ μὲν, καὶ τὰ πρώτιστα ἀποδόμενον τὴν ἀρετὴν ὅτι δεδομένῳ βέβαιον, τιμάς τε ὑπάρξειν αἱ ἔστ' ἐλευθέρων φιλοδοξεῖν τῶν πολιτῶν, καὶ ὅτι χρήσοιτο ἕ νόμῳ τὸ μέρος ἄρχοντά τε καὶ ἀρχόμενον κερδαίνειν ἔπαινον ἀρετῆς. εἰ δὲ ἀπειθοῖτο, μηδὲν ὅπερ ἡ Γαΐου τελευτῆς συφορηζόμενος, ἤ τι γε [i] αὐτὸς ὑπηρέψατο. τῆς τε δὲ φρενὸς πολὺ εἴη τὸ συνετικὸς αὐτοῖς, ὅπλων τε εὐπορίαν, ᾗ πλῆθος οἰκετῶν [k] οἷς χρήσαιτο αὐτός. μέγα δὲ μέρος τιμῶν ἐλπίδα εἴη), καὶ ἡ τύχη, πρός τε θεῶν ἢ ἄλλοις συμμαχεῖν, ἀλλὰ τοῖς μὴ ἀρετῆς ἕ καλῶς τὰς ἀγῶνας ποιουμένοις. εἰ δὲ [m] τοῖς τοὺς οἳ ἂν περὶ ἐλευθερίας μάχωνται ἡ πατρίδος.

Veranius & Brocchus legati.

ν'. Καὶ ὁ μὲ προσβευταὶ, Οὐηράνιος καὶ [n] Βρόκχος, δήμαρχοι δὲ ἦσαν ἀμφότεροι, τοῖσδε ἐχρῶντο τοῖς λόγοις· καὶ καθιππεύοντο τοῖς γόνασιν αὐτοῦ προσπεσόντες, μηδαμῶς πολέμοις καὶ κακοῖς ἐμβαλεῖν ἡ πόλιν. θεωροῦντες δὲ στρατὸν πλῆθύι ἡ Κλαύδιον πεφραγμένον, ᾗ ὃ μηδὲν τοὺς ὑπάτους ὄντας συγκρίσοι τῇ προὸς αὐτὸν, [o] ἐπῆγον, "εἰ δὲ ἀρχῆς ἐρέσθαι, ὡς ἡ βουλῆς δέχεσθαι δεδομένην. αἰσιώτερον γὰρ ᾗ εὐδαιμονέστερον χρῆσθαι ἡ μὴ μὴ ὕβρεως, ἀλλ' εὐποίᾳ τ' δίδοσθαι ὡς λαμβάνοντα.

a Διεστήκεσαν Bunb. b Πρώτῳ Bunb. c Ita lego. πρείττων in Edit. & MSS. d Τῇ Κλαυδίου τῇ ἁρπαγῇ Bunb. e Ita Bunb. & Epiphan. ἄνδρας αἱρετοὺς ἐξ αὐτῶν in Editis Aldiſque. ἄνδρας ἀρετῇ τοὺς ἐξ αὐτῶν, οἱ δ'. Vat. f Iterum cum Cod. Bunb. & Epiphan. μὴ δεῖν in ceteris. g Ἑκατόνδρου Bunb. Hoc modo diſtinxiſſe videtur Epiphanii codex. παρεχωρεῖ δὲ τῇ συγκλήτῳ τοσῶνδε ἕνα ὄντα, nam vertit, ſed magis ut ſenatui tantorum virorum unus cederet. h Ita Bunb. ὧν οἱ ας. in reliquis. i Αὐτὸς Bunb. αὐτοῖς Flen. à pr. m. αὐτὸς à ſecunda. k Ita lego. οἱ χρήσαιτο αὐτοῖς in libris. l Τῶν ἐλπίδα εἴη Bunb. m Ita lego. τοὺς in libris. n Βρόγχος & Βρόκχος & Βρῦγχος in Græcis. Juxta Epiphanii libros Βρόυκχος aut Βρόυκκος. in ora exemplaris Caſauboni appingitur Brutus, ac ſi Βροῦτος legiſſet. o Ita Bunb. in ceteris deeſt vox ἐπῆγον, leguntque ὄντα ἀρχῆς. in Epiphanii verſione, ſuadebantque ſimul, ut ſi appeterem principatum &c.

γ'. ΚΕΦ. δ'.

Οἷα πέπραχεν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας ὑπὲρ τοῦ Κλαυδίου· καὶ ὡς Κλαύδιος, τὴν ἀρχὴν καταλαβών, τοὺς Γαΐου φονέας ἀναιρεῖσθαι κελεύει.

CAP. IV. III.

Quænam acta erant à rege Agrippa in gratiam Claudii: & quomodo Claudius, imperium adeptus, Caji interfectores necari juſſit.

Κλαύδιος δὲ, ἥπίστατο γὰρ οἵᾳ αὐθαδείᾳ ἀπεσταλμένοι, καὶ πρὸς ὃ παρὸν γνώμῃ τῇ αὐτῇ, ὅτι τὸ μετρίως ἐτράπετο, ἀλλὰ καὶ τῷ δεῖν αὐτὸν φόβῳ ἀφιστάσαις, ἅμα μὲν θάρσει τοῦ στρατιωτικοῦ, ἅμα δὲ Ἀγρίππου τοῦ βασιλέως, κελεύοντος μὴ περιεῖναι τὴν χεῖρον τηλικαύτην ἀρχὴν ἡκούσαι αὐτόμολον. ὃς, πρέσβυς μὲν ὢν καὶ τὸν Γάϊον δὴ καὶ ὡς ἄνδρα ἀξιῶν τιμῆς ἡγεμόνος· καὶ γὰρ τὸν νεκρὸν περιέπλεξε τοῦ Γαΐου, καὶ ἀναθέμενος ὅπη κλίνης, καὶ περιστείλας ἐκ τοῦ παραχρῆμα, εἰς τοὺς σωματοφύλακας ὑπεχώρει, ζῆν μὲν τὸν Γάϊον ἀπαγγέλλων, κακοπαθοῦντι δὲ ὑπὸ τραυμάτων ἰατροὺς μεταλαβεῖν λέγων· πυθόμενον δὲ τοῦ Κλαυδίου τὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἁρπαγὴν, ἀφεῖτο πρὸς αὐτὸν, καὶ καταλαβὼν τεταραγμένον, καὶ οἷόν τε ἀναχωρεῖν τῇ συγκλήτῳ, ἀπήγειρεν ἀντιλαμβάνεσθαι κελεύων τῆς ἡγεμονίας. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλαύδιον εἰπὼν προσεχώρει πρὸς αὐτὸν, καὶ μεταχαλύσας αὐτὸν τὸ βυλῆς, κομισάμενον μέσης τὴν κεφαλὴν, ὡς ὑπὸ σωφροσύνης, γνώμης ἀναλύσιμος αὐτῇ, παρῆν, καὶ ἤρετο τὸν βουλευτὴν τί πράττοι Κλαύδιος. τῶν δὲ τά τε ὄντα φαυλίων, καὶ προσαπορούντων ἤν τινα γνώμην ἔχοι περὶ τοῦ ὅλου, τελευταῖον μὲν ὑπὲρ τοῦ κατ' ἐκεῖνο εὐκλεὴς ἕτοιμος εἶη τοῖς λόγοις, σπουδὴν δὲ ἀναλαβὼν περὶ ὃ συμφέροντι, πᾶν ὅ,τι καὶ εἰς ἀσφάλειαν φέροι ὑπεξελομένους. χρῆναι γὰρ εἶναι τὰ ἀρχῆς μετεπιμένους, καὶ ὅπλων, καὶ στρατιωτῶν δι φεύξαιντο αὐτοῖς, μὴ καὶ ἀφοδίοις κεχρημένους εἰς πάλιν σφαλεῖσιν. ἐπιχαιρούσης δὲ τῆς βυλῆς, ὅπλων τε εὐπορίαν, καὶ χρημάτων εἰσόδους, καὶ στρατιᾶς ὅ μέν τι αὐτοῖς εἰς συνεχὲς, "τὸ δὲ συγκροτήσαν ἐλευθεράστους δῆλον ποιοῦσιν. εἴη μὲν, ὦ βουλὴ, φησὶν ὁ Ἀγρίππας εὐτυχῶν, τοιαῦτα ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βουλεύματα. λοιπὸν δὲ ἐμοὶ διαλύσαντι μὲν, ἀφεῖναι τὸ ὅτι σωτηρίαν φέρειν τοὺς λόγους. "ἴστε δὴ στρατιῶται, "ὃς ὑπὲρ Κλαυδίου μαχεῖσθε, πλήθει χρόνου ὁπλιτεύειν "μᾶλλον ἐπιστάμενοι· τοὺς δὲ ἡμέτερα, συγκλύδας καὶ θρέμματα "πλῆθος ἴσως ἐν τῷ παρόντι δόξαν τὴν ἐμὴν ἀπαλλαγήν· "ναι, δυσμεταπειθεῖς· πρὸς δὲ τοιούτους ἀναγκαίως ἔχομεν "παραγαγόντες ἄνδρας, μηδὲ ὅπλα αὐτοῖς τὰ ξίφη εἰ- "δότας. ὥστε μοι δοκεῖ πέμπειν ἐπὶ Κλαύδιον πρέσβεις "τοὺς καταστῆσαι τὴν ἀρχὴν, παρεσόμενον τὰ ἑτοίμως ἐμοί.

Quenam acta erant à rege Agrippa in gratiam Claudii: & quomodo Claudius, imperium adeptus, Caji interfectores necari juſſit.

CLaudius autem, ut qui non neſciverit qua arrogantia miſſi erant legati, ex illorum etiam conſilio ad moderatiora converſus eſt in præſens; non tamen ita quin ſe ex metu recolligeret, partim quidem audacia militum *animatus*, partim vero Agrippæ regis, hortantis, ne tantum imperium ultro oblatum è manibus dimitteret. qui, omnibus quidem Cajo præſtitis, prout deceret hominem ab ipſo honoratum, (nam & Cajum mortuum complexus eſt, & collocatum in lectulo operuit quoad ejus fieri potuit, dein ad ſatellites ſe recepit, nuncians Cajum quidem vivere, vulneribus vero cruciato medicos accerſere dicens) cum audiret raptum eſſe à militibus Claudium, properabat ad eum; quem cum turbatum offendiſſet & in eo fere ut ſenatui cederet, confirmabat eum, & hortabatur ut imperium capeſſeret. Ubi autem iſta Claudio dixerat, eodem unde digreſſus erat, revertebatur; & accitus à ſenatu, delibuto capillo, quaſi poſt compotationem finitam, aderat, & ex ſenatoribus quæſivit quid de Claudio factum ſit. Quibus id quod erat dicentibus, ac præterea illius ſententiam de ſummæ rerum rogantibus: ſe quidem ajebat, pro ſenatus dignitate mori non recuſare, diſpicere tamen ſuadebat, quid è re ſua eſſet, procul habentes favorem & gratiam. imperium enim ſibimet vindicantibus opus eſſe armis, atque militibus qui illa induant, ne ab iſtis imparati *in pericula* labantur. Senatu autem reſpondente, ſibi armorum abunde eſſe, pecuniamque collaturos, & exercitum non ſolum jamjam conflatum habere, ſed & novum ſe delectum habituros manumittendo ſervos: Agrippa ſubjiciens, utinam, inquit, ô ſenatus, res vobis ſuccedat ex animi ſententia. Verum non dubitanter mihi dicendum, quoniam in ſalutem veſtram futura eſt oratio. "Scitote "igitur milites qui à Claudio ſtabunt veteranos eſſe, & in re militari longo tempore exercitatos; noſtros autem, utpote ex conventis & ſervitiorum turba quibus inexſpectato "data eſt libertas, *novos* ſane & intractabiles; "& contra belli ſcientes peritoſque in aciem "rudes educemus, & qui gladium ſtringere neſcient. quapropter mihi *optimum* videtur "mitti ad Claudium qui ei ſuadeant ut imperium deponat: & ad legationem *iſtam* ob"eundam ipſe paratus ſum.

Claudius benigne legatis reſpondet.

Agrippa, poſtquam Caji cadaver curaſſet, ad Claudium ſe confert.

Agrippa, à ſenatu accitus, conſilium.

2. Atque ille quidem ita loquutus eſt, eiſque aſſentientibus, cum aliis miſſus & Claudio ſeorſum trepidationem ſenatus indicat, autorque erat ut more imperatorio reſponderet, &

Agrippa cum aliis à ſenatu ad Claudium miſſus.

a Ita lego. ἀπεστάλκασι in *Editis Aliiſque.* b Sic *Bunb.* πρεσβύτερον in *ceteris.* c Ita lego. ἀφεῖναι τοῦτον in *libris.* d Sic cum *MSS.* τῷ in *Editis.* e Illud ὃς ex *MSS.* f Καὶ γὰρ τὸν νεκρὸν &c. in parentheſim inclusi. g Ita lego. ἀφεῖναι in *Editis & MSS.* Eſt qui malit ἀφεῖσθαι. h Ἐπεχώρει *Voſſ.* i Ἐπαγγέλλων *Voſſ.* k Ita *Bunb.* κακοπαθοῦντα ἢ ἀ. ἐφ. ἰατροὺς μεταλαβεῖν λέγων in *Editis Aliiſque.* l Ita lego. χρυσάμενον in *libris.* m Hoc modo lego & diſtinguo. antea erat, ὡς ὑπὸ σωφροσύνης γνώμης ἀναλύσιμος αὐτῇ. n Sic *Bunb.* & *Voſſ.* παρῆν in *Editis Aliiſque.* o Iterum cum *Cod. Bunb.* τὰ ὄντα φ. π. ἀφθονώτερον ἔτι in *ceteris.* p Περὶ τῶν ὅλων *Voſſ.* q Περὶ ᾧ συμφέροντι *Bunb.* r Ita *Bunb.* & *Voſſ.* ἐπιλιλοιπότα in *Aldi.* s Τοῖς ἀρχῆς *Voſſ.* t Eo modo *Bunb.* τὸ μέντοι αὐτῶν in *Editis Aliiſque.* u Ita *Bunb.* δυσμεταπείστους in *Editis Aliiſque.* x Sic *Bunb. Voſſ.* & *Gall.* μαχούμεθα in *ceteris.* y Ita lego. αὐτοῦ *Voſſ.* αὐτῶν in *ceteris* omnibus præter *Bunb.* qui αὐτοῦν habet, forſan pro αὐτόνομ. z Δοκεῖν *Bunb.* a Ἀπεῖναι *Bunb. Hen.* & *Vat.*

a Ita

Claudii responsio ad legatos.

& ex dignitate ſua & poteſtatis amplitudine. Dicebat itaque Claudius, "ſe minime mirari, "ſenatum ægre ferre principis dominatum, "quòd attritus fuerit priorum crudelitate, qui "ad imperii majeſtatem evecti erant. nunc "vero meliorum temporum moderationem "deguſtaturos eſſe, ipſo ad reip. gubernacula "ſedente; cum nomine tantum penes ipſum "foret imperium, re autem vera omnibus ſe- "cum commune. Illis itaque convenire ipſi "non diffidere, qui illorum in conſpectu mul- "ta & varia obiit negotia" Et legati quidem, ubi verba iſta auditione acceperant, dimiſſi ſunt. At Claudius exercitum ad ſe congregatum alloquebatur, militiæ ſacramento illos ad fidem ſibi ſervandam obligans: donatque viritim corporis cuſtodes quinis drachmarum millibus, & duces illorum ſimili ad proportionem numero; parique ratione aliis exercitibus, ubicunque eſſent, daturum ſe promittit.

Sacramentum à militibus exigit.

Senatus à conſulibus convocatus.

3. Conſules autem ſenatum convocabant in Jovis Victoris ædem, cum *multa* adhuc nox eſſet. quorum alii quidem in urbe ſeſe occultabant, animo vacillantes ubi aliquid *de concione* audiverint: alii vero in prædia ſua ruſtica conceſſerunt, providentes quónam res evaſura eſſet cum de libertate deſperarint; longe ſatius eſſe exiſtimantes, in ſervitute, ab omni periculo vacua, vitam agere inertem & otioſam, quam cum paterna dignitate in ambiguo hærere de ſalute. Veruntamen haud plures quam centum convenerunt: cumque de iis, quæ in manibus erant, deliberarent, derepente ſublatus eſt clamor militum, qui ab illis ſtabant, poſtulantium ut ſenatus imperatorem rei militaris peritum eligeret, & multorum dominatu non perditum iret principatum: & quam maxime potuerunt palam faciebant, non univerſis ſed uni *alicui* imperium deferendum eſſe; illis autem permittere ut diſpicerent, quis tanta præfectura dignus ſit. adeo ut res ſenatus multo magis inter ſe contrariæ eſſent, & quod de libertate glorioſa excideret, & valde metueret Claudium. non tamen deerant qui dominatum affectarent, & propter majorum gloriam & cognationem ex nuptiis. Nam & Marcus Minucianus erat, qui, & ſua nobilitate illuſtris; & in matrimonio habens Caji ſororem Juliam, ſumma rerum potiundi cupiditate tenebatur; eumque reprimebant conſules, aliam ex alia cauſationem nectentes. Valerium etiam Aſiaticum Minucianus, unus ex interfectoribus Caji, ab ejuſmodi cogitatione inhibebat. Fuiſſetque cædes quanta vix unquam alias edita, ſi illis, qui principatum appetebant, facta fuiſſet poteſtas contendendi cum Claudio. Quin & præſto erant & gladiatores inſigni numero, & milites qui in urbe excubias agebant, remigeſque qui in caſtra confluebant; adeo ut ex iis, qui imperium ambiebant, alii quidem, ut urbi parceretur, alii vero, metu de ſe, à conatu deſtiterint.

Milites imperatorem à ſenatu poſtulant.

Nonnulli à ſenatoribus dignitatem iſtam expetunt.

τῇ ἀξιώματι τ ἐξουσίας χρώμενον. ἔλεγεν οὖν Κλαύδιος, "ᾗ θαυμάζειν τ βουλὴν ἡδονῇ μὴ φέρουσ ἄρχεσθαι "ὑφ' ὁμοτίμῃ πεπονθυῖα τ [2]πρότερον ὑπὸ ὀλίγων "νόσων καθεστάντων. γνόντας δὲ αὐτοὺς, ὑπεικείᾳ [b]τῇ "καθ' αὐτὸν, μετρίαν χαρεῖν, ὑόμενον μὲ μόνῳ τ ἀρχῆς ἴσον- "μόνης [c]αὐτῷ, ἔργῳ δὲ [d]κοινῆς πᾶσι προκεισομένης εἰς "μέσον. ὑφ' πολλῶν δὲ ᾗ ποικίλων [e]ἀδυκότα πρα- "γμάτων, οἷ ὄφελε τῇ ἐκείνου, κελεύειν ἔχειν μὴ ἀπιστεῖν." καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, τοιαῦτα ἀκροάσει λόγων [f]καθομιλήσοντες, ἐξεπέμποντο. Κλαύδιος δὲ τῷ στρατῷ συλλεχθέντι διελέγετο, ὅρκους λαμβάνων, ἢ μὲν ἐμμένειν πίστει τῇ πρὸς αὐτὸν, καὶ δορῆτας τοὺς σωματοφύλακας [g]πεντακισχιλίας δραχμὰς κατὰ ἕκαστον ἄνδρα, τοῖς τε ἡγεμόσιν αὐτῶν ἀνάλογον τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τοῖς ὅπου ἂν τὰ στρατόπεδα [h]κατοχεῖται τὰ ὅμοια.

γ'. Συνεκάλουν δὲ ὁ ὕπατοι τὴν βουλὴν εἰς τὸ ἱερὸν τῦ νικηφόρου Διὸς, ἔτι δὲ νυξ ἦν. τῶν δὲ οἱ μὲν, οἰ τῇ πόλει κλέπτοντες ἑαυτοὺς, ὀκνοῦντες πρὸς τὴν ἀκρόασιν· τοῖς δὲ ὅτι τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐγεγόνεσαν ἔξοδοι, προορωμένοις ᾗ χαρίσει τὸ πᾶν οἰ ἀπογράσει τῦ ἐλευθέρου [b]γενησόμενον, ᾗ πολὺ κρεῖττον οἰ ἀκινδύνῳ ᾗ ἡσυχίᾳ ὑπειληφότες ζῆν ἀργίᾳ τῦ πονεῖν, ἢ κτάμενοι τὸ ἀξίωμα τ πατέρων περὶ τῆς σωτηρίας ἀμφίβολα καταστῆναι. συνελέγης δὲ ὅμως ἑκατὸν ᾗ πλείους, καὶ ζητουμένων περὶ τῶν οἰ χρὴν, αἰφνίδιον αἴρεται βοὴ τῦ συνεστηκότος αὐτοῖς στρατιωτικῦ, [i]στρατηγὸν αἱρεῖσθαι κελεύοντων τὴν βουλὴν ἐλέσθαι, καὶ μὴ φθείρειν παλυαρχίᾳ τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸν ἀπαραίτητον εἶναι περὶ ᾧ μὲ πᾶσι, ἀλλ' ἐπὶ τ ἀρχὴν ἐφίεσθαι εἰ· ὁρᾶν δὲ ἐκείνους ὅτῳ [k]τοσαύτης προέστασίας ἄξιος. [l]ὅση οὖσα τὰ τῶν συγκλητικῶν ἰῷ πολὺ πλέον, [m]δι' ἁμαρτίαν μὲ τῦ κατὰ τ ἀλήθειαν αὐχήματος, φόβῳ δὲ τῦ Κλαυδίου. ᾗ μὴν ἀλλ' ἦσαν ὁ ἐφιέμενοι, γένους τε ἀξιώματι καὶ οἰκειότητι γάμου. καὶ γὰρ [n]Μινούκιος Μάρκος, ὁ καὶ τῷ καθ' αὐτὸν γενναιότητι ἀξιόλογος ὢν, καὶ ἀδελφιδῆ Γαΐου γεγαμηκὼς Ἰουλίαν, προθυμός τε ἰῷ ἁπτεσθαι τῶν πραγμάτων, καὶ κατοχὴν ὁ ὕπαλος προφάσεως οἰκ προφάσεως ἁμαρτόντες. Οὐαλήριόν τε Ἀσιατικὸν Μινούκιος οἰκ ἐᾷ Γαΐου σφαγέα ἀνεῖναι τοιούτων ἐγχειρήσεων. ἐγεγόνει δ' ἂν φόνος ᾧ πρὸς ἐλάσσονι, [p]ὅτι χορηθέντων τῷ ὀλιγωμένων τῆς ἡγεμονίας ὅση ἁπτεσθαι Κλαυδίῳ. ἄλλως τε καὶ ὁ μονομάχοι, πλῆθος δὲ ἰῷ αὐτῷ ἀξιόλογοι, καὶ τῶν στρατιωτῷ οἱ πυλοφυλακοῦντες ὅτι τ πόλεως, ἱρέται τε ὁπόσοι συνέρρεον εἰς ὁ στρατόπεδον· ὅση τ μετόπιν τῷ ἀρχεῖ, οἱ μὲν φειδοῖ τ πόλεως, οἱ δὲ καὶ φόβῳ τῷ ὑπὲρ αὐτῷ ἀπέσχοντο.

δ'. Ὑπὸ

a Ita *Bunb.* σχεῖμεν in *Editis Aliiſque.* b Τῶν κατ' αὐτὸν *Bunb.* c Illud αὐτῷ è *Cod. Bunb.* d Ita *Bunb.* καινῇ in *reliquis.* e Ita lego. ἀδιήγητα ατ. in *libris.* f Συγκαθομιλήσοντες *Bunb.* g &c. Viginti HS. millia. *Suetonius* habet tantum *quina dena HS.* Vide *Scaligerum de re Nummaria*, p. 86. h Ita cum *Cod. Bunb.* & mox κρεῖττον. χορηγοῦσι & κρείττω in *Editis Aliiſque.* i Ita lego, favente *Epiphanio*, qui vertit, *potentium ut militaris imperator eligeretur.* στρατηγὸν in *Editis* & *MSS.* k Τοσούτων *Bunb.* l Ita etiam *Epiphan.* ὅστε ὁ ἀδημονίᾳ τοῦ τ *Bunb.* m Καὶ διαμαρτίᾳ τ ἀ. τ. ἀ. αὐχήματος, ᾗ φόβῳ τ Κλ. *Bunb.* n Μινούκιος Μάρκος — ἀξιόλογος ὢν — γεγαμηκὼς — ἁπτεσθαι ὢν ἐν. τ. ατ. κατοχὴν *Bunb.* & *Voſſ.* o Ita lego. ᾗ τὸ καθ' αὐτὸν in *Editis* omnibus & *MSS.* præter *Gall.* qui habet ᾗ καθ' αὐτόν. p Συγκεχορήγηται *Bunb.*

a Παν-

δ'. Ὑπὸ δὲ τοῦτον ἀρχὴν ἡμέρας καὶ Χαιρέας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ παρελθόντες, ὡς ἐπέτυχεν λόγου ἔσεσθαι τοῖς στρατιώταις. τῶν δὲ τὸ πλῆθος ὡς ὁρᾷ σιωπῶντας αὐτοὺς ταῖς χερσὶ, καὶ δεικνύντας ὡς ἄρα καιρὸς ἀρχεσθαι, ἀνεθορύβησε, μὴ ἐᾶν μέν ὥστε εἰπεῖν, ἅπαντας δὲ κραυγάσαι παῖζας ὅτι τὸ μοναρχεῖσθαι. οἱ δὲ ἡγεμόνες ἐκάλουν, ὡς οὐκ ἀνεξόμενοι τὰς τόλμας. τῇ συγκλήτῳ δὲ ἀπορία ἄρχειν τε καὶ ὑπ' ἀρχθῆναι ἀεὶ τρόπου, ὅτε διχομένοις αὐτοῖς τὸ στρατιωτικὸν, καὶ τὸ Γαΐου σφαγέων συγχωρεῖν τοῖς στρατιώταις οὐκ ἐφίεσαν. ἐπὶ τοιούτοις δὲ ὄντων, Χαιρέας τὸν ὄχλον οὐκ ἀναχόμενος τοῖς αἰτήσεσι τοῦ αὐτοκράτορος, δώσειν ἐπηγγέλλετο στρατηγὸν, εἴ τις αὐτῷ σημεῖον δοίη Εὐτύχους κομίσειν. ἦν δὲ ὁ Εὔτυχος οὗτος, ἡνίοχος τῆς καλουμένης Πρασίνης, ἐκπαίδευτος Γαΐῳ, καὶ περὶ τὰς ἱππικὰς τοῦ σώματος τοῦ περὶ ἐκεῖνον ἱππεῖς τὸ στρατιωτικὸν ἐτελέσθη, ἀτίμοις ἐργασίαις ὑπεχούσης. εἰς ἄνδρ' ὁ Χαιρέας ἀνεδίζειν αὐτοὺς, καὶ ἔπρασσε πολλὰ τοιαῦτα, τόν τε κεφαλὴν κομεῖν δ' Κλαυδίου. δεινὸν γὰρ εἰ μετὰ μανίαν ἀδιαφορουμένην δώσουσι τῷ ἡγεμονίαν. ὁ μὲν διετέθησάν γε ὑπὸ τοῦ λόγου, ἀλλὰ σπασάμενοί τε τὰς μαχαίρας, καὶ τὰ σημεῖα ἀειράμενοι ᾤχοντο ὡς Κλαύδιον, κοινωνήσοντες τοῖς ὁμεύνοις ἀνδράσι. καταλείπεται δὲ ἔτι σύγκλητος ἐπ' ἐρημίας τῶν ἀμυνόντων, καὶ οἱ ὕπατοι μηδὲν ἰδιωτεύσαντες. ἔκπληξίς τε καὶ κατήφεια ἦν, οὐδὲ ὅπου χρήσαιτο αὐτοῖς τὸ ἀνθρώπειον εἰδότων ἀφ' οὗ τὸ ἀπορεῖσθαι Κλαύδιον ἐπ' αὐτοῖς· ἀλλήλοις τε ἐλοιδοροῦντο, καὶ μετάμελος ἦν αὐτοῖς· ὁ Σαβῖνος, εἷς τῶν Γαΐου σφαγέων, σφάζειν ἐπεχείρει αὐτὸν πρεσβεύειν παρελθὼν εἰς μέσους, ἢ Κλαύδιον ἄρχοντα στήσεσθαι, καὶ δυσκραπάλην ἐπόψεως καταλαβοῦσαν· τόν τε Χαιρέαν εἰς φιλοψυχίαν ἐπέπληττεν, εἰ καταφρονήσας Γαΐου θεῖον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνοι τὸ ζῆν, τῆς ἐλευθερίας οὐδὲ ὅπως ἀποδοθήσεσθαι δυναμένης τῇ πατρίδι. Χαιρέας δὲ περὶ μὲν τοῦ θνήσκειν οὐδενὸς οὐδὲν φροντεῖν ἔλεγε, βουλεύεσθαι μέντοι καὶ διακωδωνίζειν ἀφέντας τὸν Κλαύδιον.

ε'. Καὶ οἱ μὲν ἐν τοιούτοις ἦσαν. ὅτι δὲ ὁ στρατόπεδον πᾶς πανταχόθεν ἀθροίζετο χάριν θεραπείας τοῦ Κλαυδίου· καὶ τῶν ὑπάτων ὁ ἕτερος Κόϊντος Πομπώνιος δι' αἰτίας ἦν ὧν στρατιωτικῷ μᾶλλον ὡς ἐπ' ἐλευθερίαν ἢ συγκλήτῳ παρακελῶν, ὥρμησάν τε σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ ἐπέστρεψε αὐτοῖς, μὴ Κλαυδίου διακεκωλυκότος. ἐκείνῳ δὲ αὐτοῦ ἢ ὕπατον ἐξαρπάσας ὁ κίνδυνος· τῇ δὲ συγκλητικῇ ὁ ἦν σὺν ᾧ Κοΐντῳ ὁ μὴ ὁμοίας ἐτύγχανε τιμῆς. πρὸς δὲ καὶ πληγὰς ἔλαβον αὐτῶν, ἀναθυμουμένων τῆς πρὸς αὐτὸν ὀργῆς, Ἀπίνιος δὲ θαυμασίας ἀνηκέστου, ὃν τε κίνδυνος περὶ παίσας αὐτός. καὶ Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς, προσελθὼν τῷ Κλαυδίῳ, ἀξιοῖ τοῖς

4. Cum autem diluculo in ſenatum veniſſent Chærea ſociique, aggreſſi ſunt orationem habere ad milites. quos cum univerſi viderent manu illis ſilentium indicere, & in eo eſſe ut loquendi initium facerent, tumultum movere cœperunt, nec paſſi ſunt eos quidquam dicere; quod omnes unius imperio ſubeſſe magnopere expeterent: namque imperatorem ſibi dari poſtulabant, ut qui vel minimam moram ægre laturi eſſent. Senatus autem dubitabat, & quo modo regeret aut imperio regeretur, & militibus eorum auctoritatem defugientibus, & Caji interfectoribus ampliſſimum ordinem militari inſolentiæ cedere non patientibus. Cumq; ita ſe res haberent, Chærea, accenſus in iram, quod imperatorem peterent *milites*, daturum ſe promiſit ducem, ſi quis ſignum ci afferret ab Eutycho. erat autem Eutychus iſte factionis Praſinæ ut appellabatur auriga, Cajo devotiſſimus, quique in ſtabulis equitio ejus exſtruendis milites attriverat, viles ab ipſis operas exigendo. quas res & illis exprobrabat Chærea, atque alia multa hujuſcemodi, ſeque Claudii caput allaturum *minabatur*. indignum enim eſſe *ajebat*, ſi poſt inſanum ſtulto imperium committant. At illi, verbis ejus nihil moti, ſtrictis gladiis & ſublatis ſignis ſe proripiebant ad Claudium, adjuncturi ſe his qui fidem ejurejurando dederant. ita ſenatus deſertus eſt à ſuis propugnatoribus, & conſules ferme in privatorum ordinem redacti: quin & conſternatio erat ubique & mœſtitia, nemine ſciente quid de ſe factum foret, Claudio in eos iritato; aliique in alios convicia jactabant, & ipſos *vehementer* pœnitebat. Tum Sabinus, unus è Caji interfectoribus, in medium progreſſus, ſe prius mortem ſibimet conſciſcere edicebat, quam paſſurum ut Claudius fiat imperator, viſurumque civitatem ſervitute oppreſſam; ſimulque Chæream increpabat, quod nimio vitæ amore teneretur, ſi is, qui primus Cajum contemptui habuit, vitam *jam* vitalem eſſe exiſtimaret, cum fieri non poſſit ut vel hac via patria in libertatem reſtituatur. Chærea autem nihil ſibi minus in animo eſſe dicebat, quam ut de morte appetenda dubitaret, ſtatuere tamen prius Claudii mentem explorare.

Chærea militibus irato.

Opprobrium in eos jacit.

Senatus deſertus à militibus.

Sabini mina.

5. Et illi quidem in his erant. In caſtris autem undique feſtinatur ad obſequium Claudio præſtandum: & conſulum alteri Q. Pomponio, *cum ebdem veniret*, crimini milites objiciebant præcipue quod ſenatum ad libertatem *aſſerendam* hortatus fuerat, atque impetum *in eum* fecerunt ſtrictis gladiis; cædemque perpetraſſent, niſi Claudius eos cohibuiſſet. Is conſulem periculo ereptum ſuo lateri aſſidere jubet: ſenatoribus vero qui cum Quinto non idem habitus eſt honos. nam & quidam illorum plagas accipiebant, repulſi dum illum ſalutatum irent, & Aponius vulneratus diſcedebat, omneſque in periculo verſabantur. Tum rex Agrippa Claudium adiit, eumque obſecrat

Conſulum alter multique à ſenatoribus male tractantur à militibus.

a Παίσαντας Voſſ. b Μὴ ἐφιέναι ὥστε εἰπεῖν Voſſ. c Τῆς πρέσβεως Bunb. d Sic lego. διχομένους αὐτῶν in Editis & MSS. e Ἐν τούτοις ἦ τῷ προσχώσαν ὄντων Bunb. f Eſt qui conjicit hunc eſſe eum, cui libros quatuor priores *Fabularum* inſcripſit *Phædrus*. g Ἐν ἐρημίᾳ Bunb. h Ἐν τοιοῦδε Bunb. i Illud πᾶς è Cod. Bunb. k Ita lego. Πομπώνιος in Editis & MSS. l Ita cum Cod. Bunb. ἐπ' ἐλευθερίαν in Editis Aliiſque. m Iterum cum Cod. Bunb. ἀφιέντες σπασάμενοι ξίφη in Editis Aliiſque.

Agrippa ſuadet Claudio ut mitius ſe erga ſenatores gerat.

crat ut mitius ſe erga ſenatores gereret: quippe, ſi male ab eo acciperetur ſenatus, non habiturum eſſe alios quibus imperaret. Perſuadetur Claudius, & ſenatum convocat in palatium, quò ipſe per *mediam* urbem lectica delatus eſt, deducentibus eum militibus multa ſane cum vexatione populi. nam Chærea & Sabinus, *duo* ex interfectoribus Caji, in conſpectum omnium proceſſerunt, cum cautum eſſet, ne ipſi in publicum prodirent, edicto Pollionis, quem Claudius paullo ante corporis cuſtodibus præfecerat. At Claudius, poſtquam ad palatium rex veniret, convocatis amicis, mittebat eos in ſuffragia de Chærea. Illis quidem facinus ſplendidum eſſe videbatur, perfidiæ tamen auctorem accuſabant, & jure merito pœnam ei infligendam cenſebant, ut aliis in poſterum terrori ſit. Agebatur itaque Chærea ad ſupplicium, & una cum eo Lupus multique alii Romanorum. Dicitur autem Chærea magno animo tuliſſe calamitatem, non ſolum ex eo quod ne oris quidem colorem mutaverit, ſed & ex iis quæ Lupo ſe lachrymis dedenti exprobrârit. Lupo ſane, cum veſtem deponeret, querenti de frigore, *ille* dicebat, non oportere unquam contra quam lupi ſolent algeſcere. cumque eum ſpectatum ſequeretur hominum multitudo, ubi venerum eſt ad locum, interrogabat militem, num exercitatus eſſet ad cædes, aut *eum* primum haberet gladium, jubebatque eum afferri quo ipſe Cajum peremerat. Uno autem ictu feliciter interiit: at Lupus non adeo commode è vita exiit præ timiditate, ictibus ſcilicet repetitis, quod parum fortiter collum porrexerit.

In Chæream & Lupum aliosque animadvertitur.

6. Paucis poſt diebus, quando *ſolennia* inſtarent parentalia, & populus Romanus ſuorum quiſque manibus libamina afferrent, Chæream etiam fertis honoratunt in ignem conjectis, ipſum obſecrantes ut propitius illis non iraſceretur, quod animo fuiſſent in eum ingrato. Et Chæreæ quidem contigit, ut hoc modo vitam finiret. Sabinus autem, non ſolum abſolutus à Claudio, verum etiam permiſſus eandem quam ante præfecturam gerere, iniquum ratus ut à fide conjuratis data deſciſceret, ſeipſum interimit gladio incumbens, capulo tenus per vulnus adacto *in corpus*.

Sabinus ſibiipſi manus infert.

συλληπτικώς ἠπιώτερον χρῆσθαι. γενομένῃ γάρ τινος χαλεπῆς περὶ τὴν βουλὴν, οὐκ ἔξειν ἂν ἄρξειν ἑτέρους. πεί-θεται δὲ Κλαύδιος, καὶ συγκαλεῖ τὴν βουλὴν ὅτι ἐν παλατίῳ διὰ τῆς πόλεως φερόμενος, ὑπὸ πάμπολλου αὐτὸν ἐν στρατιωτικῇ σὺν πολλῇ πάνυ κακώσει τῆς πληθύος. προεξῆκε δὲ τὴν Γαΐου σφαγέα εἰς ὃ φανερώτερον Χαιρέας καὶ Σαβῖνος, ἐπιρρόθησι χρώμενοι κατ' ὀλιγωλὰς Πολλίωνος, ὃν μικρῷ πρότερον Κλαύδιος στρατηγὸν ἧρεῖτο τῆς σωματοφυλακίας. Κλαύδιος δὲ, ἐπεὶ πρὸς εἰς τὸ παλατίου ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τοὺς ἑταίρους, ψῆφον ἀπεδίδου περὶ Χαιρέου. τοῖς δὲ ὃ μὲν ἔργον λαμπρὸν ἐδόκει, ἀπιστίαν δὲ ἐπεκάλουν ᾧ πιστεύσαντι, καὶ αὐτῷ τιμωρίαν ὀλίγου δέλλειν δίκης ἠγοῦντο ἐπ' ὀλιγωρίᾳ ὃ μέλλοντος χρόνου. ἀπήγελο οὖν Χαιρέας τὸν θάνατον, καὶ σὺν αὐτῷ Αὖπός τε καὶ Ραιμίων πολλοί. λέγεται δὲ Χαιρέαν μεγαλοφρόνως ἐνεγκεῖν τὴν συμφοράν, ὑ μόνον ᾧ κατ' αὐτὸν ἀμελεχθέντῳ ὃ ὀχλαλος, ἀλλὰ καὶ οἷς ὀνειδίσαι Αὖπον εἰς δάκρυα ἐκπεπταμένον. ὀνοτιθεμένου γάρ τοι τὴν δολὴν ὃ Λύπου, καὶ ὃ ῥίγος αἰτιωμένου, φησὶν, ὡς οὐκ ἂν ἐφάνθα ὃ λύκος ποτέ τοιοῦτος πώποτε ῥίγος. πολλούς τε ἀνθρώπων ἐπομένους τῇ ὁδῷ, ὡς ἦκεν ὅτι ὃ χωλὸς, ἤρετο τὸν στρατιώτην, εἰ ἀφ' μελέτης αὐτῷ γεγόνοιεν αἱ σφαγαὶ, ἢ πρότερον ἔχοι ὃ ξίφος. καὶ ἐκέλευε κομίζειν τῷ Γαΐου μεταχειρίσαιτο αὐτός. ἐνῆκεν δὲ εὐθαμόνως μιᾶς πληγῆς αὐτῷ γενομένης. Λῦπος δὲ ὁ πάνυ δεξιὸς ὑπεξῆλθεν ἀθυμίᾳ, ὑ πληγῶν πλειόνων γενομένων, ἀφ' ὃ μαλακῶς τὸν πρόχλισι προσῆκεν.

ε'. Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐναγισμῶν ἐπιτελουμένων, Ραιμίων ὃ πλῆθος τοῖς αὐτῷ ὀνειδίζοντες, καὶ Χαιρέαν μοίραις ἐπέμπαν εἰς τὸ πῦρ πληθούσας, ἵλεων καὶ ἄμεμπτον εἶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀχαριστίας προκαλούντες. καὶ Χαιρέᾳ μὲν ταύτη τελευτὴ τοῦ βίου συνέτυχε. Σαβῖνον δὲ, Κλαυδίου μὴ μόνον τῆς αἰτίας ἀπολύοντος αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχεῖν ἔτι ἔχειν ἐφιέντος, ἄδικον ἡγεῖτο τὸν ἐκλειπόντα τῆς πρὸς τοὺς συνωμοκότας πίστεως, σφάξαι τε ἑαυτὸν ἐπέστησεν τῷ ξίφει, μέχρι δὲ καὶ τὴν κώπην ᾧ τραύματι συνελθεῖν.

IV. **CAP. V.**

Quomodo Claudius reddidit Agrippæ paternum regnum, ejuſque imperium amplificavit: atque edicta propoſuit in Judæorum gratiam.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Κλαύδιος ἀπέδωκεν Ἀγρίππα τὴν πατρῴαν βασιλείαν, καὶ τὸν ἀρχὸν αὐτῷ ἐπηύξησεν· ᾗ εἰς διαγράμματα προὔτίθει ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων.

Claudii erga Agrippam benignitas & liberalitas.

CLaudius autem, cum è medio fine mora ſuſtuliſſet milites omnes, quos ſuſpectos habuit, edictum propoſuit, quo & Agrippæ imperium, quod ei dederat Cajus, confirmabat, & regem *verbis quam ampliſſimis* laudabat. quin & adjiciebat quicquid Judææ & Samariæ *olim* ad ejus avi Herodis regnum pertinebat. Atque hæc quidem quaſi cognationis jure ei debita reſtituit. quin & Abilam, quæ Lyſaniæ fuerat, & quæcunque

Κλαύδιος δὲ, ὃ τραπεσθῆναι πᾶν ὅτι μὴ ὑποπτον ἐκ ὃ ὀξέως διαπεπυσμένος, ἀφήγραμμα προὔτίθει, τόν τε ἀρχὸν Ἀγρίππα βεβαιῶν, καὶ ὃ Γαΐου παρόχε, καὶ δι' ἐγκωμίων ἄγων ὃν βασιλέα. προσέθηκεν δὲ αὐτῷ ποιήσας πᾶσαν ὑπὸ Ἡρώδου βασιλευθεῖσαν, ὃς μὲν πάππος αὐτῷ, Ἰουδαίαν καὶ Σαμάρειαν. καὶ ἔστιν μὲν ὃς ὀφειλόμενα τῇ οἰκειότητι ὃ γένους ἀπέδωκε. Ἀβίλαν δὲ τὴν Λυσανίου, ᾗ ὁπόσα

---

a Quenam *quinove* dicit? an id populo diſplicuiſſe credendum? contrarium huicſupra dictum. Fuit cum legerem ἀξιώσειν, *deſiderio*. Sed locum poſſe commodum ſenſum recipere exiſtimo, ſi ἧ ſequens accipiatur pro μᾶλ. *b* Εἰς τὸ φανερὸν *Bunb.* *c* Ita *Bunb.* ἤρετο in *Editis Aliiſque.* *d* Sic *Bunb.* & *Epiſtom.* in *cæteris* deeſt Χαιρέας. *e* Malim λύκοι αἱπίσωτο. *f* Ita *Bunb.* γεγόνασιν *Vat.* γεγόνασιν in *Editis Aliiſque.* *g* Διαχειρίσαιτο *Bunb.* *h* Τὰ αὐτῶν *Bunb.* *i* Ἀπολύοντος *Bunb.* *k* Ita ſcribo. Ἀβίλαν in *Joſephi* libris. Ἄβιλα, ἐπικλησίαν Λυσανίου *Ptol.* & apud *Lucam* (c. 3. v. 1.) exſtat memoria Λυσανίου Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, quod ab Ἄβιλα non Ἀβίλα.

a Λυ-

τὸ τῷ Λιβάνῳ ὄρει, ὃν τῇ αὐτῷ προσετίθει, ὅρκιά τε αὐτῷ τίμνεται πρὸς τὴν Ἀγρίππαν· ὅτι τὸ ἀγορᾶς μέσης ἐν τῇ Ρωμαίων πόλει. Ἀντίοχον δὲ ᾧ εἶχεν βασιλείαν ἀφελόμενος, Κιλικίας μέρει τινὶ καὶ Κομμαγηνῇ δωρεῖται. λύει δὲ καὶ Ἀλέξανδρον [a] Λυσίμαχον τὸν [b] Ἀλαβάρχου, φίλον ἀρχαῖον αὐτῷ γενόμενον, καὶ Ἀντωνίας αὐτῆς ἐπιτροπεύσασαν τὸν μητέρα, ὀργῇ τῇ Γαΐου δεδεμένον· ὃς αὐτῷ υἱὸς Βερνίκλῃ τὴν Ἀγρίππα γαμεῖ θυγατέρα. ὃς Ζώτην μέν, τελευτᾷ δὲ Μάρκος [c] ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου υἱός, παρθένον λαβὼν, ἀδελφῷ τῷ αὐτοῦ Ἀγρίππᾳ Ἡρῴδῃ δίδωσι, Χαλκίδος αὐτὸν τὸν βασιλείαν [d] εἰτ) αἰτησάμενος παρὰ Κλαυδίου.

β'. Στασιάζει δὲ κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον [e] Ἰουδαίοις τοῖς Ἕλλησιν ὅτι τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως. πολυτίμητος δὲ τοῦ Γαΐου τὸ Ἰουδαίων [f] ἔθνος ὅτι [g] τῆς ἀρχῆς τὸν οἰκείων πεπαιδευμένον, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων [h] βιαζόμενον, ἀνεθάρσησε· καὶ τὸ ὅπλοις εὐθὺς ἦν. καὶ Κλαύδιος ἐπιστέλλει τῷ [i] ἐπάρχῳ τῆς [k] τῆς Αἰγύπτου, ὥστε τὸν φασὶ καταπαῦσαι. πέμπει δὲ καὶ Ἀγρίππαν, φιλοκαλοῦντα αὐτὸν Ἀγρίππαν τε καὶ Ἡρῴδην τὸν βασιλέα, εἰς τε τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ Συρίαν, γεγραμμένον τοῦτον τὸν τρόπον· "ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, "ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕ- "ΓΙΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ [l] ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΛΕΓΕΙ. "Ἐπειδὴ ἀνέκαθεν τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίους, Ἀλεξαν- "δρεῖς λεγομένους, συγκατοικισθέντας τοῖς αὐτοῖς εὐθὺ "κτίσεως Ἀλεξανδρεῦσι, καὶ ἴσης πολιτείας αὐτοῖς τὸν βα- "σιλέων τετυχότας, καθὼς φανερὸν ἐγένετο ἐκ τῶν γραμ- "μάτων τῶν παρ' αὐτοῖς, καὶ τῶν ἀφιερωμάτων, καὶ, μὴ "τοῦ τῆς μητρὸς ἡγεμονίας Ἀλεξάνδρειαν κατοικοῦντος Σεβα- "στοῦ κατοικίας, [m] πυθόμενος αὐτοῖς τὰ δίκαια "κατὰ τὸν πεμφθέντων ἐπάρχων τῆς Αἰγύπτου χρόνους, "μηδεμίαν τε ἀμφισβήτησιν περὶ τούτων γινομένην τῶν "δικαίων αὐτοῖς ἅμα καθ' οὓς χρόνους Ἀκύλας ἦν ὁ "Ἀλεξάνδρεια, καὶ τελευτήσαντος τοῦ Ἰουδαίων ἐθνάρ- "χου τοῦ Σεβαστοῦ μὴ κεκωλυκέναι ἐθνάρχας γίνεσθαι, "βουλόμενον κατοικίζεσθαι ἐκείνους ἐμμένοντας τοῖς ἰδίοις "ἔθεσι, καὶ μὴ παραβαίνειν ἀναγκαζομένους τὰ πατρῷα "[n] θρησκείαν, Ἀλεξανδρεῖς δὲ [o] ἐπαρθῆναι κατὰ τῶν παρ' αὐ- "τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι τοῦ Γαΐου Καίσαρος χρόνοις, τοῦ ἀφ' ὑπ- "πολλῶ ὑπόνοιαν καὶ ἀφροσύνῃ, ὅτι μὴ ἀφροσύνῃ, "ἠθέλησε ὁ Ἰουδαίων ἔθνος τὰ πατρῷα θρησκείαν καὶ Θεὸν "προσαγορεύειν αὐτὸν, ταπεινώσαντος αὐτούς· [p] βού- "λεται μηδὲν ἀφ' τιμὴ Γαΐου ἀφροσύνην τῶν δι- "καίων τῷ Ἰουδαίων ἔθνει ἀφαιρεθῆναι, φυλάσσειν δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ [q] πρότερον δικαιώματα, ἐμμένοντι τοῖς [r] ἰδίοις ἔθεσι, ἀμφοτέροις δὲ διακελεύομαι τοῖς μέρεσι, "πλείστην ποιήσασθαι πρόνοιαν, ὅπως μηδεμία παραχὴ "γένηται μὴ ὁ προσθῆναί μου ὁ ἀφήγραμμα.

γ'. Τὸ μὲν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἀφήταγμα τοῦτον ἦν ὃν τρόπον γεγραμμέ-

erant in monte Libano, de ſuo adjungebat: fœduſque ab eo ictum eſt cum Agrippa in medio urbis Romanæ foro. Antiochum etiam, cum ei regnum quod habuerat abſtuliſſet, parte quadam Ciliciæ & Commagena donavit. Inſuper & *vinculis* abſolvit Alexandrum Lyſimachum Alabarcham, cum quo vetus ei interceſſerat amicitia, quiq; *olim* ſuæ matris Antoniæ procurator fuerat, quem Cajus iratus vinxerat: cujus filius Bernicen Agrippæ filiam duxit uxorem. & hanc quidem Agrippa (nam moritur Marcus Alexandri filius) virginem ſibi vendicans, Herodi fratri ſuo collocavit, impetrato illi regno Chalcidis à Claudio.

Antiochus Commagenæ rex.

Alexander Lyſimachus Alabarcha.

Herodes frater Agrippæ.

2. Per idem autem tempus inter Judæos & Græcos exorta eſt ſeditio in urbe Alexandria: Cajo enim mortuo, Judæorum gens, ſub ejus imperio graviter oppreſſa, & multis injuriis ab Alexandrinis affecta, cœpit animos reſumere: moxque ad arma ventum eſt. Tum Claudius per epiſtolam mandat præſidi Ægypti, ut ſeditionem illam compeſceret. quin & edictum, ſupplicantibus ei regibus Agrippa & Herode, mittit in Alexandriam & Syriam; ſcriptum in hanc ſententiam. "TIBERIUS "CLAUDIUS CÆSAR, AUG. GERMA- "NICUS, PONTIFEX MAXIMUS, TRIB. "POT. EDICIT. Quoniam jam olim cogni- "tum habuimus Judæos, qui in Alexandria "ſunt & Alexandrini appellantur, ſtatim ab "urbe condita una cum Alexandrinis habita- "tum miſſos, & civitatis jus ex æquo à regi- "bus conſequutos eſſe; id quod palam eſt ex "reſcriptis eorum pariter & edictis, & poſt- "quam imperio noſtro per Auguſtum ſubje- "cta fuiſſet Alexandria, ſua illis integra man- "ſiſſe jura, conſervata per miſſos illò diver- "ſis temporibus præſides, nullamque de illo "jure controverſiam motam fuiſſe, etiam quan- "do Aquila præerat Alexandriæ, & cum mor- "tuus eſſet Judæorum ethnarcha, Auguſtum "non vetuiſſe alios deinceps ethnarchas fieri, "volentem eorum quemque ſubjici, ita tamen "ut ſuis uterentur inſtitutis, nec cogerentur pa- "triam religionem violare; Alexandrinos au- "tem excitari *contigit* in Judæos, una cum il- "lis habitantes, eo tempore quo Cajus Cæſar "rerum potiretur, qui ex vehementi inſania "& dementia, quod noluerit gens Judæorum "quidquam contra patriam religionem facere "ipſumque Deum appellare, eos *mirum in* "*modum* depreſſerat: volo *itaque* nihil pro- "pter Caji amentiam illis detractum iri, quod "Judæorum genti fuerit conceſſum, ſed jura "quibus olim gaudebant illis ſarta tecta ma- "nere, patriis in moribus & inſtitutis perſe- "verantibus; jubeoque ex utraque parte mo- "dis omnibus cavendum eſſe, ne ulla moveatur ſeditio poſtquam edictum *hoc* meum fuerit publicatum.

Seditio Alexandriæ inter Judæos & Græcos.

Claudii pro Alexandrinis Judæis edictum.

3. Et hoc quidem edictum, in gratiam Judæorum Alexandriam miſſum, ita ſe habuiſſe accepimus,

a *Λυσίμαχον* deeſt *Voſſ.* agnoſcitur ab *Epiphanio*, qui tamen videtur *Αλέξανδρον* in ſuo *Codice* non habuiſſe. Vide *Uſſerium* in *Annalibus* V. T. ad A. M. 1039. p. 623. b De *Alabarcha* videſis *Fullerum in Miſcell.* l. 4. c. 16. p. 581. & quæ annotavimus ad p. 809. & 821. c Τῷ *Λυσιμάχου υἱὸς Bunb.* d Illud *εἶτα* non agnoſcit *Bunb.* e *Ἰουδαίους Bunb.* f Γένος *Bunb.* g Illud δ' ἐ *Cod. Bunb.* h Τὸ *ἐπιφθόνῳ Voſſ.* i Eſt qui malit *ἐπαρχῶντι.* k Ita *Vat.* τῆς deeſt *reliquis.* l ΥΠΑΤΟΣ poſt ΕΞΟΥΣΙΑΣ adjicit *Bunb.* non ita *Græci* cæteri & *Epiphan.* m Πυθόμενος *Vat.* n Poſt θρησκείαν iſta quæ ſequuntur, *ἴσης πολιτείας τοῖς ἄλλοις Ἀλεξανδρεῦσι τετυχότων ἐκείνους*, adjicit *Bunb.* Verum deerant *Epiphanii* codicibus *noſtriſque* reliquis. o Ἐπαρθῆναι κατὰ τῶν ſolus *Bunb.* p Βούλεται τὸ μηδὲν *Bunb.* q Πρότερον *Bunb.* r Ita *Voſſ.* Ἰουδαίοις in *Editis Aliiſque.*

cepimus; quod vero in reliquum terrarum orbem, hujusmodi erat. "TIBERIUS CLAUDIUS CÆSAR, AUG. GERMANICUS, "PONTIFEX MAX. TRIB. POTEST. "COS. CREATUS ITERUM, EDICIT. "Quandoquidem me supplices rogarint Agrippa & Herodes reges mihi amicissimi, ut permitterem etiam Judæis in omni imperio Romano degentibus jura eadem servare & habere quæ Alexandrinis concessa, libenter eorum precibus annui, nec solum iis qui à me petierunt hoc indulsi, verum & ipsos pro quibus rogatus sum dignos hoc beneficio "judicavi, propter fidem & amicitiam Romanis præstitam; justissimum etiam censens, "nullam, ne Græcarum quidem, urbem jure bis "illis privandam, quoniam & sub Divo Augusto "eis erant servata: proinde æquum esse arbitror ut Judæi etiam per universum nostrum "imperium patrios mores sine impedimento alio quo fervent, quos etiam hunc moneo ut hac "nostra gratia contenti modestius se gerant, "nec religiones alienarum gentium contemnant, "sed leges suas custodiant: voloque ut hoc "meum edictum præsides civitatum atque coloniarum & municipiorum, tam intra Italiam quam extra, uti etiam reges & principes per ministros suos transcriptum habeant, "& in hujusmodi loco positum intra triginta "dies, unde de plano recte legi possit.

Claudii pro Judæis per orbem Romanum editum.

ναι· ὃ δὴ καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ οἰκουμένῃ ἔσχεν ὧδε. "ΤΙΒΕΡΙΟΣ "ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΓΕΡΜΑ- "ΝΙΚΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΙΣΤΟΣ, ΔΗΜΑΡΧΙ- "ΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΥΠΑΤΟΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗ- "ΘΕΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΛΕΓΕΙ. Αἰτησαμένων μὲ "[a] βασιλέων Ἀγρίππα καὶ Ἡρῴδου τῶν φιλτάτων μοι, ὅτως "συγχωρήσαιμι τὰ αὐτὰ δίκαια καὶ τοῖς ἐν πάσῃ τῇ ὑπὸ "[b] Ῥωμαίους ἡγεμονίᾳ Ἰουδαίοις φυλάσσεσθαι, καθὰ καὶ τοῖς "ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἥδιστα συνεχώρησα, καὶ μᾶλλον τοῦτο [c] τοῖς "αἰτησαμένοις με χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν "παρεκλήθην ἀξίους κρίνας, διὰ τοὺς Ῥωμαίους πίστιν "καὶ φιλίαν, μάλιστα δὲ δίκαιον κρίνων, μηδεμίαν μηδὲ Ἑλ- "λαδοῖδα πόλιν τῶν δικαίων τούτων ἀποστυχάνειν, ἐκεῖδεν "καὶ ὅτι ὑπὸ Θεοῦ Σεβαστοῦ αὐταῖς ἐν τετηρημέναι· καλῶς "δὲ ἔχειν καὶ Ἰουδαίους τοὺς ἐν παντὶ [d] ὑφ' ἡμᾶς κόσμῳ "τὰ πάτρια ἔθη ἀπταιστωλύτως φυλάσσειν, οἷς καὶ αὐτοῖς "ἤδη τοῦ παραγγέλλω μοι ζώσῃ τῇ φιλανθρωπίᾳ ὑπηκόοις "γενέσθαι χρῆναι, καὶ μὴ τοὺς τῶν ἄλλων ἐθνῶν θεσμοὺς ἐξου- "θενίζειν, τοὺς ἰδίους δὲ νόμους φυλάσσειν, τοῦτό μοι δοκεῖ "ταῦτα τοὺς ἄρχοντας τῶν πόλεων καὶ τῶν κωμῶν καὶ μετὰ "χιτῶνας, τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῶν ἔξω, βασιλεῖς τε καὶ δυ- "νάστας διὰ τῶν ἰδίων προσώπων ἐγγράψασθαι βούλομαι, ἐκ- "κείμενόν τε ἔχειν, ὡς ἐλάττοι ἡμερῶν τριάκοντα, ἐξ ὅτου "ἐξεπιτήδου καλῶς ἀναγνωσθῆναι δύνασθαι.

Quænam Hierosolymis acta erant ab Agrippa post reditum ejus in Judæam: & quæ Petronius ad Doritas pro Judæis scripsit.

ὅσα τε Ἀγρίππας εἰς Ἰουδαίαν ἐπανελθὼν ἐπράχθη ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ ἃ τε Πετρώνιος πρὸς Δωρίτας ὑπὲρ Ἰουδαίων ἔγραψεν.

Agrippam in regnum suum remisit Claudius.

HIS igitur edictis, in Alexandriam & totum terrarum orbem missis, ostendit Claudius Cæsar qua erat erga Judæos voluntate: statimque Agrippam, regnum * curaturum, splendidioribus auctum honoribus dimisit, cum per literas provinciarum præsidibus & procuratoribus mandasset ut amice cum & benevole exciperent. Ille vero, id quod verisimile erat homini facere cui prospere omnia cesserunt, cum *magna* celeritate reversus est: cumque Hierosolyma perveniisset, victimas pro gratiarum actione immolavit, ita ut nihil à lege præscriptum omiserit. unde & multos Nazinæos tonderi præcepit; & catenam auream, quam ei dederat Cajus, pondere parem illi ferreæ quæ regiæ manus vinxerat, in tristis fortunæ monumentum ejusdemque in melius mutatæ testimonium, intra conseptum templi supra gazophylacium suspendit, ut documento esset, & maxima posse concidere, Deumque solere ea quæ ceciderant erigere. omnibus enim ostendebat catenæ dedicatio, quod regi Agrippæ levicula de causa in vinculi conditionem mutata fuerit pristina dignitas; paulo-que post vinculis laxatus in regem evaserit

Quænam post reditum præstiterit Agrippa.

ΤΟύτοις μὲν δὴ τοῖς διαταύγμασιν εἰς Ἀλεξάνδρειάν τε καὶ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν ἀποσταλεῖσιν, ἐδήλωσεν ὡς περὶ Ἰουδαίων ἔχει γνώμην Κλαύδιος Καῖσαρ· αὐτίκα δὲ Ἀγρίππαν, καμόντων τὴν βασιλείαν, ὅτι τιμῆς λαμπροτέρας ἠξέπιμψε, τοῖς ὅτι τὴν ἐπαρχῶν ἡγεμόσι καὶ τοῖς ὅπου τῶν ἀφ' χραμμάτων ὅπου[e]λας [g]ἐρώμενον ἄγειν. ὁ δὲ, ὡς εἰκὸς ἦν τὸ ὅτι κρείττοσι τύχαις ἀνερχόμενοι, μὴ ταχὺς ὑπέστρεψεν· εἰς Ἱεροσόλυμα δὲ ἐλθὼν, χαριστηρίοις ἐξεπλήρωσε θυσίαις, [h]ὑδὲν τῶν νόμων ἀπολιπών. διὸ [i]καὶ Ναζιραίων ξυρᾶσθαι διέταξε μάλα συχνούς, τήν τε χρυσῆν ἅλυσιν τὴν δεθεῖσαν αὐτῷ [k]ὑπὸ Γαΐου ἰσόσταθμον τῇ σιδηρᾷ, ἣ τὰς [l]ἡγεμονίδας χεῖρας εἶδεν, ἀνέθηκεν εἰς τύχης ὑπόμνημα, καὶ τὸ [m]ὅτι τῷ κρείττονι μαρτυρίαν μεταβολῆς, τὸ ἱερὸν ὑπὲρ τὸ γαζοφυλάκιον, [n]ἵνα ἦ δεῖγμα, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα δύναται ποτε πεσεῖν, καὶ ὅτι τὸ Θεῖον ἐγείρει τὰ πεπτωκότα. πᾶσι γὰρ τοῦτο ὑπεφάνιζεν ἡ τῆς ἁλύσεως ἀνάθεσις, ὅτι βασιλεὺς Ἀγρίππας ἀπὸ μικρᾶς αἰτίας εἰς δεσμώτου ἀπέδυ τὸ πρὶν ἀξίωμα· καὶ μετ' ὀλίγον τῆς πέδης ἀνθὰς, εἰς βασιλέα ὃ πάλαι

a Ita Bmb. & Epiphan. βασιλέων in Mſſ. reliquis. b Sic Bmb. Παιονίαν in cæteris. c Abrotti Bmb. d Ita Vat. ὑφ' ἡμᾶς in Editis Mſſ. e Hanc formulam (inquit Salmasius de Hellenist. l. 1. c. 8.) Romano in imperio, ut notissima, edictis hujusmodi subscribi solebat, literis suis ultimum instrumentis ad hunc modum, U. D. P. R. L. P. Unde de plano recte legi possit. f Ἐξεπεμψεν Bmb. g Ἐρώμενον adeo ἔρρωτο Vat. & Vall. h Οὐδὲν τῶν πατρίων ἔθεσιν ἐπιτηδεύσας Bmb. τηρήσας habet Voss. i Ναζιραίων χαίτας ἐκείρασθαι ἐκέλευσε, τὸν ὅρκον. Bmb. k Ὑπὸ τοῦ πρώτου Bmb. & Coll. m Τὸ δὲ ὅτι τοῦτο Bmb. n Mſſ. receptorum.

πάλαι λαμπρότερον ἠγέρθη. Ἀφ' ὧν τοῦτον ὑπολαβεῖν ἔστι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πᾶσιν ὁλιγοχρονίου τὰ μεγάλα, καὶ τὰ κλιθέντα δυνατὰ ἐξαίφνης πάλιν λαβεῖν ὕψος.

Multò quam ante splendidiorem. ut hinc liceat intelligere, ita hominibus esse à natura comparatum, ut celsissimi quique facile prolabantur, inclinâtique iterum provehi possint ad illustriorem dignitatem.

β'. Ἐπιτελῶν δ' ὁ Θεοφιλὴς [a] τὴν τοῦ Ἀγρίππου, ἣν Θεόφιλον μὲν τὸν Ἄνανε τῆς ἀρχιερατείας μετέστησεν· τῷ δὲ Βοηθῷ Σίμωνα, τοῦτον [b] Καντηρᾶν ὀνόματι λεγόμενον, τὴν ἐκείνου προσέταξεν τιμήν. δύο δὲ ἦσαν ἀδελφοὶ τῷ Σίμωνι καὶ πατὴρ Βοηθὸς, ᾧ τὴν θυγατέρα βασιλεὺς συνῴκησεν Ἡρῴδης, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται. οὗτοι τοῖς ἀδελφοῖς θεῖ τὴν ἱερωσύνην ἔσχεν ὁ Σίμων, καὶ οὗτος δὲ παῖδες, καθὰ καὶ πρότερον ἔσχον οἱ Σίμωνος τοῦ Ὀνίου παῖδες τρεῖς ὄντες· ὅτε δὴ τὴν Μακεδόνων ἀρχὴς, ὅπερ ἐν τοῖς προαναγέγραπται γεγραφῆς παρέδραμεν.

3. Cum autem hes pontificatus ita constituisset rex, Hierosolymitis deinde amoris ipsorum & benevolentiæ gratiam retulit. nam remisit eis tributum quod pro singulis ædibus pendebatur, quod pulchrum esse duceret, se non pati ab illis amore & benevolentia superari. Sillam autem omnibus *suis* copiis præfecit, quem multorum laborum socium & participem habuerat. At paulo admodum post Doritæ *quidam* juvenes, sanctitati anteponentes audaciam *suam*, ita facti à natura ut projectæ essent temeritatis, statuam Cæsaris in synagoga Judæorum posuerunt. id quod Agrippam magnopere irritabat. nam idem effecerant, ad si patriam legem sublatum iviſſent. Quare sine mora Publium Petronium convenit, qui tum Syriæ præses erat, & in Dorienſium quosdam accusationem instituit. Ille verò non minus ægre ferens hoc facinus (nam & ipse pro flagitio habuit quod contra leges factum erat) Dorienſibus, qui defecerant, asperius scripsit in hæc verba. PUBLIUS PETRONIUS, LE-

γ'. Καταφρονήσας δὲ τοῦ τῆς ἀρχιερείας [d] ἤθους ὁ βασιλεὺς, τῶν Ἱεροσολυμίτων ἠμείψατο τὴν εἰς αὐτὸν εὐνοίαν. ἀπῆκε γὰρ αὐτοῖς τὰ ὑπὲρ ἑκάστης οἰκίας, ὃν χαλεπὸν πλῆθος ἀνιᾶσθαι τοῖς ἠγαπηκόσι φορτίον. ὑπῆρχεν δὲ ἀπέδειξε πάντων ὧν [e] πράττεσθαι Σίλαν, ἄνδρα πολλῶν κόπων πόνων συμμεταλαχόντα. πανταπασι δὲ ὀλίγῳ χρόνῳ ὕστερον, Δωριέων τινὲς τῶν [f] ὁσιότητος ἀπορημονοῦντες τόλμαν, καὶ πεφυκότες εἰς ἀθεμιτώτατα θρασεῖς, Καίσαρος εἰκόνα κομισάντες εἰς τινα τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν ἀνέθεσαν. τοῦτο σφόδρα τὸν Ἀγρίππαν παρώξυνε. καταλύειν γὰρ τὰ πατρῷα δυνὸν νόμων ἀδύνατον ἀμείνονι δὲ τοῖς Πετρώνιον Πετρώνιος, ἡγεμὼν δὲ τῆς Συρίας ὢν τότε, καὶ [g] κατακλέους τὸν Δωριέων. ὁ δὲ οὐχ ἧττον ἐπὶ τῷ ἀσεβήματι χαλεπήνας, καὶ γὰρ αὐτὸς ἐκείνου ἀσεβοῦντος τοῦ τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, τοῖς ἐπιταχθεῖσιν τὸν Δωριέων οὐκ ἀφῆκε τοῦτο ἐγκαλῶν. «ΠΟΥΠΛΙΟΣ ΠΕΤΡΩΝΙΟΣ ΠΡΕΣ-
«ΒΕΥΤΗΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ,
«ΣΕΒΑΣΤΟΥ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ, ΔΩΡΙΕΩΝ ΤΟΙΣ
«ΠΡΩΤΟΙΣ ΛΕΓΕΙ. Ἐπειδὴ τοσαύτη τόλμη ἐπο-
«νός τινες ἐγχωρίων τὸ ὑμῶν; [h] ἢ ὅτι μηδὲ, ὡς ὁ προ-
«τεθεὶς ὁ διάταγμα Κλαυδίου Καίσαρος Σεβαστοῦ
«Γερμανικοῦ περὶ τοῦ ἀφεῖσθαι Ἰουδαίους φυλάσσειν τὰ πά-
«τρια, συνεχωρήθη ὑμῖν αὐτοῖς, τὰναντία δὲ πάντα
«πεποιῆκατε, συναγωγὴν Ἰουδαίων κωλύοντες, εἶτα; ὡς ὁ
«μεταθεὶς ἐν αὐτῇ τὴν Καίσαρος ἀνδριάντα, τοῦτο μόνον
«ἔξω, ὅτι οὐ μόνος Ἰουδαίος, ἀλλὰ καὶ εἷς τῶν αὐτοκρατόρων, ᾧ τὸ
«δικαιοῦν [i] βέλτιον ἐν ᾧ ἰδίᾳ τις, ἢ ἐν ἀλλοφύλοις ἐπιτηδεύῃ;
«καὶ ζῶντα ἐν ᾧ τὴν συναγωγῆς τόπῳ, [k] τῇ φύσει δικαίῳ
«ὄντος ἑνὸς ἑκάστου τὸν ἴδιον τόπον ἐνειδύειν χρῆ· ὁ Καί-
«σαρος ἐπίκριμα· ᾧ γὰρ ἐμὸν ἐπικρίματος μεμνησκε-
«σθαι γελοῖόν ἐστι μὴ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος διάταγμα τοῦ
«πατρῴου Ἰουδαίοις τοῖς ἰδίοις ἔθεσι χρῆσθαι, ἐπὶ μέ-
«τοι καὶ συμπολιτείᾳ τοῖς Ἕλλησι πεπολευκόσι·
«τοὺς μὲν οὖν ὁ διάταγμα τοῦ [l] Σεβαστοῦ ταῦτα πε-

VI. *Petronii contra Doritas edictum.*

«GATUS TIBERII CLAUDII CÆS. AUG.
«GERMANICI, MAGISTRATIBUS DO-
«RIENSIUM EDICIT. Quoniam vestrum
«quidam eò insolentiæ processerunt, ut, cum
«edictum propositum fuerit à Claudio Cæsare
«Augusto Germanico, quo Judæi suis legibus
«vivere permittuntur, id non egeritis ut ei
«obsequium præstaretis, sed omnia è contrà
«feceritis, prohibentes Judæos conventus suos
«agere, in ejusmodi loco Cæsaris statuam col-
«locando; quâ re & maleficium admittitis non
«solum in Judæos, sed & in imperatorem, cu-
«jus statua rectius in proprio templo poneretur quam in alieno, idque in loco ubi cœtus celebrantur, cum à natura justum sit ut
«sui quisque loci sit dominus prout decrevit
«Cæsar, (nam ridiculum esset mea decreta
«commemorare post imperatoris edictum,
«quo Judæis permisit uti suis utantur moribus
«*& institutis*, ac præterea sancivit ut civita-
«tis jus ex æquo cum Græcis obtineant) eos
«quidem, qui talia contra Augusti edictum ausi
«sunt,

Simon Cantheras pontifex factus vice Theophili.

2. Cum itaque omnia, quæ ad cultum Dei pertinerent, rite præstitisset Agrippa, Theophilum quidem Anani filium submovit à summo sacerdotio; & Boëthi filium Simonem, cognomine Cantheram, in ejus locum substituit. Erant autem Simoni fratres duo & Boëthus pater, cujus filiam Herodes rex uxorem duxerat, quemadmodum suprà declaravimus. Tam igitur ipse quam pater & fratres pontificatum adepti est, uti etiam Simonis Oniæ filii tres, sub imperio Macedonum, quod in superioribus memoravimus.

Agrippæ in Hierosolymitas benignitas.

Doritarum audax facinus.

a Ita cum *Bud.* & *Voss.* τῷ Θεῷ in *Editis Aliisque*. *b* Ita *Bud.* & *Zonar.* Καντηρᾶς in *cæteris*. *c* Ὀνίᾳ *Bud.* *d* Ita *Bud.* ἐπὶ τῆς *Græci reliqui*. Οὗτος ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας legisse videtur *Epiphan.* qui vertit, *Rex igitur Agrippa hæc malè sacerdotes instituens.* *e* Ἐπαρχον *Gall.* & *Voss.* in *margine*. *f* Ita *Bud.* & *Voss.* nec aliter forsan *Epiphan.* qui vertit, *cum natura viderentur dilaceræ.* καὶ ἐπὶ πονηρίᾳ in *Editis Aliisque*. *g* Κατηρεῖ *Zonar.* *h* Ita *Voss.* ἢ ὅτι τὸ τ. in *Editis Aliisque*. quæ lectio fieri potest, si mox legatur, μὴ τοῦτο. *i* Interdum cum *Obs. Voss.* βέλτιόν in *reliquis*. *k* Sic lego. ᾧ φύσει δικαίῳ in *Editis & MSS.* Si quis malit, ᾧ φύσει δικαίῳ ὄντι, per me licet. *l* Σεβαστοῦ Καίσαρος Κλαυδίου συνταγήματι, ἐν τοῖς Ἰουδαίων καταγραφοῖς μεταποιήσας ἢ ἀφαίρεσιν, οὐ ὁ *Bud.* Ita vero, utpote hæc ægritia ab *Epiphanio* nec ab aliis, in textum recipere nolui.

"ſunt, ita ut & ipſi indigne ea ferant qui ex "primoribus illorum eſſe videntur, non ſuo "ex conſilio ſed populi furore facta eſſe aſ"ſeverantes, jubeo per centurionem Vitellium "Proculum ad me adduci factorum rationem "reddituros, primos vero magiſtratuum hor"tor, ut fontes (niſi exiſtimari velint inju"riam ſua voluntate illatam eſſe) centurioni "indicent, operam dantes ne qua turbæ aut "rixæ præbeatur occaſio, (quam quidam mihi "captare videntur ex iſtiuſmodi rebus) utpote "quod nihil mihi cariſſimoque regi Agrippæ "curæ magis ſit, quam ne Judæorum gens oc"caſionem arripiens, ſemet defendendi præ"textu congregetur, & ad inſaniam uſque tu"multuetur. Quo autem certius cognoſcatis "Auguſti de toto hoc negotio mentem & ſen"tentiam, quæ ille non ita pridem Alexan"driæ edixerit hiſce adjunxi, quæque licet "omnibus nota eſſe videantur, cariſſimus rex "Agrippa pro tribunali mihi recitavit, cum con"tendiſſet Judæos privari non debere Auguſti "beneficio. Quamobrem edico, ut in poſte"rum nullam quæratis ſeditionum turbarumve "occaſionem, ſed liberum ſit unicuique ſuo "more rituque Deum colere.

4. Atque ita quidem proviſum eſt à Petronio, ut quicquid errati fuerit admiſſum corrigeretur, & deinceps *caveretur* ne tale quidpiam Judæi paterentur. Tunc autem rex Agrippa pontificatum Simoni Cantheræ ereptum Jonathæ Anani filio reſtitutum ibat, hunc ipſum honore digniorem eſſe præ ſe ferens. Illi vero haud gratum videbatur, ut tanta augeretur dignitate. eam itaque recuſabat, hujuſcemodi uſus oratione. "Equidem gaudeo, "ὁ Rex, quod adeo me honorandum eſſe vo"luiſti, mecum grato animo recolens digni"tatem qua ſponte tua & voluntate me coho"neſtas, etſi me Deus pontificatu plane indi"gnum judicavit. Mihi autem ſatis eſt, ſemel "induiſſe ſacras veſtes. tunc enim ſancte ma"gis eas accepi, quam nunc recepturus ſum. "Tum vero, ſi modo vis ut *alicui* me digniori "deferatur honos, à me edoceri ne graveris. Eſt "mihi frater, ab omni & in Deum & adver"ſum te, Rex, peccato immunis. hunc tibi "commendo, ut qui par ſit iſti dignitati." His verbis rex delectatus, Jonatham quidem præteriit, Matthiæ vero, ex fratris ejus conſilio, pontificatum dedit: nec ita multo poſt Petronio, in Syria adminiſtranda, ſucceſſit Marſus.

Pontificatus Simoni Cantheræ adempti, Jonathæ offertur.

Is honorem recuſat.

Matthias fit pontifex.

"ταλμηκότας, ἐφ' ᾧ ᾗ αὐτοὶ ἠγανάκτηϛ οἱ δοκοῦντες αὐ"τῶν ἐξέχειν, ὑ τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει γενομένας λέγοντες, "ἀλλὰ τῇ ϑ πλήθυος ὁρμῇ, ὑπὸ ἑκατοντάρχυ Πρόκλυ "Οὐιτελλίυ ἐκέλευσα ἐπ' ἐμὲ ἀναχθῆναι τ πεπραγμέ"νων λόγον [a] ἀποδώσοντας, τοῖς δὲ πρώτοις ἄρχουσι πα"ραῤῥῶ, εἰ μὴ βέλοι) δοκεῖν χ τ αὐτῶν προαίρεσιν γε"γενῆϛ ὁ ἀδίκημα, ὅπως δείξαι τὺς αἰτίυς ᾧ ἑκατοντάρ"χῃ, μηδεμίας ςάσεως μηδὲ μάχης ἐῶντας ἀφορμὴν γε"νέϛ, ἵν' ᾖ δοκῶσί μοι ϑρεύειν διὰ τ τοιύτων ἔργων, "ᾗ ἐμοῦ ᾗ ϑ τιμιωτάτυ μοι βασιλέως Αγρίππα ὑβρισ"μᾶλλον προνοημένων, ἢ ἵνα μὴ ἀφορμῆς [b] πραξάμενοι ὅ "τ Ιουδαίων ἔθνος, [c] ὑπὸ τ ἀμυΐης προφάσεως συναθρο"ισθεὶν, εἰς ἐπανοίαν [d] χαρῇ. ἵνα δὲ γνωσιμώτεροι ἦτε, τί ᾗ ὁ "Σεβαϛὸς περὶ ὅλυ ϑ πράγματος ἐφρόνησεν, τὰ ἐν Αλεξαν"δρείᾳ αὐῷ διατάγματα προσθέντα προσέθηκα, ἀναῤῥ, "εἰ καὶ γνώριμα πᾶσιν ἐϛὶ δοκῇ, τότε καὶ ὅτι τῷ βέ"βαιον ἀνέγνω ὁ τιμιώτατός μοι βασιλεὺς Αγρίππας, "διαμφολογησάμενος περὶ ϑ μὴ δεῖν αὐτὺς ἀφαιρεῖσθαι "τ ϑ Σεβαϛῷ δωρεᾶς. εἰς τε ὢν ὁ λοιπὸν, προσήκειν, "μηδεμίαν προφάσει ςάσεως μηδὲ ταραχῆς ζητεῖν, "ἀλλὰ ἐχέσυς τὰ ἴδια ϑρησκεύειν ἔϑη.

δ'. Πετρώνι μὲν οὖν ὅτα προύνοήσατο, διορθώ"σεως μὲν ὅ προσημήνειν ἤδη τυχεῖν, γενήσεϛαι δὲ προ"πλήσιον μηδὲν εἰς αὐτύς. Αγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς "ἀφείλετό μ τὸ ἱερατεύειν [e] Κανθηρᾶν Σίμωνα, Ια"νάθλου δὲ πάλιν ἐπ' αὐτῷ ἦγε τ [f] Ανάνυ, τῦτον ἀξιώ"τερον τ τιμῆς ὁμολογῶν εἶ). τῷ δὲ Οὐκ ἀσμενιῶ ἐφά"νη, τῷ τοσαύτῃ δοπλαβεῖν τιμῇ. παρῃτεῖτο γὰρ "ταῦτα λέγων. "Σοὶ μ οὖν, ὦ βασιλεῦ, τιμωμένῳ "χαίρω, ἀλ' ψυχῆς ἔχω τῦτ' ὄ μα γέρας σῇ [g] δίδυς "βυλήσει, εἰ καὶ πρὸς ϑεὸν ἐδέη με τῆς ἀρχιερωσύνης ἄξιον "ἔκρινεν ὁ Θεός. ἅπαξ δὲ [h] ὠδυνάμην σολισμὸν περὶ ἀρ"χιερωσύνης. τότε γὰρ αὐτὸν ἠμφιασάμην ὁσιότερον, ἢ νῦν "ἀπολήψομ. σὺ δέ, εἰ [i] βέλῃ ᾧ ἀξιότερον ἐμοῦ πῶ "τὸ γέρας λαβεῖν, διδάχθητι. πάσης καὶ πρὸς ᾧ "Θεὸν ἁμαρτίας καὶ πρὸς σέ, βασιλεῦ, καθαρὸς ἀδελ"φός ὀῷί μου. παρέπουσα τῇ τιμῇ τῦτον συνίςημι." τού"τοις ὁ βασιλεὺς ἡσθεὶς τοῖς λόγοις, ᾧ Ιωνάθλου μὲν [k] ἔασε, γνώμῃ δὲ ϑ ἀδελφοῦ αὐῦ Ματθίᾳ τὸ ἱερω"σύνης ἔδωκε· καὶ μετ' ὀ πολὺ, Πετρώνιος μὲν Μάρ"σου διαδέξατο, καὶ διῆγε Συρίαν.

VII. CAP. VII. ΚΕΦ. ζ. ζ.

De Sila, & cur ei ſuccenſuit rex Agrippa. Quomodo Agrippa cæpit Hieroſolymis muram circundare, quæque in Berytios contulit beneficia.

Περὶ δ Σίλα, καὶ διὰ τί ἠγανάκτησε πρὸς αὐτὸν ὁ βασι"λεὺς Αγρίππας. ὡς Αγρίππας περιβάλλειν ἤρ"ξατο τοῖς Ιεροσολύμοις τείχῳ, καὶ ὡς Βηρυτίοις εὐηρ"γέτησεν.

Silas Agrippæ in adverſis ſocius.

Σίλας δὲ ὁ δ βασιλέως ἵππαρχος, ἐπεὶ διὰ πάσης [l] αὐτῷ τύχης ἐγνώσθη πιϛὸς, ὀφθεὶς κίνδυνον αὐτῷ ποτὲ κοινωσῶν ἀπημάθη, ἀλλὰ καὶ τὺς σφαλερωτάτυς [m] ὑποδὺς πολλάκις πόνυς, πεπειθότως

---

a Παρεσομένους ἐκ τῆς μέσης Ιουδαίους, ἀλλὰ τῆς εἰς ϑ αὐτοκράτορα, post δοκιμάσῃ adjicit *Bud.* b Ita *Bud.* δραξάμενοι in *ceteris.* c Υπὲρ τῆ ἀμυΐης προφάσεως *Bud.* & *Voſſ.* d Χαρίσῃ *Bud.* e Καθηρᾶ in *Edit. Raſ.* Verum aut Καθηρέως aut Καθηρᾶν legendum cum *Cod. Bud.* f Ananie ſolus *Bud.* g Ita cum *Cod. Bud.* δίδυσι in *reliquis.* δίδυτι legendum eſſe conjecerat Cl. *Lowthius.* h Εκδὺς *Bud.* & *Voſſ.* i Βέλει *Bud.* k Ηχάσατο ϑ γνώμης, τὸν ἀδελφῶ δὲ αὐτῦ *Bud.* l Λίτῦ *Bud.* m Υποδὺς ὑπὲρ αὐτῦ πολ-

λάκις

λῦ ἀιάπλεως, προσάντων ἐπαλαμβάνων ἰσοτιμίαν βεβαιότητι φιλίας. ὑδαμῆ τοίνυν ἐπικατιλλόμενος τῇ βασιλέως παῤῥησίᾳ δι' ἅπασι ὁμιλίας ἦγε. καὶ τοῖς φιλοφρονήσεσιν ἐγίνετο φορτικὸς, συμκιῶν ἑαυτὸν ἀμέτρως, καὶ πολλάκις τῇ βασιλέως τὰ τυχηρὰ τῆς τύχης ἄγαν εἰς ἀνάμνησιν, ἵνα τιμὴν ἑαυτῷ [a]τότε σοφὸν ἐπιδείκνυται. συνεχῶς δ' ἦν, εἰς ὑπὲρ αὐτῷ χάριν, πολλὰ διεξιών. τότων οὖν τὸ πλεονάζον ἀηδίσμασι ἐδόκει, διὸ προσάντης ὁ βασιλεὺς ἐδήχθη τὸν ἀπεμέμφετο παῤῥησίαν τοιοῦτος. οὐχ ἡδέως γὰρ εἰς τῶν ἀνδρῶν χάριν ἀναμίμνησις· αὐθις δὲ ὁ δυσκολος [b]ἅ πασιν ὠφέλησε προφέρειν. τέλος γοῦν ἀπρόφατον ἀφῆκε ῥῆμα ὁ Σίλας τῷ βασιλέως ⟨Ⓣ⟩ θυμῷ, καίπερ⟨Ⓖ⟩, ἀρχὴ πλέον ἢ λογισμῷ δοθεὶς, ὑ τῆς ἐκπαρχίας μέση μεθῆκεν ⟨Ⓣ⟩ Σίλαν, ἀλλὰ καὶ παρέδωκε δεθησόμενον εἰς τὸν ἀκεῖνος πατρίδα πέμψας. χρόνῳ δὲ τὸν θυμὸν ἐκλιλύθη, καὶ λογισμοῖς ἐλευσόμενον τὸν περὶ τοιοῦτος κέλευε ἐφῆκεν, ὁ τῷ λαμβάνων [c]ὅσους ὑπὲρ ἐκείνε πόνους ἑαυτῷ⟨Ⓖ⟩ ἀνέτλη. ἡμέραν οὖν ἐορτάζων αὐτοῦ γενέθλιον, ὅτε πᾶσιν ὧν ἦρχεν εὐφροσύνας ἐπιθήσαιτο βάλειαν, ⟨Ⓣ⟩ Σίλαν ἀπεκάλει παραυτίκα, συνέστιον αὐτῷ νομιζόμενον. [d]τῷ δὲ τέρπεσθαι ἐλευθερίας ὢν, ἐδόκει προσειληφέναι δικαίαν αἰτίαν ὀργῆς, διὸ οὐκ [e]ἀπεκρύπτετο πρὸς τοὺς μετιόντας αὐτὸν, λέγων, "ὅτι ποίαν ὁ βασιλεὺς τιμὴν ἀναγκαῖον μοι, "τὸν μετὰ μικρὸν [f]ἀπολωλυῖαν; οὐδὲ γὰρ τὰ "προτέρα μοι χάρις τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐτήρησεν, "ἀπισύλησε δὲ ὑβρίσας. ἢ σπουδάζειν νομίζετε "με τῆς παῤῥησίας, διὸ ἀπὸ [g]τοιοῦδε συμβάντος "ἔχειν [h]νῦν βούλεσθαι μᾶλλον, ὅσον αὐτὸν ἐξελυσά- "μην δεινῶν, ὅσους [i]ἤνεγκα πόνους, ἐκείνῳ [k]χαρι- "ζόμενος σωτηρίαν τε καὶ τιμὴν, ἃ γέρας ἠνεγκέ- "μην δορυᾷ καὶ [l]σώτειραν εἰρκτήν. οὐκ ἐγώ πο- "τε τούτων λήσομαι. τάχα καὶμοὶ τὸν τῆς ἀει- "μνήστου σωτηρίας μνήμην καὶ μεταναςᾶσα τῆς "σαρκὸς ἡ ψυχή." ταῦτα ἀνεβόα, καὶ διετάττετο τῷ βασιλεῖ λέγειν [m]αὐτά. ὁ δὲ ὡς ἀνιάτως ἔφερε λεχθέντα, πάλιν εἴασεν ὀργᾶν.

β'. Τὰ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων τύχη, πρὸ τοῦ τὸν χαρίεν νέον ποτὲ πόλιν, δημοσίαις ἀχύροις δαπάναις, [n]τῇ μὲν εὐρυτέραν εἰς πλάτος, τῇ δὲ εἰς ὕψος ἐξάρασα καὶν ἐξεφαίσατο ζῶντα πάσης ἀνθρωπίνης χρείσσονα βίας, εἰ μὴ [o]Μάρσος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Κλαυδίῳ Καίσαρι διὰ γραμμάτων ἐδήλωσε τὸ θεατόμενον. καὶ νεωτερισμόν τινα Κλαύδιος ὑποπτεύσας, ἐπέστειλε Ἀγρίππᾳ μετὰ σπουδῆς παύσασθαι τῆς τῶν τειχῶν ἀνοικοδομήσεως· ὁ δὲ ἀπειθῆσαι οὐκ ἔκρινεν.

γ'. Ἐπιφανὴς δὲ ὁ βασιλεὺς ἦν⟨Ⓖ⟩ εὐεργετικὸς τοῖς δεομένοις, καὶ μεγαλοφρόνως ἔθνη φιλότιμος⟨Ⓖ⟩, ὡς δωρεῖσθαι, καὶ μεγαλοφρονεῖσθαι ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἔθνεσιν ἐπιδεικνύμενος. ἐν Βηρυτῷ δὲ τῆς Φοινίκης πόλει θέατρα κατεσκεύασε πολυτελῆ, καὶ τὰ μὲν λίθου Παρίου, τὰ δὲ λευκοῦ λίθου, καὶ ἀγορὰν ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου, καὶ βαλανεῖα καὶ κρήνας ἐκπρεπεῖς. ἐν δὲ Ταρσῷ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τῷ ποταμῷ Κύδνῳ ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου στοὰν ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου. ἐν δὲ Δαμασκῷ τῆς Συρίας βασιλικὸν ἀνέθηκε τοῖς ἐκεῖ βασιλεῦσι, καὶ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς Συρίας πρὸς τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ τοῦ Δάφνης ἐπικαλουμένου ἀργυρόπυλον πύλην ἐποίησε, καὶ τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τῷ ποταμῷ Νείλῳ ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου ἀνάθημα ἐποίησε τῷ Ἡρακλεῖ. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς Συρίας ἐπὶ τῷ ποταμῷ Ὀρόντῃ ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου τὸν ἐν Δάφνῃ τοῦ Ἀπόλλωνος ναὸν ἐκόσμησε. καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ τὸν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ θεοῦ ναὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου ἐκόσμησε, καὶ ἀνέθηκε χρυσοῦν ἀμπέλου βότρυν μέγαν. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς Συρίας ἐπὶ τῷ ποταμῷ Ὀρόντῃ ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου τὸν ἐν Δάφνῃ τοῦ Ἀπόλλωνος ναὸν ἐκόσμησε. καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ τὸν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ θεοῦ ναὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου λίθου ἐκόσμησε, καὶ ἀνέθηκε χρυσοῦν ἀμπέλου βότρυν μέγαν.

nitebatur, ſecum cogitans honorem ſibi tribui debere amicitiæ ſuæ conſtantiæ parem. quapropter regi in omnibus æquari volebat, & quotieſcunque cum eo eſſet ſumma utebatur dicendi libertate: & in familiaribus colloquiis moleſtus erat, ſeſe immodice extollens, & regi ſæpiuſcule triſtia fortunæ in memoriam revocans, ut oſtenderet quo eſſet eo tempore in illum animo ſtudioque: tum & frequens erat in memorando, quot labores pro eo pertuleriſ. Itaque cum in iſtis nimius ſæpe fuerit, regi ea exprobrare videbatur; adeo ut humanis affrenem libertatem infeſte & iniquo animo tulerit rex. nam res injucunda eſt temporis ingloriæ acti recordatio: & inſipientis eſt perpetuo dicere, quot & quæ olim alicui dederit beneficia. Tandem igitur Silas regis animum adeo vehementer irritavit, ut ille, iræ magis quam rationi obſequens, non ſolum militiæ præfecturam Silæ ademerit, verum etiam in vincula conjecerit & in patriam ſuam ablegarit. Tempore autem ira mitigata eſt, & rationem à præjudiciis liberam in conſilium de homine adhibuit *rex*, ſecum animo reputans, quantum ille laborum pro ſe pertuliſſet. Itaque cum diem celebraret natalem, quo omnibus qui ſub ejus erant imperio læta convivia agitabantur, Silam quamprimum revocari jubet, ſecum epulis accubiturum. Is autem, cum liberiori uteretur ingenio, ſe juſtam iraſcendi cauſam nactum eſſe exiſtimabat, quam non celabat eos qui ipſum ſecerſerent, dicens, "Ad "quem me honorem vocat rex è veſtigio per- "iturum? neque enim priora meæ in ipſum "benevolentiæ præmia diuturna eſſe paſſus eſt, "ſed me illis ſpoliavit cum contumelia. num "me loquendi libertatem amiſiſſe cenſet? quâ, "certo quodam conſcio, fretus, nunc magis "clamabo, è quibus eum calamitatibus eripue- "rim, quos labores pro ejus ſalute & dignita- "te adierim: pro quibus *officiis* me vinculis "& obſcuro carcere remuneratus eſt. Ego cer- "te horum nunquam oblivîſcar. immo forſan, "cum è vita migravero, mihi manebit præ- "clare factorum memoria." Hæc vociferabatur, jubebatque ut eadem regi referrent. Ille vero, cum inſanabili eum ingenio eſſe videret, in cuſtodia reliquit.

Silas Agrippam offendit, & in patriam vinctus mittitur.

Recuſat cum Agrippa in gratiam redire.

2. Tum autem Hieroſolymorum muros, ſpectantes ad novam civitatem, publicis ſumptibus muniebat, partim eos in latitudinem augendo, partimque in altitudinem extollendo: & feciſſet eos adverſus omnem humanam vim inexpugnabiles, niſi Marſus Syriæ præſes Claudio Cæſari molimen *regis* per literas ſignificaſſet. Quo factum ut Claudius, ſuſpicatus aliquid innovatum iri, Agrippæ mandarit ſtatim ut à mœnibus ædificandis deſiſteret: atque ille non committendum eſſe cenſuit ut dicto non audiret.

Agrippa ab Hieroſolymis muniendis deſiſtit, ita volente Claudio.

3. Erat autem rex iſte à natura ita factus, ut muneribus ſtuderet eſſe beneficus, & populos liberalitate demereri magnopere deſideraret,

Agrippæ elogium.

---

[a] Illud τότε è *Cod. Bunb. Zonaræ & Epiphan.* [b] Ita *Bunb. & Voſſ.* ἃ ὠφέλησε in *Editis Aliiſque.* [c] Ὅσους ὑπὲρ ἐκείνου πόνους ἀνέτλη ᾧ ἐπιτιμήσαιμι *Bunb.* [d] Ita ipſe diſtinguo. τῷ δὲ, τέρπεσθαι ἐλευθερίας ὢν, ἐδόκει in *Editis.* τῷ δὲ, τέρπεσθαι ἐλευθερίᾳ⟨Ⓖ⟩ ὢν *Bunb.* fortaſſe pro ὁ δὲ, τέρπεσθαι &c. τῷ δ' ἥδεσθαι ἐλευθερίᾳ⟨Ⓖ⟩ *Gall.* τέρπεσθαι γὰρ ἐλευθερίᾳ⟨Ⓖ⟩ ὢν *Voſſ.* [e] Ἀπεκρύπτετο *Bunb.* [f] Sic *MSS. & Zonar.* Δοκοῦσα φθῆναι in *Editis.* [g] Μὴ deeſt *Bunb. & Vat.* [h] Ita lego. νῦν in *Editis.* Eſt qui νῦν malit. [i] Voculam νῦν inſerui è *Cod. Bunb. & Zonar.* [k] Παρεχόμενος *Bunb.* παίζων *Zonar.* [l] *Al.* σύστειον. [m] Αὐτὰ adjectum eſſe volui è *Cod. Bunb.* [n] Ita lego. antea erat, τὸν μὲν & mox τὸν δὲ. [o] Sc. Vibius Marſus.

[a] Ita

Comparatio Agrippæ & Herodis Magni F.

ret, & large effuſeque ſumptus faciendo ſibi pararet nominis celebritatem, dando voluptatem capiens, gaudenſque ita vitam agere ut ab omnibus prædicaretur; Herodis, qui ante eum regnaverat, moribus plane diſſimilis. Nam huic natura erat prona ad ultionem & in ea inexorabilis, ut qui in vexandis quos habebat exoſos modum nullum ſervaret, quique adeo fateretur majorem ſibi ad Græcos quam ad Judæos eſſe adjunctionem; quippe alienigenarum urbes pecuniæ largitione decorabat. aliis balnea & theatra, atque aliis templa & porticus exſtruebat; at Judæorum ne ullam quidem urbem vel minimo cohoneſtavit ornatu, donove aliquo memorabili *dignatus eſt*. Agrippa contra miti erat ingenio, in univerſos ex æquo beneficus. in exteros omnes humanus erat, &, cum illis munificentiam ſuam oſtenderet, popularibus ſuis *cujuſque ratione habita benignus, magiſque dolens vicem illorum *in adverſis*. Quapropter libenter & aſſidue Hieroſolymis degebat, & patriorum inſtitutorum cuſtos erat religioſus. adeoque ſeipſum in omnibus mundum purumque ſervabat; neque diem unquam unum intermittebat, quin rem ſacram ex lege faceret.

Simon quidam Agrippam criminatur.

4. Ex eo factum ut Hieroſolymitanus quidam indigena, nomine Simon, qui legis peritus habebatur, multitudine in concionem vocata cum rex Cæſaream profectus eſſet, auſus fuerit eum accuſare, quaſi non ſanctus eſſet, mererturque arceri ab omni in templum aditu, qui non niſi †indigenis pateret. Per literas igitur regi ſignificatur ab urbis præfecto, quod hujuſmodi verba ad populum feciſſet Simon. Rex autem illum accerſit, ſibique proxime (nam eo tempore in theatro ſedebat) collocari juſſit; moxque ſedata voce & placida, dic mihi, inquit, num quid hîc agitur contra leges? Ille vero, cum nihil haberet quod diceret, *præteritorum* veniam rogabat.

Rex ei veniam dat.

Tum rex magis quam quiſquam opinaretur ei reconciliatus erat, ut qui clementiam magis quam iram regibus convenire exiſtimarit, noritque ſummos viros plus decere lenitatem quam excandeſcentiam. Itaq; Simonem, etiam munere quodam auctum ornatumque, dimiſit.

Agrippæ in Berytios munificentia.

5. Cum autem multa multis exſtruxiſſet, Berytios eximie honoravit. theatrum enim illis exædificavit, quod elegantia & pulchritudine *aliis* multis præſtabat; ut & amphitheatrum ſumptuoſum & magnificum, & ad hæc balneas & porticus, in nullo opere ſumptibus parcendo quidquam aut ſplendori ejus aut magnitudini detrahens. In iis autem magnifice conſecrandis profuſus erat, exhibitis in theatro quidem ſpectaculis, traductiſque *eò* muſicorum omne genus certaminibus, & quæcunque variam delectationem afferrent; in amphitheatro vero gladiatorum numero animi magnitudinem oſtendebat, ubi etiam catervatim

καὶ πολλοῖς ἀθρόως δαπανήμασιν ἀνιζὰς αὐτὸν εἰς ὄπτ-
φάνειαν, ἡδόμενον τῷ χαρίζεσθαι, καὶ τῷ βιοῦν ὡς
εὐφημίᾳ χαίρων, κατ' ἄδειν Ηρώδῃ τῷ περὶ ἑαυτοῦ
βασιλεῖ ⟨καὶ⟩ τόπον συμφερόμενον. ἐκείνῳ γὰρ πο-
νηρὸν ἦν τὸ ἦθος ὀξὺ τιμωρίαν ἀπότομον, καὶ κατὰ
τῆς ἀπιχθημόνων ἀταμίευτον, Ἕλλησι πλέον ἢ Ἰου-
δαίοις οἰκείως ἔχειν ὁμολογούμενον. πολλοῖς γέ
τοι πόλεις ἐτείμησε δώροις χρημάτων, βαλανείοις, θεά-
τροις τε ἄλλοις κατασκευαῖς. ἔστιν οἷς ναοὺς ἀνέ-
στησε, στοὰς ἄλλαις. Ἰουδαίων δὲ δημίαν πόλιν
οὐδὲ ὀλίγης ὀπισθοδομῆς ἠξίωσεν, οὐδὲ δώσεως ἀξίας
μνημοσύνης. τοιοῦτος δὲ ὁ τρόπος Ἀγρίππα, καὶ
τοὺς πάντας τὸ εὐεργετικὸν ὅμοιον. τοῖς Ἕλλησι μὲν
οὖν φιλάνθρωπος, καὶ κείνοις ἐπιδεικνύμενος τὸ
φιλόδωρον, τοῖς ὁμοφύλοις ἀναλόγως χρηστὸς, καὶ
συμπαθὴς μᾶλλον. ἡδεῖα γοῦν αὐτῷ δίαιτα καὶ
συνεχὴς ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις ἦν, καὶ τὰ πάτρια
καθαρῶς ἐτήρει. διὰ πάσης γοῦν αὐτὸν ἦγεν ἁγνείας,
οὐδὲ ἡμέρᾳ τὶς παρῴδει αὐτῷ τῆς νομίμης χρεώ-
στου θυσίας.

δ'. Καί τις ἐν τοῖς Ιεροσολύμοις ἀνὴρ ἐπιχώ-
ριος ἐξακριβάζειν δοκῶν τὰ νόμιμα, Σίμων ὄνο-
μα τούτῳ, πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν ἀλίσας, παρακλη-
θεὶς ἐπὶ βασιλέως εἰς Καισάρειαν ἐκδημήσαντος, ἐτόλ-
μησεν αὐτῷ κατειπεῖν, ὡς οὐχ ὅσιος εἴη, δίκαιος δ' ἂν
εἴργοιτο μὲν ναοῦ τὴν εἴσοδον, παρεστηκὼς τοῖς ἐγγενέσι.
δυλῶται μὲν δὴ διὰ γραμμάτων ⟨κατὰ δὲ⟩ τὴν πόλεως τῷ βασιλεῖ δημηγορήσας Σίμων ταῦτα. μετα-
πέμπεται δὲ αὐτὸν ὁ Βασιλεύς, καὶ, καθίζετο γὰρ
ἐν τῷ θεάτρῳ τότε, καθεσθῆναι παρ' αὐτὸν ἐκέλευ-
σεν. ἤρεμα τε καὶ πρᾴως, εἰπέ μοι, φησίν, τί τὸ ἐνθά-
δε γινόμενόν ἐστι παράνομον; ὁ δὲ, εἰπεῖν ἔχων ἡδέως, τυ-
χεῖν ἐδέετο συγγνώμης. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἢ προσε-
δόκησέ τις διαλλάττεσθαι, τῷ πραότητι κρείσσων βασι-
λικωτέρας ὀργῆς, καὶ πρέπειν εἰδὼς τοῖς μεγίστοις θυ-
μοῦ πλέον ἐπιεικείας. τὸ Σίμωνα γῆν, καὶ δωρεᾶς τινος
ἀξιώσας, ἀπεπέμψατο.

ε'. Πολλοῖς δὲ κατασκευάσας πολλὰ, Βηρυτίους ἐξαι-
ρέτως ἐτίμησε. θέατρον γὰρ αὐτοῖς κατεσκεύασε, πο-
λυτελείᾳ τε καὶ κάλλει πολλῶν ἀφεφέρον, ἀμφι-
θέατρόν τε πολλῶν ἀναλωμάτων, βαλανεία τε περὶ
τούτοις, καὶ στοὰς, οὐ φειδεῖ τῶν ἔργων γενότιτι δαπαν-
μάτων ἢ τοῦ κάλλους ἀδικίσας ἢ τοῦ μέγεθος. ἐπε-
δαψιλεύσατο δὲ αὐτοῖς τοῖς καθιέρωσιν μεγαλοπρε-
πῶς, οὐ τῷ θεάτρῳ μὲν θεωρίας ὑπερτελῶν, πάνθ' ὅσα
μουσικῆς ἔργα φέρων, καὶ ποικίλης ποιητικὴ τέρ-
ψεως, οὐ δὲ τῷ ἀμφιθεάτρῳ πλήθει μονομάχων τοῖς
αὐτοῖς θεαταῖς μεγαλόνοιαν, ἔνθα καὶ τοῖς κατὰ πλῆ-
θος

a Ita *Busb.* ὁμολογούμενον in *Editis Aliisque.* b Ἰδίᾳ *Voſſ.* c Ita lego cum *Cod. Busb.* τὰ νόμιμα in *Editis Aliisque.* forſan pro κρατεῖ τὰ νόμιμα. Eſt qui τὰ νόμιμα delenda eſſe cenſet, quod mox (v.22.) occurrant. d Ἐξακριβοῦν *Vat.* e Ita *Busb.* παρέκλη δ' in *Editis Aliisque.* f Βασιλεὺς, καθίζετο δ' ἐν τῷ θεάτρῳ τότε, τῷ καθεσθῆναι &c. *Busb.* g Ita cum *Cod. Busb.* ut μᾶλλον (aut θᾶττον) ſubaudiendum relinquatur, prout p.856. v.10. atque ita forſan *Epiphan.* qui vertit, *tunc rex circa eum magis placatus quam ab aliquo crederetur* &c. ἀπὸ βασιλέως αὐτὸν ἢ ᾠετο. in *Editis Aliisque.* τῷ ἀ βασιλεὺς πυρὶ προσθυμίαν διαλάττεσθαι αὐτῷ *Zonar.* h Ita cum *Cod. Busb.* ἀμφιθέατρον δὲ π. ἀν. βαλανεῖα στοὰς τ. in *ceteris.* * Pro modo, *Epiphan.* † Εγγενὴς lego pro ἐγγενὲς, ut opprobrium ſit in Agrippam jactum, quod Alienigena fuerit.

a Illud

ὡς ἀπάπταξιν βελτίους γενέσθαι τῶν θεωμένων τέρψα, ἑπτακοσίους ἄνδρας ἑπτακοσίοις μαχουμένους ἔπεμψε, κακούργους ὅσους εἶχεν ὑποτάξας εἰς τιμὴν τῆς θέας, ἵνα οἱ μὲν κολασθῶσι, τὸ πολέμου δὲ ἔργον γένηται τέρψις εἰρήνης. τούτους μὲν δὴ πάντας συνδιέφθειρεν.

commiſſis pugnatoribus ſpectatores oblectare volens, duas cohortes emiſit ſeptingentorum quamque hominum qui prælio congrederentur, maleficis quotcunque habuit in hoc ipſum deſignatis, ut ipſi quidem pœna afficerentur, quod vero bello geritur in pacis voluptatem verteretur. atque ita quidem hos omnes ſimul exitio dedit.

ΚΕΦ. η'.

Ὅσα μὴ ταῦτα ἔπραξεν Ἀγρίππας ἄχρι τῆς πλούτου αὐτοῦ· καὶ ὃν τρόπον τὸν βίον κατέστρεψεν.

ΕΝ Βηρυτῷ δὲ τελέσας τὰ θεωρημένα, μετῆλθεν εἰς Τιβεριάδα πόλιν τῆς Γαλιλαίας. ἰὼν δὲ ἄρα τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσι θεάβλεπτος. ἦκε γὰρ παρ' αὐτὸν Κομμαγηνῆς [a] μὲν βασιλεὺς Ἀντίοχος, [b] Ἐμεσῶν δὲ Σαμψιγέραμος, καὶ Κότυς, ὁ μικρᾶς Ἀρμενίας οὗτος ἐβασίλευσε, καὶ [c] Πολέμων τῶν Πόντου κεκτημένος δυναστείαν, Ἡρώδης τε [d] οὗτος ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, ἦρχε δὲ ὁ Χαλκίδος. ἀμίλητοι δὲ πᾶσι κατὰ τὰς ὑποδοχὰς ἦσαν φιλοφροσύνης, ὡς μάλιστα [e] ἀγαθείας φρονήσεως ὕψος, καὶ ἀφ' τοῦτό γε δοκεῖν δικαίως [f] τῇ τῶν βασιλέων παρουσίᾳ πεπιμπάζειν. ἀλλὰ γὰρ, τούτων ἀφαιρεθέντων ἐπ' αὐτοῦ, Μάρσος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν παρεγένετο. τὸν μὲν Ῥωμαίων οὖν πομπικὸν τηρῶν, ὑπαντησόμενος αὐτοῦ τῆς πόλεως ἀπωτέρω ἑπτὰ σταδίων ἐπὶ τὸν ἐλθεῖν ὁ βασιλεύς. τοῦτο δὲ ἄρα ἔμελλε τῷ [h] τὸν τοῦ Μάρσου ἀρχὴ γενέσθαι ἀφανοῦς, [i] ὅτι συγκαθεζομένων ἤδη τῶν ἀπάντων ἐπήγετο τοὺς ἄλλους βασιλέας. Μάρσῳ δ' ἦν τούτων ὁμόνοια, καὶ μέχρι τοσοῦδε φιλία πρὸς ἀλλήλους ὑπεπλόβη, συμφέρειν ὑπολαμβάνοντι Ῥωμαίοις δυναστῶν τοσούτων συμφρόνησιν. εὐθὺς οὖν ἐκάστῳ τῶν ὑπηκόων πέμπειν ἐπέστελλεν ἤδη τὰ ἑαυτοῦ δίκαια μελλήσοντας ἀπέρχεσθαι. ταῦτα Ἀγρίππας ἀναρρῶς ἐδεδέχετο, καὶ Μάρσῳ μὲν ἐκ τούτου διαφόρως ἔσχε. τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ Ματθίαν ἀφελόμενος, ἀντ' αὐτοῦ καθίστησιν ἀρχιερέα [k] Ἐλιωναῖον τὸν τοῦ Καντηρᾶ παῖδα.

Β'. Τρίτον δὲ ἦτος αὐτῷ βασιλεύοντι τῆς ὅλης Ἰουδαίας πεπληρώκει, καὶ παρῆν εἰς πόλιν Καισάρειαν, ἣ [l] πρότερον Στράτωνος πύργος ἐκαλεῖτο. συνετέλει δὲ ἐνταῦθα θεωρίας εἰς τὴν Καίσαρος τιμὴν, ὑπὲρ τῆς ἐκείνου σωτηρίας ἑορτήν τινα ταύτην θυσιάζοντος. καὶ παρ' αὐτοῦ ἤθροιστο τῶν κατ' τὴν ἐπαρχίαν [m] οἱ τέλει καὶ πρεσβεύσασθαι εἰς ἀξίαν πλῆθος. δευτέρᾳ [n] δὲ τῶν θεωριῶν ἡμέρᾳ πρωΐ [o] ἐνδυσάμενος ἐξ ἀργύρου πεποικιλμένην πᾶσαν, ὡς θαυμάσιον [p] ὑφὴν εἶναι, παρῆλθεν εἰς τὸ θέατρον ἀρχομένης ἡμέρας. εὐθὺ τὰς πρώτας τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνας [q] ἐπιβολαῖς ὁ ἄργυρος καταυγασθεὶς

CAP. VIII.

Quæ deinceps geſſerit Agrippa uſque ad obitum; & quo modo vitam finierit.

ISTIS autem, quæ jam memoravimus, apud Berytum celebratis, in Tiberiadem Galilææ urbem migravit. Et quidem ex hiſce magna erat in admiratione apud alios reges. Ad eum igitur veniebat Antiochus Commagenæ rex, & Emeſorum Sampſigeramus, & Cotys qui in Armenia minori imperitabat, & Polemon qui Ponti regnum tenebat, & Herodes frater ejus idemque Chalcidis rex. Hos autem omnes ita hoſpitali menſa multaque hilaritate excepit, ut quam maxime animi ſapientis altitudinem oſtenderit, adeoque non immerito videretur *illuſtri* regum præſentia cohoneſtari. Verumenimvero, dum illi adhuc apud eum morarentur, Marſus Syriæ præſes ſupervenit. Servans igitur debitam Romanis reverentiam, ex urbe uſque ad ſeptimum lapidem illi obviam proceſſit rex. Accidit autem ut hoc ſimultatis cum Marſo initium factum eſſet, quod alios reges eodem cum eo curru vectos ſecum adduxerit. Nam Marſus ſuſpectam habuit illorum concordiam, & quod tanta invicem conjuncti eſſent amicitia; exiſtimans tot virorum potentium conſenſum haud è re eſſe Romanorum. Mox itaque, certis quibuſdam è neceſſariis ſuis ad ſingulos miſſis, imperavit ut ſine mora domum quiſque ſuam diſcederet. Iſta Agrippa ægre accipiebat, & ex eo quidem tempore inter ſe diſſentiebant. Matthiæ autem pontificatu adempto, vice ejus Elionæum Cantheræ filium pontificem conſtituit.

Agrippa Tiberiade reges aliquos magnifice excipit.

Marſus eos diſcedere jubet: unde ei Agrippa infenſus.

Elionæus pontifex.

2. Tertius jam annus effluxerat, ex quo totius Judææ regno potiebatur, cum in urbem Cæſaream ingreſſus eſt, quæ antea Stratonis turris vocabatur. Illic autem in honorem Cæſaris ſpectacula edebat, cum intelligeret pro illius ſalute hos feſtos dies inſtitutos fuiſſe. Ad quam feſtivitatem frequens numerus eorum, qui honore inter ſuos ac dignitate pollebant, ex tota provincia confluxerat. Secundo autem ſpectaculorum die, veſte indutus tota ex argento admirabili opere contexta, proceſſit in theatrum primo diluculo. Ibi argentum, primis ſolarium radiorum ictibus illuſtratum, mirum in

Agrippa Cæſareæ edis ſpectacula.

Veſte ſplendida indutus theatrum ingreditur.

a Illud μὲν ut & ὁ poſt Ἐμεσῶν deſumpſi è *Cod. Bunb.* b Ita lego ex libro XVIII. p. 807. v. 11. & ex *Strabone*, l. XVI. p. 753. *Edit. Pariſ.* antea erat Δαμψίγηρος Σαμψιγιγερω. at in melioribus *Epiphanii* exemplaribus, *Emeſorum Sampſigeramus.* c Hic eſt Polemon, cujus meminit *Eutropius*, quo concedente Romanis, Pontus provincia facta eſt. Vide *Scaligeri* Animadverſ. ad *Euſebium*, p. 180. d Οὗτος ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ *Bunb.* e Ita *Bunb.* Ἀγαθείας, nullo plane ſenſu, in *Editis Aliiſque.* f Sic placuit reſcribere. antea in *Editis* τῆς τῶν βασιλείων παρουσίας πεπ. in uno *MS.* τῇ τῶν βασιλείων παρουσίᾳ πεπιμπάζειν. g Sic *Bunb.* τοῦδιος in *aliis.* h Ita *Bunb.* ᾧ τὸν Μάρσον in *ceteris.* i Illud ὅτι ex ingenio, in reliquis ſequor *Cod. Bunb.* συγκαθεζομένων ἤδη τῶν ἀπάντων, ἐπηγάγετο τοὺς in *Editis Aliiſque.* ἐπῆγε *Voſſ.* & *Gall.* qui in *ceteris* cum *Editis* conſentiunt. k Ita lego, partim ex *Epiphanii* verſione, partim ex auctoritate *MSS.* nonnihil favente *Joſepho* in ſuperioribus, p. 867. v. 7. & p. 868. v. 25. Ἀλιωναῖον τοῦ Κυθαίου in *Editis Aliiſque.* Ἐλιωναῖον τοῦ Κυθαίρου *Bunb.* Ἡλιωναῖον τοῦ Καθμεᾶ in ora *Cod. Voſſ.* Ἐλιωναῖον τοῦ Κυθαίρου *Gall.* Ἐλιωναῖον τοῦ Κυθαίου *Zonar.* in *Epiphanii* verſione *Elionæum Cantheræ natum.* l Τὸ πρότερον habet *Euſeb.* in *Hiſt. Eccl.* l. 2. c. 10. & *Niceph.* in *Hiſt. Eccl.* l. 2. c. 13. m Οὗτοι οἱ τέλει ſolus *Bunb.* n Ita *Bunb.* & *Euſeb.* δὴ in *Editis Aliiſque.* o Ἐνδὺς *Bunb.* & *Voſſ.* p Τὸν ὑφὴν ſolus *Bunb.* q Ἐπιπολαῖς *Bunb.* & *Zonar.*

in modum resplendescebat; metuendum quiddam atque horrendum oculos in id defigentibus incurieus. Moxque adulatores, vocibus ne ipsi quidem bono futuris, alii aliunde ac-

Agrippa ut Deo acclamatur.

clamare, Deum appellantes, dicentesque, "propitius nobis esto, & licet hactenus te vel "uti hominem reveriti sumus, in posterum ve- "ro se eum mortali sorte majorem habitu- "ros." At rex neque illos objurgavit, neque impiam eorum adulationem rejecit. Post paulum vero oculis in altum sublatis, supra caput bubonem funiculo cuidam insidentem conspexit: & statim hunc malorum esse nuncium intellexit, qui & antea bonorum *nuncius* fuerat, moxque cordicitus dolebat. accesserunt autem ventris cruciatus, etiam à principio vehementissimi. Conversis itaque ad amicos oculis, "Ecce, inquit, Deus ego vester cogor "nunc è vita discedere, fati necessitate vo- "ces mihi *improbe* affictas *falsi* protinus co- "arguente; & qui immortalis appellabor à "vobis, jam rapior ad mortem. Sed ferenda "est fati conditio, quandoquidem sic Deo vi- "sum est. neque enim male & abjecte vixi- "mus, sed in eo splendore quem homines bea- "tissimum existimant. Hæc cum diceret, augescente interim vi doloris torquebatur. Ocyus igitur in palatium delatus erat, rumorque continuo per urbem sparsus est, regem in eo fere esse ut vitam relinquat. Statim autem

Populus de Agrippæ salute admodum sollicitus.

plebs omnis cum uxoribus & liberis, stratis ciliciis more patrio sedens, Deum pro salute regis obsecrabat. atque *loca* omnia ejulatu & lamentis plena erant. Rex vero in excelso quodam solario decumbens, cum eos humi prostratos ex alto prospiceret, ne ipse quidem temperabat à lachrymis. Tandem continuis per quinque dies ventris doloribus confectus vitam finivit, annum agens ætatis quartum & quinquagesimum, regni vero septimum. Quatuor namque sub Cajo Cæsare annis regnaverat, Philippi quidem tetrarchia potitus per triennium, quarto vero Herodis quoque *tetrarchia* adjuncta, tribus porro reliquis sub Claudii Cæsaris imperio exactis; in quibus & imperitabat prædictis *regionibus*, ac præterea Judæam accipiebat, Samariamque & Cæsaream. Quammaximos ex illis reditus percepit, ad MCC. *drachmarum* myriadas: multas tamen ab aliis mutuatus est. nam cum in dando munificus esset, impensis non sufficiebant reditus: quod liberalitatem, nulla adhibita parsimonia, exerceret.

Mors ejus.

θεωμασίως ἀπέστιλε, μαρμαίρων τ φόβερόν τι καὶ τοῖς εἰς αὐτὸν ἀτενίζουσι φρικῶδες. εὐθὺς δὲ οἱ κόλακες τὰς, ὑδὲ ὀκείνῳ [a] θεὸς ἀγαθὸς, ἄλλος ἄλλοθεν [b] φανὰς ἀνεβόων, Θεὸν προσαγορεύοντες, "εὐμενής τε εἴης, ὑπιλέγοντες, εἰ ἡ "μέχρι νῦν ὡς ἄνθρωπον ἐφοβήθημεν, ἀλλὰ τύντοῦ "[c] κρεῖττόνά σε θνητῆς φύσεως ὁμολογήσομεν." Οὐκ ἐπέπληξε τύτοις ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τὴν κολακείαν ἀσεβῆσαν ἀπελέγξατο. [d] ἀνακύψας [e] δ' οὖν μετ' ὀλίγον [f] Ⓑ βυβῶνα τῆς ἑαυτῦ κεφαλῆς ὑπερκαθεζόμενον εἶδεν ὑπὶ σχοινίου τινός. [g] ἄγγελόν τε τύτον εὐθὺς εἶναι, [h] Ⓑ καὶ ποτε τῆ ἀγαθῶν [i] γενόμενον, καὶ διαχεῖρισιν ἔχειν ὀδύνης. [k] ἄθρει δὲ αὖθις τῆς κοιλίας [l] προσίφυσιν ἄλγημα, μετὰ σφοδρότητ Ⓞ ἀρξάμενον. ἀναθεωρῶν οὖν πρὸς τὺς φίλυς, "ὁ Θεὸς ὑμῖν ἐγὼ, φησὶν, "ἤδη καταστρέφειν ὑπιτάττομαι τ βίον, παραχρῆμα τ εὐ- "μαρμύνης τὰς ἄρτι μυ κατεψασμένας φανὰς ἐλεγχύ- "σης. [m] ἡ ὁ κληθεὶς ἀθάνατος ὑφ' ὑμῶν, ἤδη [n] θνητὸν ἀπά- "γομαι. δικαίου δὲ τ πεπρωμένου, ἢ Θεὸς [o] βεβύληται. ἡ "ὃ βεβιώκαμεν ὑδαμῆ φαύλως, ἀλλ' ὑπὶ τ μακαρίζο- "μένης λαμπρότητος." [p] Ταῦτα λέγων ὑπετάσθη τ ὀδύνης κατεπονεῖτο. μὴ ταχυδὴς δ' εἰς ὃ βασίλειον [q] ἐκομίσθη, ἡ [r] δῆξε λόγος εἰς πάντας, [s] ὡς ἔχοι δ' τεθνᾶναι παντάπασι μετ' ὀλίγον. ἡ πληθὺς δὲ [t] αὐτίκα σὺν γυναιξὶ ἡ παι- σὶν [u] ὑπὶ σάκκυ καθεσθεῖσα τῷ πατρίῳ νόμῳ τ Θεὸν [x] ἱκέ- τευεν ὑπὲρ τ βασιλέως. [y] οἰμωγῆς δὲ πάντα ἦν [z] ἀνάπλεα καὶ θρήνων. ὁ δ' ὑψηλῷ δὲ ὁ βασιλεὺς δωματίῳ κατακείμενος, καὶ [a] κάτω βλέπων αὐτὺς τροπεῖς προσ- πίπτοντας, ἄδακρυς ὑδὲ αὐτὸς [b] ἔμενε. συνεχῶς δὲ ἐφ' ἡμέρας πέντε τῷ τ γαστρὸς ἀλγήμασι διεργασθεὶς τ βίου κατέστρεψεν, ἀπὸ γενέσεως ἄγων πεντηκοστὸν ἔτος καὶ τέ- τταρτον, τ βασιλείας δὲ ἕβδομον. [c] τέτταρας μὲν οὖν ὑπὲρ Γαΐυ Καίσαρος ἐβασίλευσεν αὐτὸς, τ Φιλίππυ μὲν τετραρχίας εἰς τεττάρων ἄρξας, τῷ τετάρτῳ δὲ καὶ τὴν Ηρώδυ προσειληφώς, τρεῖς δὲ ὑπὲρ ταύτας [d] ὑπὲ τῆς Κλαυδίυ Καίσαρος αὐτοκρατορείας, οἷς οἷς τῶν τε προειρημένων ἐβασίλευσε, καὶ τὴν Ιυδαίαν προσέλα- βε, Σαμάρειάν τε καὶ Καισάρειαν. προσωδύσατο δὲ ὅτι [e] πλείστας αὐτῷ [f] προσφορὰς, ἑξακοσίας ὑπὲ χι- λίας μυριάδας. [g] πολλὰς μὲν τοι προσεδανείσατο. ἅ γε φιλόδωρος εἰ), δαψιλέστερα τ προσόντων ἀνήλισκεν. ἐν δὲ ἀφειδὴς αὐτῷ ὁ φιλότιμος.

γ'. Αγρι-

a Πρὸς ἀγαθῦ τινὸς ἀληθείας ἄπ. *Gall.* & *Voss.* b Vocem φανὰς, quæ deerat in *Editis*, insertam dedi ex *Eusebio* & *Nicephoro*. c Θνητῆς φύσεως κρείσσονά γε ὁμολογῆσομεν *Niceph.* d Ἀνακύψας ἅμα τολλίζων, τ ἑαυτῦ κεφαλῆς ὑπερκαθεζόμενον ἰδὼν ἄγγελον τῦ- τον αὐτὸν εἶναι παντῶν εἶναι αὐτὸν τ καὶ ποτε τῆ ἀγαθῶν γενόμενον *Euseb.* contra mentem *Josephi*, locique sensum. Sed fortasse (ut notavit *Valesius*) verebatur *Eusebius*, ne *Josephum* & *Lucam* parum inter se consentire lectores judicarent, si quem *Lucas* angelum dixerat, *Josephus* bubonem dicere videretur. quasi vero non utrumque fieri potuerat, ut & bubo supra caput Agrippæ, & ex alia parte angelus eidem appareret. e Ita *Busb.* & *Niceph.* in *reliquis* vel ἅ vel ὧν omittitur. f Τὸν βυβῶνα τ ὄρνιν *Busb.* & *Niceph.* g Ita *Busb.* & *Zonar.* τι deest in *Editis Aliisque*. h Vide lib. 18. c. 7. p. 814. Vide etiam quæ hac de re contra *Josephum* affert *Antonius Van-Dale* in libro de *Orig.* & *Progressu Idololatriæ*, c. 7. p. 137. i Μαντεῖῳ *Zonar.* k Ἀθρῶν in *plerisque*. l Προσίφυτον *Busb.* & *Gall.* m Ita cum *Busb.* & *Niceph.* τῷ deest *reliquis*. n Θνητῶν ἀπάγομαι in *Editis*. Ἰωνῖν ἀπάγομαι *Voss.* & *Niceph.* Ἰωνῖν ἀπάγομαι *Busb.* & *Gall.* o Βέλτιον *Busb.* p Ταῦθ' ἅμα *Busb. Voss.* & *Niceph.* ταῦτα δὲ *Zonar.* q Ita *Busb. Voss. Euseb.* & *Niceph.* ἐξεκομίσθη *Niceph.* ἐπεκομίσθη *Zonar.* διεκομίσθη in *Editis Aliisque*. r Διῆλθε *Euseb.* s Ita *Bas. Busb. Vat. Euseb.* & *Niceph.* ὡς ἴσχοι τεθνᾶναι in *Edit. Gen.* quod non improbat *Valesius*, ut ἴσχοι positum sit pro μέλλοι: licet magis probet ὡς ἴσχοι τεθνᾶναι. quod exstat in aliquibus *Eusebii* codicibus. Si articulus retineatur, ἴσχυτο scribendum esse contendit, aut certe subaudiendum esse ὑπόγυιον. Hac de re aliorum esto judicium. t Αὐτίκα πᾶσα solus *Niceph.* u Ita *Busb.* & *Niceph.* quo modo LXXII. σακκίζ ἐπὶ σακκῷ *Jonæ* c. 3. v. 6. ἐπὶ σάκκων *Voss.* ἐπὶ σάκκῳ *Niceph.* ἐπὶ σάκκυς in *Editis Aliisque*. ut & apud *Euseb.* x Ἱκέτευεν *Busb. Euseb.* & *Niceph.* y Οἰμωγῆς τε κ. *Niceph.* z Ἀνάπλεα in codicibus *Euseb.* a Κάτω ἐν βλέπων *Busb.* b Διέμενε *Voss.* c Quatuor sub Cajo, demptis tribus vel quatuor mensibus, neque enim quatuor integros annos in imperio exegit ipse Cajus; & tres sub Claudio tribus itidem aut quatuor mensibus additis. *Usserius* in *Annalibus* V.T. p. 647. *Edit. Lond.* d. Illud ἐπὶ cum Cl. *Lowthio* adjectum esse volui. e Ita *Busb.* πλείονας in *ceteris*. f Πρὸς εἰσφορὰς *Busb.* g Ita *Voss.* & *Busb.* πολλὰ in *Editis Aliisque*.

a Illud

γ'. Ἀγριππίνης γε μὴν τοῖς πλήθεσι ἡ ἐκπώμων αὐξῆς, συμφερήσαιτης Ἡρώδης τε ὁ ἡ Χαλκίδος δυναστεύων, καὶ Ἑλκίας ὁ ἵππαρχος καὶ φίλος ἦ βασιλέως, λείσουσα ἔτυμφαι, [a] τῶν ὑπαρτῶν ἦ ὑπατήδειοι, καὶ Σίλαν, ἐχθρὸς γὰρ ἦν αὐτοῖς, ἀπέσφαξαν, εἰς δὲ ἦ βασιλέως ἀνελόσαντος.

3. Caterum priusquam rumor in vulgus emanaret, quod animam efflasset *rex*; Herodes dynasta Chalcidis, & Helcias equitum magister regisque amicus, uno consensu miserant Aristonem, ministrorum fidelissimum, & Silam cui inimici erant occidendum curarunt, quasi rex id jussisset. *Herodes Chalcidis dynastes & Helcias Silam interficiunt.*

ΚΕΦ. θ'.

Οἷα ἐπεσήχθη μὴ τὴν τελευτὴν Ἀγρίππα. καὶ ὡς Κλαύδιος, λαβὼν τὴν ἦ Ἀγρίππα νεωτέρα ἀμαθίαν, ἀπέστειλε Κάσπιον Φάδον ἐπὶ Ἰουδαίας καὶ τῆς βασιλείας ἀπάσης ἐπιτροπεύοντα.

CAP. IX.

Quænam acta erant post mortem Agrippæ. & quomodo Claudius, quòd rerum imperitus esset Agrippa junior, Cuspium Fadum ad Judeam totumque regnum procurandum misit.

ἈΓρίππας μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς [b] τρόπῳ τοιούτῳ καλέσρεψε τὸν βίον· γόνου δὲ αὐτῷ καταλέλειπτο υἱὸς μὲν Ἀγρίππας, ἄγων ἔτος ἑπταεκαιδέκατον, τρεῖς δὲ θυγατέρες, ὧν ἡ μὲν Ἡρώδῃ [c] τῷ πατρὸς ἀδελφῷ γεγαμημένη Βερνίκη, ὃ ἐκκαιδέκατον ἔτος γεγονυῖα. παρθένοι δὲ ἦσαν αἱ δύω, Μαριάμμη τε καὶ [d] Δρούσιλλα, δεκαετὴς μὲν ἡ ἑτέρα, ἑξαετὴς δὲ Δρούσιλλα· [e] καθωμολόγηντο δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς πρὸς γάμον, Ἰουλίῳ μὲν Ἀρχελάῳ τοῦ Χελκίου παιδὶ Μαριάμμη, Δρούσιλλα δὲ Ἐπιφανεῖ, τοῦ δὲ τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως [g] Ἀντιόχου υἱὸς ἦν τοῦτος. ἀλλὰ γὰρ ὅτε ἐγνώσθη τὸν βίον ἐκλιπὼν Ἀγρίππας, Καισαρεῖς καὶ Σεβαστηνοί, τὴν εὐνοιαν αὐτοῦ λαθόμενοι, [h] τὰ τῆς δυσμενεστάτης ἐπῆσαν. βλασφημίας τε γὰρ ἀπερρίπτουν εἰς τὸν κεκοιμημένον ἀπρεπεῖς λέγοντες, καὶ ὅσοι στρατευόμενοι τότε ἔτυχον, συχνοὶ δὲ ἦσαν, οἴκαδε ἀπῆλθον, καὶ [i] τὰς ἀνδριάντας τοῦ βασιλέως Ἰουλιέρων [k] ἁρπάσαντες, ὁμοθυμαδὸν ἐκόμιζον εἰς τοὺς πατρῴους, καὶ φήσαντες θεὸν τὸν τοιοῦτον οὐκ δίκαιον ἦν ἐφύβριζον, ἀσχημονέστερα διηγήσεως δρῶντες. [l] ἔν τε τοῖς δημοσίοις κεκλημένοις τόποις, παιδιᾶς ἑστιάσεις ἐπετέλουν, στεφανούμενοι, καὶ μυριζόμενοι, καὶ ἀπένδοντες τῷ Χάροντι, πρεσβύτας τε τοῦ βασιλέως ἐκπώμασι κλαπαῖς ἀνταποδιδόντες. ἀμνήμονες δὲ ἦσαν οὐχ Ἀγρίππα μόνον χρησαμένων πολλαῖς εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαις, καὶ τοῦ πάππου δὲ Ἡρώδου, [m] ὅτι τὰς πόλεις ἐκεῖνος αὐτοῖς ἔκτισε, [n] λιμένας τε καὶ ναοὺς κατεσκεύασε λαμπροῖς δαπανήμασιν.

Β'. Ὁ δὲ τοῦ πεπιστωτος υἱὸς Ἀγρίππας ὅτε Ῥώμης ἐν τῷ πρὸς χρόνῳ τούτῳ, τρεφόμενος παρὰ Κλαυδίῳ Καίσαρι. πυθομένου γὰρ μὲν Καίσαρος ὅτι τέθνηκε μὲν Ἀγρίππας, Σεβαστηνοὶ δὲ καὶ Καισαρεῖς ὠμότητα εἰς αὐτὸν, ἐπ' ἐκείνῳ μὲν ἤλγησεν ὅτι δὲ τοὺς ἀχαριστήσαντας ὠργίσθη. πέμπει οὖν εὐθέως ὁρμητὸν τὸν τότε Ἀγρίππαν τιὸν βασιλείαν παραδεξόμενον, ἅμα βουλόμενος ἐμποδὼν τοὺς ὀμοθυμοὺς ὁρκους. [o] Ἀλλὰ τῶν ἐξελευθέρων καὶ φίλων οἳ πολὺ παρ' αὐτῷ δυνάμενοι ἀπέτρεψαν, σφαλερὸν εἶ λέγοντες, νεανίσκῳ μηδὲ τοὺς παιδὸς ἀπαθοῦς πόπου χρόνους ὑπερτέρους βασιλείας τηλικοῦτον μεγέθους, ᾧ μὴ δυνατὸν τοὺς τὰ διοικήσεως φορτίδας διενεγκεῖν, καὶ τελείῳ δ' ἄνδρι βαρὺ βάσαγμα

Et quidem Agrippa rex hoc modo vitam finivit: de genere autem suo reliquit filium Agrippam, annos natum XVII. & tres filias, quarum una Bernice annorum sexdecim nupta erat Herodi ejus patruo. duæ autem virgines erant, Mariamne & Drusilla; Mariamne quidem decennis, Drusilla vero sexennis: erantque à patre desponsatæ, Mariamne Julio Archelao Chelciæ filio, Drusilla Epiphani Antiochi Commagenorum regis filio. Postquam autem cognitum est excessisse Agrippam, Cæsarenses & Sebastenî, beneficiorum ejus obliti, pro inimicissimis sese gesserunt. nam & convicia dictu turpia in defunctum jactabant; & milites, qui tunc forte multi aderant, domum ejus adibant, & filiarum regis statuas abreptas unanimiter in lupanaria deportarunt, & collocatas super tectis modis omnibus ludibrio habuerunt, turpiora quam quæ dici possunt patrantes. Quin & locis publicis discumbentes magnâ frequentiâ convivia agebant, coronis redimiti & unguentis delibuti, libantes interim Charonti, & sibi invicem propinantes *præ gaudio* quod rex animam egisset. Atque ita immemores erant non solum Agrippæ, qui multa erga eos usus est liberalitate; sed & avi ejus Herodis, qui & ipse urbes illis exstruxit, portusque fecit & templa ædificavit sumptibus suis splendide & magnifice. *Cæsarenses & Sebasteni in Agrippam defunctum contumelioſi.*

2. Defuncti autem filius Agrippa eo tempore Romæ erat, apud Claudium Cæsarem educatus. Atqui Cæsar, cum auditione accepisset mortuum esse Agrippam, quodque Sebasteni & Cæsarenses contumelioſi in eum exstitissent, illius quidem causa indoluit, ingratis autem hominibus *vehementer* iratus est. Itaque in animo habuit Agrippam juniorem è vestigio mittere ut in regnum succederet, volens etiam fidem jurejurando datam confirmare. Sed liberti & amici, qui plurimum apud eum poterant, dissuaserunt; periculosum esse dicentes adolescentulo admodum, & qui nondum ex ephebis excesserat, tantæ magnitudinis regnum committere, qui haud ferendo erat administrationis curas, cum & adulto grave onus sit imperii *Agrippa, Agrippæ filius.* *Claudius de eo in patris regnum mittendo cogitat.* *Dissuadent amici.*

a Illud ἦ è *Cod. Busb.* b Τῷ τρόπῳ τούτῳ *Busb.* c Τῷ πατρὸς *Busb.* d Δρουσίλλα *Busb.* nec aliter *Photius* in *Cod.* 238. *fol.* 796. e Καθωμολόγητο *Busb.* & *Vat.* f Ἰουλίῳ non agnoscunt *Epiphanii* codices. & Ἀρχιλάῳ habet *Busb.* g Illud Ἀντίοχος insertum dedimus auctoritate *Cod. Busb.* & *Epiphanii.* h Ita *Voss.* & *Busb.* τὰ in *reliquis.* i *Photius* (*Cod.* 238. *fol.* 976.) ipsas Agrippæ filias sic raptas fuisse dicit. k Alt. ἁρπάσαντες ὁμοθυμαδὸν, οἴκαδε. l Ἐπὶ τοῖς δ. *Busb.* m Ὅς τοῖς πόλεσι αὐτοῖς ἔκτισε *Busb.* n Vide *Antiquitatum* lib. 15. c. 9. & 10. & lib. 1. de *Bello Jud.* c. 16. o Multo aliter legisse videtur *Epiphan.* qui vertit, *Et convocatis amicis indicavit, quod deliberavisset super commendato sua fidei puero, interrogans quid & ipsis videretur, utrum cogitata de hoc manere vel non deberentur. Qui, perspecto Cæsaris animo, prudentius aliquid consiliati sunt, collaudantes quidem benignitatis ejus propositum, voluntatem autem ejus incautam esse dicentes, ut puero, qui nec infamiles annos excesserat &c.* p Βασιλείαν *Busb.* nec βασιλείας nec βασιλείαν agnoscit *Voss.*

Vice Agrippæ mittitur Fadus procurator.

imperii moles. Eos igitur Cæſar veriſimilia loqui exiſtimavit. adeoque Cuſpium Fadum miſit, qui Judææ totiuſque regni præſes eſſet; defuncto hoc honoris tribuens, ne Marſum, cum quo Agrippæ erant inimicitiæ, in regnum ejus induceret. Ei autem decretum erat in primis Fado mandare, ut Cæſarenſes & Sebaſtenos ob injurias caſtigaret defuncto illatas, factaſque filiabus ejus adhuc viventibus contumelias; alam vero Cæſarenſium & Sebaſtenorum & quinque cohortes in Pontum trajici juſſit, ut ibidem militarent: militumque è Romanis legionibus, quæ in Syria erant, totidem numero delectum haberi, qui locum eorum ſupplerent. Haud tamen ex juſſu illius migrarunt. Miſſa enim legatione flexerunt Claudium, atque id aſſequuti ſunt ut in Judæa manerent: qui in temporibus ſequentibus maximarum calamitatum Judæis initium fuerunt, jactis ab illis belli ſub Floro ſeminibus. Unde Veſpaſianus, cum Judæam viciſſet, ut paulo poſt dicemus, eos è provincia eduxit.

Ei mandatum ut panas exigeret à Cæſarenſibus & Sebaſtenis.

Belli Judaïci ſemina ſub Floro jacta.

βασιλείαν. ἔδοξεν οὖν αὐτὸν εἰκότα λέγειν ὁ Καῖσαρ. ἦρχον οὖν τῆς Ιουδαίας καὶ τῆς ἁπάσης βασιλείας ἀπέστειλε Κύσπιον Φάδον, ᾧ κατεγνωμένῳ διὰ τιμὴν τὸ μὴ Μάρσον ἐπαγαγεῖν [a] εἰς βασιλείαν αὐτῷ διάφορον. ἐγκαλεῖ δὲ τοῦ πάντων θρασυτάτη Φάδῳ, Καισαρεῦσι καὶ Σεβαστηνοῖς θρασυνῆξαι τὰ εἰς τὰ κατοικούμενα ὕβρεως καὶ παρανομίας εἰς τὰς ἔτι ζώσας, τῇ ἴλῃ δὲ τῇ Καισαρέων καὶ τῇ Σεβαστηνῶν, καὶ τὰς πέντε σπείρας εἰς Πόντον μεταγαγεῖν, ἵνα ἐκεῖ στρατεύωσιν· τὴν δὲ σὺν αὐτοῖς Ρωμαϊκὴν τεταγμένην θρασύνασαι τὰ εἰς τὰ κατοικούμενα ἀναπλήσασι τόπον. οἱ μὲν οὐ καλῶς μετέστησαν. παρεσκευασμένοι γὰρ Κλαύδιον ἀπεμειλίξαντο, καὶ μένειν [b] ἔλαχον τῆς Ιουδαίας ἐπίτροποι· [c] οἳ καὶ τοῖς θρασέσι χρόνοις τὴν μεγίστην Ιουδαίοις ἐγέννησαν συμφορῶν ἀρχήν, ἣν ἐπὶ Φλώρου πολέμου σπέρματα [d] βαλόντες. ὅθεν Οὐεσπασιανὸς κρατήσας, ἐκ μετ' ὀλίγον ἐρῶμεν, [e] ἐξήγαγεν αὐτοὺς τῆς ἀρχῆς.

Finis Libri decimi noni.

Τέλος τοῦ βιβλίου δεκάτου καὶ ἐνάτου.

a Εἰς τὸ βασίλειον αὐτῷ, ἵνα οἱ διάφορον τοῦτον ἐγένετο. οἷς πάντων ἦν ἐπίτροπος *Bunb. & Gall.* b Τοῖς Ιουδαίοις *Bunb.* c Οἳ καὶ τ. ἑ. χρ. τ. μ. l. ἐγένετο *Bunb.* d Λαβόντες *Bunb.* λαβόντος in *Editis Aliiſque.* ipſe vero βαλόντες præſtuli. e Ἐξήγαγεν αὐτοὺς τῆς ἐπαρχίας *Bunb.* quod ſuſpicor eſſe interpretamentum vulgatæ lectionis.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗ ΕΙΚΟΣΤΗ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΩΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ.

JOSEPHI LIBRO VIGESIMO

HISTORIARUM ANTIQUITATIS JUDAICÆ

HÆC CONTINENTUR.

1. *Quomodo Claudius Cæſar poſt Agrippæ mortem Fadum in Syriam miſit, ut res procuraret.*
2. *Diſſidium inter Philadelphenſes & Judæos Perææ incolas de Miæ vici finibus: utque Fadus, multis Philadelphenſium ab iſtis occiſis, vehementer iratus, tres primores Judæorum in Peræa comprehenſos interfecit.*
3. *Quomodo Tholomæus latronum princeps, dum popularetur Arabas, captus & ad Fadum adductus perimitur.*
4. *Quomodo Fadus & Caſſius Longinus Syriæ præſes, cum aſcendiſſent in Hieroſolyma, juſſerunt primores Judæorum in caſtellum Antoniam deponere tunicam talarem & ſtolam pontificiam, ut eſſet in Romanorum poteſtate quemadmodum olim fuerat.*
5. *Judæorum hac de re ſupplicatio ad Fadum & Longinum, eos rogantium, ut legatos ſibi liceat ad Claudium Cæſarem mittere de ſacra ſtola ſervanda.*
6. *Ut Fadus, datis obſidibus, illis annuit.*

α'. Ὡς Κλαύδιος Καῖσαρ μετὰ τὸν Ἀγρίππου τελευτὴν Φάδον ἔπεμψεν εἰς Ιουδαίαν, ἐπίτροπον [b] πραγμάτων ἰούδμυον.

β'. Στάσις Φιλαδελφέων πρὸς τοὺς ἐν τῇ Περαίᾳ κατοικοῦντας Ιουδαίους περὶ ὅρων κώμης Μιάς· ἐν ᾗ ὑπὸ τούτων πολλῶν ἀναιρεθέντων Φιλαδελφηνῶν, Φάδος ἀναιρεῖται, τοὺς ἐν Περαίᾳ Ιουδαίων τοὺς πρώτους τρεῖς ἄνδρας λαβὼν ἀποκτείνας.

γ'. [c] Ὡς Θολομαῖος ὁ ἀρχιλῃστὴς, τοὺς Ἀραβας λῃστεύων, ληφθεὶς καὶ ἐπὶ Φάδον ἀχθεὶς ἀνῃρέθη.

δ'. Ὡς Φάδος καὶ Κάσσιος Λογγῖνος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν, ἀναβάντες εἰς Ιεροσόλυμα, τοῖς πρώτοις τῶν Ιουδαίων ἐκέλευσαν τὸν ποδήρη [χιτῶνα] καὶ τὴν ἱερὰν στολὴν ἐν τῇ Αντωνίᾳ καταθέσθαι, [κειμένην] ὑπὸ τὴν Ρωμαίων ἐξουσίαν, καθὰ καὶ πρότερον ἦν.

ε'. [d] Παράκλησις [e] ἐπὶ τούτῳ τῶν Ιουδαίων πρὸς Φάδον καὶ Λογγῖνον, αἰτησάντων αὐτοὺς πρεσβεῦσαι πέμψαι πρεσβείαν πρὸς Καίσαρα Κλαύδιον περὶ τούτου.

ς'. Ὡς Φάδος, λαβὼν ὁμήρους, ἐπέτρεψεν.

a Ita *Vat.* & *Gall.* in *Editis Aliiſque* deeſt hoc ſummarium. b Illa πραγμάτων ἰούδμυον ſolus agnoſcit *Gall.* c Hoc ſummarium debemus *Cod. Gall.* d Ita *Gall.* μεγαλόπολιν ἐπὶ F minus recte in *Cod. Bunb.* e Ita reſcripſi. ἐπὶ τούτου in *libris.*

ζ'. Ὡς

ζ'. Ως Κλαύδιος Καῖσαρ, ᾠδηκληθεὶς ὑπ' Ἀγρίππα τ νεωτέρα, συνεχώρησε τοῖς Ἰουδαίοις τὰ αἰτήματα, καὶ πρὸς Φάδον ἔγραψε περὶ τούτων.

η'. Οπως ποτὲ Ἑλένη τ Ἀδιαβηνῶν βασιλὶς, καὶ οἱ παῖδες αὐτῆς Μονόβαζος καὶ Ἰζάτης ἐκ τῶν πάτρων αὐτῶν ἐζήλωσαν τὰ Ἰουδαίων ἔθη.

θ'. Ως Τιβέριος Ἀλέξανδρος, ἐπίτροπος εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν, τοὺς ὑπὸ Ἰούδα τ Γαλιλαίου τ ὄχλον ἀποστῶντας ἐκόλασεν.

ι'. Περὶ τ λιμοῦ τ γενομένου κατὰ τὴν χώραν.

ια'. Κουμάνου ἀφιξις εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἸΑπιτρόπου πεμφθέντος ὑπὸ Καίσαρος.

ιβ'. Ως Ἡρῴδου πελευτήσαντος τ Χαλκίδος βασιλέως, Ἀγρίππας ὁ νεώτερος τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, δόντος αὐτῷ Κλαυδίου Καίσαρος.

ιγ'. Ως ἐπὶ τοῦ Κουμάνου πολλοὶ τ Ἰουδαίων κατὰ τὸ ἱερὸν ἀπώλοντο.

ιδ'. Στάσις Ἰουδαίων πρὸς Σαμαρεῖς, καὶ ὡς πολλοὶ διεφθάρησαν τ Σαμαρειτῶν.

ιε'. Ως [a]Οὐμμίδιος Κυαδράτος ὁ τ Συρίας ἡγεμὼν, ἀκούσας ταῦτα καὶ ἀναβὰς εἰς Ἰουδαίαν, τοὺς πρώτους τ Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν ἐκέλευσεν εἰς Ῥώμην ἀναβῆναι, ὁμοίως καὶ Κούμανον τ ἐπίτροπον, καὶ Κέλερα τὸν χιλίαρχον, λόγον ὑφέξοντας Κλαυδίῳ Καίσαρι περὶ τ πεπραγμένων· πινὰς δὲ τ Ἰουδαίων αὐτὸς ἐκόλασεν.

ιϛ'. Ως Κλαύδιος ἀκούσας αὐτῶν, τοὺς μὲν Ἰουδαίους τῆς αἰτίας ἀπέλυσε, ᾠδηκληθεὶς ὑπὸ βασιλέως Ἀγρίππα, Κούμανον δὲ ἐξώρισε, Κέλερα δὲ τ χιλίαρχον, καὶ τοὺς πρώτους τ Σαμαρειτῶν ἐκόλασεν.

ιζ'. Οπως, Κλαυδίου πελευτήσαντος, Νέρων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο.

ιη'. Ως Φῆλιξ, ἸΑπιτρόπου πεμφθεὶς, καὶ καταλαβὼν τὴν χώραν πεπακωμένην ὑπὸ τ ληστῶν, πεσύνησεν, διαφθείρας αὐτοὺς, εἰρήνην ἐν τῇ χώρᾳ κατασήσας, τ δ πρώτου τ ληστῶν Ἐλεάζαρον ὄνομα δήσας εἰς Ῥώμην ἀνέπεμψεν.

ιθ'. Ως ἀποδημήσαντος Αἰγυπτίου γόητος, καὶ πολλῶν Ἰουδαίων ὑπ' αὐτοῦ πλανηθέντων, Φῆλιξ, ἐπελθὼν αὐτοῖς, πολλοὺς ἀπέκτεινεν.

κ'. Ως στασιάζοντας Ἰουδαίων τοὺς πρώτους ἐν Καισαρείᾳ πρὸς σὺν Σύρους Φῆλιξ ὁ ἐπίτροπος ἔπαυσεν.

κα'. Ως Πορκίου Φήστου πεμφθέντος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἸΑπιτρόπου, σωιδὸν κακωθῆναι τὴν χώραν ὑπὸ τ [b]Σικαρίων. ὧν τ ἁλόντων ἔστωθεν ἱερῶν, καὶ ὃν τρόπον ὕψωσαν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι.

κβ'. Ως Φῆστος, ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτῳ, τοὺς πρώτους τ Ἰουδαίων εἰς Ῥώμην ἔπεμψε πρὸς Νέρωνα, πείσαντας αὐτὸν περὶ τ πεπραγμένων.

κγ'. Ως, πελευτήσαντος Φήστου ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, Ἀλβῖνος ἦλθε διάδοχος.

κδ'. Ως ἐπὶ τούτου ἐπαύσαντο οἱ Σικάριοι τὴν χώραν κακοποιεῖν.

κε'. Ως Φλῶρος, ἐλθὼν Ἀλβίνῳ διάδοχος, πασῶν δὴ τὰ τοὺς Ἰουδαίους κακὰ, ὡς ἀναγκάσαι αὐτοὺς ἐφ' ὅπλα χωρῆσαι.

7. *Quomodo Claudius Cæsar, supplicante ei Agrippa juniore, cessit Judæorum precibus, & ad Fadum de illis scripsit.*

8. *Quemadmodum Helena Adiabenorum regina, ejusque filii Monobazus & Izates cum tota illorum progenie Judæorum religionem amplexi sunt.*

9. *Quomodo Tiberius Alexander, cum procurator in Judæam venisset, animadvertit in Judæ Galilæi filios, populum decipientes.*

10. *De fame quæ regionem pervaserat.*

11. *Cumani, procuratoris à Cæsare missi, in Judæam adventus.*

12. *Quomodo Agrippa junior, mortuo Herode Chalcidis rege, imperium accepit beneficio Claudii Cæsaris.*

13. *Quomodo sub Cumano plurimi Judæorum circa templum oppressi sunt.*

14. *Dissensio inter Samaritas & Judæos, atque ut multi Samaritarum occisi sunt.*

15. *Quomodo Ummidius Quadratus Syriæ præses, cum ista audisset & in Judæam ascendisset, primores Judæorum & Samaritarum Romam proficisci jussit; simulque Cumanum procuratorem & Celerem tribunum, factorum rationem Claudio Cæsari reddituros: Judæorum autem quosdam ipse supplicio affecit.*

16. *Quomodo Claudius, illis auditis, Judæos quidem crimine absolvit, eò adductus precibus regis Agrippæ; Cumanum vero in exsilium egit, & per Celerem tribunum à primoribus Samaritarum pœnas exegit.*

17. *Quemadmodum Claudio mortuo Nero in imperium successit.*

18. *Quomodo Felix procurator in Judæam missus, cum regionem offendisset latronibus vexatam, illis peremptis pacem stabiliendam curavit; principem autem latronum, nomine Eleazarum, vinctum Romam misit.*

19. *Quomodo Felix, cum impostor Ægyptius apud Judæos ageret, multosque illorum decepisset, eruptionem in eos fecit, plurimosque eorum occidit.*

20. *Quemadmodum Felix procurator seditionem, inter primos Judæorum & Syros Cæsareæ vitam, compressit.*

21. *Quî contigit Judæam à Sicariis afflictam esse, Porcio Festo in regionem misso procuratore. De porticu exterioris templi, & quomodo ipsam in altum exstruxerunt Judæi.*

22. *Quomodo Festus, cum hanc rem ægre tulisset, primores Judæorum Romam ad Neronem misit, qui omnia recte facta, esse ei persuaderent.*

23. *Quomodo Albinus Festo, in Judæa mortuo, successurus veniebat.*

24. *Quomodo sub eo Sicarii regionem infestare desierunt.*

25. *Quemadmodum Florus, factus Albini successor, tot malis afflixit Judæos, ut eos ad arma sumenda compulerit.*

a Ita lego cum Cl. *Norisio* (in *Diss.* III. *de Epochis Syro-Macedonum*, p. 183. *Ed. Lips.*) & Cl. *Pagio* in *Critica* ad *Annales Baronii* p. 37. *Νομιδ.* in *Editis Aliisque. Μιδ. Gall.* & *Va. b* Ita distinxi post *Σικαρίων*, cum antea nulla esset distinctio aut in *Editis* aut in *MSS.*

Φ Λ. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν [a] κβ'.

FLAVII JOSEPHI
ANTIQUITATUM JUDAICARUM
LIBER VIGESIMUS.

Continet hic liber tempus annorum XXII.

CAP. I.

Philadelphenſium & Judæorum diſſidium, deque ſtola pontificia.

Caſſius Longinus Syriæ præfet.

EXSTINCTO autem rege Agrippa, quemadmodum in ſuperiore libro narravimus, Caſſium Longinum in locum Marſi ſucceſſurum mittit Claudius Cæſar, memoriæ regis hoc ipſum tribuens; à quo dum viveret ſæpe per literas rogatus fuerat, ut nollet Marſum amplius rebus Syriæ *adminiſtrandis* præeſſe. At vero Fadus, ubi procurator in Judæam veniebat, offendit Judæos Peræam habitantes ſeditionem moviſſe contra Philadelphenſes de vici, Miæ nomine, finibus, referti viris bellicoſiſſimis. immo Perææ incolæ, inſciis primoribus illorum, arma ſumpſerant, multoſque Philadelphenſium occiderant. Iſta Fadum, ubi de iis aliquid reſciverat, valde commoverunt, quod integram illi cauſam non reſervaſſent, ſi putarent ſibi factam à Philadelphenſibus injuriam, ſed temere ad arma concurriſſent. Comprehenſis itaque tribus illorum primoribus, qui & ſeditionis auctores erant, imperavit ut in vincula conjicerentur. deinde horum quidem unum, Annibam nomine, interfici juſſit: Amaramum vero & Eleazarum ambos exſilio multavit. Quin & Tholomæus latronum princeps, qui multa mala Idumæis & Arabibus intulerat, non multo poſt vinctus ad eum adductus ſupplicio afficitur: atque exinde Judæa omnis latrocinilis perpurgata eſt diligentia & cura

Lis magna inter Philadelphenſes & Judæos, atque inde ſeditio.

Seditionis auctores pœna afficiuntur.

ΚΕΦ. α'.

Σπάσις Φιλαδελφέων πρὸς Ιουδαίους, καὶ περὶ τῆς ἀρχιερέως στολῆς.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ τοῦ βασιλέως Ἀγρίππα, καθὼς ὀλίγῳ πρόσθεν τῇ τοῦ ζῶντος ἀπηγήσατο βίβλῳ, πέμπει Μάρσῳ διάδοχον Κλαύδιος Καῖσαρ [b] Κάσσιον Λογγῖνον, [c] μνήμην τοῦ βασιλέως τοῦτο χαριζόμενος, πολλὰ διὰ γραμμάτων παρ' αὐτοῦ θεόντος ἀξιωθείς, μηκέτι Μάρσον τὴν τῆς Συρίας πραγμάτων προστάτην. [d] Φάδος δὲ, ὡς εἰς τὴν Ιουδαίαν ἐπίτροπος ἀφίκετο, καταλαμβάνει στασιάσαντας, τοὺς εἰς τὴν Περαίαν κατοικοῦντας Ιουδαίους [f] πρὸς Φιλαδελφηνοὺς περὶ ὅρων κώμης [g] Μιᾶς λεγομένης, πολεμικοῖς ἀνδράσιν ἀνέπλεων. καὶ δὴ οἱ τὴν Περαίαν, χωρὶς γνώμης [h] τῶν πρώτων ἐπ' αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, πολλοὺς τῶν Φιλαδελφηνῶν διαφθείρουσι. ζώντων δὲ τῶν ἡγουμένων [i] τῷ Φάδῳ σφόδρα παρώξυνεν, ὅτι μὴ τὸ κείσου αὐτῷ παραλείπουσι, ἐφ' ᾧ τοὺς τῶν Φιλαδελφηνῶν ἠδίκησθαι, ἀλλ' [k] ἀδίκως ἐφ' ὅπλα χωρήσειεν. λαβὼν οὖν τρεῖς τοὺς πρώτους αὐτῶν, τούς τε καὶ τὰς στάσεως αἰτίους, δίκην παρατάξει· εἶτα τὸν μὲν αὐτῶν ἀνεῖλεν· Ἀννίβας δὲ ἦν ὄνομα τούτῳ. [l] Ἀμαράμῳ δὲ καὶ Ἐλεαζάρῳ τοῖς δυσὶ φυγὴν ἐπέβαλεν. ἀναιρεῖται δὲ καὶ [m] Θολομαῖος [n] ὁ ἀρχληστὴς, μετὰ πολὺν χρόνον ἀχθεὶς [o] δέσμιος ἐπ' αὐτόν, ἀφ' οὗ δεκάτου μέγιστα κακὰ [p] τὴν Ιδυμαίαν καὶ τοὺς Ἄραβας. ἐκαθάρθη τε λῃστηρίων ἅπασα [q] τότε τοῦτο ἡ Ιουδαία, φροντίδι καὶ ἐπιμελείᾳ τῇ Φάδου

[a] Sic *Baſ. Gen.* & aliquot *Codd. MSS. Græci.* in *Græcis* reliquis & *Latinis* omnibus κε'. Videſis *Voſſii* Chronol. S. c. 19. p. 161. [b] Hac de re velim conſulas *Pighium* in *Annalibus* tom. 3. p. 573. *Uſſerium* in *Annalibus V.T.* p. 648. & *Pagium* in *Critica* ad *Baronium*, Vol. 1. p. 37. col. 1. [c] Μνήμην τῆς *Voſſ.* [d] Φάδος δὲ εἰς τὴν Ιουδαίαν i. e. καταλαμβάνει ſolus *Busb.* [e] Ita & *D. Matthæus*, c. 4. v. 13. κατῴκησεν εἰς Καπερναούμ. Verum τὴν τῶν Περαίων κατοικοῦντας habet *Cod. Busb.* [f] Πρὸς τοὺς Φιλ. *Busb.* [g] Forſan Ζιᾶς legendum; nam *Euſebius* (in voce Ζὴμ) dicit, *hodie villam Ziam oſtendi in quintodecimo lapide Philadelphiæ contra occidentem. Relandus* in *Palæſt. ill.* p. 897. [h] Τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' αὐτοῖς *Busb.* [i] Articulum omittit *Busb.* [k] Ἀδίκως nom agnoſcit *Voſſ.* [l] Ἀμαράμῳ *Busb.* [m] Θολομαῖος *Busb.* & *Voſſ.* in margine. [n] Ita diſtinguo cum *Cod. Busb.* antea erat, ὁ ἀρχληστὴς μετὰ πολὺν χρόνον, ἀχθεὶς &c. [o] Δέσμιος abeſt *Vat.* [p] Τὸν τὴν Ιδυμαίαν κατοικοῦντας καὶ τοὺς *Busb.* [q] Ἐστοῦτο Ιουδαία *Voſſ.* ἐστοῦτον ἦτοι Ιουδαῖον καὶ Ἀραβίαν *Busb.*

a Τῶν

Φάδ᾽ ὃς δὴ ἡ τότε μεταπεμψάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας [a] Ἱεροσολυμιτῶν, [b] καὶ τὴν κέλευσιν ἣν αὐτοκράτορος, παρήνεσεν αὐτοῖς τὴν στολὴν κατέχειν, ἣν τὴν ἱερὰν στολὴν ἐπὶ φορεῖν μόνος ὁ ἀρχιερεὺς εἶθος ἔχει, εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ἔπειρ᾽ ὄχυρωμα [c] φρούριον, καταθεῖναι, κειμένην ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἐξουσίᾳ, καθὰ δὴ καὶ ἦν ἀρχαῖον ἔθος. οἱ δὲ ἀντιλέγειν μὲν [d] οὐκ ἐτόλμων, παρεκάλουν δὲ ὅμως τόν τε Φάδον, [e] καὶ τὸν Λογγῖνον ἀφικέσθαι γὰρ καὶ [f] αὐτὸς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν, φόβῳ μὴ [g] μετὰ τὰ παραγόμενα Φάδου ὁ πλῆθος τὴν Ἰουδαίων νεωτερίζειν ἀναγκάσῃ παρῆτον μὲν αὐτοῖς ὑπισχνεῖσθαι πρέσβεις εἰς Καίσαρα πέμψαι, τοὺς αἰτησομένους παρ᾽ αὐτοῦ τὴν ἱερὰν στολὴν ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, ἕως δὲ πρεσβεύσαι, [h] ἕως ἂν γνῶσι, τί περὶ τούτου Κλαύδιος [i] ἀποκρίνοιτο. οἱ δὲ ὑπισχνεῖσθαι αὐτοῖς ἔφασαν ἀποστεῖλαι τοὺς πρέσβεις, [k] καὶ λάβοιεν τοὺς παῖδας ὁμηρεύσοντας. ὑπαχθησάντων δὲ ἑτοίμως ἐκείνων καὶ δόντων, ἐξεπέμφθησαν οἱ πρέσβεις. ὡς δὲ παραγενόμενοι εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοῦ, γνοὺς ὁ τοῦ τεθνεῶτος Ἀγρίππας, ὁ τὸν πενταετηρικὸν παῖς, καθ᾽ ὃν ἦκεν αἰτίαν· ἐτύγχανε δὲ ὢν ὡς τὸν Κλαύδιον Καίσαρα, καθὼς καὶ πρότερον εἴπομεν· ὡς δὲ ἐκάλεσε τὸν Καίσαρα συγχωρῆσαι τοῖς Ἰουδαίοις ἄνδρ᾽ ἐξίουν περὶ τῆς ἱερᾶς στολῆς, καὶ Φάδῳ περὶ [n] τούτων ἀποστεῖλαι.

β᾽. Καλέσας δὲ Κλαύδιος τοὺς πρέσβεις, ἵνα χώρᾳ συγχωρῶν, καὶ ἐκέλευεν αὐτοὺς Ἀγρίππᾳ χάριν εἰδέναι· ἵνα δὲ ἐκείνου ποιῇ [o] ἀξιώσαντος· ὅτι τε ταῖς ἀποκρίσει, ταυτὶ [p] ὑπεστάλη ἔδοξε. "ΚΛΑΥΔΙΟΣ "ΚΑΙΣΑΡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, [q] ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ "ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ, ΥΠΑΤΟΣ ΑΠΟ- "ΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ, ΑΥΤΟ- "ΚΡΑΤΩΡ ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ, ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙ- "ΔΟΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ, ΒΟΥΛΗ, "ΔΗΜΩ, ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΠΑΝΤΙ ΕΘΝΕΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. "Ἀγρίππα τοῦ ἐμοῦ, ὃν ἐγὼ ἔθρεψα καὶ ἔχω σὺν ἐμαυτῷ "εὐσεβέστατον ὄντα, παραγαγόντος μοι τοὺς ὑμετέρους "πρέσβεις, εὐχαριστοῦντας ἐφ᾽ ᾗ πεποίηκε τοὺς ἔθνους [r] ὑμῶν "καθόλου, καὶ αἰτησαμένων ἀσμένως ἃ φιλοτίμως "ἐμοὶ ἐδόκουν, [s] καὶ τὰ σέβασμα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν εἶναι, "συγχωρῶ, καθὼς ὁ κρείσσων καί μοι τιμιώτατος [t] Οὐι- "τέλλιος ἐποίησε. συγκατατίθεμαι δὲ τῇ γνώμῃ ταύτῃ, "πρῶτον μὲν ὅ ἐμαυτῷ εὐσεβὲς, καὶ τὸ βέλτιστον ἐκεί- "νους [u] καὶ πάντα θρησκεύειν. ἐπιστάμενος ὅτι καὶ "αὐτὸς βασιλεὺς Ἡρῴδης καὶ Ἀριστόβουλος ὁ πατήρ, οὓς ἐπὶ πρὸς "ἐμαυτὸν εὐσέβειαν καὶ ἐπὶ πρὸς [x] ὑμᾶς γνώμην αὐξάνω, "[y] πάνυ χαρίσῃ ταῦτα ποιήσας, πρὸς ὃς ἐστί μοι πλεῖστα "δίκαια φιλίας κρατήσας ὄντας καὶ μοὶ τιμίους. ἔγραψα

Fadus à Judæis poſtulat, ut ſtola pontificia in Romanorum poteſtate ſit.

Legati ea de re Romam miſſi.

Judæorum legatis ſeves Agrippa junior.

Claudius Judæorum precibus annuit.

Claudii ad Judæos epiſtola.

Fadi. Is dein, accitis ſtatim pontificibus & Hieroſolymitarum proceribus, prout ipſi in mandatis dederat imperator, admonuit eos, ut tunicam talarem & ſtolam ſacram, quam ſolum pontificem ſummum geſtare moris erat, in Antoniam caſtellum reponerent, ut in Romanorum poteſtate eſſet quemadmodum & olim erat. Illi refragari quidem non audebant, rogabant tamen Fadum & Longinum (nam & ille Hieroſolyma venerat, magnis copiis ſecum adductis, metuens ne quæ injunxerat Fadus Judæorum vulgus ad res novas moliendas impellerent) primum ut legatos ad Cæſarem ſibi liceret mittere, ab eo petituros ut ſacram ſtolam in ſua poteſtate haberent; deinde ut manerent pauliſper dum certiores facti eſſent, quid ad iſta Claudius reſponderet. Illi vero ſe permiſſuros eſſe dixerunt ut legatos mitterent, modo liberos eorum pro obſidibus acciperent. Cum autem Judæi alacriter dicto ſibi audiſſent, & liberos dediſſent, protinus miſſi ſunt legati. Ubi vero Romam pervenerunt, Agrippa junior defuncti filius, qui tum forte apud Claudium Cæſarem agebat, ut jam ante diximus, cum cauſam adventus eorum cognoviſſet, rogavit Cæſarem, ut Judæorum precibus de ſacra ſtola annuere non gravaretur, utque mandata de iſtis quæ *obnixè* petierunt ad Fadum mitteret.

2. Tum Claudius, vocatis ad ſe legatis, dicebat ſe iſta eis concedere, illiſque præcipiebat ut Agrippæ gratias haberent, (ſe enim iſta facere ad illius interceſſionem) &, præter reſponſa quæ illis reddidit, hujuſmodi epiſtolam miſit. "CLAUDIUS CÆSAR, GER- "MANICUS, TRIB. POT. V. CONSUL "DESIGNATUS IV. IMPERATOR X. "PATER PATRIÆ, HIEROSOLYMITA- "RUM MAGISTRATIBUS, SENATUI, "POPULO, TOTI JUDÆORUM GEN- "TI S. Quoniam Agrippa meus, alumnus "meus & quem mecum habeo utpote pien- "tiſſimum, veſtros legatos ad me adduxit, "gratias agentes pro mea de gente veſtra cu- "ra & providentia, & enixe certatimque pre- "catos, ut ſtolam ſacram atque coronam in ve- "ſtra poteſtate habeatis, concedo *quod petitis*, "quemadmodum vir optimus & mihi cariſſi- "mus Vitellius fecerat. Huic autem veſtræ "voluntati obſequutus ſum, inprimis quod id "mihi mea ſuaſerit pietas, quodque voluerim "ut omnes Deum patrio ritu venerentur: dein "quod noverim me ita faciendo magnam ab "ipſo rege Herode & juniore Ariſtobulo, quo- "rum in me pietatem & erga vos ſtudium per- "ſpectum habeo, gratiam initurum eſſe, qui- "buſcum, viris optimis & mihi cariſſimis, "multis officiis mihi interceſſit amicitia. De "iſtis

a Τῶν Ιερουσαλημιτῶν *Bud.* b Illa καὶ τὴν κέλευσιν ἣν αὐτοκράτορος deſunt *Vat.* & *Voſſ.* c Τὸ φρούριον *Bud.* d Vide lib. xv. cap. ult. p. 702. e Τοῖς ὑπὸ ἣν ἡγεμόνα λεγομένοις εἶναι ἐπέλαιον ſolus *Bud.* f Καὶ Λογγῖνον τὸν Ἀρχέλαου ἐπίτροπον ſolus *Bud.* g Αὐτὸς *Vat.* & *Voſſ.* h Τὰ μὲν διὰ τοῦ σχ. Φ.τ.π.τ.ν.l.v. ἀναγκαιοδόξη *Bud.* i Ἀχρὶς ἂν γνῶσι *Gall.* k Ita *Voſſ.* ἀπεκρίνατο in *Edit. Aliiſque.* l Εἰ λάβοιεν αὐτῶν τὰ π. *Voſſ.* m Δόντων αὐτῶν· ὁ γὰρ αὐτοκράτωρ τῶν ὁπλίτων ἄνδρα ἐξεπέμψατο *Gall.* n Τούτων ἐπιστεῖλαι. σφοδρῶς δὲ ἐπεμαρτύρησε τῇ παρακλήσει τοῦ Καίσαρος ὁ Ἀγρίππας, καλόντος *Gall.* ἐπιστεῖλαι habet *Voſſ.* o Παρεκλήθη poſt ἀξιώσαντος addit *Voſſ.* p Ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ Φάδος τοῖς περὶ τοῦτο ἐλθοῦσι *Gall.* in *Epiphanii* verſione, *quamobrem hujuſmodi ad Fadum miſſa epiſtolam.* q Ita diſtinguo cum Cl. *Petavio*, lib. xi. de *Doctr. Temp.* c. 12. antea erat, δημαρχικῆς ἐξουσίας, τὸ πέμπτον ὕπατος δεδεδεγμένος, τὸ τέταρτον αὐτοκράτωρ, τὸ δέκατον πατὴρ πατρίδος· nec aliter legiſſe videtur *Epiphan.* adeo vetus eſt hoc interpunctionis mendum. r Ὑμῶν ὑπηρεσίᾳ· καὶ αὐτοκρατορικῇ πολιτικῇ *Gall.* s Καὶ τὰ σέβασμα, τοῦτο πολίτευμα, καὶ τὸν ἅπαντα φόβον *Gall.* t Vide lib. xv. p. 702. u Κατὰ τ.π. θρησκεύειν ὑμᾶς *Voſſ.* x Ita lego cum *Epiphanii* libris. ἡμᾶς in *Græcis.* y Πάνυ χαρεῖσῃ non agnoſcunt *Voſſ.* & *Vat.*

a In

"istis autem scripsi & Cuspio Fado procura-
"tori. Nomina literas deferentium hæc sunt:
"Cornelius Ceronis, Tryphon Theudionis, Do-
"sotheus Nathanaëlis, Joannes Joannis *filius*.
"Datæ quarto Kalendas Julias, Rufo & Pom-
"peio Sylvano *suffectis* consulibus.

"ἰστίς αὐτὰ γράψας καὶ Κυσπίῳ Φάδῳ τῷ ἐμῷ ἐπιτρόπῳ. οἱ
"τὰ γράμματα κομίζοντες, [a] Κορνήλιος Κέρωνος, Τρύ-
"φων Θευδίωνος, Δοσίθεος Ναθαναήλου, Ἰωάννης Ἰωάννου.
"ἐγράφη τῷ τετάρτῃ καλανδῶν [b] Ἰουλίων [c] ἐπὶ ὑπάτων
"Ῥούφου καὶ Πομπηΐου Σιλουανοῦ.

Herodes Chalcidis dynasta jus in templum & pontifices impetrat à Claudio.

3. Quin & Herodes (Agrippæ quidem defuncti frater, cui vero illo tempore commissus erat Chalcidis principatus) petiit à Claudio Cæsare templi potestatem sacræque pecuniæ, ut & jus creandi summos pontifices; atque hæc omnia *à Cæsare* impetravit: adeo etiam ut ab illo omnibus ejus posteris ea potestas usque ad belli exitum manserit. Igitur & Herodes à sacerdotio submovit Cantheram ita

Josephus Cami filius pontifex.

appellatum, fecitque ut Josephus Cami filius ejus in locum & honorem succederet.

γ'. Ἡτήσατο δὲ καὶ Ἡρώδης, ὁ ἀδελφὸς μὲν Ἀγρίππου
τοῦ τετελευτηκότος, Χαλκίδος δὲ τὴν ἀρχὴν τότε τὸ χρέων
ἀκεῶνον πεπιστευμένος, Κλαύδιον Καίσαρα τὸν ἐξουσίαν
[d] τοῦ νεὼ, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων χειρο-
τονίαν, πάντων τε ἐπέτυχεν· ἐξ [e] ἀκείνου τε πᾶσι τοῖς
ἀπογόνοις αὐτοῦ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία μέχρι τοῦ πολέμου
τελευτῆς. καὶ δὴ ὁ Ἡρώδης μεθίστησι τὴν ἀρχιερωσύνης τὴν
ὀνομαλούμενον Κανθηρᾶ, Ἰωσήπῳ τῷ τοῦ [f] Καμεὶ αὐτὸν
ἀκείνου τὴν διαδοχὴν τῆς τιμῆς παραλαμβάνοντος.

II. CAP. II. ΚΕΦ. β'. β'.

Quo pacto Helena Adiabenorum regina ejusque filius Izates religionem Judaicam amplexi sunt: & quomodo Helena, magna fame Hierosolymis grassante, frumentum egenis distribuit.

Ὅτι τρόπον Ἑλένη τῆς Ἀδιαβηνῶν βασιλὶς καὶ ὁ παῖς αὐτῆς
Ἰζάτης ἐζήλωσαν τὰ Ἰουδαίων ἔθη· καὶ ὡς Ἑλένη, λι-
μοῦ μεγάλου ἐν Ἱεροσολύμοις γενομένου, σῖτον τοῖς ἀπο-
ρουμένοις διένειμεν.

Monobazo & Helenæ Adiabenorum regibus nascitur Izates.

PER idem tempus Adiabenorum regina Helena, & filius ejus Izates, religionem Judaïcam amplexi sunt, ex hujusmodi causa. Monobazus Adiabenorum rex, cognomento Bazæus, Helenæ sororis amore captus eo processit ut matrimonio eam sibi jungeret: nec multo post gravidam reddidit. Aliquando autem cum eo dormiens, manu super ventre illius requiescente, sopitus audire vocem visus est, quæ manum de utero tollere juberet, ne infantulum in eo gestatum læderet, qui Dei providentia ortum habuit finemque felicem consequuturus est. Ea voce turbatus, statimque experrectus à somno, uxori ista *quæ audisset* narrat, filiumque natum Izaten nomine vocavit. Erat autem ipsi Mo-

Izati invidetur à fratribus natu grandioribus.

nobazus eo grandior ætate, quem ex Helena susceperat; aliique filii ex aliis uxoribus. hunc tamen, ac si unicus illi exstitisset, omni sua benevolentia non dissimulanter impertiit. Qua re fiebat ut puero invideretur à fratribus ex eodem patre: atque inde excitatum est odium, omnibus vicem suam dolentibus, quod Izaten illis prætulerit pater. Ista quamvis satis pater intelligeret, illis tamen ignoscebat, quasi non ex malitia ita animo affecti essent, sed à patre scilicet illorum unusquisque diligi vellet. Izaten vero (nam de eo valde metuebat, ne à fratribus odio habitus *mali* aliquid pateretur)

Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν τῆς Ἀδιαβηνῶν [g] βασιλὶς
Ἑλένη καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης [h] εἰς τὰ Ἰουδαίων
ἔθη τὸν βίον μετέβαλον, διὰ τοιαύτην αἰτίαν.
Μονόβαζος ὁ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς, ᾧ καὶ [i] Βαζαῖος ἐπί-
κλησις ἦν, τὴν ἀδελφὴν Ἑλένης ἀλλὰ [k] ἔρωτι τῷ πρὸς
γάμου κοινωνίαν ἄγεται, καὶ κατέστησεν ἐγκύμονα. συγκα-
θεύδων δέ ποτε τῇ γαστρὶ τῆς γυναικὸς [l] χεῖρα περιτα-
πάσας, ἡνίκα καθύπνωσε, φωνῆς τινος ἤκουσεν ἀκέλευτα,
κελευούσης αἴρειν ἀπὸ τῆς ὑστέρας τὸ χεῖρα, καὶ μὴ θλί-
βειν τὸ ἐν αὐτῇ βρέφος, θείᾳ προνοίᾳ καὶ ἀρχὴν τυχὸν
καὶ τέλους εὐτυχοῦς τευξόμενον. ταραχθεὶς οὖν [m] ὑπὸ τῆς
φωνῆς, [n] εὐθὺς διεγερθείς, ἔφραζε τῇ γυναικὶ ταῦτα, [o] τὴν
γενόμενον τῆς υἱὸν Ἰζάτην ἐπικάλεσεν. [p] ὃν δὲ αὐτῷ Μονόβα-
ζος τότε πρεσβύτερος ὢν τῆς Ἑλένης γενόμενος, ἄλλοι τε
παῖδες ἐξ ἑτέρων γυναικῶν. [q] μέντοι πᾶσιν εὔνοιαν εἶχεν
εἰς [r] μονογενῆ τὸν Ἰζάτην [s] φανερῶς ὄν. φθόνος δὲ τού-
τοις τοῖς παισὶ πρὸς τὸν ὁμοπατρίαν ἀδελφῶν ἐφύετο, καὶ
τοῦτο μίσος ἤυξετο, λυπουμένων ἁπάντων, ὅτι τὸν Ἰζάτην αὐ-
τοῖς ὁ πατὴρ προτιμᾷ. ταῦτα δὲ καὶ ὁ σοφὸς αἰσθα-
νόμενος ὁ πατὴρ, ἐκείνοις μὲ συνεγίνωσκεν, ὡς μὴ διὰ κακίαν
αὐτὸ πάσχοιεν, ἀλλ' [t] ἤτοι παρὰ τοῦ πατρὸς [u] αὐτοῖς ἕκαστον
ἀξιοῦν εὐνοίας τυγχάνειν. [x] τὸν δὲ Ἰζάτην σφόδρα μὲν ἐδε-
δοίκει [y] περὶ αὐτῷ μὴ μισούμενος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν παθὼν τι·
πολλὰ

[a] In *Epiphanii* libris, ita efferuntur, *Cornelius Leo, Tryphon Theodionis, Dorotheus Nathelis, Joannes Jovis panis.* [b] Vocem Julius insertam dedi ex *Epiphanio*; cujus in libris plerisque XIII *Kalendas Julii*, in nonnullis *Junii.* [c] Ita *Voss.* & *Gall. ἐπαίτου* in *ceteris.* [d] Sic *Voss.* & *Vat.* τοῦ νεὼ perperam in *reliquis.* [e] Ita locum verto cum Cl. *Seldeno* lib. 1. *de Success. in Pontif.* c. XI. à *Gelenio* vertitur, *potestatem in templum & sacrum ærarium, jusque eligendorum summorum pontificum. Impetravitque hæc omnia, ita ut etiam posteris ejus idem jus manserit usque ad belli exitum.* quod, inquit *Seldenus*, intelligere omnino nequeo. Nam pontificum creatio post ejus excessum ad Agrippam juniorem Regem ejus ex fratre nepotem attinuit, ut in sequentibus videre est: & posteri Herodis illius fuere filii tres, *Aristobulus, Berniciamus, Hyrcanus*, quorum nemo pontificem omnino creavit. Locus itaque ita vertendus, ut posteris manserit potestas in templum & ærarium; ita ut de jure pontificis eligendi, qua posteros saltem spectat, nentiquam sit capiendus. Verum ne sic quidem omnia plana erunt. Ipse olim lectum fuisse suspicor, μ. τῆς τῶ πολίμω πλάσεως, πλὴν ἐπ' ἐκχρηστοτέρω. [f] Hic *Voss. Busb. Gall. Zonaram & Epiphanium* sequor. Καμεὶ in *Editis Aliisque.* [g] *Talmud Hierosolymitanum* (ad *Succa*, c. 1. & *Nazir*, c. 3.) egregie hanc historiam illustrat. [h] Ita rem exprimit *Zonaras*, ὡς τὰ Ἰουδαίων τὸν ἀγρυπνίαν μετέβαλον πρόρρησιν. [i] Sic *MSS.* Βαζίους in *Editis.* [k] Ἔρωτι τοῦ γάμου κοινωνίας ἄγεται *Busb.* [l] Καὶ διεγερθεὶς *Busb.* ἐπ' Καίσαρι ἦν *Vat.* γυναικὸς deest *Busb.* [n] Μονοβαζῆ Ἰζάτην *Vat.* & *Busb.* [o] Φωνῆς *Voss.* [p] Ita *Vat.* & *Voss.* ὃν δ' ἦν παρὰ τ. π. in *Editis Aliisque.* [q] Sic *Vat.* αὐτὸν in *ceteris.* [r] Ita lego. ἀξιῶν in *Editis* & *MSS.* πᾶσιν αὐτῶ ἴσον ἀξιῶν vel ἀξιῶν conjecerat Cl. *Lowthius.* nec aliter forsan *Epiphanius*, qui vertit, *sed quoniam singuli favorem patris habere desiderabant.* [f] Τὸν δὲ πανίσχυρον *Voss.* τὸ δὲ πανίσχυρον *Gall.* [t] Περὶ αὐτῷ *Busb.* σφόδρα ἐδίδοικεν ἐπὶ αὐτῷ *Gall.* * *Magis ad verbum*, vitam instituerunt ex legibus Judæorum.

a Ἀδιαβ-

πολλὰ δωρησάμενος, πρὸς [a] Αβεννήριγον ἐκπέμπει τῆς Σπασίνου χάρακος βασιλέα, [b] προσκαλισάμενος ἐκεῖνος τὸν παῖδος σωτηρίαν. ὁ δὲ Αβεννήριγος, [c] ἀσμένως δέχεται τὴν νεανίαν, καὶ λίαν πολλῆς ἄγαν εὐνοίας, γαμβρὸν μὲν αὐτὸς τὸν θυγατέρα, [d] Σάμαχος δὲ ἐπὶ ὁμοίοις ταύτην, δίδωσι. δωρεῖται δὲ [e] χώραν, ἐξ ἧς μεγάλας λήψοιτο προσόδους.

γ'. Μονόβαζος δέ, ἤδη γηραιὸς ὢν, καὶ τὸν ζῆν ἀλίγον αὐτῷ τὸ λοιπὸν ὁρῶν χρόνον, ἠθέλησεν εἰς ὄψιν ἀφικέσθαι τῷ παιδὶ πρὸ τοῦ τελευτῆσαι. μεταπεμψάμενος οὖν αὐτὸν, ἀσπάζεται φιλοφρονέστατα, καὶ χώραν δίδωσι [f] Καρρῶν λεγομένην. φέρειν δὲ ἡ γῆ πλεῖστον ὅ ἄμωμον ἀγαθήν. ἔστι [g] δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὰ λείψανα τῆς λάρνακος, [h] ἣν Νῶχον ἐκ τῆς ἐπομβρίας διασεσῶσθαι λόγος ἔχει, καὶ μέχρι νῦν ταῦτα τοῖς ἰδεῖν βουλομένοις ὑποδείκνυται. διέτριβεν οὖν ὁ Ιζάτης ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ πατρός. ἡνίκα δὲ ἐξέλιπεν ἡμέρα τὸν βίον ὁ Μονόβαζος, ἡ βασιλὶς Ελένη μεταπέμπεται [i] πάντας τοὺς μεγιστᾶνας, καὶ τὴν βασιλείας σατράπας, καὶ τοὺς τὰς δυνάμεις πεπιστευμένους. οἷς ἀφικνουμένοις, "ὅτι μὲν ὁ ἐμὸς "ἀνὴρ, εἶπε, τὴν βασιλείας αὐτῷ διάδοχον Ιζάτην ἠύξατο γε- "νέσθαι, καὶ τοῦτον ἄξιον ἔκρινεν, [k] ὑμᾶς λεληθέναι δοκῶ, "θεμένου δ' ὅμως καὶ τὴν ὑμετέραν κρίσιν. μακάριος γὰρ "οὐχ ὁ παρ' ἑνὸς, [l] ἀλλὰ πλείστων καὶ βελτίστων τὴν ἀρχὴν λαμ- "βάνων." ἡ μὲν ταῦτα εἶπεν, ὅτι πεῖρα τοῦ τί [m] φρονοῖεν οἱ [n] συλλεγέντες. οἱ δὲ ἀκούσαντες, πρῶτον μὲν προσεκύνησαν τὴν βασιλίδα, καθὼς ἔθος ἦν αὐτοῖς· εἶτα, ἔφασαν, "τὴν μὲν "βασιλέως γνώμην βεβαίαν, καὶ ὑπακούσαντας χαίροντες Ιζά- "τῃ δικαίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς προκριθέντι τῶν ἀδελφῶν πάντων "καὶ ἁπάντων. βούλεσθαί τε, φασὶ, πρεσβυτείαν "πρῶτον αὐτοὺς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς, ὑπὲρ τοῦ τὴν ἀρχὴν "Ιζάτῃ μετ' ἀσφαλείας καταστῆσαι. φαρέσθαι γὰρ ἐκείνου "καθαιρεθέντος πάντα τὸν φόβον, τὸν ὑπὸ μίσους τοῦ παρ' αὐ- "τοῦ καὶ φθόνου γινόμενον." πρὸς ταῦτα ἡ Ελένη χάριν μὲν αὐτοῖς ὡμολόγει τοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν Ιζάτην εὐνοίας ἔχειν, παρεκάλει δ' ὅμως ὑπομεῖναι τὸν μὲν τὸν ἀναιρέσιμον τῶν ἀδελφῶν γνῶναι, μέχρι ἂν Ιζάτης παραγένηται [q] συνδειπνήσων. οἱ δὲ ἐπεὶ ἀνελεῖν συμβουλεύσαντες ἦν ἕτοιμοι, [r] ἀλλὰ φυλάσσειν αὐτὸν δεσμίους παρῄνει μέχρι τοῦ ἐκείνου παρουσίας ὑπὲρ ἀσφαλείας τοῦ ἑαυτοῦ. συνεβούλευον δὲ αὐτῇ μεταξὺ [s] προσήκασθαί τινα τῆς ἀρχῆς ὑπήκοον, ᾧ μάλιστα πιστεύει. πείθει τούτοις ἡ Ελένη, καὶ καθίστησι τὸν πρεσβύτατον παῖδα Μονόβαζον βασιλέα, δεδήσασα τὸ διάδημα, καὶ δοῦσα τοῦ πατρὸς δακτύλιον, τιμῆ τε [t] σαμψηγὶν ὀνομαζομένην παρ'

cum multa ei donaſſet, miſit ad Abennerigum Spaſinæ caſtri regem, cui ſalutem pueri commendatam eſſe voluit. Abennerigus autem libenter excepit adoleſcentulum, atque illum ſingulari complexus benevolentia, filiam ſuam, cui nomen erat Samacho, ei in matrimonium dedit, donavitque provincia, unde luculentos rediturus perciperet. *Regem miſſus ad Abennerigum.* *Filiam ejus in uxorem duxit.*

3. Atqui Monobazus jam admodum ſenex, cum videret ſibi non multum vitæ ſpatium ſupereſſe, in conſpectum filii venire, antequam moreretur, deſideravit. Itaque cum illum acciviſſet, ſumma benevolentia eum excepit, eique regionem Carras dictam attribuit. Ea autem eſt terra amomi feraciſſima. ibi etiam ſunt arcæ illius reliquiæ in qua Nochus diluvium evaſiſſe fertur, & etiamnum iſtæ videre *eas* volentibus oſtenduntur. In hac igitur regione commorabatur Izates, uſque dum mortem oppeteret pater. Qua autem die vita exceſſit Monobazus, Helena regina accivit magnates & regni ſatrapas & copiarum præfectos. Cumque illi veniſſent, "Non vos, inquit, latere arbitror, quod maritus meus Izaten ipſi in regnum ſuccedere optaverit, illumque *eo honore* dignum exiſtimaverit: attamen veſtrum quoque *ſuper hac re* judicium exſpecto. "Beatus enim eſt, non qui ab uno, ſed *qui* à pluribus iiſque volentibus regnum accepe- "rit." Illa quidem iſta dixit, ut experiretur quænam eſſet ſententia eorum qui convocati erant. Illi autem, hiſce auditis, primum quidem pro more ſuo reginam adoraverunt, deinde vero ajebant, "ſe regis judicium firmatum ire, "ſeque ultro Izati, recte à patre & ex votis "omnium fratribus prælato, parituros eſſe." præterea que dicebant, "ſe velle & fratres & "cognatos ejus in primis occidendos eſſe, ut "ſecure regnum teneret Izates. illis enim per- "emptis, omnem ſublatum iri metum, qui ex "illorum in ipſum odio & invidia oriretur." Ad hæc Helena gratias quidem illis agebat, pro ſua in illam & Izaten benevolentia; ſimulque obſecrabat ut ſententiam de nece fratrum differrent, donec Izates veniſſet ac eandem comprobaſſet. Illi vero, qui auctores ipſi fuerant ut occiderentur, cum ei non perſuaſiſſent, interim monebant eos in vinculis habendos eſſe uſque dum ille adeſſet, ſui *præſertim* in ſecuritatem. inſuper ei conſulebant, ut interea aliquem, cui maxime fideret, regni procuratorem conſtitueret. Iſtis paruit Helena, & filium natu maximum Monobazum proregem fecit, impoſito ei diademate, datoque annulo patris ſigillo, ſimulque ſampſera, ut ipſi vocant; *Izates Monobazo in regnum ſuccedit.* *Arcis Noëi reliquiæ ubi ſervantur.* *Monobazi obitus.* *Frater ejus Monobazus prorex.*

a Αβιννήριγος Voſſ. Σαβινήριγος Gall. Σ forſan attracto ex præcedente vocula πρὸς. Eſt tamen qui Αβουλμιχέριμος legendum cenſet, nomine iſto apud Arabas uſitato, ut conſtat ex *Elmacino* in *Hiſt. Saracen.* ſub finem. b Κατασταθμὸς & καταθέρμος in aliquot *MSS.* c Ασμενὸς τε *Voſſ.* d Συμαχὸν, vel Συμαχὸς in *MSS. Gr.* in *Epiphanii* verſione *Amachus* dicitur. e Χώραν αὐτῷ *Voſſ.* f Ita cum *Cod. Voſſ.* favente aliquantulum *Busb.* (qui habet Καρίων facili lapſu pro Καρρῶν) ut & *Epiphanio*, cujus in libris *Charranum* vel *Carranum*. nec dubito quin locus hic ſit Καῤῥαὶ τῆς Μεσοποταμίας, *Joſepho* alibi (ſc. p. 21. v. 9. & p. 39. v. 24.) Χαῤῥαὶ. Videſis *Cellarium* in *Geogr. Antiq.* vol. 2. p. 444. Verum in *Editis Joſephi Aliiſque* Καρδῶν, quod *Bocharus* (poſt *Fullerum* in *Miſcell. Sacr.* l. 1. c. 4.) corruptum eſſe ſuſpicatur ex Chaldæo *Kardon*, ut montes Καρδυαῖοι intelligantur, qui à *Joſepho* memorantur, p. 22. v. ult. Adiſis *Bochartum* in *Geogr. Sacr.* l. 1. c. 3. g Ita *Busb. Gall.* & *Voſſ.* δὲ αὐτῇ in *ceteris*. h Ita lego. ἣν Νῶχον in *Editis* & *MSS.* i Πάντας, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας, *Voſſ.* k Οὐδαμῶς λεληθέναι *Busb.* l Ἀλλὰ πλειόνων *Busb.* & *Voſſ.* m Ita *Voſſ.* φρονεῖν in *Editis Aliiſque*. n Μαθησομένη poſt συγκληθέντες addit *Voſſ.* o Εφασαν *Voſſ.* & *Busb.* p Ita *Busb.* παραπαλεῖ in *reliquis*. q Sic *Busb. Voſſ.* & *Gall.* συνδειπνήσων in *Editis Aliiſque*. r Vocem ἀλλὰ non agnoſcit *Voſſ.* s Προσήκασθαί τινα ſolus *Busb.* t Sc. Symbolum poteſtatis. Vide *Kirchmannum* de *Annulis*, c. 22. u Σαμψειὰν *Voſſ.* Σαμψῆγα. σφάδιον βαρβαρικὸν *Suid.* Eſt qui vocem iſtam à Perſico *Shamſhir* deducit. *Fullerus* (in *Miſcell. S.* l. 1. c. 17. p. 121.) à Syriaca voce quæ *Saphſaſa* pronunciatur. *Reineſius* (in *Var. Lect.* l. 1. c. 25. p. 114.) dicit, quod Σάμψα Arabibus ſol eſt, ex Hebr. *ſchemaſch* pro quo & *ſchamſchu* efferunt. unde Adiabenos exiſtimat, ſceptrum ſeu inſigne regium denominaſſe, quod in cuſpide ſolis ſpeciem, ex auro vel alia quavis materia effictam, haberet.

cant; juſſitque eum rempublicam ipſis adminiſtrare, donec frater adveniret. Is autem celeriter venit, audito patris obitu, & Monobazo fratri ultro cedenti in principatum ſucceſſit.

Monobazus regno Izati reducidit.

Izates religionem Judaïcam amplectitur.

4. Cæterum eo tempore, quo Izates apud Spaſinæ caſtrum agebat, Judæus quidam mercator, nomine Ananias, qui in domum mulierum regiarum ingredi ſolebat, eas in religione erga Deum, quæ Judæis patria eſt, inſtituebat: atq; adeo, cum illarum opera Izati innotuiſſet, ipſum quoque in eandem opinionem pertraxit; accitumque à patre in Adiabenen comitatus eſt, multa prece & obſecratione eò adductus. Forte autem acciderat, ut etiam Helena, ab alio quodam Judæo inſtituta, ad eorum leges tranſiret. Atqui Izates, cum regno in eum devoluto Adjabenen veniret, & fratres alioſque cognatos in vinculis conſpexiſſet, ægre rem ferebat. & cum occidere hos aut conſtrictos ſervare nefas duceret, memoreſque injuriarum non vinctos ſecum habere periculoſum eſſe exiſtimaret, eorum nonnullos cum liberis Romam ad Claudium Cæſarem obſides miſit, alioſque ad Artabanum Parthum ſimili de cauſa relegavit.

Et Helena.

Izates fratres ad Claudium & Artabanum mittit.

Izates vult circumcidi.

5. Cognito deinde matrem ſuam Judæorum moribus & ritibus valde delectari, & ipſe iiſdem penitius imbui properavit. Cumque arbitraretur ſe non eſſe verum perfectumque Judæum niſi circumcideretur, & hoc obire paratus erat. quod poſtquam mater reſcivit, impedire nitebatur, periculum ſibi conflaturum eſſe dictitans: "regem enim eſſe, multumque "à ſe alienaturum eſſe ſubditorum animos cum "audiverint eum mores peregrinos & à ſuis ab"horrentes affectare; neq; ullo pacto laturos Ju"dæum in eos regnare." Et illa quidem iſta dicebat, & aliquantiſper eum cohibuit. Is vero quæ eloquuta eſt cum Anania communicabat. qui cum matris ſententiam comprobaſſet, ſimulque ei denunciaſſet ſe eum relicturum eſſe niſi pareret, ab eo diſcedit. "timere enim ſe, aje"bat, ne, re palam facta & divulgata, ſuppli"cii periculum adiret, ut qui horum auctor "fuerit, regemque docuerit quæ parum ei ho"neſta erant & decora. Poſſe enim illum, "ajebat, etiam ſine circumciſione numen co"lere, ſi plane decreverit patria Judæorum inſti"tuta ſequi. hoc *enim* eſſe magis proprium Ju"*dæis* quam circumciſionem. Cumque dixiſſet, Deum etiam ei veniam daturum, ſi rem non feciſſet, quod neceſſitati paruerit, & à ſubditis periculum metuerit; verbis quidem illius ſe perſuaderi ſinit rex. Aliquanto autem poſt, cum nequaquam ſuum deſiderium abjeciſſet, alius quidam Judæus è Galilæa profectus, Eleazarus nomine, qui legum patriarum peritus admodum videbatur, ipſum ad rem perficiendam impulit. Poſtquam enim ingreſſus eum ſalutaſſet, atque legem Moyſaïcam legentem deprehendiſſet, "neſcis, inquit, "ô Rex, quantam injuriam legi, atque adeo

Ab iſta re diſſuadetur.

Izates tandem perſuadet Eleazarus ut circumcideretur.

αὐτοῖς, διοικεῖν τε [a] τότοις τὴ βασιλείαν παρήνεσε μέχρι τ̃ ἀδελφ̃ παρουσίας. ἦκε δὲ ὅτος ταχέως, ἀκούσας τὴ τ̃ πατρὸς τελευτήν, καὶ ἀμοιβῇ τ̃ ἀδελφὸν Μονόβαζον [b] ὑπερεχόντα τ̃ ἀρχῆς εἴσῃ.

δ'. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ὁ Ἰζάτης ἐπὶ τῷ Σπασίνῳ χάρακι διέτριβεν, Ἰουδαῖός τις ἔμπορος, Ανανίας ὄνομα, πρὸς τὰς γυναῖκας εἰσιὼν τ̃ βασιλέως, ἐδίδασκεν αὐτὰς σέβεσθαι τὸν θεὸν εὐσεβεῖν, ὡς Ἰουδαίοις πάτριον ἦν· καὶ δὴ δι' αὐτ̃ῶν εἰς γνῶσιν ἀφικόμενος τ̃ Ἰζάτῃ, παρεῖχεν ὁμοίως σπουδάσειν, μεταλαβόντα τε τὸν τ̃ πατρὸς εἰς τὴν Ἀδιαβηνὴν συνεξῆλθε καὶ πολλὴν ὑπακούσας δέησιν. [c] συνεβεβήκει δὲ [d] καὶ τ̃ Ἑλένῃ, ὁμοίως ὑφ' ἑτέρου τινὸς Ἰουδαίου διδαχθεῖσ, εἰς τὰ ἐκείνων [e] μεταπεσούσῃ νόμιμα. ὁ δὲ Ἰζάτης, ὡς παρέλαβε τὴν βασιλείαν, ἀφικόμενος εἰς τὴν Ἀδιαβηνὴν, καὶ θεασάμενος [f] τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς δεδεμένους, ἐδυσχέραινεν ἐφ' γεγονόσι. καὶ ὅ μὲ ἀνελεῖν ἢ φυλάττειν δεδεμένους ἀσεβὲς ἡγούμενος, ὅ δὲ μνησικακοῦντας ἔχειν σὺν αὐτοῖς μὴ δεδεμένους σφαλερὸν εἶ) νομίζων, τοὺς μὲ ὁμηρεύσοντας μ̃ τέξειν εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμψε Κλαυδίῳ Καίσαρι, τοὺς δὲ πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρθον ἐφ' ὁμοίαις προφάσεσιν ἀπέστειλεν.

ε'. [g] Πυθόμενος δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ πάνυ χαίρειν τοῖς Ἰουδαίων ἔθεσιν, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς εἰς ταῦτα μεταπεσεῖν. νομίζων τε μὴ ἂν εἶ) βεβαίως Ἰουδαῖος, εἰ μὴ [h] περιτέμνοιτο, πράττειν ἐμέλλησεν ἕτοιμος. μαθοῦσα δὲ ἡ μήτηρ κωλύειν ἐπειρᾶτο, διαφέρειν αὐτ̃ κίνδυνον λέγουσα· "βασιλέα γὰρ εἶ), καὶ κατασχήσειν εἰς πολλὴν δυσμένειαν τοὺς ὑπηκόους, μαθόντας, ὅτι ξένων ἐπιθυμήσειε καὶ "ἀλλοτρίων αὐτοῖς ἐθῶν, ὑπ' ἀνέξεσθαί τε βασιλεύοντος αὐτῶν Ἰουδαίων." καὶ ἡ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, καὶ τοὺς ἐκώλυεν. ὁ δὲ εἰς τὸν Ανανίαν τοὺς λόγους ἀνέφερεν. τῷ δὲ τῇ μητρὶ [k] συμφάσκοντ, καὶ σπουδὴν ποιησαμένου εἰ μὴ πείθοι [l] καταλιπεῖν αὐτὸν, ἄπεισι. "δεδικέναι γὰρ, ἔλεγε, μὴ τ̃ πράγματος ἐκδήλου "πᾶσι γενομένου κινδυνεύσειε τιμωρίαν ὑποσχεῖν, ὡς "αὐτὸς αἴτιος τούτων, καὶ διδάσκαλος τῷ βασιλεῖ "ἀσεβεπῶν ἔργων γενόμενος. δυναμένου δὲ αὐτὸν, ἔφη, "καὶ χωρὶς τ̃ περιτομῆς τὸ θεῖον σέβειν, εἴγε πάντας "κέκρικε ζηλῶν τὰ πάτρια τ̃ Ἰουδαίων. τοῦτο γὰρ εἶ) κυ"ριώτερον τ̃ περιτέμνεσθαι". συγγνώμην δὲ ἔξειν αὐτῷ καὶ τὸν θεὸν φήσαντος, μὴ πράξαι τὸ ἔργον δι' ἀνάγκην καὶ τὸν ὑποκείμενον φόβον, ἐπείσθη μὲν [m] τότε τοῖς λόγοις ὁ βασιλεύς. μετὰ ταῦτα δὲ, τῷ γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἐξεβεβλήκει παντάπασιν, Ἰουδαῖός τις ἕτερος ἐκ τ̃ Γαλιλαίας ἀφικόμενος, Ελεάζαρος ὄνομα, πάνυ δοκῶν ἀκριβὴς εἶ), περιεπέσατο πράξαι τὸ ἔργον. ἐπεὶ γὰρ εἰσῆλθεν ἀσπασόμενος αὐτὸν, καὶ κατέλαβε τὸν Μωϋσέως νόμον ἀναγινώσκοντα, "λανθάνεις, εἶπεν, ὦ "βασιλεῦ, τὰ μέγιστα τοὺς νόμους, καὶ δι' αὐτ̃ τὸν "Θεὸν

a Τότοις deeſt *Bunb. & Voſſ.* b Eo modo *Bunb. & Gall.* ὑπερεχόντος in *reliquis.* c Ita *Voſſ.* συμβεβήκει in *ceteris.* d Non-nullis deeſt vocula καί. e Ita *Voſſ. & Bunb.* μεταπεσούσῃ in *ceteris.* f Τοὺς τε ἀδελφοὺς *Voſſ.* g Ita *Gen.* πολύβιβλος in *Edit. Baſ. & MSS.* πολύμβυος ἦν παῦν τοῖς Ἰουδαίων ἔθεσιν *Vat. & Voſſ.* h Sic lego. ἐκτετμήμενος in *Editis & MSS.* ἐκτετμήμενος τὸν σύρικα habet *Voſſ.* i Πατρίοις *Voſſ.* k Συμφάσκοντ *Voſſ.* συμφασκόντ *Vat.* l Καταλιπὼν αὐτὸν in tribus *MSS.* m Τότε deeſt *Voſſ.*

a Ita

"Θεὸν ἀδικῶν. ὃ γὰρ [a]ἀναγκάσειν σὲ δεῖ [b]μόνον αὐτούς,
"ἀλλὰ καὶ θᾶττον τὰ προσταττόμενα ποιεῖν ὑπ' αὐ-
"τοῦ. μάχει τίνος ἀπειρίτμητος μένεις; ἀλλ' εἰ [c]μή-
"πω τὰ δεῖ τούτου νόμου ἀνέγνως, ἵνα εἰδῇς πίς ἐστιν ἡ
"[d]ἀσέβεια, πρὸς ἀνάγνωθι." ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς,
ὐκ ὑπερεβάλετο τὴν πρᾶξιν, μεταστὰς δὲ εἰς ἕτερον οἴ-
κημα, ὃ τὴν ἰατρὸν εἰσκαλεσάμενος, ὃ προσετάχθει ἐτέλε-
καὶ μεταπεμψάμενος τήν τε μητέρα, καὶ τὸν διδάσκαλον
Ανανίαν, ἐσήμανεν [e]αὐτὸν πεπραχέναι τοῦργον. τοὺς δὲ
ἔκπληξις αὐτοὺς εἶλεν καὶ φόβος ὕπνου μέτρου, μὴ, τῆς
πράξεως εἰς ἔλεγχον ἐλθούσης, κινδυνεύσειν μὲν ὁ βασιλεὺς
τὴν ἀρχὴν ἀποβαλεῖν, ὑπ' [f]ἀναχωρούσην τὴν ὑπήκοον ἀρχὴν
αὐτοῖς ἄνδρα, [g]τὸν παρ' ἑτέρους ζηλωτὸν ἐῶν· κινδυνεύ-
σειαν δὲ καὶ αὐτοὶ, τὴν αἰτίαν [h]ἐπ' αὐτοῖς σχεθέσης. Θεὸς
δὲ ἵνα ὁ καλύσειν ἄρα τοὺς ἐκείνου φόβους ἐλθεῖν [i]ὅπου τὸ
τέλος. πολλοῖς γὰρ αὐτὸν τὸν Ἰζάτην περιπετείαις κιν-
δύνοις, καὶ παῖδας τοὺς ἐκείνου διέσωσεν, ἐξ ἀμηχάνου πόρον
εἰς σωτηρίαν προσχών, ὅπερ ἐκεῖνος ὅτι τοῖς εἰς αὐτὸν ἀπο-
βλέπουσι, καὶ μόνῳ πεπιστευκόσιν, ὁ χορηγὸς ὐκ ἀπόλλυ ὁ
τὴν εὐσέβειαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἀπαγγελοῦμεν.

ε'. Ελένη δὲ, ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ, ὁρῶσα τὰ μὲν κατὰ
τὴν βασιλείαν εἰρηνεύομενα, τὸ δὲ ἱερὸν αὐτῆς μακάριον,
καὶ παρὰ πᾶσι ζηλωτὸν καὶ τοῖς [k]ἄλλοθι λόγοις τὸν θεοῦ
προνοίαι, ὀρθυμίαι ἔσχεν εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀφι-
κομένη, τὸ πᾶσιν ἀνθρώποις παρεδόθητον ἱερὸν τοῦ Θεοῦ προσ-
κυνῆσαι, καὶ χαριστηρίους θυσίας παρασχεῖν· εὐετήσιν τε τοῦ
παιδὸς ὀπτηρίαν. τοῦ δὲ πάνυ προθύμως τῇ μητρὶ παρα-
καλοῦντος καταδύσασθαι, καὶ πολλὰ παρακαλοῦντα τὸν υἱὸν
ἀποστεῖλαι ἑτοιμασαμένην, καὶ χρήματα [l]πλεῖστα δόντος,
καταβαίνει εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, προπεμπομένου αὐ-
πολὺ τοῦ παιδός. τῆς δὲ αὐτῆς ἡ ἄφιξις πάνυ συμφέρουσα
τοῖς Ἱεροσολυμίταις. [m]λιμὸς γὰρ αὐτῶν τὴν πόλιν κατὰ τὸν
χρόνον ὀλέθριον πιέζοντος, καὶ πολλῶν ὑπ' ἐνδείας ἀπολω-
μένων φθειρομένων, ἡ [n]βασίλισσα Ελένη πέμπει πολλοὺς τῶν
ἑαυτῆς, τοὺς μὲν εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν, [o]πολὺν σῖτον ὠνη-
σομένους χρημάτων, τοὺς δὲ εἰς Κύπρον ἰκάδων φόρτον οἴσον-
τας. οἱ δὲ πάλιν ἦλθον ταχέως κομίζοντες, τοῖς ἀπο-
ρουμένοις δίενεμε προφθὰς, καὶ μεγίστην αὐτῆς μνήμην τὴν εὐ-
ποιΐας ταύτης εἰς τὸ πᾶν ἡμῶν ἔθνος καταλέλοιπε. πυ-
θόμενος δὲ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης τὰ περὶ τὸν λιμὸν,
ἔπεμψε πολλὰ χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν [p]Ἱεροσολυμι-
τῶν. ἀλλὰ γὰρ ἃ [q]τούτοις τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὴν πόλιν
ἡμῶν ἀγαθὰ [r]πέπραχται, μὴ ταῦτα [s]δηλώσομεν.

"Deo *ipſi* facias. nec enim ſatis eſt eam le-
"gere, ſed in primis te facere oportet quæ ab
"illa præcepta ſunt. quouſque tandem incir-
"cumciſus manebis? Si nondum legiſti le-
"gem quæ circumciſionem injungit, nunc cer-
"te lege ut ſcias qua in impietate verſaris."
Cum iſta audiſſet rex, non amplius rem diſtu- *Izates circumcidi-tur.*
lit; ſed in alind ſe recipiens cubiculum, medico accito, quod mandatum erat exſequebatur: deinde accerſita matre & præceptore Anania, eis ſignificavit actum eſſe quod voluit. Illos autem continuo ſtupor ac metus non mediocris corripuit, ne, ſi rei indicium in vulgus emanaret, regni amittendi in periculo eſſet, non laturis ſubditis ut in eos vir regnaret, morum *qui* inter alios *obtinent* ſtudioſus: & ne ipſi etiam diſcrimen adirent, quaſi illorum culpa factum eſſet. Sed Deus obſtitit quo minus eveniret quod illi metuerant. nam & ipſum Izatem in multis verſatum periculis, ejuſque liberos incolumes ſervavit, ex dubiis & deſperatis viam *ei* expediens ad ſalutem, oſtendenſque quod Deum aſpectantes eique uni fidentes pietatis fructu non defraudantur. Sed de *iſtis* quidem poſtea narrabimus.

6. Helena autem regis mater, cum videret *Helena Hieroſolyma proficiſcitur.*
omnia in regno pacata eſſe & tranquilla, filiumque ſuum beatum, & apud univerſos etiam exteros in admiratione ex Dei providentia; in Hieroſolymitarum urbem profiſcendi deſiderio tenebatur, ut templum Dei omnium hominum ſermone celebratum adoraret, & victimas pro gratiarum actione offeret: filiumque orabat ut *eò ire* permitteret. Cum autem ille libenter admodum matri ſupplicanti annuiſſet, & magnos apparatus ad eam profectionem feciſſet, multaque pecunia eam inſtruxiſſet, deſcendit ad Hieroſolymitarum urbem, filio longe eam deducente. Ejus autem ad- *Ea, fame Hieroſolymis graſſante, egenis cibos diſtribuit.*
ventu nihil opportunius potuit accidere Hieroſolymitis. nam fame ipſorum urbem per id tempus premente, multiſque alimentorum inopia pereuntibus, Helena regina è ſuis alios quidem miſit Alexandriam, qui vim magnam tritici coëmerent, alios vero in Cyprum qui caricarum ſarcinas advehi curarent. Ubi vero reverſi ſunt, celeriter iſtis apportatis, cibos egenis diſtribuit: atque ex hac beneficentia maximam ſui memoriam apud gentem noſtram univerſam reliquit. Quin & filius ejus *Izates etiam pecuniam mittit.*
Izates, fame iſta audita, principibus Hieroſolymitanis multum pecuniæ miſit. Sed enim horum regum beneficia, quibus civitatem noſtram affecerunt, poſtea declarabimus.

a Ita *Bunb. Voſſ.* & *Zonaras.* γενέσθαι in *cæteris.* *b* Λόγους μόνον, ἀλλὰ *Bunb.* *c* Ita *Voſſ.* & *Epiphan.* μὴ γὰρ in *cæteris.* *d* Εὐσέβεια *Bunb.* quo modo legerit *Epiphanius*, incertum: utpote qui vertit, *ſed ſi nondum ex hoc legiſti legem: ut ſcias, quapropter hoc geratur, vel nunc lege.* *e* Αὐτοῖς *Bunb.* *f* Ἀναχωρούσαν *Bunb.* *g* Τὸν παρ' ἑτ. *Bunb.* *h* Ἐπ' αὐτοῖς δ' πραχθέντος ἐπιχθόνιος *Voſſ.* *i* Ἐπὶ τέλος *Bunb.* *k* Ἀλλοθεν *Voſſ.* ἄλλως ἐθνῶν *Gall.* *l* In ora *Cod. Voſſ.* ἐν. τὰ πλέιστα. *m* Hæc eſt fames quam prædixit Agabus, *Act.* XI. quæ accidit, Claudio conſule IV. deſignato, & non altera illa Claudio II. & I. Licinio Cæſare coſſ. *Scalig.* ad *Euſeb.* p. 174. Paulo infra *Joſephus* (ſc. p. 886. v. 32.) poſtquam dixerat Cuſpio Fado procuratori ſucceſſiſſe Tiberium Alexandrum, ſtatim ſubjungit, ἐπὶ τούτοις γε τὸν μέγαν λιμὸν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν συνέβη γενέσθαι, i. e. *horum procuratorum temporibus* &c. Ex quibus conſtat famem illam pluribus annis duraſſe, quippe quæ ſub duobus illis procuratoribus ſævierit. Miſſus autem eſt in Judæam Fadus poſt obitum Agrippæ regis, i. e. anno quarto Claudii exeunte. Ita fames illa ab Agabo prædicta anno V. & VI. Claudii contigit. *Valeſ.* ad *Euſeb.* l. 2. c. 12. *n* Βασιλὶς *Voſſ.* *o* Πολλὸν *Bunb.* & *Zonar.* *p* Τῶν Ἱεροσολυμιτῶν δὲ τοῖς οὐδὲν δυναμένοις πολλὰ τὸν ὃν ἔχει λιμῷ σφοδρότατον καὶ ἀνάγκης ἀνυπέρβατος. ἀλλὰ &c. *Gall.* *q* Illud τούτοις δὲ *Cod. Bunb.* & *Voſſ.* idemque in ſuo codice habuiſſe videtur *Epiphan.* *r* Πεπράχατε, καὶ ὅσα τούτοις ὑπὸ τοῦτων πόρει συναλίσκεται, μετὰ ταῦτα δ. *Gall.* *s* Ubi memoravit? nihil tale, niſi obiter memoratum occurrit. Donorum Helenæ & Monobazi mentio facta eſt in *Cod. Jonæ*, edito cura Cl. *Sharingbami*, p. 66.

CAP. III.

Quomodo Artabanus rex Parthorum, inſidias illorum veritus, ad Izatenſe recipit; iterumque in regnum illius ope reſtituitur: & quomodo Bardanes ejus filius bellum indixit Izati.

Artabanus fugit ad Izatem.

PArthorum autem rex Artabanus, cum intelligeret ſibi à ſatrapis compoſitas *eſſe* inſidias, nec tutum putaret apud eos diutius manere, decrevit ad Izaten ſe conferre; eo animo ut viam ad ſalutem ex illo inveniret, & ſi fieri poſſet etiam reditum in principatum. Itaque ad eum venit, cognatis & domeſticis circiter mille numero ſecum adductis, & Izaten convenit in itinere, cum & ipſe illum probe noſſet, & Izati plane ignotus eſſet. Cumque propius adſtaret, primum quidem more patrio eum adoravit; deinde, "O "Rex, inquit, ne me deſpicias famulum tuum, "neque contemnas ſupplicem. nam ex mu- "tata fortuna depreſſus, & ex rege in privati "conditionem redactus, tua ope indigeo. Re- "ſpice igitur fortunæ inſtabilitatem, atque me- "cum tibi commune eſſe exiſtima tuæ ſaluti "providere: nam ſi me inultum eſſe patiaris, "multi etiam in alios reges fient audaciores." Ille quidem iſta lachrymans dicebat, capiteque demiſſo. Izates autem, quamprimum nomen ejus audivit, viditque ſupplicem ſibi adſtare Artabanum, equo deſiluit, ac, "Bono, in-

Izates Artabanum conſolatur, eique auxilium pollicetur.

"quit, animo eſto, ô Rex, nec præſenti tur- "beris calamitate quaſi immedicabili: brevi "enim mutationem habitura eſt tua mœſtitia, "inveniesque amicum & ſocium meliorem "quam forte ſperare poteras. Aut enim in "Parthorum regnum te reducam, aut meo tibi "cedam."

Eum omnibus officiis proſequitur.

2. Hæc loquutus Artabanum in equum ſuſtulit, & ipſe pedes ſequutus eſt, hunc ei tanquam regi majori honorem tribuens. Cum autem hoc vidiſſet Artabanus, moleſte rem tulit, & per præſentem fortunam honoremque juravit, niſi & ille equum iterum conſcendiſſet atque anteiret *ſe quoque* deſcenſurum. Tum ille ei obſequutus in equum inſiluit: eoque in regiam perducto omnem honorem ei habuit, in conſeſſibus & conviviis primum ei locum concedens, nec ad præſentem ejus ſtatum reſpiciens ſed ad priſtinam dignitatem, animoque ſecum reputans commune eſſe omnium hominum adverſam quandoque ſubire fortunam. Scripſit etiam ad Parthos, ut perſuaderet eis Artabanum recipere, fidem ſuam dextra & jurejurando dans, eum anteactorum memoriam oblivione deleturum, ſeque ipſum ſequeſtrem fore *promittens*. Cum autem Parthi ſe quidem eum velle recipere non negarent, ſed in poteſtate ſua nequaquam eſſe dicerent, utpote alteri credito imperio, (nam *quidam erat*

Ad Parthos ſcribit, & ut ſuum regem reciperent, ſuadet.

ΚΕΦ. γ'.

Ως ὁ τ Πάρθων βασιλεὺς Ἀρτάβανος, τὰς αὐτῶν ἐπιβουλὰς δεδοικὼς, πρὸς Ἰζάτην ἀπαίρει, καὶ πάλιν δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν καθίσταται· καὶ ὡς Βαρδάνης ὁ παῖς ἐκείνου πόλεμον πρὸς Ἰζάτην κατήγγειλεν.

Ὁ δὲ τ Πάρθων βασιλεὺς [a] Ἀρτάβανος, αἰσθόμενος [b] τὰς σατράπας ἐπιβουλὰς εἰς αὐτὸν συντιθεμένους, μένειν παρ' αὐτοῖς ἀσφαλὲς οὐχ ὁρῶν, ἔγνω πρὸς Ἰζάτην ἀπαίρειν, πορεύσεσθαι παρ' αὐτὸν βουλόμενος σωτηρίας εὑρέσθαι, καὶ καθόδου εἰς τὴν ἀρχὴν εἰ δυνηθείη. καὶ δὴ ἀφικνεῖται [c] εἰς αὐτὸν συγγενῶν τε καὶ οἰκετῶν περὶ χιλίους τὸν ἀριθμὸν ἐπαγόμενος, συντυγχάνει τε ᾧ Ἰζάτῃ κατ' ὁδὸν, [d] αὐτός τε σαφῶς εἰδὼς αὐτὸν ἀποβαίνων, [e] καὶ οὐκ Ἰζάτης ὑπ' ἀγνοουμένου. καὶ πλησίον προσελθὼν, πρῶτον μὲν κατὰ πάτριον προσεκύνησεν [f] αὐτὸν, εἶτα, "Βασιλεῦ, "φησὶ, μὴ περίιδῃς μὲ τ σὸν οἰκέτην, μηδὲ ὑφορῶ- "σης ὀλιγωρήσῃς. ταπεινὸς γὰρ ἐκ μεταβολῆς γεγόμενος, καὶ "ἐκ βασιλέως ἰδιώτης, τ σῆς ἐπικουρίας χρήζω. βλέ- "ψον οὖν εἰς ὅ τ τύχης ἄστατον, [g] καὶ κοινὸν εἶναι νόμισον "καὶ ὑπὲρ σαυτοῦ προνοήσαι· ἐμοῦ γὰρ ἀνεκδικήτου περιο- "φθέντος, ἴσουσι πολλοὶ [h] καὶ τ ἄλλων βα- "σιλέων." Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε δακρύων, καὶ τῇ κεφαλῇ κάτω νεύων. ὁ δὲ Ἰζάτης, ὡς ἤκουσε τοιαῦτα, καὶ εἶδεν ἱκέτην ἄφνω [i] παρεστῶτα τ Ἀρτάβανον, κατεπήδησεν ἀπὸ θατέρου [k] ὀχέως, καὶ "θάρσησον, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, μη- "δὲ σὲ συγχείτω ὁ παρὼν ὡς ἀήθεσον· ταχεῖα γὰρ "ἴσως [l] τ λύπης ἡ [m] μεταβολή. [n] φίλον δέ σε καὶ σύμμαχον "εὑρήσεις χρείᾳ τ ἐλπίδος. ἢ γὰρ εἰς τ Πάρθων σὲ κα- "τάξω βασιλείαν πάλιν, ἢ τ ἐμῆς ἐκχήσομαι.

Β'. Ταῦτα εἰπὼν, ἀνεβίβαζεν ὅπλ τ ἵππον [o] τ Ἀρτάβανον, παρείπετο δὲ [p] αὐτὸς πεζὸς, τιμὴν ἀπονέμων [q] ταυτὴν, ὡς ἂν μείζονι βασιλῇ. ἀσθέντος δὲ ὁ Ἀρτάβανος, βαρέως ἤνεγκε, καὶ τ ἐφεστῶσαν αὐτῷ τύχην καὶ τιμὴν [r] ἐπωμόσατο καταβήσεσθαι, μὴ ἐκείνου πάλιν ἀναβάντος καὶ προηγουμένου. ὁ δὲ πεισθεὶς, ὅπλ ᾧ ἵππον [s] ἤλασε καὶ ἀγαγὼν αὐτὸν [t] εἰς τὰ βασίλεια, πᾶσαν τιμὴν ἀπένεμεν ἔν τε συνεδρίαις καὶ ταῖς περὶ τὰς ἑστιάσεις προκαλλίστοις, οὐκ εἰς ὃ παρὼν αὐτῷ [u] τῆς τύχης ἀποβλέπων, ἀλλ' εἰς τὸ πρότερον ἀξίωμα, [x] καὶ τ λογισμῷ [y] διδοὺς ὡς κοιναὶ τοῖς ἀνθρώποις αἱ μεταβολαὶ τῆς τύχης. γράφει τε πρὸς τοὺς Πάρθους, πείθων αὐτοὺς ᾧ Ἀρτάβανον ὑποδέξασθαι, πίστιν προτείνων τῆς τῶν προγεγραμμένων ἀμνηστίας δεξιὰν καὶ ὅρκους, καὶ μεσιτείαν τὸν αὐτόν. τῶν δὲ Πάρθων δέξασθαι μὲν αὐτὸν θέλειν οὐκ ἀρνουμένων, μὴ δύνασθαι δὲ λεγόντων διὰ τὸν τὴν ἀρχὴν ἑτέρῳ [z] πεπιστευκέναι· [a] Κίναμος δὲ τὸ ὄνομα

[a] Ita *Voſſ.* & hic & alibi Ἀρταβάνης in *ceteris.* [b] Τὰς αὐτῷ σατράπας *Voſſ.* [c] Illa ὡς αὐτὸν ἐ *Cod. Voſſ.* in *Epiphanii* verſione, *venit ad regem Izatem.* [d] Αὐτός τε Ἀρτάβανος *Gall.* [e] Ὑπ' Ἰζάτου ϛ ὑ γνωσόμενος, πλησίον προσελθὼν *Voſſ.* [f] Αὐτῷ *Voſſ.* [g] Καὶ κοινὸν εἶναι τὸν συμφορὰν τὴν ἐμὴν νόμισον καὶ ὑπὲρ σωτῆς προνοίαν ἔχειν *Voſſ.* καὶ κοινὸν εἶναι τὸν συμφορὰν νόμισον καὶ τὸν ἐμὸν ὑπὲρ σωτῆς προνοοῦ *Gall.* [h] Καὶ πολλοὶ *Voſſ.* [i] Παριστῶτα καὶ ποτιπίπτοντα *Voſſ.* *Illud* ἐξίως è *Cod. Voſſ.* & *Epiphan.* [l] Τῆς λύπης παρούσης *ſolus Voſſ.* [m] Μεταβολὴ τῇ ἐπιστροφῇ τ χρηστέρων φίλον ϛ μι καὶ *Gall.* [n] Ita *Voſſ.* & *Epiphan.* φίλον δὲ καὶ σ. in *ceteris.* [o] Articulum ſupplevi è *Cod. Voſſ.* [p] Καὶ αὐτὸς *Bunb* [q] Ταύτην μιχίστω *Voſſ.* [r] Ἐπωμόσατο ἢ μὴν καταβήσεσθαι *Bunb.* [s] Ἤλασεν *Bunb.* [t] Εἰς τὴν βασίλειαν *Vat* & *Voſſ.* [u] Τῆς τύχης ἀποπτυσμα, ἀλλ' εἰς τὸ πρότερον ἐμὸν ἀξίωμα *Gall.* [x] Καὶ τ καὶ λογισμῷ *Voſſ.* [y] Διδοὺς τὰ μέλλα ποιῶν, ὡς *Gall.* [z] Πεπιστευκέναι τ βασιλείαν *Gall.* [a] Κιναμ- ᾧ passim *Vat.* & Κινάμορος *Bunb.*

[a] Ita

μα ᾧ παρειληφότ· καὶ διδοικέναι μὴ ταῖς αὐτὸς ἐκ τύτ κεφαλάζῃ, μαθὼν τ προαίρεσιν αὐτῷ ὁ Κίνναμος ταύτλν, αὐτὸς γράφει τῷ Ἀρταβάνῳ· τίθραπτο γὰρ ὑπ' αὐτῷ, καὶ φύσει δὲ λῖν καλὸς καὶ ἀγαθός· παρακαλῶν [a] αὐτὸν πιστύσαντα ἐπανιέναι τλὶ ἀρχλὶ πληρώμενον τ αὐτῷ. ὁ δ' Ἀρτάβανος πιστύσας παρῆν· ὑπήντα δὲ [b] αὐτῷ ὁ Κίνναμος, καὶ προσκυνήσας, βασιλέα τε προσαγορεύσας, ἐπέθηκεν αὐτῷ τῇ κεφαλῇ τὸ ἀφέλημα ἀφελὼν τ ἑαυτῦ.

γ'. Καὶ Ἀρτάβανος ὕστ[c] δι' Ἰζάτυ πάλιν εἰς τλὶ ἀρχλὶ καθίσταται, πέμπει αὐτῆς ἐκπεσὼν ἀφ' τὰς μεγίστας. ὐκ ἐγένετο μὲν ἀμνήμων τ εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, [d] ἀλλὰ δωρῆται τ Ἰζάτλν ταῖς μεγίσταις τιμῇς ἀφ' αὐτοῖς. τλύ τε γὰρ πάρεδρ [e] ὀρθλὶ ἐπιτρέψαι αὐτῷ φορεῖν, καὶ ὅπ[f] χρυσῆς κλίνης καθεύδειν, ἅπερ μόναι ὅσαι [g] γέρας ἐστὶ σημεῖον τ Πάρθων βασιλέων. ἔδωκε δὲ καὶ χώραν πολλλὶ αὐτῷ [h] καλαθλὶ, ἣ τ [i] Ἀρμενίων βασιλέως ἀπετεμάμεθος. [k] Νίσιβις δ' ἔστ ὄνομα τῇ γῇ· καὶ οἱ αὐτῇ πότεροι Μακεδόνες κατῴκισαντο πάλαι Ἀντιόχεια, ἣν [l] Μυγδονίαν προσηγόρευς. ταύταις δὲ τὰς τιμῇς ὁ Ἰζάτης ὑπὸ ᾧ τ Πάρθων βασιλέως ἐτιμήθη.

γ'. Μετ' ὀ πολὺ δὲ χρόνον Ἀρτάβανος τελθτᾷ, τ βασιλείαν τῷ παιδὶ Οὐαρδάνῃ καταλιπών. ὗτος δὲ, πρὸς Ἰζάτλν ἀφικόμενος, [m] ἔπειθεν αὐτὸν, μέλλοντα πρὸς Ρωμαίους πόλεμον ἀναφέρειν, συστρατεύς τε καὶ συμμαχίαν ἑτοιμάζειν. ὁ μὲν ἔπειθεν. ὁ γὰρ Ἰζάτης, τλὶ Ρωμαίων δυνάμεί τε καὶ τύχλ θαρσάμενος, ἀδυνάτοις αὐτὸν ὁρμᾶν ἐπιχειρεῖν. [n] ἔτι δὲ πεπομφὼς πέντε μὲν τὸν ἀριθμὸν υἱύς, τλὶ [o] δ' ἡλικίαν νέους, γλῶτταν τ παρ' ἡμῖν πάτριον καὶ παιδείαν ἀκριβῶς μαθησομένους, τήν τε μητέρα προσκυνῆσαν ὅ ἱερὸν, ὡς πρεῖπον, ἀκηρότους λῦ, καὶ τ [p] Οὐαρδάνλν σχῶλυε, συνεχῶς διηγύμενος τὰς Ρωμαίων δυνάμεις τε καὶ τάξεις, ἀφ' τύτων ὁρμᾶσθαι αὐτὸν φοβύσαι, καὶ παῦσαι ἐπιθυμύντα τ ἐπ' αὐτὺς στρατείας. παροξυνθεὶς δ' ὅτι τύτοις ὁ Πάρθος, πόλεμον αὐτὸς πρὸς Ἰζάτην κατήγγειλεν. ὁ μὲν ἔλαθεν οὐδὲ τ ὅτι τύτῳ στρατείας ὄντος, ᾧ Θεῷ τὰς ἐλπίδας αὐτῷ πάσας ἐπετμίσθος. μαθόντες γὰρ οἱ Πάρθοι τλὶ ἀφίσταται Οὐαρδάνην, ὡς ὅτι Ρωμαίων [q] στρατεύειν ἔκρινεν, αὐτὸν μὲ ἀναιροῦσι, τλὶ ἀρχλὶ δὲ τῷ ἀδελφῷ [r] Γωτάρζῃ παρέδως. καὶ τῦτον δὲ, μετ' ὀ πολὺ χρόνον ἐξ ὑπύλης τελθτήσαντα, διαδέχεται [s] Οὐλογάσης ὁ ἀδελφός· ὃς δὴ καὶ [t] τοῖς ὁμοπατρίοις δυσὶν ἀδελφοῖς δυναστείας ὑπίστυσε, Πακόρῳ μὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τλὶ Μήδων, [u] Τιριδάτῃ δὲ τῷ πατρὶ τ Ἀρμενίαν.

Cinnamus nomine *qui* regnum ſuſceperat) ſeque metuere ne inde oriretur ſeditio; Cinnamus, hac illorum voluntate intellecta, ipſe ad Artabanum ſcripſit (nam ejus alumnus fuerat, quin & ingenio erat bono honeſtoque) obſecrans ut fide ipſi habita adveniret, regnum ſuum recepturus. Atque Artabanus, ejus pollicitis fretus & innixus, rediit. Cinnamus autem ei obviam ibat, &, cum eum ſalutaſſet regemque appellaſſet, diadema ſuo capiti detractum illius impoſuit. *Cinnamus Artabano regnum reſtituit.*

3. Atque ita Artabanus Izatis opera ſuum in regnum reſtitutus eſt, è quo per proceres ſuos jam ante exciderat. Verum illius erga ipſum meritorum non erat immemor: ſed Izaten maximis, ut apud ipſos, remuneratus eſt honoribus. nam & tiaram rectam ei geſtare permiſit, & in aureo lecto dormire, quæ honoris inſignia conceſſa ſunt ſolis Parthorum regibus. quin & regionem ei donavit amplam & fertilem, ademptam ditioni regis Armeniæ. Terræ autem nomen eſt Niſibis: & in ea olim Macedones urbem Antiochiam condiderunt, quam Mygdoniam appellarunt. His itaque honoribus Izates à Parthorum rege cohoneſtatus eſt. *Izates ab Artabano maximis honoribus & donis affectus.*

3. Non multo autem poſt moritur Artabanus, regno filio ſuo Bardani relicto. Is ſane, adito Izate, ei ſuadebat ut cum ipſo, bellum Romanis illaturo, in ejuſdem ſocietatem veniret, & auxilia pararet. Non tamen ei perſuadebat. Nam Izates, ut qui probe noverat Romanorum potentiam & fortunam, cenſebat illum ea aggredi quæ fieri non poterant. Inſuper autem, cum filios quinque numero & ætate juvenes miſiſſet, ut linguam noſtram vernaculam & patriam diſciplinam diligenter addiſcerent, ſimulque matrem ad templum (uti jam diximus) adorandum, ſegnior erat *ad bellum*, idque agebat ut Bardanem inhiberet, perpetuo ei enarrando quibus erant Romani viribus & quas res geſſerant, fore ratus ut iſtis eum deterreret bellumque gerendi cupiditatem reſtingueret. At Parthus, hiſce irritatus, continuo bellum Izati denunciavit. ex hac tamen in eum expeditione nihil proficiebat, Deo faciente ut ſpes ejus omnis in nihilum recideret. Nam Parthi, ubi voluntatem ejus rei Bardanis intellexerant, quodque Romanis bellum inferre ſtatuerat, ipſum quidem de medio tollunt, fratri vero ejus Gotarzi regnum detulerunt. quin & huic, non multo poſt per inſidias ſublato, Vologaſes *ejus* frater ſuccedit: qui duobus fratribus, eodem ſecum patre genitis, ſuæ ditionis omnia credidit, Pacoro quidem grandiori natu Mediam; Tiridati vero minori Armeniam. *Artabanus moritur, eique ſuccedit Bardanes.* *Praces ſtudet eum deterrere à bello Romanis inferendo.* *Quam ob rem Izates bellum indicit.* *Bardane cæſo, Gotarzi regnum defertur.* *Illi, inſidiis ſublato, ſuccedit Vologaſes.*

a Ita *Bunb.* αὐτῷ in *Editis Aliiſque.* b Sic *Bunb.* & *Voſſ.* αὐτὸν in *cæteris.* c Δι' ἐκαντῦς χρόνυ πάλιν *Vat.* & *Bunb.* χρόνῳ ἐκαντῷ δὲ τὸν ἀρχλὸν *Zonar.* d Ἀπ' ἀνταμοιβῆτιν *Voſſ.* e Sc. apice ſeu cono in ſublime erecto. Reliquorum tiaræ deorſum vergebant, & in frontem deducebantur. Solis regibus tiaram elatam rectamque geſtandi jus olim fuiſſe, conſtat ex *Xenophonte* aliiſque Auctoribus, quos adducit *Briſſonius* lib. 1. *de Regno Perſarum*, p. 8. *Edit. Pariſ.* f Hac de re videſis *Briſſonium*, p. 68. g Γέρας ἢ σημεῖα *Bunb.* & *Vat.* γέρας ἢ σημεῖα *Voſſ.* h Ita *Voſſ.* & *Vat.* ἐ ἀγαθλὸ *Bunb.* ἢ deeſt *reliquis.* i Ἀρμενίων αὐτῶν βασιλέως λέγει *Gall.* τ ᾧ Ἀρμ. βασιλείαν *Bunb.* k *Al.* Νισιῶς. l Μυγδονίαν legendum conjicit Ill. *Spanhemius* ad *Julianum*, p. 190. ἐπὶ Μυγδονίαν *Vat.* & *Voſſ.* Αὐτῇ δὲ Μυγδονίᾳ πανταμῆ κάλλιστος τὸν αὐτὸ ἀφθόνως φῦλον, ὅτῳ γε καὶ Ἀντιόχῃ βασιλέως ἐπωνύμῳ. *ipſi Mygdoniæ florentiorum pulcherrimus nomen ſuum communicat, & etiam à rege Antiocho cognomen accepit.* ita *Julianus* in *Orat. prima.* adde *Strabonem* l. 16. p. 747. & *Polyb.* l. 5. p. 395. m Ἧξεν *Bunb.* n Ἔτι γὰρ *Voſſ.* o Illud ᾗ inſerui, quòd id poſtulare videretur μὲ in v. 28. p Videſis Cl. *Olearium* ad *Philoſtratum*, c. 21. n. 4. q Στρατεύσειν *Bunb.* r Ita cum *Tacito* (*Annalium* lib X.) reſcribere viſum eſt. Κοτιέδῃ in pleriſque *Joſephi* libris *Editis* & *MSS.* Ιωτιέδῃ *Bunb.* & *Zonar.* ſ In hac voce exprimenda nummos ſequutus ſum, in quibus Οὐολογάσης aut Βολογάσης. in pleriſque *Flavii* libris Οὐολοζάσης. nec aliter apud *Tacitum*. Οὐολογαίσης ſolus *Vat.* t Τοῖς δυσὶν αὐτῷ ἀδελφοῖς δυναστείαν μεζόνων ἐπίστευσε *Bunb.* u Τιριδάτῃ in *Editis* & *MSS.*

CAP. III.

Quomodo Arabes contra Izaten ex ſubditorum proditione bellum geſſerunt: utque Izates Dei providentia ex manibus eorum evaſit.

Monobazus frater Izatis Judaïcæ religioni ſe addicit.

REgis autem frater Monobazus & cognati, cum viderent Izaten ex ſua in Deum pietate omnium hominum beatiſſimum evaſiſſe, deſiderio & ipſi tenebantur patrios mores ritusque relinquendi & Judaïcis utendi. Atqui id quod fecerant *ſtatim* deprehenſum eſt, factumque ægre tulerunt magnates, non tamen iracundia efferebantur, ſed eam diſſimulando tempus opportunum quærebant, ſtudentes pœnas ab illis repetere. Scribunt igitur Abiæ regi Arabum, ſe magnam pecuniæ vim ei daturos promittentes, ſi contra regem illorum vellet expeditionem ſuſcipere; quin & polliciti ſunt ſe primo ſtatim conflictu regem relicturos. eſſe enim ſibi animum pœnas de eo ſumere, quod mores ſuos odio habuerit; fideque ſua ſibi invicem jurejurando obligata, ne moras necteret obſecrabant. Paret itaque Arabs, magnoque adducto exercitu adverſus Izaten contendit. Tunc ubi primum prælio congreſſuri erant, antequam ad manus ventum eſſet, Izaten ex compoſito omnes ſui deſerunt, quaſi * panico terrore correpti; cumque hoſtibus terga vertiſſent, diffugiebant. Non tamen Izates animo erat conſternatus: ſed gnarus proditionem factam eſſe à magnatibus, ipſe quoque intra caſtra ſeſe recepit: cumque de *fugæ* cauſa inquiſiviſſet, ut comperit eos pepegiſſe cum Arabe, auctores quidem *ſceleris* ſupplicio afficit; poſtridie vero manibus conſertis, plurimos occidit, & *reliquos* omnes coëgit in fugam ſe conjicere. Regem autem ipſum perſequens, in caſtellum compulit Arſamum vocatum, idemque valide oppugnatum vi cepit. cumque omnem in ea prædam, quæ multa erat, diripuiſſet, in Adiabenen reverſus eſt, Abia vivo in poteſtatem ejus non redacto; quippe qui undique comprehenſus ſeipſum interfecerat.

Inde contra Izaten belli ſocietas cum Abia Arabe initur.

Izates à ſuis in prælio deſeritur.

In proditores animadverſio, Arabes fundit fugatque.

Vologaſes, Adiabenorum ſuaſu, Izati bellum denunciat.

2. Poſtquam autem magnates Adiabenorum primis auſis excidiſſent, à Deo in manus ſui regis traditi, ne ſic quidem quieſcebant, ſed denuo ſcribunt Vologaſi, (ille enim Parthorum rex erat) rogantes *eum*, ut, Izate interfecto, dynaſten alium quempiam, genere Parthum, ſibi præficeret. exoſum enim ſuum regem ajebant; utpote quod patrias leges abrogaret, & alienarum deſiderio teneretur. His auditis Parthus ad bellum *inferendum* excitatus eſt; & cum nullam haberet juſtam quam prætexeret *bellandi* occaſionem, miſit honores repetitum quos pater ipſius ei conceſſerat, & ſi *reddere* recuſaret bellum ei denunciabat. Izates, ubi iſta au-

ΚΕΦ. γ'.

Ως Αραβες ἐπολέμησαν Ιζάτῃ ἐκ προδοσίας τ̃ οἰκείων· καὶ ὡς Ιζάτης κατὰ Θεὸν πρόνοιαν ἐκ τ̃ χειρῶν αὐτῶν ἐσώθη.

Ο Δὲ τ̃ βασιλέως ἀδελφὸς Μονόβαζος καὶ οἱ συγγενεῖς, θεωροῦντες τ̀ Ιζάτην [a] πρὸς τ̀ Θεὸν εὐσεβείᾳ ζηλωτὸν παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γεγενημένον, ἔρωτι ἐθῶν ἐπιθυμίαν καὶ αὐτοὶ, τὰ πάτρια καταλιπόντες, ἔσχον χρῆσθαι τοῖς Ιουδαίων. [b] ζηλῶν δὲ προῆξις αὐτ̃ κατάφορος τοῖς ὑπηκόοις, καὶ πρὸ τούτου χαλεπήναντες οἱ μεγιστᾶνες [c] ὑ φέρουσι μὲν τ̀ ὀργὴν, ἐπὶ καιρ̃ δὲ ἔχοντες, χρηστὸν ἐθιτὸν δίκην εἰσπράξασθαι [d] ἀπειλοῦντες παρ' αὐτ̃. καὶ δὴ γράφουσι πρὸς Αβίαν τ̀ Αραβων βασιλέα, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενοι, [e] στρατεύσασθαι βουλήσαντι ἐπὶ τ̃ παρ' αὐτοῖς βασιλέως. ὑπεγγυῶντο δὲ καὶ τὸν στρατὸν συμβαλὼν ἐκβαλεῖν τὸν βασιλέα. ἤθελον γὰρ αὐτὸν ἀμύνασθαι, [f] μισήσαντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἔθη καὶ ὅρκοις τισὶ πρὸς ἀλλήλους ὁδησάμενοι πίστιν, [g] ἀσφάλειαν παρεχόμενοι. πείθεται δὲ ὁ Αρὰψ, καὶ πολλὸν ἐπαγόμενος δύναμιν, [h] ἦκεν ἐπὶ τ̀ Ιζάτην. μᾶλλον δὲ τ̀ προῆξιν συμβολῆς, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, καταλύπησεν τ̀ Ιζάτην ἐκ στρατ̃ πάντας εἰς [i] πεζικὸν δέος καταστήσαντες, καὶ τὰ τῶν πολεμίων ὀπίσω φεύγοντες, ἔφευγον. ὁ μὲν ὁ Ιζάτης [k] κατιππάζη, τοὺς δὲ προδοσίαν [l] παρὰ τ̃ μεγιστάνων γεγενῆσθαι, καὶ αὐτὸς εἰς ὃ στρατόπεδον ὑποχώρησε, καὶ τ̀ αἰτίαν ζητήσας, ὡς ἔμαθε συνωμοσίαν [m] πρὸς τ̀ Αραβα, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τῇ δὲ ἕδρᾳ συμβαλὼν, πλείους μὲν ἀπέκτεινε, πάντας δὲ φυγεῖν [n] ἀνάγκασεν. αὐτὸν δὲ τ̀ βασιλέα διώκων [o] εἰς τι φρούριον συνέλασεν Αρσαμον καλούμενον, καὶ προσμαχησάμενος κρατηρῶς, εἷλε ὃ φρούριον. [p] ἁρπάσας δὲ τὴν ὃ αὐτ̃ λείαν πᾶσαν, πολλὴ δὲ ἦν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Αδιαβηνὴν, τ̀ Αβίαν ἔ καλαλαβὼν ζῶντα· [q] ἐπικαλαμβανόμενος γὰρ ἑαυτὸν ἀπέκτεινε.

Β'. Αποτυχόντες δὲ ὧν τ̃ Αδιαβηνῶν μεγιστᾶνες τ̀ προῆξιν ἐπιτυχήσασαν, [r] παραδιδόντος αὐτοὺς ὑ Θεοῦ τ̃ βασιλῇ, ὑφ' ὃν ἠρέμουν, ἀλλὰ γράφουσι πάλιν Ουολογάσῃ, βασιλεῦσι δὲ Πάρθων ὑτος ἦν, [s] παρακαλοῦντες ἀποκτεῖναι μὲν τ̀ Ιζάτην, [t] καθεστῆναι δὲ αὐτοῖς ἕτερον δυνάστην, [u] ὃ γένει Πάρθον. μισεῖν γὰρ ἔλεγον τ̀ ἑαυτ̃ βασιλέα, καταλύσαντα μὲν [v] τὰ πάτρια, ξένων δὲ ἐθῶν ζηλωτὴν γενόμενον. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πάρθος, ἐπῆρθη πρὸς τ̀ πόλεμον· ἐ προφάσεως [w] δικαίας μηδεμίαν ἔχων ἀφορμὴν, ταῖς ὑπὸ ὃ καιρὸς αὐτ̃ δοθείσαις τιμαῖς [x] ἔπεμψεν ἀπαιτῶν, ἀπειλήσαντι δὲ πόλεμον κατήγγειλεν. ταράσσῃ δὲ τὸν

a Διὰ τὸν πρὸς Θεὸν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ τ̃ ἐθῶν χρηστότητα ζηλωτὸν *Busb.* b Καὶ τὸν ὅμοιον εἰς πίστιν ἐξήνεγκεν. χάριτος δ' ἦ πρ. *Busb.* καὶ τὸν ὅμοιον εἰς ἔργον ἐξήνεγκεν. χάριτος δ' ἦ πρ. *Zonar.* c Οὐκ ἀφανίζειν μὲν τὸν ὀργὴν *Voſſ.* καὶ ὑφίλως ἀφανίζοντες οὐκ ἀφανίζειν μὲν τὸν μνήσθη, κατὰ νῦν &c. *Busb.* in *Epiphanii* verſione, *in hoc proceres indignati iram quidem retinebant, exſpectantes opportunum tempus* &c. d Απειλοῦντες omittit *Busb.* e Στρατεύσασθαι *Busb.* & *Voſſ.* f Καταλείψαντα τὰ πάτρια αὐτῶν *Busb.* g Ασφάλειαν τοιαῦτα παρ. *Busb.* h Ηκεν ἐπὶ τ̀ Ιζάτην μηδὲν μελήσας. στρατὸν δὲ ὃ πολλὸν ἀστρατολόγητον ἦν *Busb.* i Πάντες ὡς ἐπὶ σφαγὴν μόνον παραχθέντες legiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *velut uno vinculi funiculo.* k Καπηλάτη τὸ ἅρμα *Voſſ.* l Ita cum *MSS.* ἐπάγγελον in *Editis.* m Εἰς τὸ φρ. *Busb.* n Διαρπάσας τὸν *Voſſ.* o Απίλει, ἕως ἐς χεῖρας συνελθὼν ὃ Ιζάτῃ *Voſſ.* & *Gall.* p Καταστῆσαι *Busb. Voſſ.* & *Gall.* q Κἂν πρ. γ. *Vat.* ἢ πρ. γ. *Voſſ.* r Τὰ πάτρια αὐτοῖς *Voſſ.* s Δικαίων *Vat.* t Sic è *MSS.* antea erat ἕτερον, & mox κατήγγελλεν. * Vide *Politianum* in *Miſcell.* c. 28. & *Barthium* in *Statium*, p. 1296.

a Eis

τῇ ψυχῇ ὑπὸ μετεώρου ὁ Ἰζάτης, ὡς ἤκουσε ταῦτα, καταγνοὺς μὲν φέρειν ἀπὸ νομίσας ὃ τῇ δωρεᾷ ἐξίσασθαι δοκεῖν ἀφ' φόβου τοῦτο πεφάξας. εἰδὼς δὲ ὅτι καὶ ἀπολαβὼν ὁ Πάρθος τὰς τιμὰς, οὐκ ἂν ἠρεμήσειεν, ἔκρινεν ἐπιτρέψαι τῷ κηδεμόνι Θεῷ τὸ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς κίνδυνον· καὶ τοῦτον μέγιστον ἠγησάμενος ἔχειν σύμμαχον, καταπήγνυ μὲν τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς τι τῶν φρουρίων ἀσφαλέστατον, σῖτον δὲ πάντα εἰς τὰς βάρεις, καὶ ἐμπίπρησι τόν τε χόρτον καὶ τὰς νομάς. ταῦτά τε παρεσκευασάμενος, ἐξεδέχετο τὸν πολεμίους. παραγενομένου δὲ τοῦ Πάρθου μετὰ πολλῆς δυνάμεως πεζῶν τε καὶ ἱππέων ἦσσον ἐλπίδος, ὥστε γὰρ σπουδαίους, βαλλομένου τε χάραξα πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ τὴν Ἀδιαβηνὴν καὶ τὴν Μηδίαν ὁρίζοντι, πύθεται καὶ ὁ Ἰζάτης ὃ στρατόπεδον οὐκ ἄπωθεν, ἔχων περὶ αὐτὸν ἱππεῖς ὡς ἀριθμὸν ἑξακισχιλίους. ἀφικνεῖται δὲ πρὸς τὸν Ἰζάτην ἄγγελος παρὰ τοῦ Πάρθου πεμφθεὶς, ὃς τῷ Πάρθῳ δυνάμει ὅσοι τίς ὄφις ἤγειλεν, ἀπὸ Εὐφράτου ποταμοῦ μέχρι Βάκτρων τῶν ὅρων αὐτῆς πρόσοιος, καὶ τοὺς ὑπηκόους αὐτῆς βασιλέας καταλέγων. ἐπείλει δὲ δώσειν αὐτὸν δίκας, ἀχαρίστου περὶ δεσπότας τοὺς ἑαυτοῦ γενόμενον, καὶ ῥᾳδίως τῆς βασιλείας αὐτὸν χειρῶν ἀνδὲ τοῦ Θεοῦ ὃν σέβει δυνήσεσθαι. ταῦτα δὲ ἀγγέλου φράσαντος, ὁ Ἰζάτης εἰδέναι μὲν τὴν Πάρθων δύναμιν ἔφη πολὺ τοῦ αὐτοῦ ἀφέρουσαν, γινώσκειν δ' οὖν ἔτι μᾶλλον ἀνθρώπων πάντων ἔλεγε χρῆναι τὸ Θεόν. καὶ τοιαύτῃ δὴ τῇ ἀποκρίσει, ὅτε τὴν ἱκετείαν ἐτρέπετο τοῦ Θεοῦ, χαμαί τε ῥίψας αὐτὸν, καὶ ἀποδὺς τὴν κεφαλὴν καταισχύνας, μετὰ [c] γυναικῶν καὶ τέκνων ἐπήρευτο, ἀναβοῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων, "εἰ μὴ μάτην, ὦ δέσποτα κύριε, τῆς σῆς ἐγενόμην χρηστότητος, τῶν πάντων δὲ δικαίως μόνον καὶ πρῶτον ἡγησάμενος κύριον, ἦλθε σύμμαχος, οὐχ ὑπὲρ ἐμοῦ μόνου ἀμυνόμενος τοὺς πολεμίους, ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς σῆς δυνάμεως καταπεπολμήκασιν, [d] καὶ μεγαλορρήμονα γλῶσσαν ἐπαφεῖναι καὶ πρὸς σὲ ἐτόλμησαν." ὁ μὲν οὖν ἐποτνιᾶτο καὶ ὀδύρετο. ἐπήκοος δὲ ὁ Θεὸς ἐγένετο, καὶ κατ' ἐκεῖνον εὐθὺ [e] τὴν νύκτα δεξάμενος Οὐολογάσου ὑπατολὰς οὐ αἷς ἐγέγραπτο, Δαῶν καὶ Σακῶν χεῖρα μεγάλην καταφρονήσας αὐτοῦ ὁ ἀποδημίας ὑπὸ στρατεύσαι διαπαίζειν [f] τὴν Παρθυηνὴν, ἄπρακτος ἀνέζευξεν εἰς τὰ πάτρια. καὶ ὁ Ἰζάτης ὅτι χωρὶς Θεοῦ προνοίαν τὰς ἀπειλὰς τοῦ Πάρθου ἀφεύγει.

γ'. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, πενηκοστὸν μὲν καὶ πέμπτον ἀπὸ γενέσεως πληρώσας ἔτος, τέταρτον δὲ [g] πρὸς εἰκοστὸν βασιλεύσας, [h] θνήσκει καταλιπὼν παῖδας ἄρρενας εἴκοσι τέσσαρας [i] καὶ θυγατέρας εἴκοσι τέσσαρας· τῷ μέντοι διαδοχὴν τῆς ἀρχῆς ὁ ἀδελφὸν Μονόβαζον ἐκέλευε παραλαβεῖν, ἀμειβόμενος αὐτὸν, ὅτι χωρὶς τοῦ ἀποδημίαν αὐτοῦ, μήτε τοῦ παιδὸς αὐτοῦ θανάτου, πίστως φυλάξειεν αὐτοῦ [k] βασιλείαν. ἡ δὲ μήτηρ Ἑλένη, τοῦ παιδὸς θανάτου ἀκούσασα, ἔσπευδε τὴν

divit, vehementer animo perturbatur, ſibi quidem opprobrio eſſe ratus ab iis decedere quæ dono acceperat, quod ex timore hoc feciſſe videretur. Pro comperto autem habito, Parthum ne quidem poſt honores receptos quieturum eſſe, decrevit Deo curatori ſemet committere dum vitæ diſcrimen adiret: atque hunc maximum adjutorem habere arbitratus, liberos & uxores in caſtellum quoddam munitiſſimum concludit, frumentumque in arces *deportat*, ac deinde fœnum & pabulum flammis abſumit. adeoque iſtis in anteceſſum paratis, hoſtium adventum exſpectabat. Cum autem Parthus cum magnis peditum equitumque copiis celerius quam crederetur adeſſet, (magna enim fecerat itinera) caſtraque poſuiſſet ad fluvium qui Adiabenen à Media dirimit; Izates quoque non longe inde caſtra metatus eſt, militibus ad ſex millia numero ſecum adductis. *Rebus ita ſe habentibus*, ad Izaten venit nuncius à Partho miſſus, qui Parthi vires, quantæ illæ eſſent, numerando percenſeret, ab Euphrate fluvio uſque ad Bactrorum fines, quique dictitaret quot reges illis ſubjicerentur. Inſuper minitabatur, fore ut ſupplicium lueret, quod erga dominos ſuos ingratus exſtitiſſet; ac ne Deum quidem, quem coleret, poſſe eum regis è manibus eripere. Cum iſta retuliſſet nuncius, dicebat Izates, ſe quidem noſſe Parthorum potentiam ſua longe ſuperiorem: adhuc vero certius ſcire ajebat, Deum hominibus univerſis potentiorem eſſe. atque ejuſmodi dato reſponſo, ad ſupplicandum Deo ſe convertebat; & humi proſtratus, caputque cineribus fœdatus, cum uxoribus & liberis jejunabat, Deum invocans dicenſque, "O Domine qui omnibus dominaris, ſi non "fruſtra me tuæ bonitati dediderim, ſed te "merito omnium ſolum & primum habuerim "dominum, veni in auxilium, non tam mei "in gratiam hoſtes ulciſcens, quam quod auſi "fuerint contra tuam potentiam ſeſe extolle"re, & linguam magniloquam *in te* laxare "non horruerint." Et ille quidem cum lachrymis & lamentatione ita Deo ſupplicabat: atque Deus *eum de cœlo* exaudiebat, adeo ut illa ſtatim nocte Vologaſes literis acceptis (in quibus ſcriptum erat, *Dahas & Sacas, contempta ejus dum peregre abeſſet poteſtate, cum magnis copiis expeditionem feciſſe, & Parthiam vaſtare & populari) *cum exercitu* retro ſe *ad ſuos* re infecta receperit. Atque ita Izates Dei providentia Parthi minas effugit.

Izates ad bellum contra Vologaſen ſe comparat.

Vologaſis minæ ſuperbæ.

Izatis ad Deum preces.

Vologaſes re infecta diſcedit.

3. Non multo autem poſt, anno ætatis quinquageſimo quinto exacto, regnique quarto ſupra vigeſimum, moritur, filiis maſculis viginti quatuor relictis quatuorque & viginti filiabus; cæterum ut ſucceſſionem in regnum ſibi vindicaret Monobazus, præcipiebat, referens ei gratiam ob regnum ſibi, domo profecto, poſt patris ipſius obitum bona fide conſervatum. Helena autem mater, ubi de filii morte inaudivit, eam

Izates moritur, ſucceſſore relicto Monobazo.

a Εἰς τὰ τῆ φρουρίων ἀσφαλέστατα *Voſſ.* & *Epiphan.* b Παρθυαίων βασιλέας *Voſſ.* c Ita ex *Cod. Busb.* & v. 7. γυναικὸς in *Editis Aliiſque.* d Illa, καὶ μεγαλορρήμονα γλῶσσαν ἐπαφεῖναι ἐτόλμησαν, omittunt *Voſſ.* & *Vat.* e Poſt τὴν νύκτα in ora *Cod. Voſſ.* ἡ ταῦτα σὺν τῷ ἰδίῳ. f Τὴν Παρθυηνῶν *Busb.* g Πρὸς εἴκοσι ἔτη *Busb.* h Illud θνήσκει inſerui è *Cod. Voſſ.* καταλιπὼν τὸ βίον poſt ἄρρενας τέσσαρας adjicit *Busb.* i Ita cum *Cod. Gall.* & *Epiphanio*, qui vertit, *relinquens filios maſculos viginti quatuor, & filias viginti quatuor, vita privatus eſt, ſucceſſionemque* &c. ἐ θυγατέρας τεσσάρων *Busb.* τὰς θυγατέρας abſque τεσσάρων aut ἄρρενας τέσσαρας habet *Voſſ.* in *Editis Aliiſque* deſunt ἄρρενας τέσσαρας. k Βασιλείαν *Busb.* * Dacas *in Vet. Interpr.* & Δαῶν *in Græcis.* Sed vide *Strabonem*, l. XI. p. 511. *Edit. Pariſ.*

a Ean-

eam quidem graviter tulit, ut verisimile erat lætaturam esse matrem pientissimo filio orbatam: ex eo tamen consolationem habebat, quod audierit successionem in filium suum natu majorem devolutam esse, adeoque ad ipsum properabat: reversaque in Adiabenen, non diu superstes filio Izati vixit. Monobazus autem ossa ejus & fratris sui, Hierosolyma missa, in pyramidibus sepeliri jussit, quas (numero tres tribusque stadiis ab urbe Hierosolymitana dissitas) mater exstruxerat. Sed postea quidem narrabimus quæ Monobazus vitæ suæ tempore gesserit.

Helena mors.

Izates & Helena ubi sepulti.

βαρέως μὲν ἤνεγκεν, ὡς εἰκὸς μητέρα τερομένην εὐσεβεστάτου παιδὸς, ἐλπὶς δ' ἦν αὐτῇ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ ἀδελφὸν ἐκπεπτωκυῖαν ἐπανελθεῖν. διαγινομένη δὲ εἰς τὴν Ἀδιαβηνὴν, ὀλίγον ὕστερον Ἰζάτῃ τῷ παιδὶ χρόνον ἐπιβίωσεν. ὁ δὲ Μονόβαζος τά τε ἐκείνης ὀστᾶ, καὶ τὰ τοῦ ἀδελφοῦ πέμψας εἰς Ἱεροσόλυμα θάψαι προστάξει ἐν ταῖς πυραμίσιν, ἃς ἡ μήτηρ κατεσκεύασε, τρεῖς τὸν ἀριθμὸν σταδίοις τοῦ τε Ἱεροσολύμων πόλεως ἀπεχούσας. Ἀλλὰ Μονόβαζος μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσα κατὰ τὸν ζωῆς χρόνον ἔπραξεν, ὕστερον ἐπαγγελοῦμεν.

CAP. IV.

De Theuda & Judæ Galilæi filiis: & cujusmodi calamitas Judæos Hierosolymis ipso Paschæ die afflixit.

Fado Judæam procurante, populum decipit Theudas.

FAdo autem Judæam procurante, præstigiator quidam nomine Theudas ingenti hominum multitudini persuasit, ut asportatis opibus *ducem* se ad Jordanem usque fluvium sequerentur. Quippe se prophetam esse ajebat, diremptisque imperio suo aquis fluminis, facilem se transitum ipsis præstiturum dicebat. & hujusmodi sermonibus plurimos decepit. Non tamen eos passus est Fadus quidquam ex sua vesania consequi; sed emisit adversus eos equitum turmam, quæ, ex improviso illos adorta, multos occidit, multosque vivos comprehendit. Ipse etiam Theudas ab iisdem captus est, ejusque caput præcidunt & Hierosolyma deportant. Atque adeo hæc sunt quæ Judæis acciderunt dum Caspius Fadus erat procurator.

Theudas captus & occisus.

ΚΕΦ. δ'.

Περὶ Θευδᾶ καὶ τῶν Ἰούδα Γαλιλαίου υἱῶν· καὶ οἷα τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους συμφορὰ μετῆλθεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Πάσχα ἡμέρᾳ.

ΦΑδος δὲ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος, γόης τις ἀνὴρ, Θευδᾶς ὀνόματι, πείθει τὸ πλεῖστον ὄχλον, ἀναλαβόντα τὰς κτήσεις ἕπεσθαι πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν αὐτῷ. προφήτης γὰρ ἔλεγεν εἶναι, καὶ προστάγματι τὸν ποταμὸν χίσας, διοδον ἔφη παρέξειν αὐτοῖς ῥᾳδίαν. καὶ ταῦτα λέγων πολλοὺς ἠπάτησεν. οὐ μὴν ἔασεν αὐτοὺς τῆς ἀφροσύνης ὄναδαι Φάδος, ἀλλ' ἐξέπεμψεν ἵλην ἱππέων ἐπ' αὐτούς, ἥτις, ἀπροσδόκητος ἐπιπεσοῦσα, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, πολλοὺς δὲ ζωντας ἔλαβεν. καὶ αὐτὸν τὸν Θευδᾶν ζωγρήσαντες ἀποτέμνουσι τὴν κεφαλὴν, καὶ κομίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. τὰ μὲν οὖν συμβάντα τοῖς Ἰουδαίοις κατὰ τὴν Κυπρίου Φάδου τοῦ ἐπιτροπεύοντος χρόνους, ταῦτα ἐγένετο.

III. *Tiberius Alexander Judææ procurator.*

2. Fado autem successit Tiberius Alexander, ejus Alexandri filius, qui Alabarcha fuerat Alexandriæ, omnium in ea urbe suo tempore & genere & divitiis primus, qui pietate etiam in Deum filio Alexandro præstitit. nam ille in patriis moribus & institutis non permansit. Horum igitur *procuratorum* temporibus evenit ut magna fames Judæam affligeret; quando etiam Helena regina frumentum, grandi pecunia ex Ægypto coëmptum, egenis distribuit, ut *paulo* ante dicebam. Præterea autem & filii Judæ Galilæi interempti sunt, (qui populum ad defectionem sollicitabat, dum Quirinus censum ageret in Judæa, prout in superioribus indicavimus) Jacobus *scilicet* & Simon, quos crucibus suffigendos esse jussit Alexander. Herodes autem rex Chalcidis, cum Josepho Camydi filio pontificatum abrogasset, facit ut ei in honorem succederet Ananias Nebedæi filius. Tiberio etiam Alexandro qui succederet, ve-

Famis in Judæa.

Jacobus & Simon Judæ Galilæi filii crucis supplicio affecti.

Ananias pontifex.

Β'. Ἦλθε δὲ Φάδῳ Τιβέριος Ἀλέξανδρος διάδοχος, γ' Ἀλεξάνδρου παῖς τοῦ καὶ ἀλαβαρχήσαντος τὸ Ἀλεξανδρείᾳ, γένει τε καὶ πλούτῳ πρωτεύσαντος τῶν καθ' αὑτὸν, ὃς διήνεγκε καὶ τῇ πρὸς τὸ Θεὸν εὐσεβείᾳ τοῦ παιδὸς Ἀλεξάνδρου. τοῖς γὰρ πατρίοις οὐκ ἐνέμεινεν ἔθεσιν. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τὸ μέγαν λιμὸν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν συνέβη γενέσθαι· καθ' ὃν καὶ ἡ βασίλισσα Ἑλένη, πολλῶν χρημάτων ὠνησαμένη σῖτον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, διένειμε τοῖς ἀπορουμένοις, ὡς προεῖπον. πρὸς τούτοις δὲ καὶ οἱ παῖδες Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου ἀνῃρέθησαν, καὶ τὸν λαὸν ἀπὸ Ῥωμαίων ἀποστήσαντος, Κυρηνίου τῆς Ἰουδαίας τιμητεύοντος, ὡς ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐδηλώσαμεν, Ἰάκωβος καὶ Σίμων, οὓς ἀνασταυρῶσαι προσέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ τῆς Χαλκίδος βασιλεὺς Ἡρῴδης, μεταστήσας τὴν ἀρχιερωσύνης Ἰώσηπον τὸν τοῦ Καμύδου, τὴν διαδοχὴν τῆς τιμῆς Ἀνανίᾳ τῷ τοῦ Νεβεδαίου δίδωσιν. Τιβερίῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ Κύμανος ἀφίκετο

a Ἐπαίωσεν, ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς τοῦ λύπης ἀλγήματι παραφθείς, παχίως ἀπέψυξεν. ὁ δὲ *Voss.* & *Gall.* b Στίλπης ὁ τοῖς ἀποστόλοις τοῦ Αἰλίου *Eusebio* in *Historia Ecclesiastica*, lib. 2. cap. XII. & *Nicephoro Callisto* in *Hist. Eccl.* l. 2. c. XI. Vide *Valesium* in *Euseb.* l. 2. c. 12. c Ἀπομνημόνευμα *Voss.* d Aut dicendum duos fuisse *Theudas* cum *Grotio* (ad *Matt.* c. 24. v. 5.) *Aliisque*; aut *Theudam* illum *Josephi* esse *Theudam* de quo *Gamaliel*; atque *Josephum* circa tempora ejus errasse. *Lightfoot* in *Horis Hebr.* ad *Acta*, p. 11. Verum in *S. Literis* existimat *L. Bos* (ad *Acta*, c. 5. v. 36.) interitus *Judæ* & *Theudæ* impostorum non enarrari eo quo contigerunt temporis ordine, sed retro à proximis & novissimis temporibus progrediendo ad ulteriora tempora & antiquiora. Videsis *Valesium* ad *Euseb.* l. 2. c. XI. *Lud. Cappellum* in *Spicilegio* ad *Act.* c. 5. v. 36. *Pearsonii* opera Posthuma, p. 29. & *Simonem* in *Bibl. Crit.* c. 2. sub finem. e Τὸν αὐτὸν *Euseb.* in *Hist. Eccl.* l. 2. c. XII. ὁμοῦ *Niceph.* in *Hist. Eccl.* l. 2. c. XI. f Διεσπαρμένον ἴσως π. *Gall.* & *Voss.* g Λέγων τὸν διαστασιάρχην τοῦ ἔθνους αὐτοῦ παρασκεύασειν. ὁ μὲν ἔασεν solus *Gall.* h Non intercidit ἀπροσδόκητος αὐτοῖς *Euseb.* i Πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέλε *Busb.* k Αὐτὸν ἦ *Voss.* l Ἀποτέμνουσιν αὐτοῦ τὴν κ. *Euseb.* τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ *Busb.* m Vide pag. 809. v. 43. n Vide *Annot.* ad p. 809. & 821. & præterea *Fullerum* in *Miscell. S.* lib. IV. c. 16. *Turnebum* in *Adverss.* l. 27. c. 25. *Vossii* Etymolog. p. 16. *Cappellum* in *Hist. Apostol.* p. 118. *Gyraldum* in *Dialogo* XXIX. & *Thes. Crit.* tom. 2. p. 450. o Ita *Voss.* & *Epiphan.* γένει τε desunt *cæteris*. p Ἐνέμεινεν *Busb.* q Ita cum *Epiphanio*. ἐπὶ τούτοις γε καὶ *Euseb.* l. 2. c. 12. ἐπὶ τούτοις δὴ καὶ *Voss.* ἐπὶ τούτῳ δὴ ϵ *Busb.* ἐπὶ τούτοις γὰρ καὶ in *Editis Aliisque*. r Βασιλὶς *Busb.* ut supra p. 879. v. 16. s *Sc.* p. 881. v. 37. t Lib. 18. p. 792. v. 3. Γαυλανίτης dicitur. Vide *Annot.* ad locum, & *Lud. Cappellum* in *Spicilegio* ad *Act.* c. 5. v. 36. u *Sc.* Lib. 18. cap. 1. x In *Græcis* corrupte Κιμηδῆ & Κιμαδί. quin & Κιμηδὶ habet *Zonar.* in *Epiphanii* libris, *remoto à pontificatu Josephi successione* &c. Vide *Seldenum* lib. 1. de *Success. in Pontif.* c. XI. y Νεδιδαίου *Busb.*

a Ἀπὸ

ἀρίκτου διάδοχος, ᾧ τελευτᾷ τὸν βίον Ἡρώδης ὁ τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀγρίππα ἀδελφὸς, ὀγδόῳ τοῦ Κλαυδίου Καίσαρος ἄρχοντος ἔτει, καταλιπὼν παῖδας υἱοὺς, Ἀριστόβουλον μὲν, ὃν ὑπὸ τῆς πρώτης μιᾶς γεγαμηκὼς γυναικὸς, ἐκ Βερενίκης δὲ τὰδελφῆς θυγατέρας Βερενικιανὸν καὶ Ὑρκανόν· τὴν δὲ ἀρχὴν αὐτοῦ ὁ Κλαύδιος Καῖσαρ Ἀγρίππᾳ τῷ νεωτέρῳ δίδωσι.

γ'. Στάσεως δὲ ἐμπεσούσης τῇ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλει, Κυμανοῦ τοῦ τῶν Ἰουδαίων τοξότου διοικοῦντος, ἐφαρήσαν ὑπὸ ταύτης πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων. καὶ τούτων οὐκ ἀφηγήσομαι τὴν αἰτίαν, διὰ τὸ ταύτην συνεῖδον. ᵇ τὸ Πάσχα προσαγορευόμενον ἑορτὴν ἐπιστάσης, καθ' ἣν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν ἄζυμα προσφέρεσθαι, πολλῆς καὶ πανταχόθεν πλήθους συναχθέντος ἐπὶ τὴν ἑορτὴν, δείσας ὁ Κύμανος μὴ νεώτερόν τι τοῦ πλήθους πράττοντος προσπέσῃ, κελεύει τῶν στρατιωτῶν μίαν τάξιν ἀναλαβοῦσαν τὰ ὅπλα ἐπὶ τῶν ἱερῶν τοῦ ἱεροῦ στοῶν ἐφίστασθαι καὶ κατασκοπεῖν τοὺς νεωτερισμοὺς, εἴ ἄρα τις γένοιτο. τοῦτο δὲ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐπίτροποι πεποιήκασιν εἰς τὰς ἑορτὰς ἑστῶτα. τετάρτη δὲ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς στρατιώτης τις ἀναπτύξας ἐπεδείκνυ τῷ πλήθει τὰ αἰδοῖα· καὶ πρὸς τοῦτο ᶜ θρασυνθέντες ὀργῇ καὶ θυμῷ ἐπ' αὐτῷ, οὐχ ἑαυτοὺς ᵈ ὕβρεως λέγοντες, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἀσεβοῦς, τινὲς δὲ τῶν θρασυτέρων τὸν Κύμανον ἐβλασφήμουν, ὑπ' αὐτοῦ τῶν στρατιωτῶν ᵉ καθίσαι λέγοντες. Κύμανος δὲ ἀκούσας, ᾧ αὐτὸς ἦν μαλακὸς ἐπιθέσθαι πρὸς τὰς βλασφημίας, παρίησι μέντοι παύσασθαι τοιούτων ὀλιγωρίας πρὸς αὐτοὺς, μηδὲ φαύσειν ὑβρίζειν τὸ ἑορτῆς. μὴ πειθόντων δὲ, μᾶλλον δὲ ἐπιτεινόντων βλασφημίαις, κελεύει ὁ στρατηγὸς ᵇ πᾶσι, παμπλήσιοι ἀναλαβόντας, ἵνα μὴ εἰς τὴν Ἀντωνίαν, φρούριον δὲ τοῦτο, καθάπερ καὶ πρόσθεν εἴπαμεν, ἐπικείμενον τῷ ἱερῷ. καταπλαγέντες δὲ τὴν στρατιὰν θορυβοῦνται ὁ πλῆθος, καὶ φοβηθὲν, φεύγειν ὥρμησεν ᵏ τὰ δ' ἐξόδων στενῶν ὄντων, διὰκεινται νομίζοντες ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ συνωθούμενοι κατὰ τὰ φυγὴν, ˡ πολλοὺς ὑπ' ἀλλήλων ἐν τοῖς στενοῖς θλιβομένους διέφθειρον. ᵐ δύο γὰρ μυριάδες ἐξηριθμήθησαν τῶν κατὰ τὰ φάσιν ἐκείνην φθαρέντων. πένθος δὲ ἦν ὅλοις αὐτὶ τῆς ἑορτῆς, καὶ πάντες, ἐκλελοιπότες τὰς εὐχὰς καὶ τὰ θυσιῶν, ὅτι θρήνους καὶ κλαυθμοὺς ἐξέπεσον. ⁿ τοιαῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος στρατιώτου πάθη γενέσθαι παρεσκεύασεν.

δ'. Οὕτω δὲ αὐτοῖς ᵒ τὸ πρῶτον πένθος ἐπέπαυτο, καὶ κακοὶ ἄλλο ᵖ προσέπιπτεν· τῶν γὰρ ἐφεστώτων ὅτι νεωτερισμῷ τινες, κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν ὡς ἑκατὸν σταδίων ἄπωθεν τῆς πόλεως, ᵍ Στέφανον Καίσαρος δοῦλον ὁδοιπορήσαντα λῃσάμενοι, ἅπασαν αὐτοῦ τὴν κτῆσιν διαρπάζουσιν. ἀκούσας δὲ ὁ πρωτεύων ὁ Κύμανος, εὐθὺς πέμπει στρατιώτας, κελεύσας αὐτοῖς τὰς πλησίον ʳ κώμας ἀφαρπάσαι, τοὺς δὲ ὑπηρετήσαντας αὐτοῖς ˢ δῆσαι καὶ ἐπ' αὐτὸν ᵗ ἄγειν.

niebat Cumanus, & Herodes, Agrippæ Magni regis frater, à vita diſceſſit, anno Claudii imperii octavo, tribus filiis relictis, Ariſtobulo quidem, quem ex prima uxore *Mariamne* ſuſceperat, Bereniciano vero & Hyrcano ex Berenice fratris filia: ejuſque principatum Claudius Cæſar in juniorem Agrippam confert. *Cumanus procurator.* *Herodes Agrippæ M. frater moritur.*

3. Cum autem in Hieroſolymitarum civitate conflaretur ſeditio, Cumano res Judææ adminiſtrante, ea Judæorum multis exitio erat. Sed primum mihi explicanda eſt cauſa, cur iſta acciderint. Cum inſtaret feſtum quod Paſcha appellatur, quo nobis mos eſt panibus non fermentatis veſci, & magna vis hominum undique ad hanc celebritatem conveniſſet, veritus Cumanus, ne quid novi ab eis moveretur, juſſit militum cohortem unam ſumptis armis ſtare ad templi porticus, ut ſedarent tumultum ſi quis exoriretur. id quod feſtorum ſolennitate facere conſueverunt & alii ante eum Judææ procuratores. Quarta vero feſtivitatis die miles quidam oſtendit populo nudata genitalia. ad quod *ſpectaculum* cum oculos advertiſſent, *graviter* ſuccenſebant & iraſcebantur; non ſe contumelia affici vociferantes, ſed Deum nefarie dedecorari. & quidam fortius animati in Cumanum jactabant convicia, dicentes, militem *petulantem* ab eo fuiſſe ſummiſſum. Cumanus autem, cum iſta audiſſet, & ipſe non mediocriter eorum maledictis irritatus eſt; attamen eos rogabat ut res novas moliendi cupiditatem reprimerent, nec feſti tempore ſeditionem concitarent. cumque illis non perſuaderet (magis enim eum conviciis urgebant) jubet omnem exercitum ſumptis armis in Antoniam convenire, caſtellam ut ſupra diximus templo imminens. Multitudo autem, ad militum ubi advenerant, conſpectum, metu perculſa, in fugam propere ſe conjicit: cumque anguſti eſſent viarum exitus, rati à tergo hoſtem inſequi, contruſique inter fugiendum, multi mutua compreſſione interibant. Viginti itaque millia exſtinctorum in illo tumultu numerata ſunt: atque in luctum deinceps verſa erat feſtivitas, adeo ut omnes, ſacrificiorum & orationum obliti, lamentationi & ejulatibus ſe dederint. tantas quidem calamitates *Judæis* intulit unius militis petulantia. *Ei ſuccedit Agrippa junior.* *Multi Judæorum pereunt.*

IV. *Paſchæ feſtum.* *Miles ſeditionem concitat.*

4. At nondum primus hic luctus deſierat, cum aliud ingruebat malum. Quidam enim eorum * qui rebus novandis ſtudebant, in publica via centeſimo ab urbe ſtadio, Stephanum Cæſaris ſervum iter facientem latronum more aggreſſi, omnia quæ ſecum habuit ei eripiunt. Quod ubi factum audivit Cumanus, confeſtim eò miſit milites, juſſos ut vicos *loco* propinquos diriperent, & ex illis nobiliſſimos quoſque in vinculis ad ſe adducerent. Cum *Stephanus Cæſaris ſervus pecuniis multatur.* *Quam ob rem vicos diripi jubet Cumanus.*

a Ἀπὸ τοῦ Busb. b Τῶν Πάσχα γὰρ καλουμένης Busb. & mox πολλῆς παντοθὲν πληθύος συναχθείσης, dein μὴ τοῖς νεωτερισμοῖς τι παρὰ τ. c Τῶν βλασφήμων Busb. d Ὑβρεῖς Busb. e Καθίσαι Busb. & Gall. f Ἐρίζης Vat. g Καὶ παροξυθὲς. μὴ π. Busb. h Illud πᾶσι è Codd. MSS. i Τὸ τῷ ἱερῷ ὄρθιον ἐπικείμενον Busb. & Zonar. cæteris omiſſis. k Τῶν δὲ ἐξόδων Vat. ᾧ δ' ἐξόδων στενῶν ὄντων è τῶν ὑφίων Gall. l Ita lego cum Cod. Busb. συνωθούμενοι κατὰ τὴν φυγὴν, πολλοὶ ὑπ' ἀλλήλων συνθλιβόμενοι & συμπατούμενοι διεφθείροντο Zonar. πολλοὺς ἀλλήλων τοῖς στενοῖς θλιβόμενοι διέφθειρον in Editis Aliiſque. m Δύο δὲ μυριάδες ἠριθμήθησαν Busb. ὑπὲρ τὰς μυρίας in lib. 2. de Bello Jud. ὑπὲρ πεντακισμυρίους in ſuo Codice habuiſſe videtur Rufinus. eundem numerum Euſebio (tum in Chronico tum in Eccl. Hiſt.) & Oroſio retinentibus. n Ita Busb. & Epiphan. τοιαῦτα & mox πάθημα in Editis Aliiſque. o Πένθος τοῦτο μὲν ὁ θεὸς ἐποί. Busb. p Τῷ αὐτοκράτορι προσεπιπίπτει ſolus Busb. q Στεφάνου τινὸς τοῦ Κ. Busb. & Zonar. atque ita in lib. 2. de Bello Jud. r Κώμας Busb. & Zonar. ſ Ita Busb. δήσαντας in Editis Aliiſque. δεσμεῖν Zonar. t Ἀγαγεῖν Busb. & Zonar. * Qui ex illa turba fugientes evaſerant, Epiphan. & Gelen. τινὲς γὰρ τῶν νεωτερισμοῖς ἡδομένων in Zonara.

Miles legis Moysaïcæ libros discerpit.

Cum autem fieret vastatio, miles quidam, leges Moysaïcas, in vico quodam repositas nactus, omnium in conspectu eas discerpsit, additis conviciis multisque ludibriis. Judæi autem, istis auditis factoque magno concursu, Cæsaream descenderunt, (illic enim agebat Cumanus) supplicantes, ut non ipsos, sed Deum, cujus leges indigne habitæ erant, vindicatum iret. sibi enim non ferendam esse vitam, patriis legibus tot contumeliis oneratis. Tum Cumanus, veritus ne multitudo denuo res novas moliretur, de amicorum consilio militem, qui legibus contumeliam fecerat, securi percussit; atque ita tumultum sedavit, cum in eo esset ut iterum accenderetur.

Idem securi percussus.

ᵃ Τῆς δὲ πεζῆτος τὸ χωρίον ὑπὸ τὸ πεμφθέντος φρατιωτῶν γεωμένης, ἀπώδαλός τις ἐξ αὐτῶν παιᾶς τὰς Μ. ΐν τινι κ. λ. σύσσημίας κειμένας Busb. atque ex eodem forsan codice Zonar. qui habet, τῆς ὑ τὸ χωρίον ἐκείνου πορθήσεως γεωμένης, παιᾶς τὶς τῶ φρατιωτῶν θεσσοὺς ἢ ἀπώδαλῶ, ταῖς Μωϋσέως ἐντολῶν κάμας ἐκ τοῦ κάμου σύσσημίας κειμένας. b Ἀναβὰς δίοχετο Busb. c Καὶ ἀκεραῖος καθολικῶν post κατακεκαυμένων addunt Busb. & Gall. d Ἐντυχὼν ὁ Busb. e Ἰκετεύοντες ἐ σφόδρα ἐλεεῖν αὐτοὺς Gall. f In Cod. Busb. τὸ πεζὸν ἐ δημόσιον. forsan pro δημόσιον g Ita distinxi. antea erat, χάριν, ἢ τότε &c. Vide Luc. c. 17. v. 11. & Joan. c. 4. v. 4. h Sic Busb. καθόδον in reliquis. i Ita (pro τὸ Nais Editorum Aliorumque) rescripsi ex lib. 2. de Bello Jud. ubi idem locus describitur hisce verbis, ἐ Σαμαρείαν ἀρχομένη μὲν τὸ ἐκ τοῦ Μεγάλου πεδίου κωμῶν Γινάων ὄνομα κεῖται &c. & ab hac lectione non longe discedit Γινῶν Codd. Busb. & Gall. & Γινὶς Epiphan. k Illa τὸ ἐν μεθορίοις κωμῶν suppleri ex Cod. Busb. & τὸ pro δὲ ex eodem post Σαμαρείας rescripsi. Mecum sane facit Epiphanius, qui locum vertit ad hunc modum, *Dum ergo aliquando isti haberent per vicum nomine Ginæa, inter Samariam & campum maximum conflictum.* Vide Gratium ad Luc. c. 7. v. XI. l Τῶν ἀδίκως ἀναιρεθέντων τὸ φῶτ Busb. m Χρήμασι πολλοῖς ἀναπεφλεγμένοις τῶν τὸ Σαμαρίτων κρείττονας μᾶλλον πεισθεὶς, τὴν ἐκδίκησιν ἀλισκόμενον Busb. n Ἐφ' ὅπλα ἐ φῶτ ἐ φῶτ χωρίον Busb. o Αὐτὸς, ἢ συτάξας τοῖς παρεῖναι πορευόμενον Busb. & Gall. p Εἰσαγαγὼν Busb. q Supra ἴλιδι. r Σαμαρεῖς Busb. s Ita Busb. χῶτ in Editis Aliisque. t Sic Gall. Zonar. & Epiphan. ἰφεσῶτας in Editis Aliisque. u Comma post ἡμέρας sustuli. verum ἡμέρας legisse videtur Epiphan.

V. CAP. V.

ΚΕΦ. ε'.

Quamodo seditio in Judæos invasit & Samaritas: & quo pacto litem dirimit Claudius.

Ως τάχιστα ἐνέπεσον Ἰουδαίοις ἐ Σαμαρεῖται· ἢ ὡς Κλαύδιος τὰς ἀμφισβήτησιν διέλυσε.

Dissidium inter Samaritas & Judæos.

POrro inter Samaritas & Judæos ortæ sunt inimicitiæ hujusmodi de causa. Mos erat Galilæis, in diebus festis Hierosolyma euntibus, per regionem Samariæ iter facere. Atque tum ipsis, cum in itinere essent, quidam è vico, cui nomen Ginæa, (quæ sita est in confiniis Samariæ & Magni campi) prælio congressi, multos eorum perimunt. Primores autem Galilæorum, ubi facinus audiverant, Cumanum adibant, ipsumque rogabant ut occisorum necem ulciscereturⁱ. Ille vero, à Samaritis data pecunia persuasus, eorum nullam rationem habuit. Tunc Galilæi, hac de re indignati,

Judæi à Galileis ad arma conciti contra Samaritas.

Judæorum multitudinem ad arma conciverunt, & ad libertatem suam defendendam. Servitutem enim etiam ex se quidem acerbam esse dicebant; cum Injuriis vero conjunctam, omnino intolerabilem. Cum autem magistratus lenire eos & compescere conarentur, polliceranturque se Cumano persuasuros, ut pœnas de cædis auctoribus sumeret, illis quidem non auscultabant, sed armis correptis, & in auxilium

Eleazarus latro.

advocato Eleazaro Dinæi filio, (ille enim erat latro qui multis jam annis in montibus degerat) vicos aliquot Samaritarum diripiunt & incendunt. Cumanus autem, ubi ad eum fama rei pervenerat, assumpta Sebastenorum ala cum quatuor peditum cohortibus, armatisque etiam

Cumanus contra Judæos profectus magnam eorum stragem edit.

Samaritis, contra Judæos proficiscitur; eosque assequutus, multos quidem illorum perimit, plurimos autem vivos cepit. Tum vero Hierosolymitarum primi genere pariter ac honore, ut viderunt ad quam calamitatum magnitudinem ventum erat, saccos induti, capitibusque cinere repletis, modis omnibus seditiosos obsecrabant & hortabantur, ut, ob oculos positis patria diruenda & templo flammis

Γίνεται δὲ καὶ Σαμαρείταις τοῖς Ἰουδαίοις ἔχθρα, δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἔθος ἦν τοῖς Γαλιλαίοις ἐν ταῖς ἑορταῖς εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν πορεύεσθαι, ὁδὸν διὰ τῆς Σαμαρίων χώρας. ἐν τόπῳ δ' ὄνομα αὐτῷ κώμη Γινάαι λεγομένη, ἐν μεθορίοις κειμένη Σαμαρείας τε καὶ τοῦ Μεγάλου πεδίου, πρὸς συμβολαῖς μάχην, πολλοὺς αὐτῶν ἀναιροῦσι. πυθόμενοι δὲ τὰ γεγενημένα οἱ πρῶτοι τῶν Γαλιλαίων παρῆσαν πρὸς Κούμανον ἀφικόμενοι, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν μετελθεῖν τὴν ἀπιμωρίαν τῶν φονέων. ὁ δὲ, χρήμασι πεισθεὶς ὑπὸ τῶν Σαμαρέων, ἀλυσιτέλησεν. ἀγανακτήσαντες δὲ ἐπὶ τούτῳ Γαλιλαῖοι, ὅ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐκίνουν ὑπὲρ ὅπλα χωρῆσαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀναλαβέσθαι. ἐλεάζαρος δέ τις κατ' αὐτοὺς ἦν λῃστὴς, καὶ τῶν ὀρῶν ἐπῆρχεν· οὗτος ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατρίβων εἰς ὄρη πεπαιμένος κώμας τινὰς τῶν Σαμαρέων ἐμπρήσαντες διαπαίζουσι. Κούμανος δὲ, τὸν πρόξενον εἰς αὐτὸν ἀφικόμενον, ἀναλαβὼν τὴν τῶν Σεβαστηνῶν ἴλην, καὶ πεζῶν τέσσαρα τάγματα, τούς τε Σαμαρείτας καθοπλίσας, ἐξῆλθε· καὶ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ συλλαβὼν πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ζωγρίας ἔλαβεν. οἱ δὲ πρῶτοι καὶ τιμὴν καὶ γένος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ὡς εἶδον εἰς οἵαν κακῶν μέγεθος ἥκουσι, μετενδυσάμενοι σάκκους, καὶ σποδῷ τὰς κεφαλὰς ἀναπλήσαντες, παντοίως τοὺς ἀφεστῶτας παρεκάλουν καὶ παῖζοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμέρας κλαυσαφησομένη μὲν αὐτοῖς τὴν πατρίδα, ὃ δὲ ἱερὸν

ᵏ Ἐν μεθορίοις κειμένη Σαμαρείας τε καὶ τοῦ Μεγάλου πεδίου κωμῶν Γινάαι ὄνομα κεῖται &c. Ant. l. 20. c. 6. ˙ Ἐν μεθορίοις κειμένη Σαμαρείας τε καὶ τοῦ Μεγάλου πεδίου κωμῶν Γινάαι ὄνομα κεῖται &c. Bell. l. 2. c. 12

ἱερὸν πυρπολησόμενον, αὐτῷ δὲ ᾧ γυναιξὶ σὺν τέκνοις ἀνδραποδισμὸν ἐσομένης, μεταβάλλῃ τὸ λογισμοὶ, καὶ ὅπλα ῥίψαντας ἡσυχῇ εἰς ὃ λοιπὸν, ἀποχωρήσαντας εἰς τὰ αὐτῶν. ταῦτα δὲ εἰπόντες, ἔπεισε καὶ οἱ μὲ διελύθησαν, οἱ λῃσαὶ δὲ πάλιν τὰς [a]ἐχυρὰς τόπους πάλιν ἀπῆλθον. [b]ἐξ ἐκείνου δὲ ἡ σύμπασα Ιουδαία λῃστηρίων [c]ἐπλήσθη.

β'. Σαμαρέων δὲ οἱ πρῶτοι, πρὸς [d]Οὐμμίδιον Κυαδράτον τῆς Συρίας προεστηκότα, καὶ ἅμα καὶ πρὸς ἐκεῖνον ὃς Τύρῳ τυγχάνοντι, προσιόντες ἐδημηγόρουν τῶν Ιουδαίων, ὡς τὰς κώμας αὐτῶν ἐμπρήσειαν καὶ διαρπάσειαν. καὶ, "οὐ μὲ ὅτι αὐτοὶ πεπόνθασιν, οὐχ "ὕβρεως ἀγανακτοῦντες, ἔφασκον, ὡς ὅτι Ρωμαίων καταφρονήσειαν, ἐφ' οἷς κρινοῦσι αὐτοὺς ἔνοχ' [e]ἐλθεῖν ἔδει προσῆκεν αὐτοὺς ἐνοχ' [e]ἐλθεῖν προσῆκεν "κῦτο προσιέσθαι, [f]ἢ κεῖ, ὡς οὐχ ἑκόντων ἡγεμόνας Ρωμαίων, καταδραμεῖν. ἥκειν οὖν ἐπ' αὐτοὺς ἐκ- "δικίας τυξόμενοι." Ταῦτα μὲν οὖν οἱ Σαμαρεῖς κατηγόρουν. Ιουδαῖοι δὲ καὶ τῆς ῥάστωνης καὶ τῆς μάχης αἰτίους γεγονέναι Σαμαρεῖς ἔφασαν, πρὸς πάντων δὲ Κύμανον δώροις ἐπ' αὐτῷ φθαρέντα, καὶ συγκατασκευάσαντα τῶν ἀπηρημένων φόνον. καὶ Κουαδράτος ἀκούσας ὑπερβάλλεται τῷ κρίσει, εἰπὼν [g]ὑπαναβαλεῖσθαι ἐκεῖσε εἰς τὴν Ιουδαίαν παραγενόμενος ἀκριβέστερον ἐπιγνώσεσθαι τὸ ἀληθὲς. καὶ οἱ μὲν ἀπῆσαν ἄπρακτοι. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὁ Κουαδράτος ἦκεν εἰς Σαμάρειαν, ἔνθα [h]ἀκούσας αὐτῶν τῆς στάσεως ὑπέλαβε γεγονέναι Σαμαρεῖς. ὡς δὲ καὶ [i]Ιουδαίων τινὰς νεωτερίσαντας ἔμαθεν, ἀνεσταύρωσεν οὓς Κύμανος ἔλαβεν αἰχμαλώτους. κἀκεῖθεν εἰς κώμην τὴν [k]Λύδδαν λεγομένην, πόλεως τὸ μέγεθος οὐκ ἀποδέουσαν, καθίσας ἐπὶ βήματος καὶ δεύτερον τῶν Σαμαρέων ἀκούσας, διδάσκεται παρά τινος Σαμαρέως, ὅτι τῶν Ιουδαίων τὸν πρῶτον, ὄνομα [l]Δόρτου, καὶ τινας σὺν αὐτῷ νεωτερίσαι, πέντε μὲν ἀριθμὸν, πείσειαν δὲ ὄχλον ἐπὶ τῇ Ρωμαίων ἀποστάσει. κἀκείνους μὲν ὁ Κουαδράτος ἀνελεῖν προσέταξεν· τὸν δὲ πρὸς Ανανίαν τὸν ἀρχιερέα, καὶ τὸν [m]στρατηγὸν Ανανον δήσας, εἰς Ρώμην ἀπέπεμψε, πρὸς τῶν πεπραγμένων λόγον ὑφέξοντας Κλαυδίῳ Καίσαρι. κελεύει δὲ καὶ τοῖς τῶν Σαμαρέων πρώτοις, καὶ τοῖς Ιουδαίων, [n]Κυμάνῳ τῷ ἐπιτρόπῳ, ᾧ Κέλερ, χιλίαρχος [o]δ' ἦν οὗτος, [p]ἐπ' Ιταλίας ἀπεῖναι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κριθησομένους [q]ἐπ' αὐτοῦ περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ζητήσεων. αὐτὸς δὲ, δείσας μὴ ὁ πλοῦτος τῶν Ιουδαίων [r]πάλιν νεωτερίσῃ, εἰς τὴν τῶν Ιεροσολυμιτῶν πόλιν ἀφικνεῖται· κα-

vaſtando & ipſis cum uxoribus & liberis in ſervitutem deducendis, conſilium mutarent, & abjectis armis quieſcerent in poſterum, & ſuas quiſque domos repeterent. Cum autem iſta dixiſſent, eos flexerunt. atque illi quidem ſeſe diſperſerunt, latrones vero ad loca munita iterum reverſi ſunt. Atque ex eo tempore Judæa omnis latrociniis infeſtata erat. *Judæa latrociniis vexata.*

2. At Samaritarum primates Ummidium Quadratum Syriæ præſidem, tunc Tyri degentem, adibant, & Judæos accuſabant; quod vicos eorum diripuerint ac incenderint. &, "non tam ſe ægre ferre propriam injuriam, "dicebant, quam quod Romanos contempſe- "rint, ad quos judices, ſi quid damni acce- "piſſent, oporteret eos potius provocare, quam "nunc, quaſi à Romanis imperio non rege- "rentur, incurſiones facere. quamobrem ad "ipſum ſe venire, *ab eo* hoc demum impetra- "turos ut vindicarentur." Et quidem hujuſmodi accuſationem inſtituebant Samaritani. Judæi vero & ſeditionis & pugnæ auctores Samaritas exſtitiſſe ajebant, & ante omnia Cumanum ab illis muneribus corruptum, adeoque interfectorum cædem occultaſſe & diſſimulaſſe. Et Quadratus, cum iſta audiviſſet, judicium diſtulit, dicens ſe *ea de re* pronunciaturum eſſe, poſtquam in Judæam venerit, & veritatem accurate magis perſpectam habuerit. Et illi quidem re infecta diſceſſerunt. Non multo autem poſt Quadratus Samariam venit, ubi omnibus auditis, in ea erat ſententia ut Samaritanos turbarum auctores fuiſſe exiſtimaret. Quamprimum vero Judæos quoſdam res novas molitos eſſe intellexit, captos à Cumano in cruces egit. Atque inde præfectus in vicum cui nomen Lydda, civitati magnitudine non cedentem, cum pro tribunali ſedifſet iterumque Samaritanorum cauſam audiſſet, à Samarita quodam edoctus eſt, certum Judæorum primatem nomine Dortum, nonnullosque cum eo novis rebus ſtudentes, quatuor numero, populum, ut à Romanis deficerent, ſollicitaſſe. Et illos quidem Quadratus occidi imperavit: Ananiam vero pontificem & Ananum *templi* prætorem vinctos Romam miſit, factorum rationem Claudio Cæſari reddituros. Porroque Samaritarum & Judæorum primores, & Cumanum procuratorem, & Celerem (is autem tribunus erat) jubet in Italiam ad imperatorem diſcedere, illius judicio ſiſtendos de iis quæ inter ſe haberent controverſiis. At ipſe, veritus ne novi aliquid moliretur populus Judaïcus, in Hieroſolymitarum urbem ſe confert; ipſamque pacatam depre-

Samaritæ apud Ummidium Quadratum Judæos accuſant.

Judæi accuſationem diluunt.

Samaritas ſeditionis reos pronunciat Quadratus.

Dortus aliique ſupplicio affecti.

Ananias & Ananus, Cumanus & Celer cum aliis Romam miſſi.

a Οχυρὰς *Busb.* b Ἐξ ἐκείνου τοι ὁ σ. *Busb.* c Ἐπλησθὴ *Busb.* d Ita lego (fruſtrà pro *Numidio* contendente *Ryckio* ad *Taciti*, p. 176.) auctoritate *Vett. Inſcriptionum*, quas affert Cl. *Noriſius* in *Diſſ.* III. *de Epochis Syro-Macedonum*, p. 183. *Ed. Lipſ.* antea erat Νομιδίου. Videſis *Salmaſium* ad *Aug. Hiſt. Scriptores*, p. 42. *Reineſium* in *Ep.* XXI. & *Pagium* in *Critica* ad *Annales Baronii* p. 37. e Sic *Busb.* ἰδίων in *ceteris*. f Νῦν ᾗ ὡς *Busb.* & *Epiphan.* Vulgatam tamen lectionem ſervavi, ut quæ bene ferri poſſit, voce μᾶλλον ſubintellecta. g Ita cum *Cod. Busb.* ἀναβαλεῖσθαι in *Editis Aliiſque*. h Δὲ ἀκούσας *Busb.* Ἀκούσας οὖν τ. τ. ὑπέλαβε γεγονέναι Σαμαρέων ᾗ τὴ Ιουδαίων ὕς τινας νεωτ. *Vat.* in *Epiphanii* verſione, *ubi auctores ſeditionis audiens, & quoſdam Samaritanorum ac Judæorum indiſciplinatos inveniens* &c. Forſan legendum ὑπέλαβε γεγονέναι Σαμαρεῖς. Σαμαρέων δὲ τὴ Ιουδαίων &c. ut in *Cod. Vat.* i Ιουδαίους *Busb.* k Ita lego cum *Cod. Busb.* aſſentiente *Epiphanii* verſione. in *Editis Aliiſque* Λύδδαν, ſine λεγομένην. Videſis *Relandum* in *Paleſtina S.* p. 878. & *Cellarium* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 3. l Ita in *Ed. Baſ.* & pleriſque *MSS.* nec aliter in *Epiphanii* libris. Δόντος in *Ed. Gen.* Δάϊτος *Busb.* m Vide *Beſſonum* in *Cuſticum Constitorum*, p. 315. & *Grotium* ad *Matt.* c. 26. v. 45. n Κυμάνῳ τῷ ἐπιτροπῷ. *Busb.* & *Vat.* o Ita cum *Busb.* δὲ deerat *reliquis*. p In *Editis* & *MSS.* ἐπ' ἐξ βίας, non adeo, ut mihi videtur, recte. in lib. 2. de *Bello Jud.* ubi eadem res narratur, πεμφθεὶς ᾗ ὑπὸ Κυμανοῦ τοῦ χιλιάρχου ἐπὶ Ρώμης πολῖν. unde, cum Cl. *Lowthio*, ἐπ' Ἰταλίας reſcripſi. Aliud quiddam in ſuo codice habuiſſe videtur *Epiphan.* qui vertit, *juſſitque Cumano & Celeri tribuno, & violentiarum inhibitori, ut ad imperatorem pergerent.* q Ἐπ' αὐτοῦ *Busb.* r Illud πάλιν è *Cod. Busb.* & *Epiphan.*

deprehendit *& tranquillam*, feſtumque patrium Deo *conſecratum* agentem. Credidit itaque nihil ab iis novatum iri, illiſque in feſtivitate relictis Antiochiam ſe recepit.

Magna contentio Romæ inter Judæos & Samaritas.

3. Cumanus autem & Samaritanorum primores, Romam miſſi, diem ab imperatore ſibi conſtitutum accipiunt, quo cauſam acturi eſſent de rebus inter ſe controverſis. Summoque ſtudio pro Cumano & Samaritis contendebant Cæſaris liberti & amici: & Judæos ſane viciſſent, niſi Agrippa junior, qui eo tempore Romæ erat, cum intelligeret Hieroſolymitarum proceres non mediocriter laborare, multis precibus imploraſſet Agrippinam imperatoris uxorem, ut marito perſuaderet, ubi cauſam cognoſceret, à defectionis auctoribus convenienter ſuæ juſtitiæ pœnas exigere. Claudius igitur his precibus in anteceſſum inſtructus & paratus, quæque dicerent utrinque auditis, ut comperit Samaritas malorum duces auctoreſque exſtitiſſe, eos quidem qui ad ipſum aſcenderant occidi juſſit, Cumanum vero in exſilium egit, atque Celerem tribunum Hieroſolyma duci præcepit, & omnium in conſpectu per totam urbem trahi adeoque enecari.

Agrippa ab Agrippina precibus obtinet, ut Claudius æquo animo Judæos audiret.

Cumanus in exſilium pulſus.

Celer morte punitur.

Καλαμβάτῃ δὲ αὐτὴν εἰρηνευομένην, καὶ [a] πάτριον ἑορτὴν τῷ Θεῷ τελοῦσι. πεισθεὶς δὲ μηδένα νεωτερισμὸν παρ' αὐτῶν [b] γενήσεσθαι, καταλιπὼν ἑορτάζοντας [c] ὑπέστρεφεν εἰς Ἀντιόχειαν.

γ'. Οἱ δὲ Κύμανον δὲ καὶ τοὺς πρώτους τῶν Σαμαρέων, ἀναπεμφθέντες εἰς Ῥώμην, λαμβάνουσι πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος ἡμέραν, καθ' ἣν δεῖ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐγκλημάτων λέγειν ἔμελλον. σπουδῇ δὲ μεγίστῃ τῷ Κυμάνῳ καὶ τοῖς Σαμαρεῦσιν ἦν, πρὸς τῆς Καίσαρος ἀπειλοῦσθαι καὶ φίλων. καὶ [d] προσγένοντο τῇ Ἰουδαίων, εἰ μὴ πρὸ Ἀγρίππας ὁ νεώτερος, ὢν τῇ Ῥώμῃ τυγχάνων, καταπαπτοδομένους ἰδὼν τοὺς τῶν Ἰουδαίων πρώτους, ἐδεήθη πολλὰ τῆς αὐτοκράτορος γυναικὸς Ἀγριππίνης, πεῖσαι τὸν ἄνδρα, δικάσαντα πρέπόντως τῇ αὐτοῦ δικαιοσύνῃ, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τῆς ἀποστάσεως. καὶ Κλαύδιος τῇ δήσει ταύτῃ προειλημμένος, καὶ ἀληθεύσας, ὡς εὗρε τῶν κακῶν ἀρχηγοὺς τοὺς Σαμαρεῖς γενομένους, τοὺς μὲ ἀναβάντας πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι, τῷ Κυμάνῳ δὲ φυλὴν ἐπίβαλε, Κέλερα δὲ τὸν χιλίαρχον ἐκέλευσεν ἄγοντας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πάντων ὁρώντων ὅλῃ τὴν πόλιν πᾶσαν συρεῖλαι, ὅπως ἀποκτείνας.

CAP. VI.

ΚΕΦ. ς'.

Felix Judææ procurator. De Agrippa junior, ejuſque filiabus.

φήλικος Ἰουδαίας ἐπίτροπος. περὶ Ἀγρίππα τοῦ νεωτέρου καὶ τῶν αὐτοῦ θυγατέρων.

Felix Judææ procurator.

CLaudius deinde miſit Felicem Pallantis fratrem, ut rebus in Judæa præeſſet. atque, imperii ſui anno duodecimo completo, Agrippam donavit Philippi tetrarchia & Batanæa, eique in auctarium dedit Trachonitidem una cum Abila, (iſta autem fuerat Lyſaniæ tetrarchia) Chalcidem vero ei abſtulit, cum dynaſtiam illam tenuiſſet quadriennio. Agrippa autem, iſtis muneribus à Cæſare auctus, Azizo Emeſorum regi, cum circumcidi annuiſſet, Druſillam ſororem in matrimonium collocavit. nam Epiphanes Antiochi regis filius ejus nuptias recuſaverat, ut qui Judæorum religionem ſua relicta amplecti noluerit, licet ita ſe facturum eſſe puellæ patri olim promiſerat. Porroque Mariamnen nuptui dedit Archelao Helciæ filio, cui jam ante ab Agrippa patre deſponſata fuerat; illiſque nata eſt filia Berenice nomine.

Claudii in Agrippam munificentia.

Druſilla nupta Azizo.

Mariamne Archelao.

ΠΕμπτει δὲ καὶ [e] Κλαύδιος Φήλικα [g] Πάλλαντος ἀδελφὸν τοῦ κτ τὴν Ἰουδαίαν προσηκόμενον πραγμάτων. τὸ δὲ ἀρχῆς [h] δωδέκατον ἔτος ἤδη πεπληρωκὼς, δωρεῖται τὴν Ἀγρίππαν τῇ Φιλίππου τετραρχίᾳ, καὶ Βαταναίᾳ, προσθεὶς αὐτῷ [i] τὴν Τραχωνίτιν σὺν [k] Ἀβίλᾳ. [l] Λυσανία δὲ αὖτη ἐγγόνει τετραρχία. τὴν Χαλκίδα δ' αὐτὸν ἀφαιρεῖται, δυναστεύσαντα ταύτης ἔτη τέσσαρα. λαβὼν δὲ τὴν δωρεὰν παρὰ τοῦ Καίσαρος Ἀγρίππας, ἐκδίδωσι πρὸς γάμον Ἀζίζῳ τῷ Ἐμεσῶν βασιλεῖ, περιτέμνεσθαι θελήσαντι, Δρούσιλλαν τὴν ἀδελφήν. Ἐπιφανὴς γὰρ ὁ Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως παῖς παρητήσατο τὸν γάμον, μὴ βουληθεὶς εἰς τὰ Ἰουδαίων ἔθη [m] μεταβαλεῖν, καίπερ τοῦτο ποιήσειν προϋπομένος αὐτῆς τῷ πατρί. καὶ Μαριάμμην δὲ ἐξέδωκεν Ἀρχελάῳ τῷ Ἑλκίου παιδὶ, πρότερον ὑπὸ Ἀγρίππα τοῦ πατρὸς ἁρμοσθεῖσ' αὐτῷ· καὶ ἦν θυγάτηρ [n] αὐτοῖς ὄνομα Βερνίκη.

Felix nititur Druſillam à marito abducere.

2. Non multo autem poſt connubium Druſillæ Azizique diſſolutum eſt, hujuſmodi de cauſa. Felix, quo tempore procurator erat Judææ, cum *forte* Druſillam conſpexiſſet, (namque omnes pulchritudine excellebat) mulieris deſiderio tenebatur; & ex amicis ſuis Judæum, nomine Simonem, genere Cyprium, qui ſe ma-

Β'. Διαλύονται δὲ τῇ Δρουσίλλῃ πρὸς τὸν Ἀζίζον οἱ γάμοι, μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τοιαύτης ἐμπεσούσης αἰτίας. καθ' ὃν χρόνον τὴν Ἰουδαίας ἐπετρόπευσε Φῆλιξ, θεασάμενος ταύτην, καὶ γὰρ ἦν κάλλει πασῶν διαφέρουσα, λαμβάνει τὴν γυναικὸς ἐπιθυμίαν, καὶ ὁ Σίμωνα ὀνόματι, τῶν ἑαυτοῦ φίλων, [p] Ἰουδαῖον, Κύπριον δὲ γένος, μάγον τὴν ἐπι-

σκηπτό-

[a] Τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν in lib. 2. *de Bello Jud.* [b] Γενήσεσθαι ſolus *Busb.* [c] Ὑπέστρεφεν *Busb.* [d] Ita *Busb.* & *Gall.* προσγένοντο in *Editis Aliiſque.* [e] Sic lego cum *Busb.* & *Vat.* Ἀγρίππαν in *Editis Aliiſque* tam *Latinis* quam *Græcis.* [f] Ita *Busb.* & *Epiphan.* Κλαύδιον in *cæteris.* [g] Ita in *Joſephi* libris plerisque & *Auctoribus Lat.* Πάλλαντος *Busb.* & *Dioni Caſſio.* [h] Δίκαιον juxta *Epiphanii* libros. [i] Tetrarchia Philippi his conſtituebatur & conſtabat regionibus, Trachonitide, Batanæa, Auranitide, Gaulanitide, Paneade, atque illa quæ eſt τῆς Ἰαμνίας Galilææ parte: itaque nihil opus erat memorare Batanæam aut Trachonitidem. reſcribo, δωρεῖται τὴν Ἀγρίππαν τῇ Φιλίππου τετραρχίᾳ, προσθεὶς αὐτῷ τὴν Τραχωνίτιν σὺν Ἀβίλᾳ. Petitus in *Animadv. ἐπιλύτων* Tom. 3. p. 241. [k] Ita ſcribo pro Ἀβίνᾳ in *Editis Aliiſque.* Ἄβιλα *Busb.* Supra quidem (p 864. v. 48.) Ἄβιλα pluraliter. Sed vocabulum eſſe numeri utriuſque notavit Cl. *Cellarius* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 12. p. 269. Videſis *Berkelium* ad *Stephanum* v. Ἄβιλα, & *Relandum* in *Paleſtina* S. p. 525. [l] Λυσανίου δ' αὐτὴ ἐγγόνει *Busb.* [m] Ita *Busb.* & *Gall.* μεταλαβεῖν in *cæteris.* [n] Iterum cum *Busb.* nec aliter legiſſe videtur *Epiphan.* αὐτῆς in *Editis.* [o] Forte eſt Simon ille Magus de quo *Act.* 8. 9. non diverſum eſſe contendit *Sam. Baſnagius* in *Exercitt. Hiſt. Crit.* contra *Baronium*, ad ann. XXXV. n. XX. [p] Ita *Busb.* & *Epiphan.* Ἰουδαῖον in *Editis Aliiſque.*

α Πέμπτῃ

σκηπτόμενοι, [a] πέμπων τοὺς αὐτὸν, ἔπειθε τὸν ἄνδρα καταλιπόντ᾽ αὐτὴν [b] γήμασθαι, μακαρίαν ποιήσειν ἐπαγγελλόμενος, μὴ ὑπερφανήσασαν αὐτόν. ἡ δὲ κακῶς φράζουσα, καὶ φυγεῖν τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς Βερενίκης βουλομένη φθόνον, διὰ τὸ κάλλος παρ᾽ ἐκείνης οὐ μετρίως ἐλαττοῦτο, ξενικοῖς πάτρια νόμιμα πείθει, καὶ τῷ Φήλικι γήμασθαι. τεκοῦσα δὲ ἐξ αὐτοῦ παῖδα προσηγόρευσεν Ἀγρίππαν. ἀλλ᾽ ὅπως μὲ τρόπον ὁ νεανίας ἐκεῖνος σὺν [c] τῇ γυναικὶ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν τοῦ [d] Βεσβίου ὄρους ὅτε τὸν Τίτου Καίσαρος χρόνον ἠφανίσθη, μετὰ ταῦτα δηλώσω.

γ΄. Βερενίκη δὲ μετὰ τὸν Ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς αὐτῆς ἀνὴρ καὶ θεῖος ἐγεγόνει, πολὺν χρόνον διαμεμενηκυῖα, φήμης διαχυθείσης ὅτι τὰ δελφῷ συνοικεῖ, πείθει Πολέμωνα, [e] Κιλικίας δὲ τὸν τότε βασιλεύς, περιτεμόμενον ἄγεσθαι πρὸς γάμον αὐτὴν, ὅπως δὴ ἐλέγχειν ἔχοιτο ψευδεῖς τὰς διαβολάς. καὶ ὁ Πολέμων ἐπείσθη μάλιστα διὰ τὸ πλοῦτον αὐτῆς. ὡς μὲν δὴ πολὺ συνέμεινεν ὁ γάμος, οὐκ ἔχω λέγειν· ἀλλὰ Βερενίκη δι᾽ ἀκολασίαν, ὡς ἔφασαν, καταλείπει τὸν Πολέμωνα. ὁ δὲ ἅμα τῷ τε γάμῳ καὶ τῷ τοῖς ἔθεσι τῶν Ἰουδαίων ἐμμένειν ἀπήλλαχτο. τῷ αὐτῷ δὲ καιρῷ καὶ Μαριάμμη, παραιτησαμένη τὸν Ἀρχέλαον, συνῴκησε Δημητρίῳ, τῷ τῶν Ἀλεξανδρείων Ἰουδαίων προύχοντι γένει τε καὶ πλούτῳ· τότε δὴ καὶ τὴν ἀλαβαρχίαν αὐτὸς εἶχε. γενόμενον δ᾽ αὐτῇ παιδίον ἐξ ἐκείνου Ἀγρίππινον προσηγόρευσεν. ἀλλὰ περὶ μὲ ἑκάστου τούτων μετ᾽ ἀκριβείας ὕστερον ἀπαγγελῶμεν.

gum esse simulabat, ad eam mittens, suadere nitebatur ut relicto marito ei nuberet, beatam facturum esse pollicens, si ipsum non fastidiret. Atque illa, haud recte faciens, volensque effugere sororis Berenices invidiam (nam propter pulchritudinem *suam* non leviter ab ea læsa erat) ut contra patria instituta ageret, & Felici nuberet, se persuaderi sinit. cumque ex eo peperisset filium, Agrippam nomine vocavit. Sed quemadmodum is juvenis cum muliere ista perierit, cum inflammaretur mons Vesuvius tempore Titi Cæsaris, postea declarabo.

Drusilla nupta Felici.

Paritque ei filium Agrippam.

3. Porro Berenice post Herodis obitum, qui ipsius maritus fuerat idemque patruus, cum longum tempus in viduitate egisset, fama percrebrescente, quod cum fratre suo coiret, suadet Polemoni (ille enim Ciliciæ rex erat) ut circumcisus eam in matrimonium duceret: nam hoc pacto existimabat se redarguturam esse mendacia & calumnias. eique obsequutus est Polemon, maxime propter illius divitias. Id tamen conjugium non diu irruptum mansit: sed Berenice ob *libidinis* intemperantiam, ut ferebatur, deserit Polemonem. Ille vero, solutis nuptiis, in moribus & institutis Judæorum perseverare desiit. Eodem autem tempore etiam Mariamne, cum repudiasset Archelaum, nupsit Demetrio, primo inter Alexandrinos Judæos genere pariter ac opibus: tunc etiam & ipse Alabarchiam tenebat. cumque filius ei natus esset ex illo, Agrippinum appellavit. Sed de horum singulis postea accurate magis narrandi locus erat.

Berenice Herodis vidua Polemonis nuptias ambit.

Postea Polemonem deserit.

Mariamne, repudiato Archelao, Demetrio nubit.

ΚΕΦ. ζ΄.

CAP. VII.

Quemadmodum Claudio mortuo Nero in imperium successit: & quæ crudelissime patravit. De latronibus, sicariis, & impostoribus, sub Felice & Festo Judææ procuratoribus.

Ὅν τρόπον, Κλαυδίου τελευτήσαντος, Νέρων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο· ἃ τε ὠμοτάτως ἔπραξεν. περὶ λῃστῶν, σικαρίων, καὶ γοήτων, τῶν Ἰουδαίας ἐπιτροπευόντων φήλικος καὶ φήστου.

ΤΕλευτᾷ δὲ Κλαύδιος Καῖσαρ, βασιλεύσας [f] ἔτη δεκατρία, [g] μῆνας ὀκτὼ καὶ ἡμέρας εἴκοσι· καὶ λόγος οὐ μικρὸς ἔσχε πιθανὸς, ὡς ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἀγριππίνης φαρμάκοις ἀνῃρηται· ταύτης πατὴρ μὲν ἦν Γερμανικὸς [h] Καίσαρος ἀδελφὸς, ἀνὴρ δὲ [i] Δομέτιος Ἀηνόβαρβος ὁ τῶν ἐπισήμων κατ᾽ ἐξοχὴν Ῥωμαίων πολιτῶν. ὃν τελευτήσαντος, χηρεύσῃ αὐτὸν ἐπὶ πολὺν χρόνον Κλαύδιος ἄγεται πρὸς γάμον, ἐπαγομένην καὶ παῖδα Δομέτιον ὁμώνυμον τῷ πατρὶ. προσαγορεύει δὲ τὴν γυναῖκα Μεσσαλίναν διὰ ζηλοτυπίαν, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖδες [k] ἐγεγόνεισαν Βρεττανικὸς καὶ Ὀκταουία. [l] ἦν δὲ καὶ αὐτῷ Ἀντωνία, πρεσβυτάτη τῶν ἀδελφῶν, ἣν ἐκ Πετίνης τῆς πρώτης γυναικὸς εἶχε. καὶ δὴ τὴν Ὀκταουίαν ἥρμοσε τῷ Νέ-

CÆterum moritur Claudius Cæsar, cum annos tredecim imperasset, menses octo, & dies insuper viginti: ferebantque nonnulli quod ab Agrippina uxore veneno sublatus fuerit. Hujus mulieris pater quidem erat Germanicus Cæsaris frater, maritus vero Domitius Aënobarbus, è viris in urbe Roma illustribus. illo autem defuncto, eam, cum vidua diu mansisset, Claudius in matrimonium duxit, filium adducentem *in familiam* patri cognominem Domitium. Messalinam enim uxorem ob zelotypiam *ante* sustulerat, ex qua Britannicum & Octaviam liberos susceperat. Erat autem ei & Antonia filia natu maxima, quam ex priore uxore Petina habuit. Atq; Octaviam protinus Neroni collocavit.

Obitus Claudii Cæsaris.

Claudii uxores & liberi.

---

a Πέμπων τοὺς αὐτὸν, ἵνα οἱ τὸν ἄνδρα καταλιπόντα in *Cod Busb.* *b* *Tacitus* (in *Hist.* lib. 5. cap. 9.) Drusillam statuit *Antonii & Cleopatræ neptem.* quo modo autem cum *Actis & Josepho* concilietur, laborant eruditi. Dici solet à plerisque Drusillam Judæam, sororem Agrippæ regis, aliam esse à Drusilla, Felicis uxore altera, Jubæ quidem Mauritaniæ regis filia, Antonii & Cleopatræ nepte. Videsis *Casaubonum* ad *Suetonium* in *Claudio*, cap. 28. *Simsonum* ad *Annum Christi* LIV. Ep. XLVIII. inter *Reinesii* Epp. & *Vestrianum* ad *Tacitum*, in *Hist.* lib. 5. cap. 9. *c* Τῇ γυναικὶ, sc. Βερενίκῃ. ut ita intelligam facit *Zonaras*, hisce verbis, λέγεται ἡ κατὰ τὸν Τίτου χρόνον ἡ γυνὴ σὺν τῷ παιδὶ πανοίκῃ μεταναστᾶσα ἀφανισθῆναι κατὰ τὸ Βέσβιον ὄρος, πυρφόρου ὄντος, ἢ τάχα μᾶλλον ὑπορυχθέν. *Epiphanius* vertit, *juvenis iste cum uxore* &c. nec aliter *Galenius.* *d* Ita & *Zonaræ Græcisque Aliis.* Quin & ὄρος Βέσιον dicitur, & Βεσούιον, & Οὐεσούιον, & Οὐεσούιον. Vide *Cluverium* in *Italia Antiqua*, p. 1157. *e* *Auctius* juxta libros *Epiphanii.* *f* Ita & *Dio*, l. 61. p. 688. Videsis *Casaubonum* ad *Suetonium* in *Claudio*, c. 45. *g* Καὶ μῆνας ὀκτὼ καὶ ἡμέρας εἴκοσι. *Busb.* *h* In *Busb.* ὁ Καίσαρος ἀδ. *i* Δομίτιος *Dioni Aliisque.* *k* Ita *Busb.* ἐγεγόνεσαν in *ceteris.* *l* Locum hunc mendosum esse deprehenderunt duo viri eruditissimi, *Ryckius & Aldrichius.* Ipse emendatum dedi ex *Epiphanio*, qui vertit, *Messalinam paremis uxorem, ex qua liberos habuerat Britannicum & Octaviam. Erat autem ei & Antonia filia senior, quam ex prima uxore nomine Petina habuerat.* antea erat, Βρεττανικὸς καὶ Ὀκταουίᾳ· καὶ Ὀκταουία, ἣν ἐκ πρώτου πάτου. Confer *Suetonium* in *Claudio*, c. 27.

locavit. id enim nomen ei dedit Cæſar poſteaquam in filium adoptaſſet.

Nero imperator. 2. Agrippina autem verita ne Britannicus, cum adultus eſſet, à patre principatum acciperet, ſuoque filio volens imperium ire præreptum, quæ Claudio necem afferrent, ut fama erat, *ipſa* confecit, atque illico mittit Burrhum militiæ præfectum, & cum eo tribunos & libertos qui plurimum auctoritate valebant, qui Neronem in caſtra *prætoriana* abducerent, ipſumque imperatorem ſalutarent. Nero autem, hoc modo principatum adeptus,

Tyrannorum crudeliſſimus. Britannicum quidem clam pleriſque veneno ſuſtulit, palam vero matrem ſuam non multo poſt *ferro* peremit; hanc illi vicem referens, non ſolum quod eum genuerit, verumetiam quod illius artibus Romanorum imperium acceperit. Quin & Octaviam uxorem ſuam occidit, multoſque viros illuſtres, quaſi in ipſum compoſuiſſent inſidias.

Joſephus carpit Romanos hiſtoricos. 3. Sed de his quidem plura dicere ſuperſedeo. nam multi *admodum* Neronis hiſtoriam conſcripſerunt: quorum aliqui in gratiam ejus, ut bene de ſe meriti, veritatem neglexerunt; alii vero, ex odio & inimicitiis ſibi cum eo ſuſceptis, inverecunde adeo debacchati ſunt in eum mendaciis, ut digni ſint qui uno hoc crimine condemnentur. Etſi non mihi ſubit eos mirari de Nerone mentitos, quando ne res quidem ab anteceſſoribus ejus geſtas memoriæ mandantes hiſtoriæ veritatem retinuerunt, licet in eos nullum odium habuerint, cum longo poſt eos tempore vixerint. Verum iſtis, qui nullam veritatis rationem habent, liceat pro lubitu ſcribere: nam hujuſmodi licentia delectari videntur. At nobis,

Veritatem profitetur. quibus propoſitum eſt veritati unice litare, quæ ab opere noſtro aliena ſunt paucis admodum attingere viſum eſt: quæ vero Judæis, popularibus noſtris, contigerunt, ea non perfunctorie narramus, ut quos non piget & calamitates noſtras & delicta *omnibus* declarare. Itaque ad res noſtras narrandas revertar.

Azizo ſuccedit Soëmus 4. Primo imperii Neronis anno, Azizo rege Emeſorum defuncto, Soëmus frater ei in principatum ſucceſſit. Armeniæ autem minoris præfecturam Ariſtobulus, Herodis regis

Ariſtobulus Herodis regis Chalcidis filius. Chalcidis filius, à Nerone accepit. quin & Agrippæ donavit Cæſar partem quandam Galilææ, Tiberiadem & Taricheas, ejus imperio

Agrippæ ditio ampliatur. parere juſſas: prætereaque Juliada Perææ urbem, & vicos quatuordecim ejus in vicinia poſitos.

VI.

Felix caſtigat latrones. 5. Cæterum res Judaïcæ indies in deterius prolapſæ ſunt. nam regio iterum latronibus repleta eſt, & impoſtoribus qui multitudinem ſeducebant. Sed horum quidem multos, ſimul eum latronibus quotidie captos, Felix ſuſtulit: inſuper & Eleazarum Dinæi filium, qui latronum agmen collegerat, ex inſidiis vivum

ραν. [a] τοῦτο γὰρ ὕστερον αὐτὸν ἐκάλεσεν εἰσποιησάμενος [b] υἱὸν ὁ Καῖσαρ.

β'. Διδαχῇ δὲ ἡ Ἀγριππῖνα, μὴ ὁ Βρεττανικὸς ἀνδρωθεὶς αὐτὸς παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν ἀρχὴν παραλάβοι, τῷ δὲ αὐτῆς παιδὶ περιαρπάσαι βουλομένῃ τὴν ἡγεμονίαν, τό τε δὴ τὸν θάνατον τοῦ Κλαυδίου, καθάπερ ἐν λόγῳ, διαπράξαιτο, καὶ παραχρῆμα πέμπει τὸν τριτυμβὸν ἐπὶ Βῆρον, καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς χιλιάρχους, τό τε ἀπελευθέρων τοὺς πλεῖστα δυναμένους, ἀπάξουσα εἰς τὴν παρεμβολὴν τὴν Νέρωνα, καὶ προσαγορεύσουσα αὐτὸν αὐτοκράτορα. Νέρων δέ, τὴν ἀρχὴν ὅτι παρελαβεν, Βρεττανικὸν μὲν ἀθλίως τοῖς πολλοῖς ἀναιρεῖ διὰ φαρμάκων, φανερῶς δὲ ὑπ' εἰς μαχαίρας τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ φονεύει· ταύτην ἀμοιβὴν ἀποτίσας αὐτῇ, ὅ μόνον τὴν γένεσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐκείνης μηχανὰς τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν παραλαβεῖν. κλείνει δὲ καὶ τὴν Ὀκταουίαν τὴν συνοίκου, πολλούς τε ἐπιφανεῖς ἄνδρας ὡς ἐπ' αὐτὸν ἐπιβουλὰς συνιδόντας.

γ'. Ἀλλὰ ταῦτα μέν, [c] ἐῶ πλείω γράφειν. πολλοὶ γὰρ τὰ περὶ Νέρωνα συγγεγράφασιν ἱστορίαν. ὧν οἱ μὲν, ἀφ' χάριτος, ὧν πεπονθότες ὑπ' αὐτοῦ, τὴν ἀληθείας ἠμέλησαν· οἱ δὲ, ἀφ' μίσους καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν, ὕστερον ἀναιδῶς ἐπαφρώσης τοῖς ψεύσμασιν, ὡς ἀξίους [d] αὐτοὺς (τοῦτο γὰρ) κατεγνώσθαι. καὶ θαυμάζειν οὐκ ἔστιν μοι τοὺς περὶ Νέρωνος ψευσαμένους, ὅτε μηδὲ τὰ πρὸ αὐτοῦ γενόμενα γράφοντες τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορίας ἐτήρησαν, καίτοι τοῖς ἐκείνους αὐτοῖς οὐδὲν μῖσος ἔχουσιν, ὕστερον μετ' αὐτοὺς πολλῷ χρόνῳ γενομένοις. ἀλλὰ γὰρ τοῖς μὲν ἐσπουδακόσιν τὰ ἀληθείας ἔξεστω γράφειν ὡς ἥδιστα· τούτῳ γὰρ χαίρειν ἐοίκασιν. ἡμεῖς δὲ, σκοπὸν τὸν ἀληθῆ προθέμενοι, τὰ μὲν ἀπορρητότερα τῆς ἐκείνου ἐπιμελείας ἡμῖν περασμένα ἐπ' ὀλίγον μνήμης ἀξιώσομεν· τὰ δὲ ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις συμπεσόντα διελθόμενοι, παρέργως, μήτε τὰς συμφορὰς μήτε τὰς ἁμαρτίας ἀφανίζειν ὀκνήσομεν. ἐπανήξω τοίνυν ὅθεν τὸν τῶν οἰκείων πράγματα διήνεγκα.

δ'. Τῷ γὰρ τρίτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ἔτει τελευτήσαντος τοῦ Ἐμέσων βασιλέως Ἀζίζου, [e] Σόημος ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν διαδέχεται. τῷ δὲ τὰς μικρᾶς Ἀρμενίας ἐπιτραπέντι Ἀριστόβουλος, Ἡρώδου τοῦ Χαλκίδος βασιλέως παῖς, ὑπὸ Νέρωνος ἐγχειρίζεται. [f] καὶ τῆς Ἀγρίππου [g] δωρεῖται μοίρας τινὶ τῆς Γαλιλαίας ὁ Καῖσαρ, Τιβεριάδα καὶ [h] Ταριχέας, ὑπακούειν αὐτῷ κελεύσας· δίδωσι δὲ καὶ [i] Ἰουλιάδα πόλιν τῆς Περαίας, καὶ κώμας τὰς περὶ αὐτὴν τεσσαρεσκαίδεκα.

ε'. Τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πράγματα πρὸς τὸ χεῖρον ἀεὶ τῆς Ἰουδαίας ἐπίδοσιν ἐλάμβανε. λῃστηρίων γὰρ ἡ χώρα πάλιν ἀνεπλήσθη καὶ γοήτων ἀνθρώπων, οἳ τὸν ὄχλον ἠπάτων. ἀλλὰ τούτων μὲν ὁ Φῆλιξ πολλοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν σὺν τοῖς λῃσταῖς λαμβάνων ἀνῄρει, τὸν δὲ Ἐλεάζαρον τὸν Δεινέου παῖδα, τὴν συγκροτήσαντα τὸν τῶν λῃστῶν ὅμιλον, δι' ὀνείδους εἶλε ζῶντα.

a Sic *Busb.* atque ita, vel ὕστερον δ' ὕσαρον αὐτὸν, *Epiphan.* qui vertit, *ſic enim eum poſtea vocaverit, cum Cæſar eum filium adoptaſſet.* (Nero enim, qui antea dictus erat *L. Domitius Ahenobarbus*, poſtquam Claudius eum adoptaſſet, appellabatur *Nero Claudius Cæſar Druſus Germanicus*) τοῦτον γὰρ ὕσαρον αὐτῷ in *Editis Aliiſque.* *b* Λὺτὸν *Busb.* & *Zonar.* Forſan, ἡν ἀσαρσοπάλῳ αὐτὸν. *c* Οἱ πλείω, pro ἐῶ πλείω γράφειν, in *Cod. Busb.* *d* Αὐτοὺς abeſt *Vat.* & commode abeſſe poteſt. *e* Vocem Σόημος inſertam dedi è *Cod. Busb.* ἰμῆς ἀδελφὸς in *Cod. Vat.* Σοαίμου meminit *Dion Caſſius*, l. 59. p. 649. & *Sohemum* memorat *Tacitus* in *Hiſt.* l. 12. p. 13. *f* Καὶ τοῦ Ἀγρίππα δυναστείαν μοῖράν τινα *Busb.* *g* Δὲ abeſt *Vat.* *h* Ταριχέας *Busb.* Vocem non agnoſcit *Epiphanius*, qui hoc modo locum vertit, *ſed Agrippæ donavit Cæſar partem quandam Galilææ Tiberiadis tetrarchiæ, præcipiens &c.* *i* Λυλιάδα πόλιν *Busb.* *k* Διαφερούσας *Busb.* Ἑ κώμας τὰς περὶ αὐτὴν διηρθρωμένας apud *Photium* in *Bibliotheca*, Cod. 238. p. 978. *l* Sic *Busb.* & *Epiphan.* τούτους in *reliquis.*

a Sc.

ζωπυ· πίστιν δ' αὐτῆς παρεσκευάσατο ὑπὲρ ὧν μηδὲν πώποτε κακὸν, πείθει παρ' αὐτὸν ἀφικέσθαι, καὶ δόντας ἀπέπεμψεν εἰς Ῥώμην. ἔχων δὲ ἀπεχθῶς πρὸς [a] τὸν ἀρχιερέα τὸν Ἰωνάθην ὁ Φῆλιξ, διότι πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ νουθετεῖσθαι περὶ τῶν κρειττόνων παρῄνεσεν αὐτῷ τὰ Ἰουδαίων πράγματα, μὴ καὶ μέμψιν αὐτὸς ἀφλοῦ πρὸς τῶν πλήθους, αἰτησάμενος ἐκεῖνον παρὰ τοῦ Καίσαρος πεμφθῆναι τὰ Ἰουδαίων ἐπίτροπον, παρέφασιν ἐποιεῖτο δι' ἧς μεθεστήκειν τὰ συνεχῆ ἀχλήσαι αὐτῷ [b] κινήματα. βαρὺ δὲ τοῖς ἀδικεῖν ἐθέλουσι τὸ συνεχῶς [c] νουθετεῖν. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁ Φῆλιξ τὸν πεπόνθει τὸν Ἰωνάθην φίλον, ἀσφαλισάμενος ὅμως, [d] Δαρεῖον ὁμόσας, πείθει, [e] πολλὰ χρήματα δώσειν ὑπερτιθέμενος, ἐπαγαγεῖν δὲ Ἰωνάθῃ τὸν λῃστὰς ἀναιρήσοντας. καὶ κεῖνος ὑπακούσας ἐμηχανήσατο διὰ τῶν λῃστῶν παραβύλου τινὸς τρόπον τὸν φόνον. [f] ἀνέβησαν γάρ τινες αὐτῷ εἰς τὴν πόλιν, ὡς προσκυνήσοντες τὸν Θεὸν, ὑπὸ ταῖς ἐσθῆσιν [g] ἔχοντες ξιφίδια, καὶ συναναμιχθέντες [h] τῷ Ἰωνάθῃ κτείνουσιν αὐτόν. ἀνεκδικήτου δὲ τοῦ φόνου μεμενηκότος, μὴ πάσης ὁ λοιπὸν ἀδείας ἀναβαίνοντες οἱ τοῦς ἑορτοῖς οἱ λῃσταὶ, καὶ τὸ σίδηρον ὁμοίως κεκρυμμένον ἔχοντες, συναναμιγνύμενοι τοῖς πλήθεσι, [i] τοὺς μὲν τινας ἐκείνῳ ἐχθροὺς, ὧν δὲ, διὰ χρήματα ἄλλους ὑποκριθέντες, τοὺς μὲν τὰ ἄλλων πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν φόνου. καὶ γὰρ ἀφόβως ἐπόλμων, φθάνει δὲ τούτων ἀφικόμενος [k] Ἀλβῖνος τοῦτο οἶμαι καὶ τὸ Θεοῦ μισήσαντος τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἀποφαίνων ἐμοὶ καὶ τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἱερὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθοῖς οἰκητήριον αὐτοῦ κρίνας, Ῥωμαίους ἐπαγαγὼν ἡμῖν, [l] καὶ τὴν πόλιν καθάρσιον πῦρ καὶ δουλείαν ὀφειλῶν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, φυγεῖν ποιήσας τὰς συμφορὰς [m] βουλόμενον ἡμᾶς.

ε'. Τὰ μὲν οὖν τῶν λῃστῶν ἔργα τοιαύτης αἰσχρότητος ἐπλήρωσε τὴν πόλιν. οἱ δὲ γόητες καὶ ἀπατεῶνες ἄνθρωποι τὸν ὄχλον ἔπειθον αὐτοῖς εἰς τὴν ἐρημίαν ἕπεσθαι. φάσκον γὰρ ἐφάσαν σημεῖα τὰ φανησόμενα καὶ τέρατα, κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν γινόμενα. καὶ πολλοὶ τοῖς ἐξαπατῶσι [n] πιστεύσαντες τὰς τῶν ἀφρόνων ἐσήκουσαν. ἀναχθέντας γὰρ αὐτοὺς Φῆλιξ ἐκόλασεν. ἀφικνεῖται δέ τις εἰς Αἴγυπτον κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, προφήτης εἶναι λέγων, καὶ συμβουλεύων τῷ δημοτικῷ πλήθει σὺν αὐτῷ πρὸς ὄρος τὸ προσαγορευόμενον Ἐλαιῶν ἔρχεσθαι, ὃ καὶ τὸ πόλεως ἄντικρυς κεῖμενον ἀπέχει σταδίους [o] πέντε. δηλοῖ γὰρ, [p] ἔφασκεν, αὐτοῖς ἐκεῖθεν ὅπως εἰσέλθοιεν, εἰς, κελεύσαντος αὐτοῦ, [q] πίπτοντα τὰ τῶν [r] Ἱεροσολύμων τείχη, δι' ὧν τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παρέξειν ἐπαγγέλλεται. Φῆλιξ δὲ, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, κελεύει [s] τοὺς στρατιώτας ἀναλαβεῖν τὰ ὅπλα, καὶ μετὰ πολλῶν ἱπ-

cepit: nam fide ei data, quod nihil mali paſſurus eſſet, pellexit eum ut ad ſe veniret, moxque vinctum Romam mittendum curabat. Cum autem Felix odio haberet Jonathan pontificem, ut qui eum ſæpe admonuerit de rebus Judaïcis melius adminiſtrandis, ne ipſe, qui eum à Cæſare in Judæam procuratorem mittendum petierat, populi querelis appeteretur, rationem excogitabat ipſum è medio tollendi qui factus eſt ſibi continuo moleſtus: nam frequens admonitio gravis eſt iis quibus in animo eſt injuſte agere. Itaque hujuſmodi de cauſa Felix amicum Jonathæ fidiſſimum, genere Hieroſolymitam, Dorum nomine, hortatur & ſuadet multum pecuniæ promittendo, ut Jonathæ latrones immitteret qui ipſum interficerent. atque ille ei obſequutus, hoc modo per latrones necem pontifici machinatus eſt. Quidam eorum, quaſi Deum adoraturi, in urbem aſcenderunt, ſub veſtibus ſicis ſuccincti; atq; Jonathæ famulitio permiſti ipſum occidunt. Cum autem inulta manſiſſet cædes, in poſterum latrones *ſine omni metu in feſtivitatibus aſcendunt, ferrumque ſimiliter ac antea occultatum habentes, turbæ immiſti, partim è ſuis inimicis quoſdam perimunt, partim aliorum, aliis pecunia operam ſuam præſtantes, idque non modo in urbe reliqua, ſed ipſo etiam in templo nonnullos. nam & illic cædem facere non verebantur, quaſi ita agendo nihil pietatem læderent. Hanc ob cauſam arbitror etiam Deum, impietatis illorum odio, averſatum eſſe urbem, &, cum templum non amplius ſibi purum domicilium exiſtimarit, Romanos in nos adduxiſſe, urbique ignem purificantem injeciſſe & nobis cum uxoribus & liberis ſervitutem, eo animo ut nos calamitatibus edocti ad ſanam mentem rediremus.

Eleazarus latro captus & Romam miſſus.

Jonathas pontifex Felici inviſus.

Sicarius à Felice ſummiſſus eum perimit.

Latronum & ſicariorum audacia.

Unde Hieroſolymorum excidium?

6. Et quidem ex iis quæ patrarunt latrones, fiebat ut urbs nefariis ejuſmodi facinoribus repleretur, Impoſtores vero & fallaciis pleni homines ſuadebant multitudini, ut ipſos in ſolitudinem ſequerentur. ſe enim ipſis oſtenſuros dicebant manifeſta prodigia & ſigna, quæ Dei cura & providentia evenirent. multique, fidem habentes, dementiæ ſuæ pœnas pertulerunt. Eos quippe retractos Felix ſupplicio affecit. Eodem autem tempore quidam ex Ægypto venit Hieroſolyma, ſe vatem eſſe ſimulans, ſuadenſque plebejæ turbæ, ut ſecum montem Oliverum aſcenderet, qui è regione urbis ſitus quinque abeſt ſtadia. inde enim ipſis ſe monſtrare velle dicebat, quomodo ſuo juſſu cornuerent Hieroſolymorum muri, per quos ipſis aditum ſe patefacturum eſſe promittebat. Felix vero, ut iſta audivit, jubet milites arma arripere; cumque multis equitibus

Impoſtores & magi per Judæam.

Ægyptius pſeudo-propheta.

a Sc. ἐνταῦθα τὸν ἀρχιερέα. In *Cod. Busb.* ἡ ἐκεῖ τὸν ἀρχ. Forſan ἐκεῖσε τὸν *Asanlam*, inquit *Grotius* ad *Act.* 23. v. 1. b Ita *Busb.* κινήσεων in *ceteris.* c Νουθετῶν *Busb.* & *Gall.* d Ita *Busb.* Δάρειον in *Editis Aliisque.* Δάσπιν ὀμόσας juxta *Epiphanium.* e Vocabulum πολλὰ debemus *Cod. Busb.* & *Epiphanio.* f Ἀνέβησαν γάρ τινες τῷ κρύφα solus *Busb.* g Φέροντες *Busb.* h Τῷ πλήθει, στείνων Ἰωνάθῃ juxta *Epiphan.* & *Zonaram.* i Ἀνῆρον ὡς μὲν ἑαυτῶν *Busb.* k Διὰ τοῦ ὁ Ἰώνα, τὸν ἀδελφὸν Ἰωσῆ, ὃν παρεφθείρε Κεστίου, ἐστολμημένα, si fides *Origeni* in hæc verba *Joſephum* (lapſu forſan μνημονικῷ) citanti. l Καὶ τὴν πόλιν καθάριον τε πῦρ καὶ δουλείαν ἐπαγαγεῖν *Busb.* m Βουλόμενος *Busb.* n Τιμωρίαν *Busb.* o Ita in *Joſephi* libris omnibus (quos vidimus) tam *Editis* quam *MSS.* tam *Gr.* quam *Lat.* Locum tamen in mendo cubare ſibi perſuadent *Grotius* ad *Act.* c. 1. v. 12. & *Waſerus* de *Ant. Menſ. Hebr.* l. 1. c. 12. quod mons *Oliveti* ſpatio itineris Sabbatici (quod octo ſtadiorum erat) Hieroſolymis abeſſe dicatur *Act.* c. 1. v. 22. Verum (ne quid dicam de *Theophylacto* & *Chryſoſtomo* qui ἑπτὰ pro πέντε in *Joſepho* legiſſe præ ſe ferunt, aut de *Voigtio* qui in *Codice Wratiſlavienſi* ἑπτὰ reperiri dicit) facile cum *Joſepho* conciliari poteſt *Lucas*: utpote quod primus pes montis ab urbe ſtadiis quinque abfuerit: at Chriſtus aſcenſurus ſcanderit ulterius per tria ſtadia. Videſis l. 6. de *Bello Jud.* c. 3. *Druſium* in *Obſervat.* l. 3. *Gerhardum* in *Harmonia Evang.* c. 144. *Lightfootum* in *Centuria Chronogr.* ad *Matt.* c. 40. & *Relandum* in *Palæſtina* S. p. 449. p Illud ἔφασκον è *Cod. Busb.* & *Epiphan.* q Ita *Busb.* πίπτειν in *reliquis.* r Sic *Busb. Vat.* & *Epiphan.* Ἱεροσολυμιτῶν in *Editis Aliisque.* s Τοῖς στρατιώταις *Busb.* * *Al.* cum omni fiducia.

a Αὐτῶν

Felix Ægyptium ejuſque comites adoritur.

bus & peditibus ſtipatus Hieroſolymis eruptionem feciſſet, invadit Ægyptium & qui ab eo ſtabant: ac quadringentos quidem ipſorum occidit, ducentos verò vivos cepit; Ægyptius autem ipſe è pugna elapſus *ſtatim* è conſpectu evanuit. Rurſum vero latrones populum ad bellum Romanis inferendum concitabant, illis nequaquam parendum eſſe dictitantes, & ſibi non aſſentientium vicos incendebant & diripiebant.

πάση τε καὶ πεζῇ ὁρμήσας ἀπὸ τ Ιερσολύμων τοῦς Γάλλει τοῖς περὶ τ Αἰγύπτιον καὶ τετρακοσίους μ [a] αὐτῶν ἀνεῖλε, ἑξακοσίους δὲ ζῶντας ἔλαβεν. ὁ δὲ Αἰγύπτιος αὐτὸς [b] διαδράσας ἐκ τῆς μάχης ἀφανὴς ἐγένετο. πάλιν δὲ ὁ λῃσὴς τ δῆμον εἰς τοὺς Ρωμαίους πόλεμον παρεθίζει, μηδὲν ὑπακούειν αὐτοῖς [c] λέγοντες, καὶ τὰς τῶν ἀπειθούντων κώμας ἐμπιπράντες [d] διήρπαζον.

Magna Cæſareæ inter Judæos & Syros rixa.

7. Quin & inter Judæos, Cæſaream incolentes, & Syros, qui in ea erant, orta eſt ſeditio, de jure civitatis ex æquo participando. Nam Judæi quidem primas ſibi deferri volebant, quod rex illorum Herodes, Cæſareæ conditor, genere fuerit Judæus. Syri vero quæ ad Herodem quidem ſpectabant non inficiabantur, ſed ajebant urbem antea Stratonis turrim appellatam, & tunc Judæorum neminem in urbe ſedes habuiſſe. Cum iſta audiſſent provinciæ præſides, ſeditionis ex utraque parte auctoribus prehenſis, verberibus eos affecerunt, atque ita tumultum ad breve tempus repreſſerunt. Rurſus enim Judæi, qui in urbe erant, opibus freti atque adeo contemptui habentes Syros, conviciis eos inceſſebant, hoc modo illos ſe provocaturos eſſe exſpectantes. Iſti vero, divitiis quidem inferiores, animis tamen elati, quod maxima illorum pars, qui per ea loca ſub Romanis ſtipendia merebant, Cæſarenſes eſſent & Sebaſteni, aliquantiſper & ipſi verborum contumelias in Judæos regerebant. Inde eò ventum eſt ut alteri in alteros lapides jacerent, donec eveniret multos utrinque vulneratos cecidiſſe. victoria tamen penes Judæos erat. Felix autem, ut vidit contentionem parum admodum ab aperto bello differre, proſiliens obſecrabat Judæos ut quieſcerent: cumque non parerent, milites armis inſtructos in eos immiſit, & multos quidem illorum occidit, plures vero vivos comprehendit; nonnullaſque eorum qui in urbe erant domos divitiis refertas diripiendas conceſſit militibus. Sed qui moderatiores inter Judæos erant & dignitate præſtantes, de ſe ſuiſque ſolliciti, Felicem rogarunt, ut milites tuba revocaret eiſque de cætero parceret, & locum daret pœnitentiæ ob ea in quibus deliquerant. Atque Felix flexus eſt *eorum precibus.*

In apertam pugnam erumpit.

Seditioſi à Felice caſtigantur.

ζ'. Γίνεται δὲ καὶ τ Καισάρειαν οἰκούντων Ιουδαίων ϛάσις πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Σύρους περὶ ἰσοπολιτείας. οἱ μὲν γὰρ Ιουδαῖοι πρωτείων ἠξίουν, [e] ἀφ' ὅ ὁ κτίσας τ Καισαρείας Ηρῴδης αὐτῶν βασιλεὺς γεγονέναι [f] τὸ γένος Ιουδαῖον. Σύροι δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν Ηρῴδην ὡμολόγουν, ἔφασαν δὲ τὸν Καισάρειαν Στράτωνος πύργον τὸ πρότερον καλεῖσθαι, καὶ τότε μηδένα γεγονέναι τῆς πόλεως τῶν Ιουδαίων οἰκήτορα. ταῦτα ἀκούσαντες ὁ τῆς χώρας ἔπαρχοι, λαβόντες ἀμφοτέρωθεν τοὺς αἰτίους τῆς ϛάσεως, πληγαῖς κόσαντο, καὶ τὸν παραχρῆμα ὑπὸ κατεύελαν πρὸς ὀλίγον. πάλιν γὰρ ὁ κατὰ τὸν πόλιν Ιουδαῖοι τῷ πλούτῳ θαῤῥοῦντες, καὶ ἀφ' τοῦτο καταφρονήσαντες τῶν Σύρων, ἐλασφήμουν εἰς αὐτοὺς ἐρεθίσειν προσδοκῶντες. οἱ δὲ χρήμασι μὲν ἥττονες, μέγα δὲ φρονοῦντες ὅτι τῷ τοὺς πλείστους τῶν ὑπὸ Ρωμαίοις ὄντων Καισαρεῖς [g] καὶ Σεβαστηνοὺς, μάχεσθαι καὶ αὐτοὺς τοὺς Ιουδαίους λόγῳ ὑβριζον. ἔπειτα λίθοις ἀλλήλους ἔβαλλον, ἕως πολλοὺς [h] ἑκατέρους τραυματίας τε καὶ πεσεῖν ποιήσαντες, ἐκράτησάν γε μὴν Ιουδαῖοι. Φῆλιξ δὲ, ὡς ἐθεάσατο φιλονεικίαν οὐ πολέμου τρόπῳ γινομένην, παρεσπονδήσας, παύεσθαι τοὺς Ιουδαίους παρεκάλει· μὴ πειθομένους δὲ τοὺς στρατώτας ὁπλίσας ἐπαφίησι, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀνεῖλε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν, οἰκίας δέ τινας τῶν ἐν τῇ πόλει πολλῶν πάνυ χρημάτων γεμούσας ἁρπάζειν ἐφῆκε τοῖς στρατώταις. ὁ δὲ τ Ιουδαίων ὅσιοι κέστεροι, καὶ παρύχοντες κατὰ τὸν ἀξίωσιν, δείσαντες περὶ ἑαυτῶν, παρεκάλουν ὁ Φῆλικα τοὺς στρατώτας [h] ἀναχαλεῖσθαι τῇ σάλπιγγι, καὶ φείσασθαι τὸ λαπὸν αὐτῶν, δῆσαί τε μετάνοιαν ὅτι τοῖς πεπραγμένοις. καὶ Φῆλιξ ἐπείθη.

Ismaëlus pontifex.

8 Sub idem tempus Agrippa rex pontificatum confert in Iſmaëlum, qui Phabi erat filius. Orta eſt autem & *ingens* ſeditio pontificum adverſus ſacerdotes primoreſque plebis Hieroſolymitanæ: adeo ut ſinguli illorum, collecta manu perditorum hominum noviſque rebus ſtudentium ductores ſe *palam* ferrent: congreſſique *interdum* conviciis & lapidibus ſe mutuo impeterent. cum interim nemo eſſet qui eos objurgaret: ſed tanquam in civitate omni rectore deſtituta hæc licentius agerentur. Tanta porro pontificibus inceſſit im-

Seditio inter pontifices & ſacerdotes.

η'. Κατὰ τοῦτον τ χρόνον ὁ βασιλεὺς Αγρίππας δίδωσι τ ἀρχιερωσύνην Ισμαήλῳ [i] Φαβῆ παῖς ὄντος ἐκείνου. ἐξάπινα δὲ ἐν τοῖς [k] ἀρχιερεῦσι ϛάσις πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς πρώτους τ πλήθους τ Ιεροσολυμιτῶν, [l] ἕκαστός τε αὐτῶν, ὄχλος ἀνθρώπων τ θρασυτάτων καὶ νεωτερισῶν ἑαυτῷ [m] ποιήσας, ἡγεμὼν ἦν· καὶ συῤῥάσσοντες ἀκολούθως τε ἀλλήλοις, καὶ λίθοις ἔβαλλον. ὁ δὲ ὀπιπλήξων ἦν [n] ἀνδρείς· ἀλλ' ὡς ἐν ἀταραξατεύτῳ πόλει ταῦτα ἐπράττετο μετ' ἐξουσίας. τοσαύτη δὲ τοὺς ἀρχιερεῖς κατέλαβεν ἀναίδεια

[a] Αὐτῶν deeſt *Busb.* [b] Διαδρὰς *Busb.* [c] Θέλοντες *Busb.* [d] Διέρθειρον *Busb.* [e] Ita cum *Cod. Busb.* ἀφ' τ in *cæteris.* [f] Τῶν γένος *Busb.* [g] Παρ' ἀμφοτέροις *Busb.* [h] Ἀναχαλάσασθαι & mox φείσασθαι *Busb.* & *Gall.* [i] Φαβεῖ *Gall.* Φαῦι *Niceph. Call.* in *Epiphanii* verſione, *Iſmaëli filio Siab.* [k] Ἀρχιερεῖων nomine non tantum eos intelligi volo, qui maximo pontificatu aut fungebantur aut functi erant, eorumque vicarios, ſed alios quoque principes XXIV. ſacerdotalium familiarum, ut loquuntur LXXII. *Paralip.* c. 24. v. 16. Vide *Grotium* ad *Matt.* c. 2. v. 4. [l] Ἐξαίφνης ὃ τε τοῖς ἀρχιερεῦσι πρὸς τ. ἱ. κ. τ. π. τ. πλ. τ. Ιεροσολυμιτῶν ἴσχυρα τις πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀδίστακτος, ἑκάστος τε αὐτῶν πλῆθος ἀν. τ. ἥ. π. ἡγεμὼν καὶ ἑκάστος ϛάσεως λῃ *Busb.* [m] Ποιήσας, καὶ καθ' ἑαυτὸν συναγείρας ἡγεμὼν καὶ ἑκάστος ϛάσεως ἦν *Gall.* [n] Οὐδὲ εἷς *Busb. Euſeb.* in *Hiſt. Eccl.* l. 2. c. 20. & *Niceph.* in *Hiſt. Eccl.* l. 2. c. 26.

a Επι-

δυε ἡ τάλμα, ὥς τε καὶ πέμπειν ἄλλας ἐτόλμων ὅτι
τὰς ἀλῶνας, τὰς ληϊομένας τὰς τῶν ἱερέων [a] ὀφειλο-
μένας δεκάτας. καὶ συνέβαινε τὰς ἀπορουμένας τῶν ἱε-
ρέων [b] ὑπ' οἰκείας τελευτᾶν. ὅπως ἐκβάτιν ἡ δικαίᾳ
πενία ἡ τῶν ζωσπαζόντων βία.

ζ'. θ'. Παρὰ δὲ Φήστῳ ἀφικομένῳ Φήλικι πεμφθέντες ὑπὸ Νέρωνος, οἱ πρωτεύοντες τῆ ἐν Καισαρείᾳ κατοικούντων Ἰουδαίων, εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβαίνουσι, Φήλικος κατηγορήσοντες· καὶ πάντως ἂν ἐδεδώκει τιμωρίαν τῆ εἰς Ἰουδαίους ἀδικημάτων, [c] εἰ μὴ πολλὰ αὐτὸν ὁ Νέρων τἀδελφῷ Πάλλαντι ἐβουλήθησαν συνεχώρησε, μάλιστα δὲ τότε ἀφ' ἡμῶν ἔχων σπουδήν. [d] ἦν δὲ τῇ Καισαρείᾳ δὲ οἱ πρῶτοι δύο Σύρων [e] Βῆρρος· παιδαγωγὸς δὲ ὢν τοῦ Νέρωνος, τάξιν τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὑπατικῶν πεπιστευμένος· πείθουσιν πολλοῖς χρήμασιν αἰτήσασθαι τὸν Νέρωνα αὐτοῖς ὑπατικὰ δικαιῶσαι τοῖς Ἰουδαίοις [f] τὴν πρὸς αὐτοὺς ἰσοπολιτείαν. ἦν Βῆρρος τὰ μὲν ἐκ τῶν καιρῶν ἐβουλήθη χαρίσασθαι ἐπέτυχε γραφῆναι τὰ ὑπατικά. αὕτη δὲ ἦν ἡμῖν τῶν μετὰ ταῦτα κακῶν τὰς αἰτίας παρέχειν. πυθόμενοι γὰρ [h] οἱ κατὰ τὴν Καισάρειαν Ἰουδαῖοι τὰ γραφέντα πρὸς τοὺς Σύρους, ζήλωσαν μᾶλλον ἤρχοντο, μέχρι δὲ τοῦ πολέμου ἐξῆψαν.

ι'. Ἀφικομένου δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν Φήστου, συνέβαινε τὴν Ἰουδαίαν ὑπὸ τῶν λῃστῶν κακοῦσθαι, τῶν καθ' ἑκάστην ἐμπιπραμένων τε καὶ διαρπαζομένων. καὶ ἃ Σικάριοι δὲ καλοῦνται, λῃσταὶ δέ εἰσιν ὅταν, τότε μάλιστα [i] ἐπλήθυνον, χρώμενοι ξιφιδίοις παραπλησίοις μὲν τὸ μέγεθος τοῖς τῶν Περσῶν [k] ἀκινάκαις, ὑπαμπύοις δὲ καὶ [l] παρεμπλησίοις τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων σίκαις καλουμέναις, ἀφ' ὧν καὶ τῶν φονευόντων οἱ λῃστεύοντες ἔλαβον πολλοὺς ἀναιροῦντες. ἀναμιγνύμενοι γὰρ ταῖς ἑορταῖς, κρυπτὰς ἔχοντες καὶ τὸ πρόσπεσον ἐπαμεν, ᾧ πλήθει [m] τῶν παραχθέντων εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς εὐσεβείας [n] συρρύεντων, ὡς βουληθεῖεν ῥᾳδίως ἀπέσφαλλον. πολλάκις δὲ καὶ μὴ ὅπλων ὄντων τὰς κώμας τῶν ἐχθρῶν [o] ἀφικόμενοι, διήρπαζον καὶ ἐνεπίμπρασαν. πέμπει δὲ Φῆστος δυνάμει ἱππικῇ τε καὶ πεζικῇ ὑπὸ τοὺς ἀπατηθέντας ὑπό τινος ἀνθρώπου γόητος, σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλομένου καὶ παύλαν κακῶν, εἰ βουληθεῖεν ἕπεσθαι μέχρι τῆς ἐρημίας αὐτοῦ. καὶ αὐτόν τε ἐκεῖνον τὸν ἀπατήσαντα, καὶ τοὺς ἀκολουθήσαντας διέφθειραν οἱ πεμφθέντες.

ια'. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας ᾠκοδομήσατο μεγάθει διαφόρου οἴκημα, ἐν ᾧ βασιλεύων ἐν Ἱεροσολύμοις, πλησίον τοῦ ξυστοῦ. [p] ὃ δὲ βασίλειον ἐγεγόνει πάλαι ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων, ἐφ' ὑψηλοῦ δὲ τόπου κείμενον τοῖς [q] κατοπτεύειν ἀπ' αὐτοῦ βουλομένοις τὴν πόλιν ὅτι-περπεσάτην παρεῖχε τὴν θέαν· ἧς ἐφιέμενος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖθεν ἀφώρα καλαχείμενος τὰ ὑπὸ τῶν ἱερὰ πραττόμενα. ἰδόντα δὲ θεασάμενοι τὴν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ πρῶτοι, δεινὸν ἐκάλεσαν-

pudentia & audacia, ut non vererentur ſervos ſuos ad areas mittere, qui decimas ſacerdotibus debitas raperent *agerentque*. Unde accidit ut ex ſacerdotibus nonnulli, quibus res familiaris anguſtior, præ alimentorum inopia mortem oppeterent. ita factioſorum violentia jus faſque omne penitus opprimebat. *Sacerdotum clades.*

VII. 9. Porcio autem Feſto, qui Felici ſuccederet, à Nerone miſſo, primores Judæorum Cæſaream incolentium Romam aſcendunt, & accuſationem contra Felicem inſtituunt: dedifſetque omnino pœnas injuriarum, quibus Judæos affecerat, niſi Nero fratris Pallantis, qui tum maxime apud eum in honore erat, precibus ſupplicibus multa indulſiſſet. Quin & duo primores Syrorum, qui Cæſareæ erant, Burro (ille enim Neronis erat magiſter, idemque ei à Græcis epiſtolis) ingenti pecuniæ vi perſuadent, ut illorum in gratiam literas à Nerone impetraret, quibus Judæis adimeretur jus civitatis illis cum Syris commune. Atque Burrus, cum imperatori ſupplicaſſet, id obtinuit ut hujuſmodi epiſtola ſcriberetur. unde mala, quæ gentem noſtram poſtea afflixerunt, ortum habuere. Judæi enim Cæſarenſes, ubi cognoverunt quæ ſcripta erant ad Syros, eo magis in ſeditionibus perſtabant, donec bellum exarſit. *Porcius Feſtus Judææ procurator. Felix Romæ accuſatur. Jus civitatis Cæſarenſis Judæis ademptum.*

10. Cum autem Feſtus in Judæam veniſſet, accidebat ut Judæa à latronibus vexaretur, qui vicos omnes incendebant & diripiebant. Et tunc quidem ii qui Sicarii appellati erant (iſti enim latronum genus) ad maximum numerum excreverant, enſiculis parvis utentes, magnitudine haud multum à Perſarum acinace diverſis, ſed incurvis *paululum inflexiſque*, quales ſunt quæ Romanis appellantur ſicæ; unde & nomen ipſis latronibus, multa cæde graſſantibus, inditum eſt. nam feſtis diebus, ut jam ante diximus, turbæ permiſti, undique in urbem religionis ergo confluenti, quotquot voluerint nullo negotio trucidabant. non raro etiam armati in inimicorum vicos irruebant, direptiſque ignem admovebant. Quin & Feſtus equeſtres pedeſtreſque copias contra eos miſit, qui decepti erant ab homine quodam præſtigiatore, ſalutem ipſis pollicente & malorum ceſſationem, ſi ſe uſque ad deſertum ſequi vellent; atque ipſum deceptorem, pariter ac eos qui illum comitati ſunt, interfecerunt milites ab eo miſſi. *Judæi à latronibus & Sicariis vexati. Feſtus præſtigiatorem opprimit.*

11. Sub idem autem tempus rex Agrippa ædificium magnitudine inſigni exſtruxit prope xyſtum, in regia Hieroſolymitana *Herodiana*, quæ olim fuerat Aſamonæi filiorum regia: cumque in loco eminenti ſitum eſſet, inde amœniſſimus proſpectus patebat urbem aſpectare volentibus. cujus rei cupidus rex, è triclinio, cum illic decumberet, quicquid in templo ageretur ſpectabat. Illa ubi viderunt Hieroſolymitanorum proceres, vehementer ſuccenſebant. *Domum ab Agrippa exſtructam ægre ferunt Judæi.*

a Ἐπιφυλομένας Bunb. b Ὑπὸ οἰκείας δεκαπορθμένας ἡμερῶν Euſeb. & Niceph. c Εἰ μὴ γὰρ αὐτὸν ὁ Νέρων συνεχώρησε τῷ ἀδελφῷ Πάλλαντι πολλοῖς παρακαλέσαντι· μάλιστα γὰρ τότε ἀφ' ἡμῶν ἄγων σπουδὴν. Bunb. d Καὶ οἱ ἐν Καισαρείᾳ ἦ Σύροι Zonar. καὶ οἱ ἐν τῇ Καισαρείᾳ ἦσαν τῶν Σύρων Gall. Voſſ. & Epiphan. e Ita reſcripſi pro Βίργιλλος, voce ſane mendoſa, quæ in Joſephi libros (Gr. & Lat.) dudum irrepſerat. f Εἰς αὐτοὺς Bunb. g Ἐκεῖνα γραφῆναι Bunb. h Οἱ κατὰ τὴν Καισάρειαν εἰκότως Ἰουδαῖοι τὰ παρὰ τοῦ Νέρωνος γεγραμμένα Bunb. i Ἐπλήθυον Bunb. k Vide Fullerum in *Miſcell. S.* l. 2. c. 3. p. 165. *Druſium* de *tribus Sectis*, p. 119. *Nic. Abramum* in *Ciceronis Orat.* vol. 2. p. 107. *Relandum* in *Diſſ.* VIII. *de Veteris Linguæ Perſicæ reliquiis.* & *Bartonum* de *Lingua Perſica*, p. 64. l Mallem (cum *Cod. Bunb.*) ὁμοίους, quod vox παραπλησίοις paulo ante occurrat. ἐπεμμαπίοι καὶ ὁμοίους τοῖς ὑπὸ P. *Zonar.* m Illud τῶν inſerui è *Cod. Bunb.* n Συῤῥέοντων *Bunb.* & *Voſſ.* o Ἀφικνούμενοι *Bunb.* & *Voſſ.* p Ita *Bunb.* & *Epiphan.* qui vertit, *quod palatium factum eſt olim à filiis Aſamonæi.* antea erat, τὸν βασίλειον ἐγεγόνει ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων. q Ἐκπτύσεσι ὑπὸ τῶν *Bunb.*

Murum altum ædificant Judæi.

bant. neque enim patria conſuetudo aut lex noſtra ferebat, ut quæ in templo gererentur, & maxime cum res ſacra fieret, aliquis *præter ſacerdotes* aſpiceret. Quam ob rem altum parietem excitabant ſuper exedram, quæ erat in interiore templo ad ſolem occiduum verſa. Iſte autem *ita* exædificatus non ſolum proſpectum è regio triclinio intercipiebat, ſed & è porticu occidentali extra templum ſita, ubi Romani * propter templum feſtis diebus excubias agebant. Iſta ægre tulerunt & rex Agrippa, & maxime Feſtus præſes, eiſque præcepit ut murus dirueretur. Illi vero rogarunt, ut liceret ſibi legatos ea de re ad Neronem mittere: vitam enim diutius non ferendam eſſe, parte aliqua templi diruta. Cumque Feſtus, id permiſiſſet, ad Neronem de ſuis ablegarunt decem primores, & Iſmaëlum pontificem, & Helchiam ſacri ærarii cuſtodem. Nero autem cum eos audiviſſet, non ſolum quod factum erat eis ignoſcebat, verumetiam conceſſit ut ſtaret maneretque ædificium; gratificatus in hoc uxori ſuæ Poppææ, quæ (femina utpote religioſa) ei Judæorum in gratiam ſupplicaverat. quæ *porro* decem quidem *viros* abire juſſit, Helchiam vero & Iſmaëlum apud ſe *tanquam* † obſides retinuit. At rex, ubi iſta reſcivit, pontificatum detulit Joſepho cognomine Cabi, Simonis *olim* pontificis filio.

Quem, contra quam voluerunt Agrippa & Feſtus, manſurum ſtatuit Nero.

Joſephus Cabi pontifex.

νον. ὁ γὰρ ἰδίῳ πάτριον ἔθος νόμιμον ἡμῖν, τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν δρώμενα κατοπτεύεσθαι, καὶ μάλιστα τὰς ἱερουργίας. τοῖχον οὖν ἐγείρουσιν ὑπὲρ τῆς ἐξέδρας ὑψηλὸν, ἥτις ἰδίῳ τῷ ἑσπερίῳ ἱερῷ τετραμμένη τοῦς δύσιν. ὁ μὲν οὖν τῆ βασιλικῆ τελείᾳ τὴν ἄποψιν ὅτε οἰκοδομηθεὶς ἀπετέμνετο, ἀλλὰ καὶ τῆς δυτικῆς στοᾶς τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἔξωθεν ὕσης, ἔνθα τὰς φυλακὰς οἱ Ρωμαῖοι ταῖς ἑορταῖς ἐποιοῦντο ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ ἱεροῦ. ὑπὲρ τούτοις [a] ἠγανάκτησαν ὅ,τε βασιλεὺς Ἀγρίππας, μάλιστα δὲ Φῆστος ὁ ἔπαρχος, καὶ προστάξει αὐτοῖς καθελεῖν. οἱ δὲ παρεκάλεσαν ἐξουσίαν αὐτοῖς δοῦναι προσβεῦσαι περὶ τούτου τοῦς Νέρωνα· ζῆν γὰρ οὐκ ὑπομένειν, καθαιρεθέντος πρὸς μέρους τοῦ ἱεροῦ. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Φήστου, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν τοῦς Νέρωνα [b] τοὺς δεκάτους δέκα, καὶ Ισμάηλον τὸν ἀρχιερέα, καὶ Ελκίαν τὸν γαζοφύλακα. Νέρων δὲ ἀφικόμενος αὐτῶν, οὐ μόνον συνέγνω περὶ ὧν προσκέκλητο, ἀλλὰ καὶ συνεχώρησεν ὅπως ἐᾷν τὸν οἰκοδομίαν, τῇ γυναικὶ [c] Ποππαίᾳ, θεοσεβὴς γὰρ [d] ἦν, ὑπὲρ τῶν Ιουδαίων δεηθείσῃ χαριζόμενος. ἢ τοὺς μὲν δέκα προστάξει ἀπιέναι, τὸν δὲ Ελκίαν καὶ τὸν Ισμάηλον ὁμηρεύσαντας, πρὸς ἑαυτῷ κατέχειν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ταῦτα εἰς ἐπύθετο, δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ιωσήπῳ τῷ Σίμωνος παιδὶ ἀρχιερέως, ὀνομαζομένῳ δὲ [e] Καβί.

VIII. **CAP. VIII.** **ΚΕΦ. η'.** η'.

De Albino, quo procuratore interficitur Jacobus: deque ædificiis Agrippæ.

Περὶ Αλβίνου, ὃν ἐπιτροπεύοντος ἀναιρεῖται Ἰάκωβος· οἷά τε ᾠκοδόμησεν Ἀγρίππας.

Albinus Judææ procurator.

CÆſar autem, audita Feſti morte, Albinum in Judæam miſit præſidem. Cæterum rex Joſepho quidem pontificatum abſtulit, Anani vero filio, ipſique Anano vocato, conceſſit, ut in iſtum principatum ſuccederet. At ſeniorem hunc Ananum ajunt feliciſſimum exſtitiſſe. nam quinque filios habuit, hiſque omnibus contigit Deo in pontificatu miniſtraſſe, cum & ipſe in primis ea dignitate in tempus longiſſimum functus eſſet: id quod nulli unquam apud nos pontifici contigit. Interea Ananus junior, quem pontificatum accepiſſe jam diximus, ferox erat ingenio & inſigniter audax; ſectam etiam Sadducæorum ſequebatur, qui præ cæteris Judæis in judiciis acerbi & immites, quemadmodum antea *indicavimus*. Talis igitur cum eſſet Ananus, opportunum ſibi tempus adeſſe ratus, eo quod Feſtus quidem vita ceſſiſſet, Albinus vero adhuc in itinere eſſet, concilium judicum cogit; inductoque in judicium fratre *illius* Jeſu, qui dicebatur Chriſtus (Jacobus ei nomen)

Ananus, Anani filius, pontifex.

Jacobus, frater Chriſti, lapidatur.

Πέμπει δὲ Καῖσαρ Αλβῖνον εἰς τὴν Ιουδαίαν ἔπαρχον, Φήστου τελευτήσαντος. [f] ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφείλετο μὲν τὴν Ιώσηπον τὴν [g] ἀρχιερωσύνην, [h] ἔδωκε δὲ Ανάνῳ παιδὶ, καὶ αὐτῷ Ανάνῳ λεγομένῳ, τὴν ἀρχὴν ἔδωκε. τοῦτον δὲ φασὶ τὸν πρεσβύτερον Ανανον εὐτυχέστατον γενέσθαι. πέντε γὰρ ἔχε παῖδας, καὶ τούτους πάντας συνίδη ἀρχιερατεύοντας τῷ Θεῷ, αὐτὸς δὲ [i] πρότερον τὸν τιμὴν ὅτε ἄλλῳ ὁπωλαύσας· ὅπερ ἐδόκει συνίδη τὸν παρ' ἡμῖν ἀρχιερέων. ὁ δὲ νεώτερος Ανανος, ὃν τὴν ἀρχιερωσύνην [k] ἔφαμεν παρειληφέναι, θρασὺς ἦν τὸν τρόπον, καὶ τολμητὴς διαφερόντως· αἵρεσιν δὲ μετὴν τὴν Σαδδουκαίων, οἵπερ εἰσὶ περὶ τὰς κρίσεις ὠμοὶ παρὰ πάντας τοὺς Ιουδαίους, καθὼς ἤδη δεδηλώκαμεν. [l] ἅτε δὴ τοιοῦτος ὢν ὁ Ανανος, νομίσας ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον, διὰ τὸ τεθνάναι μὲν Φῆστον, Αλβῖνον δὲ ἔτι τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, καθίζει συνέδριον κριτῶν· καὶ προσαγαγὼν εἰς αὐτὸ [m] τὸν ἀδελφὸν Ιησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καὶ

---

a Ἠγανάκτησεν ὅ,τι β. Αρχ. τὸ μέλλοντα *Busb.* *b* Δέκα ἐκ τῶν πρώτων *Zonar. de ſuis primatibus decem*, ut vertit *Epiphan.* Videſis Cl. *Vitringam* de *Decem-viris ecclefiis*, p. 205. *c* Ita ex nummis. Παππαίᾳ aut Ποππαίᾳ in *Joſephi* libris. *d* Ἦν αὐτῷ *Busb.* *e* Ita *Busb.* & *Voſſ.* Καβῆ in *cæteris Gr.* in *Epiphanii* libris *Gaddis* aut *Gadis*. *f* Ὁ δὲ Ἀγρίππας ἀφ. *Busb.* *g* Ita *Busb.* & *Epiphan. iερουσίλυ* in *Editis Aliiſque*. *h* *Nicephorus* (in *Eccl. Hiſt.* l. 2. c. 4.) hunc *Ananum* eundem eſſe dicit cum *Anania* illo, qui *Paulum* colaphis cædi juſſit, *Act.* c. 23. v. 2. Sed eum longe falli oſtendit *Valeſius* ad *Euſeb.* l. 2. c. 23. *i* Ita *Busb.* & *Gall.* πρότερος in *Editis Aliiſque*. *k* Εἴπομεν *Euſeb.* in *Hiſt. Eccl.* l. 2. c. 23. *Nicoph* in *H. E.* l. 2. c. 38. & *Syncell.* p. 339. *l* Αντὶ δὲ τούτου Ανανος *Sync.* *m* Illa de Jacobo, *Jeſu, qui Chriſtus dicebatur, fratre* (licet agnita ab *Euſebio* (in *Eccl. Hiſt.* l. 2. c. 24.) Aliiſque eum ſequutis, diſertimque à *Photio* in *Bibl.* cod. 238. p. 978.) pro mero adſumento male feriati Chriſtiani habentur à nonnullis. quam recte κρειττόνων eſto judicium. Quod vero attinet ad iſta, τῶν συμβεβηκότων Ιουδαίοις τῷ σωθῆναι Ιακώβου τὸ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ιησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδὴ δυναίμεθα αὐτὸν ὅτι Ιουδαῖοι ἀπέκτειναν, quæ, tanquam à *Joſepho* prolata in *Antiquitatum* libris, affert *Origines* (l. 1. contra *Celſum* p. 33. & in *Comment.* ad *Matt.* p. 233.) & ex eo, ut puto, *Euſebius Aliiſque*; verſimile eſt ea referri debere μνημονικῷ ἁμαρτήματι *Origenis*, ut conſtare videtur ex ipſo *Flavio*, paulo ſupra, p. 893. Certe nullibi (quod ſciam) locum habere potuerunt in *Antiquitatibus*; ut quæ non agant de *Hieroſolymorum Excidio*. * Sc. ad omnes tumultus arcendos. † Obſequii nempe Judæorum.

πας ἑτέρους, [a] ὡς ἀθεμιτοποιήσαντα κατηγορίαν ποιησάμενος, [b] παρέδωκε λευσθησομένους. ὅσοι δὲ ἐδόκουν ἐπιεικέστατοι τῶν κατὰ τὴν πόλιν εἶναι, καὶ [c] τὰ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖς, βαρέως ἔφερον ἐπὶ τούτῳ. καὶ πέμψαντες πρὸς τὸν βασιλέα κρύφα παρεκάλουν αὐτὸν ἐπιστεῖλαι τῷ Ἀνάνῳ, μηκέτι τοιαῦτα πράσσειν μηδὲ γὰρ τὸ πρῶτον ὀρθῶς αὐτὸν πεποιηκέναι. πρὸς δὲ αὐτοὺς [d] καὶ τῶν Ἀλβίνου ὑπαντιάζοντά τινας ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὁδοιπορούντα, καὶ διδάσκουσιν ὡς οὐκ ἐξὸν εἴη τῷ Ἀνάνῳ χωρὶς τῆς [e] ἐκείνου γνώμης καθίσαι συνέδριον. Ἀλβῖνος δὲ, πεισθεὶς τοῖς λεγομένοις, γράφει μετ' ὀργῆς τῷ Ἀνάνῳ, λήψεσθαι παρ' αὐτοῦ δίκας ἀπειλῶν. [f] καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ἀφ' οὗ τὴν ἀρχιερωσύνην [g] ἀφῄρηται αὐτὸν ἄρξαντα μῆνας τρεῖς, Ἰησοῦν τὸν [h] Δαμναίου κατέστησεν.

β'. Ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν ὁ Ἀλβῖνος εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, πᾶσαν [i] εἰσενέγκας σπουδὴν καὶ πρόνοιαν, ὑπὲρ τοῦ τὴν χώραν εἰρηνεύεσθαι, πολλοὺς τῶν σικαρίων ἀφῆρεθήρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς [k] Ἀνανίας, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, μᾶλλον ἐπίδοξος δόξης, ἐν τῆς πρὸς τῶν πολιτῶν εὐνοίας τε καὶ τιμῆς ἐξήνετο λαμπρᾶς. ἐπὶ δὲ χρημάτων πλεονεξίᾳ· καθ' ἡμέραν οὖν Ἀλβῖνον καὶ τὰ ἀρχιερέα δώρων ἐθεράπευεν. ἦγε δὲ οἰκέτας πάνυ μοχθηρούς· οἳ, συναναστρεφόμενοι τοῖς θρασυτάτοις, ἅμα τὰς ἅλωνας παρῴκουν τὰς τῶν ἱερέων δεκάτας ἐλάμβανον βιαζόμενοι, καὶ τοὺς μὲν διδόντας οὐκ ἀπέσχοντο τύπτειν. οἵ τε ἀρχιερεῖς ὁμοίως τοῖς οἰκέταις δῄλως ἐποίουν, μηδενὸς κωλύειν δυναμένου. καὶ τῶν ἱερέων τὰς πάλαι τοῖς δεκάταις προφορὰς τότε σιτοβολεῖν ἀπόρως, προφὰς ἀπορίᾳ.

γ'. Πάλιν δὲ ὁ σικάριοι [l] κατὰ τὴν ἑορτὴν, ὀυσίαν γὰρ αὖτη, ἀφ' ἡμέρας εἰς τὴν πόλιν παρελθόντες, συλλαμβάνουσι ζῶντα ὃν γραμματέα τοῦ στρατηγοῦντος Ἐλεαζάρου παῖς δὲ ἦν οὗτος Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως καὶ δήσαντες ἀπῆγαγον. ἔπειτα πέμψαντες πρὸς τὸν Ἀνανίαν, ἀπολύειν ἔφασαν τὸν γραμματέα πρὸς αὐτοὺς, εἰ πείσειε τὸν Ἀλβῖνον δίκας δικαίους τοὺς ἐξ αὐτοῦ λαφυρίας ἀπολύσαι. καὶ ὁ [m] Ἀνανίας, ἀφ' οὗ τὸν ἐπάγγελτο πείσειν τὸν Ἀλβῖνον, τῆς ἀξιώσεως ἐπέτυχε. τοῦτο μείζονα κακῶν ἦρξεν. ὁ γὰρ λῃσταὶ πάντας ἐπεμηχανῶντο τῶν Ἀνανίου παῖδα συλλαβεῖν οἰκέται, καὶ συνεχῶς ζωγρήσαντες οὐκ ἀπέλυον, ἕως ἢ πᾶσαν τῶν σικαρίων ἀπολάβοιεν. γενόμενόν τε πάλιν ἀριθμὸς οὐκ ὀλίγος, ἀναθαῤῥήσαντες, τὴν χώραν ἅπασαν ἐκάκωσαν.

δ'. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, μείζονα τὴν Φιλίππου καλουμένην Καισάρειαν κεκοσμηκέναι, εἰς τὸ τοῦ Νέρωνος τιμὴν, Νερωνιάδα προσηγόρευσεν. ἐν Βηρυτῷ

& cum eo quibuſdam aliis, in eos ut legis violatæ reos cum accuſationem inſtituiſſet, *ſtatim* lapidandos tradidit. Sed quicunque inter cives modeſtiſſimi, legiſque obſervandæ ſtudioſiſſimi habebantur, graviter hoc tulerunt: atque clam *legatos* ad regem mittunt, hortantes ut Ananum per literas monere vellet, ne quid deinceps ſimile moliretur; neque enim prius illud recte *atque ex jure* ab eo factum fuiſſe. Quinetiam nonnulli eorum Albino, ab urbe Alexandria iter facienti, occurrerunt; eumque monuerunt, non licuiſſe Anano abſque ipſius conſenſu concilium judicum convocare. Horum oratione Albinus perſuaſus literas plenas furoris & iracundiæ Anano ſcribit, minatus ſe de illo pœnas ſumpturum. Proinde rex Agrippa, adempto ei pontificatu, quem per tres menſes geſſerat, Jeſum Damnæi filium *pontificem* conſtituit.

Ob Jacobi necem Ananum apud Albinum accuſant Judæi.

Jeſus Damnæi filius, pontifex.

2. Porro Albinus, cum ad urbem Hieroſolymitarum veniſſet, omnem curam & providentiam adhibuit, ut pacatam & tranquillam redderet provinciam, ſicarios aliquammultos interficiendo. Ananias autem pontifex ad majorem indies crevit exiſtimationem, atque benevolentiam & honorem ampliſſimum apud cives *ſuos* aſſequutus eſt. *nam pecuniam acquirendi rationem probe noverat; atque adeo donis eam Albinum tum & pontificem *ipſum* aſſidue deliniebat. Habebat autem ſervos nequiſſimos, qui, adjuncto ſibi audaciſſimo quoque, areas obeuntes ſacerdotum decimas vi rapiebant, nec ab iis verberandis abſtinebant qui eas dare recuſabant. pontifices etiam ſimiliter ac illius ſervi faciebant, cum nemo *eos* impedire poſſet. Quo fiebat ut ſacerdotes, qui olim decimis ſe alebant, tunc cibi penuria morerentur.

Sacerdotum decimæ vi abreptæ.

3. Rurſum etiam ſicarii dum feſtum ageretur, quod tum ſupervenerat, nocte urbem ingreſſi, vivum comprehendunt ſcribam Eleazari templi prætoris (ille enim erat Anani pontificis filius) vinctumque abduxerunt. Deinde, nuncio ad Ananiam miſſo, dixerunt, ſe ſcribam *uelle* ad ipſum remittere, ſi Albino perſuaderet, ut decem ex illis, quos captos vinctoſque habebat, ipſe dimitteret. Atque Ananias, id cum Albino neceſſitate coactus perſuaſiſſet, voti compos factus eſt. unde majores ortæ ſunt calamitates. Nam id modis omnibus agebant, ut aliquem è neceſſariis atque amicis Ananiæ deprehenderent: cumque frequenter eos vivos caperent, non prius dimittebant quam è ſicariis aliquot reciperent. Itaque, ubi rurſus eis magnus accrevit numerus, fiducia reſumpta totam regionem infeſtabant.

Sicariorum audacia.

4. Sub idem autem tempus rex Agrippa, cum Cæſaream quæ Philippi dicebatur ædificiis auxiſſet, in Neronis honorem *eam* Neroniada appellavit. inſuper & theatrum apud Bery-

Cæſarea Philippi ab Agrippa Neroniæ dicta.

[a] *De nouo magnum.* Syncell. [b] Παρεδόθησαν πρὸς λιθοβολισμόν Syncell. Alia, tanquam ex *Hegeſippo*, de morte *Jacobi* tradit *Euſebius* in loco jam laudato: quæ cum *Joſepho* conciliare non tentabimus, utpote vel fabuloſa omnia (ut dicit *Scaliger* ad *Euſebium* p. MDLXXVII.) vel (prout facetur *Petavius* in *Epiphan.* ad *Haeſ.* LXXVIII.) quædam falſa & ſubabſurda, genuinis *Hegeſippi* addita, complectentia. [c] Illud τὰ inſertum dedi auctoritate *Euſebii*, *Niceph.* & Syncell. [d] Καὶ τῶν Ἀλβίνου ὁ. ἀ. τ. Α. ὁδοιπορούντα *Bunb.* [e] Αὐτοῦ γν. *Euſeb.* & *Niceph.* αὐτῶν perperam Syncello. [f] Βασιλεὺς δ' Ἀγρ. ſolus *Euſeb.* [g] Ἀφῃρέθη αὐτὸν ἄρξαντα *Euſeb.* & *Niceph.* [h] Ita *Bunb. Gall.* & *Niceph.* Δαμναίου *Euſeb.* Ex *Epiphanii* libris incertum utrum Δαμναίου an Δαμναίου legerit. Δαμναίου in *Editis*, nec aliter apud *Photium*. Ἰησοῦν τὸν Δαμναίου Syncell. [i] Εἰσενεγκὼν *Bunb.* [k] S. Nebedæi filius. *Uſſerius* ad *an. M.* 4066. Vide *Gataker.* in *Adverſ. Miſcell.* p. 78. [l] Περὶ δὲ ἑορτὴν *Bunb.* [m] Ἀνανίας ſolus *Bunb.* * Nam locuples erat, *Epiphan.*

Berytus ab Agrippa ornamentis aucta.

Bérytios, magnis ſumptibus exſtructum, annuis ſpectaculis donavit, multis *pecuniæ* myriadibus *in hunc uſum* impenſis. Porroque frumentum dedit populo, & oleum diſtribuit: immo & urbem per omnem ſtatuas diſpoſuit, & imaginibus ad antiqua *clarorum* artificum archetypa expreſſis eam ornavit; & omnia fere ſui regni ornamenta in eam civitatem tranſtulit. quo factum eſt ut odium ei apud ſubditos conflaretur, quòd ſublatis quæ illorum erant *univerſis* externam urbem excoleret. Quin & rex, pontificatum adimens Jeſu Damnæi filio, fecit ut Jeſus Gamalielis filius ei in *honorem iſtum* ſuccederet: ac propterea inter eos mutuo orta eſt diſſenſio. nam cum hominum audaciſſimorum cohortem utrinque collegiſſent, ſæpe à conviciis eò deventum eſt ut lapides in ſe invicem jacerent. **ſed inter alios eminebat Ananias ex amplis facultatibus largitione plurimos ſibi concilians. Coſtobarus quoque & Saulus ſuam quiſque ſceleratorum multitudinem coëgerant; orti quidem genere regio, & propter cognationem Agrippæ in magna *apud populum* gratia: vehementes autem & violenti & ad infirmiores ſpoliandos prompti paratique. Atque ex illo maxime tempore accidit, ut civitas noſtra *malis ſuis* laboraret, rebus omnibus in deterius ruentibus.

Jeſus Gamalielis filius, pontifex.

Quæ Judæis præſtiterit Albinus ante ejus diſceſſum.

5. Albinus vero, cum didiciſſet Geſſium Florum ſibi ſucceſſorem venire, *grati* aliquid videri volens Judæis præſtitiſſe, vinctis productis, eos, qui manifeſte necem meruerant, occidi juſſit: qui vero levioribus de cauſis in carcerem conjecti erant, eos accepta pecunia dimiſit. atque ita quidem carcer vinctis *maleficis* vacuus eſt factus, regia vero *tota* latronibus repleta eſt.

Levitis cantoribus ſtolam lineam geſtare permittit Agrippa.

6. Interea Levitarum (nam & illi in tribum redacti) quotquot erant hymnorum cantores regem orabant, ut coacto ſynedrio eis æque ac ſacerdotibus ſtolam lineam geſtare concederet. illius enim regni temporibus convenire dicebant, ut novi aliquid inſtitueret in perpetuam ſui memoriam. neque fruſtra fuit eorum poſtulatio. Nam rex, cum conſenſu eorum qui in ſynedrium venerant, hymnorum cantoribus id *privilegii* indulſit; ut, priori veſte depoſita, lineâ, quam voluerant, uterentur.

Aliiſque hymnos ſacros ediſcere.

Cumq; alia pars tribus *ejuſdem* in templi miniſteriis occupata eſſet, illis etiam permiſit, prout eum rogabant, ut hymnos *canendos* ediſcerent. Illa autem omnia facta erant contra quam patria ferebant inſtituta: quibus violatis fieri non potuit quin meritæ luendæ eſſent pœnæ.

Id agit populus, ut Agrippam ad orientalem porticum inſtauran-dam moveret.

7. Jam illo tempore abſolutum erat templi ædificium. Populus igitur cum in otio eſſe animadverteret opifices, ultra octodecim milſia, atque mercedem deſideraturos eſſe, cum jam antea victus illis ſuppeditaretur ex iis in quibus circa templum elaborarunt; nolletque *ſacram* pecuniam repoſitam habere metu Romanorum, ſimulque operariorum rationem ha-

ρυτίοις δὲ ἤκαιρον, ἀπὸ πολλῶν χρημάτων κατασκευασμένον, ταῖς κατ' ἔτος ἡμέραις ἐδωρεῖτο, πολλὰς εἰς τοῦτο μυριάδας ἀναλίσκων. σῖτον γὰρ ἐδίδου τῷ δήμῳ, καὶ ἔλαιον διένειμε. καὶ τὴν πᾶσαν δὲ πόλιν ἀνδριάντων ἀναθέσεσι, καὶ ταῖς τῶν ἀρχαίων ἀποτύποις εἰκόσιν ἐκόσμει. καὶ μικροῦ δεῖν πάντα ἡ βασιλείας κόσμον ἐκεῖ μετήνεγκεν. μῖσος οὖν αὐτῷ παρὰ τοῖς ὑπηκόοις ἤυξετο, ἀφ' τὸ περιαιρούμενον τὰ ἐκείνων [a]ξένην πόλιν κοσμεῖν. λαμβάνει δὲ καὶ Ἰησοῦς, ὁ τοῦ Γαμαλιὴλ, τὴν ἀρχιερωσύνην παρὰ τοῦ βασιλέως, Ἰησοῦν ἀφελομένῳ τὸν [b]Δαμναίου· καὶ ἀφ' τούτου στάσις αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐγίνετο. συχνάκις γὰρ τῶν θρασυτάτων συνεστάμενοι, πολλάκις μέχρι λίθων βολῆς ἀπὸ τοῦ βλασφημεῖν ἐξέπιπτον. ὑπερεῖχε δὲ Ἀνανίας τῷ πλούτῳ περισσοτέρους τοὺς λαμβάνειν ἑτοίμους. Κοστόβαρος δὲ καὶ [c]Σαοῦλος, αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς μοχθηρὰ πλήθη συνῆγον, γένους μὲν ὄντες βασιλικοῦ, καὶ ἀφ' τὸν πρὸς Ἀγρίππαν συγγένειαν εὐνοίας τυγχάνοντες, βίαιοι δὲ καὶ ἁρπάζειν τὰ τῶν ἀσθενεστέρων ἕτοιμοι. ἐξ ἐκείνου μάλιστα τοῦ χρόνου συνέβη τὴν πόλιν ἡμῶν νοσεῖν, περισπόντων πάντων ἐπὶ τὸ χεῖρον.

ε'. Ὡς δὲ ἦκουσιν Ἀλβῖνος ἀφ' Γέσσιον Φλῶρον ἀφιξείας, βουλόμενος δοκεῖν τι τοῖς Ἰουδαίοις μίτας παρέχειν, περσαγαγὼν τοὺς δεσμώτας, ὅσοι ἦσαν [d]αὐτῷ περὶ φόνων φανεῖν ἄξιοι, τούτους προσέταξεν ἀναιρεθῆναι· τοὺς δὲ ἐκ μικρᾶς καὶ τυχούσης αἰτίας εἰς τὴν εἰρκτὴν καταπεθείσας, χρήματα λαμβάνων αὐτὸς ἀπέλυε. καὶ ὅτων ἡ μὲν φυλακὴ τῶν δεσμωτῶν [e]ἐκαθάρθη, ἡ χώρα δὲ λῃστῶν ἐπληρώθη.

ς'. Τῶν δὲ Λευιτῶν, φυλὴ δέ ἐστιν αὕτη, [f]ὅσοντερ ἦσαν ὑμνῳδοί, πείθουσι τὸν βασιλέα, καθίσαντα συνέδριον, φορεῖν αὐτοῖς ἐπίσης τοῖς ἱερεῦσι ἐπιτρέψαι λινοῦν στολήν. πρέπειν γὰρ αὐτῷ τοῖς [g]τὴν ἀρχῆς χρόνοις ἔφασκον, ἀφ' ὧν μνημονευθήσεται καινοποιεῖν. καὶ τῆς ἀξιώσεως οὐ διήμαρτον. ὁ γὰρ βασιλεὺς μετὰ γνώμης τοῦ εἰς τὸ συνέδριον [h]ἐπουρανίου, συνεχώρησε τοῖς ὑμνῳδοῖς, ἐπιθεμένοις τὸν πρότερον ἐσθῆτα φορεῖν λινοῦν οἵαν ἠθέλησαν. μέρος δὲ τῆς φυλῆς λειτουργοῦντος κατὰ τὸ ἱερὸν, καὶ τούτοις ἐπέτρεψε τοὺς [i]ὕμνους ἐκμαθεῖν ὡς παρεκάλουν. πάντα δὲ ἐναντία ταῦτα τοῖς πατρίοις, ἐν οἷς ἐθέσπιστο οὐκ οἰκεῖν μὴ οὐχὶ δίκας ὑποσχεῖν.

ζ'. [k]Ἤδη δὲ τότε καὶ τὸ ἱερὸν [l]ἐτετέλεστο. βλέπων οὖν ὁ δῆμος ἀργήσαντας τοὺς τεχνίτας, ὑπὲρ μυρίους καὶ ὀκτακισχιλίους ὄντας, καὶ μισθοφορίας οὐδενὸς ἐσομένης ἀφ' τοῦ τοῦ προφοῦ ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἐργασίας [m]πολλοῖς, καὶ χρήματα μὲ ἀπόθετα ἀφ' τῶν ἐκ [n]Ρωμαίων φόβου ἔχοι ὁ θέλων, προσούμενος δὲ τὸν τεχνιτῶν,

[a] Εἰς ξένην *Vat.* [b] Δαμνίου in *Editis.* [c] Ita ex *Epiphanii* codicibus. Σάλωλος aut Σαλῶλος in *Græcis.* [d] Αὐτῷ *Busb.* & *Vat.* [e] Ἐκαθάρη *Vat.* [f] Ita cum *Cod. Vat.* ὅσοι περ ἦσαν in *Editis Aliiſque.* [g] Illud τὴν è *MSS.* [h] Ἀφιερωμένων *Busb.* & *Gall.* [i] Νόμους *Busb.* [k] Ἤδη ⸗ τότε *Vat.* [l] Hæc de re agit *Scaliger* in lib. de *Emend. Temp.* p. 499. ut & *Langius* de *Annis Chriſti*, p. 344. *Lud. Cappellus* in *Spicileg.* ad *Joannem*, c. 1. v. 20. & *Uſſerius* in *Annalibus* ad A. M. 3987. [m] Κομιζοῦς *Busb.* [n] Τῶν Ρωμαίων *Busb.* * Ita cum *Gelenio.* Ananias autem præcellebat eos, quando divitiis ſuis paratos accipere pecunias redimebat, *Epiphan.*

a Vide

χιτῶν, καὶ εἰς τέτταρας ἀναλῦσαι τὰς θησαυρὰς βουλόμενος· καὶ γὰρ εἰ μίαν τὴς ὥρας τὴν ἡμέρας εἰργάσαντο, τὸν μισθὸν ὑπὲρ ταύτης εὐθέως ἐλάμβανεν· ἔπειθον δὲ βασιλέα τὸν ἀνατολικὸν πρὸς ἀνεγεῖραι. ἦν δὲ ἡ πρὸ τοῦ μὲν ἔξωθεν ἱερὸν, κειμένη δὲ ἐπὶ φάραγγι βαθείᾳ, τετρακοσίων πηχῶν τὰς τοίχους ἔχουσα, ἃς λίθων δὲ τετραγώνων κατεσκεύασο καὶ λευκῆς πάνυ. τὸ μὲν μῆκος ἑκάστου λίθου, πήχεις ἕκοσι· τὸ δὲ ὕψος ἕξ. ἔργον Σολομῶνος τοῦ βασιλέως τοῦτο διαμένον τὸ σύμπαν ἱερόν. ὁ βασιλεὺς δὲ, ἐπεπίστευτο γὰρ ὑπὸ Κλαυδίου Καίσαρος τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ, λογισάμενος πάντως μὲν ἔργον τὸν καθαίρεσιν εἶναι ῥᾴδιον, δυσχερῆ δὲ τὴν κατασκευήν· ὅτι δὲ τοῦτο τὸ μᾶλλον, χρόνου τε γὰρ καὶ πολλῶν χρημάτων εἰς τοῦργον δεήσειν· παρήσαλο μὲν δεῖ τούτου δυομένοις, καταφρόσας δὲ λευκῷ λίθῳ τὴν πόλιν οὐκ ἐκώλυσεν. Ἰησοῦν δὲ τὸν [b]Γαμαλιὴλ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος, ἔδωκεν αὐτὴν Ματθίᾳ τῷ Θεοφίλου, καθ' ὃν καὶ ὁ πρὸς Ρωμαίους [c]πόλεμος Ιουδαίοις ἔλαβε τὴν ἀρχήν.

bens, theſauros in iſtos expendere cuperet: (nam, ſi quis unam diei horam operatus eſſet, mercedem pro ea ſtatim accipiebat) regem hortantur ſuadentque, ut orientalem portam inſtauraret. Erat autem porticus exterioris templi, profundæ valli imminens, proinde ſubnixa muris quadringentorum cubitorum, & ſaxis quadratis conſtructa valde candidis. Longitudo quidem cujuſq; ſaxi erat cubitorum viginti, altitudo vero ſex. Opus Solomonis regis, qui primus integrum templum exſtruxit. Rex autem (nam à Claudio Cæſare ei demandata erat templi cura) cum ſecum reputaſſet, facile eſſe vel quodcunque opus demoliri, inſtaurationem vero rem arduam *fore*, præſertimque ejuſmodi porticus (utpote quod hoc opus deſideraret tempus longum multumque pecuniæ) illorum quidam petitioni minime conceſſit: urbem vero candido lapide ſterni non prohibuit. Cum autem Jeſu Gamalielis filio pontificatum abſtuliſſet, eundem Matthiæ Theophili filio dedit: quo pontifice bellum inter Romanos & Judæos coortum eſt.

Porticus orientalis deſcriptio.

Eam inſtaurare recuſat Agrippa.

Matthias Theophili filius, pontifex.

ΚΕΦ. Θ'.

Τῶν ἀρχιερέων ἀπαρίθμησις.

Ἀναγκαῖον δὲ εἶναι νομίζω, καὶ τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ [d]προσήκειν διηγήσασθαι περὶ τῶν ἀρχιερέων, πῶς τε [e]ἀρξάμενοι, καὶ τίσιν ἔξεστι τιμῆς ταύτης μεταλαμβάνειν, καὶ πόσοι γεγόνασι, μέχρι τοῦ πολέμου τελευτῆς. πρῶτον μὲν οὖν πάντων λέγουσιν Ἀαρῶνα τὸν Μωϋσέως ἀδελφὸν ἀρχιερατεῦσαι τῷ Θεῷ, τελευτήσαντος δὲ ἐκείνου διαδέξασθαι τοὺς παῖδας εὐθὺς, καὶ ἀπ' ἐκείνου τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν διαμεῖναι τὴν τιμὴν ἅπασιν. ὅθεν καὶ πάτριόν ἐστι μηδένα τοῦ Θεοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνειν, ἢ τὸν ἐξ αἵματος τοῦ Ἀαρῶνος, ἑτέρου δέ τινος γένους ὄντ' ἂν βασιλεὺς ὢν τύχῃ τάξασθαι τὴν ἀρχιερωσύνης. ἐγένοντο δὲ πάντες τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ Ἀαρῶνος, οὓς ἔφαμεν, τοῦ πρώτου γενομένου μέχρι [g]Φανάσου, τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀναδειχθέντος ἀρχιερέως, [h]τρεῖς καὶ ὀγδοήκοντα. ἐκ τούτων κατὰ τὸν ἔρημον ὅτε τὴν Μωϋσέως σκηνὴν ἐστῶσαν, ἣν Μωϋσῆς τῷ Θεῷ κατεσκεύασε, μέχρι τῆς εἰς Ιουδαίαν ἀφίξεως, [i]ἔνθα Σολομὼν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησεν, ἀρχιεράτευσε [k]τρισκαίδεκα. ὃ δὲ πρῶτον ἕως τοῦ βίου τελευτῆς τὰς ἀρχιερωσύνας εἶχον, ὕστερον δὲ καὶ παρὰ ζώντων διεδέχοντο. οἱ τοίνυν τρισκαίδεκα οὗτοι, τοὺς δύο παίδων Ἀαρῶνος ὄντες ἔγγονοι, [m]κατὰ διαδοχὴν τὴν τιμὴν παρελάμβανον. ἐγένετο δὲ [n]αὐτῶν ἀριστοκρατικὴ μὲν ἡ πρώτη πολιτεία, μετὰ ταύτην δὲ μοναρχία, βασιλέων δὲ τρίτη. ἦν δὲ τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ἀριθμὸς ὧν ἦρξαν οἱ τρισκαίδεκα, ἀφ' ἧς ἡμέρας οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξέλιπον Αἴγυπτον Μωϋσέως ἄγοντος, μέχρι τοῦ ναοῦ κατασκευῆς, ὃν Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν Ιεροσολύμοις ἀπὸ γενόμενον, ἔτη [o]δυοκαίδεκα καὶ τοὺς τοὺς ἑξακοσίους. μετὰ δὲ τοὺς

CAP. IX.

Summorum pontificum enumeratio.

JAM vero neceſſarium eſſe exiſtimo, & huic hiſtoriæ in primis convenire, *pauca* narrare de pontificibus; quæ fuerit eorum origo, & quibus conceſſum hunc honorem accipere, & quot uſque ad finem hujus belli fuerint. Et primum quidem omnium Aaronem, fratrem Moyſis, Deo in ſummo ſacerdotio miniſtraſſe ajunt, illique defuncto ſucceſſiſſe mox filios, ac deinde illorum poſteris omnibus hunc honorem conſtitiſſe. unde etiam ex patrio inſtituto, neminem Dei pontificem fieri, niſi ex Aaronis ſanguine; nec licere alicui alterius generis, ne ſi rex quidem fuerit, pontificatui admoveri. Fuerunt igitur univerſi ab Aarone, omnium (ſicut diximus) primo, uſque ad Phanaſum, qui tempore belli à ſeditioſis conſtitutus eſt pontifex, numero LXXXIII. Ex iſtis dum tabernaculum in ſolitudine Moyſis temporibus ſteterit, quod Deo exſtruxit Moyſes *& adornavit*, uſque dum in Judæam ventum eſt, ubi Solomon rex Deo templum erexit, pontificatum geſſerunt XIII. nam à principio pontificatum habuerunt quamdiu vixerint: poſtea vero etiam viventibus ſuccedebatur. Itaque hi XIII. cum eſſent duorum Aaronis filiorum poſteri, ex ſucceſſione honorem *iſtum* accipiebant. Erat autem prima quidem eorum adminiſtratio Ariſtocratica, poſt hanc autem Monarchia, tertia vero Regum. At numerus annorum, dum ipſi XIII. imperio potiti ſunt, (ex quo die patres noſtri duEtu Moyſis Ægyptum reliquerunt uſq; ad templum conditum quod Solomon rex Hieroſolymis condidit,) aſſurgit ad DCXII. Poſt illos autem

Recenſio ſummorum pontificum.

Confer lib. 2. c. VIII. p. 449.

a Vide lib. 8. c. 2. *b* Ita *Busb.* & *Zonar.* Γαμαλιὴλ in *Editis Aliiſque.* *c* Πόλεμος τοῖς Ιουδαίοις ἔλαβε τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπὶ μέγα αὐξηκοίησεν *Busb.* *d* Προσῆκεν *Busb.* *e* Ἤρξατο, & πίσιν ἔξεστι τιμῆς *Busb.* *f* Illud τὴς ἐ *Cod. Busb.* *g* Φανίου *Busb.* Φινεὲς *Gall.* in *Epiphanii* verſione, *Phinaſum* aut *Dinaſum*. *h* De numeris in hoc capite videſis *L. Cappellum* ſuſe differentem in *Chronologia Sacra*, p. 274. &c. *i* Ὅτι Σολ. *Busb.* *k* Διαφορεῖς *Busb.* & *Gall.* *l* Ἐως τοῦ βίου τελ. *Vat.* *m* Κατὰ διαδοχὰς *Busb.* *n* Ita vertit *Gelenius*, quaſi ὑπ' αὐτῶν legiſſet; *Sub* his [*pontificibus*] *primo penes optimates adminiſtratio fuit reipublicæ poſt ad monarchas, poſtremo ad reges tranſiit. Epiphanius* αὐτῶν ſumpſit pro *Hebræorum* gente, adeoque vertit, *Fuit autem Hebræorum reſp. primo quidem ſub populi poteſtate* (quaſi legiſſet δημοκρατική) *poſt hoc autem ſub unius poteſtate ſita, tertio vero ſub Regibus.* Vide *Seldenum* in libro *de Synedriis*, c. 15. p. 647. *o* Alibi ſc. l. VIII. c. II. DLXXXII. numerat. Sed hîc (notante *Voſſio* in *Chronol.*

autem pontifices XIII. pontificatum tenuerunt XIIII. qui à tempore Solomonis regis Hieroſolymis ſibi invicem ſucceſſerunt, uſq; dum Nabuchodonoſor Babyloniorum rex, contra urbem expeditione facta, templum cremarit, & gentem noſtram Babylonem abduxerit, & *Joſadaten pontificem captivum fecerit. Tempus autem illorum pontificatus annorum erat CCCCLXVI. menſium VI. dierum X. cum *utiqüe* Judæi jam ſub regibus eſſent. Poſt tempus vero annorum ſeptuaginta, ex quo *gentis* excidium à Babyloniis factum eſt, Cyrus Perſarum rex Judæos è Babylone in patriam ſuam remiſit, templumque denuo condere *iis* conceſſit. Tunc itaque Jeſus Joſedeci *filius*, *unus* è captivis qui reverſi ſunt, pontificatum accipit. Atque is poſterique ejus, quindecim univerſi, uſque ad regem Antiochum Eupatora, liberi populi ſtatum rexerunt, per annos CCCCXII. primuſque Antiochus ille, quem memoravimus, & dux ejus Lyſias Oniam, cognomento Menelaum, pontificatu privant, quippe Bereæ interfectum; filioque ejus ſucceſſionis jure depulſo, Jacimum faciunt pontificem, ex genere quidem Aaronis, ſed non ex Oniæ domo. quamobrem Onias, Oniæ defuncti patruelis, ejuſdem cum patre nominis, in Ægyptum profectus, conciliataque ſibi Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ conjugis ejus amicitia, perſuaſit eis ut in Heliopolitica præfectura Deo templum Hieroſolymitano ſimile ædificandum curarent, ipſumque pontificem conſtituerent. Sed de illo quidem templo in Ægypto exſtructo ſæpius dixi-

Conſer p. 450.

P. 468.

P. 476.

P. 531. 547.

P. 548. 562.

τεσσαράκοντα ἀρχιερεῖς ἐκείνους, δίχα ᾗ ὁκτὼ † ἀρχιερωσύνην ἔσχον, ἀπὸ Σολομῶνος βασιλέως ὁ Ιεροσολύμοις αὐτὰ διαδεξάμενοι, [a] μέχρις ᾧ Ναβυχοδονόσορ ὁ † Βαβυλωνίων βασιλεὺς, ὁπλοστρατεύσας τῇ πόλει, † μὲ ναὸν ὠπέρπρησε, ὅ δὲ ἔθνος ἡμῶν εἰς Βαβυλῶνα [b] μετῴκισε, ᾗ † ἀρχιερέα Ιωσαδάκιον αἰχμάλωτον ἔλαβε. τούτου χρόνος † [c] ἀρχιερωσύνης τεσσαρακοσίων ἑξήκοντα ἓξ ἐτῶν ἦν, μηνῶν ἓξ, ἡμερῶν δέκα, ἅδε βασιλευομένων Ιουδαίων. μᾶ δὲ χρόνῳ ἐτῶν ἀλάστων [d] ἑβδομήκοντα † ὑπὸ Βαβυλωνίων γενομένης, Κῦρος ὁ [e] Περσῶν βασιλεὺς ἀπέλυσε τοὺς ἐκ Βαβυλῶνος Ιουδαίους ὀπὶ † οἰκείαν γῆν πάλιν, ᾗ συνεχώρησε † ναὸν ἀνεγεῖραι. τότε δὲ † ὑποστρεφάντων [f] αἰχμαλώτων Ιησοῦς ὁ Ιωσεδὲκ, † ἀρχιερωσύνην λαμβάνει. [g] οὗτος δὲ καὶ οἱ ἔκγονοι αὐτοῦ, πενθκαίδεκα ἅπαντες, μέχρι βασιλέως Αντιόχου ᾧ Εὐπάτορος [h] ἐπολιτεύσατο δημοκρατικῶς ἔτη [i] τριακόσια δεκατέσσαρα. πρῶτος δὲ Αντίοχος ὁ προχειρισθεὶς ᾗ ὁ σφαγεὺς αὐτοῦ Αυσίας † Ονίαν, ᾧ Μενέλαος ὀπίκλην, παύσει † ἀρχιερωσύνης, ἀπελόντες αὐτὸν ὁ Βερόιαν, ᾗ [l] † παῖδα † διαδοχῆς ἀπελάσαντες [m] καθιᾶσιν [n] Ιάκιμον ἀρχιερέα, γένους μὲ ᾧ Ααρῶνος, [o] ἐκ οἴκου δὲ † οἰκίας ζώντος. διὰ τοῦτο δὲ ᾗ [p] ὁ Ονίας, ὁ ᾧ τετελευτηκότος Ονίου ἐξάδελφος, ὁμώνυμος ᾧ πατρὶ, παραγενόμενος εἰς Αἴγυπτον, ᾗ διὰ φιλίας ἀφικόμενος Πτολεμαίῳ τῷ Φιλομήτορι ᾗ Κλεοπάτρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτῷ, πείθει τούτους † [q] Ηλιοπολίτην νόμον [r] δημιοῦσθαι ᾧ Θεῷ ναὸν, παραπλήσιον ᾧ ὁ Ιεροσολύμοις, αὐτὸν ἀρχιερέα καθιστᾶσαι. ἀλλὰ περὶ μὲ ᾧ ἱερῶ ᾧ καταπευασθέντος ὁ Αἰγύπτῳ πολλαχοῦ ἐδηλώσαμεν. ὁ δὲ Ιάκιμος, ἔτη τρία † ἀρχιερωσύνην καθαγών, ἐτελεύτησεν. διεδέξατο δὲ ᾗ υἱὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ διετέλεσεν ἡ πόλις ἐπὶ ἐπὶα χωρὶς ἀρχιερέως ὄσα. πάλιν δὲ οἱ † Ασαμωναίου παῖδων ἔκγονοι, † προστασίαν ᾧ ἔθνους πεπιστευμένοι, ᾗ πολεμήσαντες Μακεδόσιν, Ιωνάθην ἀρχιερέα καθιστᾶσιν, ὃς ἦρξεν ὠιαυτοὺς ἑπτά. τελευτήσαντος δὲ ἐξ ὁπλοβουλῆς αὐτῷ, ᾗ ὀπέδρας † ὑπὸ Τρύφωνος μηχανηθείσης, ὡς ἀνωτέρω πῦ προειρήκαμεν, λαμβάνει † ἀρχιερωσύνην Σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ. καὶ τοῦτον δὲ, δόλῳ ᾧ συμπόσιον ὑπὸ ᾧ γαμβρῷ Πτολεμαίου, [s] διεδέξατο παῖς Υρκανὸς ὄνομα, καθαρσίᾳ τιὼ ἀρχιερωσύνῃ πλείονα τὰδελφῷ χρόνον ἐνιαυτῷ. τεσσαρακοστὰ δ' ὁ ἔτεσι † τιμῆς Υρκανὸς ἀπολαύσας τελευτᾷ γηραιὸς, Ιούδᾳ τῷ ᾧ Αριστοβούλῳ κληθέντι † διαδοχὴν καταλιπών. κληρονομεῖ δὲ ᾗ τοῦτον [t] ἀδελφὸς Αλέξανδρος, ὑπὸ υἱοῦ μὲ τελευτήσαντα, † ἱερωσύνην δὲ καταχόντα μῆ βασιλείας· ᾗ γὰ διάδημα περιέθλο πρῶτος Ιούδας ἑαυτὸν ἔνα. βασιλεύσας

Chronologia Sacra, pag. 170.) addit XX. inter mortem *Heli* & judicaturam *Samuelis* elapſos. quo admiſſo non opus eſt emendatione *S. Patii*. qui (in *Animadv. doctiſſimi*, tom. I. p. 267.) legit, ἔτη τριάκοντα δύο ὡσὶ τοῖς πανταχοῦ. *a* Μέχρις Να. *Vat.* μέχρι Ναβυχοδονόσορος *Busb.* *b* Μετῳκισε *Gall.* *c* Ita *Busb.* & *Epiphan.* ἱερωσύνης in ceteris. *d* Τεσσαρακοντα ἑβδομήκοντα ἐτῶν ex lib. X. & *Joſephi* calculis ſcribit *Patius*, p. 270. *e* Τῶν Περσῶν *Busb.* *f* Αἰχμαλώτων, ὡς ἂν ὁ ᾧ αἰχμαλωτισθέντος Ιουδαίου μὴς Ιησοῦς τὸν ἀρχ. *Gall.* & *Busb.* *g* Οὗτος αὐτὸς ᾗ οἱ ἔκγ. ἀ. τ. ἐνιαυτοὺς *Busb.* *h* Ἐπολιτεύσατο δὲ δημοκρ. *Busb.* & *Gall.* *i* Τεσσαρα solus *Busb.* Conſer, ſi lubet, *L. Cappellum* in *Chronol.* S. 278. & *Jac. Cappellum* in *Hiſt. Sacr. & Exot.* ad *A. M.* 3824. *k* Vide l. X. c. 15. *l* Aliquid deeſſe videtur. Certe per † παῖδα intelligendus eſt Oniæ III. filius. *m* Καθιστῶσι Ιακίμῳ ἱερέα *Busb.* & mox infra Ιακίμος ὁ καθιστῶσι. *n* *Al.* Αλκίμῳ. *o* Οὐ † αὐτῆς ᾗ ἐλαίας, *ſed non de vetuſta linea*, (ut vertit *Schottus*) apud *Photium* in *Bibl.* Cod. 238. p. 978. *p* Ita lego ex *Epiphanio*, qui vertit, *Propterea & Onias, defuncti fratruelis, & nomen referens patris* &c. Antea erat ὁ Ανανίου tum in *Græcis omnibus* præter *Busb.* (qui habet ὁ νεανίας) tum apud *Photium*. *q* Ηλιοπολίτην *Busb.* *r* Δημιοῦσθαι *Photius*. *s* Ita lego & diſtinguo, maxima ex parte auctoritate nixus *codicis Busb.* in quo, διεδέξατο παῖς Υρκανὸς πανταχοῦ τιὼ ἀρχιερωσύνῃ πλείονι ᾧ αὐτοδιλφῷ χρόνον ἐνιαυτῷ. τριάκοντα δ' ἐν ἔτεσι † τιμῆς ὁ Υρκανὸς ἀπολαύσας &c. Antea erat in *Editis*, διεδέξατο παῖς Υρκανὸς ὄνομα. ὃ πανταχοῦ τὸν ἱερωσύνην πλείονα τὰδελφῷ χρόνον ὠιαυτῶν τριάκοντα ὃ ἐτῶ † τιμῆς Υρκανὸς ἀπολαύσας &c. Quin & τριάκοντα δ' ὁ ἔτεσι habet *Gall.* *t* Ita cum *Cod. Vat.* ἀδελφὸς Αλεξάνδρου βασιλεὺς *Busb.* in *Editis Aliiſque.* deerat Αλέξανδρος. * *Joſephus*, l. 10. p. 450.

a Αὖτις

σας δὲ ὁ Αλέξανδρος καὶ ἱερατεύσας ἔτη εἰκοσιεπτὰ, καταλείπει τ βίοι, Αλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ καταξήσας τ ἀρχιερατευσόμενον ὃν ἐπιτρέψας. ἡ δὲ τὸν μὲν ἀρχιερωσύνην Υρκανῷ δίδωσι, αὐτὴ δὲ, τ βασιλείαν ἐνιαύτια ἔτη καταλαβοῦσα, πλουτᾷ τ βίοι· τ ἴσον δὲ χρόνον τὸν ἀρχιερωσύνην ὁ παῖς αὐτῆς Υρκανὸς ἔσχεν. μετὰ γὰρ τὸν θάνατον αὐτῆς πολεμήσας πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς Αριστόβουλος, καὶ νικήσας, ἀφαιρεῖται μὲν ἐκεῖνον τὸν ἀρχὴν, αὐτὸς δὲ [b]ἐβασίλευσε καὶ ἱεράτευσε τῷ Θεῷ. ἔτει δὲ τρίτῳ τ βασιλείας, καὶ περὶ μησὶ τοῖς ἴσοις, Πομπήιος ἐλθὼν, καὶ τὸν τ Ιεροσολυμιτῶν πόλιν χρ. κράτος ἑλὼν, αὐτὸν μὲ εἰς Ρώμην μ τ τέκνων δήσας ἔπεμψε· τῷ δὲ Υρκανῷ πάλιν τὸν ἀρχιερωσύνην ἀποδοὺς, τ μὲ διὰ διάδημα ἔθνους περιασίαν ἐπέτρεψε, διάδημα δὲ φορεῖν ἐκώλυσεν. ἦρξε δὲ πρὸς τοῖς εἰνέα τοῖς πρώτοις ὁ Υρκανὸς [c]πέντε καὶ εἴκοσι. [d]Βαρζαφάρνης δὲ καὶ Πάκορος, οἱ τ Παρθυαίων δυνάσται, διαβάντες τ Εὐφράτην, καὶ πολεμήσαντες Υρκανῷ, αὐτὸν μὲ ζωγρίᾳ παρέλαβον, τὸν Αριστόβουλον δὲ υἱὸν Αντίγονον κατέσχε βασιλέα. τρία δὲ ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας ἄρξαντα τοῦτον Σόσιός τε καὶ Ηρώδης ἐξεπολιόρκησε. Αντώνιος δὲ ἀνεῖλεν εἰς τ Αντιόχειαν ἀναχθέντα. τὸν δὲ βασιλείαν Ηρώδης πρὸς Ρωμαίων ἐγχειρισθεὶς, ἐκέτι τοὺς ἐκ τοῦ Ασαμωναίου [e]γένους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ πισὶν ἀσήμοις, καὶ [f]μόνον ἐξ ἱερέων ὄσι, πλὴν ἑνὸς Αριστοβούλου τ τιμὴν ἀπένειμε. τ δὲ Αριστοβούλου Υρκανοῦ τοῦ ὑπὸ Πάρθων ληφθέντος ἱματὸν ὄντα καθαιρήσας ἀρχιερέα, τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ συνοίκησε Μαριάμμῃ, τ τοῦ πλήθους πρὸς ἑαυτὸν θηρώμενος εὔνοιαν, ἀφ᾽ τ Υρκανοῦ μνήμην. ἔπειτα, φοβηθεὶς μὴ πρὸς τ Αριστοβούλου πάντες ἀποκλίνωσιν, ἀνεῖλεν αὐτὸν, ὁ Ιερεχοῦ πνιγῆναι μηχανησάμενος κολυμβῶντα, καθὼς ἤδη [g]δεδηλώκαμεν. μετὰ τοῦτον ἐκ τοῖς ἐκγόνοις τ Ασαμωναίου παῖδων τ ἀρχιερωσύνην ἐπέτρεψεν. ἔταξε δὲ ὁμοίως τῷ Ηρώδῃ, [h]περὶ τ καταστάσεως τ ἱερέων, Αρχέλαός τε ὁ παῖς αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦτον τ ἀρχὴν Ρωμαῖοι τ Ιουδαίων κατεδυναστεύσαντες. εἰσὶν οὖν οἱ ἀπὸ τ Ηρώδου χρόνων ἀρχιερατεύσαντες μέχρι τ ἡμέρας, [k]ἧ ναὸν καὶ τὴν πόλιν Τίτος ἑλὼν ἐπυρπόλησεν, οἱ πάντες [l]εἰκοσιοκτὼ· χρόνος δὲ τούτων ἔτη πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἑπτά. καί τινες μὲ αὐτῶν ἐπολιτεύσαντο ὑπό τε Ηρώδου [m]βασιλεύοντος, καὶ ὑπὸ Αρχελάου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. μετὰ δὲ τούτων τελευτὴν, [n]ἀριστοκρατία μὲ ἦν ἡ πολιτεία, τ δὲ περιασίου τοῦ ἔθνους οἱ ἀρχιερεῖς πεπίστευτο. περὶ μὲ οὖν τ ἀρχιερέων ἱκανὰ εἰρῆται.

der autem, cum imperium simul & sacerdotium per XXVII. annos tenuisset, vita decedit, relicta Alexandræ uxori potestate eum assignandi qui pontificatum gereret. Atque illa quidem Hyrcano *suo filio* pontificatum dat; illa vero cum regnum novennio administrasset, vitam finivit: totidemque annis filius ipsius Hyrcanus sacerdotium habebat. nam post matris obitum contra ipsum bellum movit Aristobulus frater, & victo quidem pontificatum ademit, ipse vero regnavit Deoque in pontificatu ministravit. Cæterum cum tertio regni hujus anno, totidem præterea mensibus elapsis, venisset Pompejus, & Hierosolymitarum urbem vi expugnasset, ipsum cum liberis vinctum Romam misit; & Hyrcano in pontificatum restituto, gentis quidem præfecturam ei permisit, diademate vero uti prohibuit. Atque Hyrcanus præter IX. primos annos imperavit XXIV. Barzapharnes autem & Pacorus, Parthorum dynastæ, trajecto Euphrate & bello Hyrcano illato, ipsum quidem vivum ceperunt, Antigonum vero Aristobuli filium regem constituerunt. Hunc ipsum, cum tres annos totidemque menses imperasset, Sosius & Herodes obsidione expugnarunt; abductumque Antiochiam morte affecit Antonius. Herodes autem à Romanis accepto regno, non amplius ex Asamonæi genere creavit pontifices; sed obscuris quibusdam, & à sacerdotibus tantummodo oriundis, præter unum Aristobulum, hunc honorem tribuebat. Aristobulum namque Hyrcani à Parthis capti nepotem cum pontificem declarasset, sororem ejus Mariamnen in uxorem duxit; quippe qui multitudinis erga seipsum captaret benevolentiam, propter Hyrcani memoriam. Deinde veritus ne omnes ad Aristobulum descisicerent, ipsum Hiericunte de medio sustulit, necem ei ita machinatus, ut dum nataret suffocaretur, sicuti jam ante declaravimus. Post hunc non amplius ex Asamonæi prole oriundis pontificatum commisit. Herodem etiam in constitutione pontificum imitatus est filius ejus Archelaus; & post hunc Romani, qui Judæorum regnum occuparunt. Sunt igitur qui ab Herodis temporibus pontificatum gesserunt, usque ad diem quo Titus templum & civitatem captam flammis vastavit, in universum XXVIII. tempusque illorum pontificatuum anni CV. Et horum quidem aliqui sub Herode rege & filio ejus Archelao res administrarunt: istis autem defunctis administratio quidem erat Aristocratica, gentis vero præfectura pontificibus commissa erat. Atque de pontificibus hæc dicta sufficiant.

Confer pag. 600.

P. 607.

P. 608.

P. 613.

P. 615.

P. 658, & 661.

P. 661.

P. 663.

P. 665.

P. 666.

a Αὖτη *Bud.* *b* Ita *Bud.* & *Epiphan.* qui vertit, *& Dei pontifex fuit.* ἐβασίλευσε καὶ ἱεράτευσε τ ἔθνους in *Editis Aliisque.* *c* Vide *Usserium* in *Annalibus* p. 437. *Edit. Lond.* *d* Βαρζαάφαρνης *Vat.* & *Bud.* Βαρζαάφρης *Gall.* *e* Γένους ὄντα ἐκ τοῦ καταλόγου Μακκαβαίων καθ᾽ ἑαυτὸν *Euseb.* & *Cyrill.* *f* Ita in *Josephi* libris, tum *Græcis* tum *Latinis.* Verum *Eusebius* (in *Demonstr. Evang.* l. 8. p. 398.) & *Cyrillus Alexandrinus* (in *Comment.* in *Danielem*, p. 662.) καὶ μόνον ἐξ ἱερέων ὄντι habent. Quo de loco videsis *Casaubonum* in *Exerc. c. Baronium*, p. 52. *Edit. Lond.* *g* Εἰρήκαμεν *Bud.* *h* Ἐπὶ τῇ καταστάσει τ ἱερέων *Bud.* περὶ τ Ιουδαίων ἀρχαίων *Cyrill.* *i* Οἱ ἀπὸ Hg. *Bud.* *k* Ita lego. ἧς τ ναὸν & τὴν πόλιν Τίτος ἑλὼν π. *Bud.* ἧς οἷς τ ν. κ. τ. Τ. ἑλὼν in *Editis Aliisque.* *l* Sc. si excludatur *Phanasus* ultimus, qui à Zelotis seditiosis sub finem belli electus est, quique propterea inter pontifices non videtur numerandus. *L. Cappellus* in *Chronologia Sacra*, p. 279. *m* Βασιλεύοντος *Bud.* *n* Vide *Cunringium* de *Rep. Hebr.* c. 73.

CAP.

IX.

CAP. X.

De Floro procuratore, qui Judæos cogebat bellum Romanis inferre. Peroratio.

Florus Judææ procurator.

GEssius autem Florus, qui missus est à Nerone ut Albino succederet, plurimis Judæos replevit calamitatibus. Hic genere erat Clazomenius, secumque Cleopatram conjugem adduxit, per quam, utpote Poppææ Neronis uxoris amicam, & nihil ab ipso improbitate differentem, rerum *in Judæa* administrationem adeptus est. Ita autem nequiter & violenter potestate sua abusus est, ut, propter insignem ejus maleficentiam, Albinum, tanquam de illis egregie meritum, celebrarint Judæi. nam ille nequitiam suam occultare studuit, & solicite cavebat ne omnibus notus esset & manifestus: Gessius autem Florus, quasi ad malitiam ostentandam missus, ex suis in gentem nostram injuriis pompam agebat *& triumphabat*; nihil sibi ad rapinarum omne genus summamque supplicii iniquitatem reliquum faciens. Erat enim durus quidem & ad misericordiam flecti nescius, cupiditatisque in re lucri inexplebilis, ut qui nullum inter parva & magna discrimen faceret, sed & cum latronibus participaret. Multi enim quæstum istum exercebant, spei pleni nihil ab ipso de incolumitate sua metuendum, quod secum prædarum partes haberet. adeoque nullus erat injuriarum modus; ut miseri Judæi, cum ferre non valerent vastationes à latronibus factas, cogerentur omnes suis sedibus relictis fugam capessere, tanquam ubicunque apud exteros melius vitam acturi. Denique quid multis? Florus erat, qui nos eo adegit, ut bellum Romanis inferremus, satius esse existimantes ut semel universi quam paulatim periremus. Et quidem cœptum est *hoc* bellum anno secundo administrationis Flori, duodecimo vero Neronis *imperii*: quo tempore quanta vel coacti fecimus, vel perpessi sustinuimus, sat accurate intelligere possunt, qui legere voluerint libros à nobis de Bello Judaïco conscriptos.

Bellī Judaïci causa.

Pererāio.

2. Atque hîc finem dicendi faciam de Antiquitatibus *nostris*, *post quas exorsus sum libros quos de Bello scripsi. Complectuntur autem Antiquitates rerum traditionem à primo homine nato usque ad annum Neronis imperii XII. quæ *scilicet* nobis Judæis acciderunt & in Ægypto & Syria & Palæstina, & quas clades ab Assyriis & *Babyloniis* accepimus, & quibus modis nos vexarunt & attriverunt Persæ & Macedones, & post eos Romani. Atque omnia, ut ego arbitror, exsequutus sum accurate. Quin & operam dedi ut observarem summorum pontificum recensionem, quot per bis mille annos exstiterunt. Portoque ut reges sibi invicem successerint, absque errore tradidi; quas res illi gesserint, & quomodo remp. administrarint *insuper* narrans, ut & monarcharum potentiam, prout in

ΚΕΦ. ι'.

Περὶ Φλώρου ἐπιτρόπου, ὃς τὰς Ιουδαίους ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς Ρωμαίους πόλεμον ἀφορμὰς ἐδίδου. Ἐπίλογος.

ΓΕσσιος δὲ Φλῶρος, ὁ πεμφθεὶς Αλβίνῳ διάδοχος ὑπὸ Νέρωνος, πολλῶν [a] ἀνέπλησε κακῶν Ιουδαίους. Κλαζομένιος δὲ ἦν ὁ γένος οὗτος, ἐπήγετο δὲ Κλεοπάτραν γυναῖκα, δι' ἣν φίλην ἔσχε [b] Ποππαίας τῆς Νέρωνος γυναικός, καὶ παρεῖχε μηδὲν αὐτῷ διαφέρειν, τῆς ἀρχῆς ἐπέτυχεν. ὕβρει δὲ πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἐγένετο κακὸς καὶ βίαιος, ὥστε, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν κακῶν, Αλβῖνον ἐπαινεῖν εἰς εὐεργέτην Ιουδαίους. ἐκεῖνος μὲν γὰρ [c] ἐπεκέκρυπτο τὴν πονηρίαν, καὶ τοῦ μὴ παντάπασι καταφανῆ εἶναι φροντίζων· Γέσσιος δὲ Φλῶρος, καθάπερ εἰς ἐπίδειξιν πονηρίας πεμφθείς, τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀδικίας ἐπόμπευε, μήτε ἁρπαγῆς ὑπολιπὼν μηδένα τρόπον μήτε ἀδίκου κολάσεως. ἦν γὰρ [d] ἄπληστος [e] μὲν τοῦ ἕλκειν, παντὸς δὲ κέρδους ἄπληστος, οὐκ μηδὲ τὰ πλεῖστα τῶν ἁλίσκων διέφευγεν, ἀλλὰ καὶ λῃστῶν ἐκοινώνησεν. ἀδεῶς γὰρ οἱ πολλοὶ τοῦτο ἔπρασσον, ἐκείνου παρ' ἑαυτοῦ τὴν συμμαχίαν ἐπὶ τοῖς μέρεσιν ἔχειν πεπιστευκότες. καὶ τοῦτο μέτριον οὐκ ἦν. ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς Ιουδαῖοι, μὴ δυνάμενοι τὰς [f] ἀπὸ τῶν λῃστῶν γενομένας προθήκας ὑπομένειν, ἀναγκάζοντο τὴν ἰδίαν [g] ἐξανιστάμενοι ἅπαντες φεύγειν ἄπαντας, ὡς κρεῖττον [h] ὁπουδήποτε μετὰ τοὺς ἀλλοφύλους κατοικοῦντες. καὶ τί δεῖ πλέω λέγειν; ὡς γὰρ τοὺς Ρωμαίους πόλεμον ὁ καταναγκάσας ἡμᾶς ἄρασθαι, Φλῶρος ἦν, χρεῶν [i] ἡγεμόνας ἀφέμενοι ἢ κατ' ὀλίγον ἀπολέσθαι. καὶ δὴ τὸν ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν ἔτει τῆς ὑπατείας Φλώρου, δωδεκάτῳ δὲ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς. ἀλλ' ὅσα μὲ [k] δρᾶν ἀναγκάσθημεν, ἢ παθεῖν ὑπομείναμεν, ἀκριβῶς γνῶναι τάχιστα τοῖς βουλομένοις ἐντυχεῖν ταῖς ὑπ' ἐμοῦ περὶ τοῦ Ιουδαϊκοῦ πολέμου βίβλοις γεγραμμέναις.

β'. Παίσεται δέ μοι καὶ τὰ τῆς ἀρχαιολογίας, μεθ' ἣν καὶ τὸν πόλεμον ἠρξάμην γράφειν. περιέχει δὲ αὕτη τὴν ἀπὸ πρώτης γενέσεως ἀνθρώπου παράδοσιν, μέχρι ἐτῶν δωδεκάτου τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, τῶν ἡμῖν συμβεβηκότων τοῖς Ιουδαίοις κατά τε τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, ὅσα τε πεπόνθαμεν ὑπὸ Ασσυρίων τε καὶ Βαβυλωνίων, τίνα τε Πέρσαι καὶ Μακεδόνες [l] διεπράξαντο ἡμᾶς, καὶ μετ' ἐκείνους [m] Ρωμαῖοι. πάντα γὰρ οἶμαι μετὰ ἀκριβείας συντεταχέναι. τηρῆσαι δὲ πεποίημαι καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων ἀναγραφήν, τὴν [n] ὀλίγου δεῖν δισχιλίοις ἔτεσι γινομένων. ἀπλανῆ δὲ πεποίημαι καὶ τὴν περὶ τοὺς βασιλεῖς διαδοχήν, τάς τε ἀρχὰς αὐτῶν καὶ τὰς πολιτείας ἀπαγγέλλων, μοναρχῶν τε δυναστείας, ὡς αἱ ἱεραὶ

a Ἐπλησεν *Busb.* *b* Male in *libris* Ποππαίας. *c* Ἐπικρύπτετο *Busb.* ἐπίκρυπτα *Zonar.* *d* Ἀπλετος *Gall.* & in *Epiphanii* versione *inflexibilis.* *e* Illud μὲν è *Cod. Busb.* *f* Ita *Busb.* ὑπὸ in *reliquis.* *g* Sic *Gall.* & *Busb.* ἐξιστάμενοι in *cæteris.* *h* Δίκην δίπτυον *Busb.* *i* Ita *Busb.* ἡγούμενος in *Editis Aliisque.* *k* Δρᾶν deest *Vat.* *l* Δοκεῖ διαπρ. *Busb.* *m* Ρωμαῖοι τὸ ὕστατον *Busb.* Vide *Vossii Chronol. S. c.* 20. *p.*170 *n* Ἐν ἀρχ. ὅλως ἔτεσι *Gall.* * &, ubi illæ desinunt, cœpi aliquot abhinc annis de Bello Judaïco scribere.

ἱεραὶ βίβλοι θεὶ πάντων ἔχουσι τὴν ἀναγραφήν. τοῦτο γὰρ ποιήσειν ὑπεσχόμεθα τὴν ἀρχὴν ἐπιστειλάμενοι τῆς [a] ἱστορίας. λέγω δὲ θαρσύνας ἤδη ἀφ' οὗ τὴν προτεθεῖσαν [b] συντέλειαν, ὅπου μηδεὶς ἂν ἕτερος ἠδυνήθη θελήσας, μήτε Ἰουδαῖος, μήτε ἀλλόφυλος, τὴν πραγματείαν ταύτην ὕστερος ἀκριβῶς εἰς Ἕλληνας ἐξενεγκεῖν. ἐγὼ δ' ὁμολογήσω μὲν τῶν ὁμοεθνῶν πλείστῳ αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐπιχώριον παιδείαν ἀφεῖσθαι· καὶ τῶν Ἑλληνικῶν δὲ [c] γραμμάτων ἐπιστήσασι μεταλαβεῖν, τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν ἀκριβῶσαι, τὴν δὲ θεὶ τὴν προφορὰν ἀκρίβειαν [d] πάτριος ἐκώλυσε συνήθεια. παρ' ἡμῖν γὰρ οὐκ ἐκείνοις [e] ἀποδέχονται τοὺς πολλῶν ἐθνῶν ἀφίλεκτον ἐκμαθόντας, ἀφ' οὗ κοινὸν εἶναι νομίζειν τὸ ὑπηρέτευμα [f] τοῦτο οὐκ ἐλευθέροις μόνον τοῖς τυχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκετῶν [g] τοῖς θέλουσιν· μόνοις δὲ σοφίας μαρτυρῶσι τοῖς τὰ νόμιμα σαφῶς ὑπεσταμένοις, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων δύναμιν ἑρμηνεῦσαι δυναμένοις. ἀφ' οὗ πολλῶν πονησάντων θεὶ τὴν ἄσκησιν ταύτην, μόλις πρὸς δύο, ἢ τρεῖς, κατώρθωσαν, καὶ τῶν πόνων τὴν ὑπεραρπίαν εὐθὺς ἔλαβον. ἴσως δὲ οὐκ ἂν ὑπέφθονον [h] γένοιτο, περὶ καὶ γένους τοῦ ἐμοῦ, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραχθέντων βραχέα διεξελθεῖν, ἕως ἔχω ζῶντας, ἢ τοὺς ἐλέγξοντας, ἢ τοὺς μαρτυρήσοντας. ὑπὲ τούτοις δὲ καταπαύσω τὴν ἀρχαιολογίαν, βίβλοις μὲν εἴκοσι πεπληρωμένην, ἓξ δὲ μυριάσι [i] στίχων· κἂν τὸ θεῖον ὑπόσχῃ, κατὰ τὸν ὁμοιον ἐπανορθώσω πάλιν τῷ τε πολέμῳ καὶ τῶν συμβεβηκότων ἡμῖν, μέχρι τῆς νῦν οἰκουμένης ἡμέρας, [k] ἥτις ὀγδοηκαιδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς Δομετιανοῦ Καίσαρος ἀρχῆς, ἐμοὶ δὲ ἀπὸ γενέσεως πεντηκοστῷ καὶ ἕκτῳ. προήρημαι δὲ συγγράψαι, [l] τὰς ἡμετέρας δόξας τῶν Ἰουδαίων, ὡς πάσαρσι βίβλοις περὶ Θεοῦ καὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν νόμων, ἀφ' ὅ τι κατ' αὐτοὺς τὰ μὲν ἔξεστιν ἡμῖν ποιεῖν, τὰ δὲ κεκώλυται.

sacris libris omnia perſcripta reperiuntur. id quod facere polliciti ſumus, ſtatim ab initio hiſtoriæ. Confidenter autem dico, opere, quod inſtitui, jam ad finem perducto; quod nemo alius, etiamſi *id maxime* voluerit, neque Judæus, neque alienigena, potuerit commiſſa huic operi accurate adeo Græcis hominibus enunciare. nam populares meos confitentes habeo, quod illis in patria diſciplina plurimum præſtiterim: Græcarum etiam literarum ſtudio, poſtquam Grammatices elementa didiciſſem, memet addixi, quamvis exquiſitam pronunciandi rationem aſſequi per patriam conſuetudinem mihi non licuit. Nullo enim in honore ſunt apud noſtrates, qui multarum gentium linguis loqui didicerunt, eo quod ingenuorum infimis hujuſmodi ſtudium cum ſervis quibuſcunque commune eſſe arbitrantur: illoſque ſolos ſapientes haberi volunt, qui legum ſcientiam conſequuti ſunt, & in ſacris literis rerum verborumque vim ſcite interpretari poſſunt. Quare cum multi operam ſtudiumque ſuum in hac exercitatione poſuerint, vix duo quidem aut tres ad ſummum profecerunt, ſtatimque laborum fructum ceperunt. Fortaſſe autem res erit non invidioſa, ſi de meo etiam genere, deque iis quæ in vita mea geſſi, pauca enarravero, dum adhuc ſuperſunt, qui aut vera dicenti poſſunt teſtimonium perhibere, aut falſa redarguere. Hîc itaque finem imponam Antiquitatibus, libris quidem viginti, verſibus autem ſexaginta millibus comprehenſis; atque, ſi Deus permiſerit, iterum, breviter omnia percurrendo, memorabo & bellum *Romanorum cum Judæis*, & quæ nobis evenerunt in diem uſque hodiernum, qui incidit in annum quidem imperii Domitiani Cæſaris XIII. meæ autem ætatis LVI. Propoſitum etiam mihi eſt quatuor libros conſcribere de Deo deque ejus ſubſtantia, ex opinione Judæorum quam ipſi à majoribus acceperunt; item de legibus, cur earum præcepto quædam nobis permiſſa ſunt, quædam vetita.

Joſephus in Hebræis Græciſque literis verſatiſſimus.

Librorum nonnullorum, quos Joſephus ſcripſerit, aut ſcribere propoſuerit, recenſio.

* *

a Ὁ δὲ ποιητὴς post *ἱστορίας* adjicit *Busb.* b Ἀνακεφαλαίωσιν δὲ συντέλειαν *Gall. & Busb.* c Καὶ ποιητικῶν μαθημάτων post *γραμμάτων* addit *Busb.* καὶ ποιητικῶν μαθημάτων πολλὰ ποιήσεως ἐπιδέουσι *Gall.* d Hac de re videſis *Seldenum* fuſe differentem in l. 2. de *Synedriis*, c. 9. p. 399. e Ἀποδέχονται καὶ ὑπομνήσεις ἐρίζοντας τοὺς πολλοὺς *Gall.* f Ita *Busb.* τοῦτο μὲν οὐκ ἐλευθέροις τοῖς in *Editis Aliiſque.* Legi poteſt τοῦτο ὐ μόνοις ἐλ. g Illud τοῖς inſertum dedi è *Cod. Busb.* ut & mox τῶν ante *ἱερῶν.* h Γένοιτο, ὑφ' ἑαυτὸν τοῖς πολλοῖς φανήσεται καὶ θεῖ *Gall.* i Solebant Græci veteres orationis partes per *στίχους*, ſeu *verſiculos*, diſtinguere. στίχος autem non integram periodum complectebatur, ſed ejuſmodi particulam, quæ diſtinctum ſenſum in ſe contineret; unde στίχων numerus in immenſum exſurgebat. Sed hac de re videſis Cl. *Millium* in *Prolegomenis* ad N. T. p. 100. & *D. Bern. de Monfaucon* in *Palæographia Græca*, l. 1. p. 28. k *Scaliger* erroris arguit *Joſephum*, qui (p. 904.) ſe natum dicit anno primo Caji, atque opus ſuum abſolviſſe anno XIII Domitiani. atque uno anno minus dixiſſe *Joſephum* exiſtimat, & LVII annos debuiſſe numerare. In quo fruſtra eſt. Cajus enim iniit anno Chriſti XXXVII, Januarii XXIV; Domitiani vero XIII cœpit anno Chriſti XCIII, ex die XIV Septemb. Fingamus natum eſſe *Joſephum* anno ipſo XXXVII Chriſti, Decembri menſe, vel anno XXXVIII ineunte Januario, cum adhuc Caji primus laberetur, annus ipſius LVI incipiet, ab Decembri menſe anni XCII, poſt initium anni XII Domitiani. Quare ut ſcribendi finem fecerit Octobri menſe anni XCIII, id acciderit anno vitæ ſuæ LVI, Domitiani vero XIII. *Petav.* ad *Epiphan.* p. 386. l Ita lego ex *Euſebio* in *Eccl. Hiſt.* l. 3. c. 10. idemque firmare videtur *Niceph.* in *Eccl. Hiſt.* l. 2. c. 18. hiſce verbis, ἐμφανῶν ἐν πίναξιν συγγράψαι βιβλίοις εἴκοσι θεῖ, ὅσην πάτερθεν δίξαν, καὶ θεῖ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, καὶ θεῖ νόμων, ἀφ' ὅ τι κατ' αὐτοὺς τὰ μὲν ἔξεστιν ἀγάπων, τὰ δὲ κεκώλυται. Antea erat in *Joſephi* libris, ἓξ τὰς ἡμετ. In *Epiphanii* verſione, ad hunc modum; *Propoſui quoque vobis conſcribere etiam noſtras, id eſt Judæorum ſectas, in quatuor libris de Deo ejuſque ſubſtantia; & de Legibus &c.* * Soli huic *Antiquitatum* libro non apponitur ΤΕΛΟΣ in *Græcis.* quod libellus qui eum excipit, *de Vita Joſephi* inſcriptus, *pars* ejus fuerit, aut *epilogus* ad libros *Antiquitatum.* Videſis quæ annotantur ad pag. ſequentem.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

DISSERTATIO

CL. V.

RISTOPHERI CELLARII;

QUA

FLAVII JOSEPHI

HERODIBUS HISTORIA

A Νοθείας ſuſpicione contra Cl. V.

JOANNEM HARDUINUM

JUSTIS VINDICIIS ADSERITUR,

ET NUMMIS ANTIQUIS CONCILIATUR.

Herodibus diſſerturi principio indi-amus, cujus fide in enarratione inni-amur. Is *Flavius Joſephus* eſt, Judæo-um hiſtoriæ auctor locupletiſſimus; tiqui, recentes, & medii tribuerunt, toricorum plus potuerint. Quantum od Hieronymus illum epiſt. XXII. ad ap. XV. cum optimo comparat, dum *um* appellat? hoc eſt eum, cujus in toria ingenium, induſtriam, & fidem nnes mirentur, quam T. Livii Pata-*viſendi cauſa Gaditanum quemdam ad um orbe veniſſe, ſtatimque, ut vi-*, cum Plinius lib. II. epiſt. III. tum ymus epiſt. CIII. cap. I. referunt. Eu-iſſimo & ipſi auctori, H. E. lib. III. hus eſt ἄξιος πιστεῦσαι, *dignus cui fides* ; ut unum tantummodo ex recentio-ile principem, adjungamus, magno olegom. Emend. Temp. idem φιλαλη-*atis ſtudioſiſſimus* non immerito cen-

to igitur laus eſt illuſtrior, ab lauda-i interrupto conſenſu, laudari: tan-piratio ſubit, quod clariſſimus vir, & illuſtrato, quam urbium & populo-mis geographia eximiam laudem do-quutus *Joannes Harduinus*, Proluſio-giæ ex nummis reſtitutæ Lutetiæ nu-in tantum derogat de Joſephi aucto-ro inepte ficto & ſuppoſititio aucto-l id nummorum, ut ait, fide inductus, Flavianis narrationibus in Herodia-i adverſentur. Nos ut omnino magni mmos facimus, & ex iis multa in hi-hronologia emendari cenſemus; ita nondum poſſumus, ut præ hiſce num-Harduinus producit, omnis antiquita-riæ in Joſepho conſenſionem negliga-nitus eluſam illam contemni vel ever-

Quanta igitur fieri induſtria poteſt, iri nummos & rationes quibus nititur, ius omnium conſpectui, adjecta veri-i interpretatione, ut & nummis genui-nis ſua fides, & Joſephi ſimul hiſtoriæ ſua intemerata conſtet auctoritas.

III. Nota eſt Joſephi de Herodum familia traditio à doctis omnibus huc uſque magno conſenſu approbata, & in Antiqua noſtra Hiſtoria, locis ubique ex Joſepho ſignificatis, breviter repetita, Scilicet Herodem, Antipatri filium, illuſtri genere proſelytorum Idumææ ortum, ſummam rerum in Palæſtina à patre acceptam (is autem Cæſari Julio debuerat) Antigoni Haſmonæorum ultimi, quem Parthi juvabant, invaſione amiſiſſe, ſed brevi poſt Antonii ope cum titulo Regis recepiſſe, atque ita ſatis multos annos totam Palæſtinam, quæ inter Syriam, Arabiam & Ægyptum patet, Auguſti Cæſaris auſpiciis, qui confirmaverat regnum, ſevero imperio tenuiſſe. Hujus filium Archelaum, quum IX annos Judææ & Samariæ imperitaſſet Ethnarchæ nomine, in Galliam relegatum eſſe, & ex poſſeſſione ejus provinciam Romanam factam, quam procuratores Cæſaris rexerint: reliquos filios, Herodem Antipam & Philippum, utrumque ſuæ tetrarchiæ præfuiſſe, illum quidem Galilææ & Perææ; hunc Iturææ & Trachonitidi; & hoc mortuo; illo itidem relegato, Agrippam, primi Herodis ex interfecto filio Ariſtobulo nepotem, Claudii Cæſaris favore totum avitum regnum, ſublata provinciæ forma recepiſſe, ſed hoc poſt paucos annos exſtincto Judæam iterum provinciam factam, filium vero, Agrippam minorem, Chalcidenæ regulum, deinde Abilenes & Philippi tetrarchiæ exſtituſſe.

IV. Ab his diſſentit non una ratione Harduinus. Primum ait, Herodem per Julium Cæſarem ingreſſum dominationem eſſe: nec illum totam Palæſtinam, ſed tantum Judæam & Samariam rexiſſe: in eodemque regno, cum regio etiam titulo, Archelaum patri ſucceſſiſſe: Galilæam autem cum cæteris partibus ſub poteſtate Zenodori tetrarchæ fuiſſe, cui vivo patre, Herodes, Herodis filius, Philippus frater ejus, uterque tetrarcha, ſed diviſa poſſeſſione, ſucceſſerint. Et hunc tetrarcham Herodem, Baptiſtæ interfectorem, non Judæum, nec proſelytum, ſed gentilem, poſtea regem factum, eundem eſſe qui Jacobum ſuſtule-

rit, & Petrum conjecerit in vincula, eumque perperam ſub Agrippæ nomine à tetrarcha diſtingui. Neque Judæam poſtquam ſemel à morte Archelai (nam & hujus exſilium negat) provinciæ formam induerit, unquam rurſus regni habitum, ut Joſephus prodit, recepiſſe. Et quæ reliquæ de hiſce rebus paradoxæ opiniones ſunt. Singula ordinatim examinabimus.

V. Vir celeberrimus de initio dominationis Herodis ita ſentit pag. 24. *Judæa Herodi data eſt hanc, ut nunc videtur, ob cauſam: Erat Julius Cæſar dictator in magno ære alieno Herodis, ut conjicere eſt ex illa Tullii voce ad Atticum lib.* VI. Epiſt. I. SED HEUS TU! JAMNE A CÆSARE PER HERODEM TALENTA ATTICA QUINQUAGINTA EXTORSISTIS? Mira res, ne dicam, ridicula. Scripta epiſtola in Aſia eſt à proconſule Cicerone, quum Cæſar adhuc in Gallia eſſet. Quo pacto igitur ad illum Herodis Idumæi pecunia? qui ante Alexandrinum bellum ne notus quidem Cæſari fuit. Præterea variatis ſcripturis vexatus ita locus eſt, ut quidam non *Herodem*, ſed *Orodem* legant: quidam pro *jamne vos* monſtroſe *Genuarios*; unde ſunt, quæ *Genuævos*, quod nomen Allobrogum civitatis eſt, exſculpant. Quam clarior explicatiorque eſt Joſephi hiſtoria, Antipatrum, Herodis patrem, Hyrcani regis amicum, in Peluſiaca expugnatione, & in prœliis cæteris egregiam Cæſari operam in Ægypto præſtitiſſe, à quo id præmium laboris acceperit, ut Hyrcano regi in gerenda republica adjungeretur, aut ſolus illam adminiſtraret, atque iſte, quod ſimul pontifex erat, rebus ſacris magis quam civilibus præeſſet. Vide Joſeph. lib. I. de Bello cap. XVIII.

VI. Nunc fines regno Herodis conſtituendi ſunt. Patre ſuperſtite præfectus Galilææ erat, unde in amicitiam Sexti Cæſaris, Syriæ proconſulis, venit. Sed patre, Malichi fraude, hoc eſt veneno, ſublato, incidit Antigoni bellum, Parthorum auxilio geſtum, quo Hyrcanus rex captivus abductus, Phaſaëlus, Herodis frater, in carcere ſe interfecit; ipſe Herodes ægre evaſit in Italiam: ubi rex ab ſenatu Romano, Antonii ope, declaratus, aliquamdiu de regno cum Antigono certavit, donec ille Romanis armis & Soſio duce oppreſſus captuſque & ſecuri percuſſus fuit. Sic Herodes in totum regnum Haſmonæorum venit, cujus pars etiam Galilæa & vicinæ regiones erant. Vir contra clariſſimus Jo. Harduinus pag. 24. *Herodis ethnarchiam regiamque poteſtatem ad Judæam tantummodo cum Samaria pertinuiſſe* contendit.

VII. Argumenta, quibus perſuaſus eſt, fere hæc ſunt: primum, quia Lucæ 1. comm. 5. vocetur βασιλεὺς τ῀ Ιυδαίας tantum *Judææ rex*. At ſi arcte ſumitur *Judæa*, neque Samariæ imperitavit, quod contra Harduinum eſt: ſin laxe, tam Galilæam & Peræam, quam Samariam comprehendit. Deinde objicit Archelai ſucceſſionem in his duabus tantum partibus, qui tamen Matth. cap. 2. comm. 22. dicatur ἀντὶ τ῀ πατρὸς, *pro parente ſuo regnaſſe*, quæ formula integram hereditatem à patre filio relictam ſignificet. Verum eſt, ſignificat id, quod vult vir clariſſimus, niſi teſtamentum interveniat, aut ſuperioris domini, qui Auguſtus erat, alia diſpoſitio: quibus duæ tantum ex quatuor regni partibus majori filio ceſſerunt: reliquæ fratribus tetrarchis Antipæ & Philippo. Etiam illud putat, pag. 26. Herodis regnum coarctare, quod nullas urbes in Galilæa, fidei erga Romanos & reverentiæ monimenta, condiderit, ſicut alibi Cæſaream & Sebaſten. At nec in Idumæa condidit, & ſi accurate loquimur, nec in ipſa Judæa, quia Cæſarea, ut ex Act. Apoſt. 12. comm. 19. apparet, extra limitem Judææ fuit. Sufficit aliquibus regni locis condidiſſe: i bus ædificare neceſſarium non era

VIII. Tandem illud, tanquam get, quod Herodis temporibus Ga tetrarchæ fuiſſet, à quo Herodis te vel alio titulo acceperint, non na hereditate. Id credit fide nu riuſque, qui Octaviani vultum poſtica vultum Zenodori ſine diac ſcriptione ΖΗΝΟΔΩΡΟΣ ΤΕΤΡΑΡ & in altero, ΖΗΝΟΔΩΡΟΥ ΤΕΤΡ tritis literis cæteris, ut legi neque nus Græcorum ita expreſſus conſ id eſt CLXXXII. Sed quid inde c nuendos Herodiaci regni fines? Jud. lib. XV. cap. 9. Zenodoro cum vicinis partibus adſignat, e Galilæa diſtinguit, quas Auguſt Zenodori donaverit Herodi. Id c ſius confirmat lib. LIV. pag. 526. DCCXXXIV. περὶ Ηρῴδ῀ Ζηνοδώρ῀ πρὸς *Herodi Zenodori cujuſdam tetra* Auguſtus. Hæc tetrarchia fere poſtea Philippus ex paterna he Paneadem etiam, quod Joſephus ſed tota extra Galilæam. Hardui *Eo*, inquit, *animus ut credam in ſimul tetrarcham fuiſſe* Zenodor vero nihil præter inclinationem conjecturam, adfert; nos potiori gni Haſmonæi, in quo Herodes fu ramus, extra Zenodori hujus po læam exſtitiſſe. Quod de *vultu* ob in nummis Judaicis, contra ipſum vertimus; quia Galilæa ubique ab erat, uti pernotum eſt ex evangeli tum præferentes, ut Zenodori *ſun* dominum non poſſunt pertinere. quam ad reliqua pergamus, de Herod eundum eſt, poſt patris mortem, ſe Parthicum, *tetrarcham* ab Antoni dum & Phaſaëlus frater, conſtitutu Joſephus tradit l. XIV. c. 13. p. 642. capto, & exſtincto fratre Phaſaëlo, men ſibi uſurpaſſe, quod nos vir princeps in his literis, *Ezechiel S* cet de Præſt. & Uſu Numiſm. pa cto nummo, cui inſcriptum eſt H .... quem is pro ſummo judicio quam primum Herodem cenſet f regium nomen ab Romanis impet

IX. Nunc de *Archelao* diſquire ſephus ἐθνάρχ῀ν, *Ethnarchæ* hono ab Auguſto accepiſſe refert l. XVI ipſumque antequam poſſeſſionem maret, φεύδεται εἰδὼς τ῀ βασιλεὺς ὀνόμα *abſtinuiſſe*. (ibidem cap. XI.) quo Cæſaris auctoritate & adſenſu de duinus autem æque regem, ac pa perſuaſum habet, quia Matth. ca βασιλεύειν *regnaſſe* dicatur, & in l ceſſiſſe. Quis vero neſcit, ſacros cum vulgo loqui, cui Judaico p minores principes *reges* dicuntur, Herodes alter in una eademque thæo cap. XIV ineunte, & Luca recte & ex Romanorum genio & *tetrarcha*; à Marco autem cap. V σλδ῀ *rex*, populari loquendi m Succeſſit in locum quidem patris ex parte, quæ ibidem ad Judæam ſtricta eſt: non in toto regno: etiam regium, quod non heredi Romanorum liberalitate conceden

X. In annis etiam Archelai, & ex diſſenſus. Joſephus ait extremo lib.

χῆς, *decimo principatus anno*,- id eſt
nperii, accuſatum à ſuis & Viennam
uſto relegatum eſſe. In re conſen-
i lib. LV. p. 567. Ηρώδης ὁ Παλαιστὶνὸς,
ἀδελφῶν λαθὼν, ὑπὸ τῆς Αλκης ὑπηφανίδα,
iit, *Palæſtinus à fratribus accuſatus*
elegatus eſt. Quod is octavo ante
ſti anno, qui & Chriſti ætatis ferme
contigiſſe, per conſules annorum
umerat. Ex Joſephi autem calculo
ecimum annum Chriſti poteſt acci-
Harduino p. 38. videtur cum ſacro
e, quo *Chriſtus dominus dicatur, an-*
is duodecimum, ſingulis annis tem-
aſſe, id quod poſt annum ætatis fere
higendum videtur: ut ſaltem per an-
te id tempus in templum ſe contuliſſe
adire Archelao vivo, quem fugerat,
od vix ex Lucæ contextu (cap. II.)
οἱ κατὰ τὸ ἔθος, non ad Chriſtum pue-
arentes vel ad feſtos dies eorumque
im eſt, nili ex verbis comm. 44. νο-
νομίᾳ τῇ), quod multi interpretes fa-
climus colligere. Cui opinioni non
nec vero ex eo firmiter, quod Ar-
it, probari credimus, vivente illo in
veniſſe. Ex Ægypto reverſi cum
s non tam Archelaum, ut Herodis
unt (ſic enim nec ſe filio alteri credi-
æ imperanti) ſed proditionem exha-
in Bethlehemitico agro, timuerunt.
annis faciliores ſumus, quum nume-
per notas ſcriptis, perfacile aliquid
poſſit. Nulli genuini nummi, ab
cuſſi, ſuperant, ex quibus decidi
poſſit: id ſolum ex nummo, quem
endit, clarum probatumque videtur
xxix receptæ Aſiæ, ſeu pugnæ Actia-
Archelaum fuiſſe. Is enim nummus
itis ſymbolo, & *Palma*, Judææ glo-
is non alius quam ΚΑΙCΑΡΟC no-
& anni notam ΛΘ, ex quo conjici-
i jam provincia cuſum eſſe, non in
hnarchia. Quoquo autem anno Ar-
im ceſſavit, de modo ceſſationis ma-
overſia. Joſepho is relegatus eſt:
e herede obiit. Quod vero, ut ſu-
, Joſepho, DIO Caſſius conſentit,
nomine *Herodem* vocat, quem alii
ut in Antipa quoque & Agrippa con-
huic receptæ ſententiæ eo conſtan-
us, quo propius ad illam etiam Judæi
Ben Gorion enim cap. LXI. extremo:
ויהי מקץ ה׳ ימים עלה ערל או
הרומיים ויאסרהו שר ההיל
וישלחהו אל רומי *Poſt quintum*
nio Archelai) *adſcendit contra Ar-*
citus Romanorum, cujus dux illum
inxit, miſitque Romam ubi mortuus
it auctor in deportatione, licet modi
tione aberret.
graviſſima his, ut prædiximus, de *He-*
a eſt, & *Agrippa* rege, quos diſtin-
s ut filium Herodis, Baptiſtæ interfe-
ipam ſingulari nomine, eundemque
ialilææ, non regem, in Galliam à C.
gatum: & alterum Agrippam Hero-
is magni ex Ariſtobulo, quem inter-
otem, à Caio Cæſare tetrarchiis Phi-
niæ, ac regio nomine ornatum, poſt-
archia Antipæ à Claudio Judææ quo-
iæ regionibus auctum ſed brevis im-
vix tertio Claudii expleto anno fata-
tum. Harduino autem unus idemque
longo tempore tetrarcha, tandem
etiam rex, atque ſic idem qui Baptiſtam & Jacobum, Joannis fratrem, interfecit. Quam ſententiam nunc noſtrum eſt diligentius examinare.

XIII. Primum in eo Harduinus eſt, ut tetrarcham Herodem, non Judæum, nec proſelytum, ſed gentilem fuiſſe perſuadeat p. 54. ſeq. At vero qui natus eſt Judæo patre, & ea gente oriundus, quæ tota ante nonaginta annos proſelytorum lege Judæis adſcripta fuerat, & qui præfuit genti Judaicæ, ut Galilæi erant: ac quotannis ad ſacra Judæorum profectus Hieroſolymam eſt, & Joannem Baptiſtam libenter audivit; hunc Judæis ritibus initiatum fuiſſe negabimus? Natus is erat Herode rege, Judaiſmi obſervatore, ut præter Joſephum vel ex Auguſti joco apud Macrobium lib. II. Saturn. cap. IV. *Melius eſt Herodis porcum eſſe quam filium*, apparet. Non exſtat in Scripturis ſanctis, tetrarcham hunc regis Herodis filium eſſe, quod Joſephus adfirmat; ſed ſi Joſepho non credemus, evincit vetus inſcriptio, à diligentiſſimo viro Jac. Sponio Miſcell. Erud. Antiq. f. 338. in lucem producta: ΗΡΩΔΗΝ ΗΡΩΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΟΝ ΤΕΤΡΑΡΧΗΝ &c. Nec illa ætate Idumæi, unde Genus Herodes ducebat, proſelyti, ſed Judæi erant, à longo tempore in Judaiſmum recepti, adeo ut Scaliger ad Euſeb. Animadverſ. p. 165. probet, Herodem majorem proſelyti abnepotem exſtitiſſe. Quæ ſatis confirmant, non ita tetrarcham, ut Ἕλλωνα *Græci*, Joann. XII. verſ. 20. quod Harduinus credit, Hieroſolymam ſacrorum cauſſa profectum, ſed tanquam Judæum & Judaica ſacra pleniſſime profeſſum. quod autem p. 56. ex illicito conjugio, cum fratris uxore inito, & ab Joanne improbato, contra Judaïſmum tetrarchæ argumentum petit, nobis plane contrarium videtur; nec dignum, cui multis verbis reſpondeamus.

XIV. Deinde ex nummo & numero annorum tetrarchiæ Joſephum falſitatis incuſat. Is ita ſcalptus Græcis literis eſt: ΗΡΩΔΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ. ΜΓ. & in altera facie ΓΑΙΩ ΚΑΙΣΑ, ΓΕΡΜ. ΣΕΒ. ſive ut eminentiſſimus vir Hen. Noris, ſingulari diſſertatione *de Nummo Herodis Antipæ*, æri inciſum expreſſit, in anticæ laurea ΓΑΙΩ ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡ. .... ΝΙΚΩ: in poſtica circa palmam ΗΡΩΔΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ, cum anni literis ΜΓ. Ex quo conſtare videtur ſub Caio Caligula XLIII annum tetrarchiæ Herodem egiſſe. Sed nec hoc Joſephi hiſtoriæ repugnat, qui non ſub alio quam Caio principe, relegatum tetrarcham dixit, & poſtremo quidem illius anno. Vide Antiq. Jud. lib. XVIII. cap. 9. Et laudatus Noriſius pro docta ſua computandi ratione ita calculum diſponit, ut hinc XLIII tetrarchiæ annus cum ultimo Caligulæ bene conveniat. Quod ſi vero aliam & vulgarem rationem numerus tetrarchiæ excedere videatur; non inconveniens erit dicere, Antipam à vivo patre, ſeu aliquot ante mortem annis, Galilææ fuiſſe præfectum, ſicut ipſe pater Herodes ab Antipatro parente ſuo, adhuc ſuperſtite & principatum tenente, ut ſupra diximus, eidem Galilææ præpoſitus fuerat. Hæc ſatis tuendo calculo ſunt, ſi utique non alia æra, quam tetrarchiæ acceptæ, intelligenda ſit.

XV. Ad hæc unum eſſe tetrarcham & regem ex communi nomine *Herodis* Harduinus putat, quum Scriptura neque *Antipæ*, neque *Agrippæ*, majoris, nempe, nomen habeat. Sed nihil proficit. Etiamſi enim diſcriminationis nomina, quæ Joſephus pandit, Scriptura non uſurpaverit: habet tamen alios diſcernendi ſatis claros characteres, dum v. gr. Act. XII & XIII, utroque ineunte capite, alterum Herodem *regem*, alterum *tetrarcham* nominat, qui ſane diverſi honores & munia ſunt. Et quoties alii ſcriptores *Antiochos*, *Ptolemæos* nominant, non appoſito, quo differant in-

vicem, ullo cognomine? Juſtinus quidem Martyr. Dial. contra Tryph. p. 330. Herodem quoque Herodis, ſub quo natus Chriſtus eſt, filium, βασιλέα *regem*, vocat, ſed dum βασιλέα Ιυδαίων *Judæorum regem*, & ἀληθῆχον *ſucceſſorem patris* appellat, ſatis imperitiam hiſtoricarum rerum prodidit.

XVI. Ad alium itaque nummum p. 48. vir clariſſimus provocat, in quo ſcriptum eſt ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔ..... ΤΔΙΟΣ: & in altera parte ΚΛΑΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΤ. Γ, *Rex Herodes Philoclaudius & Claudio Cæſari Auguſto, ann. III.* Quid cogit vero, ut de Herode Herodis filio hæc intelligamus, aut quid impedit, quo minus cum ſummo viro, quem iterum honoris cauſſa nominamus, Ez. Spanhemio, pag. 443. de Agrippa Majore interpretemur? Is ſane, Joſepho teſte lib. XIX extremo, tres annos vixit in aucto ſibi à Claudio regno, in cujus beneficii profeſſionem *Philoclaudius* cenſeri voluit, & aliquot regni ſui urbes, ut Gabam, Tiberiadem, *Claudias* appellavit, quod ſupra laudatus Henricus Noris in Epoch. Syro Maced. pag. 389 & 463 itidem ex nummis declaravit. Quo & illum nummum referendum putamus, quem Lucas Holſteinius, Germanorum quondam inter Italos decus in Steph. Byz. pag. 154 ex Barberina Gaza oſtendit, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔΗΣ, & in averſa. ΚΛΑΥΔΙΑ ΚΑΙΣΑΡΙΑ. *Rex Herodes, Claudia Cæſaria.*

XVII. Hic eſt ille Herodes, Joſepho *Agrippa major* cognominatus: cujus mentio facta eſt XII. cap. Apoſtol. Actuum. Quod ſi Joſephi teſtimonium pro more ſpreverit vir doctiſſimus Harduinus; nequaquam tamen contemni licebit antiquiſſimi interpretis Syri ſuffragium, qui, ut omnem ſcrupulum eximeret, non tam interpretem quam paraphraſtam egit, dubitabilem locum cap. XII. comm. 1. ſumma perſpicuitate ita interpretatus, هيرودس الملك الذي يقال له اغريباس. *Herodes rex, qui cognominatur Agrippas.* Quid clarius dici potuiſſet, & quidem in tanta antiquitate, qua vix majorem habere poſſumus? Sic omnes codices ferunt, nec quidquam variantis lectionis obſervatum unquam eſt, unde de novitate aut interpolatione conjici fortaſſis poſſit.

XVIII. Quum ergo vir clariſſimus nihil ex nummis adferat, quo recepta ex Joſepho de Herodibus ſententia evertatur; utique in ea perſtantes, Act. XII Herodem Agrippam, Ariſtobuli filium, cui Claudius Cæſar avitum regnum donaverat, intelligendum eſſe cenſemus. Hinc à Tiberio, cui maledixerat, in vincula conjectus, à Caio Cæſare ſolutus & rex tetrarchiæ Philippi & Lyſaniæ factus, poſt tertium annum ab eodem tetrarchæ Herodis poſſeſſionem accepit: mox à Claudio Samariam quoque & Judæam, ut ſic omnem Palæſtinam ſive Iſraëlis terram, per triennium, ad fatalem uſque mortis pœnam, ab Joſepho non minus quam à S. Luca (licet ab illo obſcurius) notatam, poſſederit. Vide Antiq. Jud. lib. XIX extr. & Dion. Caſſ. lib. LIX. p. 645. & LX. p. 670.

XIX. Accedit egregium ab hoſte teſtimonium, Juſto nempe Tiberienſi, Galilæo, cui graves inimicitiæ cum Joſepho æquali ſuo interceſſerunt, nihilominus cum iſto in Herodum diſtinctione conſentiente. Ex ejus chronico Photius Biblioth. cod. XXXIII hæc excerpſit: Ἀρχὴ τῆ ἱστορίας ἀπὸ Μωσέως, καταλήγει δὲ ἐως πολυπῆς Ἀγρίππα τῦ ἐβδόμε μὲν τῶν ἀπὸ τῆ οἰκίας Ηρώδε ὑστάτε δὲ ἐν τοῖς Ιυδαίοις βασιλεύσαν, ὃς παρέλαβε μὲν τὴν ἀρχὴν ὀπὶ Κλαυδίε, ηὐξήθη δὲ ὀπὶ Νέρωνος, ἐπ' ἔτε μᾶλλον ὑπὸ Οὐεσπασιανῦ. πολυτῷ δ' ἔτει τείτῳ Τραϊανῦ. Hoc eſt, in Herodum regnatrice familia ſeptimum ac ultimum fuiſſe Agrippam minorem, qui ſub Claudio regnare cœperit, vita exceſſerit anno tertio Trajani. Bene autem hic numerus cum Joſepho convenit, cui I. eſt *Herodes Magnus*: II. *Archelaus*: III. *Philippus*: V. *Agrippas major*: VI. *Herodicus*: VII. *Agrippa minor.*

XX. Negat Harduinus Herodem ſtolicorum Judææ imperaſſe, aut p manam rurſus regnum fieri potuiſſe. pla in Aſia ſunt, Ciliciæ, Ponti, Syriæ ubi, provinciæ formulis abrogatis, ta ſunt? Ex Tabulis, Hiſtoriæ A ſubjectis, omnia clariſſime dilucer ſolymæ forſan hoſpes fuit, ut tetr cui vinctum Servatorem Pilatus ſ ſtolos itaque tanquam Galilæos, a cipem, forte præſentem, procurat miſit, præſertim in cauſſa non civ nis Judaicæ. Ita ſentit & interpre datus Harduinus p. 55. Verum hæc ſufficiunt ad ſenſum Lucæ i Si hoſpes tantum fuit; unde pote in milites prælidis Romani habet ſtodiæ reos? nam XIX commate ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, *duci ad ſupplicii* riri *juſſit*, quod Latini etiam ſim cunt. Plinius de Chriſtianis ad T la, *perſeverantes duci juſſi.* Vi notavimus. Syrus interpres ru

هلك هيرودس وصلبهم

condemnavit illos cuſtodes, & pr Addo: ſi hoſpes tantum fuit, cu Cæſaream diſceſſit, & διατρίβειν *ha* tanquam in regia ſua? Quando au erat Judæa, non Galilæi principi Romani ſedes Cæſarea erat, uti ex hiſtoria longe eſt clariſſimum.

XXI. Ipſe nummus, quo Hardu inſcriptus ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΣ ΑΓΡ ΚΛΑΥΔΙΟΣ *Rex magnus Agrippa cus*, pro Joſephi ſententia cum pr enim *magnus rex* ille fuit, uti fuit, ferente, omnino ſequi oportet, ut ſiones, quàm geminam tetrarchiam ipſi tributam, Galilææ & Philippi tenuerit, quæ vix *regis* aut *regul* cam *magni*, dignæ habebantur. hic Agrippa amplioris regni, aviti tius Palæſtinæ dominus laudatur, à bitioſus ille titulus abhorret.

XXII. Diximus ſupra de relig lius tetrarchæ: à quo diverſum eſſe, Act. XII. memoratum, quum mus, de ejus etiam religione de lum in hiſtoria pretium erit. unus eſt terrarcha & rex, eodem Jacobum occiderit, Judæum fuiſſ tum, inquit, p. 55. *neque Judæ aperte declarat; qui eum non ſtu pulſum, ſed* QUIA PLACERET JUD ſtianis *indixiſſe narrat.* Anne ſunt, qui *Judæis ſtudent placere*? mani fuiſſent, qui *populares* dice trimoniis, ut populo placerent, & ſtudium populi conciliantes: ribus Romani, qui ob eandem ca ut Eutropius ait, ſeſe in imperio

XXIII. Hujus Agrippæ frat *rex Chalcidenſis*, Joſepho aucto lo Jud. pag. 1071.) cujus nu guinus, vir hujus ſtudii peritiſ ma ſignatum in laurea: ΚΛΑΥΔΙΟ ΣΤΩ ΕΤ. Β. id eſt, *Claudio Cæſ V.* & in averſa parte, ſenili capi præcincto circumſcriptum: ΒΑΣΙ ΥΔΙΟΣ, *Rex Herodes* φιλοκλαύδιος tra pag. 58. *Quid ſi non tantum Chalcidicus, ſed neque regnum Cl*

cenſet præjudicio occupatus, falſa æ ex ſola Joſephi hiſtoria promun- Herodem, Agrippæ fratrem, lib. 19. Χαλκίδος δυναστεύοντα, *Chalcidis dyna-* de Bello c. 11. de eodem, ἦρξε τῆς Χαλκί- *n Chalcide.* Immo *rex* à Claudio epiſt. apud Joſeph. lib. xx. cap. 1. ræſtionis ex eo pendet, an quinto ſuperfuerit Herodes Agrippa, quod n eſt, etiam contra Euſebium, qui *quarto* imperii anno interiiſſe dicit, & approbat Scaliger Animadverſ. id? quod Dio Caſſius, incorrupta o.LX. pag. 670. de Claudio Cæſare: ἦν δυναστείαν πατρὸς ἀδελφῷ, *fratri* (majoris *cipatum quemdam dedit*, quem Jo-. cap. 5. nominatim ſignificat non *Chalcidicum* fuiſſe. Nondum ergo t, ut ab Joſepho & Euſebio refugia- um bene etiam Dio, ut cognovi- ordat.

ius *Agrippa* ſupereſt in Actibus A- p. 30. cum ſorore *Berenice* memo- omæ apud Claudium erat ſeptemde- adoleſcens, quum de morte patris etur. Cui ſucceſſorem hunc Clau- let, niſi amici admonuiſſent, pericu- itaneum regnum, ut Judaicum erat, mittere. Rurſus itaque in provin- idæa cum cæteris Agrippæ poſſeſſio- Cuſpio Fado miſſo, qui præſes or- que. Vide Joſephum extremo lib. xx. nus, Judæam iterum provinciam ſa- quam ceſſaverit, poſtquam ſemel facta uerat. Reſpondimus ſupra ſectione regionum in Aſia, quæ ex Romanis na, & rurſus provinciæ facta fue- iciti ſuffragium accedat ex lib. v. Hiſt. *ius defunctis regibus, aut ad modi- Judæam provinciam equitibus Ro- rtis permiſit.*

vero Agrippa, Agrippæ filius, re- d id non ſtatim poſt mortem patris eſt. Joſephus Scaliger in Euſeb. *ſtatim, ait, ab obitu patris regnum ſed nomine Cæſaris tamdiu adminis- d Rex tutelæ ſuæ fieret.* Idem pau- ad Taciti verba annali XII. c. XXIII. UDAEI, DEFUNCTIS REGIBUS SOHEMO PA, PROVINCIAE SYRIAE ADDITI, *In-* inquit, *Ituræos Syriæ perpetuo ad- Judæos autem, quoad Agrippa Junior ram perveniret. Sed quinquennio poſt pæ ſenioris hoc contigiſſe quis credat, tione temporum, & hiſtoria externa, n non ſemel, neque leviter peccaſſe* Malim aliter ſcripſiſſet vir maximæ ene enim inter Tacitum atque Joſe- it. Mors Agrippæ majoris, ut ſupra & Euſebio oſtenſum, in annum IV. dit. Minor Agrippa, XVII anno- on ſucceſſit patri, cujus regnum pro- m ſubiit, aut Syriacæ provinciæ ad- Nono imperii anno ineunte, hoc jo & Q. Verannio Coss. in Chalci- Herodi patruo haud dubie tum mori- am, Agrippæ filium, imperator Clau- ſed quadriennio poſt, hoc eſt im- decimo anno, dempta Chalcide, eidem ycaoniæ tetrarchias, hoc eſt Trachoni- anæam, & Abilenam donavit, quum a, Samaria & Galilæa, ac reliqua s, à præſide Romano uſque ad exci- egerentur. Vide Joſephum lib. xx. præfuit regno ſuo Agrippa, per L an- Claudii ad III Trajani. Photius enim patriarcha, Cod. XXXIII Bibliothecæ, ex Juſto Tiberienſi, qui æqualis Joſepho fuit, verbis ſupra adlegatis hæc recenſet: Ἀρχεται τῆς ἱστορίας ἀπὸ Μωσέως, καταλήγει δὲ ἕως τελευτῆς Ἀγρίππα τοῦ ἐδδόμου μὲν τοῦ ἀπὸ τῆς οἰκίας Ἡρῴδου ὑιέος δὲ ἐν τοῖς Ἰουδαίων βασιλεῦσιν. ὃς παρέλαβε μὲν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Κλαυδίου, ἠυξήθη δὲ ὑπὸ Νέρωνος, ἐπὶ μᾶλλον ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ, τελευτᾷ δὲ ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ. Hoc eſt: *Incipit* (Juſtus) *hiſtoriam à Moſe: deſinit in morte Agrippæ, ſeptimi illius è familia Herodis, & ultimi inter Judæorum reges. Qui regnum ſub Claudio accepit, quod auctum à Nerone eſt, magiſque à Veſpaſiano. Mortuus anno tertio Trajani.* Multa numiſmata hujus regis ſuperſunt cum Veſpaſiani, Titi, Domitiani iconibus percuſſa, quæ ſummus patronus noſter Ez. Spanhemius de Præſt. & Uſu numiſm. p. 864. oſtendit, quorum illud, quod cum Veſpaſiani effigie eſt, in poſtica habet ΕΤΟΥ ΚΘ. ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *anno* XXIX *regis Agrippa*, quod ſatis argumentum eſt longævæ dominationis.

XXVI. Hæc de Herodibus eorumque ordine & ſucceſſione. Quod reliquum eorum eſt, quæ contra Joſephum Harduinus urget, nunc vindicandum nobis ſumimus. Cujus fidem ille ut omnibus ſuſpectam faciat, primum objicit, *Antipæ* nomen, quod Joſepho debemus, in nummis & inſcriptione ſupra n. XIII. adducta non apparere. At vero ſi valeret, etiam *Archelai* nomen ſuſpectum foret, quod, ut ipſe Harduinus fatetur, in nummis non occurrit, & pro illo *Herodes* apud Caſſium invenitur. Quale autem ſit *Antipæ* nomen, Gorionides cap. 63. ineunte oſtendit. qui אנטיפטר, *Antipatrum*, Græco nomine appellat, ex quo fit *Antipas*, ſicut ex Harpocrates *Harpocras* apud Plinium lib. x. epiſt. v. Pergit Harduinus Joſepho falſitatem objicere, dum Herodem Antipam modo in Galliam, modo in Hiſpaniam relegatum dicat. Sed & hæc perfacile conciliari poſſunt, quum in Galliam primum, deinde ut gravior pœna eſſet, in Hiſpaniam uſque, atque ſic longiſſime à patria, abduci potuerit. In Hiſpaniam miſſum fuiſſe Gorionides quoque cap. LXIII, & Rabbi Ganz. pag. 36. confirmant, ספרד locum exſilii nominantes, quæ Judæis Hiſpania eſt. Ad hæc ex eo etiam ſuſpectum vult Joſephum reddere p. 51, quod Claudium in imperio capeſſendo ab Agrippa, qui forte Romæ erat, adjutum ſcribat, quum non pronum ad fidem ſit, ditionis barbaræ regulum conſiliorum ſenatus arbitrum fuiſſe. Sed & heic non deeſt, qui Joſephi fidem tueatur, Dio Caſſius lib. LX. p. 670. de Claudio: τῷ Ἀγρίππᾳ τῷ Παλαιστίνῃ, συμπαράξαντί οἱ τὴν ἡγεμονίαν ἔτυχε δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὢν τὴν ἀρχὴν σφετερισάμενος, *Agrippæ Palæſtino, qui eum in potiundo principatu adjuverat, regnum auxit.*

XXVII. Alia via vir clariſſimus Joſephum adgreditur, templi Hieroſolymitani novam ſtructuram, quam ille lib. XV. cap. XI. Herodi tribuit, *confictam* in magnificentiæ prædicationem eſſe, pag. 32. objiciens. Non autem confictam eſſe illam templi inſtaurationem, etiam ex divino ſcriptore Joann. cap. II. comm. 20, non obſcure probatur. Illi enim XLVI anni οἰκοδομήσεως, ad Zorobabelis templum, quod quadriennio perfectum fuit (Eſdræ VI, 15.) referri non poſſunt. Neque cum provincia Judæa eſſet, ceſſavit templum renovari, nec vero auſpiciis Romani illud præſidis fiebat. Cæſares enim principi cuidam Judaici generis hanc ſacrorum & templi curam permiſere, ut, Agrippa majore ſublato, Claudius Herodi fratri, Chalcidenſi regulo, conceſſit, Joſeph. lib. XX cap. I & III, quod jus poſtmodum Agrippæ minori manſit, uſque ad templi & urbis everſionem. Vide ibidem cap. VII, & cum primis cap. VIII. f. 899, ubi de Agrippa rege dicitur, ἐπιτέτραπτο ὑπὸ Κλαυδίου Καίσαρος τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ, *templi curam ei Claudius Cæſar*

ſar concrediderat; quamvis neque Herodi illi, nec Agrippæ juniori in Judæam vel Hieroſolyma quidquam juris fuerit, quod omne penes præſidem ſeu procuratorem erat.

XXVIII. Aliud crimen Joſepho Harduinus impingit, ex quo conſtare putat, auctoriali Palæſtinam non fuiſſe conſpectam. quia lib. xv. cap. XIII Cæſaream Palæſtinæ ἐν τῇ Φοινίκῃ in *Phœnice*, poſuiſſet. Novum crimen & ante inauditum, cujus ſi reus Joſephus agendus eſt, ante hunc princeps geographorum Strabo quoque condemnari debet. Hic enim lib. XVI. pag. 520. *Jam Cœleſyria peragrata*, ἐπὶ τὴν Φοινίκην μέτειμεν, *in Phœnicen tranſimus*. Recenſitis urbibus, tandem claudit, p. 523. hiſce verbis, Τοιαύτη μὲν ἡ Φοινίκη *Hactenus de Phœnicia*. Medio ſermone & in mediis Phœnices urbibus infit: Μετὰ τὴν Ακκω, Στράτωνος πύργος ὀχυρωμὰ ἔχων, *poſt Acen* (quæ Ptolemaïs eſt) *Stratonis turris, navale habens*. Hæc autem ipſa Cæſarea. Plinius lib. v. cap. XIII *Stratonis turris, eadem Cæſarea, ab Herode rege condita*. Quo jure nunc Joſephus accuſatur, qui idem ſenſit quod Strabo, quod alii geographorum hiſtoricorumque? quibuſdam longior in auſtrum Phœnicia procurrit, licet aliis anguſtiori limite definiatur. Livius lib. XXXV. cap. XIII. *Antiochus rex ea hyeme Raphiæ in Phœnice Ptolemæo regi Ægypti filia in matrimonium data, - - extremo jam hiemis Epheſum pervenit*. Raphia autem prope Ægypti fines ad mare eſt.

XXIX. Tandem etiam de *Haſmonæorum regno*, Joſephum Harduinus ſubleſtæ fidei inſimulat. At vero diu ante Joſephum Strabo lib. XVI. p. 524. in Syriæ & Judææ enarratione, πρῶτος ἀνδ' ἱερέως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα Αλέξανδρος, *primus pro pontifice ſe regem fecit Alexander*, qui & Jannæus erat, Hyrcani & Ariſtobuli pater: quod ſatis ad *fabulam*, quam objicit Harduinus, diluendam eſt, licet in eo corrigendus Strabo ſit, quod Alexander hic non primus fuerat, qui diademate & regis titulo uteretur, ſed frater ejus Ariſtobulus eodem honore anteceſſit. Ad hoc, credo, inductus eſt vir clariſſimus, quod nummos forſan Haſmonæorum regum non repererat. Sed ſic multæ & præſtantiſſimæ partes hiſtoriarum negandæ forent. v. gr. Imperium Trapezuntinum, quod per CCL annos ſtetit, ab Alexio Comneno conditum, quum Conſtantinopolis in Latinorum poteſtatem veniſſet; ex nummis adhuc illuſtrari nondum potuit, nec peritiſſimi viri eos videre ſe meminerunt. Nec vero propterea fabula eſt quod Nicetas, Gregoras, Paullus Venetus, Chalcocondyles de illo narraverunt.

XXX. Denique in foro quoque Grammaticorum Harduinus reum Joſephum facit: *Taceo*, inquit, p. 64, *de Joſephi ſolœco*, Αχίππα, *quod etiam in Codd. MSS. legitur, pro* Αγείππα, *ut nummi exhibent ipſius Agrippæ, quicum vixiſſe vult videri*. Sed bona verba, quæſo. Solœcum non eſt, quo optimi Græcitatis ſcriptores uſi ſunt. Gemina forma gignendi caſus in his nominibus eſt, & Αγείππα quidem, Act. Apoſt. XXV. 23. & num Veſpaſiano tam Stephani quam Sylburgii p. 322. reperitur, ca eſt altera in ᾶ terminata, qua P. tonio p. 946. Dio Caſſius ineun pianus Alexandrinus B. Civ. lib. rum imitator Zonaras in Auguſto, ne ergo ſolœciſmi accuſabit Hard aliis propriis, in ας finitis, inuſit Αἰνείας Αρέτας Μαυίας. Theodorus Ga p. 4. κλίνεται Αἰνείας, Αἰνείᾳ & numm rellio, ſagaciſſimo antiquitatis ſc cim. Tab. XXIII nuper produ ΑΡΕΤΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ: & ipſe Di τὰ τε τοῦ Αγείππα καὶ τοῦ Μαυίου. Ne mæ, quam ſolam Harduinus Gra rus fuit Joſephus noſter, quod ſatis ſit oſtendiſſe. Lib. XIV. pag. 469. Πίσσα, τὰ βασίσσα τοῦ Αρέτ

XXXI. Supereſt, quod infanti duſtria præterierit, *ne legiſſe fa menti literas videretur*: p. 36. in Euſeb. Animadverſ. p. 176. *belluinæ crudelitatis exemplum teritum eſſe, qui tanta diligentia Herodianæ facinora perſequitur* met; nec vero id ſatis putamus ſcribentis, quo Harduinus refert, e ri enim alia de cauſa potuit, & ſi Nicolaum Damaſcenum potius, illa rejicienda. Iſte enim haud quia vivente Herode ſcripſit, cu tor ad Auguſtum fuit; quem du diffitetur, Joſephus inſequutus e quod aliis pluribus accidiſſe novi dita opera, ſed partim memoriæ naci præeuntis perſequutione, de effugerit animum, *memoriam*, & *m*

* * *

CL. V. Jo. Harduinus pag. 39. accuſat, qui Romanos *imp βασιλέας*, & *imperium* illorum βασι ſa Latina fuiſſe vocabula *regnum* tamen mitius fuerunt, nec invitis Herodianus lib. I. cap. II. de M βασιλεύοντι Μάρκῳ: & cap. VII de βασιλέως ἀφιξιν; ac ibidem de Fauſt λιανὸν. Et ante Herodianum Pau XVI. Βασιλεῖς Αὔγυσσε: & Dionyſi Διονύσιος βασιλέως, — Auguſtum Cæſarem, ſub quo ſc ac Diodorus Siculus ecloga libr ΤΩΡΑ αὐτὸν ἀναγορεύειν τε καὶ καλεῖν, eſt itaque quod cum Harduino 1 Petri II. comm. 14. de Polemo cum Grotio de Romano impera Sequiori ævo ita βασιλέως vocem politani vindicarunt, ut cætero Germanicos imperatores, ægre ῥῆγας (à ῥῆξ, *rex*) appellaverint. paſſim in Hiſtoria Byzantina.

NDEX PRIMUS,

VOCUM GRÆCARUM.

261
978
1177
172
157
205
46
490
815
288
163
1000
1269
475
272
1102
569
179
905, 1357
427, 1359
671, 737,
744
524, 821,
1068
634
303
1118
212
309
1270
508
434, 1166
397, 943
416
275
983, 992,
Vide Caſ.
it. ad Po-
Edit. Par.
688
254
754, 1269
190
856
186, 179
159
1119
837
1164
307
870
1103
995, 1126
187
970, 1088,
43
58
1107
1272
141, 461

ἀέννα 125
ἀέτωμα 109
ἀζήλωτον 1314
ἄϊδρεις 103
ἀΐδων ἄψαυς 586
ἀθανατίζειν 793
ἀθέμιτον 906, 1275
ἄθεσμος 1314
ἀθετεῖν 663
ἀθροίζειν εἰς ἐκκλησίαν 131
ἀθρόως 289, 577
ἄθυρμα 528, 1177
αἰδέσιμος 954, 27
Αἰθίοπες 358
αἰθρία 103
αἴθριον 107
αὔθριος 1008
αἰθριώτατος 695
αἰκία 26. αἰκία βασάνων 1141
αἰκίαν σεσωσότα 461
αἰκίαν αἰκισάμενος 285
αἰκίζειν 581
αἰκιζόμενος 300, 533
αἰκισάμενος 300
αἱμασιὰ 150
αἴξας 143, 1325
αἱρεῖται 817
αἱρετικαὶ 1061
αἱροστάτειον 578
αἰσχύνη 167, 168
αἰσχυνόμενος ἐμαυτὸν 2
αἰτιάζεσθαι 397
αἰωρεῖσθαι 809, 810, 812
αἰωρούμενος 311, 359
ἀκατάσχετος 1071
ἀκαταφρόνητος 422
ἀκατάστατος 1019
ἀκέραιον 163
ἀκέραιος πόλις 184
ἀκήρυκτος πόλεμος 989
ἀκινάκης 895
ἀκμαὶ 372, 1168
ἀκμάζων 1316
ἀκμαιότατον τῆς ἡλικίας 295
ἀκμὴ ἡλικίας 289
—— θέρους 996
—— χειμῶνος 990
ἀκμὴν adhuc 848
ἀκμῇ 994
ἀκοινώνητος 142, 1152
ἀκοκᾶν 1022
ἀκολασία 891
ἄκολος 1245
ἀκοντίζειν 254
ἀκοσμεῖν 290
ἄκοσμος φυγὴ 251
ἀκόσμως 138
ἀκραιφνεῖς 811
ἀκραιφνὴς 4, 811, 833
—— ἀρετὴ 4
ἀκρασία 1082
—— ἀφροδισίων 360
—— παίδων 958
—— χυμῶν 1220
ἄκρατον 272, 590, 1066, 1089, 1229
ἄκρατος ἰσχύς 760
—— ὀργὴ 196, 765, 826
ἀκρατόφορος 1256
ἀκρατῶς 212, 338, 1000, 1163
ἀκεῖσθαι 1040
ἄκριτον πλῆθος 1147
ἄκριτος ὄχλησις 1219
ἀκροάματα 845
ἀκροβολισμοὶ 646, 943
ἄκροι 639
ἀκροτομῆσαι 1067
ἀκρότομοι λίθοι 342
ἀκροτήλια 381, 408
ἀκροτηριάζειν 1357
ἀκυρῶν 826, 895, 1393
ἀλαβαρχεῖν 886
ἀλαβάρχης 821. *Videſis Commentatores ad Cic. in Epp. ad Att. l. 2. ep. 17.*
ἀλαβαρχία 891
ἀλαλαγμὸς 1136
ἀλαλάξοντες 251
ἀλαζονεία 749
ἀλαζὼς 1033
ἀλγεινότερος 253
ἄλγημα 872
ἀλεεινὸν 1147
ἀλιεῶν *ex recto* ἀλιεὺς 124. vide *Budæi Lexicon.*
ἀλεωρὴ 808
ἄλη 133
ἀληθείαις 943
ἄλκιμος 211
ἀλκίτης 104
—— βίος 374
ἀλίζειν ἐκκλησίαν 870
ἁλιτήριοι 65, 142, 1300
ἁλιτήριον 412, 494
ἁλιτήριος 1020
ἀλλοιοφθορία 763
ἀλλόγλωσσοι 15
ἄλλοκοτον 491
ἀλλοφωνία 16
ἀλόγιστοι 1168
—— τολμαὶ 1296
ἀλόγιστος ἡδονὴ 360. ἐν ἀλογίᾳ 1140
ἀλύοντες 666
ἀλυσιδωτὸν 318
ἅλων 289
ἄλως 171
ἁλόσιμος 926
ἅλωσις 210
ἁμαδία 132
ἁμάρα 1256
ἁμαρτάδες 123
ἁμαρτὰς 831
ἁμαυρῶν 28, 400
ἁμαυρούμενοι τὰς ὄψεις 370
ἀμαύρωσις 400
ἀμαχητὶ 369
ἄμαχος 672
ἀμβλυώττειν 869
ἀμέδυτος 114
ἀμείβειν λόγῳ καὶ λόγῳ 349
ἀμείβεσθαί τινα τούτων 521
ἀμέλει 1094, 1189
ἀμελλητὶ 867
ἀμεριμνία 1037
ἀμετάγνωστον 737
ἀμεταπείστως σεσαίρουσι 2
ἀμεταπήστου τοῦ σχήματος 864
ἀμήχανα 131
—— κακὰ 371
ἀμηχανεῖν 8, 233
ἀμηχανία 197
ἀμηχάνητος 41
ἄμιλλις 864
ἄμιλλα 1251
ἀμιλλώμενοι ἀλλήλοις 118
ἀμιξία διαίτης 583
ἀμιδὶ 35
ἀμνησία 304
ἀμοιρεῖν 366
ἄμοιρος 125
ἄμοιρος γῆς 169
ἄμυνα 232, 1068, 1073
ἀμύνασθαι 212
ἀμύνειν αὐτῷ 57
ἀμύνη *auxilium* 1076
ἀμύνης καιρὸς 961
ἀμφαγνυμένων 1205
ἀμφίεσον 713
ἀμφίκολοι 862
ἀμφίκυρτος 1221
ἀνὰ 358
ἀναβιῶν 379
ἀναβλύειν 104
ἀναβολαὶ 757
ἀναγεννώμενον 137
ἀνάγκασμα 795
ἀνάγκη vis 343
ἄναγνοι 1359
ἀναγωγὴ 809
ἀναδόσεις ὑδάτων 1309
ἀνάδυσις 1035
ἀναζεύγνυμι 309
ἀναζυγὴ 778
ἀναζωπυρᾶν 365, 415, 494
ἀναζωπύρησις 541
ἀναιδῶς 1290
ἀναιρεῖ 194
ἀναίρεσις 198
ἀναιδητῶν 487, 1172
ἀναισχητίζειν 413
ἀναισχυντότης 1002
ἀναχικομμένη θάλασσα 141
ἀναλυτικὸν σημαίνειν 318
ἀναπαστὴ 1077
—— ξεύματος 180
ἀναπόπλειν 872, 976
ἀναπραττῆσαι 529
ἀναπτὰς 408, 494
—— δώσεις 668
ἀναπύπλειν 872, 1289

ἀναλαμβάνειν σφάλματα 1125
ἀναλήμματα 1343
ἀναλημπτῆρες 345
ἀναλισχμᾶν 390
ἀναλογιζόμενος 174
ἀνάλογον 862,1010,1013
ἀναλογῶν 248
ἀναλόγως 658,870,1264
ἀναμάττειν 732
ἀναμαχέσασθαι 292
ἀναμάχετος 574
ἀναμβώων κυμὰς 1123
ἀναμίξ 476
ἀναμιξάμενος 818
ἀναμφίλεκτος 143
ἀνανεύμενος 994
ἀνανεύειν 1156
ἀνανεύσας 413,541
ἀναγωγικὸν 480
ἀνανοσεῖν 1231
ἀναναγώνιστον 1301
ἀναπίλεκτα 846,857
ἀναπίλικτον 94
ἀναπίξαντος 1345
ἀναξισμβόλων 342
ἀναξιοπάθητα 664
ἀναξυεὶς 112
ἀναπαλαίειν 1162
ἀναπαρὲς 738
ἀναπλύνειν 613
ἀναπίμπλαται 138
ἀνάπλεα 839
ἀναπνέειν 404
ἀναπνοαὶ 1063
ἀναπολεῖν μνήμην 477
ἀναπολεῖσθαι 573
ἀναπολόγητον 1373
ἀναπόσβεστον 1349
ἀνάπυστα 755
ἀναριπεῖν κύδος 825
ἀνάρπαστον 622
ἀναῤῥιπίζεσθαι 1076
ἀναῤῥιπεῖν κύνδυνον 1175
ἀναρτᾶν 309,862
ἀνάσσασθαι 1348
ἀνάσασις 1285
ἀνάσατα 803
ἀνάσατοι 44,470
ἀνάσημα 360, 460,
—— ἡλικίας 77
ἀνασραφεὶς 679
ἀνασραφισόμενος 843
ἀνασπᾶλαι 768
ἀνασώζειν 204
ἀνάτασις 981,1290
ἀνάφανδον 931,683,713, 1172, 1176, 1181
ἀναχαιτίζειν 1087, 1242
ἀνὰ χεῖρα 517
ἀνδραγαθία 2
ἀνδρίζεσθαι 1263
ἀνδρίζομαι 212
ἀνδρωθεὶς 892
ἀνεγκωμίασεν 156
ἀνέδην 958, 967, 1012, 1037, 1082, 1106, 1219, 1270, 1290
ἀνέζευξεν εἰς 181
ἀνειδεὶς 961
ἀνειλύμενοι 972, 1162, 1219
ἀνείμενον τ διαίτης 820
ἀνειμένος 352
ἀνεῖναι 463
ἀνεῖσθαι 115
ἀνείσφορον 504,579
ἀνέκαθεν 865
ἀνεμέσητον 139,236
ἀνενδιαστὸν 777
ἀνεπαγκὲς 638, 984
—— ἐκ τραυμάτων 568
ἀνεπόητον 674
ἀνεξέλεγκτον 135
ἀνεξεσμένον 578
ἀνεξικακία 1172
ἀνεπαισθητος 171
ἀνεπαχθὴς 815, 859
ἀνεπηρέαστον 700
ἀνεπίδατος 115
ἀνεπιβούλευτον 841
ἀνεπίκλητον 830
ἀνεπικωλύτως 866
ἀνεπίμικτος 162,165
ἀνεπίφθονος 1323
ἀνεπιτάκτως 855
ἀνέργαστος σῖτος 1245
ἀνεῤῥιζωμένος 138
ἀνεῤῥοίζως 1139
ἄνεσις 818
ἄνεσος 133
ἀνέτειμαι 914
ἀνευρήμων 1110, 1167, 1168
ἀνήδυτον 754
ἀνήκεστον 742
—— πάθος 964,1073
ἀνήκαστος 817
ἀνήκαστοι συμφοραὶ 3
ἀνήνυτον 1010,1071,1097
ἀνηρτῆσθαι 1376
ἄνθεμις 515
ἀνθρακιὰ 1402
ἄνθραξ 114
ἀνθυποκρίνεσθαι 1034
ἀνιαρῶς διατίθω 941
ἀνίατος 869
—— ἔχειν 196
ἀνιμᾶν 52
ἀνισόρροπος 1086
ἀνίσχειν 811
ἀνοδία 1167
ἀνοίκειος 689
ἀνομβεία 609
ἀνόμημα 368
ἀνόητος 945,1015
ἀνόσια ζῶα 1184
ἀνοχὴ 975
ἀνταγωνιστὴς 285
ἀνταίρειν χεῖρας 1321
ἀνταναπλεῖν 359
ἀνταναπλοῦς 833
ἀντέδειξα 3
ἀντεπὼν 2
ἀντεφοδιάζειν 691
ἀντέχεσθαι εὐσεβείας 888
ἀντιχρώμενοι αὐτῶν 1183
ἀντέχειν 360
ἀντεφασιλεύειν 1189
ἀντιβλέπειν 225,1384
ἀντιβολεῖν 314
ἀντιβάλλω 1181
ἀντικαταλλαξάμενος 1133
ἀντικαταλλάσσειν 441
ἀντικρύειν 54, 282
ἄντικρυς contra 826
ἀντίληψις 1172
ἀντιμέτωπος 1215
ἀντίπαλον 1094,1321
ἀντιπαράσασις 1385
ἀντιπαρατάξάμενοι 1002
ἀντιπαρίξάγειν 821
ἀντιπαρηγορεῖν 992
ἀντιπρεσβεύειν 1132
ἀντιπρεύειν 1337
ἀντιπαρέρπειν 305
ἀντιπροϊέναι 139,1325
ἀντιπρόσωπος 156
ἀντιπροσώπων 1216
ἀντιπροτρέπειν 1398
ἀντιῤῥέπειν 1361
ἀντιῤῥοπικὸς 1361
ἀντιστόμφος 799
ἀντίπασσμα 843,753
ἀντισασιώτας 608
ἀντιφιλονεικεῖν 86, 1189
ἀντίψυχον 1410
ἄντυξ 344
ἀνυπαίθυνος 1016
ἀνύποιστον 854
ἀνύποπτον 283
ἀνυπόστατος 420,971,1011, 1232, 1240
ἀνυπόσολον 713
ἀνυποπίμπτων 746
ἀνυποπτώτως 679,734
ἀνύσιμον 1225
ἀνυσιμώτατοι 999
ἀνυπεύθυνος 1239
ἀναθεῖν 1129
ἀναμαλία 1386
ἀνώμαλον 966,1265
ἀνώμαλος πρὸς 1014
ἀξιόχρεα ἁμαρτήματα 1063
ἀξιόχρεως μάρτυς 192
ἀξίωσις 153,432
ἀξιόω jubeo 42
ἀξιαφηγητότατον 703
ἀξιολόγως 351
ἀξιόμαχοι 400,423,966
ἀξιοπίστως 1021
ἀοίδιμος 842
ἀπαγγελία λόγων 152
ἀπαγορεύειν 53, 206, 591, 856
ἀπαμῶσαι 493
ἀπαντᾶν 239
ἀπαλλαγὴ 153
ἀπαλλοτριᾶν 135
ἀπαμβλύνειν 1141,1194
ἀπάνθρωποι 349
ἀπανθρὼ 1308
ἀπάρατος 822
ἀπαράτητος 169,1382
ἀπαράτητος 4
ἀπαρέλλακτον 465
ἀπάρτημιλλητὸν 359
ἀπαρτισθῆναι 172
ἀπαρτίσεως 672
ἀπαρεδοτὸς 1135
ἀπαρεγχώρητον 687
ἀπαρηγόρητος συμφορὰ 294
ἀπαρξησασῶν 1184
ἄπαφος 773
ἀπαρτίζειν 351
ἀπαρπάσαι 522
ἀπάρχειν 533
ἀπάρχεσθαι 593
ἀπαρχὴ. κατ' ἀπαρχὰς 858
ἀπασραπᾶν 1308
ἅπαντων 365,893,1075, 1374,1376
ἀπαυδαδιάζεσθαι 1221
ἀπαυδαδιάζεσθαι 1221
—— ἀπαυτομολεῖν 1405
ἀπεγγυκὼς 1254
ἀπειθεῖν 1082
ἀπειλητὴς 979
ἀπεπεῖν 448

684 941
97, 653 ἀρειμάνιος 1087, 1263
695 ἀρεῖδεις 403
46 ἀρδεῖς 826
349 ἀρδῆναι 821
356 ἀρδρέμβολα 1401
858 ἄρειστεῖον 624
305 ἄρκυς 250, 1271
2 ἁρματηλάτης 230
1007 ἁρμοδίως 4
1386 ἁρμόζειν 890, 1155
:6, 864, ἁρμονία 1195
ἁρμονίως 344
ves 60 ἁρμὸς 10
50, 979, ἅρπα 1348
ἁρπαγέντες ὑφ' ὑδρωπὸς 226
ἐγκλήματα ἅρπαγμα 486
ἅρπαξ 345
43, 556, ἅρπη 652
ἁρπεδὼν 112
322 ἁρτάζει 521
769 ἀρτητικὸς 225
57 ἀρτίως 1178
471 ἀρχηγὸς κακῶν 306
872 ἀρχὴν prorsus 133
881, 930 —— ἀπ' ἀρχὴν prorsus 13,
783 684
893 ἀρχισράτηγος 257
49, 1070. ἀρωγὰ 768
112 ἀσύλημα 368, 887
1123 ἀσυλὸς τόπος 563
1286 ἀσήμαντος 1265
794 ἀσθμαίνειν 254
171 ἄσκεπτος 1035
187 —— ἐλπὶς 1215
202 ἀσκέπτως 664
94 ἀσκόπως 50, 1121
103 ἀσμενίσως 76
870, 1129 ἀσμενισὸν 868
94 ἀσπίδισκαι 1229
872 ἀσσάριον 97
1386 ἀσὴ 420
779 ἀσραπήγκαι 1073, 1169
12, 123 ἀσυλλόγιστον 147, 425
866 —— σπλῆν 356
1344 ἀσύμφυλον 491
898 ἀσωμάτος 736, 1307
57, 911 ἀσφαλίζεσθαι 458
975 ἀφάλλειν 1131, 1153
988 ἀφολεῖν 324, 1138
596 ἄτακτος γυμνασία 1114
233, 1051 ἀτελαίπωρον 125
350 ἀτιμώτατον 870, 1163,
845 1271
1170 ἀταρακτήσας 697
980 ἀταρέχως 624
848 ἄτεγκτος 902, 1244
591 ἀτενὴς 1323
8 ἀτενίζειν 872, 1252
600 ἀπδιώτατος 1285
932, 1069 ἀτμὶς 165
433, 915 ἄτυν 979, 1020, 1126,
566 1251, 1261
811 ἄτυπος 716
466 ἀτέλεσμον κατάστημα 684
348 ἀτελεῖν 726
466, 894 ἀτελώσεις 832
566 ἀτελοῦντες 1122
640 ἄτρεπτον 474
1068 ἀτρέπτως 1323
, 828, 1067 ἄτρεσον 1321
1316 ἀτρύτως 487
991 ἀτυχία 856
1024 αὐδάδης 26
94 αὐθέντης 1073
427, 934, αὐθήμερον & αὐθημερινὸν
122, 1140
αὐθημερὶς 1364
αὖθις 125, 128
αὖθις *postea* 426
αὖθις ἀνθρώπου 857
αὖθις. ἐν τοῖς αὖθις χρόνοις
105
αὖθις ἑστῶτες 143. οἱ αὖθις ibid.
αὔλειον 1110
αὐλὴ 27, 326, 449
αὐλίζεσθαι 1122
αὐλίζοντες 1124
αὖσαι 1277
αὖος πρὸ λίθου 1004
αὐτανδρος 1002, 1998,
1098, 1139, 1178,
1182
αὐτεξέσιον 155
αὐτεξουσιότης 1394
αὐτοκέλευστος 754
αὐτοκρατεῖς 794
αὐτοκράτωρ 119
—— λογισμὸς 206
αὐτομάτη φήμη 1149
αὐτομάτισμὸς 466
αὐτομάτως 125, 128, 141,
142, 181
αὐτονυκτὶ 775
αὐτοπελὰς 620
αὐτουργία 1384
αὐτόχειρ 257, 531
—— ἐκείνε 656
αὐτοφίλαυτος 204
αὐτοχειρία 737
ἀφ' αἵματος 1001
ἀφαιρέματα 632
ἀφαλλόμβος 913
ἀφανίζειν 13, 210, 251,
291, 398, 406, 538
ἀφανίζως 176
—— ἐξ ἀνθρώπων 396
ἀφανίσαι 155
ἀφανισμὸς 9, 73
ἀφελὴς 128
ἀφετήρια 1232, 1261
ἀφετήριον ὄργανον 1124
ἀφήγημα 1406
ἀφηγεῖσθαι 1065, 1071
—— τὸ ὅλον 1094
ἀφήγησις 175
—— πραγμάτων 983
ἀφηνιάζειν 1189
ἀφηνιάζεσθαι 1169
ἀφιᾶσιν 124
ἀφιδρύματα 831
ἀφιερῶσθαι 118
ἀφιερόω 484
ἀφίημι ἀξίωσιν 304
ἀφιππάζεσθαι 672
ἄφιππον χωρίον 672
ἀφῖχθαι 154
ἀφροδαισὶς 1058
ἀφρεία γῆς 291
ἀφορμὴ 575, 979, 1024,
1240, 1243
ἀφορμαὶ *opes* 602
ἀφορμαὶ 979
—— βίε 530
ἀφορμὴ 96, 603, 1023
—— σωτηρίας 94
ἀφορολόγητον 1365
ἄφρουτις 850
ἀφύξατος 1375
ἀφρονία 402, 638
ἀχρεὶς 494, 1066
ἀχαρισεῖν 1090
ἀχάτης 114
ἀχλύειν 381
ἄχραντος 1228
ἀχώρισοι 427
ἄψις vel ἀΐψις 344
ἄωρον 1197

B.

Βάδην 250
βάδος 341, 344
βαδμοὶ τομημάτων 1172
βαλάνε μύρε 62
βάλλειν 138
βάμμα 113, 114
βαπτίζειν 666
βαπτίζως 419, 1169
βαπτίζεσθαι 905
βαπτόμος 1012
βάρεις 464, 479, 658, 885,
928
βαρμύδεσθαι 1172
βάσεις 228
βασιλειᾶν 954, 960
βασιλιᾶν 1199
βασιλοῦβμοι 231
βασιλίζειν 26
βασιλικώτατος 234
βάσιμος 109
βασκαίνειν 945
βασκανία 126, 458
βάσκανος 233
βάσκανοι 980
βάσαγμα 248, 873
βασάζειν 249, 619
βασάζειν *exportare* 533
βασάζειν *tollere* 440
βατὸς τόπος 115
βδέλλα 97
βήρυλλος 114
βιάζεσθαι βάλπειν 305
—— σωφροσύνην 152
βλάσησις 515
βλασφημία 266
βλασφημεῖν 249, 250, 390
—— πικρῶς 407
βοτὰ 85
βόεσλοι 338
βυκῶνες 1363
βυκανιάζειν 1363
βυκολεῖν 1322
βυνιὰς 115
βραδεῖον 229, 248, 393,
1251, 1270, 1309,
1315
—— δίκαια 206
—— συνομία 103
—— σωτηρία 1177
βραδύεσθαι 981
βραδυβόμιον 14, 141
βραδύτατοι παθεῖν 1125
βραδυτὴς 288
βρασμὸς 1003
βρασυβόμιον 1137
βράβεσθαι 1280
βραχεῖ τύτων πλέον 528
βρεῖθειν 1265
βρεῖθος 1138
βρεγματὸν 112, 113
βρίον 562
βυσσινὸν πλέγμα 75
βύζιον 1139, 1284
βύδιον 590
βυδὸς 5
βωμολοχία 1361

Γ.

Γαλαθηνὸς 228
γαλαθηνότερος 1027
γάλλοι 172
γαλύχυσα 76
γάστρα 1079
γαυρὸς 104
γεγυμνασμένως 1348
γεγονὸς ἐκβοᾶν 140
γεῖσον 1223,1228,1269
γειτνιακὴ συνήθεια 87
γειτνίασις 1299
γειτονία 1301
γενάρχης 32
γενεαὶ 1100
γέφυρα 1130
γεφυρῶν 180
γεωκομεῖν 315
γεωκομία 219,303
γεωκόμος 32
γηλυμοὶ 108,109
γηλυχόμβος 625,1323
γλυκὺς 699
γλωσσόκομον 225
γνήσιος 955
γνήσιος *legitimus* 35
γνωρίζειν 347
γνώριμοι 74,1067,1068, 1073, 1074, 1102, 1110, 1111
γνωριμώτατος 904
γνωσιμαχεῖν 198,571
γὸης 1374,1376
γονόῤῥοι 1291
γοργὸς τὰς ὄψεις 247
γυναικομανεῖν 1012
γυναικωνῖτις 753,849
γωνιὰ 1125

Δ.

Δαιμονᾶν 1075,1323
δαιμόνια 247,1308
δαιμονιζόμενος 339
δαιμόνιον 254,1035
—— τέρας 997
δαιμόνιος ὁρμὴ 1197
—— θεήλατα 590,1302, 1318
—— θεομηνία 1153
—— συμφορὰ 1002
δαίμων 1033,1037
δαίνυσθαι 241,1291
δαιτυμὼν 1291
δακτυλίδραι 1401
δακτύλιος σημαντὴρ 1042
δακρυῶδες 176
Δάκχαρες. v. *Le Moyne* ad *Barnab.* p.620
δαπανᾶν πυρὶ 160
δασμὸς 225
δασμολογεῖν 1284,1337
δαψιλέστερον ἢ μέτρε 203
δεδιοτόμενος 1176
δεῖκηλον 1066, 1068
δειλανδρεῖν 1403, 1405
δεῖλη ὀψία 93
δειμᾶν 173
δείμασθαι 8, 150
δεινότης λόγων 1
δεισιδαιμονία 133, 437, 968,1066,1072,1089
δεισιδαιμονία *religio* 866
δεκμοιείαι φλαυτῶν 115
δελεάζοντες 1096,1102
δέλεσσος 1389
Δελφικὴ τράπεζα 110
δεξαμενὴ 380
δεξιαὶ 1160. δεξιαὶ πίστεως 1166. ὅτι δεξιὰς σφᾶς καλεῖν 957, 1140. ὅτι δεξιαῖς 781
δεξιότης 396
—— λόγων 396
δεξιώματα 712
δεξίωσις 709
δεξιώτερον 348
δέοντας 299
δεσπόζειν 55, 641, 1202
δεσπότεια 1301
δεσποτεύειν 104
δεσποτικῶς 1189
δεῦρο 117,121,122
δηλητήρια φάρμακα 989
δημαγωγία 372
δημαγωγῶν 304, 908
δήμιος 841,921
δημοτελὴς 212
δημοτικὸς 119,363,615
δημοτικὸς *popularis* 923, 1174
δημοτιῶσθαι 940
δημότης 167
διαβασανίζειν 210
διάβροχον 404
διάβρωσις 1328
διαγγελία 1144
διάγειν ὑπὸ 444
διάγνοια 775
διάγνωσις *cognitio* 668
διαγραφὴ 328
διαδιδράσκειν 847
διαδορατοζόμενοι 1220
διάδρασιν ποιεῖν 757
διάδρασις 808
διάδυσις δρασμοῦ 1142
διαδωρεῖν 1291
διαζυγὴς 489
διαζώζεσθαι 625
διαζώσιμα 112
διάθεσις 257, 264, 955, 964
διαθήσειν 360
δίαιτα 128,229,364,458, 352,395
δίαιτα βίου 584
—— ἐγκλημάτων 102
—— πολιτικὴ 694
δίαιται 1385
διαιτᾶν κρίσεως 620
διαίτητὴς 102
διαιτολύσειν 1034
διαιτόριον 872
διαιτᾶσθαι 275,278,669
διάκενον 111,113
διακένως ὑφασμένον 112
διακινδυνεύειν 275
διακλείειν 1191
διακονεῖν 333
διακονεῖσθαι 462
διακοντίζεσθαι 1174
διακόρησις 301
διακοσμεῖν 229
—— δώμασιν 385
διακόσμησις 9
διακύειν 889
διακρημνίζειν 961
διακρίνειν 957
διακροβολίζεσθαι 1189
διακρύειν 990
—— νίσσον 967
διακρύσεσθαι 1005, 1017, 1020, 1147, 1179
διακωδωνίζειν 863
διαλαμβάνειν 340,1230
διαλείμματα 44,1261
διαλείπειν 1033
διάλιθος 1021
διαλλακτὴς 44,982
διαλύεσθαι 965
—— μέμφεις 195
διαμαχεῖν 1292
διαμάχης 155
διαμελίζειν 121
διάμετρος 187
διαμοῖραι 1184
διαμώμενος 85,94
διανασαὶ 861
διανδίζειν 352
διανύσας 994
διαπαίζειν 1236
διαπαλαίειν 45
διαπεροξοῦσθαι 446
διαπεπονημένος σοφία 356
διαπίπτειν 511,1085
διαπεπίστευσθαι 1296
διαπύσιοι βοαὶ 1079
διαπύσιος 1048,1283
διαπλεῖν 23,426,1394
διαρρεῖν 1308
διαῤῥεῦσαι καμὰς 844
διασαφεῖν 214,940
διασέλλειν 1216
διασύρειν 235
διασφαλεῖς 518
διάταξις πολιτεύματος 2
διαταῤῥεύειν 967
διατείνειν 658
διατέτηγμα 1227
διατίθεσθαι 268
διατίθεσθαι ξᾶον 28
διατμᾶν 584
διάτορος 432
διαῤῥοπὴ 1085
διάφθειν 1266
διατύπωσις 115
διαυλακὶς 220
διαυγὴς 98
διαυγέστερον 515
διαφθείρειν ἢ ἀφαιρεῖν 420, 425
διαφορὰ 904,991
διάφορος inimicus 1075, 1223
διάφορος 510
—— μεμφθεὶς οἴκημα 895
διάφορος 931,1002
διαφόρως ἔχειν 871
διαφορώτατα ἁπάντων 1063
διαφορώτατοι 650
διάφραγμα 845
διαφυλάττειν 849
διαχάσας ἕλιτον 1038
διαχλεύειν 426
διάχυσις 689
διεκπαίειν 1118, 1153, 1155, 1161, 1164, 1191, 1215, 1216
διεκπεσεῖν 69, 656, 1271, 1310
διεκπεσόντες 848,1153
διεκπίπτειν 646, 1280, 1310
διελάσαι 275
διελαύνειν ξίφει 1097
διενοχλεῖν 397
διεξελαύνειν 1305

297 εἰσαγάπιδαι δίκας 918
257,569 εἰσαράπιδαι δίκην ὑπὲρ 408
971 ἑκατοντόμαχοι 592
721 ἐκβλύσαι 94
138 ἐκβοηδεῖν 1153
113 ἐκβραδῦναι 419,1148
324 ἐκγυοπτεύειν 982
1181 ἐκδεικνύμαι 1065
715 ἐκδεινῶν μείζονας 761
655,780 ἐκδιαιτεῖν 1314,1396
160,971, ἐκδιαιτώμενος εἰς τριῶν 1015
ἐκδιδύσκω 1078
990 ἐκδικηδῆσαι 267
1021 ἐκδίκησις 254
538,732 ἐκδικία 838
651 ἔκδοσις 511
ἔκδοτος 268
ἐκδυσωπεῖν 670
ἐκκλησία 5, 1089, 1123,
269 1219
870 ἐκθειάζειν 818
1025 ἔκθεσμος 1397
145 ἐκθορὼν 997
353 ἐκθύμως 852,1074
254 ἐκκηρύσσειν 1090,1112
179 ἐκκλέπτειν 1142
1281 ἐκκλησιάζειν 232,372
τάτης 185 ἐκκοιτῶντες 1269
799 ἐκκριθεὶς 1063
695 ἔκκρισις 125,1063
1048 ἔκκριτος 1208,1084
331 ἐκκρατήσας 228
χας 209 ἐκκρύειν 964
603 ἐκκρύπτεσθαι 762
1062 ἔκλαμπος 1216
26, 878 ἐκλεπτία 864
296 ἐκλιπαρήσαντες 210
211,214 ἐκλογεὶς 984
338 ἐκλωσᾶν 601
ν tradere ἔκλυτον 318,1002
1344 ἐκμαγὴς 360
901 ἐκμελιχθεὶς 1200
346 ἐκμαιεύσιμος 111
252 ἐκνεύσας 289
45,1195 ἐκνιχᾶσθαι 569
173 ἐκπαρεμβόλως 1310
486 ἐκπεπολεμωμένον 570
262,1267 ἐκπεφευγέναι 183
511 ἐκπεσεῖν 145
1399 ἐκπεσσοδυεῖν 111,753
703 ἐκπίζειν 127
1327 ἐκπικραίνεσθαι 824
1224 ἐκπικραινόμενοι 202
1068 ἔκπλους 280
1184 ἐκποδὼν 253,821
1068 —— ποιεῖν 463
1191 —— ποιεῖσθαι 576
1317 —— ἑαυτὸν ποιεῖν 443
3,916,925 ἐκπολεμοῦσι 149,547,582,
s 869 1147,1155
283 ἐκπολιτεύειν 1395
112 ἐκπρεπῶς 99,150
.Caſ. cum ἐκπυροῦσθαι 1205, 1224,
. 1318
491,897 ἐκπύρωσις 891
180,1185 ἐκπυρῶται 1198
980,1080 ἔκπυστος 804
349 ἐκρήγνειν ὀργὴν 980
1253 ἐκριπίζειν 1079
Var. Lect. ἐκριπίζεσθαι 1084
ν 932 ἐκριπιδίντες 962
ν 126 ἐκσείω 1101,1103,1191
703 ἐκσκευάζεσθαι 1190
155 ἔκσπονδοι 1091
1092 ἐκτεσσάμβοι τῷ λίγῳ 929
λίκην 306 ἐκ συνθήματος 1066
ἐκ συντάγματος 1066
ἐκταφρεύειν 1215
ἐκτίμησις 1388
ἐκτινῶς 1271
ἐκτίνειν χάριν 437
ἐκτομία 172
ἐκτόπως 1062,1183
ἐκτρέπεσθαι 27
ἐκτύπωμα 1229
ἐκφαυλίζειν 115,214,238,
253
ἐκφαυλισμὸς 120
ἔκφαυλος 127
ἐκφοβεῖν 1019
ἐκφοίτησις 841
ἐκχρονίζειν 853
ἔκχυσις 255, 1026
ἐκφύσησις 515
ἔκφυσις 515
ἐκχαλκεύειν 115
ἐλασία 78,210
ἔλασις 441
ἔλασμα 503
ἐλάτη 344
ἐλαύνεσθαι 85
ἔλεγχος 1034,1037,1038,
1040
ἐλεπόλεις 1103,1127
ἐλήλατος 110
ἔλιξ 114
ἐλλαμπύνεσθαι 800
ἐλπὶς metus 850. ἀπ' ἐλ-
πίδος 859
ἐλπίδος ψυχρότερος 1261
ἔλυτρον 115
ἐμβατεύειν 81
ἐμβεβρονθυμένοι 1281
ἐμβολαὶ χῶραι 984
ἐμβολὴ 1235,1236
ἐμβολὴ *aditus* 1216
ἔμμηνον αἷμα 1308
ἔμμηνος 1228
ἐμπαροινεῖν 261,764,892,
1334
ἐμπεδῶν 873
ἐμπείρως ἔχε 432
ἐμπεριπλέοντες 1155
ἐμπερονᾶν 1297
ἐμπίπλασθαι 165
ἐμπιπτάντες 894
ἐμπίπτησιν 986
ἐμπόδιον 1023
ἐμπολιτεύειν 780
ἐμπορεύειν 1022
ἐμφάνεια 233,704
ἔμφασιν δίδοναι 1078
—— παρέχειν 1175
ἐμφρὴς 107,110,114
ἐμφιλοχωρεῖν 69
ἐμφορεῖσθαι 233,338
ἔμφρυκος 1102,1114
ἐμφωλεύειν 994, 1038.
ἐναγὴς 306,421
ἐναγισμὸς 958,959,1267
ἐναγισμοὶ 864,872
ἐναγώμενος κλοπῆς 63
ἔναγχος 236
ἐναποκάμνειν 1126
ἐνάρετος 1266
ἐναριθμος 354
ἐναυλίζειν 975
ἐνδαίκνυσθαι 840, 1059,
1168
ἔνδακρυς 40
ἔνδειξις 798,850
ἐνδελεχισμὸς 477, 958,
1266
ἐνδῆσαι ἀρᾶς 152
ἐνδιαιτᾶσθαι 131
ἐνδιασήμως 738
ἐνδόμησις 695
ἐνδὺς 1068
ἔνδρος ναύμασιν ὑδάτων
354
ἐνδυτῷ δώρακος 1229
ἐνειλήματα 516
ἐνειλεῖσθαι 1201
ἐνεπίρπασθαι 116
ἐνεργεῖσθαι 675
ἐνεργὸς 1121,1199
ἐνεῤῥαμμένος 120
ἐνεσᾶναι 121
ἐνευδοκιμεῖν 1332
ἐνεχειρίζειν 169
ἐνήλατον 352
ἐνημάρημα 676
ἐνήκαντο πρὸ ὕβρεως 114
ἐνηχεῖν 402
ἐνθηλυκαθεῖν 1201
ἔνθες 1143
ἐνθυμεῖδς μείζονα 983
ἐνθύμημα 932
ἐνιαύσιον σπλάγχνον 410
ἔννομον λαβόντες 1101
ἐνομβρία 379
ἔνοχοι πίσεις 432
ἐνόω 1130
ἐνπορπόω 1229
ἐνράσσειν 211
ἐνσειθεὶς 212
ἐνσκήπτειν 156, 299, 322
ἐνσκήπτει νόσον 964
ἐνσόμισμα 829
ἔνταξις 692
ἐντεταχέναι φρυκὸς 420
ἐντεταμένως 479
ἔντιξις 668
ἐντομὴ 115
ἐντορεύειν 342
ἐντραπέντες 1321
ἐντρέπεσθαι 1240
ἐντριβόμενος 854
ἔντομοι 54,146,647,699,
1280
ἐντυπεῖν 1060
ἐνύδρισμα 924
ἔνυδρον 145
ἐξαγγελτὸς 828
Ἐξαγιάνειν 768
Ἐξαγίζω 765, 767, 781,
817
ἐξαγιάμενος 101
ἐξαγιῶν 665, 817, 1008,
1178
ἐξάδελφος 247,254
ἐξάδελφος 900
ἐξαθριαδὸν 1154,1195
ἐξαίρεσις 162
ἐξαίρετα 331
ἐξαίρετον 157, 181, 1007
ἐξαίρετος 509,1061
ἐξαιρέτως 2,870,1176
ἐξαίσιοι βοαὶ 1071
—— πέτραι 1264
ἐξακολυθεῖν 368
ἐξάκυστος 162
ἐξακριβάζειν 870
ἐξακριβῶν 1160
ἐξακρίβωσαι 961
ἐξαλλάπτειν 707
ἐξαπίνας 1002
ἐξαπίνιαιος ἔπιδρομὰς 1126

Γ.

Γαλαθηνὸς 228
γαμηθῆτε 1027
γάλλοι 172
γαλόχοισα 76
γάστρα 1079
γαυεὸς 104
γεγαμηκαμίαις 1348
γεγαὼς ἐκδοῦν 140
γεῖσιον 1223,1228,1269
γειτνιακὴ συνήθεια 87
γειτνίασις 1299
γειτονία 1301
γενάρχης 32
γενεαὶ 1100
γένεσα 1130
γεφυρῶν 180
γηεσκομεῖν 315
γηεσκομία 219,303
γηεσκόμος 32
γηλυμοὶ 108,109
γηλόφυμος 625,1323
γλιστὸς 699
γλωσσόκομον 225
γνήσιος 955
γνήσιος *legitimus* 35
γνησιάζειν 347
γνήσιμοι 74,1067,1068, 1073, 1074, 1102, 1110, 1111
γνησιμώτατος 904
γνωσιμαχεῖν 198,571
γόης 1374,1376
γονόῤῥοις 1291
γοργὸς τὰς ὄψεις 247
γυναικομανεῖν 1012
γυναικωνῖτις 753,849
γωνιὰς 1125

Δ.

Δαιμονᾶν 1075,1323
δαιμόνια 247,1308
δαιμονιζόμενος 339
δαιμόνιον 254,1035
—— τίφας 997
δαιμόνιος ὁρμὴ 1197
—— σεῖσμα 590, 1302, 1318
—— σεσθυμία 1153
—— συμφορὰ 1002
δαίμων 1033,1037
δαίνυσθαι 241,1291
δαιτυμὼν 1291
δακτυλιδρᾶν 1401
δακτύλιος σημαντὴρ 1042
δακρυωτὸς 176
δάκχαες. v. *Le Moyne* ad *Barnab.* p.620
δαπανᾶν πυεὶ 160
δασμὸς 225
δασμολογεῖν 1284,1337
δαψιλέστερον ἢ μίστε 203
δεδιοσόμενος 1176
δείκηλον 1066, 1068
δειλανδρεῖν 1403, 1405
δείλη ὀψία 93
δειμᾶν 173
δείμασθαι 8, 150
δεινότης λόγων 1
δεισιδαιμονία 133, 437, 968,1066,1072,1089
δεισιδαιμονία *religio* 866
δεκαμοιρίαι σλαυτῶν 115
δελεάζοντες 1096,1102
δέλεσος 1389
Δελφικὴ τράπεζα 110
δεξαμεναὶ 380
δεξιαὶ 1160. δεξιαὶ πίστεως 1166. ὅτι δεξιὰς σεσημαλεῖν 957, 1140. ὅτι δεξιᾶς 781
δεξιότης 396
—— λόγων 396
δεξιώματα 712
δεξίωσις 709
δεξιώτερον 348
δέοντας 299
δεσπόζειν 55, 641, 1202
δεσποτεία 1301
δεσποτεύειν 104
δεσποτικῶς 1189
δεῦρο 117,121,122
δηλητήρια φάρμακα 989
δημαγωγία 372
δημαγωγῶν 304, 908
δήμος 841,921
δημοτελὴς 212
δημοτικὸς 119,363,615
δημοτικὸς *popularis* 923, 1174
δημοσιώσειν 940
δημότης 167
δηξασανίζειν 210
δήξεροχον 404
δήξερσις 1328
δηχηλία 1144
δήχειν ὑπὸ 444
δήχνοια 775
δήχνωσις *cognitio* 668
δηχεσφὴ 328
διαδιδράσκειν 847
διαδοραπζόμενοι 1220
διάδρασιν ποιεῖν 757
διάδρασις 808
διάδυσις δρασμῶ 1142
διαδωρεῖν 1291
διάζυξις 489
διαζωΐζεσθαι 625
διάζωμα 112
διάθεσις 257, 264, 955, 964
διαθήσειν 360
δίαιτα 128,229,364,458, 352,395
δίαιτα βίε 584
—— ἐγκλημάτων 102
—— πολιτικὴ 694
δίαιται 1385
διαιτᾶν κρίσεις 620
διαίτητὴς 102
διακαλύπτειν 1034
διακάρδιον 872
διακαστερεῖν 275,278,669
διάκειν 111,113
διακένως ὑφασμῶν 112
διακινδυνεύειν 275
διακλείειν 1191
διακονεῖν 333
διακονεῖσθαι 462
διακοντίζεσθαι 1174
διακόρησις 301
διακοσμεῖν 229
—— δυώδεκα 385
διακόσμησις 9
διακύειν 889
διακρημνίζειν 961
διακρίνειν 957
διακροβολίζεσθαι 1189
διαχρύειν 990
—— νίσσον 967

διαμύεσθαι 1005, 1017, 1020, 1147, 1179
διακωδωνίζειν 863
διαλαμβάνειν 340,1230
διαλείματα 44,1261
διαλείπειν 1033
διάλιθος 1021
διαλλακτὴς 44,982
διαλύεσθαι 965
—— μέμψεις 195
διαμαχεῖν 1292
διαμάχης 155
διαμελίζειν 121
διάμαστος 187
διαμείβω 1184
διαμώμενος 85,94
διαναῦαι 861
διανδίζειν 352
διανύσας 994
διαπαίζειν 1236
διαπαλαίειν 45
διαπαρεξιέναι 446
διαπιπτοντωμῶ σοφία 356
διαπίπλειν 511,1085
διαπεπίσευν 1296
διαπύσιοι βοαὶ 1079
διαπύστος 1048,1283
διαπλεῖν 23,426,1394
διαρκεῖν 1308
διαῤῥῆναι χαμᾶς 844
διασαφεῖν 214,940
διασέλλειν 1216
διασύρειν 235
διασφαλεῖς 518
διάταξις πολιτεύματος 2
διαταῤῥεύειν 967
διατείνειν 658
διατείχισμα 1227
διατίθεμαι 268
διατίθεσθαι ξᾶον 28
διαπμᾶν 584
διάτορος 432
διαῤῥοπὴ 1085
διάῤῥηξις 1266
διατύπωσις 115
διαυγαδαῖς 220
διαυγὲς 98
διαυγέστερον 515
διαφθείρειν ἢ διάνοιαν 420, 425
διαφορὰ 904,991
διάφοροι *inimici* 1075, 1223
διάφορον 510
—— μεγέθει εἶκημα 895
διάφορος 931,1002
διαφόρως ἔχειν 871
διαφορώτατα ἁπάντων 1063
διαφορώτατοι 650
διάῤῥαγμα 845
διαφυλάττειν 849
διαχέας ἔλεον 1038
διαχλεύειν 426
διάχυσις 689
διεκπαίειν 1118, 1153, 1155, 1161, 1164, 1191, 1215, 1216
διακωλεῖν 69,656,1271, 1310
διεκπεσόντες 848,1153
διεκπίπλειν 646, 1280, 1310
διελαίσαι 275
διελαύνειν ξίφει 1097
διενοχλεῖν 397
διεξελαύνειν 1305

297 εἰσαγγέλλειν δίκης 918
157,569 εἰσαγγέλλειν δίκην ὑπέρ 408
971 ἐκατοντόμαχοι 592
721 ἐκβάλλειν 94
138 ἐκβοηθεῖν 1153
113 ἐκβραδύνειν 419,1148
324 ἐκγυμνάζειν 982
1181 ἐκδεικνύμαι 1065
715 ἐκδεινῶν μείζονες 761
655,780 ἐκδιαιτεῖν 1314,1396
60,971, ἐκδιαιτώμενος εἰς τὴν ὑφὴν 1015
ἐκδιδύσκω 1078
990 ἐκδικεῖσθαι 267
1021 ἐκδίκησις 254
538,732 ἐκδικία 838
651 ἔκδοσις 511
ἔκδοτος 268
ἐκδυσωπεῖν 670
ἐκκλησία 5, 1089, 1123,
269 1219
870 ἐκθειάζειν 818
1025 ἔκθεσμος 1397
145 ἐκθορὼν 997
353 ἐκθύμως 852,1074
254 ἐκκηρύσσειν 1090,1112
179 ἐκκλέπτειν 1142
1281 ἐκκλησάζειν 232,372
ἀτης 185 ἐκκοιτοῦντες 1269
799 ἐκκριθεὶς 1063
695 ἔκκρισις 125,1063
1048 ἔκκριτος 1208,1084
331 ἐκκρατήσας 228
χὰς 209 ἐκκρύειν 964
603 ἐκκρύεσθαι 762
1062 ἔκλαμπρος 1216
26, 878 ἐκλειπία 864
296 ἐκλιπαρήσαντες 210
211,214 ἐκλυθεὶς 984
338 ἐκλυσαῖν 601
ν tradere ἔκλυτον 318,1002
1344 ἐκμανὴς 360
901 ἐκμελιχθεὶς 1200
346 ἐκμεμετρημένος 111
252 ἐκνεύσας 289
45,1195 ἐκνικᾶσθαι 569
173 ἐκπαρροίας 1310
486 ἐκπεπολεμωμένον 570
262,1267 ἐκπεφευγέναι 183
511 ἐκπεφυὼν 145
1399 ἐκπεφευσθεύειν 111,753
703 ἐκπίζειν 127
1327 ἐκπικραίνεσθαι 824
1224 ἐκπικραινόμενοι 202
1068 ἔκπλους 280
1184 ἐκπλοῦν 253,821
1068 —— ποιεῖν 463
1191 —— ποιεῖσθαι 576
1317 —— ἑαυτὸν ποιεῖν 443
,916,925 ἐκπολιμῶσαι 149,547,582,
869 1147,1155
283 ἐκπολιτεύειν 1395
112 ἐκπρεπῶς 99,150
.Cas. cum ἐκπυρσεύειν 1205, 1224,
1318
491,897 ἐκπύρωσις 891
180,1185 ἐκπυρῶσαι 1198
980,1080 ἔκπυστος 804
349 ἐκρήσειν ὀργὴν 980
1253 ἐκριπίζειν 1079
Var. Lect. ἐκριπίζεσθαι 1084
932 ἐκριπισθέντες 962
ν 126 ἐκσοῖαι 1101,1103,1191
703 ἐκσυρίζεσθαι 1190
155 ἔκπονδοι 1091
1092 ἐκτεταιμένοι τῷ λίγῳ 929
ὑκην 306 ἐκ συνθήματος 1066
ἐκ συντάγματος 1066
ἐκταράττειν 1215
ἐκτίμειν 1388
ἐκτινῶς 1271
ἐκτίνειν χάριν 437
ἐκτομία 172
ἐκτύπως 1062,1183
ἐκτρέπεσθαι 27
ἐκτύπωμα 1229
ἐκφαυλίζειν 115,214,238,
253
ἐκφαυλισμὸς 120
ἔκφαυλον 127
ἐκφοβεῖν 1019
ἐκφοίτησις 841
ἐκφρονίζειν 853
ἔκφρων 255, 1026
ἐκφύσαντες 515
ἔκφυσις 515
ἐκχαλκεύειν 115
ἐλαφὸς 78,210
ἔλασις 441
ἔλασμα 503
ἐλάτη 344
ἐλαύνεσθαι 85
ἔλεγχος 1034,1037,1038,
1040
ἐλεπόλεις 1103,1127
ἐλήλατο 110
ἔλιξ 114
ἐλλαμπρύνεσθαι 800
ἐλπὶς metus 850. ἀπ' ἐλ-
πίδος 859
ἐλπίδος ψυχρότερος 1261
ἔλυτρον 115
ἐμβατεύειν 81
ἐμβιβροπημένοι 1281
ἐμβολαὶ χῶραι 984
ἐμβολὴ 1235,1236
ἐμβολὴ aditus 1216
ἔμμηνον αἷμα 1308
ἔμμηνος 1228
ἐμπαροινεῖν 261,764,892,
1334
ἐμπεδῶν 873
ἐμπείρως εἶχε 432
ἐμπεριπλέοντες 1155
ἐμπερονᾶν 1297
ἐμπίπλασθαι 165
ἐμπεσάντες 894
ἐμπίπτησιν 986
ἐμπόδιον 1023
ἐμπολιτεύειν 780
ἐμπορεύειν 1022
ἐμφάνεια 233,704
ἔμφασιν δίδοναι 1078
—— παρέχειν 1175
ἐμφρὴς 107,110,114
ἐμφιλοχωρεῖν 69
ἐμφορέμενος 233,338
ἔμφρηξος 1102,1114
ἐμφωλεύειν 994, 1038.
ἐναγὴς 306,421
ἐναγισμὸς 958,959,1267
ἐναγισμοὶ 864,872
ἐναγόμενος κλοπῆς 63
ἀναγχος 236
ἐναποκάμνειν 1126
ἐνάρετος 1266
ἐνάριθμος 354
ἐναυλίζειν 975
ἐνδαίκνυσθαι 840, 1059,
1168
ἔνδακρυς 40
ἔνδειξις 798,850
ἐνδελεχισμὸς 477, 958,
1266
ἐνδῆσαι ἀρᾶς 152
ἐνδιαπαῖσαι 131
ἐνδιασίμως 738
ἐνδύμησις 695
ἀνδρὸς 1068
ἔνδρος νάμασιν ὑδάτων
354
ἐνδυτὴ Θώρακος 1229
ἐνειλήματα 516
ἐνειλινδεῖσθαι 1201
ἐνεπέρασεν 116
ἐνεργεῖσθαι 675
ἐνεργὸς 1121,1199
ἐνεγγεγραμμένος 120
ἐνεστᾶναι 121
ἐνευδοκιμεῖν 1332
ἐνεχυριάζειν 169
ἐνύλατον 352
ἐνημάρημα 676
ἐνήσκηνται τῷ ὕψει 114
ἐνηχεῖν 402
ἐνθαλυπαθεῖν 1201
ἔνθεος 1143
ἐνθυμεῖσθ μείζονα 983
ἐνθύμημα 932
ἀνιαύσιον πεδίον 410
ἔννομον λαβόντες 1101
ἀνομβρία 379
ἔνοχοι πίστεις 432
ἐνύδρα 1130
ἐνπορπόω 1229
ἐνράσσειν 211
ἐνσειωδὴς 212
ἐνσκήπτειν 156, 299, 322
ἐνσκήπτει νόσον 964
ἐνσόμισμα 829
ἔνταξις 692
ἐντεχνίζειν φρυγὸς 420
ἐντιταμένως 479
ἔντυξις 668
ἐντομὴ 115
ἐντορεύειν 342
ἐντραπέντες 1321
ἐντρέπεσθαι 1240
ἐντρισόμενος 854
ἐντροπὴ 54,146,647,699,
1280
ἐντυπεῖν 1060
ἐνύδρισμα 924
ἔνυδρον 145
ἐξαγγελτὸς 828
Ἐξαχειμάνειν 768
Ἐξαχείμων 765, 767, 781,
817
ἐξαχειόμενος 101
ἐξαχεῖν 665, 817, 1008,
1178
ἐξάδελφος 247,254
ἐξαδελφὸς 900
ἐξαθρίαθεν 1154,1195
ἐξαίρεσις 162
ἐξαίρετα 331
ἐξαίρετον 157, 181, 1007
ἐξαίρετος 509,1061
ἐξαιρέτως 2,870,1176
ἐξαίσιοι βοαὶ 1071
—— πίτναι 1264
ἐξακολουθεῖν 368
ἐξάκυστος 162
ἐξακριβάζειν 870
ἐξακριβῶν 1160
ἐξακρίβεσθαι 961
ἐξαλλάπειν 707
ἐξαπίνας 1002
ἐξαπιναίως ἔδρομεν 1126

ἐξ ἀπάτης 581,995
ἔξαρδρον 127
ἔξαρνος 183
ἐξαρπάζειν κυνδυίων 251
ἐξαυδαλάζεσθαι 698
ἐξ αὐτῆς *latim* 295
ἐξαφαιρίζειν 133,264,350
ἐξαφαιρίζεσθαι 248
ἐξαφαίσαι 405
ἔξεγγίονος 751
ἐξέδρα 352,1214
ἐξεκραυσύεσθαι 667,683
ἐξελλιμίζειν 17
ἐξεπιπόδε 866
ἐξεργασία 956
ἐξερημῶδαι 1199
ἐξεσμῶσον 342,346
ἐξδομανίζειν 1395
ἐξευτελίζειν 236,793
ἐξηγεῖσθαι περιγμάτων 856
ἐξηλαῦντα 86
ἐξημαρισόω 1392
ἐξηπεμυδμός 111
ἐξισλώσασθαι 156,736
ἐξικετεύειν 126
ἐξιππάσασθαι 398
ἐξίσατας κλίσεως 128
ἐξισορεῖν 131
ἐξοκέλλειν 762,1179,1188
ἐξολόθρευσις 492
ἐξομαλίζειν 1128
ἐξορκεῖν 412
ἐξορκίζειν 73
ἐξόρεχωσις 339
ἐξυβρίζειν 127,229
ἐξυβρίζειν εἰς ϯ πύχην 1067, 1074
ἐξυβρίζεις εἰς 26
ἐξυπερτᾶν 562
ἐξωκέλλειν εἰς σκηνὴν 1075
ἐξώλεις 192,1173
ἐξώλης 1036
ἑορτάζειν ἀνάκτεσιν 541
—— γάμους 490
—— γενέθλιον 869
—— σκηνοπηγίαν 485
ἐπαγγελία 211
ἐπαγγελία *narratio* 955
ἐπάγγελμα 1332
ἐπαγωγὸν 1389
ἐπαινεῖν τοῖς εἰρ. 140
ἐπαλαζονεύτως 1097,1170
ἐπαλαλάζειν 1337,1161
ἐπαληθεύειν 1314
ἐπαλληλιμμένον 779
ἐπάλληλοι 1213
ἐπάλξεις 1130,1223
ἐπαμύνειν 992
ἐπαναχύπλω 1034
ἐπαναξιπίζω 855
ἐπανασειόμενος 849
ἐπανασωσεῖσθαι 851
ἐπανατέχειν 833
ἐπανίκεσον 930
ἐπάνω χρημάτων 463
ἐπαρᾶσθαί τινι ϯ Θεὸν 401
ἐπάρατ☞ 306
ἐπαρκεῖν 672,676
ἐπάρχεσθαι 338
ἐπαυδμαίνειν 1398
ἐπαυθαδίζειν 1131
ἐπαύλεις 1053
ἔπαυλις 1103
ἐπαυείζων 1008
ἔπειξις 860
ἐπειρωνεύειν 964
ἐπειρωνεύομ☞ 1253
ἐπείσακτοι γάμοι 360
ἐπεγχθῆναι 239
ἐπελαφρύνειν 932
ἐπελπίζειν 591,681
ἐπέμμηνος 1291
ἐπεπήγει 220
ἐπερειδόμω☞ 432
ἐπερείσας 275
ἐπερηρεισμῶ☞ 402
ἐπεξεράδδω σεσυμότερον 2
ἐπέτειος 121
ἐπευρημεῖν 144
ἐπήκοον 202, 332, 419, 1145
ἐπήκο☞ 323, 419, 1145
—— γίνεσθαι 350
ἐπήλυδες 351,548
ἔπηλυς βί☞ 374
—— λέων 1156
ἐπήρεια 597,663
ἔπησαν 114
ἐπηδάδρα 501,1317,1324
ἐπηδέλλειν 679,1011
ἐπηδαπίζειν 1024
ἐπηδατήρισι μήχανα 1136
ἐπήδατον 115,199,763
ἐπηδιὲς 817,1042
ἐπηδιόα 284
ἐπηδοπδεῖν 1165
ἐπηδολαὶ 1225
ἐπηδόλαιον 254
ἐπηδολὴ 298, 502, 647, 960, 1041
ἐπηδορίδειν 1133, 1135, 1233
ἐπηδωμήτης 1359
ἐπηγαμία 500,751
ἐπηγελᾶν 983
ἐπηδαφλεύειν 870
ἐπηλιδόκη 774
ἐπηλιακτιδωσύειν 648
ἐπηλικάζωδς ἀρχῆς 853
ἐπηλικάσιμον 139
ἐπήλυξος 595
ἐπηδραπῆόμω☞ 728
ἐπήρομὴ 566
ἐπηκεῖς λόγ☞ 382
ἐπηκὴς τὸ ἦθος 395
ἐπηκῶς 988
ἐπηκῶς ὑψηλὸν 1009
ἐπηδεπάζειν 90, 151, 850, 1041
ἐπηδεπάσας 348
ἐπήδημα 110
ἐπὶ χαιρῶ 1171
ἐπηκρεσία 944,983,1264
ἐπηκρεπολογόμω☞ 1393
ἐπηκρο☞ 1317
ἐπηκρατηπδῶντες 1155
ἐπηκρατεῖω 959
ἐπηκείμω☞ ἄρτος 345
—— σεσωπεῖον 1016
ἐπηκοχαλκευμῶος 107,108
ἐπήκμεον 536
ἐπήκλην 900
ἐπηκλίνει 26
ἐπηκλινῆ χωρία 185
ἐπηκυρικὸν 621
ἐπηκυρίζειν 262
ἐπηκυρίζωδς 819
ἐπήκριτοι 1125
ἐπηκροτεῖν 658
ἐπηκυμαίνειν 141
ἐπηλῆθον 59
ἐπήλογὴ 1359
ἐπηλογισμὸς 697,995
ἐπήμαχον 613,999
ἐπημελητὴς 327
ἐπημξία 162,728
ἐπήνικα 543
ἐπήνικον 1307
ἐπήορκος 914
ἐπήτειδν 113, 582, 1227, 1315
ἐπήπληξις κολάσεως 857
ἐπηπλήτλειν 894
ἐπηπλήτλειν τινὶ 872,874
ἐπήπλων 121
ἐπηπολάζειν 85
ἐπηπολαίας φληνὰς 1126
ἐπήπολαίως 1135
ἐπήσεσθεν 54,970,1021
ἐπήσεσθεν ποιεῖν 244
—— δέμβος 140
ἐπηξεγολογόμβος 1393
ἐπησάτλειν 31,266
ἐπησύειν 981
ἐπησιμνυνόμβος 1364
ἐπησίδειν 359
ἐπήσιμοι ἡμέραι 109
ἐπησιμότατος 126
ἐπησυὴς 1358
ἐπησπησμὸς 1124
ἐπησταδάζωδς 666
ἐπησκήπλειν 764
ἐπήσκηψις 801
ἐπήσκοπος 533
ἐπησκοτῶν 203,1230,1238
ἐπησυέρχειν 1124
ἐπήσσῳ 417
ἐπήσσησις 745,746
ἐπησύλλειν 612
ἐπησυνάζειν 911
ἐπησομίζειν 778
ἐπησόμισμα 860
ἐπησρατεύειν 954
ἐπησφήνδαί τι☞ 603
ἐπησροφὴ 563,780,851
ἐπησωσαινεῖν 185
ἐπησφαλὲς 184
ἐπησφαλέστερος 254
ἐπησφαλῆ 195,198
ἐπησφαλῶς 257
ἐπήτασις νόσε 1039
—— ὁδωίης 872
ἐπητάφιοι ἔπαινοι 279
ἐπητάφιος θρῆν☞ 283
ἐπητείχισμα 1013
ἐπητεκτόω 237
ἐπητελὴς 348
ἐπήτευγμα 1125
ἐπητευδητὴς βίου ἀσφ. 843
ἐπητηδείως ἔχειν πρὸς 149
ἐπήτηδες 184,297
ἐπητήδευσις 113,160
ἐπήτιμον 170, 636, 995, 1033,1380
ἐπητραπῆναι 139
ἐπητροπεύειν 135,697,865, 1296
ἐπήτροπ☞ 424
ἐπιφάνεια 261, 521, 701, 1304
ἐπιφάνεια θεῦ 400
ἐπιφανὴς 907
ἐπιφήμισμα 1303
ἐπιφο☞ 540
ἐπιφρτᾶν 850
ἐπιφοίτησις 753
ἐπιφροσύνη 701
ἔπιφυλλις 165

2,329 ζηλωτότερον 252
246 ζωγρεῖν 1290
313 ζωγρία 901
7,1396 ζωμὸς 582
436
438 H.
211
1298 Ηγεμονικώτατος 1296
155 ἥγημα 640
7,1221 ἥγημαι 847
1231 ἡγιασμένον 116
1166 ἡδίως ἔχειν 285,413
873 ἡδυπάθεια 1393
130 ἡθολογεῖν 1407
588 ἡμίβρωτοι 1322
840 ἡμίολιον 703
53,138 ἠπειρωδῆναι 90
131 ἤρεμεῖν 135,227,906
246 ἦρτο 815, 830
845 ἠσυχότης ἀρετὴ 132
1197 ἠσυχιμβίον 113
1372 ἡσυχάζειν 298
815 ἡβᾶδες γυναικὸς 670
674
1380 Θ.
147
523 Θαλύειν 1063
51,1150 Θάλειαι ὑφροσύναι 869
1129 Θαλπόμβοι ἐλπίδι 1176
907 Θανατικαὶ 1125
340 Θανατῶν 1133
53,1102 Θαύτατον 220
205 Θαύζειν 768
259 Θεασμὸς 1075,1114
56,1280 Θεωδίστερον 999
1123 Θεμιστυόμβον 1353
1152 Θεμιτὸν 1292
1191 Θεοκλυτῆται 81
212,415 Θεόκλυτος 26
426,539, Θεόκριτος 41
Θεοσέβεια 2
930 Θεοφιλεῖς 14
1322 Θεοφιλὶς *deo charus* 47
1202 415
138 Θεραπαινὶς 290,308
354 Θεραπεία 294,1015
14 Θεραπεία *famulitium* 645
116 Θήγεσθαι 1228
714 Θήκη 370
862 Θῆλυ τὸ ἄρρεν *in architectonicis* 108,109
43
1361 Θηλύνειν 172
327,904 Θηρίκλεια χρύσια 470
142 Θητεύειν 355
2 Θητεῦσαι 41
115 Θόλος 347
219 Θορυβεῖν 1178,1184
192 Θραῦσμα 209
035,1274 Θρέμματα 427,426,469
167,1265 Θρησκευόμενον 1101
990 Θρηνὸς 150, 346, 596,
851,902 1009
872 Θρίγκωμα 701
1015 Θροῦν 850
186 Θρυλεῖν 818
1187 Θρυπλόμβοι βαδίσμασιν 1201
Θυΐσκη 120
Θύματα 388
Θυμελικοὶ 688
164 Θυμηδία 1300
527 Θυμιᾶν 118
317 Θυμίαμα 125,995
526 Θυμοῦσθαι 982
330 Θύματα 117
289,881 Θυρὸς 358
360 Θύρωμα 351

Θύσιαι 113, 114, 1229
Θυσιαστὸν ἔργον 1229
Θύται 517
Θύαμα 117
Θωράκια 1093,1224

I.

Ἰάσπις 114
ἰατρίνη 922
ἰδία 358, 177, 1154
ἰδιότροπον 509
ἰδιοτίμιον 119
ἰδιοτύπειν 334
ἰδιῶτης 370
ἴδρις 799
ἱδρύτηδες 8
ἱερὰ γράμματα 1229
ἱερεῖα 119
—— καίειν 13
ἱερεῖον 82, 329
ἱεροδοῦλοι 481
ἱερὸν 393
ἱεροποιεῖα 635
ἱεροπρεπῆ 503
ἱεροπρεπῶς 459,1343
ἱεροψάλτης 522
ἱεράματα 16,44
ἱεραμβίον 500
ἱκμὰς 94
ἵλη 874
—— ἱππέων 407
ἱλυσπώμενον 7,1134
ἵμαροι 1005
ἱνίον 115
ἰσοκολώτατος 761
ἱππάζειν ἄρισται 211
ἱππήλατον 654
ἱππότης 291
ἱππῶν 738
ἶρις 117
ἶς 1274
ἰσοπάλιδες 1405
ἰσοπολιτεία 894
ἴσοτιμον 363
ἰσορᾶν *videre* 28
ἰσορεῖν 141,142,350,762, 1265
ἰσόρροπα *vidi.* Dale de Idol.
ἱστορία 179. κατ' ἱστορίαν 1149,1795
ἰχὰς 881
ἰχνογραμμοσυνὴ 1348
ἰτέα 123
ἴυγξ 1064
ἰχὼρ 85

K.

Καθαγιάζειν 122
καθαγιδικσύμβολον 121
καθαρίζειν 485
καθάριοι 161
καθαριδῆναι 1392
καθαροποιεῖν 121
καθάρσιον πῦρ 893
καθαρὸς 803
καθέδρα 194
καθειργνύντες 106
καθεύδοντες 651
καθήκει 296
καθηδρύκει 129
καθήρασις 31,720
καθημᾶν 180,254
καθιερώμβοι εἰς ἀπολογίαν 143

* B 2

καθιστάνειν 719
καθόλε 1242
καθομιλεῖν 824,862
καθομολογεῖν 873
καθοσίως 116, 987, 1188
καθυμνίαν 1034
καθύπνωσι 878
καθυφίεσθαι 229
καιροδοξεῖν 742
καιροτομεῖν 1275
κακεργεῖν 515
κάκωσις 817
κάμηλος 1266
κατρίως 406
κατριώτατα 1180
κατροπία 1372
κατροφυλακεῖν 1268
κατροφυλακτεῖν 714
κακοδαιμονεῖν 1011
κακοήθεια 263
κακοήθως 294
κακοπαθεῖν 459
κακοτεχνία 138,596
κακοτροπία 751
καλαμᾶδες 165
κάλαμος 117
καλλιγραφεῖν 1383
καλλιπρεῖν 348,426,427, 522,1307
καλλονὴ 515
καλλωπισμὸς 161
κάλπη 1394
καλύβη πικῖδος 844
κάλυξ 114,115
καλώδιον 52,107,214
κάμακας 107
καμὰξ 107
κανὰ 57
καπηλεία 1335
καραδοκεῖν 775,825,1182, 1213,1269
καρατομεῖν 250,998
καρικαρῶντες 58
κάρος 202
καρπὸν 266,1033
καρπὸς χερὸς 943
καρτερεύειν 320
καρτερικὸν 1262
καρωδὸς 250,1254
καταβιῶναι 133,226
καταβοᾶν 1147
καταβολὴ *initium* 1091
καταγελᾶν 494
καταγέμειν 1166
καταγέμειν *cum Dativo* 1172
καταγίζειν 352
καταγλαΐζειν 103
καταγνὺς 253,401
κατάγνωσις 1262
κατάγομεν 1371
κατηγόρευσις 755
καταγωνίζειν 285
καταγωνίζεσθαι 155,432
καταδαρδάνειν 1140
καταδίκτερον 351
κατάδεσις 113
καταδικάζειν 10, 62, 315, 1180
καταδικασίμβος 170
καταδικαδῆναι 1146
καταδίκη 1183
κατάδικος 183
κατάδεσις 1142
καταζεύγνυμι 309,655
καταθύμβος 905

κατα-

καταπαχύνειν καρδίαν αὐτοῦ 885
καταπωρεῖσθαι 1033
καταπιεῖν 638
καταπαρτορεῖν 935, 888, 1272
καταπλεῖς 112
καταπλίματα 693
κατάπλασις 170
καπνοποιεῖν 198,400
κατάπικρος 552
κατάπρατος 100
καταπραμνίζεσθαι 240
κατακραμνῶται 114
κατακρίνειν 132
κατάκριτος 1038
καταπύπτειν 1071
καταλέγειν αὐτῶν 867
καταλδίσαντες 132
καταλευδεῖς 137,161,389
καταλήψεως νόμος 1168
καταλιμπάνειν 113
καταλλάκτης 133
καταλογεῖν 527
καταλοχίζειν 508
καταλύσας 930
κατάλυσις 315,1027
καταμαλακίζεσθαι 244
καταμειλίξασθαι 266
καταμελεῖν 815
καταμισάμενος 1109
καταμόνας 799
καταμωμῶνται 1082
κατάνδρες 775,776
καταπόνησις 945
καταπομισεύσας 1000
κάπαντες 146,1131
καταπτοαλεῖν 970, 988, 1028
—— πνα 961
καταπτλεῖν 347
καταπτλέμβμοι μύροις 1201
—— κα]απτβολεῖν 1221
καταπάσας 127
καταπαθὴς 54, 83, 473
καταπίλται 1123,1401
καταπῆγας 1281
καταπαθεῖς 419
καταποθῆσαι 86
καταπονηρεύειν 446
καταπονητῶν 655
καταπραΰνειν 132,888
καταπροδῶς 1094
καταπτήσσειν 1162,1219
καταπτύσαι 479
καταράκτης 402
καταρδόμβμοι 490
καταρίγνυται 855
καταξῆναι ὄμβρον 381
κατασείσας χειρὶ 371
καταχάσκειν 1315
κατάσκοποι 131
κατασκωθρωπάζειν 486
κατασοφίζεσθαι 280,389
καταστερχόμενος 1167
καταστενδόμενοι 890
κατασταλεὶς 179
κατάστασις 1335
καταστέλλειν 624,971,905
καταστέλλειν ταραχὴν 894, 887
—— πνὶ τάσιν 865
καταστέλλεσθαι 714
καταστένω 117
κατάστημα ἱερὸν 959
καταστολὴ 1061
καταστορέσαι 899
καταστρέφειν βίον 127
καταστρέφειν δύματα 1003
καταστροφὴ τοῦ τέλους 689
καταστίγνωσθαι 112
καταχελιδίζω 1147
κατασωτεύειν 1177
καταταχεῖν 735
κατατείνειν 1038
καταφανὴς 1236
καταφιλεῖν 317
κατάφορτος 916
κατάφρακτοι 1239
καταφρονεῖν 89, 384, 400, 403, 406, 433, 565, 918
καταφρόνησις 78
κατάφυτος 164
κατάφωρος 205,574,649, 884
—— χίτεσθαι 75
κατ' χεῖρα 309
καταχωνδεῖν 1255
καταχωννύμβμοι 1264
καταχώννυσθαι 1161
κατελέμβμοι 1139
κατεπεῖν αὐτῷ 870
κατείφθαι 828
κατεφωνεύεσθαι 699,1169, 1315
κατεχλάγη τὸς &c. 147
κατεπηχέναι 1002
κατηχίζεσθαι 278
κατεσθιμανίζειν 1042
κατευχαὶ preces 517
κατηγυνημβμος 1362
κατήφεια 600
κατηφεῖν 441,929
κατηφιᾶν 105
κατηχεῖν 940
κατηχεῖσθαι 300
κατηχούμβμον 58
κατοικιζόμβμος 1236
κατοχόμβμος 873
κατόπιν 107,108,1199
κατοπτεύεσθαι 109
κάτοπτον 109,1269
κατοχὴ 62
κατωμαδῶν 1141
καῦμα 1140
κάχληξ 180
κεκνηφίζεσθαι 89
κεκμήλια 651
κεκλῶσθαι 1184
κεκοινωνήκαν ὅλῃ τοσοῦτον φυσιολογίας 3
κερδαίνειν 52
κέρμα 1079
κεφάλαιον summa 422
κεχυμβμόν 347
κηδεύειν 232,331
—— νεκρὸν 126
κηδημονικὸς 977
κηδημονικῶς 491
κηλὶς 373
κηπεία 1215
κηρέμενος 117
κηρύρα 290
κιγύρα 247,248,319,358
κιονόκρανα 107
κίστεια 596
κλαδῶν 959,1127,1260, 1283
κλαίειν 517
κλονεῖ 228
κλόνος γῆς 465
κλύδων 419
κλὼν 115
κλωσὴ 162
—— βύσσος 112
κοινολογεῖν 157
κοινολογεῖσθαι 305
κοινωθεὶς 110
κοινωνικεῖν 300
κοιτὶς 75
κολλυεὶς 290
κολυμβητὴς 76
κόμαι 87
κομιδὴ 850
κομπάζων 1272
κόμπος 1279
κονίαμα 161
κοπωθεὶς 63
κορδῶν 145
κορίαννδρον 97
κόρος 338,1194 bis,1201
κορυφαῖος 1118
κορυφάμβμος 1271
κοσμήτης 669
κόφισις 766
κυρισμὸς 168
κυφολογία 64,820
κόχλυ αἷμα 116
κραδαίνειν 108,1301
κράδη 123
κρατῆν λογισμῷ 240
κρατεζεύοντα 962
κρατυνάμενος 756
κρεωργεῖν 593
κρηπὶς 107,515
κριθὴς πολλαῖς μάχαις 292
κρίναι 107
κρίμνα 134
κροταλίζειν 411
κρότος 326,929
κρυδρόγαυλος 344
κρῦμα 289
κύανθρον 765
κυμαγωγίαι 695
κύμβαλα 289
κυνικὴ ἄσκησις 265
κυριοκτόνος 285
κύτος 344,349
κωκύειν 1084
κωκυτὸς 1132,1137,1182
κωμῆται 226

Λ.

Λαβὶς 345
λάβρος 381,1040,1181
λαγανον 290
λαγαρὸν 112
λαγὼν 112
λαιμαργία 1392
λακίζεσθαι 53
λάκκος 52,320,321,463
λαλιαὶ 1061
λαμπηδὼν 119
λαοπλάνοι 365
λαπέρα 655
λαῦρα 695
λαῦρον 381 in *Var. Lect.*
λαφυραγωγεῖν 598
λαχανεία 1199
λεβηρὶς ὄφιας 112
λέβητες 1402
λεπτοτομεῖν 1402
λεπτοτάξιον 1125
λειτουργία 145, 721, 856, 957
λειτουργοῦντες χεῖρ' ἐπ' λειτουργίαν

VOCUM GRÆCARUM.

348 μεταγραπτέον 313
1006, μεταπέζαις 185,803,807
μεταφερόμενος 106
1230 μετάφρενον 113,122
πα 885 μὴ χεῖρας 926
192,272 μεταχειρίζειν 285
511 μεταχειρίζως 634,821
1106 μετεῖναι 888
869 μετιὼν 141
1005 μετέρχως 130,214,419,
379,915 803
1167 μετίωρος 815,1149,1197
942 μετὰ 1166
681 μετὰ ὅπλοις 191
183,683 μετοικεῖν 1097,1098
1242 μετουσία 51,904
i 1194 μετοχετεύειν 1392
975 μετρίως 523,1131
1118 μέτριος 483,1027,1077,
694 1080
1148 μετριότης 509
1179 μίκων 115
italiones μιλίβοτος 191
μυιῶν 348
1261 μυκτὸν 163
726 μιαιφόνος 306
538 μιαιφόνος 993,1122
682 μισεόλογος 35.989
13,1265 μισεολογέμενος 859
284 μισθοδοτῶν 611
882 μισοπονηρῶν 586
304 μνησία 819
153 μνησίως Ἑλλαγάς 208
1214 μνησὴρ 766
599 μνησικακεῖν 567,1166
is τὸ ἡμι- μνησικακήσας αὐτῷ ὁ 444
209 ἐν μοίρᾳ πολέμε 1166
437 —— ἀνδραπόδων 1189
63,1212 μολιβδὶς 1232
472 μολύνω 106
os 826 μονόλιθος 578
510 μονομαχήσαι 249
799 μονόστομος 1108
618 μονοστόπως 322,1246
147,208 μονοφαγία 1392
202 μόνωσις 54,184,220
842 μοχλεύσαι 188
1265 μυδῶντες 1156
172 μυεῖν μεμυκότες 1208
22 μυία 1387
999 μυθεῖσθαι *narrare* 1195,
7, 779, 1199,1373
μῦς 57,590,796
61 μυσήριον κακίας 1016
1242 μυστικοὶ 117
241 μυχαίτατον 376
α λέγουσιν μῶν 108
μωκᾶσθαι 301
aut μιτέ-
1070 N.
494
1393 Νάξλα 319,358
929 νάγμα 1008
356 νάϊσκοι 364
,928,966 νάκος 1132
211,232 ναρκᾶν 1289
751 ναρκᾶν 365,367
264 νάσσεσθαι 998
783 νεὼς 1008,1290,1291
966 ναῦς *recto plurali* 358
5, 14 ναύζειν 1397
14,250 ναυαγεῖσθαι 666,1179
768,818 ναυικὸς 580
127 ναρὸς 191
811 νεμεσᾶν 98,601,1264
399 νεμεσητὸν 433
νεμεσῶν 1011,1015
νενομισμένον εἰς θυσίας 144
νεογνὸς 440
νεοδάμωτον 347
νεοδόμους βύρσας 1130
νεοπαγὴς 1134
νεοσύστατος 1063
νεύειν 346
νέφος 86
νεωκορεῖν 1242
νεώκορος 1242
νεωτερίζειν 143,161,417
νεωτερικὸς 746
νεωτερισμὸς 190,191,414
νεωτερικὸς 917
νεωτεροποιΐαν 652
νηδὺς 406,878
νῆμα 113
νηπιότης 39
νηφάλιος 128
νίφοντος 1229
νιφετὸς 994
νιφετώδης 109
νοθεύσας 166
νομὴ 1271
νομιζόμενα 133
νοσηλεῖας 685,1164
νοσηλία 170,1359
νοσεῖν 212
νοσιμώτερον 1194
νοσφίζεσθαι 170
νοτερὸν 93,94
νότος 4
νυκτερεύειν 257
νυμφοστόλος 214
νυοὺμενοι 1157,1261
νύσσειν 1141
νωθὴς 979

Ξ.

Ξαινόμενοι 6,1282
ξενία 195
ξενία 719
ξενίζεσθαι ϭ. ξενιζόμενος 5
ξενίαν μεταλαμβάνειν 366
ξενιτεύειν 746
ξενῶνες 1225
ξέσις 341
ξιφήρης 972,998
ξυλεία 1124
ξύλωσις 110,211
ξυστὸς 318

O.

Οβολὸς 1228
ὄγκος 1327
—— εὐγενείας 1183
—— πραγμάτων 815
ὀδύνειν 862
ὀδωδὴν 284
ὀδυρτικὸν 667
οἶκος 746,981
οἰκεότης τινός τι 212
—— τινὸς γένους 864
οἰκετία 356,510
οἰκετικὸν 1123
οἰκοδικούντες 1373
οἰκονομεῖν βίον 3
—— ἐλπίδι 744
οἶος 150,264
οἷός τε ἦν *vehementer cupiebat* 23
οἰκτιλασία 1393
οἶστρος 1300
ὀκλάζειν 1169, 1254, 1285
ὀκνεῖν 150,1143
ὄκνος 848
ὀλιγανθρωπούμενος 488
ὀλιγοστὸς 459,1344
ὀλιγότης 195
ὀλίθημα γῆς 698
ὀλκὴ 117
ὁλοκαυτεῖν 118
ὁλοκληρὶς 146
ὁλομελῆ 120
ὅλος ἢ πόθος ἦν 961
ὁμηρεύειν 56
ὁμήρευμα 39
ὁμιλεῖν κινδυνίοις 859
—— ἡδονῇ 304
—— τραύμασιν 850
ὁμογνωμονεῖν 502
ὁμαδυμαδὸν 873
ὁμολογία 1166
ὁμολογοῦντες *sponsores* 525
ὁμόσπονδος 120
ὁμότιχνος 379
ὁμοτράπεζος 294
ὁμώνυμος 1357
ὅμως *fere* 344
ὄνδος 1256
ὀνομάζως 481
ὄνυξ 114
ὀξυβελὴς 1103, 1123, 1232,1317
ὀξυόροπος 1020
ὀπτικὰ 830
ὁπλοφυλακεῖν 654
ὅπλισις 100
ὁπλιτικὸν 199
ὑποβάλλεσθαι μον 356,393
ὄργανον 1072
ὄρδια 166
ὀργανούμενον 749
ὅρισμα 832
ὁρκομοσία 1356
ὁρμητήριον 579
ὁρμώμενος 202
ὀροφὴ 346
ὄρτυγες 96
ὅρυγμα ὑπονόμου 308
ὀσφρασία 1027
ὀφρατὰ γονέων 489
ὁσημέραι 315,356
ὁσία τιμὴ 425
ὅσον ἐδίπτε 219,1199
ὁδὸς γάρας 30
ὑρὰ 1160
ὑραγία 1101
ὑραγοὶ 1127
ὑχ ὅπ γε 349
ὄφλειν 893
ὀχεῖον 162
ὀχλαγωγὸς 1361
ὀψίγονοι 1133
ὄψις 515

Π.

Πάθημα 85
παθοκράτεια 1405
παθοκρατεία 1405
παιανίζειν 1289
παιδιὰ 326
παιδοπαιδὸς 168
παίδωσις 754
παιζόμενον 1171
παιδίον νοσημάτων 1309
παλαιστικὸν 344

παλαίων 1041
παλιγγενεσία 475
παλίμπους 1162
παλινδρομεῖν 1261
παλλακὴ 29,206,287
παλλακὶς 288
παλτοὶ 997
παλτὸν 653,655
πάμφυλον 1396
πανδοκεύειν 127
πανικὸν δεῖμα 1234
πανοικὶ 144
πανοπλίας 570,887
παντελὲς 228
παντευχία 100,1394
παραβάλλεσθαι 1145,1255, 1263,1359
παραβαλλόμενος 998
παραλώτερος 1164
παράβασις 1191
παραβιάζεσθαι 569
παράβολοι 1004
παράβολον ἔργον 252
παράβολος 271,647
παράβολως 275,1168
—— ὁρᾶσεῖς 867
παραβολώτατος ἀγωνιστὴς 978
παράδειτος 325,359
παράδοξον θεᾶς 144
παραδὲς αἰῶνι 1009
παραδύσεις 1130,1261
παράδυμος 548
παράδυσις 940
παραιτεῖν 663
παραιτεῖσθαι 23,180,181
παραιτήσασθαι 301
παραίτησις 123
παραίτιον 447,669,1175
παρακαταβολὴ 784
παρακαταθήκη 1144
παραχελευμένου 37
παρακμάζειν 726
παρακοπὴ φρενῶν 1021
παρακύπτεσθαι 244
παραχαράττειν 666,1035
παραχεῖσθαι 823
παρακελεύεσθαι 1004, 1161, 1171,1174
παρακελεύεσθαι 1152
παρακρούειν 174
παρακρούεσθαι 6,7,432
παρακωλὴ 775
παράλογον 259,435
—— ἐκ παραλόγου 672
παραλόγως 1163
παραλογώτατα 1103
παραμιλλᾶν 1314
παραμονὴ 212
παραλίσκειν 1255
παράναλωμα 1183
παραπεπλωκέναι 865
παρὰ πίστεως 3
παραπολαύειν 1084
παραπομπὴ 557
παράσπαρτον 889
παρασπονδεῖος 294,610
παρασπονδηθεὶς 934
παρασάλης 1226
παρασὰς 344
παράσημα 961,963,1069, 1132,1216,1236
—— ψυχῆς 1074,1097, 1174,1265
παρασπάσμενος 274,298
παρασήσασθαι 400
παρασύρειν 274
παρατεθράμμενος 1129
παράταξις 937,939,966, 967, 978, 998, 1096, 1123,1177,1181
παρατάττεσθαι 1185
παρατρίβειν πρὸς αὐτὸ 142
παρ' αὐτῶν 401
παραφανεὶς 1101
παραφθέγγεσθαι 1238
παραφροσύνη 618
παραφυάδες 1392
παραφύεσθαι 968
παραχαράσσειν 211,1024
παραχαλᾶσθαι 692,694
παρεγγυᾶν 212
παρεγχειρεῖν 119
παρειθεῖσα χεὶρ 366
παρεῖδη 365
παρειμένος 220,608
παρεισαθεῖρισε 1165,1169
παρεῖτο 318
παρεξέρχεσθαι 1216
πάρετοι 566
παρεσυδοκιμεῖν 366,1332
παρεσυδοκιμεῖσε 525
παρεῶσθαι 715,726
παρηγορία 1194
παρθένος γῆ 5
παρίσασι 1169
πάρεστε 139
παρεστάναι 870,1245
πάρεσται 323
παρεῖναι 220,602
παρανία 778,789,860
παροίχομαι 1168
παροξυνόμενος 282
παρορμᾶν 132
παρορύσσειν 294
παροχὴ 771
παρέφθαι 350
παρρησία 160, 162, 280, 421,664
παρρησιασαμένῳ 1080
παρασάλευμα 737
παρεξυμμένον 138
πάσαντες ἁλὸν 121
πασὰς 109
πασσάλειον 1202
πατρὶδι 232,327
πατρὶς 162
παύειν αὐτὲς τᾶς χέρος 863
παύλα κακῶν 895
παύλη 14
παύειν cessare facio 414
παχνοῦν 1027
πεδὰς 269
πέζα 113,114
πεδαρχία 243,1296
πεδάρχιος 577,1003,1125
πειρατήρια 612
πελαγίζειν 888
πῆσις 685
πεπερυμένα 1266
πεπιδὼς 189
πεπονημένον 123
πεποίθησις 10,99
πεπορμένον ξύλα 108
πεπραγμένως 1309
πεπρωμένη 441
περαίνεται ἡ βελὴ 1201
πεσουχαντίζειν 1398
πεσαγωγαὶ 1125
πεσαγωγὴ 344
πεσαδρήσας 1042
πεσαμφὶς 856
πεσαμφὶς 76
πεσαλγεῖν 155,222,281, 848
πεσαλγὲς 301,371,441, 1039,1310
πεσάπλειν 534
πεσβάλλειν συμφορᾶς 3
πεσβας 319
πεσβύλιπτον 163,212,1302
πεσβοντὸν 247
πεσβολὴ λόγα 2
πεσβόλος 107,354
πεσγραμμένος 112
πεσγυμάσκοντες 1155
πεσγίνεσθαι τῦ σύκλαιον 301
πεσγράφειν 115
πεσγραφὴ 115
πεσδρομὰ 903
πεσδύειν exuere 255,278, 406
πεσδύειν 599,619
πεσδύσα 425
πεσδύσας 967
πεσεῖναι 756
πεσκεπκόατον 1392
πεσκλάσαντες 1168
πεσκλαύειν 1119,1200
πεσκλίματο 110,111
πεσκλόμενος 321 cum dupl. accus.
πεσνεγκὼν 768
πεσνεγχθεὶς 807
πεσξέσθαι 1224
πεσπεῖν 438,757,1147, 1384
πεσπέσθαι 1149
πεσπεραζέσθ 518
πεσργία 1362
πεσπεπεμμένος 1016
πεσπέχθ 1132
πεσπίσμ 689
πεσπίω 1027
πεσπῖσιν 148
πεσπῖσθαι 6,155,1219
πεσπῖχει 1120
πεσκομπᾶν 1020
πεσκρατεῖν 473
πεσμαχητὸν 104,772,793, 1313
πεσμῆνειν 934
πεσξαίνεσθαι 1148
πεσοδύειν 116,757
πεσοῖκοι 956
πεσολιδαίνειν 1130
πεσολκὴ 679
πεσὸν 151,176
πεσοπτὸς 236
πεσόπλον 578,1134
πεσόπλ τόπ 1084
πεσορᾶν 137,1325
πεσουσία 955, 961, 1132
πεσοχὴ 1227
πεσπαδεῖν 669
πεσπαδῆ 664,1400
πεσπείρειν 1139,1191
πεσπίτεια 2,694
πεσπίτειαι παρόλογοι 2
πεσπλακὲς 334
πεσπιγὲς 322
πεσπίθητος 746
πεσπωεῖν εἰς τὸ φανερὸν 779
πεσπλύνειν 718,1323
πεσιζαπτέον 107
πεσιζεῖν 114
πεσισκεδασὸς 1308
πεσκατύδειν 749
πεσκατύδεσθαι 513
πεσσὸς
πεσσὸν
πεσσελλειν
πεσισῆσθαι
—— εἰς
πέσσα
πεσσοιχίζε
πέσσυλον
πεσσφίγγ
πεσχιδεὶς
πεσσώζεσ
πεσξέσθ
πεσπολογί
πεσπυχεῖν
πεσδεισμ
πεσφάνεια
πεσφωνῶς
πέφθ
πεσφερνεῖ
πέφρεγες
πεσχιτώ
πεσφοδεῖ
πεσφόσ
πεσωθέμ
πεσωσμέν
πεσγὶς
πεσγέλα
πεσβόλος
πεύκη
πηδαλιύχε
πῆδημα
πηλίμθ
πῆσσειν
πῆδαξ
πηδαῖος
πηδαύπτ
πηδαύπα
πήδκαι
πῆμα
πιμελὴ
—— ἰσχε
πιμελὴς
πίμπαπα
πισεύσεις
πίσις
πισόαμα
πίσσμα
πισσαίμ
πλάγοι
πλὰξ ἐε
πλάσηξ
πλασοχα
πλαταγὰ
πλέγμα
πληκτὰ
πλεονίχ
πλεονέξ
—— μ
—— ὕ
πλεονεκ
πλεονέξ
πλησίον
πλησθώ
πλήμμ
πλησπάζ
490
πλιησθεί
πλιησθίο
πνιγώδ
ποδήρης
——
ποδίσηρε
ποδόνιπ
ποικίλ
ποικίλλ
πολέμα

396 προκάλυμμα 1219
771 προκληδονιζόμενος 1117
247 προκλησις 252
5,433 προκοιτῶντες 1182,1264
819 προκομίζειν 439
937 προκοπὴ ὅτι τὸ χεῖρον 143
35 προκόπτουσα νὺξ 1181
7,905 προκυμαία 1008
416 προκύματα 695
1386 προκύπτειν 1317
,1268 προλοχίζεσθαι 208
827 προλοχίσας ἐνέδραις 183
15 προμαχῶν 593
265 προμαχόμενοι 592
346 προμαχῶντες 1223,1224
35,81, προμετωπίδιον 703
31,935 προμήθεια 160,646,789
1028 προμηθεῖσθαι 607
714 προμηθὴς 81, 845, 1019,
15 1025
2,1078 προνομεύειν 594,1197
28 προνομὴ 148
39 προνομία 40
531 προξενεῖν 712,1014,1054
180 προξενία 864
180 προπετῶς 167
721 προπυλακισμὸς 294
897 προπίπτειν εἰς δάκρυα 212
53,592 προπολεμεῖν 1180
571 προπονεῖν 147
1109 προπόσις 274,297
10,311 προσέχειν 350, 376, 406,
69,850 491, 1322
212 προσαναχλεῖν 160
155 προσεξ ἀκριβοῦς 86
1344 προσαγλαΐζειν 1226
603 προσαδυμεῖν 1163
767 προσαναπαφιδεῖς 913
8,1014, προσαρέχειν 1165
—— τινὶ γνώμην 3
127 προσάντες 265,690,1103,
395 1129,1228
808 προσαυτοβολεῖν 1267
964 προσάντως 869
822 προσαποθλίβειν θύρᾳ 401
699 προσαποσκευάζειν 1184
1137 προσαρκεῖν 667
1166 προσαρκεῖσθαι 1125
62,1177 προσαυλίζειν 515
163 προσβασις 408
781 προσβατὸν βαθμοῖς 858
1405 προσγελᾶν 1161
808 προσδεδεμένοι 194
140,239 προσδιαφθειρόμενοι 1190
161 προσεισφοραὶ 770
1080 προσέμενοι 280
854 προσενέγκαιτο 257
86 προσεξαχριαίνειν 85
1129 προσεξάπτειν 625
1304 προσεξεργάζειν 237
1174 προσεπιπαλαπρᾶν 147
γ 885 προσεπικατατείνων 1402
890 προσεξεσμένον 113
1022 προσεξέσθαι 113
121 προσεῖναι 139
1118 προσευχαὶ 638
,527,671, προσευχὴ 931,932,983
προσηύξατο ξηρῷ 220
in Var. προσηὲς 363, 387, 493,
1154
441 προσηνωμένος 344
vel προθυ- προσθάλπειν 1172
118 προσίδιος 209
202 προσίεσθαι 980, 1013,
689 1185
745 προσίτης 994
προσόψει 1120
προσόψιον 1130
προσπαιρεσ ξύλα 1216
προσπεπωκός τινι *studiosus alicujus* 774
προσπεποιημένον 113
προσπόλλησις 342
προσπρέειν 567,600,1023
προσπρησμα 1023
προσπυρωτὰ 569
προσπυρῶσα κώμη 1121
προσπώπειν 250
προσπαρεῖν 515, 569, 657, 1220
προστλογοποιεῖν 1002
προσυλοσᾶν 306
προσφθόμαι 674
προσφικοι 960
προσφιλοῦσας 997
προσφίσιος 301
προσφαγείσιος 842
προσφαλικόμβωμος 1351
προσφολιμέσιος 1178
προσφέρειν 240
προσφασία 229,901
προσφατεῖος 233
προσφάτως 1004
προστερνίζειν 77
προσφύσιος 290
προσφυσιμον 167,335
προσφύπιος 227
προσφυπόμβωμος 349
προσφυτεῖς 110
προσφυτοι 110
προσχὴν 205
προσχὼν 232
προσφατος 37
προσφέρειν 271
προσφέρεσθαι 56, 634, 887
προσφέρεσις ξύλου 1245
—— οἶνον 145
προσφορὴς 114
προσφερόμενοι 515
προσφιλεῖς 162
προσφιλὴς *charus* 36
προσφιλονεικῶν 50
προσφυὴς 108
προσχαλάζιος 1149
προσχέσμα 794
προσχοπα ἱλαρὰ 1287
προστέλεια 166
προστίγμα 1011
προστρίσειν 36
προπομᾶν 1013
προπομὴ 352, 797, 1040, 1133
προὸ ἢ αὐχένος 446
προτείπιος 154
προτοπὴ 163
πρύζειν 1157
πρύπλος 999
πρύσειν 1334
προφαντὸν 815
προφασίζιος 45,185
προφυλακὴ 574
πρυτανεῖσθαι 192
προστόλια 166
πλαίειν 288
πλάσμα 300,1261
πλίσαντες 124
πλοῖα 1358
πύελον 1041
πυρπολεῖν 304, 413, 901, 1382
πυρπολωθησόμενον 889

P.

Ῥάβδωσις 515
ῥάβδος 690
ῥαδιεργεῖν 939
ῥάμμα 113
ῥαπίζειν 389
ῥασώνη 844
ῥάψαι 1240
ῥιψοκινδύνως 1301
ῥόδον 1271
ῥοῖαι 344
ῥοιζος 1135,1153
ῥόϊσκοι 111
ῥομβωτὸν πλέγμα 515
ῥομφαία 156,259
ῥοπὴ 319,1146
—— ἀγαθῆ 822
ῥύαξ 1125
ῥύμη 295,310
ῥυπαίνειν ✠ σύγκυσιν 1351
ῥύσιος 1268
ῥύσια 740,741
ῥύσιον 989,1001

Σ.

Σαββασιν pro σαββάτοις 932
σάββατον 1363
σαββάτωσις vox *Ægyptiaca* 1363
σαββὼ vox *Ægyptiaca* 1363
σαγὴν 1022
σαγίον 63
σάγμα 283
σαλεύειν 272,1113
σάλος 310,1317
σαμψυρὰ 879
σάνδαλα 168
σανίδων ἐπίκολλαι 171
σαπρότερος 114
σαρδόνυξ 114
σατράπας 272,538
σαυρωτῆρες 107
σβέσμος 104,826,831, 1172
σβεσευόμβωμον 1354
σβόμβος 968
σεμναὶ 114
σεμνομάσης 285,368,380
σεμίδαλις 122,345
σεμνύειν 522
σεμνυόμβος 1307
σεσηρότες 1252
σημᾶναι 1066
σημάσαι *signa* 1121
σημαίνιος 511
σημαντὴρ 497,879
σθένος 115
σεσομάσης, V. σεσομ.
σπεῖσαι 338
σπαδὼν 382
σπαλὶς 1063
σπέρμα 1018,1020,1112, 1175
σπατάλη 177
σπάτλη 781, 1216, 1232
σπευάζειν κλίνην 254
σπεύασις 1033
σπευάσμα 1327
σπευασόμβος 738
σπονὶς 803
σπόγγος 255
σπονὴ παιγνιώτης 1108

σκῆψις 303
σκληραγωγεῖν 905
σκληρυχία 363
σκόρπιος 363
σκότος 869
σκοπελιγίαν 703
σκωπτοπαίζειν 474
σκωπτικὸς 256,334
σκωπτικὸς ἐλπὶς 524
σκυτάλη 798
σκυταλίδες 108,111
σκυταλὶς δακτύλου 115
σκύφος 63
σμάραγδος 114
σμήχεσθαι 1060
σμίλαξ 515
σμύρνα 117
σοβαρὸς 1289
—— τὸ σοβαρὸν 1035
σοφίζεσθαι 1134,1167
σπανιότητας 1023
σπάνις 400
σπανίζειν 649
—— αὐτῶν 379
σπαράσσειν 1108, 1101, 1114
σπεῖρα 344,855
σπερμαδὸν 82
σπιλάδες 1148
σπῖλος 590
σπονδία 492
σπονδὴ 347
σπονδαῖος 265
σπουδῆς ἄξιος 182
στάδιον circus 936
σταδμὸς statio 994
σακτὴ 62
σταυρὸς 1133
σταυροῦσθαι 1016
στελεοὶ 110
στρογγυλούμενοι 175
στρεβλούμενος 1172
στέρρος ἢ ψύχρα 119
στεφανίτης φόρος 522
στήμων 112
στενὸς 1271,1281
στόμα 275
στόμα λοιδορικὸν 361
στολισμὸς 868
στραγγάλη 247,745
στράτευμα 569
στρατεύσιμος ἡλικία 88
στρατοπεδεύεσθαι 998
στρατηγεῖν τι 305,307
στρατηγία stratagema 921
στρατηγικὴ ἡ γνώμη 1187
στρατηγικῶς 1083
στρατήγιον 1124
στρατηγὸς praeses 62
στρατοκήρυξ 390
στρατολογεῖν 1026,1242
στρέβλη 840,1334
στρεβλούμενος 1322
στρέβλωσις 840
στρεβλωτήριον 1401
στρεπτὸν 498
—— χρύσεον 461
στρόφιγγες 108
στρῶσις 1316
συγγένεια 101
—— ἠθῶν 1197
συγγυμνονεῖν 1082
συγκαθωπλισμένα 710
συγκαταγεῖν 303
συγκάταινον 167,187
σύγκλυδες 795,861,1213, 1246
συγκρίνειν 565
συγκροτεῖν γραπτικὸν 595
συγκροτεῖσθαι 1174
συγκρύειν 1170,1179
συγχαρητικὰ vel συγχάρητα 1205
συγχέειν τὰ νόμιμα 369
συγχεόμενοι 666
σύγχυσις 404
συκοφαντεῖν 909,955,1365
συκοφάντημα 741
συκοφαντῶν 445
σύλλογος. ἢ συλλόγου δηλοῦν 105
συλλόγου ἀξιοῦσθαι 105
συμβαλὼν αὐτοῖς εἰς μάχην 243
συμβαλὼν εἰς μάχην 255
συμβατικοὶ λόγοι 803
συμβίωσις 253
συμβολαὶ 1098
συμβόλαιον 3, 597, 809, 937,1092
συμβολὴ 288, 289, 389, 1162
συμβολὴ congressus 424
συμβολὴ juncture 515, 516
συμβολὴν ποιεῖσθαι 203
συμβουλία 219,372
σύμμικτοι λίθοι 540
συμμονωδεῖν 753
συμμονωδεῖς 102
συμμορία 202
συμπαθὴς 870
συμπαθῶς ἔχειν 312
συμπανηγυρίζειν 426
συμπαρεισφθείρεσθαι 1169
συμπείθειν 184
συμπένητες ἢ θεῶν 292
συμπεσεῖσθαι 106
συμπεριποιῆσαι 411
συμπεριπολεῖν 1362
συμποιεῖσθαι 174
συμπόσια 352
συμπροθυμούμενος 132
συμφέρομαι 230
συμφερόμενος ἢ τρόπον 870
συμφέρων. ἐπισυμφέροντά τινος 1027
συμφιλοκωλεῖν 2,501
συμφορὰ 750
συμφρονεῖν 280
—— αὐτῷ 796
συμφόρησις 871
συμφρύγειν 1394
συμφυὴς ὑπὸ 549
συμφυέντες 1063
συμφυόμενος 26
σύμφυτον 703
συναγωγὴ 1299
συναγωνίζειν 508
συναίνεσις 117
συνακτὴρ 112
συναλίζειν 347
συναλοάω 1153
συναρασροῦν 839
συναρμόζομαι 1013
συναπολεῖν 1168
συναποροεῖν 197
συνάπτειν 186,208
συνάπτειν πολέμους 556
συνάπτεσθαι ἢ χεῖρα 411
συναρέσκειν 1148
συναστίζειν 1162
συναφεῖς τάξεις 1125
συνδιάγοντες εἰς ὀργὴν 796
συνδιαιτᾶσθαι 126
συνδιαίτησις 5
συνδιατρίβομενος αὐτῇ τὰ σ-τία 298
συνδιατρίβεσθαι 1146
συνδιοδεύειν 147
συνδυαζόμενα 121
συνεδρεύειν 595,1175
συνειδὸς conscientia 28
συνειλεῖσθαι 1191,1219
συνεῖναι 410
συνείχετο 477
συνεκδραμεῖν 197
συνεκστρατεύειν 320
συνελαύνειν 1102,1103
συνελαύνεσθαι 1119
συνέλευσις 108
συνελθὼν 817, 849, 852, 857,858,864
συνεξανοίκειν 1216
συνεπαλαλάζειν 1182
συνεπαρθησθαι 954
συνεπιθημεῖν 225
συνεργία 239
συνεξεταμμένον 114
συνεστραμμένον 148
συνετὸς 341
συνέχει 222,284
συνεωσμένοι 1176
συνήθεσθαι 386
συνήθης 271
συνθέλοντες 621
συνθετοζύγιοι 1201
συνθεσιῶν 668
συνιδεῖν σχέσματα 282
συνιζάνειν 202,1317
συνιζήσας 701
συνίζησι γῆ 142
συνισάνειν 262
συνίσων 283
συνίσως 1033
συνιὼσας πρὸς αὐτὸν 817
σύντροια 964
σύντρεις 941
συνοδία 258,1108
συνοικῶσι δυσκόλως πρὸ 198
συνοκλάζειν 1136
συνορᾶν 1175
συνωνία 655,861
συνωσισμὸς 1393
συνωσπασὶς 1345
σύνταγμα militum 963
σύνταγμα sodalitium 1019
συντάγματα 620,1231
σύνταξις 521,1148
σύνταξις pensio 945
—— συντάξεις 1232
συντελοῦντες 1230
συντεταγμένως 138,142
σύντομος ἐπιστολὴ 1176
συντόμως πορεύειν 87
σύντονος 989,1176
—— πάθος 669
—— πορεία 1122
—— φυγὴ 969
συντόνως 885,1111
συντόνως ὀδεύειν 932
συντονώτερον 1118,1254
συνωθεῖν 1191
συνωθισμοὶ 887
σύριγξ 141
συρίττοντες 894
συρίττοις 953
συρίττων ὄχλος 986, 1139,

253 ὑπεραστίζειν τινὸς 503
290 ὑπεραστρια 1408
1401 ὑπερβασία 87
1138 ὑπερβιάζεσθαι 419
58,63 ὑπερβολὴ 713
882 ὑπερβολὴ *dilatio* 812
916 —— λαλέλοιπεν 187
420 ὑπέργηρως 192
127,269 ὑπερδέξιοι 779, 1100, 1313 1202
871 ὑπερδικεῖν 225
755 ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι 753
961 ὑπερδιφαινόμενος 1296
754 ὑπερεύχεως 478
η 601 ὑπερέχειν αὐτῶν ἢ δεξιᾶν 82 228
127 ὑπερηφανεῖν 140,230,1004
29 ὑπερηφανεύεσθαι 168
171,1313 ὑπερήφανος νόμων 164
65; 1261 ὑπέρθεσις 920, 1167
114 ὑπέρθυρα 1226
cύειν *ibid.* ὑπεριδὼν πρὸς ὀργὴν 1102
1160 ὑπερίζανε 103
257,655 ὑπερισσῶς 1245
515 ὑπερίστασθαι 253
251 ὑπερκρατεῖν 251
1187 ὑπερκύπτειν 539
351 ὑπερλαμπρύνεσθαι 1062
913 ὑπερμαχεῖν 132
25 ὑπέρογκος 1151,1152
1228 ὑπερέχειον 172
1066 ὑπεροχεῖν 12
114,352 ὑπεροχὴ 233, 393, 1172
36 ὑπερπαθεῖν 284, 1071;
582 1269
533 ὑπερπαίειν 1359
1036 ὑπερπετῶ 78
1401 ὑπερτείνειν ὑπερθυμίαν 149
120 ὑπέρτερος 45,237
184 ὑπέρχιος 201,970
1252 ὑπερῷον 918
171,1224 ὑπεσαλμένον 1048
1197 ὑπεύθυνοι 283
1224 ὑπηρετικὸς 67
1094 ὑπόντες 968
820 ὑπιὼν 1016
42 ὑπόβασις 344
ὑποβολὴ 932
ὑποβρέφειν ὀφθαλμὸς 1201
1124 —— ἐλπίδα 599
340 ὑποδεέστερον 382
516 ὑπόδεγμα 1089
289 ὑπόδικος 911
327 ὑποδοχὴ 340,871
235 ὑποδραμεῖν χαρὰς 282
219 ὑποδρομὴ κύματος 142
320 ὑποδύεσθαι κίνδυνον 689
549 ὑποδύομαι 109
104,160 ὑποδύσεις 1135
758 ὑποδύπτω 1229
1139 ὑποζεύγνυμι 1372
346,1011 ὑποθέσθαι 106
38 ὑπόθεσις 526, 707, 726, 503 843,904,1020
543. *cum* ὑποθήκη 930
774, 783, ὑπόθηκη 102, 204, 350, 600,933
209 —— δεῖ 107
1302 ὑποθωπεύων 380
209 ὑποικεῖν 762,1026
283,360 ὑποκατακλίνεσθαι 869
1013 ὑποκυρύττω 106
1189 ὑπολογισμὸς 693
1317 ὑπολῦσαι αὐτὴν 219
253 ὑπομάσσω 1275
111,115 ὑπομνητὸς 768
ὑπονήψαντες 1231
ὑπονοεῖν αὐτῶν 399
ὑπονόμοις ὀργάμασιν 243
ὑπόνομοι 204,235,240
ὑπόνομος *adjective* 308
ὑπόζυλος 111
ὑπόπειρα 190
ὑποπεπηχότες 1236
ὑποπεπωκότες 1241
ὑποπίπτειν 1215
ὑποπίνουσιν 1215,1219
ὑπόσπονδος 639,1094
ὑποσυσσαθεὶς 858
ὑπόστασις 641, 794, 1329
ὑποστέλλειν 1163
—— αἰδημόνως 1013
ὑποστέλλως 58,931,1132, 1142,1162
ὑποσολὴ 712,1077
ὑποσπάσπος 172,175
ὑποσύρεσθαι 1138
ὑποτελεῖς βασιλείας 944
ὑποτίμησθαι 1323
—— τὸ φῶς 1137
ὑποτίμησις 4
ὑποτοποτασμοὶ 757
ὑπότροπος 228
ὑποτυχὼν 204
ὕπτιος 256
ὑπτεργεῖν 31,94,340,1323
ὑπτερία 681,725,1323
ὕπτεργοι εἰρήνης 1062
ὑποφθέγγεσθαι 1119
ὑποχείριον 214,437
ὑποχώρησις 115
ὑπτιάζεσθαι 1138,1228
ὑπτιόομαι 701
ὑπτοπεῖν 758
ὑπώπια 185
ὑπώρεος 1007
ὕσπληξ 1124
ὑστερίζειν 989
ὑφαντὰ 100,109
ὑφ' ἓν 516
ὑφηνημένων ἄλλων 125
ὑφήνασθαι 1375
ὑφήνησις 504
ὑφιστάμενοι 1064
ὑφίστασθαι *polliceri* 528
ὕφορμος 694

Φ.

Φαιδρύνειν 39
φάκελλος 208
φάλαγξ ἁλαλυξεῖσα 138
φανερὸι τ' τόπων 915
φάντασμα 45,204
φαραγγώδης 197
—— τόπος 394
φαρμακὸς 407
φαρμάττειν 978
φάρσος 109,362
φάσματα 1327
φᾶναι 338
φλήναφα 342,346,1126
φειδὼ 957
—— ποιεῖσθαι 13
φερὴ 523
φερόμενοι τὰ θεῖα 393
φέρω *cum dativo* 229
φερώνυμον 36,1066
φευγαδευόμενοι 549
φεύγειν 1364
φημίζειν 1013
φθάνω 321
—— λαβεῖν 2
φθάρματα 1246
φθάσαι 316,362
φθασίαν λυφθέντες 184
φθείρεσθαι 1197
φθῆναι 416
φθλιὰ 351
φιλαίπολον 691
φιλάνθρωπος 635
φιλανθρωπία 294
φιλαρχία 601
φίλαρχος 603
φιλαύτος 96
φιλοδίαστος 1173
φιλόδικοι 1173
φιλοζωΐνης 538
φιλοζωΐαν 577
φιλοθαμοσύνη 849
φιλοκαλεῖν 156,691
φιλοκάλως 508
φιλογενικία 731
φιλόγενικος 676,677
φιλοσοφία 360,669
φιλόσοργον 489
φιλόσοργος 312,489
φιλοσόφως ἀγωνίζεσθαι 284
—— ἔχειν 153
φιλοτεχνεῖν 343
φιλοτέχνως 317,358
φιλοτιμία 64
φιλοτιμεῖσθαι 107,118,212
φιλοτιμία 265,271
φιλοτιμιαὶ νεανικαὶ 731
φιλοτιμεῖν ἔεσιν 980
φιλότιμον 1007,1008
φιλοφρονεῖν 285,366
φιλοφρονεῖως 195,232,488, 666, 1005, 1034, 1067,1147
φιλοφρόνησις 576,871,978, 987,1021
φιλοφρονέομαι 712
φιλοφρόνως 149,271,361, 363,404,504,587
—— ἀσπάζεσθαι 333
φιλοφροσύνη 846,1147
φιλοχρηματία 586
φίλτρον 242
φιμέμενοι 1214,1393
φιμόω 1012
φλεγμονὴ 1012
φλιὰ 211
φλογωδέστατος 142
φλυαρήματα 1371
φόβοι 435
φοιτίζειν 116
φοινικτὸν 146
φοιτᾶν εἰς συνουσίαν 127
φολιδωτὸς 515
φονᾶν 1001,1019,1139, 1144,1186
φονικὸς 1276
φορὰδην 860
φόρειον 812
φορολογεῖν 982
—— γῆν 471
φορολογεῖσθαι 1087
φορτικὸς 269
φρατρία 124,183
φραστιαὶ 87
φρενοκλάδεια 1026, 1036, 1058, 1075, 1290
φρενήρης 305
φρίκη 1256,1268
φρικωδέστατον 931
φρόνημα 979

φρόγημα βασιλικὸν 589
φρονηματιδεὶς 417
φρονηματιδέντες 205
φρονήματος μεσὸς 1033
φροντίζειν 583,592
φρόδη 1322
φρυγανισμὸς 1199
φυλαδεύειν 1041
φυλαδεύεσθαι 434, 1024, 1197
φυλακὴ 123
φύλαρχοι 114
φύλον 603,619
φύρδην 845
φύρειν 236
φύρων δάκρυσι 918
φωλεύειν 652
φῶρες 1016
φώριον 669

X.

χαλαρὸν 113
χαλκεύω 114
χαλκόργημα 344
χαμαίζηλοι 94
χαμαιπετεῖ 857
χαράδρα 205,994
χαράκωμα 257,317,987, 1232
χαράττειν βιβλία 939
χαρακχώματα 1130
χαριστήρια θύειν 101,123, 1365
χαριστήριοι θυσίαι 435
χαριστήριον 225,232
χαριστείως τύχας ποιεῖν 419
χάριτι 858
χάρμα λόγων 842
χαυνωθεὶς 420
χειμαδίζειν 806
χειμάδιος 611
χειμάζεσθαι 1189
χείμων 237
χείρ. μὴ χεῖρας 321
χειριζόμενος 579
χειρὶς 113
χειρόδωτος χιτὼν 301
χειροκροτεῖν 79
χειροποίητος 1316
χειροτονεῖν 559
χειρουργεῖν 51
χελιδόνιον 145
χέρμα 997,1155
χερμὰς 1092,1130
χέρνιτις 271
χηρεύειν 870
χηρεύουσα γυναῖκας 164
χηρεῖων 302
χθαμαλὸς 1216,1222
χθαμαλῶν 1127
χιλὸν 827
χλαμὺς 182
χλιδὴ 253
χλιαίνεται 1195
χορηγὸς ἀγαθῶν 271
χὺν 32
χρείαι 1106
χρεωλυτεῖν 826
χρεὼν 330,376,389,390
χρεὼν *indecl.* 1256
χρεὼν *fatum* 989
χρεῶσεις 128
χρηματίζειν 472, 503, 1098
χρηματίζονται ὑπ' αὐτῶν 561
χρηματίζων τὰ δίκαια 374
χρηματισάμενος 737
χρηματίσας 590
χρυσόλιθος 114
χῶρα 345
χωλὸς 34
ibid.
χωννύω
χωννὺς

Ψαλίδες
ψαλμὸς
ψαύειν
ψαφαρὰ
ψαφαρὸς
ψευδοδοξεῖ
ψευδοπολίτ
ψηλαφηθεὶς
ψίλωσις χε
ψίγμα
ψυχρὸς ἀγῶ

Ὠδισμὸς
ὠκύμορον
ὠμοφορεῖ
ὠπάμβοι
ὠτειλαὶ
ὠφέλεια

DEX SECUNDUS,

Regionum, Urbium, Locorumque.

aris.
al. Aba- 382 864 376 317 267 1192 159,178 erat 864, 22 iteris] 442 188 225,228, & Ptole- 244.428 960 922 a 1106 221, 1231 541 bia 1106, 1 1121 188 1004 550,960 577,599 885, 1089, 878 1196 3, 584, 599 367 259 18 itur 1204 356 17 214 18 gyptiis 78 s 18 33 33 602 609 Anthedon ium 1007 376 423 182 182 1313 802 onumentum us 1204 ius 1155 rx 601, 616, 745,970,974 i. 1198 98,416 49 16,18 441,780 188 ,131,293,355 ania 188 in 19 o 574 lum 965

Amarhus 594,596,617,975
Amerutha. v. Meroth
Ammanitæ 28
Ammanitis *regio* 148,210
Ammata 280
Ammaus 795, 982, 1106, 1160, 1121, 1311
Amoræa 178,188
Amoritis 147,148,157
Amorrhæi 19
Ampheca. v. Apheca.
Amygdalum ſtagnum 1248
Anani monumentum 1251
Anathoth 445
Anna. v. Aina.
Anoche, *urbs* 8
Anthedon 594,599,616,682, 965,975,1006,1009,1095
Antiochi *pharanx* vel *vallis* 599, 967
Antiochia *ad* Daphnen 752
—— Mygdonia *quæ & Nisibis*, 883
—— Syriæ metropolis 764, 1119
Antipatris 497,966,720,1101
Antonia, *turris* 586,589,690, 703,802,968,1007,1222
Anuath *vicus* 1121
Apamenſes 1097
Apamia 580,636,981,1001
Apamiæ *arx* 611
Apheca 221, 315, 386
Apheci turris 1101
Apherima 569
Aphra *vel* Afra *urbs* 33
Aphtha *vicus* 1171
Apobaterion 12
Apollinis *fanum* Gazæ 595
—— *templum* Romæ 783
Apollonia 599,975
Arabes proxime Æthiopiam 405
Aradii 642
Aradus *inſ.* 19
Aradus *urbs* 595
Aramæi 20
Aramatha [vel Rabatha, vel Ramoth] 388, 389, 406
Araſamus 320
Araſea *templum* 434
Arbela 551,652
Arbela *vicus* 934
Arbelorum *ſpelunca* 922
Arcæa 1303
Arce, *quæ & Actipus* 188, 338
—— in Arabia, *poſtea* Petra 146
—— in Libano 19,188
—— maritima 338
Archelaïs 788
Areceme, *Græcis* Patra 157
Arethuſa 615,973
Aria 20
Arimanon. i. e. Ramoth 158
Arithæi 188
Aramatha. v. Ramoth
Armenia 12,13,20,602
—— minor 871
Arnon *fl.* 147,148
Arpha *vicus* 1122
Arſamus *arx* 884
Arſane *vel* Tharſane 776
Arucæi 188
Aruma v. Abuma
Arura *locus* 259
Arus *vicus* 1055
Aſcalon 188, 194, 199, 225, 251, 523, 565, 977, 1010, 1095
Aſcalonitæ, Palæſtini 214
Aſchanaxi 17
Aſiongaber 356
Aſochis 924,927,965
Aſophèus 592
Aſor *campus* 572
Aſorus 202,203,358
Aſphaltitis *lacus* 24,127,393, 677,1193,1195
Aſphar *lacus* 556
Aſſyria 23
Aſſyrii *undæ* 19
Aſtabari 18
Aſtaborus *fl.* 79
Aſtapus *fl.* 79
Aſtartes *fanum* 275
Athone 609
Avaris 1338, 1352, 1355, 1358
Aulon. v. Campus *magnus*.
Auranitis 696,783
Auza 378
Aza *m.* 552
Azara. v. Jeſraëla.
Azeca 248,367
Azora 422
Azotus 188, 194, 224, 225, 539, 544, 565, 566, 615, 616,783,973

B.

Baaras *vallis* 1308
Babel 16
Babylon 15
Babylon Ægypti, *olim* Letopolis 87
Babylon *urbs Chaldæorum* 16
Babylonii 18
Babylonii *in Batanæa* 922
Baca *vicus* 120
Bachures 308
Bactriani 20
Bactrorum *fines* 885
Bajæ 819
Bala 253
Balaneotæ 1010
Baleth 354
Baris *m.* 13
Baris *dicta* Antonia.
Barſube 229
Baſca *urbs* 578
Baſelus *torrens* 274
Batanæa 413,696,783,804, 890,909,922,1097,1121
Batanæa, *toparchia* 752
Bataneas 158
Bathecor. v. Bethezob
Bathyra 752
Bautis 306
Bedriacum 1200
Belſephon 87,302
Belus *fl.* 1068
Bemeſelis 966
Berenice 356
Berœa 547
Berotha 186
Berſabe 1120
Berſabec 381,412,1106
Berſobe 922
Berſubæ 29
Berytii 870,871
Berytus 741,742,743,909, 939, 1205, 1298
Beſara 915,916
Besbius *m.* Veſuvius 891
Beſemoth 1192
B-ſira 282
Betaris 1193
Betchora 354
Bethalaga 557
Betharamathus 1054
Betharamptha. *al.* Julias 797
Bethela 188, 194, 197, 229, 232,238,364,373,1200
Bethella 556
Bethennabris 1191
Bethezob 1274
Bethleem 320,367
Bethleeme 211,217,246,247, 256
Bethleemes toparchia 337
Bethlema 194, 197, 211, 217
Bethleme 281
Bethleptephorum toparchia 1193
Bethmaus 910,911
Bethoma 597
Bethora 185,1104
Bethoron 550, 556, 1101, 1104
Bethſaida *dicta* Julias 794
Bethſame 226
Bethſana, *vel* Bethſane, i. e. Scythopolis 543,188,576
Bethſemara 417
Bethſo *locus* 1222
Bethſuma 275,276
Bethſur 367
Bethſura 275, 276, 542, 545, 546,559,572,959
Bethzacharia 545,959
Bethzetho 541,551
Bettæa 292
Bezeca 199
Bezedel *vicus* 1119
Bezetha 1102,1222,1223
Bochures. v. Bachures
Borceos *vicus* 1121
Borſippeni 1344
Borſippus 1344
Boſceth 438
Boſor 542
Boſora 158
Boſorra 542
Boſporus 708
Botrys 378
Britannia 1088,1117
Brixellum 1200
Bubaſtitis *fl.* 1337
Byblus 1070
Byzantium 708

C.

Cabrothaba 130
Cædeſa. v. Cedeſa
Cæle-Syria 454
Cœna 262
Cœnopolis 1102,1251
—— inferior 1251
Cœron 879
Cæſarea 707,894,909
Cæſarea *Auguſta* 719
Cæſareæ ſitus & conſtructio 694
Cæſarea maritima 964,1147, 1149,1297,1298
Cæſarea ad Paneadem 794
Cæſarea Philippi 897,911, 1149,1297
Cæſarea *antea* Stratonis turris 605, 694, 871
Cæſareenſis portus 1008
Cæſarium *caſtellum* 1007
Callirrhoë 1041
Callirrhoënſes thermæ 768
Camon 209
Campus magnus 188. 337, 543, 690, 924, 925
Campus regius 25
Canæ 672,911,914,943

INDEX SECUNDUS,

Cana *vicus* 599,967,997
Canatha 672 *in Var. Lect.*
Canatha *urbs* Cœle-Syriæ 1002
Capernaum. v. Capharnaum.
Capharabis 1200
Capharaccho 922,1106
Capharnaum 1155
Capharſaba 720
Capharſalama 549
Caphartaba 1193
Caphethra 1200
Cappadoces *olim* Moſocheni 17
Cappadocia 708
Capreæ 810,812
Carchameſa. v. Charchameſa
Cariathiarim 227,289
Carmelus *m.* 188,338,380, 381,599,643,986,1120
Carnaïm 543
Carræ, ubi ſervantur arcæ Noëi reliquiæ 879
Caſii Jovis templum 1208
Caſtra 309, 310, 315, 330 v. Manalis
Caſtra Dei, *locus* 44
Caſtra Judæorum 621,978
Cedaſa Tyriorum 1095
Cedeſa 186, 189,572, 1095
Cedron 335, 1216, 1231, 1251
Cedronis vallis 412,1222
Celenderis 758,759
Cepharitæ 182
Cepharnome 943
Chabarzaba 598
Chabolo *vicus* 925,926,927
Chabolo *in Ptolemaïdis finibus* 925
Chabulon 353,1120
Chalcidica 1311
Chalcis 611,865
Chalcis *ſub Libano* 621,977
Chaldæi 20,22
Chananæa 18,22,38
Charchameſa 442
Charra *urbs* 34, 39
Caſphoma 542
Chebron 23, 32, 35, 46, 48, 72,131,189, 193,215,279, 281, 282, 283, 285, 304, 368,544,1199,1200
—— urbium antiquiſſima
Chephorini 19
Cheſlæmi 19
Chethima *inſ.* 17
Chettæi 19
Chidonis area 289
Chius 708
Choramus. v. Bautis
Chuſæi 18
Chutha *regio* 429
Chuthæi 454,470,478,500, 583
—— Samaritæ 478
Chuthus *fl.* 428
Chuthus *locus* 427
Cicerum *domus* 1251
Cilicia 17,865
Cilicum *vallis* 599
Cilla 262
Citium 17
Cittæi 428
Coi 594
Colles quibus urbs inædificata erat 1221
Colubet 1315
Commagena 865,1311
Coos 708
Cophene *fl.* 20
Coptos 1204
Corduba Iberiæ 838
Cordyæi *montes* 12
Coreæ 616,970
Corræa 228
Cos *inſ.* 619
Cremona 1207
Cteſiphon 797,835
Cyanei *ſcopuli* 708
Cydœſſa Tyriorum *vicus* 1167
Cydyſa 422
Cypros *caſtellum* 1007,1009
—— *turris* 720
Cyprus olim *Chethima* 17
Cyprus *locus* 720
Cyrene 619,945
Cyzicus 585

D.

Daæ, *vel* Dahæ 885
Dabaritta 1109
—— *vicus* 935
Dabariteni 916
Dagon *arx* 581,961
Dahi 803
Damaſcus *urbs* 20,188,291, 1001
Dan *apud fontes Jordanis* 364
Danus *fons Jordanis* 24
Daphne 642
—— ad Antiochiam 985, 997
Dathema 541
Decapolis Syriæ 937
Dei facies, *locus* 45
Delium 612
Delta 621,978,1099
Dianæ templum 544
Dicæarchia 786,820,905
Diglath 6
Dion 503,599
Diolpolis 970,1001
Dium 615
Δοκὸς ἀγρὸς 1102
Dora 188,580,615,616,907, 960,973,1008,1371
Dora *urbs Phœniciæ* 907,1371
Doreon 962
Doritæ *vel Dorienſes in Syria* 867
Druſus *turris* 695
Drymi 643
Drymus 986

E.

Ecbatana 464,479,909
Ecdippa 188
Ecron v. Acaron
Elamæi 19
Elaphantine 1204
Eleüſa 719,739
Eleutherus *fl.* 565,575,670, 1001
Elis 94
Eliſæi 17
Elom 368
Elymaïs *regio* 544
Emalſema 437
Emaus 556,637,782
Emma 265
Emmaus. v. Ammaus
Emeſa 807,871,890,1311
Enemimi 19
Engaddæ 1121
Engaddi *urbs* 393
Engedini 263
Epheſus 708
Ephraim *urbs* 1200
Ephran 206
Ephrathanus *ager* 46
Ephron 543
Epiphania, i. e. Amathe 19
Erebinthorum œcos 1251
Eroge *locus* 421
Eſebonitis. *al.* Eſthmonitis 690
Eſcon 36
Eſermoth 130
Eſſa 599
Eſſabon 599
Eſſebonitis 531,1905
Eſſenorum porta 1222
Etame. *al.* Eita 367
Ethan 359
Eudæi 19
Evilæi 18
Euphrates 5,6,19
Euxinus *pontus* 419

F.

Fullonis monumentum 1222

G.

Gaba 115,195,197,238,376, 1095,1120
Gaba, *al.* Gabala 690
Gabala 899
Gabalitæ 416
Gabao 279,1101,1103
Gabaon 239,306
Gabaonitæ 182,185
Gabara 916
Gabara *quot ſtadiis à Sogana* 930
Gabareni 908
Gabaroth 908,926
Gabatha 192,232,234,373, 376,557
Gabathona *urbs* 376
Gabath Saul 1215
Gadara 188, 539, 594, 596, 599, 615, 617, 682, 783, 965, 973,975, 1006,1095, 1097
Gadara *metropolis* Perææ 1190
—— *pagus* Galaaditidis 596
Gadareni 908
Gadarenſes 696,697, 1097
Gadaris 1120
Gadira 17
Gætuli *olim* Evilæi 18
Galaaditis regio 198, 276, 279, 389, 412, 542, 543, 578
Galadena *regio* 44,52,388
Galadena *terra* 148,151,388, 422
Galadeni 234,596
Galades *collis* 44
Galaditæ Arabes 590
Galatæ Gomarenſes 17
Galatia 551
Galbaath 255
Galgala 182, 184, 185, 186, 232, 236, 238, 239, 243, 244,246,315
Galilæa 338, 353, 422, 572, 697
Galilææ duæ 1120
Galilæa *ſuperior* 186,188
Galilæa toparchia 560
Galilæarum deſcriptio 1120
Gamala 791, 908, 943, 975, 1106,1107,1159,1160
Gamala *caſtellum* 599, 908, 910,915,921,922,967
Gamaliticus ager 805
Gamalitis *regio* 1121
Ganges 6
Gareſime 942
Garizim 583
Garizim *m.* 801
Garizin 534,962
Garizin *m.* 207,501,504,505
Garizitanum templum 531
Garſis *urbs* Galilææ 1299
Gath. v. Gitta
Gaulana 158, 599, 965, 967
Gaulanitis 599
Gaulanitis regio 148, 338, 922,1121
Gaza 19,188,194,215,225, 427, 502, 571, 595, 599, 615, 616, 682, 783, 965, 973,1006,1095,1208
Gazara v. Gadara
Gazara 289, 354, 557, 579, 584
Gelboë 270
Gella. v. Gethla
Gennabara 1193
Gennath *porta* 1222
Genneſar 1106
Genneſar *regio* 1155
Genneſara 572
Genneſariticus lacus 794,795
Genneſaritis *lacus* 188
Gennezar *lacus* 1154
Geon 6
Gerara 374
Gerara *urbs* 28,36
Geraſa 967,1095,1121,1196
Geraſenorum montes 599
Gergeſæi 19
Geſſiritæ 281
Geſura 302,303
Gethla 267
Getta 188,225,228,248,251
Gibalus *m* 174

REGIONUM, URBIUM, &c.

,927,1106
in 1208
367
188
373
656
389
52
Lect.
03, 1159,
mpum ma-
ythopolitn
3, 599, 922
590
18
18
188
Etæ deſcri-
1121
892
1155
iphtha 794
1122,1192
elæ) fons
382
293
19
405
367
418
983 1010
87
599
562,563
708
87
1317
02,909,997
, 186, 188,
05,1121
19,33
609
441
20
19
æ 810
583
1101,1121,
20
611
609
295
chem, i. e.
1193
601, 616,
976, 1192,
1121,1122
185
8,239,558
292
1046
17
80
149
915
408
354
310, 690,
1121,1122,
gnus
17
808
542
27
279
453
210
263
93
367,374
1093,1224
,609, 615,
65

Marmaritæ 1088
Maſada 639, 645, 649, 650, 651,679,1093,1094,1189, 1313,1317
Malada caſtellum 984, 988, 1313
Maſadæ deſcriptio 1315
Maſpatha 451,452
Maſpha 376
Maſphate (quæ alibi Maſphahe) 227
Maſphathe 210,233
Maſſagetæ 470
Maſtheron angustiæ 264
Materiæ forum 1102
Mauri 18
Maxilla, locus 214,215,320
Mazaca 17
Medaba 556, 557, 562, 583, 599,609
Medi 17
Melamborea, locus 1148
Melitina 1297
Memnonis monumentum 1068
Memphis 78, 355, 524, 978
Mende 441
Mendeſius νομὸς 1208
Meroë 79
Meroth 922,1120
Meſanæi 20
Meſopotamia 38,39
Meſtræi 18
Meſtre, Ægyptus 18
Mia vicus 876
Micha 295
Minyas m. 13
Miſenum 836
Mitylene 708
Moabitæ Arabes 596
Moabitis 147,217,1121
Modim 534,535,551,578
Modin 958
Monobazi regia 1231
Mons ferreus 1193
Mopſueſtia 595
Morius m. 31
Moſocheni 17
Muliebres turres v. turres.
Mygdonia 883
Myſia 1205,1302,1304

N.

Naballo 609
Nabataei 541,610,612,976
Nabataei Arabes 556
Nabatena regio 30
Nain 1197,1198
Nais 888
Nais urbs 8
Narbatena toparchia 1100
Neapolis olim Sichem & Mabortha 1193
Neara 787
Nearda 827,833
Nedemi 19
Neronias 897
Nicopolis 720,1208
Nilus 6
Nini urbs (al. Ninus) 19, 419,422,443
Ninive 419,422,423
Niphates 797
Niſibis 827,883
Noba 258,259

O.

Oaſis 1363
Octaviæ porticus 1305
Odolla 367
Ogyges ilex 26
Olivarum mons 305, 893, 1216,1251
Olurus vicus. v. Alurus.
Ommatos. v. Ammata.
Oniæ regio 621,978
Ophla 1231
Ophlas 1222
Ophre 33
Ormiza 1002
Oronaæ 599,609
Oronnæ area, locus 322,323
Oryba 609
Oſtracine 1208
Ozæ percuſſio 289

P.

Palæ-tyrus 428
Palæſtina 19
Palæſtini 186
Palmira 354
Paneas 794
Panias 697
Panium 1007,1154
Panium, ſpecus 698
Pannonia 1205,1304
Paphlagones olim Rhyphathæi 17
Paphlagonia 708
Papyron 970
Parthenius fl. 1346
Pella 599,611,615,967,970, 973,1095,1121
Peluſium 224,434,976,977, 1004,1208
Petræa 560,876,892
—— ejus deſcriptio 112, 1121
Periſtereonos petra 125
Petra 98,157,805
Petra magna in Arabia 417
Petra oppidum 969
Petræa 804
Phanuel 364
Phanuelus locus 45
Pharuna vallis 1197
Pharanx 36,130
Pharathon 211,556
Pharus inſ. & turris 1204
Phaſaëlis 783
Phaſaëlis regio 770
Phaſaelis urbs 1009
Phaſaëlitæ 1010
Phaſaëlus turris 720,778, 1093,1224
Phetrolimi 19
Phiala 1154
Phicola 523
Philadelphene 1121
Philadelphia 970,1004,1095, 1121
Philiſtini 19
Phiſon 5
Phœnicæ 19
Phora 6
Phryges 17
Piſcina Solomonis 1222
—— ſerpentium. v. Serpentium.
Planctus, locus 288
Platana 742
Plinthine 1204
Pſephina, turris 1222

R.

Rabatha, v. Azamatha.
Raëpta 735
Ragaba 599
Rahmæi 18
Ramathon, urbs 375
Ramoth, i. e. Aramatha.
Raphanææ 1303
Raphia 594, 599, 616, 965, 975,1208
Raphidim 97
Raphon 543
Reblatha 448,450
Recema 157
Renga 269
Reſſa 646,650
Rhegines 17
Rhinocolura 599,647,1208
Rhinocurura 990
Rhiphathæi 17
Rhoa, rupes 198
Rooboth 36
Rubrum mare 6
Ruma 1135
Rydda 609

S.

Saab 1134
Saba, regio 79
Sabacteni 18
Sabacti 18
Sabæi 18
Sabatheni 18
Sabbaticus amnis 1303
Sacæ 803,885
Saira 48
Saites nomos 1337
Salem 45
Salamis 1106
Sallis urbecula 1119
Samæa 962
Samechonitis. v. Semechonitis.
Samaræi 19
Samaria 599, 615, 616, 682 1006,1120,1121
Samaria toparchia 560
—— Sebaſte dicta 685,690, 962
Samarienſis regionis deſcriptio 1121
Samaris 1120
Samaritæ 429,454,504,531
Samaritæ, origine Chuthæi 478
Samaritis 292
Samega 583
Samoſata 654,996,1311
Sampho, vicus 1055
Samus 708
Sancaria 376,377
Sapha, locus 503
Saphetha 374
Sapphora 617
Saraim 367
Saraſa 216
Sardinia 801
Sarephtha 378
Saris urbs 259
Sarmatæ 1302
Sarpha 320
Saxum præſidii 228
Scala Tyriorum 571,1068
Scenæ locus 45
Scopus 1102, 1103, 1216, 1219
Scythæ 17,803,1302
Scythopolis 188, 275, 576, 586, 599, 615, 616, 962, 970, 973, 975,1095,1116, 1120
Scythopolis urbs maxima vicina Tiberiadi 1150
Scythopolis (ſive Bethſane) 543
Scythopolitæ 526
Sebaſte 690, 707, 745, 783, 1095
Sebaſte, i. e. Samaria 585
Sebaſtus portus 759
Sebee 211
Sebonitis 1095
Secela 267
Selamis 922
Seleucia 599, 834, 922, 967, 1107,1160
Selo 198,199
Semareon 376,377
Semaron, Græcis Samano 376
Semechonitis lacus 202,1160
Semega 962
Sennaar campus 15,16
Sennabris 1150
Seph 1106
Sepphoris 657,780,782,794, 907,975,994,1100,1120
Sepulchrum Rachelæ 232
Serpentium piſcina 1219
Serritæ 269
Sibmonitis. v. Sibonitis.
Sibonitis 1121
Sicella 269,273,274,278
Sicima 46,50,173,186,189, 192,206,207,583,962,966
Sicimitæ 244,504
Sicimum 45
Sidon 19, 26, 188, 338, 428, 502,541
Sidonii Sicima incolentes 534
Sidonis campus magnus 199
Sigo 922,1106
Silbonitis. v. Sibonitis.
Siloa 1084,1222,1231,1251
Silvas 186, 187, 196, 198, 199,220,370

Simo-

INDEX SECUNDUS, &c.

Simonias *vicus* 915
Sinæi 19
Sinæus *mons* 81
Sirias terra 9
Sitenna 36
Soba 242
Socho 367
Sochus 248
Sodoma 28
Sodomitica terra 1195
Sodomiticus *lacus* 188
Sodomorum urbs 23
Soganæi 908
Sogane 1107,1160
Sogane 930. xx *ſtadiis à Gabaris.*
Soganni 922
Solyma 287
—— *urbs* 25
—— *vicus* 922
Somorron 1193
Sophaces 23
Sophene 291,361
Spaſini charax 20,879
Spinarum *vallis* 1215
Stratonis turris, *al.* Cæſarea 589, 590, 599, 615, 682, 783,892,964,1006,1008
Struthia piſcina 1248
Succoth 45
Suna 270
Suſa 465,488,490,492,493
Sycaminus 592
Syene 1204
Sylva Libani, *domus* 358
Synope in *Ponto* 708
Syri 20
—— Tranſeuphratenſes 295
Syria 18
Syria Palæſtina 369

T.

Tanaïs 16
Tanis *urbs* 23,1208
Tarichææ 620,892,976,1075, 1106,1109
Tarichæarum *litus & deſcriptio* 1151
Tarichææ xxx ſtadiis à Tiberiade 919
Taricheatæ 919
Tarentum 758
Tarſicum mare 358
Tarſus 17
—— Ciliciæ 419
Taurus *m.* 502
Techoa 556
Telithon 599
Templum Jovis Capitolini 1306
—— Pacis 1307
Terebinthus 1199
Thadamor 354
Thamna 192, 213, 214,637, 1125
Thamnæ, toparchia 1106
Thamnatha 556
Thamnitica toparchia 1193
Thapſa 421
Tharabaſa 609
Tharſa 375,376
Tharſenſes 17
Tharſus 17
Thebæ 209,297
Thebaïs 505
Thecoa 394
Thecoë 367,1198
Thella 1120
Thermodon *fl.* 1346
Thermæ Ammauntinæ 795
Therſa. v. Tharſa
Thesbona 378
Theſſa 988
Thires 17
Thmuis 1208
Thobeli 17
Thraces *unde* 17
Threſſa 646 v. Reſſa.
Thygrammæi 17
Tiberias 795, 808, 871, 892, 907,1075,1106
Tiberiadis lacus 1122,1193
Tiberias quomodo ſita 938
Tigris 6
Tirathaba *vicus* 801
Titanum *vallis.* v. Gigantum.
Trachon 602,696,697,1006
Trachonitæ 719,909
Trachonitarum regio 915
Trachonitis 20,783,804,890 1121
Tripolis 548,586
Trogloditica regio 33
Turres muliebres 1215,1219
Turris Joannis 1273
—— Pſephina 1215,1223
Tuſculanum 812
Tyrii 908
Tyriorum
Tyropæon
Tyrus
—— *caſtell*
Valatha
Vallis Ant
—— Cilic
—— grati
—— Hieri
—— Spin
Ulatha
Ure *urbs*
Xaloth
Xyſtus
Zabulon.
Zabulon
Zara
Zebeca. v
Zephyrio
Zeugma
Zia 876
Zipha
Ziphene
Zipheni
Zoara
Zohor
Ζῶρα 188

[DEX TERTIUS,

Hominum, Rerumque memorabilium.

A.

it Pontifex 116. filii
ejuſque mors 146.
ſ 477.
rum 1344.
um rex 1341.
354.
,1341.

loni 211.
rificium 25.
lo. Neri filius 330.
232, 278. Iſraëlitas
it 282. occiſus 283.
ſini Caſtrorum rex

Davidis fautrix 325.
ob fratris cædem in
302. revocatur Joabi
3. inſurgit contra Da-
um perſequitur 309.
uſus fugatuſque 310.
ore ſuſpenſus 311. à
is interiit *ibid.*
,310,316. Joabi frater
:o.
Roboami 368. ſucce-
incit Iſraëlitas 372.
1 884.
chimelechi 260. ſer-
adit 261. pontifex
18,325. ſacerdotio ab-

m rex 1340,1341.
ota Davidi 267.
meſtæ 309.
ea.
s 460.

mnidem occupat 206.
à Sicimitis 207. quos
delet 208. ſtuſto mo-

,337.

Abeſſæus.
onis 117.
rahamus filius Tharri
Chaldeam 21. in Ca-
nfert *ibid.* ejus habita-
amaſcena 22. colonia-
larum auctor 33. Æ-
it in artibus mathema-
m cum Loto dividit 23.
cetur Deus 25. profligat
moritur 35.
Abeſalomus.
ri rex 1339
pri Regina 1339.
achitarum 377. ab Elia
3. pugnat cum Adado,
t 384. eique vitam con-
oſtea interfectus à Syris
i 288 408.
an) furti reus 182. pœ-

b425.
1, 370. ejus vaticinium

avidis 268.
.
Sadoci 305, 311, 312.
).
pontif. interficitur juſſu

38.

Achis. *v.* Anchus.
Achitobus 334.
Achitophelus, fautor Abeſalomi 305. malum conſilium dat 307. ſemetipſum ſuſpendit 309.
Achonius 483.
Achratheus 492.
Acme 1039. ejus literæ ad Antipatrum & Herodem 764. ejus mors 769.
Acmon Araphæ filius, ex gigantum genere, Davidem aggreditur 318. ab Abeſſæo interficitur 319.
Actiaca pugna 671,676,1001. VII. anno Herodis 672.
Ada uxor Lamechi 8.
Adadus Damaſci & Syrorum rex 291.
Adadi filius Syrorum rex obſidet Samariam 383. iterum 400. in languorem incidit 403.
Adamus creatus 5. Adami lapſus 6.
Aderus Idumæus 361.
Adonias regnum affectat 325. ad aram fugit 326. Abiſacen ſibi poſtulat 333. repulſam patitur 334. occiditur *ibid.*
Adonibezechus rex Hieroſolymorum 192. capitur & mutilatur & Hieroſolymis moritur *ibid.*
Adoramus 292,318,341.
Adramelechus 434.
Adrazarus 361. rex Sophenes 291.
Æburius decurio 915.
Ægiſtha uxor Davidis 325.
Ægypti reges per 1300 annos ad Solomonem uſque Pharaones dicti 354, 355. Ægyptii ſapientia præcellere crediti 338. Ægyptiis non licitum paſcua curare 69. ſacrorum & templorum multitudo in Ægypto *ibid.*
Ægyptii unde didicerunt artes mathematicas 23. eorum *ἱερογραμματεῖς* 73.
Ægyptius Pſeudopropheta 893, 1075. à Fœlice fuſus fugatuſque 1076.
Ægyptus unde denominata 1339.
Ælius Gallus 693.
Æmilius Regulus 838.
Æneas, *vulgo* Aretas, ſuccedit Obodæ 736.
Ænigmata ſibi invicem proponunt reges, Solomon & Hiromus 353.
Ærea vaſa potiora argenteis 483.
Æſopus 665.
Æthiopiæ merces, ſimia, mancipia 357. Æthiopibus vicini Arabes 405.
Æzelus 20.
Agagus rex Amalecitarum 243. interficitur 246.
Agar cum Iſmaële pulſa ab Abramo 30.
Aggæus *vates* 479, 480.
Agones athletici quinquennales, item *μουσικοὶ γυμνικοὶ* Cæſarei ab Herode inſtituti 687,1009. Cæſarea abſoluta 719.
Agrippa (Marcus) ejus erga Judæos benignitas 520. magnifice ab Herode excipitur 708. multa cum gratia viciſſim Herode excipit apud Sinopem 708. in Judæam advenit 707. ejus in Boſporum expeditio 708. Judæorum immunitates confirmat 712. ejus epiſtola ad Epheſios pro Judæis 723. ad Cyrenenſes *ibid.*
Agrippa (Claudius) ejus progenies & mors 1071.
Agrippa magnus 752. Herodis filius *ibid.*
Agrippa filius Ariſtobuli 806. ejus fortuna varia 808,810. in vincula conjicitur 813. ei futura felicitas prædicitur 814. ſolvitur & donatur duabus tetrarchiis 818. rex creatur *ibid.* grata facit 824, 825. Romæ ejus magnificentia 824. à Senatu ad Claudium miſſus 861. quæ ſuaſerit Claudio 864. in regnum remittitur 866. ei reſtituitur à Claudio omne fere regnum Herodis M. qui Agrippæ *πάππος* 864. ejus elogium 869. ejus in Berytios munificentia 870. ei ut Deo acclamatur 872. ejus (qui in *actis* Herodes) mors *φίλαυτος* 872. reges aliquot magnifice excipit 871. Cæſareæ edit ſpectacula, veſte ſplendida indutus 871. *vide Act.* cap. XII. patri Agrippæ non ſuccedit in regno 872, 873, 874. Agrippæ filius patrui regno poſtea donatur 1072. parte maxima Judææ donatur 887,890, 892. ſc. tetrarchiis Philippi & Lyſaniæ 890. ex Felice & Druſilla 891. regis literæ de hiſtoria Joſephi 939,940. Ariſtobuli filius ex Bernice Salomes filia 1027. rex à Judæis lapide perculſus 1161. vinctus à Tiberio 1067. ejus mors 1071. filius Agrippæ ex Cypride 1071. (Fonteius) 1302.
Aicamus 451.
Ain capta 284.
Aina oppugnata 182. expugnata 183.
Alani 1313.
Albinus Judææ procurator 896, 1077, 1282.
Alcimus (ſive Jacimus) P.M. 547. Judam apud Demetrium criminatur 548, 549. moritur 550.
Alcyon medicus 852.
Alexander Alabarcha 809, 886.
Alexander Alexandri ex Glaphyra fil. 1027.
Alexander Antiochi Epiphanis fil. 558. Balas nominatur *ibid.* ejus literæ ad Jonatham 559. contra Demetrium proficiſcitur & cum eo pugnat 561. nuptias ambit Ptolemæi filiæ 564. moritur 568.
Alexander & Ariſtobulus Herodis filii in carcerem conjecti 738. juſſu patris ſtrangulati 745,1026.
Alexander filius Alexandri ab Herode interempti 807.
Alexander fil. Ariſtobuli 615,616,976. turbat Syriam 618. bellum parat contra Romanos 974. à Sabinio ſuperatur *ibid.* turbas concitat 976. juſſu Pompeji occiſus 620,622,977.
Alexander frater Ariſtobuli ei ſuccedit 965. ejus mors 967. ejus filii Hyrcanus & Ariſtobulus 968.
Alexander Herodis fil. ejus oratio coram Cæſare 718. ejus ſoror una nuptum datur Antipatro Sororis Herodis filiæ 751. altera Phaſaëlæ fratris Herodis filiæ *ibid.*
Alexander Jannæus Judæorum rex 596. in eum mota ſeditio *ib.* expeditionem facit in Ptolemaïdem 591. ob crudelitatem *Θρακίδας* dictus 597. triennio integro quartana laborans moritur 599. ejus filii Hyrcanus & Ariſtobulus 600,968.
Alexander Lyſimachus Alabarcha 865.
Alexander M. patri Philippo ſuccedit 501. ſuperat Darium *ib.* victoriis peragrat Aſiam *ib.* legatos mittit Hieroſolyma 502. accedit Hieroſolyma 503. ejus ſomnium *ib.* nomen Dei laminæ pontificali inſcriptum adorat *ib.* templum ingreditur 504. Judæis dat privilegia *ibid.* ei Pamphylium mare ceſſit è via 91. ejus ſcutum ac thoraces in Dianæ templo in Elymaïde ſervata 544. obit, ejuſque regnum

diviſum 507.
Alexander Phaſaëli & Salampſionis fil. 806.
Alexander (Tiberius) Fado ſuccedit 886. procurator Judææ 1071. procurator Ægypti 1081, 1099. totius militiæ præfectus 1204, 1205, 1277.
Alexander Zebinæus rex Syriæ victus ab Antiocho Grypo 585. diem ſupremum obit *ibid.*
Alexandra regnum adminiſtrat 600. morbo corripitur 602. moritur 603. ejus elogium *ibid.*
Alexandra Hyrcani filia, Alexandri Ariſtobuli regis filii conjux, mater Ariſtobuli & Mariamnes 663. ſcribit ad Cleopatram 663. picturas filii filiæque ſuaſu Dellii ad Antonium mittit 663. ficte reconciliatur Herodi 664. fugam adornat in Ægyptum 665.
Alexandra Herodi ſuſpecta 665. luget mortem Ariſtobuli 666. inſidias Herodis filiique necem Cleopatræ ſignificat 667. in cuſtodiam data 669.
Alexandra indigne ſe gerit erga Mariamnem 684. Herodis juſſu interficitur 685.
Alexandra Alexandri Jannæi uxor regnum occupat 967. moritur 969.
Alexandra Phaſaëli & Salampſionis filia 806. nupta Timio Cyprio *ibid.*
Alexandræ reginæ mors 603.
Alexandræ matris Mariamnes inhumanitas 684 ejus ſupplicium 685.
Alexas 750, 1029.
Alexas Salomes maritus 1042.
Alexas Selcias 807.
Alisfraginutholis Ægypti rex 1338.
Aliturus, Judæus 905.
Altare holocautomatum 111.
Amadathes 490,498.
Amalecitæ adoriuntur Iſraëlitas 98. victi & ſpoliati 100.
Amanes 490. Judæis infeſtus 491. ejus edictum contra Judæos *ibid.* parat crucem Mardochæo 494. Mardochæum honorare cogitur 495. apud regem accuſatur 496. ejus edictum reſcinditur 497. crucis ſupplicio plectitur *ibid.*
Amanis in Judæos conſpiratio 490.
Amarames pater Moyſis 74.
Amaramus 876.
Amarinus fit rex 376.
Amaſias Judææ rex 414, 416. Joabo bellum infert 417. à Joabo victus 418. moritur *ibid.*
Amaſias dux 423.
Amaſias alter 438.
Amathius 19.
Ambivius (M.) Judææ procurator 795.
Amenophis Ægypti rex 1338, 1339, 1352, 1353, 1354, 1358.
Ametla 309.
Ameſſa dux 313,316. à Joabo interficitur 316.
Ameſſa Jethranæ 330
Ameſſes Ægypti regina 1338.
Aminadabus 226,477.
Aminadabus Sauli fil. 275.
Amitala 441.
Ammonius 566. cæſus 567.
Ammoritis regio trans Jordanem conceditur Gadis ac Rubeli tribubus integris dimidiæque Manaſſitidi 157.
Amnos *al.* Amnon, filius Davidis 288. 300. Thamaram deperit *ibid.*
Amnon ſtuprat Thamaram 301. occiditur ab Abeſalamo 302.
Amoſus Judææ rex 437,438.
Amphitheatrum prope Hieroſolyma, in campo, ab Herode M. exſtructum 687. amphitheatrales venationes *ibid.*
Amphitheatrum Hierichunte 770.
Amraphelus 24.
Anacharis dux Aſſyriorum 432.
Ananelus fit pontifex 663. ei abrogatur pontificatus 664. reſtituitur 666.
Ananias Nebedæi fil. fit Pontifex 886. Romam miſſus vinctus 889. ejus cædes 1094. cum fratre Ezechia interfectus *ibid.*
Ananias P. 1074, 1090. ejuſque filius Ananus 1074.
Ananias 481.
Ananias P. Maſambali fil. 1253.
Ananias 586,587,593,594.
Anani fil. Ananus 1171. ejus elogium 1170. ejus concio 1172. fuga ad Titum 1276.
Ananus P. M. 794. privatur pontificatu 795. pontifex 1183. P. M. 1170. ejus mors 1183.
Ananus Anani fil. pontifex 896. accuſatur 897.
Ananus è Simonis ſatellitibus 1276.
Ananus templi prætor 889.
Anathus Jonathæ fil. 1102.
Anchus Gittæ rex 268,269.
Andreas ſatellitum præfectus 509, 512, 1365.
Andromachus regia Herodis pulſus 730.
Andronicus Meſſalami fil. 563.
Angariæ Judæis remittuntur 560.
Angeli Dei cum Mulieribus conſuescunt 10.
Anilæus 827, 828, 829, 830, 831. ejus cædes 834.
Anna 220.
Anni ratio duplex apud Hebræos 11.
Annibas 876.
Annius (L.) capit Geraſa 1196.
Annius Minucianus 838,841.
Annius Rufus procurator 795.
Annus Sabaticus 587,657,661,671.
Anochus 8,11.
Antejus cæſus 849.
Antigonus poſt Alexandri obitum Aſia potitur 507. ejus claſſis à Ptolemæo fugata 515.
Antigonus Ariſtobuli fil. 615,618. accuſat Hyrcanum & Antipatrum 622, 978. vincitur ab Herode 639. ambit regnum Judææ 643. in Judæam reductus 646. rex conſtituitur à Parthis 646, 989. Hyrcanum auribus, Phaſaelum vita privat, *ibid.* Socio ſe dedit 658. vinctus ducitur ad Antonium 659. primus regum à Romanis ſecuri percuſſus 661,1000.
Antigonus frater Ariſtobuli, Hyrcani filius, Samariæ obſidioni præficitur 586. fratri charus 588. ei necem Regina aliique machinantur 589,963. occiſus *ibid.*
Antigonus qui ante Herodem regnaverat 759.
Antiocheni deficiunt à Demetrio 567. eorum odium in Judæos 520.
Antiochiæ incendium 1300.
Antiochus Commagenes rex 797,865, 871,1248,1311.
Antiochus Cyzicenus 585,591. Samaritis opem ferens, vincitur 586,962. occiditur 595,962.
Antiochus Dionyſius Syr. rex in Judæos expeditionem facit 598, 966. prælio occumbit 599,967.
Antiochus Epiphanes expeditionem facit in Ægyptum 532. Hieroſolyma capit & templum depeculatur 532, 957,958,1291. ſævit in Judæos 532, 533,958. in Perſidem proficiſcitur 538. decernit Judæos delere ſi reverſus fuerit è Perſide 537. reſponſum ad Samaritas 534. ejus flagitia 582. moritur 544. Philippum regni curatorem conſtituit 545.
Antiochus Eupator Judæam invadit 545. cum Juda congreditur 546. fœdus facit cum Judæis 547. fidem datam violat *ibid.* interficitur 548,959.
Antiochus Grypus 331,585. ejus mors 595.
Antiochus Magnus 520. ejus literæ & programmata in Judæorum gratiam 521,522. filiam Cleopatram Ptolemæo nuptum dat *ibid.*
Antiochus Philometor 591.
Antiochus pius Cyziceni fil. Seleuco bellum infert 595. occiditur *ibid.*
Antiochus pius Demetrii fr. oppugnat Hieroſolyma 582. obſidionem ſolvit 583. expeditionem facit contra Parthos & in prælio cadit *ibid.*
Antiochus Seleuci nepos (*al.* Alexandri fil.) vulgo Θεὸς 520. adoleſcens rex coronatur & cum Jonatha amicitiam init 571. à Tryphone ſublatus 579, 960.
Antiochus Seleuci
Antiochus Soter, Grypi 585. Ti 580.
Antipas Herodis f maritana 751,10 læ 770,785,1 1049. quænam 770. quænam e rex declaratur ab ctus & cæſus 117
Antipater Herodi mittitur ad Cæſa 1035. ibi liter incendit adverſu riamnes filios 1013,1016. ejus bas moret 608. 714. domum re res Judæorum ac tribus ſublatis c patri necem ma ſollicitus 1035. ram Varro 759, 763,1037. in vin 1039. ejus cæde
Antipater Jafonis fi
Antipater Idumæu qui prius Antipa legatus miſſus a ἀγωνία 621. ac Aretam ſe recip mandat Hieroſo rodi Galilæam *ib* reri ſtudet 621,6 honoribus auget tur *ibid.* ſe defe num 622. Judæ procurator 622, apud Judæos in h ſublatus 637,983
Antipater Phaſaeli 806.
Antipater Salomes f ſat 775,1032.
Antipater quidam 1032.
Antipater ſororis He
Antipatri uxor & lib
Antipatri uxor Ara
Antipatris à Veſpaſi
Antiphilus 757, r Antipatrum 764.
Antonia filia Clau
Antonia mater Cla grippæ dat mut ejus elogium 81
Antonia turris 963
Antonius centurio
Antonius (L.) Mar dianos mittit in 633.
Antonius (M.) e præclare ſe gerit P. Dolabellæ c 631. venit in A 640. ejus epiſt M. 640. ad Tyr deperit 642. H accuſatos abſolv ſtituit *ibid.* accu ci jubet *ibid.* ſu ſtudium 648. n 994. ejus luxur
Antonius Primus
Anubis Deus 799.
Apachnas Ægypti Apame 474.
Apion pro Græc 821.
Apollinis templu
Apollodotus Gaz terimitur 595.
Apollonius Alex
Apollonius Dau bellum provoc
Apollonius 534. 537.
Aponius 863.
Apoptus Ægypti
Apſalomus 1094
Apſanes ab excel xit 211.
Aqua Deo libato
Aquila aurea, ſu

HOM. RERUMQ. MEMORAB.

766,1040.
nguibus tenens, in
niorum regis 530.

ia è lapidibus non

it liberos ab anno

les 676.

1.
4.
423,424.
lætinis 224. redu-
26.
deportata 289. in
excipitur *ibid.*
itit 12. reliquiæ Ar-

ocum rex ad Hero-
019. ab eo deduci-
ulque 733. Phero-
ncilsat 733, 1021.
fil. 751, 758, 1028,
acclamatur mortuo
2. ejus ad populum
047. tumultum fe-
, 773, 774. Romam
249. ubi accusatur à
s 784, 1056. in exi-
059 ejus somnium
a dimidii regni He-
iphyram in uxorem
relegatus Viennam

il. 809, 873.
fil. 1276.
exandri 739.

x 595, 608, 609,
1030. expeditionem
olyma contra Aristo-
ccedit Obodæ 736.
irat auxilia 970. cum
um accusat apud Cæ-

rex 598, 667. in Ju-
nem facit 599.
: 804, 805.
scriptio 1133.

. ejus ad Ptolemæum

opæ regis fr. ducit Jo-
dæorum causam agit
n 822.
ndri Jannæi fil. homo
x 600. cum aliis de
tur 601. Alexandræ
ibid. de regno occu-
602, 603. ejus cum
no bellum 607. cum
608. fit rex 969. vi-
tuit Pompejo 611. à
ivus una cum liberis
ur 615, 617, 973. ejus
dantia 617. Roma in
it *ibid.* à Pompejanis
s 620.
dis fil 695. ducit uxo-
ucerem conjectus 738.
ure Beryti damnatur
atur 745, 1026. ejus
750, 1027.
Herodis regis Chalcidis

ani fil. 586. ex ponti-
rex Judæorum 588.
latus *ibid.* ejus mors
uli filia spondetur ab
atri filio 751. filia al-
erodis filio *ibid.*
Josephi & Mariamnes

stobuli fil. puer pul-
. ab Herode fit ponti-
is fraude occisus 666,

lobuli Herodis M. filii,
ius 807.
tuta in Judæa 975.

Ariuchus 24.
Arius Lacedæmonum rex 530, 573. ejus epistola ad Oniam P. M. 530.
Armais Ægypti rex 1339.
Armamentum Davidis in templo 410.
Armenia ab Antonio debellata 671.
Armesses Ægypti rex 1339.
Arophæus 334.
Arphaxades 20.
Aruntius Euaristus 851.
Arruntius P. 847.
Arsaces rex Parthorum 575, 583.
Artabanus rex Mediæ 796, 797, 802, 803, 829, 830.
Artabanus Parthorum rex fugit ad Izaten 882. & benigne ab eo excipitur *ibid.* moritur 883.
Artabazes Tigranis filius ab Antonio Cleopatræ donatus 1001.
Artaxerxes 488, 489. edictum 491, 497.
Artaxias 671.
Artorii calliditas 1273.
Arudæus 19.
Asael 279, 280. occisus 283.
Asamonæa familia desinit 659.
Asamonæorum potentia eversa *ibid.*
Asanus rex Hierosolymorum 373. à Damascenorum rege auxilium petit 375.
Aschalanitarum contumacia 525.
Aschanaxus 17.
Aschanes 455.
Asterinus Tyriorum rex 1341.
Asinæus 827, 828, 829, 830, 831 &c.
Asini caput, de illo mendacium 1368.
Asochæus rex Ægyptiorum 1292.
Asprenas 845. cæsus 848.
Assis Ægypti rex 1337.
Assyriorum imperium eversum 435.
Astartes fanum 275, 1341. Tyriorum rex *ibid.*
Astronomiæ perdiscendæ causa primi hominum mille prope annos vixerunt 14. è Caldæa in Ægyptum & ab Ægyptiis ad Græcos translit 23.
Asuras 19.
Asyli jus certis urbibus 158.
Athenienſium ſtephima in honorem Hyrcani 623.
Athenion 552. ejus perfidia 672, 1002.
Athletica certamina in honorem Cæſaris Hieroſolymis ab Herode inſtituta 687, 1009.
Athronges opilio regnum affectat 780, 1054. cum fratribus victus 781.
Atratinus 648.
Auguſtus in Syriam venit 697. ejus literæ ad Herodem 742. cogit concilium ſuper regno Judææ 775. ejus edictum & literæ in gratiam Judæorum 722, 723. in Herodem irritatur 735. ei reconciliatur ope Nicolai Dam. 740. Herodis regnum & facultates pro arbitrio dividit 1056. ejus obitus 795, 1065.
Axioramus P. M. 450.
Azaelus Syrorum rex 382, 404 Judæorum fines populatur 414. moritur 416.
Azarias P. M. 450, 455. male pugnat 543.
Azarias vates 374.
Azavus 21.
Azermothes 20.
Azizus rex Emeſorum 890, 892. circumciſus 891. Druſillam ducit *ibid.*
Azotii ob arcam Dei plagis percutiuntur 224.
Azotus capta 566.
Azymorum feſtum 124 1189. Hieroſolymis diu intermiſſum 425. dictum *φάσκα* 609, 773, 793, 867, 1218.

B.

Baal rex Ammanitarum 451, 452.
Baal rex Tyriorum 1344.
Baaras planta 1308.
Babæ filii à Coſtobaro ſervati 687. poſtea interfecti *ibid.*
Babylon à Cyro capta 462.
Babylonis exſtructio 1343. eam non conditam à Semiramide, Græcos docet Beroſus *ibid.*

Bacchides 548, 551. Judæos aggreditur 556. ſævit in Judæos 958.
Badezorus Tyriorum rex 1341.
Bæon Ægypti rex 1337.
Bagathous 490, 495.
Bagoas ſpado 753, 754.
Bagoſes Judæis infeſtus 500.
Balachus Moabitarum rex 149, 150.
Baladas rex Babyloniorum 435.
Balamus vates 149, 150. ejus Aſina *ib.*
Balas 24. *v.* Alexander.
Balatorus rex Tyriorum 1344.
Baleazarus rex Tyriorum 1341.
Balenorum rex 24.
Baltamum 149, 971. ad Hierichuntem 670.
Baltemus 471.
Baltaſarus *i. e.* Naboandelus 460. viſio ei oblata *ibid.*
Baltazarius 455.
Banacates 338.
Banaias genere ſacerdos, vir fortis 320, 321.
Banaias copiis Solomonis præficitur 335.
Banajas Achili fil. 338.
Banajas Joadæ fil. 293, 315, 328.
Banaothas 284.
Banus eremita, Joſephi præceptor 905.
Barachias 424.
Baracus hortante Debora cum Siſera dimicat 203.
Bardanes Parthorum rex 883. moritur *ibid.*
Baris exſtructa 464.
Barnabazus 490.
Barſas 24.
Baruchus 443, 451, 454.
Barzapharnes Parthorum Satrapa 646, 986.
Baſanes Iſraelitarum rex 375. moritur 376.
Baſanis inſidiis perit Nadarbus 373.
Baſima filia Solomonis 338.
Baſſus. *v.* Ventidius.
Baſſus (Cecilius) 981.
Baſſus (Lucilius) obſidet Macharuntem 1309. legatus in Judæam miſſus 1307, 1311.
Bathuelus 21.
Bathyllus 1033.
Bathyllus Antipatri libertus 758.
Batus menſura 341.
Bauxus 21.
Beethſabe 296, 325.
Bel Tyriorum Deus 377.
Beli templum 459.
Belli leges apud Judæos &c. 1382, 1383.
Bellum Judaicum unde initium ducebat 1078, 1079, 1080, 1083, 1091.
Benjamin tribus reſtituta in integrum 199.
Benjamitæ bello adorti Gabaonitas cladem magnam accipiunt 194, 195, 197, 198.
Berenice Agrippæ filia 806, 865, 873, 1071.
Berenice Agrippæ mater moritur 808.
Berenice Archelai & Mariamnes filia 890. Herodis vidua Polemoni nupta 891. eum deſerit *ibid.*
Berenice Salomes filia, uxor Ariſtobuli 707.
Berenice ſoror Agrippæ vitæ diſcrimen adit 1081.
Berenicianus Herodis ex fratris filia Berenice filius 1071.
Beryti habitum concilium ad litem diſceptandam inter Herodem & filios 742.
Berzelæus 309, 315.
Beſaleelus & Eliabus architecti ſacri 106, 118.
Boazus 217. ejus in Ruthum benignitas 218. in uxorem eam accipit 219.
Bobelon 481.
Boccias Joſephi fil. 334.
Bocchoris Ægyptiorum rex 1359.
Britannia 1284.
Britannicus Claudii ex Meſſalina fil. 1074.
Brocchus trib. mil. 860.
Buccinæ inventum & figura 129.
Burrus Neroni ab Epiſtolis 895.

C.

Cadmus Milesius, scriptor 1330.
Cæcilius Bassus interfector Sexti Cæsaris 636,981.
Cæcinna 1206. ad Vespasianum missus 1207.
Cæsar (C.J.) bellum in Ægypto gerit 621. ejus decreta pro Judæis 628, 629,630. à Bruto occisus 636,982.
Cæsareæ descriptio 694. portus 694, 695.
Cæsennius Pætus rector Syriæ 1311.
Cæsonia uxor Caii 856. fortiter moritur 857.
Cais 7. fratrem interficit *ibid.* punitur 8. Naida condit *ibid.*
Caius Agrippæ & Juliæ fil. 774, 775, 1050
Caius factus imperator 816,817,1067. Tiberium Tiberii nepotem tollit 817, 1067. ejus crudelitas *ibid.* quomodo se gerit in imperio 820. contra voluntatem Judæorum statuam suam erigi jubet 820,821,822. Agrippæ precibus annuit 825. literæ ad Petronium 826. sævit in Judæos 836. Jovi se æquat 837. in eum conspiratur 838. conjuratorum numerus 843. ejus obitus 826,847,1069. ejus elogium 857.
Caligæ clavis suffixæ 1266.
Callæa 750.
Callimander 586.
Callinicus Antiochi fil. 1312.
Callistus Caii libertus 843.
Cambyses succedit Cyro 470. post sexennium obit 471.
Camuelus 21.
Candelabrum sacrum 111.
Canistra in capite ferendi mos, unde 57.
Canthera à pontificatu submotus 878.
Capellus Amylli filius 911.
Capito Centurio 1080.
Capitolium finis pompæ triumphalis 1306.
Captivi Judæorum quot occisi, quot superstites 1291. & quinam servati ad triumphum 1304.
Captivitas duorum tribuum & decem 454.
Careas 451.
Carmina Hexametra 91.
Carus Herodis pusio 753.
Cassander post Alexandrum occupat Macedoniam 507.
Cassius Longinus, Syriæ præses 702, 876. eum demerentur Herodes & Antipater 637,982. Parthis repressis in Judæam tendit 620,976. in campis Philippicis victus 639.
Castoris Judæi versutia 1236.
Castrametationis Hebræorum forma 129.
Castrare homines aut animalia Hebræis vetitum 171.
Catapultarum vis 1135.
Catulli calumnia in Judæos 1327. ejus mors & vindicta divina 1328.
Catulus rector Pentapolis Lybiæ 1327.
Celadus 787, 1058.
Celenderis 1034.
Celer *trib.* 889, 890. ejus supplicium 1074.
Celtica legio 848.
Cendebæus, Antiochi exercitus dux 580,960.
Cerealis (Petilius) 1302.
Cerealis (Sextus) dux Romanorum, contra Samaritas missus 1140. Chebronem it 1200. in consilium vocatus super templo 1277. impressionem facit in templum 1269.
Cestius (Gallus) Syriæ præses 925, 1078. cogit exercitum in Judæos 1099. urbem ingreditur 1102. ejus odium in Judæos 1103.
Chæreas (Cassius) 838. in Cajum incitatus 839. conjurationis socios sibi quærit 839. ad supplicium ducitur 864.
Chæreæ virtus 847.
Chætura. *v.* Chatura.
Chagiras 1249.
Chalamas rex 495.
Chalceus 339.
Chalebus speculator Chananææ 132, 193.
Chamas 14. ejus Prosapia 18.
Chanaanus *ibid.*
Chananææ terræ descriptio & divisio 188, 189.
Chananæi tribum Daniticam premunt 199.
Chananæis, Deo invito, parcitur 194.
Chananæis à Judæ & Simeonis tribubus bellum indicitur 193.
Chananæorum terra 187.
Chares 1161. moritur 1164.
Charra 21.
Chatura altera Abrami uxor 33.
Chazadus 21.
Chebron Ægypti rex 1338.
Chebron antiquior Memphide 1199.
Chebron vi capta 193.
Chelbes rex Tyriorum 1344.
Chelcius 586,587,593,594.
Chellio 217.
Chethimus 17.
Chodollamorus 24.
Chosbias Madianitis 154.
Christus & Christiani 798.
Chusarthes rex Assyriorum subigit Israelitas 200.
Chusi 305,306,307,308,311.
Chuthæi unde & quales 429. in Samariam migrant 454, 470. impediunt templi instaurationem 478.
Cinnamus 883,888.
Circumcisionis institutio 26. Judæi soli circumcisi è Palæstinis 1345. Arabes circumcidunt ab anno ætatis XII. 28.
Classicus 1301.
Claudius Cæsar 853,858. latitans rapitur ad imperium 858, 859, 1069, 1070. ei favent milites 863. ejus erga Agrippam liberalitas 864, 865, 1071. pro Judæis edictum 865, 866. ejus epistola ad Judæorum principes 877. moritur 891, 1074. ejus uxores & liberi *ibid.*
Clemens 840.
Cleopatra Antiochi filia nupta Ptolemæo 523.
Cleopatra uxor Demetrii secundi 579. eadem Antiocho Soteri nupta 579, 580.
Cleopatra uxor Flori 902.
Cleopatra Hierosolymitana uxor Herodis 751,1028.
Cleopatra uxor Ptol. Philometoris 562, 1365,1366. contra Ptolemæum Lathyrum arma movet 593. Ptolemaidem capit 594. cum Alexandra societatem init *ibid.*
Cleopatra obviam fit Antonio in Cilicia 642. ejus insana avaritia 669, 1001. scelera *ibid.* Arsinoen sororem ope Antonii interficit *ibid.* Arabiæ & Judææ partem ab Antonio impetrat 670. sollicitat Herodem ad *σωφροσύνην ibid.* eum ad Ægyptum deducit 671.
Cleopatra (Selene) à Tigrane obsessa 602,968.
Clitus Tiberiade seditionis auctor 921. sibi manum alteram amputat jussu Josephi 921,1113.
Cluvius 845.
Collega (Cneus) 1300.
Columba arcâ emissa 12.
Concio Herodis ad exercitum 673. ad populum 700,719.
Concio Moysis ad Coren & populum 138. ejusdem morituri concio ad populum 159.
Conjuratio in Herodem 689.
Convivium funebre apud Judæos 1047.
Coponius Judææ procurator 791,794, 1060.
Coracinus piscis 1155.
Corbonas sacer thesaurus 1066.
Core, numen Idumæorum 685.
Core seditionem movet 137.
Cores & socii absumpti 143.
Corinthus quidam 755.
Corinthus genere Arabs 1030.
Corn. Faustus Syllæ fil. 614,972.
Cornelius Longi frater 1273.
Corona pontificis 114
Corvus arca emissus
Corus *mensura* 134.
Costobarus 1018.
Costobarus latronum
Costobarus Idumæus 686.
Coturnicum in Israel gna copia 96.
Coturnicum copia braeis 130.
Cotylas. *v.* Zeno.
Coxys Armeniæ mino
Crassus Syriæ præses 618. sacram pecu 618,976. in Judæ avaritia 616. Eupl 620,976.
Creatio mundi 45.
Cumanus Judææ pr 889,1072,1073,10
Cuspius Fadus Judæ 877.
Custodes à Romani 887.
Cypris Agrippæ regi
Cypros uxor Antip quatuor sustulit 6
Cypros Antipatri & nupta Alexæ Selc
Cypros Agrippæ uxo
Cypros Herodis M. Hyrcani filia nup mes filio 806.
Cypros Phasaeli & nupta Agrippæ A
Cyrenius. *v.* Quirin
Cyrenæi Lacedæmo
Cyrus Persarum rex plo instaurando c Hierosolyma rem 469. ejus edictum
Cyrus Xerxis fil. Gr rex 488. ejus epi

D.

Dæmonia 1308.
Dagon Azotiorum
Dagonis templum forma 565.
Damascus capta 424
Damascus capta a R
Dana urbs condita
Danielus Propheta enuntiat Nabuch pretatur 456,45 honoratur *ibid.* dias flammas con pturam in parie in Mediam depo conspiratur *ibid.* eam conjicitur Ecbatanis 464. 465. visio de 466. vaticinium tu sub Roman templi sub Mac
Dardanus 339.
Darius Arrabani fi
Darius rex Medor
Darius fil. Hystasp vium apparat blemata propon robabelo de tem inquiri jubet in de exstructione plum ædificari ctum *ibid.*
Dathamnes 137.
Davides rex 247. scelæ 249. vitæ gante 249, 250 à Samuele 247. fidibus pulsand Saulum in hon videtur 251. 253,256. ejus reconciliatio 1 postea nititur ga 258, 259, cit 262, 263, auxilium prom persequitur 27 laudationes fu

nponit 279. rex Juniverſis Iſraelitis rex erosolyma expugnat jicit 287. plures duliberos procreat unhinos vincit *ibid.* arHierosolyma 289. à reprehenditur 290. ıte ſtatuit *ibid.* ejus jus benignitas erga ı 293. Beethſabes 96. Uriam interfici ſeque a Nathane re. populum numerapeſtem præ cæteris Beethſaben in uxoejus filius ex Beeth9. luctus ex Abeſaa parat in ſtructuram Solomonem hortatur ſtionem 324,328. ſatas in claſſes dividit 31. magnifice ſepelijus ſepulchrum poſtea 24,725,961. ejus in ſtauri 724.

um 623. Athenien-Cæſaris 628.
ı gratiam Judæorum
ienſium in honorem
a apud Judæos 1381.
ibernaculo 118.
992.
ıdriæ Alabarcha 891.
rii fil. amicitiam cum
& Alexandrum vincit
rus, quartus Antiochi
conſtituitur rex Syriæ
m 596. à Judæis in
ſitus 597. Alexandrum
uperat 597, 598, 966.
ı Philippum pugnans
ır ad Parthos 598. mo-
renſis, Pompeii libergratiam Gadara inſtau-
o 615, 973.
or 568. ejus literæ ad
Judæorum gratiam *ibid.*
litibus 569. & Antio. Jonathæ fidem fallit
ocho victus in Ciliciam
. ab Arſace capitur 575.
eum perfidia 579. præ
l Cleopatram uxorem
. inde Tyrum profectus
ereus Bibliothecæ Ptoctus 508,1365. ejus ad
x libellus 511. ducit
ores ultra heptaſtadium
rpretandam 517,518.
uci filius fit rex Syriæ
chum regem occidit *ibid.*
ittit contra Judæos *ibid.*
n 549. ejus ingenium
jus literæ ad Jonatham
ur 560,561.
n in Perſide 543,544.
templum 562,563.
ı regina 1341.
itum producta 185.
11, 12.
lia 45.
nis fil. 584.
& Tryphon 569.
olita tyrannus 611.
terarum ſimulator 738,
um an liceat uxori mitteum? 686. Divortiorum
260.
æ ad Epheſios pro Jugna Joſepho 946.
eſpatiani fil. urbis Romæ
præfectus 1204. benignus Joſepho 946. imperii procurator 1208. contra Germanos expeditionem facit 1302.
Domitius Sabinus 1238.
Domus ſaltus Libani 356.
Doris prima Herodis uxor 639.
Doris uxor Herodis mater Antipatri 751,1028. è regia ejicitur 1032.
Doritæ 897. contra eos edictum Petronii *ibid.*
Dorotheus 517.
Dorthus *Judæus* 889.
Doſitheus Judæus, ejus perfidia 677, 1365.
Dracontos leges 1331.
Druſilla Agrippæ ex Cypro filia 806, 1071.
Druſilla ſoror Agrippæ nupta Azizo Emeſorum regi 809. poſtea Felici 891,
Druſus Agrippæ fil. ex Cypro 806.
Druſus Tiberii fil. 815.
Duratio legum Judaicarum 1383.

E.

Ebalus 20.
Eban filius Davidis 288.
Ebutius centurio 1128.
Ebutius decurio occiditur 1162.
Echarampſaris 448.
Ecnibalus rex Tyriorum 1344.
Edictum Artaxerxis 491. Auguſti pro Judæis 722. Claudii 865,866. Cyri 469. Darii 479. Petronii contra Doritas 867.
Eglon rex Moabitarum in ſervitutem redigit Iſraëlitas 201. occiditur *ibid.*
Ehudes à Moabitis liberat Iſraëlitas 201. à populo principatum accipit 202.
Eiraës 20.
Elamus 19.
Elanus ſuccedit Baſani 376.
Elcanes 219, 220.
Elcias P. M. 450.
Elcias magnus 822.
Eleazari domus 327.
Eleazari Judæi laus 1134.
Eleazarus Aaronis fil. 117.
Eleazarus Anan. P. fil. 795,1091,1106.
Eleazarus Dinæi filius 888, 892, 893, 1073.
Eleazarus Dodeiæ fil. 320.
Eleazarus ejector dæmonum 339.
Eleazarus Joazari frater, pontifex 787. deponitur 788.
Eleazarus Judæ ſ.dictus Aaron 535,546. ab Elephanto opprimitur 546,959.
Eleazarus latronum princeps 876,1313. captus & Romam miſſus 893,1075. ejus ad ſuos oratio 1318, 1319.
Eleazarus Moyſis fil. 83.
Eleazarus P. M. 2, 146, 511, 787. ejus literæ ad Ptolemæum 512, vita defunctus 192, 523.
Eleazarus ſacri theſauri cuſtos 619.
Eleazarus Samææ fil. ejus ſtrenuitas 1134.
Eleazarus Simonis fil. 1105,1176,1177, 1211, 1219, 1276.
Eleazarus Simonis ſocius moritur 1198.
Eleazarus templi prætor 897,1091.
Eleazarus, vir fortis, captus à Ruſo 1309.
Eleutheri equites 987.
Eli pontifex 334.
Eli præfuit Iſraëlitis poſt obitum Samſonis 217. ejus filii nequiſſimi 219.
Elia 424.
Eliabi opera in tabernaculo 106, 118.
Eliacias pontifex 438.
Eliacimus 432.
Eliacimus *alter* 442.
Elias de pluvia Achabum monet 381.
Elias vates 378. quid præſtitit viduæ Sarephthanæ *ib.* Achabum adit 379. ejus juſſu necantur falſi vates 381. ignem de cœlo devocat 395. ex hominum conſpectu ſublatus 396.
Eliæ epiſtolæ ad Joramum 405.
Eliaſibus pontifex 484, 485. moritur 500.
Elien filius Davidis 288.
Elimelechus 217.
Elionæus Cantheræ filius fit pontifex 871.
Eliphale filius Davidis 288.
Elitæus Saphatæ fil. 347,382,383. ejus miracula 398,399. ejus mors 415.
Eliſæus vates medetur fonti prope Hierichuntem 1194.
Eliſæus vates moritur 415. ejus laus *ibid.*
Elix *vel* Felix 639.
Elmodadus 20.
Elon poſt Apſanen imperium aſſumpſit 211.
Elpis Herodis uxor 751, 1028.
Elthemus *dux* 1004.
Elulæus rex Tyriorum 428.
Elyſas 17.
Emnos filius Davidis 288.
Ennaphen filius Davidis *ibid.*
Ennerus 25.
Enochus & Elias ἀφανεῖς facti 396.
Enoſus filius Sethi 11.
Epaphroditus quis? 2.
Epaphroditus ſummus Joſephi amicus 946.
Epheſiorum decretum pro Judæis 635.
Ephodes 113,114.
Epicrates 586.
Epicuriorum reprehenſio 466.
Epiphanes regis Commagenes fil. 873, 890,1312.
Epiſtola Jonathæ pontificis ad Lacedæmonios 573. Philadelphi pro libertate Judæorum 509. Philadelphi ad Eleazarum pontificem 512. Eleazari ad Philadelphum *ibid.* Salomonis & Hiromi Tyriorum regis 339. Xerxis Perſarum regis ad Eſdram 481. Artaxerxis ad Satrapas 490. Antiochi ad Ptolemæi Epiphanem 520. Samaritanorum ad Antiochum cum ΘΕΟΥ appellatione 533. Alexandri Balæ ad Jonatham cum fratris titulo 559. Antiochi M. ad Ptolemæum Epiphanem 518. Demetrii ad Jonatham & Judæos 584. Oniæ ad Ptolemæum & Cleopatram Ægypti reges 562. Ptolemæi & Cleopatræ ad Oniam 562. Julii Cæſaris ad magiſtratus Romanorum pro Judæis 629. M. Antonii ad Tyrios 641. Ἐπῳδαὶ à Salome compoſitæ contra morbos 338.
Erica 424.
Eſaias *vates* 427, 433, 436. ejus laus *ibid.* ejus prædictio de Aſſyriis 433. ejus vaticinium de templo Oniæ 1326.
Eſavus *dictus* Adomus 48. ejus nativitas 36.
Eſcholes 25.
Eſdras 481. dolet populum externorum affinitati addictum eſſe 483. legem populo recitat 485. moritur *ibid.*
Eſſenes 113,114,120. ejus fulgor quando ceſſavit *ibid.*
Eſſeni (ſive Eſſæi) ab Herode in honore habiti 699. eorum mores deſcribuntur 793,1060,1061,1062,1063,1064, 1065.
Eſther 489. ducta in matrimonium à rege 490. Judæorum ſuſcipit patrocinium 492,493. regem & Amanem ad convivium invitat 494.
Ethanus 339.
Ethi Gittæus 305,310.
Ethnarcha Judæorum Alexandriæ 865.
Eva facta 5. ejus lapſus 6.
Euarachus Cous 737,1024.
Evariſtus Atruntius 851.
Evilas 18.
Evilates 20.
Evilmaradouchus 1344.
Euodus Tiberii libertus 815.
Eupolemus Joannis fil. 551.
Euricles Lacedæmonius Herodis filios calumniatur 736,737,1021,1022. in patriam revertus dat pœnas 1024.
Eutychus Agrippæ libertus 810,812.
Eutychus auriga Caii Cæſ. 863.
Exploratores à Moyſe in terram Chananæorum miſſi 131.
Exploratores miſſi à Jeſu in Hierichuntem 178. res ſingulas fideliter narrant 179.

Exſecrationes & benedictiones è montibus Garizim & Gebal 174,186.
Ezechiel. *v.* Jezechiel.
Ezechias latronum princeps 625, 979, 1035.
Ezecias rex 425. ejus ad populum pia oratio 425,426. templum luſtrat *ibid.* paſchatis feſtum magnifice celebrat *ibid.* Palæſtinis bellum infert 427. ſe tuetur contra Senacheribum 432, 433. ex eo convaleſcit 435. moritur 436.

F.

Fabatas Cæſaris ſervus 755. ejus procurator 1030.
Fabius 639.
Fabius centurio 614,972.
Fabius Damaſci præfectus 984.
Factiones tres Hieroſolymis 1211,1213.
Fadus (Cuſpius) Judææ procurator 874, 876,877,1071.
Fœdus inter Antiochum M. & Ptolemæum 523.
Fames 691.
Fames imperante Claudio 134.
Fames Hieroſolymis atrox 1245,1252, 1274.
Fames ob Sauli in Gabaonitas ſævitiam 318.
Fames Samariæ 586.
Fames in Judæa, & ex ea peſtis 691,881, 886.
Fannius prætor Rom. 584.
Fannii conſulis decretum pro Judæis 632.
Felix *vel* Elix 639,984.
Felix frater Pallantis 1074. Judææ procurator 1075,890,892. ſeditioſos caſtigat 894. accuſatur Romæ 895.
Feſta Hebræorum 122,123,124.
Feſtus (Porcius) Judææ procurator 895, 1077. moritur 896.
Flaccus (Norbanus) procos. 723.
Flaccus Syriæ præſes 809.
Florus (Geſſius) Judææ procurator 794, 874. belli Judaici auctor 898, 901, 902,906, 1077, 1079. urbem diripit 1080. victus *ibid.* calumniatur Judæos apud Ceſtium 1083.
Fons prope Hierichuntem 1194. ei medetur Eliſſæus vates *ibid.* ejus miranda vis 1195.
Fonteii Agrippæ cædes 1302.
Fronto (Æternius) 1277, 1290.
Frugi (Titus) 1277.
Fulvia, femina nobilis, à Judæo pecunia emuncta 800.
Furius centurio 614,972.
Furti pœna 706.

G.

Gaalæ præſidio ſe contra Abimelechum tuentur 207.
Gaamus 21.
Gabaonitæ 184. quomodo cum Jeſu paciſcuntur *ibid.* & fraudem luunt 185. vindicantur 318.
Gabaonitas accuſat Levita ſtupratæ uxoris 195, 196.
Gabares 338.
Gabaris *ibid.*
Gabinius 611, 613, 971. miſſus in Syriam 616. Syriæ præſes 974.
Gadara capta à Veſpaſiano 1190.
Gadareni capti & cæſi 1127.
Gaddis *v.* Joannes.
Gadus *vates* 321,322.
Galadenorum regina 596.
Galba 816. Neroni ſuccedit 1196. ex inſidiis occiditur 1196,1197.
Galilæa tota venit in poteſtatem Romanorum 1168.
Galli 1087.
Galli Satellites 1006.
Gallicanus 1142.
Gallus Ælius 693.
Gallus (Ceſtius) Syriæ præſes 9.
Gallus centurio 1162.
Gallus Rubrius 1302.
Gamala obſidentur 1160.
Garizitanum templum dirutum 584.
Gatherus 20.
Gaza capta & diruta 595.
Gazæi à Jonatha male multati 571.
Gedeon quo ſtratagemate hoſtes vincit, & Iſraelitas ab eorum dominatu liberat 204,205. ejus mors 206.
Gemellus 730,815,816.
Gentilium dii non deridendi 1385.
Gentium diſpertio 16.
Gera pater Ehudis 201.
Geraſtratus rex Tyriorum 1344.
Germani deſcribuntur 1087. Romanis ſerviunt 1284. rebellant 1301.
Germani cujuſdam prædictio Agrippæ in carcere 814.
Germani ſatellites 848.
Germanici domus 848.
Germanicus pater Caligulæ 815.
Germanicus in orientem miſſus 797. à Piſone ſublatus *ibid.*
Geſſius (Florus) *v.* Florus.
Gigantes 193,319.
Glaphyra Archelai Cappadocum regis fil. nubit Alexandro Herodis fil. 707. odio proſequitur Salomen 726,727, 1017. ejus ſuperbia *ibid.* ejus planctus ob vincula mariti 739. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 750. nubit Judæ regi Libyæ, dein Archelao regi Judææ 788,789,1059. ejus ſomnium & mors *ibid.*
Goliathus ex urbe Gitta, vir immanis 248. Iſraëlitas ad ſingulare certamen provocat *ibid.* à Davide dejicitur 250.
Gomarus, Gomarenſes 17.
Gorgias Jamniæ præfectus cum ſuis in fugam conjicitur 539. poſtea rem proſpere gerit 543.
Gorion Joſephi fil. & Simeon Gamalielis hortantur multitudinem ut facinoroſos adorirentur 1171. morte plectitur 1186.
Gratus (militum præfectus) 812. Simonem interficit 779, 780, 1053. obviam fit Varo 1055. incidit in Claudium 858, 859.

H.

Hæmanus 339.
Halicarnaſſenſium decretum pro Judæis 635.
Heberus 20.
Hebræorum, invito Moyſe, cum Chananæis pugna 135.
Hecatontomachi 592.
Helcias *magnus* 822.
Helcias ſacri ærarii cuſtos 896.
Helena Adiabenorum regina Judaicam religionem amplectitur 878. Hieroſolyma ſe confert 886. ubi ſepulta *ibid.*
Hemaon 339.
Henochus. *v.* Anochus.
Herculis templum 1341.
Herennius Capito 809,810.
Hermæus rex Ægypti 1352.
Herodes rex Antipatri filius 620,976. ejus ætas cum rebus admoveretur 624. Galilææ fit præfectus, Ezechiamque cum aliis prædonibus afficit ſupplicio 624, 625, 979. ob eorum cædem exoſus in judicium vocatur, & dicit cauſam 626. effugit *ibid.* ad Sextum Cæſarem proficiſcitur & præficitur Cœle-Syriæ 627. ſtat à Caſſio & Bruto 637. fit Syriæ procurator *ibid.* & 983. Romanorum benevolentiam captat & aſſequitur *ibid.* Malichum trucidat 638. Antigonum Ariſtobuli vincit & ex Judæa pellit 639. M. Antonium corrumpit 640. accuſatus tetrarcha conſtituitur 642. ſtrenue pugnat *ibid.* & 986. ſibi à Parthis cavet & elabitur ex inſidiis 645, 988. quænam ei in fuga acciderunt *ibid.* in Ægyptum venit, & Rhodum poſtea Romamque 647,648,990. ſuaſu Antonii à ſenatu Roman. declaratur rex Judææ 648,649,991. ex Italia navigat, & pugnat contra Antigonum 649. Joppen capit & Hieroſolyma oppugnat 650, 992. Sepphorim occupat 651. in Galilæa hoſtes ſuperat 652. & latrones *ibid.* Antonium adit cum auxiliis ad Samoſata 654. ab

eoque honorifice exci
gno periculo mirum
ratur 655,656. Pappu
Mariamnem uxorem
999. Hieroſolyma ex
gonum capit 657,65
ad Antonium ducit
movet & Antigonian
queritur de Alexan
bulo inſidias ſtruit 6
cidit *ibid.* ad cauſa
Antonio evocatus 6
tonium 668. Joſeph
cari jubet 669. à C
prum ſollicitatur 67
occidendæ Cleopatra
tonii Arabes infeſtat
lio ſuperat Arabas *i*
tæ infert, *ibid.* ejus o
præſentia animi in te
Cæſarem 679,1005.
gyptum deducit 68
dide excipit *ibid.* e
matur a Cæſare *ibid.*
donatur 682,1006.
lymitanum inſtaura
multaque magnifice
&c. concio ad mil
num occidit 678.
tiam Antonii excu
rem, & regnum a
679,1005. mandat
cidenda Mariamne,
cideret 667. Mariam
terficit 684. ex Mar
turbatur 684. in
tus immiſſum incidi
bus ejus deſcribitur
moribus recedit, & ad
clinat 687,688, &c.
& ſpectacula exhibet
contra eum conſpirat
Ægyptum 690. exſi
mariæ 691. & regi
693. & caſtellum
circiter ſtadia ab Hie
ejus nuptiæ cum Mar
fami urgenti ſuccurr
do ſubditos in ofi
693,694. ejus more
condit & à Cæſare
filios Romam mitti
templum Cæſari &
rem ſubditis remitti
populi prohibet &
cat 697,698. templ
cat Hieroſolymis i
quod deſcribitur 7
de furibus novam
Cæſ. & reductis
uxores, Agrippamq
708. ejus apud Agr
quartam tributorum
mittit 712. ipſius f
agitatur diſſidiis 7
in gratiam recepit
venit 715. filios ſu
cuſat *ibid.* & 1013.
gratiam 718. qui
men celebrat, arces
oppida varia, templ
ficat, & ludos Oly
720,721,1010. ej
ſcribitur *ibid.* pecun
vidis ſepulchrum re
nes conjunctos hab
727. à Syllæo iniqu
Cæſarem 735. He
manitas 742. quos
lio Berytenſi *ibid.* N
gat quid Romæ
743. filios Alexand
lum ſtrangulat 745
proſpicit 750. Hero
uxores & liberi 75
Mariamnes filiis ſp
1027. poſtea mut
trum mittit ad Ca
comperit ſibi venen
paratum 755,1031.
ſtionem habet *ibid.*
mnatum in vincula
in ſenio amarulen
cruciatur 768,1041.
ibid. ejus mandatu

ım occluſerat 768.
ſtamentum conficit
ıs ſibi inferre cona-
ı. teſtamentum rur-
ı mortem liberaliſſi-
ıus 768. teſtamen-
ır ac funeratur 770,
ıentum ejus legitur
us confirmato quan-
pa rimonium ſuper-

l. urbes ædificat in
ı 794,1066. tetrar-
ar mittit ad Cæſa-
etrarchas Galilææ &
5. exilio multatur

odis tetrarchæ, non
804.
fil. ex Berenice Sa-
027.
l. ex Mariamne pon-
54,1028,1030. è te-
s expunctus 1033.
il. ex Cleopatra 751,

frater & Chalcidis
cit Mariamnem 807.
trat jus in templum
. ejus mors 865,887,
ibid.
& Salampſionis fil.

is ſr. Chalcidis rex

ıli filia ex Berenice
4,1027.
ſoror, & conjux He-
honoribus invidet
67. maritum in exſi-
19,820,1067.
erodi, Herodis M. fi-
ne Simonis P. filia
ri Herodi nupſit ma-
807,808.
425.
um rex Davidis ami-

eta 441. ejus epice-
ibid. ejus vaticinium
yma 442,444,445. ac-
ſolvitur ibid. ejus li-
ibid. comprehenditur
onjicitur 445,446.
richo.
li fil regnat in Iſraeli-
n infert Syris ibid. mo-

bathæi fil. in Solomo-
361. decem tribuum
. vitulas facit aureas
is aret 365. ejus contra
io 371. moritur 373.
ta 287. unde nomen
Babyloniis 446. capta
Herode 658. capta à
gi 508. quoties capta
juata 1295. eorum pri-
1292. Hieroſolyma in-
o.
rex & alii quatuor re-
abaonitas bellum mo-
eſu profligantur 186.
urbis deſcriptio 613,
23,1224,1349.
br. 117.
mittit ad Solomonem
is 340.
ri 1340,1341,1345.

607.
li 219. moritur 221.
398.
ndri Jannæi filius con-
ifex 600,968. fœdera-
& otioſam vitam elegit
8,969. ejus ingenium
fugerit ad Aretam ibid.
tiam fruſtra ambit 610,
at apud Pompeium cum
eddituir ei pontificatus
natur ei pontificatus à
978,979. honoratur ab
bus 623. honoribus ab
ficitur 628. capitur &

amputantur auriculæ ejus 646,662, 689. à Parthis dimiſſus ad Herodem revertitur, à quo perfide tractatur 662. occiditur 678. quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus *ibid.*

Hyrcanus primus ejus nominis pontifex 802.

Hyrcanus (qui & Joannes) quomodo à Ptolemæo tractatus & Antiocho Eupatore 581,961. geſta ipſius *ibid.* ejus felicitas 585,586,962.

Hyrcanus Joſephi Tobiæ filius 526. callidum ejus commentum 527. ad Ptolemæum mittitur, benigneque ab eo excipitur 528. & honoratur *ibid.* ejus geſta & mors 531.

Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi inſidias, & principatu potitur 581. oppugnatur ab Antiocho Sotere 582. pacem ab eo redimit CCC talentis, Davidiſque theſaurum tribus millibus talentorum imminuit 583. urbes ab hoſtibus ablatas recuperat, pacemque cum Rom. init. *ibid.* in Syriam expeditionem facit, *ibid.* Samariam obſidet & radicitus tollit, cumque Deo colloquitur 585,586. ejus mors & elogium 588. ſomnium de filiis quale aliquando habuerit 591.

Hyſtaſpes 471.

I.

Jabeſus 421.

Jabinus rex Chananæorum ſubjugat Iſraëlitas 202.

Jabiſus Galaditidis urbs everſa 198.

Jacimus (ſive Alcimus) 547,752.

Jacobus natus 36. ejus luctus 45. de Rachele paciſcitur 40. ejus clandeſtinus abitus à Labano 42. filii 41, 46. ejus liberi quibuſcum venit in Ægyptum 70. ejus lachrymæ Benjaminem in Ægyptum mittentis 62. ejus & Eſavi ἀπάντησις 45.

Jacobus frater J. Chr. lapidatur 896, 897.

Jacobus Soſæ fil. 1177,1230,1288.

Jacobus Idumæus patriæ proditor 1198.

Jadelphas 21.

Jaddus, Joannis fil. P.M. 500. Alexandrum parat excipere 503. moritur 505.

Jadon vates 365. à leone occiſus 366.

Jaires rem Hebraicam adminiſtrat 209.

Jale, mulier Cenites, Siſarem occidit 203.

Jalus Moyſis nepos 329.

Jamblichus dynaſta 621,977.

Janias Ægypti rex 1337.

Japhetus 14. ejus filii quas terras poſſiderunt 16.

Jarades 8,11.

Jardes ſaltus obſeſſus 1310.

Jaſon, qui & Jeſus 531.

Jaſon Eleazari fil. 551.

Jazielus vates 393.

Ide liberta 799. in crucem acta 800.

Idumæi 541, 1176, 1180, 1181, 1182, 1314. tranſitum negant Iſraëlitis 145.

Idumæi Semi-Judæi 650.

Idumæi fiunt Judæi 584.

Jebar filius Davidis 288.

Jeboſtus (vel Jeboſthus) creatur rex 279. inſidiis perit. 284,285.

Jede mater Joſiæ 438.

Jehu Nemeſſi filius 382. rex Iſraëlitarum declaratur 406. res ab eo geſtæ 407,408. Baalis ſacerdotes interfici curavit 410. moritur 413.

Jehu vates 375.

Jenaë filius Davidis 288.

Jephthes, dux Iſraëlitarum, regem Ammanitarum profligat 210. filiam ex voto temerario mactat *ibid.* Ephraëmitas magna clade afficit 211.

Jeraſa 422.

Jeroboamus. *v.* Hieroboamus.

Jericho capta 181. ejus inſtaurator diris devotus 182.

Jeſſæus Achimæi fil. 320.

Jeſſæus filius Obedæ 246. pater Davidis 247.

Jeſus P. M. 1177.1183.

Jeſu Chriſti elogium 798.

Jeſu Phabetis filio pontificatus abrogatur 693.

Jeſu plebeji clamor & mors 1282.

Jeſus. *v.* Joſua.

Jeſus (ſive Jaſon) P.M 531.

Jeſus Tiberiadis præfectus 917.

Jeſus pontificatu abdicatus 665.

Jeſus Sapphiræ filius 910,917, 1106, 1109.

Jeſus Gamalielis filius, pontifex 898.

Jeſus poſt Ananum pontificum natu maximus 1177. ejus ad Idumæos concio 1178,1179.

Jeſus filius Damnæi P M, 897.

Jeſus Gamalæ filius 923,924.

Jeſus filius Naveni 132. Moyſis ſucceſſor 157. dux Iſraëlitarum contra Amalecitas 99. copias Jordani admovet 178. coram Moyſe vaticinatur 174. de tellure dimetienda deliberat 186,187. ejus concio ad pop. Tranſjordanianum 189.190. ejus obitus 192.

Jeſus Saphati filius, latronum princeps 914,1150.

Jeſus Thebuthi fil. 1288.

Jeſus Joſodeci fil. 476.

Jeſus ſacerdos 1288.

Jethro Madianita 193.

Jezanias 451.

Jezebela uxor Achabi 377. à canibus diſcerpta 408.

Jezecielus 441,443,444,449.

Imagines, ſeu effigies æreas boum neſas Judæis effingere 359. imagines erigere aut animantium effigies conſecrare vetitum Judæis 765.

Impoſtores per Judæam 893.

Infanticidium in Ægypto 74.

Joabus dux 279. conſpirat cum Adonia 325,330.

Joachazus Judææ rex 442. in Ægypto moritur *ibid.*

Joacimus P.M.481,485.

Joacimus Judææ rex 43,442. à Babyloniis deficit *ibid.* interficitur *ibid.*

Joadas 438.

Joannes, *al.* Hyrcanus Ptolemæum adoritur 961. aperit Davidis ſepulchrum *ibid.* ejus mors & elogium 962.

Joannes Baptiſta ab Herode necatus 805.

Joannes dictus Gaddis frater Jonathæ interficitur 556.

Joannes Levi filius Giſchalorum inſtaurator 908,1107,1314. Joſephi inimicus 912, 916, 1108. affectat tyrannidem 1175,1189.

Joannes Soſæ fil. 1177.

Joannes Eſſæus 1106 1118.

Joannes Judæ fil. P.M. 500. fratrem in templo interficit *ibid.*

Joannes qui & Hyrcanus 581.

Joannes dux Idumæorum moritur 1234.

Joannes Eliaſibi fil. 484.

Joannes Careæ fil. 451. perſequitur Iſmaelum 453.

Joaſus Joazi fil. Iſraelitarum rex 415.

Joaſus è ſtirpe regia ſervatus 410. rex Judææ creatur 411. moritur 414.

Joathamus 334. Sicimitis apologum edit 207.

Joazarus Boethi filius P.M. 767,791, 792. pontificatu privatur 787,794.

Joazus Jehu fil. 413. Iſraelitarum rex 414.

Jobabus 20.

Jobelus 8.

Jobus arcem Hieroſolymitarum capit 287.

Jodamus 285.

Jodaus pontifex 410.

Jonadabus vetus amicus Jehu 409.

Jonas vates 418,419.

Jonathas Anani fil. 868. pontificatum oblatum reſpuit *ibid.* ejus geſta 1074. à ſicariis peremptus 1075.

Jonathas dictus Apphus 535.

Jonathas Aſamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur 960. inſidiis Tryphonis capitur & interficitur *ibid.*

Jonathas Dorcadis fil. 1170.

Jonathas Sauli fil. præſidium Palæſtinorum

norum adoritur, cædítque 239. Saulo Davidem reconciliat 253. ejus & Davidis conſultatio de noſcitando Sauli erga Davidem animo 256. cadit in pugna contra Palæſtinos 275.
Jonathas quidam Sadducæus Hyrcanum in Phariſæos irritat 587.
Jonathas quidam provocat ad ſingulare certamen Romanos 1272. à Priſco ſagitta interficitur *ibid.*
Jonathas alter 300,302.
Jonathas fil. Abiathari 305, 326.
Jonathas Samæ fil. ſternit hominem ſex cubitorum 319.
Jonathas Sicariorum princeps capitur 1327.
Jonathas P. à Felice perimitur 893.
Jonathas poſt Judam principatum ſuſcipit 555,556. cum Simone Nabataeos opprimit 557. cum Bacchide ſocietatem init 558. redit Hieroſolyma & cultum Dei reſtituit 559. mittit qui cum Romanis & Spartanis amicitiam renovent 573. obviam it Demetrii ducibus eoſque ſuperat 572. ejus Literæ ad Lacedæmonios 573. interficitur 578.
Joppe diruta 1148.
Joppe capta à Romanis 1100.
Joramus P.M. 450.
Joramus rex Iſraelitarum 396. ejus in Moabitas expeditio *ibid.* moritur 405,406,407.
Jordanis fluvii trajectus plane mirandus 180.
Joſadochus P. M. 450.
Joſaphatus Achili filius 293.
Joſaphatus rex bonus & pius 387,393. ei Deus ignoſcit ob ſocietatem cum Achabo 392. ejus claſſis naufragium 394. mors 398.
Joſephus Zachariæ fil. 543.
Joſephus Antipatri fil. 620,976.
Joſephus Cabi fil. P.M. 896. privatur pontificatu *ibid.*
Joſephus Cami fil. fit pontifex 878. pontificatu privatur 886.
Joſephus, Caiaphas dictus, fit pontifex 795. pontificatu privatur 802.
Joſephus Madicaſtræ filius ſeditionem concitat Gamalis 922.
Joſephus Dalæi fil. 1280.
Joſephus Ellemi fil. vicarius pontifex in diem 767.
Joſephus Archelai ſobrinus 1055.
Joſephus quæſtor 679.
Joſephus Gorionis fil. 1105,1114.
Joſephus avunculus Herodis 667. arcanum de Mariamne detegit, & necatur *ibid.*
Joſephus frater Herodis 688.
Joſephus Salomes maritus ſecretum de Mariamne occidenda prodit 1012. in Idumæam miſſus 651,993. ejus mors 655,656.
Joſephus Joſephi, Herodis fratris filius 807.
Joſephi fratris Herodis caſus 996.
Joſephus Tobiæ fil. Oniam avunculum objurgat 523. legationem ſuſcipit ad Ptolemæum 524. ei vectigalia addicit Ptolemæus 525. Syriam ire contendit ad vectigalia exigenda *ibid.* ejus opes & liberi 526. Solymis fratris filiam ducit ex qua natus Hyrcanus 526. moitur 530.
Joſephi Jacobi fil. viſiones 49,50. ejus venditio 52. ejus continentia 54. in carcerem conjicitur 50. inde liberatur 57. fratres agnoſcit 60. eos tentat 63. fratribus ſe aperit 67,68. ejus mors 72.
Joſephus Matthiæ fil. utrique Galilææ præficitur 1106. ejus periculum Tarichæis 1109. ſtratagemate ſe recipit Tiberiadem 1112. magno iterum in periculo 1254. ejus mater luget filium ut mortuum *ibid.* ejus concio ad Tarichæenſes 918. ejus ſtratagema 918,920,926,930,933,936,1131, 1132 &c. ex inſidiis evadit 918. Tiberiada petit 920. mirabile ejus ſomnium 924. Tarichæas ſe confert 931,934. lapide perculſus in ſummum ipſius vitæ periculum venit 1254. pater ejus vinctus ſervatur 1253. ejus pietas in patriam 1287. à muliere proditus 1142. Nicanori ſe tradit 1142, 1143. ejus ad ſuos oratio 1144. in vitæ periculo 1145. ejus conſilium de ſortibus adhibendis *ibid.* ad Veſpaſianum adducitur 1146. ejus ad Veſpaſianum allocutio *ibid.* in honore apud Veſpaſianum & Titum 1147. vinculis ſolutus 1205,1206. facit orationem ad Judæos 1267. hortatur obſeſſos ad deditionem 1240. accuſatur conjurationis 1327. a Veſpaſiano in honore habitus 944, 946. & à Tito *ibid.* & à Domitiano & Domitia 946 ejus uxores tres prædiis donantur à Tito 945. à Veſpaſiano terras in Judæa accipit *ibid.* ejus honores *ibid.* & liberi ex ſtirpe Aſmonæorum *ibid.* ejus genus 904. in Hebræis Græciſque literis verſatiſſimus 903, 904. Phariſæus ſectâ 905. Romam proficiſcitur *ibid.* Galilææ præficitur 906. Sephoritas metu liberat 907. in Galilæa manet 910. ejus moderatio & continentia 912. ejus in ſcribendo propoſitum 607. ejus ſtudium in hiſtoria ſcribenda *ibid.* alia opera pollicetur 4. promittit librum περὶ τῶν ἐπ' αἰτῶν 161. quo tempore ſcripſit antiquitates 903. quando natus 904. quæ ſcribere propoſuit 903, ejus legatio 907. ejus ἀρετὴ in Galilæa 412. ei fides in hiſtoria habenda 1334. Veſpaſianum & Titum alioſque appellat *ibid.*
Joſias rex, ejuſque pietas 438, 439, 440. moritur 441.
Joſua. v. Jeſus.
Joſuæ concio 189. ejus mors 192.
Joſua à Moyſe deſtinatus ſucceſſor 157.
Joſua Siæ fil. pontifex 788.
Joſue 99,132,174.
Joſobetha 410.
Joſodecus P. M. 476.
Jotapatenorum cædes urbe capta 1141, 1142.
Jothamus rex Judææ 422. ejus obitus 423.
Jothamus P. M. 450.
Jovanus 17.
Jovis Ἐλλωίου templum in monte Garizim 533.
Jovis Victoris ædes 862.
Jovis Olympii templum 1340.
Irenæus orator 774,1049.
Iris 14.
Iſaacus 26.
Iſaias vates 427. ejus laus 436.
Iſidis templum everti jubet Tiberius 800.
Iſidis ſacra fædantur 798,800.
Iſmael 26.
Iſmael Phæbi fil. P.M. 795,894.
Iſmaelus inſidiatur Godoliæ 451. eumque interficit 452.
Iſraelitarum recenſio 129. eorum ſtudium in Deum fatiſcit 194.
Iſraelitæ tranſlati in Mediam 428. in captivitatem ducti 427.
Iſtobus rex 295.
Iſus P.M. 450.
Ithamarus fil. Aaronis 117. ejus domus 327,334.
Ithobalus rex Tyriorum 377,378,1341, 1344.
Jubalas 8.
Jubilæus annus 128,581,626,629,961.
Juctas 20.
Jucundi συνοφαντία in Alexandrum 730.
Jucundus 938,1028.
Jucundus (Æmilius) 1103.
Jucundus ἐπιτήρησις 1079.
Judadas 18.
Judææ deſcriptio Geographica 1120, 1121,1122.
Judæa ſero admodum Græcis cognita 1335. tota ſubacta & pacata 1324. ejus facta tributaria 615.
Judæi recti ab optimatibus 617,975. de ſacerdotum nuptiis ſolliciti 1332, 1333.
Judæi Alexandriæ æquo jure cum Græcis permiſſu Alexandri M. 1098.
Judæi Antiocheni 129
lum *ibid.*
Judæi Babylonii 909.
Judæi occili Cæſareæ
Judæi Scythopolitani
Judæi de ſacerdotio i
531.
Judæi Sabbato pugna
duntur 535.
Judæi militant Alexan
ti in Ægyptum 508.
Judæi Roma pulli 80
Judæi cupiunt redigi
vinciæ & Syriæ adj
Judæi benevole excep
tore 519. à Veſpa
à M. Agrippa *ibid.*
gno 521.
Judæi in hippodrom
Herode, à Salome
771.
Judæi quinam ita dic
Judæi Ethnarchæ fi
chiam patrem defe
Judæorum cognatio
niis 530,571,572.
& victoria Lacon
pant 573.
Judæorum regiminis f
Judæorum nuptiæ 13
Judæorum Synagogæ
Judæorum privilegia
709.
Judæorum legatio ac
Archelaum 783.
Judæorum Aſianorum
ſarem 722.
Judæorum cædes m
1321.
Judæorum in Meſopo
nia calamitas 827.
1299.
Judaici belli initium
Judas Eſſenus prophe
Judas Eſſæus 964.
Judas Galilæus quart
886,1060.
Judas Jairi filius perit
Judas Aminadabi fil.
Judas Gaulonita, è G
Judas Matthiæ ſucceſ
Judas Maccabæus 53
bus congreſſurus
victoriamque rep
Hieroſolyma 540.
rat *ibid.* principa
templum luſtrat,
540. Idumæos
541. arcem Hiero
fit pontifex 550.
cietatem init 551
Bacchidem 552.
Judas Chapſæi fil. 5
Judas Sariphæi fil. 7
Judas Sepphonei fil.
Judas Libyæ rex 78
Judas Eliaſibi fil. fit
Judas filius Ezechiæ
Judas Ezechiæ archi
Judices Hieroſolymi
vitis, & primatib
majoribus contro
adlecti *ibid.*
Judices ſenatus in S
470.
Juelus P. M. 450.
Julia, quæ Livia 72
Julia uxor Auguſti 7
Julia ſoror Caii 86
Juliani Bithyni fort
Julii Cæſaris literæ
cretum in gratia
alia à C. Cæſare d
Julii Antonii pro
reſcriptum 723.
Julius Lupus 856.
Julius legionis Rom
Jupiter Hellenius,
534.
Jupiter Olympias, e
Juſtus Joſephi filiu
Juſtus hiſtoricus 93
ſtoriam ſuam edi
Juſtus Piſti filius p
ejus elogium 90

HOM. RERUMQ. MEMORAB.

Veſpaliano, ſervatus

eligionem Judaicam
380. circumciditur
r hoſtium 884. Mo-
im ſuccedit 879. mo-

ieroſolymis 1286.

L.

ſil 21. ejus fraus 40,

1344.
o.
ſteris Abrahami 530.

rum regina 596.
ræ ad C. Rabilium

is 564,568.
ncis expugnati 994,

eis datæ 127 &c.
arium 105.

26,159 &c. recitatæ à

io penes VII. apud

erſio in Græcam lin-
olemæo Philadelpho
ge 2,508,515,518.
tum pro Judæis 632,

ciſus 841.
1277.
bem habitabant, lege
1 401,420.
ne conſilium 402.
ata à Gabaonitis 195.
15.
otibus quænam con-
.
ibid.
te 105.
ata 1306. in palatio

le filiis contumacibus

us 439.
s Judæam regit 1311.
Judæos XXII. 1333.

1092.
tas 15.
m an à Cadmo & Phœ-
tæ 1330.
lia 720.
1273.
do egregia 1236.
ius 1103.
ius) Syriæ præſes 876,

jus uxor 28.
legatus 1307. v. Baſſus.

344.
ri ab Herode inſtaurati

Hieroſolymis inſtituti ab
.
ndum natalem fratris à
98.
n 864.
856.
Alexandriæ 1325.
ter 111.
.

1100.
emæi filius interficitur

is Antiochi imperator
os colligit milites 538.
48.
ſt obitum Alexandri Hel-
obtinet 507.

M.

hiſtoria 534,535.
Roboami 368.
,654,655,995,996.
dedunt ſe pro ſalute Elea-
zari 1310.
Machas 21.
Machinæ Rom. 1232,1234.
Machinarum Romanorum vis 1135,
Machirus 389.
1138.
Macro 813,815.
Madæi 17.
Mades *ibid.*
Madianitæ vincunt Iſraelitas & duro imperio premunt 203.
Madianitis bellum infert Moyſes 156. & victoriam reportat 157.
Madianiticæ mulieres corrumpunt Iſraelitas 152,153.
Magogæ 17.
Magoges *ibid.*
Magi 1075.
Malaelus 11.
Malchus (*al.* Malichus) Arabum rex 569,647,990.
Malichus 616,974,982,983. Antipatro ſtruit inſidias, quem poſtea interficit 637. veneno tollit Antipatrum *ibid.* egregius ſimulator 638. aſtutia tamen Herodis occiditur 638,984.
Mallo 217.
Malthace mater Archelai obit 777.
Malthace Samaritis Herodis uxor 1028.
Maluelas 11.
Mambras 25.
Manaemus 421.
Manahemus Eſſenus 699.
Manahemus Judæi Galilæi filius 1093, 1094.
Manaſſes 436.
Manaſſes fit pontifex 523.
Manaſſes fr. Jaddi Sanaballetis filiam in uxorem ducit 500,501,502.
Manaſſes rex Judææ 436. in captivitatem abductus 437. in regnum remittitur & moritur *ibid.*
Manlius (L.) Lucii fil. 584.
Manna de cœlo 96. quid vocula ſignificat 97.
Mannæus Lazari fil. 1256.
Manoches 212.
Marcœothus 334.
Marcellus Judææ procurator 801.
Marcus (*al.* Murcus) Syriæ præſes. ſuccedit Sexto Cæſari in præfectura Syriæ 636,981,982.
Mardochæus patruus Eſtheris magno in honore 489, 490, 498. ejus luctus 492.
Margenus Tyriorum rex 1341.
Maria, femina nobilis, filium comedit 1274,1275.
Mariamne Agrippæ filia ex Cypride 373,806,1071.
Mariamne Alexandri, Ariſtobuli filii, filia, Hyrcani ex filia neptis, Herodi deſponſata 639, 985. fit infenſa Herodi 681, 682,1011. ejus ingenium quale 682. capite damnatur 684. ejus elogium *ibid.*
Mariamne (Joſephi Olympiadis filia) Herodis uxor 807, 1028. ejus filii ſtrangulati 1026.
Mariamne nupta Archelao 890. repudiatur 1059. poſtea Demetrio nubit 891.
Mariamne, ſoror Moyſis, obit 145.
Maris diviſio 90.
Marion Tyriorum tyrannus 639,989.
Marſus Syriæ præſes 868,869,871.
Marſyas Agrippæ libertus 809,815,817.
Matnelus 8.
Marullus 818.
Mattathias Aſamonæi fil. pater Maccabæorum 534. Antiocho non obſequitur 535. Judæos ſabbatis pugnare docet 535,536. alios ad legis defenſionem animat *ibid.* moritur *ibid.*
Mattathias Abſalomi fil. 572.
Matthes. v. Simon.
Matthias ſit P. M. 868.
Matthias ἀνεψιὸς. 904.
Matthias Margalothi fil. 766. cum aliis comburitur 768.
Matthias, Theophili filius, pontifex 757, 758, 892, 899. pontificatu privatur 767,871.
Matthias Margali fil. 1040.
Matthias Joſephi pater 904.
Matthias qui Simonem acciſivit capitis damnatur 1253.
Matthias Boethi fil. 1253.
Mathuſalas 8,11.
Maximus (Liberius) procurator Judææ 1310.
Maximus (Trebellius) 855.
Mechærus 653,655.
Megaſſarus 1249.
Meirus Belgæ fil. 1280.
Mela legatus ab Archelao 739.
Melcha 21.
Melchiſidecus convivio excipit Abramum 24,25.
Melchiſus Sauli fil. 275.
Melchus rex Arabum 647.
Memphibоſthus filius Jonathæ 293. ei benefacit Davides 293,314,315.
Menaimus Judæ Galilææ filius 1093. occiſus 1094.
Menedemus philoſophus 517.
Menelaus (*al.* Onias) P. M. 531, 546, 547.
Menſa aurea à Ptolemæo fabricata 513, 514. cum crateribus & phialis 515.
Menſa ſacra in ſacrario ſacerdotum 110.
Mephramuthoſis Ægypti rex 1339.
Mephres Ægypti rex 1338.
Merbalus rex Tyriorum 1345.
Melas 20.
Meſſalas 648.
Meſſalina uxor Claudii 891,1074.
Meſtraimi filii quas terras poſſederunt 18.
Metilius dux Romanorum 1094,1095.
Michæas vates 386,388,443. in carcerem conjicitur 389.
Micha filius Memphibоſthi 294.
Michala filia Sauli nuptum datur Davidi 252. conſulit ſaluti Davidis, fallitque Sauli nuncios 254. reſtituitur Davidi 281.
Minæus condit Memphim 355.
Minucianus (Annius) 838,841.
Minucianus (M.) 862.
Miſaates 455.
Miſaelus 455.
Miſan rex Moabitarum 396.
Mithridates 469.
Mithridates Pergamenus 621,977. Cæſari in Ægypto opem fert *ibid.*
Mithridates Sinaces Parthorum rex 598.
Mithridates Attabani filiam ducit 832. Anilæum cum ſuis fundit fugatque 833. capitur ab Anilæo 832. dimittitur 833. ejus expeditio in Judæam *ibid.*
Mithridates obit, à Pharnace peremptus 613,971.
Modius Æquiculus 910,915,921.
Monobazus Adiabenorum rex, cognomento Bazæus 878,1101. ejus obitus 879.
Monobazus frater Izatis ſit prorex 879. moritur 885.
Moſochus 17.
Moyſes, qualis vir fuerit 3. ejus nativitas 74. quomodo ſervatus 76. cur ſic vocatus *ibid.* adoptatur à regina 77. educatur in ſpem regni *ibid.* diadema regium pedibus calcat *ibid.* præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 78. ducit Tharbin uxorem 79. fugit Ægyptios 80. Raguelis filiabus opitulatur contra paſtores, ex quibus unam ducit uxorem *ibid.* conſpicatur rubum ardentem in Sina 81. confirmatur ei liberatio Iſraëlitarum 82. edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Ægyptum *ibid.* edit prodigia apud Pharaothen 83,84,85. educit Iſraelitas ex Ægypto, & quantus eorum numerus 88. cujus ætatis fuerit cum eos educeret *ibid.* oratio ejus ad Deum pietatis ac fidei plena 90. traducit eos per mare rubrum incolumes *ibid.* aquam amaram facit potabilem 94. coturnices & manna impetrat à Deo 96. ex petra aquam elicit 97. cum Amalecitis pugnat 1000. decem præceptorum tabulas à Deo acceptas populo exhibet 103,104 &c. quadraginta diebus in Sina detinetur *ibid.* de eo ſuſpicio Hebræorum in monte

Regulus (Æmilius) 858.
Rhodus inſtaurata ab Herode 647.
Riphathes 17.
Robees rex Madianitarum 157.
Roboamus filius Solomonis 304. patri in regnum ſuccedit 362. ſtulte reſpondet populo juvenum conſilium ſequutus 363. ab eo deficiunt decem tribus 364. oppida condit munitque 367. moritur 370.
Romanorum exercitus deſcriptio 1123, 1124,1125,1127.
Romanorum S. Ctum pro Judæis 584, 623.
Romelia 422.
Roxane Herodis filia ex Phædra 751, 1028.
Rubrius Gallus 1302.
Rufus 779, 1053, 1055. capit Eleazarum 1309.
Rufus (Terentius) Hieroſolymis relictus 1298.
Ruma 21.
Ruta miræ magnitudinis 1308.
Rutha ad ſpicas legendum in agros Boazi egreditur 217.

S.

Sabathes 18,318.
Sabbæus 563.
Sabbaticus fluvius 1303.
Sabbatico anno nefas Judæis ſerere 660.
Sabbatum & Sabbo 1363.
Sabbatum 5.
Sabbatum aliis omiſſis in diſcendis patriis ritibus ac legibus tranſigitur 710.
Sabbati obſervatio tollitur 1299.
Sabbati ſexta hora appetente pro more ſolito prandium ſumunt Judæi 932.
Sabbato cædes facta Romanorum à ſeditioſis Judæis 1094.
Sabbata violare addacti Judæi ab Antiocho Epiphane 1299.
Sabbatis non licuit iter facere 583. nec arma movere, aut de pace tractare 1166. non licuit veſperi Sabbati, aut etiam Sabbato in magna neceſſitate arma capere 919.
Sabbatis Judæorum, hoſtes illos adorti ſunt 535.
Sabbatis vel contra hoſtes pugnare Judæis autor Matthias 535. item Jonathas 555. inferentes vim hoſtes repellere Sabbatis, non autem adoriri hoſtes, licitum 613,828,1088.
Sabactes 18.
Sabæus fil. Bochoriæ 316, 317. ei caput abſcinditur 318.
Sabas 18.
Sabbion Alexandræ conſilium Herodi narrat 665.
Sabecus dux 295.
Sabinus Syriæ præſes 774,1049. accuſat Archelaum 775,1050. Judæis fit moleſtus 778,779,1051.
Sabinus, unus è Caji interfectoribus 863. ſibiipſi manus infert 864.
Sabinus, à Vitellio deficiens, Capitolium occupat 1207. à Vitellio interficitur *ibid.*
Sabinus, natione Syrus, vir fortiſſimus 1264.
Sabinus (Domitius) unus è tribunis 1141,1238.
Sacerdos, non ἐπὶ βωμὸν, altare conſcendere, aut templum ingredi vetitus 126,128.
Sacerdoti vetitum uxorem ducere, quæ quæſtum faceret, item ſervam, captivam, cauponariam, aut quæ a viro diverterat 126.
Sacerdotes alii aliis ſuccedentes, ad ſacrificia veniebant 1372.
Sacerdotes Jezabelis cultris ac lanceolis corpora ſua incidentes 379.
Sacerdotium apud Judæos, magnæ nobilitatis ſignum 1317.
Sacerdotum præmia 144.
Sacerdotum nuptiæ cum mulieribus ejuſdem tribus 1332.
Sacerdotum oppida, decimæ, & quæ ſacrificiorum victimæ, aut partes iis cedant 171. eorum munera 1380.
Sacerdotis ſacrificaturi veſtis 112. & Pontificis Max. 113.
Sacerdotales familiæ XXIV. 1317.
Sacerdotales familiæ duæ ab Aarone 222.
Sacerdotibus, Levitis, immunitas ab omnibus tributis conceſſa à Xerxe 481.
Sacerdotibus tantum ex Aaronis genere licitum ſuffitum in templo dare 420.
Sacerdotibus ſtolam ſacram indutis, nefas vinum bibere 126,128.
de Sacerdotibus Judæorum, necnon *de* partibus & officiis eorum fuſius agitur 1357,1371,1372,1378,1380.
Sacrificium Abelis è lacte & primogenitis πρωτοτοκίων 7.
Sacrificium aliud privatum, aliud publicum 121,122 *&c.*
Sacrificium ὁλοκαύτωμα quomodo peractum *ibid.* ſacrificium gratiarum actionis quomodo *ibid.* ſacrificium pro peccatis *ibid.* ſacrificium è porcis à Judæorum religione alienum 532.
Sacrificia pro recuperanda valetudine 122.
Sacrificia ſolemnibus diebus à Judæis durante obſidione non omitti, optat Titus 1265,1266. eadem ſacrificiorum aſſiduitas, ſeu συνεχισμὸς diebus ſolemnibus 477,957.
Sacrificia pro ſalute Cæſaris, in templo quotidie peracta 1068. eadem omiſſa à ſeditioſis Judæis 1090.
Sacrificia Hebræorum communi privatorum ſumptu pro ſalute Impp. 1366.
Sacrificia alienigenarum priſcis Judæorum inſtitutis recepta 1091. eadem prohibita à ſeditioſis 1217. ſacrificantes domi Hebræi pro privatis epulis, ſacerdotibus, quæ cogebantur offerre 144. Hebræorum legibus vetitum ſpectare, quid agatur in templo & in ſacrificiis 895. Judæis vetitum de ſacrificio guſtare, antequam victimas in templo immolaſſent 527.
Sacrum vinum & ſacrum oleum Hieroſolymis à ſacerdotibus ſervata ad ſacrificia, à ſeditioſis effuſa 1255.
Sadducæi fatum negantes 573. Phariſæorum ſectæ contrarii 586. dicunt ſibi νόμιμα quæ ſcripta in libris legis 588, 589. eorum traditiones *ibid.* & 1065.
Sadducus Phariſæus concitat populum ad ſeditionem 792.
Sadocus P. M. 286,293,305,318,325, 334,450,792.
Sadraces 481.
Salathielus 476.
Sal in ruinis vaſtatæ urbis ſemi-natus 208.
Salampſio, Herodis M. filia ex Mariamne Hyrcani filia, nupſit Phaſaëlo Phaſaëli fratris Herodis filio 806.
Salatis Ægypti rex 1337.
Salmana dux Madianitarum 206.
Salmanaſares rex Aſſyriorum 427. Iſraëlitas in Mediam & Perſidem tranſfert *ibid.* Syriam invadit 428.
Salephus 20.
Sales 20.
Salome, quæ & Alexandra, uxor Ariſtobuli, ſolvit vinculis fratres mariti defuncti, & Alexandrum Jannæum regem creat 590,591.
Salome moritur 1065. quænam reliquit Juliæ Auguſti conjugi *ibid.* ejus redditus annui erant ſexaginta talenta 1057.
Salome Antipatri filia, ſoror Herodis 620,976. contra maritum ſuum Joſephum criminationem protulit 668. alteri marito Coſtobaro repudium mittit 686. odium exercet in Herodis filios & eorum uxores 707,713, 1018,1024. accuſatur Herodi 727. ſe purgat 728. ejus & Syllæi amores *ibid.* eam, ut Alexæ nuberet, compellit Herodes 750. aperit Herodi conſpirationem Antipatri & Pheroræ 753,1029. quænam ei relicta ab Herode 770. quænam accepit à Cæſare 785.
Salome Herodis filia 1028.
Salome filia Herodis, & Herodiadis 807 tetrarchæ Trachon Ariſtobulo filio H grippæ *ibid.*
Samacho 879.
Samaralla 644,662,9
Samaria ædificata & 377.
Samariæ fames quâ dit 400,401.
Samaria obſeſſa & funditus diruta ab
Samaritæ 504, 523. genium *ibid.* temp rizim exſtruunt lunt 794. fiunt 481, 888. cum 563. eorum epiſ 534.
Sambaba 481.
Sameas diſcipulus 698. ejus oratio 626. qui poſtea a honore *ibid.*
Sampſigeramus Eme
Sampſon naſcitur 21 uxorem petit 213 *ibid.* ænigma pro nuptiales *ibid.* ſe incendit 214. tra aſini maxilla hoſ urbis Gaza evehit perit *ibid.* ab illa foſſis, in carcere ruina domus inv
Samuelus naſcitur & eum alloquitur De rum victor 227,2 regni amiſſionem ungit 247.
Samuelus ab inferis prædicit 270,271.
Samueli filii *judicun* is regis *petitione ob* pulo jus regis expo ritur 265.
Sanaballetes (*al.* San ad Alexandrum ſe tur 503.
Sanagarus Anathi 201,202.
Sanctum Sanctorum
Saphan ſcriba 438.
Saphates 338.
Sapinnius 732.
Sapphora uxor Moy
Sarabaſanes 469,478
Saramala. *v.* Samar
Saraſarus 434.
Sarra uxor Abrami Ægyptum *ibid.* 32.
Sardianorum decret
Sarcas P. M. 450, 4
Sareptarum vidua 3
Sarmatarum irruptio
Saruia 267,309.
Saturninus (Cn. S contra tyranniden
Saturninus Syriæ p 749,750,755,759.
Saulus filius Ciſæ 2 venit ad Samuel muelo epulatur caput ejus perfun rex creatur 233. promittit contra A que victoriam 23 auguratione 236. ditur & victoriam bella genuſque 24 bellum gerit 243. parcit, præcepti qua ex re Deum o que amiſſionem muelus 245. Sa 261. à Deo def conſulit 270. ejus
Saulus latronum dux
Scaurus Syriæ præſes Syriam miſſus 61 obſidione liberat

HOM. RERUMQ. MEMORAB.

23,347,476,665.
) Antiocho 520.
ntiquæ apud Tyrios

s quænam 574,792,
65.
ifices & ſacerdotes

ebis contra Moyſen

xos 132. Sedata à
bid.
nter Judæos & Syros

s 389.
t 444. à Babyloniis
rſit Hieremiam 447.
itur 449. moritur

Cleopatra 602.
um Alexandri Baby-
.
tator 519. benignus

iochi Magni fil. 530.
ntiochi Grypi 595.
6.
i 8.

106,314,330. occidi-
nis 335.

Zaji fil. 584.
ſteri 19.

) adoritur Ezechiam
134.
i Romanorum de Ju-
xdere cum Judæis re-
aliud 633.
iæ præſes 907.
782. capta à Joſepho

46.
um tuba ſignificatum

es quo modo à Ptole-
6,517.

: dux 537.
voce ac pedibus 7.

æ ad Mileſios pro Ju-

ti 1352,1353.
:x 1339.
ni 9,11.
rocurator Syriæ 625,
ir 636,980,981.

is 306,314,315.
cipiunt Alexandriam
tis adigi nequeunt ut
num agnoſcunt 1325.
us devictus 147.
ſus 186,192.

aguelus 244.

um cum imaginibus

ſſerunt deſtructionem
im 1281.
s ſacrificandi mos 1283
ſes 797.
ræter 913,931.

n adverſis ſocius 815,
Agrippam offendit *ibid.*

1101,1118.
1,652.
)93.
gatus 1313,1315.
obſidet Maſadam 1316,

ir tabernaculum ſacrum

lis fil. 1171.

Simon Boethi filius fit pontifex 693. ejus filiam deperit Herodes *ibid.* pontificatu abdicatur 757.
Simon Camithi fil. P. M. 795.
Simon Cantheras P. M. 867. deponitur 868.
Simon Cathlæ filius 1177,1230.
Simon Juſtus cognominatus frater Eleazari 523. fit P. M. 512,579. à genero ſuo ſublatus 581.
Simon Oniæ fil. P. M. moritur 530.
Simon Eſſæus vates 788,1059.
Simon Gioræ fil. 1101. pugnam cum Zelotis committit 1197,1198. occupat Idumæam 1199. capitur 1297. ſupplicio afficitur 1306,1307.
Simon Judæ frater hoſtes vincit 542. venit in Galilæam *ibid.* dux Judæorum 551.
Simon tyrannus captus, & triumpho reſervatus 1298.
Simon Jonathæ frater 577. ejus ad ſuos oratio *ibid.* factus eſt pontifex 960. ex inſidiis Ptolemæi perit 961.
Simon Abſalomi fil. 577.
Simon Arini fil. 1230.
Simon Doſithei fil. 584.
Simonis, ducis Idumæorum, ad Jeſu orationem reſponſio 1180.
Simon Joſephi σωματοφύλαξ 917.
Simon Hieroſolymitanus 870.
Simon Magus 891.
Simon dictus Matthes 535.
Simon Phariſæus 922.
Simon Pſellus 904.
Simon quidam diadema ſibi imponit 780,1053.
Simon Sauli filius 1096,1097.
Simon quidam Agrippam criminatur 870.
Simonides, Joſephi fil. qui & Agrippa 945.
Siphar 309.
Siſa ſcriba (*al.* Suſa) 293,318.
Siſares tributa imperat Iſraëlitis 202. à Jale occiditur 203.
Siſines 469,478,479.
Sobacchis Chettæus 319.
Sodomitæ vincuntur ab Aſſyriis 24.
Soemus tetrarcha 755,909.
Soemus Azizo fratri ſuccedit 892.
Soemus rex Emeſæ 1312.
Soemus Ituræus 679. ad Herodis mandata enuncianda adductus 681,682. ab Herode occiſus 683.
Solomon filius Davidis 288. promittitur Davidi 290. naſcitur 300. inungitur & rex ſalutatur 326. iterum rex creatur 329. Pharaonis filiam ducit 336. duarum meretricum litem dijudicat *ibid.* ejus potentia 338. libri ab eo compoſiti *ibid.* ejus literæ ad Hiramum 340. templum ædificat 341. poſt templum exſtructum Deum alloquitur & populum 348. & ſacra facit 349. regiam ædificat 251. Tyrii regis ænigmata explicat 353. munit Hieroſolyma & varias urbes condit 354. Chananæorum reliquiis tributa imperat 355. Claſſem ædificat 356. quam diteſcit 358. inſanit in feminas 359. moritur 362.
Solopades 158.
Solyma 287.
Sophonias P. ſecundarius 450.
Sohibius Tarentinus 509.
Solius Syriæ præſes 654,657. juſſu Antonii adjuvat Herodem in bello contra Antigonum 658,997. capit Antigonum 659,1000.
Souba rex 295.
Soudeas P.M. 450.
de Spartanis 1384.
Spolia Barbarica circa templum Herodis adfixa 702.
Sponſa apud Hebræos, calceum futuri conjugis ſolvere, & in faciem ſpuere ſolita 218.
Sponſalia mutat Herodes precibus Antipatri flexus 751.
Stœchus Agrippæ libertus 815.
Stephanus Cæſaris ſervus 887,1072.
Straton Bereæ tyrannus 598.
Stola pontificia ubi depoſita 702,802, 877.

Suffitum dare in templo, ſolis ſacerdotibus è genere Aaronis licitum 421.
Sures rex Madianitarum 157.
Suſa *v.* Siſa.
Suſacus rex Ægyptiorum 292,362,368. capit Hieroſolyma & templum ſpoliat 369.
Sylla 943.
Syllæus apud Cæſarem accuſatur à Nicolao Damaſceno 740. capitis damnatur 741.
Syllæus Arabs Obodæ regis procurator 728,1018,1924. Romam venit 734, 1030. accuſat Herodem apud Auguſtum 735. in conjugium petit Salomen 728. ejus cum Salome nuptiæ ob diverſitatem religionum impediuntur 729. ejus nequitia 755,1030.
Symoborus 24.
Syrorum in Judæos odium 965.
Syrus rex Meſopotamitarum 295.

T.

Tabæus 21.
Tabernaculorum feſtum ἑορτὴ τοῖς Ἑβραίοις ἁγιωτάτη & μεγίστη 347. maximæ apud Judæos celebritatis 665. per VII dies illud celebrandi Hyrcano ab Antiocho Pio, cum eo bellum gerente, facultas data 582. per XIV dies celebratum, exſtructo à Solomone templo 349. in hoc feſto mos Judæis ramos palmarum & citriorum geſtare, unde in Alexandrum pontificem & regem citria à multitudine conjecta 596. mos σκηνοπηγίας καὶ τὸ ἱερὸν, circa templum tentoria collocare 1283.
Tabernaculum exſtructum 106. ejus deſcriptio 107, &c. ejus luſtratio ſive purificatio 117.
Tangana 481.
Tavaus 21.
Telonia Alexandrina annuatim potentioribus Syriæ aut Phœniciæ oppidis vendebantur ab Ægypti rege 524.
Templum in monte Garizim exſtructum 501,502.
Templum ad Panium 698.
Templum bovis aureæ 1160.
Templorum multitudo & diverſitas in Ægypto 562,563.
Templa Gentilium non eſſe ſpolianda, neque dona tollenda 161.
Templum Athenis Populi & Gratiarum 623.
Templum Beli Babylone 458.
Templum ſplendidum Samariæ ab Herode exſtructum 690. templi Herodis deſcriptio 701,703.
Templum in monte Garizim Samaritarum ſimile Hieroſolymitano 501, 502.
Templum in Hellopolitana præfectura exſtructum, ſimile templo Hieroſolymitano 547,562,586,899.
Templum Dianæ in Elymaide 543. & Dagonis Azoti 565. & Apollinis Gazæ 594.
Templi Hieroſolymitani deſcriptio 341, 342, 1225,1226, &c. ejus dedicatio 348,1006, &c.
Templum Hieroſolymitanum poſt captivitatem ſub Zorobabele reſtauratur 469. ab eo ædificando Judæi prohibiti 470. templum illud juſſu Darii Hyſtaſpæ ædificatum 471. abſolutum intra ſeptennium 479,480. idem ab Antiocho Epiphane ſpoliatum 532. idem à Pompejo expugnatum, qui illud ingreſſus, vidit, quæ videri nefas, ſed nihil inde abſtulit 615,973.
Templum incenditur invito Tito 1278. eadem die, qua Solomonis templum à Babyloniis combuſtum 1279.
Templi ſanctuarium Titus ingreditur 1278.
Templum Hieroſolymitanum Samaritis & aliis gentibus ad adorandum patebat 478. armamentarium Davidis in templo 410. decem millia drachmarum de templo perſoluta Syriæ regibus 560. Danielis vaticinium de excidio templi ſub Macedonibus completum

pletum 537. mulieribus interiora templi nefas ingredi 703.
Tephrhæus Galilæus 1249.
Terebinthus antiquiſſima mundo coæva 1199.
Terentius Rufus 1298.
Teridates rex Armeniæ 883,1313.
Tero miles 744,1025,1026. accuſatur à Tryphone 745.
Terræ hiatus quo abſorpti ſunt ſeditioſi 142.
Terræ-motus ingens in Judæa 673.
Teſtudinis genus 1136.
Tethmoſis Ægypti rex 1338,1352,1353.
Τετραρχίαι 567,568.
Thabnæus 376.
Thadalus 24.
Thænus rex Amathes 293.
Thamara filia Davidis 288,300. Roboamo nupta 311.
Thannus 284.
Tharata dux Aſſyriorum 432.
Tharrus 20.
Thaumaſtus 813.
Theatrum & Amphitheatrum Hieroſolymis ab Herode erectum 687,1009. item Cæſareæ 695.
Theglaphalaſſar rex Aſſyriorum 422.
Themaſius 474.
Theodeſtes 490,495.
Theodorus Zenonis fil. 594,965.
Theodoſius 563.
Theophilus Anani filius P. M. ſubmotus 867.
Theophilus, Jonathæ frater, pontifex 806.
Thermæ calidæ trans Jordanem 768.
Thermus Rom. legatus 1365.
Thermuſa 796,797.
Theudas 886. v. *Bezam* ad *Actor.* c. 5.
Theudion frater Davidis 756,757.
Thiras 17.
Thmoſis Ægypti rex 1339.
Thobelus 7,8.
Tholomæus Soemi fil. 621,977.
Tholomæus latronum princeps 876.
Thummoſis Ægypti rex 1338.
Thygrammes 17.
Tiberius Alexander Judææ procurator 885.
Tiberius Alexander præfectus Alexandriæ 1098, 1214. *tradit* Ægyptum Veſpaſiano 1205.
Tiberius Nero imp. 795,1065,1066. genethliacis deditus 816. ejus ingenium quale 811. ejus augurium de ſucceſſore 815. moritur 817,1067.
Tigranes 602,671,807,968,1027.
Timaus Ægypti rex 1337.
Timidius 840.
Timius Cyprius 806.
Timotheus 541. cum ſuis profligatur 543.
Tiridates Armeniæ rex 883.
Titius Syriæ præſes 733.
Titus in Alexandriam miſſus 1117, 1118. magnas copias ad Veſpaſianum ducit 1122. ejus pietas in patrem 1135. Jotapata capit 1139. ejus erga Joſephum captum clementia 1146. miſſus contra Tarichæatas 1151. ejus ἀρεσκία ad Tarichæas 1153. ejus concio ad milites *ibid.* Romam mittitur cum rege Agrippa ad Galbam ſalutandum 1197. ejus exercitûs ordo 1215. Hieroſolyma venit & in periculum incidit *ibid.* ejus fortitudo egregia 1216,1218. ejus ſtudium conſervandæ urbis 1239. & templi 1269,1277 &c. Hieroſolymis ſolo æquatis gratias agit exercitui ac præmia dividit 1295,1296. milites ſuos hortatur 1262,1263. ejus pietas 1297. ejus μακροθυμία in Judæos 1285. movetur miſericordia Hieroſolyma deſoluta intuitus 1304. imperator ſalutatur veteri more 1283. alloquitur tyrannos Judæorum 1284. fatetur ſe Dei virtute urbem cepiſſe 1290. Beryti ludos edit 1303. Antiochiam venit *ibid.* & Romam 1304. quoſnam ad triumphum decorandum Romam adducebat *ibid.* ejus approbatio hiſtoriæ Joſephi 939. ejus teſtimonium de hiſtoria Joſephi *ibid.* ejus erga Joſephum beneficentia 945.
Tobiæ filii civitate expulſi 958.
Toparchiæ tres, Samaria, Joppe, Galilæa 568.
Trabs aurea in templo à Craſſo ſublata 619.
Trachonitarum rebellio 733, 735.
Traditiones Phariſæorum non ſcriptæ in libro legis 587.
Trajanus decimæ legionis dux 1130, 1150.
Tributum in ſingula capita penderi à Judæis ſolitum Syriæ Regibus 559. decem millia drachmarum de templo perſoluta regi Syriæ 560. tributum CCC. talentorum de univerſa Judæa & tribus Toparchiis, Samaria, Joppe, & Galilæa ſolum exactum exactum 568. à tributis immunitas Judæis conceſſa 578. tributum de ſuo pontifices Hebræorum Ægyptiorum, regi perſolvunt 523.
Tribuum ſortes 188.
Triumphalis porta Romæ 1305. ejus apparatûs deſcriptio *ibid.*
Triumphantes, Romæ ubi & quomodo excipiebantur *ibid.*
Trophæa erecta offendunt Judæos 688.
Tryphon tyrannus Antiochum puerum reducit in Syriam 570,960. erga Demetrium perfidus 575,576. Jonathæ inſidiatur 576. irruptionem facit in Judæam 577. perfidia aggreditur Simonem 578. Jonatham interficit *ibid.* & Antiochum cui tutor erat 579. ei regnum defertur 580. paulo poſt occiditur *ibid.*
Tryphon, regis ἄθυμμα 528.
Tryphonis tonſoris συκοφαντία 745,1025, 1026.
Turris in Sennaar exſtruitur 15.
Tyranni συκοφαντίαι in Alexandrum 738, 1023.
Tyrannius Priſcus 1202.
Tyri conditus 341.
Tyriorum deus Baal 410. eorum ſcripturæ publicæ & antiquæ 1336. eorum ἀρχεῖα 428. Jovis Olympii apud Tyrios templum 1340.
Tyrus dicta turris ab Hyrcano exſtructa 530.

V.

Vacca rufa 146.
Vaccarum aurearum cultus apud Iſraëlitas 410.
Valerianus decurio 1150.
Valerius Gratus procurator 795.
Valerius Aſiaticus 846,852,862.
Vardanes v. Bardanes.
Varro Syriæ præſes 696,2006.
Varus (Quintilius) Syriæ præſes 759, 763, 774, 909, 1035, 1051. cogit copias ut opem ferat Sabino 781, 1054. in ſeditioſos animadvertit 782. Hieroſolyma venit ad compeſcendos motus Judæorum 777.
Vaſte regina 488,489.
Vaticinium de captu Hieroſol. 1188.
Vaticinium alterum 1283.
Vatinius 845.
Velum 115.
Ventidius (Baſſus) dux Romanorum 649,650. corrumpitur ab Antigono 649,991. mittitur ad Parthos Syria arcendos *ibid.* cæſo Pacoro, Parthos debellat 652,653,994.
Ventriloqua Saulo ſolatium adhibet 271. ejus laus *ibid.*
Veranius trib. mil 86
Verſio Bibliorum 51
Veſpaſianus v. Titus
Veſpaſiani & Titi erg
tas 520.
Veſtes ſacerdotales
Veſtis virginalis 30
Victimæ non immol
380.
Victimæ ad holocau
hœdus, iique ann
Victimam eodem di
trice mactari veti
non nili octavo
Vindex cum aliis à N
Vinicius (Marcus) 8
Vipſanius (M.) Ag
riam 696.
Virga Aaronis 143.
Vitellius Syriæ præ
à Judæis magnific
ejus in regem P
in Artabanum mi
movet 805. poſt
tor & interfectus
Vitellius Proculus 8
Vitis aurea in tem
701,1227.
Vitis aurea Hieroſo
à Pompejo 571.
Pompejum *ibid.*
Umbraculorum feſt
rum feſtum.
Ummidius Syriæ pr
Vologeſus rex Par
bellum denunciat
Volumnius 734,743
ταμιεῖαχος 1025.
Vonones 796,797.
Votum Jephtæ de
legitimum, nec
Vox audita in tem
1282.
Ures rex Madianitar
Uria interfectus 297.
Urias P. M. 450.
Uſus 20.
Uxus 21.

X

Xanthicus menſis
Xerxes ſuccedit Dar
ad Eſdram 481,4
ξυλοφορία feſtum Ju

Z

Zabelus Arabum d
Zabidus Idumæus
Zabuda 442.
Zacharias rex Iſrael
Zacharias vates 41
Zacharias Baruchi
dio templi truci
Zacharias Phaaleci
Zacharias fil. Amal
Zamares 376. ejus
Zamaris Judæus è
Zambrias 154. eju
tio *ibid.*
Zaræus Æthiops
expeditionem fa
Zebinas. v. Alexa
Zebulus proditor
Zebus rex Madiani
Zelotæ 1171, 117
Zeno, Cotylas
tyrannus 581,9
Zenodorus 696.
Zeuxis 522.
Zimri homo ſeditiſ
Zizus Arabs 598.
Zodmielus 477.
Zoilus tyrannus
Zorobabelus 469,

DEX QUARTUS,

SCRIPTORUM.

A.

Argivus 1330,1331.
ides 1349, 1350.
508.
μόχων στάσεων ibid.
or 33.

Clazom. 1387.

361,1362,1363, &c.
iacarum tertio 1362.

1386,1387. Molo-
4.
ores 1331.
ophanes.
us forsan Ariphanes,

47.

331.

B.

Chaldæus 12, 1342.
icarum Auctor 14,
Hist. Chaldaicæ li-
tio Chaldaicorum li-

C.

1330.

us 1347,1369.
1358.

imo de somno 1346,

lchus.

D.

us 1351,1365.
1387.
do rerum Persicarum

Dius historicus 353,354,1340.

E.

Ephorus 14,1331,1336.
Euhemerus 1350.
Eupolemus 1351.

H.

Hecatæus Abderita 14, 22, 511, 1348, 1349,1350,1365.
—— ejus liber de Judæis 1347,1350.
Hellanicus 14,1331.
Hermippus in primo de Pythagora libro 1345.
Hermogenes 1350.
Herodis commentarii 678.
Herodotus 355, 368, 369, 1331, 1336, 1345,1374. in secundo Hist. libro 434.
Hesiodus 14,1331.
Hestiæus 14,16.
Hieronymus Ægyptius 13,14.
—— ὁ τῆς Ἀραβίας 1350.
Homerus 1375.

J.

Justus historicus 937,939, & alibi.

L.

T. Livius 614.
Lysimachus 1359,1362,1363,1374.

M.

Malchus 33.
Manetho Ægyptius 14,1336,1337,1338, 1340, 1352, 1354, 1356, 1357, 1358, 1362.
Megasthenes in quarto Rerum Indicarum 460,1343.
Menander Ephesius 353,378,428,1341.
Menedemus 517.
Messala 642.
Mnaseas 13,1350.
Mochus 14.
Molon 1362. v. Apollonius.
Moyses 5.

N.

Nicolaus Damascenus 13, 14, 583,593, 608,614,618,725.
—— in quarto Historiarum libro 22, 292.

P.

Pherecydes Syrius 1331.
Philistus 1331.
Philo senior 1351.
Philostratus in Indicis & Phœniciis 460.
—— in Historiis 1343.
Plato 1377, 1386.
Polybius Megalopolitanus 521, 544, 1369.
—— Historiarum XVI. 521.
Polycrates 1351.
Posidonius 1368.
Protagoras 1387.
Pythagoras 1332,1345,1377.

S.

Sibylla 16.
Strabo Cappadox 587, 590, 593, 611, 614,618,619,622,661,1369.

T.

Thales 1331.
Theodectes poëta 518.
Theodotus 1350.
Theophilus 1350.
Theophrastus de legibus 1345.
Theopompus 518, 1351.
Thucydides 1331, 1336.
Timæus 1331,1351.
Timagenes 590,593,1369.
Tripolitici auctor 1351.

Z.

Zopyrion 1350.

ADDENDA & EMENDANDA.

prior lectio levicula cum mutatione defendi posse. ἢ κατορθώματα αὐτῆς, μαζόνως τε εἰς τόνδε ἀναπεφηνότων ἰκάνους, ἐξηγμένος. Sic lego mutato solum τόνδε in τόνδε, & verto, *illius virtutes prolixius etiam iis, qui ad hoc vitæ genus se sponte contulerant, laudans & extollens.* nescio tamen an ἐξηγμένος in ἐξηρμένῳ non sit mutandum. *Ibbetson.* 817. 21. κρίνοιτο] videtur κρίνοιτο legi debere. *Idem.* 818. 9. Ἰουλίων] lege Ἰουλιῶν cum *Gall. Id.* 819. 22. Ἀφροδισιακόν. Ibid. N. v. 4. φθόνου. 822. 39. ὥρας ἄσπ *Josephus* in hac narratione quædam habet contraria iis quæ tradit *Philo*, p. 1028. *J. Clericus.* 824. v. ult. Καίσαρος. 825. 46. ἀναλαπτῖν] ἰσ. ἀναμπαπτῖν. 828 35. σαφῶς. 829. 36. ὁ λόγος ἐστὶ τι ἐσῶν —] verſionem paululum immutatam vellem: *ut quæ tum in eo eſſent ut deficerent, & quod putaret res ad defectionem ſpectare, in illos jam expeditionem ſuſceperurus eſſet. Ibbet.* 832. 35. ἐνοι] Vide *Suidam* voc. ἐνῶ. 833. 1. ἀναφρολιὼ.] Vide *Suidam* voc. ἀναφρόδλιν. ἰσ. ἀναφρολιὼ refugium, Vid. p. 849. v. 38. Ibid. 8. ἀγαπᾶν. 834. 36. τοιοῦτον. 835. Κτησιφῶντα] Videſis *Strabonem.* 840. N. v. 2. perpenſa. 841. 11. σκοπεῖ. 842. 12. V. ſereret. Ibid. T. 11. ἐπιμιμένῳ. 844. 44. vel ἡμῖν legendum, vel corrigenda verſio. *Ibbetſon.* 845. 19. ἴζοντο. 849. 39. ῥαίδιον. 862. 43. ἡμερώσας. 863. 3. πλοῦς. 865. 8, 9. ἢ ἐαυτῷ μὲ, πλαττῷ δὲ Μάρκος —— Verſ. *& hanc quidem Agrippa (nam moritur Marcus Alexandri filius) virginem ſibi vendicans.* Sed ſic diſtinguendum, ἢ ταύτῃ μὲ, πλαττῷ δὲ Μάρκος ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὡς παρθένον λαβὼν, ἀδελφῷ —— (*nam moritur Marcus Alexandri F. qui virginem duxerat*) *Uſſerius* quidem ad annum Chriſti 41. p. 641. cum verſione facit, & ait Marcum, cui deſponſa fuit Berenice, ante nuptias defunctum. verum ſola *Joſephi* auctoritate nititur, cujus verbis vim facit; cum expreſſe dicat *Joſephus* verſu ſuperiore — αὐτῷ ὡς Βερενίκην — γαμεῖ. *Ibbetſon.* 870. 47. Vide *Lipſium*, vol. 3 p. 898. 873. 26. ἐπὶ τῶν πίνων] V. *ſuper tectis.* verum πίνος Græcis etiam eſt lupanar, πορνεῖον (vide *Valeſ.* in *Euſ.* H. E. II. 13.) quo ſenſu hic ſumi videtur. *Ibbetſon.* 878. 13. V. Cantheram] veriſimile Simonem Cantheræ fuiſſe reſtitutum. 879. M. n. 3. pro *arcis* lege *arcæ.* 881. 33. πολίτου] potius πολίτου. *Ibbetſon.* 884. 25. μαγειείων. 985. 40. ἐπιφανεσμένην. 899 4. T. ἀναπολιλὼ] νέους malint nonnulli. vide *Grotium* ad Joh X. 22. Ibid. 4 V. porticum. Ibid. 20. Confer *Hegeſippum* II. 13. p. 294. Ed. *Colon.* 900. 7. πτερυγοείων] πτερυγοείων Vet. Interp. 901. 24. ἀλλά τινας, — vide *Euſeb.* l. 8. D. E. Ibid. 30. φοβηθεὶς] δεδιὼς *Euſeb.* Ib. 35. ἱερέων] Ἀρχιερέων *Euſeb.* Ibid. 35, 36. τὸν ἀρχιὼ] τὴν Ἰουδαίων βασιλείαν *Euſeb.* 903. 31. κατὰ] Ita *Voſſ.* 907. 28. παραπαίδρας] annotatum ad hoc verbum dele. 922. M. n. 2. pro *Gamalæ* lege *Gamalis.* Ibid. v. 38. ἐπιπολῆς. 928. 4. κρίνειν. 932. 38. ἐφεμένοις. 935. 16. ἰντεῦκτῶς — lege ἰντευκτῶς. longe aliud ſignificat ἰντεύκτως, quam quod vulgo convenit. *Ibbetſonus.* Ibid. 31. ἐντιπίλμιλὼ. 940. 45. ἱππέσιν. 954 M. n. 1. pro *Latine* lege *Græce.* Ibid. 5. ἀσυνθημιὼ] ἀσυνθημιῶν *Caſ.* Ibid. 32, 33. ἐπιστρατευμένους] καθεστηκμένους *Id.* Ibid. 45. αὐτοῖς] Legit *Lowthius*, αὐτοὶ ἀδεξῶσι. 955. 13. λιχρόμενοι *Caſ.* Ibid. 32. V. tantum *illis*] *tantum eorum viribus cedunt, quantum inſtituto. L.* Ibid. 34. V. cum] *ubi etiam illud ipſum quod interfuiſſent rebus geſtis, præclari operis ſpem faciebat. L.* Ibid. 38. συνιστάσα] συνιστᾷ malit *Caſ.* 956. v. ult. ἀπαθεύτους] ἀναθεύτους. *Id.* 959. 21. ἱππεῖς] ἱππέων *Id.* Ibid. 38. πολὺ δὲ δικαίως *Id.* Ibid. 43. Γοφνικιὼ *Id.* 960. 27. ἐπιδήμων *Id.* Ibid. 29. V. ſatiare] *exorare* vel *flectere.* Ibid. 30. Καιδικίου *Caſaub.* 961. 12. ὑπὸ *Id.* Ibid. 29. poſt μητρὸς *idem* addit αὐτῆς. Ibid. 42. *Id.* legit ὑφιλάρθρῳ. 963. v. 1. ἐπιτίθεται *Id.* Ibid. μὴ τριακόσια ἰσοδομήσῳ ἢ ἴτῳ *Idem.* 965. 23. Agrippias. 966. 21. παράδοξον *Caſ.* Ibid. 36. πατροφαξὶς *Idem.* 967. 10. ἀπίκτους *Id.* 972. 15. εἶχεν *Idem.* Ibid. 35. περὶ τῶν βωμῶν *Id.* 974. 14, 15. ὁ Ἀραψ] ὃ χείψας *Caſ.* Ibid. 15. τύπῳ *Id.* Ibid. 24. V. niſi *Gab.*] *niſi Gabinius in Syriam miſſus, ut Scauro ſuccederet. Joſephum* hallucinari putat *Caſ.* c. *Baron.* p. 132. ut apparet ex *Appiano* & ratione temporum. 976. 5. pro αὐτὸ — *Caſ.* legit αὐτὸ. Ib. v. 8. ὃς ὑπῆρ. malit *Lowthius*, & ad Gabinium refert. 978. 14. V. ille] *hoſtes enim ſibi oppoſitos devicit lævum cornu tenens. L.* 681. V. 34. Marcus] *advenit ex Italia Sexto Succeſſor Marcus.* Ibid. N. v. 22. poſt p. 120. adde, & p. 133. 982. 18. ἰδοῖς αὐτῷ *Caſ.* 984. 24. V. Erat] Potius, *Erat autem Herodes quidem apud Fabium Damaſci Præfectum.* Sic p. 639. v. 4. ὁ Δαμασκῷ φρουρῶν Damaſci præfectum. 985. 41. poſt τετράρχους *Caſ.* add 47. ἔτεσιν] *Caſ.* ἐτεσίοις. 986. 7. Vide *Pag* p. 219. & *Noldium* p. 234. 987. 18. τὰς ἐπὶ ἐπάλξεσι *Idem.* Ibid. 40. pro Παῦλον *Idem* leg. V. filia Mariamne] Potius erat Mariamnes lib. 14. Antt. c. 13. n. 6. ea Alexandra vocab c. 6. n. 5. Ibid. 8. T. σφῶν ἢ *Caſaub.* Ibid 992. 14. V. * & quidem] Et quidem oppidi poſitum his erat, certamen omnium maxi *Caſ.* ad *Polyb.* p. 47. *Joſephus* eleganter op facti ſummam appellare ſolet ἀγωνίσμα. *Ib manibus.* 993. M. n. 4. pro *Judæam* lege v. ult. an ὑποχωρῶν. *ad ipſum ſe recipere.* 99 *Caſ.* 999. 20. ἐπιδώσουσι *Id.* Ibid. 28. Σεα δίκτυον, q. Deiformiorem. 1001. 26. κτημάτα de *Stanleium* ad *Æſchylum*, p. 850. 1004. 26. 23. σφόδρων *Id.* Ibid. 23. Vide p. 698. pellentibus diverſoria] *ad rerum advectarum Lowthius.* 1043. in ſummario lib. I II. n. 2. Ib. n. 3. ὑπατοῦ *Vat.* 1044. n. 8. ἐπὶ Καίσα ἐναγόντων *Vat.* & Φωσκίωνα *Id.* Ib. n. 15. Ib. n. 18. ἐναγόντων τε ὅλων. 1045. n. 20. V mille. Ib. n. 22. τῇ ἓ Λαχ. *Vat.* 1046. v. συμβόλων *Vat.* Ib. n. 29. ἐχωρίσαντο V. Ib. αὐδεῦ. Ibid. n. 33. V. *Cæſarenſes.* Ib. T. n. 41. ἑαυτῶν *Vat. Id.* ibid. ἄλλως τε. 1063 Inter τὰς & ἑκάτερον ς'. intercidiſſe exiſtima *Lect.* p. 204 *ſc. invitis ſex è novem qui adſun* ἑαυτὸν *Caſ.* 1087. N. v. 3. pro *eis Iſtrum* le 1088. 27. V. octo mentibus] Vide *Lipſium* Rom. II. 10. Ib. 45. V. pendit. 1095. N *Bod.* quod forſan rectum. vide *Relandum* in P 1096. 30. Συνδρολίτην. Ibid. 31. V. diſſim *ineſcantes illorum fidem.* 1097. 33. V. audaciſ — *è medio* — *formidandos eorum carcere detinebat* Ceſtius Gallum] an *Ceſtium Gallum?* 110 *Sevilii* Notas ad *Tacitum*, p. 115. Ed. *Ang Bethora.* 1105. Ἰούστος ὁ Τιβεριεὺς] Inde Hiſtoricus. 1116. n. 23 σφόδρισσα in MSS 1119. 44. τρέτου ἐδιδάχθη] Vide *Ph. Betterii* P 2. p. 147. 1127. 35. Γαΐῳ] *Caſ.* lege Γάϊος *magna multitudine* concluſi. 1140. 39. ἢ ἐπὶ deleri jubet *Toinardus.* 1150 2. μέγεθ. 115 1156. 17. Ἀφροδίσιος] Forſan Ἀφροδείσιος. 1183 1184. 39. ἐπεποίητο. 1185. 10. Ἀφροδείσιος Vide *Huet.* in D. E. p. 253. 1186. 22. Γαΐον bet Γαΐου. 1195. 23. αἰδοῦσι] αἰδοῖ *Bas.* vociferabantur. 1214. 24. V. *poſt ſeptum*] A (interioris) contra exhedram occidentalem, q erigi poterant; reliquæ enim partes gradibus quo occupatæ. Vide App. ad Bibl. Polyglot 29. αἱ ἑφεῆς ἓ μιλξὶν —] *Sic vertendum, Perſic tas* —. Vide Appar ad B. Polyg. ubi ſupr χδ — ὑπαδήμαθα] Videſis *Baldwinum* de C c. 13. & *Nigronum* de Caliga. c. 4. 1283. haud facile, inquit *Hunius*, intelligas utrum dictioni χώρας an voci τὰς adjungenda Sit. VIII. §. XXII. 1291. 18. ἐπιφθόνως] *Contrib* licet non indigenæ; ſed multi ex aliis regio *Barlovium.* 1298. n. 37. V. dele *illic.* 1307 ἰσ. Οὐιτελλίους. 1308. 33. αὖτη φλογὶ —] in Comment. de Biblioth. *Vindob.* l. 2. c. 35. ἐσεδηλῶ] ὑπαδηλῶ. 1329. 9. βλασφ V. pro Homerica, lege Homeri. 1334. 43. leg. *idemque rex.* 1346. 14, 15. ἓ ἴδιος ἡμῶν] dæis enim non loquitur. *Barlovius.* Vide & Συρίαν. 1389. 15. vide *Tertull.* Apol. c. 16. ſi μείζον πιθήσει Ελπίζαμεν. 1407. 27. Ἰουμ legit Ἰουμαίους. Ib. 35. ἐναγωνισμένη] Quid cit ἐναναμβάνη. 1408. 33. παρατρίβει] alludit & Hiſtoriam de immolando Iſaaco. 14 F. γενέσεως. Ibid. 50. Ὡς ἴλεως — ὃν conjectura ad oram Ed. *Baſ.* in Bibl. Coll. R male *inquiebas* & *inquiis*, pro *inquit*, occurrunt; rectori ad Grammatices leges parum attend

P. 555. v. 10. ἐπιφύη τοῖς Ἰουδαίοις, *adhæſere Judæis*, i. e. eos urſere, & infectati ſunt. Sic דבק Hebræis. in vernacula etiam lingua ſimilis locutio. *Ibbetſon.* P. 733. in Summario Capitis IX. lege, ἢ ὡς Ἡρώδης, ἐγγυᾶ ἐῶν, ἔγνω ὡς Ῥώμῃ Νικόλαον πέμπειεν. *Ut habens Cæſarem, Nicolaum Romam mittere de*

JBSCRIBERS
To JOSEPHUS.

vith an Aſterisk before their Names ſubſcribed for the large Paper.

A.

(Edward) LL. B. Rector of
gton in the Iſle of Purbeck.
(Fitz-Herbert) D. D. Rector
ollege Oxon. deceaſed.
l. A. late Fellow of Exeter Coll.

) D. D. Fellow of All-Souls
. deceaſed.
ear Wantage in Berks.
ow of Merton College.
ctor of Murſton in Kent.
) B. D. Rector of Staughton and
ne County of Bedford.
3. D. Rector of Brightwell in

e Canon of Chriſt Church.
ceaſed.
n) M. A. of Univerſity Coll.

ıry) M. A. Rector of Shafton.
t.
ıd) D.D. Arch-Deacon of Taun-

h) Eſquire.
hur) M. A. Fellow of Queens

ill.) M. A. Fellow of Queens Col-

Y (FRANCIS) Lord Biſhop of
ER.

B.

, Fellow of New College.
mas) of Catley in Cambridgeſhire
ies.
s) M. A. Fellow of Trin. Coll.

n) M. A. Fellow of Wadham

Fellow of C.C.C. Oxon.
ıard) of Bermingham M. A.

mund) M. A. of Wadham College

Fellow of New College.
.) M. A. Fellow of Univerſity

Merton College Oxon.
) B. D. Rector of Shermanbury in

Berriman (Will.) M. A. late of Oriel Coll. Oxon.
Betham (Rob.) M. A. Rector of Silcheſter in Hampſhire. deceaſed.
Mr. Big, Fellow of New College Oxon.
The Rev. Mr. Biddell, Fellow of New College Oxon.
Bird (William) Eſq;
Bolton (Robert) M. A. of Wadham Coll. Oxon.
Bourchier (Roger) M. A. Fellow of Worceſter College Oxon.
Mr. Bourne, Chaplain of C.C.C. Oxon.
Bowerbank (Chriſtopher) M. A. Fellow of Queen's College Oxon.
Mr. Bradley of Worceſter College Oxon.
Bradſhaw (William) M. A. late Fellow of New College Oxon.
Brathwaite (Tho.) D.LL. Warden of Winchester.
Brereton (Tho.) B. D. Fellow of Lincoln Coll. Oxon.
Brent (Charles) M. A. Student of Chriſt Church Oxon.
* Bridges (John) of Barton near Kettering in Northamptonſhire Eſq;
Bridges (Marſhal) B. D. Chancellor of Wells.
Dr. Broderick, Prebendary of Weſtminſter.
Bromewich (Tho.) M.A. Vice-Principal of St. Mary Hall.
Mr. Brook.
Brooke (Legh) M. A. Fellow of Brazen-Noſe College Oxon.
* Brome (William) of Ewithington near Hereford Gent. 2 Copies.
Browne (John) M. A. Fellow of Univerſity College Oxon.
BRUGES (JAMES) Duke of CHANDOS.
Bryant (James) B. A. Chaplain of New-College Oxon.
Burrow (Robert) M. A. late Fellow-Commoner of Queens Coll. Oxon.
Burbridge (John) Schoolmaſter of Aynhoe in Northamptonſhire.
Dr. Burſcough, late Fellow of Wadham College.
Dr. Burton, Canon of Chriſt Church.
Burton (John) M. A. Fellow of New-College.
Mr. Burton of Oriel College Oxon.
Dr. Bynnes of Stafford.

C.

Capel (Will.) M. A. Rector of Milton-Bryan in Bedfordſhire.
Mr. Cart.

Mr. Cary of Oriel College.
Carter (George) D. D. Provoſt of Oriel.
* Cartwright (Tho.) of Aynhoe in Northamptonſhire Eſq;
Chambers (Cuthbert) B. D. Fellow of Magdalen College. deceaſed.
Chandler (John) M.A. of Wadham Coll. and Junior Proctor.
* Charlett (Arthur) D. D. Maſter of Univerſity College.
Charlton (Charles) M.D.
* CHETWIND (WALTER) Lord CHETWIND.
* Dr. Chetwood Dean of Glouceſter.
Dr. Clark.
* Clarke (The Honourable George) Eſq;
* Dr. Clavering, Canon of Chriſt Church, and Prof. of Hebr.
Clymer (Tho.) M.A. Fellow of Worceſter Coll.
* Cobb (John) D. LL. Warden of New Coll.
Collins (Edward) B. LL. Fellow Commoner of Queens College Oxon.
Collins (Tho.) B.D. of Magdalen College Oxon.
The Lord COLRAINE.
Mr. Fr. Cornwallis.
The Rev. Mr. Counſell.
Mr. Cranley of Wincheſter.
Mr. Craſter of C. C. C. Oxon.
* Mr. Aſheley Creſſener, Vicar of Eaſtry in Kent.
* CREW (NATHANAEL) Lord Biſhop of DURHAM, and Lord CREW.
Crowntield (Henry) B. A. of Queens College Cambridge.

D.

Davies (John) D. D. and D. LL. Preſident of Queens College Cambridge.
The Revd. Mr. Davis Rector of Kingland in Herefordſhire.
Davys (John) M.A. late of Hart-Hall in Oxon.
Dr. Dawſon of Windſor.
Delaune (Will.) D. D. Preſident of St. John Baptiſt's College Oxon. and Margaret Profeſſor.
* Deniſon (Will.) B. D. Fellow of Univerſity College.
Dingley (Will.) B.D. late Fellow of C.C.C. Oxon.
DIGBY (WILLIAM) Lord DIGBY.
The Revd. Mr. Dobſon, Fellow of New College.
* Dr. Dolben, Prebendary of Durham.
* Dormer (James) Brigadier.
* Drake (Mountague Gerrard) Eſq;
* Mr. Thomas Duncomb of Hart-Hall.
* Dunſter (Tho.) D. D. Warden of Wadham Coll. deceaſed.
* The Lord Viſcount DUPLIN.
Dyer (Richard) M. A. Fellow of Oriel College.

E.

Mr. Fr. Edmunds of New College.
Elliotſon (Joſ.) M.A. Fellow of Queens College Oxon.
Elliſon (Cuthbert) B. D. Fellow of C.C.C. Oxon. deceaſed.
Elliſon (Nathanael) D. D. Vicar of New-Caſtle.
Mr. Ellis of Iſtleworth.
Dr. Eyre, Prebendary of Wincheſt

F.

Fairfax (Charles) M.A. late of Chri
Farington (Laurence) M. A. Fello Coll. Oxon.
Fenton (Tho.) M.A. Student of C 2 Copies.
Feuillerade (Peter) Rector of Byg fordſhire.
Dr. Fiddes, 2 Copies.
Fletcher (John) M. A. Fellow of Oxon.
* FOLEY (THOMAS) Lord F(
*Mr. Juſtice Forteſcue-Aland.
Frank (Tho.) M. A. Arch-Deacon
*Freind (John) M. D. R. S. S.
Freind (Rob.) D.D. Maſter of W
Frewin (Richard) M. D. Oxon.

G.

Gale (Roger) Eſq;
Gardiner (Charles) B.D. Fellow of
GASTRELL (FRANCIS) Lor CHESTER.
Dr. Geddes of Sarum.
Gibbons (William) M. D. 2 Copi
GIBSON (EDMUND) Lord Bi COLN.
Gibſon (John) D.D. Provoſt of Oxon. and Prebendary of Linco
Girdler (Tho.) D. D. Fellow of W Oxon.
Goodwin (Tho.) D.D. of Magdale deceaſed.
Dr. Gouch, Vice Chancellor of Ca
Graves (George) of Mickleton in G Eſq;
Green (Edward) Surgeon.
Green (Sam.) M.A. Fellow of Que
Green (Stephen) M. A. Fellow o Oxon.
Green (Thomas) D.D. Archdeacon
Greenway (George) M. A. Rect in Hampſhire.
Gregory (Henry) M.A. Student of
Mr. Grou Fellow-Commoner of

H.

* Hales (John) of the Inner Te
Hammond (John) D.D. Canon o Oxon.
Hannes (Will.) M. A. of Ma Oxon.
* HARCOURT (SIMON) Lord
* Harcourt (The Honourable Sim
* HARLEY (ROBERT) Earl and Earl MORTIMER.
* The Lord Harley.
* Harley (Tho.) Eſq;
Harrington (Edward) M. A. of
* Harwar (Joſeph) D. D. Pre Coll. Oxon.
Mr. James Haskoll.

THEOPHILUS) Earl of HUN-

St. John's College Oxon.
ho.) D. D. Fellow of St. John
ege Oxon.
M. A. of C. C. C. Oxon.
M. A. Fellow of Merton Coll.

aſed, 6 Copies.
. D. Fellow of Queens College

Member of Parliament for Lich-

ı) M. A. Fellow of Univerſity
ı.
) D. D. Warden of Merton Coll.

r. Holland Rector of Sutton-Ve-

ollier.
ıj.) B. LL. Vicar of Willington
ire.
ge) D. D. Rector of Hedley in
ate Fellow of Queens Coll. Oxon.
OHN) Lord Biſhop of WORCE-

f Trinity College near Dublin

ge) D. D. Rector of Stanmer in
and Chaplain to his Grace the
ANDOS.
,Chaplain of All-Souls Coll. Oxon.
lichael) D. D. Miniſter of Ham-
d Rector of Newnham in Hants.
M. A. Fellow of Baliol College
pies.
ıen) B.D. Fellow of C.C.C. Oxon.

J.

rence) M. A. Fellow of Sidney
ambridge..

hard) D. D. Rector of Lambeth
. to his Grace of CANTERBURY.

ber of Trinity Hall in Cambridge.
) Bookſeller in London 36 Copies
5 large.
m) B. D. Fellow of Jeſus Coll.

) Bookſeller in Oxford.
of Weſtminſter Eſq; two Copies,
ne ſmall.
Eſq;

K.

ert) of the Inner Temple Eſq; de-

M. D. Savilian Profeſſor of Aſtro-
on.
(WHITE) Lord Biſhop of PE-
UGH, 2 Copies.
Baliol College Oxon.

The Lord Biſhop of KILDARE.
King (John) of the Univerſity of Oxford Gent.
King (Sir Peter) Lord Chief Juſtice.
Dr. King of Chriſt Church. Oxon. deceaſed.
Knight (James) M.A. Prebendary of Wells.

L.

Lake (Gilbert) B. D. Vicar of Chippenham in Wilts.
Lancaſter (Sam.) M. A. Fellow of Queens Coll. Oxon.
Langbaine (William) M. A. Fellow of New College Oxon.
The Rev. Mr. Lavington, Fellow of New Coll. Oxon.
Dr. Layfield, deceaſed.
Layng (Henry) D. D. Arch-Deacon of Wells.
Lee (Theophilus) M. A. of C. C. C. Oxon.
Mr. Legh.
Leigh (Tho.) M. A. Fellow of Brazen-Noſe Coll. Oxon.
Mr. Levet, Fellow of All-Souls College Oxon.
The Rev. Mr. Levit, Fellow of New College Oxon.
Le Warner (Henry) Eſq;
The Library of All-Souls Coll. Oxon.
Library of Chriſt Church Oxon.
Library of C.C.C. Oxon.
Library of Jeſus College Oxon.
* Library of St. John Baptiſts Coll. Oxon.
Library of New College Oxon.
Library of Sidney College in Cambridge.
Library of Trinity College in Cambridge.
Library of Wadham College Oxon.
Library at Wincheſter.
Long (John) B. D. Fellow of C. C. C. Oxon.
Lord (John) M. A. Rector of Todington in Bedfordſhire.
Loveling (Ben.) M. A. Rector of Pangbourne in Berks.
Lowth (William) B. D. Prebendary of Wincheſter.
Lupton (William) D. D. Preacher at Lincoln's Inn and Prebendary of Durham.

M.

* Dr. Maunder.
Maunder (Henry) B. LL. of St. John's Coll.
Martin (James) M. A. Chaplain of New College Oxon.
Martin (William) B. D. Fellow of Merton Coll. Oxon.
Maſters (William) Eſq.
*MASHAM (SAMUEL) Lord MASHAM.
Mather (John) D. D. Preſident of C. C. C. Oxon.
*Mead (Samuel) Eſq; 2 Copies.
Mear (John) M. A. Fellow of Brazen-Noſe College Oxon.
Millart (Roger) Eſq;
Mr. Jeremiah Milles Vicar of Dulo in Cornwall.
Mr. Mordaunt, Gentleman-Commoner of New College Oxon.
*Moſtyn (Richard) Eſq:

Mould (Bernard) M. A. Fellow of Wadham College Oxon.
Dr. Muſgrave of Exeter 6 Copies.
Mytton (William) M. A. of Wadham College Oxon.

N.

Needham (Peter) B. D. late Fellow of St. John's College Cambridge.
Nevile (Cavendiſh) M. A. Fellow of Univerſity College Oxon.
Newton (Richard) D.D. Principal of Hart Hall. Oxon.
Dr. Newey.
Nicolſon (Jeremiah) M. A. late Fellow of Queens Coll. Oxon.
NICOLSON (WILLIAM) Lord Biſhop of LONDON-DERRY.
Noble (William) M. A. Fellow of Queens College Oxon.

O.

Oxenham (William) Eſq; Gentleman Commoner of Wadham College Oxon.

P.

The Rev. Mr. Paley.
Panting (Mat.) D. D. Maſter of Pembroke Coll. Oxon.
* Palmer (Thomas) Eſq;
* Parker (William) Eſq;
Parry (George) M.A. Fellow of Oriel Coll. Oxon.
Perkins (Ralph) D. LL. Prebendary of Ely, Rector of Stretham, and late Fellow of Queens College in Cambride.
Mr. Pennecke Ch. of Exeter.
Phipps (Sir Conſtantine) Knt.
Phipps (William) D. LL.
Peiſley (Antony) Bookſeller in Oxon. 6. Copies.
Porter (Thomas) B. D. Fellow of C. C. C. Oxon.
POTTER (JOHN) D. D. Lord Biſhop of OXFORD.
Pound (James) B. D. Rector of Wanſted in Eſſex.
* Primroſe (Daniel) D. LL. Fellow of St. John's College in Oxon.
Dr. Prat.
Pudſey (Alexander) D.D. Fellow of Magdalen College Oxon.
Pulleyn (Joſeph) M.A. Vice-Principal of Magdalen Hall Oxon. deceaſed.

Q.

The Duke of QUEENSBERRY.

R.

Rayner (John) M. A. Fellow of Lincoln Coll. Oxon.
Reading (William) M. A.
Randall (Peter) M. A. Fellow of Oriel College Oxon.
Reynell (Carew) M. A. Fellow
Oxon.
Rhodes (Benjamin) of Flitwick in the
Bedford Eſq;
* Richards (Edward) of Compton
Eſq;
Richardſon (James) M.A. Schoolma
Heath.
Rivers (Thomas) D. LL. Prebend
cheſter.
Rogers (John) M. A. Fellow of C
Oxon.
Rogers (Robert) M. A. Rector of Ab
and Rympton in the County of S
Mr. Roult, B.A. Scholar of Wadha
Ruſſel (John) M. A. Fellow of Me
Oxon. 3 Copies.
Rye (George) D.D. Rector of Iſl
plain to JAMES E. of DERBY.

S.

Salmon (John) M. A. Fellow of
Oxon. deceaſed.
Mr. William Salmon of Wells.
Dr. Savage.
Sare (Richard) Bookſeller in Londo
The Rev. Mr. Scott.
Sandys (Edwin) M.D. Profeſſor of
* Sebright (Sir Thomas) Baronet.
The Rev. Mr. Peter Senhouſe, Re
ton.
* Sheldon (Edward) of Weſton
ſhire.
Sheldon (William) Eſq;
* Shippen (Rob.) D.D. Vice-Chancel
2 Copies, one large, one ſmall.
The Rev. Mr. Sill.
Mr. Silveſter, Fellow of New Coll
* Sloan (Sir Hans) Baronet, 2 Copi
one ſmall.
Smalbrooke (Richard) D. D. Preb.
SMALDRIDGE (GEORGE) Lo
BRISTOL, deceaſed.
Mr. Smith of Ratcliffe Street Briſto
Mr. Smith of C. C. C. Oxon.
Mr. John Smith. of Hart-Hall, C
Smith (Joſhua) M.A. Miniſter of
Dr. Snape, Provoſt of Kings Coll
*SOMERS (JOHN) Lord SOME
2 Copies.
* SPENCER (CHARLES) E.
LAND. 2 Copies.
Spincks (Nathanael) M.A. 6 Cop
Spry (John) M. A. Fellow of C
Standfaſt (William) B. M. of
3 Copies.
Mr. Staple.
Mr. Stephens of C.C.C Oxon.
Stephens (Lewis) M.A. of Chriſt
Stephens (Richard) of Wincheſ
Steadman (Joſeph) M. A. Fell
Coll. Oxon.
Stirpin (John) M. A.
*Stratford (William) D. D. C
Church Oxon.

t of Merton College Oxon.
't of St. John's College Oxon.
(John) M. A. Chaplain to the Lord
) of NORWICH.
)nathan) D. D. Dean of Dublin.
n (Sir Philip) Baronet.

T.

)ot Treaſurer of Sarum.
ner, Chancellor of Norwich, 3 Copies.
Brook) D. LL. R. S. S.
)ON (THOMAS) AB. of CANTER-
', deceaſed.
Thomas) D.D. Canon of Chriſt Church,
rofeſſor of Greek.
(Thomas) Eſq;
William) D. D. Rector of Aldbury in
dſhire.
Friderick) Eſq;
iſon.
b Tiwelen, 3 Copies.
v. Mr. Tomlinſon, Rector of Whickle
New-Caſtle.
n (John) M. A. Miniſter of Maiden-
in Berks.
(Thomas) Eſq;
(Richard) Eſq;
am (John) M. A. of Lincoln College

Joſeph) M. A.
JELL (CHARLES) Lord Biſhop of
WICH.
1 (Thomas) M. A. Scholar of Pembroke
ge Oxon.
:ar (Thomas) M. A. Fellow of Queens
ge Oxon.
:ck (John) M. A. of Wellingborough in
1amptonſhire.
ner Preſident of C.C.C. Oxon. deceaſed.

V.

(William) B. D. Fellow of Lincoln
Oxon.
(Henry) M. A. Rector of Broughton in
inghamſhire.

Mr. John Urry, Student of Chriſt Church Oxon. deceaſed.

W.

Mr. Wainwright, Student of Chriſt Church Oxon.
*WAKE (WILLIAM) Lord Archbiſhop of CANTERBURY.
Wallis (John) B. D. Fellow of Magdalen Coll. Oxon.
Mr. Walwyn of Maidſton.
Waſſe (Joſeph) M. A. Rector of Aynhoe in Northamptonſhire.
Wats (William) D. D. Fellow of Lincoln Coll. and Prebendary of Durham.
Watkinſon (Joſ.) M. A. Fellow of Merton College Oxon.
Waugh (John) D.D. Rector of St. Peters Cornhill, and Prebendary of Lincoln.
Mr. Webb of Univerſity College Oxon.
Weekeſy (Tho.) M.A. of Oriel College Oxon.
Whaley (Nathanael) M.A. late Fellow of Wadham Coll. Oxon.
White (John) M. A. Student of Chriſt Church Oxon.
Dr. Wickart, Dean of Winchelter.
Dr. David Wilkins.
William (Jeffrey) M.A.
Williams (Paul) M. A. Rector of Madely in Herefordſhire.
Whiteſide (John) M. A. Chaplain of Chriſt Church, and Keeper of the Muſeum in Oxford.
Dr. Woodroffe of Winchester.
Wootton (Sam.) of Englebourne in the County of Devon Eſq;
Dr. Worth of Dublin.
Worth (John) of Penryn in Cornwall, Eſq;
The Rev. Mr. Henry Wright of Oakham in Rutlandſhire.
Wright (Nathanael) M.A. of Inglefield in Berks.
Mr. Samuel Wright.
The Rev. Mr. Wroughton Rector of St. Swithins.
WYNNE (JOHN) Lord Biſhop of St. ASAPH.

Y.

Young (William) M. A.

Subſcribers Omitted:

hua Bays.
non Browne.
nund Calamy.
:ve, Scholar of St. John's College Oxon.
in Evans.
njamin Groſvenor.
illiam Harris.
Holdſworth (Winch) D. D. Fellow of St. John's Coll. Oxon.
Mr. Saunders, B. A. of St. John's College Oxon.
Smith (Mat.) D.D. Fellow of St. John's Coll. Oxon.
Spencer (John) M.A. Scholar of Wadham College Oxon.
Wiles (Moſes) D.D. Fellow of St. John's Coll. Oxon.

FINIS.